ΑΡΡΙΑΝΟΥ
ΠΕΡΙ ΑΝΑΒΑΣΕΩΣ
Ἀλεξάνδρου, ἱστοριῶν βιβλία η.

ARRIANI
(qui alter Xenophon vocatus fuit)

DE EXPEDIT. ALEX. MAGNI,
Historiarum Libri VIII.

EX BONAVENT. VVLCANII BRVG.
noua interpretatione.

Ab eodem quamplurimi loci ope veteris exemplaris restituti.

Cum Indice copiosissimo.

ALEXANDRI VITA, EX PLVT.
EIVSDEM LIBRI II, DE FORTVNA
vel virtute Alexandri.

ANNO M. D. LXXV,
Excudebat [illegible] Stephanus,

CVM PRIVILEGIO CAES. MAIEST.
In decennium.

DOMINO THOMÆ REDIGERO SILESIO,

BONAVENTVRA VVLCANIVS BRVGENSIS S. P. D.

QVANTA sit historiæ vtilitas, domine Redigere, ad omnes humanæ vitæ actiones rectè instituendas, quanta etiam ex eius lectione voluptas percipiatur, superuacaneum existimauerim longa apud te oratione comprobare: quum id ab aliis copiosè accuratéque pertractatum sit, & tu mirificè historica lectione delecteris, tantámque eius cognitioné pectore tuo inclusam habeas, vt meritò ἔμψυχος ἱστοριῶν βιβλιοθήκη dici possis: neque dubitem quin studii tui fructum in communis vitæ vsibus vberrimum quotidie sentias. Illud tantùm dicam, ex omnibus historiis nullam mihi Alexandri historia digniorem lectu videri: quippe cuius res gestæ iisdem quibus terrarum orbis terminis circunscribantur: neque vlla omnino regio sit quò non illius famæ splendor penetrarit. Porro si Alexander is fuit, vt Callisthenes ille philosophus Aristotelis auditor, acerrimus adulatorum hostis, cum πόῤῥω τοῦ ἱκανοῦ ἀνδρῶν ἀγαθῶν τὸν ἄριστον εἶναί τε καὶ δοκεῖν, καὶ βασιλέων τὸν βασιλικώτατον, καὶ στρατηγῶν τὸν ἀξιοστρατηγότατον censuerit: necesse omnino fuerit eius res gestas augustius aliquid diuiniúsque quàm reliquorum principum ac regum in se continere: ac proinde admiratione lectionéque digniores esse. Et certè, siquis rerum ab Alexandro gestarum magnitudinem propius intueatur, is in illo heroica omnia maioráque quàm in hominem cadere posse videantur, inueniet, & quæ singula aliis præclaris regibus admirationem apud homines, nominísque immortalitatem compararunt, ea in vno Alexandro cumulata comperiet. Nam, vt de corporis statura, qua præditus fuit pulcherrima, déque laborum tolerantia incredibili nihil dicam: nemo profectò est, qui non eximiam [illegible] animi magnitudinem atque fortitudinem, pietatem, clementiam, continentiam etiam hostibus admirandam, liberalitatem summam in eo agnoscat. Quid dicam quanta iudicii acrimonia, & consilii dexteritate, quid in rebus obscuris facto opus esset cerneret? quantáque felicitate ex verisimilibus rerum euentus colligeret? Quid de ordinandi exercitus, armandi, gubernandique summa peritia? quid de priuati periculi, vt omnem è militum animo metum eximeret, contemptu? quid de admirabili eius in dubiis rebus adeundis audacia? de præclara in anticipandis hostibus solertia, atque incredibili in rebus gerendis celeritate? adeo vt verè de Alexandro illud etiam Callimachi dici possit,

Ἑσπέριος κεῖνός γε τελεῖ τά κεν ἦρι νοήσῃ,
Ἑσπέριος τὰ μέγιστα, τὰ μείονα δ' εὖτε νοήσῃ.

Quid de fide, summáque pactorum obseruantia? quid denique de reliquis virtutibus omnibus dicam? Profectò omnes illæ in eo fuerunt singulares ac propè diuinæ. Et certè quum imperia omnia, eorúmque mutationes & translationes à Deo pendeant, diuinum aliquid in Alexandro agnoscamus oportet, quem Deus æterno suo decreto ad potentissimum imperium à Persis ad Macedonas transferendum delegerat. Quam quidem imperii transferendi necessitatem quum Arrianus ipse intellexerit, eámque Dei voluntate metitus fuerit, (ita enim ait, ἐχρῆν γὰρ ἤδη καὶ Πέρσας πρὸς Μακεδόνων ἀφαιρεθῆναι τῆς Ἀσίας τὴν ἀρχὴν, καθάπερ οὖν Μῆδοι μὲν πρὸς Περσῶν ἀφῃρέθησαν, πρὸς Μήδων δ' ἔτι πρόσθεν Ἀσσύριοι) quúmque humanis viribus res adeo arduas præstari non posse videret, meritò Alexandrum οὐκ ἔξω τοῦ θείου terris datum fuisse dicit, qui tanta corporis animíque fortitudine præditus, diuinæ voluntati exequendæ par esset. Quæ quidem Arriani sententia vt pia & Christianæ religioni consentanea, mihi mirum in modum placet. Neque enim eos audiendos esse censeo, qui quicquid ab Alexandro præclarè gestum est, fortunæ tribuunt, quum potius diuinæ in eo potentiæ vim suspicere & colere deberent. Sed nec illos probauerim, qui, veluti

ille ex templi Dianæ Ephesiæ incendio nominis immortalitatem captabat: ita imminuendis Alexandri laudibus, vitiísque atrociter exaggerandis laudem quærunt. Quæ quidem vitia si æquum iudicem nanciscantur, facilè excusari & multis eius virtutibus condonari possint. Nam quòd immodicam gloriæ cupiditatem itáque vehementiã ei obiiciunt, certè quo quisque animo est præstantiore præditus, eo est etiam laudis ac gloriæ appetentior: neque vllam mercedem laborum suorum petit quàm gloriam. Cuius desiderium si ex animo humano tollas, quisnam (obsecro) se laboribus atque periculis obiiciat, aut quidnã tandem in vita præclarum, nisi laudis studio animos exstimulante, geri possit? De ira verò, vt omittam verissimam illam Senecæ sententiam, tantum cuique esse iræ, quantum ingenii: illud constat, Alexandrum non facilè irasci solitum, nisi quis illam ipsam cui studebat gloriam eleuare atque imminuere conaretur. Quicquid verò ira impulsus commisit, si iuuenilis ætatis feruorem, si perpetuæ felicitatis cursum, si assentatores (perniciosissimam regum pestem) aspicias, leue in eo peccatum veniáque dignissimum iudicabis. præsertim quum id præ cæteris regibus singulare & veluti proprium ac genuinum habuerit, quòd culpam suam agnoscens, manifestæ pœnitentiæ (quæ quidem vnica est peccati medela) signa ediderit. Iam quod inauditam illius arrogantiam taxant, qua præpeditus diuinos honores vsurpauit: quid mirum, si iuuenis ethnicus, regum omnium maximus, quíque rerum gestarum magnitudine non solùm mortales vniuersos, verumetiam eos ipsos quos pro diis colebant, Dionysium, inquam, atque Herculem, antecellebat, ampliores sibi quàm vulgo regum, deferri postularit? quum ii qui sese hodie Christianorum coryphæos dici volunt, à quibus omnis arrogantiæ species alienissima esse debebat, τὼ ποδῶν φιλήματα, aliósque diuinos honores admittant: eóque tandem insolennæ ac vesaniæ reguli nonnulli, nulla alia re quàm cædibus, rapinis ac stupris illustres, eruperint, vt statuas æneas inaudita superbia sibi ipsis erigant. Deinde, quòd diuturnis potationibus delectatum clamant, id Aristobulus (qui socius expeditionis Alexandro fuit, eiúsque res gestas conscripsit) non tam quòd sua natura vinolentus esset ab eo factitatum narrat (parcissimè enim bibere solitum ait) quàm vt Persarum ac Medorum moribus atque ingeniis sese accommodaret, & beneuolentiam cum amicis foueret. Vitia igitur siquæ in Alexandro fuerunt, eiuscemodi sunt vt næui potius (qui etiam in formosissimis corporibus gratiam aliquam venustatémque addunt) dici mereãtur. Sed ego in præsentia Alexãdri defensioné aduersus Alexãdromastigas non instituo. Alterius enim loci est, Liuii, Iustini, Plutarchi, Curtii aliorúmque temerarius de Alexandro iudiciis respõdere. Hoc tantum testatũ volui, quod initio dicere cœperam, me summum perpetuò Alexandri amatorem admiratorémque fuisse. Ex quo quidem meo erga Alexandrum verè magnum studio factum est, vt nuper, post meum à duobus Vbiis discessum, ab Henr. Stephano, viro doctissimo tibique amicissimo, pòst varios inter nos Francofurti de re literaria sermones habitos, [illegible] de veterum interpretum negligentia querimonias (quorum innumeros errores cum in præclaro illo suo linguæ Græcæ Thesauro detexisse comperissem) postulante à me vt Arriani De expeditione Alexandri historiam recognoscendam susciperem, facile induci passus sim, cùm ob argumentum ipsum ad ingenium meum accommodatum, cum quòd id ab eo scriptore tractatum esset, qui ob Græci sermonis puritatem, Xenophonti propemodum par, atque adeò alter Xenophon à Suida dictus, mihi debebat esse charissimus. Accepto itaque ab Henrico Stephano codice manuscripto, eoque peruetusto, sed aliquot chartis mutilo, seposito è manibus Cyrillo, cui vertendo, & Isidoro, cui castigando longam iam operam nauaram, totum me magna animi alacritate ad Arrianum contuli. Quúmque vetustum codicem cum eo qui Basileæ olim Græcè Gerbelii opera editus fuit, conferrem, summámque lectionis discrepantiã offenderem, cœpi etiã quid Bartholomæus Facius, qui illum Latine olim vertit, præstitisset, explorare: quúmque in ipso statim limine & primis aliquot paginis magnam varietatem inuenissem, facilè non ex vngue (quod aiunt) leonem, sed ex auriculis asinum agnoui, nihilque totius triennii quod huic autori vertendo impendit labore dignum. ita passim quamplurima de suo addit, quamplurima summa quadam confidentia demit, temerè innumera pulcherrimè ab Arriano dicta truncat, concisaéque transfert, in aliis sexcentis locis à se non intellectis, turpissimè labitur, vt alibi Arriani paraphrasim, alibi epitomen te legere putes: alibi ipsum Arrianum non agnoscas. adeò vt dolendũ sit Arrianũ in eiuscemodi grassatoris manus incidisse, qui eum omni ornatu exutum, adeo pannosum lacerúmque nobis obiecerit.

Sed nequis hęc à me cõficta existimet, paucula huius rei exempla adferã. Vbi Arrianus Alexandri interitũ ex vulnere apud Mallos accepto falso rumore in castra perlatũ, hisce verbis describit, lib. vi, καὶ τὰ μὲν πρῶτα οἰμωγὴ ἦν τῆς στρατιᾶς ξυμπάσης, ἄλλου ἄλλῳ παραδιδόντος τὴν φήμην. παυσάμενοι δὲ τῆς οἰμωγῆς, ἄθυμοί τε καὶ ἄποροι ἦσαν, ὅστις μὲν ἐξηγησάμενος ἔσται τῆς στρατιᾶς· πολλοῖς γὰρ δὴ ἐν ἴσῳ τὰ τῆς ἀξιώσεως ἐδόκει πρός τε αὐτοῦ Ἀλεξάνδρου καὶ πρὸς Μακεδόνων καθεστηκέναι. vide obsecro vt

Fac. hæc Latinè reddat. *Ac primùm quidē eiulatus ac fremitus totis castris fuit, regis sui fortunam deplorantium: Tantum imperatorem ac ducem, in tanto ætatis flore, tantisque rebus gestis, in ipso rerum cardine, quum is totum orbem terrarum imperio suo subiecturus videretur, sibi immatura morte ereptum. Inuidisse deos felicitati eius, qui inuictum per tot gentes regem, atque omnibus terris formidabilem & deo quàm mortali similiorem, è vita sustulissent. Deinde ad se conuersi, fortem suam deplorare ac lamentari, animi simul & consilij inopes, quisnam tanti exercitus dux posthac futurus esset inter se mœsti requirebant. Plerique rem Alexandri & Macedonum in æquo ponebant.* Hæc Facius. In quibus primùm Arriani sententiam truncat: quum illa ἄλλου ἄλλῳ παραδιδόντος τὴν φήμην inexplicata prætermittit: deinde reliqua, vt nimis tenuiter, eius iudicio, ab Arriano dicta, amplificat. Tandem bellam illam exaggerationem ænigmate concludit, inquiens, *Plerique rem Alexandri ac Macedonum in æquo ponebant*: quum Arriani sententia sit, tot in exercitu duces fuisse bellica virtute inter se, tam Alexandri quàm Macedonum iudicio, pares, vt nescirent quem potius deligerent, atque in demortui Alexandri locum sufficerent. Pari licentia vsus libro septimo, vbi Callines Macedonum indignationem Alexandro exponit, quòd barbaris ad osculum admissis, Macedones ab eo honore excluderentur, hæc Callinis verba, Μακεδόνων δὲ οὔπω τὶς γέγευται ταύτης τῆς τιμῆς, Facius ita amplificat, *Quam rem vsqueadhuc Macedonū nemini concessisti, qui te per infinitos labores, per immensa pericula, tandiu procul à patria sequuti sumus. Nos verò te quoque velis sequi decreuimus, nec recusamus quominus eosdem labores ac pericula deintegrò subeamus. Nam quod huic peregrinationi finem imponi cupiebamus, non sanè odio tui, non militiæ satietate fiebat, sed (quod tibi minimè mirum videri debet) patriæ, parentum, coniugum liberorúmque diuturno desiderio. Itaque siue regredi siue progredi velis, imperium tuum non detrectabimus.* Quid hoc est Faci, annon τὸ μύειν ἐν τῇ φακῇ, quod dici solet? Cæterùm Facii exaggerationes oratorias excusabit aliquis, iisque studio ornandi res Alexandri interdum vsum dicet. Ego verò in interprete fidem requiro, cúmque prolixè officio suo satisfecisse iudico, si nudam autoris sententiam explicarit. At Facius vt in eo non leuiter peccat, quòd Arriano multa quæ sua non sunt affingit: ita grauius delinquit quòd quæ eius sunt propria ei nefariè detrahit, miseréque truncat & mutilat. Nam libro quinto, vbi Arrianus qua ratione veteres Romani in fluminibus ponte iungendis vsi fuerint explicat, vbi totum illum locum miserè lacerauit, tandem meliorem eius partem, qua illam Romanorum rationem à facilitate optimóque ordine commendat, omittit. quæ ita habet, Δι' ὀλίγου τε ξυντελεῖται ἅπαν, καὶ ξὺν πολλῷ θορύβῳ, καὶ τὸ τεταγμένον ἐν τῷ δρωμένῳ ὅμως οὐκ ἄπεστιν. οἵ τε [illegible] ὡς ἐντύχοιεν κατὰ ναῦν ἑκάστην, καὶ αἱ ἐπιτιμήσεις τῆς ἐκλιποῦς, οὔτε τὴν κατάκουσιν τῶν παραγγελμάτων οὔτε τὴν ὀξύτητα τοῦ ἔργου ἀφαιροῦνται. Ita etiam egregium maximéque memorabile Alexandri [illegible] [illegible]sione siue detractione eorum quæ pulcherrimè ab Arriano dicta sunt, obscurat, m[illegible]múmque eius laudi detrahit. Nam quum exercitus apud Gadrosos ingenti siti premeretur, ipséque vt plus animi ducibus pariter ac militibus adderet, pedes difficillimum iter conficeret: hic insignem illam parenthesim, οἷάπερ φιλεῖ ἐν τῷ τοιῷδε κουφοτέρως φέρειν τοὺς πόνους ἐν τῇ ἰσότητι τῆς ταλαιπωρίας, suppressit, hoc est, *Quemadmodum ferè fit vt societas laborum leuiores eos tolerabilioresque efficiat.* De[illegible] quum A[illegible]dro iam propemodū siti extincto aqua à milite in galea oblata esset, ipséq; collaudata eius op[illegible] qui attulisset, eam in conspectu omnium profudisset, præclarum illud elogium omisit, [illegible] τῷδε τῷ ἔργῳ ἐς τοσόνδε ἐπιρρωσθῆναι τὴν στρατιὰν ξύμπασαν, ὥστε εἰκάσαι ἄν τινα ποτὸν γενέσθαι [illegible] ἐκεῖνο τὸ ὕδωρ τὸ πρὸς Ἀλεξάνδρου ἐκχυθέν. Præterea libro sexto, vbi Arrianus, quod anni [illegible]pus in India ad nauigationem idoneum sit describit, ait hyeme, κατὰ γῆν μᾶλλον, οἷα δὴ πολλῷ ὕδατι ἐξ οὐρανοῦ βεβρεγμένην, αὔρας ἵεσθαι μαλθακὰς, καὶ ἐς τὸν παράπλουν τῇς τε κώπαις καὶ τοῖς ἱστίοις ξυμμέτρους: Facius, *terra frequentibus pluuiis madefacta ventos exhalat*: quum vertendum fuerit, *leues auras excitari, & ad nauigationem tam remis quàm velis faciendam accommodatas.* Eodem libro non semel, vbi Arrianus Macedones apud Gadrosos siti suæ consuluisse ait διαμωμένους τὸν κάχληκα, hoc est, sabulo ad littus effosso, id vtpote à se non intellectum præterit. Libro octauo, vbi Arrianus de Sila Indiæ flumine agit, quem eius naturæ esse dicit vt nihil omnino sustineat, neque quicquam ei innatare aut supernauigare possit, sed continuò in fundum demergi, pulcherrimam eius rei rationem ab Arriano allatam temerariè omittit, οὕτω τοι ἀμενηνότερον πάντων εἶναι τὸ ὕδωρ ἐκεῖνο καὶ ἠερωδέστερον. quòd nimirum ea aqua reliquis omnibus magis euanida magísque aërea sit. Rursus agricolarum apud Indos officia describens, quum eos belli tempore capi, aut agrum eorum vastari nefas esse scribit, omnia hæc, ἀρόωσιν ἢ τρυγῶσιν, ἢ κλαδοῦσιν, ἢ θερίζουσι, hoc est, *vel arationi aut vindemiæ, vel frondationi aut messi vacant*, hisce verbis complexus est, *Aliquod opus rusticum faciunt.*

Paulò pòst, vbi de ratione frenorum Indicorum agit, omnem illam rationem ab Arriano

*.iii.

ita descriptam omittit, ἐν δὲ τῷ στόματι σιδήρεον αὐτοῖσιν οἱ ἵπποι οὐκ ἔχουσιν, οἷόνπερ ὀβελὸν, ἔνθεν ἐξηρτημένοι εἰσὶν αὐτοῖσιν οἱ ῥυτῆρες. ἐπεὰν ὦν ἐπαγάγωσι τὸν ῥυτῆρα, ὅ, τε ὀβελὸς κρατέει τὸν ἵππον, καὶ τὰ κέντρα, οἷα δὴ ἐξ αὐτοῦ ἠρτημένα, κεντέοντα, οὐκ ἐᾷ ἄλλο τι ἢ πείθεσθαι τῷ ῥυτῆρι. τὰ δὲ σώματα ἰσχνοί τε εἰσὶν Ἰνδοὶ καὶ εὐμήκεες, καὶ κοῦφοι πολλόν τι ὑπὲρ τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους. Ibidem vbi de Ichthyophagorum piscatu agit, hæc omnia superuacanea illi sunt visa, ἐπεὰν δὲ ἡ θάλασσα ἀπονοστήσῃ καὶ γῆ ὑπολειφθῇ, ἵνα μὲν ξηρὴ ἡ γῆ ὑπολείπηται, ἔρημη τὸ πολὺ ἐστὶν ἰχθύων· ἔνθα δὲ βαθέα ἐστὶν, ὑπολέλειπταί τι τοῦ ὕδατος, καὶ ἐν τοῖσδε κάρτα πολλοὶ ἰχθύες· οἱ μὲν πολλοὶ σμικροὶ αὐτῶν, οἱ δὲ μέζονες· τούτοις δὲ περιβάλλοντες τὰ δίκτυα αἱρέουσι. Sexcenta sunt eiuscemodi loca lectu dignissima, negligenter nescio an impudenter à Facio prætermissa. Iam quid de crassissima illius hominis ignorantia dicam, qua præpeditus, innumera optimi huius scriptoris loca ita deprauauit, vt nulla ferè sit pagina quæ non insigne aliquod erratũ, & flagris etiam in puero dignum, habeat? Ex horum genere, vt nonnulla adiiciã, sunt: Libro 1, βοιωταρχοῦντες quos Bœotorum præfectos siue principes esse nemo ignorat, Facius, *ambitione capti*, vertit. Τόπον ὑλώδη hoc est *syluosum, tenaci limo impeditum* ἐνδόσιμόν τι παρέχων ἐς ξύμβασιν vertit, *errati veniam deprecari*, quum significet *inuitamentum aliquod compositionis præbere*. ἀναβολέα τῶν βασιλικῶν, vertit. *qui proximus erat*, quum significet, *Equorum regiorum stratorem*. ὅσοις προυχώρει vertit, *quibus res procedebat*, pro *quotquot potuere*. ᾗ Ἀλέξανδρος προὐκινδύνευεν. Fac. *quò Alexãder curabat*. Τὰ τῶν Λυδῶν βασίλεια vertit, *regna Lydorum*, pro *Lydorum regia*. ὑπορύττειν τὸ τεῖχος, *subruere*, pro *suffodere*. Ἀνάσπαστοι Κᾶρες, vnicam vocem fecit, *Anaspasticares*, quum significet, *Cares sedibus suis pulsi*. Σκόλοπας vertit *clauos*, quos Curtius *murices* vocat. οὐδέν τι προσήκων τοῖς Μακεδόσι, vertit, *Macedonibus haudquaquam virtute ac fama comparandus*. pro *nihil ad Macedones pertinens*, vel, *nihil cum Macedonibus commune habens*. Lib. 4. De filiis nobilium qui regi inseruiebant, Καὶ ἀνέβαλλον οὗτοι βασιλέα τὸν Περσικὸν τρόπον. vertit, *Persico habitu ornati*, pro, *Persico habitu regem vestiebant*. vel (vt Henricus Stephanus interpretandum censet) *Persico more regem in equum tollebant*. μοσάλους vertit *vectes*, pro *palos*. Libro quinto, vbi de Pori acie loquitur, κατὰ στόμα τε γὰρ αὖ πρὸς τὴν ἵππον τῶν βαλλόντων εἴργεσθαι. Facius vertit, *Quum & equos insolito odore & specie consternaturi viderentur*. Vbi nescio quid de odore delirus Facius somniet. Sed audi obsecro quas nobis inauditas omnib⁹ seculis μορμορφώδεις somniator iste effingat. Vbi Arrianus elephantos quibuscum Porus pugnam cum Alexandro inibat, vulneribus iam confectos ac languentes describit, ita ait, ὡς δὲ χρονιωτέρα τε ἦν ἡ μάχη, καὶ οὐκέτι ἐρρωμέναι αἱ ἐκδρομαὶ ἐγίγνοντο, ἀλλὰ συριγμὸν μόνον διαχεόμεναι, ὥσπερ αἱ πρύμναν κρουόμεναι νῆες, ἐπὶ πόδα ὑπεχώρουν. Hîc Facius, *clamorem*, inquit, *edere cœperunt, & anterioribus pedibus erectis ægrè refugere*. O egregium interpretem! Primùm enim συριγμὸν *clamorẽ* [illegible]tit, *sibilum* vertere non ausus, ne ex elephanto serpentem facere videretur: quum reuera Arrianus elegantissima similitudine elephantos mul[illegible]guidos, ægréque membra trahentes, nauibus quibus prora conuulsa est compararet. Sed Facius, quum illud, ὥσπερ αἱ πρύμναν κρουόμεναι νῆες non intelligeret, prudenter omisit. Quum verò illud ἐπὶ πόδα ὑποχωρεῖν, *anterioribus pedibus erectis refugientes* vertit: vrsos fortassis fuisse putauit. Atque ita etiam libro octauo, vbi Arrianus se elephantum ἐν ῥυθμῷ, hoc est, *in numerum* saltantem vidisse test[illegible] *in gyrum*, vertit: quod tamen spectaculum non ita mirum spectatoribus videri p[illegible]et, atque si ei Taurus Philoxenus sessor contigisset: quem Facius libro tertio ex monte [illegible]uro in hominem vertit, quum ait, *Et in Phœnicia quidem Copanum quæstorem, in Asia Taurum Philoxenum constituit*. Simili errore, quum Arrianus libro septimo dicit: *non fuisse vitio versum Theseo quòd ortum suum ad Neptunum, nec Ioni quòd ortum suum ad Apollinem retulerit*. quod quidem Græcè ita habet: ὡς δὴ ἐς Δία ἀνενεχθῆναι ἡ γένεσις πρὸς τῶν πάλαι ἀνθρώπων οὐδαμῇ αὐτῶν ὕβρει προστίθεται· οὐδὲ Θησέως, τοῦ Ποσειδῶνος· οὐδὲ Ἴωνος, τοῦ Ἀπόλλωνος. Facius totum locum fœdissimè ita peruertit: *Nec verò aut Theseus, aut Apollo carpitur, quòd ille sibi Neptunum patrem, hic Iouem finxerit*. Ibidem, quum Arrianus temerarios Ἀλεξανδρομάστιγας inculset, ita ait, οὗτος δὴ ἐκλογιζέσθω, ὅστις τε ὢν αὐτὸς, καὶ ὁποίᾳ τύχῃ κεχρημένος, ὅντινα γενόμενον ἐκεῖνον, καὶ εἰς ὅσον εὐτυχίας τῆς ἀνθρωπίνης ἐλθόντα κακίζει. Facius sententiã totam eneruat, *Consideret*, inquit, *quis fuerit, quali fortuna vsus, in quantã gloriã euectus sit*. quum Arrianus id velit, vt qui Alexandrũ inculsant, priuatã ipsorũ fortunã cum Alex. fortuna conferãt. Ea enim ratione facilè cognituros sese quàm indigni sint qui cum eo comparentur, vel eum inculsent. Lib VIII, Arrianus quum Indiam à septentrione Tauro monte terminari ait, addit Καλέεται δὲ ὁ Ταῦρος ἔτι ἐν τῇ γῇ ταύτῃ. Facius, *regióque adiacens Taurus appellatur*. At Arrianus hoc vult, *Taurum montem in ea regione adhuc appellationem suam retinere*. O taurinam Facii stupiditatem! Nunc aliam ineptiam simul cum iudicii inopia coniunctam vide. Arrianus quum Indicas virgines absque vlla dote nubere dicit, eas nubiles ad publicos ludos à parentibus adduci inquit, ἐκλέξασθαι τῷ νικήσαντι πάλην, ἢ πὺξ &c. vt ei qui aut lucta aut

alio certamine vicisset, liberum esset deligere sibi spōsam quam vellet. Fac. *permittere vti eum sibi deligant virum qui vicerit*. Sed heus tu, etsi Græcam phrasim planè perspicuam non intelligebas, hoc tamen ignorare non debebas, homo insulse, honestius id officiū viro quàm iuuenculæ tribui. Eiusdem cum reliquis erroribus farinæ est, quòd ταρσοὺς qui palmulæ remorum sunt, *nautium corpora* interpretetur. Et, ὅσοι ἐν τῷ ἔργῳ βλακεύειν ἐφαίνοντο, *quos maris tædebat*. pro, *qui segniores in opere cernebātur*. Et quod de Ichthyophagis dicit Arrianus, οἱ δὲ μάζας ἐκ τούτων τῶν ἀλεύρων (piscium nimirū) πέσσουσι. Fac. *Sunt qui ipsum puluerem triticea farina inspergant*. Ita δοκοὺς *tabulas* vocat, quum *trabes* sint. Sic, ὅτι βράχεα ἐν κύκλῳ αὐτοῦ ἡ ἀνάπωτις ἐποίει. Facius vertit, *nam maris æstus os eius coartauerat*. pro, *vadosum omni ex parte marini æstus recessus fecerat*. Ineptè nimitum βραχέα legit, ignorans βράχεα subst. *vada* siue *breuia* significare, vt Virgilius,

In breuia ac Syrtes vrget (miserabile visu)

Item lib. 8, καὶ πρὸς τῇ σχεδίῃ ὁρμίζονται, ἐφ' ἧς τὸ στράτευμα διαβιβάσειν ἔμελλεν Ἀλέξανδρος ἐς Σοῦσα. Facius ita vertit. *Et ipse quoque aduerso flumine classem subigi, vti regi occurreret, iußit, ibíque substitit. vbi paratas naues Alexandri reperit, quibus Susas exercitum traducere constituerat*. quum ita vertendum fuerit, *Ad pontem quendam recenter factum, per quem Alexander exercitum in Susas traducturus erat, consistunt*. nam ad σχεδίῃ subaudiēdum puto γεφύρῃ. Sed faciam finem tot Facianis ineptiis recēsendis. neque enim dubito, mi Redigere, quin tibi iamdudum animus tædiosa earum commemoratione nauseet. Nolui tamē, neque potui committere quin ex infinitis locis perperam ab eo traductis, paucos hoîce annotarem. Primùm, nequis me temerè ad hunc autorem denuò vertendum accessisse existimet: néve quis me eos imitari suspicetur, qui quum hodie veteris alicuius autoris post omnes aliorum editiones, recognitionē pollicentur, si conferas, nihilo amplius eos præstitisse reperias, quàm is qui ante biennium Cyrilli opera Lutetiæ edidit. Quem quidem autorem quum summopere corruptum habeamus, nemóque sit ex orthodoxis scriptoribus qui maiore recognitione egeat, nullum tamen ab eo qui cū edendū curauit verbum immutatum aut correctum inuenias: quum interim is omnia priorum interpretum nomina supprimat, totiúsque operis laudem inaudita quadam impudentia sibi vendicet. Deinde, vt meo stomacho nonnihil satisfacerem, quem mihi meritò Facii epistola, quam Arriano abs se Latinè verso præfixit, mouit: qua Pauli Vergerii versionem, (quam quidem mihi nondum, quod doleo, videre contigit) vt barbaram, Germanis incultioribus relinquere se prædicat: suam verò Italis politioribus (vti vocat) legendā proponit. quam certè adeo atrocem in vniuersam nationem Germanicam iniuriam non potui moderatè ferre. Ac statueram quidem initio, emēdatis iis locis quæ recognitione egere viderentur, animaduersiones meas ad marginem adiungere exemplo Henrici Stephani, qui Herodotum & Thucydidem à Valla Latinè versos, & Xenophontem ea ratione castigauit: idémque in Alexandri vita à Plutarcho conscripta, quam huic operi adiecit, præstitit. Cæterùm quum tantam erratorum vim offenderem, vt oræ siue margines paginarum annotationibus capiendis nequaquam suffecturæ viderentur, tantúmque operæ mihi ea in re ponendum viderem acsi totum deintegro verterem, malui lectoribus gratificari, eósque tædiosa illa cōm[illegible] mora liberare, & nouam totius Arriani interpretationem, in qua quam minimum hærerē, proponere. Núc quid hac in re præstiterim, aut vt præstarem laborarim, accipe. Curaui primùm summa religione vt omnia quæ habet Arrianus exprimerem: nihil omitterem (quod fecit Facius omnibus in locis quæ non intellexit) nihil de meo adderem: quod passim ab eodē factitatum est. Deinde vt oratione simplici ac tersa, &, quod ipsum Arriano propositum fuisse videtur, minimè affectata, vterer. Præterea quum eadem historia à Curtio tractata esset, diligenter vtrunque autorem inter se contuli. quúmque multa in Arriano offenderim quæ in Curtio ad verbum expressa sunt, ea suis locis ad marginem adieci: quòd & iucundam & commodam lectoribus eam collationem fore iudicarem: neque dubitarem quin cōmentarii aut notarum loco (quibus hodie multi, mirum in modum suis opellis sibi placentes, typographos pariter & lectores onerant) esse possent. Certè Curtius mihi multis locis magno adiumento fuit ad Arriani sententiam rectius explicandam. Nam, vt paucula aliquot exempla adferam, vbi Arrianus Alexandrum pellibus tētoriorum τῇ κάρφῃ impletis ad iungēdos ponte fluuios vsum fuisse commemorat, Facius, qui passim vt mus (quod aiunt) in pice hæret, *leuem materiā* exponit, quum Curtius significantissimo vocabulo *stramenta* vocet, & quod alibi Arrianus φορυτὸν, in eundē vsum accommodatum, Curtius *sarmenta* appellet. Quod Arrianus σκόλοπας vocat, Facius imperitè *clauos*, eos nimirū quos Galli pulchro vocabulo *Chaussetrapes* appellāt, Curtius *murices*. quòd Arrianus χῶμα, in Tyri expugnatione ab Alexandro in mari structum, Curtius *molem* eleganti & propria voce. nam in Græcis epigramm. extat Epigr. Εἰς μῶλον ἐν Σμύρνῃ. Cyprianus *munitiones*, Iosephus προκυμάτια vocat, Veneti & Ligures *Il molo*. quæ quidem moles vt

in mari ad defensionem alicuius loci, ita etiam ad offensionẽ (vt ita dicam) strui possunt. Item φάλαγγα ἀμφίστομον, Curtius, *aciem versatilem*. Item καταβάλλειν Ἀλέξανδρον καὶ τὰ τούτου ἔργα, Curtius, *Alexandri laudes obterere*. Ita vbi Arrianus tuguria Indorũ spinis piscium tecta dicit, Curtius spinas illas, *purgamẽta maris* appellat. Arrianus Alexandro siti afflicto aquam ex galea porrectã dicit, Curtius, *ex vase quod ex vtre resoluto implerant*. Sed hæc aliáque eius generis multa in ipso Arriano suis locis annotaui. Magno etiã vsui fuit Arrianus ad multos Curtii (quem quidem si exẽplari aliquo manuscripto adiutus fuissem, huic operi adiiciendum curassem) locos deprauatos emendandos. Cuius generis est quod Curtius lib. 6, *Darium à Batauis mouisse ait*, quum legendum sit ex Arriano Ecbatanis. quod quidem Erasmus (fortasse genus suæ studio præpeditus) non animaduertit. Eodem lib. *dimichæ* pro *dimachæ*, qui nimirum vtroque munere funguntur, equitis & peditis. Ita lib. VII, Curtius, *Iter pronuntiari iubet in armatos, quos iam tunc mutato nomine Euergetas appellabãt*: ex Arriano corrigẽdus est locus, & pro *amatos* legendum *Agriaspas*. Ita enim prius Euergetæ dicti fuerunt. Eodem lib. *Irrupisse in Aulicos*, legendum ex Arriano *Areos*. Curtius *Pharaphernes*, Arrianus *Phrataphernes*. Curtius *Cardos*, Arrianus *Mardos*. Curtius *Tãsonor*, Arrianus *Stasanor*. Curtius *Oxidates*, Arrianus *Exodates*. Curtius *Deditamenes*, Arrianus *Stamenes*. Curtius *Ephimanes*, Arrianus *Epimenes*. Curtius *Oxartes*, Arrianus *Oxyartes*. Curtius *Petram Dorinim*, Arrianus *Petram Chorienis*, à Choriene eius præfecto. Curtius *Critobulum* Alexandri medicum vocat, Arrianus *Critodemũ*. Curtius *Porticanum regem*, Arrianus *Oxycanum*. Curtius *Sabi regis fines*. &, *quâ erat iter in regnum Sami*, Arrianus Σάμβου χώρα, & οἰκεῖοι τοῦ Σάμβου. Curtius *Noritas*, Arrianus *Oritas*. Curtius *Gedrosios*, Arrianus alibi *Gedrosos*, alibi *Gadrosos*, alibi *Gadrosios*. Curtius *Pataliam* Indorũ vrbem, Arrianus *Pattala*. Curtius *Ozinem*, Arrianus *Ordonem*. Curtius *Sibyrtium*, Arrianus *Sisyrtium* vocat. Atque hoc quidem ex mutua inter se Arriani & Curtii collatione sum consequutus, tametsi in hac nominum propriorum differentia nondum statui vtrius autoritas valere debeat, Arrianine an Curtii. Neque enim inter autores vter altero prior fuerit conuenit.

Quantus verò veteris codicis vsus fuerit, quem ab Henr. Stephano accepi, (Constantinopoli ad eum vnà cum quibusdam Aristotelis aliorúmque Græcorũ scriptorum libris missum) ad Arriani inueterata vulnera curãdum, ex pauculis aliquot eísq; selectioribus locis quos huic epistolæ subiungã constabit. Leuiora enim errata quæ illius manuscripti exẽplaris ope restitui, tot propemodũ fuerũt, quot sunt periodi. Nonnulli tamẽ loci, de quorũ integritate vehemẽter dubito, incurati à me sunt relicti, quòd exemplar manuscriptum multis locis (vt dixi) mutilũ fuerit, & ego nudis meis coniecturis niti noluerim. neq; id religiosa Henr. Stephani diligentia permissura fuerit. Nõnullas tamen (præter illas quas ad marginem passim adieci) & in aliquot Arriani obscuriores locos explicationes confecissem, nisi temporis angustia consilium meum infregisset. cui quidem tribuendum erit si non omni ex parte palato tuo satisfactum fuerit.

Cogitanti verò mihi, domine Redigere, cuinam meum hoc non τυχαίως, quod de se testatur Facius, sed ἠμελημένον κτῆμα offerrem: tu statim occurristi, cui multis nominibus id dedicari debere iudicarem. Primùm, quòd quũ tibi historicam lectionem maximè cordi esse sciam, tum hanc iucundissimam fore non dubitem, in qua tantam rerum varietatem, tot regionum, populorum, vrbium, montium, fluminum luculentissimas descriptiones: tot expeditiones terra marique factas, tot consilia, tot stratagemata, tot denique præclara & ad vsum vitæ accommodata exempla, quæ omnia in copiosissimum indicem redegi, es reperturus. Videbis inter alia & miraberis bellicosissimæ Indorum gentis mores ac instituta, regionem ipsam, domos, tecta, arma denique ipsa, arcus ac tela (quæ aliquando in ædibus tuis inter alia κειμήλια ac venerandæ antiquitatis monimenta abs te mibi ostensa memini) accuratissimè descripta. Deinde quòd tanta sit nominis tui celebritas, tanta erga virtutis bonarúmque literarum studiosos animi propensio & beneficentia, vt nemo hodie sit cui ita certatim etiam ignoti quauis occasione captata lucubrationes suas dicent: ego, qui singularem tuam erga me beneuolẽtiam, eximiá que merita non semel sum expertus, ingratus sim profectò καὶ ἀνάξιος τῶν ὑπηρετημάτων, nisi ea literario aliquo munusculo agnoscam. Accipe igitur, mi Redigere, hoc qualecunque animi mei singularis erga te obseruantiæ monimentum: quod quidem, si tibi (vt confido) non ingratum fuisse intellexero, magnũ me operæpretium fecisse iudicabo. Deus Opt. Max. te reip. literariæ diu seruet incolumem. Ex musæo meo. Anno CIↃ. IↃ. LXXV. Kal. Aug.

LOCI ALIQVOT INSIGNES IN ARriano ex veteri codice Henr. Steph. manuscr. restituti.

Codex basil. exc. ita habet.	Codex v. manuscr. ita habet.
Pag.11.ἐξήεσαν.	Cod.v.ἐξήλασαν.
p.21.πρὸς μίξιν.	cod.v.προσμίξειν.
p.24.φιλῶν.	cod.v.ψιλῶν.
p.26.κληθείς.	cod.v.βληθείς.
p.92 ἀγρίας.	cod.v.Εὐβοίας.
p.96.ἔξω τοῦ ῥυμοῦ τὸν ζυγόν.	cod. v. ἔξω τοῦ ζυγοῦ τὸν ῥυμόν.
ibid.τοῦ ἐπὶ τῇ λύσει.	cod.v.τῇ ἐπιλύσει.
p.98.ἐνόησεν.	cod.v.ἐνόσησεν.
p.102.μᾶλλον.	cod.v.Μαλλόν.
p.105.ἔπαθε.	cod.v.ἔπειθε.
p.141.κρεῖαι.	cod.v.κεραῖαι.
p.148.αὖα.	cod.v.αὐτά.
p.150.ἐπιμεριτῶν.	cod.v.ἐπιβατῶν.
p.153.ἀσθενέστεροι.	cod.v. ἀσθένεροι, & interdum ἀστένεροι: alibi ἀστεμφέροι.
p.158.καὶ τὸ μὴ ἐλεῖναι.	cod.v.καὶ το μὴ ἐλεῖν αἰσχρὸν εἶναί οἱ.
p.186.ἅμα τῷ.	cod.v.ἅρματι.
p.191.ἀρετήν.	cod.v.Ἀρέτην.
ibid.πεφραγμένοι.	cod.v.πεφραγμένοι.
p.192.αὐτίκα σῶμα,	cod.v.αὐτὰ σῶα.
ibid.αἰθισμένοις.	cod.v.αἰθισμοῖς.
p.195.ξελισμοῖς.	cod.v.ἐξελιγμοῖς.
p.199.ἐπισελαίς.	cod.v.ἐπισυλλοῖς.
p.211.ὡς ἐπίγνω κατὰ πόδας.	cod.v.ὡς ἀπίγνω καταπόδας.
p.226.Ἀρτοβοαια.	[illegible].v.Ἀρξακέασα.
p.233.κατὰ ἔθνη τῶν ἑκάστων.	co[illegible].v.κατὰ ἤθη τὰ ἑκάστων.
ibid.μηδὲ ὑπελάσαιμεν.	co[illegible].v.μηδ' εἰ πελάσαιμεν.
p.235.εὐδὲ βαθίως.	co[illegible].v.βεβαίως.
p.237.ἔσεσθαι ἐν τάξει.	cod.v.[illegible]
p.240.Μαλῶπιν.	cod. v. Μαιῶπιν.
p.244.κατὰ λόγοις.	cod.v. λόχοις.
p.247.σφαλέντας ἐντός.	cod.v.ἐπιπτῶς.
p.253. εἰ δὲ ἐν Μαρακάνδοις.	cod.v. addit, ἐν τῇ ἄκρᾳ φρουρούμενοι Μακεδόνες προσβολῆς γενομένης τῇ ἄκρᾳ
p.257.εἰ δή τι πλαίσιον.	cod. v. εἰδότες πλαίσιοντας.
p. 258. πολλοῦ ὄντος ὕδατος.	cod.v.πολλοῦ ὄντος τοῦ ῥεύματος.
p.333.γίνονται αὐτῷ.	cod.v.γίγνεται.
p.334.καὶ Κτησίας.	cod.v. addit (εἰ δή τῳ ἱκανὸς καὶ Κτησίας ἐς τεκμηριῶσαι)
p.340. φῆσαι τὰς νήσους.	cod.v.νῆας.
p.342.λέγουσιν ἄξια.	cod.v.λόγου ἐστὶν ἄξια.
ibid.κατεστήσῃ.	cod.v.καταντήσῃ.
p.345.ἐπιζυγῶν.	cod.v.ἐπὶ ζυγῶν.
p.349.εἴδη παντοίων δένδρων.	cod.v. παντοίων δένδρων εἴδει.

Codex basil. exc. ita habet.	Codex v. manuscr. ita habet.
p.350.ἐκάλετο.	cod.v.ἐκαίετο.
p.351.ἡ δὲ ἄλλη στρατιά.	cod.v.addit, μενέτω.
ibid.παῖδα φθάσαι.	cod.v.παῖδα λέγει φθάσαι.
p.361.τεταγμένην.	cod.v.τεταραγμένην.
p.364.ἥκει αὐτῷ.	cod.v.ἤρκει.
p.365.κατέκτεινε αὐτόν τυχόν.	cod. v. κατέκανεν αὐτόν τυχόν.
p. 371. ἐπὶ δὲ ἐν τοῖς πλοίοις διαβάλλοντας.	cod. v. τοῖς δ' ἐν τοῖς πλοίοις διαβαίνουσιν.
ibid.ἵνα μέσως.	cod.v.ἵν' ἀμέσως.
p.372.ἐλαύνων.	cod. v. εἶναι δεῖν ἐλαύνειν.
p.377.πληγὰς γίγνεσθαι αὐτοῖς.	cod. v. καταπλήξας γίγνεσθαι αὐτοῖς.
p.393.ἐβόησε.	cod.v.βοήσει.
ibid. μνείας.	cod.v.μνημεῖα.
p.482.πινηθέντας, οὐ προθύμοις.	cod.v. γνωμένοις οὐ προθυμοῦ.
ibid.πέμπει ἐπὶ τούτοις.	cod.v.πέμπει.
p.484.ἄλλων αὐτῶν.	cod.v.ἄλλαι αὐτῷ.
p.489.μεγάλων.	cod.v.μετάλλων.
ibid.οἷς πάλαι ἐτεθνήκει τὸ δέει.	cod. v. ὃν πάλαι ἐτεθνήκει τῷ δέει.
p.498.καὶ ὅπως ἔχοι.	cod. v. addit, φιλίας τε καὶ πόθου.
p.501.οὐδέν τι πρός.	cod.v.οὐδ' ἔτι πρό.
p.515.τοιοῦτον ἐδέησε.	cod.v.τοιούτου δεῆσαι.
p.520.ἀφ' ἔτους.	cod. v. ἀφέτους.
p.525.ὑπόπτερος.	cod.v.ὑπόπτεροι.
p.531.κατὰ δεῖπνα.	cod.v.κατὰ δίαιτα.
p.549.Κηκέων.	cod.v.Μηκέων.
ibid. Εὔδρον.	cod.v.Νεῦδρον.
p.552.καθελπεριῶν.	cod.v.καταπτερῶν.
p.559.[illegible]	cod.v.ὡραίην.
p.560.Στυφ[illegible]	cod.v.Στυμφαῖος.
ibid.Νιθ[illegible]	cod.v.Νιθαδων.
p.562.Μακεδα[illegible]νίσιν.	cod. v. Λακεδαιμονίοισιν.
ib.ἐμβολαῖς.	cod.v.συμβολαῖς.
p.566.ἔργα γὰρ ἐφάνη.	cod.v.ἔρμα.
p.570.οἰασθῶσιν.	cod.v.οἰηθῶσιν.
p.575.πυρφορίαις.	cod.v.πορφυρίαις.
ibid. πεπαραγμέναι.	cod.v.πεταμμέναι.
p.587. τὰ δὲ ἐν τοῖσιν ἀγρῶσι.	cod.v. τὰ δὲ ἐν τοῖς σπηλαίοισι.
ibid.τὰ οἰκία εἶναι.ἦν.	cod.v.[illegible] οἰκία.εἶναι ἦν.
p.591.ἐσέχοι.	cod.v.[illegible]χοι.
p.592.αἱ λαῖαι.	cod.v.ἐλαῖαι
p.593.βοῶντες.	cod.v. addit τι καὶ κεκράγοντες.
p.602.Δαιδώνη.	cod.v.Σιδωδώνη.
p. 603.λιμὴν περὶ νήσου.	cod. v. λειμῶνες Διονύσου.
p. 604.συγκεκοσμημένον.	cod. v. συγκεκομισμένον.

Codex Basil. exc. ita habet.	Codex v. manuscr. ita habet.	Codex Basil. exc. ita habet.	Codex v. manusc. ita habet.
p.605.ἐφύετο.	cod.v.ἐφαίνετο.	p.607.πολιώ.	cod.v.πολλώ.
ibid.Τάκων.	cod.v.Τάξιων.	p.609.πλεομένου.	cod.v.addit,βαθύς.
ibid.ἔσω θαλάσσης.	cod.v.ἰώα.	p.611.χεδίων.	cod.v.χεδίης.
p.606.ἐπὶ ποταμοῦ. ὄνομα δὲ τοῦ ποταμοῦ Κέροσις, μέγιστος τῶν ποταμῶν.	cod.v.ἐπὶ ποταμοῦ Κροῦ, μεγίστῳ ποταμῶν.	p.614.ἄλσεα καὶ λειμῶνες.	cod. v. ἀλσέων καὶ λειμώνων.

Cæteri loci (siquis omnes requirat) conferenti hanc editionem cum Basiliensi sese offerent.

QVI AUTEM SEQVVNTVR LOCI, IN CHARtis quæ exemplari desunt, ita mihi ex coniectura videntur emendandi.

Codex Basil. exc. ita habet.	B. Vulc. ita emendat.
Pag.73.ἐς καλόν τι.	leg.ἐσβαλόντι.
p.80.κερατῆρα.	leg.κατῆρεν.
p.87.Φρυσίας.	leg.Φρυγίας.
p.145.σκελῇ ἐω.	leg.σκηνή.
p.149.ξυνὼ τόνῳ.	leg.ξυντόνῳ.
p.262.οὐκ ἰαί.	leg.ἰᾶν.
p.264.οὐδὲν ἄλλο ὅτι μὴ ὄνομα ἐω Βασιλέως.	Legendum mihi videtur ἔχειν pro ἐω.
p.266.εἰσὶ ἢ Ἀνάξαρχον.	leg.Φασί.
p.279.ἀπαλλασσομένου ἐκ τοῦ τόπου.	leg.τόπου.
ibid.πᾶσαι νομίσονται.	leg.[illegible]
p.283.τοῖς κατεστρεψάμενος.	leg.τούτοις.
p.290.Βαβυλώνιος ὕπαρχοι.	leg.Βαβυλῶνος ὕπαρχος.
p.294.ἢ οὐκ ἤθελεν εἰς ἐπιθυμίαν.	leg.ἦλθεν.
p.297.Φάλαγγα.	leg.Φάραγγα.
pag.300.δὲ ἐς χρεία κατεσκευάσθη.	leg.[illegible] σκηνήν.
p.302.σφᾶς Φάσιν.	leg.σφ[illegible]
p.305.ἅτε κλίμακος.	leg.αἱ [illegible] κλίμακες.
ibid.ἐς αὖθις ἄλλην πόλιν.	leg.Ἄν[illegible]
p.333.γίνονται αὐτοῦ.	leg γί[illegible]
p.355.ἐξιέσθαι.	l[illegible]ξίεσθαι.
p.365.τὸν Φόνον.	[illegible]g.Φίλον.
p.377.ἔλαττον.	leg ἔλαθον.
ibid. οὐκέτι ἐπὶ τῶν τρίτων.	Hæc verba ἐπὶ τῶν τρίτων superuacanea mihi videntur.

Codex. Basil. exc. ita habet.	B. Vulc. ita emendat.
p.384.ὅταν ἐς τὰ πρόσω.	Legendũ puto εἴπη, &c.
p.385.ὅτι μὲν.	leg.ὅτι μή.
p.400.τῇ τι ἐρημίᾳ.	leg.εἰρεσίᾳ.
p.403.βιαιοτάτη.	Fortasse βεβαιοτάτη.
p.407.κατειληφότων.	leg.καταπλευσθέντων.
p.414.περίοικοι.	leg.περίεχον.
p.416.διότι.	leg.δι' ὅτι.
ibid.κινδυνεύσοι μηδὲν, ὅτι.	leg. κινδυνεύσει, μηδὲν ἔχειν.
p.424.καὶ πλοίων κατά.	leg.καὶ καταπλεῖν.
p.425.καθάπερ οἱ.	leg.καθάπερεί.
p.432.ἀπηριθμήθη.	leg.ἀναρίθμητα.
p.433.ὁ δή.	leg.ἔπου δή.
p.442.σφαλερῶς τὰ αὐτά.	leg.τὰ Φρία[illegible]
p.447.ἤδη ἰόντων.	leg.εἰ[illegible]ν.
ibid.καὶ οὕτω οὕτω[illegible]	leg.ὅτι.
p.449.διατεταγμένο[illegible]	leg.διαμεμαχημένους.
p.470.ἔνθεν δὲ εἰ μὲ[illegible]	adde λέγουσιν, aut aliquid eiusmodi.
[illegible]	leg.δύο.
p.505.καὶ λέγουσι τὸ μὲν σχέδιον πλῆρες εἶναι.	Locus mihi vehementer suspectus.
p.506.ὕστερον ἐπ' Ἀλεξάνδρου.	leg.Ἡφαιστίωνος.
p.527.Ἀριστόβουλος μὲν λέγει.	leg.Πτολεμαῖος.
p.537.κόσμου.	leg.κώμου.
p.559.ἐνταῦθα.	leg.εἰ ταῦτα.
p.585.πεποίηται.	leg.ποιέεται.
p.595.ἄλσεα.	leg.ἀλλοῖα.

B. VVLC. LECTORI.

Atque hi quidem sunt ferè præcipui loci qui in Arriano emendati fuerunt: tametsi non dubito quin alii nonnulli in colligendo me fugerint. Vale benigne lector, & meos labores boni consule.

ΠΕΡΙ ἈΡΡΙΑΝΟΥ,
ἐκ τῶν Σουίδα.

Ἀρριανὸς Νικομηδεὺς, φιλόσοφος Ἐπικτήτειος, ὁ ἐπικληθεὶς νέος Ξενοφῶν. Ἦν δὲ ἐν Ῥώμῃ ἐπὶ Ἀδριανοῦ καὶ Μάρκου καὶ Ἀντωνίνου τῶν βασιλέων, καὶ ἀξιωμάτων μεταλαβὼν, καὶ μέχρις αὐτοῦ τοῦ ὑπατεῦσαι, καθά φησιν Ἑλικώνιος, διὰ τὴν τῆς παιδείας δεξιότητα. Ἔγραψε δὲ βιβλία παμπληθῆ.

ἈΡΡΙΑΝΟΣ ΒΙΒΛ. Α.
περὶ ἑαυτοῦ ὧδε λέγει.

Οὐκ ἔστιν ὅστις ἄλλος εἷς ἀνὴρ τοσαῦτα ἢ τηλικαῦτα ἔργα κατὰ πλῆθος ἢ μέγεθος ἐν Ἕλλησιν ἢ βαρβάροις ἀπεδείξατο [ὥσπερ Ἀλέξανδρος.] ἔνθεν καὶ αὐτὸς ὁρμηθῆναι φημὶ ἐς τήνδε τὴν ξυγγραφὴν, οὐκ ἀπαξιώσας ἐμαυτὸν φανερὰ καταστήσειν ἐς ἀνθρώπους τὰ Ἀλεξάνδρου ἔργα. Ὅστις δὲ ἂν ταῦτα ὑπὲρ ἐμαυτοῦ γιγνώσκω, τὸ μὲν ὄνομα οὐδὲν δέομαι ἀναγράψαι (οὐδὲ γὰρ οὐδὲ ἄγνωστον ἐς ἀνθρώπους ἐστὶν) οὐδὲ πατρίδα, ἥτις μοι ἐστὶν, οὐδὲ γένος τὸ ἐμὸν, οὐδὲ εἰ δή τινα ἀρχὴν ἐν τῇ ἐμαυτοῦ ἦρξα. ἀλλ' ἐκεῖνο ἀναγράφω, ὅτι ἐμοὶ πατρίς τε καὶ γένος καὶ ἀρχαὶ, οἵδε οἱ λόγοι εἰσί τε καὶ ἀπὸ νέου ἔτι ἐγένοντο· καὶ ἐπὶ τῷδε οὐκ ἀπαξιῶ ἐμαυτὸν τῶν πρώτων ἐν τῇ φωνῇ τῇ Ἑλλάδι, εἴπερ οὖν καὶ Ἀλέξανδρος τῶν ἐν τοῖς ὅπλοις.

DE ARRIANO,
ex Suida.

Arrianus Nicomedẽsis, philosophus Epicteti auditor, alter Xenophon dictus. Floruit Romę sub Adriano & Marco atque Antonino regibus. à quibus variis honoribus affectus, atque adeò ad consulatum euectus est, vt scribit Heliconius, ob eximiam eruditionem. Scripsit autem libros permultos.

ARRIANVS LIB. I,
de seipso ita dicit.

Nemo est inter mortales qui solus tam præclara & numero & magnitudine, aut inter Græcos aut inter barbaros facinora ediderit[atque Alexander.] Atque hac quidem de causa me ad hanc historiam conscribendum impulsum fuisse profiteor. non indignũ me censẽns per quem Alexandri res gestæ apud homines notæ celebrésque efficerentur. Quisquis verò sim qui ita de me sentiam, nomen quidem adscribere nihil attinet (neque enim obscurum inter mortales est) sed nec patriam, nec genus meum, neq; an aliquem in ciuitate mea magistratum gesserim. Illud dixisse satis fuerit, mihi nec patriæ, nec generis, nec honorum ornamenta deesse: literas verò à puero semper mihi cordi fuisse. præterea me non immeritò inter primos Græcæ linguæ scriptores, vt Alexandrum inter eos qui in re militari præstiterunt, censendum.

ΕΙ'Σ ἈΡ'ΡΙΑΝΟ'Ν.

Πελλαῖος Μακεδὼν ἔτι κήρυκος οὔποθ' Ὁμήρου
　Ἔλλαχεν, οὐ προγόνοις ἔργματ' ἀεισομένου,
Ἄχνυτο θυμὸν ἑὸν, μάκαρα δ' ἦν τ' Ἀχιλῆα δοκεύσας,
　Τὴν αὐτοῦ ἀπλῆ ὥστ' εὐτυχίην·
Ἀρριανοῦ δὲ τυχὼν, πόσῳ πλέον ἔλλαβεν εὖχος
　Ὅσσῳ μυθολόγων κρείσσονες ἱστορικοί.

Εὐτυχ. Ἡφαιστίωνος Βερυγιέως.

IDEM LATINE.

Magnus Alexander præconem haud nactus Homerum,
　Qui caneret laudem in postera secla suam:
Felicem præ se meritò censebat Achillem,
　Fortunæque suæ laudis inesse minus:
At præcone isto tanto est plus laudis adeptus,
　Quàm præstant vanis vatibus historici.

Bonauent. Vulcanij Brugensis.

ΕΙ[illegible]

Ἀρριανὸς μεγάλου μεγάλας μεγάλως τι ἄνακτος
Πρήξιας ἱστορέων, Φήμη μέγαν ἐν καλέεσκε,
Πᾶσιν ἔδειξε μέγιστον, ἔδειξε τεὶς ὄντα μέγιστον.

EIV[illegible]EM.

Ὅσσον Ἀλέξαν[illegible]ς μέγας ἔπλετο ἐν βασιλεῦσι,
Τόσσον ὅδ' ἐν πα[illegible]οσιν (ἑκὰς Φθόνος) ἱστορικοῖσι.

ΑΡΡΙΑΝΟΥ ΙΣΤΟΡΙΩΝ ΑΝΑΒΑΣΕΩΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ,

Βιβλίον πρῶτον.

ΠΡΟΟΙΜΙΟΝ.

ΠΤΟΛΕΜΑΙΟΣ ὁ Λάγου, καὶ Ἀριστόβουλος ὁ Ἀριστοβούλου, ὅσα μὲν ταὐτὰ ἄμφω περὶ Ἀλεξάνδρου τοῦ Φιλίππου ξυνέγραψαν, ταῦτα ἐγὼ ὡς πάντῃ ἀληθῆ ἀναγράφω· ὅσα δὲ οὐ ταὐτά, τούτων τὰ πιστότερα ἐμοὶ φαινόμενα καὶ ἅμα ἀξιαφηγητότερα ἐπιλεξάμενος. ἄλλοι μὲν δὴ ἄλλα ὑπὲρ Ἀλεξάνδρου ἀνέγραψαν, οὐδ' ἔστιν ὑπὲρ ὅτου πλείονες, ἢ ἀξυμφωνότεροι ἐς ἀλλήλους· ἀλλ' ἐμοὶ Πτολε- A μαῖός τε καὶ Ἀριστόβουλος πιστότεροι ἔδοξαν ἐς τὴν ἀφήγησιν· ὁ μέν, ὅτι συνεστράτευσε βασιλεῖ Ἀλεξάνδρῳ, Ἀριστόβουλος· Πτολεμαῖος δέ, πρὸς τῷ ξυστρατεῦσαι, ὅτι καὶ αὐτῷ βασιλεῖ ὄντι αἰσχρότερον ἤ τῳ ἄλλῳ ψεύσασθαι ἦν· ἄμφω δέ, ὅτι τετελευτηκότος ἤδη Ἀλεξάνδρου ξυγγράφουσιν, ὅτε αὐτοῖς ἥ τε ἀνάγκη καὶ ὁ μισθὸς τοῦ ἄλλως τι ἢ ὡς συνηνέχθη ξυγγράψαι, ἀπῆν. ἔστι δὲ ἃ καὶ πρὸς ἄλλων ξυγγεγραμμένα, ὅτι καὶ αὐτὰ ἀξιαφήγητά τέ μοι ἔδοξεν, καὶ οὐ πάντῃ ἄπιστα, ὡς λεγόμενα μόνον ὑπὲρ Ἀλεξάνδρου, ἀνέγραψα. ὅστις B δὲ θαυμάσεται ἀνθ' ὅτου ἐπὶ τοσοῖσδε συγγραφεῦσι, καὶ ἐμοὶ ἐπὶ νοῦν ἦλθεν ἥδε ἡ συγγραφή, τά τε ἐκείνων πάντα τις ἀναλεξάμενος, καὶ τοῖσδε τοῖς ἡμετέροις ἐντυχών, οὕτω θαυμαζέτω.

ARRIANI HISTORIARVM DE EXPEDITIONE Alexandri,

Liber primus.

Bonauentura Vulcanio Brugensi interprete.

PRAEFATIO.

PTOLEMAEVS Lagi, & Aristobulus Aristobuli filius, quæcũque de Alexãdro Philippi filio scribentes, eadem ambo cõmemorant, ea tanquam verissima conscribam: ex iis verò in quibus inter se dissentiũt, quæ mihi fide pariter & narratione digniora videbuntur, seligam. Certè de Alexandro alij a- A lia memoriæ prodiderunt: neque vllus est de quo aut plures extẽt scriptores, aut magis inter se dissentientes: sed mihi Ptolemæus & Aristobulus præ cæteris fide digni visi sunt: hic quidem, quòd regi Alexandro socius expeditionis fuerit: Ptolemæus autem, quia præterquam quòd vnà militarit, turpius in eo (quippe qui rex etiam esset) mendacium, quàm in alio quopiam esset futurum: vterque, quòd mortuo iam tum Alexandro scribunt, quum neque necessitas, neque merces, qua adducti aliter quidpiam atque ac- B cidisset scriberent, esset proposita. Sunt porro nonnulla & ab aliis conscripta, quæ quòd non indigna narratu iudicarem, neque prorsus incredibilia, "quippe quæ de Alexandro spargantur tantùm, etiam commemoraui. Quisquis verò mirabitur, ecquid mihi in mentem venerit vt post tam multos scriptores, ipse etiam ad hanc historiam conscribendam me conferrem, is, euolutis omnibus illorum scriptis, quum ad meorum lectionem accesserit, tum demum miretur.

Pr. interp. Ex omnibus rerũ Alexandri scriptoribus, quæcũque Ptolem. Lagi, & Aristob. &c. Sed quæ respondeãt illis verbis, Ex omn. r. Al. scr. in Gr. exempl. non extant.

Vel, Commemoraui tanquam eiusmodi quæ de Alexandro fama tantum iactarentur.

ΛΕΓΕΤΑΙ δὲ Φίλιππος μὲν τελευτῆσαι ἐπὶ ἄρχοντος Πυθοδήμου Ἀθήνησι· παραλαβόντα δὲ τὴν βασιλείαν Ἀλέξανδρον, παῖδα ὄντα Φιλίππου, ἐς Πελοπόννησον παρελθεῖν. εἶναι δὲ τότε ἀμφὶ τὰ εἴκοσιν ἔτη Ἀλέξανδρον. ἐνταῦθα ξυ- C ναγαγόντα τοὺς Ἕλληνας ὅσοι ἐντὸς Πελοποννήσου ἦσαν, αἰτεῖν παρ' αὐτῶν τὴν ἡγεμονίαν τῆς ἐπὶ τοὺς Πέρσας στρατιᾶς, ἣν τινα Φιλίππῳ ἤδη ἔδοσαν· καὶ αἰτήσαντα λαβεῖν παρ' ἑκάστων, πλὴν Λακεδαιμονίων. Λακεδαιμονίους δὲ ἀποκρίνασθαι, μὴ εἶναί σφισι πάτριον, ἀκολουθεῖν ἄλλοις, ἀλλ' αὐτοὺς ἄλλων ἐξηγεῖσθαι. νεωτερίσαι δέ τι καὶ τὴν Ἀθηναίων πόλιν· ἀλλὰ Ἀθηναίους γε τῇ πρώτῃ ἐφόδῳ τῇ Ἀλεξάνδρου ἐκπλαγέντας, καὶ πλείονα ἔτι τῶν Φιλίππῳ δοθέντων, Ἀλεξάνδρῳ εἰς τι-

PHILIPPVM ferunt mortem obiisse "archonte Pythodemo Athenis. Alexandrum autem eius filium, accepto regno in Peloponnesum profectum, viginti circiter tunc temporis annos natum. Ibi, C coacto Græcorum, quotquot in Peloponneso erant, concilio, petiisse ab iis vti imperator exercitus aduersus Persas crearetur: quod quidem Philippo antea concesserant. Id ab omnibus impetratum, excepta Lacedæmoniis: à quibus responsum fuisse, Lacedæmonios eam consuetudinem à maioribus non accepisse, vt alios sectarentur, sed ipsi aliis præirent. Athenas verò noui etiam aliquid fuisse molitas: sed Athenienses primo statim Alexandri aduentu perculsos, plura etiam, quàm Philippo fecerant, Alexandro,

Pr. interpr. Regnante Ath. Pythodemo. Sed Cic. Græcam vocem non frustra retinet, quum dicit, Archõte Pytharato.

quæ ad ipsius dignitatem pertinerent, detulisse. Deinde, in Macedoniam reuersum, exercitum quem in Asiam duceret apparasse. Ineunte autem vere statuisse per Thraciam in Triballos & Illyrios excurrere, *quos nouis rebus studere acceperat, &, quia finitimi erant, neque satis adhuc domiti, minimè negligendos putabat, quum adeò longinquam atque remotam à domo expeditionem susciperet. Arrepto itaque ex Amphipoli itinere, irrupisse in eam Thraciæ partem quā Thraces Autonomi dicti habitant, vbi Philippi (vrbis id nomen est) & Orbelus mons ipsi à sinistra erant. Traiecto autem Neo flumine, aiunt eum decimo postquam iter ingressus esset die ad AEmum mōtem peruenisse. Hîc, ad fauces & angustias ascensus, negotiatorū non pauci armati, & Thraces Autonomi occurrerunt, vt quum ipsi verticem montis occupassent, exercitum inde arcerent, qua aditus militibus patebat. Congregatis etiam plaustris, & in orbem dispositis, non pro vallo solùm ac propugnaculo iis vtebantur, vt ex iis, si premerentur, pugnarent: verumetiā in animo habebant, adnitente in aduersum hoste, ex editissimo montis præcipitio plaustra in Macedonum phalangem deturbare. Ita enim secum statuebant, quanto confertior phalanx esset, in quam plaustra propulsa ferrentur, tanto magis vi sua atque impetu eam dissipatura. Alexandri verò consilium erat, vt quàm tutissimè posset montem caperet. Postquam ergo statuit periculum omnino subeundum esse (neque enim alius aditus ostēdebatur) milites statarios monet, vt quū plaustra è sublimi delabi cernerent, ij quibus per viæ latitudinem integrum id esset, soluto ordine cedant, ita vt proruentia plaustra ipsos non feriant. Quotquot verò angustiis viæ premerentur, ij reclinati, atque in humū flexi scuta inter se accuratè consererent, vt nimirum plaustra in ipsos delapsa, impetu ipso, vt par est, transilientia, nihil damni inferrent. Neque aliter quàm iusserat atque animo conceperat Alexander, euenit. Diuisa enim phalange, plaustra scutis deuoluta parum damni intulerunt. nemo enim eorum ruina interiit. Tum Macedones alacriores facti, quòd plaustra, quæ præcipuè metuerant, nullo ipsis damno fuissent, clamore edito in Thracas feruntur. Alexander sagittarios à dextero cornu ante aliam phalangem (quòd illac facilior aditus videretur) progredi iubet, vtque Thracas, quacunque proruant, telis petant: ipse agmen ducens, scutatos & Agrianos in læuum cornu mittit. Sagittarij, prout quisque Thracum prosiliebat, sagittis ferientes repriment. Tum phalanx immissa, paruo negotio exiles homines, maléque armatos barbaros loco mouit: ita vt Alexādrum à læua irruentem sustinere nō possent, sed abiectis, prout cuique licebat, armis per montem diffugerent. Cæsi ex iis mille circiter & quingenti. Virorum pauci in potestatem viui venerunt, pedum celeritate & loci notitia elapsi: fœminæ quotquot eos sectabantur, omnes captæ: pueri etiam & præda omnis abducta.

*Et quòd no. rebu. st. acc. & quòd ni si omnino domitos relinquēdos non putabat.

A μὴν ξυγχωρῆσαι. ἐπανελθόντα δὲ ἐς Μακεδονίαν, ἐν παρασκευῇ εἶναι τοῦ ἐς τὴν Ἀσίαν στόλου. ἅμα δὲ τῷ ἦρι ἐλαύνειν ἐπὶ Θρᾴκης, ἐς Τριβαλλοὺς καὶ Ἰλλυριούς· ὅτι τε νεωτερίζειν ἐπύθετο Ἰλλυριούς τε καὶ Τριβαλλούς, καὶ ἅμα ὁμόρους ὄντας οὐκ ἐδόκει ὑπολείπεσθαι, ὅτι μὴ πάντη ταπεινωθέντας, οὕτω μακρὰν ἀπὸ τῆς οἰκείας στελλόμενον. ὁρμηθέντα δὴ ἐξ Ἀμφιπόλεως ἐμβαλεῖν ἐς Θρᾴκην, τὴν τῶν αὐτονόμων καλουμένων Θρᾳκῶν, Φιλίππους πόλιν ἐν ἀριστερᾷ ἔχοντα, καὶ τὸν Ὄρβηλον τὸ ὄρος. διαβάντα δὲ τὸν
B Νέον ποταμὸν, λέγουσιν ὅτι δεκαταῖος ἀφίκετο ἐπὶ τὸ ὄρος τὸν Αἶμον. καὶ ἐνταῦθα ἀπήντων αὐτῷ κατὰ τὰ στενὰ τῆς ἀνόδου τῆς ἐπὶ τὸ ὄρος, τῶν τε ἐμπόρων πολλοὶ ὡπλισμένοι, καὶ οἱ Θρᾷκες οἱ αὐτόνομοι, παρεσκευασμένοι εἴργειν τοῦ πρόσω, κατειληφότες τὴν ἄκραν τοῦ Αἵμου, τὴν στολὴν, παρ' ὃν ἦν τῷ στρατεύματι ἡ πάροδος. ξυναγαγόντες δὲ ἁμάξας, καὶ προβαλόμενοι πρὸ σφῶν, ἅμα μὲν χάρακι ἐχρῶντο ταῖς ἁμάξαις, εἰς τὸ ἀπομάχεσθαι ἀπ' αὐτῶν, εἰ βιάζοιντο· ἅμα δὲ ἐν νῷ εἶχον ἐπαφιέναι ἀνιοῦσιν, ᾗ
C ἀποτομώτατον τοῦ ὄρους, ἐπὶ τὴν φάλαγγα τῶν Μακεδόνων τὰς ἁμάξας. γνώμην δὲ πεποίηντο, ὅτι ὅσῳ πυκνοτέρᾳ τῇ φάλαγγι καταφερόμεναι συμμίξουσιν αἱ ἅμαξαι, τοσῷδε μᾶλλόν τι διασκεδάσουσιν αὐτὴν βίᾳ ἐμπεσοῦσαι. Ἀλεξάνδρῳ δὲ βουλὴ γίγνεται, ὅπως ἀσφαλέστατα ὑπερβάλῃ τὸ ὄρος. καὶ ἐπειδὴ ἐδόκει διακινδυνευτέα (οὐ γὰρ ἦν ἄλλη τὴν πάροδον) παραγγέλλει τοῖς ὁπλίταις, ὁπότε καταφέροιντο κατὰ τοῦ ὀρθίου αἱ ἅμαξαι, ὅσοις μὲν ὁδὸς πλατεῖα οὖσα παρέχοι λῦσαι τὴν τάξιν, τού-
D τους δὲ διαχωρῆσαι, ὡς δι' αὐτῶν ἐμπίπτειν τὰς ἁμάξας· ὅσοι δὲ περικαταλαμβάνοιντο, ξυννεύσαντας τοὺς δὲ καὶ πεσόντας ἐς γῆν, συγκλεῖσαι ἐς ἀκριβὲς τὰς ἀσπίδας, τάς τε κατ' αὐτῶν φερομένας τὰς ἁμάξας, καὶ τῇ ῥύμῃ κατὰ τὸ εἰκὸς ὑπερπηδώσας, ἀβλαβεῖς ἐπελθεῖν. καὶ οὕτω ξυνέβη ὅπως παρήνεσέ τε Ἀλέξανδρος, καὶ εἴκασεν. οἱ μὲν γὰρ διέσχον τὴν φάλαγγα, αἱ δὲ ὑπὲρ τῶν ἀσπίδων ἐπικυλισθεῖσαι ὀλίγα ἔβλαψαν· ἀπέθανε δὲ οὐδεὶς ἐπὶ ταῖς ἁμάξαις. ἔνθα δὴ οἱ Μακεδόνες θαρρήσαντες, ὅτι ἀβλαβεῖς αὐτοῖς αἱ μάλιστα ἐδεδίεσαν αἱ ἅμαξαι ἐγένοντο, σὺν βοῇ ἐπὶ τοὺς Θρᾷκας ἐνέβαλον. Ἀλέξανδρος δὲ τοὺς τοξότας μὲν ἀπὸ τοῦ δεξιοῦ κέρως, πρὸ τῆς ἄλλης φάλαγγος, ὅτι ταύτῃ εὐπορώτερα ἦν, ἐλθεῖν ἐκέλευσε, καὶ ἐκτοξεύειν ἐς τοὺς Θρᾷκας, ὅπῃ προσφέροιντο· αὐτὸς δὲ ἀναλαβὼν τὸ ἄγημα, καὶ τοὺς ὑπασπιστὰς, καὶ τοὺς Ἀγριᾶνας, κατὰ τὸ εὐώνυμον ἦγεν. ἔνθα δὴ οἱ τοξόται βάλλοντες τοὺς προεκθέοντας τῶν Θρᾳκῶν, ἀνέστελλον· καὶ ἡ φάλαγξ προσμίξασα, οὐ χαλεπῶς ἐξέωσεν ἐκ τῆς χώρας ἀνθρώπους ψιλοὺς καὶ
E κακῶς ὡπλισμένους βαρβάρους. ὥστε Ἀλέξανδρον ἀπὸ τοῦ εὐωνύμου ἐπάγοντα οὐκέτι ἐδέξαντο, ἀλλὰ ῥίψαντες ὡς ἕκαστος προὐχώρει τὰ ὅπλα, κατὰ τοῦ ὄρους ἔφυγον· καὶ ἀπέθανον μὲν αὐτῶν ἐς χιλίους καὶ πεντακοσίους, ζῶντες δὲ ἄνδρες μὲν ὀλίγοι ἐλήφθησαν, δι' ὠκύτητα, καὶ τῆς χώρας ἐμπειρίαν· γυναῖκες δὲ ὅσαι ξυνείποντο αὐτοῖς, ἑάλωσαν πᾶσαι· καὶ τὰ παιδάρια, καὶ ἡ λεία πᾶσα ἑάλω. Ἀλέξαν-

A δρος· τὴν μὲν λείαν ὀπίσω ἀπέπεμψεν ἐς τὰς πόλεις τὰς ἐπὶ θαλάσσῃ, Λυσανίᾳ καὶ Φιλώτᾳ παραδοὺς διαθέσθαι· αὐτὸς δὲ τὸ ἄκρον ὑπερβαλὼν, προῄει διὰ τοῦ Αἵμου ἐς Τριβαλλοὺς, καὶ ἀφικνεῖται ἐπὶ τὸν Λύγινον ποταμόν· ἀπέχει δὲ οὗτος ἀπὸ τοῦ Ἴστρου, ὡς ἐπὶ τὸν Αἷμον ἰόντι, σταθμοὺς τρεῖς. Σύρμος δὲ ὁ τῶν Τριβαλλῶν βασιλεὺς, ἐκ πολλοῦ πυνθανόμενος τοῦ Ἀλεξάνδρου τὸν στόλον, γυναῖκας μὲν καὶ παῖδας τῶν Τριβαλλῶν προὔπεμψεν ἐπὶ τὸν Ἴστρον, διαβαίνειν κελεύσας τὸν ποταμὸν ἐς νῆσον τινὰ τῶν ἐν τῷ Ἴστρῳ· Πεύκη ὄνομα τῇ νήσῳ ἐστίν· ἐς ταύτην δὲ τὴν B νῆσον καὶ οἱ Θρᾷκες οἱ πρόσχωροι τοῖς Τριβαλλοῖς, προσάγοντος Ἀλεξάνδρου, ἐκ πολλοῦ συμπεφευγότες ἦσαν· καὶ αὐτὸς ὁ Σύρμος ἐς ταύτην ξυμπεφεύγει, ξὺν τοῖς ἀμφ' αὐτόν. τὸ δὲ πολὺ πλῆθος τῶν Τριβαλλῶν ἔφυγεν ὀπίσω ἐπὶ τὸν ποταμὸν, ἐς νῆσόν τινα τῶν ἐν τῷ Ἴστρῳ, ἔνθεν περ τῇ προτεραίᾳ ὡρμήθη Ἀλέξανδρος. ὡς δὲ ἔμαθεν αὐτῶν τὴν ὁρμὴν, καὶ αὐτὸς ὑποστρέψας τὸ ἔμπαλιν, ἐπὶ τοὺς Τριβαλλοὺς ἦγε, καὶ καταλαμβάνει καταστρατοπεδεύοντας ἤδη. καὶ οἱ μὲν καταληφθέντες πρὸς τῇ νάπῃ τῇ πα- C ρὰ τὸν ποταμὸν, παρετάσσοντο· Ἀλέξανδρος δὲ, καὶ αὐτὸς τὴν μὲν φάλαγγα ἐς βάθος ἐκτάξας ἐπῆγε, τοὺς δὲ τοξότας καὶ τοὺς σφενδονήτας προεκθέοντας ἐκέλευσεν ἐκτοξεύειν τε καὶ σφενδονᾶν ἐς τοὺς βαρβάρους, ὅπως προκαλέσαιτο αὐτοὺς ἐς τὰ ψιλὰ ἐκ τῆς νάπης· οἱ δὲ, ὡς ἐντὸς βέλους ἐγένοντο, παιόμενοι ἐξέθεον ἐπὶ τοὺς τοξότας, ὅπως ἐς χεῖρας ξυμμίξειαν γυμνοῖς οὖσι τοῖς τοξόταις. Ἀλέξανδρος δὲ, ὡς προήγαγεν αὐτοὺς ἐκ τῆς νάπης ἔξω, Φιλώταν μὲν, ἀναλαβόντα τοὺς ἐκ τῆς ἄνωθεν Μακεδονίας ἱππέας, D προσέταξεν ἐμβάλλειν κατὰ τὸ κέρας τὸ δεξιὸν, ᾗπερ μάλιστα προὐκεχωρήκεσαν ἐν τῇ ἐκδρομῇ· Ἡρακλείδην δὲ καὶ Σώπολιν, τοὺς ἐκ Βοττιαίας τε καὶ Ἀμφιπόλεως ἱππέας, κατὰ τὸ εὐώνυμον κέρας ἐπάγειν ἔταξε. τὴν δὲ φάλαγγα τῶν πεζῶν, καὶ τὴν ἄλλην ἵππον, πρὸ τῆς φάλαγγος παρατείνας, κατὰ μέσους ἐπῆγε· καὶ ἔστε μὲν ἀκροβολισμὸς παρ' ἑκατέρων ἦν, οἱ Τριβαλλοὶ οὐ μεῖον εἶχον· ὡς δὲ ἥ τε φάλαγξ πυκνὴ ἐνέβαλλεν ἐς αὐτοὺς ἐρρωμένως, καὶ οἱ ἱππεῖς οὐκ ἀκοντισμῷ ἔτι, ἀλλ' αὐτοῖς ὠθοῦντες τοῖς E ἵπποις, ἄλλῃ καὶ ἄλλῃ προσέπιπτον, τότε δὴ ἐτράπησαν διὰ τῆς νάπης ἐς τὸν ποταμόν. καὶ ἀποθνήσκουσι μὲν τρισχίλιοι ἐν τῇ φυγῇ, ζῶντες δὲ ὀλίγοι καὶ τούτων ἐλήφθησαν, ὅτι ὕλη τε δασεῖα πρὸ τοῦ ποταμοῦ ἦν, καὶ νὺξ ἐπιγενομένη τὴν ἀκρίβειαν τῆς διώξεως ἀφείλετο τοὺς Μακεδόνας. αὐτῶν δὲ τῶν Μακεδόνων τελευτῆσαι λέγει Πτολεμαῖος ἱππέας μὲν ἕνδεκα, πεζοὺς δὲ, ἀμφὶ τοὺς τεσσαράκοντα. Ἀπὸ δὲ τῆς μάχης τριταῖος ἀφικνεῖται Ἀλέξανδρος ἐπὶ τὸν ποταμὸν τὸν Ἴστρον, ποταμῶν τῶν κατὰ τὴν Εὐρώπην μέγιστον ὄντα, καὶ πλείστην γῆν ἐπερχόμενον, καὶ ἔθνη μαχιμώτατα ἀπείργοντα, τὰ μὲν πολλὰ, Κελτικὰ, ὅθεν γε καὶ αἱ πηγαὶ αὐτῷ ἀνίσχουσιν· ὧν τελευταῖοι, Κουάδοι καὶ Μαρκομάνοι· ἐπὶ δὲ Σαυροματῶν μοῖραν, Ἰάζυγας· ἐπὶ δὲ Γέτας, τοὺς ἀπαθανατίζοντας· ἐπὶ δὲ Σαυρομάτας, τοὺς πολλούς· ἐπὶ δὲ Σκύθας, ἔς τε ἐκβολὰς, ἵνα ἐκδιδοῖ κατὰ πέντε στόματα ἐς τὸν Εὔξεινον πόντον. ἐνταῦθα καταλαμβάνει αὐτῷ ἡκούσας ναῦς μακρὰς ἐκ Βυ

A Ac prędam quidem Alexander in maritimas vrbes remisit, Lysaniæ & Philotę eius administrandæ negotio dato: ipse autem, superato vertice per AEmum in Triballos contendit, & ad Lygium flumen (distat id ab Istro, si quis AEmo transeat, itinere tridui) peruenit. Syrmus autē Triballorum rex, cognita multo antè Alexandri expeditione, fœminas & pueros Triballorum in Istrum ablegarat, iusseratq;, vt transmisso flumine in quandā Istri insulā, cui Peuce nomē est, sese reciperent. In quā etiā insulā Thraces illis finitimi imminē B te Alexādro iam pridē profugerant: quinetiā, Syrmus ipse cū familia eò cōfugerat. Ingens verò Triballorum multitudo postea per flumen ad aliam quandam insulam in Istro sitam sese contulerat, vnde Alexander pridie soluerat. Quos vt Alexander eò appulisse intellexit, reuocato itinere in Triballos mouit, vbi eos iam in castris degentes offendit. Hi verò deprehensi, ad syluam flumini vicinam aciem instruebant. Alexander etiam phalangem densius instructam adducit: deinde sa- C gittarios ac funditores præmittit, qui sagittis & fundis barbaros lacessant, si forte ea ratione è syluis in aperta prouocari possint. Triballi intra teli iactum constituti, & sagittis icti in sagittarios proruunt, vt cum sagittarijs qui inermes erant, cominus manu confligerent. Quos vbi Alexander extra syluam produxit, Philotam sumpto equitatu superioris Macedoniæ, in sinistrum cornu, qua maximè excurrendo processerant: Heraclidem autem & Sopolin, cum equitatu, quem ex Bottiæa & Amphipoli D adduxerat, in sinistrum cornu impetum facere iubet. Ipse, cum peditum phalange, reliquo omni equitatu cincta, in medios fertur. Et quidem, quamdiu telis vtrinque certatum fuit, Triballi haud inferiores erant: simulac verò densa phalanx valido in eos impetu ruit, equitesque non iam hastarum ictu, sed ipsis equis prementes vndequaque irruerunt, protinus in fugam coniecti, per syluam flumen repetunt, tribus millibus in fuga cæsis. Pauci etiam ex his E viui capti, quod densa sylua flumini immineret, & noctis aduentus persequendi facultatem Macedonibus præriperet. Ex Macedonibus, Ptolemæus equites quidem vndecim, pedites circiter quadraginta desideratos scribit. Tertio post hanc pugnam die Alexander ad Istrum flumen peruenit, omnium qui in Europa sunt maximum, quódque plurimum terræ alluit, & bellicosissimas nationes suo tractu complectitur, ac quidem præcipuè Celticas, à quibus etiam fontes eius oriuntur. Harum nationum extremi sunt Quadi & Marcomanni, deinde Iazyges, Sauromatarū pars: vlterius Getæ, q. Apathanatizontes dicuntur: exinde Sauromatarum vulgus: postremò Scythæ, ad exitū fluminis vsq;, vbi per quinque ostia in Euxinū pontum profluit. Hîc Alexander naues aliquot oblōgas occupat, quæ Byzantio

per pontum Euxinum aduerso flumine aduenerant. In his, tanto numero sagittariorum & armatorũ, quantum capere poterant, imposito, insulam ad quam Triballi & Thraces confugerant, petit. Quúmque summa vi pedem in terra ponere niteretur, barbari ad flumen concurrentes, quacunque naues appellebant, exitum prohibebant. Porro & naues paucæ erant, & exigua in iis militum manus: & insulæ situs maxima ex parte præruptus ac præceps, fluminísque ipsius cursus (vtpote arctis spatiis conclusus) rapidus, & ad appellendum difficilis. Idcirco Alexander, subductis nauibus, mutato consilio Istrum traiicit, & Getas trans Istrum habitantes petit, quòd ad ripam Istri multos confluxisse videret, qui, si traiicere vellet, prohiberent: (erant enim equitum quatuor millia, peditum decem) simul etiã ꝙ illum cupiditas ceperat trans Istrum eundi. Naues itaque ipse conscendit. Pelles verò sub quibus in castris degebant paleis impleri iubet, & quotquot in ea regione erant lintres, simul conuehi. Erat autem magna earum copia, quòd Istri accolæ iis vtantur partim ad piscandum, partim vt inter se commeare possint, multi etiam vt prædationes exerceant. Iis igitur quamplurimis collectis, quantam ea ratione fieri poterat, exercitus partem traducit. Numerus eorum qui cum Alexandro traiecerunt, fuit, equitum, mille & quingenti, peditum quatuor millia. Traiecerunt autem noctu, ea parte quà densa erat frumenti seges. quo factum est vt ad ripam appellens, minus ab hoste cerni posset. Sub auroram Alexander aciem per segetem ducit, imperans peditibus vt transuersis hastis frumentum reclinantes, ita progrediantur donec arua excesserint, & in campum non cultum peruenerint. Equites verò, quamdiu phalanx per segetem procedebat, sequebantur. Vbi extra culta ventum est, Alexander ipse equitatum ad dextrum cornu ducit: Nicanori, vt quadrata acie phalangem ducat, iubet. Getæ ne primum quidem equitatus impetum tulêre. Inaudita enim ipsis Alexandri audacia esse videbatur, quòd ita facilè vnica nocte Istrum, omnium Europæ fluminum maximum, nullo per vadum ponte ducto transisset. Terrorem etiam eis incutiebat phalangis densitas, & violentus equitum impetus. Ac primò quidem ad vrbem confugiunt, vna tantum parasanga ab Istro distantem. Ceterùm vbi conspicati sunt Alexandrum summa diligentia phalangem secus flumen ducere, ne pedites circumueniri ex insidiis à Getis possent, equitatum autem à fronte dispositum, rursus Getæ vrbem vtpote malè munitam deserunt: tantúmque puerorum & fœminarum quantum equi ferre poterant abducunt, & quàm longissimè possunt à flumine in solitudines sese recipiunt. Alexander vrbem capit, & prædam omnem à Getis relictam, eámque Meleagro & Philippo abducendã tradit. Ipse vero, vrbe solo adequata in Istri ripa Ioui Seruatori, atq; Herculi ipsíque adeò Istro (ꝙ se haud difficilem ei in transitu præbuisset) sacrum facit: eodémque die omnes suos

A ζαντίου, διὰ τοῦ πόντου τοῦ Εὐξείνου, κατὰ τὸν ποταμόν. ταύτας ἐμπλήσας τοξοτῶν τε καὶ ὁπλιτῶν, τῇ νήσῳ ἐπέπλει, ἵνα οἱ Τριβαλλοί τε καὶ οἱ Θρᾷκες συμπεφευγότες ἦσαν· καὶ ἐπειρᾶτο βιάζεσθαι τὴν ἀπόβασιν. οἱ δὲ βάρβαροι ἀπήντων ἐπὶ τὸν ποταμὸν, ὅπῃ αἱ νῆες προσπίπτοιεν. αἱ δὲ, ὀλίγαι τε ἦσαν, καὶ ἡ στρατιὰ οὐ πολλὴ ἐπ' αὐτῶν· καὶ τῆς νήσου τὰ πολλὰ ἀπότομα ἐς προσβολήν· καὶ τὸ ῥεῦμα τοῦ ποταμοῦ τὸ παρ' αὐτὴν, οἷα δὴ ἐς στενὸν συγκεκλεισμένον, ὀξὺ καὶ ἄπορον προσφέρεσθαι. ἔνθα δὴ Ἀλέξανδρος ἀπαγαγὼν τὰς ναῦς, ἔ-
B γνω διαβαίνειν τὸν Ἴστρον, ἐπὶ τοὺς Γέτας τοὺς πέραν τοῦ Ἴστρου ᾠκισμένους· ὅτι τε συνειλεγμένους ἑώρα πολλοὺς ἐπὶ τῇ ὄχθῃ τοῦ Ἴστρου, ὡς εἴρξοντας, εἰ διαβαίνοι (ἦσαν γὰρ ἱππεῖς μὲν ἐς τετρακισχιλίους, πεζοὶ δὲ πλείους τῶν μυρίων) καὶ ἅμα πόθος ἔλαβεν αὐτὸν ἐπέκεινα τοῦ Ἴστρου ἐλθεῖν, τῆς μὲν δὴ νεὼς ἐπέβη αὐτός· τὰς δὲ διφθέρας, ἐφ' αἷς ἐσκήνουν, τῆς κάρφης πληρώσας, καὶ ὅσα μονόξυλα πλοῖα, ἐκ τῆς χώρας ξυναγαγὼν (ἦν δὲ καὶ τούτων εὐπορία πολλὴ, ὅτι τούτοις χρῶνται οἱ πρόσοικοι τῷ Ἴστρῳ, ἐφ' ἁλιείᾳ τε
C τῇ ἐκ τοῦ Ἴστρου, καὶ εἴποτε παρ' ἀλλήλους ἀνὰ τὸν ποταμὸν στέλλοιντο, καὶ λῃστεύοντες ἀπ' αὐτῶν οἱ πολλοί.) ταῦτα ὡς πλεῖστα ξυναγαγὼν, διεβίβαζεν ἐπ' αὐτῶν τῆς στρατιᾶς ὅσους δυνατὸν ἦν ἐν τῷ τοιῷδε τρόπῳ. καὶ γίγνονται οἱ διαβάντες ἅμα Ἀλεξάνδρῳ, ἱππεῖς μὲν ἐς χιλίους καὶ πεντακοσίους, πεζοὶ δὲ ἐς τετρακισχιλίους. διέβαλον δὲ τῆς νυκτὸς, ᾗ λήιον ἦν σίτου βαθύ· καὶ ταύτῃ μᾶλλόν τι ἔλαθον προσχόντες τῇ ὄχθῃ. ὑπὸ δὲ τὴν ἕω Ἀλέξανδρος διὰ τοῦ ληίου ἦγε, παραγγείλας τοῖς πεζοῖς, πλαγίαις ταῖς σαρίσαις ἐπικλίνοντας τὸν σῖτον, οὕτω προάγειν ἐς τὰ οὐκ
D ἐργάσιμα. οἱ δὲ ἱππεῖς, ἔστε μὲν διὰ τοῦ ληίου προῄει ἡ φάλαγξ, ἐφείποντο· ὡς δὲ ἐκ τῶν ἐργασίμων ἐξῆλθον, τὴν μὲν ἵππον ἐπὶ τὸ δεξιὸν κέρας αὐτὸς Ἀλέξανδρος παρῆγε, τὴν φάλαγγα δὲ ἐν πλαισίῳ Νικάνορα ἄγειν ἐκέλευσεν. καὶ οἱ Γέται οὐδὲ τὴν πρώτην ἐμβολὴν τῶν ἱππέων ἐδέξαντο. παράδοξος μὲν γὰρ αὐτοῖς ἡ τόλμα ἐφάνη τοῦ Ἀλεξάνδρου, ὅτι εὐμαρῶς οὕτω τὸν μέγιστον τῶν ποταμῶν διεβεβήκει ἐν μιᾷ νυκτὶ τὸν Ἴστρον, οὐ γεφυρώσας τὸν πόρον·
E φοβερὰ δὲ καὶ τῆς φάλαγγος ἡ ξύγκλεισις, βιαία δὲ ἡ τῶν ἱππέων ἐμβολή. καὶ τὰ μὲν πρῶτα ἐς τὴν πόλιν καταφεύγουσιν, ἣ δὴ ἀπεῖχεν αὐτοῖς ὅσον παρασάγγην τοῦ Ἴστρου· ὡς δὲ ἐπάγοντα εἶδον σπουδῇ Ἀλέξανδρον τὴν μὲν φάλαγγα παρὰ τὸν ποταμὸν, ὡς μὴ κυκλωθείη πῃ οἱ πεζοὶ, ἐνεδρευσάντων τῶν Γετῶν, τοὺς ἱππέας δὲ κατὰ μέτωπον, λείπουσιν αὖ καὶ τὴν πόλιν οἱ Γέται, κακῶς τετειχισμένην, ἀναλαβόντες τῶν παιδαρίων καὶ τῶν γυναικῶν ἐπὶ τοὺς ἵππους ὅσα φέρειν οἱ ἵπποι ἠδύναντο. ἦν δὲ αὐτοῖς ἡ ὁρμὴ ὡς
F πορρωτάτω ἀπὸ τοῦ ποταμοῦ ἐς τὰ ἔρημα. Ἀλέξανδρος δὲ τήν τε πόλιν λαμβάνει, καὶ τὴν λείαν πᾶσαν ὅσην οἱ Γέται ὑπελείποντο· καὶ τὴν μὲν λείαν Μελεάγρῳ καὶ Φιλίππῳ ἐπαναγαγεῖν δίδωσιν· αὐτὸς δὲ κατασκάψας τὴν πόλιν, θύει τε ἐπὶ τῇ ὄχθῃ τοῦ Ἴστρου Διὶ σωτῆρι, καὶ Ἡρακλεῖ, καὶ αὐτῷ τῷ Ἴστρῳ, ὅτι οὐκ ἄπορος αὐτῷ ἐγένετο· καὶ ἐπανάγει αὐτῆς ἡμέρας σώους ἅπαντας

τας ἐπὶ τὸ στρατόπεδον. Ἐνταῦθα ἀφίκοντο πρέσβεις ὡς Ἀλέξανδρον παρά τε τῶν ἄλλων ὅσα αὐτόνομα ἔθνη προσοικεῖ τῷ Ἴστρῳ, καὶ παρὰ Σύρμου τοῦ Τριβαλλῶν βασιλέως· καὶ παρὰ Κελτῶν, τῶν ἐπὶ τῷ Ἰονίῳ κόλπῳ ᾠκισμένων ἧκον (μεγάλοι οἱ Κελτοὶ τὰ σώματα, καὶ μέγα ἐπὶ σφίσι φρονοῦντες) φιλίας δὲ πάντες τῆς Ἀλεξάνδρου ἐφιέμενοι ἥκειν ἔφασαν. καὶ πᾶσιν ἔδωκε πίστεις Ἀλέξανδρος καὶ ἔλαβε· τοὺς Κελτικοὺς δὲ καὶ ἤρετο, ὅ,τι μάλιστα δεδίττεται αὐτοὺς τῶν ἀνθρωπίνων· ἐλπίσας ὅτι μέγα ὄνομα τὸ αὐτοῦ καὶ ἐς Κελτικοὺς καὶ ἔτι προσωτέρω ἥκει· καὶ ὅτι αὐτὸν μάλιστα πάντων δεδιέναι φήσουσι. τῷ δὲ παρ' ἐλπίδα ξυνέβη τῶν Κελτῶν ἡ ἀπόκρισις· οἷα γὰρ πόρρω τε ᾠκισμένοι Ἀλεξάνδρου, καὶ χωρία δύσπορα οἰκοῦντες, καὶ Ἀλεξάνδρου ἐς ἄλλα τὴν ὁρμὴν ὁρῶντες, ἔφασαν δεδιέναι μήποτε ὁ οὐρανὸς αὐτοῖς ἐμπέσοι· καὶ τούτους φίλους τε ὀνομάσας, καὶ ξυμμάχους ποιησάμενος, ὀπίσω ἀπέπεμψε· τοσοῦτον ὑπειπὼν, ὅτι ἀλαζόνες Κελτοί εἰσιν. αὐτὸς δὲ ἐπ' Ἀγριάνων καὶ Παιόνων προὐχώρει. ἔνθα δὴ ἄγγελοι ἀφίκοντο αὐτῷ, Κλεῖτόν τε τὸν Βαρδύλεω ἀφεστάναι ἀγγέλλοντες, καὶ Γλαυκίαν προσκεχωρηκέναι αὐτῷ, τὸν Ταυλαντίων βασιλέα. οἱ δὲ καὶ τοὺς Αὐταριάτας ἐπιθήσεσθαι αὐτῷ κατὰ τὴν πορείαν ἐξήγγελλον. ὧν δὴ ἕνεκα κατὰ σπουδὴν ἐδόκει ἀναζευγνύναι. Λάγγαρος δὲ ὁ τῶν Ἀγριάνων βασιλεὺς, ὃς καὶ Φιλίππου ζῶντος ἀσπαζόμενος Ἀλέξανδρον δῆλος ἦν, καὶ ἰδίᾳ ἐπρεσβεύσατο παρ' αὐτὸν, τότε δὲ παρῆν αὐτῷ μετὰ τῶν ὑπασπιστῶν, ὅσους τε καλλίστους καὶ εὐοπλοτάτους ἀμφ' αὑτὸν εἶχε. καὶ ἐπειδὴ ἔμαθεν ὑπὲρ τῶν Αὐταριατῶν πυνθανόμενον Ἀλέξανδρον, οἵτινές τε καὶ ὁπόσοι εἶεν, οὐκ ἔφη χρῆναι ἐν λόγῳ τίθεσθαι Αὐταριάτας (εἶναι γὰρ ἀπολεμωτάτους τῶν ταύτῃ) καὶ αὐτὸς ἐμβαλεῖν ἐς τὴν χώραν αὐτῶν, ὡς ἀμφὶ τὰ σφέτερα μᾶλλον ἔχοιεν. καὶ κελεύσαντος Ἀλεξάνδρου, ἐσβάλλει ἐς αὐτούς· καὶ ἐμβαλὼν ἦγέ τε καὶ ἔφερε τὴν χώραν αὐτῶν. Αὐταριᾶται μὲν δὴ ἀμφὶ τὰ αὑτῶν εἶχον· Λάγγαρος δὲ τά τε ἄλλα ἐτιμήθη μεγάλως πρὸς Ἀλεξάνδρου, καὶ δῶρα ἔλαβεν ὅσα μέγιστα παρὰ βασιλεῖ τῷ Μακεδόνων νομίζεται· καὶ τὴν ἀδελφὴν τοῦ Ἀλεξάνδρου Κύναν, καὶ ταύτην ὡμολόγησε δώσειν αὐτῷ, ἐς Πέλλαν ἀφικομένῳ, Ἀλέξανδρος. ἀλλὰ Λάγγαρος μὲν ἐπανελθὼν οἴκαδε, νόσῳ ἐτελεύτησεν. Ἀλέξανδρος δὲ παρὰ τὸν Ἐριγόνα ποταμὸν πορευόμενος, ἐς Πέλλιον πόλιν ἐστέλλετο. ταύτην γὰρ κατειλήφει ὁ Κλεῖτος, ὡς ὀχυρωτάτην τῆς χώρας· καὶ πρὸς ταύτην ὡς ἧκεν Ἀλέξανδρος, καταστρατοπεδεύσας πρὸς τῷ Ἐορδαϊκῷ ποταμῷ, τῇ ὑστεραίᾳ ἐγνώκει προσβάλλειν τῷ τείχει. οἱ δὲ ἀμφὶ τὸν Κλεῖτον, τὰ κύκλῳ τῆς πόλεως ὄρη ὑψηλά τε ὄντα καὶ δασέα κατεῖχον, ὡς πάντοθεν ἐπιτίθεσθαι τοῖς Μακεδόσιν, εἰ τῇ πόλει προσβάλλοιεν. Γλαυκίας δὲ αὐτῷ, ὁ τῶν Ταυλαντίων βασιλεὺς, οὔπω παρῆν. Ἀλέξανδρος μὲν δὴ τῇ πόλει προσῆγεν, οἱ δὲ πολέμιοι σφαγιασάμενοι παῖδας τρεῖς καὶ κόρας ἴσας τὸν ἀριθμὸν, καὶ κριοὺς μέλανας τρεῖς, ὥρμηντο μὲν ὡς δεξόμενοι ἐς χεῖρας τοὺς Μακεδόνας· ὁμοῦ δὲ γενομένοις ἐξέλιπον, καίτοι καρτερὰ ὄντα τὰ κατειλημμένα πρὸς σφῶν χωρία, ὥστε καὶ τὰ σφάγια αὐτῶν κατελήφθη ἔτι κείμενα.

A incolumes in castra reducit. Eò loci legati ad Alexandrum venêre cum ab aliis sui iuris nationibus, quæ Istrum accolunt, tum à Syrmo Triballorum rege, & à Celtis qui Ionium sinum incolunt. Sunt porrò Celtæ & proceræ staturæ, & multum sibiipsis tribuentes. Omnes autem se Alexandri amicitiam poscentes venire asserebant. Fides vtrinque & data & accepta est. At Celtas percunctatus est Alexander, quid in rebus humanis maximè extimescerent: ratus nominis sui splendorem ad Celtas multó-
B que vlterius penetrasse, quódque ipsum præ rebus omnibus timerent responsuros. Cæterùm à Celtis longè aliter ac sperarat ei responsum fuit: se nimirum, quòd procul ab Alexandro agerent, & loca accessu difficilia habitarent, ipsúmque aliò expeditionem facere viderêt, vereri nè cælum in ipsos ruat. Alexander, eos amicos appellans, & in confœderatorum numerum recipiens, remisit, hoc vnum subdês, Celtas arrogâtes esse. Inde in Agrianos & Pæonas mouit. vbi nun-
C tium ei allatum est Clitum Bardylei filium ab eo defecisse, Glauciámque Taulantiorum regem se eidem coniunxisse. Nûntiabant etiam Autariatas ipsum in itinere adorituros. Quibus de causis celeriter indè mouendum censuit. Langarus verò Agrianorû rex, quia dum Philippus adhuc in viuis esset, Alexandro charus fuerat, & priuatim ad eum legatos miserat, ac tunc temporis cum lectissimis optiméque armatis scutatis militibus ei aderat, quum audiret Alexandrum sciscitantem, quinam illi aut quot nu-
D mero Autariatæ essent, monuit, Autariatas nihili faciendos esse, quòd essent omnium illius regionis hominum minimè bellicosi: séque in eorum ditionem irrupturum, vt domi potius haberent quod agerent. Iubente igitur Alexandro populabundus eorum agrum ingreditur & vastat: atque ita Autariatæ pedem suis domibus non extulêre. Langarus amplissimis honoribus ab Alexandro affectus, munera etiam accepit quæ apud Macedonum reges habentur summa. Soro-
E rem etiam Alexandri, Cynam nomine, vbi Pellam reuersus esset, vxorem se illi daturum spondet: sed Langarus domû reuersus morbo obiit. Posthæc Alexander secus Erigonem fluuium iter faciens, Pelliô venit: quam vrbem Clitus occuparat, vt totius regionis munitissimam. Quò simulac venit Alexander, castris ad Eordaicum flumen positis muros adoriri statuit: Clitus suis copiis montes vrbi circumiectos, qui maximè opportuni & syluis densi erant, insederat, vt omni ex parte irruere in Macedones possent: Glau-
F cias verò Taulantiorum rex necdum ad ipsum venerat. Quum itaque iam Alexander vrbi immineret, hostes, mactatis tribus pueris & totidem puellis, tribúsque nigris arietibus, erumpunt tanquam cum Macedonibus manus conserturi. Quúmque iam propius conuenissent, loca illa quæ occuparât, quantúuis aspera munitáq; essent, deserunt, adeò vt etiâ hostiæ ibidê relictæ sint repertæ.

Eo ipso die hostibus intra mœnia conclusis,
castrísque ad muros positis, statuerat Alexã-
der alio in orbem muro ducto ipsos interclu
dere. Postridie verò quum Glaucias Taulan-
tiorum rex cum ingenti exercitu eò peruenis-
set, nec speraret Alexander se iis quas addu-
xerat copiis vrbẽ capere posse, quòd & mul-
ti bellatores in vrbem confugissent, multiq;
cum Glaucia irruituri essent, si ipse murum
oppugnaret: Philotam, sumto equitatu qui
præsidio sufficeret, cum impedimẽtis castren
sibus frumentatum mittit. Glaucias, cogni-
to Philotæ aduentu, in eos mouit, & montes
campo, in quem Philotas frumentatum itu-
rus erat, circumiectos occupat. Alexander,
simulac ei renuntiatum est, equitatum & im
pedimẽta in magno discrimine versari, si nox
eos occupet, ipse confestim scutatis & sagit-
tariis, atque Agrianis, equitibúsque quadrin
gentis secum sumtis, auxilio aduolat, reli-
quo exercitu ad vrbem relicto: ne, vniuerso
exercitu discedente, oppidani excurrentes
cum Glaucia coniungerentur. Glaucias, vt
sensit Alexandrum aduentare, montes dese-
rit, atque ita Philotas tutò se in castra rece-
pit. Existimabant adhęc Clitus & Glaucias
difficultate locorum interceptum esse Ale-
xandrum. Nam & montes opportunos ma-
gno equitum, iaculatorum & funditorũ nu-
merò occuparant, & armatis militibus non
paucis: &, si Alexander obsidionem solue-
ret, oppidanos à tergo cum adorituros co-
gitabant. Præstereà loca per quæ Alexandro
eundum erat, angusta & syluosa erant: hinc
flumine, atque inde mõte excelso atque præ-
rupto, viam adeo coarctantibus, vt ne qua-
tuor quidem scutatis militibus coniunctim
iter esset. Alexãder aciem ita instruit, vt cen-
tum viginti in spissitudine phalanx habeat:
equitésque in vtroque cornu ducentos lo-
cans, mandat, vt silentio habito mandata ce
leriter excipiant. Ac primò vt in altum ere-
ctas hastas gestent, imperat: deinde vt signo
dato, in aduersum dirigant, tanquam impe-
tum facturi, ac modò dextrorsum, modò si-
nistrorsum hastarum cuspides flectant. Ipse
interea phalangem celeriter promouit, & in
cornua aliter atque aliter duxit: atque ita im
mutata in varias formas breui tempore aciei
structura, phalange demum ad læuam in cu-
neum redacta, hostes inuadit. Hi verò diu mi
rati sunt quanta celeritate, quóque ordine
res gesta esset: neque iam Macedonum im-
petum sustinentes, montes deserunt. Tum
Alexãder clamores edi, hastísque scuta qua-
ti iubet. Quo clamore vehementius percul-
si Taulantij exercitum celeriter vrbem ver-
sus mouêre. Alexander, animaduertens exi-
guam quandam hostium manum collem te
nêre, quà iter fecerat, corporis sui custodib⁹,
& familiaribus, qui præsto erant, imperat vti
assumtis scutis, ad flumen equos conscendãt,
& collem petant. Quò vbi ventum esset, si
hostes qui locum illum occupabant eos op-
perirentur, ex equis desiliant, & equitibus mi
sti, pedites confligant. Hostes, aduentantem

A ταύτῃ μὲν δὴ τῇ ἡμέρᾳ κατακλείσας αὐτοὺς ἐς τὴν
πόλιν, καὶ στρατοπεδευσάμενος πρὸς τῷ τείχει, ἐγνώ-
κει περιτειχισμῷ ἀποκλείειν αὐτούς. τῇ δὲ ὑστεραίᾳ
παρῆν μετὰ πολλῆς δυνάμεως Γλαυκίας, ὁ τῶν Ταυλαν
τίων βασιλεύς. ἔνθα δὴ Ἀλέξανδρος τὴν μὲν πόλιν ἀ-
πέγνω ἑλεῖν ἂν ξὺν τῇ παρούσῃ δυνάμει, πολλῶν
μὲν ἐς αὐτὴν καὶ μαχίμων ξυμπεφευγότων, πολλῶν
δὲ ἅμα τῷ Γλαυκίᾳ προσκεισομένων, εἰ αὐτὸς τῷ τεί-
χει προσμάχοιτο. Φιλώταν δὲ, ἀναλαβόντα τῶν ἱππέων
ὅσοις ἐς προφυλακὴν, καὶ τὰ ὑποζύγια τὰ ἐκ τοῦ
B στρατοπέδου, ἐς ἐπισιτισμὸν ἔπεμπεν. καὶ ὁ Γλαυκίας
μαθὼν τὴν ὁρμὴν τῶν ἀμφὶ Φιλώταν, ἐξελαύνει
ἐπ᾽ αὐτούς, καὶ καταλαμβάνει τὰ κύκλῳ ὄρη τοῦ πε-
δίου, ὅθεν οἱ ξὺν Φιλώτᾳ ἐπισιτιεῖσθαι ἔμελλον. Ἀλέξαν
δρος δὲ, ἐπειδὴ ἀπηγγέλθη αὐτῷ ὅτι κινδυνεύουσιν οἵ
τε ἱππεῖς καὶ τὰ ὑποζύγια, εἰ νὺξ αὐτοὺς καταλήψε-
ται, αὐτὸς μὲν ἀναλαβὼν τούς τε ὑπασπιστὰς καὶ τοὺς
τοξότας, καὶ τοὺς Ἀγριᾶνας, καὶ ἱππεῖς ἐς τετρακο-
σίους, ἐβοήθει σπουδῇ· τὸ δὲ ἄλλο στράτευμα πρὸς τῇ πό
λει ἀπέλιπεν, ὡς μὴ, ἀποχωρήσαντος παντὸς τοῦ στρατοῦ,
C καὶ οἱ ἐκ τῆς πόλεως ἐπιδραμόντες τοῖς ἀμφὶ Γλαυ-
κίαν ξυμμίξειαν. ἔνθα δὴ Γλαυκίας προσάγοντα Ἀλέ
ξανδρον αἰσθόμενος, ἐκλείπει τὰ ὄρη· οἱ δὲ ξὺν Φιλώ-
τᾳ ἀσφαλῶς ἐπὶ τὸ στρατόπεδον διεσώθησαν. ἐδόκουν
δ᾽ ἔτι τὸν Ἀλέξανδρον ἐν δυσχωρίᾳ ἀπειλῆφθαι οἱ ἀμ
φὶ τὸν Κλεῖτον καὶ Γλαυκίαν. τά τε γὰρ ὄρη τὰ ὑπερδέξια
κατεῖχον, πολλοῖς μὲν ἱππεῦσι, πολλοῖς δὲ ἀκοντισταῖς καὶ
σφενδονήταις, καὶ ὁπλίταις δὲ οὐκ ὀλίγοις. καὶ οἱ ἐν τῇ πό
λει κατειλημμένοι, προσκείσεσθαι ἀπαλλαττομένοις ἔ-
μελλον· τά τε χωρία, δι᾽ ὧν ἡ πάροδος ἦν τῷ Ἀλεξάν-
D δρῳ, στενὰ καὶ ὑλώδη ἐφαίνετο, τῇ μὲν, πρὸς τοῦ ποτα-
μοῦ ἀπειργόμενα, τῇ δὲ, ὄρος ὑπερύψηλον ἦν καὶ κρη-
μνοὶ πρὸς τοῦ ὄρους· ὥστε οὐδ᾽ ἐπὶ τεσσάρων ἀσπίδων
ἂν τῷ στρατεύματι ἡ πάροδος ἐγένετο. ἔνθα δὴ ἐκ-
τάσσει τὸν στρατὸν Ἀλέξανδρος, ὡς ἑκατὸν καὶ εἴκοσι τὸ
βάθος τῆς φάλαγγος. ἐπὶ τὸ κέρας δὲ ἑκατέρωθεν διa-
κοσίους ἱππέας ἐπιτάξας, παρήγγελλε σιγῇ ἔχειν, τὸ
παραγγελλόμενον ὀξέως δεχομένους· καὶ τὰ μὲν πρῶτα
ἐσήμηνεν, ὀρθὰ ἀνατεῖναι τὰ δόρατα τοὺς ὁπλίτας, ἔ-
πειτα ἀπὸ ξυνθήματος ἀποτεῖναι ἐς προβολὴν, καὶ
E νῦν μὲν ἐς τὸ δεξιὸν ἐγκλῖναι τῶν δοράτων τὴν σύγκλει
σιν, αὖθις δὲ ἐπὶ τὰ ἀριστερά. καὶ αὐτὴν δὲ τὴν φάλαγγα ἐς
τὸ πρόσω ὀξέως ἐκίνησε. καὶ ἐπὶ τὰ κέρατα ἄλλοτε ἄλ-
λῃ παρήγαγε· καὶ οὕτω πολλὰς τάξεις τάξας τε καὶ μετα-
κοσμήσας ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ, κατὰ τὸ εὐώνυμον οἷον ἔμ-
βολον ποιήσας τῆς φάλαγγος, ἐπῆγεν ἐπὶ τοὺς πολεμίους.
οἱ δὲ πάλαι μὲν ἐθαύμαζον, τήν τε ὀξύτητα ὁρῶντες καὶ
τὸν κόσμον τῶν δρωμένων· τότε δὲ προσάγοντας ἤδη τοὺς
ἀμφὶ Ἀλέξανδρον οὐκ ἐδέξαντο, ἀλλὰ λείπουσι τοὺς
πρώτους λόφους. ὁ δὲ καὶ ἐπαλαλάξαι ἐκέλευσε τοὺς
F Μακεδόνας, καὶ τοῖς δόρασι δουπῆσαι πρὸς τὰς ἀσπί-
δας· οἱ δὲ Ταυλάντιοι ἔτι μᾶλλον ἐκπλαγέντες πρὸς
τῆς βοῆς, ὡς πρὸς τὴν πόλιν ἐπανήγαγον σπουδῇ τὸν στρα-
τόν. Ἀλέξανδρος δὲ λόφον ἕνα κατέχοντας ἰδὼν οὐ
πολλοὺς τῶν πολεμίων, παρ᾽ ὃν αὐτῷ ἡ πάροδος ἐγίγνετο,
παραγγέλλει τοῖς σωματοφύλαξι καὶ τοῖς ἀμφ᾽ αὐτὸν
ἑταίροις, ἀναλαβόντας τὰς ἀσπίδας ἀναβάντας ἐπὶ
τὸν ποταμὸν, ἐπὶ τοὺς ἵππους, καὶ ἐλαύνειν ἐπὶ τὸν λό-
φον· ἐκεῖσε δὲ ἐλθόντας, εἰ ὑπομένοιεν οἱ κατειληφό-
τες τὸ χωρίον, τοὺς ἡμίσεας καταπηδῆσαι ἀπὸ τῶν ἵππων, καὶ ἀναμιχθέντας τοῖς ἱππεῦσι πεζοὺς μά-

χωρῶν. οἱ δὲ πολέμιοι τὴν ὁρμὴν τὴν Ἀλεξάνδρου ἰδόντες, λείπουσι τὸν γήλοφον, καὶ παρεκκλίνουσιν ἐφ' ἑκάτερα τῶν ὀρῶν. ἔνθα δὴ καταλαβὼν Ἀλέξανδρος τὸν γήλοφον σὺν τοῖς ἑταίροις, τούς τε Ἀγριᾶνας μεταπέμπεται, καὶ τοὺς τοξότας, ὄντας ἐς δισχιλίους· τοὺς δὲ ὑπασπιστὰς διαβαίνειν τὸν ποταμὸν ἐκέλευσε, καὶ ἐπὶ τούτων τὰς τάξεις τῶν Μακεδόνων· ὁπότε δὲ διαβαίνοιεν, ἐπ' ἀσπίδα ἐκτείνοντας, ὡς πυκνὴν εὐθὺς διαβάντων φαίνεσθαι τὴν φάλαγγα. αὐτὸς δὲ ἐν προφυλακῇ ὤν, ἀπὸ τοῦ λόφου ἀφεώρα τῶν πολεμίων τὴν ὁρμήν. οἱ δὲ, ὁρῶντες διαβαίνουσαν τὴν δύναμιν, κατὰ τὰ ὄρη ἀντεπῄεσαν, ὡς τοῖς μετ' Ἀλεξάνδρου ἐπιθησόμενοι τελευταίοις ἀποχωροῦσιν. ὁ δὲ, πελαζόντων ἤδη, αὐτός τε ἐκθεῖ σὺν τοῖς ἀμφ' αὐτὸν, καὶ ἡ φάλαγξ, ὡς διὰ τοῦ ποταμοῦ ἐπιοῦσα, ἐπηλάλαξεν· οἱ δὲ πολέμιοι, πάντων ἐπὶ σφᾶς ἐλαυνόντων, ἐγκλίναντες ἔφευγον· καὶ ἐν τούτῳ ἐπῆγεν Ἀλέξανδρος τούς τε Ἀγριᾶνας καὶ τοὺς τοξότας δρόμῳ ὡς ἐπὶ τὸν ποταμόν. καὶ πρῶτος μὲν αὐτὸς φθάνει διαβαίνειν, τοῖς τελευταίοις δὲ, ὡς εἶδεν ἐπικειμένους τοὺς πολεμίους, ἐπιστήσας ἐπὶ τῇ ὄχθῃ τὰς μηχανὰς, ἐξακοντίζειν ὡς πορρωτάτω ἀπ' αὐτῶν ἐκέλευσεν ὅσα ἀπὸ μηχανῶν βέλη ἐξακοντίζεται· καὶ τοὺς τοξότας δὲ ἐκ μέσου τοῦ ποταμοῦ ἐκτοξεύειν, ἐπεσβάντας καὶ τούτους. καὶ οἱ μὲν ἀμφὶ τὸν Γλαυκίαν εἴσω βέλους προελθεῖν οὐκ ἐτόλμων· οἱ Μακεδόνες δὲ ἐν τούτῳ ἀσφαλῶς ἐπέρασαν τὸν ποταμόν· ὥστε οὐδεὶς ἀπέθανεν ἐν τῇ ἀποχωρήσει αὐτῶν. τρίτῃ δὲ ἀπ' ἐκείνης ἡμέρᾳ καταμαθὼν Ἀλέξανδρος κακῶς αὐλιζομένους τοὺς ἀμφὶ Κλεῖτον καὶ Γλαυκίαν, καὶ οὔτε φυλακὰς ἐν τῇ τάξει αὐτοῖς φυλαττομένας, οὔτε χάρακα ἢ τάφρον προβεβλημένους (οἷα δὴ ξὺν φόβῳ ἀπηλλάχθαι οἰομένους Ἀλέξανδρον) ἐς μῆκος δὲ οὐκ ὠφέλιμον ἀποτεταμένην αὐτοῖς τὴν τάξιν, ὑπὸ νύκτα ἔτι λαθὼν διαβαίνει τὸν ποταμὸν, τούς τε ὑπασπιστὰς ἅμα οἱ ἄγων, καὶ τοὺς Ἀγριᾶνας, καὶ τοὺς τοξότας, καὶ τὴν Περδίκκου καὶ Κοίνου τάξιν. καὶ προσετέτακτο μὲν ἀκολουθεῖν τὴν ἄλλην στρατιάν· ὡς δὲ καιρὸν εἶδεν ἐς ἐπίθεσιν, οὐ προσμείνας ὁμοῦ γενέσθαι πάντας, ἐφῆκε τοὺς τοξότας καὶ τοὺς Ἀγριᾶνας· οἱ δὲ, ἀπροσδόκητοί τε ἐπιπεσόντες, καὶ φάλαγγι κατὰ κέρας, ᾗπερ ἀσθενέστατοι αὐτοῖς καρτερωτάτῃ τῇ ἐμβολῇ προσμίξειν ἔμελλον, τοὺς μὲν ἔτι ἐν ταῖς εὐναῖς κατέκτεινον, τοὺς δὲ φεύγοντας εὐμαρῶς αἱροῦντες. ὥστε πολλοὶ μὲν αὐτοῦ κατελήφθησαν, καὶ ἀπέθανον· πολλοὶ δὲ ἐν τῇ ἀποχωρήσει ἀτάκτῳ καὶ φοβερᾷ γενομένῃ, οὐκ ὀλίγοι δὲ καὶ ζῶντες ἐλήφθησαν. ἐγένετο δὲ ἡ δίωξις τοῖς μὲν ἀμφὶ Ἀλέξανδρον, μέχρι πρὸς τὰ ὄρη τῶν Ταυλαντίων· ὅσοι δὲ καὶ ἀπέφυγον αὐτῶν, γυμνοὶ τῶν ὅπλων διεσώθησαν. Κλεῖτος δὲ ἐς τὴν πόλιν τὸ πρῶτον καταφυγὼν, ἐμπρήσας τὴν πόλιν, ἀπηλλάγη παρὰ Γλαυκίαν ἐς Ταυλαντίους. ἐν τούτῳ δὲ τῶν φυγάδων τινὲς, τῶν ἐκ Θηβῶν φευγόντων, παρελθόντες νύκτωρ ἐς τὰς Θήβας, ἐπαγομένων τινῶν αὐτοὺς ἐπὶ νεωτερισμῷ ἐκ τῆς πόλεως, Ἀμύνταν μὲν καὶ Τιμόλαον τῶν τὴν Καδμείαν ἐχόντων, οὐδὲν ὑποτοπήσαντας πολέμιον, ἔξω τῆς Καδμείας ἀπέκτειναν ξυλλαβόντες· ἐς δὲ τὴν ἐκκλησίαν παρελθόντες, ἐπῆραν τοὺς Θηβαίους ἀποστῆναι ἀπὸ Ἀλεξάνδρου, ἐλευθερίαν τε προϊσχόμενοι, παλαιὰ καὶ καλὰ ὀνόματα, καὶ τῆς βαρύτητος τῶν Μακεδόνων ἤδη ποτὲ ἀπαλ-

A Alexandrum conspicati, collem deserunt, & per montem diffugiunt. Eum collem Alexáder capit, & Agrianorum atque sagittariorū duobus circiter millibus ad se vocatis, scutatos flumē traiicere iubet: póstque hos, Macedonum cohortes. Vbi verò traiecerint, scuta inter se exporrigāt: vt confertior eorum qui transissent phalanx esse videretur. Ipse in specula positus, ex colle hostium motus spectabat. Hostes, quū exercitum flumen transeuntem cernerent, montes versus sese contulêre, veluti in eos
B qui postremi ab Alexandro discesserant impetum facturi. In quos iam appropinquantes excurrit, quum phalanx transmisso iam flumine clamores edit. Hostes, tota Macedonum vi in eos irruente, in fugā vertuntur: Alexander Agrianos & sagittarios ad flumen mittit: atque ipse quidem primus transit: quúmque extremos ab hoste premi cerneret, machinis in ripa collocatis, quàm longissimè in eos tela, quæcunque machinis torqueri possunt, emitti iubet.
C Sagittariis etiam, qui & ipsi flumen ingressi erant, vt è medio flumine hostem sagittis petant imperat. Glaucias intra teli iactum progredi non audebat. Interea Macedones incolumes traiiciunt, ita vt nemo eorū in discessu desideratus fuerit. Triduo pòst Alexander, quum audisset Clitum & Glauciam iniquo loco castrametatos, & neque excubias in castris agere, neque vallo aut fossa sese cinxisse (quippe qui Alexandrum metu impulsum discessisse crederent) aciémque ipso-
D rum in longum, parum ex eorum commodo, porrectam: clàm sub noctem flumen transit, sumtis secum scutatis atque Agrianis & Perdiccæ ac *Cœni copiis. iusserátque vt reliquus exercitus subsequeretur. Vt verò tempus illi commodum irruptioni faciendæ visum est, non expectato reliquorum aduentu, sagittarios & Agrianos immittit. Qui quum præter omnem expectationem in illos irruerent, & phalanx ad cornu quâ debiliores
E erant validiorem acriorémque impetum faceret, alios in lectis decumbentes interficiunt, alios fugientes facilè capiunt: adeò vt multi capti, multi cæsi fuerint: neque pauci in illa inordinata trepidáque fuga viui in potestatem venerint. Alexander fugientes ad Taulantiorum montes vsque persequutus est. Quotquot verò illorum fugerunt, abiectis armis euaserūt. Clitus, qui in vrbem primò confugerat, ea incēsa, ad Glauciam in Taulantios abiit.
F Dum hæc geruntur, profugorum qui ex Thebis fugerant, nonnulli, noctu vrbem ingressi, ac per ciues aliquot ad nouandas res sollicitati, Amyntam & Timolaum Cadmeæ arcis præfectos nihil hostile suspicātes, extra arcem deprehēsos, trucidant. Deinde in concionem prodeuntes, Thebanos ad defectionem ab Alexandro mouendam cōcitarunt, libertatis vetustum speciosumque nomen allegantes: vtque sese à graui Macedonū imperio as-

In vet. codice scriptū est Κοίνου: quod nomē & alibi inuenitur. Editio superior habet Κλείτου: Interpres Bas. Cyren.

ferrent. Quod quidem eo facilius multitudini persuaserunt, quòd Alexandrum apud Illyrios vita functum constanter affirmarent. Nam & frequens erat ea de re sermo, latéque spargebatur. siquidem & multo iam tempore abfuerat, & nullus nuntius ab eo venerat. Quapropter, (vt in eiusmodi rebus ferè fit) quum nihil certi haberent, id quod grat ur ipsis esset, fingebant. Alexander de Thebanorum rebus certior factus, nulla ratione negligendas eas putauit: tum quòd Atheniensiū vrbem à multo tempore suspectam haberet; tum quòd Thebanorum audaciam non leuis momenti esse iudicaret; si Lacedæmonij (quorum animi iampridem erāt alienati) atque AEtoli, vtpote parum constantes, Thebanorum seditioni sese coniunxissent. Heordæā itaque & Elymiotin, rupésq; Stymphæas & Parvæas cum exercitu prætergressus, septimo die Pellam Thessaliæ vrbem peruenit. Inde profectus, sexto post die Bœotiam ingressus est. Neque prius Thebani cognouere Alexandrum Pylas transiisse, quàm Onchestum cum vniuerso exercitu peruenit. Ac tunc quoque, qui defectionis autores fuerant, venisse ex Macedonia Antipatro exercitum fingebant: ipsum verò Alexandrum obiisse contendebāt. Quúmque nonnulli referrent quòd idem ipse Alexander aduentaret, indignè ferebant, alium quempiam Alexandrum Aëropum venire dicentes. Alexander motis ab Onchesto castris, propius ad Thebanam vrbem iuxta Iolai lucum venit. Eò loci castra fixit, Thebanis mora concessa, si fortè facinoris sui pœnitentia ducti legatos ad eum mitterēt. Illi verò tātum abfuit vt aliquod compositionis inuitamentum præberent, vt confestim ex vrbe prorumpentes equites & velites nō pauci in ipsas vsq; exercitus procubias tela mitterent, ac nonnullos Macedonū interficerent. Alexāder vicissim sagittarios leuisq; armaturæ milites emittit, qui illorū excursionē reprimant: paruóq; negotio eos iam exercitum ipsum lacessentes represserunt. Postero die vniuersum exercitū ad portas quæ Eleutheras atq; Atticā petūt, ducens, ne tū quidē ad muros ꝓmouit, sed haud procul à Cadmæa arce castra locat, vt illis Macedonibus, qui Cadmæā tenebāt, vicinia vsui esse posset. Thebani enim arcē illā duplici vallo in orbē iacto sepserāt: ita vt neq; extrinsecus quisquā subsidio venire obsessis posset, neque ipsi excurrentes, suos lædere, cū hostibus qui foris erant cōgredientes. Alexander, qui ad Thebanos amicitiæ potius fructum, quàm periculosum obsidionis euentum peruenire cupiebat, in castris ad Cadmæam arcem morā trahebat. Thebanorū nōnulli, qui quid maximè è republica esset norant, ad Alexandrum eundū esse censebāt, & veniā defectionis multitudini implorandam. Exules verò quiq; illos aduocarant, Alexādri benignitatē experturos se nō putātes, nonnulli etiā Bœotorum primores, plebē omnib⁹ rationibus ad bellū incitabāt. Sed ne sic quidē Alexan-

Vet. l. Ἀντιπάτρῳ. Ed. sup. Ἀντιπάτρου. Fac. interpr. Ab Antipatro.

Fac. Aëropi filium. Sed vet. lib. accus. habet, non genitiuum.

λεχθῆναι. πιθανώτερα δὲ ἐς τὸ πλῆθος τὸ φημιζόμενον, τεθνηκέναι Ἀλέξανδρον ἰσχυριζόμενοι ἐν Ἰλλυριοῖς. καὶ γὰρ καὶ πολὺς ὁ λόγος οὗτος, καὶ παρὰ πολλῶν ἐφοίτα, ὅτι τε χρόνον ἀπῆν οὐκ ὀλίγον, καὶ ὅτι οὐδεμία ἀγγελία παρ' αὐτοῦ ἀφῖκτο. ὥστε (ὅπερ φιλεῖ ἐν τοῖς τοιοῖσδε) οὐ γιγνώσκοντες τὰ ὄντα, τὰ μάλιστα καθ' ἡδονὴν σφίσιν εἴκαζον. πυνθανομένῳ δὲ Ἀλεξάνδρῳ τὰ τῶν Θηβαίων, οὐδαμῶς ἐδόκει ἀμελητέα εἶναι, τήν τε τῶν Ἀθηναίων πόλιν διὰ ὑποψίας ἐκ πολλοῦ ἔχοντι, καὶ τῶν Θηβαίων τὸ τόλμημα οὐ φαῦλον ποιουμένῳ, εἰ Λακεδαιμόνιοί τε πάλαι ἤδη ταῖς γνώμαις ἀφεστηκότες, καί τινες καὶ ἄλλοι τῶν ἐν Πελοποννήσῳ, καὶ Αἰτωλοὶ οὐ βέβαιοι ὄντες, συνεπιλήψονται τοῦ νεωτερισμοῦ τοῖς Θηβαίοις. ἄγων δὴ παρὰ τὴν Ἐορδαίαν τε καὶ τὴν Ἐλυμιῶτιν, καὶ παρὰ τὰ τῆς Στυμφαίας καὶ Παραυαίας ἄκρα, ἑβδομαῖος ἀφικνεῖται ἐς Πέλινναν τῆς Θετταλίας. ἔνθεν δὲ ὁρμηθεὶς, ἕκτῃ ἡμέρᾳ ἐσβάλλει ἐς τὴν Βοιωτίαν. ὥστε οὐ πρόσθεν οἱ Θηβαῖοι ἔμαθον εἴσω Πυλῶν παρεληλυθότα αὐτὸν, πρὶν ἐν Ὀγχηστῷ γενέσθαι ξὺν τῇ στρατιᾷ πάσῃ. καὶ τότε δὲ οἱ πράξαντες τὴν ἀπόστασιν C στράτευμα ἐκ Μακεδονίας Ἀντιπάτρου ἀφῖχθαι ἔφασκον. αὐτὸν δὲ Ἀλέξανδρον τεθνάναι ἰσχυρίζοντο. καὶ τοῖς ἀπαγγέλλουσιν ὅτι αὐτὸς προσάγει Ἀλέξανδρος, χαλεπῶς εἶχον. ἄλλον γάρ τινα ἥκειν Ἀλέξανδρον, τὸν Ἀερόπου. ὁ δὲ Ἀλέξανδρος ἐξ Ὀγχηστοῦ ἄρας, τῇ ὑστεραίᾳ προσῆγε πρὸς τὴν πόλιν τῶν Θηβαίων, κατὰ τὸ Ἰολάου τέμενος. οὗ δὴ καὶ ἐστρατοπέδευσεν, ἐνδιδοὺς ἔτι τοῖς Θηβαίοις διατριβὴν, εἰ μεταγνόντες ἐπὶ τοῖς κακῶς ἐγνωσμένοις, πρεσβεύσονται παρ' αὐτόν. οἱ δὲ τοσούτου ἐδέησαν ἐνδόσιμόν τι παρασχεῖν ἐς ξύμβασιν, D ὥστε ἐκθέοντες ἐκ τῆς πόλεως, οἵ τε ἱππεῖς, καὶ τῶν ψιλῶν οὐκ ὀλίγοι, ἔστε ἐπὶ τὸ στρατόπεδον ἠκροβολίζοντο ἐς τὰς προφυλακὰς, καί τινας καὶ ἀπέκτειναν οὐ πολλοὺς τῶν Μακεδόνων. καὶ Ἀλέξανδρος ἐκπέμπει τῶν ψιλῶν καὶ τοξοτῶν, ὥστε αὐτῶν ἀναστεῖλαι τὴν ἐκδρομήν. καὶ οὗτοι οὐ χαλεπῶς ἀνέστειλαν, ἤδη τῷ στρατοπέδῳ αὐτῷ προσφερομένους. τῇ δὲ ὑστεραίᾳ ἀναλαβὼν τὴν στρατιὰν πᾶσαν, καὶ περιελθὼν κατὰ τὰς πύλας τὰς φερούσας ἐπ' Ἐλευθεράς τε καὶ τὴν Ἀττικὴν, οὐδὲ τότε προσέμιξε τοῖς E τείχεσιν αὐτοῖς, ἀλλ' ἐστρατοπέδευσεν, οὐ πολὺ ἀπέχων τῆς Καδμείας, ὥστε ἐγγὺς εἶναι ὠφέλειαν τῶν Μακεδόνων τοῖς τὴν Καδμείαν ἔχουσιν. οἱ γὰρ Θηβαῖοι τὴν Καδμείαν διπλῷ χάρακι ἐφρούρουν ἀποτειχίσαντες, ὡς μήτε ἔξωθεν ἄν τινα τοῖς ἐγκατειλημμένοις δύνασθαι ἐπωφελεῖν, μήτε αὐτοὺς ἐκθέοντας βλάπτειν τι σφᾶς, ὁπότε τοῖς ἔξω πολεμίοις προσφέροιντο. Ἀλέξανδρος δὲ (ἔτι γὰρ τοῖς Θηβαίοις διὰ φιλίας ἐλθεῖν μᾶλλόν τι ἢ διὰ κινδύνου ἤθελε) διέτριβε πρὸς τῇ Καδμείᾳ κατεστρατοπεδευκώς. ἔνθα δὴ τῶν Θη- F βαίων οἱ μὲν τὰ βέλτιστα ἐς τὸ κοινὸν γιγνώσκοντες, ἐξελθεῖν ὥρμηντο παρ' Ἀλέξανδρον, καὶ εὑρέσθαι συγγνώμην τῷ πλήθει τῶν Θηβαίων τῆς ἀποστάσεως. οἱ φυγάδες δὲ, καὶ ὅσοι τοὺς φυγάδας ἐπικεκλημένοι ἦσαν, οὐδενὸς φιλανθρώπου τυχεῖν ἂν παρ' Ἀλεξάνδρου ἀξιοῦντες, ἄλλως τε καὶ βοιωταρχοῦντες εἰσὶν οἱ αὐτῶν, παντὶ τρόπῳ ἐνῆγον τὸ πλῆθος ἐς τὸν πόλεμον. Ἀλέξανδρος δὲ οὐδ' ὡς τῇ

A πόλει προσέβαλεν. ἀλλὰ λέγει Πτολεμαῖος ὁ Λάγου ὅτι Περδίκκας προτεταγμένος τῆς φυλακῆς τοῦ στρατοπέδου σὺν τῇ αὐτοῦ τάξει, καὶ τοῦ χάρακος τῶν πολεμίων οὐ πολὺ ἀφεστηκὼς, οὐ προσμείνας παρὰ Ἀλεξάνδρου τὸ ἐς τὴν μάχην ξύνθημα, αὐτὸς πρῶτος προσέμιξε τῷ χάρακι· καὶ διασπάσας αὐτὸν, ἐνέβαλεν ἐς τῶν Θηβαίων τὴν προφυλακήν. τούτῳ δὲ ἑπόμενος Ἀμύντας ὁ Ἀνδρομένους, ὅτι καὶ ξυντεταγμένος τῷ Περδίκκᾳ ἦν, ἐπήγαγε καὶ αὐτὸς τὴν αὐτοῦ τάξιν, ὡς εἶδε τὸν Περδίκκαν προεληλυθότα εἴσω τοῦ χάρακος. B ταῦτα δὲ ἰδὼν Ἀλέξανδρος, ὡς μὴ μόνοι ἀπολειφθέντες, πρὸς τῶν Θηβαίων κινδυνεύσειαν, ἐπῆγε τὴν ἄλλην στρατιάν. καὶ τοὺς μὲν τοξότας καὶ τοὺς Ἀγριᾶνας ἐκδραμεῖν ἐσήμηνεν εἴσω τοῦ χάρακος, τὸ δὲ ἄγημα καὶ τοὺς ὑπασπιστὰς ἔτι ἔξω κατεῖχεν. ἔνθα δὴ Περδίκκας μὲν τοῦ δευτέρου χάρακος εἴσω παρελθεῖν βιαζόμενος, αὐτὸς μὲν βληθεὶς πίπτει αὐτοῦ, καὶ ἀποκομίζεται κακῶς ἔχων ἐπὶ τὸ στρατόπεδον· καὶ χαλεπῶς διεσώθη ἀπὸ τοῦ τραύματος. τοὺς μέντοι Θηβαίους ἐς τὴν κοίλην ὁδὸν τὴν κατὰ C τὸ Ἡράκλειον φέρουσαν οἱ ἅμα αὐτῷ εἰσπεσόντες ὁμοῦ τοῖς παρ' Ἀλεξάνδρου τοξόταις συνέκλεισαν· καὶ ἔστι μὲν πρὸς τὸ Ἡράκλειον ἀναχωροῦσιν εἵποντο τοῖς Θηβαίοις· ἐντεῦθεν δὲ ἐπιστρεψάντων αὖθις σὺν βοῇ τῶν Θηβαίων, φυγὴ τῶν Μακεδόνων γίγνεται. καὶ Εὐρυβώτας τε ὁ Κρὴς πίπτει ὁ τοξάρχης, καὶ αὐτῶν τῶν τοξοτῶν ἐς ἑβδομήκοντά τινες· οἱ δὲ λοιποὶ κατέφυγον πρὸς τὸ ἄγημα τὸ τῶν Μακεδόνων, καὶ τοὺς ὑπασπιστὰς τοὺς βασιλικούς. κἀν τούτῳ Ἀλέξανδρος τοὺς μὲν D αὑτοῦ φεύγοντας κατιδὼν, τοὺς Θηβαίους δὲ λελυκότας ἐν τῇ διώξει τὴν τάξιν, ἐμβάλλει ἐς αὐτοὺς συντεταγμένῃ τῇ φάλαγγι. οἱ δὲ ὠθοῦσι τοὺς Θηβαίους εἴσω τῶν πυλῶν· καὶ τοῖς Θηβαίοις ἐς τοσόνδε ἡ φυγὴ φοβερὰ ἐγίγνετο, ὥστε διὰ τῶν πυλῶν ὠθούμενοι ἐς τὴν πόλιν, οὐκ ἔφθησαν συγκλεῖσαι τὰς πύλας· ἀλλὰ συνεμπίπτουσι γὰρ αὐτοῖς εἴσω τοῦ τείχους, ὅσοι τῶν Μακεδόνων ἐγγὺς φευγόντων εἵποντο (ἅτε καὶ τῶν τειχῶν διὰ τὰς προφυλακὰς τὰς πολλὰς ἐρήμων ὄντων, καὶ παρελθόντων εἰς τὴν Καδμείαν.) οἱ μὲν ἐκεῖθεν κατὰ τὸ Ἀμφεῖον σὺν τοῖς κατέχουσι τὴν Καδμείαν E ἐξέβαινον ἐς τὴν ἄλλην πόλιν· οἱ δὲ κατὰ τὰ τείχη ἐχόμενα ἤδη πρὸς τῶν συνεισπεσόντων τοῖς φεύγουσιν ὑπερβάντες, ἐς τὴν ἀγορὰν δρόμῳ ἐφέροντο. καὶ ὀλίγον μέν τινα χρόνον ἔμειναν οἱ τεταγμένοι τῶν Θηβαίων κατὰ τὸ Ἀμφεῖον· ὡς δὲ πανταχόθεν αὐτοῖς οἱ Μακεδόνες καὶ Ἀλέξανδρος ἄλλοτε ἄλλῃ ἐπιφαινόμενος προσέκειντο, οἱ μὲν ἱππεῖς τῶν Θηβαίων διεκπαίσαντες διὰ τῆς πόλεως ἐς τὸ πεδίον ἐξέπιπτον, οἱ δὲ πεζοὶ ὡς ἑκάστοις προυχώρει ἐσώζοντο· ἔνθα δὴ ὀργῇ οὐχ ὅπως τι οἱ Μακεδόνες, ἀλλὰ Φωκεῖς τε καὶ Πλαταιεῖς καὶ οἱ ἄλλοι δὲ Βοιωτοὶ, οὐδὲ ἀμυνομένους ἔτι τοὺς Θηβαίους F οὐδενὶ κόσμῳ ἔκτεινον, τοὺς μὲν ἐν ταῖς οἰκίαις ἐπεισπεσόντες, τοὺς δὲ ἐς ἀλκὴν τετραμμένους, τοὺς δὲ, καὶ πρὸς ἱεροῖς ἱκετεύοντας· οὔτε γυναικῶν, οὔτε παίδων φειδόμενοι. καὶ πάθος τοῦτο Ἑλληνικὸν, μεγέθει τε τῆς ἁλούσης πόλεως καὶ ὀξύτητι τοῦ ἔργου, οὐχ ἥκιστα δὲ τῷ παραλόγῳ ἔς τε τοὺς παθόντας καὶ τοὺς δράσαντας, οὐ μεῖόν τι τοὺς ἄλλους Ἕλληνας ἢ καὶ αὐτοὺς τοὺς μετασχόντας τοῦ ἔργου ἐξέπληξε.

der vrbem oppugnare cœpit. At Ptolemæus Lagi filius scribit, Perdiccā præsidij castrēsis præfectum quum ab hostium vallo non multum cum suis copiis abesset, non expectato *signo conflictus, primum in vallum impetum fecisse, eóque subuerso, in Thebanorū præsidium irruisse. Hunc sequutum Amyntam Andromenis filium, qui coniunctas cum Perdicca copias suas habebat, simulac Perdiccam intra vallum progressum videret; suam etiam cohortem immisisse. Alexander id conspicatus, ne sui soli relicti à Thebanis circumuenirētur, reliquum exercitum innexit: & sagittarijs quidem atque Agrianis intra vallum ire iussis, agmina & scutatos extra vallum continet. Ibi Perdiccas, dum interius vallum penetrare conatur, telo *ictus procidit; & grauiter saucius in castra defertur: atque ægrè ex eo vulnere curatus est. Ac Thebanos quidem ij qui cum Perdicca vallum perruperant, vnà cum Alexandri sagittariis, in cauam viam, quæ ad Herculis templū fert, concludunt: & quamdiu templum versus se recipiunt, persequuntur: sed inde conuersis rursum cum clamore Thebanis, Macedones se in fugam coniiciunt. atque Eurybotas quidem Cretensis sagittariorū præfectus cadit, & sagittariorum circiter septuaginta, reliqui ad agmen Macedonum & scutatos *Basilizi confugerunt. Alexander animaduersa suorum fuga, & temeraria ac confusa Thebanorum persecutione, instructa phalange in eos fertur, eósque intra portas præcipites agit. Tantus autem fugientium metus ac perturbatio erat, vt quum per portas in vrbem repellerentur, ne de claudendis quidem portis cogitarent: sed quotquot Macedones fugientibus imminebāt, vnà cum ipsis intra muros sese coniicerent: quippe quod muri, ob frequentiā præsidiis, ꝓpugnatoribus vacui essent. Quúmque ad Cadmeam arcem progrederentur, alij quidem inde, secus Amphionis templum, vnà cum iis qui Cadmeam arcem occupabant, in aliam vrbis partem exierunt, alij, secus mœnia quæ iam ab iis qui vnà cum fugientibus illapsi in vrbem erant, tenebantur, cursim ad forum ferebantur. Ac Thebanorum quidem præfecti aliquanto tempore ad Amphionis templum substitêre: cæterùm quum ex omni parte Alexander cum Macedonibus superueniens premeret, equites quidem Thebani per vrbem diffusi in campos procurrerunt: peditum, vt quisque potuit, salutem sibi quæsiuit. At verò ira perciti non tam Macedones, quàm Phocenses & Platæenses, aliique Bœoti Thebanos non iam resistentes, nullo modo adhibito, trucidant: alios, irruptione in eorum ædes facta: alios, ad arma conuersos, alios ad templa confugientes ac supplices: neque mulieribus neq; pueris parcentes. Porrò clades ista Græcanica, cū magnitudine vrbis captæ, tum celeritate rei, quódque adeò præter opinionem tam eos qui ea affecti essent, quàm qui affecissent, accidisset, non minus alios Græcos, q̄ eos qui *eius seditionis participes fuerant, perculsos tenuit.

Vel, Alexandri imperio.

Edit. sup. αὐτὸς δὲ κακῶς habet pro αὐτὸς μὲν Βληθείς.

Cod. vet. habet, τῶν Βασιλίζου: ex cuius, τοὺς βασιλικούς.

Ipsius præsidij pars fuerat. Vel, ipsi discrimini interfuerant.

Nanque Atheniēsium clades apud Siciliam accepta, tametsi interfectorum numero non minorem calamitatem vrbi attulit: tamen quoniam procul à domo exercitus perierat, ísque potius ex auxiliaribus quàm domesticis copiis conscriptus fuerat, quódque vrbs illis salua relicta esset, qua in posterum cum Lacedæmoniis eorúmque sociis, & magno rege bellum gerentes, diu resistere possent, neque ipsis tantum calamitatis sensum inflixit, neque reliquis Græcis parem cladis admirationem consternationémque incussit. Rursus alia Atheniensium ad Ægos fluenta clades naualis fuit: at vrbs nulla alia calamitate accepta, præter quàm quod longi muri diruti, multæque naues amissæ, & imperium aliqua ex parte imminutum erat, formam tamen decorémque patrium retinuit, pristinámque potestatem, exiguo tempore pôst recepit, ita vt & muros instaurarit, & maris imperium recuperarit, vtque Lacedæmonii, qui tum tēporis maximè formidabiles ipsis erant, & parum aberat quin vrbem euerterent, ipsi se contrà è summis periculis ægrè conseruarint. At Lacedęmoniorum ad Leuctra ac Mantineam clades, inopinato potius calamitatis euentu, quàm cæsorum multitudine, Lacedæmonios perterrefecit. Sed & Bœotorum & Arcadum cum Epaminonda ad Spartam pugna, insolentia spectaculi potius, quàm magnitudine periculi, & Lacedæmonios, & alios, ad quos infortunium illud communiter pertinebat, perculit. Platæensium verò vrbis expugnatio ob paucitatem captorum (plerique enim multò antè Athenas profugerant) minus calamitosa est habita. Porro Melus & Scione insularia oppidula capta, dedecus potius victoribus quàm Græcis admirationem attulêre. At Thebanorum repentina atque incōsiderata defectio, eiúsque adeo breuis ac facilis expugnatio, strages etiam multa, vtpote à tribulibus, & quidem iis veteres inimicitias persequentibus, edita, totius denique vrbis direptio, quæ potentia bellicáque gloria inter Græciæ ciuitates eminebat, haud immeritò ad diuini numinis iram referebatur: nimirum de Thebanis, quòd Medico bello Græcos prodidissent, tandem pœnas exigentis: quòd Platæēses violatis induciis oppressissent, vrbémque eorum penitus diripuissent: quòd eos qui se Lacedæmoniis dedidissent, præter Græcorū morem trucidassent: quódque eam vrbem vastassent, ex qua Græci in Medos aciem instruentes, periculum totius Græciæ ceruicibus auertissent: quódque Athenienses suo etiam suffragio perdidissent, quum inter Lacedæmoniorum confœderatos de diripienda vrbe consultaretur. Porro ante illam vrbis calamitatem, multis prodigiis diuinitus editis monitos eos fuisse ferunt, quæ quidem tum temporis negligebantur: postea memoria repetita in eam cogitationem venerunt, illa quæ euenissent, iis prodigiis significata fuisse. Alexander auxiliari-

Vel, Lacedæmonios ipsi vicissim summo per. liberarunt.
Atque ita non mutatur αὐτοὶ in αὐτοὺς.

τὰ μὲν γὰρ περὶ Σικελίαν Ἀθηναίοις ξυνενεχθέντα, εἰ καὶ πλήθει τῶν ἀπολομένων οὐ μείονα τὴν ξυμφορὰν τῇ πόλει ἤνεγκεν, ἀλλὰ τοῦ τε πόρρω ἀπὸ τῆς οἰκείας διαφθαρῆναι αὐτοῖς τὴν στρατιὰν, καὶ τὸ πολὺ ξυμμαχικὸν μᾶλλον ἢ οἰκεῖον ὄντα, καὶ τὴν πόλιν αὐτοῖς περιλειφθῆναι ὡς καὶ ὕστερον ἔτι πολὺ τοῦ πολέμου ἀντισχεῖν, Λακεδαιμονίοις τε καὶ τοῖς ξυμμάχοις καὶ μεγάλῳ βασιλεῖ πολεμοῦντας. οὔτε αὐτοῖς τοῖς παθοῦσιν ἴσην τὴν αἴσθησιν τῆς ξυμφορᾶς παρέσχηκε, οὔτε τοῖς ἄλλοις Ἕλλησι τὴν ἐπὶ τῷ πάθει ἔκπληξιν ὁμοίαν παρέσχε. καὶ τὸ ἐν Αἰγὸς ποταμοῖς αὖθις Ἀθηναίων πταῖσμα ναυτικὸν ἦν, καὶ ἡ πόλις οὐδὲν ἄλλο ὅτι μὴ τῶν μακρῶν τειχῶν καθαιρεθέντων, καὶ νεῶν τῶν πολλῶν παραδόσει, καὶ στερήσει τῆς ἀρχῆς, ἐς ταπεινότητα ἀφικομένη, τό τε σχῆμα τὸ πάτριον ὅμως ἐφύλαξε, καὶ τὴν δύναμιν οὐ διὰ μακροῦ τὴν παλαιὰν ἔλαβεν, ὥστε τά τε μακρὰ τείχη ἐκτειχίσαι, καὶ τῆς θαλάσσης αὖθις ἐπικρατῆσαι, καὶ τοὺς τότε φοβεροὺς σφίσι Λακεδαιμονίους καὶ παρ' ὀλίγον ἐλθόντας ἀφανίσαι τὴν πόλιν, αὐτοὺς ἐν τῷ μέρει ἐκ τῶν ἐσχάτων κινδύνων διασῶσαι. Λακεδαιμονίοις τε αὖ τὸ κατὰ Λεῦκτρα καὶ Μαντίνειαν πταῖσμα, τῷ παραλόγῳ μᾶλλον ἦ τῆς ξυμφορᾶς ἢ τῷ πλήθει τῶν τε ἀπολομένων τοὺς Λακεδαιμονίους ἐξέπληξεν. ἥ τε ξὺν Ἐπαμεινώνδᾳ Βοιωτῶν καὶ Ἀρκάδων γενομένη προσβολὴ πρὸς τὴν Σπάρτην, καὶ αὐτὴ τῷ ἀήθει τῆς ὄψεως μᾶλλον ἢ τῇ ἀκριβείᾳ τοῖς κινδύνοις αὐτούς τε τοὺς Λακεδαιμονίους καὶ τοὺς ξυμμετασχόντας αὐτοῖς τῶν τότε πραγμάτων ἐφόβησεν. ἡ δὲ Πλαταιῶν ἅλωσις τῆς πόλεως, τῇ σμικρότητι τῶν καταληφθέντων, (οἱ πολλοὶ αὐτῶν διαπεφεύγεσαν πάλαι ἐς Ἀθήνας,) οὐ μέγα πάθημα ἐγένετο. καὶ ἡ Μήλου καὶ Σκιώνης ἅλωσις, νησιωτικὰ πολίσματα ἦν, καὶ τοῖς δράσασιν αἰσχύνην μᾶλλον ἢ τῷ ξύμπαντι Ἑλληνικῷ μέγα τὸ παράλογον παρέσχε. Θηβαίοις δὲ τὰ τῆς ἀποστάσεως ὀξέα καὶ ξὺν οὐδενὶ λογισμῷ γενόμενα, καὶ ἡ ἅλωσις δι' ὀλίγου τε καὶ οὐ ξὺν πόνῳ τῶν ἑλόντων ξυνενεχθεῖσα, καὶ ὁ φόνος πολύς, οἷα δὴ ἐξ ὁμοφύλων τε καὶ παλαιὰς ἀπεχθείας ἐπεξιόντων, καὶ ὁ τῆς πόλεως παντελὴς ἀνδραποδισμὸς, δυνάμει τε καὶ δόξῃ ἐς τὰ πολέμια τῶν τότε προεχόντων ἐν τοῖς Ἕλλησιν, οὐκ ἔξω τοῦ εἰκότος ἐς μῆνιν τὴν ἀπὸ τοῦ θείου ἀνηνέχθη. ὡς τῆς τε ἐν τῷ Μηδικῷ πολέμῳ προδοσίας τῶν Ἑλλήνων διὰ μακροῦ τὴν δίκην ἐκτίσαντας Θηβαίους, καὶ τῆς Πλαταιῶν ἐν ταῖς σπονδαῖς καταλήψεως, καὶ τῆς παντελοῦς ἀνδραποδισμοῦ τῆς πόλεως, καὶ τῆς τῶν παραδόντων σφᾶς Λακεδαιμονίοις οὐχ Ἑλληνικῆς γενομένης διὰ Θηβαίους σφαγῆς, καὶ τοῦ χωρίου τῆς ἐρημώσεως, ἐν ᾧ οἱ Ἕλληνες παραταξάμενοι Μήδοις, ἀπώσαντο τῆς Ἑλλάδος τὸν κίνδυνον, καὶ ὅτι Ἀθηναίους αὖθι τῇ ψήφῳ ἀπώλλυον, ὅτε ὑπὲρ ἀνδραποδισμοῦ τῆς πόλεως γνώμη προὐτέθη ἐν τοῖς Λακεδαιμονίων ξυμμάχοις. ἔτι καὶ πρὸ τῆς ξυμφορᾶς πολλὰ ἀπὸ τοῦ θείου ἐπισημῆναι λέγεται, ἃ δὴ ἐν μὲν τῷ παραυτίκα ἠμελήθη. ὕστερον δὲ ἡ μνήμη αὐτὰ ἐς λογισμὸν τοῦ ἐκπάλαι ἐπὶ τοῖς ξυνενεχθεῖσι προσημανθῆναι ἀνήνεγκε. τοῖς δὲ μετασχοῦσι τοῦ ἔργου ξυμμάχοις, (οἷς δὴ καὶ

ἐπέτρεψεν Ἀλέξανδρος τὰ κατὰ τὰς Θήβας διαθεῖναι) A τὴν μὲν Καδμείαν φρουρᾷ κατέχειν ἔδοξε, τὴν πόλιν δὲ κατασκάψαι εἰς ἔδαφος, καὶ τὴν χώραν κατανεῖμαι τοῖς ξυμμάχοις, ὅση μὴ ἱερὰ αὐτῆς· παῖδας δὲ καὶ γυναῖκας, καὶ ὅσοι ὑπελείποντο Θηβαίων, πλὴν τῶν ἱερέων τε καὶ ἱερειῶν, καὶ ὅσοι ξένοι Φιλίππου ἢ Ἀλεξάνδρου, ἢ ὅσοι πρόξενοι Μακεδόνων ἐγένοντο, ἀνδραποδίσαι. καὶ τὴν Πινδάρου δὲ τοῦ ποιητοῦ οἰκίαν καὶ τοὺς ἀπογόνους τοῦ Πινδάρου λέγουσιν ὅτι διεφύλαξεν Ἀλέξανδρος, αἰδοῖ τῇ Πινδάρου. ἐπὶ τούτοις Ὀρχομενόν τε καὶ Πλαταιὰς ἀναστῆσαί τε καὶ τειχίσαι B οἱ ξύμμαχοι ἔγνωσαν. Ἐς δὲ τοὺς ἄλλους Ἕλληνας ὡς ἐξηγγέλθη τῶν Θηβαίων τὸ πάθος, Ἀρκάδες μὲν ὅσοι βοηθήσοντες Θηβαίοις ἀπὸ τῆς οἰκείας ὡρμήθησαν, θάνατον κατεψηφίσαντο τῶν ἐπαράντων σφᾶς ἐς τὴν βοήθειαν, Ἠλεῖοι δὲ τοὺς φυγάδας σφῶν κατεδέξαντο, ὅτι ἐπιτήδειοι Ἀλεξάνδρου ἦσαν· Αἰτωλοὶ δὲ πρεσβείας σφῶν κατὰ ἔθνη πέμψαντες, ξυγγνώμης τυχεῖν ἐδέοντο, ὅτι καὶ αὐτοί τι πρὸς τὰ παρὰ τῶν Θηβαίων ἀπαγγελθέντα ἐνεωτέρισαν. Ἀθηναῖοι δὲ, μυστηρίων τῶν μεγάλων ἀγομένων, ὡς ἧκόν τινες τῶν Θηβαίων C ἐξ αὐτοῦ τοῦ ἔργου, τὰ μὲν μυστήρια ἐκπλαγέντες ἐξέλιπον, ἐκ δὲ τῶν ἀγρῶν ἐσκευαγώγουν ἐς τὴν πόλιν. ὁ δῆμος δὲ ἐς ἐκκλησίαν συνελθὼν, Δημάδου γράψαντος, δέκα πρέσβεις ἐκ πάντων Ἀθηναίων ἐπιλεξάμενος πέμπει παρὰ Ἀλέξανδρον, οὕστινας ἐπιτηδειοτάτους Ἀλεξάνδρῳ ἐγίγνωσκεν· ὅτι τε σῶος ἐξ Ἰλλυριῶν καὶ Τριβαλλῶν ἐπανῆλθε, χαίρειν τὸν δῆμον τῶν Ἀθηναίων, οὐκ ἐν καιρῷ ἀπαγγελοῦντας, καὶ ὅτι Θηβαίους τοῦ νεωτερισμοῦ ἐτιμωρήσατο. ὁ δὲ τὰ μὲν ἄλλα φιλανθρώπως πρὸς τὴν πρεσβείαν ἀ- D πεκρίνατο, ἐπιστολὴν δὲ γράψας πρὸς τὸν δῆμον, ἐξῄτει τοὺς ἀμφὶ Δημοσθένην καὶ Λυκοῦργον· καὶ Ὑπερείδην δὲ ἐξῄτει, καὶ Πολύευκτον, καὶ Χάρητα, καὶ Χαρίδημον, καὶ Ἐφιάλτην καὶ Διότιμον, καὶ Μοιροκλέα· τούτους γὰρ αἰτίους εἶναι τῆς τε ἐν Χαιρωνείᾳ ξυμφορᾶς τῇ πόλει γενομένης, καὶ τῶν ὕστερον ἐπὶ τῇ Φιλίππου τελευτῇ πλημμεληθέντων ἔς τε αὐτὸν καὶ ἐς Φίλιππον. καὶ Θηβαίοις δὲ τῆς τε ἀποστάσεως ἀπέφαινεν αἰτίους οὐ μεῖον ἢ τοὺς αὐτοὺς Θηβαίων νεωτερίζοντας. Ἀθηναῖοι δὲ τοὺς μὲν ἄνδρας E οὐκ ἐξέδοσαν, πρεσβεύουσι δὲ αὖθις παρὰ Ἀλέξανδρον, ἀφεῖναι δεόμενοι τὴν ὀργὴν τοῖς ἐξαιτηθεῖσι· καὶ Ἀλέξανδρος ἀφῆκε, τυχὸν μὲν, αἰδοῖ τῆς πόλεως, τυχὸν δὲ, σπουδῇ τοῦ ἐς τὴν Ἀσίαν στόλου, οὐκ ἐθέλων οὐδὲν ὕποπτον ἐν τοῖς Ἕλλησιν ὑπολείπεσθαι· Χαρίδημον μέντοι, μόνον τῶν ἐξαιτηθέντων τε καὶ οὐ δοθέντων, φεύγειν ἐκέλευσεν· καὶ φεύγει Χαρίδημος ἐς τὴν Ἀσίαν παρὰ βασιλέα Δαρεῖον.

Ταῦτα δὲ διαπραξάμενος ἐπανῆλθεν εἰς Μακεδονίαν καὶ τῷ τε Διὶ τῷ Ὀλυμπίῳ τὴν θυσίαν τὴν ἀπ' F Ἀρχελάου ἔτι καθεστῶσαν ἔθυσε, καὶ τὸν ἀγῶνα ἐν Αἰγαῖς διέθηκε τὰ Ὀλύμπια· οἱ δὲ καὶ ταῖς Μούσαις λέγουσιν ὅτι ἀγῶνα ἐποίησε. καὶ ἐν τούτῳ ἀγγέλλεται τὸ Ὀρφέως τοῦ Οἰάγρου τοῦ Θρᾳκὸς ἄγαλμα, τὸ ἐν Πιερίδι, ἱδρῶσαι ξυνεχῶς. καὶ ἄλλοι ἄλλα ἐπιθειάζον τῶν μάντεων· Ἀρίστανδρος δὲ, ἀνὴρ Τελμισσεὺς μάντις, θαρρεῖν ἐκέλευσεν Ἀλέξανδρον. δηλοῦσθαι γὰρ ὅτι ποιηταῖς ἐπῶν τε καὶ μελῶν, καὶ ὅσοι ἀμφὶ ᾠδὴν

bus copiis ob præstitam in ea expugnatione operam, de iis quæ in vrbe erant vt pro suo arbitratu statuant permittit. Cadmeam arcem præsidio firmandam statuit, vrbem solo adæquat. Adhæc agros, nisi qui sacri essent, inter socios distribuit. Pueros & fœminas, ac quotquot Thebanorum cædibus superfuissent (exceptis sacerdotibus vtriusque sexus, atque iis qui Philippo aut Alexandro priuatim, aut Macedonibus hospitalitatis iure deuincti essent) in seruitutem redigit. Pindari verò poetæ domum, eiúsque stirpem ab Alexandro, Pindari reuerentia ducto, sartam tectam conseruatam ferunt. Orchomenum & Plateas socij Alexādri instaurant, & muro cingunt. Postquam ad reliquos Græcos Thebanorum clades perlata est, Arcades quotquot Thebanis suppetias laturi domibus suis pedem extulerant, in eos qui subsidij mittendi autores ipsis fuerant, mortis sententiam ferunt. Elæi exules suos, quòd Alexandro familiares essent, recipiunt. AEtolorum vrbes sigillatim legatos ad Alexandrum mittunt, veniā deprecantes, quòd & ipsi nuntiata Thebanorū defectione, nouis reb' studuissent. Athenienses verò quum per id tempus magna mysteria celebrarent, & Thebanorū nonnulli ex recenti clade eò venissent, attoniti, mysteria intermittunt, & sarcinas ex agris in vrbē cōuehunt. Deinde populo in concionē vocato, Demade decernēte, & decē legatos ex omnibus Atheniensibus seligente, ad Alexandrū, quos maximè gratos ei fore putabant, mittunt: qui publicam Atheniensium lætitiā, quòd ab Illyriis & Triballis incolumis rediisset, ei significarēt: quódq; Thebanorū seditionē vltus esset. Alexāder quoad cætera humaniter ad eorum legationem respōdens, epistolā ad populū Atheniēsem scripsit, qua Demosthenē, Lycurgū, Hyperidem, Polyeuctū, Charetem, Charidemū, Ephialtē, Diotimum & Mœroclem sibi dari postulabat. Hos enim autores cladis Chæronensis esse statuebat, omniúmq; facinorū quæ deinceps aduersus se pariter & Philippum tentata fuissent: Thebanos denique nō minus ab hisce, quàm ab iis qui in vrbe res nouas moliti erant, ad defectionē sollicitatos esse. Athenienses, iis quos poscebat nondū deditis, alios rursū legatos ad eū mittunt, iram aduersus eos quos ad suppliciū deposcebat, vt remitteret, orātes. Quod quidē fecit, siue reuerētia vrbis, siue studio traiiciēdi in Asiā, nihil suspectū in Græcia relinquere volēs. Vnū Charidemū ex omnibus quos poposcerat, & q̃ dediti non erāt, exulare iussit: Charidemus in Asiā ad Dariū regē profugit.

His rebus gestis in Macedoniam reuersus, Ioui Olympico sacrū fecit iam antea ab Archelao institutū, & certamē Olympicum apud AEgas fieri curauit. Sunt qui & Musis ludos fecisse dicant. Per id tempus nuntiatum est Orphei OEagri F. Thracis statuam in Pieria cōtinuè sudasse. Varia fuit vatū de hoc prodigio sententia: Aristāder verò Telmisseus, vates eximius, Alexandrum bono animo esse iubet. significari enim, cuiuslis generis poetas magnoperè laboraturos in Alexan-

Vel, Auxiliaribus copiis (quibus Alex. de rebus vrbis pro suo arb. statuere permiserat) Cadmeam pr. &c. & vrbem l. æquandā esse visum est. Sic in sequ.

dro eiúsq; rebus gestis describẽdis atq; decãtandis. Dehinc ineunte verè, ab Hellesponto soluit, Macedoniæ & Græciæ administratione Antipatro cõmissa. Ipse peditũ, vnà cũ militibus leuis armaturæ, & sagittariorũ, triginta millia, equitũ quinque millia secũ ducit: & per lacũ Cercinitẽ Amphipolin versus ad Strymonis fluuii ostia classem agit. Traiecto itaq; Strymone, Pangæũ mõtẽ trãsit, qua Abderam & Maroneam Græcas vrbes ad mare sitas iter est. Inde ad *Eurũ flumẽ profectus, etiã hoc nullo negotio transmittit. Inde per Pæticã regionẽ, ad Melana fluuiũ venit. Quo etiã traiecto, vigesimo postquã domo discesserat die Seston peruenit. Inde in Eleũta profectus, Protesilao super ipsius tumulũ sacrificat: quòd Protesilaus creditur, Græcorũ qui cum Agamemnone ad Ilium militarunt, primus in Asiam pedem intulisse. Sacrificii vero scopus hic erat, vt felicior ipsi quàm Protesilao descensus in Asiam esset. Parmenioni Alexander peditatus maximam partem & equitatum ex Sesto in Abydum traiiciẽdi negotium dat: qui quidem triremibus centum & sexaginta, aliísq; nauibus onerariis quamplurimis transuecti sunt. Alexandrum ex Eleunte in Achæorum portum nauigasse plures scribunt, nauisque prætoriæ gubernatorẽ fuisse: quúmque iam in mediis Hellesponti fluctibus versaretur, taurum Neptuno ac Nereidibus mactasse, aureáque phiala in mare profusa libasse. Ferunt etiam, primùm ex naue cum armis in Asiæ terram descendisse, altariáque struxisse Ioui descensori, & Mineruæ & Herculi, ibi vnde ex Europa soluit, & in eo Asiæ loco in quem descendit. Quúmque in Ilium venisset, Palladi Troianæ sacrificasse: vniuersisq; armis, quibus vti soleret, in eius templo fixis, sumpsisse eorum loco sacra quædam arma, quæ ex Troiano bello adhuc salua erant: quæ quidem arma scutatos ante ipsum in prælium gestare solitos narrant. Sacrificasse etiam eum Priamo ad Iouis Hercij aram fama tenuit, vt Priami iram aduersus Neoptolemi progeniem, quæ ad ipsum pertingebat, deprecaretur. Porrò Alexandro Iliũ conscendenti Menœtius regiæ classis dux auream coronam imposuit: post hunc, Chares Atheniensis, qui ex Sigeo venerat, atque alii nonnulli, partim Græci, partim illius regionis homines. Sunt qui eum etiam Achillis tumulum coronasse dicant: & felicem quidem, vt rumor est, nominauit Achillem Alexander, quòd Homerum præconem ad perpetuandam suam memoriam nactus esset. Neque verò immeritò hac de causa Alexandro felix censendus Achilles visus est: quum hoc vnum ad reliquam Alexandri felicitatem defuisse videatur. Neque enim eius gesta pro dignitate memoriæ prodita sunt, neque quisquam ea aut soluta oratione aut versu conscripsit, aut lyrico carmine cecinit, quemadmodũ Hieronis, Gelonis, Theronis, aliorúmq; multorum qui Alexandro comparandi non sunt. Quo factum est vt minus notæ sint Alexandri res præclarè gestæ, quàm aliorum veterum vulgaria facta. Siquidem illa decem millium cum Cyro

Vet. cod. Εὖρ. at edit. pr. Ἕβρ. Fac. ant. Hebrũ.

A ἔχουσι, πολὺς πόνος ἐστὶ ποιεῖν τε καὶ ᾄδειν Ἀλέξανδρον καὶ τὰ Ἀλεξάνδρου ἔργα. ἅμα δὲ τῷ ἦρι ἀρχομένῳ ἐξελαύνει ἐφ' Ἑλλησπόντου, τὰ μὲν κατὰ Μακεδονίαν τε καὶ τοὺς Ἕλληνας Ἀντιπάτρῳ ἐπιτρέψας. αὐτὸς δὲ ἄγων πεζοὺς μὲν, σὺν ψιλοῖς τε καὶ τοξόταις, οὐ πολλῷ πλείους τρισμυρίων, ἱππέας δὲ ὑπὲρ τοὺς πεντακισχιλίους. ἦν δὲ αὐτῷ ὁ στόλος παρὰ τὴν λίμνην τὴν Κερκινῖτιν, ὡς ἐπ' Ἀμφίπολιν καὶ τοῦ Στρυμόνος ποταμοῦ τὰς ἐκβολάς. διαβὰς δὲ τὸν Στρυμόνα, παρήμειψε τὸ Πάγγαιον ὄρος τὴν ὡς ἐπ' Ἄβδηρα καὶ Μαρώνειαν πόλεις Ἑλληνίδας, ἐπὶ θαλάσσῃ ᾠκισμένας. ἔνθεν δὲ ἐπὶ τὸν Εὖρον ποταμὸν ἀφικόμενος,
B διαβαίνει καὶ τὸν εὐπετῶς. ἐκεῖθεν δὲ διὰ τῆς Παιτικῆς ἐπὶ τὸν Μέλανα ποταμὸν ἔρχεται. διαβὰς δὲ καὶ τὸν Μέλανα, ἐς Σηστὸν ἀφικνεῖται ἐν εἴκοσι ταῖς πάσαις ἡμέραις ἀπὸ τῆς οἴκοθεν ἐξορμήσεως. ἐλθὼν δὲ ἐς Ἐλαιοῦντα, θύει Πρωτεσιλάῳ ἐπὶ τῷ τάφῳ τοῦ Πρωτεσιλάου, ὅτι καὶ Πρωτεσίλαος πρῶτος ἐδόκει ἐκβῆναι ἐς τὴν Ἀσίαν τῶν Ἑλλήνων τῶν ἅμα Ἀγαμέμνονι ἐς Ἴλιον στρατευσάντων. καὶ ὁ νοῦς τῆς θυσίας ἦν, ἐπιτυχεστέραν οἱ γενέσθαι ἢ Πρωτεσιλάῳ τὴν ἀπόβασιν. Παρμενίωνα μὲν δὴ τῶν πεζῶν τοὺς πολλοὺς, καὶ τὴν
C ἵππον διαβιβάσαι ἐτάχθη ἐκ Σηστοῦ ἐς Ἄβυδον· καὶ διέβησαν τριήρεσι μὲν ἑκατὸν καὶ ἑξήκοντα, πλοίοις δὲ ἄλλοις πολλοῖς στρογγύλοις. Ἀλέξανδρον δὲ ἐξ Ἐλαιοῦντος ἐς τὸν Ἀχαιῶν λιμένα κατᾶραι ὁ πλείων λόγος κατέχει, καὶ αὐτόν τε κυβερνῶντα τὴν στρατηγίδα ναῦν διαβάλλειν· καὶ ἐπειδὴ κατὰ μέσον τὸν πόρον τοῦ Ἑλλησπόντου ἐγένετο, σφάξαντα ταῦρον τῷ Ποσειδῶνι καὶ Νηρηίσι, σπένδειν ἐκ χρυσῆς φιάλης ἐς τὸν πόντον. λέγουσι δὲ καὶ πρῶτον ἐκ τῆς νεὼς σὺν τοῖς ὅπλοις ἐκβῆναι αὐτὸν ἐς τὴν γῆν τὴν Ἀσίαν, καὶ βωμοὺς ἱδρύσασθαι, ὅθεν τε ἐστάλη ἐκ τῆς Εὐρώπης καὶ
D ὅπου ἐξέβη τῆς Ἀσίας, Διὸς ἀποβατηρίου καὶ Ἀθηνᾶς καὶ Ἡρακλέους. ἀνελθόντα δὲ ἐς Ἴλιον, τῇ τε Ἀθηνᾷ θῦσαι τῇ Ἰλιάδι, καὶ τὴν πανοπλίαν τὴν αὑτοῦ ἀναθεῖναι ἐς τὸν ναὸν, καὶ καθελεῖν ἀντὶ ταύτης τῶν ἱερῶν τινα ὅπλων ἔτι ἐκ τοῦ Τρωικοῦ ἔργου σωζόμενα. καὶ ταῦτα λέγουσιν ὅτι οἱ ὑπασπισταὶ ἔφερον πρὸ αὐτοῦ ἐς τὰς μάχας. θῦσαι δὲ αὐτὸν καὶ Πριάμῳ ἐπὶ τοῦ βωμοῦ τοῦ Διὸς τοῦ Ἑρκείου, λόγος κατέχει, μῆνιν Πριάμου παραιτούμενον τῷ Νεοπτολέμου γένει, ὃ δὴ ἐς αὐτὸν καθῆκεν. ἀνιόντα δὲ αὐτὸν ἐς Ἴλιον Μενοίτιός τε ὁ κυβερνήτης χρυσῷ στεφάνῳ ἐστεφάνωσε, καὶ ἐπὶ τούτῳ Χάρης ὁ Ἀθηναῖος, ἐκ Σιγείου ἐλθὼν, καὶ τινες ἄλλοι· οἱ μὲν, Ἕλληνες, οἱ δὲ ἐπιχώ-
F ριοι. οἱ δὲ, ὅτι καὶ τὸν Ἀχιλλέως ἄρα τάφον ἐστεφάνωσε, καὶ εὐδαιμόνισεν ἄρα (ὡς ὁ λόγος) Ἀλέξανδρος Ἀχιλλέα, ὅτι Ὁμήρου κήρυκος ἐς τὴν ἔπειτα μνήμην ἔτυχε. καί μέντοι καὶ ἦν Ἀλεξάνδρῳ οὐχ ἥκιστα τοῦδε ἕνεκα εὐδαιμονιστέος Ἀχιλλεὺς, ὅτι αὐτῷ γε Ἀλεξάνδρῳ οὐ κατὰ τὴν ἄλλην ἐπιτυχίαν τὸ χωρίον τοῦτο ἐκλιπὲς ξυνέβη, οὐδὲ ἐξηνέχθη ἐς ἀνθρώπους τὰ Ἀλεξάνδρου ἔργα ἐπαξίως. οὔτ' οὖν καταλογάδην, οὔτε τις ἐν μέτρῳ ἐποίησεν, ἀλλ' οὐδὲ ἐν μέλει ᾔσθη Ἀλέξανδρος, ἐν ὅτῳ Ἱέρων τε καὶ Γέλων καὶ Θήρων, καὶ πολλοὶ ἄλλοι οὐδέν τι Ἀλεξάνδρῳ ἐπεοικότες. ὥστε πολὺ μεῖον γιγνώσκεται τὰ Ἀλεξάνδρου, ἢ τὰ φαυλότατα τῶν πάλαι ἔργων. ὁπότε καὶ ἡ τῶν μυρίων σὺν Κύρῳ ἄνοδος

ρῳ ἄνοδος ἐπὶ βασιλέα Ἀρταξέρξην, καὶ τὰ Κλεάρχου καὶ τῶν ἅμα αὐτῷ ἁλόντων παθήματα, καὶ ἡ κατάβασις αὐτῶν ἐκείνων, οὓς Ξενοφῶν αὐτοὺς κατήγαγε, πολύ τι ἐπιφανέστερα ἐς ἀνθρώπους, Ξενοφῶντος ἕνεκα, ἐστὶν ἢ Ἀλέξανδρός τε καὶ τὰ Ἀλεξάνδρου ἔργα. καίτοι Ἀλέξανδρος οὔτε ξὺν ἄλλῳ ἐστράτευσεν, οὔτε φεύγων μέγαν βασιλέα τοὺς τὴν κάθοδον τὴν ἐπὶ θάλασσαν ἐμποδὼν γιγνομένους ἐκράτησεν. ἀλλ᾽ οὐκ ἔστιν ὅστις ἄλλος εἷς ἀνὴρ τοσαῦτα ἢ τηλικαῦτα ἔργα κατὰ πλῆθος ἢ μέγεθος ἐν Ἕλλησιν ἢ βαρβάροις ἀπεδείξατο. ἔνθεν καὶ αὐτὸς ὁρμηθῆναί φημι ἐς τήνδε τὴν ξυγγραφὴν, οὐκ ἀπαξιώσας ἐμαυτὸν φανερὰ καταστήσειν ἐς ἀνθρώπους τὰ Ἀλεξάνδρου ἔργα. ὅστις δὲ ὢν ταῦτα ὑπὲρ ἐμαυτοῦ γιγνώσκω, τὸ μὲν ὄνομα οὐδὲν δέομαι ἀναγράψαι (οὐδὲ γὰρ οὐδὲ ἄγνωστον ἐς ἀνθρώπους ἐστὶν) οὐδὲ πατρίδα, ἥτις μοι ἐστὶν, οὐδὲ γένος τὸ ἐμὸν, οὐδὲ εἰ δή τινα ἀρχὴν ἐν τῇ ἐμαυτοῦ ἦρξα· ἀλλ᾽ ἐκεῖνο ἀναγράφω, ὅτι ἐμοὶ πατρίς τε καὶ γένος καὶ ἀρχαὶ οἵδε οἱ λόγοι εἰσί τε καὶ ἀπὸ νέου ἔτι ἐγένοντο· καὶ ἐπὶ τῷδε οὐκ ἀπαξιῶ ἐμαυτὸν τῶν πρώτων ἐν τῇ φωνῇ τῇ Ἑλλάδι, εἴπερ οὖν καὶ Ἀλέξανδρος τῶν ἐν τοῖς ὅπλοις. Ἐξ Ἰλίου δὲ ἐς Ἀρίσβην ἧκεν, οὗ πᾶσα ἡ δύναμις αὐτῷ διαβεβηκυῖα τὸν Ἑλλήσποντον ἐστρατοπεδεύκει· καὶ τῇ ὑστεραίᾳ, ἐς Περκώτην. τῇ δὲ ἄλλῃ Λάμψακον παραμείψας, πρὸς τῷ Περσωκτίῳ ποταμῷ ἐστρατοπέδευσεν, ὃς ῥέων ἐκ τῶν ὀρῶν τῶν Ἰδαίων, ἐκδιδοῖ ἐς θάλασσαν τὴν μεταξὺ τοῦ Ἑλλησπόντου τε καὶ τοῦ Εὐξείνου πόντου· ἔνθεν δὲ ἐς Ἑρμωτὸν ἀφίκετο, Κολωνὰς πόλιν παραμείψας. σκοποὶ δὲ αὐτῷ ἐπέμποντο πρὸ τοῦ στρατεύματος· καὶ τούτων ἡγεμὼν ἦν Ἀμύντας ὁ Ἀρραβαίου, ἔχων τῶν ἑταίρων τὴν ἴλην τὴν ἐξ Ἀπολλωνίας, ἧς ἰλάρχης ἦν Σωκράτης ὁ Σάθωνος, καὶ τῶν προδρόμων καλουμένων ἴλας τέσσαρας. κατὰ δὲ τὴν πάροδον Πριάμου πόλιν ἐνδιδομένην πρὸς τῶν ἐνοικούντων, τοὺς παραληψομένους ἀπέστειλε σὺν Πανηγόρῳ τῷ Λυκαγόρου, ἑνὶ τῶν ἑταίρων. Περσῶν δὲ στρατηγοὶ ἦσαν Ἀρσάμης καὶ Ῥεομίθρης, καὶ Πετήνης, καὶ Νιφάτης, καὶ ξὺν τούτοις Μιθριδάτης ὁ Λυδίας καὶ Ἰωνίας σατράπης, καὶ Ἀρσίτης, ὁ τῆς πρὸς Ἑλλησπόντῳ Φρυγίας ὕπαρχος. οὗτοι δὲ πρὸς Ζελείᾳ πόλει κατεστρατοπεδευκότες ἦσαν ξὺν τῇ ἵππῳ τε τῇ βαρβαρικῇ, καὶ τοῖς Ἕλλησι τοῖς μισθοφόροις. βουλευομένοις δὲ αὐτοῖς ὑπὲρ τῶν παρόντων ἐπειδὴ Ἀλέξανδρος διαβεβηκὼς ἠγγέλλετο, Μέμνων ὁ Ῥόδιος παρῄνει, μὴ διακινδυνεύειν πρὸς τοὺς Μακεδόνας, τῷ τε πεζῷ πολὺ περιόντας σφῶν, καὶ αὐτοῦ Ἀλεξάνδρου παρόντος, αὐτοῖς δὲ ἀπόντος Δαρείου. προϊόντας δὲ, τόν τε χιλὸν ἀφανίζειν καταπατοῦντας τῇ ἵππῳ, καὶ τὸν ἐν τῇ γῇ καρπὸν ἐμπιπράναι, μηδὲ τῶν πόλεων αὐτῶν φειδομένους. οὐ γὰρ μενεῖν ἐν τῇ χώρᾳ Ἀλέξανδρον, ἀπορίᾳ τῶν ἐπιτηδείων. Ἀρσίτην δὲ λέγεται εἰπεῖν ἐν τῷ συλλόγῳ τῶν Περσῶν, ὅτι οὐκ ἂν περιίδοι μίαν οἰκίαν ἐμπρησθεῖσαν τῶν ὑπὸ τεταγμένων ἀνθρώπων· καὶ τοὺς Πέρσας Ἀρσίτῃ προσθέσθαι, ὅτι καὶ ὕποπτόν τι αὐτοῖς ἦν ἐς τὸν Μέμνονα, τριβὰς ἐμποιεῖν ἑκόντα τῷ πολέμῳ, τῆς ἐκ βασιλέως τιμῆς ἕνεκα. ἐν τούτῳ δὲ Ἀλέξανδρος προὐχώρει ἐπὶ τὸν Γρανικὸν ποταμὸν συντεταγμένῳ τῷ στρατῷ, διπλῆν μὲν τὴν φάλαγγα τῶν ὁπλιτῶν τάξας· τοὺς δὲ ἱππέας κατὰ τὰ κέρατα ἄγων, τὰ σκευοφόρα

A aduersus Artaxerxem expeditio, & Clearchi atque eorum qui cum eo capti fuerunt clades, & eorundem reditus, vt Xenophon eos reduxit, illustriora apud homines Xenophōtis opera sunt effecta, quàm aut Alexander, aut eius res gestæ. Cæterùm Alexander neque alterius cuiuspiam exercitum ad suum coniunxit, neque magnum regem fugiens, descensu ad mare impeditos vicit: neque quisquam est mortalium qui solus tam præclara & numero & magnitudine aut inter Græcos aut inter barbaros facinora edide-
B rit. Atque hac quidem de causa me ad hanc historiam conscribendam impulsum fuisse profiteor, non indignum me censens per quē Alexandri res gestæ apud homines notæ celebrésque efficerentur. Quisquis verò sim qui ita de me sentiam, nomen quidem adscribere nihil attiuet (neque enim obscurum inter mortales est) sed nec patriam, nec genus meum, neque an aliquem in ciuitate mea magistratum gesserim. Illud dixisse satis fuerit, mihi nec patriæ, nec generis, nec honorum
C ornamenta deesse, literas verò à puero semper cordi fuisse. præterea me non immeritò inter primos Græcæ linguæ scriptores, vt Alexandrum inter eos qui in re militari præstiterunt, censendum. Alexander itaque ex Ilio ad Arisben mouit, quo in loco vniuersus exercitus traiecto Hellespōto castra fixerat. Postridie Percotam, deinde Lampsacon prætergressus, ad Prosactium flumen consedit, qui ex Idæis mōtibus fluens, inter Hellespontum & Euxinum pontum in mare fertur. Inde Hermotum venit, Colonas vrbem trans-
D gressus. Speculatores porrò ante exercitum miserat, quorū dux erat Amyntas Arrabęi filius, cum turma quæ ab Apolloniis, qui tunc amici erant, venerat, cui præfectus erat Socrates Sathonis filius, & quatuor turmis præcursorum, quos vocant. In transitu, Panegorum Lycagoræ filium cum aliquo comitatu mittit, qui Priami oppidū, quod incolæ dederāt, recipiat. Persarū autē duces erant, Arsames, Reomitres, Petanes, Niphates, & cū bis Mithridates Lydiæ & Ioniæ satrapa, & Arsites, Phrygiæ quæ ad Hellespontū vergit
E præfet. Hi omnes ad Zeliā vrbē cum equitatu barbarico, & Græcis mercenariis, cōstiterant. Cōsultantibus porrò iis de summa rerum, quū Alexander transisse nuntiaretur, Memnon Rhodius monuit nō esse cum periculo adeundū cum Macedonibus conflictū, qui & peditatu superiores essent, & presentē haberent Alexandrū, ipsi vero Dariū absentem. Omne autē frumentū herbidū equitatu proculcandum destruendúmque esse, omnémque terræ fructum exurendum, ac ne ipsis qui-
F dem oppidis parcendum: atque ita Alexandrum cōmeatu destitutum moram in ea regione non facturum. Ad ea Arsitem in conuentu Persarum dixisse ferunt, se ne vnam quidem, eorum qui ipsi subditi essent, domū incendi passurum: atque in eius sententiam à Persis itum esse, suspicantibus Memnonem, regij honoris continuandi causa, belli moram protractionémque quærere.
Interea Alexander ad Granicum flumen instructo exercitu processit, duplicē armatorū phalangē ducēs. Equites ad cornua collocat, impedi-

menta extrema subsequi iubet. Speculatoribus qui hostes obseruent Agelochũ præficit, sarissatos equites illi adiungens, velitésque circiter quingentos. Iam non procul à Granico aberat Alexander, quum statim nonnulli ex speculatoribus incitatis equis aduolantes nuntiant, Persas trans Granicum instructa ad prælium acie consistere. Alexander omnem exercitum ad committendum prælium instruit. Tum Parmenio progressus, his verbis Alexandrum compellat: Consultum mihi videtur, rex, in præsentia ad fluminis ripam, "vt possumus, castra locare. Neque enim indicarim tantum animi hostibus fore, vt, quum peditatu longè inferiores sint, prope nos pernoctent, eámque ob causam facilem exercitui nostro cras sub primam lucem fluminis transitum fore. Citius enim transierimus, quàm ab illis acies instrui posit. Nunc verò non absque periculo rem hanc aggressuri videmur. Fieri siquidem non potest vt exercitum in aduersum hostem per flumen ducamus: quòd & profundum vorticosúmque sit & contraria ripa alta, vt vides, ac prærupta. Nam inordinatè angustáque acie (quod genus infirmissimum est) exeuntibus nobis, equitatus hostium bene instructus phalangi nostræ incumbet. Fuerit porrò primum hoc infortunium, quoad præsentem rerum statum, graue, quoad de toto bello iudicium, periculosum. Ad hæc Alexander, Intelligo quidem, ô Parmenio, sed dedecori mihi fuerit, si quũ ita paruo negotio Hellespontum traiecerim, riuus hic (Granicum eo nomine extenuãs) nobis obstiterit, quo minus, vt possumus, transeamus. quin potius hoc & à Macedonum gloria, & à mea "in adeundis periculis virtute alienum esse censeo. Persis etiam hoc animos addet, vt Macedonibus sese pares existiment, nisi statim initio aliquid dignum suo ipsorum metu passi fuerint. His dictis, Parmenionẽ, vt ad sinistrum cornu præsit mittit, ipse ad dextrum suas copias ducit. Iunxit prætereà sibi dextrorsum Philotam Parmenionis filium, cum equitatu sociorum, cúmque sagittarijs & Agrianis iaculatoribus. Amyntam verò Arrhabæi filium cũ sarissatis equitibus & Pæonibus, & Socratis cohorte, Philotæ adiunxit. Proximos his collocat scutatos sociorum, quibus præerat Nicanor Parmenionis filius, tũ Perdiccæ Orontis filij phalangem, mox "Cœni Polemocratis filij: inde, Crateri Alexandri filij: prætereà Amyntæ Andromenis filij: inde copias quibus Philippus Amyntæ filius præfectus erat. In sinistro cornu primi erant Thessali equites quorum dux erat Calas Harpali filius. Post hos auxiliariorũ equitatus, cui præerat Philippus Menelai filius. Deinde Thraces duce Agathone. Proximi his, pedites, & Crateri phalanx & Meleagri & Philippi, vsq; ad mediũ totius aciei. Persarũ equitatus erat viginti milliũ: externorum verò, qui mercede cõducti erãt, peditatus totidẽ circiter milliũ. Equitatũ in ripa fluminis in longã phalangẽ exporrexerãt, peditatu ponè collocato. erãt enim lõca supra ripã editiora. At qua parte

Possunt verba hæc, ὡς ἔχομεν, & hæc & in loco qui paulo post sequitur, aliter etiam exponi.

Ad pericula adeunda celeritate. Vel potius promptitudine, si hoc vti licet.

Vel, Cinnæ. sic legatur Κίννου, vt in vet. cod.

δὲ κατόπιν ἐπιτάξας ἕπεσθαι, τοὺς δὲ προσκεψομένους τὰ τῶν πολεμίων, ὧν αὐτῷ Ἡγέλοχος, ἱππέας μὲν ἔχων τοὺς σαρισσοφόρους, τῶν δὲ ψιλῶν ἐς πεντακοσίους. καὶ Ἀλέξανδρός τε οὐ πολὺ ἀπεῖχε τοῦ ποταμοῦ τοῦ Γρανικοῦ, καὶ οἱ ἀπὸ τῶν σκοπῶν σπουδῇ ἐλαύνοντες, ἀπήγγελλον ἐπὶ τοῦ Γρανικοῦ πέραν τοὺς Πέρσας ἐφεστάναι ὡς ἐς μάχην τεταγμένους. ἔνθα δὴ Ἀλέξανδρος μὲν τὴν στρατιὰν πᾶσαν συνέταττεν ὡς μαχουμένους· Παρμενίων δὲ προσελθὼν, λέγει Ἀλεξάνδρῳ τάδε, Ἐμοὶ δοκεῖ, βασιλεῦ, ἀγαθὸν εἶναι ἐν τῷ παρόντι καταστρατοπεδεῦσαι ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ τῇ ὄχθῃ, ὡς ἔχομεν. τοὺς γὰρ πολεμίους οὐ δοκῶ τολμήσειν πολὺ τῶν πεζῶν λειπομένους, πλησίον ἡμῶν αὐλισθῆναι, καὶ ταύτῃ παρέξειν ἕωθεν εὐπετῶς τῷ στρατῷ διαβαλεῖν τὸν πόρον. ὑποφθάσομεν γὰρ αὐτοὶ περάσαντες, πρὶν ἐκείνους ἐς τάξιν καθίστασθαι. νῦν δὲ οὐκ ἀκινδύνως μοι δοκοῦμεν ἐπιχειρήσειν τῷ ἔργῳ, ὅτι οὐχ οἷόν τε ἐν μετώπῳ διὰ τοῦ ποταμοῦ ἄγειν τὸν στρατόν. πολλὰ μὲν γὰρ αὐτοῦ ὁρᾶται βαθέα· αἱ δὲ ὄχθαι αὗται, ὁρᾷς ὅτι ὑπερύψηλοι καὶ κρημνώδεις εἰσὶν αἱ αὐτῶν. ἀτάκτως τε οὖν καὶ κατὰ κέρας, ἧπερ ἀσθενέστατον, ἐκβαίνουσιν ἐπικείσονται ἐς φάλαγγα συντεταγμένοι τῶν πολεμίων οἱ ἱππεῖς. καὶ τὸ πρῶτον σφάλμα ἔς τε τὰ παρόντα χαλεπὸν, καὶ ἐς τὴν ὑπὲρ παντὸς τοῦ πολέμου κρίσιν σφαλερόν. Ἀλέξανδρος δὲ, Ταῦτα μὲν (ἔφη) ὦ Παρμενίων γιγνώσκω, αἰσχύνομαι δὲ, εἰ τὸν μὲν Ἑλλήσποντον διέβην εὐπετῶς, τοῦτο δὲ σμικρὸν ῥεῦμα (οὕτω τῷ ὀνόματι τὸν Γρανικὸν ἐκφαυλίσας) εἴρξει ἡμᾶς τοῦ μὴ διαβῆναι, ὡς ἔχομεν. καὶ τοῦτο οὔτε πρὸς Μακεδόνων τῆς δόξης, οὔτε πρὸς τῆς ἐμῆς ἐς τοὺς κινδύνους ὀξύτητος ποιοῦμαι. ἀναθαρρήσειν τε δοκῶ τοὺς Πέρσας, ἀξιομάχους Μακεδόσιν ὄντας, ὅτι οὐδὲν ἄξιον τοῦ σφῶν δέους ἐν τῷ παραυτίκα ἔπαθον. Ταῦτα εἰπὼν, Παρμενίωνα μὲν ἐπὶ τὸ εὐώνυμον κέρας πέμπει ἡγησόμενον, αὐτὸς δὲ ἐπὶ τὸ δεξιὸν παρῆγε. προετετάχατο δὲ αὐτῷ τοῦ μὲν δεξιοῦ, Φιλώτας ὁ Παρμενίωνος, ἔχων τοὺς ἑταίρους τοὺς ἱππέας, καὶ τοὺς τοξότας, καὶ τοὺς Ἀγριᾶνας τοὺς ἀκοντιστάς. Ἀμύντας δὲ ὁ Ἀρραβαίου, τούς τε σαρισσοφόρους ἱππέας ἔχων, Φιλώτᾳ ἐπετάχθη, καὶ τοὺς Παίονας, καὶ τὴν ἴλην τὴν Σωκράτους. ἐχόμενοι δὲ τούτων ἐτάχθησαν οἱ ὑπασπισταὶ τῶν ἑταίρων, ὧν ἡγεῖτο Νικάνωρ ὁ Παρμενίωνος· ἐπὶ δὲ τούτοις, ἡ Περδίκκου τοῦ Ὀρόντου φάλαγξ· ἐπὶ δὲ, ἡ Κοίνου τοῦ Πολεμοκράτους· ἐπὶ δὲ, ἡ Κρατεροῦ τοῦ Ἀλεξάνδρου· ἐπὶ δὲ, ἡ Ἀμύντου τοῦ Ἀνδρομένους· ἐπὶ δὲ, ὧν Φίλιππος ὁ Ἀμύντου ἦρχε. τοῦ δὲ εὐωνύμου πρῶτοι μὲν οἱ Θετταλοὶ ἱππεῖς ἐτάχθησαν, ὧν ἡγεῖτο Κάλας ὁ Ἁρπάλου· ἐπὶ δὲ τούτοις, οἱ ξύμμαχοι ἱππεῖς, ὧν ἦρχε Φίλιππος ὁ Μενελάου. ἐπὶ δὲ τούτοις, οἱ Θρᾷκες ὧν ἦρχεν Ἀγάθων. ἐχόμενοι δὲ τούτων, πεζοὶ, ἥ τε Κρατεροῦ φάλαγξ καὶ ἡ Μελεάγρου, καὶ ἡ Φιλίππου, ἔστε ἐπὶ τὸ μέσον τῆς ξυμπάσης τάξεως. Περσῶν δὲ ἱππεῖς μὲν ἦσαν ἐς δισμυρίους, ξένοι δὲ πεζοὶ μισθοφόροι ὀλίγον ἀποδέοντες δισμυρίων· ἐτάχθησαν δὲ οἱ μὲν ἱππεῖς παρατείναντες τῷ ποταμῷ, κατὰ τὴν ὄχθην ἐπὶ φάλαγγα μακρὰν, τοὺς δὲ πεζοὺς κατόπιν τῶν ἱππέων· καὶ γὰρ ὑπερδέξια ἦν τὰ ὑπὲρ τὴν ὄχθην χωρία. ᾗ δὲ Ἀλέξανδρον

αὐτὸν καθορῶντες (δῆλος γὰρ ἦν, τῶν τε ὅπλων τῇ λαμπρότητι, καὶ τῶν ἀμφ' αὐτὸν τῇ σὺν ἐκπλήξει θεραπείᾳ) κατὰ τὸ εὐώνυμον μὲν σφῶν ἐπέχοντα, ταύτῃ πυκνὰς ἐπέταξαν τῇ ὄχθῃ τὰς ἴλας τῶν ἱππέων. χρόνον μὲν δὴ ἀμφότερα τὰ στρατεύματα ἐπ' ἄκρου τοῦ ποταμοῦ ἐφεστῶτες, ὑπὸ τοῦ τὸ μέλλον ὀκνεῖν, ἡσυχίαν ἦγον· καὶ σιγὴ ἦν πολλὴ ἀφ' ἑκατέρων. οἱ γὰρ Πέρσαι προσέμενον τοὺς Μακεδόνας, ὁπότε ἐσβήσονται ἐς τὸν πόρον, ὡς ἐπικεισόμενοι ἐκβαίνουσιν· Ἀλέξανδρος δὲ ἀναπηδήσας ἐπὶ τὸν ἵππον, καὶ τοῖς ἀμφ' αὐτὸν ἐγκελευσάμενος ἕπεσθαί τε καὶ ἄνδρας ἀγαθοὺς γίγνεσθαι, τοὺς μὲν προδρόμους ἱππέας, καὶ μὴν καὶ τοὺς Παίονας, προεμβαλεῖν εἰς τὸν ποταμὸν ἄγοντα Ἀμύνταν τὸν Ἀρραβαίου, καὶ τῶν πεζῶν μίαν τάξιν, καὶ πρὸ τούτων τὴν Σωκράτους ἴλην Πτολεμαῖον τὸν Φιλίππου ἄγοντα, ᾗ δὴ καὶ ἐτύγχανε τὴν ἡγεμονίαν τοῦ ἱππικοῦ παντὸς ἔχουσα ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ. αὐτὸς δὲ ἄγων τὸ δεξιὸν κέρας ὑπὸ σαλπίγγων τε καὶ τῷ Ἐνυαλίῳ ἀλαλάζοντας, ἐμβαίνει ἐς τὸν πόρον, λοξὴν ἀεὶ παρατείνων τὴν τάξιν, ᾗ παρεῖλκε τὸ ῥεῦμα· ἵνα δὴ μὴ ἐκβαίνοντι αὐτῷ οἱ Πέρσαι κατὰ κέρας προσπίπτοιεν, ἀλλὰ καὶ αὐτὸς, ὡς ἀνυστὸν, τῇ φάλαγγι προσμίξῃ αὐτοῖς. οἱ δὲ Πέρσαι, ᾗ πρῶτοι οἱ ἀμφὶ Ἀμύνταν καὶ Σωκράτην προσέσχον τῇ ὄχθῃ, ταύτῃ καὶ αὐτοὶ ἄνωθεν ἔβαλλον· οἱ μὲν αὐτῶν, ἀπὸ τῆς ὄχθης ἐξ ὑπερδεξίου ἐς τὸν ποταμὸν ἐσακοντίζοντες· οἱ δὲ, κατὰ τὰ χθαμαλὰ παρ' αὐτὴν ἔστε ἐπὶ τὸ ὕδωρ καταβαίνοντες. καὶ ἦν τῶν τε ἱππέων ὠθισμὸς, τῶν μὲν ἐκβαίνειν ἐκ τοῦ ποταμοῦ, τῶν δ' εἴργειν τὴν ἔκβασιν. καὶ παλτῶν ἀπὸ μὲν τῶν Περσῶν πολλὴ ἄφεσις, οἱ Μακεδόνες δὲ ξὺν τοῖς δόρασιν ἐμάχοντο. ἀλλὰ τῷ τε πλήθει πολὺ ἐλαττούμενοι Μακεδόνες ἐκακοπάθουν ἐν τῇ πρώτῃ προσβολῇ, καὶ αὐτοὶ ἐξ ἀβεβαίου τε καὶ ἅμα κάτωθεν ἐκ τοῦ ποταμοῦ ἀμυνόμενοι. οἱ δὲ Πέρσαι, ἐξ ὑπερδεξίου τῆς ὄχθης· ἄλλως τε καὶ τὸ κράτιστον τῆς Περσικῆς ἵππου ταύτῃ ἐπετέτακτο. οἵ τε Μέμνονος παῖδες, καὶ αὐτὸς ὁ Μέμνων μετὰ τούτων ἐκινδύνευσε. καὶ οἱ μὲν πρῶτοι τῶν Μακεδόνων ξυμμίξαντες τοῖς Πέρσαις, κατεκόπησαν πρὸς αὐτῶν, ἄνδρες ἀγαθοὶ γενόμενοι, ὅσοι γε μὴ πρὸς Ἀλέξανδρον πελάζοντα ἀπεχώρησαν αὐτῶν. Ἀλέξανδρος γὰρ ἤδη πλησίον ἦν, ἅμα οἷ ἄγων τὸ κέρας τὸ δεξιόν· καὶ ἐμβάλλει ἐς τοὺς Πέρσας πρῶτος, ἵνα τὸ πᾶν στῖφος τῆς ἵππου καὶ αὐτοὶ οἱ ἡγεμόνες τῶν Περσῶν τεταγμένοι ἦσαν. καὶ περὶ αὐτὸν ξυνειστήκει μάχη καρτερὰ, καὶ ἐν τούτῳ ἄλλαι ἐπ' ἄλλαις τῶν τάξεων τοῖς Μακεδόσι διέβαινον οὐ χαλεπῶς ἤδη. καὶ ἦν μὲν ἀπὸ τῶν ἵππων ἡ μάχη, πεζομαχίᾳ δὲ μᾶλλόν τι ἐῴκει. ξυνεχόμενοι γὰρ ἵπποι τε ἵπποις καὶ ἄνδρες ἀνδράσιν, ἠγωνίζοντο, οἱ μὲν ἐξῶσαι εἰσάπαν ἀπὸ τῆς ὄχθης, καὶ ἐς τὸ πεδίον βιάσασθαι τοὺς Πέρσας, οἱ Μακεδόνες· οἱ δὲ εἶρξαί τε αὐτῶν τὴν ἔκβασιν οἱ Πέρσαι, καὶ ἐς τὸν ποταμὸν αὖθις ἀπώσασθαι. καὶ ἐκ τούτου ἐπλεονέκτουν ἤδη οἱ σὺν Ἀλεξάνδρῳ τῇ τε ἄλλῃ ῥώμῃ καὶ ἐμπειρίᾳ, καὶ ὅτι ξυστοῖς κρανείνοις πρὸς παλτὰ ἐμάχοντο. ἔνθα δὴ καὶ Ἀλεξάνδρῳ ξυντρίβεται τὸ δόρυ ἐν τῇ μάχῃ· ὁ δὲ Ἀρέτην ᾔτει δόρυ ἕτερον, ἀναβολέα τῶν βασιλικῶν· τῷ δὲ καὶ αὐτῷ πονουμένῳ συντετριμμένον τὸ δόρυ ἦν· ὁ δὲ τῷ ἡμίσει κεκλασμένου τοῦ δόρατος οὐκ ἀφανῶς ἐμάχετο.

A Alexandrũ ipsum sunt cõspicati (facilè enim dignoscebatur cum ex armorũ splẽdore, tum ex eorũ quibus stipatus erat admirabili cultu) ad sinistrum ipsorum cornu sese conferentem, ex ea densiores equitum turmas ad ripam statuunt. Vterque porrò exercitus ad oram fluminis aliquandiu substitit, & euentum reformidans quietè sese summóque silentio tenuit. Persæ expectabant dum Macedones flumen ingrederentur, vt in egre- B dientes impetum facerent. Alexander insiliens in equum, iis qui circa erant sequi virósque sese præbere iussis, ante cursores equos in amnem præmittit, cum Pæonibus, & vna peditum cohorte, quibus Amyntas Arrabæi filius præerat. atque ante hos Ptolemæũ Philippi filium, cui quidem totius equitatus præfectura eo die contigerat. Ipso dextrum cornu agens, faustis clamoribus Marti tuba edi iussis, flumen ingreditur, obliquam semper C aciem ducens, quâ amnis ferebat, ne videlicet ipsi exeunti hostes in cornu impetum facerent; sed ipse potius, quoad eius fieri posset, phalange in eos inueheretur. Persæ, qua Amyntas & Socrates primi ripæ appropinquabant, ex alto tela mittere: alij ex editiore ripa in flumen iaculantes, alij per decliuiora planioráque loca in amnem descendentes. Ibi turbulentus equitum conflictus fuit, his flumen exire, illis exitum prohibere D nitentibus. Ac Persæ quidem tragulas confertim mittebant, Macedones hastis confligebant. Sed Macedones, numero longè inferiores, primo statim congressu non parum damni acceperunt: quòd ipsi ex lubrico pariter atque humili loco e flumine pugnarent, Persæ verò, ex eminentiore ripa dimicarent, eámque lectissimo Persarum equitatu cinxissent. Ibi Memnonis filij, ac post hos Memnon ipse, in magno periculo sunt versati. & præcipui quique Macedonum cum Persis confligentes strenuéque officium suũ E facientes, cæsi sunt, præter eos qui se ad Alexandrum appropinquantem receperunt. Neque enim longe aberat, dextrum cornu ducens. qui quidem vbi maximè confertos equites Persarũmque duces videt primus impetum facit. Acerrimum ibi circa regem prælium excitatur. Interim alij post alios Macedonũ ordines facilè iam flumen transeunt. ac tametsi ex equis pugnaretur, pedestre potius prælium videbatur. Ita equi equis, viri viris conserti confligebant, illi quidem penitus à ripa Macedones arcere mentes, Macedones Persas in campum repellere, Persæ contra Macedonas exitu prohibere, F rursúmque ad flumen protrudere. Tandem Macedones superiores euadũt, partim robore, & vsu ac peritia rei bellicæ, partim quod iaculis cornei aduersus tragulas vterentur. Hîc Alexandro hasta in conflictu rumpitur. qui ab Arete regiorum equorum stratore aliam petit: cui etiam, strenuè rem gerenti, sua rupta erat, & reliquo hastæ fragmento non malè pugnabat: id-

Ex arbore corno.

Vel, Ita vt cum hastæ fragmento pugnare manifestum esset.

que Alexandro ostendens, aliam peti iubet. Gibaratus Corinthius ex auxiliariis, suã Alexandro hastam porrigit. Qua arrepta, Mithridatem Darij generum longè ante alios equo provectum conspicatus, equitum exiguo comitatu assumpto, ipse etiam alios anteuertens, eques in eum fertur, atque ora traiectum prosternit. Ibi Rœsaces in Alexandrum invectus, securi caput eius ferit, galeáque nonnihil diffracta ictus irritus resiliit. Hunc etiam Alexander sternit, hasta per thoracem in pectus icta. Iámque Spithridates in Alexandrum altè à tergo securim sustulerat, quum Clitus Dropidis filius securi in eius humerum adacta, brachium ei discidit. Interea dum hæc geruntur, equites, quotquot potuêre, flumen transeuntes ad exercitum sese coniunxerant. At Persæ, quum & ipsi & equi vndequaque hastis peterentur, & ab equitatu premerentur, multum etiam ab expeditis, qui equitibus intermisti erant, damni acciperent, primum in eam partem inclinant in qua prius Alexander periclitabatur. Simulac verò medium agmen cedere cœpit, equitatu in vtroque cornu dissipato, ingens fuga fuit. Equitum Persarum mille circiter in ea fuga cæsi. Neque enim Alexander acriter illos insequutus est. nam ad exteros mercede conductos se convertit. quorum agmen eodem loci vbi consistere initium erat, stupore potius inopinati euentus, quàm certa aliqua ratione se continebat: immissáque in eos phalange, atque equitatu omni ex parte impetum facere iusso, paruo temporis spatio omnes trucidat: adeo vt nemo euaserit, nisi inter cadauera delitescens. Viui circiter bis mille in potestatem venerunt. Ex ducibus Persarum cæsi sunt, Niphates, Petanes, Spithridates Lydiæ satrapa, Mithrobuzanes Cappadocum præses, Mithridates Darij gener, Arbupales Darij Artaxerxis filius, Pharnaces vxoris Darij frater, Omares mercenarij militis dux. Arsites ex ipsa pugna in Phrygiam se recepit, ibique sibi ipse mortem consciuisse fertur, quòd illius cladis autor Persis fuisse videretur. Ex Macedonum verò auxiliaribus copiis circiter vigintiquinque in primo conflictu ceciderunt. Horum æneæ statuæ in templo Iouis sunt erectæ, quas Lysippus Alexãdri iussu finxit, vt & Alexandrum ipsum, qui Lysippum præ reliquis statuariis à quo fingeretur dignum iudicauit. Ex reliquo equitatu supra LX, desiderati sunt, pedites circiter XXX: quos Alexander postridie cum armis & reliquo cultu sepeliri iussit. Parentibus eorum ac liberis, in sua cuique regione, vectigalium immunitatem concessit, omniáque quæ aut corpore præstantur seruitia, aut ex facultatibus penduntur tributa, remisit. Sauciorum etiam magnam curam habuit, obeundo singulos, vulneráque inspiciendo, & quomodo quisque ea accepisset interrogando, libera cuique gestorũ suorum narrationé prædicationéque permissa. Persarum etiã duces sepeliit: ad hæc mercenarios Græcos,

Vt & in Alexandri ipsius statua fingenda ceteris prælatus fuit. Legendo Ἀλεξάνδρου, vt in vet. cod. non Ἀλέξανδρον.

καὶ τοῦτο δείξας Ἀλεξάνδρῳ, ἄλλο οἱ αἰτεῖν ἐκέλευε. Δημάρατος δὲ ἀνὴρ Κορίνθιος, τῶν ἀμφ' αὐτὸν ἑταίρων, ἐπιδίδωσιν αὐτῷ τὸ αὑτοῦ δόρυ. καὶ ὃς ἀναλαβὼν, καὶ ἰδὼν Μιθριδάτην τὸν Δαρείου γαμβρὸν πολὺ πρὸ τῶν ἄλλων προϊππεύοντα ἅμα οἱ, ὥσπερ ἔμβολον τῶν ἱππέων, ἐξελαύνει καὶ αὐτὸς πρὸ τῶν ἄλλων· καὶ παίσας ἐς τὸ πρόσωπον τῷ δόρατι, καταβάλλει τὸν Μιθριδάτην. ἐν δὲ τούτῳ Ῥοισάκης μὲν ἐπελαύνει τῷ Ἀλεξάνδρῳ, καὶ παίει Ἀλεξάνδρου τὴν κεφαλὴν τῇ κοπίδι· καὶ τοῦ μὲν κράνους τι ἀπέθραυσε, τὴν πληγὴν δὲ ἔσχε τὸ κράνος. καὶ καταβάλλει καὶ τοῦτον Ἀλέξανδρος, παίσας τῷ ξυστῷ διὰ τοῦ θώρακος ἐς τὸ στέρνον. Σπιθριδάτης δὲ ἀνετέτατο μὲν ἤδη ἐπ' Ἀλέξανδρον ὄπισθεν τὴν κοπίδα, ὑποφθάσας δὲ αὐτὸν Κλεῖτος ὁ Δρωπίδου παίει κατὰ τοῦ ὤμου, καὶ ἀποκόπτει τὸν ὦμον τοῦ Σπιθριδάτου ξὺν τῇ κοπίδι· καὶ ἐν τούτῳ ἐπεκβαίνοντες ἀεὶ τῶν ἱππέων ὅσοις προὐχώρει κατὰ τὸν ποταμὸν, προσεγίγνοντο τοῖς ἀμφ' Ἀλέξανδρον. καὶ οἱ Πέρσαι παιόμενοί τε πανταχόθεν ἤδη ἐς τὰ πρόσωπα αὐτοί τε καὶ οἱ ἵπποι τοῖς ξυστοῖς, καὶ πρὸς τῶν ἱππέων ἐξωθούμενοι, πολλὰ δὲ καὶ πρὸς τῶν ψιλῶν ἀναμεμιγμένων τοῖς ἱππεῦσι βλαπτόμενοι, ἐγκλίνουσι ταύτῃ πρῶτον ᾗ Ἀλέξανδρος προεκινδύνευεν. ὡς δὲ τὸ μέσον ἐνεδεδώκει αὐτοῖς, παρερρήγνυντο δὴ καὶ τὰ ἐφ' ἑκάτερα τῆς ἵππου. καὶ ἦν δὴ φυγὴ καρτερά. τῶν μὲν δὴ ἱππέων τῶν Περσῶν ἀπέθανον ἐς χιλίους. οὐ γὰρ πολλὴ ἡ δίωξις ἐγένετο, ὅτι ἐξετράπη Ἀλέξανδρος ἐπὶ τοὺς ξένους τοὺς μισθοφόρους. ὧν τὸ στίφος, ᾗ πρῶτον ἐτάχθη, ἐκπλήξει μᾶλλόν τι τῷ παραλόγῳ, ἢ λογισμῷ βεβαίῳ ἔμενε. καὶ τούτοις τήν τε φάλαγγα ἐπαγαγὼν, καὶ τοὺς ἱππέας πάντῃ προσπεσεῖν κελεύσας ἐν μέσῳ, δι' ὀλίγου κατακόπτει αὐτούς· ὥστε διέφυγε μὲν οὐδείς, ὅτι μὴ διέλαθέ τις ἐν τοῖς νεκροῖς: ἐζωγρήθησαν δὲ ἀμφὶ τοὺς δισχιλίους. ἔπεσον δὲ καὶ οἱ ἡγεμόνες τῶν Περσῶν, Νιφάτης τε καὶ Πετήνης, καὶ Σπιθριδάτης ὁ Λυδίας σατράπης, καὶ ὁ τῶν Καππαδοκῶν ὕπαρχος Μιθροβουζάνης, καὶ Μιθριδάτης ὁ τοῦ Δαρείου γαμβρὸς, καὶ Ἀρβουπάλης ὁ Δαρείου τοῦ Ἀρταξέρξου παῖς, καὶ Φαρνάκης, ἀδελφὸς οὗτος τῆς Δαρείου γυναικὸς, καὶ ὁ τῶν ξένων ἡγεμὼν Ὠμάρης. Ἀρσίτης δὲ ἐκ μὲν τῆς μάχης φεύγει ἐς Φρυγίαν, ἐκεῖ δὲ ἀποθνήσκει αὐτὸς πρὸς αὑτοῦ, ὡς ὁ λόγος, ὅτι αἴτιος ἐδόκει Πέρσαις γενέσθαι τοῦ ἐν τῷ τότε ἁμαρτήματος. Μακεδόνων δὲ τῶν μὲν ἑταίρων ἀμφὶ τοὺς εἴκοσι καὶ πέντε ἐν τῇ πρώτῃ προσβολῇ ἀπέθανον· καὶ τούτων χαλκαῖ εἰκόνες ἐν Δίῳ ἑστᾶσιν, Ἀλεξάνδρου κελεύσαντος Λύσιππον ποιῆσαι, ὅσπερ καὶ Ἀλέξανδρον μόνος προκριθεὶς ἐποίει. τῶν δὲ ἄλλων ἱππέων, ὑπὲρ τοὺς ἑξήκοντα· πεζοὶ δὲ ἐς τοὺς τριάκοντα. καὶ τούτους τῇ ὑστεραίᾳ ἔθαψεν Ἀλέξανδρος, ξὺν τοῖς ὅπλοις τε καὶ ἄλλῳ κόσμῳ. γονεῦσι δὲ αὐτῶν καὶ παισὶ τῶν τε κατὰ τὴν χώραν ἀτέλειαν ἔδωκε, καὶ ὅσαι ἄλλαι ἢ τοῦ σώματος λειτουργίαι, ἢ κατὰ τὰς κτήσεις ἑκάστων εἰσφοραί. καὶ τῶν τετρωμένων δὲ πολλὴν πρόνοιαν ἔσχεν, ἐπελθών τε αὐτὸς ἑκάστους καὶ τὰ τραύματα ἰδὼν, καὶ ὅπως τις ἐτρώθη ἐρόμενος, καὶ ὅ, τι πράττων εἰπεῖν τε καὶ ἀλαζονεύσασθαί οἱ παρασχών. ὁ δὲ καὶ τῶν Περσῶν τοὺς ἡγεμόνας ἔθαψεν. ἔθαψε δὲ καὶ τοὺς μισθοφόρους Ἕλληνας, οἳ

A ξὺν τοῖς πολεμίοις στρατεύσαντες ἀπέθανον. ὅσους δὲ αὐτῶν αἰχμαλώτους ἔλαβε, τούτους δὲ δήσας ἐν πέδαις, εἰς Μακεδονίαν ἔπεμψεν ἐργάζεσθαι, ὅτι παρὰ τὰ κοινῇ δόξαντα τοῖς Ἕλλησιν, Ἕλληνες ὄντες, ἐναντία τῇ Ἑλλάδι ὑπὲρ τῶν βαρβάρων ἐμάχοντο. ἀποπέμπει δὲ καὶ εἰς Ἀθήνας τριακοσίας πανοπλίας Περσικὰς, ἀνάθημα εἶναι τῇ Ἀθηνᾷ ἐν τῇ πόλει· καὶ ἐπίγραμμα ἐπιγραφῆναι ἐκέλευσε τόδε. ἈΛΈΞΑΝΔΡΟΣ ΦΙΛΊΠΠΟΥ, ΚΑῚ ΟἹ ἝΛΛΗΝΕΣ, ΠΛῊΝ ΛΑΚΕΔΑΙΜΟΝΊΩΝ, ἈΠῸ ΤΩ͂Ν ΒΑΡΒΆΡΩΝ ΤΩ͂Ν ΤῊΝ ἈΣΊΑΝ ΚΑΤΟΙ- B ΚΟΎΝΤΩΝ. καταστήσας δὲ Κάλαν σατραπεύειν ἧς Ἀρσίτης ἦρχε, καὶ τοὺς φόρους τοὺς αὐτοὺς ἀποφέρειν τάξας, ὥσπερ Δαρείῳ ἔφερον, ὅσοι μὲν τῶν βαρβάρων κατιόντες ἐκ τῶν ὀρῶν, ἐνεχείριζον σφᾶς, τούτους μὲν ἀπαλλάττεσθαι ἐπὶ τὰ αὑτῶν ἑκάστους ἐκέλευσε. Ζελείτας δὲ ἀφῆκε τῆς αἰτίας, ὅτι πρὸς βίαν ἔγνωσαν συστρατεῦσαι τοῖς βαρβάροις. Δασκύλιον δὲ παραληψόμενον Παρμενίωνα ἐκπέμπει· καὶ παραλαμβάνει Δασκύλιον Παρμενίων, ἐκλιπόντων τῶν φρουρῶν. αὐτὸς δὲ ἐπὶ Σάρδεων προὐχώρει, καὶ ἀπέχοντος αὐτοῦ ὅσον ἑβδομήκοντα σταδίους Σάρδεων, ἧκον παρ' αὐτὸν C Μιθρήνης τε ὁ φρούραρχος τῆς ἀκροπόλεως τῆς ἐν Σάρδεσι, καὶ Σαρδιανῶν οἱ δυνατώτατοι· ἐνδιδόντες οἱ μὲν τὴν πόλιν, ὁ δὲ Μιθρήνης, τὴν ἄκραν καὶ τὰ χρήματα. Ἀλέξανδρος δὲ, αὐτὸς μὲν κατεστρατοπέδευσεν ἐπὶ τῷ Ἕρμῳ ποταμῷ. ἀπέχει δὲ ὁ Ἕρμος ἀπὸ Σάρδεων σταδίους εἴκοσιν· Ἀμύνταν δὲ τὸν Ἀνδρομένους τὴν ἄκραν παραληψόμενον ἐκπέμπει ἐς Σάρδεις. καὶ Μιθρήνην μὲν ἐν τιμῇ ἅμα οἷ ἦγε, Σαρδιανοὺς δὲ καὶ τοὺς ἄλλους Λυδοὺς τοῖς νόμοις τε τοῖς πάλαι Λυδῶν χρῆσθαι ἔδωκε, D καὶ ἐλευθέρους εἶναι ἀφῆκεν. ἀνῆλθε δὲ αὐτὸς εἰς τὴν ἄκραν, ἵνα τὸ φρούριον ἦν τῶν Περσῶν· καὶ ἔδοξεν αὐτῷ ὀχυρὸν τὸ χωρίον. ὑπερύψηλόν τε γὰρ ἦν, καὶ ἀπότομον πάντῃ, καὶ τριπλῷ τείχει πεφραγμένον· αὐτὸς δὲ ἐπὶ τῇ ἄκρᾳ ναόν τε οἰκοδομῆσαι Διὸς Ὀλυμπίου ἐπενόει, καὶ βωμὸν ἱδρύσασθαι. σκοποῦντι δὲ αὐτῷ τῆς ἄκρας ὅπερ ἐπιτηδειότατον χωρίον, ὥρας ἔτους ἐξαίφνης χειμὼν ἐπιγίγνεται καὶ βρονταὶ σκληραί, καὶ ὕδωρ ἐξ οὐρανοῦ πολὺ οὗ τὰ τῶν Λυδῶν βασίλεια. καὶ ἐντεῦθεν Ἀλεξάνδρῳ ἔδοξεν ἐκ θεοῦ σημανθῆναι, ἵνα χρὴ E οἰκοδομεῖσθαι τῷ Διὶ τὸν ναόν, καὶ οὕτως ἐκέλευσε. κατέλιπε δὲ τῆς μὲν ἄκρας τῆς Σάρδεων ἐπιμελητὴν Παυσανίαν τῶν ἑταίρων· τῶν δὲ φόρων τῆς συντάξεώς τε καὶ ἀποφορᾶς, Νικίαν· Ἄσανδρον δὲ τὸν Φιλώτου, Λυδίας καὶ τῆς ἄλλης τῆς Σπιθριδάτου ἀρχῆς, δοὺς αὐτῷ ἱππέας τε καὶ ψιλοὺς ὅσοι ἱκανοὶ πρὸς τὰ παρόντα ἐδόκουν· Κάλαν δὲ καὶ Ἀλέξανδρον τὸν Ἀερόπου, ἐπὶ τὴν χώραν τὴν Μέμνονος ἐκπέμπει, ἄγοντας τούς τε Πελοποννησίους, καὶ τῶν ἄλλων ξυμμάχων τοὺς πολλοὺς, πλὴν Ἀργείων. οὗτοι δὲ ἐν Σάρδεσι κατελείφθησαν τὴν ἄκραν F φυλάττειν. ἐν τούτῳ δὲ, ὡς τὰ ὑπὲρ τῆς ἱππομαχίας ἐξηγγέλθη, οἵ τε τὴν Ἔφεσον φρουροῦντες μισθοφόροι ᾤχοντο φεύγοντες, δύο τριήρεις τῶν Ἐφεσίων λαβόντες, καὶ ξὺν αὐτοῖς Ἀμύντας ὁ Ἀντιόχου, ὃς ἔφυγεν ἐκ Μακεδονίας ὡς Ἀλέξανδρον· παθὼν μὲν οὐδὲν πρὸς Ἀλεξάνδρου, δυσνοίᾳ δὲ τῇ πρὸς Ἀλέξανδρον, καὶ αὐτὸς ἀπαξιώσας τι παθεῖν πρὸς αὐτοῦ ἄχαρι.

qui hostibus merentes, cæsi fuerant. Quotquot verò mercenariorum viui in potestatem venerunt, vinctos in Macedoniam ad ergastula misit, quòd contra communē Græcorum sententiam, Græci quum essent, in Græcos pro barbaris arma gessissent. Athenas porro, CCC armaturas Persicas misit, quæ Mineruæ in ea vrbe donarij loco suspenderentur: hancque iis inscriptionem addi iussit, ALEXANDER PHILIPPI FILIVS ET GRAECI, LACEDAEMONIIS EXCEPTIS, HAEC DE BARBARIS ASIAM INCOLENTIBVS SPOLIA. Posthæc Cala, eius prouinciæ cui Arsites præfuerat, satrapa constituto, iisdémque tributis, quæ Dario pendere soliti erant, imperatis, barbaros quotquot è montibus descendentes, sese dediderunt, ad domos suas reuerti iubet. Zelitis quoque culpam remisit, quòd coactos illos cum barbaris militasse sciret. Parmenionem ad capiendum Dascylium mittit: idque cepit præsidio destitutum. Ipse Sardes versus mouit: quúmque ab oppido LXX ferme stadiis abesset, obuiū habuit *Mithrenem, præsidij quod in arce erat præfectum, primoribus Sardianorū comitatū: atque hi quidem oppidum, Mithrenes arcem & pecuniam dedunt. Alexander ad Hermum flumen castra locat. Distat id à Sardib[us] stadiis XX. Amyntam Andromenis filium Sardes mittit, qui arcem occupet: ac Mithrenem honorifice secum ducit. Sardianis autem, aliisque Lydis, vt antiquis Lydorum legibus vtantur permittit, liberósque dimittit. Ipse in arcē conscendit, vbi Persarum præsidium erat. Visúsque ipsi est locus vehementer munitus. Erat enim arx excelso admodum loco sita, omnique ex parte prærupta, & triplici muro cincta. Ipse in summa arce templum Ioui Olympio extruendum statuit. Consideranti verò illi quisnam arcis locus maximè eam ad rem commodus esset, opportuno anni tempore confestim tempestas, ingentiáque tonitrua excitantur, & vehemens imber è cælo ruit in eam partem vbi Lydorum regia est. Alexandroque visum est, à Deo significari, quo loco templum Ioui extruendum esset: atque ita fieri imperat. Arcis curam Pausaniæ vni ex sociis committit, vectigalium ac tributorum collectionem Niciæ. Asandrum autem Philotæ filium Lydiæ ac reliquæ Spithridatis prouinciæ præfecit: equitésque & expeditos, qui ad præsentem rerum statum sufficere videbantur, ei adiungit. Calan autem & Alexandrum Aëropum in Memnonis prouinciam mittit, qui Peloponnēses ac sociorum plerosque ducant, exceptis Argiuis. Hi enim Sardibus præsidio arci relicti erant. Interea, dispersa passim equestris illius prælij fama, mercenarij qui apud Ephesum in præsidio erant, duabus Ephesiorum triremibus captis, profugerunt: vnáque cum iis Amyntas Antiochi filius, qui ex Macedonia ab Alexādro se subduxerat, non quòd vllam iniuriam ab Alexandro accepisset, sed odio quodam illius cōcepto, indignū ratus si aliquo ab Alexandro incommodo afficeretur.

Vel Mithronem. Nam in vet. cod. est Μιθρώνης, qui hic Μιθρήνης, itidemque in sequentibus locis.

Is quum quarto die Ephesum peruenisset, exules quotquot ab ipsis ciuitate eiecti fuerant, reducit, & oligarchia [siue paucorum dominatu] abrogata, democratiam constituit. Tributa quæ barbaris detulerat, Dianæ pendi iussit. Ephesiorum populus, sublato oligarchiæ metu, eos qui Memnona adduxerant, quique templum Dianæ spoliauerant, & Philippi statuam in eadem æde subuerterant, quique Heropythi sepulcrum, à quo ciuitas in libertatem reducta fuerat, in foro eruerant, ad necem poscunt. Syrphacem eiúsque filium Pelagontem, & fratrum Syrphacis liberos è templo protractos lapidibus obruunt. In alios Alexander vlterius inquiri aut de iis supplicium sumi vetuit: intelligens nimirum, populum, potestate sibi facta, non tantum in sontes, sed in eos etiam qui extra culpam essent, partim odio, partim spe prædæ sæuiturum. Et certè, si quibus vnquam, his præcipuè rebus in Epheso gestis Alexander sibi laudem comparauit.

Dominatum populi.

Dominatum paucorum.

Dum hæc geruntur, legati ex Magnesia & Trallibus veniunt, qui vrbes Alexādro dedant. Ipse Parmenionem mittit cum duobus millibus quingentis peditibus exteris, & Macedonibus totidem: equitibus, ex auxiliariis, ducentis. Alcimalum autem Agathoclis filium ad AEolicas vrbes & Ionicas, quæ adhuc in barbarorum potestate erant, cum non minoribus copiis emittit. Oligarchias vbique tolli iubet, & democratias earum loco constitui, patriásque leges cunctis restitui. tributa etiam, quæ barbaris deulerant, rescindi. Ipse Ephesi commoratus, Dianæ sacrificauit, eique, cum vniuerso exercitu armato ac veluti ad pugnam instructo, pompam misit. Postridie verò cum reliquo peditatu, sagittariis & Agrianis, Thracum equitatu, & sociorum copiis, ac cohorte regia, aliísque insuper tribus, Miletum profectus est, & Exoda (vrbis id nomen est) primo aduentu, quòd præsidio vacua esset, cepit: ibique castrametatus, interiorem vrbem muro intercludere statuit. Hegesistratus enim, cui Milesiorum præsidium à rege cōmissum erat, antea literas ad Alexandrum de Mileti deditione miserat: sed tum, quòd Persarum exercitum non procul ab[...]e sciret, recepto animo, vrbem Persis [...]feruare statuerat. Cæterùm Nicanor nauales Græcorum copias ducens, Persas [...]ueuertens, triduo antè appulerat quàm illi Miletum venirent, & centum sexaginta nauibus ad Laden insulam, quæ Mileto proxima est, portum ceperat. Persarū verò naues quum serius appulissent, & ea[...] ductores Laden à Nicanore præoccupatam esse cognoscerēt, sub Mycalem montem se cum classe receperunt. Neque enim solùm insulam illam nauibus in potestate ductis Alexander occuparat, verumetiam Thracas, & sociorum quatuor millia in ipsam transmiserat. Barbarorum classis erat nauium circiter quadringentarum. Parmenio, neglecta classis magnitudine, ad nauale prælium Alexandrum instigat: cum aliis de causis superiores nauali pugna Græcos

In vet. cod. est Ἐξῶδα, non Ἐξωδα.

A τετάρτῃ δὲ ἡμέρᾳ ἐς Ἔφεσον ἀφικόμενος, τούς τε φυγάδας, ὅσοι δι' αὐτὸν ἐξέπεσον τῆς πόλεως, κατήγαγε, καὶ τὴν ὀλιγαρχίαν καταλύσας, δημοκρατίαν κατέστησε· τοὺς δὲ φόρους, ὅσους τοῖς βαρβάροις ἀπέφερον, τῇ Ἀρτέμιδι ξυντελεῖν ἐκέλευσεν. ὁ δὲ δῆμος ὁ τῶν Ἐφεσίων, ὡς ἀφῃρέθη αὐτοῖς ὁ ἀπὸ τῶν ὀλίγων φόβος, τούς τε Μέμνονα ἐπαγομένους, καὶ τοὺς τὸ ἱερὸν συλήσαντας τῆς Ἀρτέμιδος, καὶ τοὺς τὴν εἰκόνα τοῦ Φιλίππου τὴν ἐν τῷ ἱερῷ καταβαλόντας, καὶ τὸν τάφον ἐκ τῆς ἀγορᾶς ἀνορύξαντας τὸν Ἡροπύθου, B τοῦ ἐλευθερώσαντος τὴν πόλιν, ὥρμησαν ἀποκτεῖναι. καὶ Σύρφακα μὲν, καὶ τὸν παῖδα αὐτοῦ Πελάγοντα, καὶ τοὺς τῶν ἀδελφῶν τοῦ Σύρφακος παῖδας ἐκ τοῦ ἱεροῦ ἐξαγαγόντες κατέλευσαν· τοὺς δὲ ἄλλους διεκώλυσεν Ἀλέξανδρος προσωτέρω ἐπιζητεῖν καὶ τιμωρεῖσθαι· γνοὺς ὅτι ὁμοῦ τοῖς αἰτίοις, καὶ οὐ ξὺν δίκῃ τινὰ, τοὺς μὲν, κατ' ἔχθραν, τοὺς δὲ κατὰ ἁρπαγὴν χρημάτων ἀποκτενεῖ, ξυγχωρηθὲν αὐτῷ, ὁ δῆμος. καὶ εἰ δή τῳ ἄλλῳ, καὶ τοῖς ἐν Ἐφέσῳ πραχθεῖσιν, Ἀλέξανδρος ἐν τῷ τότε εὐδοκίμει.

C Ἐν τούτῳ δὲ ἐκ Μαγνησίας τε καὶ Τράλλεων παρ' αὐτὸν ἧκον, ἐνδιδόντες τὰς πόλεις· καὶ ὃς πέμπει Παρμενίωνα, δοὺς αὐτῷ δισχιλίους καὶ πεντακοσίους πεζοὺς τῶν ξένων, καὶ Μακεδόνας παραπλησίους, ἱππέας δὲ τῶν ἑταίρων ἐς διακοσίους· Ἀλκίμαχον δὲ τὸν Ἀγαθοκλέους, ἐπὶ τὰς Αἰολίδας τε πόλεις ξὺν δυνάμει οὐκ ἐλάττονι ἐξέπεμψε, καὶ ὅσαι Ἰωνικαὶ ὑπὸ τοῖς βαρβάροις ἔτι ἦσαν. καὶ τὰς μὲν ὀλιγαρχίας πανταχοῦ καταλύειν ἐκέλευσε, δημοκρατίας δέ γε ἐγκαθιστάναι, καὶ D τοὺς νόμους τοὺς σφῶν ἑκάστοις ἀποδοῦναι· καὶ τοὺς φόρους ἀνεῖναι, ὅσους τοῖς βαρβάροις ἀπέφερον. αὐτὸς δὲ ἐπιμείνας ἐν Ἐφέσῳ, θυσίαν τε ἔθυσε τῇ Ἀρτέμιδι, καὶ πομπὴν ἔπεμψε ξὺν τῇ στρατιᾷ πάσῃ [...] ὡπλισμένῃ τε καὶ ὡς ἐς μάχην ξυντεταγμένῃ. τῇ δ' ὑστεραίᾳ ἀναλαβὼν τῶν τε πεζῶν τοὺς λοιποὺς, καὶ τοὺς τοξότας, καὶ τοὺς Ἀγριᾶνας καὶ τοὺς Θρᾷκας ἱππέας, καὶ τῶν ἑταίρων τήν τε βασιλικὴν ἴλην, καὶ πρὸς ταύτῃ τρεῖς ἄλλας, ἐπὶ Μιλήτου ἐστέλλετο. καὶ τὴν μὲν Ἔξωθεν καλουμένην πόλιν ἐξ ἐφόδου ἔλαβεν, ἐκλιπούσης τῆς E φυλακῆς· [...] δὲ καταστρατοπεδεύσας, ἔγνω ἀποτειχίζειν τὴν εἴσω πόλιν. Ἡγησίστρατος γὰρ ὅτῳ ἡ φρουρὰ ἡ Μιλησίων ἐκ βασιλέως ἐπετέτραπτο, πρόσθεν γράμματα παρ' Ἀλέξανδρον ἔπεμπεν, ἐνδιδοὺς τὴν Μίλητον· τότε δὲ ἀναθαρρήσας ἐπὶ τῷ Περσῶν στρατῷ οὐ μακρὰν ὄντι, διασώζειν τοῖς Πέρσαις ἐπενόει τὴν πόλιν. Νικάνωρ δὲ τὸ Ἑλληνικὸν ναυτικὸν ἄγων, ὑποφθάνει τοὺς Πέρσας, τρισὶν ἡμέραις πρότερος καταπλεύσας ἢ τοὺς Πέρσας Μιλήτῳ προσχεῖν· καὶ ὁρμίζεται ναυσὶν ἑξήκοντα καὶ ἑκατὸν ἐν τῇ νήσῳ τῇ Λάδῃ· κεῖται δὲ αὕτη ἐπὶ τῇ Μιλήτῳ. αἱ δὲ τῶν Περσῶν νῆες ὑστερήσασαι, ἐπειδὴ ἔμαθον οἱ ναύαρχοι τῶν ἀμφὶ Νικάνορα τὴν ἐν τῇ Λάδῃ προκαταγωγὴν, πρὸς F τῇ Μυκάλῃ τῷ ὄρει ὡρμίσθησαν· τὴν γὰρ Λάδην τὴν νῆσον προκατειλήφει Ἀλέξανδρος, οὐ τῶν νεῶν μόνον τῇ ἐγκαθορμίσει, ἀλλὰ καὶ τοὺς Θρᾷκας, καὶ τῶν ἄλλων ξένων ἐς τετρακισχιλίους διαβιβάσας ἐς αὐτήν. ἦσαν δὲ τῶν βαρβάρων αἱ νῆες, ἀμφὶ τὰς τετρακοσίας. Παρμενίων μὲν δὴ καὶ ὡς παρῄνει Ἀλεξάνδρῳ ναυμαχεῖν, τά τε ἄλλα κρατήσειν τῷ ναυτικῷ τοὺς Ἑλ-

λεύσας ἐπήλπιζεν, καί τι καὶ θεῖον ἀνέπειθεν αὐτόν, ὅτι ἀετὸς ὤφθη καθήμενος ἐπὶ τοῦ αἰγιαλοῦ κατὰ πρύμναν τῶν Ἀλεξάνδρου νεῶν. καὶ δὴ νικήσαντας μὲν, μεγάλα ὠφεληθήσεσθαι ἐς τὰ ἄλλα, νικηθεῖσι δὲ, οὐ πέρα μέγα ἔσεσθαι τὸ πταῖσμα· καὶ ὣς γὰρ θαλασσοκρατεῖν τοὺς Πέρσας. καὶ αὐτὸς δὲ ἔφη ἐπιβῆναι ἐθέλειν τῶν νεῶν, καὶ τοῦ κινδύνου μετέχειν. Ἀλέξανδρος δὲ τῇ τε γνώμῃ ἁμαρτάνειν ἔφη Παρμενίωνα, καὶ τοῦ σημείου τῇ οὐ κατὰ τὸ εἰκὸς ξυμβλήσει. ὀλίγαις τε γὰρ ναυσὶ πρὸς πολλῷ πλείονας ξὺν οὐδενὶ λογισμῷ ναυμαχήσειν, καὶ οὐ μεμελετηκότι τῷ σφῶν ναυτικῷ, πρὸς ἠσκημένον τὸ τῶν Κυπρίων τε καὶ Φοινίκων. τήν τε ἐμπειρίαν τῶν Μακεδόνων καὶ τὴν τόλμαν ἐν ἀβεβαίῳ χωρίῳ οὐκ ἐθέλειν παραδοῦναι τοῖς βαρβάροις· καὶ ἡττηθεῖσι τῇ ναυμαχίᾳ οὐ μικρὰν τὴν βλάβην ἔσεσθαι ἐς τοῦ πολέμου τὴν πρώτην δόξαν· τά τε ἄλλα, καὶ τοὺς Ἕλληνας νεωτεριεῖν, πρὸς τοῦ ναυτικοῦ πταίσματος τὴν ἀπαγγελίαν ἐπαρθέντας. ταῦτα μὲν τῷ λογισμῷ ξυντιθεὶς, οὐκ ἐν καιρῷ ἀπέφαινε ναυμαχεῖν· τὸ θεῖον δὲ αὐτὸς ἄλλῃ ἐξηγεῖσθαι. εἶναι μὲν γὰρ πρὸς αὐτοῦ τὸν αἰετόν. ἀλλ' ὅτι ἐπὶ γῆς καθήμενος ἐφαίνετο, δοκεῖν οἱ μᾶλλόν τι σημαίνειν ὅτι ἐκ τῆς γῆς κρατήσει τοῦ Περσῶν ναυτικοῦ. Καὶ ἐν τούτῳ Γλαύκιππος, ἀνὴρ τῶν δοκίμων ἐν Μιλήτῳ, ἐκπεμφθεὶς παρὰ Ἀλέξανδρον παρὰ τοῦ δήμου τε καὶ τῶν ξένων τῶν μισθοφόρων, οἷς μᾶλλόν τι ἐπιτετραμμένη ἡ πόλις, τά τε τείχη ἔφη ἐθέλειν τοὺς Μιλησίους καὶ τοὺς λιμένας παρέχειν κοινοὺς Ἀλεξάνδρῳ καὶ Πέρσαις· καὶ τὴν πολιορκίαν ἐπὶ τούτοις λύειν ἠξίου. Ἀλέξανδρος δὲ Γλαυκίππῳ μὲν προστάσσει ἀπαλλάττεσθαι κατὰ τάχος ἐς τὴν πόλιν, καὶ Μιλησίοις ἀπαγγέλλειν παρασκευάζεσθαι, ὡς μαχουμένους ἕωθεν. αὐτὸς δὲ ἐπιστήσας τῷ τείχει μηχανὰς, καὶ τὰ μὲν καταβαλὼν δι' ὀλίγου τοῦ τείχους, τὰ δὲ κατασείσας ἐπὶ πολὺ, προσῆγε τὴν στρατιὰν, ὡς ἐπιβησομένους ᾗ κατερήριπτο ἢ ἐσεσάλευτο τὸ τεῖχος, ἐφορμούντων καὶ μονονοὺ θεωμένων τῶν Περσῶν ἀπὸ τῆς Μυκάλης πολιορκουμένους τοὺς φίλους σφῶν καὶ ξυμμάχους. ἐν τούτῳ δὲ καὶ οἱ ἀμφὶ Νικάνορα ἀπὸ τῆς Λάδης τὴν ὁρμὴν τὴν ξὺν Ἀλεξάνδρῳ κατιδόντες, ἐς τὸν λιμένα ἐπέπλεον τῶν Μιλησίων, παρὰ γῆν τὴν εἰρεσίαν ποιούμενοι, καὶ κατὰ τὸ στόμα τοῦ λιμένος, ἧπερ τὸ στενώτατον ἦν, ἀντιπρώρους βύζην τὰς τριήρεις ὁρμίσαντες, ἀποκεκλείκασιν, τῷ μὲν Περσικῷ ναυτικῷ τὸν λιμένα, τοῖς Μιλησίοις δὲ τὴν ἐκ τῶν Περσῶν ὠφέλειαν. ἔνθα οἱ Μιλήσιοί τε καὶ οἱ μισθοφόροι, πανταχόθεν ἤδη προσκειμένων σφίσι τῶν Μακεδόνων, οἱ μὲν αὐτῶν ῥιπτοῦντες σφᾶς ἐν τῇ θαλάσσῃ ἐπὶ τῶν ἀσπίδων ὑπτίων, ἐς νησῖδά τινα ἀνώνυμον τῇ πόλει ἐπικειμένην διενήχοντο· οἱ δὲ, ἐς κελήτια ἐμβαίνοντες, καὶ ἐπειγόμενοι ὑποφθάσαι τὰς τριήρεις τῶν Μακεδόνων, ἐγκατελήφθησαν ἐν τῷ στόματι τοῦ λιμένος πρὸς τῶν τριηρῶν· οἱ δὲ πολλοὶ ἐν αὐτῇ τῇ πόλει ἀπώλλυντο. Ἀλέξανδρος δὲ, ἐχομένης ἤδη τῆς πόλεως, ἐπὶ τοὺς ἐς τὴν νῆσον καταπεφευγότας ἐπέπλει αὐτὸς, καὶ βάθρας φέρειν ἐπὶ τὰς πρῴρας τῶν τριηρῶν κελεύσας, ὡς κατὰ τὰ ἀπότομα τῆς νήσου, καθάπερ πρὸς τεῖχος, ἐκ τῶν νεῶν τὴν ἀπόβασιν ποιησόμενος. ὡς δὲ διακινδυνεύειν ἐθέλοντας τοὺς ἐν τῇ νήσῳ ἑώρα, οἶκτος λαμβάνει αὐτὸν τῶν

A fore sperans, tum vel eo præcipuè persuasus, quòd aquila à puppi classis Alexandri in littore subsistens visa esset: quódque, si vincerent, magnum inde *ad alia adiumentum, si vincerẽtur, non magnum detrimẽtum percepturus videretur. Nanque, vt maximè à prælio abstineretur, maris imperium penes Persas esse: se libenter naues conscensurum, & periculi partem subiturum. Alexander Parmenionem opinione sua falli respondit, neque rectè augurium interpretari. parum enim prudenter facturũ se, si cum tam paucis B nauibus aduersus multo plures pugnet: cúmque parum excitato in re nauali milite, aduersus exercitatissimos Cyprios ac Phœnices eat. Neque velle se vt barbari Macedonum peritiam atque virtutem loco instabili experiantur: &, si nauali prælio succumbant, non exiguum damnum inde secuturum ad primam de bello opinionem. Præterea Græcos naualis cladis nuntio excitatos, nouas res molituros. Quibus rebus cum animo suo perpensis, naualem pugnam parum eo tem- C pore consultam fore iudicauit. Augurium verò se aliter exponere: atque aquilam quidem ad se pertinere, at quòd humi subsidisset, id potius sibi portendi videri, se ex terra Persarum classem victurum. Inter hæc Glaucippus, vnus ex Miletensium primoribus, ad Alexandrum à populo & mercenariis, quibus potissimum vrbs commissa erat, missus, exponit velle Milesios muros ac portus Alexandro & Persis communes præbere, vtque obsidionem ea conditione soluat. Alexander Glaucippo, vt confestim se in vr- D bem recipiat, iubet, Milesiisque renunciet vti se in proximam auroram ad pugnam parent. Ipse, machinis ad mœnia admotis, & muro breui tempore partim quassato, partim latè diruto, exercitum propius adduxit, vt qua aut demolitus aut labefactatus murus erat, irrumperet, Persis in portu manentibus, ac tantumnon ex Mycale amicos suos ac socios obsessos spectantibus. Interea Nicanor ex Lade insula Alexandri motum prospiciens, iuxta littus remigans in Milesiorum E portum nauigat, atque in ipsis portus faucibus, vbi quamminimum spatij erat, confertos vtrinque triremium ordines, proris mare versus spectantibus collocans, Persicæ classi portus aditum & Milesiis Persarum subsidium præcludit. Tum Milesij & mercenarij, irruentibus iam in eos vndequaque Macedonibus, alij sese in mare proiicientes, scutis supinis incumbentes in paruam quandam insulam vrbi proximam (nomen insulæ obscurum est) traiecerunt: alij, inscensis lembis, quũ Macedonum triremes effugere co- F narẽtur, ad fauces portus capti fuerunt: multi in ipsa vrbe interfecti. Alexander vrbe potitus, eos qui in insulam profugerant classe petit, * scalis in proris nauium portari iussis, vtpote in abrupta insulæ veluti in murum ex nauibus conscensurus. Vt verò insulares extrema tentare velle vidit, commiseratione illorum hominum captus est,

Ad summam rerum. Vel, ad summam belli. legẽdo ἐς τὰ ὅλα, vt in vet.

Βάθρας Fac. vertit pontes.

quòd & generosi & fidi esse viderentur. Ea itaque conditione cum iis pactus est, vt secum militarent. Erant porro ii mercenarii Græci trecenti. Milesiis, quotquot in expugnatione vrbis cæsi non fuerant, vitam & libertatem dedit. At barbari à Mycale mouentes, interdiu quidē in Græcanicæ classis conspectum adnauigabant, sperantes illos ad naualem pugnam prouocari posse: noctu ad stationem suam, parum commodam, sese recipiebant, quòd à Mæandri fluminis ostiis, procul inde, aquari eos oporteret. Alexander, Mileti portu nauibus insesso, ne barbari vi facta in eum se recipere possent, Philotam ad Mycalem mittit cum equitatu & peditum tribus agminibus, vt *barbaros descensione in terram prohibeat iubens. Barbari, aquæ cæterarúmque rerum necessariarum inopia, tantumnon in nauibus obsessi, in Samum nauigarunt: sumptóque inde commeatu, Miletum redeunt, plurimásque naues ante portum in alto constituunt, vt Macedonas in æquor prouocent: quinque autem earum in portum quendam qui inter aliam illam insulam & exercitum medius erat, sese inieccerunt, ea spe vt vacuas Alexandri naues caperent: quòd nautas procul à nauibus dispersos esse sciret, alios lignatū, alios ad importanda necessaria, alios prædatū egressos esse. Et pars quidem naualiū sociorum aberat. Alexander, ex iis qui præstò erant, decem naues instruens, vt quinque Persarum naues adnauigantes vidit, confestim obuiam iis mittit, vtque aduersis proris in eas ferantur iubet. Persæ Macedonas præter omnē expectationem in se ferri conspicati, subitò conuersi ad reliquam classem confugiunt: ac Iassiorum quidem nauis remigio tardior in fuga capta est: reliquæ quatuor fuga elapsæ ad suas triremes peruenerunt. atque ita quidem Persæ re infecta Mileto cum classe discesserunt. Alexander classem dissoluere statuit, partim quòd pecuniæ inopia tum temporis premeretur, partim quod Persicæ classi impar esset: sed neque vllam exercitus sui partem periculo exponere vellet. Animaduertebat præterea, quum iam Asiam terrestribus copiis teneret, se classe non egere, quódque maritimis oppidis captis, facile vt Persæ classem dimitterent esset effecturus. Neque enim vnde remiges in supplementum acciperent, neque quò se in Asia reciperent, haberent. Aquilam etiam ita interpretatus est, quòd significaret ipsum è continente naues victurum. His rebus ita peractis in Cariam mouit, quòd apud Halicarnassum non exiguæ tum barbarorum tum cæterorum copiæ esse nuntiabantur. Omnibus porrò quæ inter Miletum & Halicarnassum sita sunt, oppidis primo aduentu captis, quinque ab vrbe stadiis castra locat: quòd diuturna obsidio futura videretur. Nam vrbs & natura loci munita erat, & vbi aliquid ad munitionem deesse visum fuerat, hoc omne Memnon, qui iam aderat, inferioris Asiæ totiúsque classis præfectus à Dario declaratus, multo anteà pro-

* In vet. cod. pro αὐτοὺς scriptum est τοὺς ἀπὸ τ̃ νεῶν.

A ἀνδρῶν, ὅτι γενναῖοί τε καὶ πιστοὶ αὐτῷ ἐφαίνοντο. καὶ σπένδεται πρὸς αὐτοὺς ἐπὶ τῷδε, ὡς αὐτῷ ξυστρατεύειν. ἦσαν δὲ οὗτοι μισθοφόροι Ἕλληνες ἐς τριακοσίους. αὐτοὺς δὲ Μιλησίους, ὅσοι μὴ ἐν τῇ καταλήψει τῆς πόλεως ἔπεσον, ἀφῆκε, καὶ ἐλευθέρους εἶναι ἔδωκεν. οἱ δὲ βάρβαροι, ἀπὸ τῆς Μυκάλης ὁρμώμενοι, τὰς μὲν ἡμέρας ἐπέπλεον τῷ Ἑλληνικῷ ναυτικῷ, προκαλέσασθαι ἐς ναυμαχίαν ἐλπίζοντες· τὰς δὲ νύκτας πρὸς τῇ Μυκάλῃ οὐκ ἐν καλῷ ὡρμίζοντο, ὅτι ὑδρεύεσθαι B ἀπὸ τοῦ Μαιάνδρου ποταμοῦ τῶν εἰσβολῶν διὰ μακροῦ ἠναγκάζοντο. Ἀλέξανδρος δὲ, ταῖς μὲν ναυσὶ τὸν λιμένα ἐφύλαττε τῶν Μιλησίων, ὡς μὴ βιάσαιντο οἱ βάρβαροι τὸν ἔσπλουν. ἐκπέμπει δ' ἐς τὴν Μυκάλην Φιλώταν ἄγοντα τούς τε ἱππέας καὶ τῶν πεζῶν τάξεις τρεῖς, παραγγείλας εἴργειν τῆς ἀποβάσεως αὐτούς. οἱ δὲ, ὕδατός τε σπάνει καὶ τῶν ἄλλων ἐπιτηδείων οὐδὲν ἄλλο ὅτι μὴ πολιορκούμενοι ἐν ταῖς ναυσὶν, ἐς Σάμον ἀπέπλευσαν· ἐκεῖθεν δὲ ἐπισιτισάμενοι, αὖθις ἐπέπλεον τῇ Μιλήτῳ. καὶ τὰς μὲν πολλὰς τῶν C νεῶν πρὸ τοῦ λιμένος ἐν μετεώρῳ παρέταξαν, εἴ πῃ ἐκκαλέσαιντο ἐς τὸ πέλαγος τοὺς Μακεδόνας· πέντε δὲ αὐτῶν εἰσέπλευσαν εἰς τὸν μεταξὺ τῆς τε ἄλλης νήσου καὶ τοῦ στρατοπέδου λιμένα, ἐλπίσαντες κενὰς καταλήψεσθαι τὰς Ἀλεξάνδρου ναῦς, ὅτι τοὺς ναύτας ἀποσκεδάννυσθαι ἐπὶ πολὺ ἀπὸ τῶν νεῶν, τοὺς μὲν ἐπὶ φρυγανισμῷ, τοὺς δὲ ἐπὶ ξυγκομιδῇ τῶν ἐπιτηδείων, τοὺς δὲ καὶ εἰς προνομὰς ταττομένους, πεπυσμένοι ἦσαν. ἀλλὰ μέρος μέν τι ἀπῆν τῶν ναυτῶν· ἐκ δὲ τῶν παρόντων ξυμπληρώσας Ἀλέξανδρος δέκα ναῦς, ὡς προσ- D πλεούσας τὰς πέντε τῶν Περσῶν κατεῖδε, πέμπει ἐπ' αὐτὰς κατὰ σπουδὴν, ἐμβάλλειν ἀντιπρώρους κελεύσας. οἱ δὲ ἐν ταῖς πέντε ναυσὶ τῶν Περσῶν, ὡς παρ' ἐλπίδα ἀναγομένους τοὺς Μακεδόνας ἐπὶ σφᾶς εἶδον, ἐπιστρέψαντες ἐκ πολλοῦ ἔφευγον πρὸς τὸ ἄλλο ναυτικόν. καὶ ἡ μὲν Ἰασσέων ναῦς ἁλίσκεται αὐτοῖς ἀνδράσιν ἐν τῇ φυγῇ, οὐ ταχυναυτοῦσα· αἱ δὲ τέσσαρες ἔφθησαν καταφυγεῖν εἰς τὰς οἰκείας τριήρεις. οὕτω μὲν δὴ ἀπέπλευσαν ἄπρακτοι ἐκ Μιλήτου οἱ Πέρσαι. Ἀλέξανδρος δὲ καταλῦσαι ἔγνω τὸ ναυτικὸν, χρημάτων τε E ἐν τῷ τότε ἀπορίᾳ, καὶ ἅμα οὐκ ἀξιόμαχον ὁρῶν τὸ αὐτοῦ ναυτικὸν τῷ Περσικῷ· οὔκουν οὐδ' ἤθελεν μέρει τινὶ τῆς στρατιᾶς κινδυνεύειν. ἄλλως δὲ ἐπενόει, κατέχων ἤδη τῷ πεζῷ τὴν Ἀσίαν, ὅτι οὔτε ναυτικοῦ ἔτι δέοιτο, τάς τε παραλίους πόλεις λαβὼν, καταλύσει τὸ Περσῶν ναυτικὸν, οὔτε ὁπόθεν τὰς ὑπηρεσίας συμπληρώσουσιν, οὔτε ὅποι τῆς Ἀσίας προσέξουσιν ἔχοντες. καὶ τὸν αἰετὸν ταύτῃ συνέβαλλεν, ὅτι ἐσήμηνεν αὐτῷ ἐκ τῆς γῆς κρατήσειν τῶν νεῶν. ταῦτα δὲ διαπραξάμενος, F ἐπὶ Καρίας ἐστέλλετο, ὅτι ἐν Ἁλικαρνασσῷ συνεστηκέναι οὐ φαύλην δύναμιν τῶν τε βαρβάρων καὶ ξένων ἐξηγγέλλετο. ὅσαι δὲ ἐν μέσῳ πόλεις Μιλήτου τε καὶ Ἁλικαρνασσοῦ, ταύτας ἐξ ἐφόδου λαβὼν, καταστρατοπεδεύει πρὸς Ἁλικαρνασσῷ, ἀπέχων τῆς πόλεως ἐς πέντε μάλιστα σταδίους, ὡς ἐπὶ χρονίῳ πολιορκίᾳ. ἥ τε γὰρ φύσις τοῦ χωρίου ὀχυρὸν ἐποίει αὐτὸ, καὶ ὅπῃ τι ἐνδεῖν ἐς ἀσφάλειαν ἐφαίνετο, ξύμπαντα ταῦτα Μέμνων τε αὐτὸς παρὼν ἤδη, ἀποδεδειγμένος πρὸς Δαρείου τῆς τε κάτω Ἀσίας καὶ τοῦ ναυτικοῦ παντὸς ἡγεμὼν, ἐκ πολλοῦ παρεσκευάκει. καὶ στρατιῶται

πολλοὶ μὲν ξένοι ἐν τῇ πόλει ἐγκατελείφθησαν, πολλοὶ δὲ καὶ Περσῶν αὐτῶν. αἵ τε τριήρεις ἐφώρμουν τῷ λιμένι, ὡς καὶ ἀπὸ τῶν ναυτῶν πολλὴν τὴν ὠφέλειαν γίγνεσθαι ἐς τὰ ἔργα. τῇ μὲν δὴ πρώτῃ ἡμέρᾳ προσάγοντος Ἀλεξάνδρου τῷ τείχει κατὰ τὰς ἐπὶ Μύλασα φερούσας πύλας, ἐκδρομή τε γίγνεται τῶν ἐκ τῆς πόλεως καὶ ἀκροβολισμός· καὶ τούτους οὐ χαλεπῶς ἀνέστειλάν τε οἱ παρ' Ἀλεξάνδρου ἀντεκδραμόντες, καὶ ἐς τὴν πόλιν κατέκλεισαν. οὐ πολλαῖς δὲ ὕστερον ἡμέραις Ἀλέξανδρος ἀναλαβὼν τούς τε ὑπασπιστὰς καὶ τὴν τῶν ἑταίρων ἵππον, καὶ τὴν Ἀμύντου τε καὶ Περδίκκου καὶ Μελεάγρου τάξιν τὴν πεζικὴν, καὶ πρὸς τούτοις τοὺς τοξότας καὶ τοὺς Ἀγριᾶνας, περιῆλθε τῆς πόλεως ἐς τὸ πρὸς Μύνδου μέρος, τό, τε τεῖχος κατοψόμενος, εἰ ταύτῃ ἐπιμαχώτερον τυγχάνει ὂν ἐς τὴν προσβολὴν, καὶ ἅμα εἰ τὴν Μύνδον ἐξ ἐπιδρομῆς δύναιτο λαθὼν κατασχεῖν. ἔσεσθαι γὰρ οὐ σμικρὰν τὴν ὠφέλειαν ἐς τὴν τῆς Ἁλικαρνασσοῦ πολιορκίαν, τὴν Μύνδον οἰκείαν γενομένην. καίτοι ἐνεδίδοτο αὐτῷ ἐκ τῶν Μυνδίων, εἰ λάθοι νυκτὸς προσελθών. αὐτὸς μὲν δὴ κατὰ τὰ συγκείμενα ἀμφὶ μέσας νύκτας προσῆλθε τῷ τείχει· ὡς δὲ οὐδὲν ἐνεδίδοτο ἀπὸ τῶν ἔνδον, αἵ τε μηχαναὶ καὶ αἱ κλίμακες αὐτῷ οὐ παρῆσαν, οἷα δὴ οὐκ ἐπὶ πολιορκίαν σταλέντι, ἀλλ' ὡς ἐπὶ προδοσίᾳ ἐνδιδομένης τῆς πόλεως, προσήγαγε, καὶ ὣς τῶν Μακεδόνων τὴν φάλαγγα, ὑπορύττειν κελεύσας τὸ τεῖχος. καὶ ἕνα γε πύργον κατέβαλον οἱ Μακεδόνες· οὐ μέντοι ἐγύμνωσέ γε τὸ τεῖχος πεσών. καὶ οἱ ἐκ τῆς πόλεως ἅμα διερρωμένως ἀμυνόμενοι, καὶ ἐκ τῆς Ἁλικαρνασσοῦ ἤδη κατὰ θάλασσαν πολλοὶ παραβεβοηθηκότες, ἄπορον ἐποίησαν τῷ Ἀλεξάνδρῳ τὴν αὐτοσχέδιόν τε καὶ ἐξ ἐπιδρομῆς κατάληψιν τῆς Μύνδου. οὕτω μὲν δὴ ἐπανέρχεται Ἀλέξανδρος, οὐδὲν πράξας ὧν ἕνεκα ὡρμήθη, καὶ τῇ πολιορκίᾳ τῆς Ἁλικαρνασσοῦ αὖθις προσεῖχε. καὶ πρῶτα μὲν, τὴν τάφρον ἣ πρὸ τῆς πόλεως ὀρώρυκτο αὐτοῖς, πλάτος μὲν, τριάκοντα μάλιστα πηχῶν, τὸ δὲ βάθος, ἐς πεντεκαίδεκα, ἐχώννυε, τοῦ ῥᾳδίαν εἶναι τὴν προσαγωγὴν τῶν τε πύργων, ἀφ' ὧν ἔμελλε τοὺς ἀκροβολισμοὺς ἐς τοὺς προμαχομένους τοῦ τείχους ποιεῖσθαι, καὶ τῶν ἄλλων μηχανῶν αἷς κατασείειν ἐπενόει τὸ τεῖχος. καὶ ἥ τε τάφρος αὐτῷ ἐχώσθη οὐ χαλεπῶς, καὶ οἱ πύργοι προσήγοντο ἤδη. οἱ δὲ ἐκ τῆς Ἁλικαρνασσοῦ, νυκτὸς ἐκδραμόντες, ὡς ἐμπρῆσαι τούς τε πύργους, καὶ ὅσαι ἄλλαι μηχαναὶ προσηγμέναι, ἢ οὐ πόρρω τοῦ προσάγεσθαι ἦσαν, ὑπὸ τῶν φυλάκων τε τῶν Μακεδόνων, καὶ ὅσοι ἐν αὐτῷ τῷ ἔργῳ ἐξεγερθέντες παρεβοήθησαν, οὐ χαλεπῶς κατεκλείσθησαν εἰς τὰ τείχη αὖθις· καὶ ἀπέθανον αὐτῶν ἄλλοι τε ἐς ἑβδομήκοντα καὶ ἑκατὸν, καὶ Νεοπτόλεμος ὁ Ἀρραβαίου, ὁ Ἀμύντου ἀδελφὸς, τῶν παρὰ Δαρεῖον αὐτομολησάντων. τῶν δὲ Ἀλεξάνδρου στρατιωτῶν ἀπέθανον μὲν ἐς ἑκκαίδεκα, τραυματίαι δὲ ἐγένοντο ἐς τριακοσίους, ὅτι ἐν νυκτὶ γενομένης τῆς ἐκδρομῆς, ἀφυλακτότεροι ἐς τὸ τιτρώσκεσθαι ἦσαν.

Οὐ πολλαῖς δὲ ἡμέραις ὕστερον, δύο τῶν Μακεδόνων ὁπλῖται ἐκ τῆς ὑστέρου Περδίκκου τάξεως, ξυσκηνοῦντες, καὶ ἅμα ξυμπίνοντες, αὐτόν τε καὶ τὰ αὑτοῦ ἑκάτερος ἐπὶ μέγα τῷ λόγῳ ἦγεν. ἔνθα δὴ φιλοτιμία τε ἐμπίπτει αὐτοῖς (καί τι καὶ ὁ οἶνος ὑπεθέρμαινε)

A curarat. Et veterani quidem milites merce-
narij non pauci vrbis præsidio impositi e-
rant, multi etiam Persæ. Triremes etiam
in portum duxerat, quòd & nautarum ope-
ra magno vsui esse posset. Igitur primo sta-
tim die Alexandro exercitum ad muros ad-
ducente, ad portas quæ Mylassa ferunt, ma-
gna continuò ex vrbe excursio fit, & velita-
ris pugna excitatur. At Macedones contrà
in eos excurrentes, paruo negotio represse-
runt, atque in vrbem repulerũt. Paucis post
B diebus Alexander, sumtis scutatis & amico-
rum equitatu, & Perdiccæ atque Meleagri
pedestribus copiis, ac præter hos sagittariis,
& Agrianis, vrbem qua Myndum spectat,
obambulat, murum exploraturus an ea par-
te commodius oppugnari, & an Myndo pa-
riter subita atque improuisa excursione po-
tiri posset. Myndi enim accessionem magno
sibi adiumento ad Halicarnassi obsidionem
fore censebat. Et quidem nonnulli Myn-
denses deditionem Alexandro polliciti e-
rant, si clam per noctem accessisset. Nocte
C igitur intempesta, vti conuenerat, ad muros
venit: quúmque oppidanos nihil de dedi-
tione agitare videret, neque machinæ ac sca-
læ ad manum essent, quod non oppugnatu-
rus, sed proditione vrbem recepturus vene-
rat, nihilominus tamen Macedonum pha-
lange propius admota murum suffodi iubet:
qui statim vnam turrim subuertunt: [a] cuius
tamen ruina murum non nudauit. Oppi-
dani summa vi resistentes & ab Halicarnas-
D sæis, qui mari eò venerant, adiuti, Alexandri
de capienda facilè primo impetu Myndo
spem irritam fecerunt. Ita Alexander rebus,
quarum causa venerat, infectis reuertitur, &
ad Halicarnassi obsidionem rursus se con-
fert. ac primùm omnium fossam quam op-
pidani ante vrbem duxerant, triginta sum-
mùm cubitorum latitudine, altitudine quin-
decim, repleri iubet, quò facilius turres è qui-
bus in propugnatores iacularentur, adduci,
aliæque machinæ, quibus murum quatere
statuerat, admoueri possent. Fossa haud dif-
E ficulter repleta, turres iam adduci cœperant,
quum Halicarnassæi noctu excurrentes, ani-
mo incendendi & turres & reliquas machi-
nas quæ iam admotæ erant, aut parum ab-
erat quin admouerentur, à Macedonibus
quibus custodia machinarum erat commis-
sa, aliisque qui tumultu excitati accurrerunt,
paruo negotio intra mœnia repulsi sunt. Cæ-
si sunt in hoc conflictu ex Halicarnassæis,
C L X X. in quibus Neoptolemus Arrabæi fi-
F lius, Amyntæ frater, vnus eorum qui ad Da-
rium transfugerant. Ex Alexandri autem mi-
litibus X V I. desiderati: vulnerati circiter
C C C, quòd quum noctu excursio illa facta
esset, minus caueri & euitari telorum ictus
possent.

Paucis pòst diebus duo [b] armigeri contuber-
nales, quũ inter pocula suas quisque virtutes
& facta magnificis verbis extollerent, conten-
tione de honore inter sese orta, animisque vi-
no excandescentibus, armati ad muros quà

[a] Pac. vertit Quo collapso, murus defensore nudatus est. Quasi ἐγύμνωσε legeretur. at ego negationem retineo, sed nudauit vertens lego, aut vidit.

[b] Ita vocat Sarissophoros, qui alioqui dicuntur genus armaturæ

summum iugum Mylassa versus spectat, se conferunt, ostētatione potius roboris, quàm animo periculosi cum hostibus conflictus adeundi. Hos oppidani quidam conspicati duos modò esse, & temerè murum petere, excurrunt. Illi, siqui propius ad se venissent, interficiunt, remotiores telis petunt, superati & multitudine & loci difficultate, quòd ex editiore loco hostes & impetum facerent, & tela mitterēt. Multi etiam ex Perdiccæ militibus, multi ex Halicarnasso occurrebant. Acris inde pugna ad muros fit, & oppidani qui excurrerant, denuò à Macedonibus in vrbem aguntur, parùmque abfuit quin vrbs caperetur. Nam & in muris parum diligens tum temporis custodia habebatur, & duæ turres vnà cum muro inter illas medio, in solum prostratæ, facilem in murum ingressum exercitui, si vniuersus coniunctus fuisset, præbebant. Tertia quoque turris quassata: ne ipsa quidem difficulter suffossa euerti potuisset. At oppidani, pro muro qui corruerat, alium lateritium instar lunæ incuruum, intrinsecus construxerant. neque id difficulter, ob eorū qui operam suam conferebant, multitudinem. Huic muro quum postridie Alexander machinas admouisset, oppidani rursus excurrunt, machinis ignem immissuri, ac nonnulla quidem *tabernacula muro proxima & pars vnius turris ligneæ exusta fuerunt: cætera à Philota & Hellanico, quibus machinarum custodia commissa erat, defensa sunt. Simulac verò Alexandrum ipsum in excursione illa cōspexere, facibus, quibus ad vim arcendam excurrerant omissis, multi etiam armis abiectis, intra muros confugerunt. Ac primò quidem, quòd locus sua natura commodus atque eminens esset, superiores erant, neque solùm ex aduerso in machinarum propugnatores tela iaciebāt, verumetiam ex turribus quæ ex vtraque muri diruti parte reliquæ erant, eos qui in murum recens extructū impetum faciebant, ex obliquo & tantum non à tergo feriebant. Cæterum non multis postea diebus, quum Alexander interiori muro lateritio machinas admoueret, atq; ipsemet operi instaret, vniuersa ciuitas portis erumpit, alii, qua parte murus demolitus erat & Alexander ipse premebat: alij, Tripylum versus, quà Macedones eruptionem minimè expectabant. Nonnulli faces machinis immittunt, aliáque fomenta quæ incendiū augere atque amplificare possint: Macedonibus contra acriter prorumpentibus, atq; ex turribus ingentia saxa & tela in eos torquentibus, facilè in fugā acti, & in vrbē repulsi sunt: tantóque maior ibi strages edita est, quanto plures maioréque audacia excurrerant. Nā qui manus cum Macedonibus conseruerant, cæsi sunt: alij iuxta muri ruinam, quum & trāsitus angustior esset quàm vt tantæ multitudini sufficeret, & strages ipsius muri difficilē ascensum faceret. Iis verò qui Tripylum versus excurrerant, obuiam iuit Ptolemæus regius corporis custos, Addæi & Timandri si-

*Γέρρα, Crates. [illegible]

V[illegible] τρίπυλον de quopiam ipsius vrbis loco à tribus portis nomen habente intelligere oportet.

A οἵ γε ἐπιλεγόμενοι αὐτοὶ ἐπὶ σφῶν, προσβάλλουσι τῷ τείχει κατὰ τὴν ἄκραν τὴν πρὸς Μύλασα μάλιστα τετραμμένην, ἐς ἐπίδειξιν τῆς σφῶν ῥώμης μᾶλλόν τι ἢ πρὸς πολεμίους μετὰ κινδύνου τὸν ἀγῶνα ποιησόμενοι. καὶ τούτους κατιδόντες τινὲς τῶν ἐκ τῆς πόλεως δύο τε ὄντας, καὶ οὐ ξὺν λογισμῷ προσφερομένους τῷ τείχει, ἐπεκθέουσιν. οἱ δὲ τοὺς μὲν ἐγγὺς πελάσαντας ἀποκτείνουσι, πρὸς δὲ τοὺς ἀφεστηκότας ἠκροβολίζοντο, πλεονεκτοῦντες τῷ τε πλήθει καὶ τοῦ χωρίου τῇ χαλεπότητι, ὅτι ἐξ ὑπερδεξίου τοῖς πολεμίοις ἥ τε ἐπιδρομή τε καὶ ὁ ἀκροβολισμὸς ἐγίγνετο. καὶ
B ἐν τούτῳ ἀντεκθέουσι τινὲς καὶ ἄλλοι τῶν τοῦ Περδίκκου στρατιωτῶν, καὶ ἀπὸ τῆς Ἁλικαρνασσοῦ ἄλλοι. καὶ ξυμπίπτει μάχη καρτερὰ πρὸς τῷ τείχει. καὶ κατακλείονται αὖθις πρὸς τῶν Μακεδόνων εἴσω τῶν πυλῶν οἱ ἐπεκδραμόντες. παρ' ὀλίγον δὲ ἦλθε καὶ ἁλῶναι ἡ πόλις. τά τε γὰρ τείχη ἐν τῷ τότε, οὐκ ἐν ἀκριβεῖ φυλακῇ ἦν, καὶ δύο πύργοι καὶ μεσοπύργιον εἰς ἔδαφος καταπεπτωκότα, οὐ χαλεπὴν ἂν τῷ στρατεύματι, εἰ ἅπαν προσήψατο τοῦ ἔργου, τὴν ἐς τὸ τεῖχος πάρο-
C δον παρεῖχε. καὶ ὁ τρίτος πύργος κατασεσεισμένος, οὐδὲ οὗτος χαλεπῶς ἂν ἠρείφθη ὑπορυσσόμενος. ἀλλὰ ἔφθησαν γὰρ ἀντὶ τοῦ πεπτωκότος τείχους, ἔσωθεν πλίνθινον μηνοειδὲς ἀντοικοδομησάμενοι. οὐ χαλεπῶς, ἀπὸ πολυχειρίας. καὶ τούτῳ ἐπῆγε τῇ ὑστεραίᾳ τὰς μηχανὰς Ἀλέξανδρος. καὶ ἐκδρομὴ αὖθις γίνεται τῶν ἐκ τῆς πόλεως, ἐπὶ τῷ ἐμπρῆσαι τὰς μηχανάς. καὶ μέρος μέν τι πλησίον τοῦ τείχους γέρρων καὶ ἑνὸς τῶν πύργων τῶν ξυλίνων κατεκαύθη, τὰ δὲ ἄλλα διεφύλαξαν οἱ περὶ Φιλώταν τε καὶ Ἑλλάνικον, οἷς ἡ φυλακὴ αὐτῶν ἐπε-
D τέτακτο. ὡς δὲ καὶ Ἀλέξανδρος ἐπεφάνη ἐν τῇ ἐκδρομῇ, τάς τε δᾷδας ὅσας ἔχοντες ἐκβεβοηθήκεσαν ἀφέντες, καὶ τὰ ὅπλα οἱ πολλοὶ αὐτῶν ῥίψαντες, εἴσω τοῦ τείχους ἔφυγον. καίτοι τά γε πρῶτα τῇ φύσει τε τοῦ χωρίου ὑπερδεξίου ὄντος ἐπεκράτουν, καὶ οὐ κατὰ μέτωπον μόνον ἠκροβολίζοντο ἐς τοὺς προμαχομένους τῶν μηχανῶν, ἀλλὰ καὶ ἐκ τῶν πύργων, οἳ δὴ ἑκατέρωθεν τοῦ ἐρηριμμένου τείχους αὐτοὶ ὑπολελειμμένοι, ἐκ πλαγίου τε καὶ μόνον οὐ κατὰ νώτου παρεῖχον ἀκροβολίζεσθαι ἐς τοὺς τῷ ἀντῳκοδομημένῳ τείχει προσάγοντας. οὐ πολλαῖς
E δὲ ὕστερον ἡμέραις ἐπάγοντος αὖθις Ἀλεξάνδρου τὰς μηχανὰς τῷ πλινθίνῳ τῷ ἐντὸς τείχει, καὶ αὐτοῦ ἐφεστηκότος τῷ ἔργῳ, ἐκδρομὴ γίνεται πανδημεὶ ἐκ τῆς πόλεως· τῶν μὲν, κατὰ τὸ ἐρηριμμένον τεῖχος, ᾗ αὐτὸς Ἀλέξανδρος ἐπετέτακτο· τῶν δὲ κατὰ τὸ Τρίπυλον, ᾗ οὐδὲ πάνυ τι προσδεχομένοις τοῖς Μακεδόσιν ἦν. καὶ οἱ μὲν δᾷδάς τε ταῖς μηχαναῖς ἐνέβαλλον, καὶ ὅσα ἄλλα ἐς τὸ ἐξάψαι τε φλόγα καὶ ἐπὶ μέγα προαγαγεῖν παρεσκευασμένα. τῶν δὲ ἀμφ' Ἀλέξανδρον, αὐτῶν τε ἐμβαλόντων ἐς αὐτοὺς ἐρρωμένως, καὶ ταῖς μηχαναῖς ἀπὸ τῶν πύργων λίθων τε με-
F γάλων ἀφιεμένων, καὶ βελῶν ἐξακοντιζομένων, οὐ χαλεπῶς ἀπεστράφησάν τε καὶ ἔφυγον ἐς τὴν πόλιν. καὶ φόνος ταύτῃ οὐκ ὀλίγος ἐγένετο, ὅσῳ πλείονές τε καὶ ξὺν μείζονι τῇ τόλμῃ ἐξέδραμον. οἱ μὲν γὰρ ἐς χεῖρας ἐλθόντες τοῖς Μακεδόσιν, ἀπέθανον· οἱ δὲ ἀμφὶ τῷ τείχει τῷ καταπεπτωκότι, στενοτέρας τε ἢ κατὰ τὸ πλῆθος αὐτῶν παρόδου οὔσης, καὶ τῶν κατερηριμμένων τοῦ τείχους χαλεπὴν τὴν ὑπέρβασιν αὐτοῖς παρεχόντων. τοῖς δὲ κατὰ τὸ Τρίπυλον ἐκδραμοῦσιν ἀπήντα Πτολεμαῖος ὁ σωματοφύλαξ ὁ βασιλικὸς, τήν τε Ἀδδαίου καὶ Τιμάνδρου

ἅμα οἱ τάξιν ἄγων, καὶ ἔστιν οὓς τῶν ψιλῶν. καὶ οὗτοι οὐδὲ αὐτοὶ χαλεπῶς ἐτρέψαντο τοὺς ἐκ τῆς πόλεως. ξυνέβη δὲ καὶ τούτοις ἐν τῇ ἀποχωρήσει κατὰ στενὴν γέφυραν τὴν ἐπὶ τῆς τάφρου πεποιημένην φεύγουσι, τήν τε γέφυραν αὐτὴν ὑπὸ πλήθους ξυντρῖψαι, καὶ πολλοὺς αὐτῶν ἐς τὴν τάφρον ἐμπεσόντας, τοὺς μὲν ὑπὸ σφῶν καταπατηθέντας διαφθαρῆναι, τοὺς δὲ, καὶ ἄνωθεν ὑπὸ τῶν Μακεδόνων βαλλομένους. ὁ πλεῖστος δὲ φόνος περὶ ταῖς πύλαις αὐταῖς ξυνέβη· ὅτι ἡ ξύγκλεισις τῶν πυλῶν, φοβερά τε καὶ πρὸ τοῦ καιροῦ γενομένη, δεισάντων μὴ συνεισπέσοιεν τοῖς φεύγουσιν ἑπόμενοι αὐτοῖς οἱ Μακεδόνες, πολλοὺς καὶ τῶν φίλων τῆς εἰσόδου ἀπέκλεισεν, οὓς πρὸς αὐτοῖς τοῖς τείχεσιν οἱ Μακεδόνες διέφθειραν. καὶ παρ' ὀλίγον ἦκεν ἁλῶναι ἡ πόλις, εἰ μὴ Ἀλέξανδρος ἀνεκαλέσατο τὸ στράτευμα, ἔτι διασῶσαι ἐθέλων τὴν Ἁλικαρνασσόν, εἴ τι φίλιον ἐνδοθείη ἐκ τῶν Ἁλικαρνασσέων. ἀπέθανον δὲ τῶν μὲν ἐκ τῆς πόλεως, ἐς χιλίους, τῶν δὲ ξὺν Ἀλεξάνδρῳ, ἀμφὶ τοὺς τεσσαράκοντα. καὶ ἐν τούτοις, Πτολεμαῖός τε ὁ σωματοφύλαξ, καὶ Κλέαρχος ὁ τοξάρχης, καὶ Ἀδδαῖος χιλιάρχης οὗτος, καὶ ἄλλοι τῶν οὐκ ἠμελημένων Μακεδόνων. ἔνθα δὴ ξυνελθόντες οἱ ἡγεμόνες τῶν Περσῶν, Ὀροντοβάτης τε καὶ Μέμνων, καὶ ἐκ τῶν παρόντων γνόντες σφᾶς τε οὐ δυναμένους ἐπὶ πολὺ ἀντέχειν τῇ πολιορκίᾳ, καὶ τοῦ τείχους τὸ μέν τι καταπεπτωκὸς ἤδη ὁρῶντες, τὸ δὲ κατασεσεισμένον· πολλοὺς δὲ τῶν στρατιωτῶν ἐν ταῖς ἐκδρομαῖς, τοὺς μὲν διεφθαρμένους, τοὺς δὲ καὶ ὑπὸ τοῦ τετρῶσθαι ἀπομάχους ὄντας· ταῦτα ἐν νῷ λαβόντες, ἀμφὶ δευτέραν φυλακὴν τῆς νυκτὸς τόν τε ξύλινον πύργον, ὃν αὐτοὶ ἀντῳκοδόμησαν ταῖς μηχαναῖς τῶν πολεμίων, ἐμπιπρᾶσι, καὶ τὰς στοὰς ἐν αἷς τὰ βέλη αὐτοῖς ἀπέκειτο. ἐνέβαλον δὲ καὶ ταῖς οἰκίαις πῦρ ταῖς πλησίον τοῦ τείχους. τῶν δὲ καὶ προσῆψατο ἡ φλὸξ ἀπό τε τῶν στοῶν καὶ τοῦ πύργου πολλὴ ἐπενεχθεῖσα, καί τι καὶ τοῦ ἀνέμου ταύτῃ ἐπιφέροντος. αὐτῶν δὲ οἱ μὲν ἐς τὴν ἄκραν τὴν ἐν τῇ νήσῳ ἀπεχώρησαν, οἱ δὲ ἐς τὴν Σαλμακίδα, ἄκραν οὕτω καλουμένην. Ἀλεξάνδρῳ δὲ ὡς ἐξηγγέλθη ταῦτα πρός τινων αὐτομολησάντων ἐκ τοῦ ἔργου, καὶ τὸ πῦρ πολὺ καθεώρα αὐτός, καίτοι ἀμφὶ μέσας που νύκτας ἦν τὸ γιγνόμενον· ὁ δὲ καὶ ὣς ἐξαγαγὼν τοὺς Μακεδόνας, τοὺς μὲν ἔτι ἐμπιπρᾶντας τὴν πόλιν ἔκτεινεν, ὅσοι δὲ ἐν ταῖς οἰκίαις καταλαμβάνοιντο τῶν Ἁλικαρνασσέων, τούτους σώζειν παρήγγελλεν. ἤδη τε ἕως ὑπέφαινε, καὶ κατιδὼν τὰς ἄκρας ἃς οἵ τε Πέρσαι καὶ οἱ μισθοφόροι κατειλήφεσαν, ταύτας μὲν ἀπέγνω πολιορκεῖν, τριβήν τε ἐπινοῶν οὐκ ὀλίγην ἔσεσθαί οἱ ἀμφ' αὐτὰς, τῇ φύσει τῶν χωρίων, καὶ οὐ πρὸ μέγα εἶναι ἐξελόντι οἱ τὴν πόλιν ἤδη πᾶσαν. θάψας δὲ τοὺς ἀποθανόντας ἐν τῇ νυκτί, τὰς μὲν μηχανὰς ἐς Τράλλεις ἀπαγαγεῖν ἐκέλευσε τοὺς ἐπ' αὐταῖς τεταγμένους. αὐτὸς δὲ τὴν πόλιν εἰς ἔδαφος κατασκάψας, αὐτῆς τε ταύτης καὶ τῆς ἄλλης Καρίας φυλακὴν ἐγκαταλιπὼν ξένους μὲν πεζούς, τρισχιλίους, ἱππέας δὲ ἐς διακοσίους, καὶ Πτολεμαῖον ἡγεμόνα αὐτῶν, ἐπὶ Φρυγίας ἐστέλλετο. τῆς δὲ Καρίας ξυμπάσης σατραπεύειν ἔταξεν Ἄδαν, θυγατέρα μὲν Ἑκατόμνω, γυναῖκα δὲ Ἱδριέως, ὃς καὶ ἀδελφὸς αὐτῇ ὤν, κατὰ νόμον τῶν Καρῶν ξυνῴκει. καὶ ὁ μὲν Ἱδριεὺς τελευτῶν ταύτῃ ἐπε-

A mul agmen secum ducens, & nonnullos expeditos, qui etiam ipsi facilè oppidanos represserunt. quibus hoc præterea in recessu infortunij accidit, vt i's per angustum pontem, quem supra aggerem duxerant, fugientibus, ponte præ multitudine incumbentium rupto, alij in aggerem prolapsi, alij à suis proculcati, alij à Macedonibus ex alto telis icti perierint. Plurima autem cædes ad portas ipsas edita est: quòd præ nimio metu præproperè ac parum tempestiuè clausæ fuissent. Veriti enim ne fugien- B tibus impliciti Macedones vnà in vrbem irruerent, multos ex suis excluserunt, qui à Macedonibus ad ipsa mœnia cæsi sunt. parúmque aberat quin vrbs ipsa caperetur, nisi Alexander exercitum reuocasset, conseruandę adhuc vrbis cupidus: si quam Halicarnassei compositionis ansam præbuissent. Ex oppidanis circitèr mille cæsi: ex Macedonibus, ferè quadraginta: atque in his Ptolemæus, corporis custos, & Clearchus sagittariorum dux, & Addæus chiliarcha, C aliique non obscuri nominis Macedones. Posthæc Orontobates & Memnon Persarum duces, è re præsenti satis intelligentes se non posse multo tempore obsidionem sustinenere, & muros partim iam dirutos partim labefactatos cernentes, plerosque etiam militum in excursionibus aut cæsos, aut vulneribus inutiles ad pugnam factos: re accuratius perpensa, sub secundam noctis vigiliam, turrim ligneam, quam aduersus hostium machinas construxerant, & porticus, in quibus tela eorum reposita e- D rant, incendunt: ædibus etiam muro proximis ignem inijciunt. Ab his exæstuans flamma in turrim ferebatur, vento ipso incendium eò propellente. Oppidanorum verò alij in arcem eius insulæ, alij in Salmacidem arcem ita vocatam, sese receperunt. Quæ quum Alexander ex transfugis qui ex ea clade venerant cognouisset, ipséque magnos ignes cerneret, tametsi iam intempe- E sta nox esset quum id fieret, nihilominus tamen immissis Macedonibus, eos qui vrbem incendebant, trucidari iubet: ijs verò qui intra domesticos parietes inuenti essent, parci. Illucescente porrò aurora, contemplatus arces quas Persæ pariter & mercenarij occuparant, eas nequaquam obsidendas esse statuit: tum quòd multum temporis ob locorũ naturam sibi periturũ esset, quódque non magni momenti essent, postquam ipse totam vrbem euertisset. Mortuis itaque noctu sepultis, machinarum præfectis vt eas in Tralles auehant iubet. Ipse vrbem solo adæquauit: eíque & re- F liquæ Cariæ præsidio imposito, exterorum peditum trium millium, equitum ducentorum, ac Ptolemæo ijs præfecto, in Phrygiam mouit. Satrapatum totius Cariæ Adæ tribuit. Hecatomni filia hæc erat, Hidriei soror: qui quum frater eius esset, Carum tamen lege eandem & vxorem sibi coniunxit. Hidrieus porrò moriens regni administrationem ei reliquerat.

Vsitatum enim est in Asia, iam inde à Semiramide, vt & virorum vxores regnent. Eā Pexodarus regno eiecerat, summam rerum potestatem vsurpans. Orontobates autem Carum regnum à rege missus tenebat, vtpote Pexodari gener. Ada vero vnicam in Caria cámque munitissimam vrbem, Alinda nomine, tenebat. Hæc Alexádro Cariam cum exercitu ingresso obuiam profecta, Alinda ei tradit, eúmque sibi in filium adoptat. Alexander Alindā ei custodienda reliquit, & filij nomen non aspernatur. Porrò deleta Halicarnasso, quum tota Caria potitus esset, totius prouinciæ imperium illi detulit. Posthæc quum ex Macedonibus qui secū militabant, nonnulli paulo ante expeditionem vxores duxissent, etiam horum res Alexander minimè negligendas existimauit. Itaque iis ex Caria dimissis, hybernandi cum vxoribus potestatem facit, Ptolemæo Seleuci filio vno ex regiis corporis custodibus, iis præfecto: ex ducibus vero copiarum, Cœno Polemocratis filio, & Meleagro Neoptolemi filio, (quòd etiam hi recens vxores duxerant) adiunctis. Imperátque vt quum ipsi reuerterentur, & eos qui vnà dimissi erant reducerent, equitatum ac peditatum, quàm maximū possent, ex ea regione conscriberent. quo quidem facto, si quo vnquam, magnam sibi Alexander apud Macedones laudem comparauit. Cleandrum autem Polemocratis filium ad militem conscribendum in Peloponnesum, Parmenionē in Sardos misit, data huic sociorum equitum præfectura: vtq; Thessalos equites aliósque auxiliarios, & plaustra ducat, atque Sardibus in Phrygiam procedat, iubet. Ipse in Lyciam & Pamphyliam tendit, vt oris maritimis in potestatem redactis, classem hostium inutilem ipsis efficiat. Ac primò quidem ex itinere Hyparna oppidum munitum, quódque exterum militem mercenariū præsidio habebat, primo accessu cepit. Exteri enim qui arcem tenebant, fide data exiere. Deinde Lyciā cum exercitu ingressus, Telmisseos pactis sibi cōciliauit. Transmisso inde Xantho flumine Pinara & Xanthum vrbem, & Patara deditione accepit, aliáque minora oppida, circiter x x x. His rebus gestis media hyeme in Myliada regionem ita vocatam mouet, quæ quidem magnæ Phrygiæ pars, sed magno rege ita iubente, Lyciæ contributa est. Eo loci Phaselitarum legati venerunt amicitiam petentes, aureáque corona Alexandrum coronaturi: neque pauci ex inferiori Lycia legatos, qui de fœdere ineundo tractarent, miserunt. Alexander, Phaselitis & Lyciis, vt vrbes iis qui ad hoc missi essēt, tradāt, imperat. quæ quidem omnes traditæ fuerunt. Ipse paulò post in Phaselitas profectus, vnà cum ipsis castellum quoddam munitum, quod Pilidæ in eorum regione extruxerāt, expugnat: vnde barbari excurrentes, Phaselitas agrum colentes multis damnis afficiebant. Interea dum apud Phaselitas est Alexāder, nuntiū affertur Alexandrū Aëropum eius vitæ insidiari, quū alioqui ex sociis esset, & tū tēporis Thessalico equitatui præesset. Erat hic Alexāder Heromenis & Arrabæi frater, qui necis Philippi

Sic verti: & sic iis vt legatio videatur etiā ipse [illegible] Quæ tamen [illegible] ferri & ipsa potest.

A πρὸς ἔτι τὰ πράγματα νενομισμένον ἐν τῇ Ἀσίᾳ ἔτι ἀπὸ Σεμιράμεως, καὶ γυναῖκας ἄρχειν ἀνδρῶν. Πιξώδαρος δὲ τὴν μὲν ἐκβάλλει τῆς ἀρχῆς, αὐτὸς δὲ κατεῖχε τὰ πράγματα. Ὀροντοβάτης δὲ τὴν Καρῶν ἀρχὴν ἐκ βασιλέως πεμφθεὶς εἶχε, γαμβρὸς ὢν Πιξωδάρου. Ἄδα δὲ Ἄλινδα μόνον κατεῖχε, χωρίον τῆς Καρίας ἐν τοῖς ὀχυρώτατον, καὶ ἐσβαλόντι Ἀλεξάνδρῳ ἐς Καρίαν ἀπήντα, τά τε Ἄλινδα ἐνδιδοῦσα, καὶ παῖδά οἱ τιθεμένη Ἀλέξανδρον. καὶ Ἀλέξανδρος τά τε Ἄλινδα αὐτῇ ἐπιτρέπει, καὶ τὸ ὄνομα τοῦ παιδὸς οὐκ ἀπηξίωσε. καὶ ἐπειδὴ Ἁλικαρνασσόν τε ἐξεῖλε καὶ τῆς ἄλλης Καρίας ἐπεκράτησεν, αὐτῇ ἄρχειν ἁπάσης ἔδωκε.

B τῶν Μακεδόνων δὲ τῶν συνεστρατευμένων Ἀλεξάνδρῳ, ἦσαν γάρ τινες οἱ νεωστὶ πρὸ τῆς στρατείας γεγαμηκότες· καὶ τούτων ἔγνω οὐκ ἀμελητέα εἶναί οἱ ὁ Ἀλέξανδρος, ἀλλ' ἐκπέμπει γὰρ αὐτοὺς ἐκ Καρίας διαχειμάσοντας ἐν Μακεδονίᾳ ἅμα ταῖς γυναιξίν, ἐπιτάξας αὐτοῖς Πτολεμαῖον τὸν Σελεύκου, ἕνα τῶν σωματοφυλάκων τῶν βασιλικῶν, καὶ τῶν στρατηγῶν, Κοῖνόν τε τὸν Πολεμοκράτους, καὶ Μελέαγρον τὸν Νεοπτολέμου, ὅτι καὶ αὐτοὶ τῶν νεογάμων ἦσαν· προστάξας, ἐπειδὰν αὐτοί τε ἐπανίωσι, καὶ τοὺς μετὰ σφῶν ἐκπεμφθέντας ἐπαναγάγωσι, καταλέξαι ἱππέας τε καὶ πεζοὺς ἐκ τῆς χώρας ὅσους πλείστους. C καὶ τῷ ἔργῳ τούτῳ, εἴπερ τινὶ ἄλλῳ, εὐδοκίμησε παρὰ Μακεδόσιν Ἀλέξανδρος. ἔπεμψε δὲ καὶ Κλέανδρον τὸν Πολεμοκράτους ἐπὶ ξυλλογῇ στρατιωτῶν εἰς Πελοπόννησον. Παρμενίωνα δὲ πέμπει ἐπὶ Σάρδεων, δοὺς αὐτῷ τῶν ἑταίρων ἱππαρχίαν, καὶ τοὺς Θετταλοὺς ἱππέας, καὶ τοὺς ἄλλους ξυμμάχους, καὶ τὰς ἁμάξας ἄγειν· καὶ κελεύει προϊέναι ἀπὸ Σάρδεων ἐπὶ Φρυγίαν. αὐτὸς δὲ ἐπὶ Λυκίας τε καὶ Παμφυλίας ᾔει, ὡς τῆς παραλίου ἐπικρατήσας, ἀχρεῖον καταστῆσαι τοῖς πολεμίοις τὸ ναυτικόν. D καὶ πρῶτον μὲν ἐν παρόδῳ Ὕπαρνα χωρίον ὀχυρὸν φυλακὴν ἔχον ξένους μισθοφόρους ἐξ ἐφόδου ἔλαβεν· οἱ δ' ἐκ τῆς ἄκρας ξένοι ὑπόσπονδοι ἐξῆλθον. ἔπειτα εἰσβαλὼν ἐς Λυκίαν, Τελμισσεῖς μὲν ὁμολογίᾳ προσηγάγετο· περάσας δὲ τὸν Ξάνθον ποταμόν, Πίναρα, καὶ Ξάνθον τὴν πόλιν, καὶ Πάταρα, ἐνδοθέντα ἔλαβεν, καὶ ἄλλα ἐλάττω πολίσματα, ἐς τριάκοντα. ταῦτα καταπράξας ἐν ἀκμῇ ἤδη τοῦ χειμῶνος, ἐς τὴν Μιλυάδα καλουμένην χώραν ἐσβάλλει, ἣ ἔστι μὲν τῆς μεγάλης Φρυγίας, ξυνετέλει δὲ ἐς τὴν Λυκίαν, E τότε οὕτως ἐκ βασιλέως μεγάλου τεταγμένον· καὶ ἐνταῦθα Φασηλιτῶν πρέσβεις ἧκον περὶ φιλίας τε καὶ χρυσῷ στεφάνῳ στεφανοῦντες Ἀλέξανδρον, καὶ ὑπὲρ τῶν αὐτῶν ἐπικηρυκευόμενοι ἐπρέσβευον Λυκίων τῶν κάτω οἱ πολλοί. Ἀλέξανδρος δὲ Φασηλίτας τε καὶ Λυκίους παραδοῦναι τὰς πόλεις τοῖς ἐπὶ τούτῳ στελλομένοις ἐκέλευσε, καὶ παρεδόθησαν ξύμπασαι. αὐτὸς δὲ ὀλίγον ὕστερον ἐς τὴν Φασηλίδα παραγενόμενος, συνεξαιρεῖ αὐτοῖς φρούριον ὀχυρὸν ἐπιτετειχισμένον τῇ χώρᾳ πρὸς Πισιδῶν, ὅθεν ὁρμώμενοι οἱ F βάρβαροι πολλὰ ἔβλαπτον τῶν Φασηλιτῶν τοὺς τὴν γῆν ἐργαζομένους. ἔτι δὲ αὐτῷ περὶ τὴν Φασηλίδα ὄντι ἐξαγγέλλεται Ἀλέξανδρον αὐτῷ τὸν Ἀερόπου ἐπιβουλεύειν, τά τε ἄλλα τῶν ἑταίρων ὄντα, καὶ ἐν τῷ τότε Θετταλῶν τῆς ἵππου ἄρχοντα. ἦν μὲν δὴ ὁ Ἀλέξανδρος οὗτος, ἀδελφὸς Ἡρομένους τε καὶ Ἀρραβαίου τῶν ξυνεπιλαβόντων τῆς σφαγῆς τῆς Φιλίππου. καὶ

τότε

τότε ἤδη ξυνόντα αὐτὸν Ἀλέξανδρος ἀφῆκεν, ὅτι ἐν πρώτοις τε ἀφίκετο τῶν φίλων παρ' αὐτόν, ἐπειδὴ Φίλιππος ἐτελεύτησε, καὶ τὸν θώρακα συνενδὺς, συνηκολούθησεν αὐτῷ εἰς τὰ βασίλεια· ὕστερον δὲ καὶ ἐν τιμῇ ἀμφ' αὐτὸν εἶχε, στρατηγόν τε ἐπὶ Θρᾴκης στείλας· καὶ ἐπειδὴ Κάλας ὁ τῶν Θετταλῶν ἵππαρχος ἐπὶ σατραπείᾳ ἐξεπέμφθη, αὐτὸν ἀπέδειξεν ἄρχειν τῆς Θεσσαλικῆς ἵππου. τὰ δὲ τῆς ἐπιβουλῆς ἐξηγγέλθη ὧδε. Δαρεῖος, ἐπειδὴ Ἀμύντας αὐτομολήσας πρὸς αὐτὸν, λόγους τέ τινας καὶ γράμματα παρὰ τοῦ Ἀλεξάνδρου τούτου ἐκόμισε, καταπέμπει ἐπὶ θάλασσαν Ἀσισίνην ἄνδρα Πέρσην, τῶν ἀμφ' αὐτὸν πιστῶν, πρόφασιν μὲν, παρὰ Ἀτιζύην τὸν Φρυγίας σατράπην, τῇ δὲ ἀληθείᾳ τῷ Ἀλεξάνδρῳ τούτῳ συνεσόμενον, καὶ πίστεις δώσοντα, ἢν ἀποκτείνῃ βασιλέα Ἀλέξανδρον, αὐτὸν βασιλέα καταστήσειν τῆς Μακεδονίας, καὶ χρυσίου τάλαντα πρὸς τῇ βασιλείᾳ ἐπιδώσειν χίλια. ὁ δὲ Ἀσισίνης ἁλοὺς πρὸς Παρμενίωνος, ταῦτ' εἶπεν ἀνακρινόμενος ὧν ἕνεκα ἀπεστάλη. καὶ τοῦτον αὐτίκα ἐν φυλακῇ πέμπει Παρμενίων παρ' Ἀλέξανδρον, καὶ πυνθάνεται ταῦτα παρ' αὐτοῦ Ἀλέξανδρος. συναγαγὼν δὲ τοὺς φίλους, βουλὴν προὐτίθη ὅ τι χρὴ ὑπὲρ Ἀλεξάνδρου γνῶναι. καὶ ἐδόκει τοῖς ἑταίροις μήτε πάλαι εὖ βεβουλεῦσθαι, τὸ κράτιστον τοῦ ἱππικοῦ ἀνδρὶ οὐ πιστῷ ἐπιτρέψας, νῦν τε χρῆναι αὐτὸν κατὰ τάχος ἐκποδὼν ποιεῖσθαι, πρὶν καὶ ἐπιτηδειότερον γενόμενον τοῖς Θετταλοῖς, ξὺν αὐτοῖς τι νεωτερίσαι. καί τι καὶ θεῖον ἐφόβει αὐτούς. ἔτι γὰρ πολιορκοῦντος αὐτοῦ Ἀλεξάνδρου Ἁλικαρνασσὸν, ἀναπαύεσθαι μὲν ἐν μεσημβρίᾳ, χελιδόνα δὲ περιπέτεσθαι ὑπὲρ κεφαλῆς τρύζουσαν μεγάλως, καὶ τῆς εὐνῆς ἄλλῃ καὶ ἄλλῃ καθίζειν, θορυβωδέστερον ἢ κατὰ τὸ εἰωθὸς ᾄδουσαν. τὸν δὲ, ὑπὸ καμάτου ἐγερθῆναι μὲν ἀδυνάτως ἔχειν ἐκ τοῦ ὕπνου, ἐνοχλούμενον δὲ πρὸς τῆς φωνῆς, τῇ χειρὶ οὐ βαρέως ἀποσοβῆσαι τὴν χελιδόνα. τὴν δὲ τοσούτου ἄρα δεῆσαι ἀποφυγεῖν πληγεῖσαν, ὥστε ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τῆς τοῦ Ἀλεξάνδρου καθεζομένην, μὴ πρόσθεν ἀνεῖναι πρὶν παντελῶς ἐξεγερθῆναι Ἀλέξανδρον. καὶ Ἀλέξανδρος οὐ φαῦλον ποιησάμενος τὸ τῆς χελιδόνος, ἀνεκοίνωσεν Ἀριστάνδρῳ τῷ Τελμισσεῖ μάντει. Ἀρίστανδρον δὲ, ἐπιβουλὴν μὲν ἔκ του τῶν φίλων σημαίνεσθαι αὐτῷ εἰπεῖν, σημαίνεσθαι δὲ, καὶ ὅτι καταφανὴς ἔσται. τὴν γὰρ χελιδόνα, σύντροφόν τε εἶναι ὄρνιθα καὶ εὔνουν ἀνθρώποις, καὶ λάλον μᾶλλον ἢ ἄλλον ὄρνιθα. ταῦτά τε οὖν καὶ τὰ ἀπὸ τοῦ Πέρσου ξυνθεὶς, πέμπει ὡς Παρμενίωνα Ἀμφοτερὸν, τὸν Ἀλεξάνδρου μὲν παῖδα, ἀδελφὸν δὲ Κρατεροῦ. καὶ ξυμπέμπει αὐτῷ τῶν Περγαίων τινὰς τὴν ὁδὸν ἡγησομένους. καὶ ὁ Ἀμφοτερὸς στολὴν ἐνδὺς ἐπιχώριον, ὡς μὴ γνώριμος εἶναι κατὰ τὴν ὁδὸν, λανθάνει ἀφικόμενος παρὰ Παρμενίωνα· καὶ γράμματα μὲν οὐ κομίζει παρ' Ἀλεξάνδρου (οὐ γὰρ ἔδοξε γράφειν ὑπὲρ οὐδενὸς τοιούτου ἐς τὸ ἐμφανὲς) τὰ δὲ ἀπὸ γλώσσης οἱ ἐντεταλμένα ἐξήγγειλε. καὶ οὕτω ξυλλαμβάνεται ὁ Ἀλέξανδρος οὗτος, καὶ ἐν φυλακῇ ἦν. Ἀλέξανδρος δὲ ἄρας ἐκ Φασήλιδος, μέρος μέν τι τῆς στρατιᾶς διὰ τῶν ὀρῶν πέμπει ἐπὶ Πέργης, ᾗ ὡδοπεποιήκεσαν αὐτῷ οἱ Θρᾷκες, χαλεπὴν ἄλλως καὶ οὐ μακρὰν οὖσαν τὴν πάροδον· αὐτὸς δὲ παρὰ τὴν θάλασσαν διὰ τοῦ αἰγιαλοῦ ἦγε τοὺς ἀμφ' αὐτόν. ἔστι δὲ ταύτῃ ἡ ὁδὸς οὐκ ἄλλως, ὅτι μὴ τῶν ἀπ'

A conscij fuerāt. Et tum quidē in culpa quū esset, Alexāder eum dimiserat, ꝙ inter præcipuos amicos post Philippi obitū ad se venisset, & thorace indutus cum in regiā comitatus esset. Postea verò multis hoooribus affectum sibi adiunxerat, ducémque copiarū in Thraciā miserat, & Cala Thessalici equitat* præfecto ad satrapatum misso, hunc Thessalis ducem dederat. Insidiarum verò ratio ita instituta fuisse oarratur. Darius, acceptis per Amyntam transfugam ab hoc Alexandro mandatis & literis, Asisinem hominem
B Persam, cui plurimum fidebat, ad maritimā oram mittit, prætextu quidem legationis ad Atyziem Phrygiæ satrapam: re vera autem, vt Alexandrum huoc adiret, fidémque faceret, si regem Alexandrum interficeret, Macedoniæ regnum, & mille insuper auri talenta se illi daturum. Sed Asisines à Parmenione comprehensus, causam suæ legationis examinatus explicauit. Parmeoio illum cum custodia ad Alexandrum mittit, qui eadem ex illo cognoscit. Conuocatis
C autem amicis, quid de Alexandro Aëropo statuēdum sit, cooſultat. Amicis visum est, parum consultè initio factum fuisse, quòd præstantissimum equitatum homini non fido commisisset: nunc verò celeriter illum de medio tollendum, priusquam conciliatis Thessalorum animis res nouas vnà cum iis moliretur. Prodigium etiam recens timorem ipsis adiecit. Alexandro enim adhuc Halicarnassum obsidente, & sub meridiem quiescente, ferunt hirundinem dormientis caput circumuolitasse, magnos gar-
D ritus edentem, & modò in hoc modò in illud lectuli latus insedisse, turbulētius quàm illius auis consuetudo fert, canentē. Ipsum præ defatigatione à somno excitari non potuisse: sed quum vlterius strepitu suo molesta esset, leuiter manu hirundinem repulisse: illam tantum abfuisse vt repulsa auolarit, vt ipsius capiti insidens non prius cantare destiterit, quàm Alexander penitus experrectus fuerit. Is prodigium illud non leuis momenti esse ratus, Aristandrum Telmissensem vatem consuluit: qui, insidias A-
E lexandro ab amico quodam strui, portendi respondit: fore tamen vt insidiæ proderentur. Hirundinem enim, coalumnam atque amicam homioibus esse, ac præ cæteris auibus garrulam. Vatis itaque responsum cum Persæ dictis conferens, Amphoterum Alexandri quidem filium, Crateri autem fratrē, ad Parmenionem mittit, Pergensibus aliquot, qui itineris duces essent, adiunctis. Amphoterus, patrio atque assueto illi regioni habitu assumpto, ne in itinere agnosce-
F retur, clam ad Parmenionem peruenit: ac nihil quidem ab Alexandro literarum adfert, (nihil enim hac de re literis cōmittendū iudicarat) sed verbis mādata exponit: atque ita Alexāder hic capitur, & custodiæ traditur. Alexāder ex Phaselide mouēs, aliquā exercitus partem per montana Pergas mittit, qua Thraces iter monstrarant, arduum quidem, sed cōpendiosum. ipse secus mare per littus suos ducit. Via autem hæc aliter

confici non potest, nisi ventis à septentrione flantibus: austro autē inualescente, ægrè per littus iter fit. Tum verò ex vehemētibus austris boreales venti exorti, non absque diuino quodā numine (vt ipse Alexāder, & qui cum eo erant, interpretabantur) facilem ac celerem transitum præbuerunt. Ex Pergis progressus, obuios habuit legatos Aspendiorum principes, oppida quidem dedentes, at ne præsidia imponeret deprecantes. Ac de præsidio quidē postulata impetrarunt: quinquaginta talenta in exercitus stipendia iis imperat, & equos quos tributi nomine Dario nutriebant. Equos itaque vltra argenti summam daturos se polliciti, discedūt. Alexander inde in Siden mouit: sunt autem Siditæ Cumæi, ex Cumis AEoliis oriundi, qui quidem de origine sua huiusmodi quippiam narrant. nimirū se primos qui è Cumis profecti eò appulerunt, atque in eam regionem habitandam descenderunt, repentè Græcanicæ linguæ oblitos fuisse, statimque barbaros sonos emisisse: nec quidem illos cum barbaris vicinis communes, sed ipsis proprios ac peculiares, quique antea in vsu non fuissent: atque ex eo tempore Siditas à vicinis barbaris distinctos esse. Alexander, relicto apud Siden præsidio, Syllium profectus est, oppidum munitum, atque externi mercenariique militis præsidio firmatum, ita vt repentino insultu capi non posset. Adhæc in itinere nuntiatum est, Aspendios nihil corū quæ pacta essent præstare, neque equos tradere iis qui ad eos recipiendos missi erant, neque pecuniam numerare velle, sed rebus suis ex agro in vrbem vectis, portas iis qui ab Alexandro venerant præclusisse, & muros sicubi affecti videbantur, instaurasse. Quibus rebus cognitis, Aspendum versus castra mouit. Sita est ea vrbs magna ex parte in aspera præruptáque rupe, quam Eurymedon fluuius alluit. Erant autem iis circum rupem decliuioribus ac planioribus in locis ædificia non pauca, modico muro circumiecto. Simulac verò Alexandrum mœnibus appropinquantem viderunt, muro ædificiisque, quæ humilioribus in locis inhabitabāt, desertis, quòd ea tueri se posse diffiderent, in arcem confugiunt. Alexander, vt primùm eò cum exercitu peruenit, vacuum murum transgressus, in ædificiis quæ Aspendij deseruerant, castra locat. Qui quum Alexandrum præter expectationem imminentem, ac sese vndique ab exercitu circumsessos viderunt, missis legatis orarunt vt prioribus conditionibus pactio fieret. Alexander, loci munitione animaduersa, quódque ipse ad longam obsidionem imparatus esset, nihilominus tamen non iisdem conditionibus cum eis conuenit: sed vt principes vrbis obsides dent, & equos quos antea promiserant tradant, & talentorū summam duplicent, imperat: vtque satrapæ, quē Alexander statuisset, pareant, & tributa consueta Macedonibus pendant: ac de agro, cuius possessionem finitimis vi eripuisse accusabantur, iudicio contendant. Omnibus iis conditionibus acceptis Pergen profectus, inde in Phrygiā castra mouit. Erat porrò illi iter faciendū per Telmissum vrbē. Homines

A ἄρκτου ἀνέμων πνεόντων· εἰ δὲ νότοι κατέχοιεν, ἀπόρως ἔχει διὰ τοῦ αἰγιαλοῦ ὁδοιπορεῖν. τότε δ' ἐκ νότων σκληρῶν, βορέαι ἐπιπνεύσαντες, οὐκ ἄνευ τοῦ θείου (ὡς αὐτός τε καὶ οἱ ἀμφ' αὐτὸν ἐξηγοῦντο) εὐμαρῆ καὶ ταχεῖαν τὴν πάροδον παρέσχον. ἐκ Πέργης δὲ ὡς προήει, ἐντυγχάνουσιν αὐτῷ κατὰ τὴν ὁδὸν πρέσβεις Ἀσπενδίων αὐτοκράτορες, τὴν μὲν πόλιν ἐνδιδόντες, φρουρὰν δὲ μὴ εἰσάγειν δεόμενοι. καὶ περὶ μὲν τῆς φρουρᾶς πράξαντες ἀπῆλθον ὅσα ἠξίουν· πεντήκοντα δὲ
B τάλαντα κελεύει τῇ στρατιᾷ δοῦναι αὐτοῖς ἐς μισθὸν, καὶ τοὺς ἵππους οὓς δασμὸν βασιλεῖ ἔτρεφον. οἱ δὲ, ὑπέρ τε τοῦ ἀργυρίου, καὶ τοὺς ἵππους παραδώσειν ξυνθέμενοι, ἀπῆλθον. Ἀλέξανδρος δὲ ἐπὶ Σίδης ᾔει. εἰσὶ δὲ οἱ Σιδῆται Κυμαῖοι, ἐκ Κύμης τῆς Αἰολίδος· καὶ οὗτοι λέγουσιν ὑπὲρ σφῶν τόνδε τὸν λόγον· ὅτι ὡς κατῆράν τε ἐς τὴν γῆν ἐκείνην οἱ πρῶτοι ἐκ Κύμης σταλέντες, καὶ ἐπὶ οἰκισμῷ ἐξέβησαν, αὐτίκα τὴν μὲν Ἑλλάδα γλῶσσαν ἐξελάθοντο, εὐθὺς δὲ βάρβαρον
C φωνὴν ἵεσαν, οὐδὲ τῶν προσχώρων βαρβάρων ἀλλὰ ἰδίαν σφῶν, οὔπω πρόσθεν οὖσαν τὴν φωνήν. καὶ ἐκ τότε οὐ κατὰ τοὺς ἄλλους προσχώρους Σιδῆται ἐβαρβάριζον. καταλιπὼν δὲ φρουρὰν ἐν τῇ Σίδῃ, προήει ἐπὶ Σύλλιον, χωρίον ὀχυρὸν, καὶ φρουρὰν ἔχον ξένων μισθοφόρων, καὶ αὐτῶν τῶν ἐπιχωρίων βαρβάρων. ἀλλ' ὅτι τὸ Σύλλιον ἐξ ἐφόδου αὐτοσχεδίου ἠδυνήθη λαβεῖν. ἔπειτα ἠγγέλθη αὐτῷ κατὰ τὴν ὁδὸν τοὺς Ἀσπενδίους, ὅτι οὐδὲν τῶν συγκειμένων πρᾶξαι ἐθέλοιεν· οὔτε
D τοὺς ἵππους παραδοῦναι τοῖς πεμφθεῖσιν, οὔτε ἀπαριθμῆσαι τὰ χρήματα, καὶ τὰ ἐκ τῆς χώρας ὅτι ἀνασκευασάμενοι ἐς τὴν πόλιν, τάς τε πύλας ἀποκεκλείκασι τοῖς παρ' Ἀλεξάνδρου, καὶ τὰ τείχη ὅπῃ πεπονηκότα ἦν, ἐπισκευάζουσι. ταῦτα πυθόμενος, ἐπὶ Ἀσπένδου ἀνεζεύγνυεν. ᾤκισται δὲ τῆς Ἀσπένδου τὰ μὲν πολλὰ ἐπὶ ἄκρᾳ ὀχυρᾷ καὶ ἀποτόμῳ· καὶ παρ' αὐτὴν τὴν ἄκραν ὁ Εὐρυμέδων ποταμὸς ῥεῖ. ἦσαν δὲ αὐτοῖς καὶ περὶ τῇ ἄκρᾳ ἐν τῷ χθαμαλῷ οὐκ ὀλίγαι οἰκήσεις, καὶ τεῖχος περιεβέβλητο αὐταῖς οὐ μέγα. τὸ μὲν δὴ
E τεῖχος, εὐθὺς ὡς προσάγοντα Ἀλέξανδρον ἔγνωσαν, ἐκλείπουσιν ὅσοι ἐπῴκουν, καὶ τὰς οἰκίας ὅσας ἐν τῷ χθαμαλῷ ᾠκισμένας οὐκ ἐδόκουν διαφυλάξαι ἂν δύνασθαι· αὐτοὶ δὲ ἐς τὴν ἄκραν ξυμφεύγουσιν. Ἀλέξανδρος δὲ, ὡς ἀφίκετο ξὺν τῇ δυνάμει, εἴσω τοῦ ἐρήμου τείχους παρελθὼν, κατεστρατοπέδευσεν ἐν ταῖς οἰκίαις ταῖς καταλελειμμέναις πρὸς τῶν Ἀσπενδίων. οἱ δὲ Ἀσπένδιοι, ὡς εἶδον αὐτόν τε Ἀλέξανδρον παρ' ἐλπίδα ἥκοντα, καὶ τὸ στρατόπεδον ἐν κύκλῳ σφῶν πάντῃ, πέμψαντες πρέσβεις ἐδέοντο ἐφ' οἷσπερ πρότερον, ξυμβῆναι. καὶ Ἀλέξανδρος τό, τε χωρίον ὀχυρὸν ἰδὼν, καὶ αὐτὸς οὐκ ἐπὶ χρόνιον πολιορκίαν
F παρεσκευασμένος, ἐπὶ τοῖς αὐτοῖς μὲν οὐδὲ ὣς ξυνέβη πρὸς αὐτούς· ὁμήρους δὲ δοῦναι σφῶν τοὺς δυνατωτάτους ἐκέλευσε καὶ τοὺς ἵππους, οὓς πρόσθεν ὡμολόγησαν· καὶ ἑκατὸν τάλαντα, ἀντὶ τῶν πεντήκοντα· καὶ πείθεσθαι τῷ σατράπῃ τῷ ὑπ' Ἀλεξάνδρου ταχθέντι· καὶ φόρους ἀποφέρειν ὅσα ἔτη Μακεδόσι, καὶ ὑπὲρ τῆς χώρας διακριθῆναι ἣν τῶν προσχώρων οὖσαν, βίᾳ κατέχειν ἐν αἰτίᾳ ἦσαν. ὡς δὲ πάντα οἱ ἐπεχώρησαν, ἀνέζευξεν ἐς Πέργην, κἀκεῖθεν ἐς Φρυγίαν ὥρμητο. ἦν δὲ αὐτῷ ἡ πορεία παρὰ Τελμισσὸν πόλιν. οἱ δὲ ἄνθρωποι

οὗτοι, τὸ μὲν γένος Πισίδαι εἰσὶ, βάρβαροι. χωρίον δὲ οἰκοῦσιν ὑπερύψηλον, καὶ πάντῃ ἀπότομον· καὶ ἡ ὁδὸς παρὰ τὴν πόλιν, χαλεπή. καθήκει γὰρ ἐκ τῆς πόλεως ὄρος ἔστε ἐπὶ τὴν ὁδόν. καὶ τοῦτο μὲν αὐτοῦ ἐν τῇ ὁδῷ ἀποπαύεται· ἀντίπορον δὲ αὐτῷ ὄρος ἄλλο ἐστὶν, οὐ μεῖον ἀπότομον· καὶ ταῦτα τὰ ὄρη ὥσπερ πύλας ποιεῖ ἐπὶ τῇ ὁδῷ, καὶ ἔστιν ὀλίγῃ φυλακῇ κατέχοντας τὰ ὄρη ταῦτα, ἄπορον ποιεῖν τὴν πάροδον. καὶ τότε οἱ Τελμισσεῖς πανδημεὶ ἐκβεβοηθηκότες, ἀμφότερα τὰ ὄρη κατεῖχον. ταῦτα δὴ ἰδὼν Ἀλέξανδρος, στρατοπεδεύεσθαι αὐτοῦ, ὅπως εἶχον, ἐκέλευε τοὺς Μακεδόνας, γνοὺς ὅτι οὐ μενοῦσι πανδημεὶ οἱ Τελμισσεῖς, αὐλιζομένους σφᾶς ἰδόντες, ἀλλ' ἀποχωρήσουσιν εἰς τὴν πόλιν πλησίον οὖσαν οἱ πολλοὶ αὐτῶν, ὅσον φυλακὴν καταλιπόντες ἐπὶ τοῖς ὄρεσι. καὶ ξυνέβη, ὅπως εἴκαζεν. οἱ μὲν γὰρ πολλοὶ αὐτῶν ἀπῆλθον, αἱ φυλακαὶ δὲ ἐγκατέμειναν. καὶ ἐπὶ τούτους εὐθὺς ἀναλαβὼν τούς τε τοξότας, καὶ τὰς τῶν ἀκοντιστῶν τάξεις, καὶ τῶν ὁπλιτῶν ὅσοι κουφότεροι, ἐπήγαγεν. οἱ δὲ οὐκ ἔμειναν βαλλόμενοι, ἀλλὰ ἔλιπον τὸ χωρίον. Ἀλέξανδρος δὲ ὑπερβαλὼν τὰ στενὰ, πρὸς τῇ πόλει κατεστρατοπέδευσε. καὶ ἐνταῦθα ἀφικνοῦνται παρ' αὐτὸν Σελγέων πρέσβεις. οἱ δέ εἰσι καὶ αὐτοὶ Πισίδαι βάρβαροι, καὶ πόλιν μεγάλην οἰκοῦσι, καὶ αὐτοὶ μάχιμοί εἰσιν· ὅτι δὲ πολέμιοι τοῖς Τελμισσεῦσιν ἐκ παλαιοῦ ἐτύγχανον, ὑπὲρ φιλίας πρὸς Ἀλέξανδρον πεπρεσβευμένοι ἦσαν. καὶ πρὸς τούτους σπένδεται Ἀλέξανδρος, καὶ ἐκ τούτου πιστοῖς ἐς ἅπαντα ἐχρήσατο· τὴν Τελμισσὸν δὲ ἀπέγνω ἑλεῖν ἂν ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ, ἀλλ' ἐπὶ Σαλαγασσοῦ ἐστέλλετο. ἦν δὲ καὶ αὕτη οὐ μικρὰ πόλις· Πισίδαι καὶ ταύτην ᾤκουν· καὶ ἐδόκουν πάντων Πισιδῶν μαχίμων ὄντων αὐτοὶ εἶναι οἱ μαχιμώτατοι. καὶ τότε τὸν λόφον τὸν πρὸ τῆς πόλεως, ὅτι καὶ οὗτος οὐ μεῖον τοῦ τείχους ὀχυρὸς ἐς τὸ ἀπομάχεσθαι ἦν, κατειληφότες προσέμενον. Ἀλέξανδρος δὲ τὴν μὲν φάλαγγα τῶν Μακεδόνων τάσσει ὧδε· ἐπὶ μὲν τοῦ δεξιοῦ κέρως, ἵνα καὶ αὐτὸς ἐπετέτακτο, τοὺς ὑπασπιστὰς εἶχεν· ἐχομένους δὲ τούτων, τοὺς πεζεταίρους ἔστε ἐπὶ τὸ εὐώνυμον παρατείνας, ὡς ἑκάστοις τῶν στρατηγῶν ἡ ἡγεμονία τῆς τάξεως ἐν τῇ τότε ἡμέρᾳ ἦν. ἐπὶ δὲ τῷ εὐωνύμῳ ἐπέταξεν ἡγεμόνα Ἀμύνταν τὸν Ἀρραβαίου. προσετετάχατο δὲ αὐτῷ, τοῦ μὲν δεξιοῦ κέρως, οἵ τε τοξόται καὶ οἱ Ἀγριᾶνες· τοῦ δὲ εὐωνύμου, οἱ ἀκοντισταὶ οἱ Θρᾷκες, ὧν ἡγεῖτο Σιτάλκης. οἱ γὰρ ἱππεῖς αὐτῷ οὐκ ὠφέλιμοι ἐν τῇ δυσχωρίᾳ ἦσαν. τοῖς Πισίδαις δὲ καὶ Τελμισσεῖς προσβεβοηθηκότες ξυνετάξαντο. ἤδη δὲ οἱ ἀμφ' Ἀλέξανδρον προσβεβληκότες τῷ ὄρει, ὅπερ κατεῖχον οἱ Πισίδαι, κατ' αὐτὸ τὸ ἀποτομώτατον τῆς ἀνόδου ἦσαν. καὶ ἐν τούτῳ ἐπιτίθενται αὐτοῖς οἱ βάρβαροι λόχοις κατὰ κέρας ἑκάτερον, ᾗ σφίσι μὲν εὐπροσοδώτατον ἦν, τοῖς πολεμίοις δὲ χαλεπωτάτη ἡ πρόσβασις· καὶ τοὺς μὲν τοξότας, οἷα δὴ οὔτε ἀκριβῶς ὡπλισμένους καὶ πρώτους πελάσαντας, ἐτρέψαντο· οἱ δὲ Ἀγριᾶνες ἔμειναν. ἐγγὺς γὰρ ἤδη καὶ ἡ φάλαγξ τῶν Μακεδόνων προσῆγε, καὶ πρὸ αὐτῆς Ἀλέξανδρος ἐφαίνετο. ὡς δὲ ἐν χερσὶν ἡ μάχη ἐγίγνετο, γυμνοί τε οἱ βάρβαροι ὄντες ὁπλίταις προσεφέροντο, καὶ πάντῃ κατα-

A hi sunt barbari, à Pisidis oriundi: locum autem inhabitant vehementer excelsum, omnique ex parte præruptum: viaque ipsa quæ ad vrbē ducit, ardua est ac difficilis. Siquidem mons ab vrbe in viam protenditur, cuius radices in ipsam viam desinunt. Huic alter ex aduerso mons obiectus est, æquè abruptus: ita vt portas in via facere videantur, facileque aditus omnis ab exiguo præsidio montibus illis imposito impediri possit. Vtrunque montem Telmissei omni manu accurrentes insederant. Id conspicatus Alexan- B der, Macedones, ibi, vt possent, locare castra iubet: ita secum reputans, Telmissenses nō ita cū omni manu eo loci moram facturos, quum Macedonas castra fixisse cernerēt, sed maximam eorum partem in vrbem, quę proxima erat, sese recepturam, præsidio aliquo in montibus relicto. Et quidem perinde ac cogitarat euenit. plerique enim eorum tecesserunt, præsidium solum remansit. Alexander, sumtis sagittariis & iaculatorum ordinibus, & ex armigeris, iis qui expeditiores C erant, præsidium inuadit. Telmissei, quum telorum iactus sustinere non possent, locum deserunt. Alexander, superatis angustiis ad vrbem castra mouet. Eo loci legati à Selgeis ad eum veniunt. Sunt autem & hi Pisidæ barbari, magnámque vrbem incolunt, bellicosi etiam ipsi. Hi, quòd veteres Telmissorum hostes essent, legatos ad Alexandrum, amicitiam petentes, miserant. Fœdere itaque cum iis pacto, deinceps illis ad omnia fidis Alexander est vsus. Dehinc, quum Telmissi expugnatio nō exiguum tēpus re- D quirere videretur Salagassum petit. Erat porro etiam hæc non parua vrbs, à Pisidis habitata: quúmque omnes Pisidæ bellicosi existimati fuerint, tum hi cæteris bellica laude superiores semper sunt habiti: ac tum temporis collem, qui vrbi imminebat, quòd non minus quàm muros vrbis munitum illum ad propulsandum hostem iudicarent, occupant. Alexander Macedonum phalangem ita instruit. A dextro cornu, cui ipse præerat, scutatos locat: proximos his, auxi- E liarios pedites ad sinistrum cornu explicat, prout singulis ducibus eo die ordines ducendi contigerant. A sinistro quidem cornu ductorem statuit Amyntam Arrabæi filium. Huic à dextro quidem latere sagittarios & Agrianos prætendit, à sinistro, iaculatores Thracas, quos ducebat Sitalces. equites enim in illa locorum difficultate nulli vsui esse poterant. Porrò Pisidis Telmissei etiā auxilio venerant, vnáque in acie stabant. Iámque Alexandri acies montem subeuntes quē Pisidæ tenebant, ad maximè prærupta ascen- F sus loca peruenerant, quum barbari in vtrunque cornu ex insidiis prorumpunt, qua parte ipsis expeditior via, hostibus verò difficillimus accessus esset: & sagittarios quidem, vtpote leuiter armatos, quique primi pedem contulerant, in fugam vertunt: Agriani verò subsistunt. Nam & propinqua erat Macedonum phalanx, & Alexander ipsam ducens conspiciebatur. Postquam autem comminus manu res geri cœpit, barbari nudi cum armatis confligentes, omnique ex parte

In vet. cod. Ταλασσοῦ, non Σαλαγασσοῦ.

vulnerati cadunt, ac terga vertunt. Cæsi sunt ex iis circiter quingenti. Multi enim, quòd leues expeditique essent, & locorum scientes, facile euaserunt: Macedones, ob grauitatem armorum, nullámque viarum notitiam, minus audacter fugientes insequuti sunt. Alexander fugientium tergis acriter instans, vrbem illorum magna vi capit, Cleandro, vno ex copiarum ducibus, desiderato, aliisq; militibus circiter viginti. Inde in alios Pisidas mouit, & nonnulla eorum castella vi cepit, nonnulla pactionibus ad deditionem adduxit. Posthæc in Phrygiam venit, ad paludem cui Ascania nomē est: in qua sal suapte sponte concrescit, quo incolæ vtuntur, neque maricam ad rem indigent. Quintis castris Celænas peruenit. Erat in ea vrbe arx omni ex parte prærupta ac præceps, quam Phrygiæ satrapa præsidio Carum mille, Græcorum mercenariorum centum, tenebat. Hi legatos ad Alexandrum mittunt, nisi subsidium illis intra statum diem (quem nominabant) adferretur, deditionē pollicentes. Quam quidem cōditionem Alexander rebus suis *conuenientiorem quàm obsidionem esse statuit, quòd difficillima omni ex parte arcis oppugnatio videretur. In ea vrbe mille quingentos milites præsidio relinquit, & dies decē ibi commoratus, Antigonum Philippi filium Phrygiæ satrapam declarat, & Balacrum Amyntæ filium eius loco auxiliaribus copiis præficit. Ipse Gordium profectus est, literis ad Parmenionē missis, vti illuc sibi cum exercitu obuiam veniat. Parmenio imperata facit, & Macedones qui vxores nouiter nuptas visum ierant, Gordium veniunt, & cum iis exercitus recens conscriptus: quem Ptolemæus Seleuci, & Cœnus Polemocratis, atque Meleagrus Neoptolemi filius ducebant. Erat is exercitus, peditum quidem Macedonum mille, equitum trecētorum, Thessalorum equitum ducentorum, Eliorum, cētum quinquaginta, quibus præerat Alcias Elius. Est porrò Gordium in Phrygia Hellesponto proxima, ad Sangarium amnem sita, cuius fluminis fontes in Phrygia oriuntur. Ipse, per Thracas Bithynos fluens, in Euxinū pontum fertur. Eo loci Atheniensium etiam legati ad Alexandrum veniunt, oratum vti ciues suos, qui vnà cum Persis militantes, ad Granicum amnem capti fuerint, ac tum in Macedonia cum aliis bis mille vincti tenebātur, dimittat. Hi, postulatione sua nequaquam impetrata, ad domos suas redeūt. Neque enim consultum Alexandro videbatur, vigente adhuc Persico bello, Græcorum metum trepidationémque imminuere, qui aduersus Græciam pro barbaris militare veriti non fuissent. Hoc tantùm responsi dedit, vt bello Persico ex animi sui sententia confecto, legatos pro ciuibus suis deprecatum mittant.

Vt legatur ὠφελιμώτερα. Posset autem verbum πολιορκεῖν iungi etiam cū ἄκραν, sublata quæ post ipsum est interpunctione.

A περισκεψάμενοι ἔπιπτον, ἔνθα δὴ ἐγκλίνουσι· καὶ ἀπέθανον μὲν αὐτῶν ἐς πεντακοσίους. κοῦφοι γὰρ ὄντες καὶ ἔμπειροι τῆς χώρας, οὐ χαλεπῶς ἀπεχώρουν· καὶ οἱ Μακεδόνες, διὰ βαρύτητα τῶν ὅπλων, καὶ ἀπειρίαν τῶν ὁδῶν, οὐ θαρραλέοι ἐς τὸ διώκειν ἦσαν. Ἀλέξανδρος δὲ ἐχόμενος τῶν φευγόντων, τὴν πόλιν αὐτῶν αἱρεῖ κατὰ κράτος. τῶν δὲ ξὺν αὐτῷ, Κλέανδρός τε ὁ στρατηγὸς ἀποθνήσκει, καὶ τῶν ἄλλων ἀμφὶ τοὺς εἴκοσιν. Ἀλέξανδρος δὲ ἐπὶ τοὺς ἄλλους Πισίδας ἦγε, καὶ τὰ μὲν ἵνα τῶν φρουρίων βίᾳ ἐξεῖλε, τὰ δὲ ὁμολογίᾳ προσηγάγετο. B ἐντεῦθεν δὲ ᾔει ἐπὶ Φρυγίας, παρὰ τὴν λίμνην ᾗ ὄνομα Ἀσκανία, ἐν ᾗ ἅλες πήγνυνται αὐτόματοι· καὶ τούτοις χρῶνται οἱ ἐπιχώριοι, οὐδὲ θαλάσσης τι ἐπὶ τούτῳ δέονται. καὶ ἀφικνεῖται ἐς Κελαινὰς πεμπταῖος. ἐν δὲ ταῖς Κελαιναῖς ἄκρα ἦν πάντῃ ἀπότομος· καὶ ταύτην φυλακὴ κατεῖχεν ἐκ τοῦ σατράπου τῆς Φρυγίας, Κᾶρες μὲν χίλιοι, Ἕλληνες δὲ μισθοφόροι ἑκατόν· καὶ οὗτοι πρεσβεύονται παρ' Ἀλέξανδρον, ἐπαγγελλόμενοι, εἰ μὴ ἀφίκοιτο σφίσι βοήθεια ἐν ἡμέρᾳ ᾗ ξυνέκειτο (φράσαντες τὴν ἡμέραν) C ὅτι παραδώσουσι τὸ χωρίον. καὶ ἔδοξε ταῦτα Ἀλεξάνδρῳ ὠφελιμώτερα, ἢ πολιορκεῖν, ἄπορον πάντῃ προσφέρεσθαι τὴν ἄκραν. πρὸς μὲν δὴ ταῖς Κελαιναῖς φυλακὴν καταλείπει στρατιώτας ἐς χιλίους, καὶ πεντακοσίους. μείνας δὲ αὐτοῦ ἡμέρας δέκα, καὶ σατράπην ἀποδείξας Φρυγίας Ἀντίγονον τὸν Φιλίππου, ἐπὶ δὲ τοὺς συμμάχους ἀντ' ἐκείνου στρατηγὸν Βάλακρον τὸν Ἀμύντου ἐπιτάξας, αὐτὸς ἐπὶ Γορδίου ἐστέλλετο· καὶ Παρμενίωνι ἐπέστελλεν, ἄγοντα ἅμα οἷ τὴν δύναμιν D ἐκεῖσε ἀπαντᾶν· καὶ ἀπήντα ξὺν τῇ δυνάμει Παρμενίων. καὶ οἱ νεόγαμοι οἱ ἐπὶ Μακεδονίας σταλέντες, ἐς Γόρδιον ἧκον, καὶ ξὺν αὐτοῖς ἄλλη στρατιὰ καταλεχθεῖσα, ἣν ἦγε Πτολεμαῖός τε ὁ Σελεύκου, καὶ Κοῖνος ὁ Πολεμοκράτους, καὶ Μελέαγρος ὁ Νεοπτολέμου, πεζοὶ μὲν Μακεδόνες ἐς χιλίους, ἱππεῖς δὲ ἐς τριακοσίους, καὶ Θεσσαλῶν ἱππεῖς ἐς διακοσίους, Ἠλείων δὲ ἑκατὸν καὶ πεντήκοντα, ὧν ἡγεῖτο Ἀλκίας ὁ Ἠλεῖος. τὸ δὲ Γόρδιον ἔστι μὲν τῆς Φρυγίας τῆς ἐφ' Ἑλλησπόντου, κεῖται δὲ ἐπὶ τοῦ Σαγγαρίου ποταμοῦ· τοῦ δὲ Σαγγαρίου αἱ μὲν πηγαὶ ἐκ Φρυγίας εἰσίν· αὐτὸς δὲ διὰ E τῆς Θρᾳκῶν τῶν Βιθυνῶν χώρας ἐξίησιν εἰς τὸν Εὔξεινον πόντον. ἐνταῦθα καὶ Ἀθηναίων πρεσβεία παρ' Ἀλέξανδρον ἀφίκετο, δεόμενοι Ἀλεξάνδρου ἀφεῖναι σφίσι τοὺς αἰχμαλώτους, οἳ ἐπὶ Γρανικῷ ποταμῷ ἐλήφθησαν Ἀθηναίων, ξυστρατευόμενοι τοῖς Πέρσαις· καὶ τότε ἐν Μακεδονίᾳ ξὺν τοῖς δισχιλίοις δεδεμένοι ἦσαν. καὶ ὑπὲρ αὐτῶν ἄπρακτοι ἐν τῷ τότε ἀπῆλθον· οὐ γὰρ ἐδόκει ἀσφαλὲς εἶναι Ἀλεξάνδρῳ, ἔτι συνεστῶτος τοῦ πρὸς τὸν Πέρσην πολέμου, ἀνεῖναί τι τοῦ φόβου τοῖς Ἕλλησιν, ὅσοι ἐναντία τῇ Ἑλλάδι στρατεύεσθαι ὑπὲρ τῶν βαρβάρων οὐκ ἀπηξίωσαν. F ἀλλ' ἀποκρίνεται, ἐπειδὰν τὰ παρόντα καλῶς γένηται, τότε ἥκειν ὑπὲρ τῶν αὐτῶν πρεσβευομένους.

ἈΡΡΙΑΝΟΥ ἹΣΤΟΡΙΩ͂Ν ἈΝΑΒΑ'ΣΕΩΣ Ἀλεξάνδρου,

Βιβλίον δεύτερον.

Ἐκ δὲ τούτου Μέμνων τοῦ τε ναυτικοῦ παντὸς ἡγεμὼν ἐκ βασιλέως Δαρείου καθεστηκὼς, καὶ τῆς παραλίου ξυμπάσης, ὡς ἐς Μακεδονίαν τε καὶ τὴν Ἑλλάδα ἀποστρέψων τὸν πόλεμον, Χῖον μὲν λαμβάνει, προδοσίᾳ ἐνδοθεῖσαν· ἔνθεν δὲ ἐπὶ Λέσβου πλεύσας, ὡς οὐ προσεῖχον αὐτῷ οἱ Μιτυληναῖοι, τὰς ἄλλας πόλεις τῆς Λέσβου προσηγάγετο. ταύτας δὲ παραστησάμενος καὶ προσσχὼν τῇ Μιτυλήνῃ, τὴν μὲν πόλιν χάρακι διπλῷ ἐκ θαλάττης εἰς θάλατταν ἀπετείχισε, στρατόπεδα δὲ πέντε ἐποικοδομησάμενος, τῆς γῆς ἐκράτει οὐ χαλεπῶς· καὶ μέρος μέν τι τῶν νεῶν τὸν λιμένα αὐτῶν ἐφύλασσε, τὰς δὲ ἐπὶ τὴν ἄκραν τῆς Λέσβου τὸ Σίγριον, ἵνα ἡ προσβολὴ μάλιστα, ἐπὶ ταῖς ἀπό τε Χίου καὶ Γεραιστοῦ καὶ Μαλαίας ὁλκάσιν ἀποστείλας, τὸν παράπλουν ἐν φυλακῇ εἶχεν, ὡς μή τινα ὠφέλειαν κατὰ θάλατταν γίγνεσθαι Μιτυληναίοις· καὶ ἐν τούτῳ αὐτὸς μὲν νόσῳ τελευτᾷ· καὶ εἴπερ τι ἄλλο, καὶ τοῦτο ἐν τῷ τότε ἔβλαψε τὰ βασιλέως πράγματα. Αὐτοφραδάτης δὲ καὶ Φαρνάβαζος ὁ Ἀρταβάζου (τούτῳ καὶ ἐπίτρεψε τελευτῶν ὁ Μέμνων τὴν αὐτοῦ ἀρχὴν, ἔστε Δαρεῖον ὅτι ὑπὲρ αὐτῆς γνῶναι, ἀδελφιδῷ αὐτοῦ ὄντι) οὗτοι τῇ πολιορκίᾳ οὐκ ἀρρώστως προσέκειντο· καὶ οἱ Μιτυληναῖοι τῆς τε γῆς εἰργόμενοι, καὶ ἀπὸ θαλάττης πολλαῖς ναυσὶν ἐφορμούσαις φρουρούμενοι, πέμψαντες παρὰ τὸν Φαρνάβαζον, ὁμολογίας ἐποιήσαντο. τοὺς μὲν ξένους τοὺς παρ' Ἀλεξάνδρου σφίσι κατὰ συμμαχίαν ἥκοντας ἀπελθεῖν, Μιτυληναίους δὲ καθελεῖν μὲν τὰς πρὸς Ἀλέξανδρον σφίσι γενομένας στήλας, ξυμμάχους δὲ εἶναι Δαρείου κατὰ τὴν εἰρήνην τὴν ἐπ' Ἀνταλκίδου γενομένην πρὸς βασιλέα Δαρεῖον, τοὺς φυγάδας δὲ αὐτῶν κατιέναι ἐπὶ τοῖς ἡμίσεσι τῶν τότε ὄντων ὅτε ἔφυγεν. Ἐπὶ τούτοις μὲν δὴ ἡ ξύμβασις τοῖς Μιτυληναίοις πρὸς τοὺς Πέρσας ξυνέβη. Φαρνάβαζος δὲ καὶ Αὐτοφραδάτης, ὡς παρῆλθον ἅπαξ εἴσω τῆς πόλεως, φρουράν τε ἐς αὐτὴν εἰσήγαγον, καὶ φρούραρχον ἐπ' αὐτῇ Λυκομήδην Ῥόδιον· καὶ τύραννον ἐγκατέστησαν τῇ πόλει Διογένην, ἕνα τῶν φυγάδων. χρήματά τε εἰσέπραξαν τοὺς Μιτυληναίους· τὰ μὲν βίᾳ ἀφελόμενοι τοὺς ἔχοντας, τὰ δὲ ἐς τὸ κοινὸν ἐπιβαλόντες. ταῦτα δὲ διαπραξάμενοι, Φαρνάβαζος μὲν ἔπλει ἐπὶ Λυκίας, ἄγων τοὺς ξένους τοὺς μισθοφόρους· Αὐτοφραδάτης δὲ, ἐπὶ τὰς ἄλλας νήσους. καὶ ἐν τούτῳ καταπέμπει Δαρεῖος Θυμώνδαν τὸν Μέντορος, αὐτὸν μὲν τοὺς ξένους παρὰ Φαρναβάζου [illegible] ἀρχὴν, ὅσων Μέμνων ἦρχε. καὶ παραδοὺς τούτῳ τοὺς ξένους Φαρνάβαζος, ἔπλει παρ' Αὐτοφραδάτην ἐπὶ τὰς ναῦς· ὡς δὲ ὁμοῦ ἐγένοντο, δέκα μὲν ναῦς στέλλουσιν ἐπὶ τὰς Κυκλάδας νήσους Δατάμην ἄνδρα Πέρσην ἄγοντα, αὐ-

ARRIANI HISTORIARVM DE EXPEDItione Alexandri,

Liber secundus.

Hæc dum geruntur, Memnon, quem Darius rex vniuersæ classi oræque maritimæ præfecerat, de bello Macedoniæ Græciæque inferendo cogitans, proditione Chium insulam capit. Inde in Lesbum nauigans, Mitylenæis qui eius partes sequuti nō sunt, exceptis, reliquas Lesbi vrbes in suam potestatem redegit. His itaque deditione acceptis, Mitylenas conuersus, vrbem ipsam a mari ad mare duplici vallo interclusit, & quinque castellis extructis, facilè reliquam insulam subegit. Et parte quidē nauium portum ipsorum tenebat, partem ad Sigrium, Lesbi *promontorium (quà potissimum transitus patet) in specula collocarat, quæ nauibus onerariis ex Chio, Geræsto & Malea venientibus traiiciendi potestatem interciperent, nequid nimirum subsidij Mitylenæis mari aduenire posset. Interea ipse morbo obijt: quod quidem, si quid aliud, Darij rebus obfuit. Autophradates autem & Pharnabazus Artabazi filius, cui Memnon moriens præfecturam suam commendarat, tantisper dum Darius aliquid de ea statuisset (erat enim ei * patruelis) obsidionem acriter vrgebāt. Mitylenæi & terra interclusi, & mari ingenti classe obsessi, legatis ad Pharnabazum missis, pactiones ineunt: vt exteri milites qui ab Alexandro auxilio missi erant, discedant, vt Mitylenæi * columnas, quas Alexandro cum fœderis inscriptione erexerant, subuertant, vt Dario confœderati sint: vt exulum dimidia pars reuertatur. Hisce conditionibus Mitylenæi cum Persis pacti sunt. Pharnabazus & Autophradates quum iam vrbem ingressi essent, præsidium introducunt, eique Lycomedem Rhodium præficiunt, ac Diogenem, vnum de numero exulum, tyrannum vrbi imponunt: Mitylenæis pecuniam imperant, eamque partim ditioribus eripiunt, partim multitudini iniungunt.

His peractis, Pharnabazus in Lyciam nauigat, exteros mercenarios ducens, Autophradates alias insulas petit. Inter hæc Darius Thymondam Mentoris filiū mittit, qui à Pharnabazo mercenarios, quibus Memnon præfuerat, petat: Pharnabazus externo milite Thymondæ tradito, ad Autophradatem, qui apud classem erat, nauigat. Hi, quum vnà essent, Datamen Persam in Cycladas cum nauibus decem mittunt. Ip-

Fac. Arcem.

Fac. Ex sorore natus.

Fac. Tabulas deponerent. Plin. Græco nomine seruato, stelas vocat.

centum nauium classe Tenedum petunt: ad quam insulam delati, quum in portum qui Borealis dicitur, sese recepissent, ad Tenedios mittunt, imperantes vt stelas quas Alexandro & Græcis posuerant, tollant, & pacẽ quam cum Dario per *Antalcidam inierant, colant. Tenediorum animi magis quidem erga Alexandrum & Græcos erant propensi, sed (quo tum in statu res ipsorum erant) de salute sua, nisi se ad Persarum voluntatẽ aggregarent, desperabãt. Siquidẽ Hegelochus, cui Alexander vt nauales copias denuo compararet imperarat, nondum tantas coëgerat, vt sperarent illas breui tempore adiumento ipsis esse posse. Ita Pharnabazus Tenedios metu potius quàm voluntate ad se pertraxit. Dum hæc aguntur, Proteas Andronici filius naues oblongas ex Eubœa & Peloponneso Antipatri iussu collegerat, quæ & insulis ipsísque adeò Græciæ præsidio alicui essent, si, vti nuntiabatur, barbari classe infestarent. Is quum audisset Datamen cum decem nauibus ad *Siphnum in statione agere, ipse cum quindecim nauibus Chalcidem, ad Euripum sitam, defertur: quúmque prima luce Cythnum appulisset, totum ibi diem substitit, vt certius exploratiúsque aliquid de decem illarum nauium statu cognosceret: simul vt impetus per noctẽ factus, plus horroris Phœnicibus incuteret. Postquam verò certior factus est, Datamen cum nauibus ad Siphnum in statione esse, noctu inde mouens, & sub ipsam auroram hostes nihil tale expectantes adortus, octo ex eis naues milite instructas capit. Datames cũ duabus triremibus in primo cum Proteæ nauibus cõflictu elapsus, ad reliquam classem se recepit. Alexander verò, vt Gordium peruenit, conscensa arce, vbi & Gordij & filij eius Midę regia erat, cepit illum cupiditas videndi currum Gordij, & nodum qui in illius currus iugo esse ferebatur. Multus enim erat apud finitimos eo de nodo sermo. Gordium fuisse quẽdam ex veteribus Phrygibus hominem tenuis fortunæ, exiguum agrum colentem, & iuga boum duo, quorum altero ad arationem, altero ad vecturam vteretur: eo aliquando arante, aquilam in iugo consedisse, ibique id tempus vsque quo bobus iuga demuntur constitisse. Gordium spectaculo attonitum, Telmissenses vates communicandæ rei causa adiisse. (esse enim Telmissenses peritissimos prodigiorum interpretes, & vaticinandi scientiam ipsis pariter atque vxoribus & liberis ab ortu insitã esse) quumque ad *vicũ quendam venisset, iuuenculæ cuipiam ad fontem eunti obuiam venisse, eique, quid sibi euenisset, narrasse. Hanc verò, quòd & ipsa ex vatum progenie esset, vt ipsorum oppidum repetens Ioui regi sacrificaret iussisse. Gordiũ contra vt ipsum comitaretur, & sacrificij modum rationémque doceret, eam rogasse. Illum à puella edoctum, coniugem sibi cepisse, puerúmque ex iis procreatum, Midam nomine. Qui quum iam in virum forma virtutéque præstantem euasisset, Phrygas interea graui inter se seditione laborasse, cúsque ora-

Vel Harpacidã, sequendo lectionem vet. codicis.

Fa. Cythnum.

Fa. pagum.

A τοῖς δὲ ναυσὶν ἑκατὸν ἐπὶ Τένεδον ἔπλευσαν. καθορμισθέντες δὲ τῆς Τενέδου ἐς τὸν Βόρειον καλούμενον λιμένα, πέμπουσι παρὰ τοὺς Τενεδίους, καὶ κελεύουσι τὰς στήλας τὰς πρὸς Ἀλέξανδρον καὶ τοὺς Ἕλληνας γενομένας σφίσι, ταύτας μὲν καθελεῖν, πρὸς Δαρεῖον δὲ ἄγειν τὴν εἰρήνην ἣν ἐπὶ Ἀνταλκίδου Δαρείῳ συνέθεντο. Τενεδίοις δὲ τὰ μὲν τῆς εὐνοίας ἐς Ἀλέξανδρόν τε καὶ τοὺς Ἕλληνας ἐποίει μᾶλλον· ἐν δὲ τῷ παρόντι ἄπορον ἄλλως ἐδόκει, ὅτι μὴ προσχωρήσαντας τοῖς Πέρσαις, σώζεσθαι· ἐπεὶ οὐδὲ Ἡγελόχῳ, ὅτῳ προσ-
B ετέτακτο παρ᾽ Ἀλεξάνδρου αὖθις ξυναγαγεῖν δύναμιν ναυτικὴν, τοσαύτη ξυνηγμένη ἦν ὡς δι᾽ ὀλίγου προσδοκᾶν ἔσεσθαι σφίσι παρ᾽ αὐτοῦ τινα ὠφέλειαν. οὕτω μὲν δὴ οἱ ἀμφὶ Φαρνάβαζον τοὺς Τενεδίους φόβῳ μᾶλλον ἢ ἐθέλοντας παρεστήσαντο. ἐν δὲ τούτῳ Πρωτέας ὁ Ἀνδρονίκου ἐτύγχανε μὲν ξυναγαγὼν ἐξ Εὐβοίας τε καὶ Πελοποννήσου ναῦς μακρὰς, ὑπὸ Ἀντιπάτρου τεταγμένος, ὡς εἶναί τινα ταῖς τε νήσοις φυλακὴν καὶ αὐτῇ τῇ Ἑλλάδι, εἰ (καθάπερ ἐξηγγέλλετο) ἐπιπλέοιεν οἱ βάρβαροι· πυθόμενος δὲ Δατάμην
C περὶ Σίφνον ὁρμεῖν δέκα ναυσὶν, αὐτὸς ἔχων πεντεκαίδεκα, νυκτὸς ἀνάγεται ἐπὶ Χαλκίδος τῆς ἐπὶ τῷ Εὐρίπῳ· καὶ προσχὼν ἕωθεν Κύθνῳ τῇ νήσῳ, τὴν μὲν ἡμέραν αὐτοῦ αὐλίζεται, ὡς σαφέστερόν τι διαπυθέσθαι τὰ περὶ τῶν δέκα νεῶν, καὶ ἅμα ἐν νυκτὶ φοβερώτερον προσπεσεῖν τοῖς Φοίνιξιν· ὡς δὲ ἔμαθε σαφῶς τὸν Δατάμην ξὺν ταῖς ναυσὶν ἐν Σίφνῳ ὁρμοῦντα, ἐπιπλεύσας ἔτι νυκτὸς ὑπ᾽ αὐτὴν τὴν ἕω καὶ ἀπροσδοκήτοις ἐπιπεσὼν, ὀκτὼ μὲν ναῦς αὐτοῖς ἀν-
D δράσιν ἔλαβε· Δατάμης δὲ μετὰ δυοῖν τριήροιν, ἐν τῇ πρώτῃ προσμίξει τῶν ἅμα Πρωτέᾳ νεῶν ὑπεκφυγὼν ἀπεσώθη πρὸς τὸ ἄλλο ναυτικόν. Ἀλέξανδρος δὲ ὡς ἐς Γόρδιον παρῆλθε, πόθος λαμβάνει αὐτὸν ἀνελθόντα ἐς τὴν ἄκραν, (ἵνα καὶ τὰ βασίλεια ἦν τὰ Γορδίου καὶ τοῦ παιδὸς αὐτοῦ Μίδου) τὴν ἅμαξαν ἰδεῖν τὴν Γορδίου, καὶ τοῦ ζυγοῦ τῆς ἁμάξης τὸν δεσμόν. λόγος δὲ περὶ τῆς ἁμάξης ἐκείνης, παρὰ τοῖς προσχώροις πολὺς κατεῖχε, Γόρδιον εἶναι τῶν πάλαι Φρυγῶν ἄνδρα πένητα, καὶ ὀλίγην εἶναι αὐτῷ γῆν ἐργάζεσθαι, καὶ ζεύ-
E γη βοῶν δύο· καὶ τῷ μὲν ἀροτριᾶν, τῷ δὲ ἁμαξεύειν τὸν Γόρδιον. καί ποτε ἀροῦντος αὐτοῦ ἐπιστῆναι ἀετὸν ἐπὶ τὸν ζυγὸν ἀετόν, καὶ ἐπιμεῖναι ἔς τε ἐπὶ βουλυτὸν καθήμενον· τὸν δὲ ἐκπλαγέντα τῇ ὄψει, ἰέναι κοινώσοντα ὑπὲρ τοῦ θείου παρὰ τοὺς Τελμισσέας τοὺς μάντεις. εἶναι γὰρ τοὺς Τελμισσέας σοφοὺς τὰ θεῖα ἐξηγεῖσθαι, καὶ σφίσιν ἀπὸ γένους δεδόσθαι αὐτοῖς καὶ γυναιξὶ καὶ παισὶ τὴν μαντείαν· προσάγοντα δὲ κώμῃ τινὶ τῶν Τελμισσέων, ἐντυχεῖν παρθένῳ ὑδρευομένῃ, καὶ πρὸς ταύτην εἰπεῖν ὅπως οἱ τὸ τοῦ ἀετοῦ ἔσχε· τὴν δὲ (εἶναι
F γὰρ καὶ αὐτὴν τοῦ μαντικοῦ γένους) θύειν κελεῦσαι τῷ Διὶ τῷ βασιλεῖ, ἐπανελθόντα εἰς τὸν τόπον αὐτόν. καὶ δεηθῆναι γὰρ αὐτῆς Γόρδιον, τὴν θυσίαν ξυμπαρομένην οἱ αὐτὴν ἐξηγήσασθαι, θῦσαί τε, ὅπως ἐκείνη ὑπετίθετο, τὸν Γόρδιον, καὶ ξυγγενέσθαι ἐπὶ γάμῳ τῇ παιδὶ, καὶ γενέσθαι αὐτοῖν παῖδα Μίδαν ὄνομα. ἤδη τε ἄνδρα εἶναι τὸν Μίδαν καλὸν καὶ γενναῖον· καὶ ἐν τούτῳ στάσει πιέζεσθαι ἐν σφίσι τοὺς Φρύγας, καὶ γενέσθαι αὐτοῖς χρησμὸν, ὅτι ἅμαξα

ἄξει αὐτοῖς βασιλέα, καὶ ὅτι οὗτος αὐτοῖς καταπαύσει τὴν στάσιν. ἔτι δὲ περὶ αὐτῶν τούτων βουλευομένους ἐλθεῖν τὸν Μίδαν ὁμοῦ τῷ πατρὶ καὶ τῇ μητρὶ, καὶ ἐπιστῆναι τῇ ἐκκλησίᾳ αὐτῇ ἁμάξῃ. τοὺς δὲ ξυμβαλόντας τὸ μαντεῖον, τοῦτον ἐκεῖνον γνῶναι ὄντα ὅντινα ὁ θεὸς αὐτοῖς ἔφραζεν ὅτι ἄξει ἡ ἅμαξα· καὶ καταστῆσαι μὲν αὐτοὺς βασιλέα τὸν Μίδαν. Μίδαν δὲ αὐτοῖς τὴν στάσιν καταπαῦσαι, καὶ τὴν ἅμαξαν τοῦ πατρὸς ἐν τῇ ἄκρᾳ ἀναθεῖναι χαριστήρια τῷ Διῒ τῷ βασιλεῖ, ἐπὶ τῇ τοῦ ἀετοῦ πομπῇ. πρὸς δὲ δὴ τούτοις, καὶ τόδε περὶ τῆς ἁμάξης ἐμυθεύετο· ὅς τις λύσειε τοῦ ζυγοῦ τῆς ἁμάξης τὸν δεσμὸν, τοῦτον χρῆναι ἄρξαι τῆς Ἀσίας. ἦν δὲ ὁ δεσμὸς ἐκ φλοιοῦ κρανίας· καὶ τούτου οὔτε τέλος οὔτε ἀρχὴ ἐφαίνετο. Ἀλέξανδρος δὲ ὡς ἀπόρως μὲν εἶχεν ἐξευρεῖν λύσιν τοῦ δεσμοῦ, ἄλυτον δὲ περιϊδεῖν οὐκ ἤθελε, μή τινα καὶ τοῦτο ἐς τοὺς πολλοὺς κίνησιν ἐργάσηται, οἱ μὲν λέγουσιν ὅτι παίσας τῷ ξίφει διέκοψε τὸν δεσμὸν, καὶ λελύσθαι ἔφη. Ἀριστόβουλος δὲ λέγει, ἐξελόντα τὸν ἕστορα τοῦ ῥυμοῦ, ὃς ἦν τύλος διαβεβλημένος διὰ τοῦ ῥυμοῦ διαμπὰξ, ξυνέχων τὸν δεσμὸν, ἐξελκύσαι ἔξω τοῦ ῥυμοῦ τὸ ζυγόν. ὅπως μὲν δὴ ἐπράχθη τὰ ἀμφὶ τῷ δεσμῷ τούτῳ Ἀλεξάνδρῳ, οὐκ ἔχω ἰσχυρίσασθαι· ἀπηλλάγη δ' οὖν ἀπὸ τῆς ἁμάξης αὐτός τε καὶ οἱ ἀμφ' αὐτὸν, ὡς τοῦ λογίου τοῦ ἐπὶ τῇ λύσει τοῦ δεσμοῦ ξυμβεβηκότος. καὶ γὰρ καὶ τῆς νυκτὸς ἐκείνης βρονταί τε καὶ σέλας ἐξ οὐρανοῦ ἐπεσήμηναν. καὶ ἐπὶ τούτοις ἔθυε τῇ ὑστεραίᾳ Ἀλέξανδρος τοῖς φήνασι θεοῖς τά τε σημεῖα, καὶ τοῦ δεσμοῦ τὴν λύσιν. αὐτὸς δὲ τῇ ὑστεραίᾳ ἐπ' Ἀγκύρας τῆς Γαλατικῆς ἐστέλλετο, κἀκεῖ αὐτῷ πρεσβεία ἀφικνεῖται Παφλαγόνων, τό τε ἔθνος ἐνδιδόντων, καὶ ἐς ὁμολογίαν ξυμβαινόντων· ἐς δὲ τὴν χώραν ξὺν τῇ δυνάμει μὴ ἐσβαλεῖν ἐδέοντο. τούτοις μὲν δὴ προστάσσει Ἀλέξανδρος ὑπακούειν Κάλᾳ τῷ σατράπῃ τῆς Φρυγίας. αὐτὸς δὲ ἐπὶ Καππαδοκίας ἐλάσας, ξύμπασαν τὴν ἐντὸς Ἅλυος ποταμοῦ προσηγάγετο, καὶ ἔτι ὑπὲρ τὸν Ἅλυν πολλήν. καταστήσας δὲ Καππαδοκῶν Σαβίκταν σατράπην, αὐτὸς προῆγεν ἐπὶ τὰς πύλας τῆς Κιλικίας. καὶ ἀφικόμενος ἐπὶ τὸ Κύρου τοῦ ξὺν Ξενοφῶντι στρατόπεδον, ὡς κατεχομένας τὰς πύλας φυλακαῖς ἰσχυραῖς εἶδε, Παρμενίωνα μὲν αὐτοῦ καταλείπει σὺν ταῖς τάξεσι τῶν πεζῶν, ὅσοι βαρύτερον ὡπλισμένοι ἦσαν· αὐτὸς δὲ ἀμφὶ πρώτην φυλακὴν ἀναλαβὼν τούς τε ὑπασπιστὰς καὶ τοὺς τοξότας καὶ τοὺς Ἀγριᾶνας, προῆγε τῆς νυκτὸς ἐπὶ τὰς πύλας, ὡς οὐ προσδεχομένοις τοῖς φύλαξιν ἐπιπεσεῖν. καὶ προσάγων μὲν οὐκ ἔλαθεν, ἐς ἴσον δὲ αὐτῷ κατέστη ἡ τόλμα. οἱ γὰρ φύλακες αἰσθόμενοι Ἀλέξανδρον αὐτὸν προσάγοντα, λιπόντες τὴν φυλακὴν, ᾤχοντο φεύγοντες. τῇ δ' ὑστεραίᾳ ἅμα τῇ ἕῳ ξὺν τῇ δυνάμει πάσῃ ὑπερβαλὼν τὰς πύλας, κατέβαινεν ἐς τὴν Κιλικίαν· καὶ ἐνταῦθα ἀγγέλλεται αὐτῷ Ἀρσάμης, ὅτι πρόσθεν μὲν ἐπενόει διασώζειν Πέρσαις τὴν Ταρσὸν, ὡς δὲ ὑπερβεβληκότα ἤδη τὰς πύλας ἐπύθετο Ἀλέξανδρον, ἐκλιπεῖν ἐν νῷ ἔχειν τὴν πόλιν. δεδιέναι οὖν τοὺς Ταρσεῖς μὴ ἐφ' ἁρπαγὴν τραπεὶς, οὕτω τὴν ἀπόλειψιν τῆς Ταρσοῦ ποιήσηται. ταῦτα ἀκούσας, δρόμῳ ἦγεν ἐπὶ τὴν Ταρσὸν τούς τε ἱππέας καὶ τῶν ψι-

A culo monitos fuisse, currum iis regẽ allaturum esse qui seditionẽ tolleret. his verò adhuc hisce de rebus inter se consultantibus, venisse Midã vnà cum patre ac matre, ipsúmque currui insidentem concilium Telmissensium adiisse. Illos, vaticinium interpretatos, hunc nimirum esse illum quem Deus monuerat curru aduehẽdum esse, extemplo Midam regem *creasse. Hunc itaque seditionem sedasse, paternúmque currum Ioui, pro aquila B missa, gratiarum loco in arce suspensum consecrasse. Adhæc illud etiam de curru ferebatur: quicũque nexum quo iugum currus vinctum erat soluisset, illum Asiæ imperio potiturum. Erat autem is nexus ex corni arboris libro, *qui vnde inciperet, quóve se conderet, nec ratione nec visu percipi poterat. Alexãder quũ nullam plane soluendi nexus rationẽ inueniret, insolutum tamen prætermittere nollet, ne id *motũ aliquẽ in multorũ animis excitaret, sunt qui dicant illũ ensis C ictu vinculum discidisse, & solutum esse dixisse. Aristobulus verò autor est, Alexãdrum exemto paxillo temonis (erat is clauus ligneus per medium temonem tralectus, cui vinculum adstrictũ erat) iugum temoni detraxisse. Equidem, quomodo nodus ille ab Alexandro solutus fuerit, affirmare non ausim. Ipse certè & qui cum eo erant ità à curru discesserunt, perinde ac si *vaticinium de solutione nexus impletum esset. quod quidẽ D & tonitrua & fulgura ea nocte excitata satis declararunt: eáque de causa postero die diis sacrificauit; tum ob prodigia edita, tum ob rationem soluendi nodi ostẽsam. Alexander postridie Ancyrã Galatiæ vrbem profectus est. Eò loci Paphlagonũ legati ad eum venerunt, qui prouinciã dedant, & fœdus ineant: vnũ hoc orantes ne exercitum fines suos intret. His Alexander, vt *Calæ Phrygiorũ satrapæ pareant, iubet. Inde in Cappadociam mouens, omnẽ quæ cis Halym fluuiũ est re- E gionẽ, & partẽ aliquã eius quæ trans Halym est, subegit. Sabictam Cappadociæ satrapam statuit, ipse ad *angustias aditus qui Ciliciã aperit contendit. quúmque ad castra Cyri, qui cum Xenophonte erat, venisset, vt Pylas valido præsidio insessas vidit, Parmenionem ibi cum cohortibus peditum, qui grauioris armaturæ erat, reliquit. Ipse sub primam noctis vigiliam sumtis secum scutatis, & sagittariis atque Agrianis, noctu ad Pylas mouit, vt ex improuiso præsidium inuadat. Neque tamen ita clam ac putabat, hostes adoriri potuit: sed æquè feliciter ipsi cessit audacia. præsidiarij enim cognito Alexandri aduen- F tu, deserto præsidio in fugam se coniecerunt. Postero die sub auroram Pylas cum vniuerso exercitu transgressus, in Ciliciam descendit. Hîc ei nuntiatum est, Arsamem, qui initio Tarsum in Persarum potestate conseruare statuerat, postquam audisset Alexandrum iám Pylas trãsgressum esse, de vrbe deserenda cogitare. Tarsenses autem vereri, ne direpta vrbe, ita demum Tarsum desereret. Quo cognito, Alexander summa festinatione Tarsum petit, equites & leuis expeditæque armaturæ pedites secum ducens.

Vt legatur [illegible] sicut [illegible] est in edit. vulg.

Curtius, Vnde nexus inc. &c.

Fac. Religionẽ apud milites &c. Videtur legisse, [illegible] pro [illegible] Curtius, Ne in omen verteretur irritum inceptum.

Curtius dicit, oraculi sortem.

Curtius, Chale.

Ita Curtius, Pylas vocat.

De cuius aduentu Arsames certior factus,
confestim ex Tarso ad Darium regem fugit,
nullo damno vrbi illato. Alexander, vt Ari-
stobulus refert, præ nimio labore in morbũ
incidit. Alii tradunt illum, vehementius ex-
calefactum ac sudantem, natandi animo sese
in Cydnum flumen, quod mediam vrbem se
cat, coniecisse. Eius fontes quum ex Tauro
monte oriantur & puro solo excipiantur, fit
vt vnda eius incorruptissima simúlque frigi-
dissima sit: atque hinc Alexandrum spas-
mo acutáque febri & insomnia correptum B
fuisse. ac cæteros quidem medicos de vita e-
ius desperasse, Philippum verò Acarnanem
medicum, Alexandri comitem, cui in re me-
dica potissimum fidebat, quique in exercitu
præcipuè celeber erat, medicatam potionẽ
adhibere voluisse. atque interea dum hic iu-
beret vt potionem sumeret, ille poculum pa
raret, literas Alexandro à Parmenione alla-
tas, quibus denuntiabat vt sibi à Philippo ca
ueret. Audisse enim se, Philippum à Dario pe
cunia corruptum vt illum pharmaco inter- C
ficeret. Alexandrum, perlectis literis, quum
adhuc eas manu teneret, poculum in quo e-
rat potio accepisse. Epistolam verò Philippo
legendam dedisse: vnóque tempore Alexan-
drum potionem hausisse, & Philippum Par-
menionis literas legisse. Philippum verò vul-
tu satis declarasse, bene se sibi de pharmaco
conscium esse. Neque enim lectione episto-
læ vllam animi perturbationem præ se tu-
lisse: hortatum solummodo fuisse Alexan-
drum, vt quicquid nuntiaretur, suo consilio
acquiesceret. Salutẽ enim, si pareret, recupe- D
raturum. Atque Alexandrum quidem vi mor
bi leuatum fuisse, & Philippo declarasse,
quàm fidum amicum illum semper babuis-
set: cæteris etiam qui ipsi aderant, testa-
tum fuisse quàm constantem de ipsorum
amicitia opinionem, omni suspicione re-
mota, concepisset, simúlque quàm fortiter
mortem ferret. Post hæc Parmenionem ad
præoccupãdas alias angustias mittit, quæ Ci
liciam ab Assyria diuidunt, vt transitum tue
atur, peditibus auxiliariis ei adiunctis, Græ- E
císque mercenariis ac Thracibus, quibus Si-
talces præerat, atq; equitibus Thessalis. Ipse
ex Tarso subsequutus, primo die ad Anchia-
lon oppidũ peruenit. Hoc ferunt Sardanapa
lũ Assyriorũ regem condidisse, & quidem cir
cuitus ipse & fundamenta argumento sunt
magnam vrbem fuisse, & ad summam poté-
tiam peruenisse. & Sardanapali sepulcrum
ad ipsa Anchiali mœnia extabat, cui innite-
batur Sardanapalus, manus collidens, vt in
plausibus fieri solent. Inscriptio statuæ addi-
ta erat Assyriis literis, cui metrum subesse di-
» cebant. Versuum sententia hæc erat, SAR-
» DANAPALVS Anacyndaraxæ filius
» Anchialum & Tarsum vno die condidit. Tu
» verò hospes ede, bibe, lude: quum cæteræ res
humanæ tanti non sint. plausum significans
quem manus collisæ faciũt. Illud verò Lude,
molliore quodam lasciuioréque Assyrio vo-
cabulo expressum aiebant. Ex Anchialo ad
Solos peruenit, præsidióque vrbi imposito,

In Curt. Et puro solo excip. & c. vsque ad Sat.

Curtius, Ne Philippo salutem suã crederet.
Curtius, Mille talẽtis & spe nuptiarum sororis suæ.

λαβὼν ὅσοι κουφότατοι. ὥστε ὁ Ἀρσάμης μαθὼν αὐ-
τοῦ τὴν ὁρμήν, σπουδῇ φεύγει ἐκ τῆς Ταρσοῦ, παρὰ βα-
σιλέα Δαρεῖον, οὐδὲν βλάψας τὴν πόλιν. Ἀλέξανδρος
δὲ (ὡς μὲν Ἀριστοβούλῳ λέλεκται) ὑπὸ καμάτου ἐνόση-
σεν. οἱ δὲ εἰς τὸν Κύδνον ποταμὸν λέγουσι ῥίψαντα νή-
ξασθαι ἐπιθυμήσαντα τοῦ ὕδατος, ἱδροῦντα καὶ καύ-
ματι ἐχόμενον. ὁ δὲ Κύδνος ῥεῖ διὰ μέσης τῆς πόλεως·
οἷα δὲ ἐκ τοῦ Ταύρου ὄρους τῶν πηγῶν οἱ ἀνισχουσῶν,
καὶ διὰ χώρου καθαροῦ ῥέων, ψυχρός τέ ἐστι καὶ τὸ
ὕδωρ καθαρός. σπασμῷ τε οὖν ἔχεσθαι Ἀλέξανδρον,
καὶ θέρμαις ἰσχυραῖς, καὶ ἀγρυπνίᾳ ξυνεχεῖ. καὶ τοὺς
μὲν ἄλλους ἰατροὺς οὐκ οἴεσθαι εἶναι βιώσιμον· Φίλιππον
δὲ Ἀκαρνᾶνα ἰατρὸν ξυνόντα Ἀλεξάνδρῳ, καὶ τά τε ἀμ-
φὶ ἰατρικὴν ἐς τὰ μάλιστα πιστευόμενον, καὶ τὰ ἄλλα
οὐκ ἀδόκιμον ἐν τῷ στρατῷ ὄντα, καθῆραι ἐθέλειν Ἀ-
λέξανδρον φαρμάκῳ, καὶ τὸν κελεύειν καθῆραι. τὸν
μὲν δὴ παρασκευάζειν τὴν κύλικα· ἐν τούτῳ δὲ Ἀλε-
ξάνδρῳ δοθῆναι ἐπιστολὴν παρὰ Παρμενίωνος, φυ-
λάξασθαι Φίλιππον· ἀκούειν γὰρ διεφθάρθαι ὑπὸ
Δαρείου χρήμασιν, ὥστε φαρμάκῳ ἀποκτεῖναι Ἀλέ-
ξανδρον. τὸν δὲ, ἀναγνόντα τὴν ἐπιστολήν, καὶ ἔτι μετὰ
χεῖρας ἔχοντα, αὐτὸν μὲν λαβεῖν τὴν κύλικα ἐν ᾗ ἦν
τὸ φάρμακον, τὴν ἐπιστολὴν δὲ τῷ Φιλίππῳ δοῦναι
ἀναγνῶναι. καὶ ὁμοῦ τόν τε Ἀλέξανδρον πίνειν, καὶ τὸν
Φίλιππον ἀναγινώσκειν τὰ παρὰ τοῦ Παρμενίωνος.
Φίλιππον δὲ εὐθὺς ἔνδηλον γενέσθαι ὅτι καλῶς οἱ ἔχει
τὰ τοῦ φαρμάκου. οὐ γὰρ ἐκπλαγῆναι πρὸς τὴν ἐπιστο-
λήν, ἀλλὰ τοσόνδε μόνον παρακαλέσαι Ἀλέξανδρον,
καὶ ἐς τὰ ἄλλα οἱ πείθεσθαι ὅσα ἐπαγγέλλοιτο. σωθήσε-
σθαι γὰρ πειθόμενον. καὶ τὸν μὲν καθαρθῆναί τε καὶ ῥαΐ-
σαι αὐτῷ τὸ νόσημα. Φιλίππῳ δὲ ἐπιδεῖξαι ὅτι πιστός
ἐστιν αὐτῷ φίλος. καὶ τοῖς ἄλλοις δὲ τοῖς ἀμφ᾽ αὐτόν,
ὅτι αὐτοῖς τε τοῖς φίλοις βέβαιος εἰς τὸ ἀνύπο[illegible]
τυγχάνει ὤν, καὶ πρὸς τὸ ἀποθανεῖν ἐ[illegible]. ἐκ
δὲ τούτου, Παρμενίωνα μὲν πέμπει ἐπὶ τὰς ἄλλας πύ-
λας, αἳ δὴ ὁρίζουσι τὴν Κιλίκων τε καὶ Ἀσσυρίων
χώραν, προκαταλαβεῖν [illegible] φυλάσσειν τὴν πάροδον,
δοὺς αὐτῷ τῶν τε ξυμμά[illegible] τοὺς πεζούς, καὶ τοὺς Ἕλλη-
νας τοὺς μισθοφό[illegible] καὶ τοὺς Θρᾷκας ὧν Σιτάλ-
κης [illegible] ἱππέας δὲ τοὺς Θετταλούς. αὐτὸς δὲ
ὕστερον ἄρας ἐκ Ταρσοῦ, τῇ μὲν προτέρῃ εἰς Ἀγχία-
λον πόλιν ἀφικνεῖται. ταύτην δὲ Σαρδανάπαλον κτίσαι
τὸν Ἀσσύριον λόγος· καὶ τῷ περιβόλῳ δὲ καὶ τοῖς θε-
μελίοις τῶν τειχῶν δήλη ἐστὶ μεγάλη τε πόλις κτισθεῖ-
σα, καὶ ἐπὶ μέγα ἐλθοῦσα δυνάμεως. καὶ τὸ μνῆμα τοῦ
Σαρδαναπάλου ἐγγὺς ἦν τῶν τειχῶν τῆς Ἀγχιάλου. καὶ
αὐτὸς ἐφειστήκει ἐπ᾽ αὐτῷ Σαρδανάπαλος, συμβε-
βληκὼς τὰς χεῖρας ἀλλήλαις, ὡς μάλιστα ἐς κρότον
συμβάλλονται. καὶ ἐπίγραμμα ἐπεγέγραπτο αὐτῷ, Ἀσσύ-
ρια γράμματα. οἱ μὲν Ἀσσύριοι καὶ μέτρον ἔφασκον
ἐπεῖναι τῷ ἐπιγράμματι. ὁ δὲ νοῦς ἦν αὐτῷ, ὃν ἔφραζε
τὰ ἔπη, ὅτι ΣΑΡΔΑΝΑΠΑΛΟΣ ὁ Ἀνακυνδα-
ράξου παῖς, Ἀγχίαλον καὶ Ταρσὸν ἐν ἡμέρᾳ μιᾷ ἐδεί-
ματο. σὺ δὲ ὦ ξένε, ἔσθιε, καὶ πῖνε, καὶ παῖζε, ὡς τἆλλα τὰ
ἀνθρώπινα οὐκ ὄντα τούτου ἄξια· τὸν ψόφον αἰνισσόμε-
νος ὅνπερ αἱ χεῖρες ἐπὶ τῷ κρότῳ ποιοῦσι. καὶ τὸ παῖ-
ζε, ῥᾳδιουργότερον ἐγγεγράφθαι ἔφασαν τῷ Ἀσσυ-
ρίῳ ὀνόματι. ἐκ δὲ τῆς Ἀγχιάλου ἐς Σόλους ἀφίκετο,
καὶ φρουρὰν ἐπήγαγεν ἐς Σόλους. καὶ ἐπιβαλεῖν

αὐτοῖς τάλαντα διακόσια ἀργυρίου ζημίαν, ὅτι πρὸς τοὺς Πέρσας μᾶλλόν τι τὸν νοῦν εἶχον. ἔνθεν δὲ ἀναλαβὼν τῶν μὲν πεζῶν τῶν Μακεδόνων τρεῖς τάξεις, τοὺς τοξότας δὲ πάντας καὶ τοὺς Ἀγριᾶνας, ἐξελαύνει ἐπὶ τοὺς τὰ ὄρη κατέχοντας Κίλικας. καὶ ἐν ἑπτὰ ταῖς πάσαις ἡμέραις τοὺς μὲν βίᾳ ἐξελών, τοὺς δὲ ὁμολογίᾳ παραστησάμενος, ἐπανῆκεν ἐς τοὺς Σόλους. καὶ ἐνταῦθα μανθάνει Πτολεμαῖον καὶ Ἄσανδρον, ὅτι ἐκράτησαν Ὀροντοβάτου τοῦ Πέρσου, ὃς τήν τε ἄκραν τῆς Ἁλικαρνασσοῦ ἐφύλασσε καὶ Μύνδον, καὶ Καῦνον, καὶ Θήραν καὶ Καλλίπολιν κατεῖχε. προσῆκτο δὲ καὶ Κῶ, καὶ Τριόπιον. τοῦτον ἡττῆσθαι ἔγραφον μάχῃ μεγάλῃ· καὶ ἀποθανεῖν μὲν τῶν ἀμφ᾽ αὐτόν, πεζοὺς ἐς ἑπτακοσίους, καὶ ἱππέας ἐς πεντήκοντα, ἁλῶναι δὲ οὐκ ἐλάττους τῶν χιλίων. Ἀλέξανδρος δὲ ἐν Σόλοις θύσας τε τῷ Ἀσκληπιῷ, καὶ πομπεύσας αὐτός τε καὶ ἡ στρατιὰ πᾶσα, καὶ λαμπάδα ἐπιτελέσας, καὶ ἀγῶνα διαθεὶς γυμνικὸν καὶ μουσικόν, Σολεῦσι μὲν δημοκρατεῖσθαι ἔδωκεν, αὐτὸς δὲ ἀναζεύξας ἐς Ταρσόν, τοὺς μὲν ἱππέας ἀπέστειλε, Φιλώτᾳ δοὺς ἄγειν διὰ τοῦ Ἀληΐου πεδίου ἐπὶ τὸν ποταμὸν τὸν Πύραμον· αὐτὸς δὲ σὺν τοῖς πεζοῖς καὶ τῇ ἴλῃ τῇ βασιλικῇ ἐς Μάγαρσον ἧκε, καὶ τῇ Ἀθηνᾷ τῇ Μαγαρσίδι ἔθυσεν. ἐντεῦθεν δὲ ἐς Μαλλὸν ἀφικεῖτο, καὶ Ἀμφιλόχῳ ὅσα ἥρωϊ ἐνήγισε· καὶ στασιάζοντας καταλαβών, τὴν στάσιν αὐτοῖς κατέπαυσε· καὶ τοὺς φόρους οὓς βασιλεῖ Δαρείῳ ἀπέφερον, ἀνῆκεν, ὅτι Ἀργείων μὲν Μαλλοὶ ἄποικοι ἦσαν, αὐτὸς δὲ ἀπ᾽ Ἄργους τῶν Ἡρακλειδῶν εἶναι ἠξίου. ἔτι δὲ ἐν Μαλλῷ ὄντι αὐτῷ ἀγγέλλεται Δαρεῖον ἐν Σώχοις ξὺν τῇ πάσῃ δυνάμει στρατοπεδεύειν. ὁ δὲ χῶρος οὗτος ἔστι μὲν τῆς Ἀσσυρίας γῆς, ἀπέχει δὲ τῶν πυλῶν τῶν Ἀσσυρίων ἐς δύο μάλιστα σταθμούς. ἔνθα δὴ ξυναγαγὼν τοὺς ἑταίρους, φράζει αὐτοῖς τὰ ἐξηγγελμένα ὑπὲρ Δαρείου τε καὶ τῆς στρατιᾶς τῆς Δαρείου. οἱ δὲ αὐτόθεν, ὡς εἶχον, ἄγειν ἐκέλευον. ὁ δὲ, τότε μὲν ἐπαινέσας αὐτούς, διέλυσε τὸν ξύλλογον, τῇ δὲ ὑστεραίᾳ προσῆγεν, ὡς ἐπὶ Δαρεῖόν τε καὶ τοὺς Πέρσας. δευτεραῖος δὲ ὑπερβαλὼν τὰς πύλας, ἐστρατοπέδευσε πρὸς Μυριάνδρῳ πόλει· καὶ τῆς νυκτὸς χειμὼν ἐπιγίγνεται σκληρός, καὶ ὕδωρ τε ἐξ οὐρανοῦ καὶ πνεῦμα βίαιον. τοῦτο κατέσχεν ἐν τῷ στρατοπέδῳ Ἀλέξανδρον. Δαρεῖος δὲ τέως μὲν ξὺν τῇ στρατιᾷ διέτριβεν, ἐπιλεξάμενος τῆς Ἀσσυρίας γῆς πεδίον πάντῃ ἀναπεπταμένον, καὶ τῷ τε πλήθει τῆς στρατιᾶς ἐπιτήδειον, καὶ ἐνιππάσασθαι τῇ ἵππῳ ξύμφορον. καὶ τοῦτο τὸ χωρίον ξυνεβούλευεν αὐτῷ μὴ ἀπολείπειν Ἀμύντας ὁ τοῦ Ἀντιόχου, ὁ παρ᾽ Ἀλεξάνδρου αὐτόμολος. εἶναι γὰρ τὴν εὐρυχωρίαν πρὸς τοῦ πλήθους τε καὶ τῆς σκευῆς τῶν Περσῶν. καὶ ἔμενε Δαρεῖος. ὡς δὲ Ἀλεξάνδρῳ πολλὴ μὲν ἐν Ταρσῷ τριβὴ ἐπὶ τῇ νόσῳ ἐγίγνετο, οὐκ ὀλίγη δὲ ἐν Σόλοις, ἵνα ἔθυέ τε καὶ ἐπόμπευε, καὶ ἐπὶ τοὺς ὀρεινοὺς Κίλικας διέτριψεν ἐξελάσας, τοῦτο ἔσφηλε Δαρεῖον τῆς γνώμης· καὶ αὐτός τε ὅ,τι περ ἥδιστον ἦν δοξάσαι, ἐς τοῦτο οὐκ ἀκουσίως ὑπήγετο, καὶ ὑπὸ τῶν καθ᾽ ἡδονὴν ξυνόντων τε καὶ ξυνεσομένων ἐπὶ κακῷ τοῖς ἀεὶ βασιλεύουσιν ἐπαιρόμενος, ἐγνώκει μηκέτι Ἀλέξανδρον ἐθέλειν προϊέναι τοῦ πρόσω, ἀλλ᾽ ὀκνεῖν γάρ, πυνθανόμενον ἦν αὐτὸς προσάγοι· καταπατήσειν τε τῇ ἵππῳ τῶν Μακεδόνων τὴν στρατιάν, ἄλλος ἄλλοθεν αὐτῷ ἐπαίροντες ἔλεγον.

A ducenta argenti talenta iis imperat, quod propensiore erga Persas animo fuissent. Inde cum tribus Macedonum agminibus, sagittariis omnibus, atq; Agrianis, Cilicas qui montes occupauerant adorsus, iisque intra septem in vniuersum dies partim vi, partim pactionibus in potestatē suā redactis, Solos rediit. Hic Orontobatem Persam (qui Halicarnassi arcem, & *Myndum, & Caunum ac Theram & Callipolim tenebat) à Ptolemęo & Asandro victum cognouit. Accesserat ad victoriam & Cos & Triopium. Hunc magno prælio victum perscribebant, cęsis B peditum circiter septingentis, equitum quinquaginta, viuis non infra mille captis. Alexāder quum apud Solos Æsculapio sacrificasset, ipséque pariter ac totus exercitus pompam facibus circumgestatis peregisset, *ludis etiā gymnicis ac musicis editis, Solensibus democratiā concessit. Ipse Tarsum versus mouens (negotio Philotæ dato vt equitatū per Aleium campum ad *Pyramum flumen ducat) cum peditatu & turma regia Magarsum venit, & Mineruæ Magarsidi sacrificauit. C Inde Mallum profectus, Amphilocho vt heroi *parentauit. quúmque ciues seditione laborantes offendisset, ea sedata, tributa quæ Dario regi pendere soliti erant, iis remisit; quòd Malli Argiuorum coloni essent, ipséq; ab *Heraclidis Argiuis oriundum se perhiberet. Quum adhuc apud Mallos esset Alexander, nuntij ad eum veniunt, Darium cum vniuerso exercitu ad Sochoa castra fixisse. Est is Assyriæ locus ab angustiis quæ Assyriam aperiunt bidui itinere dissitus. Conuocatis itaque amicis, quæ sibi de Dario eiúsq; D exercitu nuntiata erant exponit: qui quidem confestim in eos duci postulabant. Alexander, collaudata eorum virtute, tum quidem concilium dimisit: postero verò die exercitum in Dariū & Persas duxit: quúmq; secundis castris Pylarum angustias superasset, ad Myriandrum vrbem castra posuit: eáque nocte ingens orta tempestas, magnáque imbriū ac ventorum vis cælo effusa, Alexandrum in castris continuit. Darius interea cum exercitu castris locum delegerat, Assyriæ campū E planum omníque ex parte apertum, qui & magnitudini exercitus maximè commodus esset, & ad ducēdum equitatum peropportunus visus fuerat. A quo quidem loco ne recederet, Amyntas Antiochi filius, ab Alexandro transfuga, suaserat. Loci enim amplitudinem, & multitudini Persarū & impedimētis percommodā esse. Et mansit quidem eo loci Darius. Cæterùm quū Alexander lōgiorem morā Tarsi ob ægritudinē faceret, neq; minorē Solis, vbi & sacrificarat & ludos fecerat: multū etiā tēporis in expeditione aduer- F sus Cilicas mōtanos posuisset: Dariū à sententia sua abduxit. neque inuitus ad id quod maximè cordi erat credendū pertractus est. Siquidē ab iis qui ad voluptatē tantū loquuntur, (maximo semper regibus, cū quibus versantur, dāno futuri) impulsus, Alexandrū vlterius progredi nolle sibi persuaserat, nuntio sui aduētus perculsum. Hoc etiā modo eius animū cōmouerant, quòd Darij equitatū facilè vniuersās Macedonū copias proculcaturū

Ex vet. lib. Myndum, non Syndum, vt in prædic. Gr.

Cor. Edito spectaculo lustro.

Curt. Pyrthaimū Fac. Pinarum.

Fac. Sacrificium perpetrauit.

Fac. Ex Herculis Argiui genere se ortum putabat.

dicebāt: quantumuis Amyntas Alexandrū, vbicũq; is Dariũ esse audiret, venturũ affirmasset: ibiq; eum oppetiri suasisset. Cæterùm deterior sententia, quòd primo accessu gratior auribus accideret, vicit. Ac fortasse Deus illũ eo loci adduxit, vbi nec equitat' magno vsui esse posset, vt nec infinita hominũ pariter & iaculorum ac telorum multitudo, sed nec ipsam quidem exercitus magnificentiam ostendere poterat: sed Alexandro facilem omnino victoriam præbebat. Oportebat enim Asiæ imperium Persis à Macedonibus adimi, quẽadmodum Persæ Medis ac prius Medi Assyrijs ademerant. Darius, superato monte qui prope Pylas Amanicas est, Issum versus mouit, Alexandrum imprudens à tergo relinquens. Capta Isso, quotquot Macedones ibi propter inualetudinẽ relictos cõprehendit, crudeliter excruciatos interficit. Postero die ad Pinarum amnem processit. Alexander, simulac audiuit Darium à tergo relictum, quoniam illi parum certum hoc nũtium videbatur, quosdam ex amicis triremi impositos, Issum remittit, exploraturos an quæ nuntiabantur vera essent. Qui triremi conscensa, quod mare illud sinuosum sit, facilè cognouerunt Persas ibi castra posuisse: atque Alexandro renuntiant, Darium in manibus esse. Ipse, cõuocatis cohortium turmarũmque ductoribus, & auxiliariorum præfectis, hortatur bono vt animo sint ob ea quæ præclarè antea fortiterque gessissent, & ob victoriam qua iam potituri essent. Deum pro ipsis potius pugnare, qui Darium impulerit vt exercitum ex spatiosissimo campo in illas angustias adduceret, vt Macedonibus commodus ad explicandam phalangem locus esset: hostibus verò tanta multitudo ad pugnandum inutilis. Adhæc neque corporum neque animorum viribus pares esse. Macedones enim cum Persis & Medis, qui multo iam tẽpore otio ac delicijs eneruati essent, congressuros: ipsos, bellicis laboribus iamdudum ad pericula subeunda exercitatos: præterea liberos homines cum seruis confligturos. Græcos qui in vtraq; acie essent, non ijsdem conditionibus pugnaturos. Qui enim à Darij partibus essent, mercede eáque exigua conductos periculum adire: eos qui à Macedonibus essent, pro Græcia sponte sua adductos dimicare. Ex barbaris autem Thracas, Pæonas, Illyrios & Agrianos, fortissimos totius Europę & bellicosissimos, aduersus molles effœminatásque Asiæ gentes in aciem ituros. Denique Alexandrum aduersus Darium exercitum ducere. Atque hæc quidem ad prælij prerogatiuam significandam commemorauit. Adhæc præmiorum quę huic periculo proposita essent magnitudinem exponit. Neque enim eos, satrapas Darij illo prælio victuros, neque equitatum qualis ad Granicum amnem constiterat, neque viginti millia exterorum mercenariorum, sed summam imperij Persici ac Medici, & quotquot vsquam nationes Persis ac Medis parẽtes Asiam inhabitant: ipsúmque adeò magnum regem debellaturos, nihilque ex eo prælio reliquum futurum, quàm vt vniuersæ Asiæ imperent, & optatum laboribus suis finem

Fac. Quo Macedones ac reliqui exercitus scirent quantum barbaris in eo prælio præstarēt.

Fac. Omnia quæ Persæ tenent.

Fac. Nihilque relaturum.

A καίτοιγε Ἀμύντας ἔξεσθαί τι Ἀλεξάνδρῳ ἰσχυρίζετο ὅπου ἂν πύθηται Δαρεῖον ὄντα, καὶ αὐτοῦ προσμένειν ἐκέλευεν. ἀλλὰ τὰ χείρω μᾶλλον, ὅτι καὶ ἐν τῷ παραυτίκα ἡδίω ἀκοῦσαι ἦν, ἔπειθε· καί τι καὶ δαιμόνιον τυχὸν ἦγεν αὐτὸν εἰς ἐκεῖνον τὸν χῶρον, οὗ μήτε ἐκ τῆς ἵππου πολλὴ ὠφέλεια αὐτῷ ἐγένετο, μήτε ἐκ τοῦ πλήθους αὐτοῦ τῶν τε ἀνθρώπων καὶ τῶν ἀκοντίων τε καὶ τοξευμάτων· μηδὲ τὴν λαμπρότητα αὐτῆς τῆς στρατιᾶς ἐπιδείξασθαι ἐδυνήθη· ἀλλὰ Ἀλεξάνδρῳ τε καὶ τοῖς ἀμφ' αὐτὸν εὐμαρῶς τὴν νίκην παρέδωκεν. ἐχρῆν B γὰρ ἤδη καὶ Πέρσας πρὸς Μακεδόνων ἀφαιρεθῆναι τῆς Ἀσίας τὴν ἀρχήν, καθάπερ οὖν Μῆδοι μὲν πρὸς Περσῶν ἀφῃρέθησαν, πρὸς Μήδων δὲ ἔτι πρόσθεν Ἀσσύριοι. ὑπερβαλὼν δὲ τὸ ὄρος Δαρεῖος τὸ κατὰ τὰς Πύλας τὰς Ἀμανικὰς καλουμένας, ὡς ἐπὶ Ἰσσὸν προῆγε, καὶ ἐγένετο κατόπιν Ἀλεξάνδρου λαθών. τὴν δὲ Ἰσσὸν κατασχὼν, ὅσους διὰ νόσον ὑπολελειμμένους αὐτοῦ τῶν Μακεδόνων κατέλαβε, τούτους χαλεπῶς αἰκισάμενος ἀπέκτεινεν. ἐς δὲ τὴν ὑστεραίαν προυχώρει ἐπὶ τὸν ποταμὸν τὸν Πίναρον. καὶ Ἀλέξανδρος ὡς C ἤκουσεν ἐν τῷ ὄπισθεν αὐτοῦ ὄντα τὸν Δαρεῖον, ἐπεὶ οὐ πιστὸς αὐτῷ ὁ λόγος ἐφαίνετο, ἀναβιβάσας εἰς τριακόντορον τῶν ἑταίρων τινὰς, ἀποπέμπει ὀπίσω ἐπὶ Ἰσσὸν κατασκεψομένους εἰ τὰ ὄντα ἐξαγγέλλεται. οἱ δὲ ἀναπλεύσαντες τῇ τριακοντόρῳ, ὅτι κολπώδης ἦν ἡ ταύτῃ θάλασσα, μᾶλλόν τι εὐπετῶς κατεῖδον αὐτοῦ στρατοπεδεύοντας τοὺς Πέρσας· καὶ ἀπαγγέλλουσιν Ἀλεξάνδρῳ ἐν χερσὶν εἶναι Δαρεῖον. ὁ δὲ συγκαλέσας στρατηγούς τε καὶ ἰλάρχας, καὶ τῶν ξυμμάχων τοὺς ἡγεμόνας, παρεκάλει θαρρεῖν μὲν ἐκ τῶν ἤδη σφίσι καλῶς D κεκινδυνευμένων, καὶ ὅτι πρὸς νενικηκότας αὐτοῖς ἔσται· καὶ ὅτι ὁ θεὸς ὑπὲρ σφῶν στρατηγεῖ ἄμεινον, ἐπὶ νοῦν Δαρείῳ ἀγαγὼν καθεῖρξαι τὴν δύναμιν ἐκ τῆς εὐρυχωρίας ἐς τὰ στενόπορα· ἵνα σφίσι μὲν ξύμμετρον τὸ χωρίον ἀναπτύξαι τὴν φάλαγγα, τοῖς δὲ ἀχρεῖον τὸ πλῆθος ἔσεσθαι τῆς μάχης, οὔτε τὰ σώματα οὔτε τὰς γνώμας παραπλησίοις. Μακεδόνας τε καὶ Πέρσαις καὶ Μήδοις, ἐκ πάνυ πολλοῦ τρυφῶσιν, αὐτοὺς ἐν τοῖς πόνοις τοῖς πολεμικοῖς πάλαι ἤδη μετὰ κινδύνων ἀσκουμένους, ἄλλως τε καὶ δούλοις ἀνθρώποις E ἐλευθέρους ἐς χεῖρας ἄξειν. ὅσοι τε Ἕλληνες Ἕλλησιν, οὐχ ὑπὲρ τῶν αὐτῶν μαχεῖσθαι, ἀλλὰ τοὺς μὲν ξὺν Δαρείῳ, ἐπὶ μισθῷ καὶ οὐδὲ τούτῳ πολλῷ, κινδυνεύοντας· τοὺς δὲ ξὺν σφίσιν, ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος, ἑκόντας ἀμυνομένους. βαρβάρων τε αὖ Θρᾷκας, καὶ Παίονας, καὶ Ἰλλυριοὺς, καὶ Ἀγριᾶνας, τοὺς εὐρωστοτάτους τε κατὰ τὴν Εὐρώπην καὶ μαχιμωτάτους, πρὸς τὰ ἀπονώτατά τε καὶ μαλακώτατα τῆς Ἀσίας γένη ἀντιτάξεσθαι· ἐπὶ δὲ Ἀλέξανδρον ἀντιστρατηγεῖν Δαρείῳ. ταῦτα μὲν οὖν ἐς πλεονεξίαν τοῦ ἀγῶνος ἐπεξῄει. τὰ δὲ F ἆθλα ὅτι μεγάλα ἔσται σφίσι τοῦ κινδύνου ἐπεδείκνυεν. οὐ γὰρ τοὺς σατράπας τοὺς Δαρείου ἐν τῷ τότε κρατήσειν, οὐδὲ τὴν ἵππον τὴν ἐπὶ Γρανικῷ ταχθεῖσαν, οὐδὲ τοὺς δισμυρίους ξένους τοὺς μισθοφόρους· ἀλλὰ Περσῶν τε ὅ,τι περ ὄφελος καὶ Μήδων, καὶ ὅσα ἄλλα ἔθνη Πέρσαις καὶ Μήδοις ὑπήκοα ἐποικεῖ τὴν Ἀσίαν, καὶ αὐτὸν μέγαν βασιλέα παρόντα, καὶ ὡς οὐδὲν ὑπολείπεσθαι σφίσιν ἐπὶ τῷδε τῷ ἀγῶνι, ὅτι μὴ κρατεῖν τῆς Ἀσίας ξυμπάσης, καὶ πέρας τοῖς πολλοῖς πόνοις

ἐπιθεῖναι. ἐπὶ τούτοις δὲ τῶν τε ἐς τὸ κοινὸν ξὺν λαμπρότητι ἤδη πεπραγμένων ὑπεμίμνησκε· καὶ εἰ δή τῳ ἴδια τι διαπρεπὲς ἐς κάλλος τετολμημένον, ὀνομαστὶ ἕκαστον ἐπὶ τῷ ἔργῳ ἀνακαλῶν, καὶ τὸ αὑτοῦ οὐκ ἀκίνδυνον ἐν ταῖς μάχαις ὡς ἀνεπαχθέστατα ἐπεξῄει. λέγεται δὲ καὶ Ξενοφῶντος καὶ τῶν ἅμα Ξενοφῶντι μυρίων ἐς μνήμην ἐλθεῖν, ὡς οὐδέν τι οὔτε κατὰ πλῆθος οὔτε κατὰ τὴν ἄλλην ἀξίωσιν σφίσιν ἐοικότες, οὐδὲ ἱππέων αὐτοῖς παρόντων Θεσσαλῶν, οὐδὲ Βοιωτῶν ἢ Πελοποννησίων, οὐδὲ Μακεδόνων ἢ Θρᾳκῶν, οὐδὲ ὅση ἄλλη σφίσιν ἵππος ξυντέτακται, οὐδὲ τοξοτῶν, ἢ σφενδονητῶν, ὅτι μὴ Κρητῶν, ἢ Ῥοδίων ὀλίγων, καὶ τούτων ἐν τῷ κινδύνῳ ὑπὸ Ξενοφῶντος αὐτοσχεδιασθέντων. οἱ δὲ βασιλέα τε ξὺν πάσῃ τῇ δυνάμει πρὸς Βαβυλῶνι αὐτῇ ἐτρέψαντο, καὶ ἔθνη ὅσα κατιόντων ἐς τὸν Εὔξεινον πόντον καθ᾽ ὁδὸν σφίσιν ἐπιπλήσσοντο, νικῶντες ἀπῆλθον· ὅσα τε ἄλλα ἐν τῷ τοιῷδε πρὸ τῶν κινδύνων ἐς παράκλησιν ἀνδράσιν ἀγαθοῖς ἐξ ἀγαθοῦ ἡγεμόνος παραινεῖσθαι εἰκός. οἱ δὲ ἄλλος ἄλλοθεν δεξιούμενοί τε τὸν βασιλέα, καὶ τῷ λόγῳ ἐπαίροντες, ἄγειν ἤδη ἐκέλευον. ὁ δὲ τότε μὲν δειπνοποιεῖσθαι παραγγέλλει, προπέμπει δὲ ἐπὶ τὰς πύλας, τῶν τε ἱππέων ὀλίγους καὶ τῶν τοξοτῶν προκατασκεψομένους τὴν ὁδὸν τὴν ὀπίσω, ὡς ἐπὶ τὰς πύλας· καὶ αὐτὸς τῆς νυκτὸς ἀναλαβὼν τὴν στρατιὰν πᾶσαν ᾔει, ὡς κατασχεῖν αὖθις τὰς πύλας. ὡς δὲ ἀμφὶ μέσας νύκτας ἐκράτησεν αὖθις τῶν παρόδων, ἀνέπαυε τὴν στρατιὰν τὸ λοιπὸν τῆς νυκτός, αὐτοῦ ἐπὶ τῶν πετρῶν προφυλακὰς ἀκριβεῖς καταστησάμενος. ὑπὸ δὲ τὴν ἕω κατῄει ἀπὸ τῶν πυλῶν κατὰ τὴν ὁδόν· καὶ ἕως μὲν πάντῃ στενόπορα ἦν τὰ χωρία, ἐπὶ κέρως ἦγεν· ὡς δὲ διεχώρει ἐς πλάτος, ἀνέπτυσσεν ἀεὶ τὸ κέρας ἐς φάλαγγα, ἄλλην καὶ ἄλλην τῶν ὁπλιτῶν τάξιν παράγων, τῇ μὲν ὡς ἐπὶ τὸ ὄρος, ἐν ἀριστερᾷ δέ, ὡς ἐπὶ τὴν θάλασσαν. οἱ δὲ ἱππεῖς αὐτῷ τέως μὲν κατόπιν τῶν πεζῶν τεταγμένοι ἦσαν· ὡς δὲ ἐς τὴν εὐρυχωρίαν προῆσαν, συνέταττεν ἤδη τὴν στρατιὰν ὡς ἐς μάχην, πρώτους μὲν ἐπὶ τοῦ δεξιοῦ κέρως πρὸς τῷ ὄρει τῶν πεζῶν, τό τε ἄγημα καὶ τοὺς ὑπασπιστάς, ὧν ἡγεῖτο Νικάνωρ ὁ Παρμενίωνος· ἐχομένους δὲ τούτων τὴν Κοίνου τάξιν, ἐπὶ δὲ τούτοις τὴν Περδίκκου. οὗτοι μὲν ἔστε ἐπὶ τὸ μέσον τῶν ὁπλιτῶν ἀπὸ τοῦ δεξιοῦ ἀρξάμενοι τεταγμένοι ἦσαν. ἐπὶ δὲ τοῦ εὐωνύμου πρώτη μὲν ἡ Ἀμύντου τάξις ἦν, ἐπὶ δὲ ἡ Πτολεμαίου, ἐχομένη δὲ ταύτης ἡ Μελεάγρου. τοῦ δὲ εὐωνύμου τοῖς πεζοῖς μὲν Κρατερὸς ἐπετέτακτο ἄρχειν, τοῦ δὲ ξύμπαντος εὐωνύμου Παρμενίων ἡγεῖτο· καὶ παρήγγελτο αὐτῷ μὴ ἀπολείπειν τὴν θάλασσαν, ὡς μὴ κυκλωθεῖεν ἐκ τῶν βαρβάρων, ὅτι πάντῃ ὑπερφαλαγγήσειν αὐτοὺς διὰ πλῆθος ἤμελλον. Δαρεῖος δέ, ἐπειδὴ ἐξηγγέλθη αὐτῷ προσάγων ἤδη Ἀλέξανδρος, ὡς ἐς μάχην, τῶν μὲν ἱππέων διαβιβάζει πέραν τοῦ ποταμοῦ Πινάρου ἐς τρισμυρίους μάλιστα τὸν ἀριθμόν, καὶ μετὰ τούτων τῶν ψιλῶν ἐς δισμυρίους, ὅπως τὴν λοιπὴν δύναμιν καθ᾽ ἡσυχίαν συντάξειε. καὶ πρώτους μὲν τῶν ὁπλιτῶν τοὺς Ἕλληνας τοὺς μισθοφόρους ἔταξεν ἐς τρισμυρίους, κατὰ τὴν φάλαγγα τῶν Μακεδόνων· ἐπὶ δὲ τούτοις τῶν Καρδάκων καλουμένων ἔνθεν καὶ ἔνθεν ἐς ἑξακισμυρίους· ὁπλῖται δὲ ἦσαν καὶ οὗτοι. τοσούτους γὰρ

A imponant. Adhæc quæ ſplendidè ab iis col
latis viribus geſta eſſent recenſebat. Siquis
verò audax aliquod & laudabile facinus
priuatim edidiſſet, nominatim ſingulos e-
uocans, eorum in periculis adeundis virtu-
tem, quamminima poterat cum inuidia,
collaudabat. Fertur autem etiam Xeno-
phontis, & decem millium qui cum eo fue-
rant meminiſſe, quippe quòd neque nume-
ro, neque vlla alia æſtimatione comparan-
di fuerint: quod neque Theſſalos equites, ne-
B que Bœotios, aut Peloponenſes, neque Ma-
cedonas, aut Thracas, neque alium vllum
equitatum qui ipſis accenſus erat, habuiſ-
ſent. neque ſagittarios aut funditores, præ-
ter Cretenſes & Rhodios nonnullos, quos
Xenophon in ipſo diſcrimine feſtinanter
conſcripſerat. Hos tamen regem cum vni-
uerſo exercitu ante Babylonem in fugam
vertiſſe, gentéſque omnes, quotquot iis Eu-
xinum pontum petentibus, in itinere reſti-
terunt, domuiſſe. Alia præterea adiecit, qui-
bus boni imperatores ad bonos ac ſtrenuos
C milites ad adeunda pericula exhortãdos vti
par eſt. Illi certatim regem cõplexi, & ver-
bis efferentes, è veſtigio in aciem duci po-
ſtulant. Tum Alexander corpora curari iu-
bet, equitéſque nonnullos & ſagittarios ad
Pylas præmittit, qui viam, quam iam trãſie-
rat, explorẽt. ipſeq; noctu cũ vniuerſo exer-
citu mouit, vt anguſtias illas denuo occupa
re poſſet. Vt verò ſub medium noctis rurſus
Pylas inſedit, reliquum noctis exercitui ad
quietẽ dedit, excubiis ſumma diligẽtia in i-
pſa rupe diſpoſitis, ſub aurorã ex Pylis in viã
D deſcẽdit. & quãdiu magna erat viarũ angu-
ſtia, anguſtã etiã aciẽ ducebat: vbi vero la-
xare ſe ſinus montiũ cœperũt, explicuit cor
nu, phalangẽ aliã aliúdq; armigerorũ agmẽ
adducens, dextra quidẽ montem verſus, læ-
ua autẽ, ad mare. Equites porrò interea pe-
ditibus à tergo cõſtituti erant. At poſtquã
in aperta loca ventũ eſt, exercitũ ſtatim ad
prælium cõmittendum inſtruit. In dextro
cornu montẽ verſus peditum agmen locat,
& ſcutatos, quibus præerat Nicanor Parme
E nion ſ filius. Proximũ his, Cœni, mox Perdic
cæ agmen: atque hi quidẽ ad mediã armi-
gerorũ aciẽ, ei qui dextro lateri præfuturus
erat, adſtabãt. A ſiniſtro verò, primę erãt A-
myntæ copiæ, inde Ptolemæi: proximę huic
Meleagri. Et quidẽ ad læuã Craterus pedi-
tibus præfectus erat: totum autẽ ſiniſtrum
cornu Parmenio ducebat. Huic imperatum
erat ne à mari recederet, ne videlicet à bar-
baris circũuenirentur. Nam alioqui Perſæ fa
cilè multitudine copiarũ phalangẽ Mace-
F donũ omni ex parte cinxiſſent. Darius, poſt-
quam ei nuntiatũ eſt Alexandrũ inſtructa
acie aduentare, triginta millibus equitum,
expeditorum viginti millibus Pinarum flu-
men tranſit, vt reliquum exercitum ſecurius
inſtruat. Ac primos quidem ex armigeris
Græcos mercede conductos numero tri-
ginta millium, aduerſus Macedonum pha-
langem conſtituit. Ab vtroque horum la-
tere Cardacas, qui & ipſi armigeri erant, ad
ſexaginta millia collocat. Neq; enim plures

Fac. admonebat, ...
Fac. Si que periculorum omniũ in prælijs ſocium & participẽ fuiſſe, cõmemorãs.
Fac. Alter alteri dextras dantes.
Ita Curtius.
Vel legendũ eſt ἀρξάμενοι.

in simplici phalange constitui, locus in quo exercitus instruebatur, patiebatur. Porrò ad montem qui ipsis ad sinistram erat, aduersus Alexandri dextrum cornu viginti millia statuit. Atq; horum quidē nonnulli à tergo Alexandri exercitus oppositi erant. mōs enim in quo acies instructa erat, aliqua ex parte introrsum recedens sinū quendā veluti in mari faciebat: deinde in anfractū porrectus efficiebat vt qui ad radicē mōtis cōstituti erāt, dextrū Alexandri cornu auersum cernerent. Reliqua verò expeditorum atque armigerorum multitudo, pro gentiū varietate, in cōfertos inutilesq; ordines redacta, post Græcos mercenarios & barbaros in phalāgem composi-tos stabat. Sexcenta enim bellatorum millia in Darij exercitu esse ferebātur. Alexāder verò, postquam progredienti sibi maius spatiū aperiri cœperat, equitatum auxiliariorū Thessalósq; & Macedonas adducit. atq; hos quidē in dextro cornu iuxta se locat. Peloponnenses reliquósq; socios ad læuū cornu Parmenioni mittit. Darius postquam aciem instruxit, equites quos ad flumen eam ob causam locarat vt tutò exercitū ordinare posset, dato signo reuocat. Horum plerosq; ad dextrum cornu mare versus aduersus Parmenionem statuit, quòd ab ea parte maior equorū esset vsus: reliquam partem in sinistrum cornu ad montem traducit. Quum verò propter angustiam locorum inutiles eo in loco sibi viderentur, vt in dextrum ipsorum cornu sese recipiant iubet. Darius medium aciei tenebat, Persarum regum in exercitu ordinatione veteri more obseruato. cuius quidem rei rationem Xenophon Grylli filius conscripsit. Inter hæc Alexander animaduertens vniuersum fermè Persarum equitatum contra læuum suum cornu mare versus traductum, solósque Peloponnenses, cum reliquo sociorum equitatu, eam ad partem collocatos esse, Thessalos etiam equites confestim eò mittit, imperans ne ex aduerso totius aciei equitent, ne ab hostibus eò se transferentes cernantur, sed à tergo phalangis non conspecti ab hoste transeant. Præstituit autem equitibus ad dextrum cornu antecursores, quibus præfectus erat Protomachus, & Pæonas, quibus præerat Ariston. Peditibus verò, sagittarios, quos Antiochus ducebat. Agrianos autē, quotum dux erat Attalus, & nonnullos equitum ac sagittariorum ad anfractum montis qui à tergo erat, locat: ita vt ad eam partem quæ ipsi dextra erat, phalanx in duo cornua diuisa cerneretur. alterum quidem, aduersus Darium, eósque qui trans flumen stabant, Persas omnes: alterum, montem versus, aduersus eos qui ad montem à tergo imminebant. Ante sinistrum latus ex peditibus Cretēses sagittarios & Thraces, quos ducebat Sitalces, ponit: ante hos equitatū, qui ad sinistrum cornu pertinebat. Exteri verò mercenarij omnibus præstituti erāt. Cęterū quū eorū phalanx in dextro cornu nō satis cōferta videretur, atq; ex ea parte potissimū Persæ phalāgē circūuenire posse iudicarēt, ex medio agmine duas sociorū turmas,

A ἐπὶ φάλαγγος ἁπλῆς ἐδέχετο τὸ χωρίον ἵνα ἐπετάσσοντο. ἐπέταξε δὲ καὶ κατὰ τὸ ὄρος τὸ ἐν ἀριστερᾷ σφῶν κατὰ τὸ Ἀλεξάνδρου δεξιὸν ἐς δισμυρίους. καὶ τούτων ἔστιν οἳ κατὰ νώτου ἐγένοντο τῆς Ἀλεξάνδρου στρατιᾶς. τὸ γὰρ ὄρος ἵνα ἐπετάχθησαν, τῇ μὲν διεχώρει ἐς βάθος, καὶ κολπῶδές τι αὐτοῦ ὥσπερ ἐν θαλάσσῃ ἐγίνετο· ἔπειτα ἐς ἐπικαμπὴν προϊὸν τοὺς ἐπὶ ταῖς ὑπωρείαις τεταγμένους κατὰ νώτου τοῦ δεξιοῦ κέρως τοῦ Ἀλεξάνδρου ἐποίει. τὸ δὲ ἄλλο πλῆθος αὐτοῦ ψιλῶν τε καὶ ὁπλιτῶν κατὰ ἔθνη ξυντεταγμένον ἐς βάθος οὐκ ὠφέλιμον, ὄπισθεν ἦν τῶν Ἑλλήνων τῶν μισθοφόρων, καὶ τοῦ ἐπὶ B φάλαγγος τεταγμένου βαρβαρικοῦ. ἐλέγετο γὰρ ἡ πᾶσα ξὺν Δαρείῳ στρατιὰ μάλιστα ἐς ἑξήκοντα μυριάδας μαχίμους εἶναι. Ἀλέξανδρος δὲ ὡς αὐτῷ προσιόντι τὸ χωρίον διέσχεν ὀλίγον ἐς πλάτος, παρήγαγε τοὺς ἱππέας, τούς τε ἑταίρους καλουμένους καὶ τοὺς Θεσσαλοὺς καὶ τοὺς Μακεδόνας. καὶ τούτους μὲν ἐπὶ τῷ δεξιῷ κέρατι ἅμα οἷ ἔταξε· τοὺς δὲ ἐκ Πελοποννήσου, καὶ τὸ ἄλλο τὸ συμμαχικὸν, ἐπὶ τὸ εὐώνυμον πέμπει ἐς Παρμενίωνα. Δαρεῖος δὲ, ὡς συντεταγμένη ἤδη ἦν αὐτῷ ἡ φάλαγξ, τοὺς ἱππέας οὕστινας πρὸ τοῦ ποτα- C μοῦ ἐπὶ τῷδε προυτετάχει, ὅπως ἀσφαλῶς αὐτῷ ἡ ἔκταξις τῆς στρατιᾶς γένοιτο, ἀνεκάλεσεν ἀπὸ ξυνθήματος· καὶ τούτων τοὺς μὲν πολλοὺς ἐπὶ τῷ δεξιῷ κέρατι πρὸς τῇ θαλάσσῃ κατὰ Παρμενίωνα ἔταξεν, ὅτι ταύτῃ μᾶλλόν τι ἱππάσιμα ἦν, μέρος δέ τι αὐτῶν καὶ ἐπὶ τὸ εὐώνυμον πρὸς τὰ ὄρη παρήγαγεν. ὡς δὲ ἀχρεῖοι ἐνταῦθα διὰ στενότητα τῶν χωρίων ἐφαίνοντο, καὶ τούτων τοὺς πολλοὺς παριππεῦσαι ἐπὶ τὸ δεξιὸν κέρας σφῶν ἐκέλευσεν. αὐτὸς δὲ Δαρεῖος τὸ μέσον τῆς πάσης τάξεως ἐπεῖχε, καθάπερ νόμος τοῖς Περσῶν βα- D σιλεῦσι τετάχθαι· καὶ τὸν νοῦν τῆς τάξεως ταύτης Ξενοφῶν ὁ τοῦ Γρύλλου ἀναγέγραφεν. ἐν τούτῳ δὲ Ἀλέξανδρος κατιδὼν ὀλίγου πᾶσαν τὴν τῶν Περσῶν ἵππον μετακεχωρηκυῖαν ἐπὶ τὸ εὐώνυμον τὸ ἑαυτοῦ, ὡς πρὸς τὴν θάλασσαν, αὐτῷ δὲ τοὺς Πελοποννησίους μόνον, καὶ τοὺς ἄλλους τῶν ξυμμάχων ἱππέας πρὸς τούτῳ τεταγμένους, πέμπει κατὰ τάχος καὶ Θεσσαλοὺς ἱππέας ἐπὶ τὸ εὐώνυμον· κελεύσας μὴ πρὸ τοῦ μετώπου τῆς πάσης τάξεως παριππεῦσαι, τοῦ μὴ καταφανεῖς τοῖς πολεμίοις γενέσθαι μεταχωροῦντας, ἀλλὰ κατόπιν τῆς E φάλαγγος ἀφανῶς διελθεῖν. προέταξε δὲ τῶν μὲν ἱππέων κατὰ τὸ δεξιὸν τοὺς προδρόμους, ὧν ἡγεῖτο Πρωτόμαχος, καὶ τοὺς Παίονας, ὧν ἡγεῖτο Ἀρίστων· τῶν δὲ πεζῶν, τοὺς τοξότας, ὧν ἦρχεν Ἀντίοχος· τοὺς δὲ Ἀγριάνας, ὧν ἦρχεν Ἄτταλος, καὶ τῶν ἱππέων τινὰς καὶ τῶν τοξοτῶν, ἐς ἐπικαμπὴν πρὸς τὸ ὄρος τὸ κατὰ νώτου ἔταξεν. ὥστε κατὰ τὸ δεξιὸν αὐτῷ τῆς φάλαγγος ἐς δύο κέρατα διέχουσαν τετάχθαι, τὸ μὲν ὡς πρὸς Δαρεῖόν τε καὶ τοὺς πέραν τοῦ ποταμοῦ τοὺς πάντας Πέρσας· τὸ δὲ ὡς πρὸς τοὺς ἐπὶ τῷ ὄρει κατὰ νώτου σφῶν τεταγμένους. F τοῦ δὲ εὐωνύμου προετετάχθησαν, τῶν μὲν πεζῶν, οἵ τε Κρῆτες τοξόται, καὶ οἱ Θρᾷκες, ὧν ἡγεῖτο Σιτάλκης· πρὸ τούτων δὲ ἡ ἵππος ἡ κατὰ τὸ εὐώνυμον. οἱ δὲ μισθοφόροι ξένοι πᾶσιν ἐπετάχθησαν. ἐπεὶ δὲ οὔτε πυκνὴ αὐτῷ ἡ φάλαγξ κατὰ τὸ δεξιὸν τὸ ἑαυτοῦ ἐφαίνετο, πολύ τε ταύτῃ ὑπερφαλαγγήσειν οἱ Πέρσαι ἐδόκουν, ἐκ τοῦ μέσου ἐκέλευσε δύο ἴλας τῶν ἑταίρων, τήν τε Ἀν-

θεμ-

τὴν Ἀνθεμουσίαν, ἧς ἰλάρχης ἦν Περίδας ὁ Μενεσθέως, καὶ τὴν Λαγαίαν καλουμένην, ἧς ἡγεῖτο Παντόρδανος ὁ Κλεάνδρου, ἐπὶ τὸ δεξιὸν ἀφανῶς περιελθεῖν. καὶ τοὺς τοξότας δὲ καὶ μέρος τῶν Ἀγριάνων, καὶ τῶν Ἑλλήνων μισθοφόρων ἔστιν οὓς κατὰ τὸ δεξιὸν τὸ αὑτοῦ ἐπὶ μετώπου παραγαγών, ἐξέτεινεν ὑπὲρ τὸ τῶν Περσῶν κέρας τὴν φάλαγγα. ἐπεὶ γὰρ οἱ ὑπὲρ τοῦ ὄρους τεταγμένοι οὔτε κατήεσαν, ἐκδρομῆς τε ἐπ᾽ αὐτοὺς τῶν Ἀγριάνων καὶ τῶν τοξοτῶν ὀλίγων κατὰ πρόσταξιν Ἀλεξάνδρου γενομένης, ῥᾳδίως ἀπὸ τῆς ὑπωρείας ἀνασταλέντες, ἐς τὸ ἄκρον ἀνέφυγον· ἔγνω καὶ τοῖς κατ᾽ αὐτοὺς τεταγμένοις δυνατὸν ὂν χρήσασθαι ἐς ἀναπλήρωσιν τῆς φάλαγγος. ἐκείνοις δὲ ἱππέας τριακοσίους ἐπιτάξαι ἐξήρκεσεν. οὕτω δὴ τεταγμένους χρόνον μέν τινα προῆγεν ἀναπαύων, ὥστε καὶ πάνυ ἔδοξε σχολαία γενέσθαι αὐτῶν ἡ πρόσοδος. τοὺς γὰρ βαρβάρους, ὅπως τὰ πρῶτα ἐτάχθησαν, οὐκέτι ἀντεπῆγε Δαρεῖος, ἀλλ᾽ ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ ταῖς ὄχθαις, πολλαχῇ μὲν ἀποκρήμνοις οὔσαις, ἔστι δὲ ὅπου καὶ χάρακα παρατείνας αὐταῖς, ἵνα εὐεφοδώτερα ἐφαίνετο, οὕτως ἔμενεν. καὶ ταύτῃ εὐθὺς δῆλος ἐγένετο τοῖς ἀμφ᾽ Ἀλέξανδρον τῇ γνώμῃ δεδουλωμένος. ὡς δὲ ὁμοῦ ἤδη ἦν τὰ στρατόπεδα, ἐνταῦθα περιιππεύων πάντῃ Ἀλέξανδρος, παρεκάλει ἄνδρας ἀγαθοὺς γίγνεσθαι· οὐ τῶν ἡγεμόνων μόνον τὰ ὀνόματα ξὺν τῷ πρέποντι κόσμῳ ἀνακαλῶν, ἀλλὰ καὶ ἰλάρχας καὶ λοχαγοὺς ὀνομαστί· καὶ τῶν ξένων τῶν μισθοφόρων, ὅσοι κατ᾽ ἀξίωσιν ἤ τινα ἀρετὴν γνωριμώτεροι ἦσαν. καὶ αὐτῷ πανταχόθεν βοὴ ἐγίγνετο, μὴ διατρίβειν, ἀλλὰ ἐσβάλλειν ἐς τοὺς πολεμίους. ἦγε δὲ ἐν τάξει ἔτι τὰ μὲν πρῶτα, καίπερ ἐν ἀπόψει ἤδη ἔχων τὴν Δαρείου δύναμιν, βάδην, τοῦ μὴ διασπασθῆναί τι ἐν τῇ ξυντονωτέρᾳ πορείᾳ κυμῆναν τῆς φάλαγγος. ὡς δὲ ἐντὸς βέλους ἐγίγνοντο, πρῶτοι δὴ οἱ κατ᾽ Ἀλέξανδρον, καὶ αὐτὸς Ἀλέξανδρος ἐπὶ τοῦ δεξιοῦ τεταγμένος, δρόμῳ ἐς τὸν ποταμὸν ἐνέβαλλον, ὡς τῇ τε ὀξύτητι τῆς ἐφόδου ἐκπλῆξαι τοὺς Πέρσας, καὶ τοῦ θᾶσσον ἐς χεῖρας ἐλθόντας, ὀλίγα πρὸς τῶν τοξοτῶν βλάπτεσθαι. καὶ ξυνέβη ὅπως εἴκασεν Ἀλέξανδρος. εὐθὺς γὰρ ὡς ἐν χερσὶν ἡ μάχη ἐγίγνετο, τρέπονται τοῦ Περσικοῦ στρατεύματος οἱ τῷ ἀριστερῷ κέρᾳ ἐπιτεταγμένοι· καὶ ταύτῃ μὲν ἐνίκα λαμπρῶς Ἀλέξανδρός τε καὶ οἱ ἀμφ᾽ αὐτόν· οἱ δὲ Ἕλληνες οἱ μισθοφόροι, οἱ σὺν Δαρείῳ, ᾗ διέσχε τῶν Μακεδόνων ἡ φάλαγξ, ὡς ἐπὶ τὸ δεξιὸν κέρας παραρραγεῖσα, (ὅτι Ἀλέξανδρος μὲν σπουδῇ ἐς τὸν ποταμὸν ἐμβαλών, καὶ ἐν χερσὶ τὴν μάχην ποιήσας, ἐξώθει ἤδη τοὺς ταύτῃ τεταγμένους τῶν Περσῶν· οἱ δὲ κατὰ μέσον τῶν Μακεδόνων, οὔτε τῇ ἴσῃ σπουδῇ ἥψαντο τοῦ ἔργου, καὶ πολλαχῇ κρημνώδεσι ταῖς ὄχθαις ἐντυγχάνοντες, τὸ μέτωπον τῆς φάλαγγος οὐ δυνατοὶ ἐγένοντο ἐν τῇ αὐτῇ τάξει διασώσασθαι) ταύτῃ ἐμβάλλουσιν οἱ Ἕλληνες τοῖς Μακεδόσιν, ᾗ μάλιστα διεσπασμένην αὐτοῖς τὴν φάλαγγα κατεῖδον. καὶ τὸ ἔργον ἐνταῦθα καρτερὸν ἦν, τῶν μὲν ἐς τὸν ποταμὸν ἀπώσασθαι τοὺς Μακεδόνας, καὶ τὴν νίκην τοῖς ἤδη φεύγουσι σφῶν ἀνασώσασθαι· τῶν Μακεδόνων δέ, τῆς τε Ἀλεξάνδρου ἤδη φαινομένης εὐπραγίας μὴ λειφθῆναι, καὶ τῆς δόξης τῆς φάλαγγος, ὡς ἀμάχου δὴ ἐς τὸ τότε διαβεβοημένης, μὴ ἀφανίσαι.

A Anthebusiam, cui Peridas Menesthei filius, & Lagæam, cui Pantordanus Cleandri filius præerant, vt ad dextrum latus clam hostibus se recipiant iubet. Sagittariis etiam ac parte Agrianorum, & Græcorũ mercede conductorum nonnullis, ad dextrum suum cornu ex aduerso traductis, phalangẽ vltra Persarum cornu extendit. Quum enim ij qui ad pedẽ montis dispositi erant non descenderent, excursione Agrianorum ac nonnullorum sagittariorum Alexãdri iussu in ipsos facta, facilè à radice montis propulsi ad ca- B cumen confugerunt. Visum etiam ipsi est, eos quos illis ea ex parte opposuerat, ad corroborandã phalangem vsui esse posse. satisq; esse si trecenti equites illis opponerentur. Hoc *modo dispositis militibus, Alexander aliquandiu quietus ante aciem stabat, quòd omnino tardus hostium congressus fore videretur. Neque enim Darius barbaros loco quo primùm eos constituerat, motos, in aduersum ducebat, sed in ripis fluminis (quæ magna ex parte præruptæ erant, & qua facilior in illas conscensus visus fuerat, *vallo du- C cto munierat) sese continebat. Quod quidem statim Macedonibus argumento fuit, Darium iam seruitutem animo concepisse. Postquam verò acies coniunctæ sunt, Alexander in omnem exercitus partem obequitans, vt strenuos fortésque viros sese præbeant, hortatur. neque præcipuos solùm copiarum duces suis nominibus, * obseruato decoro, verumetiam tribunos & manipulares nominatim compellabat: & ex mercenariis qui aut titulo, aut rerum gestarũ glo- D ria illustriores essent. Hic clamor vndique sublatus est, abrumpendam moram, in hostes ruendum. Alexander tametsi iam Darij exercitum in conspectu haberet, sensim tamen initio acies suas duxit, ne nimia cõtentione festinationéq; incessus, fluctuans phalanx dissiparetur. Posteaquã verò intra teli iactũ ventũ est, primi qui circa Alexãdrũ erãt, ipséq; Alexander in dextro cornu subsistẽs, cursu in flumẽ feruntur: vt ferocitate ingres- E sus Persæ perculsi, nõ ita promptè ad manus venientes, parũ damni missis sagittis inferre possent. quod quidẽ ita vt Alexãder cogitarat euenit. Statim enim atque ad manus ventũ est, Persæ qui ad sinistrũ cornu collocati erãt, terga vertũt. In eo cõflictu Alexãder cũ suo comitatu illustrẽ miniméq; dubiã victoriã est cõsecut*. Græci verò mercenarij, qui à Darij ptibus erãt, qua Macedonũ phalãx diuisa erat, vtpote in dextrũ cornu flexa (Alexãder enim celeriter amnẽ ingressus, & cominus cum hoste cõgressus, facile Persas ex ea parte positos propulsarat. Macedones verò F ĩ medio flumine positi nõ pari diligẽtia erãt vsi, sed editis ac pruptis passim ripis impediti, aciei frontẽ eodẽ ordine seruare nõ potuerãt) ea parte qua maximè conuulsã phalangẽ sunt cõspicati, impetũ in Macedones faciũt. Acris ibi pugna miscetur, Persis quidẽ, Macedonas in flumẽ repellere, & victoriã fugiẽtibus iã suis recuperare nitẽtib*: Macedonib* cõtra, ne manifestę Alexãdri victorię deessẽt, aut phalãgis gloriã, quæ vt inuicta tũ temporis omnium ore celebrabatur, imminuerẽt.

Fac. Hoc modo instructos pro tempore milites suos Alex. pedetẽtim in hostẽ ducebat ex quo apparebat, facilem victoriam fore.

Fac. Possis.

Fac. Cũ magnũ honore verborũ.

A Adhæc æmulatio quædam contẽtióque de honore Græcanicæ nationi cum Macedonibus intercedebat. In eo conflictu Ptolemæus Seleuci filius re fortiter gesta, aliique nõ obscuri nominis Macedones viginti numero ceciderunt. Dum hæc geruntur, cohortes quæ ad dextrum cornu erant, quum iam Persas sibi oppositos in fugam versos viderent, in exteros Darij mercede cõductos, & inualidos maléque affectos conuersi, eos à flumine propellunt. atque eam Persici exercitus partem quæ diuulsa erat, phalange circumueniẽtes, è trãsuerso in eos feruntur, B stragémque exterorum edunt. Porro equites Persæ qui Thessalis oppositi erant, nequaquã se in hoc conflictu in flumine continebãt, sed eo fortiter atque animosè transmisso, in Thessalicas turmas inuehuntur. Atrox ibi equestre prælium commissum est. neque prius Persæ terga verterunt, quàm Darium fugisse cognoscerent, aut antequam mercenarios suos à phalange dissipatos cæsósque esse intelligerent. Tum verò manifesta, & quidem totius exercitus fuga fit. Per- C sarum equi, quòd sessores grauiter armatos ferrent, multum incommodi acceperunt: ipsique equites, quũ per angusta viarũ confertim, metu exagitati, nullo ordine ruerẽt, non minore damno, protriti à suis, quàm ab hostibus insequentibus sunt affecti. Thessali enim acriter à tergo premebant, adeò vt haud minor equitum quàm peditum strages in fuga edita fuerit. Darius verò, °quemadmodum sibi initio ab Alexandro ad sinistrum cornu metuerat, quum dissipatum ea D parte exercitum vidit, confestim inscẽso, vt potuit, curru, cum °primariis fugit. Et quandiu planis atque apertis locis in fuga vti licuit, curru sibi salutem quæsiuit. Vbi autem in prærupta loca aliásque viarum difficultates incidit, deserto curru & scuto, exutáque cidari, arcu etiam in curru relicto, conscenso equo fugit. Nox non multo pòst superueniens obstitit, quominus ab Alexandro caperetur. Alexander enim dum adhuc lux esset, ad exercitum reuersus, currum Darij, eiúsque scutum & cidarim atque arcum cepit. E Paulo enim tardius eum insequi cœperat, quòd in prima illa phalangis dissipatione ipse etiam subsistens, non prius ad insequendum se conuerterit, quàm exteros mercenarios, Persicúmque equitatum à flumine repulsos conspexit. E Persis cecidêre Arsices, Reomithres & Atizyes, ex iis qui apud Granicum equitatum duxerant. Sabaces etiam AEgypti satrapa, & Bubaces, magni inter Persas nominis. præter hos, ingens multitudo ad centum millia, atque in his, F equitum decem millia. Ptolemæus Lagi filius, qui tum temporis Alexandrum cum filiis Darium insequentem comitatus erat, autor est, quum instructa phalange insequerentur, super strata hostium cadauera phalangem transisse. Post hæc castra Darij primo impetu capta sunt, atque in iis mater Darij & vxor, soror etiam ac filius adhuc

° Vel, Simulatque cornu ipsius sinistrum ab Alexãdro fusum est, atque ita abruptum à reliquo exercitu vidit.

° Fac. Cum iis qui proximi erant.

A καί τι καὶ τοῖς γένεσι, τῷ τε Ἑλληνικῷ καὶ τῷ Μακεδονικῷ, φιλοτιμίας ἐνέπεσεν ἐς ἀλλήλους· καὶ ἐνταῦθα πίπτει Πτολεμαῖός τε ὁ Σελεύκου, ἀνὴρ ἀγαθὸς γενόμενος, καὶ ἄλλοι ἐς εἴκοσι μάλιστα καὶ ἑκατὸν τῶν οὐκ ἠμελημένων Μακεδόνων. ἐν τούτῳ δὲ αἱ ἀπὸ τοῦ δεξιοῦ κέρως τάξεις, τετραμμένους ἤδη τοὺς κατὰ σφᾶς τῶν Περσῶν ὁρῶντες, ἐπὶ τοὺς ξένους τε τοὺς μισθοφόρους τοὺς Δαρείου, καὶ τὸ πονούμενον σφῶν ἐπικάμψαντες, ἀπό τε τοῦ ποταμοῦ ἀπώσαντο αὐτούς· καὶ κατὰ τὸ παρερρωγὸς τοῦ Περσικοῦ στρα- B τεύματος ὑπερφαλαγγήσαντες, ἐς τὰ πλάγια ἐμβεβληκότες ἤδη, ἔκοπτον τοὺς ξένους· καὶ οἱ ἱππεῖς δὲ οἱ τῶν Περσῶν κατὰ τοὺς Θεσσαλοὺς τεταγμένοι, οὐκ ἔμειναν ἐντὸς τοῦ ποταμοῦ ἐν αὐτῷ τῷ ἔργῳ, ἀλλ' ἐπιδιαβάντες εὐρώστως ἐνέβαλλον εἰς τὰς ἴλας τῶν Θετταλῶν· καὶ ταύτῃ ξυνέστη ἱππομαχία καρτερά· οὐδὲ πρόσθεν ἐνέκλιναν οἱ Πέρσαι, πρὶν Δαρεῖόν τε πεφευγότα ᾔσθοντο, καὶ πρὶν ἀπορραγῆναι σφῶν τοὺς μισθοφόρους συγκοπέντας ὑπὸ τῆς φάλαγγος. τότε δὲ ἤδη λαμπρά τε καὶ ἐκ πάντων ἡ φυγὴ ἐγίγνε- C το· καὶ οἵ τε τῶν Περσῶν ἵπποι ἐν τῇ ἀναχωρήσει ἐκακοπάθουν, βαρέως ὡπλισμένους τοὺς ἐμβάτας σφῶν φέροντες, καὶ αὐτοὶ οἱ ἱππεῖς κατὰ στενὰς ὁδούς, πλῆθός τε πολλοί, καὶ πεφοβημένοι, σὺν ἀταξίᾳ ἀποχωροῦντες, οὐ μεῖον ὑπ' ἀλλήλων καταπατούμενοι, καὶ πρὸς τῶν διωκόντων πολεμίων ἐβλάπτοντο. καὶ οἱ Θεσσαλοὶ εὐρώστως αὐτοῖς ἐπέκειντο· ὥστε οὐ μείων ἢ ὡς πεζῶν φόνος ἐν τῇ φυγῇ τῶν ἱππέων ἐγίγνετο.

Δαρεῖος δέ, ὡς αὐτῷ τὸ πρῶτον ὑπ' Ἀλεξάνδρου ἐφοβήθη τὸ κέρας τὸ εὐώνυμον, καὶ ταύτῃ ἀπορρη- D γνύμενον κατεῖδε τοῦ ἄλλου στρατοπέδου, εὐθύς, ὡς εἶχεν, ἐπὶ τοῦ ἅρματος σὺν τοῖς πρώτοις ἔφευγε· καὶ ἔστε μὲν ὁμαλοῖς χωρίοις ἐν τῇ φυγῇ ἐτύγχανεν, ἐπὶ τοῦ ἅρματος διεσώζετο. ὡς δὲ φάραγξί τε καὶ ἄλλαις δυσχωρίαις ἐνέκυρσε, τὸ μὲν ἅρμα ἀπολείπει αὐτοῦ καὶ τὴν ἀσπίδα, καὶ τὸν κάνδυν ἐκδύς· ὁ δὲ καὶ τὸ τόξον ἀπολείπει ἐπὶ τοῦ ἅρματος· αὐτὸς δὲ ἵππου ἐπιβὰς ἔφευγε. καὶ ἡ νὺξ οὐ διὰ μακροῦ ἐπιγενομένη ἀφείλετο αὐτόν, τὸ πρὸς Ἀλέξανδρον ἁλῶναι. Ἀλέξανδρος γάρ, ἔστε μὲν φάος ἦν, ἐς τὸ E ἔμπαλιν ἀπετρέπετο ὡς ἐπὶ τὸ στρατόπεδον. τὸ μέντοι ἅρμα τὸ Δαρείου ἔλαβε, καὶ τὴν ἀσπίδα ἐπ' αὐτῷ, καὶ τὸν κάνδυν, καὶ τὸ τόξον. καὶ γὰρ καὶ ἡ δίωξις βραδυτέρα αὐτῷ ἐγεγόνει, ὅτι ἐν τῇ πρώτῃ παραρρήξει τῆς φάλαγγος ἐπιστρέψας καὶ αὐτός, οὐ πρόσθεν ἐς τὸ διώκειν ἐτράπετο, πρὶν τούς τε μισθοφόρους τοὺς ξένους καὶ τὸ τῶν Περσῶν ἱππικὸν ἀπὸ τοῦ ποταμοῦ ἀπωσθέντας κατεῖδε. τῶν δὲ Περσῶν ἀπέθανον μὲν Ἀρσάκης καὶ Ῥεομίθρης καὶ Ἀτιζύης, τῶν ἐπὶ Γρανικῷ ἡγησαμένων τοῦ ἱππικοῦ· ἀποθνήσκει δὲ καὶ Σα- F βάκης ὁ Αἰγύπτου σατράπης, καὶ Βουβάκης, τῶν ἐντίμων Περσῶν. τὸ δὲ ἄλλο πλῆθος, εἰς δέκα μάλιστα μυριάδας· καὶ ἐν τούτοις, ἱππεῖς ὑπὲρ τοὺς μυρίους· ὥστε λέγει Πτολεμαῖος ὁ Λάγου, ξυνεπισπόμενος τότε Ἀλεξάνδρῳ, τοὺς μετὰ σφῶν διώκοντας Δαρεῖον, ὡς ἐπὶ φάραγγί τινι ἐν τῇ διώξει ἐγένοντο, ἐπὶ τῶν νεκρῶν διαβῆναι τὴν φάραγγα. τό τε στρατόπεδον τὸ Δαρείου εὐθὺς ἐξ ἐφόδου ἑάλω, καὶ ἡ μήτηρ, καὶ ἡ γυνή, αὐτὴ δὲ καὶ ἡ ἀδελφὴ Δαρείου, καὶ υἱὸς Δαρείου

νήπιος. καὶ θυγατέρες δύο ἑάλωσαν, καὶ ἄλλαι ἀμφ᾽ αὐτὰς Περσῶν τῶν ὁμοτίμων γυναῖκες οὐ πολλαί. οἱ γὰρ ἄλλοι Πέρσαι τὰς γυναῖκας σφῶν ξὺν τῇ ἄλλῃ κατασκευῇ ἐς Δαμασκὸν ἔτυχον ἐσταλκότες. ἐπεὶ καὶ Δαρεῖος τῶν τε χρημάτων τὰ πολλά, καὶ ὅσα ἄλλα μεγάλῳ βασιλεῖ ἐς πολυτελῆ δίαιταν καὶ στρατευομένῳ ὅμως συνέπεται, πεπόμφει ἐς Δαμασκόν· ὥστε ἐν τῷ στρατοπέδῳ οὐ πλείονα τρισχίλια τάλαντα ἑάλω. ἀλλὰ καὶ τὰ ἐν Δαμασκῷ χρήματα ὀλίγον ὕστερον ἑάλω ὑπὸ Παρμενίωνος, ἐπ᾽ αὐτὸ τοῦτο σταλέντος. τοῦτο τέλος τῇ μάχῃ ἐκείνῃ ἐγένετο, ἐπὶ ἄρχοντος Ἀθηναίοις Νικοστράτου, μηνὸς Μαιμακτηριῶνος.

Τῇ δὲ ὑστεραίᾳ, καίπερ τετρωμένος τὸν μηρὸν Ἀλέξανδρος ξίφει, ὅμως δὲ τοὺς τραυματίας ἐπῆλθε, καὶ τοὺς νεκροὺς ξυναγαγών, ἔθαψε μεγαλοπρεπῶς, σὺν τῇ δυνάμει πάσῃ ἐκτεταγμένῃ ὡς λαμπρότατα ἐς πόλεμον. καὶ λόγῳ τε ἐπεκόσμησεν ὅσοις τι ἀριστεῖον ἔργον ἐν τῇ μάχῃ ἢ αὐτὸς ξυνέγνω εἰργασμένον, ἢ ἀκοῇ συμφωνούμενον ἔλαβε, καὶ χρημάτων ἐπιδόσει ὡς ἑκάστους σὺν τῇ ἀξίᾳ ἐτίμησε. καὶ Κιλικίας μὲν ἀποδείκνυσι σατράπην Βάλακρον τὸν Νικάνορος, ἕνα τῶν σωματοφυλάκων τῶν βασιλικῶν· ἀντὶ δὲ τούτου ἐς τοὺς σωματοφύλακας κατέλεξε Μένητα τὸν Διονυσίου· ἀντὶ δὲ Πτολεμαίου τοῦ Σελεύκου, τοῦ ἀποθανόντος ἐν τῇ μάχῃ, Πολυπέρχοντα τὸν Σιμμίου ἄρχειν ἀπέδειξε τῆς ἐκείνου τάξεως. καὶ Σολεῦσι τά τε πεντήκοντα τάλαντα, ἃ ἔτι ἐνδεᾶ ἦν ἐκ τῶν ἐπιβληθέντων σφίσι χρημάτων, ἀνῆκε, καὶ τοὺς ὁμήρους ἀπέδωκεν.

Ὁ δὲ οὐδὲ τῆς μητρὸς τῆς Δαρείου, οὐδὲ τῆς γυναικὸς ἢ τῶν παίδων ἠμέλησεν· ἀλλὰ λέγουσί τινες τῶν τὰ Ἀλεξάνδρου γραψάντων, τῆς νυκτὸς αὐτῆς ᾗ ἀπὸ τῆς διώξεως τῆς Δαρείου ἐπανῆκεν, ἐς τὴν σκηνὴν παρελθόντα αὐτὸν τὴν Δαρείου, ἥτις αὐτῷ ἐξῃρημένη ἦν, ἀκοῦσαι γυναικῶν οἰμωγὴν καὶ ἄλλον τοιοῦτον θόρυβον οὐ πόρρω τῆς σκηνῆς. πυθέσθαι οὖν αἵτινες γυναῖκες, καὶ ἀνθ᾽ ὅτου οὕτως ἐγγὺς παρασκηνοῦσι. καί τινα ἐξαγγεῖλαι, ὅτι, ὦ βασιλεῦ, ἡ μήτηρ τε καὶ ἡ γυνὴ Δαρείου καὶ οἱ παῖδες, ὡς ἐξηγγέλθη αὐταῖς ὅτι τό τε τόξον τοῦ Δαρείου ἔχεις καὶ τὸν κάνδυν τὸν βασιλικόν, καὶ ἡ ἀσπὶς ὅτι κεκόμισται ὀπίσω, ὡς ἐπὶ τεθνεῶτι Δαρείῳ ἀνοιμώζουσι. ταῦτα ἀκούσαντα Ἀλέξανδρον, πέμψαι πρὸς αὐτὰς Λεοννάτον, ἕνα τῶν ἑταίρων, ἐντειλάμενον φράσαι ὅτι ζῇ Δαρεῖος· τὰ δὲ ὅπλα καὶ τὸν κάνδυν ὅτι φεύγων ἀπέλιπεν ἐπὶ τῷ ἅρματι, καὶ ταῦτα ἔτι μόνον ἔχει Ἀλέξανδρος. καὶ Λεοννάτον παρελθόντα ἐς τὴν σκηνήν, τά τε περὶ Δαρείου εἰπεῖν, καὶ ὅτι τὴν θεραπείαν αὐταῖς ξυγχωρεῖ Ἀλέξανδρος τὴν βασιλικήν, καὶ τὸν ἄλλον κόσμον, καὶ καλεῖσθαι βασιλίσσας. ἐπεὶ οὐδὲ κατ᾽ ἔχθραν οἱ γενέσθαι τὸν πόλεμον τὸν πρὸς Δαρεῖον, ἀλλ᾽ ὑπὲρ τῆς ἀρχῆς τῆς Ἀσίας διαπεπολεμῆσθαι ἐννόμως. ταῦτα μὲν Πτολεμαῖος καὶ Ἀριστόβουλος λέγουσι. λόγος δὲ ἔχει καὶ αὐτὸν Ἀλέξανδρον τῇ ὑστεραίᾳ ἐλθεῖν εἴσω ξὺν Ἡφαιστίωνι μόνῳ τῶν ἑταίρων, καὶ τὴν μητέρα τὴν Δαρείου, ἀμφιγνοήσασαν ὅστις ὁ βασιλεὺς εἴη αὐτοῖν (ἐστάλθαι γὰρ ἄμφω τῷ αὐτῷ κόσμῳ) τὸ δὲ Ἡφαιστίωνι προσελθεῖν, καὶ προσκυνῆσαι, ὅτι μείζων ἐφάνη ἐκεῖνος. ὡς δὲ ὁ Ἡφαιστίων τε ὀπίσω ὑπεχώρησε, καί τις τῶν ἀμφ᾽ αὐτήν, τὸν Ἀλέξανδρον δείξας,

A infans. Duæ præterea eius filiæ captæ, & cũ cum eas aliæ principum virorum vxores nõ multæ. Alij enim Persæ vxores suas cum impedimentis Damascum miserant. siquidem & Darius maiorem pecuniarum partem, & quæcunque ad splendidum magnificúmq; apparatum pertinentia reges etiam militantes comitari solent, Damascum miserat. adeò vt in exercitu vltra tria millia talentorum inuenta non fuerint. Cæterum omnis ea pecunia paulo pòst Damasci capta est à Parmenione, eam ad rem ab Alexandro misso.

B Hic prælij exitus fuit, archonte Athenis Nicostrato, mense *Ianuario. Postero die Alexander, quanuis *æger adhuc è vulnere quod in femore exceperat, saucios tamen obiuit, & cæsorum corporibus conquisitis, magnificè ea sepelliuit, vniuerso exercitu in acie stãte, & bellicas vniuscuiusque laudes, quẽ vel ipse præclarum aliquod facinus in pugna patrantem viderat, vel patrasse constanti fama acceperat, verbis ornauit, & pecuniarum largitione singulos pro suo merito dignitatéque hõnestauit.

C Posthæc Balacrum Nicanoris filium Ciliciæ satrapam designat. is vnus ex regiis corporis custodibus erat: custodiæ autem corporis in eius locum suffecit Menetem Dionysij filiũ. Polyperchonti Simæi filio, agmẽ Ptolemæi Seleuci filij (qui in prælio ceciderat) ducendũ dat. Solensib* quinquaginta talenta, quæ adhuc reliqua erãt ex summa quã iis imperarat, remittit, & obsides reddit. Neq; verò matris Darij, neque vxoris & filiorũ curam omisit. Nonnulli enim qui de rebus gestis Alexandri scri-

D bunt, autores sunt, eadem ipsa nocte qua ab insequendo Dario redierat, quũ in tabernaculum Darij, quod ipsi selectũ asseruatúmque erat, intrasset, muliebrem eiulatum atque alium quendã tumultũ audisse nõ procul à tabernaculo, ac quæsiuisse quænã essent hę mulieres, & cur in tã vicino tabernaculo: statímq; renũtiasse quempiã, " Mater Darij, ô " rex, eiúsque vxor & liberi, vt nuntiatum illis " fuit te & arcũ & *cidarim regiã habere, po" steáque etiam scutum Darij allatũ esse, tan" quam mortuo Dario eiulatus edunt.

E Alexandrum ea re cognita, Leonnatum, vnum ex amicis, ad eas misisse, iussum dicere, Darium superstitem esse. Arma verò & amiculum ab illo fugiente in curru relicta esse, ea solùm penes Alexandrum esse. Leonnatum tabernaculum ingressum, Darij statum exposuisse, præterea vt regio etiam cultu famulatúque illis vti liceret, reginæque appellarentur, ab Alexandro illis concedi. Neque enim inimicitiarum causa sibi aduersus Darium bellum susceptum, sed pro im-

F perio Asiæ legitimè decertasse. Hæc quidẽ Ptolemæus & Aristobulus tradunt. Fama verò tenet Alexandrũ ipsum postero die tabernaculũ Darij, solo cum ex amicis Hephæstione comitãte, ingressum: & matrem quidem Darij dubitantẽ vter eorum rex esset (pari enim vterque corporis cultu erat) ad Hephæstionem accessisse, eúmque *veneratã esse, quòd ille *habitu corporis præstare videretur. Qui quum retrocessisset, & quidã astantium, quis esset Alexãder, monstrasset,

Curt. Humus rigebat gelu.
Curt. Dextrum femur leuiter mucrone perstrictũ.
Curt. Acinacẽ.
Curt. Suo more veneratæ sunt.
Curt. Habitu corporis præstabat.

Curt. Ignorationem nunquā antea visi regis excusans.
Curt. Non errasti, inquit, mater. Nam & hic Alexander est.

illam *errato pudefactam recessisse, Alexandrum, *nullum erratum esse, respōdisse. nam & illum Alexandrum esse. Atque hæc quidem, non vt vera, sed neque vt plane incredibilia, adscripsi. Sed si ita gesta sunt, Alexandrū tum ob eam qua in fœminas vsus est commiserationem, tum ob fidem & honorem amico præstitum, laudo. *& si scriptoribus historiarum appositus visus est Alexāder ad hæc & facienda & dicenda, eo etiam nomine illum laudo.

Fac Quo, etiamsi facta essent, & rerum ipsarum scriptoribus verisim. viderētur, ob id quoque Alex. laudandum putarem.

Darius noctu paucis comitatus fugerat: postridie verò recolligens Persas exterósq;, qui ex eo prælio euaserant, *quatuor in vniuersum millia habens, ad Thapsacum vrbē & Euphratē cum equitatu cōtendit, vt quācitissimè posset Euphratē inter se atq; Alexandrū mediū relinqueret. Amyntas porro Antiochi fili*, & Thymodes Mentoris filius, & Aristomedes Pheræus, & Bianor Acarnan, omnes trāsfugæ, statim, ita vt per montes dispositi erant, fugientes Tripolim Phœniciæ peruenerunt, octo circiter militū millia habentes: ibi sumtis nauibus recens in nauale subductis, quibus antea è Lesbo transuecti fuerant, tot ac sibi ad vecturam sufficere viderentur in mare protractis: reliquisque in nauali succensis, ne celeriter eos insequendi facultatem suppeditarent, in Cyprum fugerunt, atque inde in AEgyptum. vbi paulo pòst Amyntas res nouas moliens ab incolis interfectus est. Pharnabazus autem & Autophradates aliquandiu apud Chium morā fecerunt: præsidiūque in insula collocato, nonnullis in Con atque Halicarnassum nauibus missis, ipsi centum nauibus optimè ad nauigandum comparatis Siphnum appellunt. Eo loci Agis Lacedæmoniorum rex vna triremi ad eos venit, pecuniam in vsus belli, & copias nauales ac pedestres, quammaximas posset, in Peloponnesum ducendas petiturus. Inter hæc nuntius adfertur prælij apud Issum commissi. Quo nuntio perculsi, Pharnabazus quidem cum duodecim triremibus, atque exterorum mercenariorum mille quingentis, Chium repetit: veritus ne audita clade Chij defectionem molirentur. Agis, acceptis ab Autophradate talentis argenti triginta, triremibus decem, has quidem Hippiæ ad Agesilaum fratrem suum ducendas tradit, mandatis additis, vt persoluto nautis integro stipendio, quamcitissimè possit in Cretam nauiget, ad res illius insulæ constituendas. Ipse in iis insulis aliquandiu commoratus, paulo pòst Halicarnassum ad Autophradatem abiit.

Curt. Vbi excepere eum Græcorum quatuor millia.

Alexander, *Syriæ, quam Cœlen vocant, Memnonem Cerdiman satrapam constituit, equitatu auxiliariorum ipsi in præsidiū prouinciæ commisso: ipse in Phœniciam profectus est: & in itinere obuium habuit Stratonem Gerostrati filium, (erat is Gerostratus Aradiorum, & quotquot Arado insulæ finitimi sunt, rex, qui quidem, vt & alij Phœnicum ac Cypriorum reges,

Curt. Syriæ, quā Cœlen vocant, præfecit. Sed in hoc dissentit, quòd Parmenionem præfectum dicit.

A ἐκεῖνον ἔφη εἶναι Ἀλέξανδρον, τὴν μὲν καταιδεσθεῖσαν τῇ διαμαρτίᾳ ἀποχωρεῖν, Ἀλέξανδρον δὲ οὐ φάναι αὐτὴν ἁμαρτεῖν· καὶ γὰρ ἐκεῖνον εἶναι Ἀλέξανδρον. καὶ ταῦτα ἐγὼ οὐχ ὡς ἀληθῆ, οὔτε ὡς πάντῃ ἄπιστα ἀνέγραψα· ἀλλ᾽ εἴτε οὕτως ἐπράχθη, ἐπαινῶ Ἀλέξανδρον τῆς τε ἐς τὰς γυναῖκας κατοικτίσεως, καὶ τῆς ἐς τὸν ἑταῖρον πίστεως καὶ τιμῆς· εἴτε πιθανὸς δοκεῖ τοῖς ξυγγράψασιν Ἀλέξανδρος, ὡς καὶ ταῦτα ἂν πράξας καὶ εἰπὼν, καὶ ἐπὶ τῷδε ἐπαινῶ Ἀλέ- B ξανδρον.

Δαρεῖος δὲ τὴν μὲν νύκτα ξὺν ὀλίγοις τοῖς ἀμφ᾽ αὐτὸν ἔφυγε· τῇ δὲ ἡμέρᾳ ἀναλαμβάνων ἀεὶ τῶν τε Περσῶν τοὺς διασωθέντας ἐκ τῆς μάχης, καὶ τῶν ξένων τῶν μισθοφόρων, ἐς τετρακισχιλίους ἔχων τοὺς πάντας, ὡς ἐπὶ Θάψακόν τε πόλιν καὶ τὸν Εὐφράτην ποταμὸν σπουδῇ ἤλαυνε, ὡς τάχιστα μέσον αὐτοῦ τε καὶ τοῦ Ἀλεξάνδρου τὸν Εὐφράτην ποιῆσαι. Ἀμύντας μὲν ὁ Ἀντιόχου, καὶ Θυμώδης ὁ Μέντορος, καὶ Ἀ- C ριστομήδης ὁ Φεραῖος, καὶ Βιάνωρ ὁ Ἀκαρνὰν, ξύμπαντες οὗτοι αὐτόμολοι μετὰ τῶν ἀμφ᾽ αὐτοὺς στρατιωτῶν ὡς ὀκτακισχιλίων, οἵτινες ὡς τεταγμένοι ἦσαν κατὰ τὰ ὄρη, φεύγοντες ἀφίκοντο ἐς Τρίπολιν τῆς Φοινίκης· καὶ ἐνταῦθα καταλαβόντες τὰς ναῦς νενεωλκημένας, ἐφ᾽ ὧν πρόσθεν ἐκ Λέσβου διακεκομισμένοι ἦσαν, τούτων ὅσας μὲν ἱκανὰς σφίσιν ἐς τὴν κομιδὴν ἐδόκουν, ταύτας καθελκύσαντες, τὰς δὲ ἄλλας αὐτοῦ ἐν τοῖς νεωρίοις κατακαύσαντες, ὡς μὴ D παρασχεῖν ταχεῖαν σφῶν τὴν δίωξιν, ἐπὶ Κύπρου ἔφυγον· καὶ ἐκεῖθεν εἰς Αἴγυπτον, ἵνα πρὸ ὀλίγου ὕστερον πολυπραγμονῶν τι Ἀμύντας, ἀποθνήσκει ὑπὸ τῶν ἐγχωρίων. Φαρνάβαζος δὲ καὶ Αὐτοφραδάτης τέως μὲν περὶ τὴν Χίον διέτριβον, καταστήσαντες δὲ φρουρὰν τῆς Χίου, τὰς μέν τινας τῶν νεῶν ἐς Κῶν καὶ Ἁλικαρνασσὸν ἔστειλαν, αὐτοὶ δὲ ἑκατὸν ναυσὶ ταῖς ἄριστα πλεούσαις ἀναγόμενοι ἐς Σίφνον κατέσχον. καὶ παρ᾽ αὐτοὺς ἀφικνεῖται Ἆγις ὁ Λακεδαιμονίων βασιλεὺς ἐπὶ μιᾶς τριήρους, χρήματά τε αἰτήσων ἐς τὸν E πόλεμον, καὶ δύναμιν ναυτικήν τε καὶ πεζικὴν ὅσην πλείστην ἀξιώσων ξυμπέμψαι οἱ ἐς τὴν Πελοπόννησον. ἐν τούτῳ ἀγγελία αὐτοῖς ἔρχεται τῆς μάχης τῆς πρὸς Ἰσσῷ γινομένης. ἐκπλαγέντες δὲ πρὸς τὰ ἐξαγγελθέντα, Φαρνάβαζος μὲν σὺν δώδεκα τριήρεσι, καὶ τῶν μισθοφόρων ξένων ξὺν χιλίοις καὶ πεντακοσίοις, ἐπὶ Χίου ἐστάλη, δείσας μή τι πρὸς τὴν ἀγγελίαν τῆς ἥττης οἱ Χῖοι νεωτερίσωσιν. Ἆγις δὲ παρ᾽ Αὐτοφραδάτου τάλαντα ἀργυρίου λαβὼν τριάκοντα, καὶ τριήρεις δέκα, ταύτας μὲν Ἱππίαν ἄξοντα ἀποστέλλει παρὰ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ Ἀγησίλαον ἐπὶ Ταίναρον· καὶ παραγγέλλειν ἐκέλευσεν Ἀγησιλάῳ, διδόντα τοῖς ναύ- F ταις ἐντελῆ τὸν μισθὸν, πλεῖν τὴν ταχίστην ἐπὶ Κρήτης, ὡς τὰ ἐκεῖ καταστησόμενον. αὐτὸς δὲ τότε μὲν αὐτοῦ ἐν ταῖς νήσοις ὑπέμενεν, ὕστερον δὲ εἰς Ἁλικαρνασσὸν παρ᾽ Αὐτοφραδάτην ἀφίκετο.

Ἀλέξανδρος δὲ σατράπην μὲν Συρίᾳ τῇ κοίλῃ Μένωνα τὸν Κερδίμμαν ἐπέταξε, δοὺς αὐτῷ εἰς φυλακὴν τῆς χώρας τοὺς τῶν συμμάχων ἱππέας· αὐτὸς δὲ ἐπὶ Φοινίκης ᾔει, καὶ ἀπαντᾷ αὐτῷ κατὰ τὴν ὁδὸν Στράτων ὁ Γηροστράτου παῖς, τοῦ Ἀραδίου καὶ τῶν πρὸς Ἀράδῳ προσοίκων βασιλέως. ὁ δὲ Γηρόστρατος αὐτός τε μετ᾽ Αὐτοφραδάτου ἔπλει ἐπὶ τῶν νεῶν, καὶ οἱ ἄλλοι οἵ τε τῶν Φοινίκων καὶ οἱ τῶν Κυπρίων βασιλεῖς,

καὶ αὐτοὶ Αὐτοφραδάτῃ ξυνέπλεον, Στράτων δὲ Ἀλεξάνδρῳ ἐντυχὼν, στεφανοῖ χρυσῷ στεφάνῳ αὐτὸν, καὶ τήν τε Ἄραδον αὐτῷ τὴν νῆσον καὶ τὴν Μάραθον τὴν καταντιπρὺ τῆς Ἀράδου ἐν τῇ ἠπείρῳ ᾠκισμένην, πόλιν μεγάλην καὶ εὐδαίμονα, καὶ Μαριάμμην πόλιν, καὶ τἆλλα ὅσα τῆς σφῶν ἐπικρατείας, ἐνδίδωσιν. ἔτι δὲ ἐν Μαράθῳ Ἀλεξάνδρου ὄντος, ἀφίκοντο παρὰ Δαρείου πρέσβεις, ἐπιστολήν τε κομίζοντες Δαρείου, καὶ αὐτοὶ ἀπὸ γλώσσης δεησόμενοι ἀφεῖναι Δαρείῳ τὴν μητέρα, καὶ τὴν γυναῖκα, καὶ τοὺς παῖδας. ἐδήλου δὲ ἡ ἐπιστολὴ ὅτι Φιλίππῳ τε πρὸς Ἀρταξέρξην φιλία καὶ συμμαχία ἐγένετο· καὶ ἐπειδὴ Ἀρσῆς ὁ υἱὸς Ἀρταξέρξου ἐβασίλευσεν, ὅτι Φίλιππος ἀδικίας πρῶτος ἐς βασιλέα Ἀρσῆν ἦρξεν, οὐδὲν ἄχαρι ἐκ Περσῶν παθών. ἐξ οὗ δὲ αὐτὸς βασιλεύει Περσῶν, οὔτε πέμψαι τινὰ Ἀλέξανδρον παρ' αὐτὸν ἐς βεβαίωσιν τῆς πάλαι οὔσης φιλίας τε καὶ συμμαχίας, διαβῆναι αὐτὸς τὴν χώραν ἀμυνῶν, καὶ τὴν ἀρχὴν τὴν πατρῴαν ἀνασώσων. τὴν μὲν δὴ μάχην, ὡς θεῶν τῳ ἔδοξεν, οὕτω κριθῆναι· αὐτὸς δὲ βασιλεὺς παρὰ βασιλέως γυναῖκά τε τὴν αὑτοῦ αἰτεῖν, καὶ μητέρα καὶ παῖδας τοὺς ἁλόντας, καὶ φιλίαν ἐθέλειν ποιήσασθαι πρὸς Ἀλέξανδρον, καὶ ξύμμαχος εἶναι Ἀλεξάνδρῳ. καὶ ὑπὲρ τούτων πέμπειν ἠξίου Ἀλέξανδρον παρ' αὐτὸν, ξὺν Μενίσκῳ τε καὶ Ἀρσίμᾳ τοῖς ἀγγέλοις, τοῖς ἐκ Περσῶν ἥκουσι, τοὺς τὰ πιστὰ ληψομένους τε ὑπὲρ Ἀλεξάνδρου καὶ δώσοντας. πρὸς ταῦτα ἀντιγράφει Ἀλέξανδρος, καὶ ξυμπέμπει τοῖς παρὰ Δαρείου ἐλθοῦσι Θέρσιππον, παραγγείλας τὴν ἐπιστολὴν δοῦναι Δαρείῳ, αὐτὸν δὲ μὴ διαλέγεσθαι ὑπὲρ μηδενός. ἡ δὲ ἐπιστολὴ Ἀλεξάνδρου ὧδε ἔχει.

Οἱ ὑμέτεροι πρόγονοι, ἐλθόντες εἰς Μακεδονίαν καὶ εἰς τὴν ἄλλην Ἑλλάδα, κακῶς ἐποίησαν ἡμᾶς, οὐδὲν προηδικημένοι· ἐγὼ δὲ, τῶν Ἑλλήνων ἡγεμὼν κατασταθεὶς, καὶ τιμωρήσασθαι βουλόμενος Πέρσας, διέβην εἰς τὴν Ἀσίαν, ὑπαρξάντων ὑμῶν. καὶ γὰρ Περινθίοις ἐβοηθήσατε, οἳ τὸν ἐμὸν πατέρα ἠδίκουν· καὶ εἰς Θρᾴκην, ἧς ἡμεῖς ἄρχομεν, δύναμιν ἔπεμψεν Ὦχος. τοῦ δὲ πατρὸς ἀποθανόντος ὑπὸ τῶν ἐπιβουλευσάντων, οὓς ὑμεῖς συνετάξατε (ὡς αὐτοὶ ἐν ταῖς ἐπιστολαῖς πρὸς ἅπαντας ἐκομπάσατε) καὶ Ἀρσῆν ἀποκτείναντός σου μετὰ Βαγώου, καὶ τὴν ἀρχὴν κατασχόντος οὐ δικαίως, οὐδὲ κατὰ τὸν Περσῶν νόμον, ἀλλὰ ἀδικοῦντος Πέρσας, καὶ ὑπὲρ ἐμοῦ πρὸς τοὺς Ἕλληνας γράμματα οὐκ ἐπιτήδεια διαπέμποντος, ὅπως πρός με πολεμῶσι, καὶ χρήματα ἀποστέλλοντος πρὸς Λακεδαιμονίους, καὶ ἄλλους τινὰς τῶν Ἑλλήνων, καὶ τῶν μὲν ἄλλων πόλεων οὐδεμιᾶς δεχομένης, Λακεδαιμονίων δὲ λαβόντων, καὶ τῶν παρὰ σοῦ πεμφθέντων, τοὺς ἐμοὺς φίλους διαφθειράντων, καὶ τὴν εἰρήνην ἣν τοῖς Ἕλλησι κατεσκεύασα διαλύειν ἐπιχειρούντων, ἐστράτευσα ἐπὶ σὲ, ὑπάρξαντός σου τῆς ἔχθρας. ἐπεὶ δὲ μάχῃ νενίκηκα, πρότερον μὲν τοὺς σοὺς στρατηγοὺς καὶ σατράπας, νῦν δέ σε καὶ τὴν μετὰ σοῦ δύναμιν, καὶ τὴν χώραν ἔχω, τῶν θεῶν μοι δόντων· ὅσοι τῶν μετὰ σοῦ παραταξαμένων μὴ ἐν τῇ μάχῃ ἀπέθανον, ἀλλὰ παρ' ἐμὲ κατέφυγον, τούτων ἐπιμέλομαι, καὶ οὐκ ἄκοντες παρ' ἐμοί εἰσιν, ἀλλ' αὐτοὶ ἑκόντες ξυστρατεύονται μετ' ἐμοῦ. ὡς οὖν ἐμοῦ τῆς Ἀσίας ἁπάσης κυρίου

A naues suas cum Autophradate cõiunxerat) qui, aurea corona Alexandri capiti imposita, Aradum insulam, & Marathum ex aduerso Aradi in continente sitam, vrbem magnã atque opulentam, & Mariammen, ceteráque omnia quæ ad ipsorum ditionem pertinebant, ei tradit. Quúmque adhuc Marathi esset Alexander, legati ad eum à Dario venerunt, qui & literas adferebant, & verbis deprecarentur vt Darij matrem, vxorem & liberos dimitteret. Significabat etiam epistola amicitiam ac fœdus quod Philippo cum
B Artaxerxe intercessisset: quódque quum Arses Artaxerxis filius regnum accepisset, Philippus nullo à Persis incommodo affectus, primus Arsen iniuria lacessisset. Alexandrũ verò, ex eo tempore quo Darius Persis regnare cœpisset, pro confirmanda veteri amicitia ac fœdere nunquam misisse: se ditionis suæ & auiti imperij tuendi causa expeditionem fecisse. de prælio ita vt alicui deorum visum fuit, decretum esse. Se regem à rege matrem suam, vxorem ac liberos captos pe-
C tere, amicitiam se cum Alexandro & societatem initurum venire, eáque de re vt Alexander ad se (cum Menisco & Arsima legatis qui à Persis venerant) qui fidem acciperent, & Alexandri nomine darent, mitteret rogabat. Alexander ad hæc respondet, vnáque cũ legatis, qui à Dario venerãt, Thersippum mittit, iubens vt epistolam Dario reddat, ipse verò nulla de re cum Dario sermones conferat. Epistola Alexãdri hæc fuit,

Curtius, Socius amicusque esset: in eo se fidem & dare paratum & accipere.

Maiores vestri, Macedoniam reliquámque Græciam ingressi, damnis nos affecerũt,
D quum ipsi nulla prius à nobis accepissent. Ego Græcorum imperator creatus, Persarum iniuriam vindicare volens, in Asiam traieci, à vobis lacessitus. Siquidem & Perinthiis opem tulistis, qui patrem meum iniuria affecerant. Ochus etiam in Thraciam quæ nostro imperio subest exercitum duxit. Parente autem meo per insidiatores quos ipsi subornaratis occiso (quemadmodũ vos literis quoquouersum missis gloriati estis) quum tu Arsen cum Bagoo interfici curas-
E ses, regnúmque iniustè & contra Persarum leges atque instituta occupasses, summa Persis iniuria illata, literas etiam parum amicas ad Græcos misisti quibus eos ad bellũ contra me suscipiendum incitares. quúmque pecunias ad Lacedæmonios, aliósque Græcorum nonnullos miseris (quas tamen quum reliquæ omnes Græciæ ciuitates contempsissent, soli Lacedæmonij acceperunt) quũ denique ij qui abs te emissi fuerunt, amicos sociósque meos corruperint, atque abalie-
F narint, & pacem cum Græcis constitutam dissoluere omnibus modis conati sint, bellũ tibi intuli, quippe qui inimicitiarũ autor fueris. Quũ autẽ primò satrapas tuos belliq; duces, nunc verò te tuúmque exercitũ prælio vicerim, & ditiones tuas, deorum benignitate, in mea potestate teneam, quotquot tuarum partium milites ex prælio seruati ad me confugerunt, horum curam gero, neque inuiti apud me sunt, sed sua sponte mecum militant. Ad me igitur, vtpote totius Asiæ

Curt. Philippũ verò parentem meum quis ignorat ab iis interfectum esse, quos ingẽtis pecuniæ spe sollicitauerãt vestri?
Fac. Bagoæ auxilio.

» dominum, veni. At si metuis ne, vbi veneris, » aliquid tibi abs me acerbi accidat, mitte a» micorum tuorum aliquot, qui fidem acci» piant. Quum ad me veneris, matrem & v» xorem ac liberos, & siquid præterea voles » posce atque accipe. quicquid enim à me pe» tieris, impetrabis. De reliquo, quãdo ad me » scribes, ad Asiæ regem scribere te meminc» ris: neque tanquam ad parem scribe, sed vel» uti omnium tuarum rerum domino signifi» ca siquid petas. Sin aliter feceris, ego de te » tanquam iniuriam inferente decernam. Si » verò, quod ad regni possessionẽ attinet, con» tradicis, aliud pro eo prœliũ experiri paratus, » ne fugias. Ego enim te, quocũq; loci fueris, » adoriar. Atque hæc quidẽ ad Dariũ scripsit.

Postquam verò cognouit, omnem pecuniam quam Darius per Cophenem Artabazi filiũ Damascũ miserat captam esse, Persas etiam eius pecuniæ custodes, reliquúmque regium apparatum in potestatẽ venisse, eam Parmenioni Damascum reportandam & custodiendam tradidit. Legatos autẽ Græcorum qui ad Darium ante prælium aduenerant, quum etiam captos audiret, ad se mitti iussit. Hi erant, Euthycles Lacedæmonius, Thessaliscus Ismenij filius, & Dionysodorus olympionices, Thebani: Iphicrates autem Iphicratis filius, copiarũ dux, Atheniẽsis. Qui quum ad Alexandrũ adducti essent, Thessaliscum quidem & Dionysodorũ (quãuis Thebani essent) statim dimisit, partim commiseratione Thebarum, tum quòd venia digni viderentur: quippe qui patria ipsorum à Macedonibus direpta euersáque, & sibi & patriæ vtilitatem aliquam afferre Darij ac Persarum adminiculo conarentur. Hęc itaque modestè ac leniter de vtroque statuens, Thessaliscum quidem priuatim, reuerentia generis adductus (erat enim illustri apud Thebanos loco) dimisit: Dionysodorum, quòd Olympiis vicisset: Iphicratem verò, ob amorem Atheniensis vrbis, & paternæ memoriæ gloriam. quem, & quum in viuis esset, magno semper apud se in honore habuit, & mortui ossa Athenas ad propinquos reportari curauit. Cæterùm Euthyclem, quòd Lacedæmonius esset, eáque vrbs tum temporis manifestas cum Alexãdro inimicitias gereret, quódque ipse priuatim nihil quod magnopere venia dignum videretur, inuenires, primùm quidem in custodiam (citra vincula tamen) tradidit: postea, vt res magnę prosperè successerunt, etiã hunc dimisit.

E Maratho deinde mouens, Byblum pactionibus traditam capit. Sidonem etiam, Sidoniis ipsis odio Persarum & Darij eum accersentibus. Tyrum inde proficiscẽti, Tyriorum legati obuiam venerunt, à communi missi, significãtes Tyrios paratos esse, quæ Alexander imperasset, facere. Ipse, laudata & vrbe & legatis (erant enim hi ex principibus ciuitatis cum alij, tum Tyriorum regis filius. nam rex Azelmicus cum Autophradate nauigabat) iussit vt reuersi Tyriis renuntiarẽt, velle se vrbem intrare, Herculi sacrificaturũ. Est enim in ea vrbe templum Herculis, cuius vetustatem humana memoria conseruat, non Ar-

ὄντος, ἧκε πρὸς ἐμέ. εἰ δὲ φοβῇ μὴ ἐλθὼν πάθῃς τι ἐξ ἐμοῦ ἄχαρι, πέμπε τινὰς τῶν φίλων τὰ πιστὰ ληψομένους. ἐλθὼν δὲ πρός με, τὴν μητέρα καὶ τὴν γυναῖκα καὶ τοὺς παῖδας, καὶ εἰ ἄλλο τι θέλεις, αἴτει καὶ λάμβανε. ὅ, τι γὰρ ἂν πείθῃς ἐμέ, ἔσται σοι. καὶ τοῦ λοιποῦ ὅταν πέμπῃς παρ' ἐμέ, ὡς πρὸς βασιλέα τῆς Ἀσίας πέμπε, μηδὲ ἐξ ἴσου ἐπίστελλε, ἀλλ' ὡς κυρίῳ ὄντι πάντων τῶν σῶν, φράζε εἴ του δέῃ. εἰ δὲ μή, ἐγὼ βουλεύσομαι περὶ σοῦ ὡς ἀδικοῦντος. εἰ δὲ ἀντιλέγῃς περὶ τῆς βασιλείας, ὑπομείνας ἔτι ἀγώνισαι περὶ αὐτῆς, καὶ μὴ φεῦγε· ὡς ἐγὼ ἐπί σε πορεύσομαι, οὗ ἂν ᾖς. Πρὸς μὲν Δαρεῖον ταῦτα ἐπέστειλεν.

Ἐπεὶ δὲ ἔμαθε τά τε χρήματα ὅσα σὺν Κωφῆνι τῷ Ἀρταβάζου ἀποπεπόμφει ἐς Δαμασκὸν Δαρεῖος, ὅτι ἑάλωκε, καὶ ὅσοι Περσῶν ἀμφ' αὐτὰ ἐγκατελείφθησαν σὺν τῇ ἄλλῃ βασιλικῇ κατασκευῇ, ὅτι καὶ οὗτοι ἑάλωσαν· ταῦτα μὲν ὀπίσω κομίσαντα ἐς Δαμασκὸν Παρμενίωνα φυλάσσειν ἐκέλευε· τοὺς δὲ πρέσβεις τῶν Ἑλλήνων, οἳ πρὸς Δαρεῖον πρὸ τῆς μάχης ἀφιγμένοι ἦσαν, ἐπεὶ καὶ τούτους ἑαλωκέναι ἔμαθεν, παρ' αὑτὸν πέμπειν ἐκέλευσεν. ἦσαν δὲ, Εὐθυκλῆς μὲν Σπαρτιάτης, Θεσσαλίσκος δὲ Ἰσμηνίου, καὶ Διονυσόδωρος ὀλυμπιονίκης, Θηβαῖοι· Ἰφικράτης δὲ ὁ Ἰφικράτους, στρατηγὸς, Ἀθηναῖος. καὶ οὗτοι ὡς ἧκον παρ' Ἀλέξανδρον, Θεσσαλίσκον μὲν καὶ Διονυσόδωρον, καίπερ Θηβαίους ὄντας, εὐθὺς ἀφῆκε· τὸ μέν τι κατοικτίσει τῶν Θηβῶν, τὸ δὲ, ὅτι συγγνωστὰ δεδρακέναι ἐφαίνοντο, ἀνδραποδισθείσης ὑπὸ Μακεδόνων τῆς πατρίδος, σφίσι τε ἥν τινα ἠδύναντο ὠφέλειαν εὑρισκόμενοι, καὶ εἰ δή τινα καὶ τῇ πατρίδι ἐκ Περσῶν καὶ Δαρείου. ταῦτα μὲν ὑπὲρ ἀμφοῖν ἐπιεικῆ ἐνθυμηθείς· ἰδίᾳ δὲ Θεσσαλίσκον μὲν αἰδοῖ τοῦ γένους ἀφιέναι εἶπεν, ὅτι τῶν ἐπιφανῶν Θηβαίων ἦν· Διονυσόδωρον δὲ, ἐπὶ τῇ νίκῃ τῶν Ὀλυμπίων· Ἰφικράτην δὲ, φιλίᾳ τε τῆς Ἀθηναίων πόλεως, καὶ μνήμῃ τῆς δόξης τοῦ πατρὸς, ζῶντά τε ἀμφ' αὑτὸν ἔχων ἐς τὰ μάλιστα ἐτίμησε, καὶ νόσῳ τελευτήσαντος τὰ ὀστᾶ ἐς τὰς Ἀθήνας τοῖς πρὸς γένους ἀπέπεμψεν. Εὐθυκλέα δὲ, Λακεδαιμόνιόν τε ὄντα, πόλεως περιφανῶς ἐχθρᾶς ἐν τῷ τότε, καὶ αὐτὸν οὐδὲν ἰδίᾳ εὑρισκόμενον ἐς ξυγγνώμην, ὅ, τι γε καὶ λόγου ἄξιον, τὰ μὲν πρῶτα ἐν φυλακῇ ἀδέσμῳ εἶχεν· ὕστερον δὲ, ὡς ἐπὶ μεγάλα εὐτύχει, καὶ τοῦτον ἀφῆκεν.

Ἐκ Μαράθου δὲ ὁρμηθεὶς, Βύβλον τε λαμβάνει, ὁμολογίᾳ ἐνδοθεῖσαν, καὶ Σιδῶνα, αὐτῶν Σιδωνίων ἐπικαλεσαμένων κατὰ ἔχθραν τῶν Περσῶν καὶ Δαρείου. ἐντεῦθεν δὲ προὐχώρει ὡς ἐπὶ Τύρον· καὶ ἐντυγχάνουσιν αὐτῷ κατὰ τὴν ὁδὸν πρέσβεις Τυρίων, ἀπὸ τοῦ κοινοῦ ἐσταλμένοι, ὡς ἐγνωκότων Τυρίων πράσσειν ὅ, τι ἂν ἐπαγγέλλῃ Ἀλέξανδρος. ὁ δὲ, τήν τε πόλιν ἐπαινέσας, καὶ τοὺς πρέσβεις (καὶ γὰρ ἦσαν τῶν ἐπιφανῶν ἐν Τύρῳ οἵ τε ἄλλοι, καὶ ὁ τοῦ βασιλέως τῶν Τυρίων παῖς· αὐτὸς δὲ ὁ βασιλεὺς Ἀζέλμικος μετ' Αὐτοφραδάτου ἔπλει) ἐκέλευσεν ἐπανελθόντας φράσαι Τυρίοις, ὅτι ἐθέλοι παρελθὼν ἐς τὴν πόλιν θῦσαι τῷ Ἡρακλεῖ. ἔστι γὰρ ἐν Τύρῳ ἱερὸν Ἡρακλέους, παλαιότητι οὗ μνήμη ἀνθρωπίνη

Videtur legendum, παλαιότατον ὧν μνήμη ἀνθρ. omnium vetustissimum quorũ humana memoria conseruatur.

διασώζεται, οὐ τοῦ Ἀργείου Ἡρακλέους, τοῦ τῆς Ἀλκμήνης. πολλαῖς γὰρ γενεαῖς πρότερον τιμᾶται ἐν Τύρῳ Ἡρακλῆς, ἢ Κάδμον ἐκ Φοινίκης ὁρμηθέντα Θήβας κατασχεῖν, καὶ τὴν παῖδα Κάδμου τὴν Σεμέλην γενέσθαι, ἐξ ἧς καὶ ὁ τοῦ Διὸς Διόνυσος γίνεται. Διόνυσος μὲν δὴ τρίτος ἂν ἀπὸ Κάδμου εἴη, κατὰ Λάβδακον τὸν Πολυδώρου τοῦ Κάδμου παῖδα. Ἡρακλῆς δὲ ὁ Ἀργεῖος κατ᾽ Οἰδίποδα μάλιστα τὸν Λαΐου. σέβουσι δὲ καὶ Αἰγύπτιοι ἄλλον Ἡρακλέα, οὐχ ὅνπερ Τύριοι, ἢ Ἕλληνες. ἀλλὰ λέγει Ἡρόδοτος ὅτι τῶν δώδεκα θεῶν Ἡρακλέα ἄγουσιν Αἰγύπτιοι, καθάπερ καὶ Ἀθηναῖοι Διόνυσον τὸν Διὸς καὶ Κόρης σέβουσιν, ἄλλον τοῦτον Διόνυσον· καὶ ὁ ἴακχος ὁ μυστικὸς τούτῳ τῷ Διονύσῳ, οὐχὶ τῷ Θηβαίῳ, ἐπᾴδεται. ὡς τόν γε ἐν Ταρτησσῷ πρὸς Ἰβήρων τιμώμενον Ἡρακλέα (ἵνα καὶ στῆλαί τινες Ἡρακλέους ὠνομασμέναι εἰσί) δοκῶ ἐγὼ τὸν Τύριον εἶναι Ἡρακλέα· ὅτι Φοινίκων κτίσμα ἡ Ταρτησσὸς καὶ τῷ Φοινίκων νόμῳ ὅ, τε νεὼς πεποίηται τῷ Ἡρακλεῖ τῷ ἐκεῖ, καὶ θυσίαι θύονται. Γηρυόνην δὲ, ἐφ᾽ ὅντινα ὁ Ἀργεῖος Ἡρακλῆς ἐστάλη πρὸς Εὐρυσθέως, τὰς βοῦς ἀπελάσαι τὰς Γηρυόνου, καὶ ἀγαγεῖν ἐς Μυκήνας, οὐδέν τι προσήκειν τῇ γῇ τῇ Ἰβήρων, Ἑκαταῖος ὁ λογοποιὸς λέγει· οὐδὲ ἐπὶ νῆσόν τινα Ἐρύθειαν, ἔξω τῆς μεγάλης θαλάσσης, σταλῆναι Ἡρακλέα· ἀλλὰ τῆς ἠπείρου τῆς περὶ Ἀμπρακίαν τε καὶ Ἀμφιλόχους βασιλέα γενέσθαι Γηρυόνην, καὶ ἐκ τῆς ἠπείρου ταύτης ἀπελάσαι Ἡρακλέα τὰς βοῦς, οὐδὲ τοῦτον φαῦλον ἆθλον τιθέμενον. οἶδα δὲ ἐγὼ καὶ ἐς τοῦτο, ὅτι εὔβοτόν τε τὴν ἤπειρον ταύτην, καὶ βοῦς τρέφουσαν καλλίστας, καὶ Εὐρυσθέα τῶν μὲν ἐξ ἠπείρου βοῶν κλέος ἀφῖχθαι, καὶ τοῦ βασιλέως τῆς ἠπείρου τὸ ὄνομα τὸν Γηρυόνην, οὐκ ἔξω τοῦ εἰκότος τίθεμαι· τῶν δὲ ἐσχάτων τῆς Εὐρώπης Ἰβήρων, οὔτε ἂν τοῦ βασιλέως τὸ ὄνομα γιγνώσκειν Εὐρυσθέα, εἴτε βοῦς καλαὶ ἐν ταύτῃ τῇ χώρᾳ νέμονται· εἰ μή τις Ἥραν τούτοις ἐπάγοιτο, ὡς αὐτὴν ταῦτα Ἡρακλεῖ δι᾽ Εὐρυσθέως ἐπαγγέλλουσαν, τὸ οὐ πιστὸν τοῦ λόγου ἀποκρύπτειν ἐθέλοι τῷ μύθῳ. Τούτῳ Ἡρακλεῖ τῷ Τυρίῳ ἔφη ἐθέλειν θῦσαι Ἀλέξανδρος. ὡς δὲ ἀπηγγέλθη ταῦτα πρὸς τῶν πρέσβεων εἰς τὴν Τύρον, τὰ μὲν ἄλλα ἔδοξε σφίσι ποιεῖν, ὅ, τιπερ ἐπαγγέλλῃ Ἀλέξανδρος, ἐς δὲ τὴν πόλιν μήτε τινὰ Περσῶν μήτε Μακεδόνων δέχεσθαι· ὡς τοῦτο ἔς τε τὰ παρόντα τῷ λόγῳ εὐπρεπέστατον, καὶ ἐς τοῦ πολέμου τὴν κρίσιν (ἄδηλον ἔτι οὖσαν) ἀσφαλέστατον σφίσι γενησόμενον. ὡς δὲ ἐξηγγέλθη Ἀλεξάνδρῳ τὰ ἐκ τῆς Τύρου, τοὺς μὲν πρέσβεις πρὸς ὀργὴν ὀπίσω ἀπέπεμψεν· αὐτὸς δὲ ξυναγαγὼν τούς τε ἑταίρους, καὶ τοὺς ἡγεμόνας τῆς στρατιᾶς, καὶ ταξιάρχας καὶ ἰλάρχας, ἔλεξεν ὧδε,

Ἄνδρες φίλοι καὶ ξύμμαχοι, ἡμῖν οὔτε τὴν ἐπ᾽ Αἰγύπτου πορείαν ἀσφαλῆ ὁρῶ, θαλασσοκρατούντων Περσῶν, Δαρεῖόν τε διώκειν, ὑπολειπομένους αὐτήν τε τὴν Τυρίων πόλιν ἀμφίβολον, καὶ Αἴγυπτον, καὶ Κύπρον ἐχομένην πρὸς Περσῶν, οὐδὲ τοῦτο ἀσφαλές, ἔς τε τὰ ἄλλα, καὶ μάλιστα δὴ ἐς τὰ Ἑλληνικὰ πράγματα· μή ποτ᾽ ἄρα ἐπικρατήσαντες αὖθις τῶν ἐπὶ θαλάσσῃ χωρίων οἱ Πέρσαι, προχωρησάντων ἡμῶν ξὺν τῇ δυνάμει, ὡς ἐπὶ Βαβυλῶνά τε καὶ Δαρεῖον, αὐτοὶ ξὺν πλείονι στόλῳ μεταγάγοιεν τὸν

A giui illius Herculis qui Alcmenæ filius fuit. Multis enim ante seculis Tyri colebatur Hercules, quàm Cadmus è Phœnicia profectus Thebas occupasset, multóque ante quàm Semele Cadmi filia nata esset, ex qua Bacchus Iouis filius. Bacchus enim tertius à Cadmo. Polydorus nanque Cadmi filius, Polydori Labdacus. Hercules verò Argiuus post OEdipodem Laij filium vixit. Colunt autē & AEgyptij alium Herculem, diuersum ab eo quē Tyrij & Græci. Sed Herodotus tradit, AEgyptios Herculem in numero duode-

B cim deorum habere. quemadmodum etiam Athenienses Bacchum Iouis & Proserpinæ filium colunt, diuersum ab hoc Baccho. & Iacchus mystica huic Baccho, non Thebano illi, canitur. Quapropter Herculē illum qui in Tartesso ab Iberis colitur (vbi & columnæ quædam extant Herculeæ dictæ) Tyrium hunc Herculem esse censuerim. Tartessus enim à Phœnicibus condita est, & Phœnicum more templum eo loci Herculi structum est, & sacra fiunt. Geryonem vero, ad-

C uersus quē Hercules Argiuus ab Eurystheo missus, vt boues Geryonis abreptos Mycenas duceret, nihil ad Iberorum regionē pertinere Hecatæus fabularum scriptor tradit, neque ad insulam vllam Erythiam in Oceano sitam missum fuisse: sed Geryonem continentis, quæ circa Ambraciam & Amphilochum est, regem fuisse: atque ex hac continente Herculē boues abduxisse, neque paruum hunc etiam laborem iudicasse. Neque verò me latet, in hunc vsque diē pinguia in illa continente pascua esse, & opimas boues

D in ea pasci, & Eurystheum, quòd ex ea continente boues haberet, celebrem fuisse. neque absurdum putauerim regem illius continentis Geryonem appellatum fuisse: at quòd neq; extremos orbis Iberos, neque regis nomen nouerit Eurystheus, aut an opimę ea in regione boues pascantur, nisi quis Iunonem adducēs, quæ id Herculi per Eurystheū denuntiaret, rem absimilem vero fabulæ inuolucris tegere velit. Huic Herculi Tyrio Alexander se sacrificare velle dixit. Quæ postquam à legatis Tyrum perlata sunt, visum il-

E lis est reliqua omnia quæ Alexander imperasset facere: cæterum neminē vel Græcorum vel Macedonū in vrbē admittere. quòd illud pro præsenti rerum statu conuenientissimū responsum esse, & quoad eueutū belli (qui adhuc incertus erat) tutissimū ipsis videretur. Simulac verò Tyriorū responsum Alexādro renuntiatū fuit, indignatus, legatos Tyrum reuerti iubet: conuocatisque amicis & principibus exercitus, & cohortiū turmarúmq; præfectis, ita eos alloquut' est.

F Expeditionem in Persas facere (ô amici ac socij) parum tutum nobis fore censeo, Persis imperiū maris obtinētibus: & Dariū insequi, Tyriorum vrbe dubia relicta, Persísque AEgyptum ac Cyprum in sua potestate habentibus. idque cum ab alias res, tum ob Gręcię statum, periculosum fore iudico, ne fortasse maritimis oppidis recuperatis, interea dum nos exercitum in Babylonem & Darium ducimus, ipsi maiore classe bellum in Græ-

Fac. Historicus.

Legendum videtur [illegible] & paulo post, [illegible]

ciam transferant: præsertim quum Lacedæmonij apertos sese nobis hostes declararint, Athenienses verò in præsentia metu magis, quàm beneuolentia erga nos sese contineāt. Capta autem Tyro & Phœnicia tota, & naualis apparatus Phœnicum, quo maximo & validissimo Persæ vtuntur, nobis, vt verisimile est, accedet. Neque enim remiges neq; nauium propugnatores Phœnices committent vt tenentibus nobis ipsorum vrbes, ipsi pro aliis periculosam nauigationem subeant. Cyprus præterea vel facilè se nobis adiunget, vel classe eò missa paruo negotio capi poterit. atque ita Macedonum & Phœnicum coniuncta classe mare pernauigantes, Cypro etiam subacta, firmum maris imperium tenebimus, simúlque nobis facilis in AEgyptum expeditio fuerit. AEgypto autem nostro imperio adiecta, nihil erit quod aut de Græcia aut de rebus domesticis simus soliciti. Babylonicam porrò expeditionē, preterquā quod cum rerum domesticarum securitate, maiore etiam nostra cum dignitate suscipiemus.

His dictis facilè persuasit. Vt verò Tyri oppugnationē aggrederetur, diuinitus ipse monitus fuit: quòd ea ipsa nocte per somnum visus sibi esset Tyriorum muros adoriri, Herculísque species se obtulisset dextram ei porrigentis, atque in vrbē introducentis. Quod quidem Aristander in hunc modum interpretabatur, Tyrū magno cum labore captū iri, quoniam etiam Herculis opera laboriosa fuissent. Et certè Tyri expugnatio laboriosa in primis videbatur. Nam & ipsa vrbs, insula erat, altísque mœnibus omni ex parte munita, & tum temporis Tyrij mari plurimū pollebant, quòd nimirum & Persæ domini maris essent, ipsíque præterea Tyrii magnam nauium vim haberent. In his tamen difficultatibus °aggerem ex continente ad vrbem ducere statuit. Portus ipse erat limosus, & mare vbi continēti proximum est, vadosum ac cœnosum: vbi vrbem ipsam attingit, qua quidē parte profundissimus traiectus est, tres summum °vlnas altum est. Sed & °magna vis saxorum ad manum erat, & ligneæ materiæ quam saxis insternebant. °neque difficulter tigna in cœno stabiliebātur, ipsúmq; adeò cœnū compagis loco saxa tignis cōmittebat. Magna erat Macedonū ad opus alacritas, magna etiā Alexandri, qui & præsens erat, & singula ipse designabat, atq; alios verbis extimulabat, alios appositè qui ingēti quadā contētione operi instabant, laudibus extollebat. Et sanè quādiu ad cōtinentē aggerē ducebāt, nō difficulter processit opus. Nā & in exigua maris altitudine & nemine prohibente molē iaciebāt. Postquā verò in profundiora loca peruētū est, atq; ad vrbē ipsam appropinquarūt, missilib° ab altis muris, nō citra dānū, petebātur: quia instructi non tā ad pugnā quàm ad opus erāt. °Tyrij præterea diuersis ex partibus triremibus adnauigantes (quippe qui mari potiebātur) dubiā adhuc aggeris extructionē Macedonibus reddebāt. Macedones duas ligneas turres aggeri, qua plurimum in mare productus erat, imponunt, machinásque in ijs disponunt.

Cur. iaciēda moles erat quæ vrbem continenti committeret.

Fac. cubitos.

Curt. Magna vis sax. ad manū erat.

Fac. Vallum autem difficulter, vtpote in tenaci limo iaciebatur.

Curt. Leuib. nauigijs nōdū com missū opus circuire cœperunt.

πόλεμον ἐς τὴν Ἑλλάδα· Λακεδαιμονίων μὲν ἡμῖν ἐκ τοῦ εὐθέος πολεμούντων, τῆς δὲ Ἀθηναίων πόλεως φόβῳ μᾶλλόν τι ἢ εὐνοίᾳ τῇ πρὸς ἡμᾶς, πρὸς τὸ παρὸν κατεχομένης. ἐξαιρεθείσης δὲ Τύρου, ἥ τε Φοινίκη ἔχοιτο ἂν πᾶσα, καὶ τὸ ναυτικὸν, ὅπερ πλεῖστόν τε καὶ κράτιστον τοῦ Περσικοῦ, τὸ Φοινίκων παρ' ἡμᾶς μεταχωρήσειν εἰκός. οὐ γὰρ ἀνέξονται οἱ ἐρέται, οὔθ' οἱ ἐπιβάται Φοίνικες, ἐχομένων σφίσι τῶν πόλεων, αὐτοὶ ὑπὲρ ἄλλων πλέοντες κινδυνεύειν. Κύπρος δὲ ἐπὶ τῷδε ἢ οὐ χαλεπῶς ἡμῖν προσχωρήσει, ἢ ἐξ ἐπίπλου εὐμαρῶς ληφθήσεται· καὶ ταῖς τε ἐκ Μακεδονίας ναυσὶ καὶ ταῖς Φοινίσσαις πλεόντων ἡμῶν τὴν θάλασσαν, καὶ Κύπρου ἅμα προσγενομένης, θαλασσοκρατοῖμέν τε ἂν βεβαίως, καὶ ὁ ἐς Αἴγυπτον στόλος εὐμαρῶς ἡμῖν ἐν ταυτῷ γίνεται. Αἴγυπτον δὲ παραστησαμένοις, ὑπέρ τε τῆς Ἑλλάδος καὶ τῆς οἰκείας οὐδὲν ἔτι ὕποπτον ὑπολείπεται, τόν τε ἐπὶ Βαβυλῶνος στόλον μετὰ τοῦ ἐς τὰ οἴκοι ἀσφαλοῦς, καὶ ξὺν μείζονι ἅμα ἀξιώσει ποιησόμεθα, ἀποτετμημένοι τήν τε θάλασσαν Περσῶν ξύμπασαν, καὶ τὴν ἐπὶ τάδε τοῦ Εὐφράτου γῆν.

Ταῦτα λέγων, οὐ χαλεπῶς ἔπειθεν. ἐπιχειρεῖν δὲ τῇ Τύρῳ θεῖον ἀνέπειθεν αὐτόν, ὅτι ἐνύπνιον αὐτῆς ἐκείνης τῆς νυκτὸς ἐδόκει αὐτὸς μὲν τῷ τείχει προσάγειν τῶν Τυρίων, τὸν δὲ Ἡρακλέα δεξιοῦσθαί τε αὐτὸν καὶ ἀνάγειν ἐς τὴν πόλιν. καὶ τοῦτο ἐξηγεῖτο Ἀρίστανδρος, ὡς ξὺν πόνῳ ἁλωσομένην τὴν Τύρον, ὅτι καὶ τὰ τοῦ Ἡρακλέους ἔργα ξὺν πόνῳ ἐγένετο. καὶ γὰρ καὶ μέγα ἔργον τῆς Τύρου ἡ πολιορκία ἐφαίνετο. νῆσός τε γὰρ αὐτὴ ἡ πόλις ἦν, καὶ τείχεσιν ὑψηλοῖς πάντη ὠχύρωτο· καὶ τὰ ἀπὸ θαλάσσης πρὸς τῶν Τυρίων μᾶλλόν τι ἐν τῷ τότε ἐφαίνετο, τῶν τε Περσῶν ἔτι θαλασσοκρατούντων, καὶ αὐτοῖς τοῖς Τυρίοις νεῶν ἔτι πολλῶν περιουσῶν. ὡς δὲ ταῦτα ὅμως ἐκράτησε, χῶμα ἔγνω χωννύναι ἐκ τῆς ἠπείρου ὡς ἐπὶ τὴν πόλιν. ἔστι δὲ πορθμὸς τεναγώδης τὸ χωρίον, καὶ τὰ μὲν πρὸς τῇ ἠπείρῳ τῆς θαλάσσης βραχέα καὶ πηλώδη αὐτοῦ· τὰ δὲ πρὸς αὐτῇ τῇ πόλει, ἵνα τὸ βαθύτατον τοῦ διάπλου, τριῶν μάλιστα ὀργυιῶν τὸ βάθος. ἀλλὰ λίθων τε πολλῶν ἀφθονία ἦν, καὶ ὕλης, ἥντινα τοῖς λίθοις ἄνωθεν ἐπεφόρουν. χάρακές τε οὐ χαλεπῶς ἐν τῷ πηλῷ κατεπήγνυντο, καὶ αὐτὸς ὁ πηλὸς ξύνδεσμος τοῖς λίθοις ἐς τὸ ἐπιμένειν ἐγίγνετο. καὶ προθυμία τῶν Μακεδόνων εἰς τὸ ἔργον καὶ Ἀλεξάνδρου πολλὴ ἦν, παρόντος τε καὶ αὐτοῦ ἕκαστα ἐξηγουμένου, καὶ τὰ μὲν λόγῳ ἐπαίροντος, τὰ δὲ καὶ χρήμασι τούς τι ἐκπρεπέστερον κατ' ἀρετὴν πονουμένους ἐπικουφίζοντος. ἀλλ' ἔστε μὲν τὸ πρὸς τῇ ἠπείρῳ ἐχώννυτο, οὐ χαλεπῶς προὐχώρει τὸ ἔργον, ἐπὶ βάθος τε ὀλίγον χωννύμενον, καὶ οὐδενὸς ἐξείργοντος. ὡς δὲ τῷ βαθυτέρῳ ἤδη ἐπέλαζον, καὶ ἅμα τῇ πόλει αὐτῇ ἐγγὺς ἐγίγνοντο, ἀπό τε τῶν τειχῶν ὑψηλῶν ὄντων βαλλόμενοι ἐκακοπάθουν, ἅτε καὶ ἐπ' ἐργασίᾳ μᾶλλόν τι ἢ ὡς ἐς μάχην ἀκριβῶς ἐσταλμένοι· καὶ ταῖς τριήρεσιν ἄλλῃ καὶ ἄλλῃ τοῦ χώματος ἐπιπλέοντες οἱ Τύριοι, ἅτε δὴ θαλασσοκρατοῦντες, ἔτι ἄπορον πολλαχῇ τὴν πρόσχωσιν τοῖς Μακεδόσιν ἐποίουν. καὶ οἱ Μακεδόνες πύργους ἐπάνω τοῦ χώματος, ὅ,τι περ προκεχωρήκει αὐτοῖς ἐπὶ πολὺ τῆς θαλάσσης, ἐπέστησαν δύο, καὶ μηχανὰς ἐπὶ τοῖς πύργοις.

A προκαλύμματα δὲ δέρρεις καὶ διφθέραι αὐτοῖς ἦσαν, ὡς μήτε πυρφόροις βέλεσιν ἀπὸ τοῦ τείχους βάλλεσθαι, τοῖς τε ἐργαζομένοις προβολὴν ἐν τῷ αὐτῷ εἶναι πρὸς τὰ τοξεύματα. ἅμα τε ὅσοι προσπλέοντες τῶν Τυρίων ἔβλαπτον τοὺς χωννύντας, ἀπὸ τῶν πύργων βαλλόμενοι οὐ χαλεπῶς ἀνασταλήσεσθαι ἔμελλον. οἱ δὲ Τύριοι πρὸς ταῦτα ἀντιμηχανῶνται τοιόνδε. ναῦν ἱππαγωγὸν κλημάτων τε ξηρῶν καὶ ἄλλης ὕλης εὐφλέκτου ἐμπλήσαντες, δύο ἱστοὺς ἐπὶ τῇ πρῴρᾳ καταπηγνύουσι, καὶ ἐν κύκλῳ περιφράσσουσιν ἐς ὅσον μακρότατον, ὡς φορυτόν τε ταύτῃ καὶ δᾷδας ὅσας πλείστας δέξασθαι. B πρὸς δὲ, πίσσαν τε καὶ θεῖον, καὶ ὅσα ἄλλα ἐς τὸ παρακαλέσαι μεγάλην φλόγα, ἐπὶ ταύτῃ ἐπεφόρησαν. παρέτειναν δὲ καὶ κεραίαν διπλῆν ἐπὶ τοῖς ἱστοῖς ἀμφοτέροις, καὶ ἀπὸ ταύτης ἐξήρτησαν ἐν λέβησιν, ὅσα ἐπιχυθέντα ἢ ἐπιβληθέντα, ἐπὶ μέγα τὴν φλόγα ἐξάψειν ἔμελλεν. ἕρματά τε ἐς τὴν πρύμναν ἐνέθεσαν, τοῦ ἐξᾶραι εἰς ὕψος τὴν πρῴραν πιεζομένης κατὰ πρύμναν τῆς νεώς. ἔπειτα ἄνεμον τηρήσαντες, ὡς ἐπὶ τὸ χῶμα ἐπιφέροντα, ἐξάψαντες τριήρεσι τὴν ναῦν, κατ' οὖρον εἷλκον. ὡς δὲ ἐπέλαζον ἤδη τῷ τε C χώματι καὶ τοῖς πύργοις, πῦρ ἐμβαλόντες εἰς τὴν ὕλην, καὶ ὡς βιαιότατα ἅμα ταῖς τριήρεσιν ἐπανελκύσαντες τὴν ναῦν, ἐνσείουσιν ἄκρῳ τῷ χώματι. αὐτοὶ δὲ οἱ ἐν τῇ νηὶ καιομένῃ ἤδη ἐξενήξαντο οὐ χαλεπῶς. καὶ ἐν τούτῳ ἥ τε φλὸξ πολλὴ ἐνέπιπτε τοῖς πύργοις, καὶ αἱ κεραῖαι περικλασθεῖσαι ἐξέχεαν ἐς τὸ πῦρ ὅσα ἐς ἔξαψιν τῆς φλογὸς παρεσκευασμένα ἦν. οἱ δὲ ἀπὸ τῶν τριήρων πλησίον τοῦ χώματος ἀνακωχεύοντες, ἐτόξευον ἐς τοὺς πύργους, ὡς μὴ ἀσφαλὲς εἶναι πελάσαι ὅσοι σβεστήριόν τι τῇ φλογὶ ἐπέφερον. καὶ ἐν τού- D τῳ κατεχομένων ἤδη ἐκ τοῦ πυρὸς τῶν πύργων, ἐκδραμόντες ἐκ τῆς πόλεως πολλοὶ, καὶ ἐς κελήτια ἐμβάντες, ἄλλῃ καὶ ἄλλῃ ἐποκείλαντες τοῦ χώματος, τόν τε χάρακα οὐ χαλεπῶς διέσπασαν τὸν πρὸ αὐτοῦ προβεβλημένον, καὶ τὰς μηχανὰς ξυμπάσας κατέφλεξαν, ὅσας μὴ τὸ ἀπὸ τῆς νεὼς πῦρ ἐπέσχεν. Ἀλέξανδρος δὲ τό, τε χῶμα ἀπὸ τῆς ἠπείρου ἀρξάμενος πλατύτερον χωννύναι, ὡς πλείονας δέξασθαι πύργους, καὶ τοὺς μηχανοποιοὺς μηχανὰς ἄλλας κατασκευάζειν ἐκέλευσεν. ὡς δὲ ταῦτα παρεσκευάζετο, αὐτὸς τούς τε E ὑπασπιστὰς ἀναλαβὼν καὶ τοὺς Ἀγριᾶνας, ἐπὶ Σιδῶνος ἐστάλη, ὡς ἀθροίσων ἐκεῖ ὅσαι ἤδη ἦσαν αὐτῷ τριήρεις, ὅτι ἀπορώτερα τὰ τῆς πολιορκίας ἐφαίνετο, θαλασσοκρατούντων τῶν Τυρίων.

Ἐν τούτῳ δὲ Γηρόστρατός τε ὁ Ἀράδου βασιλεὺς, καὶ Ἔνυλος ὁ Βύβλου, ὡς ἔμαθον τὰς πόλεις σφῶν ὑπ' Ἀλεξάνδρου ἐχομένας, ἀπολιπόντες Αὐτοφραδάτην τε καὶ τὰς ξὺν αὐτῷ νέας, παρ' Ἀλέξανδρον σὺν τῷ ναυτικῷ τῷ σφετέρῳ ἀφίκοντο, καὶ αἱ τῶν Σιδωνίων τριήρεις σὺν αὐτοῖς· ὥστε Φοινίκων μὲν νῆες ὀγδοήκοντα F μάλιστα αὐτῷ παρεγένοντο. ἧκον δὲ ἐν ταῖς αὐταῖς ἡμέραις, καὶ ἐκ Ῥόδου τριήρεις, ἥ τε περίπολος καλουμένη, καὶ ξὺν ταύτῃ ἄλλαι ἐννέα· καὶ ἐκ Σόλων καὶ Μαλλοῦ τρεῖς, καὶ Λυκίας, δέκα. ἐκ Μακεδονίας δὲ πεντηκόντορος, ἐφ' ἧς Πρωτέας Ἀνδρονίκου ἐπέπλει. οὐ πολλῷ δὲ ὕστερον καὶ οἱ τῆς Κύπρου βασιλεῖς ἐς τὴν Σιδῶνα κατέσχον ναυσὶν ἑκατὸν μάλιστα καὶ εἴκοσιν, ἐπειδὴ τήν τε ἧσσαν τὴν κατ' Ἰσσὸν Δαρείου ἐπύ-

A Coria quoque ex iumentis & diphtheras obtendunt, vt neque missilibus ignitis à muro peti possent, & iis qui in opere constituti erant propugnaculi loco aduersus telorum ictus essent. simul etiam vt quotquot Tyriorum adnauigâtes, operariis infesti essent, è turribus ictinon magno negotio reprimerentur. Tyrij contra huiuscemodi quid machinati sunt. Nauem hippagogam aridis sarmentis, aliáque materia quæ facilè succendi posset, onerant, & malis duobus ad proram erectis, quamlatissimè possunt ea in orB bem circumsepiunt, vt faces fascésque quàplurimos capiant. ad hæc picem & sulphur, aliáque ad excitandam ingentem flammam accommoda, accumulant. præterea ad vtrunque malum binas antennas extenderant, atque ex iis in lebetibus suspendunt, quæcunque aut infusa aut immissa vehementer flammam augere possent. Dehinc omnia nautica instrumenta in puppim transferût, vt eorum pondere grauata puppis proram altius erigat. Deinde obseruato vento qui aggerem versus spiraret, nauim triremibus C alligatam in mare protrahunt. Postquam verò moli turribúsque appropinquarût, immisso in materiem igne, quanta maxima vi possunt nauim triremibus protrahentes ad molis caput impellunt. At qui in naui iam succensa erant remiges facilè enatarunt. Interea ingens incêdium turres comprehendit, & antennæ confractæ quæcunque ad augendum incendium præparata erant effundût. Tyrij præterea triremibus suis propius ad molem admotis, in turres eiacula- D bantur, vt non nisi eum periculo ad extinguendum incendium propius accedi posset. Quum itaque iam turres ignem concepissent, multi oppidanorû inscensis scaphis, diuersis è partibus ad molem appulsi, vallo quod ante aggerem Macedones iecerant facilè subuerso, reliquis etiam machinis, quas nauis incendium non attigerat, ignem immittunt. Alexander latiorem in continente aggerem molin orsus, qui plures turres capere posset, machinarû fabris vt nouas machinas struant iubet. Quibus iam confectis, E ipse cum scutatis & Agrianis in Sidonios mouit, triremes nimirum quotquot ibi habebat contracturus. quòd difficilis admodum vrbis expugnatio videretur, Tyriis mare tenentibus.

Inter hæc Gerostratus Aradi, & Enulus Bybliorum rex, certiores facti vrbes suas ab Alexandro captas, deserto Autophradate, & nauibus quas ducebat, ipsi cum sua quisq; classe ad Alexandrum venerunt, vnáq; cum iis etiam ipsorum Sidoniorum triremes: adF eo vt Phœnicum quidem naues octoginta summum haberet. Per eosdem dies etiam ex Rhodo triremes appulere, in quibus vna poripolus dicta, & cum hac aliæ nouem. Ex Solis etiam & Mallo tres. Ex Lycia decem. Ex Macedonia quoque nauis vna quinquaginta remorum, cui præfectus erat Proteas Andronici filius. Neque multo post etiam Cypri reges centum & viginti nauibus Sidonem venerunt, clade quâ Darius apud Issum

Curt. Ex iumentis coria *[illegible]* obtenderent, vt extra teli iactum essent: duasque turres ex capite molis *[illegible]*, e quibus in subeuntes scaphas tela ingeri possent.

Valla hippagines vocat, naues equis vectandis factas.

Curt. Saxis arenaque à puppi oneratâ, nauis mul*[illegible]* prora emineret.

Curt. Incêdium turr. & cæt. apera in cap. mol. pos. compreh. At qui desilier. in par. nauig. faces & quicq. alen igni apt erat in ead. opera ingerunt.

acceperat audita, ea etiã re territi quòd tota Phœnicia in Alexãdri potestatem venisset. iis omnibus Alexãder præterita errata ignouit, quòd necessitate potius quàm sua ipsorũ volũtate classem cũ Persis iunxissent. Interea verò dũ & machinæ conficiũtur, & naues ad nauigationẽ pariter & pugnam instruũtur, Alexãder cum aliquot equitũ turmis atq; scutatis, Agrianis, & sagittariis in Arabiã contendit, ad mõtẽ cui Antilibano nomẽ est. Eáque regione partim vi subacta, partim pactionibus in suã potestatem redacta, vndecim dierũ spatio Sidonẽ reuersus est, vbi Alexandrũ Polemocratis F. ex Peloponneso venientẽ, & cum eo Græcorũ mercenariorũ quatuor millia cepit. Parata iam classe, dispositisq; ad foros nauiũ scutatis qui apti ad pugnã viderentur (nisi nauiũ irruptione potius quàm manu nauale pręliũ fieret) ex Sidone soluẽs, Tyrũ instructa acie nauigat. ipse quidem ad dextrum cornu quod in mare extendebatur, vnáq; cũ ipso Cypriorũ reges, reliquiq; Phœnices, excepto Pnytagora. Nã hic & Craterus lęuum totius aciei cornu tenebant. At Tyrij initio nauali prælio decernere statuerant, si Alexãder mari in eos classem duceret: postquam verò tantam nauium vim præter omnem expectationem aduentare conspicati sunt, (nondum enim audierant omnes & Cypriorum & Phœnicum naues ad Alexandrum confluxisse) quúmque eas instructa acie appellere cernerent. (paulo enim antè quàm vrbi appropinquarent, naues quæ circa Alexandrum erant in alto subsistebant, Tyriísque obuiam cum classe non prodeuntibus, ita in ordinem redactæ magno cum impetu adnauigabant) tum Tyrij nauali prælio abstinendũ sibi putarunt. sed triremibus, quotquot portuum fauces capere poterant, confertim aditum obstruentes, curabant ne in aliquem portuum classis hostium appellere posset. Alexander, simulac Tyrios obuiam ei non venire animaduertit, propius ad vrbem nauigat. quúmque in eum portum qui Sidonem vergit perrumpere posse diffideret, propter faucium angustias, quódque multis triremibus aduersas proras ostendentibus aditus obstructus esset, tres quæ ad extremas fauces positæ erant triremes, aduersis proris in eas latus, demersit. Qui in nauibus erant, facilè in cõtinentẽ quã amici tenebãt enatarũt. Tũ Alexãder haud procul ab aggere quẽ struxerat, classem ad littus, qua tutamẽ aduersus vẽtos esset, adducit. Postero die Cyprios cum suis nauibus & Andromacho iis præfecto, ad portũ qui Sidone venientes recipit, obsidere vrbem iubet. Phœnices vltra aggerem locat, ab ea parte quæ AEgyptum respicit, vbi & tabernaculum eius positum erat. Multis interea ex Cypro totáque Phœnicia fabris collectis, machinæ permultæ confectæ erant. quarum aliæ in aggere collocatæ, aliæ hippagogis nauibus quas secum Sidone aduexerat, aliæ triremibus paulo tardioribus sunt impositæ. Rebus omnibus ita pręparatis, machinas in aggerem quem struxerãt adducunt. quumq; ex nauibus aliæ atq; aliæ muro succederent eúmque explorarent,

Curt. Ipse cum expedita manu Arabiam petit.

Fac. Decimo die ἐν δέκα ἡμέραις.

Fac. Ex Peloponneso reuersum reperit.

Fac. Pythagora.

θοντο, καὶ ἡ Φοινίκη πᾶσα ἐχομένη ἤδη ὑπ' Ἀλεξάνδρου ἐφόβει αὐτούς. καὶ τούτοις πᾶσιν ἔδωκεν Ἀλέξανδρος ἄδειαν τῶν πρόσθεν, ὅτι ὑπ' ἀνάγκης μᾶλλόν τι ἢ κατὰ γνώμην τὴν σφῶν ἐδόκουν ξυνταχθῆναι τοῖς Πέρσαις ἐς τὸ ναυτικόν. Ἐν ᾧ δὲ αἵ τε μηχαναὶ αὐτῷ ξυνεπήγνυντο, καὶ αἱ νῆες ὡς εἰς ἐπίπλουν καὶ ναυμαχίας ἀπόπειραν ἐξηρτύοντο, ἐν τούτῳ δὲ ἀναλαβὼν τῶν τε ἱππέων ἴλας τινάς, καὶ τοὺς ὑπασπιστάς, καὶ τοὺς Ἀγριάνας τε καὶ τοὺς τοξότας, ἐπ' Ἀραβίας στέλλεται εἰς τὸν Ἀντιλίβανον καλούμενον τὸ ὄρος. καὶ τὰ μὲν βίᾳ τῶν ταύτῃ ἐξελών, τὰ δὲ ὁμολογίᾳ παραστησάμενος, ἕνδεκα ἡμέραις ἐπανῆλθεν εἰς τὴν Σιδῶνα, καὶ καταλαμβάνει Ἀλέξανδρον τὸν Πολεμοκράτους ἐκ Πελοποννήσου ἥκοντα, καὶ ξὺν αὐτῷ μισθοφόρους Ἕλληνας τετρακισχιλίους. ὡς δὲ συνετέτακτο αὐτῷ τὸ ναυτικόν, ἐπιβιβάσας τοῖς καταστρώμασι τῶν ὑπασπιστῶν ὅσοι ἱκανοὶ ἐδόκουν ἐς τὸ ἔργον, εἰ μὴ διέκπλοις μᾶλλόν τι ἢ ἐν χερσὶν ἡ ναυμαχία γίγνοιτο, ἄρας ἐκ τῆς Σιδῶνος ἐπέπλει τῇ Τύρῳ ξυντεταγμένως ταῖς ναυσίν· αὐτὸς μὲν κατὰ τὸ δεξιὸν κέρας, ὃ δὴ ἐς τὸ πέλαγος αὐτῷ ἀνεῖχε· καὶ ξὺν αὐτῷ οἵ τε Κυπρίων βασιλεῖς, καὶ ὅσοι Φοινίκων, πλὴν Πνυταγόρου. οὗτος δὲ καὶ Κρατερὸς τὸ εὐώνυμον κέρας εἶχον τῆς πάσης τάξεως. τοῖς δὲ Τυρίοις πρότερον μὲν ναυμαχεῖν ἐγνωσμένον ἦν, εἰ κατὰ θάλατταν ἐπιπλέοι σφίσιν Ἀλέξανδρος· τότε δὲ πλῆθος νεῶν πολὺ ἀπροσδοκήτως κατιδόντες (οὐ γάρ πω πεπυσμένοι ἦσαν τάς τε Κυπρίων ναῦς καὶ τὰς Φοινίκων ξυμπάσας Ἀλέξανδρον ἔχοντα) καὶ ἅμα ξυντεταγμένως τοῦ ἐπίπλου γιγνομένου. ὀλίγον γὰρ πρὶν προσχεῖν τῇ πόλει, ἀνεκώχευσαν ἐπὶ πελάγιαι αἱ ξὺν Ἀλεξάνδρῳ νῆες· ἔπειτα οὕτω ξυνταξάμεναι, ὡς οὐκ ἀντανήγοντο, πολλῷ τῷ ῥοθίῳ ἐπέπλεον. ταῦτα ὁρῶντες οἱ Τύριοι, ναυμαχεῖν μὲν ἀπέγνωσαν, τριήρεσι δέ, ὅσας τῶν λιμένων τὰ στόματα ἐδέχοντο, βύζην τὸν ἔσπλουν φραξάμενοι ἐφύλασσον, ὡς μὴ ἐς τῶν λιμένων τινὰ ἐγκαθορμισθῆναι τῶν πολεμίων τὸν στόλον. Ἀλέξανδρος δέ, ὡς οὐκ ἀντανήγοντο οἱ Τύριοι, ἐπέπλει τῇ πόλει· καὶ ἐς μὲν τὸν λιμένα τὸν πρὸς Σιδῶνος βιάζεσθαι ἀπέγνω, διὰ στενότητα τοῦ στόματος· καὶ ἅμα ἀντιπρώροις τριήρεσι πολλαῖς ὁρῶν πεφραγμένον τὸν ἔσπλουν· τρεῖς δὲ τὰς ἐξωτάτω ἐφορμούσας τῷ στόματι τριήρεις προσπεσόντες οἱ Φοίνικες καὶ ἀντιπρώροις ἐμβαλόντες καταδύουσιν. οἱ δὲ ἐν ταῖς ναυσὶν οὐ χαλεπῶς ἀπενήξαντο ἐς τὴν γῆν, φιλίαν οὖσαν. τότε μὲν δὴ οὐ πόρρω τοῦ ποιητοῦ χώματος κατὰ τὸν αἰγιαλόν, ἵνα σκέπη τῶν ἀνέμων ἐφαίνετο, οἱ σὺν Ἀλεξάνδρῳ ὡρμίσαντο. τῇ δὲ ὑστεραίᾳ τοὺς μὲν Κυπρίους ξὺν ταῖς σφετέραις ναυσὶ καὶ Ἀνδρομάχῳ τῷ ναυάρχῳ κατὰ τὸν λιμένα τὸν ἐκ Σιδῶνος φέροντα ἐκέλευσεν ἐφορμεῖν τῇ πόλει, τοὺς δὲ Φοίνικας κατὰ τὸν ἐπέκεινα τοῦ χώματος, τὸν πρὸς Αἴγυπτον ἀνέχοντα, ἵνα καὶ αὐτῷ ἡ σκηνὴ ἦν. ἤδη δὲ καὶ μηχανοποιῶν αὐτῷ πολλῶν ἔκ τε Κύπρου καὶ Φοινίκης ἁπάσης συνειλεγμένων, μηχαναὶ πολλαὶ συμπεπηγμέναι ἦσαν. αἱ μὲν ἐπὶ τοῦ χώματος, αἱ δὲ ἐπὶ τῶν ἱππαγωγῶν νεῶν, ἃς ἐκ Σιδῶνος ἅμα οἱ ἐκόμισεν· αἱ δὲ ἐπὶ τῶν τριήρων, ὅσαι αὐτῶν οὐ ταχυναυτοῦσαι ἦσαν. ὡς δὲ παρεσκεύαστο ἤδη ξύμπαντα, προσῆγον τὰς μηχανὰς κατά τε τὸ ποιητὸν χῶμα· καὶ ἀπὸ τῶν νεῶν ἄλλῃ καὶ ἄλλῃ τοῦ τείχους προσορμιζομένων τε καὶ ἀποπειρωμένων τοῦ τείχους.

οἱ δὲ Τύριοι ἐπί τε τῶν ἐπάλξεων τῶν κατὰ τὸ χῶμα πύργους ξυλίνους ἐπέστησαν, ὡς ἀπομάχεσθαι ἀπ' αὐτῶν, καὶ εἴ ποι ἄλλῃ αἱ μηχαναὶ προσήγοντο, βέλεσί τε ἠμύνοντο, καὶ πυρφόροις οἰστοῖς ἔβαλλον αὐτὰς τὰς ναῦς, ὥστε φόβον παρέχειν τοῖς Μακεδόσι πελάζειν τῷ τείχει. ἦν δὲ αὐτοῖς καὶ τὰ τείχη κατὰ τὸ χῶμα, τό τε ὕψος εἰς πεντήκοντα καὶ ἑκατὸν μάλιστα πόδας, καὶ ἐς πλάτος ξύμμετρον, λίθοις μεγάλοις ἐν γύψῳ κειμένοις ξυμπεπηγότα. ταῖς δὲ ἱππαγωγοῖς τε καὶ ταῖς τριήρεσι τῶν Μακεδόνων, ὅσαι τὰς μηχανὰς προσῆγον τῷ τείχει, καὶ ταύτῃ οὐκ εὔπορον ἐγίγνετο πελάζειν τῇ πόλει· ὅτι λίθοι πολλοὶ ἐς τὸ πέλαγος προβεβλημένοι ἐξεῖργον αὐτῶν τὴν ἐγγὺς προσβολήν. καὶ τούτους Ἀλέξανδρος ἔγνω ἐξελκύσαι ἐκ τῆς θαλάσσης· ἠνύετο δὲ χαλεπῶς τοῦτο τὸ ἔργον, οἷα δὴ ἀπὸ νεῶν, καὶ οὐκ ἀπὸ γῆς βεβαίου, γινόμενον· ἄλλως τε καὶ οἱ Τύριοι ναῦς καταφράξαντες παρὰ τὰς ἀγκύρας ἐπῆγον τῶν τριήρων· καὶ ὑποτέμνοντες τὰς σχοίνους τῶν ἀγκυρῶν, ἄπορον τὴν προσόρμισιν ταῖς πολεμίαις ναυσὶν ἐποίουν. Ἀλέξανδρος δὲ τριακοντόρους πολλὰς ἐς τὸν αὐτὸν τρόπον φράξας, ἐπέστησεν ἐγκαρσίας πρὸ τῶν ἀγκυρῶν, ὡς ὑπ' αὐτῶν ἀναστέλλεσθαι τὸν ἐπίπλουν τῶν νεῶν. ἀλλὰ καὶ ὣς ὕφαλοι κολυμβηταὶ τὰς σχοίνους αὐτοῖς ὑπέτεμνον. οἱ δὲ ἁλύσεσιν ἐς τὰς ἀγκύρας ἀντὶ σχοίνων χρώμενοι οἱ Μακεδόνες καθίεσαν, ὥστε μηδὲν ἔτι πλέον τοῖς κολυμβηταῖς γίγνεσθαι. ἐξάπτοντες οὖν βρόχους τῶν λίθων ἀπὸ τοῦ χώματος, ἀνέσπων αὐτοὺς ἔξω τῆς θαλάσσης· ἔπειτα μηχαναῖς μετεωρίσαντες, κατὰ βάθους ἀφίεσαν, ἵνα οὐκέτι προβεβλημένοι βλάψειν ἔμελλον. ὅπου δὲ καθαρὸν πεποίητο τῶν προβόλων τὸ τεῖχος, οὐ χαλεπῶς ἤδη ταύτῃ αἱ νῆες προσεῖχον. οἱ δὲ Τύριοι, πάντῃ ἄποροι γιγνόμενοι, ἔγνωσαν ἐπίπλουν ποιήσασθαι ταῖς Κυπρίαις ναυσὶν, αἳ κατὰ τὸν λιμένα ἐφώρμουν, τὸν ἐς Σιδῶνα τετραμμένον· ἐκ πολλοῦ δὴ καταπετάσαντες τοῦ λιμένος τὸ στόμα ἱστίοις, τοῦ μὴ καταφανῆ γενέσθαι τῶν τριήρων τὴν πλήρωσιν, ἀμφὶ μέσον ἡμέρας, ὁπότε οἵ τε ναῦται ἐπὶ τὰ ἀναγκαῖα ἐσκεδασμένοι ἦσαν, καὶ Ἀλέξανδρος ἐν τούτῳ μάλιστα ἀπὸ τοῦ ἐπὶ θάτερα τῆς πόλεως ναυτικοῦ ἐπὶ τὴν σκηνὴν ὑπεχώρει, πληρώσαντες πεντήρεις μὲν τρεῖς, καὶ τετρήρεις ἴσας, τριήρεις δὲ ἑπτὰ, ὡς ἀκριβεστάτοις τε τοῖς πληρώμασι καὶ τοῖς ἀπὸ τῶν καταστρωμάτων μάχεσθαι μέλλουσιν εὐοπλοτάτοις, καὶ ἅμα εὐθαρσεστάτοις ἐς τοὺς ναυτικοὺς ἀγῶνας, τὰ μὲν πρῶτα ἀτρέμα τῇ εἰρεσίᾳ ἐπὶ μιᾶς νεὼς ἐξέπλεον, ἄνευ κελευστῶν τὰς κώπας παραφέροντες· ὡς δὲ ἐπέστρεφον ἤδη ἐπὶ τοὺς Κυπρίους, καὶ ἐγγὺς τοῦ καθορᾶσθαι ἦσαν, τότε δὴ ξὺν βοῇ τε πολλῇ καὶ ἐγκελευσμῷ ἐς ἀλλήλους, καὶ ἅμα τῇ εἰρεσίᾳ ξυντόνῳ ἐπεφέροντο. ξυνέβη δὲ ἐκείνῃ μὲν τῇ ἡμέρᾳ Ἀλέξανδρον ἀποχωρῆσαι ἐπὶ τὴν σκηνὴν, οὐ διατρίψαντα δὲ κατὰ τὸ εἰωθὸς, δι' ὀλίγου ἐπὶ τὰς ναῦς ἐπανελθεῖν. οἱ δὲ Τύριοι προσπεσόντες ἀπροσδοκήτοις ταῖς ναυσὶν ὁρμούσαις, καὶ ταῖς μὲν πάντῃ κεναῖς ἐπιτυχόντες, τῶν δ' ὑπ' αὐτὴν τὴν βοὴν καὶ τὸν ἐπίπλουν χαλεπῶς ἐκ τῶν παρόντων πληρουμένων, τήν τε Πνυταγόρου τοῦ βασιλέως πεντήρη εὐθὺς ἀπὸ τῆς πρώτης ἐμβολῆς κατέδυσαν, καὶ τὴν Ἀνδροκλέους τοῦ Ἀμαθουσίου, καὶ τὴν Πασικράτους τοῦ Θουριέως· τὰς δὲ

A Tyrij, in suprema parte murorum qui aggeri oppositi erant, turres ligneas erexerunt, vt ex iis pugnarent, & siqua ex parte machinæ admouebantur, telis sese tuebantur, igniferáque missilia in ipsas naues coniiciebant: vt Macedonibus metum appropinquandi muris iniicerent. Erat autem murus aggeri oppositus CL summum pedes altus, latitudine altitudini respondente, & saxis ingentibus gypso inter se commissis. Hippagogæ verò naues & Macedonum triremes quæ machinas muro admoturæ erant, ne ipsæ quidem faci-
B lè vrbi appropinquare poterant, quòd magna vis saxorum à Tyriis in mare proiecta accessum prohiberet. Alexander saxa e mari eximenda curauit. quod quidem opus difficulter admodum, vtpote è nauibus, vbi pes firmiter, vt in terra, figi non poterat, præstabatur. Præterea Tyrij obtectis nauibus, ad triremium ancoras adlapsi, præcisis ancorarum funibus, omnem appellendi potestatem hostium nauibus præripiebant. Alexander complures naues triginta remorum eadem ratione obtegens, obliquas an-
C coris præstituit, vt Tyriarum nauium accessum propulsarent. Ceterum nihilo secius vrinatores occulto lapsu subeuntes, funes præscindebant. Macedones pro funibus ferreis catenis ancoras alligantes iaciunt, vt vrinatores non amplius iam officere possent. Saxa itaque in struem accumulata, laqueis implexa, è mari protrahunt, deinde ea machinis sublata in altum proiiciunt, ne denuo in eundem locum coniecta, incommodo sint. Sublata hac saxorum strue, facilè
D iam ad murum naues appellebantur. At Tyrij in tanta rerum angustia constituti, Cyprias naues adoriri statuunt, quæ portum qui Sidonem spectat obsidebant. quúmque multo antea ipsas portus fauces velis passis obtexissent, ne nimirum triremes milite complentes ab hostibus conspicerentur: sub meridiem (quo tempore & Macedonum nautæ necessariis rebus occupati, dispersi erant, & Alexander ex classe, quæ ab altera vrbis parte erat, in tabernaculum se contulerat)
E instructis quinqueremibus tribus, quadriremibus totidem, & triremibus septem, præstantissimisque militibus delectis, qui ad pugnam ex summa nauium parte conferendam optimè armati, & ad naualia certamina adeunda plus animi haberent: primò quidem singulæ lento remigio, nullóque celeusmate edito prolabuntur. Postquam verò eò vsque prouecti sunt, vt iam à Cypriis cerni posset, tum ingenti clamore sublato, mutuóque celeusmate sese incitantes, concitato remigio
F in eorum naues feruntur. Accidit porro eo die vt Alexander qui in tabernaculum concesserat, minorem solito ibi moram faceret, citò ad naues reuersus. Tyrij, naues in statione agentes ex improuiso adorti, quum aliæ prorsus vacuæ essent, aliæ in ipso clamore atque impetu non bene instructæ, Pnytagoræ regis quinqueremem primo statim insultu demergunt, simúlque aliam Androclis Amathusij, & Pasicratis Thuriei, alias in

Curt. Subibant aquam, occultóque lapsu, &c.

littus propulsas confregerunt. Alexander cognita Tyriarum triremiũ excursione, confestim naues cõplures quæ sibi aderant, prout quæq; instructa erat, ad fauces portus stare iubet, vt reliquis etiam Tyriorum nauibus prodeundi potestatem præcluderent. Ipse cũ quinqueremibus quas habebat, & triremibus summum quinque celeriter instructis, vrbem circumnauigãs, ad Tyrios portu egressos contendit. Oppidani id ex muro conspicati, ipsumq; Alexandrum in nauibus presentem esse, quum clamor ob tumultum eorum qui in illo cõflictu versabantur exaudiri non posset, aliis atque aliis indiciis vt sese reciperent significabant: at verò Alexandri incursu serius intellecto, velis versis portum petunt. paucæ tamen naues fuga euaserunt. Nam Alexandri naues in earum plerasq; inuectæ, nõ nullas ad nauigandũ inutiles reddidere: quinqueremem verò vnam & quadriremem ad ipsa portus ostia ceperunt. Propugnatorum cædes haud magna fuit, quoniã simulac captas naues senserant, facilè in portum nando euaserunt. Macedones, quum iam nullus Tyriis nauium vsus superesset, tormenta muris admouere. quæ quidem ab aggeris parte admota, ob muri firmitatem parum damni inferebant. Alij verò, ea parte vrbis quę Sidonẽ spectat, nonnullas naues opera portãtes admouerũt. Sed quum ne hac quidem via proficeretur, murum vniuersum qui Notum versus est, atque AEgyptum spectat, circumiẽs, omni ex parte oppugnationem tentat. Atque hac primùm, & vehementer quidem quassatus ac perfractus dirutúsq; est, tum iniectis pontibus, ea parte qua murum demolitus erat, cõtinuò vrbem oppugnare cœpit. Sed Tyrij non magno negotio Macedonas repulerũt. Tertio ab hoc die, malacia ac trãquillitate expectata, copiarum duces ad pugnã cohortatus, tormenta nauibus imposita vrbi admouit, ac primo quidem impetu magnam muri partem labefactat: quumq; iam satis amplo spatio murus dirutus videretur, naues quibus tormenta vehebantur retrahi iubet, aliásq; duas cũ pontibus adduci, quibus murorum strages trãscendere statuerat. atque alteram quidem nauium scutati occupant, Admeto duce: alteram Cœni cohors, è militibus "qui infirmiores dicuntur constãs: ipse etiam cum scutatis, quacunque facultas dotur, murũ cõscensurus. Triremes verò cõtra vtrũq; portum adnauigare iubet, si fortè cõuersis in eos Tyriis vi irrumpere possint. Quotquot verò naues tela quæ ex machinis iaciũtur habebãt, aut quæ sagittarios in foris dispositos vehebant, iubet vt muros circũnauigantes, quacunque via licuerit, applicent, vtq; intra teli iactum sese sistant, si omnino applicare non possint, eo consilio, vt Tyrij "omni ex parte pressi, in tantis difficultatibus quò se verterent nescirent. Cęterùm nauibus iam cum Alexandro ad vrbem appulsis, & pontibus muro iniectis, scutati strenuè per eos murum cõscendunt. Admetus enim per id temporis fortiter rem gerebat, subsequebatur & Alexander ipse, qui & partem operis fortiter subibat, & alios, prout quisque

Vet. cod. οἱ ἀ-διτεροι.

Curt. Tot simul malis victi.

A ἄλλας ἐς τὸν αἰγιαλὸν ἐξωθοῦντες ἔκοψαν. Ἀλέξανδρος δὲ ὡς ᾔσθετο τὸν ἔκπλουν τῶν Τυρίων τριήρων, τὰς μὲν πολλὰς τῶν ξὺν αὐτῷ νεῶν, ὅπως ἑκάστη πληρωθείη, ἐπὶ τῷ στόματι τοῦ λιμένος ἀνακωχεύειν ἔταξεν, ὡς μὴ καὶ ἄλλαι ἐκπλεύσειαν τῶν Τυρίων νῆες· αὐτὸς δὲ πεντήρεις τε τὰς ξὺν αὐτῷ ἀναλαβὼν, καὶ τῶν τριήρων ἐς πέντε μάλιστα, ὅσαι ἔφθησαν αὐτῷ κατὰ τάχος πληρωθεῖσαι, περιέπλει τὴν πόλιν ὡς ἐπὶ τοὺς ἐκπεπλευκότας τῶν Τυρίων. οἱ δὲ ἀπὸ τοῦ τείχους τόν τε ἐπίπλουν τῶν πολεμίων κατιδόντες, καὶ Ἀλέξανδρον αὐτὸν ἐπὶ τῶν νεῶν, καὶ ὡς οὐκ ἐξακουστὸν ἦν ὑπὸ θορύβου ξυνεχομένων ἐν τῷ ἔργῳ, σημείοις ἄλλοις καὶ ἄλλοις ἐπεκάλουν ἐς τὴν ἀναχώρησιν. B οἱ δὲ ὀψέ ποτε αἰσθόμενοι τὸν ἐπίπλουν, ἀμφ' Ἀλέξανδρον ὑποστρέψαντες, εἰς τὸν λιμένα ἔφευγον· καὶ ὀλίγαι μὲν τῶν νεῶν φθάνουσιν ὑπεκφυγοῦσαι, ταῖς δὲ πλείοσιν ἐμβαλοῦσαι αἱ ξὺν Ἀλεξάνδρῳ, τὰς μὲν αὐτῶν ἄπλους ἐποίησαν, πεντήρης δέ τις καὶ τετρήρης αὐτῶν ἐπ' αὐτῷ τῷ στόματι τοῦ λιμένος ἐλήφθησαν. φόνος δὲ τῶν ἐπιβατῶν οὐ πολὺς ἐγένετο. ὡς γὰρ ᾔσθοντο ἐχομένας τὰς ναῦς, ἀπενήξαντο οὐ χαλεπῶς ἐς τὸν λιμένα. ὡς δὲ οὐδεμία C ἔτι τοῖς Τυρίοις ἐκ τῶν νεῶν ὠφέλεια ἦν, ἐπῆγον ἤδη οἱ Μακεδόνες τὰς μηχανὰς τῷ τείχει αὐτῶν. κατὰ μὲν δὴ τὸ χῶμα προσαγόμεναι, διὰ ἰσχὺν τοῦ τείχους οὐδὲν ἤνυον ὅ,τι καὶ λόγου ἄξιον. οἱ δὲ κατὰ τὸ πρὸς Σιδῶνα τετραμμένον τῆς πόλεως, τῶν νεῶν τινὰς τῶν μηχανοφόρων προσῆγον. ὡς δὲ οὐδὲ ταύτῃ ἤνυον, ὅσον ἐς τὸ πρὸς νότον αὖ ἐμον ἦν, καὶ πρὸς Αἴγυπτον ἀνέχον τεῖχος, μετῄει, πάντῃ ἀποπειρώμενος τοῦ ἔργου. καὶ ἐνταῦθα πρῶτον κατεσείσθη τὸ τεῖχος ἐπὶ μέγα, καί τι καὶ κατηρείφθη αὐτοῦ παραρραγέν. τότε μὲν δὴ ὅσον ἐπι- D βαλὼν γεφύρας ᾗ ἐρήριπτο τοῦ τείχους, ἀπεπειράθη ἐς ὀλίγον τῆς προσβολῆς· καὶ οἱ Τύριοι οὐ χαλεπῶς ἀπεκρούσαντο τοὺς Μακεδόνας. τρίτῃ δὲ ἀπὸ ταύτης ἡμέρᾳ, νηνεμίαν τε φυλάξας, καὶ παρακαλέσας τοὺς ἡγεμόνας τῶν τάξεων ἐς τὸ ἔργον, ἐπῆγε τῇ πόλει ἐπὶ τῶν νεῶν τὰς μηχανάς· καὶ πρῶτα μὲν κατέσεισε τοῦ τείχους ἐπὶ μέγα. ὡς δὲ ἀποχρῶν εἰς πλάτος ἐφάνη τὸ παρερρηγμένον, τὰς μὲν μηχανοφόρους ναῦς ἐπανάγειν ἐκέλευσεν· ὁ δὲ δύο ἄλλας ἐπῆγεν, αἳ τὰς γεφύρας αὐτῷ ἔφερον, ἃς δὴ ἐπιβάλλειν ἐπενόει τῷ κατερρηγμένῳ τοῦ E τείχους. καὶ τὴν μὲν μίαν τῶν νεῶν οἱ ὑπασπισταὶ ἔλαβον, ᾗ ἐπετέτακτο Ἄδμητος· τὴν ἑτέραν δὲ, ἡ Κοίνου τάξις "οἱ ἀσθενέστεροι καλούμενοι, καὶ αὐτὸς ξὺν τοῖς ὑπασπισταῖς ἐπιβήσεσθαι τοῦ τείχους, ᾗ παρείκοι, ἔμελλε. τὰς τριήρεις δὲ, τὰς μὲν ἐπιπλεῖν κατὰ τοὺς λιμένας ἀμφοτέρους ἐκέλευσεν, εἴ πως πρὸς σφᾶς τετραμμένων τῶν Τυρίων βιάσαιντο τὸν ἔσπλουν· ὅσαι δὲ αὐτῶν βέλη ἀπὸ μηχανῶν βαλλόμενα εἶχον, ἢ ὅσαι τοξότας ἐπὶ τῶν καταστρωμάτων ἔφερον, ταύτας ἐκέλευσεν ἐν κύκλῳ περιπλεούσας τὸ τεῖχος, ἐποκέλλειν τε ὅποι παρείκοι, καὶ ἀνα- F κωχεύειν ἐντὸς βέλους, ἔστε τὸ ἐποκεῖλαι ἄπορον γίγνοιτο· ὡς πανταχόθεν βαλλομένους τοὺς Τυρίους, ἐν τῷ δεινῷ ἀμφιβόλους γίγνεσθαι. ὡς δὲ αἵ τε νῆες αἱ ξὺν Ἀλεξάνδρῳ προσέσχον τῇ πόλει, καὶ αἱ γέφυραι ἐπεβλήθησαν τῷ τείχει ἐπ' αὐτῶν, ἐνταῦθα οἱ ὑπασπισταὶ εὐρώστως κατὰ ταύτας ἀνέβαινον ἐπὶ τὸ τεῖχος. ὅ,τι γὰρ Ἄδμητός τε ἀνὴρ ἀγαθὸς ἐν τῷ τότε ἐγένετο, καὶ ἅμα Ἀλέξανδρος εἵπετο αὐτοῖς, τοῦ τε ἔργου αὐτοῦ καρτερῶς ἁπτόμενος, καὶ θεατὴς

τῶν

A τῶν ἄλλων ὅτῳ τι λαμπρὸν κατ' ἀρετὴν ἐν τοῖς κινδύνοις ἐτολμᾶτο. καὶ ταύτῃ πρῶτον ᾗ ἐπιτέτακτο Ἀλέξανδρος, ἐλήφθη τὸ τεῖχος, οὐ χαλεπῶς ἀποκρουσθέντων ἀπ' αὐτοῦ τῶν Τυρίων, ἐπειδὴ πρῶτον βεβαίῳ τε καὶ ἅμα οὐ πάντη ἀποτόμῳ τῇ προσβάσει ἐχρήσαντο οἱ Μακεδόνες. καὶ Ἄδμητος μὲν, πρῶτος ἐπιβὰς τοῦ τείχους, καὶ τοῖς ἀμφ' αὐτὸν ἐγκελευόμενος ἐπιβαίνειν, βληθεὶς λόγχῃ, ἀποθνήσκει αὐτοῦ. ἐπὶ δὲ αὐτῷ Ἀλέξανδρος ἔσχε τὸ τεῖχος ξὺν τοῖς ἑταίροις. ὡς δὲ εἴχοντο αὐτῷ πύργοι τέ τινες καὶ μεταπύργια, αὐτὸς μὲν παρῄει διὰ τῶν ἐπάλξεων ὡς ἐπὶ τὰ B βασίλεια, ὅτι ταύτῃ εὐπορωτέρα ἐφαίνετο ἐς τὴν πόλιν ἡ κάθοδος· οἱ δὲ ἐπὶ τῶν νεῶν, οἵ τε Φοίνικες, κατὰ τὸν λιμένα τὸν πρὸς Αἰγύπτου (καθ' ὅνπερ καὶ ἐφορμοῦντες ἐτύγχανον) βιασάμενοι, καὶ τὰ κλεῖθρα διασπάσαντες, ἔκοπτον τὰς ναῦς ἐν τῷ λιμένι, τὰς μὲν μετεώρους ἐμβάλλοντες, τὰς δὲ ἐς τὴν γῆν ἐξωθοῦντες. καὶ οἱ Κύπριοι κατὰ τὸν ἄλλον λιμένα τὸν ἐκ Σιδῶνος φέροντα, οὐδὲ τοῦτόν γε κλεῖθρον ἔχοντα, εἰσπλεύσαντες, εἷλον εὐθὺς ταύτῃ τὴν πόλιν. C τὸ δὲ πλῆθος τῶν Τυρίων, τὸ μὲν τεῖχος ὡς ἐχόμενον εἶδον, ἐκλείπουσιν. ἀθροισθέντες δὲ κατὰ τὸ Ἀγηνόρειον καλούμενον, ἐπιστρέψαν ταύτῃ ἐπὶ τοὺς Μακεδόνας. καὶ Ἀλέξανδρος ξὺν τοῖς ὑπασπισταῖς ἐπὶ τούτους χωρήσας, τοὺς μὲν αὐτοῦ μαχομένους διέφθειρεν αὐτῶν, τοῖς δὲ φεύγουσιν ἐφείπετο. καὶ φόνος ἦν πολὺς, τῶν τε ἀπὸ τοῦ λιμένος ἐχόντων ἤδη τὴν πόλιν, καὶ τῆς Κοίνου τάξεως παρεληλυθυίας εἰς αὐτήν. ὀργῇ γὰρ ἐχώρουν ἐπὶ πᾶν οἱ Μακεδόνες, τῆς τε πολιορκίας τῇ τριβῇ ἀχθόμενοι, καὶ ὅτι λαβόντες τινὰς αὐτῶν οἱ Τύριοι πλέοντας ἐκ Σιδῶνος, ἐπὶ τὸ τεῖχος ἀναβιβάσαντες, D ὅπως ἄποπτον εἴη ἀπὸ τοῦ στρατοπέδου, σφάξαντες ἔρριψαν εἰς τὴν θάλασσαν. ἀπέθανον δὲ τῶν μὲν Τυρίων ἐς ὀκτακισχιλίους· τῶν δὲ Μακεδόνων, ἐν τῇ τότε προσβολῇ, Ἄδμητός τε, ὁ πρῶτος ἑλὼν τὸ τεῖχος, ἀνὴρ ἀγαθὸς γενόμενος, καὶ ξὺν αὐτῷ εἴκοσι τῶν ὑπασπιστῶν. ἐν δὲ τῇ πάσῃ πολιορκίᾳ, μάλιστα ἐς τετρακοσίους. τοῖς δὲ ἐς τὸ ἱερὸν τοῦ Ἡρακλέους καταφυγοῦσιν (ἦσαν δὲ αὐτῶν τε τῶν Τυρίων οἱ μάλιστα ἐν τέλει, καὶ ὁ βασιλεὺς Ἀζέλμικος· καὶ Καρχηδονίων τινὲς θεωροὶ ἐς τιμὴν τοῦ Ἡρακλέος, κατὰ δή τινα νόμον παλαιὸν, εἰς τὴν μητρόπολιν ἀφι- E κόμενοι) τούτοις ξύμπασιν ἄδειαν δίδωσιν Ἀλέξανδρος, τοὺς δὲ ἄλλους ἠνδραπόδισε. καὶ ἐπράθησαν Τυρίων τε καὶ τῶν ξένων ὅσοι ἐγκατελήφθησαν, μάλιστα ἐς τρισμυρίους. Ἀλέξανδρος δὲ τῷ Ἡρακλεῖ ἔθυσέ τε, καὶ πομπὴν ἔστειλε, ξὺν τῇ δυνάμει ὡπλισμένῃ. καὶ αἱ νῆες ξυνεπόμπευσαν τῷ Ἡρακλεῖ, καὶ ἀγῶνα γυμνικὸν ἐν τῷ ἱερῷ καὶ λαμπάδα ἐποίησε· καὶ τὴν μηχανὴν, ᾗ τὸ τεῖχος κατεσείσθη, ἀνέθηκεν εἰς τὸν νεών. καὶ τὴν ναῦν τὴν Τυρίαν, τὴν F ἱερὰν τοῦ Ἡρακλέος, ἣν τινα ἐν τῷ ἐπίπλῳ ἔλαβε, καὶ ταύτην τῷ Ἡρακλεῖ ἀνέθηκε, καὶ ἐπίγραμμα ἐπ' αὐτῇ, ἢ αὐτὸς ποιήσας, ἢ ὅτου δὴ ἄλλου ποιήσαντος οὐκ ἀξιομνήμονος τὸ ἐπίγραμμα, διὰ τοῦτο οὐκ ἐγὼ αὐτὸ ἀναγράψαι ἀπηξίωσα. Τύρος μὲν δὴ οὕτως ἑάλω, ἐπὶ ἄρχοντος Ἀνικήτου Ἀθήνησι, μηνὸς Ἑκατομβαιῶνος.

Ἐπὶ δὲ ἐν τῇ πολιορκίᾳ τοῦ Τύρου ξυνεχομένου Ἀλεξάνδρου, ἀφίκοντο παρὰ Δαρείου πρέσβεις πρὸς

A præclarum aliquod & periculoſum facinus edidiſſet, ſpectabat. atque ea parte primùm qua premebat Alexander, murus captus eſt, Tyriis ex eo paruo negotio depulſis, quòd Macedones firmo ſolo pedem figebant, & à parte muri non admodum edita impetum faciebant. Admetus qui primus murum cõſcenderat, dum alios vt idem faciant cohortatur, lancea traiectus interiit. Eodem tempore Alexander cum amicis murum ſubit. Occupatis itaque turribus nonnullis, & interturriis, ipſe per ſumma propugnacula mu- B rorum ad regiam contendit, quòd facilior illa via ad vrbem deſcenſus videretur. At qui in nauibus erant, vnà cum Phœnicibus, in portum qui AEgyptum ſpectat (quem obſederãt) impetu facto, clauſtriſque reuulſis, naues in portu confregerunt, in alias remotiores à terra magna vi delati, alias ad ipſam terram collidentes. Cyprij per portum qui Sidonem reſpicit, nullo clauſtro ſeptum immiſſi, ſtatim ea parte vrbem capiunt. Oppidani ſimulac murum captum conſpexerunt, C eo deſerto, ad Agenorium (ita eum locum appellant) conglobati, inde in Macedones ſeſe conuertunt. Alexander cum ſcutatis in eos progreſſus, alios pugnãtes occidit, alios fugientes inſequitur. Magna hic cædes facta eſt, quum & à portu vrbs capta eſſet, & Cœni copiæ in eam irruiſſent. Macedones enim ira pereiti in Tyrios graſſabantur, tum quòd obſidionis diuturnitatem moleſtiſſimè ferrent, tum etiam quòd Tyrij quum nonnullos ſuorum ex Sidone nauigantes cepiſſent, in murum ſublatos, vt ab exercitu cerni poſ- D ſent, cæſos in mare præcipitarant. * Tyriorũ circiter octo millia interfecta: ex Macedonibus, in illo quidem impetu, Admetus qui primus re fortiter geſta murum ceperat, & cum eo ſcutati viginti. in vniuerſa verò obſidione, quadringenti ſummum. Qui verò in templum Herculis cõfugerant, (erant autem hi præcipui quique Tyriorum principes, & rex Azelmicus, & nonnulli Carthaginienſes * oraculorum conſultores qui ex veteri conſuetudine in honorem Herculis ad E metropolim conueniebant) his omnibus Alexander veniam conceſſit, reliquos in ſeruitutem redegit. Tyriorum atque exterorum, qui ſupererant, xxx millia ſub haſtam miſſa. Poſt hæc Alexander Herculi ſacrificium fecit, & pompam cum exercitu armato miſit. Naues etiam Herculi pompam peregerunt, ludos quoq; gymnicos in æde Herculi ſacra multis collucentibus facibus edidit. Tormentum, quo murum demolitus fuerat, in templo poſuit. Nauem etiam Tyriam ſacrã Herculi, quam nauali incurſione cœperat, F Herculi dicat, cum inſcriptione, quam ſiue ipſe, ſiue alius quiſpiam fecerit, quòd nihil habeat memoria dignum, commemorandam minimè putaui. Atque ita quidem Tyrus capta fuit, archonte Athenis Aniceto, menſe Iunio.

Quũ adhuc in obſidione Tyri verſaretur Alexander, legati ad eum à Dario venerũt,

Curt. ſexta millia armatorũ trucidata ſunt.

Fac. Legati

nuntiantes Darium decem millia talentûm daturum, si matrem, vxorem ac liberos dimitteret. quicquid præterea terrarum inter Euphratem & mare Græcanicum iacet. Adhæc, si Darij filiam Alexander coniugem acciperet, amicum ac socium fore. Qua legatione in amicorum conuentu explicata, Parmenionem Alexandro dixisse ferunt, se quidem, si Alexandri loco esset, accepta conditione, bello finẽ impositurum, neque se vlterius periculis expositurũ. Alexandrũ contra respondisse, & se quidem si Parmenionis loco esset, ita facturũ: quoniã verò Alexander esset, dignum Alexandro respõsum dedisse. Respondit enim, se neque Darij pecuniis egere, neque partẽ ditionis loco totius accipere velle. omnẽ enim & pecuniã & regionem suam esse: Darij filiam se in vxorem ducturum, si vellet, & quidẽ ducturum citra voluntatem Darij. Si Alexandri humanitatem experiri vellet, ad se veniret. Hoc responso cognito, Darius de compositione desperãs, rursus ad bellum se parat. Alexander expeditionem in AEgyptum facere instituit. Et cętera quidẽ Syriæ, quæ Palęstina vocatur, oppida in suam potestatẽ adduxerat. Eunuch[b] vero quidã, nomine Batis, qui Gazæ vrbi pręerat, solus Alexandro restitit. Mercenarus enim Arabibus cõductis, multóque antea frumento collecto, quod diuturnæ obsidioni ferendæ sufficeret, fretus etiã munitione oppidi, quippe quod vi capi non posset, Alexãdrum vrbe nequaquã recipere statuerat. Distat Gaza à mari stadiis summum viginti, accessu quidẽ propter arenæ altitudinẽ difficillimo: adhæc mare vrbi propinquũ limosum est, vrbs ipsa ampla, & in alto colle sita, validóque muro cincta est. Nouissima porro incolitur, ex AEgypto in Phœniciã euntibus, ad initium solitudinis posita. Alexander statim atque ad vrbem peruenit, primo die castra eo loci posuit, quo maximè commodus ad oppugnationẽ murus videbatur, atque ibi tormenta cõstitui iubet. Machinarum artifices, murũ pręaltitudine molis difficulter admodum vi capi posse iudicabant. Alexander contra, quo difficilior esset oppugnatio, eo magis suscipiendã cẽsebat. Inopinatũ enim rei euentũ magno terrori hostibus futurũ. Si verò vrbẽ capere nõ posset, turpe id sibi, quũ ad Græcos & ad Dariũ perferretur, fore. "Molem itaque circum vrbem struere instituit, tantæ altitudinis, vt machinæ in ea positæ murorũ fastigium æquarent. quam quidẽ molẽ ex ea præcipuè parte mœnium quæ Austrũ versus sunt, extruxit, quoniã inde faciliora ad expugnandũ videbantur. Quũmque iam ad iustã altitudinẽ perductũ opus videretur, Macedones machinas ei impositas in muros vrbis torquẽt. Inter hæc Alexãdro, corona capiti imposita, sacrificante, "quũ ipse patrio more primũ sacrificiũ auspicaturus esset, auis quædã ex eo genere quæ carnibus assuescũt arã superuolãs, lapidẽ quẽ vnguibus gerebat in eius caput demisit. Alexãder Aristandrum vatem consuluit, quid auis illa portenderet: qui respõdit, Vrbẽ quidẽ, ô rex, capies: at tu ab illa tibi

Curt. Aggerem, quo mœnium altitudinem æquaret, extruxit.

Curt. Sacrum patrio more faciebat.

Fac. quum prorito sacrificii libasset.

A αὐτὸν, ἀπαγγέλλοντας μύρια μὲν τάλαντα ὑπὲρ τῆς μητρός τε καὶ τῆς γυναικὸς καὶ τῶν παίδων δοῦναι ἐθέλειν Ἀλεξάνδρῳ Δαρεῖον· τὴν δὲ χώραν πᾶσαν τὴν ἐντὸς Εὐφράτου ποταμοῦ, ἔστε ἐπὶ θάλασσαν τὴν Ἑλληνικὴν, Ἀλεξάνδρου εἶναι. γήμαντα δὲ τὴν Δαρείου παῖδα Ἀλέξανδρον, φίλον τε εἶναι Δαρείῳ καὶ ξύμμαχον. καὶ τούτων ἐν τῷ ξυλλόγῳ τῶν ἑταίρων ἀπαγγελθέντων, Παρμενίωνα μὲν λέγουσιν Ἀλεξάνδρῳ εἰπεῖν, ὅτι αὐτὸς Ἀλέξανδρος ὢν, ἐπὶ τούτοις ἂν ἠγάπησε, καταλύσας τὸν πόλεμον, μηκέτι πρόσω κιν-
B δυνεύειν. Ἀλέξανδρον δὲ Παρμενίωνι ἀποκρίνασθαι, ὅτι καὶ αὐτὸς ἂν, εἴπερ Παρμενίων ἦν, οὕτως ἂν ἔπραξεν· ἐπεὶ δὲ Ἀλέξανδρός ἐστιν, ἀποκρίνασθαι Δαρείῳ ἅπερ δὴ καὶ ἀπεκρίνατο. ἔφη γὰρ, οὔτε χρημάτων δεῖσθαι παρὰ Δαρείου, οὔτε τῆς χώρας λαβεῖν ἀντὶ πάσης τὸ μέρος. εἶναι γὰρ τά τε χρήματα καὶ τὴν χώραν αὐτοῦ πᾶσαν· γῆμαί τε ἂν ἐθέλῃ τὴν Δαρείου παῖδα, γῆμαι ἂν καὶ οὐ διδόντος Δαρείου· ἐκέλευέ τε αὐτὸν ἥκειν, εἴ τι εὑρέσθαι ἐθέλοι φιλάνθρωπον παρ' αὐτοῦ. ταῦτα ὡς ἤκουσε Δαρεῖος· τὰς μὲν ξυμβάσεις ἀπέ-
C γνω τὰς πρὸς Ἀλέξανδρον· ἐν παρασκευῇ δὲ τοῦ πολέμου αὖθις ἦν. Ἀλέξανδρος δὲ ἐπ' Αἰγύπτου ἔγνω ποιεῖσθαι τὸν στόλον· καὶ ἦν αὐτῷ τὰ μὲν ἄλλα τῆς Παλαιστίνης καλουμένης Συρίας, προσκεχωρηκότα ἤδη. εὐνοῦχος δέ τις, ᾧ ὄνομα ἦν Βάτις, κρατῶν τῆς Γαζαίων πόλεως, οὐ προσεῖχεν Ἀλεξάνδρῳ· ἀλλὰ Ἄραβάς τε μισθωτοὺς ἐπαγόμενος, καὶ σῖτον ἐκ πολλοῦ παρεσκευακὼς διαρκῆ ἐς χρόνιον πολιορκίαν, καὶ τῷ χωρίῳ πίσυνος, μήποτε ἂν βίᾳ ἁλῶναι, ἔγνω μὴ δέχεσθαι τῇ πόλει Ἀλέξανδρον. ἀπέχει δὲ ἡ Γάζα τῆς
D μὲν θαλάσσης εἴκοσι μάλιστα σταδίους, καὶ ἔστι ψαμμώδης καὶ βαθεῖα ἐς αὐτὴν ἡ ἄνοδος· καὶ ἡ θάλασσα ἡ κατὰ τὴν πόλιν, τεναγώδης πᾶσα. μεγάλη δὲ πόλις ἡ Γάζα ἦν, καὶ ἐπὶ χώματος ὑψηλοῦ ᾤκιστο, καὶ τεῖχος περιεβέβλητο αὐτῇ ὀχυρόν. ἐσχάτη δὲ ᾤκεῖτο, ὡς ἐπ' Αἰγύπτου ἐκ Φοινίκης ἰόντι, ἐπὶ τῇ ἀρχῇ τῆς ἐρήμου. Ἀλέξανδρος δὲ ὡς ἀφίκετο πρὸς τὴν πόλιν, τῇ μὲν πρώτῃ κατεστρατοπέδευσεν ᾗ μάλιστα ἐπίμαχον αὐτῷ ἐφαίνετο τὸ τεῖχος, καὶ μηχανὰς συμπηγνύναι ἐκέλευσεν. οἱ δὲ μηχανοποιοὶ γνώμην ἀπε-
E δείκνυντο, ἄπορον εἶναι βίᾳ ἑλεῖν τὸ τεῖχος, διὰ ὕψος τοῦ χώματος· ἀλλ' Ἀλεξάνδρῳ ἐδόκει αἱρετέον, ὅσῳ ἀπορώτερον. ἐκπλήξειν γὰρ τοὺς πολεμίους τὸ ἔργον τῷ παραλόγῳ ἐπὶ μέγα, καὶ τὸ μὴ ἑλεῖν αἰσχρὸν εἶναι, λεγόμενον ἔς τε τοὺς Ἕλληνας καὶ ἐς Δαρεῖον. ἐδόκει δὴ χῶμα ἐν κύκλῳ τῆς πόλεως χωννύναι, ὡς ἐξ ἴσου ἀπὸ τοῦ χωσθέντος ἐπάγεσθαι τὰς μηχανὰς τοῖς τείχεσι. καὶ ἐχώννυτο κατὰ τὸ νότιον μάλιστα τῆς πόλεως τεῖχος, ἵνα ἐπιμαχώτερα ἐφαίνετο. ὡς δὲ ἐδόκει ἐξῆρθαι συμμέτρως τὸ χῶμα, μηχανὰς ἐπιστήσαντες οἱ Μακεδό-
F νες, ἐπῆγον ὡς ἐπὶ τὸ τεῖχος τῶν Γαζαίων. καὶ ἐν τούτῳ θύοντι Ἀλεξάνδρῳ, καὶ ἐστεφανωμένῳ τε καὶ κατάρχεσθαι μέλλοντι τοῦ πρώτου ἱερείου κατὰ νόμον, τῶν τις σαρκοφάγων ὀρνίθων ὑπερπετόμενος ὑπὲρ τοῦ βωμοῦ, λίθον ἐμβάλλει ἐς τὴν κεφαλὴν, ὅντινα τοῖν ποδοῖν ἔφερε. καὶ Ἀλέξανδρος ἤρετο Ἀρίστανδρον τὸν μάντιν, ὅ τι νοεῖ ὁ οἰωνός. ὁ δὲ ἀποκρίνεται, ὅτι, ὦ βασιλεῦ, τὴν μὲν πόλιν αἱρήσεις, αὐτῷ δέ σοι φυλακτέα ἐστὶν ἐπὶ τῇδε τῇ

ἡμέρᾳ. ταῦτα ἀκούσας Ἀλέξανδρος, τέως μὲν πρὸς ταῖς μηχαναῖς ἔξω βέλους αὑτὸν εἶχεν· ὡς δὲ ἐκδρομή τε ἐκ τῆς πόλεως καρτερὰ ἐγένετο, καὶ πῦρ τε ἐπέφερον ταῖς μηχαναῖς οἱ Ἄραβες, καὶ τοὺς Μακεδόνας ἀμυνομένους κάτωθεν αὐτοὶ ἐξ ὑπερδεξίου τοῦ χωρίου ἔβαλλόν τε καὶ ἐώθουν κατὰ τοῦ ποιητοῦ χώματος· ἐνταῦθα ἢ ἑκὼν ἀπειθεῖ Ἀλέξανδρος τῷ μάντει, ἢ ἐκπλαγεὶς ἐν τῷ ἔργῳ οὐκ ἐμνημόνευσε τῆς μαντείας, ἀλλ᾽ ἀναλαβὼν τοὺς ὑπασπιστὰς, παρεβοήθει ἵνα μάλιστα ἐπιέζοντο οἱ Μακεδόνες. καὶ τούτους μὲν ἔσχε τὸ μὴ οὐκ αἰσχρᾷ φυγῇ ὠσθῆναι κατὰ τοῦ χώματος· αὐτὸς δὲ βάλλεται καταπέλτῃ διὰ τῆς ἀσπίδος διαμπὰξ καὶ τοῦ θώρακος ἐς τὸν ὦμον. ὡς δὲ ἔγνω τὰ ἀμφὶ τὸ τραῦμα ἀληθεύσαντα Ἀρίστανδρον, ἐχάρη, ὅτι καὶ τὴν πόλιν δὴ αἱρήσειν ἐδόκει, Ἀριστάνδρου ἕνεκα. καὶ αὐτὸς μὲν τὸ τραῦμα ἐθεραπεύετο χαλεπῶς. ἀφικνοῦνται δ᾽ αὐτῷ μετάπεμπτοι ἀπὸ θαλάσσης αἱ μηχαναὶ αἷς Τύρον εἷλε· καὶ χῶμα χωννύναι ἐν κύκλῳ πάντοθεν τῆς πόλεως ἐκέλευσεν, εὖρος μὲν ἐς δύο σταδίους, ὕψος δὲ ἐς πόδας πεντήκοντα καὶ διακοσίους. ὡς δὲ αἵ τε μηχαναὶ αὐτῷ ἐποιήθησαν, καὶ ἐπαχθεῖσαι κατὰ τὸ χῶμα κατέσεισαν τοῦ τείχους ἐπὶ πολὺ, ὑπονόμων τε ἄλλῃ καὶ ἄλλῃ ὀρυσσομένων, καὶ τοῦ χοὸς ἀφανῶς ἐκφερομένου, τὸ τεῖχος πολλαχῇ ἤρειπε, ὑφιζάνον κατὰ τὸ κενούμενον, τοῖς τε βέλεσιν ἐπὶ πολὺ κατεῖχον οἱ Μακεδόνες, ἀνασείλλοντες τοὺς προμαχομένους ἐκ τῶν πύργων· ἐς μὲν τρεῖς προσβολὰς οἱ ἐκ τῆς πόλεως, ἀποθνησκόντων τε αὐτοῖς πολλῶν καὶ τιτρωσκομένων, ὅμως ἀντεῖχον· τῇ τετάρτῃ δὲ τῶν Μακεδόνων τὴν φάλαγγα πάντοθεν προσαγαγὼν Ἀλέξανδρος, τῇ μὲν ὑπορυσσόμενον τὸ τεῖχος καταβάλλει, τῇ δὲ παιόμενον ταῖς μηχαναῖς κατασείει ἐπὶ πολὺ, ὡς μὴ χαλεπὴν ταῖς κλίμαξι τὴν προσβολὴν κατὰ τὰ ἐρηριμμένα ἐνδοῦναι. αἵ τε οὖν κλίμακες προσήγοντο τῷ τείχει, καὶ ἔρις πολλὴ ἦν τῶν Μακεδόνων, ὅσοι τι ἀρετῆς μεταποιοῦντο, ὅστις πρῶτος αἱρήσει τὸ τεῖχος. καὶ αἱρεῖ πρῶτος Νεοπτόλεμος, τῶν ἑταίρων, τοῦ Αἰακιδῶν γένους· ἐπὶ δὲ αὐτῷ ἄλλαι καὶ ἄλλαι τάξεις ὁμοῦ τοῖς ἡγεμόσιν ἀνέβαινον. ὡς δὲ ἅπαξ παρῆλθόν τινες ἐντὸς τοῦ τείχους τῶν Μακεδόνων, κατασχίσαντες ἄλλας καὶ ἄλλας πύλας, ὅσαις ἕκαστοι ἐπετύγχανον, δέχονται εἴσω τὴν στρατιὰν πᾶσαν. οἱ δὲ Γαζαῖοι, καὶ τῆς πόλεως σφίσιν ἤδη ἐχομένης, ξυνεστηκότες ὅμως ἐμάχοντο· καὶ ἀπέθανον πάντες αὐτοῦ μαχόμενοι, ὡς ἕκαστοι ἐτάχθησαν. παῖδας δὲ καὶ γυναῖκας ἐξηνδραπόδισεν αὐτῶν Ἀλέξανδρος· τὴν πόλιν δὲ ξυνοικίσας ἐκ τῶν περιοίκων, ἐχρῆτο ὅσα φρουρίῳ ἐς τὸν πόλεμον.

A eo die caue. Quo audito Alexāder se ad machinas extra teli iactum continuit. Ceterùm quum Arabes, eruptione ex vrbe facta, ignē machinis inferrent, & Macedones ex inferiori loco sese tuentes ex editiore parte ferirent, atque ab aggere quem struxerant repellerent: tum Alexander, siue sponte sua vatis monita negligens, siue stupore rei vaticinij oblitus, sumtis scutatis, qua maximè premebantur Macedones auxilio accurrit. atque hos quidem, nè turpi fuga ab aggere expellerentur, retinuit: ipse verò scuto ac thoB race catapulta traiecto, in humero vulnus accepit. qúmque vulnere ipso sensisset Aristādri vaticinium verum fuisse, gauisus est, quòd ex eodem Aristandri vaticinio vrbem capturus esset. Interea alia tormenta, quibus Tyrum expugnarat, mari transmissa accipit: totam deinde vrbem aggere cingi iubet, latudine duorum stadiorum, altitudine pedū CCL. constructis verò & in aggere dispositis machinis, quum murus magna vi quateretur, cuniculisque diuersis ex partibus suffossis, & terra clam egesta, murus pluribus in C locis subsidens propter exinanitiones subterraneas, prorueret, Macedones telis instabant, oppidanos ex turribus propugnantes repellentes: ac ter quidem oppidani Macedonum impetum, multis suorum interfectis & sauciis, sustinuerunt. At quarto impetu quum Alexander omni ex parte phalangem admoueret, alibi murum suffossum diruens, alibi tormentis assiduè quatiens, facilem Macedonibus per murorū ruinas scalarum admotionem fecit. Quæ simulac apD plicatæ fuerunt, magna statim contentione inter Macedones gloriæ auidos certatum fuit, quisnam primus murum caperet. Neoptolemus ex AEacidarum gēte, vnus ex sociorum numero, primus conscendit. Post hunc alij atque alij duces cum suis cohortibus. Qúmque iam nonnulli Macedonum ad interiorē murorum partem penetrassent, portis aliis atque aliis, prout quæque sese obtulerunt, reclusis, vniuersum exercitum intromittunt. Gazenses, vrbe iam ab hostibus occupata, conglobati nihilominus pugnaE bant, cóque ipso loco quo quisque constiterat, vitam pugnans amisit. Alexander, vxoribus eorum & liberis in seruitutē redactis, coloniáque ex finitimis in vrbem deducta, eo tanquam præsidio ad bellum est vsus.

Curt. Vltimæ postis vrbis fuit cuniculo subrutus murus, &c.

ARRIANI HISTORIARVM DE EXPEDITIONE Alexandri,

Liber tertius.

Curt. Septimo die posteaquam à Gaza mouerat in regionē AEgypti, quam nūc castra Alexādri vocant, &c.

A ALEXANDER inde in AEgyptum, quò primùm iter instituerat, contendit, septimóque postquam Gaza mouit die Pelusiū AEgypti vrbem peruenit: nauali interim exercitu ex Phœnice in AEgyptum adnauigante: ac naues quidem Pelusij appulsas offendit. Inter hæc Mazaces Persa AEgypti satrapa à Dario constitutus, de pugna apud Issum commissa, déque turpi fuga Darij certior factus,
B Phœniciam preterea & Syriam magnámque Arabiæ partem in Alexandri potestatem redactam esse, quúmque ipse Persicum exercitum non haberet, Alexandrum in prouinciam atque vrbes amicè recepit. Præsidio itaque Pelusio imposito, nauibúsque flumine Memphim petere iussis, ipse Heliopolim contendit, Nilum flumen à dextra habens: oppidísque quotquot in itinere erant deditione receptis, Heliopolim per deserta peruenit. Inde, traiecto flumine Memphim venit, vbi cùm reliquis dijs, tum Apidi sacri-
C ficium fecit, gymnicis ac musicis ludis editis. ad quos præstantissimi quique è Græcia artifices conuenere. Ex Memphi deinde secūdo flumine ad mare deuectus est. vbi scutatos, & sagittarios atque Agrianos, & regiā turmam equitum sociorum nauibus imponit. quúmque Canopum venisset, Mareotida paludem circumuectus, eo loci appulit, vbi nunc Alexandria ab Alexandri nomine ita dicta, condita est. Ejus loci situs ei ma-
D ximè opportunus condendæ vrbi est visus, & opulentam vrbem fore iam tum animo præsagiebat. Ordiendi igitur operis cupidi-
E tate succensus, vrbem designare cœpit, & quo loco forum ædificādum esset, quo tēpla extruēda, quotquot aut dijs Græcis, aut Isidi AEgyptiæ sacra esse volebat, postremò qua amplitudine murus circumducendus esset, præscripsit. quúmque ea de re sacrum dijs faceret, sacrificia prosperos euentus portenderunt. Narratur porro hac de re huiusce-
modi quidpiam, meo quidem iudicio, non
E indignum fide: Voluisse quidē Alexandrum signa ducēdo muro fabris designare, quúmque nihil ad manum esset, quo terra inscribi posset, quendā ex fabris hoc excogitasse, vt congesta omni farina quam milites in vasis habebant, eam terræ quam rex designabat aspergeret, atque ita in orbem locum muro vrbi circūducendo præscriptum fuisse. Addidisse etiam hoc vates, & quidem præcipuè Aristandrum Telmissensem, qui

Curt. Elegit vrbi locū, vbi nunc est Alexandria, appellationem trahens ex nomine autoris. &c.

ἈΡΡΙΑΝΟΥ ἹΣΤΟΡΙΩ͂Ν ἈΝΑΒΆΣΕΩΣ Ἀλεξάνδρου,

Βιβλίον τρίτον.

A ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ δὲ ἐπ᾽ Αἰγύπτου, ἵναπερ τὸ πρῶτον ὡρμήθη, ἐστέλλετο. καὶ ἑβδόμῃ ἡμέρᾳ ἀπὸ τῆς Γάζης ἐλαύνων ἧκεν ἐς Πηλούσιον τῆς Αἰγύπτου. ὁ δὲ ναυτικὸς στρατὸς παρέπλει αὐτῷ ἐκ Φοινίκης ὡς ἐπ᾽ Αἴγυπτον· καὶ καταλαμβάνει τὰς ναῦς ἐν Πηλουσίῳ ὁρμούσας. Μαζάκης δὲ ὁ Πέρσης, ὃς ἦν σατράπης Αἰγύπτου ἐκ Δαρείου καθεστηκώς, τήν τε ἐν Ἰσσῷ μάχην ὅπως συνέβη πεπυσμένος, καὶ Δαρεῖον
B ὅτι αἰσχρᾷ φυγῇ ἔφυγε, καὶ Φοινίκην τε καὶ Συρίαν καὶ τῆς Ἀραβίας τὰ πολλὰ ὑπὸ Ἀλεξάνδρου ἐχόμενα· αὐτῷ τε οὐκ οὔσης δυνάμεως Περσικῆς, ἐδέχετο τάς τε πόλεις φιλίως καὶ τὴν χώραν Ἀλέξανδρον. ὁ δὲ εἰς μὲν Πηλούσιον φυλακὴν εἰσήγαγε, τοὺς δὲ ἐπὶ τῶν νεῶν ἀναπλεῖν κατὰ τὸν ποταμὸν κελεύσας, ἔστε ἐπὶ Μέμφιν πόλιν, αὐτὸς ἐφ᾽ Ἡλιουπόλεως ᾔει, ἐν δεξιᾷ ἔχων τὸν ποταμὸν Νεῖλον, καὶ ὅσα καθ᾽ ὁδὸν χωρία ἐνδιδόντων τῶν ἐνοικούντων κατασχών, διὰ τῆς ἐρήμου ἀφίκετο ἐς Ἡλιούπολιν. ἐκεῖθεν δὲ διαβὰς τὸν πόρον,
C ἧκεν ἐς Μέμφιν· καὶ θύει ἐκεῖ τοῖς τε ἄλλοις θεοῖς, καὶ τῷ Ἄπιδι· καὶ ἀγῶνα ἐποίησε γυμνικόν τε καὶ μουσικόν. ἧκον δὲ αὐτῷ οἱ ἀμφὶ ταῦτα τεχνῖται ἐκ τῆς Ἑλλάδος οἱ δοκιμώτατοι. ἐκ δὲ Μέμφιος κατέπλει κατὰ τὸν ποταμὸν ὡς ἐπὶ θάλασσαν· τούς τε ὑπασπιστὰς ἐπὶ τῶν νεῶν λαβὼν, καὶ τοὺς τοξότας, καὶ τοὺς Ἀγριᾶνας, καὶ τῶν ἱππέων τὴν βασιλικὴν ἴλην τὴν τῶν ἑταίρων. ἐλθὼν δὲ ἐς Κάνωβον, καὶ κατὰ τὴν λίμνην τὴν Μαρείαν περιπλεύσας, ἀποβαίνει ὅπου νῦν Ἀλεξάνδρεια πόλις ᾤκισται, Ἀλεξάνδρου ἐπώνυμος, καὶ ἔδοξεν αὐτῷ ὁ χῶρος κάλλιστος κτί-
D σαι ἐν αὐτῷ πόλιν, καὶ γενέσθαι ἂν εὐδαίμονα τὴν πόλιν. πόθος οὖν λαμβάνει αὐτὸν τοῦ ἔργου, καὶ αὐτὸς τὰ
E σημεῖα τῇ πόλει ἔθηκεν, ἵνα τε ἀγορὰν ἐν αὐτῇ δειμασθαι ἔδει, καὶ ἱερὰ ὅσα, καὶ θεῶν ὧντινων, τῶν μὲν Ἑλληνικῶν, Ἴσιδος δὲ Αἰγυπτίας· καὶ τὸ τεῖχος ᾗ περιβεβλῆσθαι. καὶ ἐπὶ τούτοις ἐθύετο, καὶ τὰ ἱερὰ καλὰ ἐφαίνετο. λέγεται δέ τις καὶ τοιόσδε λόγος, οὐκ ἄπιστος ἔμοιγε· ἐθέλειν μὲν Ἀλέξανδρον καταλείπειν αὐτὸν τὰ σημεῖα τοῦ τειχισμοῦ τοῖς τέκτοσιν, οὐκ εἶναι δὲ ὅτῳ τὴν γῆν ἐπιγράψουσι. τῶν δὴ τεκ-
E τόνων τινὰ ἐπιφρασθέντα, ὅσα ἐν τεύχεσιν ἄλφιτα οἱ στρατιῶται ἐκόμιζον ξυναγαγόντα, ἐπιβάλλειν τῇ γῇ, ἵναπερ ὁ βασιλεὺς ὑφηγεῖτο· καὶ τὸν κύκλον οὕτω περιγραφῆναι τοῦ περιτειχισμοῦ, ὅντινα τῇ πόλει ἐποίει. τοῦτο δὲ ἐπιλεξαμένους τοὺς μάντεις, καὶ μάλιστα δὴ Ἀρίστανδρον τὸν Τελμισσέα (ὃς δὴ πολλὰ μὲν καὶ ἄλλα ἀληθεῦσαι ἐλέγετο) Ἀλεξάνδρῳ φάναι, εὐδαίμονα ἔσεσθαι τὴν πόλιν, τά τε ἄλλα,

multa etiam alia vera Alexandro prædixisse ferebatur, vrbem illam cùm aliis rebus, tum fru-

καὶ τῶν ἐκ γῆς καρπῶν ἕνεκα. ἐν τούτῳ δὴ καὶ Ἡγέλοχος καταπλεύσας εἰς Αἴγυπτον, καὶ ἀπαγγέλλει Ἀλεξάνδρῳ, Τενεδίους τε ἀποστάντας Περσῶν, σφίσι προσθέσθαι (καὶ γὰρ ἄκοντας Πέρσαις προσχωρῆσαι) καὶ Χίων ὅτι δὴ ὁ δῆμος ἐπηγάγετο σφᾶς βίᾳ τῶν κατεχόντων τὴν πόλιν, οὓς Αὐτοφραδάτης τε καὶ Φαρνάβαζος ἐγκατέστησαν. ἁλῶναι δὲ αὐτόθι καὶ Φαρνάβαζον ἐπικαταληφθέντα, καὶ Ἀριστόνικον Μηθυμναῖον τὸν τύραννον, ἐσπλεύσαντα ἐς τὸν λιμένα τῆς Χίου ξὺν ἡμιολίαις λῃστρικαῖς πέντε, ὑπὸ σφῶν ἐχόμενον τὸν λιμένα οὐ γνόντα, ἀλλ' ἐξαπατηθέντα γὰρ πρὸς τῶν τὰ κλεῖθρα ἐχόντων τοῦ λιμένος, ὅτι τὸ Φαρναβάζου ἄρα ναυτικὸν ὁρμεῖ ἐν αὐτῷ. καὶ τοὺς μὲν λῃστὰς πάντας αὐτοῦ κατακοπῆναι πρὸς σφῶν· Ἀριστόνικον δὲ ἤγαγε παρ' Ἀλέξανδρον, καὶ Ἀπολλωνίδην τὸν Χῖον, καὶ Φισινὸν, καὶ Μεγαρέα, καὶ τοὺς ἄλλους ὅσοι τῆς τε ἀποστάσεως τῆς Χίων ξυνεπελάβοντο, καὶ ἐν τῷ τότε τὰ πράγματα τῆς νήσου βίᾳ εἶχον. καὶ Μιτυλήνην δὲ Χάρητα ἔχοντα ὅτι ἀφείλετο, καὶ τὰς ἄλλας τὰς ἐν Λέσβῳ πόλεις, καὶ αὐτὰς ὁμολογίᾳ προσηγάγετο. Ἀμφοτερὸν δὲ ξὺν ἑξήκοντα ναυσὶν ἐπὶ Κῶ ἔπεμψεν· ἐπικαλεῖσθαι γὰρ σφᾶς τοὺς Κῴους, καὶ αὐτὸς καταπλεύσας ὅτι εὗρε τὴν Κῶ πρὸς Ἀμφοτεροῦ ἤδη ἐχομένην. καὶ τοὺς μὲν ἄλλους ὅσοι αἰχμάλωτοι, ἦγεν Ἡγέλοχος· Φαρνάβαζος δὲ ἀπέδρα ἐς Κῶ, λαθὼν τοὺς φύλακας. Ἀλέξανδρος δὲ τοὺς τυράννους μὲν τοὺς ἐκ τῶν πόλεων, ἐς τὰς πόλεις πέμπει, χρήσασθαι ὅπως ἐθέλοιεν· τοὺς δὲ ἀμφ' Ἀπολλωνίδην τὸν Χῖον, ἐς Ἐλεφαντίνην πόλιν Αἰγυπτίαν ξὺν φυλακῇ ἀκριβεῖ ἔπεμψεν.

Ἐπὶ τούτοις δὲ πόθος λαμβάνει αὐτὸν ἐλθεῖν παρ' Ἄμμωνα ἐς Λιβύην, τὸ μέν τι τῷ θεῷ χρησόμενον, ὅτι ἀτρεκὲς ἐλέγετο εἶναι τὸ μαντεῖον τοῦ Ἄμμωνος, καὶ χρήσασθαι αὐτῷ Περσέα καὶ Ἡρακλέα· τὸν μὲν, ἐπὶ τὴν Γοργόνα ὅτε πρὸς Πολυδέκτου ἐστέλλετο· τὸν δὲ, ὅτε παρ' Ἀνταῖον ᾔει εἰς Λιβύην, καὶ παρὰ Βούσιριν εἰς Αἴγυπτον. Ἀλεξάνδρῳ δὲ φιλοτιμία ἦν πρὸς Περσέα καὶ Ἡρακλέα, ἀπὸ γένους τε ὄντι τοῦ ἀμφοῖν· καί τι καὶ αὐτὸς τῆς γενέσεως τῆς ἑαυτοῦ ἐς Ἄμμωνα ἀνέφερε, καθάπερ οἱ μῦθοι τὴν Ἡρακλέους τε καὶ Περσέως ἐς Δία. καὶ οὖν παρ' Ἄμμωνα ταύτῃ τῇ γνώμῃ ἐστέλλετο, ὡς καὶ τὰ αὑτοῦ ἀτρεκέστερον εἰσόμενος, ἢ φήσων γε ἐγνωκέναι. μέχρι μὲν δὴ Παραιτονίου παρὰ θάλασσαν ᾔει δι' ἐρήμου, οὐ μέντοι δι' ἀνύδρου τῆς χώρας, σταδίους ἐς χιλίους καὶ ἑξακοσίους, ὡς λέγει Ἀριστόβουλος. ἐντεῦθεν δὲ ἐς τὴν μεσόγαιαν ἐτράπετο, ἵνα τὸ μαντεῖον ἦν τοῦ Ἄμμωνος. ἔστι δὲ ἐρήμη τε ἡ ὁδὸς, καὶ ψάμμος ἡ πολλὴ αὐτῆς, καὶ ἄνυδρος. ὕδωρ δὲ ἐξ οὐρανοῦ Ἀλεξάνδρῳ πολὺ ἐγένετο· καὶ τοῦτο ἐς τὸ θεῖον ἀνηνέχθη. ἀνηνέχθη δὲ ἐς τὸ θεῖον καὶ τόδε· ἄνεμος Νότος ἐὰν πνεύσῃ ἐν ἐκείνῳ τῷ χώρῳ, τῆς ψάμμου ἐπιφορεῖ κατὰ τῆς ὁδοῦ ἐπὶ μέγα, καὶ ἀφανίζεται τῆς ὁδοῦ τὰ σημεῖα. οὐδὲ ἔστιν εἰδέναι ἵνα χρὴ πορεύεσθαι, καθάπερ ἐν πελάγει, τῇ ψάμμῳ· ὅτι σημεῖα οὐκ ἔστι κατὰ τὴν ὁδὸν, οὔτε που ὄρος, οὔτε δένδρον, οὔτε γήλοφοι βέβαιοι ἀνεστηκότες, οἷς ἴσασιν οἱ ὁδῖται τεκμαίροιντο ἂν τὴν πορείαν, καθάπερ οἱ ναῦται τοῖς ἄστροις. ἀλλ' ἐπλανᾶτο γὰρ ἡ στρατιὰ Ἀλεξάνδρῳ, καὶ οἱ ἡγεμόνες τῆς ὁδοῦ ἀμφίβολοι ἦσαν. Πτολεμαῖος μὲν δὴ ὁ Λάγου λέγει δράκοντας δύο ἰέναι πρὸ τοῦ στρατεύματος, φωνὴν ἱέντας, καὶ τούτοις

A gum copia opulentam fore. Inter hæc Hegelochus in AEgyptum cum nauibus venit, qui Alexandro renuntiat, Tenedienses ad se à Persis defecisse. quòd inuiti Persis se se coniunxissent. Chios quoque vrbem suā ab eorum violentia vindicasse, quos Pharnabazus, & Autophradates præsidio reliquerant. Captum etiam in ea ipsa vrbe esse Pharnabazum & custodiæ traditum, vnáque Aristonicum Methymnæum tyrannum qui in portum Chij cum quinque piraticis nauib^9
B se recepisset, ignarus portū ab iis teneri, deceptúsque ab us qui claustra portus tuebantur, Pharnabazi classem in ea statione esse affirmātibus: ac piratas quidem omnes ad internicionem cæsos esse. adducere se ad Alexandrū Aristonicum, & Apollonidē Chiū, Phisinúmque & Megareum, qui defectionis autores adiutorésque fuerant, ac tum temporis violentam apud Chios rerum omniū administrationem tenebant. Adhæc, Mitylenas, quas Chares occuparat, recuperatas, reliquáque Lesbiorum oppida deditione re-
C cepta esse. Amphoterum cum LX nauibus in Con insulam missum: accersisse enim ipsos Coos, séque quum illac prænauigaret, intellexisse insulam in Amphoteri potestate esse. & cæteros quidē captiuos omnes Hegelochus adduxit: Pharnabazus in Con insulā clam custodibus aufugit. Alexander tyrannos quidem vrbium in vrbes mittit, vt de iis sicut liberet statuerent. Eos verò qui circa Apollonidē Chiū cētat, in Elephantinē AEgypti vrbē cum accurata custodia misit.

D Post hæc cupido Alexandrum cepit adeundi Ammonis Libyci, oracula deposcendi causa, quæ certissima esse ferebantur, Perséusque ipse & Hercules deum consuluisse credebantur: ille quidē quum aduersus Gorgona à Polydecte missus esset: hic verò, quū in Libyā aduersus Antæū, & in AEgyptum cōtra Busiriden proficisceretur. Erat porro Alexandro æmulatio quædā cum Perseo & Hercule, quippe qui genus ab vtroque duceret. Siquidē & ipse ortus sui initia ad Ammonem referebat, quemadmodū Persei atque Herculis fabulæ ad Iouē. Hoc itaque cōsi-
E lio ad Ammonē proficiscebatur, vt quæ ad genus fortunámq; suā pertinerēt certius cognosceret, aut saltem se nouisse iactaret. Ac quandiu Parętoniū vsque secus mare per solitudinē prfectus est, sed nō omnino per inaquosam regionem, vt tradit Aristobulus, ad mille sexcenta stadia iter fecit. Inde Mesogabam petiit, vbi Ammonis templū est, vnde oracula petūtur. Est autem via planè deserta altóq; sabulo impedita, & aquæ inops. At Alexādro larga è cœlo pluuia demissa est,
F quod quidē prodigio habitū fuit. sicut etiā hoc: Quotiescunq; Auster ea in regione spirat, magna vi arenę viā obruit, ità vt oīa viarū vestigia obducātur, &, perinde vt in pelago, qua eundū sit cerni prę arena non possit. Neq; enim signa vlla siue notæ ad viā extāt, nō collis, nō arbor, nō certi tumuli, ex quib^9 viatores itineris ratione colligere, vt nautæ ex astris, possint. Errabat itaque Alexandri exercit^9, eiusq; ductores de via ambigebāt. Ptolemæus Lagi filius autor est, dracones duos, clamore edito, agmen præcessisse, &

Curt. Adire Iouis Ammonis oraculum.

Curt. Ingens cupido animum stimulabat adeundi, &c.

V. c. habet μεσογείαν.

Sed vt aperuere se campi alto obruti sabulo, haud secus quàm profundum æquor ingressi, terram oculis requirebant.

Alexãdrum ducibus imperasse, vt prodigio acquiescẽtes, dracones sequerentur, qui eos in oraculi sedem & duxerunt & reduxerunt. Aristobulus autem (cui plures assentiunt) "duos coruos ante exercitum volitasse scribit, eósque Alexandro itineris duces extitisse. Ego vero affirmare ausim ipsum aliquo prodigio adiutum fuisse. verisimile enim omnino hoc est: at rei veritatem scriptorum varietas obscurauit. Locus autẽ in quo Ammonis templum est, omni ex parte vastas solitudines, & densas ac siticulosas arenas habet. Medium huius loci, quod exiguo spatio circumscribitur, (nam vbi latissimum est, ad quadraginta summum stadia extẽditur) cultis arboribus est refertum, oleis nimirum & palmis, solúmque ex circumiectis locis roscidum. Fons etiam ex eo oritur, nihil cum reliquis fontibus quotquot è terra scaturiunt simile habens. Meridie enim frigidus est gustanti, multóque magis attingenti, vt pote frigidissimus. Sole ad vesperum vergẽte, calidior est, qui quidem calor à vespero ad mediam noctem vsque incremẽta accipit. Media nocte calidissimus est, post mediam noctem paulatim refrigescit: & sub auroram frigidus est, meridie frigidissimus. atque has quidem vicissitudines singulis diebus subit. Gignit autem etiam hoc solum suapte natura salẽ fossilẽ, quem quidem nonnulli sacerdotes Ammonis in AEgyptum portant. Quum enim in AEgyptum proficiscuntur, salem in cistulas ex palma contextas conditum, regi aut alteri cuipiam muneri ferunt. Sunt autem frusta oblonga (quædam enim longitudinem trium digitorum excedunt) puráque instar crystalli. Hoc genere salis & AEgyptij, & alij quibus diuinus cultus curæ est, in sacrificiis vtuntur, quòd sale marino sit purior. Alexander loci naturam admiratus, oraculum consuluit: acceptóque responso sibi (vt dicebat) grato, in AEgyptum rediit, eodem, vt Aristobulus autor est, quo venerat itinere: vt verò Ptolemæus scribit, rectiore via Memphim versus.

Cur. Iámque haud procul oraculi sede aberãt, quum complures corui &c.

Ad Memphim multæ ad eum ex Græcia legationes venere, "neque quenquam, qui postulata non impetrasset, dimisit. Nouæ etiam copiæ accesserunt, ab Antipatro mercenarij Græci quadringenti, quibus præerat Menœtas Hegesandri filius. Ex Thracia equites circiter quingenti, quibus præfectus erat Asclepiodorus Eunici filius. Eo loci Ioui regi sacrum fecit, donáque cum exercitu armato misit. ludos etiam gymnicos & musicos exhibuit. Deinde ad AEgypti administrationem constituendam cõuersus, duos AEgypto præsides AEgyptios præfecit, Doloaspim & Petisim, inter quos vniuersam AEgypti regionem distribuit. Petise verò imperium detrectante, Doloaspis totã prouinciam suscepit. Præsidiorum principes ex amicis in Memphi constituit Pantaleontem Pydnæum: Pelusij, Polemonẽ Megaclis Pellæum. Exteris militibus Lycidam AEtolum præfecit. Scribam præterea exteris adiunxit, Eugnostum Xenophanti filium, ex amicis. Speculatores verò iisdem adiecit AEschylũ & Ephippũ

Cur. Omnes eas quæ desiderare vidi, impetrauerunt.

A Ἀλέξανδρον κελεῦσαι ἐπιδοθῆναι τοὺς ἡγεμόνας, πιστεύσαντας τῷ θείῳ· τοὺς δὲ ἡγήσασθαι τὴν ὁδὸν τήν τε ἐς τὸ μαντεῖον, καὶ ὀπίσω αὖθις. Ἀριστόβουλος δὲ (καὶ ὁ πλείων λόγος ταύτῃ κατέχει) κόρακας δύο προπετομένους τῆς στρατιᾶς, τούτους γενέσθαι Ἀλεξάνδρῳ τοὺς ἡγεμόνας. καὶ ὅτι μὲν θεῖόν τι ξυνεπελάβετο αὐτῷ, ἔχω ἰσχυρίσασθαι, ὅτι καὶ τὸ εἰκὸς ταύτῃ ἔχει· τὸ δὲ ἀτρεκὲς τοῦ λόγου ἀφείλοντο οἱ ἄλλῃ καὶ ἄλλῃ αὐτὸ ἐξηγησάμενοι. ὁ δὲ χῶρος ἵναπερ τοῦ Ἄμμωνος τὸ

B ἱερόν ἐστι, τὰ μὲν κύκλῳ πάντα ἔρημα, καὶ ψάμμος τὸ πᾶν ἔχει, καὶ ἄνυδρος. αὐτὸς δὲ ἐν μέσῳ ὀλίγος ὢν (ὅσον γὰρ πλεῖστον αὐτοῦ ἐς πλάτος διέχει, ἐς τεσσαράκοντα δὲ μάλιστα σταδίους ἔρχεται) κατάπλεώς ἐστιν ἡμέρων δένδρων, ἐλαιῶν καὶ φοινίκων. καὶ ἔνδροσος μόνος τῶν πέριξ· καὶ πηγὴ ἐξ αὐτοῦ ἀνίσχει, οὐδέν τι ἐοικυῖα ταῖς πηγαῖς ὅσαι ἄλλαι ἐκ γῆς ἀνίσχουσιν. ἐν μὲν γὰρ μεσημβρίᾳ ψυχρὸν τὸ ὕδωρ γευσαμένῳ τε, καὶ ἔτι μᾶλλον ἁψαμένῳ, οἷον ψυχρότατον· ἐγκλίναντος δὲ

C τοῦ ἡλίου ἐς ἑσπέραν, θερμότερον· καὶ ἀπὸ τῆς ἑσπέρας ἔτι θερμότερον, ἔστε ἐπὶ μέσας τὰς νύκτας· μέσων δὲ νυκτῶν, ἑαυτοῦ θερμότατον· ἀπὸ δὲ μέσων νυκτῶν, ψύχεται ἐν τάξει· καὶ ἕωθεν ψυχρὸν ἤδη ἐστί, ψυχρότατον δὲ μεσημβρίας· καὶ τοῦτο ἀμείβει ἐπὶ ἑκάστῃ τῇ ἡμέρᾳ. γίγνονται δὲ καὶ ἅλες αὐτόματοι ἐν τῷ χωρίῳ τούτῳ ὀρυκτοί· καὶ τούτων ἔστιν οὓς ἐς Αἴγυπτον φέρουσι τῶν ἱερέων τινὲς τοῦ Ἄμμωνος. ἐπειδὴ γὰρ ἐπ᾽ Αἰγύπτου στέλλονται, ἐς κοιτίδας πλεκτὰς

D ἐκ φοίνικος ἐσβαλόντες, δῶρον τῷ βασιλεῖ ἀποφέρουσιν, ἢ εἴτῳ ἄλλῳ. ἔστι δὲ μακρός τε ὁ χόνδρος (ἤδη τινὲς αὐτῶν καὶ ὑπὲρ τρεῖς δακτύλους) καὶ καθαρὸς, ὥσπερ κρύσταλλος· καὶ τούτῳ ἐπὶ ταῖς θυσίαις χρῶνται, ὡς καθαρωτέρῳ τῶν ἀπὸ θαλάσσης ἁλῶν, Αἰγύπτιοί τε καὶ ὅσοι ἄλλοι τοῦ θείου οὐκ ἀμελῶς ἔχουσιν. ἐνταῦθα Ἀλέξανδρος τόν τε χῶρον ἐθαύμασε, καὶ τῷ θεῷ ἐχρήσατο· καὶ ἀκούσας ὅσα αὐτῷ πρὸς θυμοῦ ἦν, ὡς ἔλεγεν, ἀνέζευξεν ἐπ᾽ Αἰγύπτου· ὡς μὲν Ἀριστόβουλος λέγει, τὴν αὐτὴν ὀπίσω ὁδόν· ὡς δὲ Πτολε-

E μαῖος ὁ Λάγου, ἄλλην διὰ θῖνας, ὡς ἐπὶ Μέμφιν.

Εἰς Μέμφιν δὲ αὐτῷ πρεσβεῖαί τε πολλαὶ ἐκ τῆς Ἑλλάδος ἧκον, καὶ οὐκ ἔστιν ὅντινα ἀτυχήσαντα ὧν ἐδεῖτο ἀπέπεμψε. καὶ στρατιὰ ἀφίκετο, παρὰ μὲν Ἀντιπάτρου, μισθοφόροι Ἕλληνες ἐς τετρακοσίους, ὧν ἡγεῖτο Μενοίτας ὁ Ἡγησάνδρου· ἐκ Θρᾴκης δὲ ἱππεῖς ἐς πεντακοσίους, ὧν ἦρχεν Ἀσκληπιόδωρος ὁ Εὐνίκου. ἐνταῦθα δὲ θύει τῷ Διῒ τῷ βασιλεῖ, καὶ πομπεύει ξὺν τῇ στρατιᾷ ἐν τοῖς ὅπλοις· καὶ ἀγῶνα ποιεῖ γυμνικὸν, καὶ μουσικόν. καὶ τὰ κατὰ τὴν Αἴγυπτον ἐνταῦθα ἐκόσμησε· δύο μὲν νομάρχας Αἰγύπτου κατέστησεν Αἰγυπτίους, Δολόασπιν καὶ Πέτισιν,

F καὶ τούτοις διένειμε τὴν χώραν τὴν Αἰγυπτίαν. Πετισίου δὲ ἀπειπαμένου τὴν ἀρχὴν, Δολόασπις ἐκδέχεται πᾶσαν. φρουράρχους δὲ τῶν ἑταίρων ἐν Μέμφει μὲν, Πανταλέοντα κατέστησε τὸν Πυδναῖον· ἐν Πηλουσίῳ δὲ, Πολέμωνα τὸν Μεγακλέους, Πελλαῖον· τῶν ξένων δὲ ἄρχειν Λυκίδαν Αἰτωλόν. γραμματέα δὲ ἐπὶ τῶν ξένων, Εὔγνωστον τὸν Ξενοφάντου, τῶν ἑταίρων. ἐπισκόπους δὲ αὐτῶν, Αἰσχύλον τε καὶ Ἔφιππον

τὸν Χαλκηδόνα. Λιβύης δὲ τῆς προσχώρου ἄρχειν δίδωσιν Ἀπολλώνιον Χαρίνου. Ἀραβίας δὲ τῆς πρὸς Ἡρώων πόλεως, Κλεομένην τὸν Ἐκναυκράτιον. καὶ τούτῳ παρηγγέλλετο, τοὺς μὲν νομάρχας ἐᾶν ἄρχειν τῶν νομῶν τῶν κατὰ σφᾶς, καθάπερ ἐκ παλαιοῦ καθειστήκει. αὐτὸν δὲ ἐκλέγειν παρ' αὐτῶν τοὺς φόρους· οἱ δὲ ἀποφέρειν αὐτῷ ἐτάχθησαν. στρατηγοὺς δὲ τῇ στρατιᾷ κατέστησεν, ἣν ἐν Αἰγύπτῳ ὑπελείπετο, Πευκέσταν τε τὸν Μακαρτάτου, καὶ Βάλακρον τὸν Ἀμύντου. ναύαρχον δὲ ἐπὶ τῶν νεῶν, Πολέμωνα τὸν Θηραμένους. σωματοφύλακα δὲ ἀντὶ Βαλάκρου, τὸν Λεοννάτον τὸν Ὀνάσου ἔταξεν· Ἀρρύβας γὰρ νόσῳ ἀπέθανεν. ἀπέθανε δὲ καὶ Ἀντίοχος, ὁ ἄρχων τῶν τοξοτῶν, καὶ ἀντ' αὐτοῦ ἄρχειν ἐπέστησε τοῖς τοξόταις Ὀμβρίωνα Κρῆτα. ἐπὶ δὲ τοὺς ξυμμάχους τοὺς πεζούς, ὧν Βάλακρος ἡγεῖτο (ἐπεὶ Βάλακρος ἐν Αἰγύπτῳ ὑπελείπετο) Κάλανον κατέστησεν ἡγεμόνα. κατανεῖμαι δὲ λέγεται ἐς πολλοὺς τὴν ἀρχὴν τῆς Αἰγύπτου, τήν τε φύσιν τῆς χώρας θαυμάσας καὶ τὴν ὀχυρότητα, ὅτι οὐκ ἀσφαλὲς αὐτῷ ἐφαίνετο ἑνὶ ἐπιτρέψαι ἄρχειν Αἰγύπτου πάσης. καὶ Ῥωμαῖοί μοι δοκοῦσι, παρ' Ἀλεξάνδρου μαθόντες, ἐν φυλακῇ ἔχειν Αἴγυπτον, καὶ μηδένα τῶν ἀπὸ βουλῆς ἐπὶ τῷδε ἐκπέμπειν ὕπαρχον Αἰγύπτου, ἀλλὰ τῶν εἰς τοὺς ἱππέας σφίσι ξυντελούντων. Ἀλέξανδρος δὲ ἅμα τῷ ἦρι ὑποφαίνοντι, ἐκ Μέμφιος ᾔει ἐπὶ Φοινίκης. καὶ ἐγεφυρώθη αὐτῷ ὅ, τε κατὰ Μέμφιν πόρος τοῦ Νείλου, καὶ αἱ διώρυχες αὐτοῦ πᾶσαι. ὡς δὲ ἀφίκετο ἐς Τύρον, καταλαμβάνει ἐνταῦθα ἧκον αὐτῷ ἤδη καὶ τὸ ναυτικόν. ἐν Τύρῳ δὲ αὖθις θύει τῷ Ἡρακλεῖ, καὶ ἀγῶνα ποιεῖ γυμνικόν τε καὶ μουσικόν. ἐνταῦθα ἀφικνεῖται παρ' αὐτὸν ἐξ Ἀθηνῶν ἡ Πάραλος, πρέσβεις ἄγουσα Διόφαντον καὶ Ἀχιλλέα. ξυνεπρέσβευον δὲ αὐτοῖς καὶ οἱ πάραλοι ξύμπαντες. καὶ οὗτοι τῶν τε ἄλλων ἔτυχον ὧν ἕνεκα ἐστάλησαν· καὶ τοὺς αἰχμαλώτους ἀφῆκεν Ἀθηναίοις ὅσοι ἐπὶ Γρανικῷ Ἀθηναίων ἑάλωσαν. τὰ δὲ ἐν Πελοποννήσῳ, ὅτι αὐτῷ νενεωτερίσθαι ἀπήγγελτο, Ἀμφοτερὸν πέμπει βοηθεῖν Πελοποννησίων ὅσοι ἔς τε τὸν Περσικὸν πόλεμον βέβαιοι ἦσαν, καὶ Λακεδαιμονίων οὐ κατήκουον. Φοίνιξι δὲ καὶ Κυπρίοις προσετάχθη ἑκατὸν ναῦς ἄλλας, πρὸς αἷς ἔχοντα Ἀμφοτερὸν ἐπιπέμπει, στέλλειν ἐπὶ Πελοποννήσου. αὐτὸς δὲ ἤδη ἄνω ὡρμᾶτο, ὡς ἐπὶ Θάψακόν τε καὶ τὸν Εὐφράτην ποταμόν. ἐν Φοινίκῃ μὲν ἐπὶ τῶν φόρων τῇ ξυλλογῇ καταστήσας Κοίρανον Βεῤῥοιαῖον· Φιλόξενον δὲ τῆς Ἀσίας, τὰ ἐπὶ τάδε τοῦ Ταύρου ἐκλέγειν. τῶν ξὺν αὐτῷ δὲ χρημάτων τὴν φυλακὴν ἀντὶ τούτων ἐπέτρεψεν Ἁρπάλῳ τῷ Μαχάτα, ἄρτι ἐκ τῆς φυγῆς ἥκοντι. Ἅρπαλος γὰρ τὰ μὲν πρῶτα ἔφυγε, Φιλίππου ἔτι βασιλεύοντος, ὅτι πιστὸς ἦν. καὶ Πτολεμαῖος ὁ Λάγου ἐπὶ τῷ αὐτῷ ἔφυγε, καὶ Νέαρχος ὁ Ἀνδροτίμου, καὶ Ἐριγύιος ὁ Λαρίχου, καὶ Λαομέδων ὁ τούτου ἀδελφός, ὅτι ὕποπτα ἦν Ἀλεξάνδρῳ πρὸς Φίλιππον, ἐπειδὴ Εὐρυδίκην γυναῖκα ἠγάγετο Φίλιππος, Ὀλυμπιάδα δὲ τὴν Ἀλεξάνδρου μητέρα ἠτίμασε. τελευτήσαντος δὲ Φιλίππου κατελθόντας ἀπὸ τῆς φυγῆς ὅσοι δι' αὐτὸν ἔφυγον, Πτολεμαῖον μὲν, σωματοφύλακα κατέστησεν· Ἅρπαλον δὲ, ἐπὶ τῶν χρημάτων, ὅτι αὐτῷ τὸ σῶμα ἐς τὰ πολέμια ἀχρεῖον ἦν. Ἐριγύιον

Chalcedonem. Lybiæ verò finitimæ Apollonium Charini filium præfecit: Arabiæ quæ est ad vrbem heroum, Cleomenem Ecnaucratium: mandatis additis, vt legum imperium iuxta veterem consuetudinem penes præsides esset: ipse tributa colligeret, quæ quidem ipsi vt penderent imperauit. Copiis quas in AEgypto reliquerat, duces præfecit Peucestam Marcatati & Balacrum Amyntę filium. Classi verò, Polemonē Theramenis filium. Corporis custodē loco Balacri Leōnatum Onasi filium constituit: Annubas enim mortem obierat. Obierat autem etiam Antiochus sagittariorum dux, in cuius locū Ombrionem Cretensem suffecit. Sociorum peditatui cui Balacrus præerat (qui in AEgypto relinquebatur) Calanum ducē constituit. AEgypti imperium in plures præsides partitus esse dicitur, naturam regionis miratus simul & munimenta, neque tutum ratus vniuersum AEgypti imperium vni cōmittere. Quod quidem Alexandri consilium imitati Romani in tuenda AEgypto mihi videntur, neminémque senatorij ordinis, sed equestris, proconsulem eò mittere. Alexander ineunte vere Mēphi in Phœniciam mouit, & Nilo flumine eiúsque anfractibus omnibus secus Memphim ponte stratis, Tyrum peruenit, vbi classem reperit, & Herculi rursus sacrum fecit, ludósque gymnicos & musicos edidit. Eodem loci sacra Atheniensium nauis ad Alexandrum venit, legatos aduehens Diophantum & Achillem. Coniunxerant sese huic legationi omnes maritimæ oræ incolæ. quibus quidem omnia quæ postularunt concessit, & Atheniensibus ciues quotquot ad Granicum amnem capti fuerant remisit. Quúmque in Peloponneso tumultus excitati esse nuntiarentur, Amphoterum eò mittit, iis qui constantes ad Persicum vsque bellum manserant, neque Lacedæmoniis morem gesserant, subuenturum. Phœnicibus autem & Cypriis centum alias naues parare iussis, Amphotero eas in Peloponnesum ducendi negotium dat. Ipse verò vlteriora petens, ad Thapsacum & Euphratem fluuium contendit, atque in Phœnicia quidem tributis cogendis Cœranum Berrœęū quæstorem constituit. In Asia, Philoxenum, qui trans * Taurum vectigalia cogat. Pecuniarum autem quas penes se habebat, Harpalo Machatæ, qui recens ab exilio redierat, in horum locum suffecto, curam dedit. Hic ipse Harpalus, quòd fidus fuisset, Philippo adhuc regnante fugerat, eadémque de causa vnà cum illo etiam Ptolemæus Lagi, & Nearchus Androtini, atque Erigyus Larichi filius eiúsque frater Laomedon. Suspectus enim erat Alexander Philippo, postquam Olympiade Alexandri matre repudiata, Eurydicen vxorem cepit. Mortuo autem Philippo quum ij qui sua causa fugerant, rediissent, Ptolemęum quidem inter corporis custodes retulit: Harpalum verò, quòd corpore esset ad res bellicas subeundas parum firmo, thesauris præfecit. Erigyum equita-

Fac. In Asia Taurum Philoxenū constituit.

tui sociorum ducem statuit: Laomedontem eius fratrem, quòd duarum linguarum peritus esset, quantum ad literas barbaras attinet, captiuis barbaris: Nearchū Lyciæ atq; vniuersæ regioni quæ Lyciæ finitima est, ad Taurum montem vsq; præposuit. Paulo ante prælium quod apud Isson commissum erat, Harpalus persuasus à Taurisco homine improbo, vnà cū eo fugerat. Et Tauriscus quidem ad Alexandrum Epirotam in Italiam profectus, ibi vitam finijt. Harpalus, quum ad Megarenses se recepisset, persuasus ab Alexandro vti ad se reuerteretur, accepta fide fugam sibi damno non futuram, rediit. Is reuersus, non solum nihil damni accepit, vt etiam pecuniarum administrationi denuo admotus fuerit. In Lydiam Menandrum vnum ex sociis satrapā misit, Clearcho exteris, quorū dux erat Menāder, suffecto. In Arimmæ locū Asclepiodorū Eunici F. Syriæ satrapā cōstituit, quòd Arimmas sibi visus esset in parādis necessariis exercitui, interiores AEgypti partes petenti, regiam maiestatem vsurpasse. Alexander Thapsacum peruenit, archōte Athenis Aristophane, vbi duobus pontibus iunctū vadū reperit. Mazęus enim, cui Darius amnis tutelam mandauerat, cum tribus fere millibus equitū, in quibus duo erāt millia Græcorū mercenariorū, antea ad flumē cōsederat. Quūq; pōs nō cōtinuus in vlteriorē ripā pertingeret, veriti sunt initio Macedones, ne qui cū Mazęo erāt pontē qua parte imperfectus erat supplerēt. Cęterùm Mazęus statim atq; Alexandrum appropinquare cognouit, cū omnibus copiis inde aufugit. Post eius fugam, pontibus in vlteriorem ripam iactis, Alexander vniuersum exercitum traduxit. Inde vlterius per regionem, cui Mesopotamia nomen est, ad læuam Euphratem fluuium & Armeniæ montes habens, progressus est. Neq; verò recta via ab Euphrate mouens Babylonem contendit, quòd alia via ad exercitum ducendū commodior, plus pabuli equis suppeditaret, aliáq; necessaria ex ea regione sumi possent, neque æstus tantopere gradientes torreret. In itinere exploratores nonnulli longius ab exercitu Darij speculatum digressi, capti significarunt Darium ad Tigrim fluuium consedisse, & Alexandrū transitu prohibiturum, multóq; maiores copias habere, quàm quibuscum in Cilicia pugnarat. Quo cognito, Alexander confestim ad Tigrim contendit. Quò postquam venit, neque Darium ipsum offendit, neque præsidium vllum à Dario relictum. Itaque flumen transit, ægrè quidem ob cursus rapiditatem, nemine tamen prohibente. Ibi nōnihil quietis exercitui dedit. Per id tēpus ingens lunæ defectio fuit. Alexander lunæ, soli, ac terræ, à quibus eclipses fieri dicuntur, sacrificium fecit. Aristandro visum est, felicem ac faustum successum Alexādro & Macedonibus per lunæ defectum portendi, præliúmque eo ipso mense committendum esse, & sacrificia ipsa victoriam Alexandro promittere. Motis itaque castris à Tigri per Assyriam exercitū duxit, à sinistra habēs Sogdianorū mōtes, à dextra Tigrim. Quarto deinde post trāsitum die

Cur. Mazæo prætori sex millia data, quibus transitum amnis arcerent.

Cur. Quarto die præter Arbelam penetrat ad Tigrim.

Cur. Gradū firmare vix poterāt, quum modò saxa lubrica vestigium fallerēt, modo rapidior vnda subduceret.

Curt. Biduo ibi rex statiua habuit.

Cur. Prima fere vigilia luna deficiēs primū nitorē sideris sui cōdidit &c.

Vet. cod. Ἀσσυρίας.

A ξ, ἐπὶ ἀρχὴν τῶν ξυμμάχων· Λαομέδοντα δὲ τὸν τούτου ἀδελφὸν, ὅτι δίγλωσσος ἦν, ἐς τὰ βαρβαρικὰ γράμματα, ἐπὶ τοῖς αἰχμαλώτοις βαρβάροις· Νέαρχον δὲ, σατραπεύειν Λυκίας, καὶ τῆς ἐχομένης Λυκίας χώρας, ἔστε ἐπὶ τὸν Ταῦρον τὸ ὄρος. ὀλίγον δὲ πρόσθεν τῆς μάχης τῆς ἐν Ἰσσῷ γενομένης, ἀναπεισθεὶς πρὸς Ταυρίσκου ἀνδρὸς κακοῦ Ἅρπαλος, φεύγει ξὺν Ταυρίσκῳ· καὶ ὁ μὲν Ταυρίσκος παρ᾽ Ἀλέξανδρον τὸν Ἠπειρώτην ἐς Ἰταλίαν σταλεὶς, ἐκεῖ ἐτελεύτησεν· Ἁρπάλῳ δὲ ἐν τῇ Μεγαρίδι φυγὴ ἦν. ἀλλ᾽ Ἀλέξανδρος πείθει αὐτὸν κατελ-
B θεῖν, πίστεις δοὺς οὐδὲν αὐτῷ μεῖον ἔσεσθαι ἐπὶ τῇ φυγῇ· οὐδὲ ἐγένετο ἐπανελθόντι, ἀλλ᾽ ἐπὶ τῶν χρημάτων αὖθις ἐτάχθη Ἅρπαλος. ἐς Λυδίαν δὲ σατράπην Μένανδρον ἐκπέμπει, τῶν ἑταίρων. ἐπὶ δὲ τοῖς ξένοις ὧν ἡγεῖτο Μένανδρος, Κλέαρχος αὐτῷ ἐτάχθη. ἀντὶ δὲ Ἀρίμμα, σατράπην Συρίας Ἀσκληπιόδωρον τὸν Εὐνίκου ἀπέδειξεν, ὅτι Ἀρίμμας βλακεῦσαι ἐδόκει αὐτῷ ἐν τῇ παρασκευῇ, ἥντινα ἐτάχθη παρασκευάσαι τῇ στρατιᾷ κατὰ τὴν ὁδὸν τὴν ἄνω. καὶ ἀφίκετο ἐς Θάψακον Ἀλέξανδρος, μηνὸς Ἑκατομβαιῶνος, ἐπὶ ἄρχοντος Ἀθήνη-
C σιν Ἀριστοφάνους· καὶ καταλαμβάνει δυοῖν γεφύραιν ἐζευγμένον τὸν πόρον. καὶ γὰρ καὶ Μαζαῖος, ὅτῳ ἡ φυλακὴ τοῦ ποταμοῦ ἐκ Δαρείου ἐπετέτραπτο, ἱππέας μὲν ἔχων περὶ τρισχιλίους, καὶ τούτων Ἕλληνας μισθοφόρους δισχιλίους, τέως μὲν αὐτοῦ ἐπὶ τῷ ποταμῷ ἐφύλασσε. καὶ ἐπὶ τῷδε οὐ ξυνεχὴς ἡ γέφυρα ἦν ἐζευγμένη ἔστε ἐπὶ τὴν ἀντιπέρας ὄχθην, τοῖς Μακεδόσι δειμαίνουσι μὴ ἐπιθοῖντο οἱ ἀμφὶ Μαζαῖον τῇ γεφύρᾳ, ἵνα ἐπαύετο. Μαζαῖος δὲ ὡς ἤκουσεν ἤδη προσάγοντα Ἀλέξανδρον, ᾤχετο φεύγων ξὺν τῇ στρατιᾷ πάσῃ· καὶ
D εὐθὺς ὡς ἔφυγε Μαζαῖος, ἐπεβλήθησαν αἱ γέφυραι τῇ ὄχθῃ τῇ πέραν, καὶ διέβη ἐπ᾽ αὐτῶν ξὺν τῇ στρατιᾷ Ἀλέξανδρος. ἔνθεν δὲ ἐχώρει ἄνω, ἐν ἀριστερᾷ ἔχων τὸν Εὐφράτην ποταμὸν, καὶ τῆς Ἀρμενίας τὰ ὄρη, διὰ τῆς Μεσοποταμίας καλουμένης χώρας. οὐκ εὐθεῖαν δὲ ἐπὶ Βαβυλῶνος ἦγεν, ἀπὸ τοῦ Εὐφράτου ὁρμηθεὶς, ὅτι τὴν ἑτέραν ἰόντι, εὐπορώτερα τὰ ξύμπαντα τῷ στρατῷ ἦν, καὶ χιλὸς τοῖς ἵπποις, καὶ τὰ ἐπιτήδεια ἐκ τῆς χώρας λαμβάνειν· καὶ τὸ καῦμα οὐχ ὡσαύτως ἐπέφλεγον. ἁλόντες δὲ τινὲς κατὰ τὴν ὁδὸν τῶν ἀπὸ τοῦ Δαρείου στρα-
E τεύματος κατασκοπῆς ἕνεκα ἀπεσκεδασμένων, ἐξήγγελλον ὅτι Δαρεῖος ἐπὶ τοῦ Τίγρητος ποταμοῦ κάθηται, ἐγνωκὼς εἴργειν Ἀλέξανδρον εἰ διαβαίνοι· καὶ εἶναι αὐτῷ στρατιὰν πολὺ μείζονα ἢ ξὺν ᾗ ἐν Κιλικίᾳ ἐμάχετο. ταῦτα Ἀλέξανδρος ἀκούσας, ᾔει σπουδῇ ὡς ἐπὶ τὸν Τίγρητα. ὡς δὲ ἀφίκετο, οὔτε αὐτὸν Δαρεῖον καταλαμβάνει, οὔτε τὴν φυλακὴν ἥντινα ἀπολείπει Δαρεῖος· ἀλλὰ διαβαίνει τὸν πόρον, χαλεπῶς μὲν δι᾽ ὀξύτητα τοῦ ῥοῦ, οὐδενὸς δὲ εἴργοντος. ἐνταῦθα ἀναπαύει τὸν στρατόν· καὶ τῆς σελήνης τὸ πολὺ ἐκλιπὲς ἐγένετο. καὶ Ἀ-
F λέξανδρος ἔθυε τῇ τε σελήνῃ καὶ τῷ ἡλίῳ, καὶ τῇ γῇ, ὅσων τὸ ἔργον τοῦτο λόγος εἶναι κατέχει. καὶ ἐδόκει Ἀριστάνδρῳ πρὸς Μακεδόνων καὶ Ἀλεξάνδρου εἶναι τῆς σελήνης τὸ πάθημα, καὶ ἐκείνου τοῦ μηνὸς ἔσεσθαι ἡ μάχη· καὶ ἐκ τῶν ἱερῶν, νίκην σημαίνεσθαι Ἀλεξάνδρῳ. ἄρας δὲ ἀπὸ τοῦ Τίγρητος, ᾔει διὰ τῆς Συρίας χώρας, ἐν ἀριστερᾷ μὲν ἔχων τὰ Σογδιανῶν ὄρη, ἐν δεξιᾷ δὲ αὐτὸν τὸν Τίγρητα. τετάρτῃ δὲ ἡμέρᾳ ἀπὸ τῆς διαβάσεως, οἱ

A πρόδρομοι αὐτῷ ἐξαγγέλλουσιν ὅτι ἱππεῖς οὗτοι πολέμιοι ἀνὰ τὸ πεδίον φαίνονται· ὅσοι δὲ, οὐκ ἔχειν εἰκάσαι. ξυντάξας οὖν τὴν στρατιὰν, προὐχώρει ὡς ἐς μάχην. καὶ ἄλλοι αὖ τῶν προδρόμων προσελάσαντες, ἀκριβέστερον οὗτοι κατιδόντες, οὐκ ἔφασκον δοκεῖν εἶναι σφίσι τοὺς ἱππέας οὐ πλείους ἢ χιλίους. ἀναλαβὼν οὖν τήν τε βασιλικὴν ἴλην, καὶ τῶν ἑταίρων μίαν, καὶ τῶν προδρόμων τοὺς Παίονας, ἤλαυνε σπουδῇ, τὴν δὲ ἄλλην στρατιὰν, βάδην ἕπεσθαι ἐκέλευσεν. οἱ δὲ τῶν Περσῶν ἱππεῖς κατιδόντες τοὺς ἀμφ' Ἀλέξανδρον ὀξέως ἐπάγοντας, ἔφευγον ἀνὰ κράτος. καὶ Ἀλέξανδρος B διώκων ἐνέκειτο, καὶ οἱ μὲν πολλοὶ ἀπέφυγον, τινὰς δὲ καὶ ἀπέκτειναν, ὅσοις οἱ ἵπποι ἐν τῇ φυγῇ ἔκαμον· τοὺς δὲ καὶ ζῶντας αὐτοῖς ἵπποις ἔλαβον. καὶ παρὰ τούτων ἔμαθον, ὅτι οὐ πόρρω εἴη Δαρεῖος ξὺν δυνάμει πολλῇ. βεβοηθήκεσαν γὰρ Δαρείῳ Ἰνδῶν τε ὅσοι Βακτρίοις ὅμοροι, καὶ αὐτοὶ Βάκτριοι καὶ Σογδιανοί· τούτων μὲν πάντων ἡγεῖτο Βῆσσος, ὁ τῆς Βακτρίων χώρας σατράπης. εἵποντο δὲ αὐτοῖς καὶ Σάκαι· Σκυθικὸν τοῦτο τὸ γένος, τῶν τὴν Ἀσίαν ἐποικούντων Σκυθῶν· οὐχ ὑπήκοοι οὗτοι Βήσσου, ἀλλὰ κατὰ συμμαχίαν C τὴν Δαρείου. ἡγεῖτο δὲ αὐτῶν Μαβάκης· αὐτοὶ δὲ ἱπποτοξόται ἦσαν. Βαρσαέτης δὲ Ἀραχωτῶν σατράπης, Ἀραχώτους τε ἦγε, καὶ τοὺς ὀρείους Ἰνδοὺς καλουμένους. Σατιβαρζάνης δὲ ὁ Ἀρείων σατράπης, Ἀρείους ἦγε. Παρθυαίους δὲ, καὶ Ὑρκανίους, καὶ Τοπείρους, τοὺς πάντας ἱππέας, Φραταφέρνης ἦγεν. Μήδων δὲ ἡγεῖτο Ἀτροπάτης· ξυνετέτακτο δὲ Μήδοις Καδούσιοί τε καὶ Ἀλβανοὶ, καὶ Σακεσίναι. τοὺς δὲ προσοίκους τῇ ἐρυθρᾷ θαλάσσῃ, ὁ Κονδοβάτης καὶ Ἀριοβαρζάνης καὶ Ὀξίνης ἐκόσμουν. Οὔξιοι δὲ καὶ Σουσιανοὶ ἡγεμόνα πα- D ρείχοντο Ὀξάθρην τὸν Ἀβουλίτου. Βουπάρης δὲ Βαβυλωνίων ἡγεῖτο. οἱ δὲ ἀνάσπαστοι Κᾶρες, καὶ Σιτακηνοὶ σὺν Βαβυλωνίοις ἐτετάχατο. Ἀρμενίων δὲ Ὀρόντης καὶ Μιθραύστης ἦρχε, καὶ Ἀριάκης Καππαδοκῶν. Σύρους δὲ τούς τε ἐκ τῆς Κοίλης, καὶ ὅσοι τῆς μεταξὺ τῶν ποταμῶν Συρίας, Μαζαῖος ἦγεν. ἐλέγετο δὲ ἡ πᾶσα στρατιὰ Δαρείου, ἱππεῖς μὲν, ἐς τετρακισμυρίους, πεζοὶ δὲ ἐς ἑκατὸν μυριάδας· καὶ ἅρματα δρεπανηφόρα διακόσια. ἐλέφαντες δὲ οὐ πολλοὶ, ἀλλὰ ἐς πεντεκαίδεκα μάλιστα Ἰνδοῖς τοῖς ἐπὶ τάδε τοῦ E Ἰνδοῦ ἦσαν. ξὺν ταύτῃ τῇ δυνάμει ἐστρατοπεδεύκει Δαρεῖος ἐν Γαυγαμήλοις, πρὸς ποταμῷ Βουμήδῳ, ἀπέχων Ἀρβήλων τῆς πόλεως ὅσον ἑξακοσίους σταδίους, ἐν χώρῳ ὁμαλῷ πάντῃ· καὶ γὰρ καὶ ὅσα ἀνώμαλα αὐτοῦ ἐς ἱππασίαν, ταῦτα δὲ ἐκ πολλοῦ οἱ Πέρσαι τοῖς τε ἅρμασιν ἐπελαύνειν εὐπετῆ πεποιήκεσαν, καὶ τῇ ἵππῳ ἱππάσιμα. ἦσαν γὰρ οἳ ἀνέπειθον Δαρεῖον ὑπὲρ τῆς πρὸς Ἰσσῷ γενομένης μάχης, ὡς ἄρα ἐμειονέκτησε, τῶν χωρίων τῇ στενότητι· καὶ Δαρεῖος οὐ χαλεπῶς ἐπείθετο. ταῦτα ὡς ἐξηγγέλθη Ἀλεξάνδρῳ F πρὸς τῶν κατασκόπων τῶν Περσῶν, ὅσοι ἑάλωσαν, ἔμεινεν αὐτοῦ ἵνα ἐξηγγέλθη, ἡμέρας τέσσαρας· καὶ τήν τε στρατιὰν ἐκ τῆς ὁδοῦ ἀνέπαυσε, τό, τε στρατόπεδον τάφρῳ τε καὶ χάρακι ἐπίχωσεν· ἔγνω γὰρ τὰ μὲν σκευοφόρα ἀπολείπειν, καὶ ὅσοι τῶν στρατιωτῶν ἀπόμαχοι ἦσαν. αὐτὸς δὲ ξὺν τοῖς μαχίμοις, οὐδὲν ἄλλο ὅτι μὴ ὅπλα φέρουσιν, ἰέναι ἐς τὸν ἀγῶνα. ἀναλαβὼν οὖν τὴν δύναμιν, νυκτὸς ἦγεν ἀμφὶ δευτέραν φυλακὴν

A antecursores renuntiant, hostilem equitatū in campis cerni. quantus autem eorum numerus esset, colligi non posse. Instructo igitur exercitu ad pugnam procedit: quum alij rursum ex præcursoribus incitatis equis aduolant, qui re certius comperta, equites ab se visos non vltra mille esse affirmabāt. Quo audito, confestim assumta turma regia, & sociorum alia, & antecursoribus Pæonibus, in eos fertur: reliquo exercitu lento gradu sequi iusso. Persarum equites Alexandrum acriter in sese ruentem conspicati, fugam ar- B ripiunt. Alexander fugiētium terga premit, & multi quidem incolumes euasere, nonnulli occisi sunt: alij, quos equi in fuga deficiebant, vnà cum equis viui in potestatem venere. ex quibus cognouit, Darium cum ingenti exercitu non procul inde abesse. Venerant enim auxilio ad Darium Indi quotquot Bactrianis finitimi sunt, ipsiq; Bactriani & Sogdiani. quorum omnium Bessus dux erat, Bactrianorum satrapa. Coniunxerant sese his etiam Sacæ ex Scythis oriundi, iis qui C Asiam incolunt: non imperio Bessi subiecti, sed Dario confœderati. Ducebat hos Mabaces, erántque omnes hi equestres sagittarij. Barsaetes autem Arachotorum satrapa Arachotos & Indos qui montani dicuntur ducebat. Satibarzanes Ariorum satrapa, Arios. Phratapher nes, Parthos, Hyrcanos ac Topirios, omnes equites. Atrocates Medorum dux erat: coniuncti autem erant Medis Cadusij & Albani ac Sacesinæ. Rubri maris accolas Condobates, Aribarzanes, & Oxines ducebant. Vxij verò & Susiani ducem D habebant Oxanthē Abuleti filium, Babylonij Buparem. Cares autē anaspasti, hoc est, sedibus suis pulsi, & Sitacini Babyloniis coniuncti erant. Armeniis Orontes & Mithraustes præerant. Cappadocibus Ariaces. Syros qui ex Cœle sunt, & quotquot intra fluuios Syriæ habitant, Mazæus regebat. Vniuersus porro Darij exercitus ferebatur esse, equitū CCCC M. peditū decies cētena millia, currus falcati CC. elephanti non multi, at circiter XV, cum Indis qui trans Indum flumen ve- E nerant. Cum his copiis Darius in Gaugamelis ad flumen * Bumadum castra posuerat, sexcentis circiter ab Arbelo oppido stadiis, plano vndique & patenti campo. Quicquid enim inæqualis soli erat, quódque curribus ducendis impedimento esset, id omne Persæ multo antè adæquarant, commodúmque ad equitandum fecerant. Persuaserant enim nonnulli Dario, nullam aliā fuisse causam cladis apud Issum acceptæ, quàm angustiam locorum: idque Darius facilè cre- F didit. Quæ postquam Alexandro à speculatoribus Persarum captis relata sunt, quatuor diebus eo in loco vbi hæc nuntiata sunt moratus, exercitui quietē ab itineris labore dedit: castra vallo ac fossa muniuit. Statuerat enim impedimenta omnia ac militem qui inutilis ad pugnam esset relinquere. ipse verò cum bellatoribus nihil aliud quàm arma portantibus prælium adire. Noctu itaque copiis eductis, circiter secundam vigiliam mouit, vt prima statim luce manus cum bar-

* Curt. Inde octoginta fer. stadia progressus, ad alterum amnem, Boumello nomē est, &c.

baris confereret. Darius, ſimulac ei nuntiatum eſt Alexandrum appropinquare, cōfeſtim exercitum ad committendum prælium inſtruit. Alexander etiam inſtructam aciem ducit. Diſtabant caſtra à caſtris ſexaginta ferme ſtadiis. Iámque ad ipſos prope tumulos exercitus proceſſerat, vbi conſpectis barbaris phalangē ſiſtit, conuocatíſque amicis & copiarū ductoribus turmarúmq; præfectis, ſociorum etiam ac mercenariorum exterorum ducibus, *conſultat an ex eo loco phalanx in hoſtem agenda eſſet (quæ plurium ſententia erat) an potius (vt Parmenio rectè cenſebat) poſitis tum ibi caſtris, omnem illum locū accuratè perluſtrarent, an quid alicubi ſuſpectum parúmq; tutum eſſet, an foſſæ vſpiā tectæ, an *murices ſolo ſuffixi laterent: quem etiam in modum acies inſtructæ eſſent diligentius certiúſq; explorarent. Vicítq; *Parmenionis ſententia, & caſtra ibi poſita ſunt, acie ad pugnam inſtructa. Deinde Alexāder ſumtis expeditis & equitatu ſociorum, locū omnem in quo prælium committendum erat, in circuitu luſtrat. Reuerſuſq;, conuocatis rurſum copiarum ducibus:

Cur. Igitur ſine dubius animi, ſiue vt ſuos experiretur, conſiliū adhibet, quid optimū factu eſſet exquirens.
Fac. Claui. Cur. Murices ferreos in terram defodiſſe Darium.
Cur. Omnes ferme Parmenioni aſſentiebant.

» NON OPORTERE eos ſua oratione » ad pugnam incitari, inquit. Veterem enim i- » pſorum virtutem, multáq; præclara facinora » iā ſæpenumero edita magno ſatis incitamen- » to ipſis eſſe: id modò rogare, vt prout quiſq; » eorū alicui turmæ, cohorti, agmini, aut pha- » lāgi præfectus eſſet, ita ſuos milites cohorta- » retur, non iam illos pro Cœleſyria, aut Phœ- » nicia, neque pro AEgypto, vt prioribus præ- » liis, pugnaturos, ſed pro vniuerſa Aſia. illó- » que conflictu decernendum eſſe quóſnam » regnare oporteat. Neque verò illos multis » verbis ad fortitudinem excitandos eſſe, qui- » bus virtus illa genuina propriáq; ſit: monen- » dos tantùm, vt vnuſquiſq; eos quibus præ- » eſt inter pugnandum in ordine cōtineat. vtq; » quum ſilentio opus ſit, id accuratè obſeruēt: » altiore item voce, quum id ex re fuerit, vtan- » tur: clamores denique quàm maximè poſ- » ſint terribiles, quum occaſio ita poſtulaue- » rit, edant. Adhęc, vt ipſi mandata celeriter au- » ribus excipiant: excepta, accuratè in agmina » tranſmittāt. Demum, vt priuatim quiſque in » animo ſuo ita ſtatuat, quemadmodum ſum- » ma rei ducum negligentia in diſcrimen vo- » catur, ita diligentia ſolicitudinéq; cōſeruari. His atque huiuſcemodi aliis verbis non multis cohortatus duces, & viciſsim ipſe à ducibus animatus, fretus eorū virtute, milites corpora curare & quietē capere iubet. Sunt qui dicant *Parmenionem poſtea ad ipſius tabernaculū veniſſe, vtq; per noctem in Perſas irrueret ſuaſiſſe. Inopinantibus enim ipſis atq; perturbatis impetum noctu factū magis terribilem fore. Alexandrum verò ei reſpondiſſe, ita vt verba ab aſtātibus intelligi poſſent: Furtiuam victoriam cum turpitudine eſſe cōiunctam: Alexandri eſſe, aperto Marte non aſtu victoriam conſequi. Atq; hæc magnifica eius vox nō tā arrogātiæ quàm fortitudini in adeundis periculis tributa eſt. At (mea ſententia) ſumma prudētia hac in re eſt vſus. Noctu enim iis qui planè imparati ad pugnam ſunt,

Cur. Parmenio furto non prælio opus eſſe cenſebat, intempeſta nocte opprimi poſſe hoſtes, &c.

A μάλιστα, ὡς ἅμ' ἡμέρᾳ προσμίξων τοῖς βαρβάροις. Δαρεῖος δὲ ὡς προσηγγέλθη αὐτῷ προσάγων ἤδη Ἀλέξανδρος, ἐκτάσσει τὴν στρατιὰν ὡς ἐς μάχην· καὶ Ἀλέξανδρος ἦγε ὡσαύτως τεταγμένους. καὶ ἀπεῖχε μὲν ἀλλήλων τὰ στρατόπεδα ὅσον ἑξήκοντα σταδίους· καὶ κατ' αὐτῶν ἤδη τῶν γηλόφων ἦει αὐτῷ ὁ στρατός. ἐνταῦθα δὲ ὡς εἶδε τοὺς βαρβάρους, ἵστησι τὴν αὐτοῦ φάλαγγα· καὶ ξυγκαλέσας αὖθις τούς τε ἑταίρους, καὶ στρατηγούς, καὶ ἰλάρχας, καὶ τῶν συμμάχων τε καὶ τῶν μισθοφόρων ξένων τοὺς ἡγεμόνας, ἐβουλεύετο εἰ αὐτόθεν ἐ-
B πάγοι ἤδη τὴν φάλαγγα, ὡς οἱ πλεῖστοι ἄγειν ἐκέλευον· ἢ (καθάπερ Παρμενίωνι καλῶς ἐδόκει) τότε μὲν αὐτοῦ καταστρατοπεδεύειν, καταθεάσασθαι δὲ τόν τε χῶρον ἅπαντα, εἰ δή τι ὕποπτον αὐτοῦ ἢ ἄπορον ἦ, ἢ εἴ ποι τάφροι ἢ σκόλοπες καταπεπηγότες ἀφανεῖς· καὶ τὰς τάξεις τῶν πολεμίων ἀκριβέστερον κατιδεῖν· καὶ νικᾷ Παρμενίων τῇ γνώμῃ· καὶ καταστρατοπεδεύουσιν αὐτοῦ ὅπως τεταγμένοι ἔμελλον ἰέναι ἐς τὴν μάχην. Ἀλέξανδρος δὲ, ἀναλαβὼν τοὺς ψιλοὺς καὶ τῶν ἱππέων τοὺς ἑταίρους, περιῄει ἐν κύκλῳ, σκοπῶν τὴν χώραν πᾶσαν ἵνα τὸ ἔργον αὐτῷ ἔσεσθαι ἔμελλεν. ἐπανελθὼν δὲ, καὶ ξυγ-
C καλέσας αὖθις τοὺς αὐτοὺς ἡγεμόνας, αὐτοὺς μὲν οὐκ ἔφη χρῆναι παρακαλεῖσθαι πρὸς οὗ ἐς τὸν ἀγῶνα. πάλαι γὰρ εἶναι δι' ἀρετήν τε τὴν σφῶν παρακεκλημένους, καὶ ὑπὸ τῶν πολλάκις ἤδη καλῶν ἔργων ἀποδεδειγμένων. τοὺς κατὰ σφᾶς δὲ ἑκάστους ἐξορμᾶν ἠξίου, λοχαγόν τε λοχίτας, καὶ ἰλάρχην τὴν ἴλην τὴν αὐτοῦ ἕκαστον, καὶ ταξιάρχην τὰς τάξεις, τούς τε ἡγεμόνας τῶν πεζῶν τὴν φάλαγγα, ἕκαστον ἣν οἱ ἐπιτετραμμένην· ὡς ἐν τῇδε τῇ μάχῃ οὐχ ὑπὲρ κοίλης Συρίας, ἢ Φοινίκης, οὐδὲ ὑπὲρ Αἰγύπτου, ὡς πρόσθεν, μαχουμένους, ἀλλὰ ὑπὲρ
D τῆς ξυμπάσης Ἀσίας, οὕστινας χρὴ ἄρχειν ἐν τῷ τότε κριθησόμενον. οὔκουν τὴν ἐς τὰ καλὰ ἐξόρμησιν διὰ πολλῶν ἀναγκαίαν αὐτοῖς εἶναι, οἴκοθεν τοῦτο ἔχουσιν· ἀλλὰ κόσμου τε ἐν τῷ κινδύνῳ ὅπως τις καθ' αὑτὸν ἐπιμελήσεται, καὶ σιγῆς ἀκριβοῦς, ὁπότε σιγῶντας ἐπιέναι δέοι· καὶ αὖ λαμπρᾶς τῆς βοῆς, ἵνα ἐμβοῆσαι καλόν· καὶ ἀλαλαγμοῦ ὡς φοβερωτάτου, ὁπότε ἐπαλαλάξαι καιρός. αὐτοί τε ὅπως ὀξέως κατακούοιεν τῶν τε παραγγελλομένων, καὶ παρ' αὐτῶν αὖ ὅπως ἐς τὰς τάξεις ὀξέως παραδιδῶνται τὰ παραγγέλματα· ἕν
E τε τῷ καθ' αὑτὸν ἕκαστον καὶ τὸ πᾶν μεμνῆσθαι ξυγκινδυνεῦον τε ἀμελουμένῳ, καὶ δι' ἐπιμελείας ἐκπονουμένῳ ξυνορθούμενον. ταῦτα καὶ τοιαῦτα ἄλλα οὐ πολλὰ παρακαλέσας τε, καὶ αὐτὸς παρακληθεὶς πρὸς τῶν ἡγεμόνων, θαρρεῖν ἐπὶ σφίσι, δειπνοποιεῖσθαι καὶ ἀναπαύεσθαι ἐκέλευσε τὸν στρατόν. Παρμενίωνα δὲ λέγουσιν ὅτι ἀφικόμενος παρ' αὐτὸν ἐπὶ τὴν σκηνὴν νύκτωρ, παρῄνει ἐπιθέσθαι τοῖς Πέρσαις. ἀπροσδοκήτοις τε γὰρ καὶ ἀνατεταραγμένοις, καὶ ἅμα ἐν νυκτὶ φο-
F βερωτέροις ἐπιθήσεσθαι. ὁ δὲ ἐκείνῳ μὲν ἀποκρίνεται (ὅτι οἱ ἄλλοι κατήκουον τῶν λόγων) αἰσχρὸν εἶναι κλέψαι τὴν νίκην, ἀλλὰ φανερῶς καὶ δίχα σοφίσματος χρῆναι νικῆσαι Ἀλέξανδρον. καὶ τὸ μεγαλήγορον αὐτοῦ τοῦτο, οὐχ ὑπέρογκον μᾶλλόν τι, ἢ εὐθαρσὲς ἐν τοῖς κινδύνοις ἐφαίνετο. δοκεῖν δ' ἔμοιγε, καὶ λογισμῷ ἀκριβεῖ ἐγένοιτο ἐν τῷ τοιῷδε. ἐν νυκτὶ γὰρ τοῖς τε ἀποχρώντως καὶ τοῖς ἐνδεῶς πρὸς τὰς μάχας παρεσκευασμένοις,

πολλὰ ἐκ τοῦ παραλόγου ξυμβαίνοντα, τοὺς μὲν ἔσφηλε τοὺς κρείσσονας, τοῖς χείροσι δὲ παρὰ τὰ ἐξ ἀμφοῖν ἐλπισθέντα τὴν νίκην παρέδωκεν, αὐτῷ τε κινδυνεύοντι τὸ πολὺ ἐς τὰς μάχας σφαλερὰ ἡ νὺξ κατεφαίνετο· καὶ ἅμα ἡττηθέντι τι αὖθις Δαρείῳ, τὴν ξυγχώρησιν, τοῦ χείρονι ὄντι χυνεγνῶναι ἠγνισθαι, ἡ λαθραία τε καὶ νυκτερινὴ ἐκ σφῶν ἐπίθεσις ἀφῃρεῖτο. εἴτε τι ἐκ τοῦ παραλόγου πταῖσμα σφίσι ξυμπέσοι, τοῖς μὲν πολεμίοις τὰ κύκλῳ φίλια, καὶ αὐτοὶ τῆς χώρας ἔμπειροι· σφεῖς δὲ ἄπειροι ἐν πολεμίοις τοῖς πᾶσιν, ὧν οὐ μικρὰ μοῖρα οἱ αἰχμάλωτοι ἦσαν, ξυνεπιθησόμενοι ἐν νυκτὶ, μὴ ὅτι πταίσασιν, ἀλλὰ καὶ εἰ μὴ παρὰ πολὺ νικῶντες φαίνοιντο. τούτων τε τῶν λογισμῶν ἕνεκα ἐπαινῶ Ἀλέξανδρον, καὶ τοῦ ἐς τὸ φανερὸν ὑπερόγκου, οὐ μεῖον. Δαρεῖος δὲ καὶ ὁ ξὺν Δαρείῳ στρατὸς, οὕτως ὅπως τὴν ἀρχὴν ἐτάξαντο, ἔμειναν τῆς νυκτὸς ξυντεταγμένοι· ὅτι οὔτε στρατόπεδον αὐτοῖς περιεβέβλητο ἀκριβὲς, καὶ ἅμα ἐφοβοῦντο μὴ σφίσι νύκτωρ ἐπιθοῖντο οἱ πολέμιοι. καὶ εἴπερ τι ἄλλο, καὶ τοῦτο ἐκάκωσε τοῖς Πέρσαις ἐν τῷ τότε τὰ πράγματα, ἡ στάσις ἡ πολλὴ ἡ ξὺν τοῖς ὅπλοις, καὶ τὸ δέος, ὅ, τι περ φιλεῖ πρὸ τῶν μεγάλων κινδύνων γίγνεσθαι, οὐκ ἐκ τοῦ παραυτίκα σχεδιασθὲν, ἀλλ᾽ ἐν πολλοῖς πολλῷ χρόνῳ μελετηθέν τι, καὶ τὰς γνώμας αὐτῶν δουλωσάμενον. ἐτάχθη δὲ αὐτῷ ἡ στρατιὰ ὧδε. ἑάλω γὰρ ὕστερον ἡ τάξις ἣν ἔταξε Δαρεῖος, γεγραμμένη, ὡς λέγει Ἀριστόβουλος. τὸ μὲν εὐώνυμον αὐτοῦ κέρας οἵ τε Βάκτριοι ἱππεῖς εἶχον, καὶ ξὺν τούτοις Δάαι, καὶ Ἀραχῶτοι. ἐπὶ δὲ τούτοις Πέρσαι ἐτετάχατο, ἱππεῖς τε ὁμοῦ καὶ πεζοὶ ἀναμεμιγμένοι, καὶ Σούσιοι ἐπὶ Πέρσαις, ἐπὶ δὲ Σουσίοις Καδούσιοι. αὕτη μὲν ἡ τοῦ εὐωνύμου κέρως, ἔστε ἐπὶ τὸ μέσον τῆς πάσης φάλαγγος, τάξις ἦν. κατὰ δὲ τὸ δεξιὸν, οἵ τε ἐκ κοίλης Συρίας, καὶ οἱ ἐκ τῆς μέσης τῶν ποταμῶν ἐτετάχατο· καὶ Μῆδοι ἔτι κατὰ τὸ δεξιόν· ἐπὶ δὲ, Παρθυαῖοι καὶ Σάκαι· ἐπὶ δὲ Τόπειροι καὶ Ὑρκάνιοι· ἐπὶ δὲ, Ἀλβανοὶ καὶ Σακεσῖναι. οὗτοι μὲν ἔστε ἐπὶ τὸ μέσον τῆς πάσης φάλαγγος. κατὰ τὸ μέσον δὲ, ἵνα ἦν βασιλεὺς Δαρεῖος, οἵ τε συγγενεῖς τοῦ βασιλέως ἐτετάχατο, καὶ οἱ μηλοφόροι Πέρσαι, καὶ Ἰνδοὶ, καὶ Κᾶρες οἱ ἀνάσπαστοι καλούμενοι, καὶ οἱ Μάρδοι τοξόται. Οὔξιοι δὲ, καὶ Βαβυλώνιοι. καὶ οἱ πρὸς τῇ ἐρυθρᾷ θαλάσσῃ, καὶ Σιτακινοὶ, ἐς βάθος ἐπιτεταγμένοι ἦσαν. προτετάχατο δὲ ἐπὶ μὲν τοῦ εὐωνύμου, κατὰ τὸ δεξιὸν τοῦ Ἀλεξάνδρου, οἵ τε Σκύθαι ἱππεῖς, καὶ τῶν Βακτριανῶν ἐς χιλίους, καὶ ἅρματα δρεπανηφόρα ἑκατόν. οἱ δὲ ἐλέφαντες ἔστησαν κατὰ τὴν Δαρείου ἴλην τὴν βασιλικὴν, καὶ ἅρματα ἐς πεντήκοντα. τοῦ δὲ δεξιοῦ οἵ τε Ἀρμενίων καὶ Καππαδοκῶν ἱππεῖς προτετάχατο, καὶ ἅρματα δρεπανηφόρα πεντήκοντα. οἱ δὲ Ἕλληνες οἱ μισθοφόροι παρὰ Δαρεῖόν τε αὐτὸν ἑκατέρωθεν, καὶ τοὺς ἅμα αὐτῷ Πέρσας, κατὰ τὴν φάλαγγα αὐτὴν τῶν Μακεδόνων, ὡς μόνοι δὴ ἀντίρροποι τῇ φάλαγγι, ἐτάχθησαν. Ἀλεξάνδρῳ δὲ ἡ στρατιὰ ἐκοσμήθη ὧδε. τὸ μὲν δεξιὸν αὐτοῦ εἶχον τῶν ἱππέων οἱ ἑταῖροι, ὧν προετέτακτο ἡ ἴλη ἡ βασιλικὴ, ἧς Κλεῖτος ὁ Δρωπίδου ἰλάρχης ἦν. ἐπὶ δὲ ταύτῃ, ἡ Γλαυκίου ἴλη· ἐχομένη δ᾽ αὐτῆς, ἡ τοῦ Ἀρίστωνος· ἐπὶ δὲ, ἡ Σωπόλιδος τοῦ Ἑρμοδώρου· ἐπὶ δὲ, ἡ Ἡρακλείδου τοῦ Ἀντιόχου. ἐπὶ ταύτῃ δὲ, ἡ Δημητρίου

multa ex improuiso accidere solent, quæ & fortioribus cladē, & imbecillioribus inopinatā vtrisq; victoriā adferant. Ipsi quoque Alexandro plerunque ad prælium ineundū nox periculosa videbatur. Simul verebatur, ne victo rursum Dario, clancularia nocturnáque à suis irruptio facta, in causa esset quo minus Darius confiteretur, se pariter & milites suos Alexandro & Macedonibus bellicâ virtute inferiores fuisse. Adhæc si præter expectationem suam Macedones cladē aliquam accepissent, hostes omnia loca circūiecta amica esse habituros, & peritos locorū fore: sese cōtra imperitos illorum inter hostes versaturos, quorum non parua pars erant captiui, qui quidem noctu eos inuadere possent, nō solùm si Macedones semel inferiores esse cœpissent, verumetiā nisi longè superiores in pugna esse viderētur. Harū itaque cogitationū causa, Alexandrū laudādum cēseo, nihilóq; secius ob tam manifestā animi altitudinem. Darius verò eiúsque exercit⁹, quemadmodū initio aciē instruxerat, ita totā noctem stetit. Neque enim castra accuratè munierat, simúlque metuebat ne hostes noctu impetū facerēt. Et sanè longa illa in armis mora, siquid aliud, Persarū rebus tum tēporis damno fuit, & metus qui ante magnū aliquod prælium oriri solet, neque is quidē repentinus, sed qui multo antè tēpore animos multorū insederat ac penitus subiugarat. Instruxerat autem exercitū Darius hoc modo. descriptio enim aciei post pugnā reperta est, vt tradit Aristobulus. Sinistrum cornu Bactriani equites tenebāt, & cum his Daæ & Arachoti. post hos, Persæ equites simul ac pedites permisti. proximi Persis Susij. Susios Cadusij sequebantur. Et hic quidem sinistri cornu ordo erat vsq; ad mediū totius phalangis. Dextrum cornu Cœlesyrij, & qui inter duo flumina incolūt, tuebantur. His Medi adiuncti erant: deinde Parthi ac Sacæ: secūdum hos Topiri atque Hyrcani: his proximi Albani & Sacesinæ. & hi quidem vsque ad mediā phalangem pertingebant. Ad medium verò, vbi Darius erat, eius cōsanguinei collocati erant, & Persæ melophori, Indiq;, & Cares anaspasti vocati, ac Mardi sagittarij. Vxij verò & Babylonij, ac rubri maris accolæ, & Sitacini post hos cōstituti erant. Ad sinistrum porro cornu, contra dextrum Alexandri, stabāt equites Scythæ, & Bactriani circiter mille, ac currus falcati centum. Elephanti circa regiam Darij turmam, & currus quinquaginta. Ad dextrum cornu Armenij equites & Cappadoces, currúsque falcati quinquaginta. Græci autem mercenarij vtrinque Dariū & Persas ei adstantes cingebant, phalangi Macedonum oppositi, vt qui soli virtute pares illis essent. Alexandri autem acies ita instructa fuit. Dextrum cornu tuebantur equitū auxiliares turmæ, quibus præstituta erat turma regia, cui Clitus Dropidi filius præerat. Huic adiuncta erat Glauciæ turma. proxima huic, Aristonis. inde, Sopolidis Hermodori filij. post hanc Heracliti Antiochi F. ab hac Demetrij Althæmenis filij. hanc se-

quebatur Meleagri. vltima verò regiarū turmarum, illa cui Hegelochus Hippostrati F. præfectus erat Vniuerso autem equitatui sociorum Philotas Parmenionis F. præerat. At phalangi Macedonicæ, quæ equitibus cōiuncta erat, proximè statutum est agmen scutatorum, quorum dux erat Nicanor Parmenionis F. Huic proximum erat agmen Cœni Polemocratis F. deinde Perdiccæ Orōtis F. mox Meleagri Neoptolemi F. deinde Polyperchōris Simmiæ F. ab hoc Amyntæ Philippi F. Huius agminis dux erat Simmias, quòd Amyntas in Macedoniam ad conscribendum militem missus esset. Sinistram phalangis Macedonicæ partem tenebat agmen Crateri Alexandri F. & Craterus quidem vniuerso peditatui ad sinistrum cornu præerat. Huic proximi erant equites sociorum, quibus præfectus erat Erigyus Larichi F. Hos proximè sequebantur versus læuum cornu Thessali equites, quos ducebat Philippus Menelai F. Vniuerso autem equitatui sinistri lateris imperabat Parmenio Philotæ F. Circa hūc Pharseliorum equites stabant, qui & præstantissimi & plurimi ex Thessalico equitatu erant. In hunc modum Alexander acies à frōte instruxit. *Alium verò etiam ordinem superadiecit, vt anceps ac versatilis phalanx esset, traditis mandatis ducibus eius agminis quod superaddiderat, vt si circumueniri suos à Persico exercitu cernerent, retrorsum conuersi barbaros exciperent, ita sese flectentes, vt & laxare & coartare phalangem, si necessitas aliqua id postularet, possent. Ad dextrū quidem cornu proxima regiæ turmæ collocata erat Agrianorum pars altera, quos Attalus ducebāt. Post hos Macedones sagittarii, quibus præerat Briso. Sagittariis adiuncti erant ij quos veteranos exteros nominăt, quorum dux erat Cleāder. Ante Agrianos positi erāt equites antecursores & Pęones, quos Aretes atq; Aristo ducebāt. Vniuersis autē præstituti erāt equites mercenarij, Menida duce. Regiæ autem turmæ aliisq; socius præposita erat Agrianorum & sagittariorum pars altera, & Balacri iaculatores, aduersus currus falcatos dispositi. Porro Menidæ & iis quos circa se habebat, imperatū est, vt si hostes cornu suū circumequitarent, ex transuerso in eos irrūperēt. Et hæc quidē in dextro cornu ita sunt ab Alexādro constituta. Ad læuū verò cornu reflexa acie Thraecs collocati sunt, quos ducebat Sitalces. Post hos, sociorū equitatus, quibus præerat Cœranus. Ab his Odrysæ equites, ductore Agathone Tyrimma. Vniuersis autem hac parte prępositi sunt equites exteri mercenarij, quibus prępectus erat Andromachus Hieronis F. *impedimētis, Thracum peditatus præsidio positus est. Erat autem totus Alexandri exercitus, equites ad septē millia, pedites circiter, X L M. Postquam verò iam propiores inter se exercitus facti sunt, videbatur Darius, & qui circa illū erant melophori Persæ, Indi, Albani, Cares anaspasti, & Mardi sagittarij aduersus ipsum Alexandrum turmámq; regiam sese opposuisse. Alexander magis aduersus dextrum cornu aciem ducit. Persæ contra procedunt, ad sinistrum cornu

Cur. aciē versatilē posuit, vt qui vltimi stabant, ne circumirētur, verti tamen & in frontem circumagi possent.

Cur. Impedimēta cum captiuis inter quos mater liberiq; Darii custodiebantur, &c.

τῆς Ἀλθαιμένους. ταύτης δὲ ἐχομένη, ἡ Μελεάγρου. τελευταία δὲ τῶν βασιλικῶν ἴλη, ἧς Ἡγέλοχος ὁ Ἱπποστράτου ἰλάρχης ἦν. ξυμπάσης δὲ τῆς ἵππου τῶν ἑταίρων Φιλώτας ἦρχεν ὁ Παρμενίωνος. τῆς δὲ φάλαγγος τῶν Μακεδόνων ἐχόμενον τῶν ἱππέων πρῶτον τὸ ἄγημα ἐτέτακτο τῶν ὑπασπιστῶν, καὶ ἐπὶ τούτῳ οἱ ἄλλοι ὑπασπισταί. ἡγεῖτο δὲ αὐτῶν Νικάνωρ ὁ Παρμενίωνος. τούτων δὲ ἐχομένη ἡ Κοίνου τοῦ Πολεμοκράτους τάξις ἦν. μετὰ δὲ τούτους, ἡ Περδίκκου τοῦ Ὀρόντου. ἔπειτα ἡ Μελεάγρου τοῦ Νεοπτολέμου· ἐπὶ δὲ, ἡ Πολυπέρχοντος τοῦ Σιμμίου· ἐπὶ δὲ ἡ Ἀμύντου τοῦ Φιλίππου. ταύτης δὲ ἡγεῖτο Σιμμίας, ὅτι Ἀμύντας ἐπὶ Μακεδονίας ἐς ξυλλογὴν στρατιᾶς ἐσταλμένος ἦν. τὸ δὲ εὐώνυμον τῆς φάλαγγος τῶν Μακεδόνων ἡ Κρατεροῦ τοῦ Ἀλεξάνδρου τάξις εἶχε. καὶ αὐτὸς Κρατερὸς ἐξῆρχε τοῦ εὐωνύμου τῶν πεζῶν, καὶ ἱππεῖς ἐχόμενοι αὐτοῦ οἱ ξύμμαχοι, ὧν ἡγεῖτο Ἐριγύιος ὁ Λαρίχου. τούτων δὲ ἐχόμενοι ὡς ἐπὶ τὸ εὐώνυμον κέρας οἱ Θετταλοὶ ἱππεῖς, ὧν ἦρχε Φίλιππος ὁ Μενελάου. ξύμπαν δὲ τὸ εὐώνυμον ἦγε Παρμενίων ὁ Φιλώτα. καὶ ἀμφ᾽ αὐτὸν οἱ τῶν Φαρσαλίων ἱππεῖς οἱ κράτιστοί τε καὶ πλεῖστοι τῆς Θετταλικῆς ἵππου ἀνεστρέφοντο. ἡ μὲν ἐπὶ μετώπου τάξις Ἀλεξάνδρῳ ὧδε ἐκεκόσμητο. ἐπέταξε δὲ καὶ δευτέραν τάξιν, ὡς εἶναι τὴν φάλαγγα ἀμφίστομον. καὶ παρήγγελτο τοῖς ἡγεμόσι τῶν ἐπιτεταγμένων, εἰ κυκλουμένους τοὺς σφῶν πρὸς τοῦ Περσικοῦ στρατεύματος κατίδοιεν, ἐπιστρέψαντας ἐς τὸ ἔμπαλιν δέχεσθαι τοὺς βαρβάρους· ἐς ἐπικαμπὴν δὲ, εἴ που ἀνάγκη καταλαμβάνοι, ἢ ἀναπτύξαι ἢ ξυγκλεῖσαι τὴν φάλαγγα. κατὰ μὲν τὸ δεξιὸν κέρας ἐχόμενοι τῆς βασιλικῆς ἴλης τῶν Ἀγριάνων ἐτάχθησαν οἱ ἡμίσεες, ὧν ἡγεῖτο Ἄτταλος. καὶ μετὰ τούτων οἱ Μακεδόνες οἱ τοξόται, ὧν Βρίσων ἦρχεν. ἐχόμενοι δὲ τῶν τοξοτῶν, οἱ ἀρχαῖοι καλούμενοι ξένοι, καὶ ἄρχων τούτων Κλέανδρος. προσετάχθησαν δὲ τῶν τε Ἀγριάνων καὶ τῶν τοξοτῶν οἵ τε πρόδρομοι ἱππεῖς καὶ οἱ Παίονες, ὧν Ἀρέτης καὶ Ἀρίστων ἡγοῦντο. ξυμπάντων δὲ προτεταγμένοι ἦσαν οἱ μισθοφόροι ἱππεῖς, ὧν Μενίδας ἦρχε. τῆς δὲ βασιλικῆς ἴλης καὶ τῶν ἄλλων ἑταίρων προτεταγμένοι ἦσαν τῶν τε Ἀγριάνων καὶ τῶν τοξοτῶν οἱ ἡμίσεες, καὶ οἱ Βαλάκρου ἀκοντισταί. οὗτοι κατὰ ἅρματα δρεπανηφόρα ἐτετάχατο. Μενίδᾳ δὲ καὶ τοῖς ἀμφ᾽ αὐτὸν παρήγγελτο, εἰ περιιππεύοιεν οἱ πολέμιοι τὸ κέρας σφῶν, ἐς πλαγίους ἐμβάλλειν αὐτοὺς ἐπικάμψαντας. τὰ μὲν ἐπὶ τοῦ δεξιοῦ κέρως οὕτως ἐτέτακτο Ἀλεξάνδρῳ. κατὰ δὲ τὸ εὐώνυμον, ἐς ἐπικαμπὴν, οἵ τε Θρᾷκες ἐτετάχατο, ὧν ἡγεῖτο Σιτάλκης. καὶ ἐπὶ τούτοις οἱ ξύμμαχοι ἱππεῖς, ὧν ἦρχε Κοίρανος. ἐπὶ δὲ, οἱ Ὀδρύσαι ἱππεῖς, ὧν ἡγεῖτο Ἀγάθων ὁ Τυρίμμα. ξυμπάντων δὲ ταύτῃ προετάχθη ἡ ξενικὴ ἵππος ἡ τῶν μισθοφόρων, ὧν Ἀνδρόμαχος ὁ Ἱέρωνος ἦρχεν. ἐπὶ δὲ τοῖς σκευοφόροις, οἱ ἀπὸ Θρᾴκης πεζοὶ ἐς φυλακὴν ἐτάχθησαν. ἡ πᾶσα δὲ στρατιὰ Ἀλεξάνδρου, ἱππεῖς μὲν ἐς ἑπτακισχιλίους, πεζοὶ δὲ ἀμφὶ τὰς τέσσαρας μυριάδας. ὡς δὲ ὁμοῦ ἤδη τὰ στρατόπεδα ἐγίγνετο, ὤφθη Δαρεῖος, καὶ οἱ ἀμφ᾽ αὐτὸν, οἵ τε μηλοφόροι Πέρσαι, καὶ Ἰνδοὶ, καὶ Ἀλβανοὶ, καὶ Κᾶρες οἱ ἀνάσπαστοι, καὶ οἱ Μάρδοι τοξόται κατ᾽ αὐτὸν Ἀλέξανδρον τεταγμένοι καὶ τὴν ἴλην τὴν βασιλικήν. ἦγε δὲ ὡς ἐπὶ τὸ δεξιὸν τὸ αὑτοῦ Ἀλέξανδρος μᾶλλον, καὶ οἱ Πέρσαι ἀντιπαρῆγον, ὑπερφαλαγγοῦντες ἐς πολὺ ἐπὶ τοῦ σφῶν

εὐωνύμου,

εὐωνύμῳ. ἤδη τε οἱ τῶν Σκυθῶν ἱππεῖς παριππεύοντες ἥπτοντο τῶν προτεταγμένων τῆς Ἀλεξάνδρου τάξεως· καὶ Ἀλέξανδρος ἔτι ὅμως ἦγεν ἐπὶ δόρυ, καὶ ἐγγὺς ἦν τοῦ ἐξαλλάσσειν τὸν ὡμαλισμένον πρὸς τῶν Περσῶν χῶρον. ἔνθα δὴ δείσας Δαρεῖος μὴ προχωρησάντων ἐς τὰ οὐχ ὁμαλὰ τῶν Μακεδόνων, ἀχρεῖά σφισι γένηται τὰ ἅρματα, κελεύει τοὺς προτεταγμένους τοῦ εὐωνύμου, περιϊππεύειν τὸ κέρας τὸ δεξιὸν, ᾗ Ἀλέξανδρος ἦγε, τοῦ μηκέτι προσωτέρω αὐτοὺς ἐξάγειν τὸ κέρας. τούτου δὲ γιγνομένου, Ἀλέξανδρος ἐμβάλλειν κελεύει ἐς αὐτοὺς, τοὺς μισθοφόρους ἱππέας, ὧν ἡγεῖτο Μενίδας. ἀντεκδραμόντες δὲ ἐπ' αὐτοὺς οἵ τε Σκύθαι ἱππεῖς, καὶ τῶν Βακτρίων οἱ ξυντεταγμένοι τοῖς Σκύθαις, Ἀλέξανδρος τοὺς περὶ Ἀρέταν τε Παίονας καὶ τοὺς ξένους ἐμβαλεῖν τοῖς Σκύθαις ἐκέλευσε· καὶ ἐκκλίνουσιν οἱ βάρβαροι. Βάκτριοι δὲ καὶ ἄλλοι πελάσαντες τοῖς Παίοσί τε καὶ ξένοις, τούς τε σφῶν φεύγοντας ἤδη ἀνέστρεψαν ἐς τὴν μάχην, καὶ τὴν ἱππομαχίαν ξυνεστῆναι ἐποίησαν. καὶ ἔπιπτον μὲν πλείονες τῶν Ἀλεξάνδρου, τῷ τε πλήθει τῶν βαρβάρων βιαζόμενοι, καὶ ὅτι αὐτοί τε οἱ Σκύθαι καὶ οἱ ἵπποι αὐτοῖς ἀκριβέστερον ἐς φυλακὴν πεφραγμένοι ἦσαν. ἀλλὰ καὶ ὣς τάς τε προσβολὰς αὐτῶν ἐδέχοντο οἱ Μακεδόνες, καὶ βίᾳ κατ' ἴλας προσπίπτοντες ἐξώθουν ἐκ τῆς τάξεως. καὶ ἐν τούτῳ τὰ ἅρματα τὰ δρεπανηφόρα ἀφῆκαν οἱ βάρβαροι κατ' αὐτὸν Ἀλέξανδρον, ὡς ἀναταράξοντες αὐτῷ τὴν φάλαγγα. καὶ ταύτῃ μάλιστα ἐψεύσθησαν. τὰ μὲν γὰρ εὐθὺς ὡς προσεφέρετο, κατηκόντισαν οἵ τε Ἀγριᾶνες, καὶ οἱ ξὺν Βαλάκρῳ ἀκοντισταὶ, οἱ προτεταγμένοι τῆς ἵππου τῶν ἑταίρων· τὰ δὲ τῶν ῥυτήρων ἀντιλαμβανόμενοι, τούς τε ἀναβάτας κατέσπων, καὶ τοὺς ἵππους περιϊστάμενοι ἔκοπτον. ἔστι δὲ ἃ καὶ διεξέπεσε διὰ τῶν τάξεων. διέσχον γὰρ, ὥσπερ παρήγγελτο αὐτοῖς, ἵνα προσέπιπτε τὰ ἅρματα· καὶ ταύτῃ μάλιστα ξυνέβη αὐτά τε σῶα, καὶ οἷς ἐπηλάθη, ἀβλαβεῖς διελθεῖν. ἀλλὰ καὶ τούτων οἵ τε ἱπποκόμοι τῆς Ἀλεξάνδρου στρατιᾶς, καὶ οἱ ὑπασπισταὶ οἱ βασιλικοὶ ἐκράτησαν. ὡς δὲ Δαρεῖος ἐπῆγεν ἤδη τὴν φάλαγγα πᾶσαν, ἐνταῦθα Ἀλέξανδρος Ἀρέταν μὲν κελεύει ἐμβαλεῖν τοῖς περιϊππεύουσι τὸ κέρας σφῶν τὸ δεξιὸν, ὡς ἐς κύκλωσιν· αὐτὸς δὲ τέως μὲν ἐπὶ κέρως τοὺς ἀμφ' αὐτὸν ἦγε. τῶν δὲ ἐκβοηθησάντων ἱππέων τοῖς κυκλουμένοις τὸ κέρας σφῶν τὸ δεξιὸν, παραρρηξάντων τι τῆς πρώτης φάλαγγος τῶν βαρβάρων, ἐπιστρέψας κατὰ τὸ διέχον, καὶ ὥσπερ ἔμβολον ποιήσας τῆς τε ἵππου τῆς ἑταιρικῆς καὶ τῆς φάλαγγος τῆς ταύτῃ τεταγμένης, ἦγε δρόμῳ τε καὶ ἀλαλαγμῷ ὡς ἐπ' αὐτὸν Δαρεῖον. καὶ χρόνον μέν τινα ὀλίγον ἐν χερσὶν ἡ μάχη ἐγένετο· ὡς δὲ οἵ τε ἱππεῖς οἱ ἀμφ' Ἀλέξανδρον καὶ αὐτὸς Ἀλέξανδρος εὐρώστως ἐνέκειντο, ὠθισμοῖς τε χρώμενοι, καὶ τοῖς ξυστοῖς τὰ πρόσωπα τῶν Περσῶν κόπτοντες, ἥ τε φάλαγξ ἡ Μακεδονικὴ πυκνὴ καὶ ταῖς σαρίσσαις πεφρικυῖα, ἐμβεβλήκει ἤδη αὐτοῖς, καὶ πάντα ὁμοῦ τὰ δεινὰ καὶ πάλαι φοβερῷ ὄντι Δαρείῳ ἐφαίνετο, πρῶτος αὐτὸς ἐπιστρέψας ἔφευγεν. ἐφοβήθησαν δὲ καὶ οἱ περιϊππεύοντες τῶν Περσῶν τὸ κέρας, ἐμβαλόντων ἐς αὐτοὺς εὐρώστως τῶν ἀμφὶ Ἀρέταν. ταύτῃ μὲν δὴ τῶν Περσῶν φυγὴ καρτερὰ ἦν· καὶ οἱ Μακεδόνες ἐφεπόμενοι, ἐφόνευον τοὺς φεύγοντας. οἱ δὲ ἀμφὶ Σιμμίαν, καὶ ἡ τούτου τάξις, οὐκέτι συνεξορμῆσαι Ἀλεξάνδρῳ δυνα-

A phalangē circūducētes. Iámq; fere Scytharū equitatus eos qui Alexādri agmini prǽstituti erāt attigerat, Alexāder tamē nihilominus in dextrū cornu ducebat. iámq; propemodū ad eum locum peruenerat quem Persæ adæquauerant: quum Darius metuēs ne Macedonibus ad loca non plana progressis, currus falcati inutiles sibi fierent, iubet vt qui ante sinistrum latus positi erant, dextrū cornu circumequitent, qua Alexander suos ducebat; ne producendi longius cornu Alexandro facultas esset. B Quo facto, Alexander equites mercenarios quos Menidas ducebat, inuadere eos iubet. Sed quum Scytharū equites, & qui ex Bactrianis equitibus Scythis coniuncti erant, ex aduerso acriter in eos inueherētur, Alexander Aretam cū suis equitibus & exteris in Scythas inuehi imperat. Et barbari quidem pedem retulerunt: Bactrij alijque Pęonibus atque exteris propinqui, suos in fugam versos ad pugnam retrahunt. commissoque ibi equestri prælio complures ab Alexandri partibus cadunt, tum quòd mul- C titudine barbarorum premerentur, tum etiam quòd Scythæ & eorum equi tutioribus armis muniti essent. Sed vel ita Macedones eorum impetum sustinebant, & in turmas regias magna vi inuecti earum ordines turbarūt. Barbari contrà currus falcatos aduersus Alexandrum immittunt, eo consilio vt phalangem disturbarent. qua in re maximè spe sua frustrati sunt. Statim enim atque currus emittebantur, partim Agriani eos telis excipiebāt, simúlque iaculatores quibus Balacrus præerat, amicorū equitatui prǽstituti, partim loris comprehensis, sessores è curribus detur- D bati, equíque circumuenti ac cæsi sunt. Nonnulli etiam per medios ordines peruaserunt. Laxabant enim se, prout imperatum erat, ea parte qua currus impetum facerent. atque ita factum est vt & currus salui, per illos etiā in quos ferebantur saluos peruaderent. Cæterùm etiam hos magistri equitatus Alexandri, & scutati in suam potestatem redegerūt. Postquam verò Darius vniuersam phalangē admouit, Alexāder Aretā in eos immittit qui ad dextrum suum cornu equitatū circumue- E niendi animo ducebant: ipse interea suos in cornu agebat. Cæterū vt vidit equites, qui suis iā ad dextrū cornu in fugā inclinatis auxilio erant, priores phalangis barbarorū ordines nonnihil rupisse, eò repentè conuersus qua abruptio patebat, cuneata acie, ex equitatu sociorū & phalāge quæ eo loco cōstituta erat, facta, cōcitato cursu ingētiq; clamore sublato in Dariū ipsū fertur. Atq; exiguo quidē tēpore manu pugnatū est: quū verò equites qui circa Alexandrū erant, atq; adeò ipse F Alexander magna vi premerēt, grauissimisq; ictibus atq; hastis Persarū ora ferirēt, & Macedonū phalāx conferta ac sarissis horrida in eos irrueret, omniáq; Dario, (cuius animū iā multo antè Alexādri metus ac terror insederat) deplorata viderētur, primus ipse terga vertit. Magno etiā terrore perculsi erāt Persę qui cornu circūequitabāt, Areta grauē in eos impetū faciēte. Ingens hac parte Persarū fuga erat, & Macedones insequentes magnam fugientium stragem fecere. Simmias verò cum suo agmine non amplius Alexandrum Persarum

Curt. supra, His itaq; ordinatis, præcipit, vt si falcatos currus cū fremitu barbari emitterent, ipsi laxatis ordinibus impetū occurrentiū silētio exciperent, &c.

terga prementē sequi poterat, sed phalangē sistens pugnabat: quoniam sinistrum Macedonū cornu laborare nuntiabatur. Ea enim parte, rarefacta nonnihil acie, qua vacuum spatium ob laxatos ordines erat, Indorum nonnulli Persǽque equites ad ipsa Macedonum impedimenta penetrarant: acerriméq; ibi pugnatū fuit. Persę enim audacter in Macedones ferebantur, inermes plerosque, neque expectantes fore vt pauci in se irruerent, duplicata phalange perfracta. Barbari quoque captiui Persarum impetum in Macedonas conspicati, in medio pugnæ & ipsi in Macedones cōuersi sunt. Duces verò Macedonum qui primæ phalangi superadditi erant, re confestim cognita, cōuersa (vti imperatum ipsis fuerat) acie, Persas à tergo adorti sunt, multósque eorū circa impedimenta implicitos interficiunt: alij fuga euaserūt. At Persæ qui ad dextrum cornu stabant, nōdum intellecta fuga Darij, sinistrum Alexandri cornu obequitantes, ex obliquo in Parmenionis agmē feruntur. Interea, quum dubię initio essent Macedonum res, Parmenio confestim nuntium ad Alexandrum emittit, qui agmen suum in conflictu versari significet, auxilióque suo opus esse. Quæ vbi Alexandro nuntiata sunt, protinus à persequendo hoste desistens, & cum equitatu amicorū ad exercitum conuersus, in dextrum barbarorū cornu magna vi fertur. Ac primùm quidem in fugientes hostiū equites, Parthos nimirum & Indorum nonnullos, inque Persas plurimos fortissimósque irruit. Ibi acrius q̄ vsquam antea equestre prælium committitur: conserti enim quemadmodum turmatim constiterant, terga vertunt barbari, & in Alexandri copias ex aduerso incidentes, nō iam telorum iactu, non equis in gyrū actis equestris prælij more vtebantur, sed alius alium equo deturbare conantes, perinde acsi hac vna in re eorum salus versaretur, cædebant simul & cædebantur, quasi iam non de aliena victoria, sed de propria quisque salute dimicaret. In hac pugna, ex sociis Alexandri circiter LX cæsi sunt, "Hephæstione & Cœno ac Menida vulneratis. Sed & his Alexander superior euasit. Reliqui enim, qui in eos qui circa Alexandrum erant inciderunt, effusa fuga salutem sibi quæsierunt: iámque prope eò ventum erat vt Alexander cum dextro hostium cornu congrederetur: at Thessali equites re præclarè gesta, nihil Alexandro conficiēdum reliqui fecerant. Iam enim terga verterant Barbari qui ad dextrum cornu stabant, quum Alexander illis appropinquaret. Rursus itaque ad insequendum Darium conuersus, non prius destitit quàm nocte impediretur. Parmenio etiam cum suo comitatu quantum poterat fugientes insequebatur. Alexander Lycum amnē transgressus, ibi castra posuit, vt milites pariter atque equi nonnihil sese relaxarent. Parmenio castris barbarorū potitus, impedimēta omnia & elephantos ac camelos cepit. Alexāder, equitib⁹ qui circa ipsum erāt quiete data, ad mediam noctem rursus ad Arbela contendit, quòd Darium, & pecuniam, omnémque

" Curt. Nec duces quidem copiarū sua laude fraudandi sunt, quippe vulnera quisque excepit, quæ indicia virtutis sunt, &c.

A τοὶ ἐγένοντο ἐς τὴν δίωξιν· ἀλλ' ἐπιστρέψας τις τὴν φάλαγγα αὐτοῦ, ἠγωνίζοντο, ὅτι τὸ εὐώνυμον τῶν Μακεδόνων πονεῖσθαι ἠγγέλλετο. καὶ ταύτῃ διαρραγείσης αὐτοῖς τῆς τάξεως, κατὰ τὸ διέχον, διεκπαίουσιν τῶν τε Ἰνδῶν τινές, καὶ τῆς Περσικῆς ἵππου, ὡς ἐπὶ τὰ σκευοφόρα τῶν Μακεδόνων· καὶ τὸ ἔργον ἐκεῖ καρτερὸν ἐγίγνετο. οἵ τε γὰρ Πέρσαι θρασέως προσέκειντο, ἀόπλοις τοῖς πολλοῖς, καὶ οὐ προσδοκήσασιν ἐπὶ σφᾶς διεκπαισθῆναί τινας, διακόψαντας διπλῆν τὴν φάλαγγα. καὶ οἱ αἰχμάλωτοι βάρβαροι, ἐμβαλλόντων τῶν
B Περσῶν, ξυνεπέθεντο καὶ αὐτοὶ τοῖς Μακεδόσιν ἐν τῷ ἔργῳ. τῶν δὲ ἐπιτεταγμένων τῇ πρώτῃ φάλαγγι οἱ ἡγεμόνες, ὀξέως μαθόντες τὸ γιγνόμενον, μεταβαλόντες (ᾗπερ παρήγγελτο αὐτοῖς) τὴν τάξιν, ἐπιγίγνονται κατὰ νώτου τοῖς Πέρσαις, καὶ πολλοὺς μὲν αὐτῶν αὐτοῦ ἀμφὶ τοῖς σκευοφόροις ξυνεχομένους ἀπέκτειναν· οἱ δὲ αὐτῶν ἐξελάσαντες, ἔφευγον. οἱ δ' ἐπὶ τοῦ δεξιοῦ κέρως τῶν Περσῶν, οὔπω τῆς φυγῆς τῆς Δαρείου ᾐσθημένοι, περιιππεύσαντες τὸ Ἀλεξάνδρου εὐώνυμον, κατὰ κέρας τοῖς ἀμφὶ τὸν Παρμενίωνα ἐνέβαλλον. καὶ ἐν τούτῳ ἀμφιβόλων τὰ πρῶτα γιγνομένων τῶν
C Μακεδόνων, πέμπει Παρμενίων παρ' Ἀλέξανδρον σπουδῇ ἀγγελοῦντα, ὅτι ἐν ἀγῶνι ξυνέχεται τὸ κατὰ σφᾶς, καὶ βοηθεῖν δεῖ. ταῦτα ὡς ἐξηγγέλθη Ἀλεξάνδρῳ, τοῦ μὲν διώκειν ἔτι ἀπετράπετο, ἐπιστρέψας δὲ σὺν τῇ ἵππῳ τῶν ἑταίρων, ὡς ἐπὶ τὸ δεξιὸν τῶν βαρβάρων ἦγε δρόμῳ. καὶ πρῶτα μὲν τοῖς φεύγουσι τῶν πολεμίων ἱππεῦσι, τοῖς τε Παρθυαίοις, καὶ τῶν Ἰνδῶν ἔστιν οἷς, καὶ Πέρσαις τοῖς πλείστοις καὶ κρατίστοις ἐμβάλλει. καὶ ἱππομαχία αὕτη καρτερωτάτη τοῦ παντὸς ἔργου ξυνέστη. ἐς βάθος
D τε γὰρ οἷα δὴ ἰλαδὸν τεταγμένοι, ἀνέστρεφον οἱ βάρβαροι, καὶ ἀντιμέτωποι τοῖς ἀμφ' Ἀλέξανδρον ξυμπεσόντες, οὔτε ἀκοντισμῷ ἔτι, οὔτ' ἐξελιγμοῖς τῶν ἵππων, ᾗπερ ἱππομαχίας δίκη, ἐχρῶντο, ἀλλὰ διεκπαῖσαι πᾶς τις τὸ καθ' αὑτόν, ὡς μόνην ταύτην σωτηρίαν σφίσιν οὖσαν ἐπιγνόμενοι, ἔκοπτόν τε καὶ ἐκόπτοντο ἀφειδῶς, οἷα δὴ οὐχ ὑπὲρ νίκης ἀλλοτρίας ἔτι, ἀλλ' ὑπὲρ σωτηρίας οἰκείας ἀγωνιζόμενοι, καὶ ἐνταῦθα μὲν πίπτουσιν ἀμφὶ ἑξήκοντα τῶν ἑταίρων τοῦ Ἀλεξάνδρου· καὶ τιτρώσκεται Ἡφαιστίων τε αὐτὸς
E καὶ Κοῖνος, καὶ Μενίδας· ἀλλ' ἐκράτησε καὶ τούτων Ἀλέξανδρος. καὶ τούτων μὲν ὅσοι ἐξέπεσον διὰ τῶν ἀμφ' Ἀλέξανδρον, ἔφευγον ἀνακράτος. Ἀλέξανδρος δὲ ἐγγὺς ἦν προσμίξαι ἤδη τῷ δεξιῷ κέρατι τῶν πολεμίων. καὶ ἐν τούτῳ οἱ Θεσσαλοὶ ἱππεῖς, λαμπρῶς ἀγωνισάμενοι οὐχ ὑπελείποντο Ἀλεξάνδρῳ τοῦ ἔργου· ἀλλὰ γὰρ ἔφευγον ἤδη οἱ ἀπὸ τοῦ δεξιοῦ κέρως τῶν βαρβάρων, ὁπότε Ἀλέξανδρος αὐτοῖς συνέμιξεν. ὥστε ἀποτραπόμενος Ἀλέξανδρος, ἐς τὸ διώκειν αὖθις Δαρεῖον ἐξώρμησε, καὶ ἐδίωξεν ἔστε φάος ἦν. καὶ οἱ ἀμφὶ Παρ-
F μενίωνα τὸ καθ' αὑτοὺς διώκοντες εἵποντο. ἀλλὰ Ἀλέξανδρος μὲν διαβὰς τὸν ποταμὸν τὸν Λύκον, κατεστρατοπεδεύσατο αὐτοῦ, ὡς ἀναπαῦσαι ὀλίγον τούς τε ἄνδρας καὶ τοὺς ἵππους. Παρμενίων δὲ τό, τε στρατόπεδον τῶν βαρβάρων εἷλε, καὶ τὰ σκευοφόρα, καὶ τοὺς ἐλέφαντας, καὶ τὰς καμήλους. Ἀλέξανδρος δὲ ἀναπαύσας τοὺς ἀμφ' αὐτὸν ἱππέας, ἔστε ἐπὶ μέσας νύκτας, προὐχώρει αὖθις κατὰ σπουδὴν ἐπ' Ἄρβηλα, ὡς Δαρεῖόν τε αἱρήσων ἐκεῖ, καὶ

τὰ χρήματα, καὶ τὴν ἄλλην κατασκευὴν τὴν βασιλικήν. καὶ ἀφίκετο εἰς Ἄρβηλα τῇ ὑστεραίᾳ, διώξας τοὺς πάντας ἐκ τῆς μάχης σταδίους μάλιστα ἐς ἑξακοσίους. καὶ Δαρεῖον μὲν οὐ καταλαμβάνει ἐν Ἀρβήλοις, ἀλλ' ἔφευγεν οὐδέν τι ἐλινύσας Δαρεῖος· τὰ χρήματα δὲ ἐγκατελήφθη, καὶ ἡ ἀσπὶς αὐτῆς καὶ τὰ τόξα ἑάλω. ἀπέθανον δὲ τῶν ἀμφ' Ἀλέξανδρον, ἄνδρες μὲν ἐς ἑκατὸν μάλιστα· ἵπποι δὲ ἔκ τε τῶν τραυμάτων καὶ τῆς κακοπαθείας τῆς ἐν τῇ διώξει, ὑπὲρ τοὺς χιλίους. καὶ τούτων τῆς ἑταιρικῆς ἵππου σχεδόν τι αἱ ἡμίσεες. τῶν βαρβάρων δὲ, νεκρῶν μὲν ἐλέγοντο ἐς τριάκοντα μυριάδες· ἑάλωσαν δὲ πολὺ πλείονες τῶν ἀποθανόντων, καὶ οἱ ἐλέφαντες, καὶ τῶν ἁρμάτων ὅσα μὴ κατεκόπη ἐν τῇ μάχῃ. τοῦτο τέλος τῇ μάχῃ ταύτῃ ἐγένετο, ἐπὶ ἄρχοντος Ἀθήνησιν Ἀριστοφάνους, μηνὸς Πυανεψιῶνος. καὶ Ἀριστάνδρῳ ξυνέβη ἡ μαντεία, ἐν τῷ αὐτῷ μηνὶ ἐν ὅτῳ ἡ σελήνη ἐκλειπὴς ἐφάνη, τήν τε μάχην Ἀλεξάνδρῳ καὶ τὴν νίκην γενέσθαι.

Δαρεῖος μὲν δὴ ἐκ τῆς μάχης παρὰ τὰ ὄρη τὰ Ἀρμενίων ἤλαυνεν ἐπὶ Μηδίας, καὶ Πέρσαι οἵ τε συγγενεῖς οἱ βασιλέως, καὶ τῶν μηλοφόρων καλουμένων οὐ πολλοί. προσεγένοντο δὲ αὐτῷ κατὰ τὴν φυγὴν καὶ τῶν μισθοφόρων ξένων ἐς δισχιλίους· οὓς Πάτρων τε ὁ Φωκεὺς καὶ Γλαῦκος ὁ Αἰτωλὸς ἦγον. ταύτῃ δὲ αὐτῷ ἡ φυγὴ ἐπὶ Μηδίας ἐγένετο, ὅτι ἐδόκει τὴν ἐπὶ Σούσων τε καὶ Βαβυλῶνος ἥξειν Ἀλέξανδρον ἐκ τῆς μάχης· ὅτι οἰκουμένη τε ἐκείνη πᾶσα ἦν, καὶ ὁδὸς τοῖς σκευοφόροις οὐ χαλεπὴ, καὶ ἅμα τοῦ πολέμου τὸ ἆθλον ἡ Βαβυλὼν καὶ τὰ Σοῦσα ἐφαίνετο· ἡ δὲ ἐπὶ Μηδίας, μεγάλῳ στρατεύματι οὐκ εὔπορος. καὶ οὐκ ἐψεύσθη Δαρεῖος. Ἀλέξανδρος γὰρ ἐξ Ἀρβήλων ὁρμηθεὶς, τὴν ἐπὶ Βαβυλῶνος εὐθὺς προυχώρει. ἤδη τε οὐ πόῤῥω Βαβυλῶνος ἦν, καὶ τὴν δύναμιν ξυντεταγμένην ὡς ἐς μάχην ἦγε. καὶ οἱ Βαβυλώνιοι πανδημεὶ ἀπήντων αὐτῷ, ξὺν ἱερεῦσί τε σφῶν καὶ ἄρχουσι, δῶρά τε ὡς ἕκαστοι φέροντες, καὶ τὴν πόλιν ἐκδιδόντες, καὶ τὴν ἄκραν, καὶ τὰ χρήματα. Ἀλέξανδρος δὲ παρελθὼν εἰς τὴν Βαβυλῶνα, τὰ ἱερὰ, ἃ Ξέρξης καθεῖλεν, ἀνοικοδομεῖν προσέταξε Βαβυλωνίοις. τά τε ἄλλα, καὶ τοῦ Βήλου τὸ ἱερὸν, ὃν μάλιστα θεῶν τιμῶσι Βαβυλώνιοι. σατράπην δὲ κατέστησε Βαβυλῶνος, Μαζαῖον. Ἀπολλόδωρον δὲ τὸν Ἀμφιπολίτην, στρατηγὸν τῶν μετὰ Μαζαίου ὑπολειπομένων στρατιωτῶν, καὶ Ἀσκληπιόδωρον τὸν Φίλωνος τοὺς φόρους ἐκλέγειν. κατέπεμψε δὲ καὶ ἐς Ἀρμενίαν Μιθρήνην σατράπην, ὃς τὴν ἐν Σάρδεσιν ἀκρόπολιν Ἀλεξάνδρῳ ἐνέδωκεν. ἔνθα δὴ καὶ τοῖς Χαλδαίοις ἐνέτυχεν, καὶ ὅσα ἐδόκει Χαλδαίοις ἀμφὶ τὰ ἱερὰ τὰ ἐν Βαβυλῶνι, ἔπραξε· τά τε ἄλλα, καὶ τῷ Βήλῳ, καθὰ ἐκεῖνοι ἐξηγοῦντο, ἔθυσεν. αὐτὸς δὲ ἐπὶ Σούσων ἐστέλλετο· καὶ ἐντυγχάνει αὐτῷ κατὰ τὴν ὁδὸν ὅ, τε παῖς τοῦ Σουσίων σατράπου, καὶ παρὰ Φιλοξένου ἐπιστολεύς. Φιλόξενον γὰρ εὐθὺς ἐκ τῆς μάχης ἐπὶ Σούσων ἐστάλκει Ἀλέξανδρος. τῇ δὲ ἐπιστολῇ τῇ παρὰ Φιλοξένου ἐνεγέγραπτο, ὅτι τήν τε πόλιν οἱ Σούσιοι παραδεδώκασιν, καὶ τὰ χρήματα πάντα σῶα ἐστὶν Ἀλεξάνδρῳ. ἀφίκετο δὲ ἐς Σοῦσα Ἀλέξανδρος ἐκ Βαβυλῶνος ἐν ἡμέραις εἴκοσι. καὶ παρελθὼν εἰς τὴν πόλιν, τά τε χρήματα παρέλαβεν, ὄντα ἀργυρίου τάλαντα ἐς πεντακισμύρια, καὶ τὴν ἄλλην κατασκευὴν τὴν βασιλικήν. πολλὰ δὲ καὶ ἄλλα κατελήφθη αὐτοῦ, ὅσα Ξέρξης

regium apparatum se ibi capturum speraret. Postero itaque die eò peruenit, eos qui ex prælio euaserãt ad sexcẽta circiter stadia insequutus. Ac Darium quidẽ in Arbelis non ostendit. fugerat enim nulla vspiã intermissione aut mora facta: pecuniam vero nactus est, & scutũ denuo Darij atque arcum cepit. Ab Alexandri partibus centũ summũ capita in eo prælio sunt desiderata. equi, partim vulneribus acceptis, partim ex nimia in persequẽdo defatigatione, mille. ex quibus propè dimidia pars sociorũ erat. Ex barbaris verò circiter trecenta millia cæsa ferebantur, multóque maior numerus captorum quàm cæsorũ fuit. Elephanti etiam omnes, & currus quotquot in prælio confracti non fuerant, in potestatẽ venerunt. Hic fuit pugnæ exitus, archonte Athenis Aristophane, mense Iulio. atque ita Aristandri vaticiniũ verax fuit, nimirum eodem illo mense quo lunæ defectus visus erat, Alexandrum & prælium commissurum, & victoria potiturum.

Darius ex hoc prælio trans montes Armeniæ in Mediam fugit, Persis nõnullis cõsanguineis, paucísque melophoris comitatus. Accesserunt etiã ad eum post fugam mercenariorũ exterorũ duo millia, quorum duces erant Paron Phocæus & Glaucus AEtolus. Porro hoc cõsilio in Mediam fugit, quòd Alexandrum ex prælio Susaa & Babylonẽ profecturum existimabat: quia omnis ea regio cultoribus frequens esset, atque iter impedimentis vehẽdis non incommodũ. præterea quòd Babylon & Susæ præmia quodammodo belli fore viderẽtur: iter vero in Mediam ingenti exercitui ducendo parum commodum est. Neque eum sua opinio fefellit. Alexander enim ex Arbelis mouẽs, recta Babylonẽ est profectus. Iámque non procul Babylone aberat, quũ instructa ad pugnãdum acie exercitum duxit. Babyloniorũ vniuersa multitudo portis effusa, cum sacerdotibus & principibus ciuitatis Alexandro obuiam iuit, munera certatim offerentes, vrbémque & arcem cum pecunia tradentes. Alexander Babylonẽ ingressus, templa quæ Xerxes subuerterat, instaurari Babylonijs iussit, & in his templum Beli, quem præcipuè deum Babylonij colunt. Satrapam eis constituit Mazæum. Apollodorũ verò Amphipolitẽ, ducem eorum militũ qui cum Mazæo relicti erãt, & Asclepiodorũ Philonis filiũ tributis cogendis præfecit. Mithrinẽ etiã satrapã in Armeniã misit, qui Sardium arcem Alexandro tradiderat. Chaldæos quoq; in hac vrbe cõsuluit, & quæcunque circa templorum instaurationẽ faciẽda monuerũt, peregit. atque inter cętera Belo, ex ipsorũ cõsilio, sacrũ fecit. ipse inde Susas mouit: in itinere obuiũ habuit filiũ satrapæ Susiorũ, & tabellarium cũ literis à Philoxeno, quẽ Alexãder statim ex prælio Susas miserat. Epistolæ sententia hæc erat, Susios vrbẽ tradidisse, omnémq; pecuniã Alexãdro saluã esse. è Babylone Susas vigesimo die peruenit, vrbémq; ingressus, pecuniã omnẽ, argẽti millia quinquaginta, reliquúmque apparatũ regium accepit. Multa præterea alia ibi reperta sunt, quæ Xerxes

Curt. Quadrato agmine, quod ipse ducebat, velut in acie irent, ingredi suos iubet.

Curt. Chaldæi siderum motus, & statas temporũ vices ostendere.

è Græcia attulerat. inter quæ Harmodij & Aristogitonis æneæ statuæ, quas quidem Atheniensibus postea remisit Alexander, & in hunc vsq; diē Athenis in Ceramico habētur: ea parte qua ad vrbē ascendimus, è regione Metroi, siue aræ Matris deûm: non procul ab ara Eudanemi: quā quisquis Eleusiniis sacris initiatus est in porticu sitam esse non ignorat. Eo loco Alexander patrio more collucentibus facibus sacrum fecit, ludósque gymnicos edidit. Inde Abulite homine Persa satrapa Susianis relicto, Mazaróque vno ex sociis præfecto præsidij arcis & Archelao Theodori filio constituto, in Persas mouit. Ad mare Menetem misit, Syriæ, Phœniciæ & Ciliciæ præsidem. Huic tria millia talentûm argenti ad mare vehenda tradit, iubétque vt ex iis Antipatro tantum quantum ad bellū cum Lacedæmoniis gerendū sufficiat, mittat. Eo loci Amyntas Andromenis F. cum exercitu quē ex Macedonia ducebat venit. Atque equites quidem Alexander ad sociorum equitatum coniunxit: pedites verò in suæ quosque gentis ordines distribuit. Duos præterea ad singulas turmas * tribunos constituit, quum antea equestres tribuni nulli fuissent: ad hoc munus ex sociis eos qui virtute bellica præstitissent delegit. Deinde Susis cum exercitu mouens, Pasitigrem amnē transgressus, Vxiorum regionem ingreditur. Et Vxij quidem plana incolentes, quū Persarum satrapæ parerent, Alexandro deditionem fecerant: at verò Vxij, quos montanos vocant, Persis subditi non erant. Hi Alexandro nuntiant, se nequaquā passuros vt cum exercitu in Persas transiret, nisi tantundem daret quantum à Persarū regibus pro transitu accipere soliti essent. Quos Alexāder remittit, vtq; angustias illas insideāt iubet, quibus occupatis transitum in Persiam impediri posse credebant, vt eo loci pecuniam pendi solitam accipiant. Ipse sumtis secum corporis custodibus regiis, & scutatis, atque ex reliquo exercitu octo circiter millibus, aliâ quàm quæ cōspicua erat viam noctu ingressus est, Susiis ductoribus vsus. Via itaque difficili atque ardua superata, vno die in vicos Vxiorum peruenit, multósque eorum adhuc somno pressos interfecit: alij in mōtes diffugiunt. Ipse celeriter ad eas fauces contendit, ad quas confluxuros cateruatim Vxios censebat, ad pactam transitus mercedem recipiendam. At Craterum ante præmiserat ad iuga montium occupanda, in quæ Vxios pressos sese recepturos existimabat. Ipse gressum accelerans trāsitum occupat, iisque qui circa ipsum erant in ordinē redactis, in barbaros ex editioribus maximéque opportunis locis fertur. Barbari celeritate Alexandri consternati, quum eos locos, in quibus plurimū fiduciæ posuerant, ereptos sibi esse cernerent, non tentato conflictu in fugam vertuntur. Horū multi ab Alexandri comitatu interficiuntur: multi per abrupta viarum præcipitia ruunt. plurimi verò ad iuga montium confugientes, in Crateri copias incidunt, & ab iis cæduntur. Hac mercede accepta, ægrè multis precibus ab Alexandro

Fac. in Dapedo.

Fac. Decuriones

A ἀπὸ τῆς Ἑλλάδος ἄγων ἦλθε· τά τε ἄλλα, καὶ Ἁρμοδίου καὶ Ἀριστογείτονος χαλκαῖ εἰκόνες· καὶ ταύτας Ἀθηναίοις πέμπει ὀπίσω Ἀλέξανδρος, καὶ νῦν κεῖνται Ἀθήνησιν ἐν Κεραμεικῷ αἱ εἰκόνες, ᾗ ἄνιμεν ἐς πόλιν, καταντικρὺ μάλιστα τοῦ Μητρῴου μακρὰν τῶν Εὐδανέμων τοῦ βωμοῦ· ὅστις δὲ μεμύηται τοῖν θεαῖν ἐν Ἐλευσῖνι, οἶδε τὸν Εὐδανέμου βωμὸν, ἐπὶ τοῦ δαπέδου ὄντα. ἐνταῦθα θύσας τῷ πατρίῳ νόμῳ Ἀλέξανδρος, καὶ λαμπάδα ποιήσας, καὶ ἀγῶνα γυμνικὸν, καταλιπὼν B σατράπην μὲν τοῖς Σουσιανοῖς Ἀβουλίτην ἄνδρα Πέρσην, φρούραρχον δὲ ἐν τῇ ἄκρᾳ τῶν Σούσων Μάζαρον, τῶν ἑταίρων, καὶ στρατηγὸν Ἀρχέλαον τὸν Θεοδώρου, προὐχώρει ὡς ἐπὶ Πέρσας. ἐπὶ θάλασσαν δὲ κατέπεμψεν ὕπαρχον Συρίας καὶ Φοινίκης καὶ Κιλικίας, Μένητα. καὶ τούτῳ ἔδωκεν ἀργυρίου τάλαντα ἐς τρισχίλια φέρειν ἐπὶ θάλασσαν. καὶ ἀπ' αὐτῶν ἀποστεῖλαι παρ' Ἀντίπατρον, ὅσων ἂν δέηται Ἀντίπατρος ἐς τὸν πρὸς Λακεδαιμονίους πόλεμον. ἐνταῦθα καὶ Ἀμύν- C τας ὁ Ἀνδρομένους ξὺν τῇ δυνάμει ἀφίκετο, ἣν ἐκ Μακεδονίας ἦγε· καὶ τούτων τοὺς μὲν ἱππέας ἐς τὴν ἵππον τὴν ἑταιρικὴν κατέταξεν Ἀλέξανδρος, τοὺς πεζοὺς δὲ προσέθηκε ταῖς τάξεσι ταῖς ἄλλαις, κατὰ ἔθνη ἑκάστους ξυντάξας. κατέστησε δὲ καὶ λόχους δύο ἐν ἑκάστῃ ἴλῃ, οὐ πρόσθεν ὄντας λόχους ἱππικούς· καὶ λοχαγοὺς ἐπέστησε, τοὺς κατ' ἀρετὴν προκριθέντας ἐκ τῶν ἑταίρων. ἄρας δὲ ἐκ Σούσων, καὶ διαβὰς τὸν Πασιτίγρην ποταμὸν, ἐμβάλλει εἰς τὴν Οὐξίων γῆν. Οὐ- D ξίων δὲ οἱ μὲν τὰ πεδία οἰκοῦντες, τοῦ τε σατράπου τῶν Περσῶν ἤκουον, καὶ τότε Ἀλεξάνδρῳ σφᾶς ἐνέδοσαν· οἱ δὲ ὄρειοι καλούμενοι Οὔξιοι, Πέρσαις τε οὐχ ὑπήκοοι ἦσαν, καὶ τότε πέμψαντες παρ' Ἀλέξανδρον, οὐκ ἄλλως παρήσειν ἔφασαν τὴν ἐπὶ Πέρσας ἰόντα ξὺν τῇ δυνάμει, ἢ λαβεῖν ὅσα καὶ παρὰ τοῦ Περσῶν βασιλέως ἐπὶ τῇ παρόδῳ ἐλάμβανον. καὶ τούτους ἀποπέμπει Ἀλέξανδρος, ἥκειν κελεύσας ἐπὶ τὰ στενὰ, ὧν κρατοῦντες ἐπὶ σφίσιν ἐδόκουν τὴν πάροδον εἶναι τὴν ἐς Πέρσας, ἵνα καὶ παρ' αὐτοῦ λάβοιεν τὰ τεταγμένα. E αὐτὸς δὲ ἀναλαβὼν τοὺς σωματοφύλακας τοὺς βασιλικοὺς, καὶ τοὺς ὑπασπιστὰς, καὶ τῆς ἄλλης στρατιᾶς ἐς ὀκτακισχιλίους, τῆς νυκτὸς ᾔει ἄλλην ἢ τὴν φανερὰν, ἡγησαμένων αὐτῷ τῶν Σουσίων. καὶ διελθὼν ὁδὸν τραχεῖαν καὶ δύσπορον, ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ ἐμπίπτει ταῖς κώμαις τῶν Οὐξίων· καὶ λείαν τε πολλὴν ἔλαβε, καὶ αὐτῶν ἔτι ἐν ταῖς εὐναῖς ὄντων πολλοὺς κατέκτεινεν. οἱ δὲ ἀπέφυγον εἰς τὰ ὄρη· αὐτὸς δὲ ᾔει σπουδῇ ἐπὶ τὰ στενὰ, ἵνα ἀπαντήσεσθαι οἱ Οὔξιοι πανδημεὶ ἐδόκουν, ληψόμενοι τὰ τεταγμένα. Κρατερὸν δὲ ἔτι πρόσθεν ἀπέστειλε, τὰ ἄκρα καταληψόμενον, ἔνθα ᾤετο βιαζομένους τοὺς Οὐξίους ἀποχωρήσειν. αὐτὸς δὲ πολλῷ τά- F χει ᾔει. καὶ φθάνει τε κρατήσας τῶν παρόδων, καὶ ξυντεταγμένους τοὺς ἀμφ' αὐτὸν ἔχων, ἐξ ὑπερδεξίων χωρίων ἐπῆγεν ὡς ἐπὶ τοὺς βαρβάρους. οἱ δὲ τῷ τε τάχει τῷ Ἀλεξάνδρου ἐκπλαγέντες, καὶ τοῖς χωρίοις οἷς μάλιστα δὴ ἐπεποίθεσαν πλεονεκτούμενοι, ἔφυγον, οὐδὲ εἰς χεῖρας ἐλθόντες. καὶ οἱ μὲν αὐτῶν ὑπὸ τῶν ἀμφὶ Ἀλέξανδρον ἐν τῇ φυγῇ ἀπέθανον· πολλοὶ δὲ καὶ κατὰ τὴν ὁδὸν, κρημνώδη οὖσαν. οἱ πλεῖστοι δὲ ἐπὶ τὰ ὄρη ἀναφεύγοντες, ἐμπίπτουσιν ἐς τοὺς ἀμφὶ Κρατερὸν, καὶ ὑπὸ τούτων ἀπώλοντο. ταῦτα τὰ γέρα παρ' Ἀλεξάνδρου

λαβόντες, χαλεπῶς ἐδέχοντο δεόμενοι παρ' αὐτοῦ, τὴν χώραν τὴν σφῶν ἔχοντες, φόρους ὅσα ἔτη Ἀλεξάνδρῳ ἀποφέρειν. Πτολεμαῖος δὲ ὁ Λάγου λέγει, τὴν Δαρείου μητέρα δεηθῆναι ὑπὲρ αὐτῶν Ἀλεξάνδρου, δοῦναι σφίσι τὴν χώραν οἰκεῖν. ὁ φόρος δὲ ὁ συνταχθεὶς ἦν, ἵπποι ἐς ἔτος ἑκατόν, καὶ ὑποζύγια πεντακόσια, καὶ πρόβατα τρισμύρια. χρήματα γὰρ οὐκ ἦν Οὐξίοις, οὐδὲ ἡ γῆ οἵα ἐργάζεσθαι, ἀλλὰ νομεῖς αὐτῶν οἱ πολλοὶ ἦσαν.

Ἐκ δὲ τούτου τὰ μὲν σκευοφόρα, καὶ τοὺς Θετταλοὺς ἱππέας, καὶ τοὺς ξυμμάχους, καὶ τοὺς μισθοφόρους τοὺς ξένους, καὶ ὅσοι ἄλλοι τοῦ στρατεύματος βαρύτερον ὡπλισμένοι, ξὺν Παρμενίωνι ἐκπέμπει, ὡς ἐπὶ Πέρσας ἄγειν κατὰ τὴν ἁμαξιτὸν τὴν ἐς Πέρσας φέρουσαν. αὐτὸς δὲ τοὺς πεζοὺς τοὺς Μακεδόνας ἀναλαβών, καὶ τὴν ἵππον τὴν ἑταιρικήν, καὶ τοὺς προδρόμους ἱππέας, καὶ τοὺς Ἀγριᾶνας, καὶ τοὺς τοξότας, ᾔει σπουδῇ τὴν διὰ τῶν ὀρῶν. ὡς δὲ ἐπὶ τὰς πύλας τὰς Περσίδας ἀφίκετο, καταλαμβάνει αὐτοῦ Ἀριοβαρζάνην τὸν Περσῶν σατράπην, πεζοὺς μὲν ἐς τετρακισχιλίους ἔχοντα, ἱππέας δὲ ἐς ἑπτακοσίους, διατετειχικότας τὰς πύλας, καὶ αὐτοῦ πρὸς τῷ τείχει ἐστρατοπεδευκότα, ὡς εἴργειν τῆς παρόδου Ἀλέξανδρον. τότε μὲν δὴ αὐτοῦ κατεστρατοπεδεύσατο· τῇ δὲ ὑστεραίᾳ ξυντάξας τὴν στρατιάν, ἐπῆγε τῷ τείχει. ὡς δὲ ἄπορόν τε διὰ δυσχωρίαν ἐφαίνετο αἱρεθῆναι, καὶ πολλὰς πληγὰς οἱ ἀμφ' αὐτὸν ἐλάμβανον, ἔκ τε ὑπερδεξίου τοῦ χωρίου καὶ ἀπὸ μηχανῶν βαλλόμενοι, τότε μὲν ἀποχωρεῖ ἐς τὸ στρατόπεδον· τῶν δὲ αἰχμαλώτων φρασάντων ἄλλην ὁδὸν περιάξειν αὐτόν, ὡς εἴσω παρελθεῖν τῶν πυλῶν, ἐπεὶ τραχεῖαν τὴν ὁδὸν καὶ στενὴν ἐπύθετο, Κρατερὸν μὲν αὐτοῦ καταλείπει ἐπὶ στρατοπέδου, τήν τε αὐτοῦ τάξιν ἔχοντα, καὶ τὴν Μελεάγρου, καὶ τῶν τοξοτῶν ὀλίγους, καὶ τῶν ἱππέων ἐς πεντακοσίους. καὶ προστάττει αὐτῷ, ἐπειδὰν ἐκπεριεληλυθότα αὐτὸν αἴσθηται, καὶ προσέχοντα ἤδη τῷ στρατοπέδῳ τῶν Περσῶν, (αἰσθήσεσθαι δὲ οὐ χαλεπῶς, σημαίνειν γὰρ αὐτῷ τὰς σάλπιγγας) τότε δὲ προσβαλεῖν τῷ τείχει. αὐτός τε προὐχώρει νύκτωρ, καὶ διελθὼν ὅσον ἑκατὸν σταδίους, ἀναλαμβάνει τοὺς ὑπασπιστάς, καὶ τὴν Περδίκκου τάξιν, καὶ τῶν τοξοτῶν τοὺς κουφοτάτους, καὶ τοὺς Ἀγριᾶνας, καὶ τῶν ἑταίρων τὴν ἴλην τὴν βασιλικήν, καὶ τετραρχίαν πρὸς ταύτῃ μίαν ἱππικήν, καὶ ξὺν τούτοις ᾔει ἐπικάμψας, ὡς ἐπὶ τὰς πύλας, ἵν' οἱ αἰχμάλωτοι ἦγον. Ἀμύνταν δέ, καὶ Φιλώταν, καὶ Κοῖνον τὴν ἄλλην στρατιὰν ὡς ἐπὶ τὸ πεδίον ἄγειν. καὶ τὸν ποταμόν, ὃν ἐχρῆν περᾶσαι ἰόντι ἐπὶ Πέρσας, γεφυροῦν ἐκέλευσεν. αὐτὸς δὲ ᾔει ὁδὸν χαλεπὴν καὶ τραχεῖαν, καὶ ταύτην δρόμῳ τὸ πολὺ ἦγε. τὴν μὲν δὴ πρώτην φυλακὴν τῶν βαρβάρων πρὶν φάους ἐπιπεσὼν διέφθειρε, καὶ τῶν δευτέρων τοὺς πολλούς· τῆς τρίτης δὲ οἱ πλείους διέφυγον, καὶ οὐδὲ οὗτοι εἰς τὸ στρατόπεδον τὸ Ἀριοβαρζάνου ἔφυγον, ἀλλ' αὐτόθεν, ὡς εἶχον, ἐς τὰ ὄρη πεφοβημένοι· ὥστε ἔλαθεν ἐπὶ τῇ ἕῳ ἐπιπεσὼν τῷ στρατοπέδῳ τῶν πολεμίων, καὶ ἅμα μὲν προσέβαλε τῇ τάφρῳ, ἅμα δὲ αἱ σάλπιγγες ἐσήμαινον τοῖς ἀμφὶ Κρατερόν, καὶ Κρατερὸς προσῆγε τῷ προτειχίσματι. οἱ δὲ πολέμιοι πανταχόθεν ἀμφίβολοι γιγνόμενοι, οὐδὲ ἐς χεῖρας ἐλθόντες, ἔφυγον, ἀλλὰ πανταχόθεν γὰρ εἴργοντο, τῇ μὲν Ἀλεξάνδρου ἐπικειμένου, κἀλλῃ

A impetrarũt, vt agrorum suorum possessione ipsis relicta annua tributa penderent. Ptolemęus Lagi filius autor est, Darij matrẽ pro iis Alexãdro supplicasse, agrúmq;, eius rogatu, illis incolendum esse datum. Tributũ annuum iis impositum eiuscemodi fuit: Equi centum, iumenta quingenta, pecudum triginta millia. Neque enim moneta Vxij vtebantur, neque agros ad colendum aptos habebant, sed plerique eorum pecori pascẽdo vacabant.

Posthęc Alexãder sarcinas & impedimẽta, B Thessalósque equites, ac socios, & mercenarios exteros, reliquúmque exercitum grauioris armaturæ cũ Parmenione mittit, qui eos in Persam, via curribus apta, ducat. Ipse peditatu Macedonum secum sumto, equitatúque sociorũ, atque equitibus antecursoribus, simúlq; Agrianis & sagittariis, per montana citatim iter facit. Postquã verò ad pylas Persidis ventum est, Ariobarzanẽ ibi reperit Persarum satrapam, cum peditib[*] propè IIII. millibus, equitibus circiter septingentis, ipsásque fauces muro clausisse, & iuxta C murum castris positis transitu prohibere instituisse. Primo itaque aduentu ibi castra locat: postero autẽ die instructo exercitu muri oppugnationẽ aggreditur. Cæterum quũ ob asperitatem loci difficillima expugnatio fore videretur, quòd sui multa vulnera exciperẽt, partim ex editioribus locis partim ex machinis icti, tum quidẽ temporis exercitũ ab oppugnatione reuocauit. Pollicentibus autem captiuorũ nonnullis, sese alia via circunducturos, qua in ipsas pylas introitus pa D teret, vt audiuit tramites illos arduos angustósque esse, [*]Craterum ibi cum castris relinquit, ad suum agmen Meleagri etiam copiis, & sagittariorum nonnullis, atque equitibus quingẽtis adiunctis. Huic imperat, vt simul ac se pertransisse senserit, & Persarum castris imminere, (quod quidem haud difficulter ex tubarum clangoribus sensurus esset) impetum in murum faciat. Ipse per noctẽ ad centum stadia progressus, assumtis scutatis & Perdiccæ agmine, sagittariisq; expeditioribus & Agrianis, atq; ex amicis turma regia, E additáque his [*]tetrarchia equestri vna, flexo itinere ad pylas cõtendit, ea qua captiui ducebant via. Amyntã autem, Philotam & Cœnum reliquũ exercitum per plana ducere iubet. Flumen præterea, quod in Persiam euntibus transeundũ erat, ponte iungi mandat. Ipse viam difficilẽ asperámque persequitur, eámq; magna ex parte cursu peregit. Quúmque ad primam barbarorũ stationẽ ante lucem venisset, custodes trucidat. Secũdæ deinde stationis custodibus etiã plerisq; cæsis, quũ ad tertiã venit, cõplures diffugerũt. Sed F ne hi quidẽ in castra Ariobarzanis fugerunt: sed inde in mõtes, prout quisque potuit, sese metu perculsi proripuerũt. adeo vt sub aurorã inopinatò castra hostiũ sit adortus. Simulac ad fossam castrorũ peruentũ est, Craterus signo tubæ exaudito, impetũ in murũ facit. Hostes sũma cõsilij inopia laborãtes, ne tẽtata quidẽ pugna in fugã vertuntur. Cæterùm quũ omni ex parte intercluderentur, hac enim Alexander premebat, illac Craterũ

Curt. Cratero f[?]gitur ad custodiam castrorum relicto, cum pedites quis assueuerat &c.

Fac. Centuriæ.

copiæ infestæ occurrebant, plerique eorum muros cursu repetere sunt coacti. & iam Macedones muros occuparant. Alexander enim idipsum quod euenerat antè suspicatꝰ, Ptolemæum eo loci cum peditũ tribus millibus reliquerat. Maxima itaque barbarorũ pars à Macedonibus trucidata est: alij fuga terroris plena, in præcipitia delapsi, periere. Ariobarzanes cum paucis equitibus in montes refugit. Alexander rursus ad flumen celeriter profectus, ponte iam perfecto facilè omnem exercitum transmittit. Inde magnis itineribus in Persas cõtendit, vt nuntios aduentus sui præueniret, priusquam regij thesauri ab custodibus diriperentur. Cepit & apud Pasargades pecunias, quæ in thesauris Cyri prioris fuerant. Persis satrapam constituit Phrasaortẽ Reomithris filium. Regiam autem Cyri incendit, suadente interim Parmenione vt intactã eam seruaret, tum quòd pulchrum non esset possessiones virtute sua partas disperdere, tum quòd Asiaticos minus beneuolos ob id factum esset habiturꝰ, existimaturos illum Asiã retinere nolle, sed ea debellata recessurum. "Alexander, se Persarum facinus vlcisci velle respondit, quòd quum in Greciam cum exercitu venissent, Athenas subuerterant, templáque incenderant, aliáque multa in Græcos perpetrarant. Cæterùm neque mihi prudenter hoc ab Alexandro factum videri potest, neque vlla de veteribus Persis hac ratione vltio sumta fuisse. His rebus ita gestis, Alexander in Mediã mouit. ibi enim Darium esse acceperat. Siquidem Darius ita apud se statuerat, si apud Susas & Babylonem hereret Alexander, etiam apud Medos opperiri, an qui circa Alexandrum erant noui aliquid molirentur: si verò in se exercitum duceret, in Parthiã & Hyrcaniam vsque ad Bactra se recipere, totáque regione vastata, omnem Alexandro progrediendi potestatem præriperet. Et mulieres, reliquúmque apparatum vniuersum quem penes se habebat, vehiculáque omnia ad pylas Caspias mittit: ipse cum copiis quas pro tempore collegerat, in Ecbatanis expectabat. Quibus cognitis Alexander in Mediam progreditur: & Paritacas quidem, impetu in eorum regionem facto, subegit, satrapámque iis dedit Oxoathrem Abuleti filiũ, qui antea apud Susas satrapatum gesserat. Quúmque Alexandro in itinere nuntiaretur Darium ei obuiam ire statuisse, denuóque prælij fortunam experiri velle (Scythas enim & Cadusios ei auxilio venire) impedimentis, eorúmque præsidio & reliquo apparatu subsequi iussis, omnibúsque copiis secũ ductis, instructa acie ad pugnãdum processit, & duodecimis castris in Mediam peruenit. vbi Dario non eas esse copias quibus prælio decernere posset cognouit, & neque Cadusios neque Scythas ei auxilio venire, & Darium omnem potius in fuga spem collocasse. quapropter maiore celeritate Alexander in eum contendebat. Quúmque ab Ecbatanis trium dierum itinere abesset, Bisthanem Ochi filium, qui ante Darium in Perside regnârat, obuium habuit. is Alexandro

Curt. Thais maximam apud omnes Græcos initurum gratiã affirmat, si regiã Persarũ iussisset incendi, &c.

A τῶν δὲ ἀμφὶ Κρατερὸν ἐπιθεόντων, ὥστε ἠναγκάσθησαν οἱ πολλοὶ αὐτῶν ἐς τὰ τείχη ἀποστρέψαντες φεύγειν. εἴχετο δὲ καὶ τὰ τείχη πρὸς τῶν Μακεδόνων ἤδη. Ἀλέξανδρος γὰρ τοῦτο αὐτὸ ὅπερ ξυνέβη ὑποτοπήσας, Πτολεμαῖον ἀπολελοίπει αὐτοῦ, ἔχοντα τῶν πεζῶν ἐς τρισχιλίους· ὥστε οἱ μὲν πλεῖστοι τῶν βαρβάρων ἐν χερσὶ πρὸς τῶν Μακεδόνων κατεκόπησαν· οἱ δὲ, καὶ ἐν τῇ φυγῇ φοβερᾷ γενομένῃ, κατὰ τῶν κρημνῶν ἑαυτοὺς ῥίψαντες, ἀπώλοντο· αὐτὸς δὲ ὁ Ἀριοβαρζάνης ξὺν ὀλίγοις ἱππεῦσιν ἐς τὰ ὄρη ἀπέφυγεν. Ἀλέξανδρος δὲ σπουδῇ αὖθις
B ἦγεν ὡς ἐπὶ τὸν ποταμὸν, καὶ καταλαμβάνει ἤδη πεποιημένην ἐπ' αὐτοῦ γέφυραν, καὶ διαβαίνει ξὺν τῇ στρατιᾷ εὐπετῶς. ἐντεῦθεν δὲ σπουδῇ αὖθις ἤλαυνεν ἐς Πέρσας, ὥστε ἔφθη ἀφικέσθαι πρὶν τὰ χρήματα διαρπάσασθαι τοὺς φύλακας. ἔλαβε δὲ καὶ τὰ ἐν Πασαργάδαις χρήματα, ἐν τοῖς Κύρου τοῦ πρώτου θησαυροῖς. σατράπην μὲν δὴ Περσῶν κατέστησε Φρασαόρτην τὸν Ῥεομίθρου παῖδα· τὰ βασίλεια δὲ τὰ Περσικὰ ἐνέπρησε. Παρμενίωνος σώζειν συμβουλεύοντος, τά τε ἄλλα καὶ ὅτι οὐ καλὸν αὑτοῦ κτήματα ἤδη ἀπολλύναι, καὶ ὅτι οὐχ ὡσαύτως προσέξουσιν αὐτῷ,
C οἱ κατὰ τὴν Ἀσίαν ἄνθρωποι· ὡς οὐδὲ αὐτῷ ἐγνωκότι κατέχειν τῆς Ἀσίας τὴν ἀρχὴν, ἀλλ' ἀπελθεῖν μόνον νικῶντα· ὁ δὲ, τιμωρήσασθαι ἐθέλειν Πέρσας ἔφασκεν, ἀνθ' ὧν ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα ἐλάσαντες, τάς τε Ἀθήνας κατέσκαψαν, καὶ τὰ ἱερὰ ἐνέπρησαν, καὶ ὅσα ἄλλα κατὰ τοὺς Ἕλληνας εἰργάσαντο, ὑπὲρ τούτων δίκας λαβεῖν. ἀλλ' οὐδ' ἐμοὶ δοκεῖ σὺν νῷ δρᾶσαι τοῦτό γε Ἀλέξανδρος, οὐδὲ εἶναί τις αὕτη Περσῶν τῶν πάλαι τιμωρία. ταῦτα δὲ διαπραξάμενος, προὐχώρει ἐπὶ Μηδίας· ἐκεῖ
D γὰρ ἐπυνθάνετο εἶναι Δαρεῖον. γνώμην δὲ ἐπεποίητο Δαρεῖος, εἰ μὲν ἐπὶ Σούσων καὶ Βαβυλῶνος μένοι Ἀλέξανδρος, αὐτοῦ προσμένειν καὶ αὐτὸς ἐν Μήδοις, εἰ δή τι νεωτερισθείη τῶν ἀμφ' Ἀλέξανδρον· εἰ δὲ ἐλαύνοι ἐπ' αὐτὸν, αὐτὸς δὲ ἄνω ἰέναι τὴν ἐπὶ Παρθυαίους τε καὶ Ὑρκανίαν, ἔστε ἐπὶ Βάκτρα, τήν τε χώραν φθείρειν πᾶσαν, καὶ ἄπορον ποιεῖν Ἀλεξάνδρῳ τὴν πρόσω ὁδόν. τὰς μὲν δὴ γυναῖκας καὶ τὴν ἄλλην τὴν ἔτι ἀμφ' αὐτὸν κατασκευὴν, καὶ τὰς ἁρμαμάξας ἐπὶ τὰς Κασπίας καλουμένας πύλας πέμπει· αὐτὸς
E δὲ ξὺν τῇ δυνάμει, ἥ τις ἐκ τῶν παρόντων ξυνείλεκτο αὐτῷ, προσέμενεν ἐν Ἐκβατάνοις. ταῦτα ἀκούων Ἀλέξανδρος, προὐχώρει ἐπὶ Μηδίας· καὶ Παραιτάκας μὲν ἐς τὴν χώραν αὐτῶν ἐμβαλὼν, κατεστρέψατο, καὶ σατραπεύειν ἔταξεν αὐτῶν, Ὀξοάθρην τὸν Ἀβουλήτου τοῦ πρότερον Σούσων σατράπου παῖδα. αὐτὸς δὲ ὡς ἠγγέλθη κατὰ τὴν ὁδὸν, ὅτι ἐγνωκὼς εἴη Δαρεῖος ἀπαντᾶν τι αὐτῷ ὡς ἐς μάχην, καὶ αὖθις διακινδυνεύειν (Σκύθας τε γὰρ αὐτῷ ἥκειν, καὶ Καδουσίους συμμάχους) τὰ μὲν ὑποζύγια, καὶ τοὺς τούτων φύλακας, καὶ τὴν ἄλ-
F λην κατασκευὴν ἕπεσθαι ἐκέλευσε. τὴν στρατιὰν δὲ τὴν ἄλλην ἀναλαβὼν, ἦγεν ἐσταλμένους ὡς ἐς μάχην. καὶ ἀφικνεῖται δωδεκάτῃ ἡμέρᾳ ἐς Μηδίαν· ἔνθα ἔμαθεν οὐκ οὖσαν ἀξιόμαχον δύναμιν Δαρείῳ, οὐδὲ Καδουσίους ἢ Σκύθας αὐτῷ συμμάχους ἥκοντας, ἀλλ' ὅτι φεύγειν ἐγνωκὼς εἴη Δαρεῖος· ὁ δὲ ἔτι μᾶλλον ἦγε σπουδῇ. ὡς δὲ ἀπεῖχεν Ἐκβατάνων, ὅσον τριῶν ἡμερῶν ὁδὸν, ἐνταῦθα ἀπήντα αὐτῷ Βισθάνης ὁ Ὤχου παῖς, τοῦ πρὸ Δαρείου βασιλεύσαντος Περσῶν. καὶ οὗτος ἀπήγγελλεν, ὅτι Δαρεῖος ἐς πέμπτην ἡμέραν εἴη

πεφευγώς, ἔχων τά τε χρήματα ἐκ Μήδων ἐς ἑπτακισχίλια τάλαντα· καὶ στρατιὰν, ἱππεῖς μὲν ἐς τρισχιλίους, πεζοὺς δὲ ἐς ἑξακισχιλίους. ἐλθὼν δὲ ὡς Ἐκβάτανα Ἀλέξανδρος, τοὺς μὲν Θετταλοὺς ἱππέας καὶ τοὺς ἄλλους ξυμμάχους ἀποπέμπει ὀπίσω ἐπὶ θάλασσαν, τόν τε μισθὸν ἀποδοὺς αὐτοῖς ἐντελῆ τὸν ξυντεταγμένον, καὶ δισχίλια παρ' αὐτοῦ τάλαντα ἐπιδούς. ὅστις δὲ ἰδίᾳ βούλοιτο ἔτι μισθοφορεῖν παρ' αὐτῷ, ἀπογράφεσθαι ἐκέλευσε· καὶ ἐγένοντο οἱ ἀπογραψάμενοι, οὐκ ὀλίγοι. Ἐπόκιλλον δὲ τὸν Πολυειδοῦς, ἔταξε καταγαγεῖν αὐτοὺς ὡς ἐπὶ θάλασσαν, ἱππέας ἄλλους ἔχοντα ἐς φυλακὴν αὐτῶν. οἱ γὰρ Θεσσαλοὶ τοὺς ἵππους αὐτοῦ ἀπέδοντο. ἐπέστελλε δὲ καὶ Μένητι, ἐπειδὰν ἀφίκωνται, τοὺς ἐπὶ θάλασσαν ἐπιμεληθῆναι ὅπως ἐπὶ τριήρων κομισθήσονται ἐς Εὔβοιαν. Παρμενίωνα δὲ προσέταξε τὰ χρήματα τὰ ἐκ Περσῶν κομιζόμενα, εἰς τὴν ἄκραν τὴν ἐν Ἐκβατάνοις καταθέσθαι, καὶ Ἁρπάλῳ παραδοῦναι. Ἅρπαλον γὰρ ἐπὶ τῶν χρημάτων κατέλιπε, καὶ φυλακὴν τῶν χρημάτων Μακεδόνας ἐς ἑξακισχιλίους, καὶ ἱππέας, καὶ ψιλοὺς ὀλίγους. αὐτὸν δὲ Παρμενίωνα τοὺς ξένους ἀναλαβόντα, καὶ τοὺς Θρᾶκας, καὶ ὅσοι ἄλλοι ἱππεῖς, ἔξω τῆς ἵππου τῆς ἑταιρικῆς, παρὰ τὴν χώραν τὴν Καδουσίων ἐλαύνειν ἐς Ὑρκανίαν. Κλείτῳ δὲ τῷ τῆς βασιλικῆς ἴλης ἡγεμόνι ἐπέστελλεν, ἐπειδὰν ἐκ Σούσων εἰς Ἐκβάτανα ἀφίκηται (κατελέλειπτο γὰρ ἐν Σούσοις ἀρρωστῶν) ἀναλαβόντα τοὺς Μακεδόνας τοὺς ἐπὶ τῶν χρημάτων τότε ὑπολειφθέντας, ἰέναι τὴν ἐπὶ Παρθυαίους, ἵνα καὶ αὐτὸς ἥξειν ἔμελλεν. αὐτὸς δὲ ἀναλαβὼν τήν τε ἵππον τῶν ἑταίρων, καὶ τοὺς προδρόμους, καὶ τοὺς μισθοφόρους ἱππέας, ὧν Ἐριγύιος ἡγεῖτο, καὶ τὴν φάλαγγα τὴν Μακεδονικὴν, ἔξω τῶν ἐπὶ τοῖς χρήμασι ταχθέντων, καὶ τοὺς τοξότας καὶ τοὺς Ἀγριανας, ἤλαυνεν ὡς ἐπὶ Δαρεῖον. καὶ αὐτῷ κατὰ τὴν ὁδὸν σπουδῇ γιγνομένην, τῶν τε στρατιωτῶν πολλοὶ κάμνοντες ὑπελείποντο, καὶ ἵπποι ἀπέθνησκον· ἀλλὰ καὶ ὣς ἦγε, καὶ ἀφικνεῖται ἐς Ῥάγας, ἑνδεκάτῃ ἡμέρᾳ. διέχει δὲ ὁ χῶρος οὗτος ἀπὸ τῶν Κασπίων πυλῶν ὁδὸν ἡμέρας μιᾶς, ἐλαύνοντι ὡς Ἀλέξανδρος ἦγε. Δαρεῖος δὲ ἐφθάκει ἤδη παρεληλυθὼς εἴσω τῶν πυλῶν τῶν Κασπίων. τῶν δὲ συμφευγόντων Δαρείῳ, πολλοὶ μὲν ἀπολιπόντες αὐτὸν ἐν τῇ φυγῇ, ἐπὶ τὰ αὑτῶν ἕκαστος ἀπεχώρουν· οὐκ ὀλίγοι δὲ καὶ Ἀλεξάνδρῳ σφᾶς ἐνεδίδοσαν. Ἀλέξανδρος δὲ, ὡς ἀπέγνω κατὰ πόδας αἱρήσειν Δαρεῖον, μείνας αὐτοῦ πέντε ἡμέρας, καὶ ἀναπαύσας τὸν στρατὸν, Μηδίας μὲν σατράπην ἀπέδειξεν Ὀξυδάτην Πέρσην ἄνδρα, ὃς ἐτύγχανε πρὸς Δαρείου ξυνειλημμένος, καὶ ἐν Σούσοις εἰργόμενος. τοῦτο αὐτὸ ἐς πίστιν ἦν πρὸς Ἀλέξανδρον. αὐτὸς δὲ ὡς ἐπὶ Παρθυαίους ἦγε· καὶ τῇ μὲν πρώτῃ πρὸς ταῖς Κασπίαις πύλαις ἐστρατοπέδευσε· τῇ δευτέρᾳ δὲ εἴσω παρῆλθε τῶν πυλῶν, ἔστε οἰκούμενα ἦν. ἐπισιτισάμενος δὲ αὐτόθι, ὅτι ἔρημον τὴν πρόσω χώραν ἤκουεν, ἐς προνομὴν ἐκπέμπει Κοῖνον ξὺν ἱππεῦσί τε καὶ τῶν πεζῶν ὀλίγοις. καὶ ἐν τούτῳ ἀφικνεῖται παρ' αὐτὸν ἀπὸ τοῦ Δαρείου στρατοπέδου, Βαγιστάνης Βαβυλώνιος ἀνὴρ, τῶν γνωρίμων, καὶ ξὺν τούτῳ Ἀντίβηλος, τῶν Μαζαίου παίδων. οὗτοι ἀπήγγελλον, ὅτι Ναβαρζάνης τε χιλιάρχης τῶν ξὺν Δαρείῳ φευγόντων ἱππέων, καὶ Βῆσσος ὁ Βακτρίων

nuntiauit, quintū iam diem esse ex quo Darius fugisset, pecunia ex Media ad VII M. talentûm secum ablata, cum exercitu equitum trium millium, peditum sex millium. Alexander vbi in Ecbatana venit, Thessalos equites aliósque socios in maritimam oram remisit, ac præter integrum stipendium duo millia talētûm militibus donat. Quicunque autem illorum priuatim stipendia mereri vellent, conscribi iussit. neque pauci nomen
A dederunt. Reliquos per Epocillum Polyadis F. ad mare deduci iubet, alio equitū præsidio adiuncto. Thessali enim equos ibi reddiderunt. Meneti etiam per literas mandat, vt quum eò peruenerint, nauibus in Eubœam transuehendos curet. Parmenioni quoque negotium dat, vti pecuniam omnē ex Persis allatam in Ecbatanis Harpalo custodiendam tradat, quem ibi cum præsidio sex millium Macedonum, & equitum sociorúmque nonnullis reliquit. Parmenionem
B verò ipsum assumtis exteris, & Thracibus, reliquóque equitatu, præterquam amicorū, per Cadusiorum fines in Hyrcaniam mittit. Clito autem regiæ turmæ duci scribit, vt quum è Susis in Ecbatana venisset, (ibi enim valetudinis causa relictus erat) receptis Macedonibus qui pecuniarum præsidio positi fuerant, in Parthos moueat, quò & ipse venturus erat. Alexander assumto equitatu amicorum, & antecursoribus, equitibúsque mercede conductis, quos Erigyus ducebat, & phalange Macedonica, iis exceptis qui pe
C cuniarum præsidio relicti fuerant, Agrianis etiam & sagittariis sibi coniunctis, in Darium mouit. Qúumque summa festinatione contenderet, multi in itinere milites præ lassitudine relicti, multi etiā equi extincti sunt. Alexander nihilo secius institutum iter vrgebat, & vndecimis castris Rhagas peruenit. Distat hic locus vnius diei itinere à Caspiis pylis, equitanti ita vt Alexander ducebat. Darius verò iam Caspias portas prætergressus erat: & eorum qui fugientem comita-
D bantur, plerique in domos suas sese recipiebant, non pauci etiam sese Alexandro dedebant. Alexander deposita spe Darium vlla celeritate abs se comprehendi posse, quinque diebus ibi substitit, recreatoque exercitu Oxydatem hominem Persam Mediæ satrapam constituit. qui à Dario captus apud Susas in custodia habitus fuerat. Hoc ei fidem apud Alexandrum conciliabat. Inde in Parthos exercitum duxit. ac primo quidem die iuxta Caspias pylas castra posuit. postridie ipsas pylas ingressus est, ad loca
E cultoribus frequentia. Qúumque inde commeatum in exercitum intulisset, quòd interiorem regionem incultam esse audisset, Cœnum cum equitatu exiguóque peditatu frumentatum mittit. Inter hæc Bagistanes Babylonius vir illustris, & cum eo Antibelus vnus ex Mazæi filiis è Darij exercitu ad Alexandrum venerunt, nuntiantes Nabarzanem mille equitum qui cum Dario fugerant præfectum, & Bessum Bactrianorum

Fac. Darnarum. satrapam, ac Brazam Arachotorum & Drangorum satrapam, Darium in custodia tenere. Quo audito Alexander maiore adhuc celeritate sibi vtendum putauit. amicis tantùm, equitibúsque antecursoribus, ac peditum fortissimis simul atque expeditissimis delectis, non expectato Cœni, qui frumentatum iuerat, reditu. Reliquo exercitui Craterũ præficiens, mandat vt itinera moderatius faciat. qui secum ibant, arma solùm & duorũ dierum cibaria gerebant. Tota itaque nocte, & postero die ad meridiem vsque continuato itinere, aliquantulum tẽporis militi ad quietem dedit. Inde rursus tota nocte progressus, diluculo in ea castra peruenit, vnde Bagistanes discesserat. & hostes quidem ibi nactus est. De Dario certior factus est captiuum illum in curru portari, Bessum loco Darij imperium obtinere, & à Bactrianis equitibus aliisque barbaris qui cum Dario fugerant, ducem nominari, præterquam ab Artabazo & & Artabazi filiis, Græcisq; mercenariis. Hos fidos perpetuò in Darium fuisse, neque ea quæ acciderint impedire potuisse. eósque à publica via deflexos, montes petere, nec cum Besso consilia communicare. Præterea eos qui Darium cepissent ita secum statuisse, vt si audiant Alexandrum se insequi, Darium tradant, & rebus suis consulant. Sin retrocessisse intelligãt, exercitum quàm possint maximum conscribant, & cõmuni inter se ope imperium tueantur. Bessum in præsentia exercitus ducem designatum esse, ob eam necessitudinem quæ ipsi cum Dario intercedebat, tum etiam quod in eius satrapatu id perpetratum erat. Hæc quum audisset Alexander, omni studio persequendam rem existimauit. ac tametsi tam viri, quàm equi continuato itineris labore defatigati essent, nihilo tamen minus vrgebat. magnóque itinere per noctem, & insequentem diem ad meridiem vsque confecto, in pagum quendã peruenit, vbi qui Darium ducebant pridie consederant. Ibi certior factus barbaris statutum esse noctu iter ingredi, percontatus est incolas, an aliquod viæ compẽdium nossent, qua fugientes assequi posset. Qui quidem se nosse affirmarunt, cæterum viam illam præ aquarum inopia desertam esse. Ipse nihilominus vt illac ducant imperat: quúmque intelligeret non posse pedites se festinanter equitantem sequi, ' equites circiter quingẽtos equis desilire iubet, & duces peditum aliósq; præstantissimos quosq;, ita vt pedites armati erant, equos cõscendere. Nicanori verò scutatorũ præfecto, & Attalo Agrianorũ duci, per viã qua Bessus cum suis processerat, reliquos (qui quidem leuissimè armati essent) vt ducant iniungit. cæteri pedites, vt quadrato agmine sequantur. Ipse sub vesperum iter ingressus, citato agmine processit. confecitq; per noctem quadringentis stadiis, sub lucem barbaros incompositè fugiẽtes atq; inermes assecutus est. pauci admodum ex iis restitere: cõplures statim conspecto Alexandro, antequã discrimen experirentur in fugam vertũtur: ex iis verò qui ad arma confugerũt cæsis nonnullis, reliqui terga verterũt. Bessus autẽ

Cur. Itaque delectis equitũ sex millibus, trecentos, quos dimachas appellant, adiungit. dorso hi grauiora arma portabant, cæterũ equis vehebantur. Quũ res & locus posceret, pedestris acies erat.

A σατράπης, καὶ Βράζας ὁ Ἀραχωτῶν καὶ Δράγγων σατράπης, ξυνειληφότες εἶεν Δαρεῖον. ταῦτα ἀκούσας Ἀλέξανδρος, ἔτι μᾶλλον ἦγε σπουδῇ, τοὺς ἑταίρους μόνους ἔχων ἀμφ' αὐτὸν, καὶ τοὺς προδρόμους ἱππέας, καὶ τῶν πεζῶν τοὺς εὐρωστοτάτους τε καὶ κουφοτάτους ἐπιλεξάμενος, οὐδὲ τοὺς ἀμφὶ Κοῖνον προσμείνας ἐκ τῆς προνομῆς ἐπανελθεῖν. τοῖς δὲ ὑπολελειμμένοις ἐπιστήσας Κρατερὸν, προστάττει, μὴ μακρὰς ὁδοὺς ἄγοντα· οἱ δὲ ἀμφ' αὐτὸν, τὰ ὅπλα εἶχον μόνον, καὶ δύο ἡμερῶν σιτία. ἐλθὼν δὲ τήν τε νύκτα ὅλην καὶ τῆς ἐπιούσης ἡμέ-
B ρας μέχρι μεσημβρίας, ὀλίγον χρόνον ἀναπαύσας τὸν στρατὸν, αὖθις ᾔει ὅλην τὴν νύκτα, καὶ ἅμα ἡμέρα ὑποφαινούσῃ παρῆν εἰς τὸ στρατόπεδον, ὅθεν ἀφωρμήκει ὀπίσω Βαγιστάνης· καὶ τοὺς μὲν πολεμίους κατέλαβε. Δαρεῖον δὲ ἐπεπύθετο, αὐτὸν μὲν συνειλημμένον ἄγεσθαι ἐφ' ἁρμαμάξης, Βήσσῳ δὲ ἀντὶ Δαρείου γεγενῆσθαι τὸ κράτος, καὶ ἡγεμόνα ὠνομάσθαι Βῆσσον, πρός τε τῶν Βακτρίων ἱππέων, καὶ τῶν ἄλλων ὅσοι βάρβαροι ξυνέφευγον Δαρείῳ, πλὴν Ἀρταβάζου, καὶ τῶν Ἀρταβάζου παίδων, καὶ τῶν Ἑλλήνων τῶν μισθοφόρων. τούτους δὲ
C πιστοὺς εἶναι Δαρείῳ, καὶ εἴργειν μὲν τὰ γιγνόμενα οὐ δυνατοὺς εἶναι. ἐκτραπέντας δὲ ἔξω τῆς λεωφόρου ὁδοῦ, ὡς ἐπὶ τὰ ὄρη ἰέναι σφᾶς, οὐ μετέχοντας τοῖς ἀμφὶ Βῆσσον τοῦ ἔργου. γνώμην δὲ πεποιῆσθαι τοὺς ξυλλαβόντας Δαρεῖον, εἰ μὲν διώκοντας σφᾶς Ἀλέξανδρον πυνθάνοιντο, παραδοῦναι Δαρεῖον Ἀλεξάνδρῳ, καὶ σφίσι τι ἀγαθὸν διαπράσσεσθαι. εἰ δὲ τὸ ἔμπαλιν ἐπανεληλυθότα μάθοιεν, τοὺς δὲ στρατιάν τε ξυλλέγειν ὅσην πλείστην δύναιντο, καὶ διασώζειν ἐς τὸ κοινὸν τὴν ἀρχήν. Βῆσσον δὲ ἐν τῷ παρόντι ἐξηγεῖσθαι κατ' οἰκειότητά τε τὴν Δαρείου, καὶ ὅτι ἐν τῇ αὐτοῦ σατραπείᾳ τὸ ἔργον ἐγίγνε-
D το. ταῦτα ἀκούσαντι Ἀλεξάνδρῳ, ἀνὰ κράτος διωκτέα ἐφαίνετο. καὶ ἤδη μὲν ἐξέκαμνον οἵ τε ἄνδρες καὶ οἱ ἵπποι, ὑπὸ τῇ ταλαιπωρίᾳ τῇ ξυνεχεῖ, ἀλλὰ καὶ ὣς ἦγε. καὶ διελθὼν ὁδὸν πολλὴν τῆς τε νυκτὸς, καὶ τῆς ἐπὶ ταύτῃ ἡμέρας ἔστε ἐπὶ μεσημβρίαν, ἀφικνεῖται ἔς τινα κώμην, ἵνα τῇ προτεραίᾳ ἐστρατοπεδεύκεσαν οἱ Δαρεῖον ἄγοντες. ἐνταῦθα ἀκούσας ὅτι νυκτὸς ποιεῖσθαι τὴν πορείαν ἐγνωσμένον εἴη τοῖς βαρβάροις, ἤλεγχε τοὺς προσχώρους, εἰ δή τινα εἰδεῖεν ἐπιτομωτέραν ὁδὸν ἐπὶ τοὺς φεύγοντας. οἱ δὲ εἰδέναι μὲν ἔφασαν,
E ἐρήμην δὲ εἶναι τὴν ὁδὸν δι' ἀνυδρίαν. ὁ δὲ, ταύτην ἄγειν ἐκέλευσε. καὶ γνοὺς ὅτι οὐχ ἕψονται οἱ πεζοὶ αὐτῷ σπουδῇ ἐλαύνοντι, τῶν μὲν ἱππέων ἐς πεντακοσίους κατεβίβασεν ἀπὸ τῶν ἵππων· τοὺς ἡγεμόνας δὲ τῶν πεζῶν καὶ τῶν ἄλλων ἐπιλεξάμενος τοὺς κρατιστεύοντας, ἐπιβῆναι τῶν ἵππων ἐκέλευσεν οὕτως, ὥσπερ οἱ πεζοὶ ὡπλισμένοι ἦσαν. Νικάνορα δὲ τὸν τῶν ὑπασπιστῶν ἡγεμόνα, καὶ Ἄτταλον τὸν τῶν Ἀγριάνων, κατὰ τὴν ὁδὸν ἥντινα ἀμφὶ Βῆσσον προὐκεχωρήκεσαν, τοὺς ὑπολειφθέντας ἄγειν ἐκέλευσε. καὶ τούτους, ὡς κουφότατα ἐσταλμένους,
F τοὺς δὲ ἄλλους πεζοὺς ἐν τάξει ἕπεσθαι. αὐτὸς δὲ ἀμφὶ δείλην ἄγειν ἀρξάμενος, δρόμῳ ἡγεῖτο. διελθὼν δὲ τῆς νυκτὸς σταδίους ἐς τετρακοσίους, ὑπὸ τὴν ἕω προστυγχάνει τοῖς βαρβάροις ἀτάκτως ἰοῦσι καὶ ἀνόπλοις, ὥστε ὀλίγοι μέν τινες αὐτῶν ὡς ἀμυνούμενοι ὥρμησαν. οἱ δὲ πολλοὶ εὐθὺς ὡς Ἀλέξανδρον αὐτὸν κατεῖδον, οὐδὲ ἐς χεῖρας ἐλθόντες ἔφευγον· καὶ οἱ τραπέντες ἐς ἀλκὴν ὀλίγων πεσόντων, καὶ οὗτοι ἔφυγον. Βῆσσος δὲ καὶ οἱ ξὺν

αὐτῷ τινες μὲν ἐφ' ἁρμαμάξης Δαρεῖον μετὰ σφῶν ἐκόμιζον. ὡς δὲ ὁμοῦ ἤδη ἦν Ἀλέξανδρος, Δαρεῖον μὲν Σατιβαρζάνης καὶ Βαρσαέντης κατατρώσαντες, αὐτοῦ ἀπέλιπον· αὐτοὶ δὲ ἔφυγον ξὺν ἱππεῦσιν ἑξακοσίοις. Δαρεῖος δὲ ἀποθνήσκει ὀλίγον ὕστερον ἐκ τῶν τραυμάτων, πρὶν ὀφθῆναι Ἀλεξάνδρῳ. Ἀλέξανδρος δὲ τὸ μὲν σῶμα τοῦ Δαρείου ἐς Πέρσας ἀπέπεμψε, θάψαι κελεύσας ἐν ταῖς βασιλικαῖς θήκαις, καθάπερ καὶ οἱ ἄλλοι οἱ πρὸ Δαρείου βασιλεῖς. Σατράπην δὲ ἀπέδειξε Παρθυαίων καὶ Ὑρκανίων Ἀμμινάπην Παρθυαῖον· ἦν δὲ οὗτος τῶν Αἴγυπτον ἐνδόντων Ἀλεξάνδρῳ μετὰ Μαζάκου. Τληπόλεμος δὲ Πυθοφάνους, τῶν ἑταίρων, ξυνετάχθη αὐτῷ, σκοπεῖν τὰ ἐν Παρθυαίοις τε καὶ Ὑρκανίοις. τοῦτο τὸ τέλος Δαρείῳ ἐγένετο, ἐπὶ ἄρχοντος Ἀθηναίοις Ἀριστοφῶντος, μηνὸς Ἑκατομβαιῶνος· ἀνδρὶ τὰ μὲν πολέμια, εἴπερ τινὶ ἄλλῳ, μαλθακῷ τε καὶ οὐ φρενήρει, ἐς δὲ τὰ ἄλλα οὐδὲν ἀνεπιεικὲς ἔργον ἀποδειξαμένῳ, ἢ οὐδὲ ἐγγενόμενον αὐτῷ ἀποδείξασθαι· ὅτι ὁμοῦ μὲν ἐς τὴν βασιλείαν παρελθεῖν, ὁμοῦ δὲ προσπολεμεῖσθαι πρός τε Μακεδόνων καὶ τῶν Ἑλλήνων ξυνέβη. οὔκουν οὐδὲ ἐθέλοντι ἐξῆν ἔτι ὑβρίζειν ἐς τοὺς ὑπηκόους, ἐν μείζονι κινδύνῳ ἤπερ ἐκεῖνοι καθεστηκότι. ζῶντι μὲν δὴ ξυμφοραὶ αὐτῷ ἄλλαι ἐπ' ἄλλαις ξυνηνέχθησαν, οὐδέ τις ἀνακωχὴ ἐγένετο, ἐπειδὴ πρῶτον ἐς τὴν ἀρχὴν παρῆλθεν. ἀλλὰ εὐθὺς μὲν τὸ τῶν σατραπῶν ἐπὶ Γρανικῷ πταῖσμα ξυνέβη τὸ ἱππικόν, εὐθὺς δὲ Ἰωνία τε καὶ Αἰολὶς εἴχοντο, καὶ Φρύγες ἀμφότεροι, καὶ Λυδία, καὶ Κᾶρες, πλὴν Ἁλικαρνασσέων· ὀλίγον δὲ ὕστερον καὶ Ἁλικαρνασσὸς ἐξῄρητο. ἐπὶ δὲ ἡ παραλία πᾶσα, ἔστε ἐπὶ τὴν Κιλικίαν. ἐνθένδε ἡ αὐτοῦ ἐπ' Ἰσσῷ ἧττα, ἵνα τήν τε μητέρα αἰχμαλωτισθεῖσαν, καὶ τὴν γυναῖκα καὶ τοὺς παῖδας ἐπεῖδεν. ἐπὶ τῷδε Φοινίκη τε ἀπώλετο καὶ Αἴγυπτος πᾶσα. ἐπὶ δὲ, αὐτὸς ἐν Ἀρβήλοις ἔφυγέ τε καὶ ἐν πρώτοις αἰσχρῶς, καὶ στρατιὰν πλείστην παντὸς τοῦ βαρβαρικοῦ γένους ἀπώλεσε. φυγάς τε ἐκ τούτου τῆς αὐτοῦ ἀρχῆς πλανώμενος, καὶ τελευτῶν πρὸς τῶν ἀμφ' αὐτὸν ἐς τὰ ἔσχατα προδοθείς· βασιλεύς τε ἐν τῷ αὐτῷ καὶ δεσμώτης ξὺν ἀτιμίᾳ ἀγόμενος, τέλος δὲ πρὸς τῶν οἰκειοτάτων ἐπιβουλευθεὶς ἀπώλετο. ζῶντι μὲν Δαρείῳ τοιαῦτα ξυνηνέχθη· τελευτήσαντι δὲ, ταφή τε ἡ βασιλικὴ, καὶ τῶν παίδων, ὁποία καὶ βασιλεύοντος αὐτοῦ, τροφή τε Ἀλεξάνδρου καὶ παίδευσις, καὶ γαμβρὸς Ἀλέξανδρος. ὁπότε δὲ ἐτελεύτα, ἐγεγόνει ἀμφὶ τὰ πεντήκοντα ἔτη.

Ἀλέξανδρος δὲ τοὺς ὑπολειφθέντας ἐν τῇ διώξει τῆς στρατιᾶς ἀναλαβὼν, ἐς Ὑρκανίαν προὐχώρει. κεῖται δὲ ἡ Ὑρκανία χώρα ἐν ἀριστερᾷ τῆς ὁδοῦ τῆς ἐπὶ Βάκτρα φερούσης· καὶ τῇ μὲν ὄρεσιν ἀπείργεται δασέσι καὶ ὑψηλοῖς, τὸ πεδίον δὲ αὐτῆς καθήκει ἔστε ἐπὶ τὴν μεγάλην τὴν ταύτῃ θάλασσαν. ταύτην δὲ ἦγεν, ὅτι ταύτῃ τοὺς ξένους τοὺς ἐπὶ Δαρείου διαπεφευγέναι ἐς τὰ τῶν Πάγρων ὄρη ἐπύθετο, καὶ αὐτοὺς ἅμα τοὺς Πάγρους χειρωσόμενος. τριχῇ δὲ διελὼν τὸν στρατὸν, αὐτὸς μὲν τὴν ἐπιτομωτάτην καὶ χαλεπωτάτην ἡγεῖτο, τὸ πλεῖστον καὶ ἅμα τὸ κουφότατον τῆς δυνάμεως ἄγων· Κρατερὸν δὲ, τήν τε αὐτοῦ τάξιν ἔχοντα, καὶ τὴν Ἀμύντου, καὶ τῶν τοξοτῶν ἔστιν οὓς, καὶ ὀλίγους τῶν ἱππέων, ἐπὶ Ταπούρους ἔστελλεν. Ἐριγύϊον δὲ, τούς τε ξένους καὶ τὴν

eiúſque comitea interea Darium curru auehebant. At quum Alexāder eorum tergo instaret, Satibarzanes & Barzaentea Darium abs ſe graniter vulneratū ibidem relinquūt. ipſi cum DC equitibus ſeſe in præcipitem fugam dederunt. neque multo pòſt Darius ex acceptis vulneribus, priuſquā ab Alexandro viſus eſſet, interiit. Alexander Darij corp' ad Perſas miſit, vt in regiis mauſoleis, more aliorum regū qui Darium anteceſſerant, conderetur. Poſt hęc Ammynapem Parthū, qui ſibi vnà cum Mazęo AEgyptum tradiderat, Parthorum & Hyrcanorum ſatrapā conſtituit. Adiunxit autem illi Tlepolemum Pythophanis filium, vnum ex ſociis, qui rerū Parthicarum & Hyrcanicarum ſimul curam gereret. Atque hic quidem Dario vitæ exitus fuit, archonte Athenis Ariſtophonte, menſe Iunio: viro quod ad res bellicas attinet, languido pariúmque prudenti: quod ad cætera, qui nihil iniqui in ſuoa commiſerit, aut certè poteſtatem committendi non habuerit. Nam ſimulac regnare cœpit, ſtatim à Macedonibus & Græcis bello laceſſitus eſt. Quocirca ne volenti quidem integrum erat ſubditos ſibi iniuria afficere, quum ipſe in maiore periculo quàm ipſi verſaretur. Quandiu in viuis fuit, aliæ illum ex aliis calamitates exceperunt, neque vlla intermiſſio aut requies fuit, ex quo primùm ad regnandum acceſſit. Nam ſtatim initio equeſtris illa ſatraparum ad Granicum amnem clades accidit: mox Ioniam & AEoliam amiſit, & vtranque Phrygiam, Lydiam quoque & Cariam, præter Halicarnaſſenſes: ſed paulo pòſt ipſa etiam Halicarnaſſus erepta eſt. deinde vniuerſa regio maritima ad Ciliciam vſque. Poſt hęc ingentē illā apud Iſſum cladem accepit, in qua mater, vxor ac liberi eius capti ſunt. deinde Phœnicia atque AEgyptus imperio eius detractæ. Poſtea ipſe in Arbelis & quidē primus turpiter fugit, & ingentē exercitum ex omni barbarorū gente amiſit. Inde profugus è ſuo regno errans, eodémque tempore & rex & captiuus à ſuis habitus, ac cum ignominia ductus, tandē ab intimia ſibi proditus & cæſus interiit. Hæc quidē omnia viuenti Dario acciderūt: at cōtrà mortuo, regia ſepultura, filiorum, perinde atque ipſo regnante, educatio atque inſtitutio ab Alexandro, & Alexander gener contigit. Mortuus eſt annos natus circiter L.

Al. Amminaē.

Alexander autem, iis quoa in perſequenda fuga poſt ſe reliquerat aſſumtis, in Hyrcaniam mouit. Sita porro eſt Hyrcania ad læuam viæ quæ in Bactra ducit: atque hac quidem montibus denſis ac pręcelſis diuiditur. Campus verò eius in magnum mare quod ex ea parte eſt porrigitur. Hac Alexāder exercitum ducebat, quòd acceperat externoa milites, qui Darij ſtipendiis meruerāt, in Pagrorum montes confugiſſe, ipſos etiam Pagros ſubiugare ſtatuens. Tripartito itaque exercitu, ipſe per breuiſſimos difficillimóſque tramites contendebat, maximam expeditiſſimámque copiarum partē ducens. Craterum autem, cum ſuo & Amyntæ agmine, cúmque equitibus ac ſagittariis nonnullis in Tapuros mittit. Erigyū verò, exteros, re-

liquumq; equitatum via plana cæterum lon- A
giore ducere iubet, cui currus, atque impedi-
menta ac cæteram turbam adiungit. Supera-
tis itaque primis montibus, castrisq; ibi posi-
tis, ipse sumtis scutatis, & Macedonicæ pha-
langis expeditissimis quibusq;, & sagittario-
rum nonnullis, viam perdifficilem atque im-
peditam ingressus est: dispositis per viam præ-
sidiis, vbi quid periculi esse videbatur, ne bar-
bari montani in eos qui sequebantur impe-
tum facerent. Ipse cum sagittariis angustias
3. transgressus, in planitie iuxta amnem nō ma-
gnum castra posuit. Eo loci Nabarzanes Da- B
Fac. Anabarzanes.
rij chiliarcha & Phradaphernes Hyrcanorū
ac Parthorum satrapa, & alij quidam Persarū
qui apud Darium illustriore loco fuerant, ad
Alexandrum accedunt, seque ei dedūt. Qua-
tuor ibi in castris dies moratus, partem co-
piarum quam in itinere reliquerat, recepit. &
pars quidem tutò transierant: in Agrianos
Fac. præsidio relictos.
verò nouissimi agminis custodiam tenentes
barbari montani irruentes, iaculis repulsi, se-
se receperunt. Motis inde castris, in Hyrcaniā
progressus, Zadracarta vrbem petit. Eodem C
fere tempore Craterus ad eum venit, non in-
uentis quidem exteris qui Dariū secuti fue-
rant: omnem verò regionem per quam iter fe-
cerat, partim vi partim deditione incolarum
receperat. Erigyus quoque cum impedimē-
tis & curribus eōdē peruenit. Neque multo
pòst Artabazus cum filio Cophene ad Alex.
accessit, & Aribarzanes & Arsames, vnáque
cū iis legati ab exteris Darium secutis, & Au-
tophradates Tapuroū satrapa. Autophra-
datem quidem in satrapiam suam restituit.
Artabazum autem & liberos secum in hono- D
re habuit, tum quòd ex principibus Persicæ
nationis essent, tum propter eorū erga Dariū
fidem. Græcorum verò legatis postulantibus
vt vniuersos exteros in fidem amicitiámque
suam reciperet, respondit se nullam cum iis
pactionem initurum. Grauiss mè enim delin
quere, qui aduersus Græcos pro barbaris mi-
litarent, contra Græcorum instituta ac leges.
Iussit autem vt omnes ad se venirent, seq; de-
derent, vt de ipsis pro suo arbitrio statuere
posset, aut sibi quacunque via possent salu- E
tem quærerent. Illi semetipsos atq; alios A-
lexandro committunt, petentes vt aliquem
ipsis ducem mitteret, quò tutò ad eum ve-
nire possint. Ij circiter mille quingēti esse fe-
rebantur. Alexander Andronicum Ageri
Cor. Ventum est in Mardorum gentem bellicosissimam, & multum à cæteris Persis cultu vitæ abhorrentem.
f. & Artabazum ad eos mittit. Ipse in Mar-
dos profectus est, sumtis secum scutatis & sa-
gittariis, atque Agrianis, Cœni etiam & A-
myntæ agminibus, ac dimidia equitum so-
ciorum parte, & iaculatoribus equestribus.
Iam enim etiam agmen iaculatorum eque- F
strium constituerat. Magna itaq; Mardorum
regionis parte percursa, multos eorum fu-
gi ētes, nōnullos ad arma cōuersos interficit,
multos etiā viuos capit. Ante Alexandrū ne-
mo eā regionē hostiliter inuaserat, cùm ob a-
speritatem locorum, tum inopiam incola-
rū, quę quidē inopia bellicosos eos faciebat.
Quocirca neq; Alexandrū vnquam ipsos ad-
oriturū suspicati, (quū & ipse alioqui iā vlte-
rius progressus esset) ex improuiso capti sunt.

λοιπὴν ἵππον ἀναλαβόντα, τὴν λεωφόρον τε καὶ μακροτέραν ἡγεῖσθαι ἐκέλευσε, τὰς ἁμάξας καὶ τὰ σκευοφόρα καὶ τὸν ἄλλον ὅμιλον ἄγοντα. ὑπερβαλὼν δὲ τὰ πρῶτα ὄρη, καὶ καταστρατοπεδεύσας αὐτοῦ, ἀναλαβὼν τούς τε ὑπασπιστὰς, καὶ τῆς Μακεδονικῆς φάλαγγος τοὺς κουφοτάτους, καὶ τῶν τοξοτῶν ἔστιν οὕς, ᾔει χαλεπὴν ὁδὸν καὶ δύσπορον, φύλακας τῶν ὁδῶν καταλιπὼν ἵνα σφαλερόν τι αὐτῷ ἐφαίνετο· ὡς μὴ τοῖς ἑπομένοις κατ' ἐκεῖνα ἐπιθοῖντο οἱ τὰ ὄρη ἔχοντες τῶν βαρβάρων. αὐτὸς δὲ μετὰ τῶν τοξοτῶν διελθὼν τὰ στενὰ, ἐν τῷ πεδίῳ καταστρατοπεδεύει πρὸς ποταμῷ οὐ μεγάλῳ. καὶ ἐνταῦθα ὄντος αὐτοῦ, Ναβαρζάνης τε ὁ Δαρείου χιλιάρχης, καὶ Φραδαφέρνης ὁ Ὑρκανίας τε καὶ Παρθυαίων σατράπης, καὶ τῶν ἀμφὶ Δαρεῖον Περσῶν οἱ ἐπιφανέστατοι ἀφικόμενοι παρέδοσαν σφᾶς αὐτούς. ὑπομείνας δὲ ἐν τῷ στρατοπέδῳ τέσσαρας ἡμέρας, ἀνέλαβε τοὺς ὑπολειφθέντας κατὰ τὴν ὁδὸν, τοὺς μὲν ἄλλους ἀσφαλῶς διελθόντας, τοῖς δὲ Ἀγριᾶσιν ὀπισθοφυλακοῦσιν ἐπέθεντο οἱ ὄρειοι τῶν βαρβάρων· καὶ μεῖον ἔχοντες τῷ ἀκροβολισμῷ, ἀπηλλάγησαν. ἄρας δὲ ἐνθένδε, προῄει ὡς ἐφ' Ὑρκανίας εἰς Ζαδράκαρτα πόλιν Ὑρκανίων. καὶ ἐν τούτῳ οἱ περὶ Κρατερὸν ξυνέμιξαν αὐτῷ, τοῖς μὲν ξένοις τοῖς Δαρείου οὐκ ἐντετυχηκότες, τὴν χώραν δὲ ὅσην διαπεπορευμένοι ἦσαν, τὴν μὲν βίᾳ, τὴν δὲ, ἐνδιδόντων τῶν κατοικούντων προσπεποιημένοι. ἐνταῦθα καὶ Ἐριγύιος ἧκε ξὺν τοῖς σκευοφόροις, καὶ ταῖς ἁμάξαις. ὀλίγον δὲ ὕστερον Ἀρτάβαζος ἀφίκετο παρ' Ἀλέξανδρον, καὶ τῶν παίδων αὐτοῦ Κωφὴν, καὶ Ἀριοβαρζάνης καὶ Ἀρσάμης, καὶ ξὺν τούτοις παρὰ τῶν ξένων τῶν ξὺν Δαρείῳ πρέσβεις, καὶ Αὐτοφραδάτης, ὁ Ταπούρων σατράπης. Αὐτοφραδάτῃ μὲν δὴ τὴν σατραπείαν ἀπέδωκεν, Ἀρτάβαζον δὲ καὶ τοὺς παῖδας ἅμα οἱ ἐν τιμῇ ἦγε, τά τε ἄλλα ἐν τοῖς πρώτοις Περσῶν ὄντας, καὶ τῆς ἐς Δαρεῖον πίστεως ἕνεκα. τοῖς πρέσβεσι δὲ τῶν Ἑλλήνων δεομένοις σπείσασθαί σφισιν ὑπὲρ τοῦ παντὸς ξενικοῦ, ἀπεκρίνατο, ὁμολογίαν μὲν οὐκ ἂν ποιήσασθαι πρὸς αὐτοὺς οὐδεμίαν· ἀδικεῖν γὰρ μεγάλα τοὺς στρατευομένους ἐναντία τῇ Ἑλλάδι παρὰ τοῖς βαρβάροις, παρὰ τὰ δόγματα τῶν Ἑλλήνων. ἐκέλευσε δὲ ἥκειν ξύμπαντας, καὶ παραδιδόναι σφᾶς αὐτοὺς, ἐπιτρέποντας Ἀλεξάνδρῳ, χρῆσθαι ὅ,τι βούλοιτο, ἢ σώζεσθαι ὅπῃ δύναιντο. οἱ δὲ, ἐπιτρέπειν ἔφασαν σφᾶς τε αὐτοὺς καὶ τοὺς ἄλλους Ἀλεξάνδρῳ. ξυμπέμπειν τε ἐκέλευον τὸν ἡγησόμενον αὐτοῖς, ὡς ἀσφαλῶς διακομισθεῖεν παρ' αὐτόν. εἶναι δὲ ἐλέγοντο ἐς χιλίους καὶ πεντακοσίους. καὶ Ἀλέξανδρος πέμπει Ἀνδρόνικον τὸν Ἀγέρρου καὶ Ἀρτάβαζον παρ' αὐτούς. αὐτὸς δὲ προῆγεν ὡς ἐπὶ Μάρδους, ἀναλαβὼν τούς τε ὑπασπιστὰς καὶ τοὺς τοξότας, καὶ τοὺς Ἀγριᾶνας, καὶ τὴν Κοίνου καὶ Ἀμύντου τάξιν, καὶ τῶν ἑταίρων ἱππέων τοὺς ἡμίσεας, καὶ τοὺς ἱππακοντιστάς. ἤδη γὰρ αὐτῷ καὶ ἱππακοντισταὶ ἦσαν τάξις. ἐπελθὼν δὲ τὸ πολὺ μέρος τῆς χώρας τῶν Μάρδων, πολλοὺς μὲν ἀπέκτεινεν αὐτῶν φεύγοντας, εἰς δέ τινας ἐς ἀλκὴν τετραμμένους· πολλοὺς δὲ ζῶντας ἔλαβεν. οὐ γάρ ἐστιν ὅστις χρόνῳ ἐμβεβλήκει ἐς τὴν γῆν αὐτῶν ἐπὶ πολέμῳ, διά τε δυσχωρίαν, καὶ ὅτι πένητες οἱ Μάρδοι, καὶ μάχιμοι ἐπὶ τῇ πενίᾳ ἦσαν. οὔκουν οὐδὲ Ἀλέξανδρον ἐμβαλεῖν ἄν ποτε δείσαντες, ἄλλως τε καὶ προκεχωρηκότα ἤδη ἐς τὸ πρόσω, ταύτῃ μᾶλλόν τι ἀφύλακτοι ἡλίσκοντο. πολλοὶ δὲ

αὐτῶν καὶ εἰς τὰ ὄρη κατέφυγον, ἃ δὴ ὑψηλά τε καὶ ἀπότομα αὐτοῖς ἐν τῇ χώρᾳ ἐστὶν, ὡς πρὸς ταῦτά γε οὐχ ἥξοντα Ἀλέξανδρον. ἐπεὶ δὲ καὶ ταύτῃ προσάγων, οἱ δὲ πέμψαντες πρέσβεις, σφᾶς τε αὐτοὺς ἐνδιδόασι, καὶ τὴν χώραν. καὶ Ἀλέξανδρος αὐτοὺς μὲν ἀφῆκεν, σατράπην δὲ ἀπέδειξεν αὐτῶν Αὐτοφραδάτην, ὅνπερ καὶ Ταπούρων. αὐτὸς δὲ ἐπανελθὼν ἐς τὸ στρατόπεδον, ἔνθενπερ ὡρμήθη ἐς τὴν Μάρδων γῆν, κατέλαβε τοὺς Ἕλληνας τοὺς μισθοφόρους ἥκοντας, καὶ τοὺς Λακεδαιμονίων πρέσβεις, οἳ παρὰ βασιλέα Δαρεῖον ἐπρέσβευον, Καλλιστρατίδαν τε, καὶ Παύσιππον, καὶ Μόνιμον, καὶ Ὀνόμαντα, καὶ Ἀθηναίων Δρωπίδην. τούτους μὲν δὴ ξυλλαβὼν, ἐν φυλακῇ εἶχε. τοὺς Σινωπέων δὲ ἀφῆκεν· ὅτι Σινωπεῖς οὔτε τοῦ κοινοῦ τῶν Ἑλλήνων μετεῖχον ὑπὸ Πέρσαις τε τεταγμένοι, οὐκ ἀπεικότα ποιεῖν ἐδόκουν, παρὰ τὸν βασιλέα σφῶν πρεσβεύοντες. ἀφῆκε δὲ καὶ τῶν ἄλλων Ἑλλήνων, ὅσοι πρὸ τῆς εἰρήνης τε καὶ τῆς ξυμμαχίας τῆς πρὸς Μακεδόνας γενομένης, παρὰ Πέρσαις ἐμισθοφόρουν, καὶ Καρχηδονίων Ἡρακλείδην τὸν πρεσβευτὴν ἀφῆκε. τοὺς δὲ ἄλλους ξυστρατεύεσθαι οἱ ἐπὶ μισθῷ τῷ αὐτῷ ἐκέλευσε. καὶ ἐπέταξεν αὐτοῖς Ἀνδρόνικον, ὅσπερ ἤγαγέ τε αὐτοὺς, καὶ ἔνδηλος ἐγεγόνει οὐ φαῦλον ποιούμενος σῶσαι τοὺς ἄνδρας. ταῦτα δὲ διαπραξάμενος, ἦγεν ὡς ἐπὶ Ζευδράκαρτα, τὴν μεγίστην πόλιν τῆς Ὑρκανίας, ἵνα καὶ τὰ βασίλεια τοῖς Ὑρκανίοις ἦν. καὶ ἐνταῦθα διατρίψας ἡμέρας πεντεκαίδεκα, καὶ θύσας τοῖς θεοῖς, ὡς νόμος, καὶ ἀγῶνα γυμνικὸν ποιήσας, ὡς ἐπὶ Παρθυαίους ἦγεν. ἐκεῖθεν δὲ ἐπὶ τὰ τῆς Ἀρείας ὅρια, καὶ Σουσίαν πόλιν τῆς Ἀρείας, ἵνα καὶ Σατιβαρζάνης ἧκεν παρ' αὐτὸν, ὁ τῶν Ἀρείων σατράπης. τούτῳ μὲν δὴ τὴν σατραπείαν ἀποδοὺς, ξυμπέμπει αὐτῷ Ἀνάξιππον τῶν ἑταίρων, δοὺς αὐτῷ τῶν ἱππακοντιστῶν ἐς τεσσαράκοντα, ὡς ἔχοι φύλακας καθιστάναι τῶν τόπων, τοῦ μηδὲν ἀδικεῖσθαι τοὺς Ἀρείους πρὸς τῆς στρατιᾶς κατὰ τὴν πάροδον. ἐν τούτῳ δὲ ἀφικνοῦνται παρ' αὐτὸν Περσῶν τινὲς, οἳ ἤγγελλον Βῆσσον τήν τε τιάραν ὀρθὴν ἔχειν, καὶ τὴν Περσικὴν στολὴν φοροῦντα, Ἀρταξέρξην τε καλεῖσθαι ἀντὶ Βήσσου, καὶ βασιλέα φάσκειν εἶναι τῆς Ἀσίας· ἔχειν τε ἀμφ' αὐτὸν Περσῶν τε τοὺς ἐς Βάκτρα διαφυγόντας, καὶ αὐτῶν Βακτριανῶν πολλούς· προσδοκᾶσθαι δὲ ἥξειν αὐτῷ καὶ Σκύθας ξυμμάχους. Ἀλέξανδρος δὲ ὁμοῦ ἤδη ἔχων τὴν πᾶσαν δύναμιν, ᾔει ἐπὶ Βάκτρων, ἵνα καὶ Φίλιππος ὁ Μενελάου παρ' αὐτὸν ἀφίκετο ἐκ Μηδίας, ἔχων τούς τε μισθοφόρους ἱππέας, ὧν ἡγεῖτο αὐτὸς, καὶ Θεσσαλῶν τοὺς ἐθελοντὰς ὑπομείναντας, καὶ τοὺς ξένους τοὺς Ἀνδρομάχου. Νικάνωρ δὲ ὁ Παρμενίωνος, ὁ τῶν ὑπασπιστῶν ἄρχων, τετελευτήκει ἤδη νόσῳ. ἰόντι δὲ Ἀλεξάνδρῳ τὴν ἐπὶ Βάκτρα, ἐξηγγέλθη Σατιβαρζάνης ὁ Ἀρείων σατράπης, Ἀνάξιππον μὲν καὶ τοὺς ἱππακοντιστὰς τοὺς ξὺν αὐτῷ ἀπεκτονὼς, ὁπλίζων δὲ τοὺς Ἀρείους, καὶ ξυνάγων εἰς Ἀρτακόανα πόλιν, ἵνα τὸ βασίλειον ἦν τῶν Ἀρείων. ἐκεῖθεν δὲ, ὅτι ἔγνωκεν (ἐπειδὰν προκεχωρηκότα Ἀλέξανδρον πύθηται) ἰέναι ξὺν τῇ δυνάμει παρὰ Βῆσσον, ὡς ξὺν ἐκείνῳ ἐπιθησόμενος, ὅποι ἂν τύχῃ, τοῖς Μακεδόσιν. ταῦτα ὡς ἐξηγγέλθη αὐτῷ, τὴν μὲν ἐπὶ Βάκτρα ὁδὸν οὐκ ἦγεν· ἀναλαβὼν δὲ τούς τε ἑταίρους ἱππέας, καὶ τοὺς ἱππακοντιστὰς, καὶ τοὺς τοξότας, καὶ τοὺς

A Complures autem eorum in montes confugerunt, qui & vehementer excelsi atque abrupti ea in regione erant, existimantes Alexandrum eò nequaquam peruasurum. Postquam verò ea etiam loca adisset, missis legatis sese pariter & regionem dediderunt. quibus dimissis Autophradatem iis satrapam, vt & Tapuris, statuit. Ipse in castra reuersus vnde in Mardos mouerat, Græcos mercenarios qui ad se venerant, reperit: item Lacedæmoniorum legatos qui ad Darium missi fuerant. hi erant Callistratidas, Pausippus, B Monimus, Anomantus: ac Dropides Atheniensiũ. quos comprehensos in custodiã tradit. Sinopeorũ legatos liberos dimisit, quòd Sinopei, nullam cum republica Græcorum societatem habentes, vtpote Persis subditi, non iniquè facere viderentur, si ad regem suum legatos mitterent. Reliquos præterea Græcos, quotquot ante pacem & societatẽ cum Macedonibus initam apud Persas mercede militauerant, atque item Heraclidem Carthaginensium legatum, dimisit. Cæteros C secum eadem mercede, qua sub Dario meruerant, militare iussit, iisque Andronicum præfecit, qui illos adduxerat, iudicatúsque est non malè fecisse, quòd illorũ vitæ consuluisset. His rebus peractis ad *Zeudracarta maximam Hyrcanię vrbem vbi regia erat, exercitum duxit. atque ibidem dies quindecim cõmoratus, sacrificio diis rite facto, gymnicísque ludis editis, in Parthos contendit. Inde in *Areos fines, ad Susiam Areorum vrbem. quo loci Satibarzanes Areorum sa- D trapes ad eum venit. Huic satrapatum reddit, vnáque cum eo Anaxippum vnum ex amicis mittit, quadraginta equestribus iaculatoribus ei adiunctis, quos custodes locorum disponeret, ne Arei ab exercitu illac transeunte damni aliquid acciperent. Per id tẽpus Persarũ nõnulli ad eũ venerũt, nuntiantes Bessum tiarã erectam, Persicámque vestẽ gestare, & immutato Bessi nomine Artaxerxem vocari, séque Asiæ regem appellare. habere apud se Persas qui in Bactra profugerant, & ex Bactrianis complures. Scytharum E etiam confœderatorum aduentum expectare. Alexãder omnes iam copias coniunctas habens in Bactra mouet. Eo loci Philippus etiam Menelai filius ad eum ex Media venit, equites mercenarios habẽs, quibus ipse præerat, & Thessalos qui voluntarij remanserãt, ac peregrinos Andromacho duce. Nicanor autem Parmenionis filius, Argyraspidum præfectus, iam morbo sublatus erat. Eunti in Bactra Alexandro, nuntiatur Satibarzanem Areorum satrapam, interfecto Anaxippo, & equitibus iaculatoribus qui ei aderãt, F Areos armare, & ad vrbẽ Artacoana, in qua regia Areorum erat, congregare. Inde verò (quòd Alexandrum vlterius progressum audisset) statuisse cum exercitu ad Bessum ire, vt coniunctis cum illo copiis, quacũque via facultas daretur, Macedones adoriretur. His rebus nuntiatis, intermisso itinere in Bactra, sumtis secum sociis equitibus, & iaculatoribus equestribus, atque sagittariis, & Agria-

Supr. Zadracarta.

Fac. Arii.

nis, & Amyntæ ac Cœni agminibus: reliquo exercitu ibi relicto, Craterόq; ei præfecto, ipse celeriter aduersus Satibarzanem & Areos ducit. stadiisque sexcentis biduo emensis, ad Artacoana peruenit. Satibarzanes, vt appropinquare Alexandrum sensit, celeritate aduentus consternatus, cum paucis equitibus Areorum fugit. Pleriq; enim milites, quum iam imminere ipsis Alexandrum audirent, eum in fuga destituerunt. Alexander quotquot conscios defectionis fuisse cognouit, desertisque pagis abiisse, acriter eos insecutus, partim interfecit, partim in seruitutē redegit. Arsacéque Persa satrapa Areorum constituto, ipse vnà cum iis qui cum Cratero relicti erant in Zarangeos profectus, eò peruenit vbi gentis illius regia erat. *Barsaentes verò, qui tum eam regionem obtinebat, vnus ex iis qui Darium in fuga oppresserant, cognito Alexandri aduentu, ad Indos qui cis Indum flumen incolunt fugit. quem Indi comprehensum ad Alexandrum mittunt. Alexander illum, ob perfidiam qua erga Darium vsus fuerat, interfici iussit. Ibidē Alexander Philotam Parmenionis filium vitæ suæ insidiari cognouit. Ptolemæus & Aristobulus autores sunt, quum antea in Aegypto sibi de insidiis significatū fuisset, veteris amicitiæ causa, & honoris quē Parmenioni Philotæ patri habebat, simul etiam fiduciæ causa quam de Philota cōceperat, nequaquam sibi verisimile id visum fuisse. At Ptolemæus Lagi filius Philotam ad Macedones adductum scribit, grauitérque in concione ab Alexandro accusatū fuisse: ac Philotam quidē se purgasse: deinde indices accessisse, & criminationem aduersus Philotā atque suos instituisse, idque cùm aliis nō obscuris argumentis, tum præcipuè quòd Philotas quidem se de quibusdā insidiis Alexandro paratis audisse confessus esset, quas celasse Alexandrum conuincebatur, quum alioqui bis per singulos dies Alexandri tabernaculum adire solitus esset: ac Philotam cęterósque omnes insidiarum conscios à Macedonibus *iaculis confossos fuisse. Ad Parmenionem verò missum Polydamāta, vnum ex amicis, literas ab Alexandro ad duces exercitus qui in Media erant ferentem. Hi erant, Cleander, Sitalces, & Menidas, qui quidem in exercitu cui præerat Parmenio duces erant constituti, & ab his Parmenionem interfectum: siue quòd haud verisimile videretur Alexandro, quum Philotas sibi insidias struxisset, Parmenionem patrem eius consilij ignarum fuisse: siue, vt maximè conscius non esset, quòd periculosum videretur illum interfecto filio superesse: præcipuè quū tanta eius esset autoritas tum apud Alexandrū, tum apud vniuersum exercitum non solùm Macedonum, verumetiam exterorum, cuius sæpenumero magnæ parti, interdum etiam maiori, iussu Alexandri, summa cum gratia præfuerat. Ferunt quoque eodem tempore etiam Amyntam Andromenis in iudicium vocatum, & cum eo Polemonem, Attalum, Simmiámque, Attali fratres, tanquam & ipsi insidiarum aduersus Alexandrum conscij,

Curt. Custos cognito aduentu, Satibarzanes cum duobus millibus equitum, Bactra perfugit: cæteri proximos montes occuparunt.

Fac. Barzanetes

Hac de re prolixè agit Curtius lib. 6.

Curt. Demetrius & semetipsum id facinus cogitasse confessus est. Omnes ergo à Nicomacho nominatos, more patrio dato signo, saxis obruerunt.

A Ἀγριάνας, καὶ τὴν Ἀμύντου τε καὶ Κοίνου τάξιν· τὴν δὲ ἄλλην δύναμιν αὐτοῦ καταλιπών, καὶ ἐπ᾽ αὐτῇ Κρατερὸν ἡγεμόνα, σπουδῇ ἦγεν ὡς ἐπὶ Σατιβαρζάνην τε καὶ τοὺς Ἀρείους. καὶ διελθὼν ἐν δυοῖν ἡμέραιν σταδίους ἑξακοσίους, πρὸς Ἀρτακόανα ἧκε. Σατιβαρζάνης μὲν οὖν, ὡς ἔγνω ἐγγὺς ὄντα Ἀλέξανδρον, τῇ ὀξύτητι τῆς ἐφόδου ἐκπλαγείς, ξὺν ὀλίγοις ἱππεῦσι τῶν Ἀρείων ἔφυγε. πρὸς γὰρ τῶν πολλῶν στρατιωτῶν κατελείφθη ἐν τῇ φυγῇ, ὡς κἀκεῖνοι ἔμαθον προσάγοντα Ἀλέξανδρον. Ἀλέξανδρος δέ, ὅσους ξυναιτίους τῆς B ἀποστάσεως κατέμαθε, καὶ ἐν τῷ τότε ἀπολελοιπότας τὰς κώμας, τούτων δὲ ἄλλῃ καὶ ἄλλῃ ὀξείας τὰς διώξεις ποιησάμενος, τοὺς μὲν ἀπέκτεινε, τοὺς δὲ ἠνδραπόδισε. σατράπην δὲ Ἀρείων ἀπέδειξεν Ἀρσάκην, ἄνδρα Πέρσην, αὐτὸς δὲ σὺν τοῖς ἀμφὶ Κρατερὸν ὑπολελειμμένοις ὁμοῦ οὖσιν, ἤδη ὡς ἐπὶ τὴν Ζαραγγαίων χώραν ἦγε· καὶ ἀφικνεῖται ἵνα τὰ βασίλεια τῶν Ζαραγγαίων ἦν. Βαρσαέντης δέ, ὃς τότε κατεῖχε τὴν χώραν. εἷς ὢν τῶν ξυνεπιθεμένων Δαρείῳ ἐν τῇ φυγῇ, προσιόντα Ἀλέξανδρον μαθών, ἐς Ἰνδοὺς τοὺς ἐπὶ τάδε τοῦ Ἰνδοῦ ποταμοῦ ἔφυγε. ξυλλαβόντες δὲ αὐτὸν οἱ Ἰνδοὶ, C παρ᾽ Ἀλέξανδρον ἀπέστειλαν· καὶ ἀποθνήσκει πρὸς Ἀλεξάνδρου, τῆς ἐς Δαρεῖον ἀδικίας ἕνεκα. ἐνταῦθα δὲ καὶ τὴν Φιλώτα ἐπιβουλὴν τοῦ Παρμενίωνος ἔμαθεν Ἀλέξανδρος. καὶ λέγει Πτολεμαῖος καὶ Ἀριστόβουλος ὅτι προηγγελμένην ἤδη οἱ καὶ πρότερον ἐν Αἰγύπτῳ· οὐ μέντοι πιστή γε ἐφάνη, τῆς τε φιλίας τῆς πάλαι ἕνεκα, καὶ τῆς ἐξ αὐτοῦ ἐς Παρμενίωνά τε τὸν πατέρα Φιλώτα τιμῆς, καὶ ἐς αὐτὸν Φιλώταν πίστεως. Πτολεμαῖος δὲ ὁ Λάγου λέγει εἰσαχθῆναι ἐς Μακεδόνας Φιλώταν, καὶ D κατηγορῆσαι μὲν αὐτοῦ ἰσχυρῶς Ἀλέξανδρον· ἀπολογήσασθαι δὲ αὐτὸν Φιλώταν, καὶ τοὺς ἐπιμηνυτὰς τοῦ ἔργου παρελθόντας, ἐξελέγξαι Φιλώταν τε καὶ τοὺς ἀμφ᾽ αὐτὸν ἄλλοις τε ἐλέγχοις οὐκ ἀφανέσι, καὶ μάλιστα δὴ ὅτι αὐτὸς Φιλώτας πεπύσθαι μὲν ἐπιβουλήν τινα Ἀλεξάνδρῳ παρασκευαζομένην ξυνέφη, ἐξηλέγχετο δὲ κατασιωπήσας ταύτην πρὸς Ἀλέξανδρον, καίτοι δὶς ἐπὶ τὴν σκηνὴν ὁσημέραι τὴν Ἀλεξάνδρου φοιτῶν· καὶ Φιλώταν μὲν κατακοντισθῆναι πρὸς τῶν Μακεδόνων, καὶ ὅσοι ἄλλοι μετέσχον αὐτῷ τῆς ἐπιβουλῆς. ἐπὶ Παρμενίωνα δὲ σταλῆναι Πολυδάμαντά τε, E ἕνα τῶν ἑταίρων, γράμματα φέροντα παρ᾽ Ἀλεξάνδρου πρὸς τοὺς στρατηγοὺς τοὺς ἐν Μηδίᾳ, Κλέανδρόν τε, καὶ Σιτάλκην, καὶ Μενίδαν. οὗτοι γὰρ ἐπὶ τῆς στρατιᾶς, ἧς ἦρχε Παρμενίων, τεταγμένοι ἦσαν. καὶ πρὸς τούτων ἀποθανεῖν Παρμενίωνα· τυχὸν μέν, ὅτι οὐ πιστὸν ἐδόκει εἶναι Ἀλεξάνδρῳ, Φιλώτα ἐπιβουλεύοντος, μὴ ξυμμετασχεῖν Παρμενίωνα τῷ παιδὶ τοῦ βουλεύματος· τυχὸν δέ, ὅτι εἰ καὶ μὴ ξυμμετέσχε, σφαλερὸς ἤδη ἦν περιὼν Παρμενίων, τοῦ παιδὸς αὐτοῦ ἀνῃρημένου, ἐν τοσαύτῃ ὢν ἀξιώσει παρά τε αὐτῷ Ἀλεξάνδρῳ, F καὶ ἐς τὸ ἄλλο στράτευμα μὴ ὅτι τὸ Μακεδονικόν, ἀλλὰ καὶ τῶν ἄλλων ξένων· ὧν πολλάκις καὶ ἐν μέρει, καὶ παρὰ τὸ μέρος, κατὰ πρόσταξιν τὴν Ἀλεξάνδρου, ξὺν χάριτι ἐξηγεῖτο. λέγουσι δὲ καὶ Ἀμύνταν τὸν Ἀνδρομένους κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον ὑπαχθῆναι ἐς κρίσιν, καὶ Πολέμωνα, καὶ Ἄτταλον, καὶ Σιμμίαν, τοὺς Ἀμύντου ἀδελφούς, ὡς ξυμμετασχόντας καὶ αὐτοὺς τῆς ἐπιβουλῆς τῆς κατ᾽ Ἀλεξάνδρου, κατὰ πίστιν τε καὶ

ἑταιρίαν

στρατείαν τὴν Φιλώτα. καὶ ἔδοξεν πιστοτέρα ἡ ἐπιβουλὴ ἐς τὸ πλῆθος, ὅτι Πολέμων εἷς τῶν ἀδελφῶν τῶν Ἀμύντου, ξυλληφθέντος Φιλώτα, ἔφυγεν ἐς τοὺς πολεμίους· ἀλλ' Ἀμύντας γε ξὺν τοῖς ἀδελφοῖς ὑπομείνας τὴν δίκην, καὶ ἀπολογησάμενος ἐν Μακεδόσι καρτερῶς, ἀφίεται τῆς αἰτίας. καὶ εὐθὺς ὡς ἀπέφυγεν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, ἠξίωσεν ἀφεθῆναί οἱ ἐλθεῖν παρὰ τὸν ἀδελφόν, καὶ ἐπαναγαγεῖν αὐτὸν παρὰ τὸν Ἀλέξανδρον. καὶ οἱ Μακεδόνες ξυγχωροῦσιν. ὁ δὲ ἀπελθὼν αὐτῇ τῇ ἡμέρᾳ, τὸν Πολέμωνα ἐπανήγαγε. καὶ ταύτῃ πολὺ ἔτι μᾶλλον ἢ πρόσθεν ἔξω αἰτίας ἐφάνη Ἀμύντας. ἀλλ' ὀλίγον γε ὕστερον κώμην τινὰ πολιορκῶν, τοξευθεὶς ἐκ τῆς πληγῆς ἐτελεύτησεν, ὥστε οὐδὲν πλέον αὐτῷ γίγνεται τῆς κρίσεως ἀποφυγόντι, ὅτι μὴ ἀγαθῷ νομιζομένῳ ἀποθανεῖν. Ἀλέξανδρος δὲ καταστήσας ἐπὶ τοὺς ἱππάρχας ἑταίρους δύο, Ἡφαιστίωνά τε τὸν Ἀμύντορος, καὶ Κλεῖτον τὸν Δρωπίδου, καὶ δίχα διελὼν τὴν τάξιν τῶν ἑταίρων (ὅτι οὐδὲ φίλτατον ἂν ἠβούλετο, ἕνα τοσούτων ἱππέων, ἄλλως τε καὶ τῶν κρατίστων τοῦ παντὸς ἱππικοῦ, κατά τε ἀξίωσιν καὶ τὴν ἄλλην ἀρετὴν ἐξηγεῖσθαι) ἀφικνεῖται ἐς τοὺς πάλαι μὲν Ἀριάσπας καλουμένους, ὕστερον δὲ Εὐεργέτας ἐπονομασθέντας, ὅτι Κύρῳ τῷ Καμβύσου ξυνεπελάβοντο τῆς ἐς Σκύθας ἐλάσεως. καὶ τούτους Ἀλέξανδρος ὧν τε ἐς Κῦρον ὑπῆρξαν οἱ πρόγονοι αὐτῶν, τιμήσας, καὶ αὐτὸς καταμαθὼν ἄνδρας οὐ κατὰ τοὺς ἄλλους τοὺς ταύτῃ βαρβάρους πολιτεύοντας, ἀλλὰ τοῦ δικαίου ἴσα καὶ τοῖς κρατίστοις τῶν Ἑλλήνων μεταποιουμένους, ἐλευθέρους τε ἀφῆκε, καὶ χώραν τῆς ὁμόρου ὅσην αὐτοὶ σφίσιν ᾔτησαν (οὐ πολλὴν δὲ οὐδ' αὐτοὶ ᾔτησαν) προσέθηκεν. ἐνταῦθα θύσας τῷ Ἀπόλλωνι, Δημήτριον μὲν ἕνα τῶν σωματοφυλάκων, ὑποπτεύσας μεταχεῖν Φιλώτᾳ τῆς ἐπιβουλῆς, ξυνέλαβε· σωματοφύλακα δὲ ἀντὶ Δημητρίου ἀπέδειξε Πτολεμαῖον τὸν Λάγου. ταῦτα δὲ διαπραξάμενος, προῄει ὡς ἐπὶ Βάκτρα τε καὶ Βῆσσον, Δράγγας τε καὶ Δραγγογοὺς ἐν τῇ παρόδῳ παραστησάμενος. παρεστήσατο δὲ καὶ τοὺς Ἀραχώτους, καὶ σατράπην κατέστησεν ἐπ' αὐτοῖς Μένωνα. ἐπῆλθε δὲ καὶ τῶν Ἰνδῶν τοὺς προσχώρους Ἀραχώτοις. ξύμπαντα δὲ ταῦτα τὰ ἔθνη διὰ χιόνος τε πολλῆς, καὶ ξὺν ἀπορίᾳ τῶν ἐπιτηδείων, καὶ τῶν στρατιωτῶν ταλαιπωρίᾳ ἐπῆλθε. μαθὼν δὲ τοὺς Ἀρείους αὖθις ἀφεστάναι, Σατιβαρζάνου ἐς τὴν χώραν αὐτῶν ἐμβαλόντος σὺν ἱππεῦσι δισχιλίοις, οὓς παρὰ Βήσσου ἔλαβεν, ἀποστέλλει παρ' αὐτοὺς Ἀρτάβαζόν τε τὸν Πέρσην, καὶ Ἐριγύϊον, καὶ Κάρανον, τῶν ἑταίρων. προσέταξε δὲ καὶ Φραταφέρνην τὸν τῶν Παρθυαίων σατράπην ξυνεμβαλεῖν αὐτοῖς ἐς τοὺς Ἀρείους. καὶ γίγνεται μάχη τῶν ἀμφὶ Ἐριγύϊον καὶ Κάρανον πρὸς Σατιβαρζάνην καρτερά. οὐδὲ πρόσθεν οἱ βάρβαροι ἐνέκλιναν πρὶν Σατιβαρζάνην ξυμπεσόντα Ἐριγυΐῳ, ὡς Ἐριγυΐου πλήξαντος δόρατι ἐς τὸ πρόσωπον, ἀποθανεῖν. τότε δὲ ἐγκλίναντες οἱ βάρβαροι, προτροπάδην ἔφευγον.

Ἐν τούτῳ δὲ Ἀλέξανδρος πρὸς τὸν Καύκασον τὸ ὄρος ἦγεν, ἵνα καὶ πόλιν ἔκτισε, καὶ ὠνόμασεν Ἀλεξάνδρειαν· καὶ θύσας ἐνταῦθα τοῖς θεοῖς ὅσοις νόμος αὐτῷ, ὑπερέβαλε τὸ ὄρος τὸν Καύκασον· σατράπην μὲν τῇ χώρᾳ ἐπιτάξας Προέξην ἄνδρα Πέρσην. τῶν δὲ ἑταίρων,

fuissent, ob fidem atque amicitiam quã cum Philota coluerant. Hoc etiam insidiarũ suspicionem verisimiliorem apud multitudinem effecit, quòd Polemon, vnus ex Amyntæ fratribus, Philota comprehenso, ad hostes profugerat. At quum Amyntas cum fratribus actionem publicam sustinuisset, caussámque suam strenuè apud Macedones dixisset, ab ea criminatione absolutus est: statímque post absolutionem in concilio factam, potestatẽ sibi fieri petiit eundi ad fratrem, vt eum ad Alexandrũ reduceret. quod quum à Macedonibus illi concessum esset; abiit, eodémque die Polemonem reduxit. Ex eo multo quàm antea manifestius apparuit Amyntam extra culpam fuisse. Cæterũ paulo pòst pagum quendam oppugnans, sagitta ictus, ex eo vulnere interiit: adeo vt nihil illi ex illa absolutione accesserit, prçter quã quòd vir bonus habitus interierit. Post hæc Alexãder equitatui duos ex amicis Hephæstionem Amyntoris filium, & Clitum Dropidis præfecit, diuisísque in duas partes sociorum copiis (neque enim Philotam volebat tot equitibus, qui alioqui præstantissimi totius equitatus & dignitate & bellica virtute erant, solum præfectum esse) ad eos peruenit qui olim quidem Agriaspę, postea verò Euergetæ vocati sunt, hoc est benefici, quòd Cyrum Cambysæ filium in expeditionem Scythicam adiuuissent. Hos Alexãder, quòd illorum maiores de Cyro bene meriti fuissent, honore affecit. Quúmque ipse intelligeret eos non more reliquorum eius regionis barbarorũ viuere, sed perinde atque qui apud Græcos optimè instituti sunt, iustitiã colere, liberos dimisit, tantúmque ex finitimis locis agri quantum petiere (exiguum autem petiere) dedit. Eo loci Apollini sacrum fecit: & * Demetrium, vnum ex corporis custodibus, quẽ Philotæ consiliorum participem fuisse suspicabatur cõprehendit, & Ptolemæum Lagi in eius locum suffecit. His peractis in Bactra & Bessum mouit; Drangis Dragogísque in ipso itinere subactis. Subegit autem etiam Arachotos, & Memnonem iis satrapam constituit. Posthæc Indos Arachotis finitimos inuadit: *omnes has gentes per multas niues, in magna rerum omnium penuria, summis militum laboribus subiugauit. Quúmq; cognouisset Areos denuo desciuisse; Satibarzane cum duobus millibus equitum quos à Besso acceperat; in eorum agros ingresso, Artabazum Persam, & Erigyũ, Caranúmque, vnum ex sociis, in eos mittit, Phratapherne Parthorum satrapa vnà cum eis in Areos misso. Atrox ibi * Erigyi & Carani aduersus Satibarzanem prælium committitur. neque prius barbari in fugam sese inclinarunt, quàm Satibarzanes cum Erigyo congressus, iaculóque faciem transfossus cecidit. Tum effusa barbarorum fuga fit.

Inter hæc Alexander ad Caucasum montẽ profectus, vrbẽ ibi condidit, quã Alexandriã nominauit, & sacrificio diis patrio more facto, Caucasũ montẽ superauit. Satrapã ibi regioni cõstituit Proexẽ Persam, ex amicis verò

Curt. Demetrius, qui proximi sceleris particeps esse arguebatur, producitur.

Curt. Multos exanimauit rigor insolitus niuis, multorum adussit pedes.

Curt. plerunque Erigyum vocat.

Niloxenum Satyri filium speculatorem cum exercitu ibi relinquit. Mons Caucasus, nulli montium qui in Asia sunt altitudine secũdus est, vt Aristobulus autor est. Eius ab ea parte tum temporis vt plurimum *nudum dorsum erat. In magnã enim longitudinẽ porrigitur Caucasus, adeo vt & Taurum montẽ qui Ciliciam Pamphyliámque disterminat, à Caucaso duci velint, aliósque ingentes montes qui pro varietate gentium, à quibus incoluntur, nomina variant. At in hoc Caucaso nihil præter terminthum & silphium nascitur, vt autor est Aristobulus: & nihilominus multos incolas habet, multæque in eo pecudes atque armenta pascuntur, quòd pecudes silphium ament: & si ex longinquiore loco id per odoratum senserint, citatim eò feruntur, depastóque flore radicem etiam suffodiunt atque arrodunt: eámque ob caussam Cyrenæi greges ouium quamlongissimè ab iis locis arcent, quibus silphium nascitur: alij sepem obducunt, ne si pecudes propius accedant, ad interiora loca penetrare possint. magno enim apud Cyrenæos in pretio est silphium. Bessus autem Persis, qui participes consiliorum in capiendo Dario fuerant, comitatus, Bactrianisque circiter septem millibus, & Dais vltra Tanaim fluuium habitantibus, regionem Caucaso adiacentem depopulatus est, vt præ vastitate regionis inter se & Alexandrum interiectæ, rerúmque necessariarum penuria, Alexandrum quominus progrederetur impediret. Is verò idcirco nihilominus processit, difficulter quidem ob niuium altitudinem, & commeatus inopiam: processit tamen. Bessus, vt cognouit Alexãdrum non procul abesse, Oxo flumine traiecto, nauigia quibus copias transuexerat incendit. ipse in Nautaca Sogdianæ regionis se recepit. Sequebãtur cum Spitamenes & Oxyartes cum equitibus Sogdianis, & Dais à Tanai profectis. Bactriani equites, quum in vna fuga Bessum salutis suæ spem posuisse intellexerunt, alius aliò dilapsi domum reuerterunt. Alexander inde Drapsaca profectus, recreato exercitu, in Aornos & Bactra mouit, quæ quidem maximæ sunt in Bactris vrbes: quibus primo impetu captis, præsidium in arce Aorni constituit, cui Archelaum Androcli filium, vnum ex amicis, præfecit. Reliquis verò Bactriis non difficulter sese dedentibus Artabazum Persam satrapam dedit. Ipse ad Oxum flumen exercitũ duxit. Oxus fluuius è monte Caucaso fluit, omnium Asiæ fluminum, quotquot Alexander cum exercitu adiit, maximum, Indorum fluminibus exceptis. Hæc enim omnia flumina magnitudine superant. Oxus porro in mare magnum, iuxta Hyrcaniam, influit. conanti Alexandro flumen transire, nulla se facultas offerre videbatur. nãque eius latitudo ad sex maximè stadia extenditur. altitudo latitudini nõ respondet, sed profundior & sabulosus est. Cursus fluminis adeo rapidus, vt facilè quæ vado infixa fuerint subuertat secúmq; rapiat, vtpote q̃ ob sabulũ firmiter stabilita nõ sint. ad hæc

Curt. In nudo e- tus mõtis dorso.

In vet. [illegible]

Νειλόξενον τὸν Σατύρου, ἐπίσκοπον ξὺν στρατιᾷ ἀπολιπών.. τὸ δὲ ὄρος ὁ Καύκασος, ὑψηλὸν μέν ἐστιν, ὥσπερ τι ἄλλο τῆς Ἀσίας, ὡς λέγει Ἀριστόβουλος, ψιλὸν δὲ τὸ πολὺ αὐτοῦ τό γε ταύτῃ. μακρὸν γὰρ ὄρος παρατέτατο ὁ Καύκασος· ὥστε καὶ τὸν Ταῦρον τὸ ὄρος, ὃς δὴ τὴν Κιλικίαν τε καὶ Παμφυλίαν ἀπείργει, ἀπὸ τοῦ Καυκάσου εἶναι λέγουσι, καὶ ἄλλα ὄρη μεγάλα διακεκριμένα ἀπὸ τοῦ Καυκάσου ἄλλῃ καὶ ἄλλῃ ἐπωνυμίᾳ, κατὰ ἔθνη τὰ ἑκάστων. ἀλλὰ ἔν γε τούτῳ τῷ Καυκάσῳ οὐδὲν ἄλλο ὅτι μὴ τέρμινθοι πεφύκασι, καὶ σίλφιον, ὡς λέγει Ἀριστόβουλος. ἀλλὰ καὶ ὣς ἐπῴκητο πολλοῖς ἀνθρώποις, καὶ πρόβατα πολλὰ καὶ κτήνη ἐνέμοντο, ὅτι καὶ χαίρουσι τῷ σιλφίῳ τὰ πρόβατα. καὶ εἰ ἐκ πολλοῦ πρόβατον σιλφίου αἴσθοιτο, καὶ θεῖ ἐπ' αὐτό, καὶ τό, τε ἄνθος ἐπινέμεται, καὶ τὴν ῥίζαν ἀνορύττον καὶ ταύτην κατεσθίει. ἐπὶ τῷδε ἐν Κυρήνῃ ὡς μακροτάτω ἀπελαύνουσι τὰς ποίμνας τῶν χωρίων, ἵνα καὶ αὐτοῖς τὸ σίλφιον φύεται. οἱ δὲ καὶ περιφράσσουσι τὸν χῶρον, τοῦ μηδ' εἰ πελάσειεν αὐτῷ τὰ πρόβατα, δυνατὰ γενέσθαι εἴσω παρελθεῖν· ὅτι πολλοῦ ἄξιον Κυρηναίοις τὸ σίλφιον. Βῆσσος δὲ ἔχων ἀμφ' αὐτὸν Περσῶν τε τοὺς μετασχόντας αὐτῷ τῆς Δαρείου συλλήψεως, καὶ αὐτῶν Βακτρίων ἐς ἑπτακισχιλίους, καὶ Δάας τοὺς ἐπὶ τάδε τοῦ Τανάιδος ποταμοῦ ἐποικοῦντας, ἔφθειρε τὴν ὑπὸ τῷ ὄρει τῷ Καυκάσῳ, ὡς ἐρημίᾳ τε τῆς χώρας τῆς ἐν μέσῳ αὐτοῦ τε καὶ Ἀλεξάνδρου καὶ ἀπορίᾳ τῶν ἐπιτηδείων, ἀπείρξων Ἀλέξανδρον τοῦ μὴ ἐλαύνειν πρόσω. ἀλλ' Ἀλέξανδρος ἤλαυνεν οὐδὲν μεῖον, χαλεπῶς μὲν διά τε χιόνος πολλῆς, καὶ ἐνδείᾳ τῶν ἀναγκαίων, ᾔει δὲ ὅμως. Βῆσσος δέ, ἐπεὶ ἐξηγγέλλετο αὐτῷ οὐ πόρρω ἤδη ὢν Ἀλέξανδρος, διαβὰς τὸν Ὦξον ποταμόν, τὰ μὲν πλοῖα ἐφ' ὧν διέβη κατέκαυσεν, αὐτὸς δὲ ἐς Ναύτακα τῆς Σογδιανῆς χώρας ἀπεχώρει. εἵποντο δὲ αὐτῷ οἵ τε ἀμφὶ Σπιταμένην καὶ Ὀξυάρτην, ἔχοντες τοὺς ἐκ τῆς Σογδιανῆς ἱππέας, καὶ Δάαι οἱ ἀπὸ τοῦ Τανάιδος. οἱ δὲ τῶν Βακτρίων ἱππεῖς, ὡς φεύγειν ἐγνωκότα ἔμαθον Βῆσσον, ἄλλος ἄλλῃ ἐπὶ τὰ σφῶν ἕκαστοι ἀπηλλάγησαν. Ἀλέξανδρος δὲ ἐς Δράψακα ἀφικόμενος, καὶ ἀναπαύσας τὴν στρατιάν, ἐς Ἄορνόν τε ἦγε καὶ Βάκτρα, αἳ δὴ μέγισταί εἰσι πόλεις ἐν τῇ Βακτρίων χώρᾳ. καὶ ταύτας τε ἐξ ἐφόδου ἔλαβε, καὶ φυλακὴν ἐν τῇ ἄκρᾳ τῆς Ἀόρνου ἀπέλιπε, καὶ ἐπὶ ταύτης Ἀρχέλαον τὸν Ἀνδροκλέους, τῶν ἑταίρων. τοῖς δ' ἄλλοις Βακτρίοις οὐ χαλεπῶς προσχωρήσασιν, ἐπέταξε σατράπην Ἀρτάβαζον τὸν Πέρσην. αὐτὸς δὲ ἦγεν ὡς ἐπὶ τὸν Ὦξον ποταμόν. ὁ δὲ Ὦξος ποταμὸς ῥέει μὲν ἐκ τοῦ ὄρους τοῦ Καυκάσου, ἔστι δὲ ποταμῶν μέγιστος τῶν ἐν τῇ Ἀσίᾳ, ὅσους γε δὴ Ἀλέξανδρος καὶ οἱ ξὺν Ἀλεξάνδρῳ ἐπῆλθον, πλὴν τῶν Ἰνδῶν ποταμῶν. οἱ δὲ Ἰνδοὶ ποταμοί, πάντων μέγιστοί εἰσιν. ἐξίησι δὲ ὁ Ὦξος ἐς τὴν μεγάλην θάλασσαν, τὴν καθ' Ὑρκανίαν. διαβαίνειν δὲ ἐπιχειροῦντι αὐτῷ τὸν ποταμόν, πάντῃ ἄπορον ἐφαίνετο. τὸ μὲν γὰρ εὖρος ἦν ἐς ἓξ μάλιστα σταδίους, βάθος δὲ οὐδὲ πρὸς λόγον τοῦ εὔρους, ἀλλὰ πολὺ δή τι βαθύτερος, καὶ ψαμμώδης. καὶ ῥεῦμα ὀξύ, ὡς τὰ καταπηγνύμενα πρὸς αὐτοῦ τοῦ ῥοῦ ἐκστρέφεσθαι ἐκ τῆς γῆς οὐ χαλεπῶς, οἷα δὴ οὐδὲ βεβαίως κατὰ τῆς ψάμμου ἱδρυμένα. ἄλλως τε καὶ

ἀπορία ὕλης ἐν τοῖς πόνοις ἦν· καὶ τριβὴ πολλὴ ἐφαίνετο, εἰ μακρόθεν μετίοιεν ὅσα ἐς γεφύρωσιν τοῦ πόρου. ξυναγαγὼν οὖν τὰς διφθέρας, ὑφ' αἷς ἐσκήνουν οἱ στρατιῶται, φορυτοῦ ἐμπλῆσαι ἐκέλευσεν ὡς ξηροτάτου, καὶ καταδῆσαί τε καὶ ξυρράψαι ἀκριβῶς, τοῦ μὴ ἐνδύεσθαι ἐς αὐτὰς τοῦ ὕδατος. ἐμπλησθεῖσαι δὲ καὶ ξυρραφεῖσαι, ἱκαναὶ ἐγένοντο διαβιβάσαι τὴν στρατιὰν ἐν πέντε ἡμέραις. πρὶν δὲ διαβαίνειν τὸν ποταμόν, τῶν τε Μακεδόνων ἐπιλέξας τοὺς πρεσβυτάτους, καὶ ἤδη ἀπολέμους, καὶ τῶν Θεσσαλῶν τοὺς ἐθελοντὰς καταμείναντας, ἐπ' οἴκου ἀπέστελλεν. ἐκπέμπει δὲ καὶ Στασάνορα, ἕνα τῶν ἑταίρων, ἐς Ἀρείους, προστάξας Ἀρσάκην μὲν τὸν σατράπην τῶν Ἀρείων ξυλλαβεῖν, ὅτι ἐθελοκακεῖν αὐτῷ Ἀρσάκης ἔδοξεν· αὐτὸν δὲ σατράπην εἶναι ἀντ' ἐκείνου Ἀρείων. περάσας δὲ τὸν Ὦξον ποταμόν, ἦγε κατὰ σπουδήν, ἵνα Βῆσσον εἶναι ξὺν τῇ δυνάμει ἐπυνθάνετο. καὶ ἐν τούτῳ ἀφικνοῦνται παρὰ Σπιταμένους καὶ Δαταφέρνου, πρὸς αὐτὸν ἀγγέλλοντες, ὅτι Σπιταμένης καὶ Δαταφέρνης, εἰ πεμφθείη αὐτοῖς ὀλίγη στρατιά, καὶ ἡγεμὼν τῇ στρατιᾷ, ξυλλήψονται Βῆσσον, καὶ παραδώσουσιν Ἀλεξάνδρῳ· ἐπεὶ καὶ νῦν ἀδέσμῳ φυλακῇ φυλάσσεσθαι πρὸς αὐτῶν Βῆσσον. ταῦτα ὡς ἤκουσεν Ἀλέξανδρος, αὐτὸς μὲν ἀναπαύων ἦγε τὴν στρατιὰν σχολαιότερον ἢ πρόσθεν· Πτολεμαῖον δὲ τὸν Λάγου ἀποστέλλει, τῶν τε ἑταίρων ἱππαρχίας τρεῖς ἄγοντα, καὶ τοὺς ἱππακοντιστὰς ἅπαντας· πεζῶν δὲ, τήν τε Φιλώτα τάξιν, καὶ τῶν ὑπασπιστῶν χιλιαρχίαν μίαν, καὶ τοὺς Ἀγριᾶνας πάντας, καὶ τῶν τοξοτῶν τοὺς ἡμίσεας, σπουδῇ ἐλαύνειν κελεύσας, ὡς ἐς Σπιταμένην τε καὶ Δαταφέρνην. καὶ Πτολεμαῖος ᾔει ὡς ἐτέτακτο· καὶ διελθὼν ἐν ἡμέραις τέσσαρσι σταθμοὺς δέκα, ἀφικνεῖται ἐς τὸ στρατόπεδον, οὗ τῇ προτεραίᾳ ηὐλισμένοι ἦσαν οἱ ἀμφὶ τὸν Σπιταμένην βάρβαροι. ἐνταῦθα ἔμαθε Πτολεμαῖος ὅτι οὐ βεβαία τῷ Σπιταμένῃ καὶ Δαταφέρνῃ ἡ γνώμη ἐστὶν ἀμφὶ τῇ παραδόσει τοῦ Βήσσου. τοὺς μὲν δὴ πεζοὺς κατέλιπε, προστάξας ἕπεσθαι ἐν τάξει· αὐτὸς δὲ ξὺν τοῖς ἱππεῦσιν ἐλάσας ἀφίκετο πρὸς κώμην τινά, ἵν' ὁ Βῆσσος ἦν ξὺν ὀλίγοις στρατιώταις. οἱ γὰρ ἀμφὶ τὸν Σπιταμένην μετακεχωρήκεσαν ἤδη ἐκεῖθεν, καταιδεσθέντες αὐτοὶ παραδοῦναι τὸν Βῆσσον. Πτολεμαῖος δὲ περιστήσας ἐν κύκλῳ τῆς κώμης τοὺς ἱππέας (ἦν γάρ τι καὶ τεῖχος περιβεβλημένον καὶ πύλαι κατ' αὐτό) ἐπεκηρυκεύετο τοῖς ἐν τῇ κώμῃ βαρβάροις, ἀπαθεῖς σφᾶς ἀπαλλάσσεσθαι παραδόντας Βῆσσον. οἱ δὲ ἐδέχοντο τοὺς ξὺν Πτολεμαίῳ ἐς τὴν κώμην· καὶ Πτολεμαῖος ξυλλαβὼν Βῆσσον, ὀπίσω ἐπανήει. προπέμψας δὲ, ἤρετο Ἀλέξανδρον ὅπως χρὴ ἐς ὄψιν ἄγειν Ἀλεξάνδρου Βῆσσον. καὶ Ἀλέξανδρος, γυμνὸν ἐν κλοιῷ δήσαντα, οὕτως ἄγειν ἐκέλευσε, καὶ καταστήσαντα ἐν δεξιᾷ τῆς ὁδοῦ, ᾗ αὐτός τε καὶ ἡ στρατιὰ παρελάσεσθαι ἔμελλε. καὶ Πτολεμαῖος οὕτως ἐποίησεν. Ἀλέξανδρος δὲ ἰδὼν τὸν Βῆσσον, ἐπιστήσας τὸ ἅρμα, ἤρετο ἀνθ' ὅτου τὸν βασιλέα τὸν αὑτοῦ καὶ ἅμα οἰκεῖον καὶ εὐεργέτην γενόμενον Δαρεῖον, τὰ μὲν πρῶτα ξυνέλαβε, καὶ δήσας ἦγεν, ἔπειτα ἀπέκτεινε. ὁ δὲ Βῆσσος, οὐ μόνῳ οἱ ταῦτα δό-

A materia etiam pontibus struendis deerat. Multum præterea moræ faciendum videbatur, si ex longinquo apportãda essent quæcunque ad flumen ponte iungendum erant necessaria. Collectis itaque pellibus sub quibus milites in tentoriis degebant, sarmentis quammaximè siccis eas impleri, accuratéque vinciri & consui iubet, ne aquam aliqua ex parte admittere possent. quibus ita obligatis & consutis, exercitum quinque dierum spatio traduxit. Antequam verò flumen traiceret, seligẽs ex Macedonibus qui B aut præ ætate aut vulneribus inepti ad pugnã erant, & ex Thessalis qui voluntarij remanserant, in domos suas remisit. Stasanorem quoq;, vnum ex amicis, in Areos mittit, qui Arsacem Areorum satrapam comprehenderet, quòd mali aliquid moliri videretur: vtque eius loco satrapatum obtineat iubet. Traiecto autem amne Oxo, celeriter eò exercitũ duxit, vbi Bessum cum copiis esse acceperat. Interea nuntij ad eum a Spitamene & Datapherne veniunt, pollicentes, si aliquem ex ducibus suis cum aliquantis copiis C mitteret, sese Bessum comprehensum Alexandro tradituros esse. In custodia enim illũ, citra vincula tamẽ, teneri. Qua re cognita, Alexãder relaxationẽ dans, lentius quam antea exercitum duxit. Ac Ptolemæum quidem Lagi filium cum tribus sociorum equitum cohortibus, & hastaris equitibus omnibus: ex peditibus verò, Philotæ agmine, & argyraspidibus mille, Agrianisque omnibus ac sagittariorum dimidia parte, vt ad Spitamenem & Dataphernem contendat iubet. D Ptolemæus imperata facit, & decem mãsionum iter quatriduo emensus, eò peruenit vbi pridie barbari cũm Spitamene castra habuerant. Ibi certior factus est, dubiam esse Spitamenis & Dataphernis de tradẽdo Besso sententiam. Peditibus itaque relictis, & quadrato agmine sequi iussis, ipse cum equitatu progressus ad vicum quendam venit, in quo Bessus cum paucis militibus agebat. Nam qui cum Spitamene erant iam inde abierant, quòd eos Bessum tradere puderet. E Ptolemæus, pago equitibus circumsesso (erat enim pagus muro & portis cinctus) barbaris paganis denuntiari iubet, incolumes eos abituros, si Bessum tradãt. Barbari Ptolemæũ cum suis copiis intromittũt. Ptolemæus capto Besso ad Alexandrũ reuertitur: nuntiũmque præmittit, qui percõtetur quomodo illũ in cõspectũ suũ adduci velit. Alexander nudum capistro alligatum adduci iubet, & ad dextrũ viæ latus, qua sibi cum exercitu trãseundum esset, sisti. Ptolemæus ita vt imperatum ei est facit. Alexãder Bes- F sum conspicatus, currum sistens, rogauit quam ob causam Darium regem suum pariter atque amicum, & optimè de se meritum, comprehensum & in vinculis ductum interfecisset. cui Bessus, Non ex suo vnius consi-

Curt. Vtres quã plurimos stramẽtis refertos diuidit. His incubantes transnauere amnem.

Curt. Productus est Bessus nõ vinctus modò, sed etiam omni velamento corporis spoliatus.

lio id factum fuisse, sed omniũ qui tum temporis Dario adfuerãt, vti ea ratione salutem sibi apud Alexandrum inuenirent. Tum Alexãder Bessum flagris cædi iussit, ac per præconem pronuntiari eadem illa quæ ipse Besso ob perfidiam suam exprobrarat. Bessus ita flagellis cæsus, in Bactra pœnas capite persoluturus, remittitur. Hæc Ptolemæus de Besso. Aristobulus verò autor est, eos qui cum Spitamene & Datapherne erant, Bessum Ptolemæo adduxisse, atque ita nudum capistro vinctum Alexãdro traditum fuisse. Alexander, equis quos ibi nactus est in supplemẽtum sui equitatus sumtis (multos enim equos tam in transitu Caucasi montis, quàm in itinere ad Oxum amnẽ & discessu ab Oxo amiserat) in Maracanda mouit, qua in vrbe Sogdianorum regia est. Inde ad Tanaim fluuiũ profectus est. huius fluminis (quod & alio nomine Orxantẽ à finitimis barbaris appellari Aristobulus dicit) fontes è Caucaso etiam monte oriuntur. in Hyrcanium etiam mare fertur. Alius porro est Tanais, de quo Herodotus historiarum scriptor dicit, octauum esse flumẽ Scythicum Tanaim, eiúsque fontes ex magno lacu ortos fluere, & in aliũ maiorem lacum, Mæotim dictum, ferri. Atque hunc Tanaim sunt qui Asiæ atque Europæ terminum statuant. quibus quidem ex intimo sinu ponti Euxini Mæotis palus oritur: atque hic Tanais in eam prolapsus, Asiam ab Europa separat: quemadmodũ mare quod inter Gadea, & inter eos qui ex aduerso sunt Afros Numidas, Africam ab Europa diuidit, sicut etiam Africa à reliqua Asia Nilo flumine dirimitur. Eo loco nonnulli ex Macedonibus longius quàm par erat pabulatum digressi à barbaris cæsi sunt, qui sese statim in montes asperrimos omníque ex parte præruptos receperunt. Hi ad XXX M. erant: aduersus quos Alexander assumptis expeditioribus totius exercitus celeriter profectus est. Macedones frequentes in montem insultus faciunt: ac initio quidẽ icti à barbaris, multis vulneribus acceptis, repelluntur. atque ipse Alexander sagitta medium crus traiectus est, sagittæ spiculum in ipso crure abruptum hæsit. Collis nihilominus captus est, ac plerique barbarorum à Macedonibus cæsi, alij è rupibus sese præcipitantes interierunt: adeo vt ex triginta millibus non plurea octo millibus euaserint.

Curt. Quos dum obsides rex inter promptissimos dimicãs, sagitta ictus est, quã in medio crure fixa reliquerat spiculum.

A ξαντα πρᾶξαι ἔφη, ἀλλὰ ξὺν τοῖς τότε ἀμφὶ Δαρεῖον
οὖσιν, ὡς σωτηρίαν σφίσιν εὑρέσθαι παρ' Ἀλεξάν-
δρου. Ἀλέξανδρος δὲ, ἐπὶ τοῖσδε μαστιγοῦν ἐκέλευεν
αὐτὸν, καὶ ἐπιλέγειν τὸν κήρυκα ταῦτα ἐκεῖνα, ὅσα αὐ-
τὸς τῷ Βήσσῳ ἐν τῇ πύστει ὠνείδισε. Βῆσσος μὲν δὴ οὕ-
τως αἰκισθεὶς, ἀποπέμπεται ἐς Βάκτρα ἀποθανού-
μενος. καὶ ταῦτα Πτολεμαῖος ὑπὲρ Βήσσου ἀναγέγρα-
φεν. Ἀριστόβουλος δὲ, τοὺς ἀμφὶ Σπιταμένην τε καὶ Δα-
ταφέρνην, Πτολεμαίῳ ἀγαγεῖν Βῆσσον, καὶ παραδοῦ-
ναι Ἀλεξάνδρῳ γυμνὸν ἐν κλοιῷ δήσαντας. Ἀλέ-
B ξανδρος δὲ ἀναπληρώσας τὸ ἱππικὸν ἐκ τῶν αὐτόθεν
ἵππων (πολλοὶ γὰρ αὐτῷ ἵπποι ἔν τε τῇ ὑπερβολῇ τοῦ Καυ-
κάσου, καὶ ἐν τῇ ἐπὶ τὸν Ὦξόν τε καὶ ἀπὸ τοῦ Ὤξου πορείᾳ
ἐξέλιπον) ὡς ἐπὶ Μαράκανδα ἦγε. τὰ δέ ἐστι βασίλεια
τῆς Σογδιανῆς χώρας. ἐνθένδε ἐπὶ τὸν Τάναϊν πο-
ταμὸν προῄει. τῷ δὲ Τανάϊδι τούτῳ, ὃν δὴ καὶ Ὀρξάν-
την ἄλλῳ ὀνόματι πρὸς τῶν ἐπιχωρίων βαρβάρων
καλεῖσθαι λέγει Ἀριστόβουλος, αἱ πηγαὶ μὲν ἐκ τοῦ Καυ-
κάσου ὄρους καὶ αὐτῷ εἰσίν. ἐξίησι δὲ καὶ οὗτος ὁ ποταμὸς
ἐς τὴν Ὑρκανίαν θάλασσαν. ἄλλος δ' ἂν εἴη Τάναϊς,
C ὑπὲρ ὅτου λέγει ὁ Ἡρόδοτος ὁ λογοποιὸς, ὄγδοον εἶναι
τὸν ποταμὸν τὸν Σκυθικὸν Τάναϊν, καὶ ῥέειν μὲν ἐκ λί-
μνης μεγάλης ἀνίσχοντα, ἐκδιδόναι δὲ ἐς λίμνην ἔτι
μείζω τὴν καλουμένην Μαιῶτιν. καὶ τὸν Τάναϊν τοῦ-
τον εἰσὶν οἳ ὅρον ποιοῦσι τῆς Ἀσίας καὶ τῆς Εὐρώπης
οἷς δὴ ἀπὸ τοῦ μυχοῦ τοῦ πόντου τοῦ Εὐξείνου ἡ λίμνη τε
ἡ Μαιῶτις· καὶ ὁ ἐς ταύτην ἐξιεὶς ποταμὸς ὁ Τάναϊς
οὗτος, διείργει τὴν Ἀσίαν τε καὶ τὴν Εὐρώπην, καθάπερ
ἡ κατὰ Γάδειρά τε καὶ τοὺς ἀντιπέρας Γαδείρων Λίβυας
τοὺς Νομάδας θάλασσα, τὴν Λιβύην αὖ καὶ τὴν Εὐ-
D ρώπην διείργει· οἷς γε δὴ ἡ Λιβύη ἀπὸ τῆς Ἀσίας τῆς ἄλ-
λης τῷ Νείλῳ ποταμῷ διακέκριται. ἐνταῦθα ἀπο-
σκεδασθέντες τινὲς τῶν Μακεδόνων ἐς προνομὴν, κα-
τακόπτονται πρὸς τῶν βαρβάρων. οἱ δὲ δράσαντες τὸ ἔρ-
γον, ἀπέφυγον ἐς ὄρος τραχύτατον, καὶ πάντη ἀπότο-
μον. ἦσαν δὲ τὸ πλῆθος ἐς τρισμυρίους· καὶ ἐπὶ τού-
τοις Ἀλέξανδρος τοὺς κουφοτάτους τῆς στρατιᾶς ἀνα-
λαβὼν ἦγεν· ἔνθα δὴ προσβολαὶ πολλαὶ ἐγίγνοντο τοῖς
Μακεδόσιν ἐς τὸ ὄρος. καὶ τὰ μὲν πρῶτα ἀπεκρούον-
το, βαλλόμενοι ἐκ τῶν βαρβάρων· καὶ ἄλλοι τε πολλοὶ
E τραυματίαι ἐγένοντο, καὶ αὐτὸς Ἀλέξανδρος ἐς τὴν κνή-
μην τοξεύεται διαμπὰξ, καὶ τῆς περόνης τι ἀποθραύ-
εται αὐτῷ ἐκ τοῦ τοξεύματος. ἀλλὰ καὶ ὣς ἔλαβέ τε τὸ
χωρίον, καὶ τῶν βαρβάρων οἱ μὲν αὐτοῦ κατεκόπησαν
πρὸς τῶν Μακεδόνων, πολλοὶ δὲ καὶ κατὰ τῶν πετρῶν ῥίψαν-
τες σφᾶς ἀπέθανον· ὥστε ἐκ τρισμυρίων οὐ πλείους
ἀποσωθῆναι ὀκτακισχιλίων.

ΑΡΡΙΑΝΟΥ ΙΣΤΟΡΙΩΝ ΑΝΑΒΑΣΕΩΣ Ἀλεξάνδρου,

Βιβλίον τέταρτον.

A Οὐ ΠΟΛΛΑΙΣ δὲ ἡμέραις ὕστερον, ἀφικνοῦνται παρ' Ἀλέξανδρον πρέσβεις, παρά τε Σκυθῶν τῶν Ἀβίων καλουμένων (οὓς καὶ Ὅμηρος δικαιοτάτους ἀνθρώπους εἰπὼν ἐν τῇ ποιήσει, ἐπήνεσεν. οἰκοῦσι δὲ ἐν τῇ Ἀσίᾳ οὗτοι αὐτόνομοι, οὐχ ἥκιστα διὰ πενίαν τε καὶ δικαιότητα) καὶ παρὰ τῶν ἐκ τῆς Εὐρώπης Σκυθῶν, οἳ δὴ τὸ μέγιστον ἔθνος Σκυθικὸν ἐν τῇ Εὐρώπῃ ἐποικοῦσι. καὶ τούτοις ξυμπέμπει Ἀλέξανδρος τῶν ἑταίρων, πρόφασιν μὲν, κατὰ πρεσβείαν φιλίαν ξυνθησομένους· ὁ δὲ νοῦς τῆς πομπῆς, ἐς κατασκοπήν τι μᾶλλον ἔφερε, φύσεώς τε τῆς χώρας τῆς Σκυθικῆς, καὶ πλήθους αὐτῶν, καὶ νομαίων, καὶ ὁπλίσεως ἥντινα ἔχοντες στέλλονται ἐς τὰς μάχας. αὐτὸς δὲ πρὸς τῷ Ταναΐδι ποταμῷ ἐπενόει πόλιν οἰκίσαι, καὶ ταύτην ἑαυτοῦ ἐπώνυμον. ὅ, τε γὰρ χῶρος ἐπιτήδειος αὐτῷ ἐφαίνετο αὐξῆσαι τὴν πόλιν ἐπὶ μέγα, καὶ ὅτι ἐν καλῷ οἰκισθήσεσθαι τῆς ἐπὶ Σκύθας, εἴποτε ξυμβαίνοι, ἐλάσεως, καὶ τῆς προφυλακῆς τῆς χώρας πρὸς τὰς καταδρομὰς τῶν πέραν τοῦ ποταμοῦ ἐποικούντων βαρβάρων. ἐδόκει δ' ἂν καὶ μεγάλη γενέσθαι ἡ πόλις, πλήθει τε τῶν ἐς αὐτὴν ξυνοικιζομένων, καὶ τοῦ ὀνόματος τῇ λαμπρότητι. καὶ ἐν τούτῳ οἱ πρόσχωροι τῷ ποταμῷ βάρβαροι τούς τε τὰ φρούρια ἐν ταῖς πόλεσι σφῶν ἔχοντας στρατιώτας τῶν Μακεδόνων ξυλλαβόντες ἀπέκτειναν, καὶ τὰς πόλεις ἐς ἀσφάλειαν τινὰ μᾶλλον ὠχύρουν. ξυνεπελάβοντο δὲ αὐτοῖς τῆς ἀποστάσεως καὶ τῶν Σογδιανῶν οἱ πολλοί, ἐπαρθέντες πρὸς τῶν ξυλλαβόντων Βῆσσον. ὥστε καὶ τῶν Βακτριανῶν ἔστιν οὓς σφίσιν οὗτοι ξυναπέστησαν· εἴτε δὴ καὶ δείσαντες Ἀλέξανδρον, εἴτε καὶ λόγον ἐπὶ τῇ ἀποστάσει διδόντες, ὅτι ἐς ἕνα ξύλλογον ἐπηγγέλκει Ἀλέξανδρος ξυνελθεῖν τοὺς ὑπάρχους τῆς χώρας ἐκείνης, εἰς Ζαρίασπα τὴν μεγίστην πόλιν, ὡς ἐπ' ἀγαθῷ οὐδενὶ τοῦ ξυλλόγου γιγνομένου. ταῦτα ὡς ἀπηγγέλθη Ἀλεξάνδρῳ, παραγγείλας τοῖς πεζοῖς κατὰ λόχους κλίμακας ποιεῖσθαι, ὅσαι ἑκάστῳ λόχῳ ἐπηγγέλθησαν, αὐτὸς μὲν ἐπὶ τὴν πρώτην ἀπὸ τοῦ στρατοπέδου ὁρμηθεὶς πόλιν προὐχώρει, ᾗ ὄνομα ἦν Γάζα. ἐς γὰρ ἑπτὰ πόλεις συμπεφευγέναι ἐλέγοντο οἱ ἐκ τῆς χώρας βάρβαροι. Κρατερὸν δὲ ἐκπέμπει πρὸς τὴν καλουμένην Κυρούπολιν, ἥπερ μεγίστη πασῶν· καὶ ἐς αὐτὴν οἱ πλεῖστοι ξυνειλεγμένοι ἦσαν τῶν βαρβάρων. παρήγγελτο δὲ αὐτῷ στρατοπεδεῦσαι πλησίον τῆς πόλεως, καὶ τάφρον τε ἐν κύκλῳ αὐτῆς ὀρύξαι, καὶ χάρακα περιβαλέσθαι, καὶ τὰς μηχανὰς ὅσαις χρῆσθαι ξυμπηγνύναι· ὡς πρὸς τοὺς ἀμφὶ Κρατερὸν τὴν γνώμην τετραμμένοι οἱ ἐκ τῆς πόλεως ταύτης, ἀδύνατοι ὦσι ταῖς ἄλλαις πόλεσιν ἐπωφελεῖν. αὐτὸς δὲ ἐπὶ τὴν Γάζαν

ARRIANI HISTORIARVM DE EXPEDItione Alexandri,

Liber quartus.

A PAVCIS pòst diebus legati ad Alexandrum veniūt à Scythis, quos Abios vocant (quos & Homerus iustissimos mortalium appellās in suo opere laudat. hi Asiam incolunt, nullis legibus subiecti, ob paupertatem nimirum cum iustitia cōiunctam) & à Scythis Europæis. maxima enim natio Scythica Europam colit. Cum his redeuntibus Alexander quosdam ex amicis mittit, prætextu B quidem amicitiæ per legationem componendæ: re autem vera non aliò spectabat hæc missio, quàm vt naturam Scythicæ regionis specularentur, & quanta esset incolarum multitudo, qui mores, quáve armatura vtentes in pugnam prodirēt, cognoscerent. Ipse iuxta Tanaim fluuium vrbem condere statuerat, eámq; suo de nomine vocare. Nam & ipse locus percommodus videbatur ad vrbem amplificandam, & opportunam sedem censebat ad expeditionem (siquando id res C postularet) in Scythas faciēdam. tum etiam propugnaculum fore regionis aduersus barbarorum qui cis flumen degebant incursiones. Magnam autem vrbem fore, tum ex incolarum frequentia, tum ex nominis splendore, autumabat. Interea barbari fluuio finitimi Macedonum milites, qui in Scythicis vrbibus præsidio constituti erant, comprehensos interficiūt, vrbésque suas maioris securitatis causa muniunt. Coniunxerant se illorum defectioni Sogdianorū plerique, sollicitati ab iis qui Bessum ceperāt. qui & Ba-D ctrianorum nonnullos ad se pertraxerunt: siue quòd Alexandrum timerent, siue rationē defectionis dantes, quòd Alexander præsidum illius prouinciæ conuentus ad Zariaspa vrbem maximam indixisset. è quo quidem conuentu nihil boni ipsis sperandum videbatur. Hæc vbi Alexādro nuntiata sunt, quamprimùm vt pedites per singulas cohortes scalas parent iubet: ipséque ad primam ab exercitu vrbem (Gazæ nomen erat) cum copiis tendit. Nam in septem oppida bar-E bari eius regionis confugisse ferebātur. Craterum Cyropolim mittit, vt omnium vrbium maximam, & in quam plurimi barbarorum se receperant. Huic imperat vt castra prope vrbem locet, fossámque in orbem ducat, & vallo muniat, ac machinas quibus opus sit componat: vt oppidani Cratero propulsando occupati, aliis vrbibus opem ferre non possent. Ipse verò simulac Gazam

Curt. Alexander ad Tanaim amnem redit, & quā tum solo occupauerāt castris, muro circundedit. LX stadiorum vrbis murus fuit.

peruenit, primo statim impetu murum terreum alioqui & parum altum inuadi iubet, scalis omni ex parte admotis. Tum funditores & sagittarij ac iaculatores simul cum peditibus impetum facientibus murorum propugnatores è machinis lacessunt, telísq; petunt. adeo vt præ nimia telorũ vi muro confestim propugnatoribus nudato, scalæ celeriter admotæ sint, Macedonésque murum conscenderint. ac viros quidem omnes interimunt: (ita enim iusserat Alexander) mulieribus ac pueris, reliquáque præda direpta. Inde ad alteram ab hac vrbem statim mouit, quæ eiusdem cum Gaza structuræ erat. eam quum eodem die cepisset, idem de captiuis quod de Gazæis statuit. Tertiã deinde vrbem adortus, postero die primo impetu cepit. Interea verò dum ipse has vrbes cum peditatu expugnat, equitatum ad alias duas vicinas vrbes mittit: iubens vt cauerẽtne earum incolæ, vicinarũ vrbium expugnatione, ipsiúsque haud procul inde aduẽtu cognito, in fugã versi, difficilem sibi insequẽdi rationẽ facerent. Et quidem ita vt cogitarat euenit, missióque equitũ necessaria fuit. Barbari enim qui duas alias vrbes nondum captas tenebant, conspecto fumo incensæ vrbis quæ ipsis ex aduerso sita erat, (& nonnulli etiam qui ex ea calamitate euaserant captæ vrbis nuntium attulerant) quammaxima celeritate poterant confertim ex vrbibus diffugientes, in instructum equitum agmen incidunt, multíque eorum interfecti sunt. His quinque oppidis biduo captis ac direptis, ad maximam illorum vrbem Cyripolim contendit. Erat hæc editiore muro quàm aliæ munita, vtpote à Cyro condita: quúmque plurimi bellicosissimíque eius regionis barbari in eam cõfugissent, non perinde facilè primo impetu à Macedonibus capi potuit. Porro Alexander tormentis admotis, murũ quatere statuerat, & qua parte perfractus fuisset impetum facere. Cæterùm vt vidit alueũ fluminis, quod vrbẽ torrẽtis instar plabitur, aqua vacuum tum temporis siccúmque esse, neque contiguum muro esse, sed transitum militibus ad subeundum in vrbem præbere: assumtis corporis custodibus, & scutatis ac sagittariis, Agrianísque: barbaris ad machinas earúmque propugnatores conuersis, clã per alueum cum paucis primùm in vrbem subit, refractísque interius portis quæ ex ea parte erant, facilè reliquos milites intromittit. Tum barbari vbi captam iam vrbem esse senserunt, nihilominus tamen in Alexandri milites conuersi, atrocem conflictum edunt. Alexander ipse saxum capite & ceruice excepit, Craterus multíque alij ex ducibus sagittis icti. Barbari tandem foro pulsi sunt. Interea qui murũ oppugnabant, cum iam propugnatoribus vacuũ capiunt: & primo quidem tumultu captæ vrbis cæsi sunt ex hostibus circiter octo millia. Reliqui (erant enim in vniuersum octodecim millia eorum qui

Curt. Vrbẽ corona circumdedit, munitiorẽ quàm vt primo impetu capi posset.

A ἐπεὶ ἀφίκετο, ὡς εἶχεν, ἐξ ἐφόδου σημαίνει προσβάλλειν τῷ τείχει, γηΐνῳ τε καὶ οὐχ ὑψηλῷ ὄντι, προσθέντας ἐν κύκλῳ πάντοθεν τὰς κλίμακας. οἱ δὲ σφενδονῆται αὐτῷ, καὶ οἱ τοξόται καὶ οἱ ἀκοντισταὶ, ὁμοῦ τῇ ἐφόδῳ τῶν πεζῶν ἐσηκόντιζον εἰς τοὺς προμαχομένους ἀπὸ τοῦ τείχους, καὶ βέλη ἀπὸ μηχανῶν ἠφίετο. ὥστε ὀξέως μὲν ἀπὸ τοῦ πλήθους τῶν βελῶν ἐγυμνώθη τὸ τεῖχος τῶν προμαχομένων, ταχεῖα δὲ ἡ πρόσθεσις τῶν κλιμάκων καὶ ἡ ἀνάβασις τῶν Μακεδόνων ἡ ἐπὶ τὸ τεῖχος ἐγίγνετο. τοὺς μὲν δὴ ἄνδρας πάντας ἀπέκτειναν, οὕτως πρὸς B Ἀλεξάνδρου προστεταγμένον· γυναῖκας δὲ καὶ παῖδας καὶ τὴν ἄλλην λείαν διήρπασαν. ἔνθεν δὲ εὐθὺς ᾔει ἐπὶ τὴν δευτέραν ἀπ᾽ ἐκείνης πόλιν ᾠκισμένην, καὶ ταύτην τῷ αὐτῷ τε τρόπῳ, καὶ τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ λαμβάνει, καὶ τοὺς ἁλόντας τὰ αὐτὰ ἔπραξεν. ὁ δὲ ᾔει ἐπὶ τὴν τρίτην πόλιν, καὶ ταύτην τῇ ὑστεραίᾳ ἐπὶ τῇ πρώτῃ προσβολῇ εἷλεν. ἐν ᾧ δὲ αὐτὸς ξὺν τοῖς πεζοῖς ἀμφὶ ταῦτα εἶχε, τοὺς ἱππέας ἐκπέμπει ἐς τὰς δύο τὰς πλησίον πόλεις, προστάξας παραφυλάττειν τοὺς ἀνθρώπους τοὺς ἔνδον, μήποτε τὴν ἅλωσιν αἰσθόμενοι τῶν C πλησίον πόλεων, καὶ ἅμα τὴν αὐτοῦ οὐ διὰ μακροῦ ἔφοδον, ἐς φυγὴν τραπέντες ἄποροι αὐτῷ διώκειν γένωνται. καὶ ξυνέβη δὲ ὅπως εἴκασε, καὶ ἐν δέοντι ἐγένετο αὐτῷ ἡ πομπὴ τῶν ἱππέων. οἱ γὰρ τὰς δύο τὰς οὔπω ἑαλωκυίας πόλεις ἔχοντες τῶν βαρβάρων, ὡς καπνόν τε εἶδον ἀπὸ τῆς πρὸ σφῶν πόλεως ἐμπιπραμένης, καί τινες ἀπὸ τοῦ πάθους αὐτοῦ διαφυγόντες, αὐτάγγελοι τῆς ἁλώσεως ἐγένοντο· ὡς τάχους ἕκαστοι εἶχον, ἀθρόοι ἐκ τῶν πόλεων φεύγοντες, ἐμπίπτουσιν ἐς τὸ στῖφος τῶν ἱππέων ξυντεταγμένον, καὶ κατεκό-D πησαν οἱ πλεῖστοι αὐτῶν. οὕτω δὴ τὰς πέντε πόλεις ἐν δυσὶν ἡμέραις ἑλών τε καὶ ἐξανδραποδισάμενος, ᾔει ἐπὶ τὴν μεγίστην αὐτῶν τὴν Κυρούπολιν. ἡ δὲ τετειχισμένη τε ἦν ὑψηλοτέρῳ τείχει ἤπερ αἱ ἄλλαι, οἷα δὴ ὑπὸ Κύρου οἰκισθεῖσα, καὶ τοῦ πλείστου καὶ μαχιμωτάτου τῶν ταύτῃ βαρβάρων ἐς ταύτην συμπεφευγότος, οὐχ ὡσαύτως ῥᾳδία ἐξ ἐφόδου ἑλεῖν τοῖς Μακεδόσιν ἐγίγνετο. ἀλλὰ μηχανὰς γὰρ προσάγων τῷ τείχει Ἀλέξανδρος, ταύτῃ μὲν κατασείειν ἐπενόει τὸ τεῖχος, καὶ κατὰ τὸ ἀεὶ παραρρηγνύμενον αὐτοῦ τὰς προσβολὰς ποιεῖ-E σθαι. αὐτὸς δὲ ὡς κατεῖδε τοὺς ὀχετοὺς τοῦ ποταμοῦ, ὃς διὰ τῆς πόλεως χειμάρρους ὢν διέρχεται, ξηροὺς ἐν τῷ τότε ὕδατος, καὶ οὐ ξυνεχεῖς τοῖς τείχεσιν, ἀλλ᾽ οἵους παρασχεῖν πάροδον τοῖς στρατιώταις διαδῦναι ἐς τὴν πόλιν· ἀναλαβὼν τούς τε σωματοφύλακας, καὶ τοὺς ὑπασπιστὰς, καὶ τοὺς τοξότας, καὶ τοὺς Ἀγριᾶνας· τετραμμένων τῶν βαρβάρων πρὸς τὰς μηχανὰς, καὶ τοὺς ταύτῃ προσμαχομένους, λανθάνει κατὰ τοὺς ὀχετοὺς ξὺν ὀλίγοις τὸ πρῶτον παρελθὼν ἐς τὴν πόλιν. ἀναρρήξας δὲ ἔνδοθεν τὰς πύλας, αἳ κατὰ τοῦτο τὸ χωρίον ἦσαν, δέχεται καὶ τοὺς ἄλλους στρα-F τιώτας εὐπετῶς. ἔνθα δὴ οἱ βάρβαροι ἐχομένην ἤδη τὴν πόλιν αἰσθόμενοι, ἐπὶ τοὺς ἀμφ᾽ Ἀλέξανδρον ὅμως ἐστράπησαν, καὶ γίγνεται προσβολὴ αὐτῶν καρτερά. καὶ βάλλεται λίθῳ αὐτὸς Ἀλέξανδρος βιαίως τήν τε κεφαλὴν καὶ τὸν αὐχένα, καὶ Κρατερὸς τοξεύματι, καὶ πολλοὶ ἄλλοι τῶν ἡγεμόνων. ἀλλὰ καὶ ὣς ἐξέωσαν ἐκ τῆς ἀγορᾶς τοὺς βαρβάρους· καὶ ἐν τούτῳ οἱ κατὰ τὸ τεῖχος προσβεβληκότες, ἔρημον ἤδη τὸ τεῖχος τῶν προμαχομένων αἱροῦσιν. ἐν μὲν δὴ τῇ πρώτῃ καταλήψει τῆς πόλεως ἀπέθανον τῶν πολεμίων μάλιστα ἐς ὀκτακισχιλίους.

οἱ δὲ λοιποὶ (ἦσαν γὰρ οἱ πάντες ἐς μυρίους καὶ ὀκτακισχιλίους οἱ ξυνεληλυθότες) καταφεύγουσιν ἐς τὴν ἄκραν. καὶ τούτους περιστρατοπεδεύσας Ἀλέξανδρος, ἡμέρᾳ μιᾷ ἐφρούρησεν· οἱ δὲ ἐνδείᾳ ὕδατος ἐνεχείρισαν σφᾶς Ἀλεξάνδρῳ. τὴν δὲ ἑβδόμην πόλιν ἐξ ἐφόδου ἔλαβε. Πτολεμαῖος μὲν λέγει ὅτι αὐτοὺς σφᾶς ἐνδόντας· Ἀριστόβουλος δὲ, ὅτι βίᾳ καὶ ταύτην ἐξεῖλε, καὶ ὅτι πάντας τοὺς καταληφθέντας ἐν αὐτῇ ἀπέκτεινε. Πτολεμαῖος δὲ καταvεῖμαι λέγει αὐτὸν τοὺς ἀνθρώπους τῇ στρατιᾷ, καὶ δεδεμένους κελεῦσαι φυλάττεσθαι, ἔστ' ἂν ἐκ τῆς χώρας ἀπαλλάττηται αὐτός· ὡς μηδένα ἀπολελεῖφθαι τῶν τὴν ἀπόστασιν πραξάντων. ἐν τούτῳ δὲ τῶν ἐκ τῆς Ἀσίας Σκυθῶν στρατιὰ ἀφικνεῖται πρὸς τὰς ὄχθας τοῦ ποταμοῦ τοῦ Ταναΐδος, ἀκούσαντες οἱ πολλοὶ αὐτῶν ὅτι εἰσὶν οἳ καὶ τῶν ἐπέκεινα τοῦ ποταμοῦ βαρβάρων ἀπ' Ἀλεξάνδρου ἀφεστᾶσιν· ὡς εἰ δή τι λόγου ἄξιον νεωτερίζοιτο, καὶ αὐτοὶ ἐπιθησόμενοι τοῖς Μακεδόσι. καὶ οἱ ἀμφὶ Σπιταμένην δὲ ἀπηγγέλθη ὅτι τοὺς ἐν Μαρακάνδοις καταληφθέντας ἐν τῇ ἄκρᾳ, πολιορκοῦσιν. ἔνθα δὴ Ἀλέξανδρος ἐπὶ μὲν τοὺς ἀμφὶ Σπιταμένην, Ἀνδρόμαχόν τε ἀποστέλλει καὶ Μενέδημον, καὶ Κάρανον, ἱππέας μὲν ἔχοντας τῶν ἑταίρων ὡς ἑξήκοντα, καὶ τῶν μισθοφόρων ὀκτακοσίους, ὧν Κάρανος ἡγεῖτο· πεζοὺς δὲ μισθοφόρους ἐς χιλίους πεντακοσίους. ἐπιτάσσει δὲ αὐτοῖς Φαρνούχην τὸν ἑρμηνέα, τὸ μὲν γένος Λύκιον, ἐμπείρως δὲ τῆς τε φωνῆς τῆς ταύτῃ βαρβάρων ἔχοντα, καὶ τὰ ἄλλα ὁμιλῆσαι αὐτοῖς δεξιὸν φαινόμενον. αὐτὸς δὲ τὴν πόλιν, ἣν ἐπενόει, τειχίσας ἐν ἡμέραις εἴκοσι, καὶ ξυνοικίσας ἐς αὐτὴν τῶν τε Ἑλλήνων μισθοφόρων, καὶ ὅστις τῶν προσοικούντων βαρβάρων ἐθελοντὴς μετέσχε τῆς ξυνοικίσεως, καί τινας καὶ τῶν ἐκ τοῦ στρατοπέδου Μακεδόνων, ὅσοι ἀπόμαχοι ἤδη ἦσαν· θύσας τοῖς θεοῖς ὡς νόμος αὐτῷ, καὶ ἀγῶνα ἱππικόν τε καὶ γυμνικὸν ποιήσας, ὡς οὐκ ἀπαλλασσομένους ἑώρα τοὺς Σκύθας ἀπὸ τῆς ὄχθης τοῦ ποταμοῦ, ἀλλ' ἐκτοξεύοντας ἐς τὸν ποταμὸν ἑωρᾶτο, οὐ πλατὺν ταύτῃ ὄντα, καί τινα καὶ πρὸς ὕβριν τοῦ Ἀλεξάνδρου βαρβαρικῶς ἐθρασύνοντο· ὡς οὐκ ἂν τολμήσοντα Ἀλέξανδρον ἅψασθαι Σκυθῶν, ἢ μαθόντα ἂν ὅτι περ τὸ διάφορον Σκύθαις τε καὶ τοῖς Ἀσιανοῖς βαρβάροις· ὑπὸ τούτων παροξυνόμενος, ἐπενόει διαβαίνειν ἐπ' αὐτούς, καὶ τὰς διφθέρας παρεσκεύαζεν ἐπὶ τοῦ πόρου. θυομένῳ δὲ ἐπὶ τῇ διαβάσει, τὰ ἱερὰ οὐκ ἐγίγνετο. ὁ δὲ βαρέως μὲν ἔφερεν οὐ γιγνομένων· ὅμως δὲ ἐκαρτέρει, καὶ ἔμενεν. ὡς δὲ οὐκ ἀνίεσαν οἱ Σκύθαι, αὖθις ἐπὶ τῇ διαβάσει ἐθύετο· καὶ αὖ ἐς κίνδυνον αὐτῷ σημαίνεσθαι Ἀρίστανδρος ὁ μάντις ἔφραζεν. ὁ δὲ κρεῖσσον ἔφη ἐς ἔσχατον κινδύνου ἐλθεῖν, ἢ καταστρεψάμενον ξύμπασαν ὀλίγου δεῖν τὴν Ἀσίαν, γέλωτα εἶναι Σκύθαις, καθάπερ Δαρεῖος ὁ Ξέρξου πατὴρ πάλαι ἐγένετο. Ἀρίστανδρος δὲ οὐκ ἔφη παρὰ τὰ ἐκ τοῦ θείου σημαινόμενα ἄλλα ἀποδείξασθαι, ὅτι ἄλλα ἐθέλει ἀκοῦσαι Ἀλέξανδρος. ὁ δὲ, ὡς αἵ τε διφθέραι αὐτῷ παρεσκευασμέναι ἦσαν ἐπὶ τοῦ πόρου, καὶ ὁ στρατὸς ἐξωπλισμένος ἐφειστήκει τῷ ποταμῷ, αἵ τε μηχαναὶ ἀπὸ ξυνθήματος ἐξηκόντιζον ἐς τοὺς Σκύθας παριππεύοντας ἐπὶ τῇ ὄχθῃ· καὶ ἔστιν οἳ αὐτῶν ἐτιτρώσκοντο ἐκ τῶν βελῶν, εἷς δὲ διὰ τοῦ γέρρου

A conuenerant) in arcem confugerunt. Quos quum Alexander vno die obsessos tenuisset, aquarum inopia pressi deditionem fecerũt. Septimam vrbem primo insultu cepit: deditione quidem, vt Ptolemæus scribit: Aristobulus verò etiam hanc vi captam tradit, omnésque in ea cõprehensos, interfectos fuisse. Ptolemæus captiuos in exercitum distributos narrat, vinctósque custodiri iussos, donec ipse ex ea regione discederet: nequis eorum qui defectionem fecerant relinqueretur. Dum hæc geruntur, Scytharum Asia-
B ticorum exercitus ad ripas Tanais fluuij venit, quòd audissent nonnullos barbarorum trans flumen incolentes ab Alexandro defecisse: vt siqua insignis defectio fieret, ipsi quoque in Macedones irruerent. Eodem tempore nuntiatum est, Spitamenem eos qui Paracadis in arce relicti erant obsidere. Itaque Alexãder aduersus Spitamenem, Andromachum mittit, & Menedemum, ac Caranum, cúmque his equites ex sociis sexaginta, ex mercenariis octingentos, quos du-
C cebat Caranus, pedites autem mercenarios mille quingentos. His adiungit Pharnuchẽ interpretem, Lycium genere, qui barbarorum linguam callebat, aptúsque qui cum iis ageret videbatur. Ipse vrbem, quam condere statuerat, viginti dierum spatio muro circumplexus, eam Græcis mercenariis habitandam dat, & finitimis barbaris quibus sua sponte eò commigrandi voluntas fuit, nonnullis etiam Macedonibus, qui inepti bello erant. Deinde facto diis sacrificio pro more suo, & certamine equestri ac gymnico e-
D dito, quum Scythas à flumine non recedere cerneret, sed trans flumen (cuius exigua erat ea parte latitudo) tela mittere, nonnulla etiam probra in Alexandrum barbarico more iacere: nimirum non audere Alexandrum cum Scythis congredi, aut, si faciat, experturum quantum inter Scythas & barbaros Asiaticos intersit: his rebus irritatus Alexander, transire in eos statuit, pellésque ad traiiciendum parari iubet. "Facto i-
E gitur pro transitu sacrificio, exta nihil prosperi portenderunt. quod quidem grauiter tulit, patienter tamen sustinuit, ibique moram fecit. Scythis verò à contumelia non desistentibus, rursus pro transitu sacrificium fecit. quúmque Aristander vates "periculum portendi diceret, Alexander respondit, Satius esse extremum periculum adire, quàm se, tota pene Asia subacta, Scythis ludibrio esse, quemadmodum Darius Xerxis pater olim fuisset. "Aristander contrà, non alia quàm quæ diuinitus portẽdebantur de-
F claraturum se respondit, tametsi Alexander alia audire mallet. Alexander nihilominus, paratis iam ad transitum pellibus, exercitúque armato ad amnem stante, tormentis tela, signo dato, in Scythas ad ripam obequitantes excuti iubet. ac nonnulli quidem Scythæ telorum iactu vulnerati sunt: vnus scutum & thoracem traiectus, ex equo

Curt. Aristandrum, cui credulitatem suam addixerat, explorare euentus rerũ sacrificiis iubet.

Curt. Deos obstare cõsilio, magnúmque periculum, si flumen transisset, ostẽdi.

Curt. Aristander occurrerat, tristia exta fuisse significans.

Cur. Et vt territos recipientesq; equos videre, a sacra mutua adhortatione in terrã desiliere. Turbatis acriter pedem inferre coeperunt.

procidit. At barbari, longinquo telorum iactu,& strenui illius viri cæde perterriti, parumper à ripa retrocesserunt. ° Alexander illos telorum iactu perturbatos conspicatus, tubis clangentibus flumen traosit, atque ipsum pręeuntem reliquus exercitus subsequutus est: ac primùm quidem sagittariis & funditoribus transmissis, fundis telisq; Scythas lacessere iubet, ne in phalangem transeuntẽ irruerẽt, priusquam vniuersus equitatus trãsmissus esset. Quúmque iam omnes in vlteriorem ripam euasissent, primùm quidem equitum sociorum agmen vnum, & eorum qui sarissas gestant cohortes quatuor in Scythas immisit. quorum impetum sustinentes Scythæ, atque equitatu cingẽtes, multi paucos premebant, simulq; facile se recipiebant. Alexander sagittarios atq; Agrianos, aliosq; expeditos quibus pręerat Balacrus, equitibus permiscens, in Scythas inmouit. ijsque inter se congressis, tria equitum sociorum agmina, equitésque iaculatores omnes in eos ferri iubet: ipse reliquum equitatũ ducẽs ex aduerso in eos contendit. Iamque non amplius equitatum in orbem vt antea ducere poterant. Simol enim & equitatus eos premebat, atque expediti equitibus misti, equitatum tuto circunducere non sinebant. Tum manifesta Scytharum fuga fit, cæsis circiter mille, & in iis vno ex ducibus Satrace, captis CL. Quúmque fugientes Scythas in summo æstu acerrimè insequerentur, vniuersus exercitus magna siti laborauit. Ipse etiam Alexander aqua, qualem ea regio fert, vitiosa nimirum, epota, vehementi profluuio alui correptus est. quæ res Macedones ab insequendis hostibus remorata fuit. Omnes alioqui, meo iudicio, ea in fuga interiissent, nisi Alexander corpore malè affecto fuisset. Ipse io summum vitæ discrimen adductus, retro in castra relatus est: atque ita Aristandri vaticinium euenit. Haud multo pòst legati à rege Scytharum ad Alexandrum veniunt, factum excusaturi: Non esse ei illata arma communi totius gentis Scythicæ cõsilio, sed ab iis qui latronum more ex rapto viuerent. se imperata facere velle. Alexander huic humaniter respõdet: quia neque honestum putabat, si excusationem illius suspectam haberet, prælio rem non decernere: neque opportunum sibi videbatur eo tempore prælium committere, At qui Maracãdis in arce obsidebãtur Macedones, quum Spitamenes cum suis copiis impetum in eos fecisset, excursione facta, nonnullos hostium interfecerunt, reliquos omnes repulerunt, ipsique incolumes in arcem sese receperunt. Postquam verò Spitameni nuntiatum est eos qui in Maracanda auxilio obsessis missi fuerant appropinquare, relicta obsidione arcis, ad Sogdianæ prouinciæ regiam contendit: Pharnuches autem & qui eum eo erant, illum ad fines Sogdianę regionis profligare nitentes, fugientem insequebatur, & in ° Nomades Scythas præter opinionem simul incidunt. Spitamenes assumptis circiter sexcẽtis equitibus Scythis, statuit Macedonum insultum, Scythico auxilio fretus, excipere, aciéque ad Scythicam solitu-

Fac. Scytharum pastores temere adortus est.

A καὶ τοῦ θώρακος διαμπὰξ πληγεὶς, πίπτει ἀπὸ τοῦ ἵππου· οἱ μὲν ἐξεπλάγησαν πρός τε τῶν βελῶν τὴν διὰ μακροῦ ἄφεσιν, καὶ ὅτι ἀνὴρ ἀγαθὸς αὐτοῖς τετελευτήκει, καὶ ὀλίγον ἀνεχώρησαν ἀπὸ τῆς ὄχθης. Ἀλέξανδρος δὲ τεταραγμένους πρὸς τὰ βέλη ἰδὼν, ὑπὸ σαλπίγγων ἐπέρα τὸν ποταμὸν, αὐτὸς ἡγούμενος· εἵπετο δὲ αὐτῷ καὶ ἡ ἄλλη στρατιά· πρῶτον μὲν δὴ τοὺς τοξότας καὶ σφενδονήτας ἀποβιβάσας, σφενδονᾶν καὶ τοξεύειν ἐκέλευσεν ἐς τοὺς Σκύθας, ὡς μὴ πελάζειν αὐτοὺς τῇ φάλαγγι τῶν πεζῶν ἐκβαινούσῃ, πρὶν τὴν ἵππον αὐτῷ διαβῆναι πᾶσαν. ὡς δὲ ἀθρόοι ἐπὶ τῇ ὄχθῃ ἐ-
B γένοντο, ἀφίησιν ἐπὶ τοὺς Σκύθας, τὸ μὲν πρῶτον μίαν ἱππαρχίαν τῶν ξένων, καὶ τῶν σαρισσοφόρων ἴλας τέσσαρας. καὶ τούτους δεξάμενοι οἱ Σκύθαι, καὶ ἐς κύκλους περιϊππεύοντες, ἔβαλλόν τε πολλοὶ ὀλίγους, καὶ αὐτοὶ οὐ χαλεπῶς διεφύγανον. Ἀλέξανδρος δὲ τούς τε τοξότας καὶ τοὺς Ἀγριανας, καὶ τοὺς ἄλλους ψιλοὺς ὧν Βάλακρος ἦρχεν, ἀναμίξας τοῖς ἱππεῦσιν, ἐπῆγεν ἐπὶ τοὺς Σκύθας. ὡς δὲ ὁμοῦ ἤδη ἐγίγνοντο, ἱππαρχίας ἐκέλευσεν ἐς αὐτοὺς τῶν τε ἑταίρων τρεῖς ἱππαρχίας, καὶ τοὺς ἱπποακοντιστὰς ξύμπαντας. καὶ αὐτὸς δὲ τὴν λοιπὴν ἵππον ἄγων, σπουδῇ ἐ-
C νέβαλεν ὀρθίαις ταῖς ἴλαις. οὔκουν ἔτι οἷοί τε ἦσαν ἐξελίσσειν τὴν ἱππασίαν ἐς κύκλους, ὡς πρόσθεν ἔτι. ὁμοῦ μὲν γὰρ ἡ ἵππος προσέκειτο αὐτοῖς, ὁμοῦ δὲ οἱ ψιλοὶ ἀναμεμιγμένοι τοῖς ἱππεῦσιν οὐκ εἴων τὰς ἐπιστροφὰς ἀσφαλεῖς ποιεῖσθαι. ἔνθα λαμπρὰ ἤδη φυγὴ τῶν Σκυθῶν ἦν. καὶ πίπτουσι μὲν ἐς χιλίους, καὶ εἷς τῶν ἡγεμόνων Σατράκης· ἁλίσκονται δὲ ἐς ἑκατὸν καὶ πεντήκοντα. ὡς δὲ ἡ δίωξις ὀξεῖά τε καὶ διὰ καύματος πολλοῦ ταλαιπώρως ἐγίγνετο, δίψει τε ἡ στρατιὰ πᾶσα εἴχετο· καὶ αὐτὸς Ἀλέξανδρος ἐλαύνων, πίνει ὁποῖον ἦν ὕδωρ ἐν τῇ γῇ ἐκεί-
D νῃ. καὶ (ἦν γὰρ πονηρὸν τὸ ὕδωρ) ῥεῦμα ἄθρουν κατασκήπτει αὐτῷ ἐς τὴν γαστέρα. καὶ ἐπὶ τῷδε ἡ δίωξις οὐκ ἐπὶ πάντων Σκυθῶν ἐγένετο· εἰ δὲ μὴ, δοκοῦσιν ἄν μοι καὶ πάντες διαφθαρῆναι ἐν τῇ φυγῇ, εἰ μὴ Ἀλεξάνδρῳ τὸ σῶμα ἔκαμε, καὶ αὐτὸς ἐς ἔσχατον κίνδυνον ἐλθὼν, ἐκομίσθη ὀπίσω ἐς τὸ στρατόπεδον. καὶ οὕτω ξυνέβη ἡ μαντεία Ἀριστάνδρῳ. ὀλίγον δὲ ὕστερον παρὰ τοῦ βασιλέως Σκυθῶν ἀφικνοῦνται παρ᾽ Ἀλέξανδρον πρέσβεις, ὑπὲρ τῶν πραχθέντων ἐς ἀπολογίαν ἐκπεμφθέντες, ὅτι οὐκ ἀπὸ τοῦ κοινοῦ τῶν Σκυθῶν ἐπεπράχθη, ἀλλὰ καθ᾽ ἁρπαγὴν λῃστρικῷ τρόπῳ
E στελλόντων, καὶ αὐτὸς ὅτι ἐθέλει ποιεῖν τὰ ἐπαγγελλόμενα. καὶ τούτῳ φιλανθρώπως ἐπιστέλλει Ἀλέξανδρος· ὅτι οὔτε ἀπιστοῦντα μὴ ἐπεξιέναι καλὸν αὐτῷ ἐφαίνετο, οὔτε κατὰ καιρὸν ἦν ἐν τῷ τότε ἐπεξιέναι. οἱ δ᾽ ἐν Μαρακάνδοις ἐν τῇ ἄκρᾳ φρουρούμενοι Μακεδόνες, προσβολῆς γενομένης τῇ ἄκρᾳ ἐκ Σπιταμένους τε καὶ τῶν ἀμφ᾽ αὐτὸν, ἐκδραμόντες ἀπέκτεινάν τε τῶν πολεμίων ἔστιν οὕς, καὶ ἀπώσαντο ξύμπαντας· καὶ αὐτοὶ ἀπαθεῖς ἀπεχώρησαν ἐς τὴν ἄκραν. ὡς δὲ καὶ οἱ ὑπ᾽ Ἀλεξάνδρου ἐσταλμένοι ἐς Μαράκανδα, ἤδη προσάγοντες Σπιταμένει ἐξηγ-
F γέλλοντο, τὴν μὲν πολιορκίαν ἐκλείπει τῆς ἄκρας· αὐτὸς δὲ ὡς ἐς τὰ βασίλεια τῆς Σογδιανῆς ἀνεχώρει. Φαρνούχης δὲ καὶ οἱ ξὺν αὐτῷ σπεύδοντες ἐξελάσαι αὐτὸν παντάπασιν ἐπί τε τὰ ὅρια τῆς Σογδιανῆς, ξυνέποντο ὑποχωροῦντι· καὶ εἰς τοὺς νομάδας τοὺς Σκύθας οὐδενὶ λογισμῷ ξυνεσβάλλουσιν. ἔνθα δὴ προσλαβὼν ὁ Σπιταμένης τῶν Σκυθῶν ἱππέων ἐς ἑξακοσίους, περισπασθεὶς ὑπὸ τῆς ξυμμαχίας τῆς Σκυθικῆς δέξασθαι ἐπιόντας τοὺς Μακεδόνας. παραταξάμενος δὲ ἐν χωρίῳ ὁμαλῷ πρὸς τῇ ἐρή-

μω τῆς Σκυθικῆς, ὑπομεῖναι μὲν τοὺς πολεμίους, ἢ αὐτὸς ἐς αὐτοὺς ἐμβαλεῖν οὐκ ἤθελε· περιϊππεύων δὲ, ἐτόξευεν ἐς τὴν φάλαγγα τῶν πεζῶν· καὶ ἐπελαυνόντων αὐτοῖς τῶν ἀμφὶ Φαρνούχην, ἔφευγον εὐπετῶς, οἷα δὴ ὠκυτέρων τε αὐτοῖς ἐν τῷ τότε καὶ ἀκμαιοτέρων ὄντων τῶν ἵππων. τοῖς δὲ ἀμφὶ Κρισόμαχον, ὑπό τε τῆς ξυνεχοῦς πορείας, καὶ ἅμα χιλοῦ ἀπορίᾳ, κεκάκωτο ἡ ἵππος. μένουσι δὲ ἢ ὑποχωροῦσιν ἐπέκειντο εὐρώστως οἱ Σκύθαι. ἔνθα δὴ πολλῶν μὲν τιτρωσκομένων ἐκ τῶν τοξευμάτων, ἔστι δ᾽ ὧν καὶ πιπτόντων, ἐς πλαίσιον ἰσόπλευρον τάξαντες τοὺς στρατιώτας, ἀπεχώρουν ὡς ἐπὶ τὸν ποταμὸν τὸν Πολυτίμητον, ὅτι νάπος ταύτῃ ἦν· ὡς μή τι τοῖς βαρβάροις εὐπετὲς ἔτι εἶναι ἐκτοξεύειν ἐς αὐτοὺς, σφίσι τε οἱ πεζοὶ ὠφελιμώτεροι εἶεν. Κάρανος δὲ ὁ ἱππάρχης, οὐκ ἀνακοινώσας Ἀνδρομάχῳ, διαβαίνειν ἐπεχείρησε τὸν ποταμὸν, ὡς ἀσφαλὲς ταύτῃ καταστήσων τὴν ἵππον. καὶ οἱ πεζοὶ αὐτῷ ἐπηκολούθησαν, οὐκ ἐκ παραγγέλματος, ἀλλὰ φοβερά τε καὶ οὐδενὶ κόσμῳ ἐγίγνετο αὐτοῖς ἡ ἐς τὸν ποταμὸν ἔσβασις κατὰ κρημνώδεις τὰς ὄχθας. καὶ οἱ βάρβαροι αἰσθόμενοι τὴν ἁμαρτίαν τῶν Μακεδόνων, αὐτοῖς ἵπποις ἔνθεν καὶ ἔνθεν ἐσβάλλουσιν ἐς τὸν πόρον. καὶ οἱ μὲν, αὐτῶν ἤδη διαβεβηκότων καὶ ἀποχωρούντων εἴχοντο, οἱ δὲ τοὺς διαβαίνοντας ἀντιμέτωποι ταχθέντες, ἀνέωσαν ἐς τὸν ποταμόν· οἱ δὲ ἀπὸ τῶν πλαγίων ἐξετόξευον ἐς αὐτούς· οἱ δὲ, τοῖς ἔτι ἐσβαίνουσιν ἐπέκειντο. ὥστε ἀπορίᾳ πάντοθεν ξυνεχόμενοι οἱ Μακεδόνες, ἐς νῆσόν τινα τῶν ἐν τῷ ποταμῷ ξυμφεύγουσιν οὐ μεγάλην. καὶ περιστάντες αὐτοὺς οἱ Σκύθαι τε καὶ οἱ ξὺν Σπιταμένει ἱππεῖς ἐν κύκλῳ, πάντας κατετόξευσαν· ὀλίγους δὲ ἠνδραποδίσαντο αὐτῶν, καὶ τούτους πάντας ἀπέκτειναν. Ἀριστόβουλος δὲ ἐνέδρᾳ τὸ πολὺ τῆς στρατιᾶς διαφθαρῆναι λέγει, τῶν Σκυθῶν ἐν παραδείσῳ κρυφθέντων, οἳ ἐκ τοῦ ἀφανοῦς ἐπεγένοντο τοῖς Μακεδόσιν ἐν αὐτῷ τῷ ἔργῳ, ἵνα τὸν μὲν Φαρνούχην παραχωρεῖν τῆς ἡγεμονίας τοῖς ξυμπεμφθεῖσι Μακεδόσιν, ὡς οὐκ ἔμπειρον ἔχοντα ἔργων πολεμικῶν, ἀλλ᾽ ἐπὶ τῷ καθομιλῆσαι τοὺς βαρβάρους μᾶλλόν τι πρὸς Ἀλεξάνδρου, ἢ ἐπὶ τῷ ἐν ταῖς μάχαις ἐξηγεῖσθαι, ἐσταλμένον· τοὺς δὲ, Μακεδόνας τε εἶναι καὶ ἑταίρους βασιλέως. Ἀνδρόμαχον δὲ καὶ Κάρανον, καὶ Μενέδημον, οὐ δέξασθαι τὴν ἡγεμονίαν· τὸ μέν τοι, ὡς μὴ δοκεῖν παρὰ τὰ ἐπηγγελμένα ὑπὸ Ἀλεξάνδρου αὐτοῖς τι κατὰ σφᾶς νεωτερίζειν· τὸ δὲ, καὶ ἐν αὐτῷ τῷ δεινῷ οὐκ ἐθελήσαντας, εἰδότας, πταίσαντας μὴ ὅσον κατ᾽ ἄνδρα μόνον μετέχειν αὐτοὺς, ἀλλὰ καὶ ὡς τὸ πᾶν αὐτοὺς κακῶς ἐξηγησαμένους. ἐν τούτῳ δὴ τῷ θορύβῳ τε καὶ τῇ ἀταξίᾳ ἐπιθεμένους αὐτοῖς τοὺς βαρβάρους κατακόψαι πάντας, ὥστε ἱππέας μὲν μὴ πλείονας τῶν τεσσαράκοντα ἀποσωθῆναι, πεζοὺς δὲ ἐς τριακοσίους. ταῦτα δὲ ὡς ἠγγέλθη Ἀλεξάνδρῳ, ἤλγησέ τε τῷ πάθει τῶν στρατιωτῶν, καὶ ἔγνω σπουδῇ ἐλαύνειν ὡς ἐπὶ Σπιταμένην τε καὶ τοὺς ἀμφ᾽ αὐτὸν βαρβάρους. ἀναλαβὼν οὖν τῶν τε ἑταίρων ἱππέων τοὺς ἡμίσεας, καὶ τοὺς ὑπασπιστὰς ξύμπαντας, καὶ τοὺς τοξότας, καὶ τοὺς Ἀγριανας, καὶ τῆς φάλαγγος τοὺς κουφοτάτους, ᾔει ὡς ἐπὶ Μαράκανδα, ἵνα ἐπανήκειν Σπιταμένην ἐπυνθάνετο, καὶ αὖθις πολιορκεῖν τοὺς ἐν τῇ ἄκρᾳ. καὶ αὐτὸς μὲν ἐν

A dinem loco plano instructa, neque expectare hostem, neque ipse impetum in eum facere volebat: sed circumequitans peditũ phalangem sagittis incessebat. Pharnuche autẽ in se cum equitatu irruẽte, facilè refugiebat: quòd equos & velociores & robustiores tũ temporis haberet. Aristomachi verò equitatus, cùm ob continuata itinera, tum ob pabuli inopiam affectus erat. Scythæ eos siue resistentes, siue retrocedentes acriter premunt. Multis itaque sagittarum ictu vulneratis, nonnullis etiam occisis, quadrato agmine sese recipiunt ad flumen Polytimetũ, B quòd sylua illi vicina esset: ita vt barbari nõ ita facilè eos sagittis peterent, & peditatus Macedonibus vsui esse posset. Caranus autem, vni equitum agmini præfectus, nõ communicato cum Andromacho consilio, flumen transire tentabat, quòd tutius ibi equitatus locari posse videretur. Pedites eum sequuntur, non iussi, sed metu impulsi: atque inordinatus planè fuit is in amnem per præruptas ripas ingressus. Barbari, cognito Macedonũ errato, diuersis è partibus equis vadum ingressi, C alij eos qui iam transierant & retrocedebant premunt, alij in transeuntes ex aduerso delati eos in ipso amne interficiunt: alij ex obliquo eos sagittis petunt, alij in eos qui iam vadum ingrediebantur irruunt. Quibus difficultatibus vndique circumuenti Macedones in insulam quandam non magnam, eo in flumine sitam, confugiunt. Scythæ & Spitamenis equitatus his circumfusi, omnes sagittis interfecerunt, præter paucos quos captos occiderunt. Aristobulus D scribit magnã exercitus partẽ insidiis oppressã fuisse à Scythis, qui in hortis abditi Macedonibus in ipso conflictu ex improuiso superuenerunt. Quo quidem loci Pharnuchem præfecturam suam Macedonibus qui vnà cum eo missi erant cedere voluisse, quippe qui rei bellicæ parum peritus esset, quique potius ad sermones cum barbaris conferendos ab Alexandro missus esset, quàm vt in prælio ducem ageret: ipsos verò, & Macedones, & regis amicos esse. Quumque Andro- E machus, & Caranus ac Menedemus imperium recusarent, partim ne viderentur aliquid noui præter mandata regis moliti esse, partim quòd in ipso periculo id accipere noluissent. nõ ignari nimirũ, si res malè gererentur, non tãtùm pro se quemque mali participem futurũ, sed tanquã toto exercitu male administrato culpam in sese redundaturã. In hoc tumultu & perturbatione rerum Scythas in eos irruisse, omnésque interfecisse, ita vt equites XL tantùm, pedites CCC F euaserint. Hisce rebus Alexandro nuntiatis, vehementer militum suorum clade commotus, confestim in Spitamenem ac barbaros exercitum ducere statuit. Assumpta itaque sociorum equitum parte dimidia, scutatis omnibus, & sagittariis atque Agrianis, & ex phalange expeditioribus, Maracanda contendit: quò Spitamenem reuersum esse acceperat, denuóque eos qui in arce erant obsidere. Ipse tridui spatio mille quingenta

stadia emensus, quarto die sub auroram ad A vrbem venit. Spitamenes cum suis copiis, vt Alexandrum aduentare intellexit, nõ expectato eius aduentu, relicta obsidione, fugit. Alexander eos acriter insequitur. quúmque ad eum locum venit vbi pugna cõmissa fuerat, militibus, prout tempus ferebat, sepultis, fugientes ad Scythiæ deserta vsque insecutus est. Inde cõuersus eorum agros vastat, & barbaros qui in loca muniriora confugerant interficit, quòd & ipsi Macedones oppressisse dicerentur. totámque eam regionem, quam Polytimetus amnis irrigans trãsit, percurrit. B Nanque vbi aqua fluminis è conspectu euanescit, omnis vlterior regio deserta est. euanescit autem, etiam multam aquam trahens, sub arenas se condens. Alij etiam ingentes ac perpetui amnes eadẽ ratione ibi se condunt, Epardus nimirum, qui per Mardorum regionem fluit, & Areus, à quo Areorũ regio appellationem accepit, & Etymandrus, qui per Euergetas labitur: suntque omnes hi fluuij tantæ magnitudinis, vt nullus eorum Peneo Thessalię amne sit minor, qui per Tẽpe fluẽs C in mare fertur. Polytimetus autem Peneum amnem magnitudine superat. His rebus gestis, ad Zariaspa peruenit, ibíq; moram fecit, brumam quę tũ vigebat transacturus. Interea ad eum venerunt Phrataphernes Parthorum satrapa, & Stasanor ad Areos missus, vt Arsacem comprehẽderet, quem quidem vinctum adduxerunt, & Barzanem, quem Bessus Parthis satrapam dederat, ac nõnullos alios qui tum temporis vnà cum Besso defecerant. Per idem quoque tempus accesserũt è maritima ora Epocillus, & Melanidas, ac Ptolemæus D Thracũ dux, qui pecunias cum Menete missas & socios ad mare deduxerant. Venerunt itẽ Asander & Nearchus exercitum Græcorũ mercenariorum adducentes: Bessus etiam Syriæ satrapa atque Asclepiodorus mari præfectus, hi quoque copias adduxerunt. Hic Alexander, conuentu omnium quotquot aderãt habito, Bessum introducit. accusatáque eius in Darium perfidia, nares ei summásq; aures præscindi iubet: deinde in Ecbatana mittit, vt ibi in Medorum Persarúmq; cõcilio mor- E te mulctetur. Ego verò atrocem hanc de Besso vltionem nequaquam laudauerim. quinimo barbaricam esse duxerim hanc extremarum corporis partium mutilationem. adductum verò regem fuisse iudicauerim æmulatione quadam Medicæ Persicæque superbiæ, atque diuersæ Barbarorũ regum in eos quibus imperant consuetudinis. Neque hoc vllo modo probauerim, quòd vestem Medicã pro Macedonica ac patria (quum ex Heraclidarum genere esset) assumserit. vt neq; hoc, quod F cidarim Persicã, iis quos prælio vicerat adẽptam, cum eo ornatu quem ipse olim victor gestare solebat, commutare non erubuerit. Cæterùm, siquid aliud, Alexandri certè præclara facinora documento esse possunt, siue quis corporis viribus polleat, siue generis splendore emineat, siue bellica virtute felicitatéque Alexandrum ipsum superet, siue Africã simul atq; Asiam (quemadmodum ille animo destinarat) pernauigans subiugarit, siue Europam

Curt. Vt cruci affixum, mutilatis auribus naribúsque, sagittis configerent barbari.

Fort. [illegible]

τρισὶν ἡμέραις διελθὼν χιλίους καὶ πεντακοσίους σταδίους, τῇ τετάρτῃ ὑπὸ τὴν ἕω προσῆγε τῇ πόλει. Σπιταμένης δὲ καὶ οἱ ἀμφ' αὐτόν, ὡς ἐξηγγέλθη προσάγων Ἀλέξανδρος, οὐκ ἔμειναν· ἀλλ' ἐκλιπόντες τὴν πόλιν, φεύγουσιν. ὁ δὲ ἑπόμενος αὐτοῖς, ἐδίωκεν. ὡς δ' ἐπὶ χῶρον ἧκεν οὗ ἡ μάχη ἐγένετο, θάψας τοὺς στρατιώτας ἐκ τῶν παρόντων, εἵπετο ἐς τε ἐπὶ τὴν ἔρημον τοῖς φεύγουσιν· ἐκεῖθεν δ' ἀναστρέψας, ἐπόρθει τὴν χώραν, καὶ τοὺς ἐς τὰ ἐρύματα καταπεφευγότας τῶν βαρβάρων ἔκτεινεν, ὅτι ξυνεπιθέσθαι ἐξηγγέλλοντο καὶ αὐτοὶ τοῖς Μακεδόσι. καὶ ἐπῆλθε πᾶσαν τὴν χώραν ὅσην ὁ ποταμὸς ὁ Πολυτίμητος ἐπάρδων ἐπέρχεται. ἵνα δὲ ἀφανίζεται τοῦ ποταμοῦ τὸ ὕδωρ, ἐντεῦθεν ἤδη τὸ ἐπέκεινα ἔρημος ἡ χώρα ἐστίν. ἀφανίζεται δέ, καίπερ πολλοῦ ὄντος τοῦ ῥεύματος, ἐς τὴν ψάμμον. καὶ ἄλλοι ποταμοὶ ὡσαύτως ἐκεῖ ἀφανίζονται, μεγάλοι καὶ ἀέναοι, ὅ, τε Ἔπαρδος, ὃς ῥέει διὰ Μάρδων τῆς χώρας· καὶ Ἄρειος, ὅτου ἐπώνυμος ἡ τῶν Ἀρείων γῆ ἐστι· καὶ Ἐτύμανδρος, ὃς δι' Εὐεργετῶν ῥέει· καὶ εἰσὶ ξύμπαντες οὗτοι τηλικοῦτοι ποταμοί, ὥστε οὐδεὶς αὐτῶν μείων ἐστὶ τοῦ Πηνειοῦ τοῦ Θετταλικοῦ ποταμοῦ, ὃς διὰ τῶν Τεμπῶν ῥέων ἐκδιδοῖ ἐς θάλασσαν. ὁ δὲ Πολυτίμητος πολὺ ἔτι μείζων ἢ κατὰ τὸν Πηνειὸν ποταμόν ἐστι. ταῦτα δὲ διαπραξάμενος, ἐς Ζαρίασπα ἀφίκετο, καὶ αὐτοῦ κατέμενεν ἐς τε παρελθεῖν τὸ ἀκμαῖον τοῦ χειμῶνος. ἐν τούτῳ δὲ ἀφίκοντο παρ' αὐτόν, Φραταφέρνης τε ὁ Παρθυαίων σατράπης, καὶ Στασάνωρ ὁ ἐς Ἀρείους ἀποπεμφθείς, ὡς Ἀρσάκην συλληψόμενος· τόν τε Ἀρσάκην δεδεμένον ἄγοντες, καὶ Βραζάνην, ὅντινα Βῆσσος τῆς Παρθυαίων σατράπην κατεστήσατο, καί τινας ἄλλους τῶν τότε ξὺν Βήσσῳ ἀποστάντων. ἧκον δὲ ἐν τῷ αὐτῷ Ἐπόκιλλος καὶ Μελαμνίδας, καὶ Πτολεμαῖος ὁ τῶν Θρᾳκῶν στρατηγός, ἀπὸ θαλάσσης, οἳ τά τε χρήματα ξὺν Μένητι πεμφθέντα, καὶ τοὺς συμμάχους ὡς ἐπὶ θάλασσαν κατήγαγον. καὶ Ἄσανδρος δὲ ἐν τούτῳ ἧκε, καὶ Νέαρχος, στρατιὰν Ἑλλήνων μισθοφόρων ἄγοντες· καὶ Βῆσσός τε ὁ Συρίας σατράπης, καὶ Ἀσκληπιόδωρος, ὁ ὕπαρχος ἀπὸ θαλάσσης· καὶ οὗτοι στρατιὰν ἄγοντες. ἔνθα δὴ ξύλλογον ἐκ τῶν παρόντων ξυναγαγὼν Ἀλέξανδρος, παρήγαγεν ἐς αὐτοὺς Βῆσσον· καὶ κατηγορήσας τὴν Δαρείου προδοσίαν, τήν τε ῥῖνα Βήσσου ἀποτμηθῆναι καὶ τὰ ὦτα ἄκρα ἐκέλευσεν· αὐτὸν δὲ ἐς Ἐκβάτανα ἄγεσθαι, ὡς ἐκεῖ ἐν τῷ Μήδων τε καὶ Περσῶν ξυλλόγῳ ἀποθανούμενον. καὶ ἐγὼ οὔτε τὴν ἄγαν ταύτην τιμωρίαν Βήσσου ἐπαινῶ, ἀλλὰ βαρβαρικὴν εἶναι τίθεμαι τὴν ἀκρωτηρίων τῶν λώβην. καὶ ὑπαχθῆναι Ἀλέξανδρον ξύμφημι ἐς ζῆλον τοῦ Μηδικοῦ τε καὶ Περσικοῦ πλούτου, καὶ τῆς κατὰ τοὺς βαρβάρους βασιλέας οὐκ ἴσης ἐς τοὺς ὑπηκόους ξυνδιαιτήσεως. ἐσθῆτά τε ὅτι Μηδικὴν ἀντὶ τῆς Μακεδονικῆς τε καὶ πατρίου, Ἡρακλείδης ὤν, μετέλαβεν, οὐδαμῇ ἐπαινῶ· καὶ τὴν κίδαριν τὴν Περσικὴν τῶν νενικημένων, ἀντὶ ὧν αὐτὸς ὁ νικῶν πάλαι ἐφόρει, ἀμεῖψαι οὐκ ἐπῃδέσθη, οὐδὲν τούτων ἐπαινῶ· ἀλλ' εἴπερ τι ἄλλο, καὶ Ἀλεξάνδρου μεγάλα πράγματα ἐς τεκμηρίωσιν τίθεμαι, ὡς οὔτε τὸ σῶμα ὅτῳ εἴη καρτερόν, οὔτε ὅστις γένει ἐπιφανής, οὔτε κατὰ πόλεμον εἰ δή τις διευτυχοίη ἔτι μᾶλλον ἢ Ἀλέξανδρος· οὐδὲ εἰ τὴν Λιβύην τις πρὸς τῇ Ἀσίᾳ (καθάπερ οὖν ἐπενόει ἐκεῖνος) ἐκπεριπλεύσας κατάσχοι· οὐδὲ εἰ τὴν Εὐρώπην ἐπὶ τῇ Ἀσίᾳ τε καὶ Λι-

εὐὴ τρίτην· τούτων οὐδέν τι ὄφελος ἐς εὐδαιμονίαν ἀνθρώπου, εἰ μὴ σωφρονεῖν ἐν ταὐτῷ ὑπάρχοι τούτῳ τῷ ἀνθρώπῳ τῷ τὰ μεγάλα, ὡς δοκεῖ, πράγματα πράξαντι. ἔνθα δὴ καὶ τὸ Κλείτου τοῦ Δρωπίδου πάθημα, καὶ τὴν Ἀλεξάνδρου ἐπ' αὐτῷ συμφοράν, εἰ καὶ ὀλίγον ὕστερον ἐπράχθη, οὐκ ἔξω τοῦ καιροῦ ἀφηγήσομαι. εἶναι μὲν γὰρ ἡμέραν ἱερὰν τοῦ Διονύσου Μακεδόσι, καὶ θύειν Διονύσῳ ὅσα ἔτη ἐν αὐτῇ Ἀλέξανδρον· τὸν δὲ τοῦ Διονύσου μὲν ἐν τῷ τότε ἀμελῆσαι λέγουσι, Διοσκούροιν δὲ θῦσαι, ἐξ ὅτου δὴ ἐπιφρασθέντα τοῖν Διοσκούροιν τὴν θυσίαν. πόρρω δὲ τοῦ πότου προϊόντος (καὶ γὰρ καὶ τὰ τῶν πότων ἤδη Ἀλεξάνδρῳ ἐς τὸ βαρβαρικώτερον νενεωτέριστο) ἀλλ' ἔν γε τῷ πότῳ τότε ὑπὲρ τοῖν Διοσκούροιν λόγους γίγνεσθαι, ὅπως ἐς Δία ἀνηνέχθη αὐτοῖν ἡ γένεσις, ἀφαιρεθεῖσα Τυνδάρεω· καί τινας τῶν παρόντων κολακείᾳ τῇ Ἀλεξάνδρου (οἷοι δὴ ἄνδρες διέφθειράν τε ἀεὶ καὶ οὔποτε παύσονται ἐπιτρίβοντες τὰ τῶν ἀεὶ βασιλέων πράγματα) κατ' οὐδὲν ἀξιοῦν συμβάλλειν Ἀλεξάνδρῳ τε καὶ τοῖς Ἀλεξάνδρου ἔργοις τὸν Πολυδεύκην καὶ τὸν Κάστορα. οἱ δὲ οὐδὲ τοῦ Ἡρακλέους ἀπείχοντο ἐν τῷ πότῳ· ἀλλὰ τὸν φθόνον γὰρ ἐμποδὼν ἵστασθαι τοῖς ζῶσι, τὸ μὴ οὐ τὰς δικαίας τιμὰς αὐτοῖς ἐκ τῶν ξυνόντων γίγνεσθαι. Κλεῖτον δὲ δῆλον μὲν εἶναι πάλαι ἤδη ἀχθόμενον τῇ τε Ἀλεξάνδρου τῇ ἐς τὸ βαρβαρικώτερον μετακινήσει, καὶ τῶν κολακευόντων αὐτὸν τοῖς λόγοις. τότε δὲ καὶ αὐτὸν πρὸς τοῦ οἴνου παροξυνόμενον, οὐκ ἐᾶν οὔτε ἐς τὸ θεῖον ὑβρίζειν, οὔτε τὰ τῶν παλαιῶν ἡρώων ἔργα ἐκφαυλίζοντας, χάριν ταύτην ἄχαριν προστιθέναι Ἀλεξάνδρῳ. εἶναι γὰρ οὐδὲ τὰ Ἀλεξάνδρου οὕτω τι μεγάλα καὶ θαυμαστά, ὡς ἐκεῖνοι ἐπαίρουσιν. οὔκουν μόνον κατειργάσθαι αὐτά, ἀλλὰ τὸ γὰρ πολὺ μέρος Μακεδόνων εἶναι τὰ ἔργα. καὶ τοῦτον τὸν λόγον ἀνιᾶσαι Ἀλέξανδρον λεχθέντα. οὐδὲ ἐγὼ ἐπαινῶ τὸν λόγον, ἀλλὰ ἱκανὸν γὰρ εἶναι τίθεμαι ἐν τοιᾷδε παροινίᾳ τὸ καθ' αὑτὸν σιγῶντα ἔχειν, μηδὲ τὰ αὐτὰ τοῖς ἄλλοις ἐς κολακείαν πλημμελεῖν. ὡς δὲ καὶ τὰ Φιλίππου τινὲς ἔργα, ὅτι οὐ μεγάλα οὐδὲ θαυμαστὰ Φιλίππῳ κατεπράχθη, οὐδεμιᾷ ξὺν δίκῃ ἐπεμνήσθησαν, χαριζόμενοι καὶ οὗτοι Ἀλεξάνδρῳ, τὸν Κλεῖτον ἤδη οὐκ ἔτι ἐν ἑαυτῷ ὄντα, πρεσβεύειν μὲν τὰ τοῦ Φιλίππου, καταβάλλειν δὲ Ἀλέξανδρόν τε καὶ τὰ τούτου ἔργα· παροινοῦντα ἤδη τὸν Κλεῖτον τά τε ἄλλα, καὶ πολλὰ εἶναι ἐξονειδίζοντα Ἀλεξάνδρῳ, ὅτι πρὸς αὐτοῦ ἄρα ἐσώθη, ὁπότε ἡ ἱππομαχία ἡ ἐπὶ Γρανίκῳ ξυνειστήκει πρὸς Πέρσας. καὶ δὴ τὴν δεξιὰν τὴν αὑτοῦ σοβαρῶς ἀνατείναντα, Αὕτη σε ἡ χείρ (φάναι) ὦ Ἀλέξανδρε ἐν τῷ τότε ἔσωσε. καὶ Ἀλέξανδρον οὐκ ἔτι φέρειν τοῦ Κλείτου τὴν παροινίαν τε καὶ ὕβριν, ἀλλὰ ἀναπηδᾶν γὰρ ξὺν ὀργῇ ἐπ' αὐτόν, κατέχεσθαι δὲ ὑπὸ τῶν ξυμποτῶν. Κλεῖτον δὲ οὐκ ἀνιέναι ὑβρίζοντα. Ἀλέξανδρον δὲ ἐμβοᾶν, ἀνακαλοῦντα τοὺς ὑπασπιστάς· οὐδενὸς δὲ ὑπακούοντος, ἐς ταὐτὰ ἔφη καθεστηκέναι Δαρείῳ, ὁπότε πρὸς Βήσσου τε καὶ τῶν ἀμφὶ Βῆσσον ξυλληφθεὶς ἤγετο, οὐδὲν ἄλλο ὅτι μὴ ὄνομα ἔχειν βασιλέως. οὔκουν ἔτι δυνατὰ εἶναι κατέχειν αὐτὸν τοὺς ἑταίρους, ἀλλ' ἀναπηδήσαντα γάρ, οἱ μὲν λόγχην ἁρπάσαντα λέγουσι τῶν σω-

A Aſiæ atque Africæ tertiam adiunxerit: nihil hæc omnia homini ad fœlicitatem adipiſcendam profutura, niſi pariter moderatio animi accedat, quantumuis res in ſpeciem maximas gerat. Hoc igitur loco Cliti Dropidis filij caſum, atque Alexandri facinus enarrare, quanuis aliquanto poſt acciderit, non intempeſtiuum iudicauerim. Diem quendã apud Macedones Baccho ſacrum eſſe ferũt, atque Alexandrum quotannis eo die Baccho ſacrificare ſolitum, tum temporis neglecto Baccho, Dioſcuris ſacrum feciſſe. atque

B ex eo tempore ſacrificium cum epulo Dioſcuris inſtituiſſe: quúmque iam pocula longius proceſſiſſent (nam & in poculis iam Alexander barbarorum mores imitabatur) omnibus vino incaleſcẽtibus ſermo de Dioſcuris incidit, quo pacto illorum origo ad Iouem relata eſſet, Tyndaro ablata. quoſdam etiam ex præſentibus adulãdi cauſa (cuiuſmodi homines regibus, regúmque negotiis & pernicioſi ſemper fuerunt, & nunquã eſſe deſinent) nulla ratione Caſtorem & Pollucem Alexandro eiúſque rebus geſtis comparandum eſſe cenſuiſſe. Alij ne ab Hercule

C quidem inter pocula abſtinebant: ſed inuidiam mortalibus obſtare, quominus iis debiti honores ab illis quibuſcũ verſantur tribuantur. At Clitus iamdudum & hanc Alexandri in barbaricos mores tranſitionem, & adulantium illi ſermones moleſtè ferebat, tum verò, exſtimulãte vino, neque illas in diuos contumelias ferre potuiſſe, neque quòd veterum heroũ facta extenuantes, inofficioſum hoc officium Alexandro deferrent. Ne-

D que enim Alexandri res tantas adeòque admirandas eſſe, quantũ illi verbis extollerent, neque ipſum ſolum ea præſtitiſſe, ſed magnã rerum geſtarum partem Macedonibus deberi. Atque hæc quidẽ Cliti verba acerbè admodum tuliſſe Alexandrum, neque verò ego dictum laudo. ſatius enim iudicauerim, in eiuſcemodi vinolentia ſilentium præſtare, neque eodem cum aliis adulationis vitio peccare. Quum verò nonnulli reſ ab Philippo geſtarũ meminiſſent, & nihil magnum

E aut præclarũ ab eo factũ eſſe nullo iure contenderent, Alexandro nimirũ etiã hi gratificantes, Clitum iam extra ſe poſitum, Philippi res geſtas extollere, Alexandrum autẽ eiúſque facta deprimere cœpiſſe. Clitúmque in Alexandrũ debacchantẽ inter alia ei exprobraſſe, quòd in equeſtri apud Granicum amnem prælio à ſe ſeruatus eſſet. ſimúlque dextra arroganter expanſa, Hæc manus (dixiſſe) te Alexander eo in conflictu ſeruauit. Alexandrũ, quum diutius Clitum linguæ intemperantia furentẽ, eiúſq; contumelias ferre non poſſet, inflammatũ ira in eum proſiliiſſe, atque à circumſtantibus retentũ fuiſſe. Clitum cõtrà nullũ conuitiis modũ feciſſe. Alexandrũ clamore ſublato argyraſpidas acceriſſe, quúmque à nemine exaudiretur, ſe in eodẽ ſtatu eſſe quo Darius, quũ à Beſſo eiúſque ſociis captus ducebatur, exclamaſſe: neque quicquã iam amplius ſibi quàm regium nomen ſupereſſe. Tum amicos diutius illum retinere non potuiſſe, ſed exilientem, alii s quodam ex

Vel ἐξ ὅτου δὴ [illegible]

Curt. Alieno ſanguine partã gloriam.

Curt. Iam vinolentia conceperat rex, quãm iam vix ſobrius ferre potuiſſet.

Curt. Obterere laudes.

Curt. Alexander rapta lancea ex manibus armigeri, &c. Idem, Vigili excubanti hasta ablata.

custodibus corporis hastam abripuisse aiũt, eáq; ictum Clitum interemisse. alij sarissam, etiam à custodibus corporis acceptam. Aristobulus verò vnde hęc debacchatio orta sit, non recenset: omnem autem culpam in vno Clito fuisse dicit, quippe qui, quum iam Alexander ira percitus in eum interfecturus prosiliret, ipse per ostium vltra muros & fossam in arcem subductus ad Ptolemęum Lagi f. corporis custodem, continere se non potuerit quin reuerteretur: quúmque in Alexandrum Cliti nomen inclamantem incidisset, eiq; respõdisset, En tibi Clitum, Alexander: tum sarissa ictum interiisse. Ego verò, vt Clitum ob contumelias in regem suum vehementer reprehendo, ita Alexandri vicem doleo, quòd se tũ temporis duobus vitiis obnoxium declarârit, (à quorum altero virum temperantem nequaquam vinci conueniebat) iræ nimirum & vinolentiæ. Eo verò rursum nomine Alexandrum laudo, quòd statim maleficij pœnitentia ductus fuerit. Nonnulli enim ex iis qui de Alexandri rebus scribunt, autores sunt, ipsum in hastæ ad parietem firmatæ spiculum sese conijcere voluisse, quòd vitam sibi turpẽ existimaret amico per temulentiam interfecto. Plerique tamen scriptores hoc non recensent. Quum verò cubitum concessisset, iacuisse lamentantem, & Clitum nomine compellantem: Lanicémque Dropidis filiam, Cliti sororem, quę Alexandrum educauerat, egregiam scilicet educationis mercedem ab se iam viro accepisse: quæ & filios suos pro Alexãdro pugnãtes interfectos vidisset, & cui[a] ipse fratrẽ sua manu occidisset: amicorum interfectorẽ idẽtidem se esse clamitantem, ac triduũ totum à cibo & potu abstinuisse, neque aliam vllam corporis curam habuisse. [b]Quibus è rebus nõnulli vates Liberi patris iram agnouerũt, quòd sacrificium eius ab Alexandro prætermissum esset. Alexander ægrè ab amicis eò adduci potuit, vt cibo ac potu sumto, corpus reficeret. Libero itaque sacrificium reddidit. siquidem non ingratum ei erat, casum illum ad irã numinis potius quàm ad suum maleficium referri. Eo verò nomine magnopere laudandũ Alexandrũ censuerim, quòd non eo facinore insolenter exultarit, neque, quod deterius fuisset, facto suo patrocinatus sit, sed humano more lapsum se agnouerit. Sunt qui scribant, Anaxarchũ sophistam consolandi eius causa accersitum, ad eum venisse. quúmq; cubantem atq; suspirantem offendisset, arridẽtẽ dixisse, Ignorare ipsum cur veteres sapientes Iustitiam Ioui assidentem fecerint: nimirum quia quicquid à Ioue decernitur, id iustè factum esse censeri debeat: oportere igitur, quæ à magno rege fierent, iusta existimari, primùm quidem ab ipso rege, deinde à cæteris mortalibus. Atq; hoc quidem dicto nõ nihil solatij Alexãdro attulisse. Ego verò maioris errati, quàm prioris autorem Alexandro Anaxarchum fuisse censeo, si illam viri sapientis sententiam esse statuit, Non oportere nimirum regem summo studio delectúque adhibito iusta agere: sed quicquid aut qualecunque sit quod rex faciat, iustum cen-

Fort. legendum, λέγουσιν οἳ εἰσὶ τῶν τὰ Ἀλεξ. ξυγγραψάντων.

Cur. Rex triduũ iacuit inclusus. quem vt armigeri corporisq; custodes ad moriendũ obstinatum esse cognouerũt, vniuersi in tabernaculum irrumpunt.

Cur. Sacrificium quo minus [illegible] deorum [illegible] fuisse, subit anniuersarium sacrificium Libero patri nõ esse redditum statuto tempore. Itaq; inter vinũ & epulas cæde cõmissã, irã dei fuisse manifestam.

Fort. [illegible]

[illegible]

A μετοφυλάκων τινός, καὶ ταύτῃ παίσαντα Κλεῖτον ἀποκτεῖναι· οἱ δὲ σάρισαν, παρά του τῶν φυλάκων τινὸς καὶ ταύτην. Ἀριστόβουλος δὲ, ὅθεν μὲν ἡ παροινία ὡρμήθη οὐ λέγει· Κλείτου δὲ γενέσθαι μόνου τὴν ἁμαρτίαν, ὅν γε ὀργισθέντος Ἀλεξάνδρου, καὶ ἀναπηδήσαντος ἐπ' αὐτὸν ὡς διαχρησομένου, ἀπαχθῆναι μὲν διὰ θυρῶν ἔξω ὑπὲρ τὸ τεῖχός τε καὶ τὴν τάφρον τῆς ἄκρας, ἵνα ἐγένετο, πρὸς Πτολεμαίου τοῦ Λάγου τοῦ σωματοφύλακος· οὐ καρτερήσαντα δὲ, ἀναστρέψαι αὖθις, καὶ περιπετῆ Ἀλεξάνδρῳ γενέσθαι Κλεῖτον ἀνακαλοῦντι, καὶ φάναι, ὅτι οὗτός τοι ἐγὼ ὁ Κλεῖτος, ὦ Ἀλέξανδρε. καὶ ἐν τούτῳ
B πληγέντα τῇ σαρίσῃ ἀποθανεῖν. καὶ ἐγὼ Κλεῖτον μὲν τῆς ὕβρεως τῆς ἐς τὸν βασιλέα τὸν αὐτοῦ, μεγάλως τι μέμφομαι· Ἀλέξανδρον δὲ τῆς συμφορᾶς οἰκτείρω, ὅτι δυοῖν κακοῖν ἐν τῷ τότε ἡττημένον ἐπέδειξεν αὐτὸν (ὑφ' ὅτων δὴ καὶ τοῦ ἑτέρου οὐκ ἐπέοικεν ἄνδρα σωφρονοῦντα ἐξηττᾶσθαι) ὀργῆς τε καὶ παροινίας. ἀλλὰ γὰρ ἐπὶ τοῖσδε αὖ ἐπαινῶ Ἀλέξανδρον, ὅτι παραυτίκα ἔγνω σχέτλιον ἔργον ἐργασάμενος. καὶ λέγουσιν εἰσὶν οἱ τῶν Ἀλεξάνδρου, ὅτι ἐρείσας τὴν σάρισαν πρὸς τὸν τοῖχον, ἐπιπίπτειν ἐγνώκει αὐτῇ· ὡς οὐ καλὸν αὐτῷ ζῆν,
C ἀποκτείναντι φίλον αὐτοῦ ἐν τῷ οἴνῳ. οἱ πολλοὶ δὲ μὲν ξυγγραφεῖς τοῦτο μὲν οὐ λέγουσιν, ἀπελθόντα δὲ ἐς τὴν εὐνὴν, κεῖσθαι ὀδυρόμενον, αὐτόν τε τὸν Κλεῖτον ὀνομαστὶ ἀνακαλοῦντα, καὶ τὴν Κλείτου μὲν ἀδελφὴν, αὐτὸν δὲ ἀναθρεψαμένην, Λανίκην, τὴν Δρωπίδου παῖδα, ὡς καλὰ ἄρα αὐτῇ τροφεῖα ἀποτετικὼς εἴη ἀνδρωθεὶς, ἥ γε τοὺς μὲν παῖδας τοὺς ἑαυτῆς ὑπὲρ αὐτοῦ μαχομένους ἐπεῖδεν ἀποθανόντας, τὸν ἀδελφὸν δὲ αὐτῆς αὐτὸς αὐτοχειρίᾳ ἔκτεινε. φονέα τε τῶν φίλων οὐ διαλείπειν αὐτὸν ἀνακαλοῦντα· ἄσιτόν τε καὶ ἄποτον καρ-
D τερεῖν ἔστε ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας, οὐδέ τινα ἄλλην θεραπείαν θεραπεῦσαι τὸ σῶμα. καὶ ἐπὶ τούτοις τῶν μάντεων τινὲς μῆνιν ἐκ Διονύσου ᾖδον· ὅτι ἡ θυσία ἐξελείφθη Ἀλεξάνδρῳ ἡ τοῦ Διονύσου· καὶ Ἀλέξανδρος μόγις πρὸς τῶν ἑταίρων πεισθεὶς, σίτου τε ἥψατο, καὶ τὸ σῶμα κακῶς ἐθεράπευσε. καὶ τῷ Διονύσῳ τὴν θυσίαν ἐπέδωκεν, ἐπεὶ οὐδὲ αὐτῷ ἄκοντι ἦν ἐς μῆνιν τοῦ θείου μᾶλλόν τι ἢ τὴν αὐτοῦ κακότητα ἀναφέρεσθαι τὴν ξυμφοράν. τοῦτο μεγάλως τι ἐπαινῶ Ἀλεξάνδρου, τὸ μήτε ἀπαυ-
2 θαδιάσασθαι ἐπὶ κακῷ, μήτε προστάτην τε καὶ ξυνή-
E γορον κακίονα ἔτι γενέσθαι τοῦ ἁμαρτηθέντος, ἀλλὰ συμφῆσαι γὰρ πεπλημμεληκέναι ἄνθρωπόν γε ὄντα. εἰσὶ δὲ Ἀνάξαρχον τὸν σοφιστὴν ἐλθεῖν μὲν παρ' Ἀλέξανδρον κληθέντα, ὡς παραμυθησόμενον· εὑρόντα δὲ κείμενον καὶ ἐπιστένοντα, ἐπιγελάσαντα, ἀγνοεῖν (φάναι) διότι ἐπὶ τῷδε οἱ πάλαι σοφοὶ ἄνδρες τὴν Δίκην πάρεδρον τῷ Διὶ ἐποίησαν, ὡς ὅ τι ἂν πρὸς τοῦ Διὸς κυρωθῇ, τοῦτο ξὺν δίκῃ πεπραγμένον: καὶ οὖν καὶ τὰ ἐκ βασιλέως μεγάλου γιγνόμενα, δίκαια χρῆναι νομίζεσθαι, πρὸς
3 μὲν πρὸς αὐτοῦ βασιλέως, ἔπειτα πρὸς τῶν ἄλλων ἀν-
F θρώπων. ταῦτα εἰπόντα, παραμυθήσασθαι μὲν Ἀλέξανδρον ἐν τῷ τότε· κακὸν δὲ μέγα, ὡς ἐγώ φημι, ἐξεργάσασθαι Ἀλεξάνδρῳ, καὶ μεῖζον ἔτι ἢ ὅτῳ τότε ξυνείχετο, εἴπερ οὖν σοφοῦ ἀνδρὸς τήνδε ἔγνω τὴν δόξαν, ὡς οὐ τὰ δίκαια ἄρα χρὴ σπουδῇ ἐπιλεγόμενον πράττειν τὸν βασιλέα, ἀλλὰ ὅ,τι ἂν καὶ ὁπωσοῦν ἐκ βασιλέως
4 πραχθῇ, τοῦτο δίκαιον νομίζειν. ἐπεὶ καὶ προσκυνεῖσθαι

ἤθελεν

ἐθέλειν Ἀλέξανδρον λόγος κατέχει, ὑποθούσης μὲν αὐτῷ καὶ τῆς ἀμφὶ τοῦ Ἄμμωνος πατρὸς μᾶλλόν τι ἢ Φιλίππου δόξης. θαυμάζοντα δὲ ἤδη τὰ Περσῶν καὶ Μήδων τῆς τε ἐσθῆτος τῇ ἀμείψει, καὶ τῆς ἄλλης θεραπείας τῇ μετακοσμήσει. οὐκ ἐνδεῆσαι δὲ οὐδὲ πρὸς τοῦτο αὐτῷ τοὺς κολακείᾳ ἐς αὐτὸ ἐνδιδόντας, ἄλλους τέ τινας, καὶ δὴ καὶ τῶν σοφιστῶν τῶν ἀμφ' αὐτὸν, Ἀνάξαρχόν τε καὶ Ἄγιν Ἀργεῖον ἐποποιόν. Καλλισθένην δὲ τὸν Ὀλύνθιον, Ἀριστοτέλους τε τῶν λόγων διακηκοότα, καὶ τὸν τρόπον ὄντα ὑπαγροικότερον, οὐκ ἐπαινεῖν ταῦτα. Τούτου μὲν δὴ ἕνεκα καὶ αὐτὸς Καλλισθένει ξυμφέρομαι· ἐκεῖνα δὲ οὐκ ἐπιεικῆ δοκῶ τοῦ Καλλισθένους (εἴπερ ἀληθῆ ξυγγέγραπται) ὅτι ὑφ' αὐτῷ εἶναι ἀπέφαινε καὶ τῇ αὐτοῦ ξυγγραφῇ Ἀλέξανδρόν τε καὶ τὰ Ἀλεξάνδρου ἔργα. οὔκουν αὐτὸς ἀφῖχθαι ἀπ' Ἀλεξάνδρου δόξαν κτησόμενος, ἀλλὰ ἐκεῖνον εὐκλεᾶ ἐς ἀνθρώπους ποιήσων· καὶ οὖν καὶ τοῦ θείου τὴν μετουσίαν Ἀλεξάνδρῳ οὐκ ἐξ ὧν Ὀλυμπιὰς ὑπὲρ τῆς γενέσεως αὐτοῦ ψεύδεται ἀνηρτῆσθαι, ἀλλ' ἐξ ὧν ἂν αὐτὸς ὑπὲρ Ἀλεξάνδρου συγγράψας ἐξενέγκῃ ἐς ἀνθρώπους. εἰσὶ δὲ οἳ καὶ τάδε ἀνέγραψαν, ὡς ἄρα ἤρετό ποτε αὐτὸν Φιλώτας, ὅντινα οἴοιτο μάλιστα τιμηθῆναι πρὸς τῆς Ἀθηναίων πόλεως· τὸν δὲ ἀποκρίνασθαι, Ἁρμόδιον καὶ Ἀριστογείτονα, ὅτι τὸν ἕτερον τοῖν τυράννοιν ἔκτειναν, καὶ τυραννίδα ὅτι κατέλυσαν· ἐρέσθαι αὖθις τὸν Φιλώταν, εἰ τῷ τύραννον κτείναντι ὑπάρχοι, παρ' οἷστισιν ἐθέλει τῶν Ἑλλήνων φυγόντα σώζεσθαι. καὶ ἀποκρίνασθαι αὖθις Καλλισθένην, κἂν μὴ παρ' ἄλλοις, παρά γε Ἀθηναίοις ὅτι φυγόντι ὑπάρχοι σώζεσθαι. τούτους γὰρ καὶ πρὸς Εὐρυσθέα πολεμῆσαι ὑπὲρ τῶν παίδων τῶν Ἡρακλέους, τυραννοῦντα ἐν τῷ τότε τῆς Ἑλλάδος. ὑπὲρ δὲ τῆς προσκυνήσεως, ὅπως ἠναντιώθη Ἀλεξάνδρῳ, καὶ τοιόσδε κατέχει λόγος. ξυγκεῖσθαι μὲν γὰρ τῷ Ἀλεξάνδρῳ πρὸς τοὺς σοφιστάς τε καὶ τοὺς ἀμφ' αὐτὸν Περσῶν καὶ Μήδων τοὺς δοκιμωτάτους, μνήμην τοῦ λόγου τοῦδε ἐν πότῳ ἐμβαλεῖν· ἄρξαι δὲ τοῦ λόγου Ἀνάξαρχον, ὡς πολὺ δικαιότερον ἂν θεὸν νομιζόμενον Ἀλέξανδρον, Διονύσῳ τε καὶ Ἡρακλεῖ, μὴ ὅτι τῶν ἔργων ἕνεκα, ὅσα καὶ ἡλίκα καταπέπρακται Ἀλεξάνδρῳ, ἀλλὰ καὶ ὅτι Διόνυσος μὲν Θηβαῖος ἦν, οὐδέν τι προσήκων Μακεδόσι, καὶ Ἡρακλῆς Ἀργεῖος, οὐδὲ οὗτος προσήκων, ὅτι μὴ κατὰ γένος τὸ Ἀλεξάνδρου· Ἡρακλείδην γὰρ εἶναι Ἀλέξανδρον. Μακεδόνας δ' αὖ τὸν σφῶν βασιλέα δικαιότερον θείαις τιμαῖς κοσμοῦντας· καὶ γὰρ οὐδὲ ἐκεῖνο εἶναι ἀμφίλογον, ὅτι ἀπελθόντα γε ἐξ ἀνθρώπων, ὡς θεὸν τιμήσουσι. πόσῳ δὴ δικαιότερον ζῶντα γεραίρειν ἤπερ τελευτήσαντα, ἐς οὐδὲν ὄφελος τῷ τιμωμένῳ; λεχθέντων δὲ τούτων τε καὶ τοιούτων λόγων πρὸς Ἀναξάρχου, τοὺς μὲν μετεσχηκότας τῆς βουλῆς ἐπαινεῖν τὸν λόγον, καὶ δὴ ἐθέλειν ἄρχεσθαι τῆς προσκυνήσεως. τοὺς Μακεδόνας δὲ τοὺς πολλοὺς ἀχθομένους τῷ λόγῳ, σιγῇ ἔχειν. Καλλισθένην δὲ ὑπολαβόντα, Ἀλέξανδρον μὲν (εἰπεῖν) ὦ Ἀνάξαρχε, οὐδεμιᾶς ἀνάξιον ἀποφαίνω τιμῆς, ὅσαι ξύμμετροι ἀνθρώπῳ· ἀλλὰ διακεκρίσθαι γὰρ τοῖς ἀνθρώποις, ὅσαι τε ἀνθρώπιναι τιμαὶ, καὶ ὅσαι θεῖαι, πολλοῖς μὲν καὶ ἄλλοις, καθάπερ ναῶν τε οἰκοδομήσει, καὶ ἀγαλμάτων ἀναστάσει· ὅτι καὶ

A fieri debere. Siquidem & adorari se voluisse Alexandrum fama est, quippe qui eam opinionem conceperat, Ammonē potius sibi q̃ Philippū patrē esse. Quū vero Persas iam ac Medos admiraretur, eósq; vestis immutatione, totiúsq; cultus ratione imitaretur, nō videbatur ob eā rē vllis adulatoribus qui eius animū eò pellicerēt, neq; sophistis quidē, siue Anaxarcho siue Agide Argiuo poeta eguisse. Callisthenes verò Olynthius, Aristotelis discipulus, moribus paulo asperioribus præditus, hæc nō ꝓbabat. Qua quidē in re etiam B ego Callistheni assentior. illud autē à Callisthene parū modestè scriptum (si re vera scripsit) cēseo, ꝙ Alexandrū eiúsq; facta se & suis scriptis inferiora esse prædicabat. Neq; verò se ad Alexandrū venisse, vt sibi ab eo gloriā cōpararet, sed vti Alexandrū inter mortales illustrē ac gloriosum redderet. preterea diuinitatis cōmunicationem Alexādro nō ex iis quæ Olympias de ortu suo mētita esset pendere, sed ex iis quæ ipse de Alexādro scripsisset & ad mortaliū notitiam traduxisset. Sunt C etiam qui scribant, quū aliquando à Philota interrogatus esset, quē putaret ab Atheniensibus in maximo honore haberi, respondisse Harmodium & Aristogitona, ꝙ alterum tyrannorum interfecissent, ac tyrannidē sustulissēt. Philotā rursus interrogasse, si cui cōtingat tyrannū occidere, apud quos Græcorū profugiū illi tutū foret? Respōdisse Callisthenē, si nō alibi, certè apud Atheniēses tutū fore. Hos enim ꝓ filiis Herculis aduersus Eurystheū bellū gessisse, qui tū tēporis Græciā tyrannide premebat. D De adoratione verò, quo pacto Alexādro Callisthenes restiterit, huiuscemodi quippiā narratur. Cōuenerat inter Alexandrū & sophistas, eósq; qui ex Persis & Medis illustriores circa ipsum erāt, vt inter pocula in hūc sermonē ex cōposito venirent. Anaxarchū sermonis initiū fecisse, censentē, Alexandrū maiore iure pro deo habendū, quàm Liberū, aut Herculē. idq; nō modò propter magnitudinē atque præstantiā rerū ab Alexādro gestarū, verumetiā ꝙ Liber pater Thebanus fuisset, nihil cū Macedonibus E cōmune habēs: Hercules autē Argiuus, ne ipse quidē cōueniēs, nisi quod ad Alexandri genus attinet. Alexandrū enim Heraclidem esse. Macedones verò multo conuenientius atque æquius suū ipsorū regē diuinis honoribus prosequi. Neque enim dubiū esse, quin postquā è viuis excessisset, vt deū culturi essent. multo igitur satius esse, viuo illi diuinos honores deferre quàm mortuo, quum nulla ad eum cultus vtilitas esset peruentura. Hæc atque alia in hanc sententiam quum ab Anaxarcho dicta essent, eos qui participes consi- F lij initi erant, ea laudasse, & initium adorandi facere velle dixisse. plerósque verò Macedones, qui Anaxarchi orationem improbarent, tacuisse. Callisthenem autem abrupto silentio in hanc sententiā dixisse: Equidem, Anaxarche, Alexandrū nullo planè honore, qui quidē hominibus conueniat, indignum esse censeo. Cæterum statura sunt inter homines diuini & humani honoris discrimina, cùm multis aliis rebus, tum templorū exædificatione, & statuarū erectione.

diis enim delubra cõſecramus,iiſque ſacra fa-
cimus & libamus. rurſus hymni deorũ ſunt,
laudes hominũ,ſed non cũ adoratione con-
iunctæ. Hominibus ſiquidem à ſalutantibus
oſcula dãtur:eos verò edito loco poſitos, ne
contingi quidẽ fas eſt, ideóque adoratione
coluntur. Tripudia etiã ſaltationéſque diis
fiunt, & pæanes cãtantur. Neque verò mirũ
id eſt, quũ ex diis alij aliis honores tribuan-
tur. & quidẽ heroibus alij, etiã ipſi à diuinis
honoribus diuerſi. Non eſt igitur conſenta-
neum hæc omnia inter ſe confundere,neque
hominẽ nimiis honoribus ſupra humanum
modũ extollere, & deos ad ſtatum ab illorũ
dignitate alienum redigere, vt nimirũ eodẽ
quo homines cultu colãtur. Neque enim pa
teretur Alexander priuatum aliquem,regios
honores electione ſuffragiiſque illegitimis,
vſurpare. Multo itaque iuſtius deos indigna
turos ſi quis mortaliũ diuinos honores ſibi
arroget, aut ab aliis delatos ſuſtineat. Atque
Alexandrum quidem infinitis partibus for-
tium virorum fortiſſimum eſſe atque haberi,
inter reges maximẽ regiũ, inter imperatores
maxime imperio dignum. Ac te quidem, A-
naxarche,ſi quẽ alium,oportebat huiuſmo-
di ſermonibus Alexandrũ inſtruere, atque à
cõtrariis deterrere, cuius ille quotidiana cõ-
ſuetudine propter ſapientiã & eruditionem
vtitur. Neque te cõueniebat huius ſermonis
autorem eſſe: at potius meminiſſe, te non id
Cambyſæ aut Xerxi conſulere, ſed Philippi
filio,qui ab Hercule atque Achille genus du
cat, cuius maiores ex Argis in Macedoniam
venerunt , neque vi ſed Macedonũ moribus
atque inſtitutis imperium tenuerunt. ſed ne
Herculi quidem, quum adhuc in viuis eſſet,
diuini honores à Græcis delati ſunt, imo ne
mortuo quidẽ, donec Delphico oraculo vt
pro deo coleretur iuſſum fuit. Si verò, quòd
in barbara regione pauci ſint,barbaricos ſen
ſus induere oportet,ego te,Alexãder, vt Græ
ciæ memineris oro, cuius gratia hæc omnis
expeditio à te ſuſcepta eſt, vt Aſiam Græciæ
adiicias. Nunc verò cogita,an quum in Græ
ciam redieris,Græcos liberrimos populos ad
tui adorationẽ ſis cõpulſurus,aut an,Græcis
exemptis,Macedonas tãtum hoc dedecore
ſis oneraturus:aut an tibi diuerſi planè hono
res ſint decernẽdi, Græcis quidem humanos
honores Græcorũ more tibi deferẽtibus:bar
baris autẽ,barbaricè te colẽtibus. Si verò de
Cyro Cambyſæ filio dicitur,primum omniũ
mortaliũ Cyrum ab hominibus adoratione
cultum fuiſſe,atque ab hoc ſummiſſionẽ hãc
Perſis & Medis permãſiſſe, cogitare te opor-
tet Scythas populum inopẽ,liberũ tamẽ, Cy
rũ inſolẽtiã cõpeſcuiſſe. Dariũ rurſus alij Scy
thæ ad modeſtiã redegerũt, Xerxẽ Athenien-
ſes & Lacedæmonij, Artaxerxẽ Clearchus &
Xenophon,cum decẽ tantum hominũ milli
bus. Dariũ etiam hunc, Alexander,quũ nulla
illi adoratio decreta eſſet. Hæc aliáque eiuſ-
cemodi quum dixiſſet Calliſthenes, Alexan-
drũ quidẽ moleſtiſſimẽ tuliſſe, Macedonib⁹
verò gratiſſima accidiſſe, quo cognito, Ale-
xandrũ miſiſſe qui Macedonas ambirent, vti
adorationis memores eſſent,ſilẽtióq; ad hũc

A τεμένη τοῖς θεοῖς τὰ ἐξαιρεῖται, καὶ θύεται ἐκεί-
νοις, καὶ σπένδεται. καὶ ὕμνοι μὲν ἐς τοὺς θεοὺς
ποιοῦνται, ἔπαινοι δὲ ἐς ἀνθρώπους· ἀτὰρ οὐχ ἥκιστα
τῷ τῆς προσκυνήσεως νόμῳ. τοὺς μὲν γὰρ ἀνθρώπους
φιλεῖσθαι πρὸς τῶν ἀσπαζομένων· τὸ θεῖον δὲ ἄνω που
ἱδρυμένον, καὶ οὐδὲ ψαῦσαι αὐτοῦ θέμις, ἐπὶ τῷδε ἄ-
ρα τῇ προσκυνήσει γεραίρεται, καὶ χοροὶ τοῖς θεοῖς ἵ-
στανται, καὶ παιᾶνες ἐπὶ τοῖς θεοῖς ᾄδονται. καὶ οὐδὲν
θαυμαστὸν, ὁπότε γε καὶ αὐτῶν τῶν θεῶν ἄλλοις ἄλλαι
τιμαὶ πρόσκεινται, καὶ ναὶ μὰ Δία ἥρωσιν ἄλλαι, καὶ
B αὗται ἀποκεκριμέναι τοῦ θείου. οὔκουν εἰκὸς ξύμ-
παντα ταῦτα ταράξαντας, τοὺς μὲν ἀνθρώπους ἐς σχῆ-
μα ὑπέρογκον καθιστάναι τῇ τιμῇ τῆς ὑπερβολῆς,
τοὺς θεοὺς δὲ (τό γε ἐπὶ σφίσιν) ἐς ταπεινότητα οὐ πρέ-
πουσαν καταβάλλειν, τὰ ἴσα ἀνθρώποις τιμῶντας.
οὔκουν οὐδὲ Ἀλέξανδρον ἀνασχέσθαι ἂν, εἴ τις ἰδιω-
τῶν τις εἰσποιοῖτο τῆς βασιλικῆς τιμῆς χειροτο-
νίᾳ ἢ ψήφῳ οὐ δικαίᾳ. πολὺ ἂν οὖν δικαιότερον τοὺς
θεοὺς δυσχεραίνειν, ὅσοι ἄνθρωποι ἐς τὰς θείας τιμὰς
σφᾶς εἰσποιοῦσιν, ἢ πρὸς ἄλλων εἰσποιούμενοι ἀ-
νέχονται. Ἀλέξανδρον δὲ πόρρω τοῦ ἱκανοῦ ἀνδρῶν ἀγα-
C θῶν τὸν ἄριστον εἶναί τε καὶ δοκεῖν, καὶ βασιλέων τὸν
βασιλικώτατον, καὶ στρατηγῶν τὸν ἀξιοστρατηγότα-
τον. καί σε, εἴπερ τινὰ ἄλλον, ὦ Ἀνάξαρχε, εἰσηγητὴν τε
τούτων τῶν λόγων ἐχρῆν γίγνεσθαι, καὶ κωλυτὴν τῶν
ἐναντίων ἐπὶ σοφίᾳ τε καὶ παιδείᾳ Ἀλεξάνδρῳ ξυ-
νόντα. οὔκουν ἄρχειν σε τῶνδε τοῦ λόγου πρέπον ἦν,
ἀλλὰ μεμνῆσθαι γὰρ οὐ Καμβύσῃ οὐδὲ Ξέρξῃ ξυ-
νόντα ἢ συμβουλεύοντα, ἀλλὰ Φιλίππου μὲν παιδὶ,
Ἡρακλείδῃ δὲ ἀπὸ γένους, καὶ Αἰακίδῃ, ὅτου οἱ πρό-
D γονοι ἐξ Ἄργους ἐς Μακεδονίαν ἦλθον, οὐδὲ βίᾳ ἀλ-
λὰ νόμῳ Μακεδόνων ἄρχοντες διετέλεσαν. οὔκουν
οὐδὲ αὐτῷ τῷ Ἡρακλεῖ ζῶντι ἔτι θεῖαι τιμαὶ παρ'
Ἑλλήνων ἐγένοντο, ἀλλ' οὐδὲ τελευτήσαντι πρόσθεν,
ἢ πρὸς τοῦ θεοῦ τοῦ ἐν Δελφοῖς ἐπιθεσπισθῆναι, ὡς
θεὸν τιμᾶν Ἡρακλέα. εἰ δ' ὅτι ἐν τῇ βαρβάρῳ γῇ ὀ-
λίγοι γίγνονται, βαρβαρικὰ χρὴ ἔχειν τὰ φρονήμα-
τα, καὶ ἐγὼ τῆς Ἑλλάδος μεμνῆσθαί σε ἀξιῶ, ὦ Ἀλέ-
ξανδρε, ἧς ἕνεκα ὁ πᾶς στόλος σοι ἐγένετο, προσθεῖναι
τὴν Ἀσίαν τῇ Ἑλλάδι. καὶ οὖν ἐνθυμήθητι ἐκεῖσε ἐ-
πανελθὼν, ἆρά γε καὶ τοὺς Ἕλληνας τοὺς ἐλευθερω-
E τάτους προσαναγκάσεις ἐς τὴν προσκύνησιν, ἢ Ἑλλή-
νων μὲν ἀφέξῃ, Μακεδόσι δὲ προσθήσεις τήνδε τὴν
ἀτιμίαν. ἢ διακεκριμένα ἔσται σοι αὐτῷ τὰ τῶν τιμῶν
ἐς ἅπαν, ὡς πρὸς Ἑλλήνων μὲν καὶ Μακεδόνων ἀν-
θρωπίνως τε καὶ Ἑλληνικῶς τιμᾶσθαι· πρὸς δὲ τῶν βαρ-
βάρων μόνων βαρβαρικῶς. εἰ δὲ ὑπὲρ Κύρου τοῦ Καμ-
βύσου λέγεται, τὸν πρῶτον προσκυνηθῆναι ἀνθρώπων
Κῦρον, καὶ ἐπὶ τῷδε ἐμμεῖναι Πέρσαις τε καὶ Μήδοις
τήνδε τὴν ταπεινότητα, χρὴ ἐνθυμεῖσθαι ὅτι τὸν Κῦ-
ρον ἐκεῖνον Σκύθαι ἐσωφρόνισαν, πένητες ἄνδρες
F καὶ αὐτόνομοι, καὶ Δαρεῖον ἄλλοι αὖ Σκύθαι, καὶ Ξέρξην
Ἀθηναῖοι καὶ Λακεδαιμόνιοι, καὶ Ἀρταξέρξην Κλέαρ-
χος καὶ Ξενοφῶν, καὶ οἱ ξὺν τούτοις μύριοι, καὶ Δαρεῖον
τοῦτον Ἀλέξανδρος, μὴ προσκυνούμενος. ταῦτα δὴ καὶ
τοιαῦτα εἰπόντα Καλλισθένην, ἀνιᾶσαι μὲν μεγάλως
τι Ἀλέξανδρον, Μακεδόσι δὲ ἀδελφὰ εἰπεῖν. καὶ τοῦτο
γνόντα Ἀλέξανδρον, πέμψαντα κωλῦσαι Μακεδό-
νας, μεμνῆσθαι ἔτι τῆς προσκυνήσεως. ἀλλὰ σιγῆς γὰρ

γενομένης ἐπὶ τοῖς λόγοις, ἀναστάντας Περσῶν τοὺς πρεσβυτάτους, ἐφεξῆς προσκυνεῖν. Λεοννάτον δὲ ἕνα τῶν ἑταίρων, ἐπειδή τις ἐδόκει τῶν Περσῶν αὐτῷ οὐκ ἐν κόσμῳ προσκυνῆσαι, τὸν δὲ ἐπιγελάσαι τῷ σχήματος τοῦ Πέρσου, ὡς ταπεινοῦ. καὶ τούτου χαλεπήναντα τότε Ἀλέξανδρον, ξυναλλαγῆναι αὖθις. ἀναγέγραπται δὲ δὴ καὶ τοιόσδε λόγος· προπίνειν φιάλην χρυσῆν ἐν κύκλῳ Ἀλέξανδρον, πρώτοις μὲν τούτοις πρὸς οὕστινας ξυνέκειτο αὐτῷ τὰ τῆς προσκυνήσεως· τὸν δὲ πρῶτον ἐκπιόντα τὴν φιάλην, προσκυνῆσαί τε ἀναστάντα, καὶ φιληθῆναι πρὸς αὐτοῦ, καὶ τοῦτο ἐφεξῆς διὰ πάντων χωρῆσαι. ὡς δὲ ἐς Καλλισθένην ἧκεν ἡ πρόποσις, ἀναστῆναι μὲν Καλλισθένην, καὶ ἐκπιεῖν τὴν φιάλην, καὶ προσελθόντα ἐθέλειν φιλῆσαι, οὐ προσκυνήσαντα. τὸν δὲ τυχεῖν μὲν τότε διαλεγόμενον Ἡφαιστίωνι, οὔκουν προσέχειν τὸν νοῦν, καὶ τοῖς τῆς προσκυνήσεως ἐπιτελῆ αὐτῷ Καλλισθένει ἐγένετο. ἀλλὰ Δημήτριον γὰρ τὸν Πυθώνακτος, ἕνα τῶν ἑταίρων, ὡς προσῄει αὐτῷ ὁ Καλλισθένης φιλήσων, φάναι, ὅτι οὐ προσκυνήσας πρόσεισι, καὶ τὸν Ἀλέξανδρον οὐ παρασχεῖν φιλῆσαι ἑαυτόν· τὸν δὲ Καλλισθένην, φιλήματι (φάναι) ἔλαττον ἔχων ἄπειμι. καὶ τούτων ἐγὼ ὅσα ἐς ὕβριν τὴν Ἀλεξάνδρου τὴν ἐν τῷ παραυτίκα, καὶ ἐς σκαιότητα τὴν Καλλισθένους φέροντα, οὐδὲν οὐδαμῇ ἐπαινῶ· ἀλλὰ τὸ καθ' αὑτὸν γὰρ κοσμίως τίθεσθαι ἐξαρκεῖν φημὶ, αὔξοντα (ὡς ἀνυστὸν) τὰ βασιλέως πράγματα, ὅτῳ τις ξυνεῖναι οὐκ ἀπηξίωσεν. οὔκουν ἀπεικότως δι' ἀπέχθειας γενέσθαι Ἀλεξάνδρῳ Καλλισθένην τίθεμαι, ἐπί τῇ ἀκαίρῳ τε παρρησίᾳ, καὶ ὑπερόγκῳ ἀβελτερίᾳ. ἐφ' ὅτῳ τεκμαίρομαι μὴ χαλεπῶς πιστευθῆναι τοὺς κατειπόντας Καλλισθένους, ὅτι μετέσχε τῆς ἐπιβουλῆς τῆς γενομένης Ἀλεξάνδρῳ ἐκ τῶν παίδων· τοὺς δὲ, ὅτι καὶ ἐπῆρεν αὐτοὺς εἰς τὸ ἐπιβουλεῦσαι. ξυνέβη δὲ τὰ τῆς ἐπιβουλῆς ὧδε. Ἐκ Φιλίππου ἦν ἤδη καθεστηκὸς, τῶν ἐν τέλει Μακεδόνων τοὺς παῖδας, ὅσοι ἐς ἡλικίαν ἐμειρακίσαντο, καταλέγεσθαι ἐς θεραπείαν τοῦ βασιλέως, τά τε περὶ τὴν ἄλλην δίαιταν τοῦ σώματος διακονεῖσθαι βασιλεῖ, καὶ κοιμώμενον φυλάσσειν τούτοις ἐπιτετράφατο· καὶ ὁπότε ἐξελαύνοι βασιλεὺς, τοὺς ἵππους παρὰ τῶν ἱπποκόμων δεχόμενοι ἐκεῖνοι προσῆγον, καὶ ἀνέβαλλον οὗτοι βασιλέα τὸν Περσικὸν τρόπον, καὶ τῆς ἐπὶ θήρᾳ φιλοτιμίας βασιλεῖ κοινωνοὶ ἦσαν. Τούτων καὶ Ἑρμόλαος ἦν, Σωπόλιδος μὲν παῖς, φιλοσοφίᾳ δὲ ἐδόκει προσέχειν τὸν νοῦν, καὶ Καλλισθένην θεραπεύειν. ἐπὶ τῷ δὲ ὑπὲρ τοῦτον λόγος πρεσβεύεται, ὅτι ἐς θήραν προσφερομένου Ἀλεξάνδρῳ συὸς, ἔφθη βαλὼν τὸν σῦν ὁ Ἑρμόλαος, καὶ ὁ μὲν σῦς πίπτει βληθείς. Ἀλέξανδρος δὲ τοῦ καιροῦ ὑστερήσας, ἐχαλέπηνε τῷ Ἑρμολάῳ, καὶ κελεύει αὐτὸν πρὸς ὀργὴν πληγὰς λαβεῖν, ὁρώντων τῶν ἄλλων παίδων, καὶ τὸν ἵππον αὐτοῦ ἀφείλετο. τοῦτον τὸν Ἑρμόλαον ἀλγήσαντα τῇ ὕβρει, φράσαι πρὸς Σώστρατον τὸν Ἀμύντου, ἡλικιώτην τε αὐτοῦ καὶ ἐραστὴν ὄντα, ὅτι οὐ βιωτὸν ἐστὶ μὴ τιμωρησαμένῳ Ἀλέξανδρον τῆς ὕβρεως. καὶ τὸν Σώστρατον οὐ χαλεπῶς συμπεῖσαι μετασχεῖν τοῦ ἔργου, ἅτε ἐρῶντα. ὑπὸ τούτων δὲ ἀναπεισθῆναι Ἀντίπατρόν τε τὸν Ἀσκληπιοδώρου τοῦ Συρίας σατραπεύσαντος, καὶ Ἐπιμένην τὸν Ἀρσαίου, καὶ

A sermonem facto, qui inter Persas ætate dignitatéque præstabant consurrexisse, eúmq; adorasse. Leonnatum verò, vnum ex amicis, quum ex Persis quendam indecorè adorantem conspexisset, gestum illius Persæ, vt nimis abiectū, irrisisse. Alexandrū verò tūc indignatū, postea conciliatum fuisse. Sunt qui scribāt, Alexandrum phialam auream in corona propinasse, iis quidem primùm quibuscum de se adorando conuenisset: eúmq; qui primus ebibisset, consurrexisse atque adorasse, deinde osculatum esse. idque ordine de-
B inceps à reliquis factitatum. Quúmque propinandi ordo ad Callisthenem venisset, consurrexisse quidem, & phialam ebibisse, propiúsque accedentem osculari voluisse, adoratione prætermissa. At tū fortè Alexandrū sermonem cum Hephæstione habuisse, eámque ob rem non animaduertisse an integrā adorationem deferret. Demetrium verò Pythonactis filium, vnum ex amicis, quū Callisthenes Alexandrum osculaturus accederet, dixisse, illum eo non adorato accede-
C re, atque ita Alexandrum eius osculum non admisisse. Tum Callisthenem dixisse, se osculi iactura facta discedere. Ego verò nihil aut eorum quæ ad ignominiam Alexandri pertinent, aut Callisthenis asperitatem morum laudauerim. Sufficere autem existimauerim modestiam præ se ferre, eúmque qui regi inseruire velit, eius negotia, quoad fieri potest, promouere. Non igitur immerito odiosum fuisse Alexandro Callisthenem censeo, ob intempestiuam eius loquendi libertatem, & ineptam arrogantiam. Quam qui-
D dem ob causam crediderim facilè fidem adhibitam fuisse delatoribus, qui Callisthenem insidiarum, quæ Alexandro per pueros structæ erant, conscium fuisse accusarant: aliísque, qui illos ab eo incitatos dicebant. Insidiæ verò huiuscemodi fuerunt. Erat iam antè à Philippo institutum, vti Macedonū, qui in aliqua dignitate constituti essent, filij quum adoleuissēt, ad regium ministeriū deligerentur, & cùm ad alia quæ ad regij corporis curā pertinerēt præsto essent, tū eo cuban-
E te custodias agerēt. Hi equos quū rex ascensurus esset, ab equisonib⁹ acceptos ad regem adducebāt: eum Persico more in equū imponebāt, & venationi studentē comitabantur. In his erat Hermolaus Sopolidis F. qui quidem philosophiæ studiosus esse videbatur, & Callisthenē obseruare. Hunc *Hermolaū, rumor est quū Alexandro inter venandū aper occurrisset, in eo feriendo Alexandrum præuenisse. atque aper quidem ictus procidit. Indignatum regem opportunitatem fe-
F riendi apri sibi præreptam, adolescentem per iram, cæteris pueris spectantibus verberari, eíque equum adimi, iussisse. quam *contumeliam ægrè ferentem Hermolaum, rem cum Sostrato Amyntæ filio, æquali atque amico suo communicasse, vitam sibi acerbam testatum, nisi Alexandri iniuriam vlcisceretur. Ac Sostratum quidem, non difficulter, vtpote amicū, in societatē facinoris pertractum esse. Ab hoc Antipatrū etiā Asclepiodori (qui satrapatū Syriæ gerebat) F. persuasum, & Epimenem Arsei filium, atque

Curt. Polypercho, qui cubabat super regem, vnum ex iis med. in contingētem humum, per ludibrium corpus hortari, vt vehementius ad quaerere ad terrā, eiusque iram Alexandri.

Curt. Hermolaus puer nobilis ex regia cohorte, quem aprum telo occupasset, quem rex ferire destinauerat, iussu eius verberibus affectus est.

Curt. Quā ignominiam ægrè ferens deflere apud Sostratū cœpit. Ex eadē cohorte erat Sostratus, amore eius ardens.

Anticlem Theocriti, vnáque Philotam Carsidis Thracis filium. Quum itaque nocturnæ *custodiæ vices ad Antipatrum reuolutæ essent, ea nocte statutum fuisse Alexandrum dormientem opprimere. Contigisse verò vt sua sponte, quemadmodum nonnulli scribunt, Alexander in lucem vsque potaret. At Aristobulus autor est, mulierem quandam Syram numine correptam Alexādrum sequutam. atque hanc quidem initio & Alexandro eiúsque familiaribus risui fuisse. quum verò in illa numinis afflatione omnia vera vaticinaretur, non amplius ab Alexandro contemtui habitam, sed liberum Syræ ad regem & noctu & interdiu accessum factum fuisse, ac sæpenumero etiam dormienti adfuisse. Hanc tum fortè regi è compotatione discedenti numine afflatam occurrisse, atque vt reuersus totam noctem potando traduceret orasse. Alexandrum diuinos monitus esse suspicatum, ad pocula rediisse & puerorum conatus irritos fuisse. Postero die Epimenes Arsei filius vnus ex coniuratis Charicli Menādri filio amico suo rem aperit, Charicles Eurylocho Epimenis fratri: Eurylochus Alexandri tabernaculum ingressus, Ptolomęo Lagi filio corporis custodi totum negotium declarat: is Alexandro id significat. qui statim eos quorum nomina detulerat Eurylochus comprehendi iubet. Hi quæstione adhibita, *& suū de insidiis consilium aperuerunt, & alios nonnullos nominarunt. Aristobulus quidem autor est, illos hoc etiam dixisse, se à Callisthene ad facinus adeundum incitatos fuisse. quod & Ptolemæus affirmat. Sunt verò qui aliter hac de re scribunt: nimirū Alexandrū quòd odio Callisthenis laboraret, & quòd magna Hermolao cum Callisthene familiaritas intercederet, facilè in suam de Callisthene suspicionē à delatoribus adductū. Nonnulli etiā tradunt, Hermolaum ad Macedonas productum, insidias abs se structas confessum. Neque enim *liberi hominis esse, Alexandri cōtumelias ferre. omniáq; ab Alexandro perpetrata recēsuisse: nimirū iniustā Philotæ necem, & patris eius Parmenionis, atque eorū qui tum temporis interfecti fuerant, multo iniquiorē: Cliti etiā per temulentiam cædem, habitum quoque Medorū assumtū, adorationē decretā, neque adhuc abolitā. adhæc potationes, & somnolentiā Alexādri: quæ quū diutius ferre nō posset, voluisse se reliquósq; Macedonas in libertatem vindicare. Tum Hermolaū & cæteros cōprehensos, à circunstantibus lapidibus obrutos fuisse. Aristobulus verò, Callisthenē cōpedibus vinctū in exercitu ductū fuisse, ac postea morbo interiisse scribit. Ptolemæus illū tortū ac deinde suspensum vitā finisse ait. adeo ne ipsi quidē scriptores quorum magna est fides, quiq; tum tēporis Alexandro aderant, de rebus manifestis, quęque quo pacto gestæ essent eos nequaquam latebant, inter se consentiunt. Multa verò etiam alia alij de hisce rebus diuersáque scripserunt. Sed de his abundè à me iam dictum est. quæ quidem, quia haud multo pòst tempore acta fuerunt, iis quæ Clito acciderunt adieci,

Curt. Stationis fuit nox.

Curt. Quæ agitauerant, sine cunctatione confessi sunt.

Curt. Quia nō vt ingenuis imperare cœpisti, sed quasi in mancipia dominaris.

A Ἀντικλέα τὸν Θεοκρίτου, καὶ Φιλώταν τὸν Κάρσιδος τοῦ Θρᾳκός. ὡς οὖν περιῆκεν ἐς Ἀντίπατρον ἡ νυκτερινὴ φυλακή, ταύτῃ τῇ νυκτὶ ξυγκείμενον εἶναι ἀποκτεῖναι Ἀλέξανδρον, κοιμωμένῳ ἐπιπεσόντας. ξυμβῆναι δὲ οἱ μὲν αὐτομάτως λέγουσιν, ἔστε ἡμέραν πίνειν Ἀλέξανδρον. Ἀριστόβουλος δὲ ὧδε ἀνέγραψε· Σύραν γυναῖκα ἐφομαρτεῖν Ἀλεξάνδρῳ, κάτοχον ἐκ τοῦ θείου γιγνομένην, καὶ ταύτην τὸ μὲν πρῶτον γέλωτα εἶναι Ἀλεξάνδρῳ τε καὶ τοῖς ἀμφ' αὐτόν. ὡς δὲ τὰ πάντα ἐν τῇ κατοχῇ ἀληθεύουσα ἐφαίνετο, οὐκέτι B ἀμελεῖσθαι ὑπ' Ἀλεξάνδρου, ἀλλ' εἶναι γὰρ τῇ Σύρᾳ πρόσοδον πρὸς τὸν βασιλέα, καὶ νύκτωρ καὶ μεθ' ἡμέραν, καὶ καθεύδοντι πολλάκις ἤδη ἐπιστῆναι. καὶ δὴ τότε ἀπαλλασσομένου ἐκ τοῦ πότου κατεχομένην ἐκ τοῦ θείου ἐντυχεῖν, καὶ δεῖσθαι, ἐπανελθόντα πίνειν ὅλην τὴν νύκτα. καὶ Ἀλέξανδρον θεῖόν τι εἶναι νομίσαντα, ἐπανελθεῖν τε καὶ πίνειν, καὶ οὕτω τοῖς παισὶ διαπεσεῖν τὸ ἔργον. τῇ δὲ ὑστεραίᾳ Ἐπιμένης ὁ Ἀρσέου τῶν μετεχόντων τῆς ἐπιβουλῆς, φράζει τὴν πρᾶξιν Χαρικλεῖ τῷ Μενάνδρου, ἐραστῇ ἑαυτοῦ γεγονότι· C Χαρικλῆς δὲ φράζει Εὐρυλόχῳ τῷ ἀδελφῷ τοῦ Ἐπιμένους. καὶ ὁ Εὐρύλοχος ἐλθὼν ἐπὶ τὴν σκηνὴν τὴν Ἀλεξάνδρου, Πτολεμαίῳ τῷ Λάγου τῷ σωματοφύλακι καταλέγει ἅπαν τὸ πρᾶγμα. ὁ δὲ Ἀλεξάνδρῳ ἔφρασε· καὶ Ἀλέξανδρος ξυλλαβεῖν κελεύει, ὧν τὰ ὀνόματα εἶπεν ὁ Εὐρύλοχος. καὶ οὗτοι στρεβλούμενοι, σφῶν τε αὐτῶν κατεῖπον τὴν ἐπιβουλὴν, καὶ τινας καὶ ἄλλους ὠνόμασαν. Ἀριστόβουλος μὲν λέγει, ὅτι καὶ Καλλισθένην ἐπᾶραι σφᾶς ἔφασαν ἐς τὸ τόλμημα· καὶ Πτολεμαῖος ὡσαύτως λέγει. οἱ δὲ πολλοὶ οὐ ταύτῃ λέ- D γουσιν, ἀλλὰ διὰ μῖσος γὰρ τὸ ἤδη ὂν πρὸς Καλλισθένην ἐς Ἀλέξανδρον, καὶ ὅτι ὁ Ἑρμόλαος ἐς τὰ μάλιστα ἐπιτήδειος ἦν τῷ Καλλισθένει, οὐ χαλεπῶς πιστεῦσαι τὰ χείρω ὑπὲρ Καλλισθένους Ἀλέξανδρον. ἤδη δέ τινες καὶ τάδε ἀνέγραψαν· τὸν Ἑρμόλαον προαχθέντα ἐς τοὺς Μακεδόνας, ὁμολογεῖν τε ἐπιβουλεῦσαι· καὶ γὰρ οὐκ εἶναι ἔτι ἐλευθέρῳ ἀνδρὶ φέρειν τὴν ὕβριν τὴν Ἀλεξάνδρου· πάντα καταλέγοντα, τήν τε Φιλώτα οὐκ ἔνδικον τελευτὴν, καὶ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ Παρμενίωνος ἔτι ἐκνομωτέραν, καὶ τῶν E ἄλλων τῶν τότε ἀποθανόντων, καὶ τὴν Κλείτου ἐν μέθῃ ἀναίρεσιν, καὶ τὴν ἐσθῆτα τὴν Μηδικὴν, καὶ τὴν προσκύνησιν τὴν βουλευθεῖσαν, καὶ οὔπω πεπαυμένην, καὶ πότους τε καὶ ὕπνους τοὺς Ἀλεξάνδρου, ταῦτα οὐ φέροντα ἔτι, ἐλευθερῶσαι ἐθελῆσαι ἑαυτόν τε καὶ τοὺς ἄλλους Μακεδόνας. τοῦτον μὲν δὴ αὐτόν τε καὶ τοὺς ξὺν αὐτῷ ξυλληφθέντας καταλευσθῆναι πρὸς τῶν παρόντων. Καλλισθένην δὲ Ἀριστόβουλος μὲν λέγει δεδεμένον ἐν πέδαις ξυμπεριάγεσθαι τῇ στρατιᾷ, ἔπειτα νόσῳ τελευτῆσαι. Πτολεμαῖος δὲ ὁ F Λάγου, στρεβλωθέντα καὶ κρεμασθέντα ἀποθανεῖν. οὕτως οὐδὲ οἱ πάνυ πιστοὶ ἐς τὴν ἀφήγησιν, καὶ ξυγγενόμενοι ἐν τῷ τότε Ἀλεξάνδρῳ, ὑπὲρ τῶν γνωρίμων τε καὶ οὐ λαθόντων σφᾶς ὅπως διεπράχθη, ξύμφωνα ἀνέγραψαν. πολλὰ δὲ καὶ ἄλλα ὑπὲρ τούτων αὐτῶν ἄλλοι ἄλλως ἀφηγήσαντο· ἀλλ' ἐμοὶ τὰ ἀποχρῶντα ἔστω ἀναγεγραμμένα. ταῦτα μὲν δὴ οὐ πολλῷ ὕστερον πραχθέντα, ἐγὼ ἐν τοῖσδε τοῖς ἀμφὶ Κλεῖτον ξυνηνεχθεῖσιν Ἀλεξάνδρῳ ἀνέγραψα τούτοις μᾶλλον,

A ὅτι οἰκεῖα ὑπολαβὼν ἐς τὴν ἀφήγησιν.

Παρ' Ἀλέξανδρον δὲ ἧκε καὶ αὖθις Σκυθῶν τῶν ἐκ τῆς Εὐρώπης πρεσβεία, ξὺν τοῖς πρέσβεσιν οὓς αὐτὸς ἐς Σκύθας ἔστειλεν· ὁ μὲν δὴ τότε βασιλεὺς τῶν Σκυθῶν, ὅτε οὗτοι ὑπ' Ἀλεξάνδρου ἐπέμποντο, τετελευτηκὼς ἐτύγχανεν· ἀδελφὸς δὲ ἐκείνου ἐβασίλευεν. ἦν δὲ ὁ νοῦς τῆς πρεσβείας ἐθέλειν ποιεῖν πᾶν τὸ ἐξ Ἀλεξάνδρου ἐπαγγελλόμενον Σκύθας. καὶ δῶρα ἔφερον Ἀλεξάνδρῳ παρὰ τοῦ βασιλέως τῶν Σκυθῶν, ὅσα μέγιστα νομίζεται ἐν Σκύθαις. καὶ τὴν θυγατέρα ὅτι ἐθέλει Ἀλεξάνδρῳ δοῦναι γυναῖκα, βεβαιότητος B ἕνεκα τῆς πρὸς Ἀλέξανδρον φιλίας τε καὶ συμμαχίας. εἰ δὲ ἀπαξιοῖ τὴν Σκυθῶν βασίλισσαν γῆμαι Ἀλέξανδρος, ἀλλὰ τῶν γε σατραπῶν τῶν τῆς Σκυθικῆς χώρας, καὶ ὅσοι ἄλλοι δυνάσται κατὰ τὴν γῆν τὴν Σκυθίδα, τούτων τὰς παῖδας ἐθέλειν δοῦναι τοῖς πιστοτάτοις τῶν ἀμφ' Ἀλέξανδρον. ἥξειν δὲ καὶ αὐτὸς ἔφασκεν, εἰ κελεύοιτο, ὡς παρ' αὐτοῦ Ἀλεξάνδρου ἀκούσας ὅσα ἐπαγγέλλοι. ἀφίκετο δὲ ἐν τούτῳ παρ' Ἀλέξανδρον καὶ Φαρασμάνης ὁ Χορασμίων βασιλεὺς, ξὺν ἱππεῦσι χιλίοις καὶ πεντακοσίοις. ἔφασκε C δὲ ὁ Φαρασμάνης, ὅμορος οἰκεῖν τῷ τε Κόλχων γένει καὶ ταῖς γυναιξὶ ταῖς Ἀμαζόσιν. καὶ εἰ ἐθέλοι Ἀλέξανδρος, ἐπὶ Κόλχους τε καὶ Ἀμαζόνας ἐλάσας, καταστρέψασθαι τὰ ἐπὶ τὸν πόντον τὸν Εὔξεινον ταύτῃ καθήκοντα γένη, ὁδῶν τε ἡγεμὼν ἔσεσθαι ἐπηγγέλλετο, καὶ τὰ ἐπιτήδεια τῇ στρατιᾷ παρασκευάζειν. τοῖς τε οὖν παρὰ τῶν Σκυθῶν ἥκουσι φιλάνθρωπα ἀποκρίνεται Ἀλέξανδρος, καὶ ἐς τὸν τότε καιρὸν ξύμφορα· γάμου δὲ οὐδὲν δεῖσθαι Σκυθικοῦ. καὶ Φαρασμάνην ἐπαινέσας τε, καὶ φιλίαν καὶ ξυμμαχίαν πρὸς αὐ- D τὸν ξυνθέμενος, αὑτῷ μὲν τότε οὐκ ἔφη ἐν καιρῷ εἶναι ἐλαύνειν ἐπὶ τὸν πόντον. Ἀρταβάζῳ δὲ τῷ Πέρσῃ, ὅτῳ τὰ Βακτρίων ἐξ Ἀλεξάνδρου ἐπιτέτακτο, καὶ ὅσοι ἄλλοι πρόσχωροι τούτῳ σατράπαι, ξυστήσας Φαρασμάνην ἀποπέμπει ἐς τὰ ἤθη αὐτοῦ· αὑτῷ δὲ τὰ Ἰνδῶν ἔφη ἐν τῷ τότε μέλειν. καὶ τούτους καταστρεψάμενος, πᾶσαν δὴ ἔχειν τὴν Ἀσίαν. ἐχομένης δὲ τῆς Ἀσίας, ἐπανιέναι ἐς τὴν Ἑλλάδα. ἐκεῖθεν γὰρ ἐφ' Ἑλλησπόντου τε καὶ τῆς Προποντίδος ξὺν τῇ δυνάμει πάσῃ τῇ τε ναυτικῇ καὶ τῇ πεζικῇ, ἐλάσειν εἴ- E σω τοῦ πόντου. καὶ ἐς τὸ τότε ἠξίου ἀποθέσθαι Φαρασμάνην, ὅσα ἐν τῷ παραυτίκα ἐπηγγέλλετο. αὐτὸς δὲ ἐπὶ τὸν Ὦξόν τε ποταμὸν ᾔει αὖθις, καὶ ἐς τὴν Σογδιανὴν χώραν προχωρεῖν ἐγνώκει, ὅτι πολλοὺς τῶν Σογδιανῶν ἐς τὰ ἐρύματα ξυμπεφευγέναι ἠγγέλλετο, οὐδὲ ἐθέλειν κατακούειν τοῦ σατράπου, ὅστις αὐτοῖς ἐξ Ἀλεξάνδρου ἐπιτέτακτο. στρατοπεδεύοντος δὲ αὐτοῦ ἐπὶ τῷ ποταμῷ τῷ Ὤξῳ, οὐ μακρὰν τῆς σκηνῆς τῆς αὐτοῦ Ἀλεξάνδρου, πηγὴ ὕδατος, καὶ ἄλλη ἐλαίου πλησίον αὐτῆς ἀνέσχε. καὶ F Πτολεμαίῳ τῷ Λάγου τῷ σωματοφύλακι ἐπειδὴ ἐσηγγέλθη τὸ τέρας, Πτολεμαῖος Ἀλεξάνδρῳ ἔφρασεν. Ἀλέξανδρος δὲ ἔθυεν ἐπὶ τῷ φάσματι ὅσα οἱ μάντεις ἐξηγοῦντο. Ἀρίστανδρος δὲ, πόνων εἶναι σημεῖον τοῦ ἐλαίου τὴν πηγὴν ἔφασκεν· ἀλλὰ καὶ νίκην ἐπὶ τοῖς πόνοις σημαίνειν. Διαβὰς οὖν ξὺν μέρει τῆς στρατιᾶς ἐς τὴν Σογδιανὴν, Πολυπέρχοντα δὲ καὶ Ἄτταλον καὶ Γοργίαν καὶ Μελέαγρον αὐτοῦ ἐν Βάκτροις ὑπολιπόμενος, τούτοις μὲν παρήγγελλε τήν τε χώραν ἐν φυλακῇ ἔχειν, ὡς μή τι

A quòd nō aliena ab hac narratione videretur.

Post hæc legati denuo ad Alexandrum à Scythis Europam incolentibus venerunt, vnà cum legatis quos ipse ad Scythas miserat. Rex enim Scytharum, qui tum temporis regnabat quum hi ab Alexandro mitterentur, mortem obierat, eiúsque frater regnum tenebat. Summa legationis erat, Scythas quicquid Alexander imperaret facere velle. dona etiam à Scytharum rege adferebant, quæ apud Scythas censentur amplissima. ad hęc se filiam suam Alexandro vxorem, ad ami- B citiam societatémque confirmandam, dare velle. At si Scytharum reginam vxorem ducere dedignaretur, principum Scythicæ regionis, & eorum qui apud sese in dignitate constituti essent filias, iis quos Alexander maximè caros ac fidos haberet, matrimonio copulaturum. Se quoque, si iuberetur, venturum, vt ab ipso Alexandro coram imperata acciperet. Eodem ferè tempore Pharasmanes Chorasmenorum rex ad Alexandrum venerat, cum equitibus M D qui se C finitimum Colchorum genti & mulieribus Amazonibus esse dicebat. & si Alexander in Colchos & Amazonas profectus gētes Euxino ponto vicinas subigere in animo haberet, se & ducem itineris fore, omniáque exercitui necessaria suppeditaturum pollicebatur. Alexander primùm Scythicis legatis benignè respondet, oratione tempori illi maximè accommodata vsus. se verò Scythicis nuptiis non egere. Deinde Pharasmane collaudato, ipsóque in amicitiam ac societatē recepto, sibi quidem tum com- D modum non esse dixit in Pontum proficisci. Artabazo autem Persæ, cui Bactrianorum regionem reliquósque vicinos satrapatus Alexander commiserat, Pharasmanem adiungens, ad suam gentem dimittit. Sibi verò res Indicas in animo esse dixit. Indis enim subactis, vniuersam Asiam in sua potestate fore. porrò Asia debellata, in Græciā reuersurum. illinc enim, per Hellespōtum & Propontidem, cum omnibus copiis tam naualibus quàm terrestribus, pontum Euxinum E petiturum: vtque in id tempus Pharasmanes promissa sua reseruaret iussit. Ipse rursus ad Oxum amnem contendit. decreuerat enim in Sogdianos proficisci, quòd plerosque Sogdianorum in arces sese recepisse intelligeret, neque satrapæ quem iis Alexander constituerat, morem gerere velle. Quúmque prope Oxum flumen castra posuisset, gemini fontes, alter aquam alter oleum fundens, non procul ab ipsius Alexandri tabernaculo orti sunt. quod prodigium vbi Ptolemæo Lagi filio nuntiatū fuit, is protinus Ale- F xandro significauit. qui statim ex vatum præscripto sacrificium fecit. Aristander fontem oleo manantem labores portendere respondit, victoriam tamen ex labore consecuturam. In Sogdianos itaque cum parte exercitus progressus, Polyperchonte verò & Attalo, & Gorgis atque Meleagro ibi apud Bactrianos relictis, vt regionem illam præsidio

Curt. Vtraque legatione benignè audita.

Curt. Cogitationes in bellum Indicum versæ.

A tenerent, ne barbari eius loci noui aliquid molirentur, vtq; eos qui disiuncti ab ipsis essent expugnarent. ipse copiis suis in quinque partes diuisis, Hephæstionem tribus partib9 præesse iussit. Quarto autem agmini Cœnū & Artabazum præfecit. Ipse quinta parte secum sumta, regionem ingreditur Maracanda versus. reliqui, vt quisque potuit, ingressi, alios qui in arces confugerant vi expugnarunt, alios deditionem voluntariè facientes receperunt. Postquam verò vniuersæ copiæ, maiore Sogdianæ prouinciæ parte peragrata, ad Maracanda conuenerunt, Hephæstionem emittit, qui in Sogdianorum vrbes colonias deducat: Cœnum autem & Artabazum in Scythas, quod nuntiatū fuerat Spitamenem ad eos confugisse. Ipse reliquo exercitu Sogdianorum ditionem ingressus, cætera oppida, quæ ab iis qui defecerant occupabantur, paruo negotio expugnat. Dum hæc aguntur, Spitamenes, cum Sogdianorū profugorum manu qui in Scytharum regionem profugerant, collectis Massagetis equitibus sexcentis, ad arcem quandam Bactrianis oppositam profectus, & præfectū præsidij nihil hostile expectantem adortus, militibus qui in præsidio erant interfectis, præfectum in custodia tenuit. Ipsi capta hac arce, animis elati, paucis pòst diebus Zariaspis appropinquantes vrbem oppugnare stat uerunt, multámque prædam inde abegerūt. Erant in ea vrbe equites nonnulli ex amicis, inualetudinis caussa ibi relicti, & in his Pithō Sosiclis filius, iis qui ex regia familia Zariaspis erant præfectus, & Aristonicus citharœdus. Hi cognita incursione Scytharum (iam enim conualuerant, armáque ferre & equos conscendere poterant) collectis mercenariis equitibus circiter LXXX, qui præsidio Zariaspis relicti fuerant, & regiorum puerorū nonnullis, in Massagetas ferūtur. ac primùm quidem, impetu in Scythas nihil tale opinantes facto, omnem prædam illis abripiunt, & eorum qui prædam abigebant plerosque interficiunt. Qui quum incomposito agmine, solutísque ordinibus, vtpote nemine ipsos ducente, redirent, Spitamenes & Scythæ ex insidiis eos adorti, ex amicis quidem septem, ex mercenariis equitibus LX interimunt. Aristonicus citharœdus, qui in ea pugna se nō vt citharœdum sed strenuum militem gesserat, interfectus est, Pithoo saucius viuus in hostium potestatem venit. Hæc vt Cratero nuntiata sunt, coofestim in Massagetas contendit. qui vt illum aduentare acceperunt, effusa fuga deserta petierunt. Craterus acriter eos insecutus, illos pariter alióśque Massagetarum equites circiter mille non procul à solitudine consequitur. acre ibi inter Macedones & Scythas certamen fit: victoria penes Macedones fuit. Ex Scythis quidem CL equites cæsi: reliqui facilè per solitudinem euaserunt, Macedonibus facultate persequēdi adempta. Inter hæc Alexander, Artabazo à satrapatu Bactrianorum propter senectutem absoluto, Amyntam Nicolai filium in

Deest, vōt veroin, aut quippiā eiusm.

Curt. Armis quidam subacti, plures ante certamē imperata fecerūt, quibus eorū qui in defectione perseuerauerāt vrbes agrósque tussit attribui.

Curt. Celeriter ad Craterum huius cladis fama perlata est, qui cum omni equitatu superuenit.

A νεωτερίσωσιν οἱ ταύτῃ βάρβαροι, καὶ τοὺς ἐπὶ ἀφεστηκότας αὐτῶν ἐξαιρεῖν· αὐτὸς δὲ ἐς πέντε μέρη διελὼν τὴν ἅμα οἷ στρατιάν, τὸν μὲν Ἡφαιστίωνα ἄρχειν ἐπέταξε. τῆς δὲ τετάρτης τάξεως, Κοῖνος καὶ Ἀρτάβαζος ἡγεῖτο αὐτῶν. τὴν δὲ πέμπτην μοῖραν ἀναλαβὼν αὐτός, ἐπῄει τὴν χώραν ὡς ἐπὶ Μαράκανδα. καὶ οἱ ἄλλοι, ὡς ἑκάστοις προὐχώρει, ἐπῄεσαν, τοὺς μέν τινας τῶν ἐς τὰ ἐρύματα ξυμπεφευγότων βίᾳ ἐξαιροῦντες, τοὺς δὲ καὶ ὁμολογίᾳ προσχωροῦντας σφίσιν ἀναλαμβάνοντες. ὡς δὲ ξύμπασα αὐτῷ ἡ δύναμις, ἐπελθοῦσα τῆς Σογδιανῶν τῆς χώρας τὴν πολλήν, ἐς Μαράκανδα ἀφίκετο, Ἡφαιστίωνα μὲν ἐκπέμπει τὰς ἐν τῇ Σογδιανῇ πόλεις συνοικίζειν· Κοῖνον δὲ καὶ Ἀρτάβαζον ὡς ἐς Σκύθας, ὅτι ἐς Σκύθας καταπεφευγέναι Σπιταμένης τε αὐτῷ ἐξηγγέλλετο. αὐτὸς δὲ ξὺν τῇ λοιπῇ στρατιᾷ ἐπιὼν τῆς Σογδιανῆς, ὅσα ἔτι πρὸς τῶν ἀφεστηκότων κατείχετο, ταῦτα οὐ χαλεπῶς ἐξῄρει. ἐν τούτοις δὲ Ἀλεξάνδρου ὄντος, Σπιταμένης τε καὶ σὺν αὐτῷ τῶν Σογδιανῶν τινες φυγάδων, ἐς τὴν Σκυθῶν καλουμένων τὴν χώραν ξυμπεφευγότες, ξυναγαγόντες τῶν Μασσαγετῶν ἱππέας ἑξακοσίους, ἀφίκοντο πρός τι φρούριον, τῶν κατὰ τὴν Βακτριανήν. καὶ τῷ τε φρουράρχῳ οὐδὲν πολέμιον προσδεχομένῳ ἐπιπεσόντες, καὶ τοῖς ξὺν τούτῳ τὴν φυλακὴν ἔχουσι, τοὺς μὲν στρατιώτας διέφθειραν, τὸν φρούραρχον δὲ ἑλόντες εἰς φυλακὴν εἶχον. θαρρήσαντες δὲ ἐπὶ τοῦ φρουρίου τῇ καταλήψει, ὀλίγαις ἡμέραις ὕστερον Ζαριάσποις πελάσαντες, τῇ μὲν πόλει προσβαλεῖν ἀπέγνωσαν· λείαν δὲ πολλὴν περιβαλόμενοι, ἤλαυνον. ἦσαν δὲ ἐν τοῖς Ζαριάσποις, νόσῳ ὑπολελειμμένοι, τῶν ἱππέων ἑταίρων οὐ πολλοί· καὶ ξὺν τούτοις, Πείθων τε ὁ Σωσικλέους, ἐπὶ τῆς βασιλικῆς θεραπείας τοῖς ἐν Ζαριάσποις τεταγμένος, καὶ Ἀριστόνικος ὁ κιθαρῳδός. καὶ οὗτοι αἰσθόμενοι τῶν Σκυθῶν τὴν καταδρομὴν (ἤδη γὰρ ἐκ τῆς νόσου ἀναρρωσθέντες ὅπλα τε ἔφερον, καὶ τῶν ἵππων ἐπέβαινον) ξυναγαγόντες τούς τε μισθοφόρους ἱππέας ἐς ὀγδοήκοντα, οἳ ἐπὶ φυλακῇ τῶν Ζαριάσπων ὑπολελειμμένοι ἦσαν, καὶ τῶν παίδων τινὰς τῶν βασιλικῶν, ἐκβοηθοῦσιν ἐπὶ τοὺς Μασσαγέτας. καὶ τῇ μὲν πρώτῃ προσβολῇ, οὐδὲν ὑποτοπήσασι τοῖς Σκύθαις ἐπιπεσόντες, τήν τε λείαν ξύμπασαν ἀφείλοντο αὐτούς, καὶ τῶν ἀγόντων τὴν λείαν οὐκ ὀλίγους ἀπέκτειναν. ἐπανιόντες δὲ αὐτοὶ ἀτάκτως, ἅτε οὐδενὸς ἐξηγουμένου, ἐνεδρευθέντες πρὸς Σπιταμένους καὶ τῶν Σκυθῶν, τῶν μὲν ἑταίρων ἀποβάλλουσιν ἑπτά, τῶν δὲ μισθοφόρων ἱππέων ἑξήκοντα. καὶ Ἀριστόνικος ὁ κιθαρῳδὸς αὐτοῦ ἀποθνήσκει, οὐ κατὰ κιθαρῳδὸν ἀνὴρ ἀγαθὸς γενόμενος· Πείθων τε τρωθείς, ζῶν λαμβάνεται πρὸς τῶν Σκυθῶν. καὶ ταῦτα ὡς Κρατερῷ ἐξηγγέλθη, σπουδῇ ἐπὶ τοὺς Μασσαγέτας ἤλαυνεν. οἱ δὲ ὡς ἐπύθοντο πλησίον ἐπελαύνοντα σφίσι Κρατερόν, ἔφευγον ἀνὰ κράτος ὡς ἐς τὴν ἐρήμην. καὶ Κρατερὸς ἐχόμενος αὐτῶν, αὐτοῖς τε ἐκείνοις περιπίπτει οὐ πόρρω τῆς ἐρήμου, καὶ ἄλλοις ἱππεῦσι Μασσαγετῶν ὑπὲρ τοὺς χιλίους. καὶ μάχη γίνεται τῶν Μακεδόνων καὶ τῶν Σκυθῶν καρτερά, καὶ ἐνίκων οἱ Μακεδόνες. τῶν δὲ Σκυθῶν ἀπέθανον μὲν ἑκατὸν καὶ πεντήκοντα ἱππεῖς. οἱ δὲ ἄλλοι οὐ χαλεπῶς ἐς τὴν ἐρήμην διεσώθησαν, ὅτι ἄπορον ἦν προσωτέρω τοῖς Μακεδόσι διώκειν. καὶ ἐν τούτῳ Ἀλέξανδρος, Ἀρτάβαζον μὲν τῆς σατραπείας τῆς Βακτρίων ἀπαλλάσσει, δεηθέντα διὰ γῆρας· Ἀμύνταν δὲ τὸν Νικολάου σατράπην

A ἀντ' αὐτοῦ καθίστησι. Κοῖνον δὲ ἀπολείπει αὐτοῦ, τήν τε αὑτοῦ τάξιν καὶ τὴν Μελεάγρου ἔχοντα, καὶ τῶν ἑταίρων ἱππέων ἐς τετρακοσίους, καὶ τοὺς ἱππακοντιστὰς ἅπαντας, καὶ τῶν Βακτριανῶν καὶ Σογδιανῶν ὅσοι ἄλλοι μετὰ Ἀμύντου ἐτάχθησαν· προστάξας ἅπασιν ἀκούειν Κοίνου, καὶ διαχειμάζειν αὐτοῦ ἐν τῇ Σογδιανῇ, τῆς τε χώρας ἕνεκα τῆς φυλακῆς, καὶ εἴ πού ἄρα Σπιταμένην περιφερόμενον κατὰ τὸν χειμῶνα ἐνεδρεύσαντες ξυλλάβοιεν. Σπιταμένης δὲ καὶ οἱ ἀμφ' αὐτὸν, ὡς φρουραῖς τε πάντα κατειλημμένα ἑώρων ἐκ τῶν Μακεδόνων, καί σφιν ἄπορα πάντα τὰ τῆς φυγῆς ἐγίγνετο, B ὡς ἐπὶ Κοῖνόν τε καὶ τὴν ξὺν τούτῳ στρατιὰν ἐτράποντο, ὡς ταύτῃ μᾶλλόν τι ἀξιόμαχοι ἐσόμενοι. ἀφικόμενοι δὲ ἐς Γάβας, χωρίον τῆς Σογδιανῆς ὀχυρὸν, ἐν μεθορίῳ τῆς τε Σογδιανῶν γῆς καὶ τῆς Μασσαγετῶν Σκυθῶν ᾠκισμένον, ἀναπείθουσιν οὐ χαλεπῶς τῶν Σκυθῶν ἱππέας ἐς τρισχιλίους συνεμβαλεῖν σφίσιν ἐς τὴν Σογδιανήν. οἱ δὲ Σκύθαι οὗτοι ἀπορίᾳ τε πολλῇ ἔχονται, καὶ ἅμα ὅτι οὔτε πόλεις εἰσὶν αὐτοῖς, οὔτε ἑδραῖοι οἰκοῦσιν, ὡς δεδιέναι ἂν περὶ τῶν C φιλτάτων, οὐ χαλεπῶς ἀναπείθονται εἰς ἄλλον καὶ ἄλλον πόλεμον. ὡς δὲ Κοῖνός τε καὶ οἱ ἀμφ' αὐτὸν ἔμαθον προσιόντας τοὺς ξὺν Σπιταμένῃ ἱππέας, ἀπήντων καὶ αὐτοὶ μετὰ τῆς στρατιᾶς. καὶ γίγνεται αὐτῶν μάχη καρτερὰ, καὶ νικῶσιν οἱ Μακεδόνες· ὥστε τῶν μὲν βαρβάρων ἱππέων ὑπὲρ τοὺς ὀκτακοσίους πεσεῖν ἐν τῇ μάχῃ, τῶν δὲ ξὺν Κοίνῳ ἱππεῖς μὲν ἐς εἴκοσι καὶ πέντε, πεζοὺς δὲ δώδεκα. οἵ τε οὖν Σογδιανοὶ, οἱ ἔτι ὑπολιπόμενοι ξὺν Σπιταμένῃ, καὶ τῶν Βακτρίων πολλοὶ ἀπολείπουσιν ἐν τῇ φυγῇ Σπιταμένην· καὶ ἀφικόμενοι παρὰ Κοῖνον, παρέδωκαν σφᾶς αὐτοὺς Κοίνῳ. D οἵ τε Μασσαγέται οἱ Σκύθαι κακῶς πεπραγότες, τὰ μὲν σκευοφόρα τῶν ξυμπαραταξαμένων σφίσι Βακτρίων τε καὶ Σογδιανῶν διήρπασαν· αὐτοὶ δὲ ξὺν Σπιταμένῃ ἐς τὴν ἔρημον ἔφευγον. ὡς δὲ ἐξηγγέλλετο αὐτοῖς Ἀλέξανδρος ἐν ὁρμῇ ὢν ἐπὶ τὴν ἔρημον ἐλαύνειν, ἀποτεμόντες τοῦ Σπιταμένου τὴν κεφαλὴν, παρὰ Ἀλέξανδρον πέμπουσιν, ὡς ἀποστρέψοντες ἀπὸ σφῶν αὐτὸν τούτῳ τῷ ἔργῳ. καὶ ἐν τούτῳ Κοῖνός τε ἐς Ναύτακα παρ' Ἀλέξανδρον ἐπανέρχεται, καὶ οἱ ἀμφὶ E Κρατερόν τε καὶ Φραταφέρνην τὸν τῶν Παρθυαίων σατράπην, καὶ Στασάνορα Ἀρείων, πεπραγμένων σφίσι πάντων ὅσα ἐξ Ἀλεξάνδρου ἐτέτακτο. Ἀλέξανδρος δὲ περὶ Ναύτακα ἀναπαύων τὴν στρατιὰν, ὅτι περ ἀκμαῖον τοῦ χειμῶνος, Φραταφέρνην μὲν ἀποστέλλει ἐς Μάρδους καὶ Ταπούρους, Φραδάτην ἐπανάξοντα τὸν σατράπην, ὅτι πολλάκις ἤδη μετάπεμπτος ἐξ Ἀλεξάνδρου γιγνόμενος, οὐχ ὑπήκουε καλοῦντι. Στασάνορα δὲ ἐς Δράγγας σατράπην ἐκπέμπει, ἐς Μήδους δὲ Ἀτροπάτην ἐπὶ σατραπείᾳ· καὶ τοῦτον ἐπὶ Μήδων, F ὅτι Ἐξοδάτης ἐθελοκακεῖν αὐτῷ ἐφαίνετο. Σταμένην δὲ ἐπὶ Βαβυλῶνος στέλλει, ὅτι Μαζαῖος ὁ Βαβυλῶνος ὕπαρχος τετελευτηκέναι αὐτῷ ἐξηγγέλλετο. Σώπολιν δὲ καὶ Ἐπόκιλλον καὶ Μενοίδαν ἐς Μακεδονίαν ἐκπέμπει, τὴν στρατιὰν τὴν ἐκ Μακεδονίας αὐτῷ ἀνάξοντας. ἅμα δὲ τῷ ἦρι ὑποφαίνοντι, προυχώρει ὡς ἐπὶ τὴν ἐν τῇ Σογδιανῇ πέτραν, ἐς ἣν πολλοὺς μὲν τῶν Σογδιανῶν ξυμπεφευγέναι αὐτῷ ἐξηγγέλλετο. καὶ ἡ Ὀξυάρτου δὲ γυνὴ τοῦ Βακτρίου, καὶ αἱ παῖδες αἱ Ὀξυάρτου ἐς τὴν πέτραν ταύτην ξυμπεφευγέναι ἐλέγοντο, Ὀξυάρτου αὐτὰς ὡς ἐς ἀνάλωτον δῆθεν τὸ χω-

A eius locũ suffecit. Cœnóque ibidem relicto cum suis ac Meleagri copiis, equitibúsque ex amicis CCCC, & iaculatorib' equestribus, tũ Bactrianis Sogdianisq;, quibus Amyntas pręfuerat, eos omnes Cœno parere, & in Sogdianis hybernarę iussit: partim vt præsidio regioni essent, partim vt Spitamené, si is fortè per hyemé ea loca peragraret, ex insidiis caperent. Spitamenes verò cũ suis, vbi agnouit omnia passim loca præsidiis Macedonũ teneri, fugámque sibi perdifficilem fore, in Cœnum eiusque copias se conuertit, quòd facilior ea parte B conflictus futurus videretur. quùmque Gabas peruenissent, munitum Sogdianorum oppidum, medium inter Massagetas & Sogdianos situm, Scytharum equitibus circiter III M facilè vt se ipsis cõiungant atque in Sogdianos vnà irrumpãt, persuadent. Hi Scythæ quum inopes admodum sint, quippe qui neque vrbes habeant, neque certas sedes figant, neque metu perdendi res maximè charas occupentur, non difficulter C ad alia atque alia bella inducuntur. Cœnus cognito Spitamenis aduentu, obuiam cum exercitu profectus, acre cũ barbaris prælium committit. Macedones superiores euadunt. Ex barbaris DCCC amplius equites cæsi, à Cœni partibus equites XXV, pedites XII. Sogdiani qui cum Spitamene pugnæ superfuerant, & Bactrianorum plerique Spitamene in fuga deserto, ad Cœnum venerunt, séque in illius fidem dediderunt. Massagetæ verò Scythæ re male gesta, Bactrianorum & Sogdianorum sociorum impedimentis D direptis, cum Spitamene in solitudinem confugerunt. Cæterùm postquam intellexerunt Alexandrum animo penetrandi deserta aduentare, interfecto Spitamene caput eius ad Alexandrum mittunt, tanquam illum à sese hoc facto auersuri. Inter hæc Cœnus & Craterus Nautaca ad Alexandrum reuerterunt, & Phrataphernes ac Stasanor, ille Parthorum, hic Areorum satrapa, omnibus iis rebus quas Alexander imperarat confectis. Alexander quiete exercitui ad Nautaca data (vigebat enim tum bru E ma) Phrataphernem in Mardos ac Tapiros mittit, vt Phradatem satrapam, qui sæpius accersitus ab Alexandro non parebat, adducat. Stasanorem in Drangas præsidem mittit, in Medos Atropatem: atque hunc quidem in Medos, quòd Exodatem malè sibi velle intellexerat. Stamenem verò Babylonem ire iubet, quòd Mazæus Babylonis præses mortem obiisse nuntiaretur. Sopolim verò & Epocillum ac Menœdam in Macedoniam mittit, exercitum inde ducturos. F Posthæc imminẽte vere ad petram in Sogdianis sitam proficiscitur, in quam multos Sogdianorum confugisse acceperat. atque in his Oxyartis Bactriani vxor, & filiæ sese recepisse dicebantur. Oxyartes enim eas in hunc locum vt inexpugnabilem subduci curarat. nam & ipse ab Alexandro defecerat.

Curt. Phratapherni Hyrcaniam, Mardos cũ Tapiris tradidit, mandauitque vt Phradatem, cui succedebat, ad se in custodiam mitteret.

A Porro ea petra capta, nihil reliquum Sogdianis fore videbatur, quod eos ad defectionem inuitaret. Simulac verò ad petram accessit, comperit præruptum vndique eius aditum esse, & barbaroa frumentum in diuturnam obsidionem importasse. niuium etiam altitudo difficiliorem Macedonibus accessum faciebat, & aquarum copiam barbaris suppetebat. Alexander nihilominus oppugnandam esse petram statuit. Arrogans etiam ac superbum barbarorum responsum, ad gloriam simul atque iram Alexandrum excitauit. B Quum enim eos ad colloquium euocasset, ac, si se dederent facultatem liberè in domos suas redeundi eis proposuisset, ipsi barbarè irridentea, vt alatos sibi milites Alexander quæreret, qui petram caperent, iusserunt, * quippe qui ab aliis hominibus nihil sibi metuerent. Tum Alexander per præconem edici iubet, Primo omnium qui in petram conscenderet XII talenta præmij loco se daturum. secundo deinde, ac tertio sua etiam ordine præmia: postremo qui in petram euasisset CCC Daricos proponit. C quæ quidem præmij spea Macedones etiam sua sponte concitatos magis accendit. Collectis itaque ex omni numero eorum qui conscendendis rupibus in obsidionibus assueuerant, trecentis, præparatis paxillis ferreis quibus tabernacula affixa erant, ita vt in niuem, vbi illa gelu constricta esset, aut iis locis quæ niuem non haberent desigere possent, validos funes iis alligant, noctúque ad eam rupis partem quæ maximè prærupta arduáque erat, atque ob id præsidio egere non videbatur, sese conferunt, & D palis partim in terram niue vacuam, partim in niuem ipsam quæ maximè congelata esset desixis, ipsi se alia atque alia via in altum nitentes subleuant. atque ex his quidem, XXX in ascensu perierunt, adeo vt ne corpora quidem, vt sepeliri possent, inuenta sint, in altam nimirum niuem demersa. reliqui sub lucem in verticem rupis euadunt, & linteorum quassatione Macedonũ exercitui ascensus significationem edunt. ita enim illis ab Alexandro imperatum fuerat. Misso itaque E statim caduceatore, Alexander barbaris denuntiari iubet, vt nulla interposita mora sese dedant. Inuentos enim esse abs se homines alatos, & ab iis petræ cacumen teneri: simúlque iis milites qui in vertice rupis stabant ostendunt. Barbari inopinato spectaculo attoniti, plures eos quàm erant & bene armatos esse rati, sese dedunt. tanto terrori iis paucorum Macedonum aspectus fuit. Multæ ibi diuersorum vxores & liberi capti: atque in iis Oxyartis vxor & filiæ. Erat porrò Oxyartis F filia Roxane virgo nubilis, quã omnium Asiaticarum mulierum pulcherrimam visu fuisse, post Darij vxorem, qui Alexandro militarunt, iudicarunt. qua visa, Alexandrum eius amore captum, nihilominus tamen contumeliam, vtpote captiuæ, inferre noluisse: matrimonio autem dedignatum non fuisse. Quod quidem Alexandri factum laude potius quàm reprehẽsione dignũ censuerim.

Fal. Veluti mortalium nemo eò scandere posset.

A ρίον ἐκεῖνο ὑπεκθεμένου· ὅτι καὶ αὐτὸς ἀφεστήκοι ἀπ' Ἀλεξάνδρου. ταύτης γὰρ ἐξαιρεθείσης, οὐκέτι οὐδὲν ὑπολειφθήσεσθαι ἐδόκει, τῶν Σογδιανῶν τοῖς νεωτερίζειν ἐθέλουσιν. ὡς δὲ ἐπέλασε τῇ πέτρᾳ, καταλαμβάνει πάντῃ ἀπότομον ἐς τὴν προσβολὴν, σιτία τε ξυγκεκομισμένους τοὺς βαρβάρους, ὡς ἐς χρόνιον πολιορκίαν, καὶ χιὼν πολλὴ ἐπιπεσοῦσα, τήν τε πρόσβασιν ἀπορωτέραν ἐποίει τοῖς Μακεδόσι καὶ ἅμα ἐν ἀφθονίᾳ ὕδατος τοὺς βαρβάρους διῆγεν. ἀλλὰ καὶ ὣς προσβάλλειν ἐδόκει τῷ χωρίῳ. καὶ γάρ τι καὶ ὑπέρογκον ὑπὸ τῶν βαρβάρων λεχθὲν, ἐς φιλοτιμίαν ξὺν ὀργῇ ἐμβεβλήκει B Ἀλέξανδρον. προκληθέντες γὰρ ἐς ξύμβασιν, καὶ προτεινομένου σφίσιν, ὅτι σώοις ὑπάρξει ἐπὶ τὰ σφέτερα ἀπαλλαγῆναι, παραδοῦσι τὸ χωρίον· οἱ δὲ σὺν γέλωτι βαρβαρίζοντες, πτηνοὺς ἐκέλευον ζητεῖν στρατιώτας Ἀλέξανδρον, οἵτινες αὐτῷ ἐξαιρήσουσι τὸ ὄρος, ὡς τῶν γε ἄλλων ἀνθρώπων οὐδεμίαν ὤραν σφίσιν οὖσαν. ἔνθα δὴ ἐκήρυξεν Ἀλέξανδρος, τῷ μὲν πρώτῳ ἀναβάντι, δώδεκα τάλαντα εἶναι τὸ γέρας· δευτέρῳ δ' ἐπὶ τούτῳ, τὰ δεύτερα, καὶ τρίτῳ τὰ ἐφεξῆς· ὡς τελευταῖον εἶναι τῷ τελευταίῳ ἀνελθόντι τριακοσίους Δαρεικοὺς τὸ γέρας. καὶ C τοῦτο τὸ κήρυγμα παρώξυνεν ἔτι μᾶλλον ἄλλως τοὺς Μακεδόνας ὡρμημένους. ξυνταξάμενοι δὲ ὅσοι πετροβατεῖν ἐν ταῖς πολιορκίαις αὐτῷ μεμελετήκεσαν, τριακόσιοι τὸν ἀριθμὸν, καὶ πασσάλους μικροὺς σιδηροῦς, οἷς αἱ σκηναὶ κατεπεπήγεσαν αὐτοῖς, παρασκευάσαντες, τοῦ καταπηγνύναι αὐτοὺς ἔς τε τὴν χιόνα ὅπου πεπηγυῖα φανείη, καὶ εἴ που τι τῆς χώρας ἔρημον χιόνος ὑποφαίνοιτο, καὶ τούτους καλωδίοις ἐκ λίνου ἰσχυροῦ ἐκδήσαντες, τῆς νυκτὸς προὐχώρουν κατὰ τὸ ἀποτομώτατον τῆς πέτρας, καὶ ταύτῃ ἀφυλακτότατον. καὶ τούτους D τοὺς πασσάλους καταπηγνύντες, τοὺς μὲν εἰς τὴν γῆν ὅπου διεφαίνετο, τοὺς δὲ καὶ τῆς χιόνος ἐς τὰ μάλιστα οὐ θρυφθησόμενα, ἀνεῖλκον σφᾶς αὐτοὺς ἄλλοι ἄλλῃ τῆς πέτρας. καὶ τούτων ἐς τριάκοντα μὲν ἐν τῇ ἀναβάσει διεφθάρησαν· ὥστε οὐδὲ τὰ σώματα αὐτῶν ἐς ταφὴν εὑρέθη, ἐκπεσόντα ἄλλῃ καὶ ἄλλῃ τῆς χιόνος. οἱ δὲ λοιποὶ ἀναβάντες ὑπὸ τὴν ἕω, καὶ τὸ ἄκρον τοῦ ὄρους καταλαβόντες, σινδόνας κατέσειον ὡς ἐπὶ τὸ στρατόπεδον τῶν Μακεδόνων· οὕτως αὐτοῖς ἐξ Ἀλεξάνδρου παρηγγελμένον. πέμψας δὲ κήρυκα, ἐμβοῆσαι ἐκέλευσε E τοῖς προφυλάσσουσι τῶν βαρβάρων, μὴ διατρίβειν ἔτι, ἀλλὰ παραδιδόναι σφᾶς· ἐξευρῆσθαι γὰρ δὴ τοὺς πτηνοὺς ἀνθρώπους, καὶ ἔχεσθαι ὑπ' αὐτῶν τοῦ ὄρους τὰ ἄκρα· καὶ ἅμα ἐδείκνυεν τοὺς ὑπὲρ τῆς κορυφῆς στρατιώτας. οἱ δὲ βάρβαροι ἐκπλαγέντες τῷ παραλόγῳ τῆς ὄψεως, καὶ πλείονάς τε ὑποτοπήσαντες εἶναι τοὺς κατέχοντας τὰ ἄκρα, καὶ ἀκριβῶς ὡπλισμένους, ἐνέδοσαν σφᾶς αὐτούς· οὕτω πρὸς τὴν ὄψιν τῶν ὀλίγων ἐκείνων Μακεδόνων φοβεροὶ ἐγένοντο. ἔνθα δὴ ἄλλων τε πολλῶν γυναῖκες καὶ παῖδες ἐλήφθησαν, καὶ ἡ γυνὴ F ἡ Ὀξυάρτου, καὶ αἱ παῖδες. καὶ γὰρ ἦν Ὀξυάρτου παῖς παρθένος ἐν ὥρᾳ γάμου, Ῥωξάνη ὄνομα, ἣν δὴ καλλίστην τῶν Ἀσιανῶν γυναικῶν λέγουσιν ὀφθῆναι τοῖς Ἀλεξάνδρῳ στρατεύσασι, μετά γε τὴν γυναῖκα Δαρείου· καὶ ταύτην ἰδόντα Ἀλέξανδρον, ἐς ἔρωτα ἐλθεῖν αὐτῆς. ἐρασθέντα δὲ, οὐκ ἐθελῆσαι ὑβρίσαι καθάπερ αἰχμάλωτον, ἀλλὰ γῆμαι γὰρ οὐκ ἀπαξιῶσαι. καὶ τοῦτο ἐγὼ Ἀλεξάνδρου τὸ ἔργον ἐπαινῶ μᾶλλόν τι ἢ μέμφομαι.

καίτοι τῆς Δαρείου (ἡ καλλίστη δὴ ἐλέγετο τῶν ἐν τῇ Ἀσίᾳ γυναικῶν) ἢ οὐκ ἦλθεν ἐς ἐπιθυμίαν, ἢ καρτερὸς αὐτὸς αὑτοῦ ἐγένετο, νέος τε ὢν, καὶ τὰ μάλιστα ἐν ἀκμῇ τῆς εὐτυχίας, ὁπότε ὑβρίζουσιν οἱ ἄνθρωποι. ὁ δὲ κατηδέσθη τε καὶ ἐφείσατο, σωφροσύνῃ τε πολλῇ διαχρώμενος, καὶ δόξης ἅμα ἀγαθῆς οὐκ ἀτόπως ἐφιέμενος. καὶ τοίνυν καὶ λόγος κατέχει, ὀλίγον κατὰ τὴν μάχην, ἣ πρὸς Ἰσσῷ Δαρείῳ τε καὶ Ἀλεξάνδρῳ συνέβη, ἀποδράντα ἐλθεῖν παρὰ Δαρεῖον τὸν εὐνοῦχον τὸν φύλακα αὐτῷ τῆς γυναικός. καὶ τοῦτον ὡς εἶδε Δαρεῖος, πρῶτα μὲν πυθέσθαι, εἰ ζῶσιν αὐτῷ αἱ παῖδες, καὶ οἱ υἱοὶ, καὶ ἡ γυνή τε καὶ ἡ μήτηρ; ὡς δὲ ζώσας τε ἐπύθετο, καὶ βασίλισσαι ὅτι καλοῦνται, καὶ ἡ θεραπεία ὅτι ἀμφ' αὐτὰς ἔστιν, ἥντινα καὶ ἐπὶ Δαρείου ἐθεραπεύοντο, ἐπὶ τῷδε αὖ πυθέσθαι, εἰ σωφρονεῖ αὐτῷ ἡ γυνὴ ἔτι. ὡς δὲ σωφρονοῦσαν ἐπύθετο, αὖθις ἐρέσθαι, μή τι βίαιον ἐξ Ἀλεξάνδρου αὐτῇ ἐς ὕβριν ξυνέβη· καὶ τὸν εὐνοῦχον ἐπομόσαντα φάναι, ὅτι, ὦ βασιλεῦ, οὕτω τοι ὡς ἀπέλιπες ἔχει ἡ σὴ γυνή· καὶ Ἀλέξανδρος ἀνδρῶν ἄριστός τε ἐστὶ καὶ σωφρονέστατος. ἐπὶ τοῖσδε ἀνατεῖναι Δαρεῖον ἐς τὸν οὐρανὸν τὰς χεῖρας, καὶ εὔξασθαι ὧδε· ἀλλ' ὦ Ζεῦ, ὅτῳ ἐπιτέτραπται νέμειν τὰ βασιλέων πράγματα ἐν ἀνθρώποις, σὺ νῦν μάλιστα μὲν ἐμοὶ φύλαξον Περσῶν τε καὶ Μήδων τὴν ἀρχὴν, ὥσπερ οὖν καὶ ἔδωκας. εἰ δὴ ἐγὼ οὐκέτι σοι βασιλεὺς τῆς Ἀσίας, σὺ δὲ μηδενὶ ἄλλῳ ὅτι μὴ Ἀλεξάνδρῳ παραδοῦναι τὸ ἐμὸν κράτος. οὕτως οὐδὲ πρὸς τῶν πολεμίων ἄρα ἀμελεῖται, ὅσα σώφρονα ἔργα. Ὀξυάρτης δὲ ἀκούσας τοὺς παῖδας ἐχομένους, ἀκούσας δὲ καὶ ὑπὲρ Ῥωξάνης τῆς θυγατρὸς, ὅτι μέλει αὐτῆς Ἀλεξάνδρῳ, θαρρήσας ἀφίκετο πρὸς Ἀλέξανδρον, καὶ ἦν ἐν τιμῇ παρ' αὐτῷ, ὥσπερ εἰκὸς ἐπὶ ξυντυχίᾳ τοιαύτῃ. Ἀλέξανδρος δὲ ὡς τὰ ἐν Σογδιανοῖς αὐτῷ διεπέπρακτο, ἐχομένης ἤδη καὶ τῆς πέτρας, ἐς Παραιτάκας προὐχώρει ὅτι καὶ ἐν Παραιτάκαις χωρίον τι ὀχυρὸν καὶ ἄλλην πέτραν κατέχειν ἐλέγετο πολλοὶ τῶν βαρβάρων. ἐκαλεῖτο δὲ αὕτη, Χοριήνου ἡ πέτρα· καὶ ἐς αὐτὴν αὐτός τε ὁ Χοριήνης ξυμπεφεύγει, καὶ ἄλλοι τῶν ὑπάρχων οὐκ ὀλίγοι. ἦν δὲ τὸ μὲν ὕψος τῆς πέτρας, ἐς σταδίους εἴκοσι· κύκλῳ δὲ, ἐς ἑξήκοντα· αὐτὴ δὲ ἀπότομος πάντοθεν. ἄνοδος δὲ ἐς αὐτὴν μία, καὶ αὐτὴ στενή τε καὶ οὐκ εὔπορος, οἷα δὴ παρὰ τὴν φύσιν τοῦ χωρίου πεποιημένη, ὡς χαλεπὴ εἶναι καὶ μηδενὸς εἴργοντος καὶ καθ' ἕνα ἀνελθεῖν. φάραγξ δὲ κύκλῳ περιείργει τὴν πέτραν βαθεῖα, ὥστε ὅστις προσάξειν στρατιὰν τῇ πέτρᾳ ἔμελλε, πολὺ πρόσθεν αὐτῷ τὴν φάραγγα εἶναι χωστέαν, ὡς ἐξ ὁμαλοῦ ὁρμᾶσθαι προσάγοντα ἐς προσβολὴν τὸν στρατόν. ἀλλὰ καὶ ὣς Ἀλέξανδρος ἥπτετο τοῦ ἔργου· οὕτω πάντα ᾤετο χρῆναι βατά τε αὐτῷ καὶ ἐξαιρετέα εἶναι· ἐς τοσόνδε τόλμης τε καὶ εὐτυχίας προκεχωρήκει. τεμὼν δὴ τὰς ἐλάτας (πολλαὶ γὰρ καὶ ὑψηλαὶ ἐλάται ἦσαν ἐν κύκλῳ τοῦ ὄρους) κλίμακας ἐκ τούτων ἐποίει, ὡς κάθοδον εἶναι ἐς τὴν φάραγγα τῇ στρατιᾷ. οὐ γὰρ ἦν ἄλλως κατελθεῖν ἐς αὐτήν. καὶ τὰς μὲν ἡμέρας αὐτὸς Ἀλέξανδρος ἐφειστήκει τῷ ἔργῳ, τὸ ἥμισυ τοῦ στρατοῦ ἔχων ἐργαζόμενον.

Et Darij quidem vxoris (quæ formosissima omnium Asiæ mulierum habita fuit) aut desiderio tactus non fuit, aut cupiditati suæ imperauit, quanquam in ipso ætatis flore, summæque felicitatis culmine constitutus: quæ duo maximè humanos animos ad contumeliam aliis inferendam prouocare solent. Ipse verò quadam reuerentia ductus ei pepercit: magna profectò continentia vsus, & magno quodam gloriæ studio impulsus. Fama etiam tenet paulo pòst pugnam apud Issum inter Alexandrum & Darium commissam, eunuchum Darij vxoris custodem, castris elapsum ad Darium confugisse, quem vt conspexit Darius, primùm interrogasse an filiæ ac filij, vxórque & mater viuerent, quas quum viuere, & reginas vocari, "eundémque honorē illis, qui apud Darium habitus fuerat, haberi dixisset, rursus quæsiuit an vxor matrimonij fidem seruaret. quod quum eunuchus affirmaret, rursus percontatus est, an Alexander illi vim aliquam quę ad eius ludibriū pertineret intulisset: quúmque eunuchus iureiurando adhibito testaretur, vxorem Darij in eo statu quo eam reliquerat esse, & Alexandrum omnium mortalium optimum ac temperantissimum esse: tum Darium manus ad cælum tendentem, ita orasse: Iupiter rex, qui regum in terris negotia statúsque moderaris, tu mihi Medorum ac Persarum imperium quod dedisti stabilito. Sin verò iam de me transactū est, vt rex Asiæ esse desinam, in neminem alium quàm in Alexandrum imperiū meum transferto. Adeo ne ab hostibus quidem quod honestè quis agit, negligitur. Oxyartes verò vt filios suos captos audiuit, filiámque suam Alexandro curæ esse, erecto in bonam spem animo ad Alexandrum venit, magnóque in honore, vt par erat ob eiusmodi coniunctionem, ab Alexandro habitus fuit. His apud Sogdianos ita gestis, petráque occupata, Alexáder in Paratacas mouit, quòd ibi aliud quoddam oppidum munitum, petrámque aliam multi barbari insedisse nuntiarētur. Ea, petra Chorienis appellabatur: ipséque Chorienes atque alij principes non pauci in eam confugerant. Erat eius altitudo stadiorum circiter XX, in ambitu LX, ipsa vndique prærupta. ascensus ad eam vnicus, isque angustus & difficilis, vtpote præter loci naturam factus, adeò vt singuli, etiam nemine obstante, ægre conscendere possent. Erat porro hæc petra profunda voragine in orbem cincta, adeo vt qui exercitum ad petram adducere vellet, multo antea illi cauernosæ illæ voragines aggere obruendæ essent, "vt ex planitie exercitus admoueri rupémque oppugnare posset. Alexander nihilominus aggrediendum opus esse statuit, nihil omnino sibi inaccessum aut inexpugnabile censens, tantum fiduciæ ex perpetua felicitate conceperat. "Cæsis itaque abietibus, quarum magna in ambitu illius montis copia erat, scalas ex iis confici iubet, vt per eas exercitus in voraginem descenderet. Et interdiu quidem Alexander opus vrgebat, cum dimidia exercitus parte,

Curt. Quæcunque reginis honor ab iis qui parēt haberi potest, tuis à victore seruatus est.

Curt. Cæditur arbores & saxa congeri iussit.

Noctu verò vicissim corporis custodes Perdiccas & Leonnatus & Ptolemæus Lagi filius, reliquo exercitu in tres partes distributo, nocturni operis ipsis commissi curam gerebant. nec per diem plus x x cubitis, noctu paulo minus efficiebant, quantumuis vniuersus exercitus in opere esset. tāta erat & ipsius loci asperitas, & operis difficultas. Descendentes itaque in voraginem, pexillos quàm firmissimè potuerunt ad voraginis latera impegerunt, tāto spatio inter se distantes, quātum ponderi sustinendo par esset. His crates vimineas instrauerunt, quæ pōtis similitudinem præ se ferrent, iisque arctè colligatis terram ingesserunt, vt per planitiem exercitus ad petram adduceretur. Barbari initio Macedonum conatus tanquam vanos atque irritos irridebant. Postquam verò sagittis peti cœperunt, neque ipsi ex editiore petra Macedonas propulsare possent, (velamenta enim sibi construxerant, ne telorum iactu ab opere impedirentur) Chorienes molitionum nouitate attonitus, caduceatorem ad Alexādrum mittit, rogans vti Oxyartem ad se mittat. Is quum ad eum venisset, Chorieni suadere cœpit, vt se pariter atque petram Alexandro dedat. nihil enim Alexandro eiúsque exercitui imperuium esse. Si verò ad eius fidem amicitiamque se contulisset, fidem regis & benignitatem extollebat, se ipse in exemplum adduceēs. Quibus rebus persuasus Chorienes, cum familiarium nōnullis ad Alexandrum venit. quem Alexander humaniter exceptum, quum in fidem amicitiámque suam recepisset, ipsum quidem penes se retinet: at ex iis qui cum ipso venerant nonnullos in petram remittit, qui vt deditionem faciant iubeant. atque ita ab iis qui eò confugerant petra tradita est. Quo facto Alexander assumtis argyraspidibus circiter quingentis, arcem spectandi causa conscendit. tantúmque abfuit vt indignum aliquid in Chorienem statueret, vt oppidum eius fidei rursus commiserit, *præsidémque omnium locorum quorum antea fuerat, statuerit. Per id tempus accidit vt exercitus, quum per hyemem in ea obsidione nix altè terram operuisset, commeatus & rerum necessariarum inopia laboraret: Chorienes frumentum & vinum quæ duobus mensibus sufficerent exercitui, ex eo commeatu qui in petra erat dedit. carnes etiam salitas per singula tentoria distribuit. quæ omnia quum dedisset, ne decimam quidem partem commeatus, quem eò ad obsidionem sustinēdā conuexerat, exhaustā esse dicebat. Qua de causa maiore ab Alexandro in honore est habitus, quippe qui non tā vi quàm sua sponte deditionē fecisse videretur.

Fac. videtur legisse ὕπαρχον.

His rebus ita gestis Alexāder in Bactra mouit. Craterum autem cum sexcentis amicorum equitibus, suóque & Polyperchontis atque Attali & Alcetæ peditatu, aduersus *Catanem & Austanem, qui soli ex Paritacenis defecerant, mittit. acríque inter hos pugna commissa, Craterus superior euadit: Catanes inter pugnandum occisus, Austanes captus ad Alexandrum adductus est. Ex barbaris equites c c x x cæsi: pedites

Curt. Craterum ad persequendum Austanem & Catenem, qui ab ipso defecerant, misit. quorum Austanes captus est, Catenes in prælio occisus.

A τὰς δὲ νύκτας ἐν μέρει οἱ σωματοφύλακες, Περδίκκας τε καὶ Λεοννάτος καὶ Πτολεμαῖος ὁ Λάγου, τοῦ λοιποῦ μέρους τῆς στρατιᾶς τριχῇ διανενεμημένου, ὅπερ αὐτοῖς ἐς τὴν νύκτα ἐπιτέτακτο. ἤνυτον δὲ τῆς ἡμέρας οὐ πλέον ἤπερ εἴκοσι πήχεις· καὶ τῆς νυκτὸς, ὀλίγου ἀποδέον, καίτοι ξυμπάσης τῆς στρατιᾶς ἐργαζομένης· οὕτω τό, τε χωρίον ἄπορον ἦν, καὶ τὸ ἔργον ἐν αὐτῷ χαλεπόν. κατιόντες δὲ ἐς τὴν φάραγγα, πασσάλους κατέπηγνυον ἐς τὸ ὀξύτατον τῆς φάραγγος, διέχοντας ἀλλήλων ὅσον ξυμμέτρως πρὸς ἰσχύν τε καὶ ξυνοχὴν τῶν ἐπιβαλλομένων. B ἐπέβαλλον δὲ πλέγματα ἐκ λύγου, ἐς γεφύρας μάλιστα ἰδέαν· καὶ ταῦτα ξυνδοῦντες, χοῦν ἄνωθεν ἐπεφόρουν, ὡς ἐξ ὁμαλοῦ γίγνεσθαι τῇ στρατιᾷ τὴν πρόσοδον τὴν πρὸς τὴν πέτραν. οἱ δὲ βάρβαροι τὰ μὲν πρῶτα κατεφρόνουν, ὡς ἀπόρου πάντῃ τοῦ ἐγχειρήματος. ὡς δὲ τοξεύματα ἤδη εἰς τὴν πέτραν ἐξικνεῖτο, καὶ αὐτοὶ ἀδύνατοι ἦσαν αὐτόθεν ἐξείργειν τοὺς Μακεδόνας (ἐπεποίητο γὰρ αὐτοῖς προκαλύμματα πρὸς τὰ βέλη, ὥστε ὑπ' αὐτοῖς ἀβλαβῶς ἐργάζεσθαι) ἐκπλαγεὶς ὁ Χοριήνης πρὸς τὰ γιγνόμενα, κήρυκα πέμπει πρὸς Ἀλέξανδρον, C δεόμενος Ὀξυάρτην αὐτῷ ἀναπέμψαι· καὶ πέμπει Ὀξυάρτην Ἀλέξανδρος. ὁ δὲ ἀφικόμενος, πείθει Χοριήνην ἐπιτρέψαι Ἀλεξάνδρῳ αὑτόν τε καὶ τὸ χωρίον. βίᾳ μὲν γὰρ οὐδὲν ὅ,τι οὐχ ἁλωτὸν εἶναι Ἀλεξάνδρῳ, καὶ τῇ στρατιᾷ τῇ ἐκείνου· ἐς πίστιν δὲ ἐλθόντος καὶ φιλίαν, τὴν πίστιν τε καὶ δικαιότητα μεγάλως ἐπῄνει τοῦ βασιλέως, τά τ' ἄλλα, καὶ τὸ αὐτοῦ ἐν πρώτοις ἐς βεβαίωσιν τοῦ λόγου προσφέρων. τούτοις πεισθεὶς ὁ Χοριήνης, αὐτός τε ἧκε παρ' Ἀλέξανδρον, καὶ τῶν οἰκείων τινὲς τῶν ἑταίρων αὐτοῦ. ἐλθόντι δὲ Χοριήνῃ, φιλάνθρωπά τε D ἀποκρινάμενος, καὶ πίστιν ἐς φιλίαν δοὺς, αὐτὸν μὲν κατέχει, πέμψαι δὲ κελεύει τῶν συγκατελθόντων τινὰς αὐτῷ ἐς τὴν πέτραν, τοὺς κελεύοντας ἐνδοῦναι τὸ χωρίον· καὶ ἐνδίδοται ὑπὸ τῶν ξυμπεφευγότων. ὥστε καὶ αὐτὸς Ἀλέξανδρος ἀναλαβὼν τῶν ὑπασπιστῶν ἐς πεντακοσίους, ἀνέβη κατὰ θέαν τῆς πέτρας. καὶ τοσούτου ἐδέησεν ἀεικές τι ἐς τὸν Χοριήνην ἔργον ἀποδείξασθαι, ὥστε καὶ αὐτὸ τὸ χωρίον ἐκείνῳ ἐπιτρέπει Χοριήνῃ, καὶ ὕπαρχον εἶναι ὅσων περ καὶ πρόσθεν ἐδίωκε. ξυνέβη τε χειμῶνι κακοπαθῆσαι αὐτῷ τὴν στρα- E τιάν, πολλῆς χιόνος πεσούσης ἐν τῇ πολιορκίᾳ, καὶ ἅμα ἀπορίᾳ τῶν ἐπιτηδείων ἐπιέσθησαν. ἀλλὰ Χοριήνης ἐς δίμηνον σιτία ἔφη δώσειν τῇ στρατιᾷ· καὶ ἔδωκε σῖτόν τε καὶ οἶνον τῶν ἐν τῇ πέτρᾳ ἀποθέτων, κρέα τε ταριχηρὰ κατὰ σκηνήν. καὶ ταῦτα δοὺς, ἔφασκεν ἀναλῶσαι τῶν παρεσκευασμένων ἐς τὴν πολιορκίαν οὐδὲ τὴν δεκάτην μοῖραν· ἔνθεν ἐν τιμῇ μᾶλλον τῷ Ἀλεξάνδρῳ ἦν, ὡς οὐ πρὸς βίαν μᾶλλον ἢ κατὰ γνώμην ἐνδοὺς τὴν πέτραν. Ταῦτα δὲ διαπραξάμενος Ἀλέξανδρος, αὐτὸς μὲν ἐς Βάκτρα ᾔει. Κρατερὸν δὲ τῶν ἑταίρων ἱπ- F πέας ἔχοντα ἑξακοσίους, καὶ τῶν πεζῶν τήν τε αὐτοῦ τάξιν καὶ τὴν Πολυπέρχοντος καὶ Ἀττάλου καὶ τὴν Ἀλκέτα, ἐπὶ Κατάνην τε καὶ Αὐστάνην ἐκπέμπει, οἳ δὴ μόνοι ἔτι ὑπελείποντο ἐν τῇ Παρειτακηνῶν χώρᾳ ἀφεστηκότες. καὶ μάχης γενομένης πρὸς αὐτοὺς καρτερᾶς, νικῶσιν οἱ ἀμφὶ Κρατερὸν τῇ μάχῃ· καὶ Κατάνης μὲν ἀποθνήσκει αὐτοῦ μαχόμενος· Αὐστάνης δὲ ξυλληφθεὶς ἀνήχθη παρ' Ἀλέξανδρον. τῶν δὲ ξὺν αὐτοῖς βαρβάρων, ἱππεῖς μὲν ἀπέθανον ἑκατὸν καὶ εἴκοσι· πεζοὶ δὲ, ἀμφὶ

τοὺς χιλίους πεντακοσίους. ταῦτα δὲ ὡς ἐπράχθη τοῖς ἀμφὶ Κρατερόν, καὶ οὗτοι ἐς Βάκτρα ᾖσαν· καὶ ἐν Βάκτροις, τὸ ἀμφὶ Καλλισθένην τε καὶ τοὺς παῖδας πάθημα Ἀλεξάνδρῳ ξυνηνέχθη. ἐκ Βάκτρων δέ, ἐξήκοντος ἤδη τοῦ ἦρος, ἀναλαβὼν τὴν στρατιάν, προὐχώρει ὡς ἐπὶ Ἰνδούς, Ἀμύνταν ἀπολιπὼν ἐν τῇ χώρᾳ τῶν Βακτρίων, καὶ ξὺν αὐτῷ ἱππέας μὲν τρισχιλίους καὶ πεντακοσίους, πεζοὺς δὲ μυρίους. ὑπερβαλὼν δὲ τὸν Καύκασον ἐν δέκα ἡμέραις, ἀφίκετο ἐς Ἀλεξάνδρειαν πόλιν, τὴν κτισθεῖσαν ἐν Παραπαμισάδαις, ὅτε τὸ πρῶτον ἐπὶ Βάκτρων ἐστέλλετο. καὶ τὸν μὲν ὕπαρχον, ὅστις αὐτῷ ἐπὶ τῆς πόλεως τότε ἐτάχθη, παραλύει τῆς ἀρχῆς, ὅτι οὐ καλῶς ἐξηγεῖσθαι ἔδοξε. προσκατοικίσας δὲ καὶ ἄλλους τῶν περιοίκων τε καὶ ὅσοι τῶν στρατιωτῶν ἀπόμαχοι ἦσαν ἐς τὴν Ἀλεξάνδρειαν, Νικάνορα μέν, ἕνα τῶν ἑταίρων, τὴν πόλιν αὐτὴν κοσμεῖν ἐκέλευσε. σατράπην δὲ Τυριάσπην κατέστησε τῆς χώρας τῆς Παραπαμισαδῶν καὶ τῆς ἄλλης, ἔστ' ἐπὶ τὸν Κωφῆνα ποταμόν. ἀφικόμενος δὲ ἐς Νίκαιαν πόλιν, καὶ τῇ Ἀθηνᾷ θύσας, προὐχώρει ὡς ἐπὶ τὸν Κωφῆνα, προπέμψας κήρυκα, ὡς Ταξίλην τε καὶ τοὺς ἐπὶ τάδε τοῦ Ἰνδοῦ ποταμοῦ, κελεύσας ἀπαντᾶν ὅπως ἂν ἑκάστοις προχωρῇ. καὶ Ταξίλης τε καὶ οἱ ἄλλοι ὕπαρχοι ἀπήντων, δῶρά τε τὰ μέγιστα παρ' Ἰνδοῖς νομιζόμενα κομίζοντες· καὶ τοὺς ἐλέφαντας δώσειν ἔφασκον, τοὺς παρὰ σφίσιν ὄντας, ἀριθμὸν ἐς πέντε καὶ εἴκοσιν. ἔνθα δὴ διελὼν τὴν στρατιάν, Ἡφαιστίωνα μὲν καὶ Περδίκκαν ἐκπέμπει ἐς τὴν Πευκελαῶτιν χώραν, ὡς ἐπὶ τὸν Ἰνδὸν ποταμόν, ἔχοντας τήν τε Γοργίου τάξιν καὶ Κλείτου καὶ Μελεάγρου, καὶ τῶν ἑταίρων ἱππέων τοὺς ἡμίσεας, καὶ τοὺς μισθοφόρους ἱππέας ξύμπαντας· προστάξας τά τε κατὰ τὴν ὁδὸν χωρία ἢ βίᾳ ἐξαιρεῖν, ἢ ὁμολογίᾳ παρίστασθαι. καὶ ἐπὶ τὸν Ἰνδὸν ποταμὸν ἀφικομένους, παρασκευάζειν ὅσα ἐς τὴν διάβασιν τοῦ ποταμοῦ ξύμφορα. ξὺν τούτοις δὲ καὶ Ταξίλης, καὶ οἱ ἄλλοι ὕπαρχοι στέλλονται. καὶ οὗτοι ὡς ἀφίκοντο πρὸς τὸν Ἰνδὸν ποταμόν, ἔπρασσον ὅσα ἐξ Ἀλεξάνδρου ἦν τεταγμένα. Ἄστης δέ, ὁ τῆς Πευκελαώτιδος χώρας ὕπαρχος, νεωτερίσας, αὐτός τε ἀπόλλυται, καὶ τὴν πόλιν προσαπώλεσεν, ἐς ἣν τινα ξυμπεφεύγει. ἐξεῖλον γὰρ αὐτὴν ἐν τριάκοντα ἡμέραις προσκαθήμενοι οἱ ξὺν Ἡφαιστίωνι. καὶ αὐτὸς μὲν Ἄστης ἀποθνήσκει, τῆς πόλεως δὲ ἐπιμελεῖσθαι ἐτάχθη Σαγγαῖος· ὃς ἔτι πρόσθεν πεφευγὼς Ἄστην, παρὰ Ταξίλην ηὐτομολήκει. καὶ τοῦτο ἦν αὐτῷ τὸ πιστὸν πρὸς Ἀλέξανδρον. Ἀλέξανδρος δὲ ἄγων τοὺς ὑπασπιστάς, καὶ τῶν ἑταίρων ἱππέων ὅσοι μὴ ξὺν Ἡφαιστίωνι ἐτετάχατο, καὶ τῶν ἀσθεταίρων καλουμένων τὰς τάξεις, καὶ τοὺς τοξότας, καὶ τοὺς Ἀγριᾶνας, καὶ τοὺς ἱππακοντιστάς, προὐχώρει ἐς τὴν Ἀσπασίων τε καὶ Θυραίων χώραν, καὶ Ἀρασάκων. πορευθεὶς δὲ παρὰ τὸν Χόην καλούμενον ποταμόν, ὀρεινήν τε ὁδὸν καὶ τραχεῖαν, καὶ τοῦτον διαβὰς χαλεπῶς, τὸ μὲν πεζῶν πλῆθος βάδην ἕπεσθαί οἱ ἐκέλευσεν. αὐτὸς δὲ ἀναλαβὼν τοὺς ἱππέας ξύμπαντας, καὶ τῶν πεζῶν τῶν Μακεδόνων ἐς ὀκτακοσίους, ἐπιβιβάσας τῶν ἵππων ξὺν ταῖς ἀσπίσι ταῖς πεζικαῖς, σπουδῇ ἦγεν, ὅτι τοὺς ταύτῃ οἰκοῦντας βαρβάρους ξυμπεφευγέναι ἐς τά τε ὄρη τὰ κατὰ τὴν χώραν ἐξηγγέλλετο αὐτῷ, καὶ ἐς τὰς πόλεις ὅσαι ὀχυραὶ αὐτῶν, ἐς τὸ ἀπομάχεσθαι.

A circiter M D. Quo facto Craterus in Bactra est profectus. in Bactris, Callisthenis & puerorum regiorum insidiæ Alexandro structæ detectæ sunt. Ex Bactris, adulto iam vere, coactis omnibus copiis in Indos mouit, Amynta apud Bactrianos relicto, cũ equitibus III M. D, peditibus X M. decimisque castris transmisso Caucaso peruenit Alexandriam, quæ apud Parapamisadas condita fuerat, quum primam expeditionem in Bactra faceret: præsidémque illius vrbis amouit, quòd non bene officio suo functus fuis-B se videretur: pluribúsque colonis in Alexandriam, ex finitimis & Macedonibus qui inutiles bello erant, deductis, Nicanora vnum ex sociis illius vrbis gubernationi præficit. Tyriaspen totius regionis Parapamisadarũ, & reliquæ prouinciæ ad Cophenem amnem vsque, satrapam constituit. Inde Nicæam profectus, *sacro Palladi facto, ad Cophenem amnem processit, & caduceatore præmisso, Taxilem ac cæteros qui trans amnem C incolebant obuiam sibi progredi iussit. Et *Taxiles quidem, reliquique præsides obuiam venerunt, dona quæ apud Indos censentur amplissima offerentes. Elephantos etiam, qui apud eos erant, numero XXV se missuros polliciti. Ibi diuiso exercitu, Hephæstionem ac Perdiccam in Peucelaotidẽ regionem mittit, Indum amnem versus, vnà cum Gorgiæ & Cliti atque Meleagri copiis, atque equitum amicorum dimidia parte, & mercenariis equitibus omnibus: mandatis traditis, vti oppida omnia quæ in itinere es-D sent aut deditione reciperent, aut vi expugnarent. quúmque ad Indum fluuium peruenissent, omnia quæ ad traiiciendum necessaria essent appararent. Cum his & Taxiles reliquíque eius regionis præsides missi, vbi ad Indum flumen venerunt, quæ Alexander iusserat faciunt. Astes verò Peucelaotidis regionis præses, defectione tentata, & se & vrbem in quam confugit perdidit. Hephæstion enim eam XXX dies obsessam expugnauit, Astéque in ea interfecto, eius gubernationem Sangæo tradidit, qui E paulo antè Astem fugiens, ad Taxilem se contulerat. quod quidem illi fidem apud Alexandrum auxerat. Alexander cum Argyraspidum manu, & equitatu sociorum qui Hephæstionem secuti non erant, & eorum qui Asseteri vocantur agmine, cúmque sagittariis atque Agrianis & hastatis equitibus, in Aspios, Thyræos, & Arasacos mouit, itineréque ad Choen fluuium facto, montano magna ex parte atque aspero, eóque amne difficulter transmisso, *peditatum F sensim subsequi iubet. Ipse sumto secum equitatu vniuerso, & Macedonũ peditibus, DCCC scuta pedestria gestantibus in equos impositis, summa celeritate contendit, quòd barbari eius regionis in montes confugisse nuntiarentur, & in vrbes munitiores ad repugnandum sese recepisse. Qua-

Curt. Victimis Mineruæ & victoriæ factis.

Curt. Alexādro fines Indiæ ingresso gentium suarum reguli occurrerunt, imperata facturi.

Curt. Phalange sequi iussa, equitatum ac leuem armaturam educit.

Curt. Eos qui occurrerant, leui prælio in vrbē proximam cōpulit.

Curt. Cæterum dū obequitat mœnibus, sagitta ictus est.

rum vrbium primam in ipso itinere sitam adortus, "oppidanos pro mœnibus instructa "acie stātes, primo impetu vt potuit repressos intra portas reiecit: ipse vero telo per thoracem ictus "vulnus in humero accepit. Leuius tamen id fuit, quod thorax, quominus telum altius in humerum penetraret, obstiterit. Ptolemæus etiam Lagi F. & Leonnatus vulnerati. Tum Alexander, qua parte commodior ad oppugnandum murus videbatur, ad vrbē castra locat. posteróque die sub lucem (dupli ci enim muro cincta vrbs erat) exteriorem, qui minus firmus erat, Macedones paruo negotio superant. ad interiorem barbari aliquamdiu restitere. Postquam verò admotis scalis, propugnatores omni ex parte telis peterētur, neque diutius sustinere possent, protinus eruptione per portas facta in montes sese proripiunt. quos insecuti Macedones, non paucos in fuga cędunt. quotquot autem viui in potestatem venerunt, eos etiam, animis ob Alexandri vulnus ira inflammatis, omnes interficiunt. multi eorum in montes non procul ab vrbe dissitos euaserunt. Ea vrbe solo "adæquata, in Andaca aliam vrbem exercitum duxit. qua vrbe deditione recepta, Craterum ibi cum alijs peditum ducibus reliquit, vt reliquas eius regionis vrbes, quæ se "sponte non dederent, vi expugnet, & prouinciam, prout cōmodissimum præsenti rerum statui videretur, administraret. Ipse cum argyraspidibus, & sagittariis, atque Agrianis, Cœnique & Attali copiis, & equitum agmine, atque amicorum equitum quatuor summùm turmis & equestriū sagittariorum dimidia parte, ad flumen "Euaspla contendit, vbi Aspiorum præfectus erat. magnóque itinere confecto secundis castris ad vrbem peruenit. Barbari simulac Alexandrum appropinquare senserunt, incensa vrbe in montes cōfugiunt. Macedones eos in montes vsque insecuti sunt, multáque barbarorū cædes edita est, priusquam ad loca ob asperitatem tuta peruenirent. Quorum ducem Ptolemæus Lagi F. in colle quodam stantem cōspicatus, scutatorum manu comitatum, tametsi ipse numero militum multo inferior esset, eques in eum fertur. quúmque in collē accliuē difficulter subire posset, relicto cuidam ex argyraspidibus equo qui illum duceret, pedes Indum insequitur. Quem vt Indus appropinquantem vidit, continuò cum suis occurrens oblongam hastam in Ptolemæi thoracem vibrat: neque tamen ictus thoracem penetrauit. Ptolemæus Indi femore traiecto, illum prosternit, armisq; exuit. Barbari circunstantes ducem suum prostratum conspicati, in fugam vertuntur. Montani verò ducis cadauer ab hostibus ablatum esse indignati, decurrentes ad collem, acrem pro ducis corpore recuperando pugnam ineunt. Iam verò & Alexander aduenerat cum peditibus qui ex equis descenderant. qui quidem in barbaros irruentes, difficulter eos in montes repulerunt. Alexander deinde quum ad vrbem venisset (Arigæum ei nomen erat) eam ab incolis incensam ac desertam reperit. Dum

Curt. Cepit tamen oppidum, & omnibus incolis eius trucidatis, etiam in tecta sæuitum est.

Curt. Quæ auersarentur imperiū.

Al. Εὐασπίλαν.

A καὶ τούτων τὴν πρώτην κατ' ὁδὸν πόλιν ᾠκισμένην προσβαλών, τοὺς μὲν πρὸ τῆς πόλεως τεταγμένους, ὡς εἶχεν, ἐξ ἐφόδου ἐτρέψατο, καὶ κατέκλεισεν ἐν τῇ πόλει. αὐτὸς δὲ τιτρώσκεται βέλει διὰ τοῦ θώρακος ἐς τὸν ὦμον. τὸ δὲ τραῦμα, οὐ χαλεπὸν αὐτῷ ἐγένετο. ὁ γὰρ θώραξ ἔσχε τὸ μὴ οὐ διαμπὰξ διὰ τοῦ ὤμου ἐλθεῖν τὸ βέλος. καὶ Πτολεμαῖος ὁ Λάγου ἐτρώθη, καὶ Λεοννάτος. τότε μὲν δὴ ἵνα ἐπιμαχώτατον τοῦ τείχους ἐφαίνετο, ἐστρατοπεδεύσατο πρὸς τῇ πόλει. τῇ δὲ ὑστεραίᾳ ὑπὸ τὴν ἕω (διπλοῦν γὰρ τεῖχος περιεβέβλητο τῇ πόλει) ἐς μὲν τὸ πρῶτον, ἅτε οὐκ ἀκριβῶς τετειχισμένον, οὐ χαλεπῶς ἐ- B βιάσαντο οἱ Μακεδόνες. πρὸς δὲ τῷ δευτέρῳ ὀλίγον ἀντισχόντες οἱ βάρβαροι, ὡς αἵ τε κλίμακες προσέκειντο ἤδη, καὶ ὑπὸ τῶν βελῶν πανταχόθεν ἐτιτρώσκοντο οἱ προμαχόμενοι, οὐκ ἔμειναν· ἀλλὰ κατὰ τὰς πύλας, ὡς ἐπὶ τὰ ὄρη ἐκπίπτουσιν ἐκ τῆς πόλεως· καὶ τούτων οἱ μὲν ἐν τῇ φυγῇ ἀποθνήσκουσιν· ὅσους δὲ ζῶντας ἔλαβον αὐτῶν, ξύμπαντας ἀποκτείνουσιν οἱ Μακεδόνες, ὅτι ἐτρώθη ὑπ' αὐτῶν Ἀλέξανδρος ὀργιζόμενοι. οἱ πολλοὶ δὲ ἐς τὰ ὄρη, ὅτι οὐ μακρὰν τῆς πόλεως τὰ ὄρη ἦν, ἀπέφυγον. τὴν πόλιν δὲ κατασκάψας, ἐς Ἄνδακα ἄλλην πόλιν ἦγε. C ταύτην δὲ ὁμολογίᾳ ἐνδοθεῖσαν κατασχών, Κρατερὸν μὲν ξὺν τοῖς ἄλλοις ἡγεμόσι τῶν πεζῶν καταλείπει αὐτοῦ, ἐξαιρεῖν ὅσαι αὖ ἄλλαι πόλεις μὴ ἑκοῦσαι προσχωρῶσι, καὶ τὰ κατὰ τὴν χώραν ὅπως ξυμφορώτατα ἐς τὰ παρόντα κοσμεῖν. αὐτὸς δὲ ἄγων τοὺς ὑπασπιστάς, καὶ τοὺς τοξότας, καὶ τοὺς Ἀγριᾶνας, καὶ τὴν Κοίνου τε καὶ Ἀττάλου τάξιν, καὶ τῶν ἱππέων τὸ ἄγημα, καὶ τῶν ἄλλων ἱππέων ἐς τέσσαρας μάλιστα ἱππαρχίας, καὶ τῶν ἱπποτοξοτῶν τοὺς ἡμισέας, ὡς ἐπὶ τὸν ποταμὸν τὸν Εὐάσπλα προὐχώρει, ἵνα ὁ τῶν Ἀσπίων ὕπαρχος ἦν. καὶ διελ- D θὼν πολλὴν ὁδόν, δευτεραῖος ἀφίκετο πρὸς τὴν πόλιν. οἱ δὲ βάρβαροι προσάγοντα αἰσθόμενοι Ἀλέξανδρον, ἐμπρήσαντες τὴν πόλιν, ἔφευγον πρὸς τὰ ὄρη. οἱ δ' ἀμφ' Ἀλέξανδρον εἵποντο τῶν φευγόντων ἔστ' ἐπὶ τὰ ὄρη. καὶ φόνος πολὺς γίγνεται τῶν βαρβάρων, πρὶν ἐς τὰς δυσχωρίας φθάσαι ἀπελθόντας. τὸν δὲ ἡγεμόνα αὐτὸν τῶν ταύτῃ Ἰνδῶν, Πτολεμαῖος ὁ Λάγου πρός τινι ἤδη γηλόφῳ ὄντα κατιδών, καὶ τῶν ὑπασπιστῶν ἔστιν οὓς ἀμφ' αὐτόν, ξὺν πολὺ ἐλάττοσιν αὐτὸς ὢν ἐδίωκεν ἔτι ἐκ τοῦ ἵππου. ὡς δὲ χαλεπὸς ὁ γήλοφος τῷ ἵπ- E πῳ ἀναδραμεῖν ἦν, τοῦτον μὲν αὐτοῦ καταλείπει, παραδούς τινι τῶν ὑπασπιστῶν ἄγειν· αὐτὸς δ' ὡς εἶχε, πεζὸς τῷ Ἰνδῷ εἵπετο. ὁ δ' ὡς πελάζοντα ἤδη κατεῖδε τὸν Πτολεμαῖον, αὐτός τε μεταβάλλει ἐς τοὔμπαλιν, καὶ οἱ ὑπασπισταὶ ξὺν αὐτῷ. καὶ ὁ μὲν Ἰνδὸς τοῦ Πτολεμαίου διὰ τοῦ θώρακος παίει ἐγγύθεν ἐς τὸ στῆθος ξυστῷ μακρῷ, καὶ ὁ θώραξ ἔσχε τὴν πληγήν. Πτολεμαῖος δὲ τὸν μηρὸν διαμπὰξ βαλὼν τοῦ Ἰνδοῦ, καταβάλλει τε καὶ σκυλεύει αὐτόν. ὡς δὲ τὸν ἡγεμόνα σφῶν κείμενον οἱ ἀμφ' αὐτὸν εἶδον, οὗτοι μὲν οὐκέτι ἔμενον· οἱ δ' ἐκ F τῶν ὀρῶν αἰρόμενον τὸν νεκρὸν τοῦ ὑπάρχου ἰδόντες πρὸς τῶν πολεμίων, ἤλγησάν τε, καὶ καταδραμόντες ξυνάπτουσιν ἐπ' αὐτῷ μάχην καρτερὰν πρὸς τῷ γηλόφῳ. ἤδη γὰρ καὶ Ἀλέξανδρος ἔχων τοὺς ἀπὸ τῶν ἵππων καταβεβηκότας πεζούς, πρὸς τῷ γηλόφῳ ἦν. καὶ οὗτοι ἐπιγενόμενοι μόγις ἐξώσαντο τοὺς Ἰνδοὺς ἐς τὰ ὄρη. Ἀλέξανδρος ἐς πόλιν κατῆλθεν, ᾗ ὄνομα ἦν Ἀριγαῖον, καὶ ταύτην καταλαμβάνει ἐμπεπρησμένην ὑπὸ τῶν ἐνοικούντων,

ἐνοικούντων, καὶ τοὺς ἀνθρώπους προσφυγόντας. A ἐνταῦθα δὲ ἀφίκοντο αὐτῷ καὶ οἱ ἀμφὶ Κρατερὸν ξὺν τῇ στρατιᾷ, πεπραγμένων σφίσι ξυμπάντων ὅσα ὑπὸ τοῦ βασιλέως ἐτέτακτο. τὴν μὲν δὴ τὴν πόλιν, ὅτι ἐν ἐπικαίρῳ χωρίῳ ἐδόκει ᾠκίσθαι, ἐκτειχίσαι τε προστάσσει Κρατερῷ, καὶ ξυνοικίσαι ἐς αὐτὴν τούς τε προσχώρους ὅσοι ἐθελονταὶ, καὶ εἰ δή τινες ἀπόμαχοι τῆς στρατιᾶς· αὐτὸς δὲ προὐχώρει ἵνα ξυμπεφευγέναι ἐπυνθάνετο τοὺς πολλοὺς τῶν ταύτῃ βαρβάρων. ἐλθὼν δὲ πρός τι ὄρος, κατεστρατοπέδευσεν ὑπὸ ταῖς ὑπωρείαις τοῦ ὄρους. καὶ ἐν τούτῳ Πτολεμαῖος ὁ Λά- B γου ἐκπεμφθεὶς μὲν ὑπὸ Ἀλεξάνδρου ἐς προνομὴν, προελθὼν δὲ προσωτέρω αὐτὸς ξὺν ὀλίγοις, ὡς ἐς κατασκοπὴν, ἀπαγγέλλει Ἀλεξάνδρῳ πυρὰ κατιδεῖν τῶν βαρβάρων πλείονα ἢ ἐν τῷ Ἀλεξάνδρου στρατοπέδῳ. καὶ Ἀλέξανδρος τῷ μὲν πλήθει τῶν πυρῶν ἠπίστησεν· εἶναι δέ τι ξυνεστηκὸς τῶν ταύτῃ βαρβάρων αἰσθόμενος, μέρος μὲν τῆς στρατιᾶς αὐτοῦ καταλείπει πρὸς τῷ ὄρει, ὡς εἶχε στρατοπεδευμένους. αὐτὸς δὲ ἀναλαβὼν ὅσοι ἀποχρῶντες ἐς τὰ ἐπηγγελμένα ἐφαίνοντο, ὡς πλησίον ἤδη ἀφεώρων τὰ πυρὰ, τριχῇ διανέμει τὴν στρα- C τιάν· καὶ τῷ μὲν ἑνὶ ἐπέταξε Λεοννάτον τὸν σωματοφύλακα, ξυντάξας αὐτῷ τήν τε Ἀττάλου καὶ τὴν Βαλάκρου τάξιν. τὴν δευτέραν δὲ μοῖραν Πτολεμαίῳ τῷ Λάγου ἄγειν ἔδωκε, τῶν τε ὑπασπιστῶν τῶν βασιλικῶν τὸ τρίτον μέρος, καὶ τὴν Φιλίππου καὶ Φιλώτου τάξιν, καὶ δύο χιλιαρχίας τῶν τοξοτῶν, καὶ τοὺς Ἀγριᾶνας, καὶ τῶν ἱππέων τοὺς ἡμίσεας. τὴν δὲ τρίτην μοῖραν αὐτὸς ἦγεν, ἵνα οἱ πλεῖστοι τῶν βαρβάρων ἐφαίνοντο. οἱ δὲ ὡς ᾔσθοντο προσάγοντας τοὺς Μακεδόνας (κατεῖχον γὰρ χωρία ὑπερδέξια, τῷ τε πλήθει σφῶν θαρρήσαντες, καὶ τῶν D Μακεδόνων ὅτι ὀλίγοι ἐφαίνοντο καταφρονήσαντες) ἐς τὸ πεδίον ὑποκατέβησαν· καὶ μάχη γίγνεται καρτερά. ἀλλὰ τούτους μὲν οὐ ξὺν πόνῳ ἐνίκα Ἀλέξανδρος. οἱ δὲ ἀμφὶ Πτολεμαῖον οὐκ ἐν τῷ ὁμαλῷ παρετάξαντο, ἀλλὰ γήλοφον γὰρ κατεῖχον οἱ βάρβαροι, ὀρθίους ποιήσαντες τοὺς λόχους. Πτολεμαῖος προσῆγεν, ἧπερ ἐπιμαχώτατον τοῦ λόφου ἐφαίνετο, οὐ πάντη τὸν λόφον κυκλωσάμενος, ἀλλ' ἀπολιπὼν, εἰ φεύγειν ἐθέλοιεν οἱ βάρβαροι, χώραν αὐτοῖς ἐς τὴν φυγήν. καὶ γίγνεται καὶ τούτοις μάχη καρτε- E ρὰ, τοῦ χωρίου τῇ χαλεπότητι, καὶ ὅτι οὐ κατὰ τοὺς ἄλλους τοὺς ταύτῃ βαρβάρους οἱ Ἰνδοὶ, ἀλλὰ πολὺ δή τι ἀλκιμώτατοι τῶν προσχώρων εἰσίν. ἐξώσθησαν δὲ καὶ οὗτοι ἀπὸ τοῦ ὄρους ὑπὸ τῶν Μακεδόνων, καὶ οἱ ἀμφὶ Λεοννάτον τῇ τρίτῃ μοίρᾳ τῆς στρατιᾶς ὡσαύτως ἔπραξαν· ἐνίκησαν γὰρ καὶ οὗτοι τοὺς κατὰ σφᾶς. καὶ λέγει Πτολεμαῖος ἀνθρώπους μὲν ληφθῆναι τοὺς πάντας ὑπὲρ τετρακισμυρίους, βοῶν δὲ ὑπὲρ τὰς τρεῖς καὶ εἴκοσι μυριάδας· καὶ τούτων τὰς καλλίστας ἐπιλεξάμενον Ἀλέξανδρον, ὅτι διαφέρουσαι αὐτῷ κάλλει F τε καὶ μεγέθει ἐφαίνοντο, πέμψαι ἐθέλειν ἐς Μακεδονίαν, ἐργάζεσθαι τὴν χώραν. Ἐντεῦθεν ἐπὶ τὴν τῶν Ἀσσακηνῶν χώραν ἦγε. τούτους γὰρ ἐξηγγέλλετο παρεσκευάσθαι ὡς μαχουμένους, ἱππέας μὲν ἐς δισχιλίους ἔχοντας, πεζοὺς δὲ ὑπὲρ τοὺς τρισμυρίους, τριάκοντα δὲ ἐλέφαντας. Κρατερὸς μὲν δὴ ἐκτετειχικὼς ἤδη τὴν πόλιν ἐφ' ἧς τοῦ οἰκισμοῦ καταλέλειπτο, τούς τε βαρυτέρους ὡπλισμένους τῆς στρατιᾶς Ἀλεξάνδρῳ ἦγε,

hæc geruntur, Craterus cum exercitu, peractis iis rebus quas Alexander imperarat, aduenit. Et quoniam eius vrbis situs peropportunus videbatur, Cratero eius instaurandæ negotium dat, vtque colonos ex finitimis qui sua sponte accedere vellent, & ex iis qui bello inutiles essent deducat iubet. Ipse eò contendit quò barbarorum plerosque confugisse audierat. quùmque ad montem quendam peruenisset, ad eius radicem castra posuit. Interea Ptolemæus pabulatum ab Alexandro missus, longius cum exigua manu speculandi causa progressus, Alexandro nuntiat plures in barbarorũ quàm in Alexandri castris ignes videri. Atque Alexander quidem ignium frequentiæ parum fidei tribuit. Cæterùm quum intellexisset barbaros eò confluxisse, partem quidem exercitus ad montem vbi castra locarat relinquit. ipse assumtis iis quos pares imperatis exequendis fore censebat, quum ad ignium conspectum venisset, in tres partes copias diuidit. atque vni quidem Leonnatum corporis custodem præficit, adiuncto ei Attali & Balacrii agmine. alteram partem Ptolemæo Lagi filio ducendam dat, & argyraspidum regiorum partem tertiam, Philippi præterea & Philotæ agmen huic adiungit, & sagittariorum duo millia, Agrianos etiam totiúsque equitatus dimidium. Tertiam partem ipse ducit qua confertissimam barbarorum aciem videt. Qui postquam Macedones appropinquantes sensere, (tenebant enim superiora loca, multitudine suorum confisi, & Macedonibus quòd pauci viderentur contemptis)in planitiem descendunt. atrox ibi pugna fit. Cæterùm hos non magno cum negotio vicit Alexander. Ptolemæus verò non in plano iis oppositus erat. collem enim occuparant barbari, acie accliui loco instructa. Ea itaque parte qua collis facilior oppugnatu videbatur exercitum admouet, non vtique collem omni ex parte cingens, sed locum ad fugam barbaris de industria relinquens. & cum his quoque acre certamen habitum fuit, tum propter iniquitatem loci, tum quòd longè alia sit Indorum quàm reliquorum eius prouinciæ barbarorum ratio, quippe qui finitimos omnes bellica virtute superent. Sed & hi à Macedonibus monte depulsi sunt. eodem modo & Leonnatus cum tertia exercitus parte rem gessit. nam & hic barbaros quos adortus est vicit. Ac Ptolemæus quidem autor est hominũ XL M capta fuisse, boum vltra CCXXX M: è quibus Alexandrum præstantissimas quasque delectas, quòd eximia pulchritudine atque magnitudine excellere viderentur, in Macedoniam, regionis colendæ causa, mittere voluisse.

Exinde Alexander in Assacenos mouit, qui quidem equitum duo millia, peditum XXX M, elephantos triginta, ad pugnam instruxisse nuntiabantur. Craterus instauratis mœnibus vrbis, ad cuius exædificationem relictus fuerat, milites grauioris armaturæ ad Alexandrum adduxit,

machinis etiam tormentisque aduectis, sicubi obsidione opus esset. Alexander cũ equitatu amicorum & equestribus iaculatorib9, vnáque Cœni ac Polyperchõtis agmine, atque Agrianis mille, & sagittariis, in Assacenos pergit, per Guræos iter faciens. & fluuiũ Guræum, eiusdẽ cum regione nominis, difficulter transit, cùm ob amnis profunditatẽ, & cursus rapiditatẽ, tum quòd rotunda eius fluminis saxa transeuntiũ vestigia fallerent. Barbari vt aduẽtare Alexandrum senserũt, cõferta acie subsistere non ausi, dissolutis ordinibus, prout cuiq; integrũ erat, in oppida sese recipiunt, iis sese tueri statuentes. atque Alexander quidem primùm Massaga cum exercitu petit, vrbem eius regionis maximã. Admoto itaque vrbi exercitu, barbari Indis mercenariis ex India interiore adductis freti (erant hi ad septem millia) in Macedonas qui iam castra locarant, cursu feruntur. Alexander quum pugnam sub ipsos vrbis muros futuram videret, longius à mœnibus eos prolicere cupiens, ne si fuga fieret, (quam futuram omnino cogitabat) è paruo loci interuallo in vrbem confugientes, facilè euaderent: statim atque barbaros eacurrentes est conspicatus, conuersos Macedonas in collem quendam, septem circiter stadiis à flumine Guræo, vbi castra ponere statuerat, dissitum, retrocedere iubet. Tum hostes audaciores facti, vtpote retrocedẽtibus Macedonibus, effuso cursu nullóque ordine in eos feruntur. Postquã verò intra teli iactum venerunt, Alexãder dato signo in eos cõuersus phalangem magna vi immisit. Ac primi quidem iaculatores equites, atque Agriani & sagittarij excursione facta cum barbaris conflixerũt, ipse verò phalangẽ instructa acie duxit. Indi celeritate rei inexpectatæ perculsi, quúmque iam ad manus ventum esset, fuga sese in vrbem receperunt. ducenti ex iis cæsi, reliqui intra muros reiecti. Alexander confestim phalangem muris admouet. atque ibi sagitta calcem leuiter perstrictus est. Postero vero die machinis admotis, aliqua murorum parte facile deiecta, quum Macedones per ruinas impetum facerent, Indi strenuè restiterunt. adeo vt eo die Alexander receptui cani iusserit. Postridie verò Macedones rursus maiore conatu vrbem aggrediuntur, turri lignea mœnibus admota, è quibus sagittarij magnam telorum vim torquentes, Indos acriter reprimebant. Sed ne sic quidem intra muros irrumpere potuerunt. Tertio exinde die Macedonum phalange rursus ad muros adducta, atque ex lignea turri ponte muris, qua parte perfracti erant, superiniecto, argyraspidas immittit, qui quidem Tyrum antea eadem ratione ceperant. quúmque magna animorum alacritate pontem subeunt, is nimio pondere fatiscens ruptus est, vnáque cũ Macedonibus ruinam fecit. Barbari eo casu alacriores facti, saxis omníque genere telorum, quæ quisque aut in manib9 habebat, aut tum

A καὶ τὰς μηχανάς, εἴ που πολιορκίας δεήσειεν. αὐτὸς
δὲ Ἀλέξανδρος τούς τε ἑταίρους ἱππέας, καὶ τοὺς ἱππα-
κοντιστάς, καὶ τὴν Κοίνου καὶ Πολυπέρχοντος τάξιν,
καὶ τοὺς Ἀγριᾶνας τοὺς χιλίους, καὶ τοὺς τοξότας, ἦγεν
ὡς ἐπὶ τοὺς Ἀσσακηνούς. ἦγε δὲ διὰ τῆς Γουραίων χώ-
ρας. καὶ τὸν ποταμὸν τὸν ἐπώνυμον τῆς χώρας τὸν
Γουραῖον χαλεπῶς διέβη, διά τε βαθύτητα, καὶ
ὅτι ὀξὺς ὁ ῥοῦς ἦν αὐτοῦ, καὶ οἱ λίθοι στρογγύλοι ἐν
τῷ ποταμῷ ὄντες σφαλεροὶ τοῖς ἐπιβαίνουσιν ἐγί-
γνοντο. οἱ δὲ βάρβαροι ὡς προσάγοντα ᾔσθοντο Ἀλέ-
B ξανδρον, ἀθρόοι μὲν ἐς μάχην καταστῆναι οὐκ ἐτόλ-
μησαν. διαλυθέντες δὲ ὡς ἕκαστοι κατὰ πόλεις,
ταύτας ἐπενόουν ἀπομαχόμενοι διασώζειν. καὶ Ἀ-
λέξανδρος πρῶτα μὲν ἐπὶ Μάσσαγα ἦγε, τὴν με-
γίστην τῶν ταύτῃ πόλεων. ὡς δὲ προσῆγεν ἤδη τοῖς τεί-
χεσι, θαρρήσαντες οἱ βάρβαροι τοῖς μισθοφόροις τοῖς
ἐκ τῶν πρόσω Ἰνδῶν (ἦσαν γὰρ αὐτοῖς ἐς ἑπτακισχιλί-
ους) ὡς στρατοπεδευομένους εἶδον τοὺς Μακεδόνας,
δρόμῳ ἐπ᾽ αὐτοὺς ἵενται. καὶ Ἀλέξανδρος ἰδὼν πλη-
σίον τῆς πόλεως ἐσομένην τὴν μάχην, προσωτέρω
C ἐκκαλέσασθαι αὐτοὺς βουληθεὶς τῶν τειχῶν, ὡς εἰ
τροπὴ γίγνοιτο, (ἐγίγνωσκε γὰρ ἐσομένην) μὴ δι᾽ ὀλί-
γου ἐς πόλιν καταφυγόντες εὐμαρῶς διασώζοιν-
το· ὡς ἐκθέοντας εἶδε τοὺς βαρβάρους, μεταβαλο-
μένους κελεύει τοὺς Μακεδόνας ὀπίσω ἀποχωρεῖν,
ὡς πρὸς γήλοφόν τινα ἀπέχοντα ἀπὸ τοῦ ποταμοῦ
Γουραίου, ἵνα περ στρατοπεδεύειν ἐγνώκει, ἑπτά που
μάλιστα σταδίους. καὶ οἱ πολέμιοι ἀναθαρρήσαντες,
ὡς ἐγκεκλικότων ἤδη τῶν Μακεδόνων, δρόμῳ τε
καὶ ξὺν οὐδενὶ κόσμῳ ἐφέροντο ἐς αὐτούς. ὡς δὲ
D ἐξικνεῖτο ἤδη τῶν Μακεδόνων τὰ τοξεύματα, ἐν-
ταῦθα Ἀλέξανδρος ἀπὸ ξυνθήματος ἐπιστρέψας
ἐς αὐτούς, τὴν φάλαγγα δρόμῳ ἀντεπῆγε. πρῶτοι
δὲ οἱ ἱππακοντισταί τε αὐτοῦ, καὶ οἱ Ἀγριᾶνες, καὶ οἱ
τοξόται ἐκδραμόντες, ξυνέμιξαν τοῖς βαρβάροις·
αὐτὸς δὲ τὴν φάλαγγα ἐν τάξει ἦγεν. οἱ δ᾽ Ἰνδοὶ τῷ
τε παραλόγῳ ἐκπλαγέντες, καὶ ἅμα ἐν χερσὶ γε-
γενημένης τῆς μάχης, ἐγκλίναντες ἔφευγον ἐς τὴν
πόλιν. καὶ ἀπέθανον μὲν αὐτῶν ἀμφὶ τοὺς διακο-
σίους· οἱ δὲ λοιποὶ ἐς τὰ τείχη κατεκλείσθησαν. καὶ
E Ἀλέξανδρος προσάγει τῷ τείχει τὴν φάλαγγα· καὶ
ἐντεῦθεν τοξεύεται ἀπὸ τοῦ τείχους ἐς τὸ σφυρὸν οὐ
χαλεπῶς. ἐπαγαγὼν δὲ τὰς μηχανὰς τῇ ὑστεραίᾳ, τῶν
μὲν τειχῶν τι εὐμαρῶς κατέσεισε. βιαζομένους δὲ
ταύτῃ τοὺς Μακεδόνας, ᾗ παρέρρηκτο τι τοῦ τείχους,
οὐκ ἀτόλμως οἱ Ἰνδοὶ ἠμύνοντο. ὥστε ταύτῃ μὲν τῇ
ἡμέρᾳ ἀνεκαλέσατο τὴν στρατιάν· τῇ δὲ ὑστεραίᾳ
τῶν Μακεδόνων αὐτῶν ἡ προσβολὴ καρτερωτέρα ἐ-
γίγνετο, καὶ πύργος ἐπήχθη ξύλινος τοῖς τείχεσιν· ὅ-
θεν ἐκτοξεύοντες οἱ τοξόται καὶ βέλη ἀπὸ μηχα-
F νῶν ἀφιέμενοι, ἀνέστελλον ἐπὶ πολὺ τοὺς Ἰνδούς, ἀλλ᾽
οὐδ᾽ ὡς βιάσασθαι εἴσω τοῦ τείχους οἷοί τε ἐγίγνον-
το. τῇ δὲ τρίτῃ προσαγαγὼν αὖθις τὴν φάλαγ-
γα, καὶ ἀπὸ μηχανῆς γέφυραν ἐπιβαλὼν τοῦ τεί-
χους, ᾗ παρερρωγὸς ἦν, ταύτῃ ἐπῆγε τοὺς ὑπασπιστάς,
οἵπερ αὐτῷ καὶ Τύρον ὡσαύτως ἐξεῖλον. πολλῶν δὲ
ὑπὸ προθυμίας ὠθουμένων, ἄχθος λαβοῦσα μεῖζον
ἡ γέφυρα κατερράγη καὶ πίπτουσι ξὺν αὐτῇ οἱ Μακεδόνες. οἱ δὲ βάρβαροι ἰδόντες τὸ γιγνόμενον λίθοις
τε ξὺν βοῇ ἀπὸ τῶν τειχῶν καὶ τοξεύμασι, καὶ ἄλλῳ ὅτῳ τις μετὰ χεῖρας ἔχων ἐτύγχανεν, ἢ ὅτῳ τις ἐν τῷ τότε

ἔλαβον, ἐξηκόντιζον ἐς τοὺς Μακεδόνας. οἱ δὲ κατὰ A θύρας, αἵ τινες αὐτοῖς κατὰ τὰ μεσοπύργια μικραὶ ἦσαν, ἐκθέοντες, ἐκ χειρὸς ἔπαιον τεταραγμένους. Ἀλέξανδρος δὲ πέμπει Ἀλκέταν ξὺν τῇ αὐτοῦ τάξει, τούς τε κατατετρωμένους ἀναλαβεῖν, καὶ ὅσοι προσεμάχοντο ἀνακαλέσασθαι ὡς ἐπὶ τὸ στρατόπεδον. καὶ τῇ τετάρτῃ ὡσαύτως ἐπ᾽ ἄλλης μηχανῆς ἄλλη ἐπιβάθρα αὐτῷ προσήγετο πρὸς τὸ τεῖχος. καὶ οἱ Ἰνδοὶ, τέως μὲν αὐτοῖς ὁ ἡγεμὼν τοῦ χωρίου περιῆν, ἀπεμάχοντο καρτερῶς· ὡς δὲ βέλει ἀπὸ μηχανῆς τυπεὶς ἀποθνήσκει ἐκεῖνος, αὐτῶν τε οἱ μέν τινες πεπτωκότες B ἐν τῇ ξυνεχεῖ πολιορκίᾳ, οἱ πολλοὶ δὲ τραυματίαι τε καὶ ἀπόμαχοι ἦσαν, ἐπεκηρυκεύοντο πρὸς Ἀλέξανδρον· τῷ δὲ ἀσμένῳ γίνεται ἄνδρας ἀγαθοὺς διασῶσαι. καὶ ξυμβαίνει ἐπὶ τῷδε Ἀλέξανδρος τοῖς μισθοφόροις Ἰνδοῖς, ὡς καταταχθέντας ἐς τὴν ἄλλην στρατιὰν ξὺν αὐτῷ στρατεύεσθαι. οἱ μὲν δὴ ἐξῆλθον ξὺν τοῖς ὅπλοις, καὶ κατεστρατοπέδευσαν κατὰ σφᾶς ἐπὶ γηλόφῳ, ὃς ἦν ἀντίπρωρος τοῦ τῶν Μακεδόνων στρατοπέδου. νυκτὸς δὲ ἐπενόουν δρασμῷ διαχρησάμενοι, ἐς τὰ σφέτερα ἤθη ἐπανελθεῖν, οὐκ ἐθέλοντες ἐναντία C αἴρεσθαι τοῖς ἄλλοις Ἰνδοῖς ὅπλα. καὶ ταῦτα ὡς ἐξηγγέλθη Ἀλεξάνδρῳ, περιστήσας τῆς νυκτὸς τῷ γηλόφῳ τὴν στρατιὰν πᾶσαν, κατακόπτει τοὺς Ἰνδοὺς ἐν μέσῳ ἀπολαβών· τήν τε πόλιν αἱρεῖ κατὰ κράτος, ἐρημωθεῖσαν τῶν προμαχομένων, καὶ τὴν μητέρα τὴν Ἀσσακήνου καὶ τὴν παῖδα ἔλαβεν. ἀπέθανον δὲ ἐν τῇ πάσῃ πολιορκίᾳ τῶν ξὺν Ἀλεξάνδρῳ ἐς πέντε καὶ εἴκοσιν. ἔνθεν δὲ Κοῖνον μὲν ὡς ἐπὶ Βάζιρα ἐκπέμπει, γνώμην ποιησάμενος ὅτι μαθόντες τὴν Ἀσσακηνῶν τὴν ἅλωσιν, ἐνδώσουσι σφᾶς αὐτούς. Ἄτταλον δὲ καὶ Ἀλκέταν καὶ Δη- D μήτριον τὸν ἱππάρχην ἐπὶ Ὦρα στέλλει, ἄλλην πόλιν, παραγγείλας περιτειχίζειν τὴν πόλιν, ἔστ᾽ ἂν ἀφίκηται αὐτός. καὶ γίγνεται ἐκδρομὴ τῶν ἐκ τῆς πόλεως ἐπὶ τοὺς ἀμφὶ Ἀλκέταν. οὐ χαλεπῶς δὲ τρεψάμενοι αὐτοὺς οἱ Μακεδόνες, εἴσω τοῦ τείχους ἐς τὴν πόλιν ἀποστρέφουσι. καὶ Κοίνῳ οὐ προσχωρεῖ τὰ ἐν τοῖς Βαζίροις, ἀλλὰ πίσυνοι γὰρ τοῦ χωρίου τῇ ὀχυρότητι (ὅτι ὑψηλόν τε ἦν καὶ πάντῃ ἀκριβῶς τετειχισμένον) οὐδὲν ξυμβατικὸν ἐνεδίδοσαν. ταῦτα μαθὼν Ἀλέξανδρος, ὁρμᾶται μὲν E ὡς ἐπὶ Βάζιρα. γνοὺς δὲ ὅτι τῶν προσοίκων τινὲς βαρβάρων παρελθεῖν ἐς τὰ Ὦρα τὴν πόλιν λαθόντες μέλλουσι, πρὸς Ἀβισάρου ἐπὶ τῷδε ἐσταλμένοι, ἐπὶ τὰ Ὦρα πρῶτον ἦγε. Κοῖνον δὲ ἐπιτειχίσαι τῇ πόλει τῶν Βαζιρέων καρτερόν τι χωρίον προσέταξε, καὶ ἐν τούτῳ φυλακὴν καταλιπόντα ἀποχωρεῖν, ὡς μὴ ἄδεια εἴη τοῖς ἐν τῇ πόλει χρῆσθαι τῇ χώρᾳ, αὐτὸν ἄγοντα τῆς στρατιᾶς τὴν λοιπὴν παρ᾽ αὐτὸν ἰέναι. οἱ δὲ ἐκ τῶν Βαζίρων, ὡς εἶδον ἀπιόντα ξὺν τῷ πλείστῳ τῆς στρατιᾶς τὸν Κοῖνον, καταφρονήσαντες τῶν Μακεδόνων, F ὡς οὐ γενομένων αὖ σφίσιν ἀξιομάχων, ἐπεκθέουσιν ἐς τὸ πεδίον· καὶ γίγνεται αὐτῶν μάχη καρτερά. καὶ ἐν ταύτῃ πίπτουσι μὲν τῶν βαρβάρων ἐς πεντακοσίους. ἐλήφθησαν δὲ ζῶντες ὑπὲρ τοὺς ἑβδομήκοντα. οἱ δὲ λοιποὶ ἐν τῇ πόλει ξυμφυγόντες, βεβαιότερον ἤδη εἴργοντο τῆς χώρας ὑπὸ τῶν ἐκ τοῦ ἐπιτειχίσματος. καὶ Ἀλεξάνδρῳ δὲ τῶν Ὠρῶν ἡ πολιορκία οὐ χαλεπὴ ἐγίνετο· ἀλλ᾽ εὐθὺς ἐξ ἐφόδου προσβαλὼν

alinnde assumsit, clamore sublato Macedones petunt: alij verò per angustas portulas interturriis interiectas prosilientes, perturbatos feriunt. Alexander Alcetam cum agmine emittit, qui & saucios recipiat, & eos qui vrbem oppugnabant in castra reuocet. Quarto die aliis operibus alium pontem in murum iacit. Atque Indi quidem, quandiu præfectus loci supererat, fortiter Macedonas propulsabant. At quum is telo ex machinis ictus occubuit, multique ex suis in continua oppugnatione cæsi, alij saucij pugnæque inutiles essent, ad Alexandrum mittunt. qui quidem libenter fortes strennósque viros seruare statuerat. Paciscitur itaque ea conditione cum mercenariis Indis, vt exercitui suo accensi secum militent. Hi cum armis vrbe egressi seorsim in colle qnodam Macedonibus opposito castra faciunt, eo consilio vt noctu arrepta fuga domum redirent, quòd aduersus alios Indos arma ferre nollent. Quæ vt Alexandro nuntiata sunt, eadem nocte colle in quo constiterant copiis suis circumsesso, omnes ad internecionem cecîdit: vrbémque propugnatoribus vacuam protinus vi capit, in eáque Assaceni matrem & filiam. Ab Alexandri partibus x x v tantùm in vniuersa obsidione desiderati. exinde Cœnum Baziram mittit, ratus oppidanos, Assacenorum expugnatione audita, deditionem facturos. Attalum verò & Alcetam ac Demetrium equitatus præfectum ad Oram oppidum mittit, vtque vrbem muro in orbem ducto intercludant, tantisperdum ipse aduenerit, iubet. Oppidani in Alcetam excursionem faciunt: quos Macedones facilè repulsos atque in vrbem reiectos muris clauserunt. At Cœno Bazirensium obsidio non statim ex sententia successit. siquidem oppidani loci munitione freti (erat enim vrbs & excelso loco sita, & valido muro omni ex parte cincta) nullam deditionis significationem edebant. Quo cognito, Alexander confestim eò mouit: quúmque accepisset nonnullos barbarorum finitimorum in Orã clam se immissuros, ab Abissaro ad id missos, Cœnum apud Bazira munitam arcem extruere, præsidióque in ea relicto, quod oppidanis agri vsum impedire posset, reliquum exercitum ad se ducere iubet. Bazirenses Cœnum cum maxima copiarum parte discessisse conspicati, contemta Macedonum qui relicti erant paucitate, in planitiem excurrunt. acrísque inter eos conflictus fit: quingentis barbaris ea pugna cæsis, viuis supra L x x captis: reliqui in vrbem repulsi, arctius deinceps ab excursione in agrũ, ab iis qui in arce ex aduerso murorũ extructa erãt, arcebãtur. Neque verò laboriosa Alexandro Oreorum obsidio fuit. Primo enim impetu

vrbem expugnauit, elephantis quos ibi reperit captis. Bazirẽses Oreorum expugnatione audita, viribus suis diffisi, sub mediam noctem deserta vrbe in petram confugiunt. quod & reliqui barbari imitati sunt. Omnes enim desertis oppidis in petram sese receperunt, quam Aornon vocant. Ingens porro erat hæc petra eius regionis munimentum, famáque tenuit, ne ab ipso quidem Hercule ab Ioue sato vinci potuisse. Ego verò, an Hercules Thebanus, aut Tyrius, aut AEgyptius ad Indos penetrarit, nihil habeo quod affirmare possim, potius tamẽ non eò penetrasse (omnia enim quæ difficilia sunt, homines vt difficiliora esse videantur, Herculem ipsum præstare nequiuisse comminiscũtur) verum esse crediderim. Equidem de hac petra ita sentio, augendæ rei causa Herculis nomen adhibitum esse. Ambitum huius petræ CC stadiorũ esse aiunt: altitudinẽ, qua humillima est, stadiorum XI. vno tantum arduo calle, eóque manu facto, adiri posse. multam etiam eámque purissimam in vertice petræ aquam esse, fontémque inde manare: syluam etiam habere, tantúmque arabilis & fertilis agri, quantum mille homines colere possint. Quibus cognitis, Alexandrum magno eius montis capiendi desiderio captum fuisse. neque parum fabula illa de Hercule vulgata illum accendit. Itaque Oris & Massagis præsidio firmatis, Baziræ muros extruxit. Hephæstion etiam & Perdiccas alia vrbe, Alexandri iussu, instaurata (Orobatis vrbi nomen erat) relicto ibidem præsidio, ad Indum flumen mouerunt. quò vbi venerunt, omnia quæ de ponte iungendo Alexander imperarat faciunt. Regioni cis Indum sitæ Alexander ex amicis Nicanorem satrapam constituit. Ipse primum ad Indum flumen mouit, vrbémque Peuceliotim haud procul ab amne sitam deditione recepit, præsidióque Macedonum imposito, Philippum ei præfecit. Multa præterea ignobilia oppida ad Indum amnem sita subegit, comitatibus eum Cophæo & Assagete præsidibus prouinciæ. Post quam verò Embolima venit, quæ vrbs non procul à petra Aorno sita est, Craterum cum parte exercitus ibi relinquit, vtque frumentum quantum posset, aliáque necessaria ad longi temporis motam ibi faciendam in vrbem conuehat iubet, vt inde progressi Macedones, diuturna obsidione eos qui petram tenebant conficerent, si primo impetu capi non posset. Ipse assumtis sagittariis atque Agrianis, Cœnique agmine, & ex reliqua phalange delectis iis qui & expeditiores & melius armati essent, præterea ex equitatu sociorum ducentis, ac sagittariis equestribus centum, exercitum ad petram admouit. ac primo quidem die castra commodo loco ponit. postero die propius rursum ad petram castra locat. Interea finitimorum nonnulli ad eum venerunt deditionem facientes, viámque sese ostensuros dicentes, qua cõmodiot

Curt. Incolæ armati petrã Aornon nomine occupauerunt. hãc ab Hercule frustra obsessam esse, terræque motu coactum absistere fama vulgauerat.

Curt. Multa ignobilia oppida deserta à suis, venere in potestatem regis.

A τοῖς τείχεσι τῆς πόλεως, ἐκράτησε· καὶ τοὺς ἐλέφαντας τοὺς ἐγκαταλειφθέντας ἔλαβε. καὶ ταῦτα οἱ ἐν τοῖς Βαζίροις ὡς ἔμαθον, ἀπογνόντες τὰ σφέτερα πράγματα, ἀμφὶ μέσας νύκτας τὴν πόλιν ἐκλείπουσιν, ἔφυγον δὲ ἐς τὴν πέτραν· ὡς δὲ καὶ οἱ ἄλλοι βάρβαροι ἔπρασσον. ἀπολιπόντες γὰρ τὰς πόλεις ξύμπαντες, ἔφευγον ἐς τὴν πέτραν τὴν ἐν τῇ χώρᾳ, τὴν Ἄορνον καλουμένην. μέγα γάρ τι τοῦτο χρῆμα πέτρας ἐν τῇ χώρᾳ ταύτῃ ἐστί. καὶ λόγος ὑπὲρ αὐτῆς κατέχει, οὐδὲ Ἡρακλεῖ τῷ Διὸς ἁλωτὸν γενέσθαι τὴν πέτραν. Εἰ μὲν δὴ καὶ ἐς Ἰνδοὺς ἀφίκετο

B ὁ Ἡρακλῆς ὁ Θηβαῖος, ἢ ὁ Τύριος, ἢ ὁ Αἰγύπτιος, ἐς οὐδέτερα ἔχω ἰσχυρίσασθαι· μᾶλλον δὲ δοκῶ ὅτι οὐκ ἀφίκετο (ἀλλὰ πάντα γὰρ ὅσα χαλεπά, οἱ ἄνθρωποι ἐς τοσόνδε ἄρα αὔξουσιν αὐτῶν τὴν χαλεπότητα, ὡς καὶ τῷ Ἡρακλεῖ ἂν ἄπορα γενέσθαι) ἀληθεύειν. κἀγὼ ὑπὲρ ταύτης τῆς πέτρας οὕτω γιγνώσκω, τὸν Ἡρακλέα ἐς κόμπον τοῦ λόγου ἐπιφημίζεσθαι. τὸν μὲν δὴ κύκλον τῆς πέτρας λέγουσιν ἐς διακοσίους σταδίους μάλιστα εἶναι· ὕψος δὲ αὐτῆς, ἵναπερ χθαμαλώτατον, σταδίων ἕνδεκα· καὶ ἀνάβασιν χειροποίητον μίαν χαλεπήν. εἶναι δὲ καὶ ὕ-

C δωρ ἐν ἄκρᾳ τῇ πέτρᾳ πολὺ καὶ καθαρὸν πηγὴν ἀνίσχουσαν, ὡς καὶ ἀπορρεῖν ἀπὸ τῆς πηγῆς ὕδωρ· καὶ ὕλην, καὶ γῆν ἀγαθὴν ἐργάσιμον, ὅσην καὶ χιλίοις ἀνθρώποις ἀποχρῶσαν ἂν εἶναι ἐργάζεσθαι. καὶ ταῦτα ἀκούοντα Ἀλέξανδρον πόθος λαμβάνει ἐξελεῖν καὶ τοῦτο τὸ ὄρος, οὐχ ἥκιστα ἐπὶ τῷ ἀμφὶ τὸν Ἡρακλέα μύθῳ πεφημισμένῳ. τὰ μὲν δὴ Ὦρα καὶ τὰ Μάσσαγα φρούρια ἐποίησεν ἐπὶ τῇ χώρᾳ· τὰ Βάζιρα δὲ πόλιν ἐξετείχισεν. καὶ οἱ ἀμφὶ Ἡφαιστίωνά τε καὶ Περδίκκαν αὐτῷ ἄλλην πόλιν ἐκτειχίσαντες (Ὀροβάτις

D ὄνομα τῇ πόλει ἦν) καὶ φρουρὰν καταλιπόντες, ὡς ἐπὶ τὸν Ἰνδὸν ποταμὸν ᾔεσαν. ὡς δὲ ἀφίκοντο, ἔπρασσον ἤδη ὅσα ἐς τὸ ζεῦξαι τὸν Ἰνδὸν ὑπὸ Ἀλεξάνδρου ἐτέτακτο. Ἀλέξανδρος δὲ τῆς μὲν χώρας τῆς ἐπὶ τάδε τοῦ Ἰνδοῦ ποταμοῦ σατράπην κατέστησε Νικάνορα, τῶν ἑταίρων. αὐτὸς δὲ τὰ πρῶτα ὡς ἐπὶ τὸν Ἰνδὸν ποταμὸν ἦγε, καὶ πόλιν τε Πευκελιῶτιν οὐ πόρρω τοῦ Ἰνδοῦ ᾠκισμένην ὁμολογίᾳ παρεστήσατο· καὶ ἐν αὐτῇ φρουρὰν καταστήσας τῶν Μακεδόνων, καὶ Φίλιππον ἐπὶ τῇ φρουρᾷ ἡγεμόνα. ὁ δὲ καὶ ἄλλα προσηγάγετο μικρὰ πο-

E λίσματα πρὸς τῷ Ἰνδῷ ποταμῷ ᾠκισμένα. ξυνείποντο δὲ αὐτῷ Κωφαῖός τε καὶ Ἀσσαγέτης, οἱ ὕπαρχοι τῆς χώρας. ἀφικόμενος δὲ ἐς Ἐμβόλιμα πόλιν, ἣ ξύνεγγυς τῆς πέτρας τῆς Ἀόρνου ᾤκειτο, Κρατερὸν μὲν ξὺν μέρει τῆς στρατιᾶς καταλείπει αὐτοῦ, σῖτόν τε ἐς τὴν πόλιν ὡς πλεῖστον ξυνάγειν, καὶ ὅσα ἄλλα ἐς χρόνιον ἐπιτήδεια· ὡς ἐντεῦθεν ὁρμωμένους τοὺς Μακεδόνας χρονίῳ πολιορκίᾳ ἐκτρύχειν τοὺς κατέχοντας τὴν πέτραν, εἰ μὴ ἐξ ἐφόδου ληφθείη. αὐτὸς δὲ τοὺς τοξότας τε ἀναλαβὼν, καὶ τοὺς Ἀγριᾶνας, καὶ τὴν Κοίνου τάξιν, καὶ

F ἀπὸ τῆς ἄλλης φάλαγγος ἐπιλέξας τοὺς κουφοτάτους τε καὶ ἅμα εὐοπλοτάτους, καὶ τῶν ἑταίρων ἱππέων ἐς διακοσίους, καὶ ἱπποτοξότας ἐς ἑκατὸν, προσῆγε τῇ πέτρᾳ. καὶ ταύτῃ μὲν τῇ ἡμέρᾳ κατεστρατοπεδεύσατο ἵνα ἐπιτήδειον αὐτῷ ἐφαίνετο. τῇ δὲ ὑστεραίᾳ ὀλίγον προσελθὼν, ὡς πρὸς τὴν πέτραν αὖθις ἐστρατοπεδεύετο. Καὶ ἐν τούτῳ ἧκον παρ' αὐτὸν τῶν προσχώρων τινὲς, σφᾶς τε αὐτοὺς ἐνδιδόντες, καὶ ἡγήσεσθαι φάσκον-

τῆς ἐς τὴν πέτραν τὸ ἐπιμαχώτατον, ὅθεν οὐ χαλεπὸν αὐτῷ ἔσεσθαι ἑλεῖν τὸ χωρίον. καὶ ξὺν τούτοις πέμπει Πτολεμαῖον τὸν Λάγου τὸν σωματοφύλακα, τούς τε Ἀγριᾶνας ἄγοντα, καὶ τοὺς ψιλοὺς τοὺς ἄλλους, καὶ τῶν ὑπασπιστῶν ἐπιλέκτους· προστάξας, ἐπειδὰν καταλάβῃ τὸ χωρίον, κατέχειν μὲν αὐτὸ ἰσχυρᾷ φυλακῇ, οἱ δὲ σημαίνειν ὅτι ἔχεται. καὶ Πτολεμαῖος ἐλθὼν ὁδὸν τραχεῖάν τε καὶ δύσπορον, λανθάνει τοὺς βαρβάρους καταλαβὼν τὸν τόπον. καὶ τοῦτον χάρακι ἐν κύκλῳ καὶ τάφρῳ ἐχυρώσας, πυρσὸν αἴρει ἀπὸ τοῦ ὄρους, ἔνθεν ὀφθήσεσθαι ὑπ' Ἀλεξάνδρου ἔμελλε. καὶ ὤφθη τε ἅμα ἡ φλόξ, καὶ Ἀλέξανδρος ἐπῆγε τῇ ὑστεραίᾳ τὴν στρατιάν. ἀμυνομένων δὲ τῶν βαρβάρων, οὐδὲν πλέον αὐτῷ ὑπὸ δυσχωρίας ἐγίγνετο. ὡς δὲ Ἀλεξάνδρῳ ἄπορον τὴν προσβολὴν κατέμαθον οἱ βάρβαροι, ἀναστρέψαντες τοῖς ἀμφὶ Πτολεμαῖον αὐτοὶ προσέβαλλον. καὶ γίνεταί αὐτῶν τε καὶ τῶν Μακεδόνων μάχη καρτερά· τῶν μὲν, διασπάσαι τὸν χάρακα σπουδὴν ποιουμένων τῶν Ἰνδῶν· Πτολεμαίου δὲ, διαφυλάξαι τὸ χωρίον· καὶ μεῖον σχόντες οἱ βάρβαροι ἐν τῷ ἀκροβολισμῷ, νυκτὸς ἐπιγενομένης ἀνεχώρησαν. Ἀλέξανδρος δὲ τῶν Ἰνδῶν τινὰ τῶν αὐτομόλων, πιστόν τε ἄλλως καὶ τῶν χωρίων δαήμονα, ἐπιλεξάμενος, πέμπει παρὰ Πτολεμαῖον τῆς νυκτὸς γράμματα φέροντα τὸν Ἰνδόν, ἵνα ἐνεγέγραπτο· ἐπειδὰν αὐτὸς προσβάλῃ τῇ πέτρᾳ, τὸν δὲ ἐπιέναι τοῖς βαρβάροις κατὰ τὸ ὄρος, μηδὲ ἀγαπᾶν ἐν φυλακῇ ἔχοντα τὸ χωρίον, ὡς ἀμφοτέρωθεν βαλλομένους τοὺς Ἰνδοὺς ἀμφιβόλους γίγνεσθαι. καὶ αὐτὸς ἅμα τῇ ἡμέρᾳ ἄρας ἐκ τοῦ στρατοπέδου, προσῆγε τὴν στρατιὰν κατὰ τὴν πρόσβασιν, ᾗ Πτολεμαῖος λαθὼν ἀνέβη· γνώμην ποιούμενος, ὡς εἰ ταύτῃ βιασάμενος ξυμμίξει τοῖς ἀμφὶ Πτολεμαῖον, οὐ χαλεπὸν ἔτι ἐσόμενον αὐτῷ τὸ ἔργον· καὶ ξυνέβη οὕτως. ἔστι μὲν γὰρ ἐπὶ μεσημβρίαν ξυνειστήκει καρτερὰ μάχη τοῖς τε Ἰνδοῖς καὶ Μακεδόσι, τῶν μὲν ἐκβιαζομένων ἐς τὴν πρόσβασιν, τῶν δὲ βαλλόντων ἀνιόντας. ὡς δὲ οὐκ ἀνῆκαν οἱ Μακεδόνες, ἄλλοι ἐπ' ἄλλοις ἐπιόντες, οἱ δὲ πρόσθεν ἀναπαυόμενοι, μόλις ἀμφὶ δείλην ἐκράτησαν τῆς παρόδου, καὶ ξυνέμιξαν τοῖς ξὺν Πτολεμαίῳ. ἐκεῖθεν δὲ ὁμοῦ ἤδη γενομένη ἡ στρατιὰ πᾶσα, ἐπῆγετο αὖθις ὡς ἐς αὐτὴν τὴν πέτραν. ἀλλὰ γὰρ ἔτι ἄπορος ἦν αὐτὴ ἡ προσβολή. ταύτῃ μὲν δὴ τῇ ἡμέρᾳ τοῦτο τὸ τέλος γίγνεται. ὑπὸ δὲ τὴν ἕω παραγγέλλει στρατιώτῃ ἑκάστῳ, κόπτειν χάρακας ἑκατὸν κατ' ἄνδρα. καὶ οὗτοι κεκομμένοι ἦσαν, καὶ αὐτὸς ἐχώννυεν, ἀρξάμενος ἀπὸ τῆς κορυφῆς τοῦ λόφου, ἵνα ἐστρατοπεδευκότες ἦσαν, ὡς ἐπὶ τὴν πέτραν χῶμα μέγα, ἔνθεν τοξεύματά τε ἂν ἐξικνεῖσθαι ἐς τοὺς προμάχους, καὶ ἀπὸ μηχανῶν βέλη ἀφιέμενα. καὶ ἐχώννυεν αὐτὸ πᾶς τις ἀντιλαμβανόμενος τοῦ ἔργου· καὶ αὐτὸς ἐφειστήκει θεατὴς καὶ ἐπαινέτης τοῦ ξὺν προθυμίᾳ περαινομένου, κολαστὴς δὲ τοῦ ἐν τῷ παραχρῆμα ἐκλιποῦς. τῇ μὲν δὴ πρώτῃ ἡμέρᾳ ὡς ἐπὶ στάδιον ἔχωσεν αὐτῷ ὁ στρατός. ἐς δὲ τὴν ὑστεραίαν, οἵ τε σφενδονῆται σφενδονῶντες ἐς τοὺς Ἰνδοὺς ἐκ τοῦ ἤδη κεχωσμένου, καὶ ἀπὸ τῶν μηχανῶν βέλη ἀφιέμενα ἀνέστελλε τῶν Ἰνδῶν τὰς ἐκδρομὰς, τὰς ἐπὶ τοὺς χωννύντας. καὶ ἐχώννυτο αὐτῷ ἐς τρεῖς ἡμέρας ξυνεχῶς τὸ χωρίον. τῇ τετάρτῃ δὲ βιασάμενοι τῶν Μακεδόνων οὐ πολλοί,

A petræ oppugnatio futura esset, pauóque negotio capi posset. Cum his Ptolemæum Lagi filium corporis custodem mittit, Agrianos secum ducentem, aliósque leuis armaturæ, & argyraspidum lectissimos quosque, iubens, vt quum oppidum occupasset, firmo id præsidio muniret, vtque occupati loci significationem aliquam ederet. Ptolemæus via ardua atque difficili contendens, non sentientibus barbaris in verticem euadit, & loco in orbem vallo ac fossa communito, B facem accensam, ab ea parte montis qua conspici ab Alexandro posset, tollit. Alexander conspecto flammæ splendore, postridie exercitum admouit. at barbaris acriter sese tuentibus, nihil tum effecit. Quum verò barbari animaduerterent Alexandrum ab ea parte frustra niti, in Ptolemæum conuersi feruntur. atrox ibi cum Macedonibus pugna miscetur, Indis quidem vallum rescindere nitentibus, Ptolemæo omnibus viribus locum tutante. Demum barbari Macedonum velitari conflictu malè excepti, C noctu interueniente retrocedunt. Alexander interea Indum quendam transfugam, locorum peritum, noctu cum literis ad Ptolemæum mittit. quibus monet, vt quum ipse petram adoriretur, Ptolemæus eodem tempore ex monte impetum in hostes faceret, neque in præsidio se continere contentus esset, vt vtrinque petiti barbari in ambiguo versarentur. Ipse prima luce exercitum ad eam partem ducit, qua Ptolemæus clam hostibus montem conscenderat, ita secum statuens, si illac se cum Ptolemæo D coniungere posset, non ita difficile negotium ei futurum. quod quidem ita euenit. Nam ad meridiem vsque acre inter Indos & Macedones certamen fuit, his quidem conscendere nitentibus, illis subeuntes propulsantibus. quum verò Macedones non desisterent alij aliis succedere, prioresque interim à labore reficerentur, vix ante noctem transitu potiti, sese cum Ptolemæo coniunxerunt. Exinde quum iam omnes copiæ vnà essent, rursus petram adoriun- E tur. Sed ne hac quidem ratione petra subiri potuit. atque ita dies ille consumptus est. Sub lucem milites singulos centum palos cædere iubet. quibus comportatis aggerem à summo colle in quo castra locarat ad petram molitur, vnde & sagittæ & tela machinis excussa ad hostes pertingere possent: vniuersoque exercitu ad opus intento, ipse & spectator & laudator adstabat, eos quidem qui magna contentione opus promouebant collaudans: segniores vero ca- F stigans. Ac primo quidem die exercitus in stadij longitudinem aggerem perduxit. postero die funditores ac sagittarij per aggerem dispositi, facilè Indorum in eos qui aggerem struebant excursiones represserunt. atque ita agger triduo toto perfectus est. Quarto die quum Macedones

aliquot collem quendam petræ oppositum, æqualis cum ea altitudinis, cepisset, Alexander confestim eò contendit, aggeréinque ad eum collem quem pauci tenebant continua re statuit. Barbari ob incredibilem Macedonum qui collem illum superarant, audaciam attoniti, aggerémque iam ad collem perductum conspicati, à defensione desistunt, missóque ad Alexandrum caduceatore, spondent sese, si pacisci cum iis velit, petræ deditionem facturos. Consilium verò ipsorum erat, vt totum illum diem pactionibus faciendis transigentes, noctu sese quisque in domos suas reciperent. Quo cognito, Alexander tempus satis amplum iis ad discedendum concessit, omni præsidio per circuitum amoto. ipséque ibi tantisperdum discedere inciperent mansit. Posthæc assumtis ex custodibus corporis & argyraspidibus D C C, primus in desertam ab hostibus petram enscendit. Macedones quoque, alius aliâ sese mutuò subtrahentes, eodem ascenderunt. Exinde in recedentes barbaros signo dato conuersi, multos in fuga interfecerunt. Illorum plerique trepidè fugientes, per præcipitia delapsi perierunt. Alexander potitus petra, quam ne Hercules quidem ipse superare potuerat, sacrificio in ea facto, præsidium imposuit, eique Sisicoptum præfecit, qui ex Indis ad Bactra ad Bessum transfugerat, & postquam Alexander Bactrianorum regionem subiugarat, coniunctis cum eo copiis fidelem imprimis ei operam nauarat. Alexander è petra in Assacanorũ regionem mouit. Assacani enim fratrem, cum elephantis & finitimorum barbarorum non exigua manu, in illius regionis montes confugisse acceperat. quúmq; ad vrbem Dyrtam peruenisset, neminem incolarum aut in ea aut in vicina regione reperit. Postero autem die Nearchum & Antiochum, qui singuli mille argyraspidibus præfecti erant, emittit. ac Nearcho quidem Agrianos leuis armaturæ, Antiocho ad mille argyraspides quos ducebat, alia duo millia adiungit. Hos speculatum in illa loca mittit, & an fortè nonnullos ex barbaris comprehendere possint, è quibus cùm alia ad regionis notitiam pertinentia, tum de elephantis cognosceret. Ipse ad Indum flumen pergit: exercitu qui viam faceret præmisso. neque enim aliter ea loca transiri possunt. Eo loci barbaris nonnullis captis, certior factus est Indos eius regionis ad Barisadem confugisse. Elephantos in pascuis apud Indum amnem relictos esse. quo cognito, vt se ad eum locum vbi elephanti erant ducant iubet. Sunt autem plerique Indi elephantorum venatores, & ob id Alexander hos apud se charos habebat. ac tum quidem elephãtos venatus est. duo inter persequendũ è præcipitiis lapsi perierũt: reliqui capti, admissis sessoribus, exercitui admoti sunt. Syluã quoque cæduam apud flumen nactus, eam ab exercitu cædi uniuérsque ædificari iussit, quibus in Indum flumen subductis, ad pontẽ quẽ iam multo antè Hephæstion & Perdiccas construxerant, vectus est.

A κατεῖχον ὀλίγον γήλοφον ἰσόπεδον τῇ πέτρᾳ. καὶ Ἀλέξανδρος οὐδέν τι ἐλινύων ἐπῆγε τὸ χῶμα, ξυνάψαι ἐθέλων τὸ χωννύμενον τοῦ γηλόφου, ὃν ἵνα οἱ ὀλίγοι αὐτοῦ ἤδη κατεῖχον. οἱ δὲ Ἰνδοὶ πρός τε τὴν ἀδιήγητον τόλμαν τῶν ἐς τὸν γήλοφον βιασαμένων Μακεδόνων ἐκπλαγέντες, καὶ τὸ χῶμα ξυνηπτόμενον ἤδη ὁρῶντες, τοῦ μὲν ἀπομάχεσθαι ἔτι ἀπείχοντο. πέμψαντες δὲ κήρυκα σφῶν παρ' Ἀλέξανδρον, ἐθέλειν ἔφασκον ἐνδοῦναι τὴν πέτραν, εἰ σφίσιν σπένδοιτο. γνώμην δ' ἐπεποίηντο ἐν τῷ ἔτι διαμέλλοντι τῶν σπονδῶν διαγαγόντας τὴν

B ἡμέραν, νυκτὸς ὡς ἕκαστοι διασκεδάννυσθαι ἐπὶ τὰ σφέτερα ἤθη. καὶ τοῦτο ὡς ἐπύθετο Ἀλέξανδρος, ἐνδίδωσιν αὐτοῖς χρόνον τε ἐς τὴν ἀποχώρησιν, καὶ τῆς φυλακῆς τὴν κύκλωσιν τὴν πάντῃ ἀφελεῖν. καὶ αὐτὸς ἔμενεν ἔστε ἤρξαντο τῆς ἀποχωρήσεως. καὶ ἐν τούτῳ ἀναλαβὼν τῶν σωματοφυλάκων καὶ τῶν ὑπασπιστῶν ἐς ἑπτακοσίους, κατὰ τὸ ἐκλελειμμένον τῆς πέτρας ἀνέρχεται ἐς αὐτὴν πρῶτος. καὶ οἱ Μακεδόνες ἄλλος ἄλλῃ ἀνιμῶντες ἀλλήλους ἀνῄεσαν, καὶ οὗτοι ἐπὶ τοὺς ἀποχωροῦντας τῶν βαρβάρων τραπόμενοι ἀπὸ ξυνθή-

C ματος, πολλοὺς μὲν αὐτῶν ἐν τῇ φυγῇ ἀπέκτειναν· οἱ δὲ καὶ πεφοβημένως ἀποχωροῦντες, κατὰ τῶν κρημνῶν ῥίψαντες σφᾶς, ἀπέθανον. ἔχετό τι Ἀλεξάνδρῳ ἡ πέτρα, ἡ τῷ Ἡρακλεῖ ἄπορος γενομένη. καὶ ἔθυεν ἐπ' αὐτῇ Ἀλέξανδρος, καὶ κατεσκεύασε φρούριον, παραδοὺς Σισικόττῳ ἐπιμελεῖσθαι τῆς φρουρᾶς, ὃς ἐξ Ἰνδῶν μὲν πάλαι ηὐτομολήκει ἐς Βάκτρα παρὰ Βῆσσον· Ἀλεξάνδρου δὲ κατασχόντος τὴν χώραν τὴν Βακτρίαν, ξυνεστράτευέ τε αὐτῷ, καὶ πιστὸς ἐς τὰ μάλιστα ἐφαίνετο. ἄρας δὲ ἐκ τῆς πέτρας, ἐς τὴν τῶν Ἀσσακανῶν χώραν ἐμ-

D βάλλει. τὸν γὰρ ἀδελφὸν Ἀσσακάνου ἐξηγγέλλετο τούς τε ἐλέφαντας ἔχοντα καὶ τῶν προσχώρων βαρβάρων πολλοὺς, ξυμπεφευγέναι ἐς τὰ ταύτῃ ὄρη. καὶ ἀφικόμενος εἰς Δύρτα πόλιν, τῶν μὲν οἰκούντων οὐδένα καταλαμβάνει, οὐδὲ ἐν τῇ χώρᾳ τῇ πρὸς τ[illegible]. ἐς δὲ τὴν ὑστεραίαν, Νέαρχόν τε καὶ Ἀντίοχον τοὺς [illegible]λιάρχους τῶν ὑπασπιστῶν ἐκπέμπει. καὶ Νεάρχῳ μὲν τοὺς Ἀγριᾶνας τοὺς ψιλοὺς ἄγειν ἔδωκεν· Ἀντιόχῳ δὲ τήν τε αὑτοῦ χιλιαρχίαν, καὶ δύο ἐπὶ ταύτῃ ἄλλας. ἐστέλλοντο δὲ τὰ χωρία κατοψόμενοι καὶ εἴπου τινὰς τῶν βαρβάρων ξυλ-

E λαβεῖν, ἐς ἔλεγχον τῶν κατὰ τὴν χώραν τά τε ἄλλα, καὶ μάλιστα δὴ τὰ ἀμφὶ τοὺς ἐλέφαντας ἔμελλεν αὐτῷ μαθεῖν. αὐτὸς δὲ ὡς ἐπὶ τὸν Ἰνδὸν ποταμὸν ἤδη ἦγε, καὶ ἡ στρατιὰ αὐτοῦ ὡδοποίει πρόσω ἰοῦσα, ἄπορα ἄλλως ὄντα τὰ ταύτῃ χωρία, ἐνταῦθα ξυλλαμβάνει ὀλίγους τῶν βαρβάρων. καὶ παρὰ τούτων ἔμαθεν, ὅτι οἱ μὲν ἐν τῇ χώρᾳ Ἰνδοὶ παρὰ Βαρισάδη ἀποπεφευγότες εἶεν. τοὺς ἐλέφαντας δὲ ὅτι αὐτοῦ κατέλιπον νέμεσθαι πρὸς τῷ ποταμῷ τῷ Ἰνδῷ. καὶ τούτους ἡγήσασθαί οἱ τὴν ὁδὸν ἐκέλευσεν ὡς ἐπὶ τοὺς ἐλέφαντας. εἰσὶ δὲ Ἰν-

F δῶν πολλοὶ κυνηγέται τῶν ἐλεφάντων, καὶ τούτους σπουδῇ ἀμφ' αὑτὸν εἶχεν Ἀλέξανδρος, καὶ τότε ἐθήρα ξὺν τούτοις τοὺς ἐλέφαντας. καὶ δύο μὲν αὐτῶν ἀπόλλυνται, κατὰ τῶν κρημνῶν σφᾶς ῥίψαντες ἐν τῇ διώξει· οἱ δὲ ἄλλοι ξυλληφθέντες, ἔφερόν τε τοὺς ἀναβάτας, καὶ τῇ στρατιᾷ ξυνετάσσοντο. ἐπεὶ δὲ καὶ ὕλῃ ἐργασίμῳ ἐνέτυχε παρὰ τὸν ποταμόν, καὶ αὕτη ἐκόπη αὐτῷ ὑπὸ τῆς στρατιᾶς, καὶ νῆες ἐποιήθησαν. καὶ αὗται κατὰ τὸν Ἰνδὸν ποταμὸν ἤγοντο ὡς ἐπὶ γέφυραν ἣν ἵνα Ἡφαιστίων καὶ Περδίκκας αὐτοῦ ἐξῳκοδομηκότες πάλαι ἦσαν.

ἈΡΡΙΑΝΟΥ ἹΣΤΟΡΙΩ͂Ν ἈΝΑΒΆΣΕΩΣ Ἀλεξάνδρου,

Βιβλίον πέμπτον.

Ἐν δὲ τῇ χώρᾳ ταύτῃ, ἣν μεταξὺ τοῦ τε Κωφῆνος καὶ τοῦ Ἰνδοῦ ποταμοῦ ἐπῆλθεν Ἀλέξανδρος, καὶ Νῦσαν πόλιν ᾠκίσθαι λέγουσι· τὸ δὲ κτίσμα εἶναι Διονύσου. Διόνυσον δὲ κτίσαι τὴν Νῦσαν, ἀφ᾽ οὗ τε Ἰνδοὺς ἐχειρώσατο. ὅστις δὴ οὗτος ὁ Διόνυσος, καὶ ὁπότε ἢ ὅθεν ἐπ᾽ Ἰνδοὺς ἐστράτευσεν, οὐ γὰρ ἔχω συμβαλεῖν, εἰ ὁ Θηβαῖος Διόνυσος ὃς ἐκ Θηβῶν, ἢ ἐκ Τμώλου τοῦ Λυδίου ὁρμηθεὶς ἐπ᾽ Ἰνδοὺς ἧκε στρατιὰν ἄγων. τοσαῦτα μὲν ἔθνη μάχιμα καὶ ἄγνωστα τοῖς τότε Ἕλλησιν ἐπελθών, οὐδὲν δὲ αὐτῶν ἄλλο ὅτι μὴ τὸ Ἰνδῶν βίᾳ χειρωσάμενος· πλήν γε δὴ ὅτι οὐκ ἀκριβῆ ἐξεταστὴν χρὴ εἶναι τῶν ὑπὲρ τοῦ θείου ἐκ παλαιοῦ μεμυθευμένων. τὰ γάρ τοι κατὰ τὸ εἰκὸς ξυντιθέντι οὐ πιστά, ἐπειδὰν τὸ θεῖόν τις προσθῇ τῷ λόγῳ, οὐ πάντῃ ἄπιστα φαίνεται. ὡς δὲ ἐπέβη τῇ Νύσῃ Ἀλέξανδρος, ἐκπέμπουσι παρ᾽ αὐτὸν οἱ Νυσαῖοι τὸν κρατιστεύοντα σφῶν (ὄνομα δὲ ἦν αὐτῷ Ἄκουφις) καὶ ξὺν αὐτῷ πρέσβεις τῶν δοκιμωτάτων τριάκοντα, δεησομένους Ἀλεξάνδρου, ἀφεῖναι τῷ θεῷ τὴν πόλιν. παρελθεῖν τε δὴ ἐς τὴν σκηνὴν τὴν Ἀλεξάνδρου τοὺς πρέσβεις, καὶ καταλαβεῖν καθήμενον κεκονιμένον ἔτι ἐκ τῆς ὁδοῦ, ξὺν τοῖς ὅπλοις τοῖς τε ἄλλοις, καὶ τὸ κράνος αὐτῷ περικείμενον, καὶ τὸ δόρυ ἔχοντα, θαμβῆσαι ἰδόντας τὴν ὄψιν, καὶ πεσόντας ἐς γῆν ἐπὶ πολὺ σιγὴν ἔχειν. ὡς δὲ ἐξανέστησέ τε αὐτοὺς Ἀλέξανδρος, καὶ θαρρεῖν ἐκέλευσε, τότε δὴ τὸν Ἄκουφιν ἀρξάμενον λέγειν τάδε, Ὦ βασιλεῦ, δέονταί σου Νυσαῖοι, ἐᾶσαι σφᾶς ἐλευθέρους τε καὶ αὐτονόμους, αἰδοῖ τοῦ Διονύσου. Διόνυσος γὰρ ἐπειδὴ χειρωσάμενος τὸ Ἰνδῶν ἔθνος, ἐπὶ θάλασσαν ὀπίσω κατῄει τὴν Ἑλληνικήν, ἐκ τῶν ἀπομάχων στρατιωτῶν, οἳ δὴ αὐτῷ καὶ Βάκχοι ἦσαν, κτίζει τὴν πόλιν τήνδε, μνημόσυνον τῆς αὐτοῦ πλάνης τε καὶ νίκης τοῖς ἔπειτα ἐσομένην. καθάπερ οὖν καὶ σὺ αὐτὸς Ἀλεξάνδρειάν τε ἔκτισας τὴν πρὸς Καυκάσῳ ὄρει, καὶ ἄλλην Ἀλεξάνδρειαν ἐν τῇ Αἰγυπτίων γῇ, καὶ ἄλλας πολλὰς τὰς μὲν ἔκτικας ἤδη, τὰς δὲ καὶ κτίσεις ἀνὰ χρόνον, οἷα δὴ πλείονα Διονύσου ἔργα ἀποδειξάμενος. Νῦσάν τε οὖν ἐκάλεσε τὴν πόλιν ὁ Διόνυσος ἀπὸ τῆς τροφοῦ τῆς Νύσης, καὶ τὴν χώραν Νυσαίαν. τὸ δὲ ὄρος ὅ, τι περ πλησίον ἐστὶ τῆς πόλεως, καὶ τοῦτο Μηρὸν ἐπωνόμασε Διόνυσος, ὅτι δὴ κατὰ τὸν μῦθον, ἐν μηρῷ τῷ τοῦ Διὸς ηὐξήθη. καὶ ἐκ τούτου ἐλευθέραν τε οἰκοῦμεν τὴν Νῦσαν, καὶ αὐτοὶ αὐτόνομοι, καὶ ἐν κόσμῳ πολιτεύοντες. τῆς δὲ ἐκ Διονύσου οἰκίσεως, καὶ τόδε σοι γενέσθω τεκμήριον. κιττὸς γὰρ, οὐκ ἄλλῃ τῆς Ἰνδῶν γῆς φυόμενος, παρ᾽ ἡμῖν φύεται. καὶ ταῦτα πάντα Ἀλεξάνδρῳ πρὸς θυμοῦ ἐγίγνετο ἀκούειν, καὶ ἤθελε πιστὰ εἶναι τὰ ὑπὲρ τοῦ

ARRIANI HISTORIARVM DE EXPEDItione Alexandri,

Liber quintus.

A In hac regione, quam inter Cophenem & Indũ fluuios interiacentem Alexander aggressus est, Nysam etiam vrbẽ sitam esse ferunt, à Dionysio conditam, eo tempore quo Indos domuit. Quisnam verò is Dionysius fuerit, & quando aut vnde Indis bellum intulerit coniicere non possum. sitne is qui Thebanus ex Thebis, an verò ex Tmolo Lydiæ profectus in Indos exercitum duxerit. qui B quum tot bellicosas, & tum temporis Græcis ignotas gentes adierit, nullam ex iis prȩterquam Indorum vi subegerit: hoc tantùm censuerim, ea quæ de diis veteres fabulis suis conscripsere, non esse nimium curiosè peruestiganda. Scripta enim quibus meritò fides derogari posset, quando numinis alicuius mentio accedit, fit vt non omnino incredibilia esse videantur. Alexander itaque simulac Nysam cum exercitu venit, oppidani Acuphim̃ principẽ ciuitatis ad eum mit- C tunt, & cum eo legatos xxx ex primoribus, orantes vti numini suo vrbem liberam relinquat. Legati ad Alexandri tabernaculum adducti, quum illum sedentem nondum deterso puluere, omni adhuc armatura indutũ, galeáque tectum, & lanceam manu tenentẽ vidissent, aspectu eius perterrefacti in terrã prociderunt, diúque silentium tenuerunt. Postquam verò Alexander surgere illos, bonóque animo esse iussit, Acuphim ita orsum, ORANT te, ô rex, Nysæi, vti Liberi patris reuerentia adductus ciuitatem ipsis liberam D legibúsque suis vtentem relinquas. Dionysius enim debellatis Indis, quum ad Græcanicum mare reuerteretur, ex militibus rude donatis, qui & ipsi Bacchici erant, hanc vrbem condidit, quæ perpetuum peregrinationis victoriæque suæ monimentum posteris extaret. quemadmodum tu ipse Alexandriam ad Caucasum montem condidisti, aliámque in AEgyptiorum regione, aliásque multas partim iam exædificasti, partim nũc ædificas: vtpote qui iam plura quàm Diony- E sius præstiteris. Nysam autem vocauit vrbẽ à nutrice Nyssa, & prouinciam Nyssæam. mõtem verò qui vrbi imminet, Meron [*hoc est femur*] vocari voluit, quòd, secundum fabulas, in femore Iouis succreuerit. Ex eo tempore liberam Nysam incolimus, nostrísque legibus vtẽtes cõpositè viuimus. Quòd verò à Libero patre ædificata sit, hoc etiam tibi documento esse potest, quòd nusquam alibi apud Indos hedera nascatur. Grata Alexãdro Acuphis oratio accidit. Cupiebat

enim fide digna esse quæ de Liberi peregrinatione fabulæ narrant: faciléque credi volebat, Nysam ab eo conditam fuisse. quippe quòd iam eò quò Dionysius peruenisset, & vlterius quàm Dionysius progressurus esset: & Macedonas non illibenter cum ipso æmulatione quadam rerum à Dionysio gestarum, vlteriores labores adituros putabat. Itaque Nysæis ciuibus libertatem, vtq; suis legibus vterentur concessit. Deinde quum leges eorum cognouisset, quódque rempub. ex optimatibus constitutam haberent, illorum institutum collaudauit, & C C C equites ad se mitti iussit, centum præcipuis ex iis qui remp. regerent (qui & ipsi C C C erant) sibi delectis. Acuphis autem ex numero selectorum erat, quem quidem ipse præsidẽ Nysææ prouinciæ constituerat. Ad hæc postulata Acuphim subrisisse ferunt. & Alexandro interrogante causam risus, respondisse Acuphim,

» Quonam pacto, ô rex, ciuitas centum bonis
» viris priuata, rectè deinceps gubernari queat?
» At tu, si Nysæorum salus tibi cordi est, equi-
» tes quidem C C C, & si velis plures, accipe. sed
» pro centum quos ex optimis deligi tibi iu-
» bes, ducentos ex deterioribus dari patiare, vt
» siquãdo huc reuertaris, ciuitatem pristinum
» statum decúsque retinuisse intelligas.

His dictis (quod prudẽter respondisse videretur) Alexandrum persuasum fuisse. atque equites quidem vt mitterentur iussisse: centum verò illos ex præcipuis delectos neque petiisse, neque eorum loco alios. Acuphis verò filium, eiúsq; ex sorore nepotem vnà ad Alexandrũ missum. Posthæc Alexandrum cupido cepit, visendæ illius vrbis, in qua Nysæi monimẽta quædam Dionysij esse gloriabantur: adeundi etiam mõtis Meri cum equitatu amicorũ, & peditum agmine, vt montem hedera lauróque refertum, lucósque opacos omni ferarum genere abundantes videret. Macedonibus hederæ conspectũ iucundum fuisse, quã nimirum à multo tẽpore non vidissent (neq; enim Indorum regio hederã fert, ne ibi quidem vbi vites sunt) coronásq; ex ea fecisse, & capita redimitos Dionysio hymnos cantasse, variis cum appellationibus inuocãtes: Alexãdrũ Dionysio sacrificiũ fecisse & cũ amicis epulatũ esse. Tradũt etiã nõnulli (si cui hęc credibilia videntur) multos nõ obscuri nominis Macedones hedera coronatos in eo epulo Dionysij numine correptos, bacchãtes discurrisse. Cæterũ his vnicuiq; per me integrũ sit, fidẽ prout velit aut tribuere aut derogare. Neque verò Eratostheni Cyrenæo prorsus assentior, qui autor est, quicquid honoris numini à Macedonibus delatũ fuit, in gratiã Alexandri fastu quodã, faustis acclamationibus adhibitis, factitatũ fuisse. Dicit etiã Macedonas specũ quandã apud Parapamisadas conspicatos, fabula quadã ab incolis audita, aut ab ipsismet cõficta, sparsisse specũ illã Promethei antrũ esse, vbi religatus olim is fuit, aquilámq; eò venire solitã quę eius viscera depasceretur: Herculis autẽ interuentu aquilã interfectã, & Prometheũ vinculis solutũ. Caucasum montẽ ex Ponto ad orientales terræ partes & Parapamisadarũ regionẽ, ad Indos

Cur. Credo equidem non diuino instinctu, sed lasciuia esse prouectos, vt passim hederæ ac vitiũ folia decerperẽt, redimitique frõde toto nemore similes bacchãtibus vagarentur.

A Διονύσου τῆς πλάνης μυθευόμενα. καὶ κτίσμα εἶναι
Διονύσου τὴν Νῦσαν ἤθελεν, ὡς ἤδη τε ἥκειν αὐτὸς
ἔνθα ἦλθε Διόνυσος, καὶ ἐπέκεινα ἐλθεῖν Διονύσου· οὐ-
δ' ἂν Μακεδόνας τὸ πρόσω ἀπαξιῶσαι συμπονεῖν οἱ ἔ-
τι, κατὰ ζῆλον τῶν Διονύσου ἔργων. καὶ δίδωσιν ἐλευθέ-
ρους τε εἶναι τοὺς οἰκήτορας τῆς Νύσσης, καὶ αὐτονόμους.
ὡς δὲ καὶ τοὺς νόμους ἐπύθετο αὐτῶν, καὶ ὅτι πρὸς τῶν ἀ-
ρίστων τὸ πολίτευμα ἔχοιτο, ταῦτά τε ἐπῄνεσε, καὶ ἠ-
ξίωσε τῶν ἱππέων οἱ ξυμπέμψαι ἐς τριακοσίους, καὶ τῶν
προεστώτων τοῦ πολιτεύματος (εἶναι δὲ καὶ αὐτοὶ τρια-
B κόσιοι) ἑκατὸν τοὺς ἀρίστους ἐπιλεξάμενος. Ἄκουφιν δὲ
εἶναι τὸν ἐπιλεγόμενον, ὅντινα καὶ ὕπαρχον τῆς χώρας τῆς Νυσ-
σαίας κατέστησεν αὐτός. τὸν δὲ Ἄκουφιν ταῦτα ἀκού-
σαντα ἐπιμειδιάσαι λέγεται τῷ λόγῳ, καὶ Ἀλέξανδρον ἐ-
ρέσθαι, ἐφ' ὅτῳ ἐγέλασεν· ἀποκρίνασθαι δὲ Ἄκουφιν,
Καὶ πῶς ἄν, ὦ βασιλεῦ, μία πόλις ἑκατὸν ἀνδρῶν ἀ-
γαθῶν ἐρημωθεῖσα, ἔτι καλῶς πολιτεύοιτο; ἀλλὰ σύ,
εἴ σοι μέλει Νυσαίων, τοὺς ἱππέας μὲν ἄγεσθαι τοὺς
τριακοσίους, καὶ εἰ βούλει ἔτι πλείονας· ἀντὶ δὲ
ἑκατὸν, ὧντινας τοὺς ἀρίστους ἐπιλέξαι σὺ κελεύεις, δι-
C πλασίους τῶν ἄλλων τῶν κακῶν ἄγεσθαι, ὡς σοι καὶ αὖ-
θις ἀφικομένῳ δεῦρο ἐν τῷ αὐτῷ τούτῳ κόσμῳ φα-
νείη ἡ πόλις. ταῦτα λέγοντα (λέγειν γὰρ δόξαι φρόνιμα)
πεῖσαι Ἀλέξανδρον. καὶ τοὺς μὲν ἱππέας ξυμπέμπειν
οἱ ἐκέλευσε· τοὺς δὲ ἑκατὸν τοὺς ἐπιλέκτους μηκέτι αἰτῆ-
σαι, ἀλλὰ μηδὲ ἀντ' αὐτῶν ἄλλους. τὸν δὲ παῖδα ἄρα τοῦ
Ἀκούφιος, καὶ τῆς θυγατρὸς τὸν παῖδα ξυμπέμψαι
αὐτῷ Ἄκουφιν. Ἀλέξανδρον δὲ πόθος ἔλαβεν ἰδεῖν τὸν
χῶρον, ὅπου τινὰ ὑπομνήματα τοῦ Διονύσου οἱ Νυσαῖ-
οι ἐκόμπαζον. ἐλθεῖν τε ἐς τὸ ὄρος τὸν Μηρὸν ξὺν τοῖς ἑ-
D ταίροις ἱππεῦσι, καὶ τῷ πεζικῷ ἀγήματι, καὶ ἰδεῖν κισ-
σοῦ τε ἀνάπλεων καὶ δάφνης τὸ ὄρος, καὶ ἄλση παντο-
δαπά· καὶ ἰδεῖν σύσκιον, καὶ θήρας ἐν αὐτῷ εἶναι θηρίων
παντοδαπῶν. καὶ τοὺς Μακεδόνας ἡδέως τὸν κισσὸν ἰ-
δόντας, οἷα δὴ διὰ μακροῦ ὀφθέντα (οὐ γὰρ εἶναι ἐν τῇ Ἰν-
δῶν χώρᾳ κισσόν, οὐδ' ἵναπερ αὐτοῖς ἄμπελοι ἦσαν)
στεφάνους σπουδῇ ἀπ' αὐτοῦ ποιεῖσθαι, καὶ στεφανώσα-
σθαι, ὡς εἶχον ἐφυμνοῦντας, καὶ Διόνυσόν τε καὶ τὰς ἐπω-
νυμίας τοῦ θεοῦ ἀνακαλοῦντας. θῦσαί τε αὐτοῦ Ἀλέξαν-
δρον τῷ Διονύσῳ, καὶ εὐωχηθῆναι ὁμοῦ τοῖς ἑταίροις. οἱ
E δὲ καὶ τάδε ἀνέγραψαν (εἰ δή τῳ πιστὰ καὶ ταῦτα) πολ-
λοὺς τῶν ἀμφ' αὐτὸν τῶν οὐκ ἠμελημένων Μακεδόνων
τῷ τε κισσῷ στεφανωμένους, καὶ ὑπὸ τῇ κατακλήσει τοῦ
θεοῦ κατασχεθῆναί τε πρὸς τοῦ Διονύσου, καὶ ἀνευοῖ-
σαι τὸν θεόν, καὶ βακχεῦσαι. καὶ ταῦτα ὅπως τις ἐθέ-
λοι ὑπολαβὼν ἀπιστείτω ἢ πιστευέτω. οὐ γὰρ ἔγωγε Ἐρα-
τοσθένει τῷ Κυρηναίῳ πάντη ξυμφέρομαι. ὃς λέγει
πάντα ὅσα ἐς τὸ θεῖον ἀναφέρεται ἐκ Μακεδόνων,
πρὸς χάριν τὴν Ἀλεξάνδρου ἐς τὸ ὑπέρογκον ἐπιφη-
μισθῆναι. καὶ γὰρ καὶ σπήλαιον λέγει ἰδόντας ἐν Παρα-
F παμισάδαις τοὺς Μακεδόνας, καί τινα μῦθον ἐπιχώ-
ριον ἀκούσαντας, ἢ καὶ αὐτοὺς ξυνθέντας, φημίσαι ὅ-
τι τοῦτο ἄρα ἦν τοῦ Προμηθέως τὸ ἄντρον, ἵνα ἐδέδετο·
καὶ ὁ ἀετὸς ὅτι ἐκεῖσε ἐφοίτα, δαισόμενος τῶν σπλάγ-
χνων τοῦ Προμηθέως. καὶ ὁ Ἡρακλῆς ὅτι ἐκεῖσε ἀφι-
κόμενος, τόν τε ἀετὸν ἀπέκτεινε, καὶ τὸν Προμηθέα τῶν
δεσμῶν ἀπέλυσε, τὸν δὲ Καύκασον τὸ ὄρος ἐκ τοῦ Πόν-
του ἐς τὰ πρὸς ἕω μέρη τῆς γῆς καὶ τὴν Παραπαμι-
σαδῶν χώραν, ὡς ἐπὶ Ἰνδοὺς μετάγειν τῷ λόγῳ τοὺς

Μακεδόνας, Παραπάμισον ὄντα τὸ ὄρος αὐτοὺς καλοῦντας Καύκασον, τῆς Ἀλεξάνδρου ἕνεκα δόξης, ὡς ὑπὲρ τὸν Καύκασον ἄρα ἐλθόντα Ἀλέξανδρον. ἔν τε αὐτῇ τῇ Ἰνδῶν γῇ βοῦς ἰδόντας ἐγκεκαυμένας ῥόπαλον, τεκμηριοῦσθαι ἐπὶ τῷδε ὅτι Ἡρακλῆς ἐς Ἰνδοὺς ἀφίκετο. ὅμοια δὲ καὶ ὑπὲρ Διονύσου τῆς πλάνης ἀπιστεῖ Ἐρατοσθένης. ἐμοὶ δὲ ἐν μέσῳ κείσθων οἱ ὑπὲρ τούτων λόγοι.

Ἀλέξανδρος δὲ ὡς ἀφίκετο ἐπὶ τὸν Ἰνδὸν ποταμόν, καταλαμβάνει γέφυράν τε ἐπ᾽ αὐτῷ πεποιημένην πρὸς Ἡφαιστίωνος, καὶ πλοῖα πολλὰ μὲν σμικρότερα, δύο δὲ τριακοντόρους, καὶ παρὰ Ταξίλου τοῦ Ἰνδοῦ δῶρα ἥκοντα, ἀργυρίου μὲν τάλαντα ἐς διακόσια· ἱερεῖα δὲ, βοῦς μὲν τρισχιλίους· πρόβατα δὲ ὑπὲρ μύρια· ἐλέφαντας δὲ ἐς τριάκοντα· καὶ ἱππεῖς δὲ ἑπτακόσιοι αὐτῷ Ἰνδῶν ἐς ξυμμαχίαν παρὰ Ταξίλου ἧκον· καὶ τὴν πόλιν Τάξιλα, τὴν μεγίστην μεταξὺ Ἰνδοῦ τε ποταμοῦ καὶ Ὑδάσπου, ὅτι αὐτῷ Ταξίλης ἐνδίδωσιν. ἐνταῦθα θύει Ἀλέξανδρος τοῖς θεοῖς ὅσοις αὐτῷ νόμος. καὶ ἀγῶνα ποιεῖ γυμνικὸν καὶ ἱππικὸν ἐπὶ τῷ ποταμῷ, καὶ γίγνεται αὐτῷ ἐπὶ τῇ διαβάσει τὰ ἱερά. ὁ δὲ Ἰνδὸς ποταμὸς ὅτι μέγιστος ποταμῶν ἐστι τῶν κατὰ τὴν Ἀσίαν τε καὶ τὴν Εὐρώπην, πλὴν Γάγγου, καὶ τούτου Ἰνδοῦ ποταμοῦ· καὶ ὅτι αἱ πηγαί εἰσιν αὐτῷ ἐπὶ τάδε τοῦ ὄρους τοῦ Παραπαμίσου ἢ Καυκάσου· καὶ ὅτι ἐκδίδωσιν εἰς τὴν μεγάλην θάλασσαν τὴν κατὰ Ἰνδοὺς, ὡς ἐπὶ νότον ἄνεμον· καὶ ὅτι δίστομός ἐστιν ὁ Ἰνδὸς, καὶ αἱ ἐκβολαὶ αὐτοῦ ἀμφότεραι τεναγώδεις, καθάπερ αἱ πέντε τοῦ Ἴστρου· καὶ ὅτι δέλτα ποιεῖ καὶ αὐτὸς ἐν τῇ Ἰνδῶν γῇ, τῷ Αἰγυπτίῳ δέλτα παραπλήσιον· καὶ τοῦτο Πάταλα καλεῖται τῇ Ἰνδῶν φωνῇ. ταῦτα μὲν ὑπὲρ τοῦ Ἰνδοῦ τὰ μάλιστα οὐκ ἀμφίλογα καὶ ἐμοὶ ἀναγεγράφθω· ἐπεὶ καὶ ὁ Ὑδάσπης, καὶ Ἀκεσίνης καὶ Ὑδραώτης καὶ ὁ Ὕφασις, καὶ οὗτοι Ἰνδοὶ ποταμοὶ ὄντες, τῶν μὲν ἄλλων τῶν Ἀσιανῶν ποταμῶν πολύ τι κατὰ μέγεθος ὑπερφέρουσι· τοῦ Ἰνδοῦ ποταμοῦ δὲ μείονές εἰσι, καὶ πολὺ δὴ μείονες, ὅπου καὶ αὐτὸς ὁ Ἰνδὸς τοῦ Γάγγου. καὶ Κτησίας (εἰ δή τῳ ἱκανὸς καὶ Κτησίας ἐς τεκμηρίωσιν) ἵνα μὲν στενότατος αὐτὸς αὑτοῦ ὁ Ἰνδός ἐστι, τεσσαράκοντα σταδίους ὅτι διέχουσιν αὐτῷ αἱ ὄχθαι· ἵνα δὲ πλατύτατος, καὶ ἑκατὸν· τὸ πολὺ δὲ εἶναι αὐτοῦ τὸ μέσον τούτων. τοῦτον τὸν ποταμὸν Ἰνδὸν ὑπὸ τὴν ἕω διέβαινε ξὺν τῇ στρατιᾷ Ἀλέξανδρος ἐς τὴν Ἰνδῶν τὴν γῆν. ὑπὲρ ὧν ἐγὼ οὔτε οἷστισι νόμοις διαχρῶνται ἐν τῇδε τῇ ξυγγραφῇ ἀνέγραψα, οὔτε ζῷα εἰ δή τινα ἄτοπα ἡ χώρα αὐτοῖς ἐκφέρει, οὔτε ἰχθύας ἢ κήτη ὅσα ἢ ὁ Ἰνδὸς, ἢ ὁ Ὑδάσπης, ἢ ὁ Γάγγης, ἢ ἄλλοι Ἰνδῶν ποταμοὶ φέρουσιν· οὐδὲ τοὺς μύρμηκας, τοὺς τὸν χρυσὸν σφίσιν ἐργαζομένους, οὐδὲ τοὺς γρῦπας τοὺς φύλακας, οὐδὲ ὅσα ἄλλα ἐφ᾽ ἡδονῇ μᾶλλόν τι πεποίηται, ἢ ἐς ἀφήγησιν τῶν ὄντων· ὡς τά γε κατ᾽ Ἰνδοὺς ὅσα ἂν ἄτοπα ψεύσωνται, οὐκ ἐξελεγχθησόμενα πρὸς οὐδαμῶν. ἀλλὰ Ἀλέξανδρός γε καὶ οἱ ξὺν αὐτῷ στρατεύσαντες τὰ πολλὰ ἐξήλεγξαν, ὅσα γε μὴν καὶ αὐτῶν ἔστιν οἳ ἐψεύσαντο· ἀχρύσους τε εἶναι Ἰνδοὺς ἐξήλεγξαν, ὅσους τε δὴ Ἀλέξανδρος ξὺν τῇ στρατιᾷ ἐπῆλθε (πολλοὺς δὲ ἐπῆλθε) καὶ ἥκιστα χλιδῶντας κατὰ τὴν δίαιταν· ἀλλὰ μεγάλους μὲν τὰ σώματα, οἷα μεγίστους τῶν κατὰ τὴν Ἀσίαν, πενταπήχεις

A nimirum ea ratione Macedones suis sermonibus transferre, & Parapamisum montem Caucasum vocare in Alexandri gloriã, vtpote qui Caucasum superarit. quũmque in eadem Indorum regione boues vidissent, quibus clauæ inustæ essent, ex hoc cõiectasse Herculẽ ad Indos peruenisse. Similia de Dionysij peregrinatione Eratosthenes improbat. Mihi verò hac de re sermo in medio relinquendus videtur.

Alexander vbi ad Indum peruenit, pontẽ iam ab Hephæstione perfectum reperit, mul- B táque minora nauigia, duas verò naues triginta remorum. adhæc dona à Taxile allata, argenti talenta CC, boues III M, oues vltra X M, elephantos XXX. Equites etiam DCC Indi à Taxile auxilio missi. vrbis quoque Taxilæ, quæ inter Indum & Hydaspem fluuios maxima est, Taxiles deditionem fecit. Alexander ibi diis quibus consueuerat sacrificio facto, ludos gymnicos & equestres ad flumen edidit. exta felicem transitũ por- C tenderunt. Indus porro omnium Asiæ atque Europæ fluuiorum maximus est, præter Gangem, qui etiam Indiæ fluuius est. Fontes eius ex Parapamiso vel Caucaso monte oriuntur, atque in Oceanum Indicum Austrum versus fertur. Duo sunt eius ostia cœ̃que palustria, quemadmodum quinque Istri ostia: & delta literæ figuram in regione Indorum cursu suo efficit, AEgyptio delta simile, quod Indorum lingua Patala vocatur. Atque hæc quidẽ de Indo flumine quæ maximè certa sunt mihi scripta sint. nam- D que & Hydaspes & Acesines, itémque Hydraotes & Hyphasis Indiæ flumina quum sint, omnes Asiæ fluuios magnitudine superant: sed Indo flumine minora sunt, & tanto quidam minora, quanto ipse Indus Gange minor est. Ac Ctesias quidem (si cui eius autoritas ad probãdum sufficiat) asserit Indi, qua angustissimus is est, XL stadiorum latitudine ripas inter se distare: qua verò latissimus, etiam centum summum stadiorum spatium intermedium esse. Hunc amnem Indum Alexander sub lucem cum ex- E ercitu traiecit in Indorum regionem. De quibus equidem, neque quibus legibus vtantur in hac historia conscripsi, neque quę monstra animalium ea regio ferat, neque pisces aut cæte quæcunque aut Indus aut Hydaspes, aut Ganges, aut alij Indorum fluuij gignunt, neque formicas aurum ipsis operantes, neque gryphas custodes: quæ delectandi causa potius, quàm quòd re vera ita se habeant, scripta sunt. quippe quòd quantumuis absurda de Indiis contingant, neminem sint habituri qui eos mendacij arguat. Cæterùm Alexander & qui cum Alexandro militarant, multa deprehenderunt quæ de ipsis nonnulli mentiti sunt. Indos enim, quos Alexander cum exercitu adiit (multos autem adiit) aurum non habere, neque delicato victu vti compererunt. Cæterùm grandibus quidem corporibus præditos esse, quippe qui maximi sint omnium Asię populorum, quinque cubitos

De Indo fluuio & Gange, alijsque Indiæ fluuijs, déque animalibus, metallis & alijs rebus quas ea regio fert, vide Curtium lib. VIII.

aut paulo minus plerique alti, cæterisq; mortalibus, exceptis AEthiopibus, nigriores. omnium etiam Asiæ populorum bellicosissimi. Nam Persas illos, quorum virtute olim Cyrus Cambysæ filius Asiæ imperium Medis abstulit, aliásque gentes partim subegit partim voluntaria deditione recepit, non ausim in vniuersum cum Indis comparare. Nã Persæ iis temporibus & inopes erant, & aspera loca colebant, & leges atque instituta habebant Lacedæmoniorum disciplinæ maximè consentanea. Clades verò quam Persæ in Scythica regione acceperunt, equidem pro certo affirmare non ausim, an lis quòd locorum angustiis pressi essent, an alia quapiam Cyri culpa acciderit, an quòd Persæ Scythis illis bellica virtute inferiores fuerint. Cæterùm de Indis seorsim scribam quæ narratu fidéq; dignissima tum ij qui cum Alexandro militarunt, tum Nearchus qui Oceanum Indicum pernauigauit, deinde quæ Megasthenes & Eratosthenes probatissimi authores memoriæ prodiderunt: Indorum etiam leges atque instituta, & si quę illic monstruosa animalia nascantur, ipsam denique totius exterioris maris circumnauigationem describam. In præsentia verò tantum quantum ad Alexandri res gestas pertinet, adscribendum mihi putaui. Taurus mons per omnẽ Asiam porrigitur, initio facto à Mycale mõte qui est Samo insulæ oppositus: deinde Pamphyliam ac Ciliciam secans in Armeniam protenditur, ex Armeniis in Mediam trans Parthos & Charasmios penetrat. ac circa Bactrianos Paramiso monti cõmittitur; quẽ Macedones Alexãdro militantes Caucasum appellabãt, studio (vt fertur) Alexãdri res gestas amplificandi. quasi Caucasum continuata victoria Alexander superasset. Fieri autem potest vt hic ipse mons cum altero Scytharum Caucaso coeat, quemadmodum Taurus cum hoc. atque ego quidem ipse idcirco superius hunc montem Caucasum vocaui, & deinceps hoc nomine appellabo. Porro Caucasus hic Orientem versus ad Oceanũ Indicum pertingit. Omnes itaque fluuij quotquot per Asiam celebres sunt ex Tauro & Caucaso orientes, alij quidẽm in Septẽtrionem aquas voluũt, eorúmq; nõnulli in Mæotim paludem feruntur: alij verò in Hyrcaniũ mare, Oceani sinum, labuntur. alij Austrum versus fluunt: ij sunt Euphrates, Tigris, Indus, Hydaspes, Acesines, Hydræotes, Hyphasis, denique quotquot medij inter hos & Gangem in mare feruntur, aut per palustria loca occulto meatu sub terris labuntur. quẽmadmodum Euphrates fluuius se condit. Quũ igitur Asiæ situs ita se habeat, vt Taurus & Caucasus eam ab Zephyro in Subsolanũ scindat; illac duæ hæ maximæ toti⁹ Asiæ partes à Tauro fiũt. hęc quidem meridiem & Notum, altera septentrionem ac Boreã spectans. Porro Asiæ quæ ad Austrũ vergit, quæ & ipsa in quatuor partes scinditur, maximam partem esse statuit Indorum regionem Eratosthenes & Megasthenes, qui quidem quum apud Sibyrtium Arachosiorum satrapam

Al. ἐλάσσω πάνυ.

Curt. Caucasi dorsũ Asiã perpetuo iugo diuidit. Taurus secũdæ magnitu[dinis] mons committitur Caucaso: à Cappadocia se attollẽs Ciliciã præterit. &c.

A τοὺς πολλούς, ἢ ὀλίγον ἀποδέοντας· καὶ μελαντέρους τῶν ἄλλων ἀνθρώπων, πλὴν Αἰθιόπων. καὶ τὰ πολέμια πολύ τι γενναιοτάτους, τῶν γε δὴ τότε ἐποικούντων τῆς Ἀσίας. τὸ γὰρ Περσῶν τῶν πάλαι, ξὺν οἷς ὁρμηθεὶς ὁ Κῦρος ὁ Καμβύσου Μήδους τε τὴν ἀρχὴν τῆς Ἀσίας ἀφείλετο, καὶ ἄλλα ἔθνη τὰ μὲν κατεστρέψατο, τὰ δὲ προσχωρήσαντα ἑκόντα κατέσχεν, οὐκ ἔχω ἀτρεκῶς ὥς γε δὴ πρὸς τὸ Ἰνδῶν ξυμβαλεῖν. καὶ γὰρ καὶ Πέρσαι τότε πένητές τε ἦσαν, καὶ χώρας τραχείας οἰκήτορες· καὶ νόμιμα σφίσιν ἦν, οἷα ἐγγύτατα εἶναι τῇ Λακωνικῇ παιδείᾳ. τὸ δὲ τραῦμα τὸ γενόμενον Πέρσαις ἐν τῇ Σκυ-
B θικῇ γῇ, οὐδὲ τοῦτο ἔχω ἀτρεκῶς ξυμβαλεῖν, πότερα δυσχωρίαις ξυνενεχθὲν, ἢ τινὶ ἄλλῃ Κύρου ἁμαρτίᾳ ξυνέβη, ἢ Σκυθῶν γε τῶν ταύτῃ κακίους τὰ πολέμια Πέρσαι ἦσαν. ἀλλ' ὑπὲρ Ἰνδῶν ἰδίᾳ μοι γεγράψεται, ὅσα πιστότατα ἐς ἀφήγησιν εἶπον ξὺν Ἀλεξάνδρῳ στρατεύσαντες, καὶ ὁ ἐκπεριπλεύσας τῆς μεγάλης θαλάσσης τὸ κατ' Ἰνδοὺς Νέαρχος· ἐπὶ δὲ ὅσα Μεγασθένης τε καὶ Ἐρατοσθένης δοκίμω ἄνδρε ξυνεγραψάτην, καὶ νόμιμα ἅττα Ἰνδοῖς ἐστι, καὶ εἰ δή τινα ἄτοπα ζῶα αὐτόθι φύεται, καὶ τὸν παράπλουν αὐτὸν τῆς ἔξω θα-
C λάσσης. νῦν δὲ ὅσον ἐς τὰ Ἀλεξάνδρου ἔργα ἀποχρῶν ἐφαίνετο, τοσόνδε μοι ἀναγεγράφθω· τὸν Ταῦρον τὸ ὄρος ἀπείργειν τὴν Ἀσίαν· ἀρχόμενον μὲν ἀπὸ Μυκάλης τοῦ καταντικρὺ Σάμου τῆς νήσου ὄρους, ἀποτεμνόμενον δὲ τήν τε Παμφυλίων καὶ Κιλίκων γῆν, ἔνθεν μὲν ὡς ἐς Ἀρμενίαν παρήκειν· ἀπὸ δὲ Ἀρμενίων ὡς ἐπὶ Μηδίαν παρὰ Παρθυαίους τε καὶ Χορασμίους. κατὰ δὲ Βακτρίους ξυμβάλλειν τῷ Παραπαμίσῳ ὄρει, ὃ δὴ Καύκασον ἐκάλουν οἱ ξὺν Ἀλεξάνδρῳ στρατεύσαντες Μακεδόνες (ὡς μὲν λέγεται) τὰ Ἀλεξάνδρου αὔξοντες,
D ὅτι δὴ καὶ ἐπέκεινα ἄρα τοῦ Καυκάσου κρατῶν τοῖς ὅπλοις ἦλθεν Ἀλέξανδρος. τυχὸν δὲ καὶ ξυνεχὲς τυγχάνει ὂν τοῦτο τὸ ὄρος τῷ ἄλλῳ τῷ Σκυθῶν Καυκάσῳ, καθάπερ αὐτῷ τούτῳ ὁ Ταῦρος· καὶ ἐμοὶ αὐτῷ πρότερόν ποτε ἐπὶ τῷδε λέλεκται Καύκασος τὸ ὄρος τοῦτο, καὶ ὕστερον τῷδε τῷ ὀνόματι κληθήσεται. τὸν δὲ Καύκασον τοῦτον καθήκειν ἔστε ἐπὶ μεγάλην τὴν πρὸς ἕω τε καὶ Ἰνδοὺς θάλασσαν. τοὺς οὖν ποταμοὺς ὅσοι κατὰ τὴν Ἀσίαν λόγου ἄξιοι, ἐκ τοῦ Ταύρου τε καὶ τοῦ Καυκάσου ἀνίσχοντας, τοὺς μὲν ὡς ἐπ' ἄρκτον τετραμμένον ἔχειν
E τὸ ὕδωρ, καὶ τούτων τοὺς μὲν ἐς τὴν λίμνην ἐκδιδόναι τὴν Μαιῶτιν, τοὺς δὲ ἐς τὴν Ὑρκανίαν καλουμένην θάλασσαν, καὶ ταύτην κόλπον οὖσαν τῆς μεγάλης θαλάσσης· τοὺς δὲ ὡς ἐπὶ Νότον ἄνεμον, τὸν Εὐφράτην τε εἶναι καὶ τὸν Τίγρητα, καὶ τὸν Ἰνδόν τε, καὶ τὸν Ὑδάσπην, καὶ Ἀκεσίνην, καὶ Ὑδραώτην, καὶ Ὕφασιν, καὶ ὅσοι ἐν μέσῳ τούτων τε καὶ τοῦ Γάγγου ποταμοῦ ἐς θάλασσαν καὶ οὗτοι ἐσβάλλουσιν· ἢ ἐς τενάγη ἀναχεόμενοι ἀφανίζονται, καθάπερ ὁ Εὐφράτης ποταμὸς ἀφανίζε-
F ται. οὕτω δὴ τὰ τῆς Ἀσίας ὧδε ἔχει, ὡς πρὸς τοῦ Ταύρου τε καὶ τοῦ Καυκάσου τέμνεσθαι ὑπ' ἀνέμου Ζεφύρου, ὡς ἐπ' Ἀπηλιώτην ἄνεμον τὴν Ἀσίαν· τούτω δύο μὲν αὐτῆς μέγισται πρὸς αὐτοῦ τοῦ Ταύρου τῆς Ἀσίας μοῖραι γίγνονται, ἡ μὲν πρὸς μεσημβρίαν τε καὶ Νότον ἄνεμον τοῦ Ταύρου κεκλιμένη, ἡ δὲ ἐπ' ἄρκτον τε καὶ ἄνεμον Βορρᾶν. τῆς δὲ ὡς ἐπὶ Νότον Ἀσίας τετραχῇ αὖ τεμνομένης, μεγίστην μὲν μοῖραν τὴν Ἰνδῶν γῆν ποιεῖ Ἐρατοσθένης τε καὶ Μεγασθένης, ὃς ξυνῆν μὲν Σιβυρτίῳ

τῷ σατράπῃ τῆς Ἀραχωσίας· πολλάκις δὲ λέγει ἀφικέσθαι παρὰ Σανδράκοττον τὸν Ἰνδῶν βασιλέα. ἐλαχίστην δὲ ὅσην ὁ Εὐφράτης ποταμὸς ἀπείργει, ὡς πρὸς τὴν ἡμετέραν θάλασσαν. δύο δὲ αἱ μεταξὺ Εὐφράτου τε ποταμοῦ καὶ τοῦ Ἰνδοῦ ἀπειργόμεναι, αἱ δύο ξυντεθεῖσαι μόλις ἄξιαι τῇ Ἰνδῶν γῇ ξυμβαλεῖν. ἀπείργεσθαι δὲ τὴν Ἰνδῶν χώραν πρὸς μὲν ἕω τε καὶ ἀφηλιώτην ἄνεμον, ἔστ' ἐπὶ τὸ μεσημβρινὸν τῇ μεγάλῃ θαλάσσῃ· τὸ πρὸς βορρᾶν δὲ αὐτῆς ἀπείργειν τὸν Καύκασον τὸ ὄρος, ἔστ' ἐπὶ τοῦ Ταύρου τὴν ξυμβολήν· τὴν δὲ ὡς πρὸς ἑσπέραν τε καὶ ἄνεμον Ἰάπυγα ἔστ' ἐπὶ τὴν μεγάλην θάλασσαν, ὁ Ἰνδὸς ποταμὸς ἀποτέμνεται. καὶ ἔστι πεδίον ἡ πολλὴ αὐτῆς· καὶ τοῦτο (ὡς εἰκάζουσιν) ἐκ τῶν ποταμῶν προσκεχωσμένον. εἶναι γὰρ οὖν καὶ τῆς ἄλλης χώρας ὅσα πεδία οὐ πρόσω θαλάσσης τὰ πολλὰ τῶν ποταμῶν παρ' ἑκάστοις ποιήματα· ὥστε καὶ τῆς χώρας τὴν ἐπωνυμίαν τοῖς ποταμοῖς ἐκ παλαιοῦ προσκεῖσθαι, καθάπερ Ἕρμου τέ τι πεδίον λέγεσθαι, ὃς κατὰ τὴν Ἀσίαν γῆν ἀνίσχων ἐξ ὄρους μητρὸς Δινδυμήνης, παρὰ πόλιν Σμύρναν Αἰολικὴν ἐκδιδοῖ ἐς θάλασσαν. καὶ ἄλλο Καΰστρου πεδίον Λύδιον, ἀπὸ Λυδίου ποταμοῦ, καὶ Καΐκου ἄλλο ἐν Μυσίᾳ, καὶ Μαιάνδρου τὸ Καρικὸν, ἔστ' ἐπὶ Μίλητον πόλιν Ἰωνικήν. Αἴγυπτον Ἡρόδοτός τε καὶ Ἑκαταῖος οἱ λογοποιοὶ (ἢ εἰ δή του ἄλλου ἢ Ἑκαταίου ἐστὶ τὰ ἀμφὶ τῇ γῇ τῇ Αἰγυπτίᾳ ποιήματα) δῶρόν τι τοῦ ποταμοῦ ἀμφότεροι ὡσαύτως ὀνομάζουσι, καὶ οὐκ ἀμαυροῖς τεκμηρίοις ὅτι ταύτῃ ἔχει Ἡρόδοτος ἐπιδέδεικται· ὡς καὶ τὴν γῆν αὐτὴν τυχὸν τοῦ ποταμοῦ εἶναι ἐπώνυμον. Αἴγυπτος γὰρ τὸ παλαιὸν ὁ ποταμὸς ὅτι ἐκαλεῖτο, ὅντινα νῦν Νεῖλον Αἰγύπτιοί τε καὶ οἱ ἔξω Αἰγύπτου ἄνθρωποι ὀνομάζουσιν, ἱκανὸς τεκμηριῶσαι Ὅμηρος, λέγων ἐπὶ τῇ ἐκβολῇ τοῦ Αἰγύπτου ποταμοῦ τὸν Μενέλεων στῆσαι τὰς νέας. εἰ δὴ οὖν εἷς τι ποταμὸς παρ' ἑκάστοις, καὶ οὐ μεγάλοι οὗτοι ποταμοὶ ἱκανοὶ γῆν πολλὴν ποιῆσαι, ἐς θάλασσαν προχεόμενοι, ὁπότε ἰλὺν καταφέροιεν καὶ πηλὸν ἐκ τῶν ἄνω τόπων, ἔνθενπερ αὐτοῖς αἱ πηγαί εἰσιν, οὐδὲ ὑπὲρ τῆς Ἰνδῶν ἄρα χώρας ἐς ἀπιστίαν ἐλθεῖν ἄξιον, ὅπως πεδίον τε ἡ πολλή ἐστι, καὶ ἐκ τῶν ποταμῶν τὸ πεδίον ἔχει προσκεχωσμένον. Ἕρμον γὰρ, καὶ Κάϋστρον, καὶ Κάϊκόν τε καὶ Μαίανδρον, ἢ ὅσοι πολλοὶ ποταμοὶ τῆς Ἀσίας τήνδε τὴν ἐντὸς θάλασσαν ἐκδιδοῦσιν, οὐδὲ ξύμπαντας ξυντεθέντας ἑνὶ τῶν Ἰνδῶν ἄξιον ξυμβαλεῖν πλήθους ἕνεκα τοῦ ὕδατος, μὴ ὅτι τῷ Γάγγῃ τῷ μεγίστῳ, ὅτῳ οὔτε Νείλου ὕδωρ τοῦ Αἰγυπτίου, οὔτε ὁ Ἴστρος ὁ κατὰ τὴν Εὐρώπην ῥέων ἄξιοι ξυμβαλεῖν· ἀλλ' οὐδὲ τῷ Ἰνδῷ ποταμῷ, ἐκεῖνοί γε πάντες ξυμμιχθέντες, ἰσοφερ[illegible]. ὃς μέγας τε εὐθὺς ἀπὸ τῶν πηγῶν ἀνίσχει, καὶ πεντεκαίδεκα ποταμοὺς πάντας τῶν Ἀσιανῶν μείζονας παραλαβὼν, καὶ τῇ ἐπωνυμίᾳ κρατήσας, οὕτως ἐκδιδοῖ ἐς θάλασσαν. ταῦτά μοι ἐν τῷ παρόντι περὶ Ἰνδῶν τῆς χώρας λελέχθω· τὰ δὲ ἄλλα ἀποκείσθω ἐς τὴν Ἰνδικὴν ξυγγραφήν. τὸ δὲ ζεῦγμα τὸ ἐπὶ τοῦ Ἰνδοῦ ποταμοῦ, ὅπως μὲν ἐποιήθη Ἀλεξάνδρῳ, οὔτε Ἀριστόβουλος οὔτε Πτολεμαῖος, οἷς μάλιστα ἐγὼ ἕπομαι, λέγουσιν· οὐδὲ αὐτὸς ἔχω ἀτρεκῶς εἰκάσαι, πότερα πλοίοις ἐζεύχθη ὁ πόρος, καθάπερ ὁ Ἑλλήσποντός τε πρὸς Ξέρξου, καὶ ὁ Βόσπορός τε καὶ Ἴστρος πρὸς Δαρείου, ἢ γέφυρα

A degeret, frequenter se ad Sandracontum Indorum regem commeasse scribit: minimam verò, quam Euphratea intersecat, ad nostrum mare conuersam: reliquas duas inter Euphratem & Indum positas, si coniungantur, vix dignaa esse quæ Indorum regioni comparentur. Terminari autem Indiam, orientem & Subsolanum versus, Oceano. à septētrione verò, Caucaso monte, ad Tauri vsque confinia. ab occidente & Iapyge vento, ad Oceanum vsque Indo amne distingui. magnámque eius partem planam B & campestrē esse. quæ quidem planities (vt suspicantur) ab ipsis fluminibus terram sua eluuione accumulantibus fit, quemadmodum reliqua campestria loca non procul à mari sita planitiem suam fluminum illuuionibus debent. adeò vt regionum ipsarum appellationes fluminibus iam olim inditę sint: quemadmodum Hermi campus dicitur, qui amnis in Asia oriena ex monte matris Dindymenes, ad Smyrnam vrbem AEolicam in mare fluit. item Caystri campua Lydius, à C Lydio flumine, & Caici alius in Mysia, & Mæandri in Caria, Miletum Ionicam vrbem vsque. AEgyptum quoque Herodotus & Hecatæus historiarum scriptores, (nisi alterius cuiuspiam quàm Hecatæi sint illa de regione AEgypti scripta) fluminis donum eodem modo appellant. neque inanibua argumentis Herodotus id ita esse demonstrat. adeo vt & regioni ipsi fortasse fluminis nomen inditum sit. Quòd autem amnis hic olim AEgyptus vocatus sit, quem D nunc AEgyptij pariter reliquæq; extra AEgyptum gentea Nilum appellant, Homeri autoritas satis probauerit, qui Menelaum ad AEgypti fluminis fauces classem constituisse commemorat. Si igitur singuli amnes, neque ij quidē magni, id præstant vt in mare prolabentes, quum multum luti atque limi secum ex superioribus locis vbi fontes eorum oriuntur trahant, multum terrę sua alluuione regioni addant: certè non video cur non idem de Indorum regione credi possit, quandoquidem magna ex parte campestris E est, & fluuij in eiua campos eluuionē faciunt. Hermum enim & Caystrum, & Caicum ac Mæandrum, reliquósque Asiæ fluuios qui in *mare interius feruntur, ne si omnes quidem coniunxeris, digni sint qui vni Indorum flumini aquarum copia conferantur: nedum Gangi maximo, cui neque Nili AEgyptij fluenta, neque Ister per Europam fluens cōparari possunt. Sed ne ij quidē omnes si simul misceātur, Indum æquant, qui magnus statim ab ipsis fontibus erumpens, & x v ex maioribus Asiæ fluminibus in se receptis, F nomen suum perpetuò retinens in mare cōtendit. Atque hæc quidē in præsentia de Indorum regione dixisse sufficiat. reliqua in historiam Indicam reiiciantur. Quonam autem modo Alexander Indum amnē ponte iunxerit, neque Aristobulus neque Ptolemæus, quos ego maximè secutus sum, scribunt. neque ego certi aliquid affirmare ausim, an nauigiis pons iunctus fuerit, quēadmodū Hellespōtus à Xerxe, & Bosphorus ac

*Fac. Mare mediterraneum.

Danubius à Dario: an verò cõtinuus põs flumini impoſitus fuerit. Mihi certè probabilius videtur nauibus iunctũ fuiſſe. neq; enim pontẽ iaci pateretur amnis altitudo: neq; adeo breui temporis ſpatio tam ingẽs opus perfici potuiſſet. At ſi omnino nauigiis põs iunctus fuit, an ea rudẽtibus colligata atq; ita in ordinẽ ducta põti iũgẽdo ſuffecerint (vt Herodotus teſtatur Helleſpontũ ponte ſtratum fuiſſe) an verò ea ratione qua Romani Danubiũ aut Rhenũ Celticum põte iunxerunt, & per Euphratẽ ac Tigrim quoties neceſſe fuit pontem duxerunt, ne hoc quidem ipſum cõpertum habeo. Porro facillima expeditiſſimáq; fuit Romanorũ, quòd norim, ſtruẽdorũ pontiũ ratio. quam quidẽ ego, quod cõmemoratu digna eſt, hîc recenſebo. Naues dato ſigno in amnẽ demittebantur, non quidẽ rectã, ſed tanquã puppibus inhibitæ. atque has quidem ſubducit (vt par eſt) curſus fluminis: remigiorũ vero impulſus retinet, donec ad ſtatũ locũ peruenerint. tũ crates vimineas in pyramidũ modum extructas, ſelectis ad id ſaxis oppletas ad proras ſingularũ nauiũ demittũt, ad inhibẽdũ fluminis curſum. quũmque iam vna nauiũ ita firmata fuerit, aliã cõtinuò aduerſa prora admouent, tanto ſpatio ab ea ſeparatam, quantum onus quod ei inſternendum eſt requirere videtur. Exinde, tignis iniectis quę ad vtriuſq; nauis extremitatẽ pertingerẽt, tabulas tranſuerſas quibus tigna inter ſe iungãtur colligẽtúrq; imponũt. atq; ita deinceps per reliquas naues quæ ad iungendum ponte flumẽ ſufficiant eadẽ operis ratio ſeruatur. Ad vtrunq; verò pontis caput amplos gradus ligneos affigunt, quò tutior ſit equorũ atq; curruum traiectus. Breui porro tẽpore totũ opus perficitur, neq; ſuus operi in ſpeciẽ tumultuario ordo deeſt. & gubernatorũ per ſingulas naues celeuſmata, atque illorũ qui ſegniores in officio ſunt obiurgationes nihil impediunt, quominus mãdata cõfeſtim auribus excipiãtur, opúſq; ſumma celeritate cõficiatur. Atq; hanc quidẽ veteres Romani rationẽ tenuerunt. Quonã verò pacto Indus amnis põte iunctus fuerit, mihi nõ cõſtat. neq; enim qui cũ Alexãdro militarũt vllã eius mentionẽ fecerũt. putarim tamẽ eos proxime ad hanc rationẽ acceſſiſſe. ſi verò alia quapiã arte vſi fuerint, illa valeat. Tranſmiſſo itaq; Indo Alexander diis patrio more ſacrũ facit. atq; inde profectus, Taxilã vrbẽ populoſam atq; opulẽtã peruenit. Eſt enim hęc omniũ quę inter Indũ & Hydaſpẽ ſunt oppidorũ maxima. Taxiles, quiq; in ea vrbe erant Indi amicè eũ exceperũt: Alexãder iis tãtũ finitimæ regionis quãtum petierũt adiecit. Eo loci legati ad Alexãdrũ ab Ambiſaro mõtanorũ Indorũ rege cũ ipſius Ambiſari fratre, aliis aliquot primoribus comitato, venerũt, nonnulli etiam à Doxareo præſide, dona adferentes. In Taxilis Alexander rurſus ſacrificia conſueta peragit, ludos gymnicos & equeſtres facit. & Philippo Machatæ præſide illius regionis conſtituto, præſidioque Taxilis impoſito, milites inualetudinis cauſa bello inutiles ibi relinquit. ipſe Hydaſpem amnem verſus mouit. Porum enim cis Hydaſpem cum exercitu conſediſſe nun-

A καὶ τοῦ ποταμοῦ διηνεκὴς ἐποιήθη αὐτῷ. δοκεῖ δ' ἔμοιγε πλοίοις μᾶλλον ζευχθῆναι· οὐ γὰρ ἂν δέξασθαι γεφυρῶν τὸ βάθος τοῦ ὕδατος, οὐδ' ἂν ἐν τοσῷδε χρόνῳ ἔργον οὕτως ἄπορον ξυντελεσθῆναι. εἰ δὲ δὴ πλοίοις ἐζεύχθη ὁ πόρος, πότερα ξυνδεθεῖσαι αἱ νῆες σχοίνοις καὶ κατὰ στίχον ὁρμισθεῖσαι ἐς τὸ ζεῦγμα ἀπήρκεσαν, (ὡς λέγει Ἡρόδοτος ζευχθῆναι τὸν Ἑλλήσποντον) ἢ ὅτῳ τρόπῳ Ῥωμαίοις ἐπὶ τοῦ Ἴστρου ποταμοῦ ζεῦγμα ποιεῖται, καὶ ἐπὶ τοῦ Ῥήνου τοῦ Κελτικοῦ, καὶ τὸν Εὐφράτην καὶ τὸν Τίγρητα ὁσάκις κατέλαβεν αὐτοὺς ἀ-

B νάγκη, ἐγεφύρωσαν, οὐδὲ τοῦτο ἔχω ξυμβαλεῖν. καίτοι γε ταχυτάτη, ὡς ἐγὼ οἶδα, Ῥωμαίοις ἡ γεφύρωσις ἡ διὰ τῶν νεῶν γίγνεται· καὶ ταύτην ἐγὼ ἀφηγήσομαι ἐν τῷ παρόντι, ὅτι λόγου ἐστὶν ἀξία. Αἱ νῆες αὐτοῖς κατὰ τὸν ῥοῦν ἀφίενται ἀπὸ ξυνθήματος, οὐκ ἐπ' εὐθύ, ἀλλὰ καθάπερ αἱ πρύμναν κρουόμεναι. ταύτας ὑποφέρει μὲν, οἷα εἰκός, ὁ ῥοῦς, ἀνέχει δ' ἐς κελήτιον ἐπηρές, ἔστ' ἂν καταστήσῃ ἐς τὸ τεταγμένον χωρίον. καὶ ἐνταῦθα ἤδη καθίενται πλέγματα ἐκ λύγου πυραμοειδῆ, πλήρη λίθων λογάδων, ἀπὸ πρώρας ἑκάστης νεὼς, τοῦ ἀνέχειν τὴν ναῦν πρὸς τὸν ῥοῦν. ὅτε δὲ μία

C τις τῶν νεῶν ἅμα δὴ ἐσχέθη, καὶ ἄλλη ἀπὸ ταύτης διέχουσα ὅσον ξύμμετρον πρὸς ἰσχὺν τῶν ἐπιβαλλομένων, ἀντίπρωρος πρὸς τὸ ῥεῦμα ὁρμίζεται. καὶ ἀπ' ἀμφοῖν ξύλα τε ἐπ' εὐθὺ ὀξέως ἐπιβάλλεται, καὶ σανίδες ἐγκάρσιαι ἐς τὸ ξυνδεῖν. καὶ διὰ πασῶν οὕτω τῶν νεῶν, ὅσαι ἱκαναὶ γεφυρῶσαι τὸν πόρον, χωρεῖ τὸ ἔργον. ἑκατέρωθεν δὲ τοῦ ζεύγματος κλίμακες προσβάλλονται καταπεπηγυῖαι, τοῦ ἀσφαλεστέραν τοῖς τε ἵπποις καὶ τοῖς ζεύγεσι τὴν ἔφοδον γίγνεσθαι, καὶ ἅμα ὡς σύνδεσμος εἶναι τοῦ ζεύγματος· δι' ὀλίγου τε ξυντελεῖ-

D ται ἅπαν, καὶ ξὺν πολλῷ θορύβῳ, καὶ τὸ τεταγμένον ἐν τῷ δρωμένῳ ὅμως οὐκ ἄπεστιν· οἵ τε παρακελευσμοὶ ὡς ἐντύχοιεν κατὰ ναῦν ἑκάστην, καὶ αἱ ἐπιτιμήσεις τοῦ ἐκλιποῦς, οὔτε τὴν κατάκουσιν τῶν παραγγελμάτων οὔτε τὴν ὀξύτητα τοῦ ἔργου ἀφαιροῦνται. Ῥωμαίοις μὲν δὴ οὕτω ταῦτα ἐκ παλαιοῦ ἐπήσκηται· Ἀλεξάνδρῳ δὲ ὅπως ἐζεύχθη ὁ Ἰνδὸς ποταμὸς οὐκ ἔχω εἰπεῖν, ὅτι μηδὲ οἱ ξυστρατεύσαντες αὐτῷ εἶπον. ἀλλά μοι δοκεῖ ὡς ἐγγυτάτω τούτων ἐζεῦχθαι· ἢ εἰ δή τινι ἄλλῃ μηχανῇ, ἐκείνη εἰρήσθω. ὡς δὲ διέβη πέραν τοῦ Ἰν-

E δοῦ ποταμοῦ, καὶ ἐνταῦθα αὖ θύει κατὰ νόμον Ἀλέξανδρος. ἄρας δὲ ἀπὸ τοῦ Ἰνδοῦ, ἐς Τάξιλα ἀφίκετο πόλιν μεγάλην καὶ εὐδαίμονα, τὴν μεγίστην τῶν μεταξὺ Ἰνδοῦ τε ποταμοῦ καὶ Ὑδάσπου. καὶ ἐδέχετο αὐτὸν Ταξίλης ὁ ὕπαρχος τῆς πόλεως, καὶ αὐτοὶ οἱ ταύτῃ Ἰνδοὶ φιλίως· καὶ Ἀλέξανδρος προστίθησιν αὐτοῖς χώραν τῆς ὁμόρου ὅσης ἐδέοντο. ἧκον δὲ ἐνταῦθα παρ' αὐτὸν καὶ παρὰ Ἀμβισάρου πρέσβεις, τοῦ τῶν ὀρείων Ἰνδῶν βασιλέως. ἔς τε ἀδελφὸς αὐτοῦ Ἀμβισάρου, καὶ ἄλλοι ξὺν αὐτῷ οἱ δοκιμώτατοι· καὶ παρὰ Δοξά-

F ρεως νομάρχου ἄλλοι, δῶρα φέροντες. καὶ ἐνταῦθα αὖ Ἀλέξανδρος ἐν Ταξίλοις θύει ὅσα οἱ νόμος, καὶ ἀγῶνα ποιεῖ γυμνικόν τε καὶ ἱππικόν. καὶ ἀποδείξας σατράπην τῶν ταύτῃ Ἰνδῶν Φίλιππον τὸν Μαχάτου, φρουράν τε ἀπολείπει ἐν Ταξίλοις, καὶ τοὺς ἀπομάχους τῆς στρατιᾶς διὰ νόσον· αὐτὸς δὲ ἦγεν ὡς ἐπὶ τὸν Ὑδάσπην ποταμόν. ἐπέκεινα γὰρ τοῦ Ὑδάσπου Πῶρος αὐτῷ εἶναι ἐξηγγέλλετο ξὺν τῇ στρατιᾷ πάσῃ, ἐγνωκὼς

εἴργειν

εἴργειν τοῦ πόρου αὐτόν, ἢ περῶντι ἐπιθήσεσθαι. ταῦτα ὡς ἔγνω Ἀλέξανδρος, Κοῖνον μὲν τὸν Πολεμοκράτους πέμψας ὀπίσω ἐπὶ τὸν Ἰνδὸν ποταμόν, τὰ πλοῖα ὅσα παρεσκεύαστο αὐτῷ ἐπὶ τοῦ πόρου τοῦ Ἰνδοῦ, ξυντεμόντα κελεύει φέρειν ὡς ἐπὶ τὸν Ὑδάσπην ποταμόν. καὶ ξυνετμήθη τε τὰ πλοῖα καὶ ἐκομίσθη αὐτῷ, ὅσα μὲν βραχύτερα, διχῇ διατμηθέντα. αἱ τριακόντοροι δὲ τριχῇ ἐτμήθησαν, καὶ τὰ τμήματα ἐπὶ ζευγῶν διεκομίσθη ἔστε ἐπὶ τὴν ὄχθην τοῦ Ὑδάσπου· κἀκεῖ ξυμπηχθὲν τὸ ναυτικὸν αὖθις δὴ ὁμοῦ ὤφθη ἐν τῷ Ὑδάσπῃ. αὐτὸς δὲ ἀναλαβὼν ἥν τε δύναμιν ἥκων ἐς Τάξιλα, καὶ πεντακισχιλίους τῶν Ἰνδῶν, οὓς Ταξίλης τε καὶ οἱ ταύτῃ ὕπαρχοι ἦγον, ᾔει ὡς ἐπὶ τὸν Ὑδάσπην ποταμόν. καὶ Ἀλέξανδρος κατεστρατοπέδευσεν ἐπὶ τῇ ὄχθῃ τοῦ Ὑδάσπου. καὶ Πῶρος κατὰ τὴν ἀντιπέρας ὄχθην ὤφθη ξὺν πάσῃ τῇ στρατιᾷ, καὶ τῶν ἐλεφάντων τῷ στίφει. ταύτῃ μὲν δὴ ᾗ κατεστρατοπεδευκότα εἶδεν Ἀλέξανδρον, αὐτὸς μένων ἐφύλαττε τὸν πόρον. ὅσα δ' ἄλλα τοῦ ποταμοῦ εὐπορώτερα, ἐπὶ ταῦτα φρουρὰς διαπέμψας, καὶ ἡγεμόνας ἐπιστήσας ἑκάστοις, εἴργειν ἐπενόει διὰ τοῦ πόρου τοὺς Μακεδόνας. ταῦτα δὲ ὁρῶντι Ἀλεξάνδρῳ κινητέα καὶ αὐτῷ ἐδόκει ἡ στρατιὰ πολλαχῇ, ὡς τὸν Πῶρον ἀμφίβολον γίγνεσθαι. διελὼν δ' ἐς πολλὰ τὸν στρατὸν τοὺς μὲν αὐτὸς ἄλλῃ καὶ ἄλλῃ ἦγε τῆς χώρας, τὰ μὲν πορθῶν ὅσα πολέμια, τὰ δὲ σκοπῶν, ὅπῃ εὐπορώτερος αὐτῷ ὁ ποταμὸς φανείη. τοὺς δὲ τῶν ἡγεμόνων ἄλλοις καὶ ἄλλους ἐπιτάξας, καὶ αὐτοὺς πολλαχῇ διέπεμπε. σῖτος δὲ αὐτῷ πάντοθεν ἐκ τῆς ἐπὶ τάδε τοῦ Ὑδάσπου χώρας ἐς τὸ στρατόπεδον ξυνεκομίζετο, ὡς δῆλον εἶναι τῷ Πώρῳ, ὅτι ἐγνωκὼς εἴη προσλιπαρεῖν τῇ ὄχθῃ, ἔστε τὸ ὕδωρ τοῦ ποταμοῦ μεῖον γενόμενον τοῦ χειμῶνος, πολλαχῇ παραδοῦναί οἱ τὸν πόρον· τά τε πλοῖα αὐτῷ ἄλλῃ καὶ ἄλλῃ παραπλέοντα, καὶ αἱ διφθέραι τῆς κάρφης ἐμπιπλάμεναι, καὶ ἡ ὄχθη πλήρης πανταχοῦ φαινομένη τῇ μὲν ἱππέων, τῇ δὲ πεζῶν, οὐκ εἴα ἠρεμεῖν τὸν Πῶρον· οὐδὲ ἕν τι ἐπιλεξάμενον ἐς φυλακὴν ξύμφορον, ἐς τοῦτο ἐκ πάντων παρασκευάζεσθαι. ἄλλως τε ἐν μὲν τῷ τότε οἱ ποταμοὶ πάντες οἱ Ἰνδοὶ πολλοῦ τε ὕδατος καὶ θολεροῦ ἔρρεον, καὶ ὀξέος τοῦ ῥεύματος. ἦν γὰρ ὥρα ἔτους ἡ μετὰ τροπὰς μάλιστα ἐν θέρει τρέπεται ὁ ἥλιος. ταύτῃ δὲ τῇ ὥρᾳ ὕδατά τε ἐξ οὐρανοῦ ἀθρόα τε καταφέρεται ἐς τὴν γῆν τὴν Ἰνδικήν, καὶ αἱ χιόνες αἱ τοῦ Καυκάσου (ἔνθενπερ τῶν πολλῶν ποταμῶν αἱ πηγαί εἰσι) κατατηκόμεναι αὔξουσιν αὐτοῖς τὸ ὕδωρ ἐπὶ μέγα. χειμῶνος δὲ ἔμπαλιν ἴσχουσιν, ὀλίγοι τε γίγνονται καὶ καθαροὶ ἰδεῖν, καὶ εἰσὶν ὅπου περάσιμοι, πλήν γε δὴ τοῦ Ἰνδοῦ καὶ Γάγγου, καὶ τυχὸν καὶ ἄλλου. ἀλλ' ὅ γ' Ὑδάσπης περατὸς γίγνεται. ταύτην οὖν τὴν ὥραν τοῦ ἔτους προσμένειν ἐς τὸ φανερὸν ἔφασκεν, εἰ ἐν τῷ τότε εἴργοιτο. ὁ δὲ, οὐδὲν μεῖον ἐφεδρεύων ἔμενεν, εἴ ποι λάθοι ὑφαρπάσας ὀξέως τὸν πόρον. ᾗ μὲν δὴ αὐτὸς Πῶρος κατεστρατοπεδεύκει πρὸς τῇ ὄχθῃ τοῦ Ὑδάσπου, ἔγνω ἀδύνατος ὢν περᾶσαι, ὑπὸ τοῦ πλήθους τῶν ἐλεφάντων, καὶ ὅτι πολλὴ στρατιὰ καὶ αὐτὴ τεταγμένη τε καὶ ἀκριβῶς ὡπλισμένη ἐκβαίνουσιν αὐτοῖς ἐπιθήσεσθαι ἔμελλεν. οἵ τε ἵπποι οὐκ ἂν ἐδόκουν αὐτῷ ἐθελῆσαι οὐδὲ ἐπιβῆναι τὰς ὄχθας τοῦ πέραν, προσκειμένων σφίσιν εὐθὺς τῶν ἐλεφάντων, καὶ τῇ τε ὄψει ἅμα καὶ τῇ φωνῇ φοβούμενοι·

tiabatur, eo animo vt aut Alexandrũ trãsitu amnis prohiberet, aut trãsgressũ adoriretur. Quibus cognitis Alexander Cœnũ Polem. F. retro ad Indũ amnẽ mittit, vtque nauigiis quæ ad traiiciendum Indũ præparârat dissectis, ad Hydaspẽ in fluuiũ ea trãsferat iubet. Nauigia itaque dissecta allata sunt, breuioribus quidẽ in duas, quæ verò triginta remis instructa erãt, in tres partes dissectis: segmẽta curribus in ripã Hydaspis transuecta sunt. ibíque nauigiis rursus cõpactis atque in amnem subductis, ipse assumtis copiis Taxilam peruenit. dehinc quinque Indorũ millia nactus, quos Taxiles eiúsq; regionis præsides ducebãt, ad Hydaspẽ fluuiũ cõtendit, & ad eius ripã castra locauit. *Porus in aduersa ripa cũ omni exercitu cõspiciebatur, elephãtis stipatus. qui quidẽ qua parte Alexandrũ castra posuisse viuebat, ipsemet transitũ tuebatur: ad reliquas verò fluminis partes qua facilius transiri posse videbatur, presidia mittebat, ducésq; singulis preficiebat, qui Macedones trãsitu fluminis prohiberent. Hæc animaduertẽs Alexãder, sibi quoq; exercitũ in varias partes mittẽdũ esse statuit, vt Pori cõsilia turbaret dubiáq; redderet. Diuiso itaq; in multas partes exercitu, aliis aliò atq; aliò dimissis, partim quæcunq; hostilia erant vastans, partim cõtemplans qua cõmodius trãsmitti flumẽ posset: ducũ etiã alios atq; alios mãdatis additis in varias partes dimisit. Multũ præterea frumẽti ex omni regione ad Hydaspẽ sita in castra cõuehebatur, vt Poro fides fieret Alexandrũ ibi ad ripã hæsurũ, donec aqua fluminis per hyemẽ subsidẽte facultas ei diuersis partibus trãseundi fieret. Nauigia etiã in aliã atq; aliã partẽ ducta, & pelles tentoriorũ stramẽtis repletæ, *totáq; ripa equitatu pariter ac peditatu obsessa, anxium atq; solicitũ Porũ tenebãt: neque, siquid cõsilij quod ad ripæ custodiã expediret cepisset, id omnino exequi sinebant. Accedebat huc quòd eo tẽpore omnes Indiæ fluuij multã eámq; turbulẽtã aquã trahebãt, & rapido cursu ferebãtur. Erat enim per id anni tẽpus solstitiũ æstiuũ. quo quidẽ tẽpore creberrimi imbres è cælo in Indorũ regionem ruunt, & Caucasi niuibus (quo in mõte multi fluuiorũ fõtes oriũtur) æstu solutis amnes summopere augẽtur. hyeme verò rursum & niues sese cõtinent, amnésque minores purioresque fiunt, ac nonnullis in partibus vado transiri possunt, excepto Indo & Gange, & fortassis alio aliquo. Hydaspes certè vado trãsiri potest. Hoc itaque anni tẽpus expectaturũ se Alexãder vulgauerat, si tum tẽporis transitu prohiberetur. Nihilominus tamẽ insidias locarat, ea spe vt alicubi clam hostib[9] celeriter flumẽ transmitteret. Quúmq; ea quidẽ parte qua Porus castra posuerat ad ripã Hydaspis trãsiri posse diffideret, cùm ob multitudinẽ elephantorũ, tum quòd ingẽs exercitus bene ad pugnã instructus optiméque armatus in suas copias flumẽ egredientes impetũ facturus esset: preterea quòd existimaret se equos ipsos difficulter in vlteriorẽ ripã perducturũ, elephãtis occurrẽtib[9], qui ipso aspectu & clamore equis terrorẽ incussuri essent. Sed ne ipsos quidẽ equos apud pelles iuxta

Curt. In vlteriore ripa Porus cõsederat, transitu prohibiturus hostem.

Curt. de Poro. Terribilior erat facies ripæ, quã equi virique cõpleuerant.

Curt. Alexãder inops consilij tãdem ad fallendũ hostem talem dolum intendit.

Curt. Erat insula in flumine amplior cæteris, syluestris eadem & tegẽdis insidiis apta. Fossa quoque prealta, haud procul à ripa quam tenebat ipse, non pedites modò, sed etiam cum equis viros poterat abscondere.

flumẽ cõtineri posse suspicabatur, sed statim atque elephãtos in aduersa ripa positos conspexissent, attonitos amnẽ petituros. Furtiuo itaque transitu vtendum sibi esse ratus, ita rem instituit. Noctu equitibus ad diuersas ripæ partes adductis, clamore sublato & classicõ cani iusso, omnibúsq; rebus ad trãsitum præparatis, ingens tumultus excitabatur. Porus contrà ad eam partem qua clamor edebatur elephantos adducit. Alexander suo more se hostili aciei opposuit. Quúmque multo tempore hoc fieret, neque aliud præter clamores ederetur, Porus ad equitum incursiones moueri destitit. metus enim causa intellecta, eo loci vbi castra fixerat mansit, speculatoribus per varia ripæ loca dispositis. Alexander vt iam Poro metum nocturnarum excursionum exemerat, huiuscemodi quid molitur. Rupes erat ad ripam Hydaspis sita, ea parte qua amnis sese magnopere flectit, arboribus varij generis perfrequens. iuxta rupem insula in medio amne erat syluosa, atque ob solitudinem inaccessa, quã quũ animaduertisset ex aduerso rupis, & vtrinque syluestria loca quæque Macedones transitũ tentantes occulere possent, hac parte exercitum trãsmittere statuit. Distabat ea rupes atque insula à magnis castris C L stadiis. Porro per omnem ripam custodiæ dispositę erant, tanto inter se spatio distinctæ, vt alij alios cernere faciléque mandata excipere possent. Clamores etiam noctu variis ex locis, idque multis noctibus edi, ignésque excitari iubet: vbi verò amnem transire statuit, in castris quidem magnus ad traĩciendum apparatus fiebat. Ac Craterus quidem apud castra relictus erat, cui ad suam equitum præfecturam Arachoti etiam & Parapamisadæ equites adiuncti erant: præterea Macedonum phalanx, & Alcetæ ac Polyperchontis agmen, & citerioris Indiæ præsides cum quinque Indorum millibus. imperatum autem erat Cratero, ne prius amnem transiret quàm Porus cum exercitu in eos ferretur, isque aut in fugam versus aut victus esset. » Si verò Porus parte exercitus » sumta in me contendat, partémque aliam » cum elephantis apud castra relinquat: tu » quidem meritò tuo loco te contine. At si o» mnes elephantos aduersus me ducat, reli» quo exercitu apud castra relicto, tu celeri» ter amnem transmitte (soli enim, inquit, e» lephanti equis difficilem transitum efficiunt) reliquus autem exercitus ibi maneat. Atque hæc quidem Cratero mandata sunt. Medio autem loco inter insulam & castra, apud quæ Craterum reliquerat, Meleagrum atque Attalum & Gorgiam cum mercenariis equitibus ac peditibus statuit: mandatis additis, vt diuiso in partes exercitu, quum Indos pugnæ implicitos cernerent, etiam ipsi traĩcerent. Ipse delecto amicorũ agmine & equitatu Hephæstionis, Perdiccæ & Demetrij, Bactrianis etiam &

A οὐδ' αὖ ἔτι προσέσθαι μένειν ἐπὶ τῶν διφθερῶν κατὰ τὸν πόρον, ἀλλ' ἐκπηδᾶν γὰρ ἐς τὸ ὕδωρ, ἀφορῶντας πέραν τοὺς ἐλέφαντας, καὶ ἔκφρονας γιγνόμενοι. κλέψαι οὖν ἐπενόει τὴν διάβασιν, ὧδε πράξας. νύκτωρ παραγαγὼν ἄλλῃ καὶ ἄλλῃ τῆς ὄχθης τοὺς πολλοὺς τῶν ἱππέων, βοήν τε ἐποίει καὶ ἠλαλάζετο τῷ Ἐνυαλίῳ· καὶ τ' ἄλλα ὅσα ἐπὶ διαβάσει συσκευαζόμενα, θόρυβος παντοδαπὸς ἐγίγνετο. καὶ ὁ Πῶρός τε ἀντιπαρῄει πρὸς τὴν βοὴν ἐπάγων τοὺς ἐλέφαντας· καὶ Ἀλέξανδρος ἐς ἔθος αὐτὸν τῆς ἀντιπαραγωγῆς

B καθίστη. ὡς δὲ ἐπὶ πολὺ τοῦτο ἐγίγνετο, καὶ ἡ βοὴ μόνον καὶ ὁ ἀλαλαγμὸς ἦν, οὐκέτι ὁ Πῶρος μετεκινεῖτο πρὸς τὰς ἐκδρομὰς τῶν ἱππέων, ἀλλ' ἐκείνων γὰρ γνοὺς τὸν φόβον, κατὰ χώραν ἐπὶ στρατοπέδου ἔμενε· σκοποὶ δὲ αὐτῷ πολλαχοῦ τῆς ὄχθης καθειστήκεσαν. Ἀλέξανδρος δὲ ὡς ἐξείργαστο αὐτῷ ἄφοβον τὸ τοῦ Πώρου ἐς τὰς νυκτερινὰς ἐπιχειρήσεις, μηχανᾶται τοιόνδε. ἄκρα ἦν ἀνέχουσα τῆς ὄχθης τοῦ Ὑδάσπου, ἵνα ἐπέκαμπτεν ὁ ποταμὸς λόγου ἀξίως· αὐτή τε δασεῖα παντοίῳ δένδρων εἴδει, καὶ κατ' αὐ-

C τὴν νῆσος ἐν τῷ ποταμῷ ὑλώδης τε καὶ ἀστιβὴς ὑπ' ἐρημίας. ταύτην καταμαθὼν τὴν νῆσον καταντικρὺ τῆς ἄκρας, ἀμφότερα ὑλώδη τὰ χωρία καὶ οἷα κρύψαι τῆς διαβάσεως τὴν ἐπιχείρησιν, ταύτῃ ἔγνω διαβιβάζειν τὸν στρατόν. ἀπεῖχε δὲ ἥ τε ἄκρα καὶ ἡ νῆσος τοῦ μεγάλου στρατοπέδου ἐς πεντήκοντα καὶ ἑκατὸν σταδίους. παρὰ πᾶσαν δὲ τὴν ὄχθην φυλακαί τε αὐτῷ καθεστηκυῖαι ἦσαν, διαλείπουσαι ὅσον ξύμμετρον ἐς τὸ ξυνορᾶν τε ἀλλήλους καὶ κατακούειν εὐπετῶς ὁπόθεν τι παραγγέλλοιτο. καὶ παν-

D ταχόθεν βοαί τε νύκτωρ ἐπὶ πολλὰς νύκτας ἐγίγνοντο, καὶ πυρὰ ἐκαίετο. ἐπειδὴ δὲ ἔγνω ἐπιχειρεῖν τῷ πόρῳ, κατὰ μὲν τὸ στρατόπεδον φανερῶς αὐτῷ τὰ τῆς διαβάσεως παρεσκευάζετο. καὶ Κράτερος ὑπελέλειπτο ἐπὶ στρατοπέδου, τήν τε αὐτοῦ ἔχων ἱππαρχίαν, καὶ τοὺς ἐξ Ἀραχωτῶν καὶ Παραπαμισαδῶν ἱππέας, καὶ τῆς φάλαγγος τῶν Μακεδόνων, τήν τε Ἀλκέτου καὶ τὴν Πολυπέρχοντος τάξιν, καὶ τοὺς νομάρχας τῶν ἐπὶ τάδε Ἰνδῶν καὶ τοὺς ἅμα τούτοις τοὺς πεντακισχιλίους· παρήγγελτο δὲ Κρατερῷ μὴ πρὶν

E διαβαίνειν τὸν πόρον, πρὶν ἀπαλλαγῆναι Πῶρον ἐπὶ σφᾶς ξὺν τῇ δυνάμει, ἢ φεύγοντα μαθεῖν, αὐτοὺς δὲ νικῶντας. ἢν δὲ μέρος μέν τι τῆς στρατιᾶς ἀναλαβὼν Πῶρος ἐπ' ἐμὲ ἄγῃ, μέρος δέ τι ὑπολειφθῇ αὐτῷ ἐπὶ στρατοπέδου καὶ ἐλέφαντες, σὺ δὲ δικαίως μένε κατὰ χώραν· εἰ δὲ τοὺς ἐλέφαντας ξύμπαντας ἅμα οἷ ἐπάγῃ Πῶρος ἐπ' ἐμέ, τῆς δὲ ἄλλης στρατιᾶς ὑπολείποιτό τι ἐπὶ στρατοπέδῳ, σὺ δὲ διάβαινε σπουδῇ (οἱ γὰρ ἐλέφαντες μόνοι, ἔφη, ἄποροί εἰσι πρὸς τοὺς ἐκβαίνοντας ἵππους) ἡ δὲ ἄλλη στρατιὰ μενέτω. ταῦτα μὲν

F Κρατερῷ ἐνετέλλετο. ἐν μέσῳ δὲ τῆς νήσου τε καὶ τοῦ μεγάλου στρατοπέδου, ἵνα αὐτῷ Κράτερος ἀπολέλειπτο, Μελέαγρός τε καὶ Ἄτταλος καὶ Γοργίας ξὺν τοῖς μισθοφόροις ἱππεῦσί τε καὶ πεζοῖς ἐτετάχατο. καὶ τούτοις διαβαίνειν παρήγγελλετο κατὰ μέρη διελόντας τὸν στρατόν, ὁπότε ξυνεχομένους ἤδη ἐν τῇ μάχῃ τοὺς Ἰνδοὺς ἴδοιεν. αὐτὸς δ' ἐπιλεξάμενος τῶν τε ἑταίρων τὸ ἄγημα, καὶ τὴν Ἡφαιστίωνος ἱππαρχίαν, καὶ τὴν Περδίκκου τε καὶ Δημητρίου, καὶ τοὺς ἐκ Βάκτρων καὶ

Σογδιανῶν, καὶ τοὺς Σκύθας ἱππέας, καὶ Δάας τοὺς ἱπποτοξότας, καὶ τῆς φάλαγγος τοὺς τε ὑπασπιστὰς, καὶ τὴν Κλείτου τε καὶ Κοίνου τάξιν, καὶ τοὺς τοξότας, καὶ τοὺς Ἀγριάνας, ᾔει ἀφανῶς πολύ τι ἀπέχων τῆς ὄχθης, τοῦ μὴ καταφανὴς εἶναι ἄγων ἐπὶ τὴν νῆσον καὶ τὴν ἄκραν, ἔνθεν διαβαίνειν αὐτῷ ἦν ἐγνωσμένον. καὶ ἐνταῦθα ἐπληροῦντο τῆς νυκτὸς αἱ διφθέραι τῆς κάρφης ἐκ πολλοῦ ἤδη παρενηνεγμέναι, καὶ κατεῤῥάπτοντο ἐς ἀκρίβειαν. ὕδωρ τε ἐξ οὐρανοῦ τῆς νυκτὸς λάβρον γίνεται ταύτῃ, καὶ μᾶλλόν τι ἡ παρασκευή τε αὐτῷ καὶ ἡ ἐπιχείρησις ἡ ἐς τὴν διάβασιν οὐ φανερὰ κατέστη, τῷ κτύπῳ τῷ ἀπὸ τῶν ὅπλων, καὶ τῷ θορύβῳ τῷ ἀπὸ τῶν παραγγελμάτων, τῶν τε βροντῶν καὶ τῶν ὄμβρων ἀντιπαταγούντων. καὶ τῶν πλοίων τε τὰ πολλὰ αὐτῷ ξυντετμημένα παρακεκόμιστο ἐς τὸν χῶρον τοῦτον, καὶ ἀφανῶς αὖθις ξυμπεπηγμένα ἐν τῇ ὕλῃ ἐκρύπτετο, τά τε ἄλλα καὶ αἱ τριακόντοροι. ὑπὸ δὲ τὴν ἕω ὅ,τε ἄνεμος καὶ ὁ ὄμβρος κεκοίμητο, καὶ ἡ μὲν ἄλλη στρατιὰ αὐτῷ ἡ ἱππικὴ τὰς διφθέρας ἐπιβᾶσα, καὶ ὅσους τῶν πεζῶν τὰ πλοῖα ἐδέχετο, ἐπέρα κατὰ τὴν νῆσον, ὡς μὴ πρόσθεν ὀφθείη πρὸς τῶν σκοπῶν τῶν ἐκ Πώρου καθεστηκότων, πρὶν παραλλάξαντας τὴν νῆσον ὀλίγον ἔτι ἀπέχειν τῆς ὄχθης. αὐτὸς δὲ ἐπιβὰς τριακοντόρου ἐπέρα, καὶ ἅμα αὐτῷ Πτολεμαῖός τε καὶ Περδίκκας καὶ Λυσίμαχος οἱ σωματοφύλακες, καὶ Σέλευκος τῶν ἑταίρων, ὁ βασιλεύσας ὕστερον, καὶ τῶν ὑπασπιστῶν οἱ ἡμίσεες· τοὺς δὲ ἄλλους ὑπασπιστὰς ἄλλαι τριακόντοροι ἔφερον. ὡς δὲ τὴν νῆσον παρήλλαξεν ἡ στρατιὰ, φανερῶς ἤδη ἐπεῖχον τῇ ὄχθῃ. καὶ οἱ σκοποὶ κατιδόντες αὐτῶν τὴν ὁρμὴν, ὡς ἑκάστοις τάχους οἱ ἵπποι εἶχον, ἤλαυνον ὡς ἐπὶ τὸν Πῶρον. ἐν τούτῳ δὲ Ἀλέξανδρος πρῶτος αὐτὸς ἐκβὰς, καὶ τοὺς ἀπὸ τῶν ἄλλων τριακοντόρων ἀναλαβὼν, ξυνέταττε τοὺς ἀεὶ ἐκβαίνοντας τῶν ἱππέων. οἱ γὰρ ἱππεῖς πρῶτοι ἐτετάχατο αὐτῷ ἐκβαίνειν· καὶ τούτους ἄγων προήει ἐν τάξει. ἔλαθε δὲ οὐκ ἐς βέβαιον χωρίον ἐκβὰς ἀγνοίᾳ τῶν τόπων, ἀλλὰ ἐς νῆσον γὰρ καὶ αὐτὴν μεγάλην, ἢ δὴ καὶ μᾶλλον νῆσος οὖσα ἔλαθεν, οὐ πολλῷ ὕδατι πρὸς τοῦ ποταμοῦ ἀποτετμημένη ἀπὸ τῆς ἄλλης γῆς. καὶ ἅμα ηὐξήκει τὸ ὕδωρ ὁ ὄμβρος λάβρος τε καὶ ἐπὶ πολὺ τῆς νυκτὸς κατασχὼν, ὥστε οὐκ ἐξηύρισκον αὐτῷ οἱ ἱππεῖς τὸν πόρον, καὶ δέος ἦν αὖθις ἄλλου δεήσειν αὐτῷ ἐπὶ τῇ διαβάσει ἴσου τῷ προτέρῳ πόνου. ὡς δὲ ἐξευρέθη ποτὲ ὁ πόρος, ἦγε κατ' αὐτὸν χαλεπῶς. ἦν γὰρ τῶν μὲν πεζῶν ὑπὲρ τοὺς μαστοὺς τὸ ὕδωρ, ἵνα περ τὸ βαθύτατον αὐτοῦ· τῶν δὲ ἵππων, ὅσον τὰς κεφαλὰς ὑπερέχειν τοῦ ποταμοῦ. ὡς δὲ καὶ τοῦτο ἐπεπέρατο αὐτῷ τὸ ὕδωρ, ἐπὶ μὲν τὸ δεξιὸν κέρας παρήγαγε τό,τε ἄγημα τῶν ἱππέων, καὶ τῶν ἄλλων ἱππαρχιῶν τοὺς κρατίστους ἐπιλεξάμενος. τοὺς δὲ ἱπποτοξότας τῆς πάσης ἵππου προέταξε. τῶν δὲ πεζῶν πρώτους μὲν τοὺς ὑπασπιστὰς τοὺς βασιλικοὺς, ὧν ἡγεῖτο Σέλευκος, ἐπέταξε τῇ ἵππῳ. ἐπὶ δὲ τούτοις τὸ ἄγημα τὸ βασιλικόν· ἐχομένους δὲ τούτων τοὺς ἄλλους ὑπασπιστὰς, ὡς ἑκάστοις αἱ ἡγεμονίαι ἐν τῷ τότε ξυνέβαινον. κατὰ δὲ τὰ ἄκρα τῆς φάλαγγος οἱ τοξόται αὐτῷ καὶ οἱ Ἀγριᾶνες, καὶ οἱ ἀκοντισταὶ ἑκατέρωθεν ἐπέστησαν. οὕτως ἐκτάξας, τὸν μὲν πεζὸν στρατὸν ἐν κόσμῳ βάδην ἕπεσθαι

A Sogdianis, & Scythis equitibus, & Daarum equestribus sagittariis, ex phalange verò sumtis argyraspidibus, Clitique ac Cœni copiis, & sagittariis atque Agrianis, remotius non nihil à ripa, ne ab hostibus ad rupem atque Insulã (qua traiicere statuerat) sese conferens cerneretur, exercitum duxit. Tum per noctem pelles iam multo ante eò allatæ stramentis implentur, accuratéque consuuntur. "largus etiam imber eã nocte è cælo fusus effecit, vt "apparatus qui ad traiiciendum fiebat minus sentiretur, quum & to-

B nitruorum & imbrium sonus strepitum armorum & clamores imperantium ducum interciperet. Pleraque etiam nauigia dissecta ad eum locum aduecta & clam compacta in sylua occultabantur, atque inter alia naues triginta remorum. Sub lucem itaque vento pariter atque imbre sedato, equitatus ac peditatus, quantum aut pelles aut nauigia ferre potuerunt, in insulam euasit, ita vt non prius à speculatoribus quos

C Porus ad ripam statuerat conspecti sint, quàm præterita insula iam non procul ab ripa abessent. Ipse conscensa naue x x x remorum in ripam euasit, vnáque cum eo Ptolemæus & Perdiccas ac Lysimachus corporis custodes, ex sociis etiam Seleucus cui postea regnare contigit, & argyraspidum dimidia pars. reliquos argyraspidas aliæ naues triginta remorum vexerunt. Simulac verò exercitus insulam prætergressus est, conspiciente iam hoste in ripam contendebat. Speculatores itaque cognito Macedonum

D aduentu, quanta maxima celeritate potuerunt equis ad Porum contendunt. Interea Alexander qui primus in terra pedem posuerat, iis qui aliis nauibus x x x remorum traiiciebant assumtis, alios etiam equites trãseuntes in ordinem redigebat. equites enim primi omnium transire iussi erant. hos ducens acie instructa processit. Cæterùm ignoratione locorum in locum parum firmum descendit. In aliam enim insulam eámq; amplã incidit, quę vel ideo minus insula esse videbatur, quòd eam aqua exiguo

E spatio à terra seiunxerat. Accedebat huc quòd nocturnus imber aquam mirum in modum auxerat, ita vt equites vadum reperire non possent, metueréntque ne hic traiectus tantum ipsis negotij quantum prior facesseret. Tandem reperto vado, ægrè per eum transitum est. aqua enim vbi altissima erat peditum pectora, equorum ceruices æquabat. Porrò illa quoque aqua traiecta, agmen equitum ad dextrum cornu traduxit, delectis optimis quibusque e-

F quitum præfectis. sagittarios verò equites vniuerso equitatui præposuit. peditum autem primos argyraspidas regios, quos ducebat Seleucus, equitatui adiunxit. proximè his agmen regium. exinde reliquos argyraspidas, prout singulis præfecturæ cõtigerant, ab vtroque phalangis latere sagittarios atque Agrianos, & iaculatores cõstituit. Acie ita instructa, peditatũ sex circiter

Curt. Procella imbrem vix sub tectis tolerabilem effudit.
Curt. Tumultuãtiũ fremitus obstrepentibus ripis ab hoste non poterat audiri.

milliũ ordine & sensim sequi iubet. Ipse, quod equitatu superior futur⁹ videretur, equitũ solummodo v M assumtis celeriter cõtendit, Taurone sagittariorum præfecto sagittarios ad equitatum festinanter adducere iusso. Ita verò secum statuerat, vt si Porus cum vniuerso exercitu eum adoriretur, se vel facilè cum equitatu irruentem superiorem fore, vel certè tantisperdum peditatus accederet hostilem impetum moraturum. Sin verò Indi improuisò trãsitu perculsi sese in fugã verterent, non procul ab ipsis in fuga abfuturum, & quo maior inter fugiendum cędes edita esset, tanto minus negotij sibi reliquum futurum. Aristobulus autem autor est Pori filium cum LX curribus eò venisse, priusquam per minorem illam insulam Alexander exercitum transmisisset. Atque hunc quidem Alexandrum transitu prohibere potuisse, quippe qui difficulter etiam nemine obsistente transisset, si modò Indi è curribus desilientes in primos quosque transeuntes impetum fecissent. cæterùm illum cum curribus prætergressum, tutum Alexandro transitum reliquisse. in quos quum Alexander equestres sagittarios immisisset, in fugam non incruentam vertisse. Alij Indos qui Pori filium secuti erant cum Alexandro eiúsque equitatu flumen egrediente conflixisse tradunt. maioribus enim copiis Pori filium instructũ venisse, ipsúmque Alexandrũ ab eo vulnus accepisse, Bucephalũ vero equũ, qui charissimus Alexandro erat, etiam à Pori filio vulneratum interiisse. Sed Ptolemæus, cui ego assentior, aliter sentit. Nam & ipse filium à Poro missum fuisse scribit, non autem LX solum currus ducentem. neque enim verisimile est, Porum quum iam per speculatores certior factus esset, aut ipsum Alexandrum, aut certè partem exercitus Hydaspem transisse, filium suum cum LX tantum curribus emisisse. qui quidem veluti ad speculandum missi, satis multi etiam non bene instructi erant vt nimirum expeditius sese recipere possent: at verò ad arcendum hostes nondum transgressos, aut cum eis iam transgressis confligendum, nequaquam pares erant. Cæterùm duo millia equitum secum duxisse Pori filium scribit, currus CXX. at priusquam eò peruenisset, Alexandrum etiam vltimum ex insula vadum transisse. Idem Aristobulus narrat Alexandrum primò sagittarios equestres in illos emisisse: ipsum verò equites duxisse, existimantem Porum cum vniuerso equitatu aduentare. equitatum verò primo loco positum, reliquum exercitum præcessisse. Postquam autem ex speculatoribus numerum hostium Indorum cognouit, tum acriter cum equitatu quem penes se habebat in eum inuectum fuisse: illos in fugam versos, simulac Alexandrum ipsum equitúmque qui ei aderant agmen non exporrectâ acie sed turmatim in sese ferri viderunt. ex his equites quidem CCCC cæsos esse, atque in iis etiam Pori filium, currúsque vnà cum equis captos, quod & tardiores in fuga essent, &

A ἐκέλευσεν, οὐ πολὺ ἀποδέοντας τῶν ἑξακισχιλίων· αὐτὸς δὲ ὅτι κρατεῖν ἐδόκει τῇ ἵππῳ, τοὺς ἱππέας μόνους ἀναλαβὼν σπουδῇ ἡγεῖτο, ὄντας ἐς πεντακισχιλίους. Ταύρωνι δὲ τῷ τοξάρχῃ προσέταξε τοὺς τοξότας ἐπάγειν τῇ ἵππῳ καὶ αὐτοὺς σπουδῇ. γνώμην δὲ ἐπεποίητο, ὡς εἰ μὲν προσμίξειαν αὐτῷ οἱ ἀμφὶ τὸν Πῶρον ξὺν τῇ δυνάμει ἁπάσῃ, ἢ κρατήσειν αὐτῶν οὐ χαλεπῶς τῇ ἵππῳ προσβαλὼν, ἢ ἀπομαχεῖσθαί γε ἔστε τοὺς πεζοὺς ἐν τῷ ἔργῳ ἐπιγενέσθαι. εἰ δὲ πρὸς τὴν τόλμαν τῆς διαβάσεως ἄτο-
B πον γενομένην οἱ Ἰνδοὶ ἐκπλαγέντες φεύγοιεν, οὐ πόρρωθεν ἕξεσθαι αὐτῶν κατὰ τὴν φυγὴν, ὡς πλείονα ἐν τῇ ἀποχωρήσει τὸν φόνον γενόμενον, ὀλίγον ἔτι ὑπολείπεσθαι αὐτῷ τὸ ἔργον. Ἀριστόβουλος δὲ τὸν Πώρου παῖδα λέγει φθάσαι ἀφικόμενον ξὺν ἅρμασιν ὡς ἑξήκοντα, πρὶν τὸ ὕστερον ἐκ τῆς νήσου τῆς μικρᾶς περᾶσαι Ἀλέξανδρον. καὶ τοῦτον δυνηθῆναι ἂν εἶρξαι Ἀλέξανδρον τῆς διαβάσεως, χαλεπῶς καὶ μηδενὸς εἴργοντος περαιωθέντα· εἴπερ οὖν καταπηδήσαντες οἱ Ἰνδοὶ ἐκ τῶν ἁρμάτων προσέ-
C κειντο τοῖς πρώτοις τῶν ἐκβαινόντων· ἀλλὰ παραλλάξαι γὰρ ξὺν τοῖς ἅρμασι, καὶ ἀκίνδυνον ποιῆσαι Ἀλεξάνδρῳ τὴν διάβασιν· καὶ ἐπὶ τούτους ἀφεῖναι Ἀλέξανδρον τοὺς ἱπποτοξότας, καὶ τραπῆναι αὐτοὺς οὐ χαλεπῶς πληγὰς λαμβάνοντας. οἱ δὲ, καὶ μάχην λέγουσιν ἐν τῇ ἐκβάσει γενέσθαι τῶν Ἰνδῶν τῶν ξὺν τῷ παιδὶ τῷ Πώρου ἀφιγμένων, πρὸς Ἀλέξανδρόν τε καὶ τοὺς ξὺν αὐτῷ ἱππέας. καὶ γὰρ καὶ ἀφικέσθαι ξὺν μείζονι δυνάμει τὸν Πώρου παῖδα, καὶ αὐτόν τε Ἀλέξανδρον τρωθῆναι πρὸς αὐτοῦ, καὶ τὸν
D ἵππον αὐτοῦ ἀποθανεῖν τὸν Βουκεφάλαν, φίλτατον Ἀλεξάνδρῳ ὄντα· καὶ τοῦτον τρωθέντα ὑπὸ τοῦ παιδὸς τοῦ Πώρου. ἀλλὰ Πτολεμαῖος ὁ Λάγου, ὅτῳ καὶ ἐγὼ ξυμφέρομαι, ἄλλως λέγει. ἐκπεμφθῆναι μὲν γὰρ τὸν παῖδα ὑπὸ τοῦ Πώρου, ἀλλ' οὐχ ἑξήκοντα μόνα ἅρματα ἄγοντα. οὐδὲ γὰρ εἰκὸς Πῶρον ἀκούσαντα ἐκ τῶν σκοπῶν ὅτι δὴ ἢ αὐτὸς Ἀλέξανδρος διαβέβηκε τοῦ Ὑδάσπου τὸν πόρον, ἢ μέρος γέ τι τῆς στρατιᾶς, σὺν ἑξήκοντα ἅρμασι μόνοις ἐκπέμψαι τὸν αὑτοῦ παῖδα· ἃ δὴ ὡς μὲν ἐπὶ κατασκοπὴν ἐκ-
E πεμπόμενα, πολλά τε καὶ οὐκ εὔζωνα ἐς τὴν ἀποχώρησιν ἦν· ὡς δὲ εἰς τὸ εἶρξαί τε τοὺς οὔπω πεπερακότας τῶν πολεμίων καὶ τοῖς ἤδη ἐκβεβηκόσιν ἐπιθέσθαι, οὐδαμῇ ἀξιόμαχα. ἀλλὰ δισχιλίους γὰρ λέγει ἱππέας ἄγοντα ἀφικέσθαι τὸν Πώρου παῖδα, ἅρματα δὲ ἑκατὸν καὶ εἴκοσι. φθάσαι δὲ περάσαντα Ἀλέξανδρον καὶ τὸν ἐκ τῆς νήσου τὸν τελευταῖον πόρον. καὶ ἐπὶ τούτους τὰ μὲν πρῶτα ἐκπέμψαι Ἀλέξανδρον λέγει τοὺς ἱπποτοξότας, αὐτὸν δὲ ἄγειν τοὺς ἱππέας. προσάγειν γὰρ οἰηθῆναι Πῶρον ξὺν τῇ δυ-
F νάμει πάσῃ· τὴν δὲ ἵππον ταύτην προτεταγμένην αὐτῷ προπορεύεσθαι πρὸ τοῦ ἄλλου στρατοῦ. ὡς δὲ κατέμαθεν ἀτρεκῶς τὸ πλῆθος τὸ τῶν Ἰνδῶν, ἐνταῦθα δὴ ὀξέως ἐπιπεσεῖν αὐτοῖς ξὺν τῇ ἀμφ' αὐτὸν ἵππῳ· τοὺς δὲ ἐγκλῖναι, ὡς Ἀλέξανδρόν τε αὐτὸν κατεῖδον καὶ τὸ στῖφος ἀμφ' αὐτὸν τῶν ἱππέων, οὐκ ἐπὶ μετώπου ἀλλὰ κατ' ἴλας ἐμβεβληκός. καὶ τούτων ἱππέας μὲν πεσεῖν ἐς τετρακοσίους, πεσεῖν δὲ καὶ τοῦ Πώρου τὸν παῖδα· τὰ δὲ ἅρματα αὐτοῖς ἵπποις ἁλῶναι, ὄντα τε ἐν τῇ ἀποχωρήσει βαρέα γενόμενα, καὶ ἐν αὐτῷ τῷ

A ἔργῳ ὑπὸ πηλοῦ ἀχρεῖα. Πῶρος δὲ, ὡς αὐτῷ ὅσοι ἱππεῖς ἐκ τῆς φυγῆς διεσώζοντο, Ἀλέξανδρόν τε αὐτὸν πεπερακότα ξὺν τῇ στρατιᾷ ἐς τὸ καρτερώτατον, καὶ τὸν παῖδα ἐν τῇ μάχῃ τετελευτηκότα ἤγγελλον, ἐγίγνετο μὲν καὶ ὣς ἀμφίβολος τῇ γνώμῃ, ὅτι οἱ ἀπὸ τοῦ καταντικρὺ τοῦ μεγάλου στρατοπέδου, οἱ ξὺν Κρατερῷ ὑπολελειμμένοι ἐπιχειροῦντες τῇ διαβάσει ἐφαίνοντο. εἵλετο δὴ οὖν ἐπ᾽ αὐτὸν Ἀλέξανδρον ἐλάσας ξὺν τῇ στρατιᾷ πάσῃ, πρὸς τὸ καρτερώτατόν τε τῶν Μακεδόνων καὶ αὐτὸν τὸν βασιλέα διαγωνίσασθαι· ἀλλὰ καὶ ὣς ὀλίγους τῶν ἐλεφάντων σὺν οὐ B πολλῇ στρατιᾷ αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ στρατοπέδου ἀπέλιπεν, ὡς φοβεῖν ἀπὸ τῆς ὄχθης τοὺς ξὺν Κρατερῷ ἱππέας. αὐτὸς δὲ τήν τε ἵππον ἀναλαβὼν πᾶσαν ἐς τετρακισχιλίους ἱππέας, καὶ τὰ ἅρματα πάντα τριακόσια ὄντα, καὶ τῶν ἐλεφάντων διακοσίους, καὶ τῶν πεζῶν ὅ,τι περ ὄφελος ἐς τρισμυρίους, ἤλαυνεν ὡς ἐπ᾽ Ἀλέξανδρον. ὡς δ᾽ ἐνέτυχε χωρίῳ ἵνα οὐ πηλὸς αὐτῷ ἐφαίνετο, ἀλλ᾽ ὑπὸ ψάμμου γὰρ ξύμπαν ἦν ἄπεδον καὶ στερεὸν ἐς τὰς ἐφόδους τε καὶ ἀναστροφὰς τῶν ἵππων, ἐνταῦθα ἔτασσε τὴν στρατιάν, πρώτους μὲν τοὺς ἐλέφαντας C ἐπὶ μετώπου, διέχοντα ἐλέφαντα ἐλέφαντος οὐ μεῖον πλέθρου, ὡς πρὸ πάσης τε τῆς φάλαγγος τῶν πεζῶν παρατεταθῆναι αὐτῷ τοὺς ἐλέφαντας ἐπὶ μετώπου, καὶ φόβον πάντῃ παρέχειν τοῖς ἀμφ᾽ Ἀλέξανδρον ἱππεῦσιν. ἄλλως τε οὐδὲ ἠξίου ἐς τὰ διαλείποντα τῶν ἐλεφάντων τολμήσειν ἄν τινα ὠσθῆναι τῶν πολεμίων, οὔτε ξὺν ἵπποις διὰ τὸν φόβον τῶν ἵππων, πεζούς τε ἔτι μεῖον. κατὰ στόμα τε γὰρ ἂν πρὸς τῶν ὁπλιτῶν προσβαλλόντων εἴργεσθαι καὶ καταπατηθήσεσθαι, ἐπιστρεψάντων ἐπ᾽ αὐτοὺς τῶν ἐλεφάντων. ἐπὶ τούτοις δὲ οἱ D πεζοὶ αὐτῷ ἐτετάχατο, οὐκ ἴσον τὸ μέτωπον τοῖς θηρίοις ἐπέχοντες, ἀλλ᾽ ἐν δευτέρῳ μετώπῳ μετὰ τοὺς ἐλέφαντας, ὅσον ἐς τὰ διαλείποντα ἐπ᾽ ὀλίγον ἐμβεβλῆσθαι τοὺς λόχους. ἦσαν δ᾽ αὐτῷ καὶ κατὰ τὰ κέρατα ἔτι ὑπὲρ τοὺς ἐλέφαντας πεζοὶ ἐφεστηκότες. ἑκατέρωθεν δὲ τῶν πεζῶν ἡ ἵππος αὐτῷ ἐτέτακτο, καὶ πρὸ ταύτης τὰ ἅρματα ἑκατέρωθεν. αὕτη μὲν ἡ Πώρου τάξις ἦν. Ἀλέξανδρος δὲ ὡς ἤδη καθεώρα τοὺς Ἰνδοὺς ἐκτασσομένους, ἐπέστησε τοὺς ἱππέας τοῦ πρόσω, E ὡς ἀναλαμβάνειν τῶν πεζῶν τοὺς ἀεὶ προσάγοντας. ὡς δὲ καὶ ἡ φάλαγξ αὐτῷ δρόμῳ συνάψασα ὁμοῦ ἤδη ἦν, ὁ δ᾽ οὐκ εὐθὺς ἐκτάξας ἐπῆγεν, ὡς μὴ καματηρούς τε καὶ πνευστιῶντας ἀκμῆσι παραδοῦναι τοῖς βαρβάροις. ἀλλὰ ἐς κύκλους περιϊππεύων ἀνέπαυε τοὺς πεζούς, ἔστε καταστῆναι αὐτοῖς τὸν θυμόν. ὡς δὲ τὴν τάξιν κατεῖδε τῶν Ἰνδῶν, κατὰ μέσον μὲν, ἵνα οἱ ἐλέφαντες προβέβληντο, καὶ πυκνὴ ἡ φάλαγξ κατὰ τὰ διαλείποντα αὐτῶν ἐπιτέτακτο, οὐκ ἔγνω προάγειν, αὐτὰ ἐκεῖνα ὀκνήσας ἅπερ ὁ Πῶρος F τῷ λογισμῷ ξυνθεὶς ταύτῃ ἔταξεν· ἀλλὰ αὐτὸς μὲν ἅτε ἱπποκρατῶν, τὴν πολλὴν τῆς ἵππου ἀναλαβὼν ἐπὶ τὸ εὐώνυμον κέρας τῶν πολεμίων παρήλαυνεν, ὡς ταύτῃ ἐπιθησόμενος. Κοῖνον δὲ πέμπει ἐπὶ τὸ δεξιὸν, τὴν Δημητρίου καὶ τὴν αὐτοῦ ἔχοντα ἱππαρχίαν, κελεύσας, ἐπειδὰν τὸ κατὰ σφᾶς στῖφος τῶν ἱππέων ἰδόντες οἱ βάρβαροι ἀντιπαριππεύωσιν, αὐτὸν κατόπιν ἔχεσθαι αὐτῶν. τὴν πεζὴν δὲ τὴν φάλαγγα Σελεύκῳ καὶ Ἀντιγένει καὶ Ταύρωνι προσέταξεν ἄγειν.

limus curſum impediret. Porum verò, ſimulac qui fuga euaſerant equites nuntiarunt, Alexandrum cum maiore exercitus parte traieciſſe, filiúmque in pugna cæſum, ancipitis conſilij vel eo præcipuè nomine eſſe factū, quòd qui cū Cratero relicti erant tranſitum quoque tentare viderentur. Tandē ſtatuiſſe Alexandro cum vniuerſo exercitu occurrere, & aduerſus Macedones, vtpote firmiſſimam exercitus partem, regémque ipſum pugnam inire. quod tamen ita fecit, vt elephantos nonnullos atque aliquam exercitus partem apud caſtra relinqueret, qui Crateri equitibus ex ripa terrori eſſent. Ipſe aſſumto vniuerſo equitatu (qui quatuor millium erat) & curribus CCC, elephantis CC, peditibus verò qui viui eſſe poſſent XXX millibus, aduerſus Alexandrum contendit. quúmque ad campum minimè lutoſum veniſſet, quem arena planum firmúmque fecerat, & ducendo circumagendóque equitatui idoneum, exercitū hoc pacto inſtruit. Elephātos primùm in fronte collocat, centum pedum ſpatio inter ſe diſiunctos, qui ante vniuerſam peditum phalangem exporrecti ſtarent, metúmque Alexandri equitibus incuterent. neque enim putabat quenquam hoſtium per illa elephantorum interſtitia penetrare auſurum, ſed ne equites quidem, equitum metu: pedites verò multo minus, quòd & armati milites eos ex aduerſo ferientes propulſaturi, & elephanti proculcaturi eſſent. Poſt hos collocati erant pedites: non quidem in eadem cum elephantis ſerie, ſed ſecundo poſt elephantos ordine, adeo vt fere ipſis interſtitiis interiecta eſſent agmina. Adhæc ad cornua aciei pedites elephantis impoſuerat. vtrúque verò peditum latus equitatu cinxerat, equitatum vtrinque curribus munierat. Atque hæc quidem Pori acies erat. Alexander ſimulatque Indos acie inſtructa ſtantes vidit, equites ſubſiſtere iubet, vt paulatim aduenientes pedites reciperet, quúmque iam phalanx curſim ſeſe cum reliquis copiis coniunxiſſet, Alexander non continuò eos in aciem eduxit, ne curſus celeritate defatigatos atque anhelos barbaris obiiceret: ſed in orbem equitatum ducens, reſpirandi locum peditibus dedit, donec animum recollegiſſent. Acie itaque Indorum conſpecta, non à fronte, qua parte elephanti obiecti erant, & peditum agmina per interſtitia collocata, impetum facere ſtatuit, id ipſum metuens quod Porum ad ita inſtruendam aciem induxerat: ſed ipſe (vt qui equitatu ſuperior erat) aſſumta maiore equitum parte in ſiniſtrum Pori cornu mouet, tanquam ea parte irrupturus. Cœnum ad dextrum cornu mittit, ſuas & Demetrij turmas ducentem, mandatis additis, vt quum barbari ſuū equitatum aduerſus agmen equitum quod eos adoriebatur ducerent, eorum terga premerent. peditum autem phalangem Seleuco, Antigeni & Tauroni ducendam dedit,

vtque non prius prçlium ineant iubet, quàm equitatum hostilem & phalangem à suis equitibus perturbatam viderint. Quúmque intra teli iactum appropinquasset, cõfestim sagittarios equestres circiter mille in sinistrum Indorum cornu immittit, vt frequentia telorum & equorum irruptione hostes ex ea parte cõstitutos turbarent. Ipse etiam equitatum amicorum apud se habens ad sinistrum barbarorũ cornu contendit, eo consilio vt prius perturbatos aggrediatur, quàm equitatus phalangi admoueri posset. Interea Indi omni ex parte conglomerati equitatum contra Alexandrum, impetum eius propulsaturi, ducunt. quum statim Cœnus cum suis copiis, vti ei imperatum erat, eorum tergo imminet. quod conspicati Indi equitatum in duas acies diducere sunt coacti, atque eam quidem quæ & pluribus & prçstantioribus copiis constabat, in Alexandrũ: alteram verò in Cœnum ducebant. quod quidem statim Indnrum ordines pariter atque animos turbauit. Alexander opportunitate rei animaduersa, interea dum se equitatus in duas partes diuidit, in eam quę in se conuersa erat impetum facit. quem quum Indi sustinere non possent, ad elephantos tanquam ad amicos muros confugiunt. quorum rectores quum belluas in equitatum concitassent, Macedonum phalanx inuecta telorum iactu tum sessores tum elephantos ipsos omni ex parte premebat. eràtque hæc pugna nulli priorum certaminum similis. Belluæ enim in peditum agmina delatæ, quacunque sese vertebant Macedonũ phalangem quantumuis densam perfringebant: adhæc Indorum equites quum peditatum laborare viderent, denuo conuersi equitatum inuadebant. qui quum iterum ab iis qui circa Alexandrum erant victi essent, (quippe qui & robore & peritia rei militaris longe erant superiores) ad elephantos rursus confugiebant. Interea vniuersus Alexandri equitatus iam in vnum agmen conglomeratus, non quidem ipsius mandato, sed in ipso certamine in eum ordinem redactus, quacunque in agmina Indorum incidebat, cum multa cæde discedebat. Belluæ verò quum iam in angustum redactæ essent, nõ minus damni suis quàm hostibus inferebant, multis dum vexantur atque agitantur protritis. Equitibus itaque angusto loco cum elephantis conclusis magna strages edebatur. plerique etiam elephantorum tectores telorum iactu saucij, ipsique elephanti partim vulnerati partim defatigati & rectoribus destituti non amplius in pugna certum locum tenebant, sed vulnerum impatiẽtia, rabie instinctis similes, nullo discrimine suos iuxta atque hostes proculcabant atque interimebant. At Macedones maiorem loci amplitudinem ex animi sententia nacti, irruentibus in se belluis cedebant: contra, recedentes iaculis cõfodiebant. At Indi qui circum elephantos versabantur maiore damno afficiebantur. Postquam verò belluæ defatigatæ non iam amplius validos impetus facerent, sed ægrè

A μὴ πρόσθεν ἢ ἅπτεσθαι τοῦ ἔργου, πρὶν ὑπὸ τῆς ἵππου
τῆς ἀμφ' αὐτὸν τεταραγμένην τήν τε φάλαγγα τῶν
πεζῶν καὶ τοὺς ἱππέας κατίδωσιν. ἤδη τε ἐντὸς βέ-
λους ἐγίγνετο, καὶ ἐφῆκεν ἐπὶ τὸ κέρας τὸ εὐώνυμον
τῶν Ἰνδῶν τοὺς ἱπποτοξότας, ὄντας ἐς χιλίους, ὡς τα-
ράξαι τοὺς ταύτῃ ἐφεστηκότας τῶν πολεμίων, τῇ πυκνό-
τητί τε τῶν τοξευμάτων, καὶ τῶν ἵππων τῇ ἐπελάσει.
καὶ αὐτὸς δὲ τοὺς ἑταίρους ἔχων τοὺς ἱππέας παρήλαυ-
νεν ὀξέως ἐπὶ τὸ εὐώνυμον τῶν βαρβάρων, κατὰ κέρας
ἔτι τεταραγμένοις ἐμβαλεῖν σπουδὴν ποιούμενος,
B πρὶν ἐπὶ φάλαγγος ἐκταχθῆναι αὐτοῖς τὴν ἵππον.
ἐν τούτῳ δὲ οἵ τε Ἰνδοὶ τοὺς ἱππέας πάντοθεν ξυναλί-
σαντες παρήππευον Ἀλεξάνδρῳ, ἀντιπαρεξάγοντες
τῇ ἐλάσει. καὶ οἱ περὶ Κοῖνον, ὡς παρήγγελτο, κατόπιν
αὐτοῖς ἐπεφαίνοντο. ταῦτα ξυνιδόντες οἱ Ἰνδοὶ, ἀμ-
φίστομον ἠναγκάσθησαν ποιῆσαι τὴν τάξιν τῆς ἵππου,
τὴν μὲν ὡς ἐπ' Ἀλέξανδρον τὴν πολλήν τε καὶ κρα-
τίστην· τὴν δὲ ὡς ἐπὶ Κοῖνόν τε καὶ τοὺς ἅμα τούτῳ
ἐπέστρεφον. τοῦτό τε οὖν εὐθὺς ἐτάραξε τὰς τάξεις τε
C καὶ τὰς γνώμας τῶν Ἰνδῶν. καὶ Ἀλέξανδρος ἰδὼν τὸν
καιρὸν, ἐν αὐτῇ τῇ ἐπὶ θάτερα ἐπιστροφῇ τῆς ἵππου,
ἐπιτίθεται τοῖς καθ' αὐτόν· ὥστε οὐδὲ τὴν ἐμβολὴν
ἐδέξαντο τῶν ἀμφ' Ἀλέξανδρον ἱππέων οἱ Ἰνδοὶ, ἀλ-
λὰ κατηράχθησαν ὥσπερ εἰς τεῖχός τι φίλιον ἐς τοὺς
ἐλέφαντας· καὶ ἐν τούτῳ οἱ ἐπιστάται τῶν ἐλεφάντων
ἀντεπῆγον τῇ ἵππῳ τὰ θηρία. καὶ ἡ φάλαγξ αὐτὴ
τῶν Μακεδόνων ἀντεπήει πρὸς τοὺς ἐλέφαντας, τοὺς
ἐπιβάτας αὐτῶν ἀκοντίζοντες, καὶ αὐτὰ τὰ θηρία
περισταδὸν πάντοθεν βάλλοντες. καὶ ἦν τὸ ἔργον οὐ-
δενὶ τῶν πρόσθεν ἀγώνων ἐοικός. τά τε γὰρ θηρία ἐπεκ-
D θέοντα ἐς τὰς τάξεις τῶν πεζῶν, ὅπῃ ἐπιστρέψειεν, ἐ-
κεράϊζε καίπερ πυκνὴν οὖσαν τὴν Μακεδόνων φά-
λαγγα· καὶ οἱ ἱππεῖς οἱ τῶν Ἰνδῶν τοὺς πεζοὺς ἰδόντες
ξυνεστηκὸς τὸ ἔργον, ἐπιστρέψαντες αὖθις καὶ αὐτοὶ
ἐπήλαυνον τῇ ἵππῳ. ὡς δὲ πάλιν ἐκράτησαν αὐτῶν
οἱ ἀμφ' Ἀλέξανδρον, τῇ τε ῥώμῃ καὶ τῇ ἐμπειρίᾳ πο-
λὺ προέχοντες, ὡς ἐπὶ τοὺς ἐλέφαντας αὖθις κατει-
λήθησαν· καὶ ἐν τούτῳ πᾶσα ἡ ἵππος Ἀλεξάνδρῳ ἐς
μίαν ἴλην ἤδη ξυνηγμένη, οὐκ ἐκ παραγγέλμα-
τος, ἀλλὰ ἐν τῷ ἀγῶνι αὐτῷ ἐς τήνδε τὴν τάξιν κα-
E ταστᾶσα, ὅποι προσπέσοι τῶν Ἰνδῶν ταῖς τάξεσι, ξὺν
πολλῷ φόνῳ ἀπελύοντο. καὶ ἐς στενὸν ἤδη κατειλημ-
μένων τῶν θηρίων, οὐ μείω πρὸς αὐτῶν οἱ φίλοι ἤπερ
οἱ πολέμιοι ἐβλάπτοντο, ἐν ταῖς ἐπιστροφαῖς τε καὶ
τοῖς ὠθισμοῖς καταπατούμενοι. τῶν τε οὖν ἱππέων,
οἷα δὴ ἐν στενῷ περὶ τοὺς ἐλέφαντας εἰλουμένων, πο-
λὺς φόνος ἐγίγνετο. καὶ οἱ ἡγεμόνες τῶν ἐλεφάν-
των οἱ πολλοὶ κατηκοντισμένοι ἦσαν. καὶ αὐτοὶ οἱ ἐλέ-
φαντες τὰ μὲν τιτρωσκόμενοι, τὰ δὲ ὑπό τε τῶν πόνων
καὶ ἐρημίας ἡγεμόνων, οὐκέτι διακεκριμένοι ἐν τῇ
F μάχῃ ἦσαν: ἀλλ' οἷα δὴ ὑπὸ τοῦ κακοῦ ἔκφρονες, φι-
λίοις τε ὁμοῦ καὶ πολεμίοις προσφερόμενοι, πάντα
τρόπον ἐξώθουν τε καὶ κατεπάτουν καὶ κατέκαινον.
ἀλλ' οἱ μὲν Μακεδόνες ἅτε ἐν εὐρυχωρίᾳ τε καὶ κατὰ
γνώμην τὴν σφῶν προσφερόμενοι τοῖς θηρίοις, ὅπῃ
μὲν ἐπιφέροιντο, εἶκον· ἀποστραφέντων δὲ εἴχοντο ἐσ-
ακοντίζοντες. οἱ δὲ Ἰνδοὶ ἐν αὐτοῖς ἀναστρεφόμενοι,
τὰ πλείω ἤδη πρὸς ἐκείνων ἐβλάπτοντο. ὡς δὲ κεκμη-
κότα τε ἦν τὰ θηρία, καὶ οὐκέτι αὐτοῖς ἐρρωμέναι αἱ ἐκ-

ἀθρόοι ἐγίγνοντο, ἀλλὰ συνεχόμενοι μόνον διαχεόμενα, ὥσπερ αἱ πρύμναν κρουόμεναι νῆες, ἐπὶ πόδα ὑπεχώρουν. αὐτὸς μὲν Ἀλέξανδρος περιβάλλει ἐν κύκλῳ τὴν ἵππον τῇ πάσῃ τάξει, τοὺς πεζοὺς δὲ ξυνασπίσαντας ὡς ἐς πυκνοτάτην ξύγκλεισιν ἐπάγειν τὴν φάλαγγα ἐσήμηνε. καὶ οὕτως οἱ μὲν ἱππεῖς τῶν Ἰνδῶν πλὴν ὀλίγων κατεκόπησαν ἐν τῷ ἔργῳ· ἐκόπτοντο δὲ καὶ οἱ πεζοὶ πανταχόθεν ἤδη προσκειμένων τῶν Μακεδόνων. καὶ ἐν τούτῳ, ἵνα διέσχεν ἡ ἵππος ἡ Ἀλεξάνδρου, ἐς φυγὴν πάντες ἐπεστράφησαν. καὶ ἐν τῷ αὐτῷ Κρατερός τε καὶ οἱ ἄλλοι ὅσοι τῆς στρατιᾶς τῆς Ἀλεξάνδρου ἐπὶ τῇ ὄχθῃ τοῦ Ὑδάσπου ὑπολελειμμένοι ἡγεμόνες ἦσαν, ὡς νικῶντα λαμπρῶς Ἀλέξανδρον κατεῖδον, ἐπέρων καὶ αὐτοὶ τὸν πόρον. καὶ οὗτοι οὐ μείονα τὸν φόνον ἐν τῇ ἀποχωρήσει τῶν Ἰνδῶν ἐποίησαν, ἀκμῆτες ἀντὶ κεκμηκότων τῶν ἀμφ᾽ Ἀλέξανδρον ἐπιγενόμενοι τῇ διώξει. ἀπέθανον δὲ τῶν Ἰνδῶν πεζοὶ μὲν ὀλίγον ἀποδέοντες τῶν δισμυρίων, ἱππεῖς δὲ ἐς τρισχιλίους. τὰ δὲ ἅρματα ξύμπαντα κατεκόπη. καὶ Πώρου δύο παῖδες ἀπέθανον· καὶ Σπιτάκης ὁ νομάρχης τῶν ταύτῃ Ἰνδῶν, καὶ τῶν ἐλεφάντων καὶ ἁρμάτων οἱ ἡγεμόνες, καὶ οἱ ἱππάρχαι, καὶ οἱ στρατηγοὶ τῆς στρατιᾶς τῆς Πώρου ξύμπαντες. ἐλήφθησαν δὲ καὶ οἱ ἐλέφαντες, ὅσοι γε αὐτοῦ αὐτοῦ μὴ ἀπέθανον. τῶν δ᾽ ἀμφ᾽ Ἀλέξανδρον πεζοὶ μὲν, ἀπὸ ἑξακισχιλίων τῶν ἐν τῇ πρώτῃ προσβολῇ γενομένων, ἐς ὀγδοήκοντα μάλιστα ἀπέθανον· ἱππεῖς δὲ τῶν μὲν ἱπποτοξοτῶν, οἳ δὴ καὶ πρῶτοι τοῦ ἔργου ἥψαντο, δέκα· τῆς δὲ ἑταιρικῆς ἵππου, ἀμφὶ τοὺς εἴκοσι· τῶν δὲ ἄλλων ἱππέων, ὡς διακόσιοι. Πῶρος δὲ μεγάλα ἔργα ἐν τῇ μάχῃ ἀποδειξάμενος, μὴ ὅτι στρατηγοῦ ἀλλὰ καὶ στρατιώτου γενναίου, ὡς τῶν τε ἱππέων τὸν φόνον κατεῖδε, καὶ τῶν ἐλεφάντων τοὺς μὲν αὐτοῦ πεπτωκότας, τοὺς δὲ ἐρήμους τῶν ἡγεμόνων λυπηροὺς πεπλανημένους, τῶν δὲ πεζῶν αὐτῷ οἱ πλείους ἀπολώλεσαν· οὐχ ὥσπερ Δαρεῖος ὁ μέγας βασιλεὺς ἐξάρχων τοῖς ἀμφ᾽ αὐτὸν τῆς φυγῆς ἀπεχώρει, ἀλλὰ ἔστε γὰρ ὑπέμενέ τι τῶν Ἰνδῶν ἐν τῇ μάχῃ ξυνεστηκός, ἐς τοσόνδε ἀγωνισάμενος. τετρωμένος δὲ τὸν δεξιὸν ὦμον, ὃν δὴ γυμνὸν μόνον ἔχων ἐν τῇ μάχῃ ἀνεστρέφετο (ἀπὸ γὰρ τοῦ ἄλλου σώματος ἤρκει αὐτῷ τὰ βέλη ὁ θώραξ) περιττὸς ὢν κατά τε τὴν ἰσχὺν, καὶ τὴν ἁρμονίαν, ὡς ὕστερον καταμαθεῖν θεωμένοις ἦν, τότε δὴ καὶ αὐτὸς ἀπεχώρει ἐπιστρέψας τὸν ἐλέφαντα. καὶ Ἀλέξανδρος μέγαν τε αὐτὸν καὶ γενναῖον ἄνδρα ἰδὼν ἐν τῇ μάχῃ, σῶσαι ἐπεθύμησε. πέμπει δὴ παρ᾽ αὐτὸν πρῶτα μὲν Ταξίλην τὸν Ἰνδόν. καὶ Ταξίλης προσιππεύσας ἐφ᾽ ὅσον οἱ ἀσφαλὲς ἐφαίνετο τῷ ἐλέφαντι ὃς ἔφερε τὸν Πῶρον, ἐπιστῆσαί τε ἠξίου τὸ θηρίον (οὐ γὰρ εἶναί οἱ ἔτι φεύγειν) καὶ ἀκοῦσαι τῶν παρ᾽ Ἀλεξάνδρου λόγων. ὁ δὲ ἰδὼν ἄνδρα ἐχθρὸν ἐκ παλαιοῦ τὸν Ταξίλην, ἐπιστρέψας ἀνήγετο ὡς ἀκοντίσων. καὶ ἂν καὶ κατέκανεν αὐτόν, εἰ μὴ ὑποφθάσας ἐκεῖνος ἀπήλασεν ἀπὸ τοῦ Πώρου πρόσω τὸν ἵππον. Ἀλέξανδρος δὲ οὐδὲ ἐπὶ τῷδε, τῷ Πώρῳ χαλεπὸς ἐγίγνετο. ἀλλ᾽ ἄλλους τε ἐν μέρει ἔπεμπε, καὶ δὴ καὶ Μερόην ἄνδρα Ἰνδόν, ὅτι φίλον εἶναι ἐκ παλαιοῦ τῷ Πώρῳ τὸν Μερόην ἔμαθε. Πῶρος δὲ ὡς τὰ παρὰ τοῦ Μερόου ἤκουσε, καὶ ἐκ τῆς δίψης ἅμα ἐκρατεῖτο, ἐπέστησέ τε τὸν ἐλέφαντα καὶ κατέβη ἀπ᾽ αὐτοῦ. ὡς δὲ ἔπιέ τε καὶ

A membra trahentes instar nauis puppi inhibita pedem retro ferrenti Alexāder repentè omni equitatu hostibus circumfuso, signo dato imperat vti pedites inter se consertis scutis confertissimáque phalange in eos ferantur. atque ita vndique circumuenti Indorum equites omnes ferè ea in pugna cęsi sūt. Peditum etiam, irruentibus omni ex parte Macedonibus, magna strages edita est. Tum omnes, qua Alexandri equitatus semotior erat in fugam vertuntur. Interea Craterus aliique duces qui cum eo ad ripam Hydas-
B pis relicti fuerant, manifesta Alexandri victoria conspecta, amnem traiiciunt. qui quidem non minorem fugientium Indorum cædem ediderunt, quippe qui integri fessis Alexandri militibus in insequendo succederent. Cæsi sunt ex Indis pedites paulo minus XX M. equites III M. currus omnes dissipati. duo Pori filij interfecti. Spitarches etiam Indorum illius regionis præses, omnésque elephantorum & curruum præfecti, & equitatus ac peditatus Pori duces. elephanti etiam qui in pugna cæsi non erant,
C capti. Ex peditatu Alexandri, qui VI M numero primum conflictum adierunt, LXXX summum desiderati. ex sagittariis equestribus, qui quidem primi pugnam aggressi sunt, X. ex amicorum equitatu XX. ex reliquo omni equitatu CC. Porus qui in ea pugna rem præclarè gesserat, non ducis solùm verumetiam strenui militis officio functus, conspecta equitum cæde, quúmque elephantorum alios prostratos, alios absque rectoribus & saucios errare, peditatus etiam ma-
D ximam partem interiisse cerneret: non tamen veluti magnus ille rex Darius qui ex suis fugam primus inierat, trepidus fugit, sed quamdiu partem aliquam Indorum pugnantem vidit, tamdiu etiam ipse constixit. quũ verò in dextro humero, quem quidem solum in pugna nudum ferebat, vulnus accepisset (nam à reliquo corpore thorax facilè tela propulsabat) ipse alioqui insigni & robore & membrorum conuenientia præditus, vt postea eius conspectus docuit, conuerso elephante recessit. Alexander, quòd
E magnum ac generosum virum in pugna se præstitisset, saluum cupiebat. ac primum quidem Taxilem Indum ad eum mittit. qui quum adequitasset, séque Poro, quantum per elephantem qui eum gestabat tutum erat, coniunxisset, & Porum rogasset vt sisteret elephantum (neque enim amplius fugere posse) vti Alexandri postulata acciperet, viso Taxile vetere hoste, conuersus in eum ferebatur, tanquam lancea petiturus. & quidem fortassis interfecisset, nisi ille confestim
F cum equo è Pori conspectu se proripuisset. Alexander ne hanc quidem ob causam Poro succensebat, sed alios atque alios nihilominus submittebat, & in iis Meroem hominem Indum, quòd veterem ei cum Poro amicitiam intercedere accepisset. Porus Merois oratione audita, & quòd vehementi siti premebatur, cum elephanto substitit atque ex eo descendit. Quúmque bibisset, ac

Curt. Tum belluam in fugam concitat sequente Alexandro.

A nonnihil respirasset, continuò illum ad Alexandrum adducit. Alexander vt eum appropinquare intellexit, nonnihil ante aciē progressus, amicis aliquot comitatus Poro obuiam iuit, equúmq; sistens, *magnitudinē Pori (erat enim quinq; cubitos altus) & pulchritudinem simul admiratus est, quódque nullū adhuc seruitutis animo conceptæ specimē præ se ferre videretur, sed vt generosus cum alio generoso viro congressus, pro regno suo aduersus alium regem decertasset. *Tum Alexander prior eum compellans, quid sibi fieri cuperet dicere iussit. Cui Porum respondisse ferunt, B Vt me regiè tractes Alexander. Porro Alexander ea oratione delectatus, Hoc tibi, inquit, Pore mea causa cōtinget: tu quod tua causa tibi gratum sit postula. Cui Porus, omnia iis quæ dixisset contineri, respondit. Quo responso lætior Alexander, Poro *regnū Indorū restituit, & vltra pristinū imperiū aliā ei regionem vetere ampliorem adiecit. atq; ita & regiè hominē generosum tractauit, & fido in posterum amico ad omnia est vsus. Huiusmodi exitum habuit pugna Alexandri C aduersus Porum & Indos trans Hydaspem amnem colentes, archonte Athenis Hegemone, mense Martio. Porro eo loco quo & pugna commissa fuerat & quo ad traiiciendū Hydaspem mouerat, vrbes *condidit. atque illam quidem à victoria aduersus Indos parta Nicæam appellauit: alteram, Bucephalam in equi sui Bucephali memoriam, qui quidē eo loci interiit, non quidē ab aliquo vulneratus, sed laboribus pariter atq; ætate fractus. Siquidem trigesimum annum agebat, quum hæc defatigatio ei accideret. multos verò etiā D antea labores, multa pericula cum Alexādro adierat, solúmq; Alexandrū sessorem admittebat, reliquos reiiciebat, magnitudine simul corporis eximia atque animo generoso præditus. Nota ei insignita erat bouis caput, cuius etiam causa nomen ei Bucephalo inditū est. vel quòd, vt aliis placet, quum ipse nigri coloris esset, albam in capite notam haberet, bouis capiti perquàm similē. Hunc ipsum equum quum in Vxiorum regione amisisset Alexander, per vniuersam regionem procla- E mari iussit, nisi equum ei reducerēt, se Vxios omnes ad internecionē interfecturū. ad hoc edictum equus reductus fuit. adeo hic charus Alexādro, & Alexander terribilis barbaris fuit. Et hęc quidē in laudē Bucephali Alexandri causa dicta sint. Alexander quū iis qui in pugna cecidissent debitum honorem persoluisset, sacrificiáq; consueta diis pro victoria fecisset, ludis etiā gymnicis atq; equestribus ad Hydaspis ripam habitis, eo loco quo primū cum exercitu traiecit, Craterū ibi F cū parte copiarū reliquit, qui vrbes quas ibi cōdere cœperat exædificaret, muróq; cingeret. Ipse in Indos Pori regno finitimos mouit. hi Glaucanicæ, vt autor est Aristobulus, dicebātur: vt verò Ptolemęus, Glausę. at quonā tandē nomine appellati fuerint nō laboro. Alexāder regionē eorū ingressus est, equitatus amicorū alterā partē apud se habens, & ex singulis peditū phalangibus selectissimos quosq;, equestres sagittarios omnes, Agria-

Cur. Porus humanæ magnitudinis propemodum excesserat formam.

Cur. Interrogatus quid ipse victorem statuere debere censeret &c.

Cur. In amicorū numerū receptus donauit ampliore regno quā tenuit.

Cur. Rex duabus vrbibus conditis in vtraq; fluminis quod superauerat ripa &c.

A ἀνέψυξεν, ἄγει αὐτὸν σπουδῇ παρ' Ἀλέξανδρον. καὶ ὁ μὲν ἤγετο· Ἀλέξανδρος δὲ ὡς προσάγοντα ἐπύθετο, προσιππεύσας πρὸ τῆς τάξεως ξὺν ὀλίγοις τῶν ἑταίρων ἀπαντᾷ τῷ Πώρῳ, καὶ ἐπιστήσας τὸν ἵππον, τό, τε μέγεθος ἐθαύμαζεν ὑπὲρ πέντε πήχεις μάλιστα ξυμβαῖνον, καὶ τὸ κάλλος τοῦ Πώρου, καὶ ὅτι οὐ δεδουλωμένος τῇ γνώμῃ ἐφαίνετο, ἀλλ' ὥσπερ ἀνὴρ ἀγαθὸς ἀνδρὶ ἀγαθῷ προσελθεῖν, ὑπὲρ βασιλείας τῆς αὐτοῦ πρὸς βασιλέα ἄλλον καλῶς ἠγωνισμένος. ἔνθα δὴ Ἀλέξανδρος πρῶτος προσειπὼν αὐτόν, λέγειν ἐκέλευσεν ὅ,τι οἱ γενέσθαι ἐθέλοι. Πῶρον δὲ ἀποκρίνασθαι λόγος, ὅτι βασιλι- B κῶς μοι χρῆσαι, ὦ Ἀλέξανδρε· καὶ Ἀλέξανδρος ἡσθεὶς τοῦ λόγου, Τοῦτο μὲν ἔσται σοι ὦ Πῶρε, ἔφη, ἐμοῦ ἕνεκα· σὺ δὲ σαυτοῦ ἕνεκα ὅ,τι σοὶ φίλον ἀξίου. ὁ δέ, πάντα ἔφη ἐν τούτῳ ἐνεῖναι. καὶ Ἀλέξανδρος τούτῳ ἔτι μᾶλλον τῷ λόγῳ ἡσθείς, τήν τε ἀρχὴν τῷ Πώρῳ τῶν τε αὐτῶν Ἰνδῶν ἔδωκε, καὶ ἄλλην ἔτι χώραν πρὸς τῇ πάλαι οὔσῃ πλείονα τῆς πρόσθεν προσέθηκε. καὶ οὕτως αὐτός τε βασιλικῶς κεχρημένος ἦν ἀνδρὶ ἀγαθῷ, καὶ ἐκείνῳ ἐκ τούτου ἐς ἅπαντα πιστῷ ἐχρήσατο. τοῦτο τὸ τέλος τῇ μάχῃ τῇ πρὸς Πῶρόν τε καὶ τοὺς ἐπέκεινα τοῦ Ὑδάσπου ποτα- C μοῦ Ἰνδοὺς Ἀλεξάνδρῳ ἐγένετο, ἐπ' ἄρχοντος Ἀθηναίοις Ἡγεμόνος, μηνὸς Μουνυχιῶνος. Ἵνα δὲ ἡ μάχη ξυνέβη, καὶ ἔνθεν ὁρμηθεὶς ἐπέρασε τὸν Ὑδάσπην ποταμόν, πόλεις ἔκτισεν Ἀλέξανδρος. καὶ τὴν μέν, Νίκαιαν, τῆς νίκης τῆς κατ' Ἰνδῶν ἐπώνυμον ὠνόμασε· τὴν δέ, Βουκεφάλαν, ἐς τοῦ ἵππου τοῦ Βουκεφάλου τὴν μνήμην· ὃς ἀπέθανεν αὐτοῦ, οὐ βληθεὶς πρὸς οὐδενὸς ἀλλ' ὑπὸ καύματός τε καὶ ἡλικίας. ἦν γὰρ ἀμφὶ τὰ τριάκοντα ἔτη, καματηρὸς γενόμενος. πολλὰ δὲ πρόσθεν ξυγκαμών τε καὶ συγκινδυνεύσας Ἀλεξάνδρῳ, ἀναβαινό- D μενός τε πρὸς μόνου Ἀλεξάνδρου ὁ Βουκέφαλος οὗτος, ὅτι τοὺς ἄλλους πάντας ἀπηξίου ἀμβάτας, καὶ μεγέθει μέγας καὶ τῷ θυμῷ γενναῖος. σημεῖον δέ οἱ ἦν βοὸς κεφαλὴ ἐγκεχαραγμένη, ἐφ' ὅτῳ καὶ τὸ ὄνομα τοῦτο λέγουσιν ὅτι ἔφερεν. οἱ δὲ λέγουσιν ὅτι λευκὸν σῆμα εἶχεν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς, μέλας ὢν αὐτός, ἐς βοὸς κεφαλὴν μάλιστα εἰκασμένον. οὗτος ὁ ἵππος ἐν τῇ Οὐξίων χώρᾳ ἀφανὴς ἐγένετο Ἀλεξάνδρῳ, καὶ Ἀλέξανδρος προεκήρυξεν ἀνὰ τὴν χώραν πάντας ἀποκτενεῖν Οὐξίους, εἰ μὴ ἀπάξουσιν αὐτῷ τὸν ἵππον· καὶ ἀπήχθη εὐ- E θὺς ἐπὶ τῷ κηρύγματι· τοσήδε μὲν σπουδὴ Ἀλεξάνδρῳ ἀμφ' αὐτὸν ἦν, τόσος δὲ Ἀλεξάνδρου φόβος τοῖς βαρβάροις. καὶ ἐμοὶ ἐς τοσόνδε τετιμήσθω ὁ Βουκέφαλος οὗτος Ἀλεξάνδρου ἕνεκα. Ἀλέξανδρος δὲ ἐπειδὴ οἱ ἀποθανόντες ἐν τῇ μάχῃ κεκόσμηντο τῷ πρέποντι κόσμῳ, ὁ δὲ τοῖς θεοῖς τὰ νομιζόμενα ἐπινίκια ἔθυε, καὶ ἀγὼν ἐποιεῖτο αὐτῷ γυμνικὸς καὶ ἱππικὸς αὐτοῦ ἐπὶ τῇ ὄχθῃ τοῦ Ὑδάσπου, ἵναπερ τὸ πρῶτον διέβη ἅμα τῷ στρατῷ, Κρατερὸν μὲν δὴ ξὺν μέρει τῆς στρατιᾶς ὑπελείπετο, τὰς πόλεις ἃς ταύτῃ ἔκτιζεν ἀ- F νιστῶντά τε καὶ ἐκτειχίζοντα· αὐτὸς δὲ ἤλαυνεν ὡς ἐπὶ τοὺς προσχώρους τῇ τοῦ Πώρου ἀρχῇ Ἰνδούς· ὄνομα δὲ ἦν τῷ ἔθνει Γλαυκανῖκαι, ὡς λέγει Ἀριστόβουλος· ὡς δὲ Πτολεμαῖος, Γλαῦσαι. ὁποτέρως δὲ ἔχει τὸ ὄνομα οὔ μοι μέλει. ἐπῄει δὲ τὴν χώραν αὐτῶν Ἀλέξανδρος, τῶν τε ἑταίρων ἱππέων ἔχων τοὺς ἡμίσεας, καὶ τῶν πεζῶν ἀπὸ φάλαγγος ἑκάστης ἐπιλέκτους, καὶ τοὺς ἱπποτοξότας σύμπαντας, καὶ τοὺς Ἀγριᾶνας, καὶ τοὺς τοξότας, καὶ

προσχώρησιν αὐτῷ ὁμολογίᾳ πάντας. καὶ ἔλαβε πόλεις μὲν ἐς τριάκοντα καὶ ἑπτά· ὧν ἵνα ὀλιγοστοὶ ἦσαν οἰκήτορες πεντακισχιλίων οὐκ ἐλάττους ἦσαν, πολλῶν δὲ καὶ ὑπὲρ τοὺς μυρίους. καὶ κώμας πλήθει τε πολλὰς ἔλαβε, καὶ πολυανθρώπους οὐ μεῖον τῶν πόλεων. καὶ ταύτης τῆς χώρας Πώρῳ ἄρχειν ἔδωκε· καὶ Ταξίλην δὲ διαλλάττει Πώρῳ, καὶ Ταξίλην ἀποπέμπει ὀπίσω εἰς τὰ ἤθη τὰ αὑτοῦ. Ἐν τούτῳ δὲ παρά τε Ἀβισάρου πρέσβεις ἧκον, ἐνδιδόντες αὐτόν τε Ἀλεξάνδρῳ Ἀβισάρην καὶ τὴν χώραν ὅσης ἦρχε. καίτοι πρό γε τῆς μάχης τῆς πρὸς Πῶρον γενομένης Ἀλεξάνδρῳ, ἐπενόει Ἀβισάρης καὶ αὐτὸς ξὺν Πώρῳ τάσσεσθαι. τότε δὲ καὶ τὸν ἀδελφὸν τὸν αὑτοῦ ξὺν τοῖς ἄλλοις πρέσβεσι παρ' Ἀλέξανδρον ἔπεμψε, χρήματά τε κομίζοντα, καὶ ἐλέφαντας τεσσαράκοντα, δῶρον Ἀλεξάνδρῳ. ἧκον δὲ παρὰ τῶν αὐτονόμων Ἰνδῶν πρέσβεις παρ' Ἀλέξανδρον, καὶ παρὰ Πώρου ἄλλου τοῦ ὑπάρχοντος Ἰνδῶν. Ἀλέξανδρος δὲ διὰ τάχους Ἀβισάρην ἰέναι παρ' αὐτὸν κελεύει, ἐπαπειλήσας εἰ μὴ ἔλθοι ὅτι αὐτὸν ὄψεται ἥκοντα ξὺν τῇ στρατιᾷ, ἵνα οὐ χαιρήσει ἰδών. ἐν τούτῳ δὲ Φραταφέρνης τε ὁ Παρθυαίων καὶ Ὑρκανίας σατράπης, τοὺς καταλειφθέντας παρὰ οἱ Θρᾷκας ἄγων, ἧκεν ὡς Ἀλέξανδρον· καὶ παρὰ Σισικόττου τοῦ Ἀσσακηνῶν σατράπου ἄγγελοι, ὅτι τόν τε ὕπαρχον σφῶν κατακτείναντες εἶεν οἱ Ἀσσακηνοί, καὶ ἀπ' Ἀλεξάνδρου ἀφεστηκότες. καὶ ἐπὶ τούτους Φίλιππον ἐκπέμπει καὶ Τυριέσπην σὺν στρατιᾷ, τὰ περὶ τὴν Ἀσσακηνῶν χώραν καταστησομένους καὶ κοσμήσοντας. αὐτὸς δὲ ὡς ἐπὶ τὸν Ἀκεσίνην ποταμὸν προὐχώρει. Τούτου τοῦ Ἀκεσίνου τὸ μέγεθος μόνου τῶν Ἰνδῶν ποταμῶν Πτολεμαῖος ὁ Λάγου ἀνέγραψεν. εἶναι γὰρ ἵνα ἐπέρασεν Ἀλέξανδρος αὐτὸν ἐπὶ τῶν πλοίων τε καὶ τῶν διφθερῶν ξὺν τῇ στρατιᾷ, τὸ μὲν ῥεῦμα ὀξὺ τοῦ Ἀκεσίνου, πέτραις μεγάλαις καὶ ὀξείαις, καθ' ὧν φερόμενον βίᾳ τὸ ὕδωρ κυμαίνεσθαί τε καὶ καχλάζειν. τὸ δὲ εὖρος σταδίους ἐπέχειν πεντεκαίδεκα. καὶ τοῖς μὲν δὴ ἐπὶ τῶν διφθερῶν περῶσιν εὐμαρῆ γενέσθαι τὸν πόρον· τοὺς δὲ ἐν τοῖς πλοίοις διαβαίνουσιν, ἐποκειλάντων πολλῶν πλοίων ἐπὶ ταῖς πέτραις καὶ συναραχθέντων, οὐκ ὀλίγους αὐτοῦ ἐν τῷ ὕδατι διαφθαρῆναι. εἴη ἂν οὖν ἐκ τοῦδε τοῦ λόγου ξυντιθέντι τεκμηριοῦσθαι, ὅτι οὐ πόρρω τοῦ ἀληθοῦς ἀναγέγραπται τοῦ Ἰνδοῦ ποταμοῦ τὸ μέγεθος, ὅσοις ἐς τεσσαράκοντα σταδίους δοκεῖ τοῦ Ἰνδοῦ εἶναι τὸ εὖρος, ἵνα μέσως ἔχει αὐτὸς αὑτοῦ ὁ Ἰνδός· ἵνα δὲ στενώτατός τε καὶ διὰ στενότητα βαθύτατος, ἐς τοὺς πεντεκαίδεκα ξυνάγεσθαι. καὶ ταῦτα πολλαχῇ εἶναι τοῦ Ἰνδοῦ. καὶ γὰρ καὶ τοῦ Ἀκεσίνου τεκμαίρομαι ἐπιλέξασθαι Ἀλέξανδρον, ἵνα περ τὸ πλατύτατον ἦν τοῦ πόρου, ὡς σχολαιτέρῳ χρήσασθαι τῷ ῥεύματι. περάσας δὲ τὸν ποταμόν, Κοῖνον μὲν ξὺν τῇ αὑτοῦ τάξει ἀπολείπει αὐτοῦ ἐπὶ τῇ ὄχθῃ, προστάξας ἐπιμελεῖσθαι τῆς ὑπολελειμμένης στρατιᾶς τῆς διαβάσεως, οἳ τόν τε σῖτον αὐτῷ τὸν ἐκ τῆς ἤδη ὑπηκόου τῶν Ἰνδῶν χώρας καὶ τὰ ἄλλα ἐπιτήδεια παρακομίζειν ἔμελλον. Πῶρον δὲ ἐς τὰ αὑτοῦ ἤθη ἀποπέμπει, κελεύσας Ἰνδῶν τε τοὺς μαχιμωτάτους ἐπιλεξάμενον, καὶ εἴ τινας παρ' αὑτῷ ἔχοι ἐλέφαντας, τούτους δὲ ἀναλαβόντα ἰέναι παρ' αὐτόν. αὐτὸς δὲ Πῶρον τὸν ἕτερον τὸν κακόν, ὅτι

A nos præterea & sagittarios. Vrbes itaque XXXVII deditione recepit, quarum quæ minima erat, non minus V M incolarum habebat: multæ verò etiam X M. pagorũ quoque magnum numerũ cepit, atque eos quidem non minus quàm vrbes ipsas incolarũ frequentia celebres. totius verò huiusce regionis imperium Poro dedit. Taxilem etiã Poro conciliatum in suum regnum mittit. Per Id tempus legati ab Abissare venerunt, Abissarem ipsum totámque eius regionem dedentes. B Porro ante pugnam cum Poro commissam statuerat Abissares copias suas cum Poro coniuugere. tum verò fratrem suum aliósque legatos ad Alexandrum cum pecuniis & elephantis XL. misit. Venerunt etiam legati ab Indis qui liberè suis legibus vtentes viuunt, & à Poro alio Indorum præfecto. Alexander confestim Abissarem ad se venire iubet, minatus nisi pareret se cum exercitu magno eius malo eò iturum. Dum hęc gerũtur, Phrataphernes Parthorum atque Hyrcaniæ satrapa cum Thracibus sibi C commissis ad Alexandrum venit. & nuntij à Sisico Assacenorum satrapa, Assacenos interfecto præside ab Alexandro defecisse nnntiantes. Aduersus hos Philippum & Tyriespem cum exercitu mittit, qui Assacenorum motus compescant & prouinciam regant. Ipse ad Acesinem amnem mouit. Huius amnis solius ex Indiæ fluminibus magnitudlnem Ptolemæus Lagi filius descripsit. esse enim, ea parte qua Alexander cum nauigiis & pellibus cum exercitu transmisit, rapidum Acesinis cursum, maD gnis asperísque cautibus interiectis, quibus illisæ ac repercussæ vndæ ingentes æstus vorticésque concitent. latitudinem verò esse quindecim stadiorum. Atque iis quidem qui vtribus transportati sunt facilem traiectum fuisse: eorum verò qui nauibus transuecti sunt, quum pleræque cautibus illisæ rumperentur, non paucos in amne periisse. Ex quibus verbis facilè quis colligere queat, non multum à vero abhorrere qnod de Indi amnis magnitudine scriE ptum est ab iis qui Indi latitudinem XL. stadiorum esse statuunt vbi latissimus is est: vbi vero angustissimns & ob angustiã profundissimus, in XV stadia contrahi. atque hanc quidem ferè esse Indi fluminis plerisque in locis latitudinem. Atqui existimauerim Alexandrum ad traiiciendum Acesinem amnem eam partem delegisse qua maximè amplus eius cursus eáque de causa minus rapidus esset. Transmisso itaque flumine, Cœnum cum suis copiis ad ripam relinquit, qui reliqui exercitus transitum cuF raret, qui & frumentum & alia necessaria ex regione Indorum quæ ei parebat allaturi erant. Porum in regnum suum remittit, mandatis additis, vt lectissimis Indorum qui bellicosissimi haberentur copiis, & elephantis (si quos haberet) collectis ad se veniret. Ipse verò alium illum Porum hominem malum, qui deserta prouincia cui præerat fugisse nuntiabatur, cum expedi-

Curt. Abisares, qui prius quàm cum Poro dimicaretur legatos ad Alexandrum miserat, rursus alios misit, pollicentes omnia facturum quæ imperasset, modò ne cogeret corpus sui dedere.

Vet. cod. ἐπιλέξασθαι.

tißimo milite insequi statuit. Porus enim hic, quamdiu Alexander cum alio Poru bellum gerebat, legationes ad Alexandrum mittens se pariter & regionem cui imperabat Alexandro dedebat, magis odio Pori quàm amore Alexandri motus. quum autem Porum ad Alexandrum venisse, & regnum suum idque multo auctius ei restitutum esse cognouit, non tam Alexandri quàm Pori, qui eiusdem cũ ipso nominis erat, metu è regno suo aufugit, omnibus iis qui bello apti essent, (quibus quidem persuadere potuit vt fugæ comites essent) secum sumtis. In hunc profectos Alexander ad Hydraotem alium Indiæ fluuium peruenit, latitudine quidem Acesine nihilo minorem, cursus verò rapiditate inferiorem. & per omnem regionem præsidia idoneis locis posuit, vt Craterus & Cœnus tutò ad se peruenirent, frumento per maximam regionis partem direpto. Deinde Hephæstioni partem exercitus committens, peditum scilicet phalanges duas: ex equitibus, Demetrij agmen ad suum adiungens, & sagittariorum dimidiam partem, cum in Pori illius qui aufugerat regionem mittit, eámque vt alteri Poro tradat iubet. & siquæ aliæ ad ripam Hydraotis fluuij gentes Indorum essent liberè suis legibus viuentes, earum omnium gubernatiunẽ Poro det. Ipse Hydraotem fluuium non ita difficolter atque Acesinem traiecit. dehinc vltra ripam Hydraotis progressus, plerosque deditione recepit: nõnullos etiam cum armis occurrentes, alios verò fugientes captos vi subegit. Inter hæc Alexandro nuntiatur alios quosdam Indos liberos & Cathæos paratos esse, si eò exercitum duceret, pugnã experiri, reliquósque finitimos etiam liberè viuentes ad societatem solicitare. vrbem verò ad quam confligere statuissent (nomine Sangala) munitam esse. Cathęi quoque strenui in primis résque bellicæ peritißimi habebãtur. Cum his conspirasse Oxydracas aliam Indorum gentem, & Mallos aliam ab his diuersam: aduersus quos paulo antè & Abissares & Porus coniunctis copiis, ac multis Indorũ in societatem adscitis, profecti, quum nihil tanto belli apparatu dignum gesßissent, recesserant. Hæc vt Alexandro nuntiata sunt, confestim in Cathæos contendit, & secundis castris ab Hydraote fluuio ad vrbem peruenit cui Pimprama nomen est. Ea Indorum gens Adraistæ vocabantur. ij statim pactionibus deditionem fecerunt. Alexander postero die militibus ad quietẽ dato, tertio die Sangala profectus est, vbi & Cathæi aliique his finitimi qui sese iis coniunxerãt, ante vrbem in colle non omnino arduo instructa acie stabant. "Hunc collem triplici in orbem ordine curribus dispositis munierant, castris in medio locatis. Alexander naturam loci hostiúmque multitudinem contemplatus, vbi commodißimum visum est castra posuit, & sagittarios equestres continuò qui eos telis lacessant emittit, vtque adequitent iubet,

Vet. cod. ἔγνω δὴ ἐλαύνων.

Al. [illegible]

Cur. Barbari vehiculis inter se iunctis dimicaturi occurrerunt.

ἐξηγγέλθη τε φεύγων ἀπολιπὼν τὴν χώραν ἧς ἦρχεν, ἐπενόει διώκειν σὺν τοῖς κουφοτάτοις τῆς στρατιᾶς. ὁ γὰρ Πῶρος οὗτος, ἔστε μὲν πολέμια ξυνειστήκει Ἀλεξάνδρῳ τὰ πρὸς τὸν ἄλλον Πῶρον, πρέσβεις πρὸς Ἀλέξανδρον πέμπων, αὐτόν τε καὶ τὴν ὑπὸ οἱ χώραν ἐνεδίδου Ἀλεξάνδρῳ, κατ᾽ ἔχθος τὸ Πώρου μᾶλλον ἢ φιλίᾳ τῇ Ἀλεξάνδρου. ὡς δὲ ἀφικόμενόν τε ἐκεῖνον, καὶ πρὸς τῇ αὑτοῦ καὶ ἄλλης πολλῆς ἄρχοντα ἔμαθε, τότε δὴ φοβηθεὶς, οὐχ οὕτω τι Ἀλέξανδρον αὐτὸν ὡς τὸν Πῶρον ἐκεῖνον τὸν αὐτοῦ ὁμώνυμον, φεύγει τὴν ἑαυτοῦ, ἀναλαβὼν ὅσους τῶν μαχίμων ξυμπεῖσαι ἐδυνήθη μετασχεῖν οἱ τῆς φυγῆς. ἐπὶ τοῦτον ἐλαύνων Ἀλέξανδρος καὶ ἀφικνεῖται ἐπὶ τὸν Ὑδραώτην ποταμὸν ἄλλον αὖ τοῦτον Ἰνδὸν ποταμὸν, τὸ μὲν εὖρος οὐ μείονα τοῦ Ἀκεσίνου, ὀξύτητι δὲ τοῦ ῥοῦ μείονα. ὅσην δὲ τῆς χώρας ἔστε ἐπὶ τὸν Ὑδραώτην ἐπῆλθε, φυλακὰς ὑπέλειπεν ἐν τοῖς ἐπικαιροτάτοις χωρίοις, ὅπως οἱ ἀμφὶ Κρατερόν τε καὶ Κοῖνον δι᾽ ἀσφαλείας ἐπέρχοιντο, τῆς χώρας τὴν πολλὴν προνομεύοντες. ἐνταῦθα Ἡφαιστίωνα μὲν ἐκπέμπει, δοὺς αὐτῷ μέρος τῆς στρατιᾶς, πεζῶν μὲν φάλαγγας δύο, ἱππέων δὲ τήν τε αὑτοῦ καὶ τὴν Δημητρίου ἱππαρχίαν, καὶ τῶν τοξοτῶν τοὺς ἡμίσεας, ἐς τὴν Πώρου τοῦ ἀφεστηκότος χώραν, κελεύσας παραδιδόναι ταύτην Πώρῳ τῷ ἄλλῳ, καὶ εἰ δή τινα πρὸς ταῖς ὄχθαις τοῦ Ὑδραώτου ποταμοῦ αὐτόνομα ἔθνη Ἰνδῶν νέμονται, καὶ ταῦτα προσαγαγόμενον τῷ Πώρῳ ἄρχειν ἐγχειρίσαι. αὐτὸς δὲ ἐπέρα τὸν Ὑδραώτην ποταμὸν, οὐ καθάπερ τὸν Ἀκεσίνην χαλεπῶς. προχωροῦντι δὲ αὐτῷ ἐπέκεινα τῆς ὄχθης τοῦ Ὑδραώτου, τοὺς μὲν πολλοὺς καθ᾽ ὁμολογίαν προσχωρεῖν ξυνέβαινεν. ἤδη δέ τινας ξὺν ὅπλοις ἀπαντήσαντας, τοὺς δὲ καὶ ὑποφεύγοντας ἑλὼν βίᾳ κατεστρέψατο. ἐν τούτῳ δὲ ἐξαγγέλλεται Ἀλεξάνδρῳ, τῶν αὐτονόμων Ἰνδῶν ἄλλους τέ τινας, καὶ τοὺς καλουμένους Καθαίους αὐτούς τε παρασκευάζεσθαι ὡς πρὸς μάχην, εἰ προσάγοι τῇ χώρᾳ αὐτῶν Ἀλέξανδρος. καὶ ὅσα ὅμορα σφίσιν ὡσαύτως αὐτόνομα, καὶ ταῦτα παρακαλεῖν ἐς τὸ ἔργον. εἶναι δὲ τήν τε πόλιν ὀχυρὰν πρὸς ἣν ἐπενόουν ἀγωνίσασθαι· Σάγγαλα ἦν τῇ πόλει ὄνομα. καὶ αὐτοὶ οἱ Καθαῖοι εὐτολμότατοί τε καὶ τὰ πολέμια κράτιστοι ἐνομίζοντο· καὶ τούτοις κατὰ τὰ αὐτὰ Ὀξυδράκαι ἄλλο Ἰνδῶν ἔθνος· καὶ Μαλλοὶ, ἄλλο καὶ τοῦτο. ἐπεὶ καὶ ὀλίγῳ πρόσθεν στρατεύσαντας ἐπ᾽ αὐτοὺς Πῶρόν τε καὶ Ἀβισάρην ξύν τε τῇ σφετέρᾳ δυνάμει, καὶ πολλὰ ἄλλα ἔθνη τῶν αὐτονόμων Ἰνδῶν ἀναστήσαντας, οὐδὲν πράξαντας τῆς παρασκευῆς ἄξιον ξυνέβη ἀπελθεῖν. ταῦθ᾽ ὡς ἐξηγγέλθη Ἀλεξάνδρῳ, σπουδῇ ἤλαυνεν ὡς ἐπὶ τοὺς Καθαίους. καὶ δευτεραῖος μὲν ἀπὸ τοῦ ποταμοῦ τοῦ Ὑδραώτου πρὸς πόλιν ἧκεν ᾗ ὄνομα Πίμπραμα· τὸ δὲ ἔθνος τοῦτο τῶν Ἰνδῶν Ἀδραϊσταὶ ἐκαλοῦντο. οὗτοι μὲν δὴ προσεχώρησαν ὁμολογίᾳ Ἀλεξάνδρῳ. καὶ Ἀλέξανδρος ἀναπαύσας τῇ ὑστεραίᾳ τὴν στρατιὰν, τῇ τρίτῃ προὐχώρει ἐπὶ τὰ Σάγγαλα, ἵνα οἱ Καθαῖοί τε καὶ οἱ ἄλλοι πρόσχωροι αὐτοῖς ξυνεληλυθότες πρὸ τῆς πόλεως παρατεταγμένοι ἦσαν ἐπὶ γηλόφου οὐ πάντῃ ἀποτόμου· κύκλῳ δὲ τοῦ γηλόφου ἁμάξας περιστήσαντες, ἐντὸς αὐτῶν ἐστρατοπέδευον, ὡς τριπλοῦν χάρακα προβεβλῆσθαι τῶν ἁμαξῶν. Ἀλέξανδρος δὲ τό τε πλῆθος κατιδὼν τῶν βαρβάρων, καὶ τοῦ χωρίου τὴν φύσιν, ὡς μάλιστα πρὸς τὰ παρόντα ἐν καιρῷ οἱ ἐφαίνετο παρετάσσετο. καὶ τοὺς μὲν ἱπποτοξότας εὐθὺς, ὡς εἶχεν, ἐκπέμπει ἐπ᾽ αὐτοὺς ἀκροβολίζεσθαι, κελεύσας παριππεύειν

τας, ὡς μή τι ἐκδρομὴν τινὰ ποιήσασθαι τοὺς Ἰνδοὺς, πρὶν ξυνταχθῆναι αὐτῷ τὴν στρατιάν, καὶ ὡς καταπλήξαις γένοιντο αὐτοῖς καὶ πρὸ τῆς μάχης ἐντὸς τοῦ ὀχυρώματος. αὐτὸς δὲ ἐπὶ μὲν τοῦ δεξιοῦ κέρως τῶν ἱππέων τὸ ἄγημα κατέστησε, καὶ τὴν Κλείτου ἱππαρχίαν· ἐχομένους δὲ τούτων τοὺς ὑπασπιστὰς, καὶ ἐπὶ τούτοις τοὺς Ἀγριᾶνας. κατὰ δὲ τὸ εὐώνυμον Περδίκκας τε αὐτῷ ἐτέτακτο, τήν τε αὑτοῦ ἔχων ἱππαρχίαν, καὶ τὰς τῶν Ἀσθεταίρων τάξεις. ἐπὶ κέρως δὲ ἑκατέρου οἱ τοξόται αὐτῷ διχῇ διακριθέντες ἐτετάχατο. ἐκτάσσοντι δὲ αὐτῷ παρεγένοντο καὶ οἱ ἀπὸ τῆς ὀπισθοφυλακίας πεζοί τε καὶ ἱππεῖς· καὶ τούτων τοὺς μὲν ἱππέας ἐπὶ τὰ κέρατα διελὼν παρήγαγεν· ἀπὸ δὲ τῶν πεζῶν τῶν προσγενομένων πυκνοτέραν τὴν σύγκλεισιν τῆς φάλαγγος ποιήσας, αὐτὸς ἀναλαβὼν τὴν ἵππον τὴν ἐπὶ τοῦ δεξιοῦ τεταγμένην, παρῆγεν ἐπὶ τὰς κατὰ τὸ εὐώνυμον τῶν Ἰνδῶν ἁμάξας. ταύτῃ γὰρ εὐπροσοδώτερον αὐτῷ ἐφαίνετο τὸ χωρίον, καὶ οὐ πυκναὶ ὡσαύτως αἱ ἅμαξαι ἐφειστήκεσαν. ὡς δὲ ἐπὶ τὴν ἵππον προσαγαγοῦσαν οὐκ ἐξέδραμον οἱ Ἰνδοὶ ἔξω τῶν ἁμαξῶν, ἀλλ' ἐπιβεβηκότες αὐτῶν ἐφ' ὑψηλοῦ ἠκροβολίζοντο, γνοὺς Ἀλέξανδρος ὅτι οὐκ ἂν τῶν ἱππέων τὸ ἔργον, καταπηδήσας ἀπὸ τοῦ ἵππου, πεζὸς ἐπῆγε τῶν πεζῶν τὴν φάλαγγα. καὶ ἀπὸ μὲν τῶν πρώτων ἁμαξῶν οὐ χαλεπῶς ἐβιάσαντο οἱ Μακεδόνες τοὺς Ἰνδούς· πρὸ δὲ τῶν δευτέρων οἱ Ἰνδοὶ παραταξάμενοι ῥᾷον ἀπεμάχοντο· οἷα δὴ πυκνότεροί τε ἐφεστηκότες ἐλάττονι τῷ κύκλῳ, καὶ τῶν Μακεδόνων οὐ κατ' εὐρυχωρίαν ὡσαύτως προσαγόντων σφίσιν. ἐν ᾧ τάς τε πρώτας ἁμάξας ὑπεξῆγον, καὶ κατὰ τὰ διαλείμματα αὐτῶν, ὡς ἑκάστοις προὐχώρει, ἀτάκτως προσέβαλλον· ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τούτων ὅμως ἐξώσθησαν οἱ Ἰνδοὶ βιασθέντες ὑπὸ τῆς φάλαγγος· οἱ δὲ οὐκέτι ἀνέμενον, ἀλλ' ὡς τάχους εἶχον φυγῇ εἰς τὴν πόλιν κατεκλείσθησαν. καὶ Ἀλέξανδρος ταύτην μὲν τὴν ἡμέραν περιεστρατοπέδευσε τοῖς πεζοῖς τὴν πόλιν, ὅσα γε ἠδυνήθη αὐτῷ περιβαλεῖν ἡ φάλαγξ. ἐπὶ πολὺ γὰρ ἐπέχον τὸ τεῖχος τῷ στρατοπέδῳ κυκλώσασθαι οὐ δυνατὸς ἐγένετο. κατὰ δὲ τὰ διαλείποντα αὐτοῦ, ἵνα καὶ λίμνη οὐ μακρὰν τοῦ τείχους ἦν, τοὺς ἱππέας ἐπέταξεν ἐν κύκλῳ τῆς λίμνης, γνοὺς οὐ βαθεῖαν οὖσαν τὴν λίμνην· καὶ ἅμα εἰκάσας, ὅτι φοβεροὶ γενόμενοι Ἰνδοὶ ἀπὸ τῆς προτέρας ἥττης ἀπολείψουσι τῆς νυκτὸς τὴν πόλιν· καὶ ξυνέβη οὕτως ὅπως εἴκασεν. ἀμφὶ γὰρ δευτέραν φυλακὴν ἐκπίπτοντες ἐκ τοῦ τείχους οἱ πολλοὶ αὐτῶν, ἐνέκυρσαν ταῖς προφυλακαῖς τῶν ἱππέων. καὶ οἱ μὲν πρῶτοι αὐτῶν κατεκόπησαν πρὸς τῶν ἱππέων· οἱ δὲ ἐπὶ τούτοις αἰσθόμενοι ὅτι φυλάσσεται ἐν κύκλῳ ἡ λίμνη, ἐς τὴν πόλιν αὖθις ἀνεχώρησαν. Ἀλέξανδρος δὲ χάρακί τε διπλῷ περιβάλλει, ἵνα περ μὴ εἶργεν ἡ λίμνη τὴν πόλιν· καὶ φυλακὰς ἐν κύκλῳ τῆς λίμνης ἀκριβεστέρας καθίστησιν. αὐτὸς δὲ μηχανὰς προσάγειν τῷ τείχει ἐπενόει, ὡς κατασείειν τὸ τεῖχος. αὐτομολήσαντες δὲ αὐτῷ τῶν ἐκ τῆς πόλεώς τινες, φράζουσιν ὅτι ἐν νῷ ἔχοιεν αὐτῆς ἐκείνης τῆς νυκτὸς ἐκπίπτειν ἐκ τῆς πόλεως οἱ Ἰνδοὶ κατὰ τὴν λίμνην, ἵνα περ τὸ ἐκλιπὲς ἦν τοῦ χάρακος. ὁ δὲ Πτολεμαῖον τὸν Λάγου ἐπιτάττει ἐνταῦθα, τῶν τε ὑπασπιστῶν αὐτῷ δοὺς χιλιαρχίας τρεῖς, καὶ τοὺς Ἀγριᾶνας

ne nimirum Indi nondum satis instructa Macedonum acie excursionem aliquam faciant, vtque Indis intra ipsa munimenta consistentibus terror incuteretur. Dehinc equitum agmen ad dextrum cornu constituit, quibus Cliti equitum præfecturam adiunxit. proximos his argyraspidas locat, mox Agrianos. ad sinistrum cornu Perdiccam statuit, cui ad suam equitum præfecturam eorum etiam qui Asseteri vocantur agmina adiunxit. Ad vtriusque cornu latera sagittarios in duas partes diuisos collocat. Ad læuã Perdiccam constituit, sua equestri præfectura & Asseterorũ agminibus instructum, sagittariis in vtrunque cornu diuisis. Alexandro ita aciem instruente, pedites atque equites qui nouissimo agmini præsidio erant adueniũt. atque ex his quidem equites cornibus admouit: ex peditibus verò qui accesserant, phalangis structura confertiore effecta, ipse assumto equitatu quem ad dextram statuerat, in currus Indorum ad læuam sitos duxit. Hac enim facilior ad collem aditus fore videbatur, neque ita densus erat ex hac parte curruum ordo. Postquam verò Indi aduersus equitatum extra munimenta non procurrerent, sed conscensis curribus tela ex editiore loco torquerent, equitatum parum idoneum ad hanc rem ratus, desiliens ex equo pedes ipse peditum phalangem in eos duxit. Atqui à prima curruum serie non difficulter Indi à Macedonibus sunt repulsi. ad secundũ verò ordinem conferti facilius sese tuebantur, quippe quòd & densiores in orbem curribus circumfusi starent, & Macedones non ita spatioso loco in eos ferrentur. Interea tamen primos currus submouerunt, & per illorum interstitia, prout quisque poterat, inordinatè irruperunt. Cæterùm iis etiam curribus Indi à phalange depulsi sunt, quúmque diutius impetum ferre non possent, fuga quàm celerrima potuerunt sese in vrbem receperunt: quibus ea conclusis, Alexander eo ipso die peditum copiis (quarentus phalanx sufficiebat) oppidum obsedit. Murus enim in circuitu amplior erat, quàm vt ab exercitu totus in orbem cingi posset. vacuis verò peditatu locis (vbi & stagnũ quoddam non procul à muris situm erat) equitatum circumduxit, sciens stagnum id parum profundum esse: simúlque facilè coniiciens, Indos cladis acceptæ metu perculsos noctu vrbem deserturos. quod quidem ita vt cogitarat euenit. Nam circiter secundam noctis vigiliam plerique eorum vrbe elapsi, in equitum procubias inciderunt. quorũ quidem primi ab equitibus cæsi sunt: alij hos secuti quum stagnum equitatu circumsessum esse sensissent, rursus in vrbem sese receperũt. Alexãder vrbẽ (ea parte qua stagnũ impediebat excepta) duplici vallo in orbẽ cingit, & accuratiores ad circuitũ stagni custodias locat. ipse tormenta muris admouere eósque quatere statuit. quũ transfugæ quidã ex vrbe ad eũ venientes nuntiarũt Indos ea nocte ex vrbe sese subducere cõstituisse, ea parte qua vallũ desinebat. Alexãder Ptolemæũ Lagi F. eo loco statuit, argyraspidum tria millia ei

adiungẽs, Agrianos omnes, vnúmq; sagittariorum agmen, ostenso loco qua verisimile erat barbaros erupturos: mandatis additis, vt simulac eos eruptionem tentantes sensisset, ipse cum exercitu transitu prohibeat, tubicini vt signum tuba dare iubeat. ducibus etiam imperat, vt statim audito signo cũ suis quisque copiis, quò tuba vocauerit aduolẽt. Se quoque pugnę non defuturum promittit. Atque hæc quidem Alexander quum imperasset, Ptolemæus multis curribus qui in prima illa fuga relicti fuerãt collectis, transuersos eos in via disponit, vt à fugientibus per noctem cerni non possent. vallúmque inter muros & stagnum, rescissum neque adhuc satis firmum, perfici iubet. quod quidẽ ea nocte à militibus confectum est. Barbari sub quartam noctis vigiliam, quemadmodũ Alexandro significatum fuerat, effusi portis quæ ad stagnum vergebant, cursim eo ferebantur. sed neque procubias, neque Ptolemæum qui eo loci consederat latere potuerunt. In hoc rerum statu tubicines signum dant. quo audito ipse cum exercitu armato atque in ordinem redacto in barbaros contendit. At verò currus & vallum loco inter stagnum medio ductum, magno barbaris impedimento erãt. Quum verò ad tubę sonitum Ptolemæi copiæ acriter in eos ferrentur, magnámq; eorum qui procurrẽtes in currus impingebant stragem ederent, rursus in vrbẽ confugiunt: quingenti barbari in ea fuga cæsi. Interea Porus aduenit reliquos elephantos adducẽs, & Indorũ v M. Iámq; & machinæ Alexãdro cõfectæ erãt & muris admouebantur. Macedones mœnibus nondum quassatis, sed laterito muro suffosso scalisque omni ex parte admotis vrbem vi capiunt. In eius vrbis expugnatione XVII M Indorum trucidata sunt: capti supra LXX M. currus CCC. equites D. De Alexandri exercitu circiter centum in vniuersa obsidione desiderati. vulneratorum maior quàm cæsorum numerus fuit. mille enim circiter & quingenti hi fuerunt. in his, cùm alij duces tum Lysimachus corporis custos. Posthæc Alexander cæsis patrio more sepultis, Eumenem scribam ad duas vrbes quæ vnà cum Sangalis defecerant mittit, trecentis equitibus ei adiunctis, qui oppidanis denuntient Sangala vrbem abs se expugnatam. nihil verò ipsis sinistri eueaturum, si Alexandri imperium non detrectantes amicè eum excipiant, vt nec aliis Indis liberè viuentibus accidisset, qui voluntariam deditionem fecissent. Sed hi iam antea de Sangalorum expugnatione certiores facti, metu perculsi desertis vrbibus fugerant. quorum fuga cognita, Alexander acriter eos insecutus est. at multi eorum fuga euaserunt (multo enim postea quàm fugerant tempore insequi cœptum est) quotquot verò è fuga ob inualetudinem relicti sunt, quingenti circiciter, ab exercitu comprehensi cæsique sunt. Deposita itaque spe assequendi fugientes,

Al. στοιβάσαι.

A ξύμπαντας, καὶ μίαν τάξιν τῶν τοξοτῶν, ἀποδείξας τὸ χωρίον ᾗπερ μάλιστα εἴκαζε βιάζεσθαι τοὺς βαρβάρους. σὺ δὲ ἐπειδὰν αἴσθῃ, ἔφη, βιαζομένους ταύτῃ, αὐτὸς μὲν ξὺν τῇ στρατιᾷ εἶργειν τοὺς βαρβάρους τοῦ πρόσω· τὸν δὲ σαλπιγκτὴν κέλευε σημαίνειν. ὑμεῖς δὲ (ὦ ἄνδρες ἡγεμόνες) ἐπειδὰν σημανθῇ ξὺν τοῖς καθ' αὑτοὺς ἕκαστοι ξυντεταγμένοι ἰέναι ἐπὶ τὸν θόρυβον, ἵν' ἂν ἡ σάλπιγξ παραγγέλλῃ· ἀποστάτης δὲ οὐδὲ ἐγὼ τοῦ ἔργου. ὁ μὲν ταῦτα παρήγγελλε. Πτολεμαῖος δὲ ἁμάξας τε ἐκ τῶν ἀπολελειμμένων ἐν τῇ προτέρᾳ φυγῇ ἁμαξῶν ταύτῃ ξυναγαγών, ὡς πλείστας κατέστησεν ἐγκαρ-

B σίας, ἵνα πολλὰ ἐν νυκτὶ τὰ ἄπορα φαίνηται τοῖς φεύγουσι, καὶ τοῦ χάρακος τοῦ κεκομμένου τε καὶ οὐ καταπηχθέντος, σωρῆσαι ἄλλῃ καὶ ἄλλῃ ἐκέλευσεν ἐν μέσῳ τῆς τε λίμνης καὶ τοῦ τείχους. καὶ ταῦτα αὐτῷ οἱ στρατιῶται ἐν τῇ νυκτὶ ἐξειργάσαντο. ἤδη τε ἦν ἀμφὶ τετάρτην φυλακήν, καὶ οἱ βάρβαροι, καθάπερ ἐξήγγελτο Ἀλεξάνδρῳ, ἀνοίξαντες τὰς ὡς ἐπὶ τὴν λίμνην πύλας, δρόμῳ ἐπ' αὐτὴν ἐφέροντο. οὐ μὴν ἔλαθον τοὺς ταύτῃ φύλακας, οὐδὲ Πτολεμαῖον τὸν ἐπ' αὐτοῖς τεταγμένον· ἀλλὰ ἐν τούτῳ οἵ τε σαλπιγκταὶ ἐσήμαινον

C αὐτῷ, καὶ αὐτὸς τὴν στρατιὰν ὡπλισμένην τε καὶ συντεταγμένην ἔχων ἐχώρει ἐπὶ τοὺς βαρβάρους. τοῖς δὲ αἵ τε ἅμαξαι ἐμποδὼν ἦσαν, καὶ ὁ χάραξ ἐν μέσῳ καταβεβλημένος· ὡς δὲ ἥ τε σάλπιγξ ἐφθέγξατο, καὶ οἱ ἀμφὶ Πτολεμαῖον προσέκειντο αὐτοῖς, τοὺς ἀεὶ ἐκπίπτοντας διὰ τῶν ἁμαξῶν κατακαίνοντες, ἐνταῦθα δὴ ἀποστρέφονται αὖθις ἐς τὴν πόλιν. καὶ ἀπέθανον αὐτῶν ἐν τῇ ἀποχωρήσει ἐς πεντακοσίους. ἐν τούτῳ δὲ καὶ Πῶρος ἀφίκετο, τούς τε ὑπολοίπους ἐλέφαντας ἅμα οἷ ἄγων, καὶ τῶν Ἰνδῶν ἐς πεντακισχιλίους· αἵ τε μηχα-

D ναὶ Ἀλεξάνδρῳ ξυμπεπηγμέναι ἦσαν, καὶ προσήγοντο ἤδη τῷ τείχει. ἀλλὰ οἱ Μακεδόνες πρὶν καὶ κατασεισθῆναί τι τοῦ τείχους, ὑπορύττοντές τε αὐτοὶ πλίνθινον ὂν τὸ τεῖχος, καὶ τὰς κλίμακας ἐν κύκλῳ πάντῃ προσθέντες, αἱροῦσι κατὰ κράτος τὴν πόλιν. καὶ ἀποθνήσκουσι μὲν ἐν τῇ καταλήψει τῶν Ἰνδῶν ἐς μυρίους καὶ ἑπτακισχιλίους. ἑάλωσαν δὲ ὑπὲρ τὰς ἑπτὰ μυριάδας, καὶ ἅρματα τριακόσια, καὶ ἱππεῖς πεντακόσιοι. τῆς δὲ ξὺν Ἀλεξάνδρῳ στρατιᾶς ἀπέθανον μὲν ὀλίγον ἀποδέοντες τῶν ἑκατὸν ἐν τῇ πάσῃ πολιορκίᾳ. τραυμα-

E τίαι δὲ οὐ κατὰ τὸ πλῆθος τῶν νεκρῶν ἐγένοντο. ἀλλ' ὑπὲρ τοὺς χιλίους καὶ διακοσίους, καὶ ἐν τούτοις τῶν ἡγεμόνων ἄλλοι τε καὶ Λυσίμαχος ὁ σωματοφύλαξ. θάψας δὲ ὡς νόμος αὐτῷ τοὺς τελευτήσαντας, Εὐμενῆ τὸν γραμματέα ἐκπέμπει ἐς τὰς δύο πόλεις τὰς ξυναφεστώσας τοῖς Σαγγάλοις, δοὺς αὐτῷ τῶν ἱππέων ἐς τριακοσίους, φράσοντας τοῖς ἔχουσι τὰς πόλεις τῶν τε Σαγγάλων τὴν ἅλωσιν, καὶ ὅτι αὐτοῖς οὐδὲν ἔσται χαλεπὸν ὑπ' Ἀλεξάνδρου, ὑπομένουσί τε καὶ δεχομένοις φιλίως Ἀ-

F λέξανδρον· οὐδὲ γὰρ ἄλλοις τισὶ γενέσθαι τῶν αὐτονόμων Ἰνδῶν, ὅσοι ἑκόντες σφᾶς ἐνέδοσαν. οἱ δέ (ἤδη γὰρ ἐξήγγελτο αὐτοῖς κατὰ κράτος ἑαλωκότα πρὸς Ἀλεξάνδρου τὰ Σάγγαλα) φοβεροὶ γενόμενοι, ἔφευγον ἀπολιπόντες τὰς πόλεις. καὶ Ἀλέξανδρος ἐπειδὴ ἐξηγγέλθη αὐτῷ ἡ φυγή, σπουδῇ ἐδίωκεν. ἀλλὰ οἱ πολλοὶ μὲν αὐτῶν ἔφθησαν ἀποφυγόντες (διὰ μακροῦ γὰρ ἡ δίωξις ἐγένετο) ὅσοι δὲ κατὰ τὴν ἀποχώρησιν ἀσθενείᾳ ὑπελείποντο, οὗτοι ἐγκαταληφθέντες πρὸς τῆς στρατιᾶς, ἀπέθανον ἐς πεντακοσίους μάλιστα. ὡς δὲ ἀπέγνω διώκειν τοῦ

πρόσω

πρόσω τοὺς φεύγοντας, ἐπανελθὼν ἐς τὰ Σάγγαλα, τὴν πόλιν μὲν κατέσκαψε, τὴν χώραν δὲ, τῶν Ἰνδῶν τοῖς πάλαι μὲν αὐτονόμοις, τότε δὲ ἑκουσίως προσχωρήσασι προσέθηκε. καὶ Πῶρον μὲν ξὺν τῇ δυνάμει τῇ ἀμφ' αὐτὸν, ἐκπέμπει ἐπὶ τὰς πόλεις αἳ προσκεχωρήκεσαν, φρουρὰς εἰσάξοντα εἰς αὐτάς· αὐτὸς δὲ ξὺν τῇ στρατιᾷ ἐπὶ τὸν Ὕφασιν ποταμὸν προὐχώρει, ὡς καὶ τοὺς ἐπέκεινα Ἰνδοὺς καταστρέψαιτο· οὐδὲ ἐφαίνετο αὐτῷ πέρας τι τοῦ πολέμου, ἔστε ὑπελείπετό τι πολέμιον. τὰ δὲ δὴ πέραν τοῦ Ὑφάσιος, εὐδαίμονά τε τὴν χώραν εἶναι ἐξηγγέλλετο, καὶ ἀνθρώπους ἀγαθοὺς μὲν γῆς ἐργάτας, γενναίους δὲ τὰ πολέμια, καὶ εἰς τὰ ἴδια δὲ σφῶν ἐν κόσμῳ πολιτεύοντας· πρὸς γὰρ τῶν ἀρίστων ἄρχεσθαι τοὺς πολλοὺς, τοὺς δὲ οὐδὲν ἔξω τοῦ ἐπιεικοῦς ἐξηγεῖσθαι· πλῆθός τε ἐλεφάντων εἶναι τοῖς ταύτῃ ἀνθρώποις πολύ τι ὑπὲρ τοὺς ἄλλους Ἰνδοὺς, καὶ μεγέθει μεγίστους τε καὶ ἀνδρείᾳ. ταῦτα δὲ ἐξαγγελλόμενα Ἀλέξανδρον μὲν παρώξυνεν ἐς ἐπιθυμίαν τοῦ πρόσω ἰέναι αὐτόν· οἱ δὲ Μακεδόνες ἐξέκαμνον ἤδη ταῖς γνώμαις, πόνους τε ἐκ πόνων καὶ κινδύνους ἐκ κινδύνων ἐπαναιρούμενον ὁρῶντες τὸν βασιλέα· ξύλλογοί τε ἐγίγνοντο κατὰ τὸ στρατόπεδον, τῶν μὲν τὰ σφέτερα ὀδυρομένων, ὅσοι ἐπιεικέστατοι· τῶν δὲ οὐκ ἀκολουθήσειν, οὐδ' ἢν ἄγῃ Ἀλέξανδρος, ἀπισχυριζομένων. ταῦτα ὡς ἐπύθετο Ἀλέξανδρος, πρὶν καὶ προελθεῖν ἐπὶ μεῖζον τὴν ταραχὴν τοῖς στρατιώταις καὶ τὴν ἀθυμίαν, ξυγκαλέσας τοὺς ἡγεμόνας τῶν τάξεων, ἔλεξεν ὧδε,

Ὁρῶν ὑμᾶς, ὦ ἄνδρες Μακεδόνες τε καὶ ξύμμαχοι, οὐχ ὁμοίᾳ ἔτι τῇ γνώμῃ ἑπομένους μοι ἐς τοὺς κινδύνους, ξυνήγαγον ἐς ταὐτὸ, ὡς ἢ πείσας ἄγειν τοῦ πρόσω, ἢ πεισθεὶς ὀπίσω ἀποστρέφεσθαι. εἰ μὲν δὴ μεμπτοί εἰσιν ὑμῖν οἱ ἡμέτεροι μέχρι δεῦρο πονηθέντες πόνοι, καὶ αὐτὸς ἐγὼ ἡγούμενος, οὐδὲν ἔτι προὔργου λέγειν μοί ἐστιν· εἰ δὲ Ἰωνία τε πρὸς ἡμῶν διὰ τούσδε τοὺς πόνους ἔχεται, καὶ Ἑλλήσποντος, καὶ Φρύγες ἀμφότεροι, καὶ Καππαδόκαι, καὶ Παφλαγόνες, καὶ Λυδοὶ, καὶ Κᾶρες, καὶ Λύκιοι, καὶ Παμφυλία τε καὶ Φοινίκη, καὶ Αἴγυπτος, ξὺν τῇ Λιβύῃ τῇ Ἑλληνικῇ, καὶ Ἀραβίας ἔστιν ἃ, καὶ Συρία ἥ τε κοίλη καὶ ἡ μέση τῶν ποταμῶν, καὶ Βαβυλὼν δὲ ἔχεται, καὶ τὸ Σουσίων ἔθνος, καὶ Πέρσαι, καὶ Μῆδοι, καὶ ὅσων Πέρσαι καὶ Μῆδοι ἐπῆρχον, καὶ ὅσων δὲ οὐκ ἦρχον, τὰ ὑπὲρ τὰς Κασπίας πύλας, τὰ ἐπέκεινα τοῦ Καυκάσου, ὅσον ἐς τὸ πρόσω ἔτι τοῦ Τανάϊδος, Βακτριανοὶ, Ὑρκάνιοι, ἡ θάλασσα ἡ Ὑρκανία· Σκύθας τε ἀνεστείλαμεν ἔστ' ἐπὶ τὴν ἔρημον· ἐπὶ τούτοις μέντοι καὶ ὁ Ἰνδὸς ποταμὸς διὰ τῆς ἡμετέρας ῥέει, ὁ Ὑδάσπης, ὁ Ἀκεσίνης, ὁ Ὑδραώτης· τί ὀκνεῖτε καὶ τὸν Ὕφασιν καὶ τὰ ἐπέκεινα τοῦ Ὑφάσιος γένη προσθεῖναι τῇ ἡμετέρᾳ Μακεδόνων ἀρχῇ; ἢ δεδοίκατε μὴ δέξωνται ὑμᾶς ἔτ' ἄλλοι βάρβαροι ἐπιόντας; ὧν οἱ μὲν προσχωροῦσιν ἑκόντες, οἱ δὲ φεύγοντες ἁλίσκονται, οἱ δὲ ἀποφυγόντες τὴν χώραν ἡμῖν ἔρημον παραδιδόασιν, οἱ δὲ τοῖς ξυμμάχοις τε καὶ τοῖς ἑκουσίως προσχωρήσασι προστίθενται. πέρας δὲ τῶν πόνων γενναίῳ μὲν ἀνδρὶ οὐδὲν δοκῶ ἔγωγε, ὅτι μὴ αὐτοὺς τοὺς πόνους ὅσοι αὐτῶν ἐς καλὰ ἔργα φέρουσιν. εἰ δέ τις καὶ αὐτῷ τῷ πολεμεῖν ποθεῖ ἀκοῦσαι ὅ,τι περ ἔσται πέρας, μαθέτω ὅτι οὐ πολλὴ ἔτι ἡμῖν ἡ λοιπή ἐστιν ἔστε ἐπὶ τὸν ποταμόν τε Γάγγην καὶ τὴν ἑῴαν θάλασσαν.

A Sangala reuersus, vrbem solo æquauit: regionē autē ipsam Indis, qui antea liberè legib' suis viuebāt, & spōte deditionē fecerāt, attribuit. Ac Porū quidē cum copiis suis ad vrbes quæ deditionē fecerāt mittit, præsidia iis impositurū: ipse cum exercitu ad Hyphasim amnē processit, Indos qui trās flumē habitabāt, subacturus. Neque enim vllum belli finem cernebat, quandiu aliquid hostile superesset. Porro regionem illam trans Hyphasim opulentā esse audierat, incolas; & bonos agricolas & strenuos milites esse, priuatim etiam B cōpositè viuere. plerasque enim ciuitates ab optimatibus regi, nihilq; ab iis iniquè decerni: maiorem apud hosce quàm apud vllos Indos elephantorū copiam esse, & mole corporis roboréque excellere. Quę quidem Alexandro nuntiata, vehemēti eius animum vlterius procedēdi studio exstimulabant. Macedonum verò animi iam fatisce re cœperant, quum regem labores ex laboribus suscipientem, pericula ex periculis adeuntem viderent. Conuentus etiam in castris agebant, aliis, qui modestiores erant, C fortunam suam deplorantibus: aliis se non secuturos, etiam ducente rege, affirmantibus. Quæ postquam cognouit Alexander, priusquam tumultus militaris simul & animorum abiectio longius serperet viresque acciperet, conuocatis ordinum ducibus, ita orsus est,

QVVM intelligam vos, ô Macedones & socij, non eadem qua soletis voluntate pericula mecum adire, idcirco hac mihi apud vos concione vtendum esse putaui: vti aut persuadens vlterius ducam, aut per D suasus pedem referam. Porro, si neque labores in hunc vsque diem actos, neque me qui ad eos subeundos dux vobis fui, probatis, non est quòd pluribus vobiscum agam: sin autem Ionia nobis, hisce laboribus, Hellespontus, Phrygia vtraque, Cappadocia, Paphlagonia, Lydia, Caria, Lycia, Pamphylia, Phœnice, & AEgyptus, cum ea Libyæ parte quam Gręci tenent, parta est: si Arabiæ etiam aliquam partem, & Syriam quæ Cœle & eā quæ Mesopotamia dicitur, Babylonē præterea gentémq; Susiorū subegistis: E adhæc Persas ac Medos, gentésque omnes quæ horū imperio parebant, quæq; non parebant: si regiones etiā trans portas Caspias, vltráque Caucasum positas, & qui vltra Tanaim habitāt, Bactrianos, Hyrcanios, maréque Hyrcaniū nobis subiecimus: si Scythas in solitudines repulimus, perfecimúsque vt Indus amnis, Hydaspes, Acesines & Hydraotes per nostrā ditionē fluant: quid cunctamini Hyphasim etiā, quæq; vltra Hyphasim sunt gentes nostro Macedonū imperio ad F iicere? An veremini vt vlli deinceps barbari nos bellū inferentes propulsent? quū alij sua sponte deditionē faciant, alij fugientes capiantur, alij fuga elapsi regiones nobis ab incolis desertas relinquāt: nōnulli etiā se sociis & iis qui volūtariè sese dediderūt adiungant? Ego verò nullū generoso viro laborū finē statuo, quàm labores ipsos qui ad gloriam ac decus ducunt. Siquis tamen cupit cognoscere, quisnam bellandi finis futurus sit, is intelligat parum terræ nobis vsque ad Gangem fluuium & orientalem Oceanum restare.

Ibi (inquam) Hyrcaniū mare huic coniunctū cernetis. ambit enim vniuersum terrarū orbem Oceanus. Tum ego vobis, Macedones ac socij, cōmonstrabo, Indicū sinū cum Persico cōfluere, Hyrcaniā cū Persico sinu coniungi. A sinu verò Persico in Libyam trans Herculis colūnas nauigabimus. A columnis vniuersa interior Libya nostra erit, tota etiā Asia: iidémq; limites qui à Deo orbi terrarū positi sunt, imperiū nostrū terminabūt. At si nunc reuertamur, multæ quidē vltra Hyphasim ad orientalē vsque oceanū bellicosę gētes relinquūtur, multæ etiā septentrionē versus, ad mare vsque Hyrcaniū. Scythicæ quoque gentes non procul ab his remotæ sunt. Quare timendū nobis est ne retrocedētibus nobis, ea etiā quæ nunc tenemus, nondū satis stabilita, ab iis qui nondum subacti sunt ad defectionē incitētur. Tum verò omnes acti labores nobis perierint, aut certè noui labores, nouáq; pericula adeunda erunt. Quamobrem persistite, Macedones ac socij. Labores enim & præclara facinora adeuntib⁹, & vita ipsa cum virtute cōiuncta iucūda est, & mors nequaquā acerba, immortalē nominis sui gloriā relinquētibus. An ignoratis, progenitorē nostrū nunquā ad tantā gloriā peruenturū fuisse vt ex homine deus fieret, aut haberetur, si apud Tirynthū, aut Argos, vel Pelopōnesum, aut Thebas, deses mansisset? Sed neque Dionysij (cuius quidē sublimius q̄ Herculis numē est) exigui labores memorantur. At nos, etiā vltra Nysam progressi sum⁹, & Aornos petra Herculi ipsi inexpugnabilis in nostra potestate est. Vos itaque, quicquid in Asia reliqui est, iis quæ tenemus, pauca nimirū multis, adiicite. Siquidē nos etiam quidnā magnū ac memorabile in vita egissemus, si desides in *Macedonia satis habuissemus, laboris expertes, domos nostras tueri? Thracas finitimos, aut Illyrios, aut Triballos, vel eos qui ex Græcis nobis infesti erant propulsantes. Quòd si vobis labores & pericula adeuntib⁹, ego dux vester nullā ipse laborū & periculorū partē subirē, nō immeritò animis caderetis, quippe qui labores, vestros esse intelligeretis, præmiis verò laborū alios frui. At labores cōmunes mihi vobiscū sunt, pericula ex æquo vobiscū adeo: prēmia in medio proposita sunt omnibus. Nam & regio ipsa vestra est, & vos ei præestis, & pecuniarū maxima pars ad vos peruenit. Quū verò tota Asia subacta fuerit, tum medius fidius spē expectationémq; cuiusq; vestrū non explebo tantùm, verumetiā superabo. quíq; in domos suas reuerti voluerint dimittā, aut reducā ipse: qui verò permāserint, faxo vt iis qui discesserint inuidiosi sint. Hæc aliáque in hāc sententiā quū dixisset Alexander, altū quoddā silentiū subsecutum est: quū neque apertè regis volūtati refragari auderēt, neq; assentiri vellēt. Qúumque identidē iuberet Alexāder, vt siquis rem secus atque ipso dixisset intelligeret, sententiā suā declararet: magnum tamē nihilominus omnes silentiū tenuit: tandē Cœnus Polemocratis f. sumta audacia hunc in modum orsus est,

Ver. cod. ἁβροτέρου.

Curt. Licuit paternis opibus cōtento, intra Macedoniæ terminos, per otiū corporis expectare obscurā & ignobilem senectutē.

A ταύτῃ δὲ λέγω ὑμῖν, ξυναφὴς φανεῖται ἡ Ὑρκανία θάλασσα. ἐκπεριέρχεται γὰρ περὶ πᾶσαν ἡ μεγάλη θάλασσα. καὶ ἐγὼ ἐπιδείξω Μακεδόσι τε καὶ τοῖς ξυμμάχοις τὸν μὲν Ἰνδικὸν κόλπον ξύρρουν ὄντα τῷ Περσικῷ, τὴν δὲ Ὑρκανίαν τῷ Ἰνδικῷ. ἀπὸ δὲ τοῦ Περσικοῦ ἐς Λιβύην περιπλευσθήσεται στόλῳ ἡμετέρῳ τὰ μέχρι Ἡρακλέους στηλῶν. ἀπὸ δὲ στηλῶν, ἡ ἐντὸς Λιβύη πᾶσα ἡμετέρα γίγνεται, καὶ ἡ Ἀσία δὴ οὕτω πᾶσα, καὶ ὅροι τῆς ταύτῃ ἀρχῆς, οὕσπερ καὶ τῆς γῆς ὅρους ὁ θεὸς ἐποίησε. νῦν δὲ δὴ ἀποτρεπομένων, πολλὰ μὲν μάχιμα ὑπολείπεται γένη ἐπέκεινα τοῦ Ὑφάσιος, ἔστε ἐπὶ τὴν ἑώαν θάλασ-**B**σαν· πολλὰ δὲ ἀπὸ τούτων ἔτι ἐπὶ τὴν Ὑρκανίαν ὡς ἐπὶ Βορρᾶν ἄνεμον· καὶ τὰ Σκυθικὰ γένη οὐ πόρρω τούτων. ὥστε δέος μὴ ἀπελθόντων ὀπίσω, καὶ τὰ νῦν κατεχόμενα οὐ βέβαια ὄντα, ἐπαρθῇ πρὸς ἀπόστασιν πρὸς τῶν μήπω ἐχομένων· καὶ τότε δὴ ἀνόνητοι ἡμῖν ἔσονται οἱ πολλοὶ πόνοι. ἢ ἄλλων αὖθις ἐξ ἀρχῆς δεήσει πόνων τε καὶ κινδύνων. ἀλλὰ παραμείνατε ἄνδρες Μακεδόνες καὶ ξύμμαχοι. πονούντων τοι καὶ κινδυνευόντων τὰ καλὰ ἔργα· καὶ ζῆν τε ξὺν ἀρετῇ ἡδὺ, καὶ ἀποθνήσκειν, κλέος ἀθάνατον ὑπολειπομένους. ἢ οὐκ ἴστε ὅτι ὁ πρό-**C**γονος ὁ ἡμέτερος οὐκ ἐν Τίρυνθι, οὐδὲ ἐν Ἄργει, ἀλλ' οὐδὲ ἐν Πελοποννήσῳ ἢ Θήβαις μένων, ἐς τόσονδε κλέος ἦλθεν, ὡς θεὸς ἐξ ἀνθρώπου γενέσθαι, ἢ δοκεῖν; οὐ μὲν δὴ οὐδὲ Διονύσου, *ἀκροτέρου τούτου θεοῦ ἢ καθ' Ἡρακλέα, ὀλίγοι πόνοι· ἀλλὰ ἡμεῖς γε καὶ ἐπέκεινα τῆς Νύσης ἀφίγμεθα, καὶ ἡ Ἄορνος πέτρα, ἡ τῷ Ἡρακλεῖ ἀνάλωτος, πρὸς ἡμῶν ἔχεται. ὑμεῖς δὲ καὶ τὰ ἔτι ὑπόλοιπα τῆς Ἀσίας πρόσθετε τοῖς ἤδη κεκτημένοις, καὶ τὰ ὀλίγα τοῖς πολλοῖς. ἐπεὶ καὶ ἡμῖν αὐτοῖς τί ἂν μέγα καὶ καλὸν κατεπέπρακτο, εἰ ἐν Μακεδονίᾳ καθήμενοι, **D** ἱκανὸν ἐποιούμεθα ἀπόνως τὴν οἰκείαν διασώζειν, Θρᾷκας τοὺς ὁμόρους, ἢ Ἰλλυριοὺς, ἢ Τριβαλλοὺς, ἢ καὶ τῶν Ἑλλήνων ὅσοι οὐκ ἐπιτήδειοι ἐς τὰ ἡμέτερα ἀναστέλλοντες; εἰ μὲν δὴ ὑμᾶς πονοῦντας καὶ κινδυνεύοντας αὐτὸς ἀπόνως καὶ ἀκινδύνως ἐξηγούμενος ἦγον, οὐκ ἀπεικότως ἂν προεκάμνετε ταῖς γνώμαις· τῶν μὲν πόνων μόνοις ὑμῖν μετὸν, τὰ δὲ ἆθλα αὐτῶν ἄλλοις περιποιοῦντες. νῦν δὲ κοινοὶ μὲν οἱ πόνοι, ἴσον δὲ μέτεστι τῶν κινδύνων· τὰ δὲ ἆθλα ἐν μέσῳ κεῖται ξύμπασιν. ἥ τε γὰρ χώρα ὑμετέρα, καὶ ὑμεῖς αὐτῆς σατραπεύετε· καὶ **E** τῶν χρημάτων τὸ μέρος νῦν τε ἐς ὑμᾶς τὸ πολὺ ἔρχεται. καὶ ἐπειδὰν ἐπεξέλθωμεν τὴν Ἀσίαν, τότε οὐκ ἐμπλήσας μὰ Δία ὑμᾶς, ἀλλὰ καὶ ὑπερβαλὼν ὅσα ἕκαστος ἐλπίζει ἀγαθὰ ἔσεσθαι, τοὺς μὲν ἀπιέναι οἴκαδε ἐθέλοντας, εἰς τὴν οἰκείαν ἀποπέμψω, ἢ ἐπανάξω αὐτός· τοὺς δὲ αὐτοῦ μένοντας, ζηλωτοὺς τοῖς ἀπερχομένοις ποιήσω. Ταῦτα καὶ τοιαῦτα εἰπόντος Ἀλεξάνδρου, πολὺν μὲν χρόνον σιωπὴ ἦν, οὔτε ἀντιλέγειν τολμώντων πρὸς τὸν βασιλέα ἐκ τοῦ εὐθέος, οὔτε ξυγχωρεῖν ἐθελόντων. ἐν δὲ τούτῳ, πολλάκις μὲν Ἀλέξανδρος ἐκέλευε λέγειν τὸν βουλόμενον, εἰ δή τις τὰ ἐναντία τοῖς ὑπ' αὐτοῦ λεχθεῖσι γινώσκει· ἔμενε δὲ καὶ ὣς ἐπὶ πολὺ ἡ σιωπή. ὀψὲ δέ ποτε θαρρήσας Κοῖνος ὁ Πολεμοκράτους, ἔλεξε τοιάδε,

Ἐπειδὴ αὐτὸς, ὦ βασιλεῦ, οὐ κατὰ πρόσταξιν ἐθέλεις Μακεδόνων ἐξηγεῖσθαι, ἀλλὰ πείσας μὲν ἄξειν φὴς, πεισθεὶς δὲ οὐ βιάσεσθαι, οὐχ ὑπὲρ

QVONIAM, ô rex, negas te imperiosè Macedonibus præfuturum, sed, si persuaseris, ducturum te vlterius dicis; sin ipsi tibi persuaserint, nequaquam coacturum: non pro nobis copia-

ἡμῶν τῶνδε ποιήσομαι ἐγὼ τοὺς λόγους, οἳ καὶ προτετιμημένοι τῶν ἄλλων, καὶ τὰ ἆθλα τῶν πόνων οἱ πολλοὶ ἤδη κεκομισμένοι, καὶ τῷ κρατιστεύειν παρὰ τοὺς ἄλλους πρόθυμοί σοι ἐς πάντα ἐσμέν· ἀλλ' ὑπὲρ τῆς στρατιᾶς τῆς πολλῆς. οὐδὲ ὑπὲρ ταύτης ἐρῶ τὰ καθ' ἡδονὴν ἐκείνοις, ἀλλ' ἃ νομίζω ξύμφορά τε σοὶ ἐς τὰ παρόντα, καὶ ἐς τὰ μέλλοντα μάλιστα ἀσφαλῆ εἶ). δίκαιος δὲ εἰμὶ καθ' ἡλικίαν τε μὴ ἀποκρύψασθαι τὰ δοκοῦντα βέλτιστα, καὶ κατὰ τὴν ἐκ σοῦ μοι οὖσαν καὶ ἐς τοὺς ἄλλους ἀξίωσιν, καὶ κατὰ τὴν ἐν τοῖς πόνοις τε καὶ κινδύνοις ἐς τόδε ἀπροφάσιστον τόλμαν. **B** ὅσῳ γάρ τοι πλεῖστα καὶ μέγιστα σοί τε ἡγουμένῳ καταπέπρακται, καὶ τοῖς ἅμα σοὶ οἴκοθεν ὁρμηθεῖσι, τοσῷδε μᾶλλόν τι ξύμφορόν μοι δοκεῖ πέρας τι ἐπιθεῖναι τοῖς πόνοις τε καὶ κινδύνοις. αὐτὸς γὰρ τοι ὁρᾷς, ὅσοι μὲν Μακεδόνων τε καὶ Ἑλλήνων ἅμα σοὶ ὡρμήθημεν, ὅσοι δὲ ὑπολελείμμεθα· ὧν, Θετταλοὺς μὲν ἀπὸ Βάκτρων εὐθὺς, οὐ προθύμους ἔτι ἐς τοὺς πόνους αἰσθόμενος, οἴκαδε (καλῶς ποιῶν) ἀπέπεμψας· τῶν δὲ ἄλλων Ἑλλήνων, οἱ μὲν ἐν ταῖς πόλεσι ταῖς πρὸς σοῦ οἰκισθείσαις κατῳκισμένοι, οὐδ' οὗτοι πάντῃ ἑκόντες μένουσιν· **C** οἱ δὲ ξυμπονοῦντές τε ἔτι καὶ ξυγκινδυνεύοντες, αὐτοί τε καὶ ἡ Μακεδονικὴ στρατιά, τοὺς μὲν ἐν ταῖς μάχαις ἀπολωλέκασιν, οἱ δὲ ἐκ τῶν τραυμάτων ἀπόμαχοι γεγενημένοι, ἄλλῃ καὶ ἄλλῃ τῆς Ἀσίας ὑπολελειμμένοι εἰσίν· οἱ πλείους δὲ νόσῳ ἀπολώλασιν, ὀλίγοι δὲ ἐκ πολλῶν ὑπολείπονται, καὶ οὔτε τοῖς σώμασιν ἔτι ὡσαύτως ἐρρωμένοι, ταῖς τε γνώμαις πολὺ ἔτι μᾶλλον προκεκμηκότες. καὶ τούτοις ξύμπασι πόθος μὲν γονέων ἐστὶν, ὅσοις ἔτι σώζονται, πόθος δὲ γυναικῶν καὶ παίδων, πόθος δὲ **D** δὴ τῆς γῆς αὐτοῖς τῆς οἰκείας, ἣν ξὺν τῷ ἐκ σοῦ πορισθέντι σφίσι κόσμῳ, μεγάλοι τε ἀντὶ μικρῶν, καὶ πλούσιοι ἐκ πενήτων ἀναστρέψαντες, ξύγγνωστοί εἰσιν ἐπιδεῖν ποθοῦντες. σὺ δὲ νῦν μὴ ἄγε ἄκοντας. οὐδὲ γὰρ ὁμοίοις ἔτι χρήσῃ ἐς τοὺς κινδύνους, οἷς τὸ ἑκούσιον ἐν τοῖς ἀγῶσιν ἄπεστιν. ἐπανελθὼν δ' αὐτός τε, εἰ δοκεῖ, ἐς τὴν οἰκείαν, καὶ τὴν μητέρα τὴν σαυτοῦ ἰδὼν, καὶ τὰ τῶν Ἑλλήνων καταστησάμενος, καὶ τὰς νίκας ταύτας τὰς πολλὰς καὶ μεγάλας ἐς τὸν πατρῷον οἶκον κομίσας· οὕτω δὴ ἐξ ἀρχῆς ἄλλον στόλον στέλλεσθαι, εἰ μὲν βούλει, ἐπ' αὐτὰ ταῦτα τὰ **E** πρὸς τὴν ἕω ᾠκισμένα Ἰνδῶν γένη· εἰ δὲ βούλει, ἐς τὸν Εὔξεινον πόντον· εἰ δὲ ἐπὶ Καρχηδόνα, καὶ τὰ ἐπέκεινα Καρχηδονίων τῆς Λιβύης. ταῦτα δὲ σὸν ἤδη ἐξηγεῖσθαι· ἕψονται δέ σοι ἄλλοι Μακεδόνες, νέοι τε ἀντὶ γερόντων, καὶ ἀκμῆτες ἀντὶ κεκμηκότων, καὶ οἷς τὰ τοῦ πολέμου διὰ τὸ ἄπειρον ἔς τε τὸ παραυτίκα οὐ φοβερὰ, καὶ κατὰ τὴν τοῦ μέλλοντος ἐλπίδα ἐν σπουδῇ ἔσται. οὓς καὶ ταύτῃ ἔτι προθυμότερον ἀκολουθήσειν σοι εἰκὸς, ὁρῶντας τοὺς πρότερον **F** ξυμπονήσαντάς τε καὶ ξυγκινδυνεύσαντας, ἐς τὰ σφέτερα ἤδη ἐπανεληλυθότας, πλουσίους τε ἀντὶ πενήτων, καὶ ἀντὶ ἀφανῶν τῶν πάλαι εὐκλεεῖς. καλὸν δὲ, ὦ βασιλεῦ, εἴπερ τι καὶ ἄλλο, ἡ ἐν τῷ εὐτυχεῖν σωφροσύνη. σοὶ μὲν γὰρ αὐτῷ ἡγουμένῳ καὶ στρατιὰν τοιαύτην ἄγοντι, ἐκ μὲν πολεμίων δέος οὐδέν· τὰ δὲ ἐκ τοῦ δαιμονίου, ἀδόκητά τε καὶ ταύτῃ καὶ ἀφύλακτα τοῖς ἀνθρώποις ἐστί. Ταῦτα εἰπόντος τοῦ Κοίνου, θόρυβον γενέσθαι ἐκ τῶν παρόντων ἐπὶ τοῖς

A rum ducibus, qui præ cæteris honore abs te affecti sumus, & præmia laborũ plerique iam accepimus, quique, quòd nos aliis imperare voluisti, parati ad omnia tibi sumus, sed pro vniuerso exercitu dicã. Sed ne ea quidẽ quæ militib⁹ cordi sint dicturus sum, sed quę tibi cùm in præsentia salutaria, tum in posterũ tutissima fore cẽseo. Porro & ætas mea id postulat, vt quæ maximè expedire videãtur non celem, & dignitas qua me etiã præ aliis ornare voluisti, tot deniq; à me labores, tot pericula audacter citra vllã tergiuersationẽ **B** adita. Quo enim plura præclarioráq; facinora, cùm abs te duce tum ab iis qui te è domibus suis secuti sunt, gesta fuerũt, eo cõsultius esse iudico finẽ aliquẽ laborib⁹ ac periculis imponere. Vides enim ipse ex tãta Macedonũ & Græcorũ qui te secuti sumus multitudine, quàm pauci reliqui simus. ex quib⁹, Thessalos quidẽ statim à Bactris, quòd alacritatẽ ad perferẽdos labores in eis imminutam sentires, domũ (& rectè quidẽ) remisisti. **C** Reliquorũ verò Græcorũ, alios in vrbib⁹ abs te cõditis collocasti (qui nec ipsi quidẽ libẽter ibi manent) alij tecũ labores ac pericula adeũtes cũ Macedonico exercitu, partim in prœliis cæsi sunt, partim vulneribus inutiles ad pugnã effecti in diuersis Asię partibus relicti: maxima verò pars morbo periit. pauci denique ex tãta multitudine supersunt, atque nec corporibus sunt perinde firmis, animis verò multo magis fracti. atque iis quidẽ omnibus qui adhuc supersunt insitũ est natura desideriũ parentũ, vxorũ, liberorũ, patriæ **D** & soli natalis. quorũ desiderio si tanguntur, ornati pręsertim abs te atque aucti, diuitésq; ex pauperibus effecti reuertẽtes, certè veniã merẽtur. Tu verò ne inuitos ducito. neque enim eosdẽ illos in periculis es experturus, quum voluntas adeundi certamina in iis nõ sit futura. Quin potius tu quoque, si placet, domũ reuersus matrem inuisas, Græcorũ simul res cõpositurus, & tot támque ingentes victorias in paternã domum reportaturus. Tum licebit tibi denuo nouam expeditionem suscipere, siue aduersus istas Indorũ gẽ**E**tes quæ orientẽ versus sitæ sunt, siue malis in pontũ Euxinũ, siue in Carthaginẽ & Libyã quę vltra Carthaginẽ est. Tunc enim tui muneris erit exercitũ quò libuerit ducere. Sequẽtur autẽ te alij Macedones, iuniores pro senioribus, integri pro defessis, & quib⁹ bellum, vtpote inexpertis, nõ statim tãto terrori, & futurorũ cõmodorum spe in votis erit: quos etiã tanto alacrius te secuturos esse verisimile est, quũ eos qui tibi laborũ atq; periculorũ socij extiterũt in suas domos reuer**F**sos videbũt, ex pauperib⁹ opulẽtos, & ex obscuris claros. Præclarũ etiã est, ô rex, si quicquã aliud, animo in secundis rebus moderari posse. Tibi quidẽ imperatori, atque huiusmodi exercitũ ducẽti, nihil ab hoste metuendũ est: fortunæ verò inopinati sunt euentus, atque ideo hominibus ineuitabiles. Hęc Cœni oratio fremitu quodã audientiũ excepta est. multorũ etiã lacrymę subsecutæ

sunt. quod ipsum maiori documento erat, inuitos sese vlteriora pericula adituros: reditum verò in patriam periucundum ipsis fore. Alexander, Cœni libertate loquendi & reliquorum ducum ignauia offensus, concionem dimisit. qua postridie rursum iracundè conuocata, se quidem vlterius perrecturum dixit: neminem verò Macedonum ad sequendum coacturum. Neque enim defuturos qui regem suum sua sponte sequerentur: iis autem qui abire statuissent, per se liberum esse, vtque amicis nuntiarent sese, rege suo in mediis hostibus destituto, domum reuerti. Hæc quũ dixisset, in tabernaculum se recepit, neque quenquam amicorum ad tertium ab eo diem in colloquium admisit: expectans siqua fortè animorum mutatio (vt plerunque in turba militari euenire solet) Macedonibus ac sociis incidisset, quę faciliores persuasu eos redderet. Cæterùm quũ exercitus in eodem silentio persisteret, satísque intelligeretur milites indignatione Alexandri vehementer commotos esse, animis tamen non mutari: tum (vt autor est Ptolemæus) nihilominus pro trãsitu sacrum fecit. Quúmque exta infaustos euentus portendissent, conuocatis amicis qui & ætate grandiores maximéque familiares ei erant, quoniam omnia illum ab vlteriore profectione reuocarent, exercitui declarasse, statutum sibi esse domum reuerti. Hanc vocem clamore, qualis à multitudine lætitiam significante edi solet, exceptam fuisse: multis lacrymas erupisse. alios ad regium tabernaculum accessisse, multa Alexandro fausta precantes, quòd ab iis solis vinci se passus esset. Eo loci diuiso per ordines exercitu, XII aras extrui iubet, altitudine quidem maximis turribus bellicis pares, latitudine, quàm quæ turrium est, maiore. quibus diis gratias agebat quòd ipsum eò vsque victorem perduxissent, & laborum suorum monumenta consecrabat. Extructis itaque aris, sacrificium patrio more in aris illis peragit. ludos etiam gymnicos & equestres facit: totíque regioni ad Hyphasim amnem vsque Porum præficit. ipse ad Hydraotem fluuium redit. quo traiecto ad Acesinem retrocedit. atque ibi vrbem exædificatam reperit, ad quam condendam Hephæstion ab eo relictus fuerat: in quam inductis colonis ex finitimis quicũque in eam commigrare vellent, & mercenariis ad militiam ineptis, ipse quæ ad nauigationem Oceanum versus necessaria erant parare cœpit. In hoc rerum statu Arsaces, prouinciæ Abisari finitimæ præses, & frater Abisaris, aliíque amici ad eum venerunt, dona adferentes quæ apud Indos censentur maxima: elephantos etiam ab Abisare missos triginta: Abisarem ipsum morbo impeditum venire non potuisse dicentes. quod quum & legati qui ab Alexandro ad Abisarem missi fuerant confirmarent, facilè persuasus rem ita se habere, Abisarẽ prouinciæ ipsius satrapam constituit, atque Arsacem

λόγοις. πολλοῖς δὲ καὶ δάκρυα προχυθέντα, ἔτι μᾶλλον δηλῶσαι τό, τε ἀκούσιον τῆς γνώμης ἐς τοὺς πρόσω κινδύνους, καὶ τὸ καθ' ἡδονὴν σφίσιν εἶναι τὴν ἀποχώρησιν. Ἀλέξανδρος δὲ, τότε μὲν ἀχθεσθεὶς τοῦ τε Κοίνου τῇ παρρησίᾳ, καὶ τῷ ὄκνῳ τῶν ἄλλων ἡγεμόνων, διέλυσε τὸν ξύλλογον. ἐς δὲ τὴν ὑστεραίαν ξυγκαλέσας αὖθις ξὺν ὀργῇ τοὺς αὐτοὺς, αὐτὸς μὲν ἰέναι ἔφη τοῦ πρόσω, βιάσεσθαι δὲ οὐδένα ἄκοντα Μακεδόνων ξυνέπεσθαι. ἕξειν γὰρ τοὺς ἀκολουθήσοντας τῷ βασιλεῖ σφῶν ἑκόντας· τοῖς δὲ καὶ ἀπιέναι οἴκαδε ἐθέλουσιν, ὑπάρχειν ἀπιέναι, καὶ ἐξαγγέλλειν τοῖς οἰκείοις ὅτι τὸν βασιλέα σφῶν ἐν μέσοις τοῖς πολεμίοις ἐπανήκουσιν ἀπολιπόντες. ταῦτ' εἰπόντα ἀπελθεῖν ἐς τὴν σκηνὴν μηδέ τινα τῶν ἑταίρων προσέσθαι αὐτῆς τ' ἐκείνης τῆς ἡμέρας, καὶ ἐς τὴν τρίτην ἔτι ἀπ' ἐκείνης· ὑπομένοντα εἰ δή τις τροπὴ τῆς γνώμης τῶν Μακεδόνων τε καὶ ξυμμάχων (οἷα δὴ ἐν ὄχλῳ στρατιωτῶν τὰ πολλὰ φιλεῖ γίγνεσθαι) ἐμπεσοῦσα, εὐπειθεστέρους παρέξει αὐτούς. ὡς δὲ σιγὴ πολλὴ ἦν ἀνὰ τὸ στρατόπεδον, καὶ ἀχθόμενοι μὲν τῇ ὀργῇ αὐτοῦ δῆλοι ἦσαν, οὐ μὴν μεταβαλλόμενοί γε ὑπ' αὐτῆς· ἐνταῦθα δὴ λέγει Πτολεμαῖος ὁ Λάγου ὅτι ἐπὶ τῇ διαβάσει οὐδὲν μεῖον ἐθύετο, θυομένῳ δὲ οὐκ ἐγίγνετο αὐτῷ τὰ ἱερά· τότε δὴ τοὺς πρεσβυτάτους τε τῶν ἑταίρων, καὶ μάλιστα τοὺς ἐπιτηδείους αὐτῷ ξυναγαγὼν, ὡς πάντα ἐς τὴν ὀπίσω ἀποχώρησιν αὐτῷ ἔφερεν, ἐκφαίνει ἐς τὴν στρατιὰν ὅτι ἔγνωσται ὀπίσω ἀποστρέφειν. οἱ δὲ ἐβόων τε, οἷα ἂν ὄχλος ξυμμιγὴς χαίρων βοήσειε, καὶ δάκρυον οἱ πολλοὶ αὐτῶν ἠφίεσαν· οἱ δὲ, καὶ τῇ σκηνῇ τῇ βασιλικῇ πελάζοντες, ηὔχοντο Ἀλεξάνδρῳ πολλὰ καὶ ἀγαθὰ, ὅτι πρὸς σφῶν μόνων νικηθῆναι ἠνέσχετο. ἔνθα δὴ διελὼν κατὰ τάξεις τὴν στρατιὰν, δώδεκα βωμοὺς κατασκευάζειν προστάττει· ὕψος μὲν, κατὰ τοὺς μεγίστους πύργους· εὖρος δὲ, μείζονας ἔτι ἢ κατὰ πύργους· χαριστήρια τοῖς θεοῖς, τοῖς ἐς τοσόνδε ἀγαγοῦσιν αὐτὸν νικῶντα, καὶ μνημεῖα τῶν αὐτοῦ πόνων. ὡς δὲ κατεσκευασμένοι αὐτῷ οἱ βωμοὶ ἦσαν, θύει ἐπ' αὐτῶν, ὡς νόμος· καὶ ἀγῶνα ποιεῖ γυμνικόν τε καὶ ἱππικόν. καὶ τὴν μὲν χώραν τὴν μέχρι τοῦ Ὑφάσιος ποταμοῦ Πώρῳ ἄρχειν προσέθηκεν, αὐτὸς δ' ἐπὶ τὸν Ὑδραώτην ἀνέστρεφε. διαβὰς δὲ τὸν Ὑδραώτην, ἐπὶ τὸν Ἀκεσίνην ἐπανῄει ὀπίσω. καὶ ἐνταῦθα καταλαμβάνει τὴν πόλιν ἐξῳκοδομημένην, ἥν τινα Ἡφαιστίων αὐτῷ ἐκτειχίσαι ἐτάχθη. καὶ ἐς ταύτην ξυνοικίσας τῶν τε προσχώρων ὅσοι ἐθελονταὶ κατῳκίζοντο, καὶ τῶν μισθοφόρων ὅ,τι περ ἀπόμαχον, αὐτὸς τὰ ἐπὶ τῷ κατάπλῳ παρεσκευάζετο ἐς τὴν μεγάλην θάλασσαν. ἐν τούτῳ δ' ἀφίκοντο πρὸς αὐτὸν Ἀρσάκης τε ὁ τῆς ὁμόρου Ἀβισάρῃ χώρας ὕπαρχος, καὶ ὁ ἀδελφὸς Ἀβισάρου, καὶ οἱ ἄλλοι οἰκεῖοι, δῶρά τε κομίζοντες ἃ μέγιστα παρ' Ἰνδοῖς, καὶ τοὺς παρ' Ἀβισάρου ἐλέφαντας, ἐς τριάκοντα τὸν ἀριθμόν. Ἀβισάρην γὰρ νόσῳ ἀδύνατον γενέσθαι ἐλθεῖν. ξυνέβαινον δὲ τούτοις καὶ οἱ παρ' Ἀλεξάνδρου ἐκπεμφθέντες πρέσβεις πρὸς Ἀβισάρην. καὶ ταῦτα οὐ χαλεπῶς πιστεύσας οὕτως ἔχειν, Ἀβισάρῃ τε τῆς αὐτοῦ χώρας σατραπεύειν ἔδωκε, καὶ Ἀρσάκην τῇ Ἀβισάρου

αὐτοκρατορίᾳ προσέθηκε· καὶ φόρους οὕστινας ἀποίσουσι τάξας, θύει αὖ καὶ ἐπὶ τοῦ Ἀκεσίνη ποταμοῦ· καὶ τοῦτον διαβὰς, ἐπὶ τὸν Ὑδάσπην ἧκεν, ἵνα καὶ τῶν πόλεων, τῆς τε Νικαίας καὶ τῆς Βουκεφάλου, ὅσα πρὸς τῶν ὄμβρων πεπονηκότα ἦν, ξὺν τῇ στρατιᾷ ἐπεσκεύασε, καὶ τὰ ἄλλα τὰ κατὰ τὴν χώραν ἐκόσμει.

Abisaris imperio adiunxit: & tributis quæ penderent imperatis, ad Acesinem fluuium rursus sacrificium fecit. quo transmisso, ad Hydaspem venit. vbi quicquid in Nicæa & Bucephala imbres corruperant, militum opera instaurauit, aliáque ad regionis illius custodiam pertinentia curauit.

ἈΡΡΙΑΝΟΥ ἹΣΤΟΡΙΩ͂Ν ἈΝΑΒΑ΄ΣΕΩΣ Ἀλεξάνδρου,

Βιβλίον ἕκτον.

Ἀλέξανδρος δὲ, ἐπειδὴ παρεσκευάσθησαν αὐτῷ ἐπὶ τοῦ Ὑδάσπου ταῖς ὄχθαις πολλαὶ μὲν τριακόντοροι καὶ ἡμιόλιαι, πολλὰ δὲ καὶ ἱππαγωγὰ πλοῖα, καὶ ἄλλα ὅσα ἐς παρακομιδὴν στρατιᾶς ποταμῷ εὔπορα, ἔγνω καταπλεῖν κατὰ τὸν Ὑδάσπην, ὡς ἐπὶ τὴν μεγάλην θάλασσαν. πρότερον μέν γε ἐν τῷ Ἰνδῷ ποταμῷ κροκοδείλους ἰδὼν, μόνῳ τῶν ἄλλων ποταμῶν, πλὴν Νείλου, πρὸς δὲ ταῖς ὄχθαις τοῦ Ἀκεσίνου κυάμους πεφυκότας, ὁποίους ἡ γῆ ἐκφέρει ἡ Αἰγυπτία· καὶ ἀκούσας ὅτι ὁ Ἀκεσίνης ἐμβάλλει εἰς τὸν Ἰνδὸν ποταμὸν, ἔδοξεν ἐξευρηκέναι τοῦ Νείλου τὰς ἀρχὰς, ὡς τὸν Νεῖλον ἐνθένδε ποθὲν ἐξ Ἰνδῶν ἀνίσχοντα, καὶ δι᾽ ἐρήμου πολλῆς γῆς ῥέοντα, καὶ ταύτῃ ἀπολλύοντα τὸ Ἰνδὸν τὸ ὄνομα· ἔπειτα ὁπόθεν ἄρχεται διὰ τῆς οἰκουμένης χώρας ῥεῖν, Νεῖλον ἤδη πρὸς Αἰθιόπων τε τῶν ταύτῃ καὶ Αἰγυπτίων καλούμενον (ὡς Ὅμηρος ἐποίησεν ἐπώνυμον τῆς Αἰγύπτου Αἴγυπτον) οὕτω δὴ ἐκδιδόναι ἐς τὴν ἐντὸς θάλασσαν. καὶ δὴ καὶ πρὸς τὴν Ὀλυμπιάδα γράφοντα ὑπὲρ τῶν Ἰνδῶν τῆς γῆς ἄλλα τε γράψαι καὶ ὅτι δοκοίη αὐτῷ ἐξευρηκέναι τοῦ Νείλου τὰς πηγάς· μικροῖς δή τισι καὶ φαύλοις ὑπὲρ τῶν τηλικούτων τεκμαιρόμενον. ἐπεὶ μέντοι ἀτρεκέστερον ἐξήλεγξε τὰ ἀμφὶ τοῦ ποταμοῦ τοῦ Ἰνδοῦ, οὕτω δὴ μαθεῖν παρὰ τῶν ἐπιχωρίων, τὸν μὲν Ὑδάσπην τῷ Ἀκεσίνῃ, τὸν Ἀκεσίνην δὲ τῷ Ἰνδῷ τό τε ὕδωρ ξυμβάλλοντας, καὶ τῷ ὀνόματι ξυγχωρήσαντας. τὸν Ἰνδὸν δὲ ἐκδιδόντα ἤδη ἐς τὴν μεγάλην θάλασσαν, δίστομον τὸν Ἰνδὸν ὄντα, οὐδέν οἱ αὐτῷ προσήκειν τῆς γῆς τῆς Αἰγυπτίας. τηνικαῦτα δὲ τῆς ἐπιστολῆς τῆς πρὸς τὴν μητέρα τοῦτο ἀμφὶ τοῦ Νείλου γραφὲν ἀφελεῖν· καὶ τὸν κατάπλουν τὸν κατὰ τοὺς ποταμοὺς ἔστ᾽ ἐπὶ μεγάλην θάλασσαν ἐπινοοῦντα, παρασκευασθῆναί οἱ ἐπὶ τῷδε κελεῦσαι τὰς ναῦς. αἱ δὲ ὑπηρεσίαι αὐτῷ ἐς τὰς ναῦς ξυνεπληρώθησαν ἐκ τῶν ξυνεπομένων τῇ στρατιᾷ Φοινίκων, καὶ Κυπρίων, καὶ Καρῶν, καὶ Αἰγυπτίων. ἐν δὲ τούτῳ, Κοῖνος μὲν ἐν τοῖς πιστοτάτοις Ἀλεξάνδρῳ ὢν τῶν ἑταίρων, νόσῳ τελευτᾷ· καὶ τοῦτον θάπτει ἐκ τῶν παρόντων μεγαλοπρεπῶς. αὐτὸς δὲ ξυναγαγὼν

ARRIANI HISTORIARVM DE EXPEDITIONE Alexandri,

Liber sextus.

ALEXANDER, quũiam ad Hydaspis ripas multas triginta remorum naues & biremes paratas haberet, multas etiam trãsmittẽdis equis aptas, ceteráque omnia ad vehendum exercitum necessaria, per Hydaspem ad Oecanum nauigare statuit. Quúmque antea in Indo amne, solo ex reliquis fluminibus præter Nilum, crocodilos vidisset: fabas etiam ad Acesinis ripas, quales AEgyptia tellus fert: audissétque Acesinem in Indum fluere: Nili se caput reperisse arbitrabatur: suspicatus Nilum inde vspiam in India oriri, & per ingentes solitudines fluere, ibíque Indum nomen amittere: deinde vnde incipit per cultam regionem labi, & Nilum iam atque AEgyptum ab AEthiopibus ea loca colentibus vocatum (quemadmodum etiam Homerus Nilum communi cum AEgypti regione nomine AEgyptũ nominauit) atque ita in "interius mare fluere. Itaque Alexander sd Olympiadem de Indorum regione scribens, inter alia hoc scribebat, existimare se fontes Nili abs se repertos esse: paruis quibusdsm atque inanibus coniecturis in re tanti momenti vsus. Quum verò accuratius de Indo flumine inquisisset, ab incolis edoctus est Hydaspem in Acesinem, hunc autem in Indum, nomina etiam sua amitrentes labi. Indum porro duplici ostio in Oceanum ferri, nec ad eum quicquam AEgyptum pertinere: ac tum demum id quod ad matrem suam de Nilo scripserat, ex epistola deleuisse: nauigationéque ad Oceanum per flumina decreta, naues ad hoc parari iussisse. Remigia itaque nauiũ statim ei à Phœnicibus, Cypriis, Caribus & AEgyptiis exercitum sequutis expleta sunt. Per id tempus Cœnus ex intimis fidelissimísque Alexandri amicis, morbo interiit. Quo magnificè pro eo ac tẽpus

"Pac. In mediterraneum mare.

ferebat sepulto, ipse conuocatis amicis, omnibúsque Indorum legatis ad se profectis, vniuersæ Indicæ regionis abs se victæ Porũ regem constituit, gentium quidem omnino septem, vrbiũ autem quas gẽtes illæ incolebãt supra II M. Post hæc exercitũ ita diuidit. argyraspidas omnes, & sagittarios atque Agrianos, & equitum agmen secum nauibus imponit: Craterus ei peditum atque equitũ partem ad dexteram Hydaspis ripam duxit. Ad sinistram ripam Hephæstionẽ cum maiore melioréque exercitus parte, atque elephantis CC procedere iubet. His imperatũ erat vt quamcelerrimè ad *Sopithi regiam contendant. Philippo autem præfecto regionis vltra Indum sitæ, cui in Bactrianorũ regione triduo cessandum erat, iussum erat cum suis copiis sequi. Nysæos vero equites Nysam remittit. Nearchum vniuersæ classi præficit. Onesicritum nauis suæ gubernatorem constituit, qui quidem in ea historia quam de Alexandro conscripsit etiam hoc mentitur, quòd se classis præfectũ fuisse scribat, quum gubernator nauis tantùm esset. Erat autem nauium omnium numerus (vt Ptolemæus Lagi filius tradit, quem ego potissimũ sequor) naues triginta remorũ LXXX. At in vniuersum omnes naues tã quę equos vehebant quàm actuariæ & fluuiales, quæ aut multo antè aut tum temporis constructæ fuerant, circiter II M. Omnibus itaque rebus ad nauigationem præparatis, exercitus sub auroram naues conscendit. ipse patrio more diis & Hydaspi flumini ex vatum præscripto sacrum fecit: conscensáque naue, aurea phiala ex prora in flumen fusa libauit, Acesinem simul & Hydaspem inuocans: quem quidem Acesinem reliquorum fluuiorum maximũ in Hydaspem fluere acceperat, & confluentes non procul inde abesse. Indum etiam inuocans, in quem Acesines cum Hydaspe fertur. Deinde quum Herculi progenitori libasset, simúlque Ammoni & aliis diis quibus consueuerat, signum educendis nauibus tuba dari iubet: quo audito, statim naues ordine subdueuntur. Imperatum enim erat quãto spatio actuarias, quanto hippagines, quanto bellicas naues seiunctas inter se esse oporteret: ne temerè nulloque ordine nauigantes colliderentur, neque iis quæ velociores erant interrupto ordine alias præuertere permittebatur. Miranda res erat, remorum sonitum exaudire, tot nauibus vno temporis momento remigantibus, & naucleris suo celeusmate remigationis initium intermissionémque præscribentibus, tot remigũ vno impetu flumen remis verberantium clamoribus sublatis. Ripæ etiam ipsę nauibus multo altiores, clamorem in arctum redigentes multo vehementiorem illum sua compressione reddebãt, & nemora vtrinque ripis circumiecta sonitum illum remorum excipientia multo auctiorem sua repercussione efficiebant. Equi etiam in hippaginibus visi, (neque enim vnquam antea Indi equos nauibus vehi viderant, neque Dionysij in Indos expeditionem naualem fuisse memorabant) magnam barbaris ad-

Cur. Sophitis.

A τούς τε ἑταίρους, καὶ ὅσοι Ἰνδῶν πρέσβεις παρ' αὐτὸν ἀφιγμένοι ἦσαν, βασιλέα μὲν τῆς ἑαλωκυίας ἤδη Ἰνδῶν γῆς ἀπέδειξε Πῶρον, ἔθνη μὲν ἑπτὰ τὰ ξύμπαντα, πόλεων δὲ ἐν τοῖς ἔθνεσιν ὑπὲρ τὰς δισχιλίας. τὴν στρατιὰν δὲ διένειμεν ὧδε. αὐτὸς μὲν τούς ὑπασπιστάς τε ἅμα οἱ ξύμπαντας ἐπὶ τὰς ναῦς ἐπεβίβασε, καὶ τοὺς τοξότας, καὶ τοὺς Ἀγριᾶνας, καὶ τὸ ἄγημα τῶν ἱππέων. Κρατερὸς δὲ αὐτῷ μοῖράν τε τῶν πεζῶν καὶ τῶν ἱππέων παρὰ τὴν ὄχθην τοῦ Ὑδάσπου τὴν ἐν δεξιᾷ ἦγε. κατὰ δὲ τὴν ἑτέραν ὄχθην, τὸ πλεῖστόν τε καὶ κράτιστον τῆς στρατιᾶς,
B καὶ τοὺς ἐλέφαντας Ἡφαιστίων προὐχώρει ἄγων, ἤδη ὄντας ἐς διακοσίους. τούτοις δὲ ἦν παρηγγελμένον ὡς τάχιστα ἄγειν, ἵνα περ τὰ Σωπείθου βασίλεια ἦν. Φιλίππῳ δὲ τῷ σατράπῃ τῆς ἐπέκεινα τοῦ Ἰνδοῦ, ὡς ἐπὶ Βακτρίων γῆς διαλιπόντι τρεῖς ἡμέρας, παρήγγελτο ἕπεσθαι ξὺν τοῖς ἀμφ' αὐτόν. τοὺς ἱππέας δὲ τοὺς Νυσαίους ὀπίσω ἀποπέμπει ἐς τὴν Νύσαν. τοῦ μὲν δὴ ναυτικοῦ παντὸς Νέαρχος αὐτῷ ἐξηγεῖτο· τῆς δὲ αὐτοῦ νεὼς κυβερνήτης Ὀνησίκριτος, ὃς ἐν τῇ ξυγγραφῇ ἥντινα ὑπὲρ Ἀλεξάνδρου ξυνέγραψε, καὶ τοῦτο ἐψεύσατο, ναύαρχον ἑαυτὸν εἶναι γράψας,
C κυβερνήτην ὄντα. ἦν δὲ τὸ ξύμπαν πλῆθος τῶν νεῶν, (ὡς λέγει Πτολεμαῖος ὁ Λάγου, ᾧ μάλιστα ἐγὼ ἕπομαι) τριακόντοροι μὲν ἐς ὀγδοήκοντα· τὰ δὲ πάντα πλοῖα σὺν τοῖς ἱππαγωγοῖς καὶ κερκούροις, καὶ ὅσα ἄλλα ποτάμια, ἢ τῶν πάλαι πλεόντων κατὰ τοὺς ποταμούς, ἢ ἐν τῷ τότε ποιηθέντων, οὐ πολὺ ἀποδέοντα τῶν δισχιλίων. ὡς δὲ ξύμπαντα αὐτῷ παρεσκεύαστο, ὑπὸ τὴν ἕω ὁ μὲν στρατὸς ἐπέβαινε τῶν νεῶν, αὐτὸς δὲ ἔθυε τοῖς θεοῖς ὡς νόμος, καὶ τῷ ποταμῷ τῷ Ὑδάσπῃ, ὅπως οἱ
D μάντεις ἐξηγοῦντο. καὶ ἐπιβὰς τῆς νεὼς, ἀπὸ τῆς πρῴρας ἐκ χρυσῆς φιάλης ἔσπενδεν ἐπὶ τὸν ποταμὸν, τόν τ' Ἀκεσίνην ξυνεπικαλούμενος τῷ Ὑδάσπῃ. ὅντινα μέγιστον τῶν ἄλλων ποταμῶν ξυμβάλλειν τῷ Ὑδάσπῃ ἐπέπυστο, καὶ οὐ πόρρω αὐτῶν εἶναι τὰς ξυμβολάς· καὶ τὸν Ἰνδὸν, ἐς ὅντινα ὁ Ἀκεσίνης ξὺν τῷ Ὑδάσπῃ ἐμβάλλει. ἐπὶ δὲ Ἡρακλεῖ τε τῷ προπάτορι σπείσας. καὶ Ἄμμωνι, καὶ τοῖς ἄλλοις θεοῖς ὅσοις αὐτῷ νόμος, σημῆναι ἐς ἀναγωγὴν κελεύει τῇ σάλπιγγι· ἅμα τε δὴ ἐσήμαινε, καὶ ἀνήγοντο ἐν κόσμῳ. παρήγγελτο γὰρ ἐφ' ὅ-
E σον τε τὰ σκευοφόρα πλοῖα ἐχρῆν τετάχθαι, καὶ ἐφ' ὅσον τὰ ἱππαγωγὰ, ἐφ' ὅσον τε τὰς μαχίμους τῶν νεῶν, ὡς μὴ συμπίπτειν ἀλλήλαις κατὰ τὸν πόρον εἰκῆ πλεούσας· καὶ τὰς ταχυναυτούσας φθάνειν οὐκ ἐφίετο ἔξω τῆς τάξεως. ὅ,τε κτύπος τῆς εἰρεσίας, οὐδενὶ ἄλλῳ ἐοικὼς, ἅτε ἀπὸ πολλῶν νεῶν ἐν ταὐτῷ ἐρεσσομένων, καὶ βοὴ ἀπό τε τῶν κελευστῶν ἐνδιδόντων τὰς ἀρχάς τε καὶ ἀναπαύλας τῇ εἰρεσίᾳ, καὶ τῶν ἐρετῶν, ὁπότε ἀθρόοι ἐμπίπτοντες τῷ ῥοθίῳ ἐπαλαλάξειαν. αἵ τε ὄχθαι ὑψηλότεραι τῶν νεῶν πολλαχῇ οὖσαι, ἐς
F στενόν τε τὴν βοὴν ξυνάγουσαι, καὶ τῇ ξυναγωγῇ αὐτῇ ἐπὶ μέγα ηὐξημένην ἐς ἀλλήλας ἀντέπεμπον· καί που καὶ νάπαι ἑκατέρωθεν τοῦ ποταμοῦ τῇ τ' ἐρημίᾳ καὶ τῇ ἀντιπέμψει τοῦ κτύπου, καὶ αὐταὶ ξυνεπελάμβανον· οἵ τε ἵπποι διαφαινόμενοι διὰ τῶν ἱππαγωγῶν πλοίων (οὐ πρόσθεν ἵπποι ἐπὶ νεῶν ὀφθέντες ἐν τῇ Ἰνδῶν γῇ· καὶ γὰρ καὶ τὸν Διονύσου ἐπ' Ἰνδοὺς στόλον οὐκ ἐμέμνηντο γενέσθαι ναυτικὸν) ἔκπληξιν παρεῖχον τοῖς θεωμένοις τῶν βαρβάρων. ὥστε οἱ μὲν

αὐτόθεν τῇ ἀναγωγῇ συμφθεγγόμενοι, ἐπὶ πολὺ ἐφωμάρτουν. ἐς ὅσους δὲ τῶν ἤδη Ἀλεξάνδρῳ προσκεχωρηκότων Ἰνδῶν ἔβη ἡ βοὴ ἢ ὁ κτύπος τῆς εἰρεσίας ἐξίκετο, καὶ οὗτοι ἐπὶ τὴν ὄχθην κατέθεον, καὶ ξυνείποντο ἐπᾴδοντες βαρβαρικῶς. φιλῳδοὶ γὰρ εἴπερ τινὲς ἄλλοι, Ἰνδοὶ, καὶ φιλορχήμονες ἀπὸ Διονύσου ἔτι, καὶ τῶν ἅμα Διονύσῳ βακχευσάντων κατὰ τὴν Ἰνδῶν γῆν. οὕτω δὴ πλέων, τρίτῃ γε ἡμέρᾳ κατέσχεν, ἵνα περ Ἡφαιστίωνί τε καὶ Κρατερῷ κατὰ τὸ αὐτὸ στρατοπεδεύειν ἐπὶ τῆς ἀντιπέρας ὄχθαις παρήγγελτο. μείνας δὲ ἐνταῦθα ἡμέρας δύο, ὡς καὶ Φίλιππος αὐτῷ ξὺν τῇ λοιπῇ στρατιᾷ ἀφίκετο, τοῦτον μὲν ἐπὶ τὸν Ἀκεσίνην ποταμὸν ἐκπέμπει ξὺν οἷς ἔχων ἧκε, τάξας παρὰ τοῦ Ἀκεσίνου ποταμοῦ τὴν ὄχθην πορεύεσθαι· τοὺς δ' ἀμφὶ Κρατερόν τε καὶ Ἡφαιστίωνα αὖθις ἐκπέμπει, παραγγείλας ὅπως χρὴ τὴν πορείαν ποιεῖσθαι. αὐτὸς δ' ἔπλει κατὰ τὸν Ὑδάσπην ποταμὸν, οὐδαμοῦ μείονα ἐν τῷ κατάπλῳ εἴκοσι σταδίων τὸ εὖρος. προσορμιζόμενος δὲ ὅπῃ τύχοι ταῖς ὄχθαις, τοὺς προσοικοῦντας τῷ Ὑδάσπῃ Ἰνδοὺς, τοὺς μὲν ἐνδιδόντας σφᾶς ὁμολογίαις κατελάμβανεν· ἤδη δέ τινας καὶ ἐς ἀλκὴν χωρήσαντας, βίᾳ κατεστρέψατο. αὐτὸς δ' ὡς ἐπὶ τὴν Μαλλῶν τε καὶ Ὀξυδρακῶν γῆν σπουδῇ ἔπλει, πλείστους τε καὶ μαχιμωτάτους τῶν ταύτῃ Ἰνδῶν πυνθανόμενος· καὶ ὅτι ἐξηγγέλλοντο αὐτῷ παῖδας μὲν καὶ γυναῖκας ἀποτεθεῖσθαι ἐς τὰς ὀχυρωτάτας τῶν πόλεων, αὐτοὶ δὲ ἐγνωκέναι διὰ μάχης ἰέναι πρὸς αὐτόν. ἐφ' ὅτῳ δὴ καὶ σπουδῇ πλείονι ἐποιεῖτο τὸν πλοῦν, ὅπως μὴ καθεστηκόσιν αὐτοῖς, ἀλλὰ ἐν τῷ ἐνδεεῖ τι ἔτι τῆς παρασκευῆς καὶ τεταραγμένοις προσφέροιτο. ἔνθεν δὲ ὡρμήθη τὸ δεύτερον, καὶ πέμπτῃ ἡμέρᾳ ἀφίκετο ἐπὶ τὴν ξυμβολὴν τοῦ τε Ὑδάσπου καὶ τοῦ Ἀκεσίνου. ἵνα δὲ ξυμβάλλουσιν οἱ ποταμοὶ οὗτοι, στενότατος εἷς ποταμὸς ἐκ τοῖν δυοῖν γίγνεται, καὶ τὸ ῥεῦμα αὐτῷ ὀξὺ ἐπὶ τῇ στενότητι, καὶ δῖναι ἄτοποι ὑποστρέφοντος τοῦ ῥοῦ· καὶ τὸ ὕδωρ κυμαίνεταί τε καὶ καχλάζει ἐπὶ μέγα, ὡς καὶ πόρρω ἔτι ὄντων ἐξακούεσθαι τὸν κτύπον τοῦ κύματος. καὶ ἦν μὲν προεξηγγελμένα ταῦτα Ἀλεξάνδρῳ ἐκ τῶν ἐγχωρίων καὶ Ἀλεξάνδρου τῇ στρατιᾷ· ὅμως δὲ ἐπειδὴ ἐπέλαζεν αὐτοῦ τῆς ξυμβολῆς ὁ στρατὸς, ἐς τοσόνδε ὁ ἀπὸ τοῦ ῥοῦ κτύπος κατεῖχεν, ὥστε ἐπέσχον τῆς εἰρεσίας οἱ ναῦται, οὐκ ἐκ παραγγέλματος, ἀλλὰ τῶν τε κελευστῶν ὑπὸ θαύματος ἐκσιωπησάντων, καὶ αὐτοὶ μετέωροι πρὸς τὸν κτύπον γιγνόμενοι. ὡς δ' οὐ πόρρω τῆς ξυμβολῆς ἦσαν, ἐνταῦθα δὴ οἱ κυβερνῆται παραγγέλλουσιν ὡς βιαιοτάτῃ εἰρεσίᾳ χρωμένους ἐξελαύνειν ἐκ τῶν στενῶν, τοῦ μὴ ἐμπεσούσας τὰς ναῦς ἐς τὰς δίνας ἀναστρέφεσθαι πρὸς αὐτῶν, ἀλλὰ κρατεῖν γὰρ τῇ εἰρεσίᾳ τῶν ἐπιστροφῶν τοῦ ὕδατος. τὰ μὲν δὴ στρογγύλα πλοῖα ὅσα καὶ ἔτυχεν αὐτῶν περιστραφέντα πρὸς τοῦ ῥοῦ, οὐδέν τι παθόντα ἐν τῇ ἐπιστροφῇ, ὅτι μὴ ταράξαντα τοὺς ἐμπλέοντας, κατέστη ἐς εὐθὺ πρὸς αὐτοῦ τοῦ ῥοῦ ὀρθωθέντα· αἱ δὲ μακραὶ νῆες, οὐχ ὡσαύτως ἀπαθεῖς ἀπῆλθον ἐν τῇ ἐπιστροφῇ, οὔτι μετέωροι ἐπὶ τοῦ ἐπικαχλάζοντος κύματος ὡσαύτως οὖσαι· ὅσαι τε δίκροτοι αὐτῶν τὰς κάτω κώπας οὐκ ἐπὶ πολὺ ἔξω εἶχον τοῦ ὕδατος· καὶ αἱ κῶπαι δὲ αὐταῖς πλαγίαις ἐν ταῖς δίναις γιγνομέναις, συνετρίβοντο, ὅσων γε ἐγκατελήφθησαν

A miratiouem inferebant. adeo vt multi classem inde discedentem per longum spstium prosequuti sint. Quotquot vero Indi Alexãdro amici è remotioribus locis remigum clamorem & remigiorum sonitum exaudierant, etiam hi ad ripam accurrentes barbarico ritu accinebãt. Studiosi enim musices, siqui alij, sunt Indi: saltationibus quoque addicti iam inde à Libero patre, eorúmque qui in India bacchati sunt tempore. Alexãder hoc pacto nauigans tertio die eo loci appulit, quo Craterum & Hephæstionem in
B vtraque ripa castra locare iusserat. biduum ibi cõmoratus dum Philippus cum reliquo exercitu aduenisset, atque hunc quidem cum iis quos adduxit ad Acesinẽ fluuium mittit, iuxta fluminis ripam iter facere iussum. Craterum etiam & Hephæstionem rursus emittit, itineris quod tenerent ratione præscripta. Ipse per Hydaspem fluuium nauigationem persequebatur, nusquam xx stadiorum spatio angustiorem. vbicunque appellebat,
C Indos Hydaspis ripã accolentes partim deditionem facientes in amicitiam ac fidem recipiebat, partim ad arma confugientes vi subigebat. Porro magna celeritate in Mallos & Oxydracas contendebat, quòd & plurimos eos & bellicosissimos illius tractus esse acceperat: quódque liberis atque vxoribus in munitissima oppida traductis, ipsi prælio cum Alexandro decernere statuisse nuntiarentur: tantóque magis accelerandũ sibi putabat, vt eos nondum cõstitutos sed apparandis rebus perturbatos opprimeret.
D Itaque inde rursum mouit, & quinto die ad confluẽtem Hydaspis & Acesinis peruenit. vbi verò hi duo fluuij confunduntur, vnus ex duobus isque angustissimus alueus efficitur, rapidúsque eius ob angustiam cursus fit, & ingentes vortices voluit: æstuantésque & collisi inter se fluctus, sonitum in loca longissimè inde remota transmittunt. Quæ quidem multo antè Alexandro eiúsque exercitui ab incolis prædicta fuerant: postquam tamẽ confluentibus appropinquauit, tantus fluminum concurrentium sonitus remigum
E aures peruasit, vt nautæ remos remitterent, non quòd ita eis imperatum esset, sed quòd naucleri ipsi admiratione rei perculsi conticescerent, soni vehementia attonitis similes redditi. Quum verò iam ad confluentes ventum esset, gubernatores nauiũ imperant vt summa vi remigãtes ex angustiis naues protrudant, ne à vorticibus correptæ subuerterẽtur, sed remigiorum impulsu fluctuũ vim frangant: & rotundiora quidem nauigia, quæ vorticibus circumagi contigit, nihil aliud quàm eorũ qui in iis nauigabãt pertur-
F bationem passa, statim erecta cursum suum tenuerunt. Oblongæ verò naues, quarum latera non ita alta erant vt collidentium vndarum impetum ferrent, maius à vorticibus damnum acceperunt: vt & biremes, quippe quarum inferiores remi parum admodũ supra vndas eminerent. quúmque transuersæ in ipsis fluctibus hærerent, neque remos attollere possent, facile vndarum vi con-

Curt. Acesines Hydaspi confunditur. Cæterum amnium cœtus maritimis similes fluctus mouent, multóque ac turbido limo, quod aquarum concursu subinde turbatur, iter qua meant nauigiis in tenue alueum cogunt.

Vet. cod. ἐξελαύνειν.

Curt. In oculis duo maiora omnium nauigia submersa sunt. leuiora quum & ipsa nequirent regi in ripam tamen innoxia expulsa sunt.

fringebātur. Multæ itaq; naues quassatæ, duæ inter se collisæ, cum multis qui eis vehebantur, perierunt. At postquam fluminis alueus sese aperire cœpit, mitiore iam cursu, minúsque violentis vorticibus redditis, Alexander classe ad dextram ripam appulsa, quòd ibi sinus quidam erat quem rupes fluctibus obiecta tutum ad subducendas naues faciebat, eas simul & siqui adhuc viui euaserant recepit. Posthæc refectis nauibus, Nearchum nauigationem, donec ad Mallorum fines perueniat, continuare iubet: ipse verò in barbaros qui deditionem non fecerant excursione facta, quum iis ne Mallis suppetias ferrent interdixisset, ad classem reuersus est: ibique Hephæstionem, Craterum & Philippum cum suis quéque copiis reperit. Ipse, elephantis & Polyperchōtis copiis, & sagittariis equestribus ac Philippo per Hydaspem transmissis, Cratero eas ducendas dat. Nearchum verò cum classe mittit, præcipiens vti trium dierum itinere exercitum præuertat. Reliquas copias in tres partes diuisit: atque Hephæstionem quidem quinque dierum iter præcedere iubet, vt siqui Alexandri aduentum fugientes in vlteriora sese celeriter proriperent, in Hephæstionem incidentes caperentur. Ptolemæum autem Lagi filium, data etiam huic exercitus parte, triduo post suum discessum sequi iubet: eo consilio vt qui fugiētes retrorsum se reciperent, in Ptolemæi copias inciderent. quum verò ad confluentes Acesinis & Hydraotis peruenissent, eos qui prætergressi erant expectare iussit, dum & ipse eò veniat, & Crateri ac Ptolemęi copiæ ei coniunctæ sint. Ipse, sumtis argyraspidibus, & sagittariis atque Agrianis, & Pythonis agmine, quod iis qui Asseteri vocantur constabat, sagittariis etiam equestribus omnibus, & ex equitatu amicorum dimidia parte, per siticulosam regionem cōtendit in Mallos, Indorū liberè suis legibus viuentiū gentem. Ac primo quidem die iuxta amnem non magnum castra locauit, distantem ab Acesine stadiis centum. Ibi curato corpore, & exigui tēporis quiete militibus data, mandat vt quas quisque lagenas habeat aqua repleat. Progressúsque per id quod supererat diei & per noctem totam ad ✗L circiter stadia, sub lucem ad vrbem peruenit in quam multi Mallorum confugerant. qui quòd putassent Alexandrum nunquam per sitienlosa illa loca ad sese venturum, extra vrbem inermes vagabantur: quum tādem senserunt Alexandrum illac exercitum duxisse, qua quia difficulter duci poterat, verisimile hostibus visum fuerat non ducturum. Quum itaque his ex improuiso superuenisset, plerosque eorum ne ad tuandos quidem sese, vtpote inermes, conuersos, occidit. aliis in vrbem repulsis ac conclusis, equitatu loco valli (peditum enim phalanx eum assequuta non erat) muros in orbem cinxit. Statim verò ac peditatus aduenit, Perdiccam quidem cum suis & Cliti equestribus copiis, cúmque Agrianis, ad aliam Mallorum vrbem obsiden-

A ὑπὸ τοῦ ὕδατος, οὐ φθάσαντες αὐτὰς μετεωρίσαι· ὡς πολλὰς μὲν πονῆσαι τῶν νεῶν, δύο δὲ περιπεσούσας ἀλλήλαις, αὐτάς τε διαφθαρῆναι, καὶ τῶν ἐμπλεόντων ἐν αὐταῖς πολλούς. ὡς δὲ ἐς πλάτος ἤδη ὁ ποταμὸς διέσχεν, ἐνταῦθα δὴ ὅ, τι ῥοῦς οὐκέτι ὡσαύτως χαλεπὸς ἦν, καὶ αἱ δῖναι οὐχ ὁμοίως τῇ βίᾳ ἐπέστρεφον. προσορμίσας οὖν τῇ ἐν δεξιᾷ ὄχθῃ ὁ Ἀλέξανδρος τὸν στρατόν, ἵνα σκέπη τε ἦν τοῦ ῥοῦ καὶ προσβολὴ ταῖς ναυσί, καί τις καὶ ἄκρα τοῦ ποταμοῦ ἐπιτηδείως ἀνεῖχεν ἐς τὴν ναυαγίων τε τὴν ξυναγωγήν, καὶ εἴ τινες ἐπ' αὐτῶν B ζῶντες ἔτι ἐφέροντο, τούτους τε διέσωσε· καὶ ἐπισκευάσας τὰς πεπονηκυίας τῶν νεῶν, Νέαρχον μὲν καταπλεῖν κελεύει, ἔστ' ἂν ἀφίκηται ἐπὶ τὰ ὅρια τοῦ Μαλλῶν ἔθνους· αὐτὸς δὲ τῶν βαρβάρων τῶν οὐ προσχωρούντων καταδρομὴν τῆς χώρας ποιησάμενος, καὶ κωλύσας ἐπικουρῆσαι αὐτοὺς τοῖς Μαλλοῖς, οὕτω δὴ αὖθις ξυνέμιξε τῷ ναυτικῷ. καὶ ἐνταῦθα Ἡφαιστίων τε αὐτῷ καὶ Κρατερὸς καὶ Φίλιππος ξὺν τοῖς ἀμφ' αὐτοὺς ὁμοῦ ἤδη ἦσαν. ὁ δὲ τοὺς μὲν ἐλέφαντας, καὶ τὴν Πολυπέρχοντος τάξιν, καὶ τοὺς ἱπποτοξότας, καὶ Φίλιππον ξὺν τῇ ἀμφ' αὐτὸν στρατιᾷ διαβιβάσας τὸν Ὑδάσπην ποταμόν, C Κρατερῷ ἄγειν προστάττει. Νέαρχον δὲ ξὺν τῷ ναυτικῷ πέμπει, τρισὶν ἡμέραις τῆς στρατιᾶς κελεύσας φθάνειν κατὰ τὸν πλοῦν. τὸν δὲ ἄλλον στρατὸν τριχῆ διένειμε. καὶ Ἡφαιστίωνα μὲν πέντε ἡμέραις προϊέναι ἔταξεν, ὡς εἴ τινες τοὺς ξὺν αὐτῷ τεταγμένους φεύγοντες ἐς τὸ πρόσω κατὰ σπουδὴν ἴοιεν, τοῖς ἀμφ' Ἡφαιστίωνα ἐμπίπτοντες ἁλίσκωνται· Πτολεμαῖον δὲ τὸν Λάγου, δοὺς καὶ τούτῳ τῆς στρατιᾶς μέρος, τρισὶν ἡμέραις ὑπολειπόμενον ἕπεσθαι ἐκέλευσεν, ὡς ὅσοι τοὔμπαλιν ὑποστρέφοιεν αὐτὸν φεύγοντες, οὗτοι δὲ ἐς τοὺς ἀμφὶ τὸν Πτολεμαῖον D ἐμπίπτοιεν. ἐπὰν δὲ ἀφίκωνται ἐς τὰς ξυμβολὰς τοῦ τε Ἀκεσίνου καὶ τοῦ Ὑδραώτου ποταμοῦ, ἐνταῦθα δὲ τούς τε φθάνοντας ὑπομένειν ἐκέλευσεν, ἔστ' ἂν ἥκῃ αὐτός, καὶ τοὺς ἀμφὶ Κρατερὸν καὶ Πτολεμαῖον αὐτῷ ξυμβαλεῖν. αὐτὸς δὲ ἀναλαβὼν τοὺς ὑπασπιστάς τε καὶ τοὺς τοξότας καὶ τοὺς Ἀγριᾶνας, καὶ τὴν τῶν ἀσθετέρων καλουμένων τὴν Πύθωνος τάξιν, καὶ τοὺς ἱπποτοξότας τε πάντας, καὶ τῶν ἱππέων τῶν ἑταίρων τοὺς ἡμίσεας, διὰ γῆς ἀνύδρου ἐπὶ Μαλλοὺς ἦγεν, ἔθνος Ἰνδικόν, Ἰνδῶν τῶν αὐτονόμων. καὶ τῇ μὲν πρώτῃ κατεστρατοπέδευσε πρὸς ὕδατι οὐ E πολλῷ, ὃ δὴ ἀπέχει τοῦ Ἀκεσίνου ποταμοῦ σταδίους ὡς ἑκατόν. δειπνοποιησάμενος δὲ καὶ ἀναπαύσας τὴν στρατιὰν οὐ πολὺν χρόνον, παρήγγειλεν ὅ, τι τις ἔχει ἄγγος ἐμπλῆσαι ὕδατος. διελθὼν δὲ τῆς τε ἡμέρας τὸ ἔτι ὑπολειπόμενον καὶ τὴν νύκτα ὅλην ἐς τετρακοσίους μάλιστα σταδίους, ἅμα ἡμέρᾳ πρὸς πόλιν ἀφίκετο ἐς ἣν ξυμπεφεύγεσαν πολλοὶ τῶν Μαλλῶν. οἱ δὲ οὔποτ' ἂν οἰηθέντες διὰ τῆς ἀνύδρου ἐλθεῖν ἐπὶ σφᾶς Ἀλέξανδρον, ἔξω τε τῆς πόλεως οἱ πολλοὶ καὶ ἄνοπλοι ἦσαν· ἐφ' ὅτῳ καὶ δῆλος ἐγένετο ταύτῃ ἀγαγὼν Ἀλέξανδρος, οὐχ ὅτι αὐτῷ ἀγαγεῖν χαλεπὸν ἦν, ἀλλὰ τῷδε οὐδὲ τοῖς πολεμίοις ὅτι ἄξει πιστὸν ἐφαίνετο. τούτοις μὲν δὴ οὐ προσδοκήσασιν ἐπιπεσών, τοὺς μὲν πολλοὺς ἀπέκτεινεν αὐτῶν, οὐδὲ ἐς ἀλκὴν οἷα δὴ ἀόπλους τραπέντας· τῶν δὲ ἄλλων ἐς τὴν πόλιν κατειληθέντων, κύκλῳ περιστήσας τῷ τείχει τοὺς ἱππέας (ὅτι μήπω ἡ φάλαγξ τῶν πεζῶν ἠκολουθήκει αὐτῷ) αὐτὶ χάρακος ἐχρήσατο τῇ ἵππῳ. ὡς δὲ τάχιστα οἱ πεζοὶ ἀφίκοντο, Περδίκκαν μὲν τήν τε αὐτοῦ ἱππαρχίαν ἔχοντα καὶ τὴν Κλείτου, καὶ τοὺς Ἀγριᾶνας, πρὸς

ἄλλην πόλιν ἐκπέμπει τῶν Μαλλῶν, ἐς ἣν ξυμπεφευγότας ἤκουε πολλοὺς τῶν ταύτῃ Ἰνδῶν, φυλάσσειν τοὺς ἐν τῇ πόλει κελεύσας· ἔργου δὲ μὴ ἔχεσθαι, ἔστ' ἂν ἀφίκηται αὐτός· ὡς μηδὲ ἀπὸ ταύτης τῆς πόλεως διαφυγόντας τινὰς αὐτῶν ἀγγέλους γενέσθαι τοῖς ἄλλοις βαρβάροις, ὅτι προσάγει ἤδη Ἀλέξανδρος. αὐτὸς δὲ προσέβαλλε τῷ τείχει· οἱ δὲ βάρβαροι τὸ μὲν τεῖχος ἐκλείπουσιν, ὡς οὐκ ἂν διαφυλάξοντες αὐτὸ ἔτι, πολλῶν ἐν τῇ καταλήψει τεθνηκότων, τῶν δὲ καὶ ἀπὸ τραυμάτων ἀπομάχων γεγενημένων· ἐς δὲ τὴν ἄκραν ξυμφυγόντων, χρόνον μέν τινα ἠμύνοντο ἐξ ὑπερδεξίου τε χωρίου καὶ χαλεποῦ ἐς προσβολήν. προσκειμένων δὲ πάντοθεν διερρώστως τῶν Μακεδόνων, καὶ αὐτοῦ Ἀλεξάνδρου ἄλλοτε ἄλλῃ ἐπιφαινομένου τῷ ἔργῳ, ἥ τε ἄκρα κατὰ κράτος ἑάλω, καὶ οἱ ξυμφυγόντες ἐς αὐτὴν πάντες ἀπέθανον· ἦσαν δὲ ἐς δισχιλίους. Περδίκκας δὲ ἐς τὴν πόλιν ἐφ' ἣν ἐστάλη ἀφικόμενος, τὴν μὲν πόλιν ἔρημον καταλαμβάνει· μαθὼν δὲ ὅτι οὐ πρὸ πολλοῦ πεφεύγασιν ἐξ αὐτῆς οἱ ἐνοικοῦντες, δρόμῳ ἤλαυνε κατὰ στίβον τῶν φευγόντων. οἱ δὲ ψιλοὶ ὡς τάχους εἶχον ποδῶν αὐτῷ εἵποντο. καταλαβὼν δὲ τῶν φευγόντων κατέκοψεν, ὅσοι γε μὴ ἔφθασαν ἐς τὰ ἕλη ξυμφυγόντες. Ἀλέξανδρος δὲ δειπνοποιησάμενός τε καὶ ἀναπαύσας τοὺς ἀμφ' αὐτὸν, ἔστε ἐπὶ πρώτην φυλακὴν, ᾔει τοῦ πρόσω· καὶ τὴν νύκτα διελθὼν πολλὴν ὁδὸν, ἅμα ἡμέρᾳ ἀφίκετο πρὸς τὸν Ὑδραώτην ποταμόν. ἔνθα δὴ τῶν Μαλλῶν τοὺς μὲν πολλοὺς διαβεβηκότας ἤδη ἔμαθε, τοῖς δὲ καὶ διαβαίνουσιν ἐπιγενόμενος περὶ αὐτὸν τὸν πόρον, πολλοὺς αὐτῶν διέφθειρε· καὶ αὐτὸς ὡς εἶχε ξυνδιαβὰς κατὰ τὸν αὐτὸν πόρον, διώκων εἴχετο τῶν φθασάντων ἐς τὴν ἀποχώρησιν· καὶ πολλοὺς μὲν ἀπέκτεινεν αὐτῶν, τοὺς δὲ καὶ ζῶντας ἔλαβεν. οἱ πλείους δὲ κατέφυγον ἔς τι χωρίον ὀχυρὸν καὶ τετειχισμένον. Ἀλέξανδρος δὲ, ὡς οἱ πεζοὶ ἀφίκοντο αὐτῷ, ἀποστέλλει ἐπὶ τούτους Πύθωνα, τήν τε αὑτοῦ τάξιν ἔχοντα, καὶ τῶν ἱππέων δύο ἱππαρχίας. καὶ οὗτοι δὴ ἐξ ἐφόδου προσβαλόντες λαμβάνουσι τὸ χωρίον, καὶ τοὺς καταπεφευγότας ἐς αὐτὸ ἠνδραπόδισαν, ὅσοι γε μὴ ἐν τῇ προσβολῇ διεφθάρησαν. ταῦτα δὲ οἱ ἀμφὶ τὸν Πύθωνα διαπραξάμενοι, ἐπανῆλθον αὖθις ἐς τὸ στρατόπεδον. αὐτὸς δὲ Ἀλέξανδρος ὡς ἐπὶ τῶν Βραχμάνων τινὰ πόλιν ἦγεν, ὅτι καὶ ἐς ταύτην ξυμπεφευγέναι τινὰς τῶν Μαλλῶν ἔμαθεν. ὡς δὲ ἀφίκετο πρὸς αὐτὴν, ἐπῆγε τῷ τείχει πάντοθεν πυκνὴν τὴν φάλαγγα· οἱ δὲ ὑπορυσσόμενα τὰ τείχη ἰδόντες, καὶ ἐκ τῶν βελῶν ἀναστελλόμενοι, τὰ μὲν τείχη καὶ οὗτοι ἐκλείπουσιν, ἐς δὲ τὴν ἄκραν ξυμφυγόντες, ἐκεῖθεν ἠμύνοντο. ξυνεισπεσόντων δὲ αὐτοῖς ὀλίγων Μακεδόνων, μεταβαλλόμενοι καὶ ξυστραφέντες, τοὺς μὲν ἐξέωσαν αὐτῶν, ἀπέκτειναν δὲ ἐν τῇ ὑποστροφῇ ἐς πέντε καὶ εἴκοσι. καὶ ἐν τούτῳ Ἀλέξανδρος τάς τε κλίμακας πάντοθεν κελεύει προσθεῖναι τῇ ἄκρᾳ καὶ ὑπορύττειν τὸ τεῖχος. ὡς δὲ πύργος τε ἔπεσεν ὑπορυσσόμενος καὶ τοῦ μεταπυργίου τι παραρραγὲν ἐπιμαχωτέραν ταύτῃ ἐποίησε τὴν ἄκραν, πρῶτος Ἀλέξανδρος ἐπιβὰς τοῦ τείχους ὤφθη ἔχων τὸ τεῖχος. καὶ τοῦτον ἰδόντες οἱ ἄλλοι Μακεδόνες, αἰσχυνθέντες ἄλλος ἄλλῃ ἀνῄεσαν. εἴχετό τε ἤδη ἡ ἄκρα· καὶ τῶν Ἰνδῶν οἱ μὲν τὰς οἰκίας ἐνεπίμπρασαν, καὶ ἐν αὐταῖς ἐγκαταλαμβανόμενοι ἀπέθνησκον· οἱ πολλοὶ δὲ μαχόμενοι αὐτῶν,

dam mittit, in quam Indorum non paruam manum confugisse acceperat: mandans vt eos vrbe inclusos teneant, neque oppugnationem aggrediantur donec ipse aduenerit: tantùm curent, nequi vrbe elapsi alios barbaros de Alexandri aduentu certiores faciãt. Posthæc vrbem oppugnare cœpit. barbari murum deserunt, desperantes nimirum se diu eum tueri posse, multis in expugnatione cæsis. quúmque multi vulneribus acceptis inutiles ad pugnãdum effecti in arcem sese recepissent, ij se aliquandiu ex loco edito ad itúque difficili tutati sunt. At quum Macedones omni ex parte fortiter vrgerent, & Alexander ipse acriter instaret, arx vi capta est, quíque in eam confugerant, (s i. m. hi erant) ad vnum omnes cæsi. Perdiccas ad vrbem quam obsidere iussus fuerat profectus, eam ab incolis desertam reperit: quos quum non multo antè tempore effugisse cognouisset, cursim fugientium vestigia sectatus est. Expediti quanta maxima celeritate pedum potuerunt eum sequuti sunt. eos in fuga nactus, omnes fere occidit: reliquis palustria loca saluti fuerunt. Alexãder, curato corpore & quiete suis data, ad primam noctis vigiliam progressus est: magnúmque iter ea nocte emensus, sub diluculum ad Hydraotem fluuium peruenit: ac multos quidem Mallorum iam amnem transgressos cognouit: alios alueum transeuntes adortus, plerosque interfecit, amnéque pertransito, eos qui transmiserant consequutus, multos ex iis cæcidit, multoa cepit. Maxima tamen pars in oppidum natura atque opere munitum se recepit. Alexander, postquam peditatus aduenit, Pythonem in eos mittit cum suo aliisque duobus equitum agminibus. qui quidem primo impetu illapsi oppidum capiunt, omnibus qui eò confugerant (qui quidem in illo impetu interfecti non erant) in seruitutem redactis. quo facto Python in castra rediit. Alexander deinde in quandam Brachmanorum vrbem exercitum duxit, quò aliam Mallorũ manum confugisse audierat. Eò simulac venit densam phalangem omni ex parte muro admouit. Oppidani, muros suffossos conspicati, & telis petiti desertis mœnibus in arcem confugiunt, & ex ea se tuentur. Macedonibus verò aliquot vnà cum iis immistis atque in arcẽ illapsis, conuersi & in vnũ collecti nonnullos ex iis extruserũt, occiderũt autẽ XXV dum in eos pedẽ referrent. Inter hæc Alexãder scalas vndequaque arci admoueri iubet, & murum suffodi. quo suffosso quum turris quædam concidisset, & pars aliqua interturrij perfracta faciliorem arcis oppugnationem fecisset, ipse primus murum conscendit. quo viso, alij Macedones pudore suffusi, alius alia in murum euadũt. Iámq; arx capta erat, quũ Indorũ alij succẽsis suis ædibus ipsi etiam earum incendio perierunt: plerique pugnantes interfecti.

Curt. Quũ in obsidione perseuerasset, oppidani desperata salute subiecere ignem tectis, se quoque ac liberos coniugésque incendio cremant.

Quinque in vniuersum millia cæsa: pauci (tāta eorum virtus fuit) viui in potestatem venerunt. Alexander vnum diem ibi commoratus, quiete exercitui data, postridie in alios Mallos mouit. quos quidem vrbes deseruisse & in solitudines sese abdidisse cognouit. Ibi etiam vno die cum exercitu substitit. postero die Pythonem & Demetrium equestris agminis præfectum retro ad flumen misit, quibus ad copias quas ducebant expeditorum cohortes aliquot, quæ rei gerendæ sufficerent, adiunxit: mandatis additis, vt ad ripam fluminis iter facientes, siquos eorum qui in syluas ipsis circumiectas cōfugerāt reperissent, nisi sponte deditionem facerent, interficerent. Multos itaque in syluis nacti occidêre. Ipse in maximam Mallorum vrbem exercitum duxit, in quam etiam ex aliis oppidis multi sese recepisse nūtiabantur. Sed & hanc Indi, simulatque Alexandrū adoentare intellexerant, deseruerant, transitóq; Hydraote fluuio, in ripis eius quæ altæ in primis erant aciem instruxerant, tanquam transitu prohibituri. Quo cognito, Alexander confestim ad eam fluminis partem vbi consederant equitatum ducit, peditatu sequi iusso. quúmque ad Hydraotem amnem venisset, hostes in aduersa ripa instructa acie stantes conspicatus, ita vt ex itinere aduenerat amnem cum solo equitatu ingreditur. Indi Alexandrum in medio amnis constitutum conspicati, celeriter, ordinatè tamen, à ripa recedunt. Alexander eos cum solo equitatu insequitur. Indi, quum equitatum solum esse sensissent, conuersi acriter pugnant. Indorum quinquaginta circiter millia erant. Alexander confertam eorum phalangem videns, quum peditatum secum non haberet, excursiones obequitando faciebat, prælium nequaquam committendum censens. quum interea Agriani, aliáque expeditorum agmina, quos selectissimos secum ducebat, & sagittarij, aduenîunt: & peditom phalanx haud procul inde apparebat. Indi tot simul malis pressi concitato cursu in vicinam vrbem munitam confugiunt. quos insequutus Alexander, multos interficit: quúmque iam vrbe conclusi essent, primo quidem accessu muros equitatu cingit: postquā verò peditatus aduenit, eo ipso quidē die vrbē circumsidet: quòd & parum diei ad impetum faciendum reliquum esset, & pedites longo itinere, equitésque continua hostium persecutione ipsóque fluminis trāsitu defatigati essent. Postero verò die diuiso in duas partes exercitu, ipse alteram earū ducens, Perdiccas alteram, impetum in murum fecit. quem quum Indi sustinere non possent, desertis mœnibus in arcem se recipiunt. Alexander, cum iis qui circa ipsum erant, primus perfracta quadam porta in vrbem irrupit. Perdiccas & qui cum eo erant milites non ita citò muros transcenderunt. neque enim scalas plerique eorum admouebant, quòd captam esse vrbem

A ἀπέθανον δὲ οἱ πάντες ἐς πεντακισχιλίους· ζῶντες δὲ δι' ἀνδρίαν ὀλίγοι ἐλήφθησαν. μείνας δὲ αὐτοῦ μίαν ἡμέραν, καὶ ἀναπαύσας τὴν στρατιὰν, τῇ ὑστεραίᾳ προυχώρει ὡς ἐπὶ τοὺς ἄλλους Μαλλούς· καὶ τὰς μὲν πόλεις ἐκλελοιπότας καταλαμβάνει, αὐτοὺς δὲ ἔμαθεν ὅτι πεφευγότες εἶεν ἐς τὴν ἔρημον. καὶ ἐνταῦθα αὖ μίαν ἡμέραν ἀναπαύσας τὴν στρατιὰν, ἐς τὴν ἐπιοῦσαν Πύθωνα μὲν καὶ Δημήτριον τὸν ἱππάρχοντα πρὸς τὸν ποταμὸν ὀπίσω ἀπέπεμψεν, ὧν τε αὐτοὶ ἡγοῦντο ἄγοντας, καὶ πρὸς τούτοις ψιλῶν τάξεις δοὺς αὐτοῖς ὅσαι ἱκαναὶ πρὸς τὸ ἔργον. προσέταξε δὲ παρὰ τὴν ὄχθην τοῦ
B ποταμοῦ ἰόντας, εἴ τισι περιτυγχάνοιεν τῶν ἐς τὰς ὕλας ξυμπεφευγότων, αἳ δὴ πολλαὶ πρὸς τῇ ὄχθῃ τοῦ ποταμοῦ ἦσαν, τούτους κτείνειν ὅσοι μὴ ἐθελονταὶ σφᾶς ἐνδιδοῖεν. καὶ πολλοὺς καταλαβόντες ἐν ταῖς ὕλαις οἱ ἀμφὶ Πύθωνά τε καὶ Δημήτριον ἀπέκτειναν. αὐτὸς δὲ ἦγεν ἐπὶ τὴν μεγίστην τῶν Μαλλῶν πόλιν, ἵνα καὶ ἐκ τῶν ἄλλων πόλεων πολλοὺς ξυμπεφευγέναι αὐτῷ ἐξηγγέλλετο· ἀλλὰ καὶ ταύτην ἐξέλιπον οἱ Ἰνδοὶ, ὡς προσάγοντα Ἀλέξανδρον ἔμαθον. διαβάντες δὲ τὸν Ὑδραώτην ποταμὸν, ἐπὶ ταῖς ὄχθαις αὐτοῦ, ὅτι ὑψηλαὶ αἱ ὄχθαι
C ἦσαν, παρατεταγμένοι ἔμενον, ὡς εἴρξοντες τοῦ πόρου Ἀλέξανδρον. καὶ ταῦτα ὡς ἤκουσεν, ἀναλαβὼν τὴν ἵππον τὴν ἅμα αὐτῷ πᾶσαν, ἤει ὡς ἐπὶ τὸν Ὑδραώτην, ἵνα παρατετάχθαι τοὺς Μαλλοὺς ἐξηγγέλλετο. οἱ δὲ πεζοὶ ἕπεσθαι αὐτῷ ἐτάχθησαν. ὡς δὲ ἀφίκετό τε ἐπ' αὐτὸν, καὶ ἐν τῷ πέραν τοὺς πολεμίους κατεῖδε τεταγμένους, ὡς εἶχεν ἐκ τῆς ὁδοῦ ἐμβάλλει ἐς τὸν πόρον ξὺν τῇ ἵππῳ μόνῃ. οἱ δὲ, ἰδόντες ἐν μέσῳ τῷ ποταμῷ ὄντα ἤδη Ἀλέξανδρον, κατὰ σπουδὴν μὲν, ξυντεταγμένοι δὲ ὅμως, ἀπεχώρουν ἀπὸ τῆς ὄχθης· καὶ Ἀ-
D λέξανδρος ξὺν μόνῃ τῇ ἵππῳ εἵπετο. ὡς δὲ κατεῖδον ἱππέας μόνους, ἐπιστρέψαντες οἱ Ἰνδοὶ καρτερῶς ἐμάχοντο, πλῆθος ὄντες ἐς πέντε μυριάδας. καὶ Ἀλέξανδρος ὡς τήν τε φάλαγγα αὐτῶν πυκνὴν κατεῖδε, καὶ αὐτῷ οἱ πεζοὶ ἀπῆσαν, προσβολὰς μὲν ἐποίει, τοὺς κύκλῳ περιιππεύων· ἐς χεῖρας δὲ οὐκ ἤει τοῖς Ἰνδοῖς. καὶ ἐν τούτῳ παραγίνονται αὐτῷ οἵ τε Ἀγριᾶνες καὶ ἄλλαι τάξεις τῶν ψιλῶν, ἃς δὴ ἐπιλέκτους ἅμα οἱ ἦγε, καὶ οἱ τοξόται· οὐ πόρρω δὲ οὐδὲ ἡ φάλαγξ ἐφαίνετο τῶν πεζῶν, καὶ οἱ Ἰνδοὶ ὁμοῦ σφισι πάντων τῶν δει-
E νῶν προσκειμένων, ἀποστρέψαντες ... σπουδῇ ἔφευγον ἐς πόλιν ὀχυρωτάτην τῶν πλησίον. καὶ Ἀλέξανδρος ἑπόμενός τε αὐτοῖς πολλοὺς ἔκτεινε, καὶ ὡς ἐς τὴν πόλιν διαφυγόντες κατεκλείσθησαν, πρῶτα μὲν τοῖς ἱππεῦσιν ἐξ ἐφόδου ἐκυκλώσατο τὴν πόλιν· ὡς δὲ οἱ πεζοὶ αὐτῷ παρῆσαν, ταύτην μὲν τὴν ἡμέραν περιεστρατοπέδευσεν ἐν κύκλῳ τοῦ τείχους, ὅτι οὐ πολύ τι τῆς ἡμέρας ὑπελείπετο ἐς τὴν προσβολήν· καὶ ἡ στρατιὰ αὐτῷ ὑπό τε πορείας μακρᾶς οἱ πεζοὶ, καὶ ὑπὸ διώξεως συνεχοῦς οἱ ἵπποι, καὶ οὐχ ἥκιστα κατὰ τὸν πόρον τοῦ ποταμοῦ τεταλαιπωρήκεσαν. τῇ δὲ ὑστεραίᾳ διχῇ διελὼν τὸν στρατὸν, τῷ μὲν ἑτέρῳ αὐτὸς ἡγούμενος προσέβαλλε τῷ τείχει· τὸ δὲ ἕτερον Περδίκκας προσῆγε. καὶ ἐν τούτῳ οὐ δεξάμενοι οἱ Ἰνδοὶ τῶν Μακεδόνων τὴν ὁρμὴν, τὰ μὲν τείχη τῆς πόλεως λείπουσιν, αὐτοὶ δὲ ἐς τὴν ἄκραν ξυνέφευγον. Ἀλέξανδρος δὲ καὶ οἱ ἀμφ' αὐτὸν, πυλίδα τινὰ κατασχίσαντες, παρῆλθον εἰς τὴν πόλιν πολὺ πρὸ τῶν ἄλλων· οἱ δὲ ὁμοῦ Περδίκκᾳ τεταγμένοι, ὑστέρησαν ὑπερβαίνοντες κατὰ τὰ τείχη οὐκ εὐπετῶς· οὐδὲ τὰς κλίμακας οἱ πολλοὶ αὐτῶν φέρον-

τες, ὅτι ἑαλωκέναι αὐτοῖς ἐδόκει ἡ πόλις, ὡς ἐρημούμενα τῶν προμαχομένων τὰ τείχη κατεῖδον. ὡς δὲ ἡ ἄκρα εἴχετο πρὸς τῶν πολεμίων, καὶ πρὸ ταύτης τεταγμένοι εἰς τὸ ἀπομάχεσθαι πολλοὶ ἐφαίνοντο, ἐνταῦθα δὴ οἱ μὲν, ὑπορύσσοντες τὸ τεῖχος, οἱ δὲ προσθέντες, ὅπη παρείκοι, τὰς κλίμακας βιάσασθαι ἐπειρῶντο εἰς τὴν ἄκραν. Ἀλέξανδρος δὲ, ὡς βλακεύειν αὐτῷ οἱ Μακεδόνες ἐδόκουν οἱ φέροντες τὰς κλίμακας, ἁρπάσας κλίμακα ἑνὸς τῶν φερόντων, προσέθηκε τῷ τείχει αὐτὸς, καὶ εἰληθεὶς ὑπὸ τῇ ἀσπίδι ἀνέβαινεν. ἐπὶ δὲ αὐτῷ Πευκέστας, ὁ τὴν ἱερὰν ἀσπίδα φέρων, ἣν ἐκ τοῦ ναοῦ τῆς Ἀθηνᾶς τῆς Ἰλιάδος λαβὼν ἅμα οἱ εἶχεν Ἀλέξανδρος, καὶ πρὸ αὐτοῦ ἐφέρετο ἐν ταῖς μάχαις. ἐπὶ δὲ τούτῳ Λεοννάτος ἀνῄει κατὰ τὴν αὐτὴν κλίμακα ὁ σωματοφύλαξ· κατὰ δὲ ἄλλην κλίμακα Ἀβρέας τῶν διμοιριτῶν τις στρατευομένων. ἤδη τε πρὸς τῇ ἐπάλξει τοῦ τείχους ὁ βασιλεὺς ἦν, καὶ ἐρείσας ἐπ' αὐτῇ τὴν ἀσπίδα, τοὺς μὲν ὤθει εἴσω τοῦ τείχους τῶν Ἰνδῶν· τοὺς δὲ καὶ αὐτοῦ τῷ ξίφει ἀποκτείνας γεγυμνώκει τὸ ταύτῃ τεῖχος· καὶ οἱ ὑπασπισταὶ ὑπὲρ φόβου γιγνόμενοι ὑπὲρ τοῦ βασιλέως, σπουδῇ ὠθούμενοι κατὰ τὴν αὐτὴν κλίμακα, συντρίβουσιν αὐτήν· ὥστε οἱ μὲν ἤδη ἀνιόντες αὐτῶν, κάτω ἔπεσον· τοῖς δὲ ἄλλοις ἄπορον ἐποίησαν τὴν ἄνοδον. Ἀλέξανδρος δὲ, ὡς ἐπὶ τοῦ τείχους στὰς, κύκλῳ τε ἀπὸ τῶν πλησίον πύργων ἐβάλλετο, (οὐ γὰρ πελάσαι γε ἐτόλμα τις αὐτῷ τῶν Ἰνδῶν) καὶ ἀπὸ τῶν ἐκ τῆς πόλεως, οὐδὲ πόρρω τούτων γε ἐσακοντιζόντων. ἔτυχε γάρ τι καὶ προσκεχωσμένον ταύτῃ πρὸς τὸ τεῖχος· δῆλος μὲν ἦν Ἀλέξανδρος τῶν τε ὅπλων τῇ λαμπρότητι, καὶ τῷ ἀτόπῳ τῆς τόλμης, ἔγνω δὲ ὅτι αὐτοῦ μὲν μένων κινδυνεύσει, μηδὲν ὅ, τι καὶ λόγου ἄξιον ἀποδεικνύμενος· κατασπηδήσας δὲ εἴσω τοῦ τείχους, τυχὸν μὲν αὐτῷ τούτῳ ἐκπλήξει τοὺς Ἰνδούς· εἰ δὲ μὴ, κινδυνεύειν δὲ, οὐ μεγάλα ἔργα καὶ τοῖς ἔπειτα πυθέσθαι ἄξια ἐργασάμενος, οὐκ ἀσπουδεὶ ἀποθανεῖσθαι. ταῦτα γνοὺς, κατασπηδᾷ ἀπὸ τοῦ τείχους ἐς τὴν ἄκραν. ἔνθα δὴ ἐρεισθεὶς πρὸς τῷ τείχει, τοὺς μέν τινας ἐς χεῖρας ἐλθόντας, καὶ τόν γε ἡγεμόνα τῶν Ἰνδῶν προσφερόμενον οἱ θρασύτερον, παίσας τῷ ξίφει ἀποκτείνει· ἄλλον δὲ πελάζοντα λίθῳ βαλὼν ἔσχε· καὶ ἄλλον, λίθῳ· τὸν δὲ ἐγγυτέρω προσάγοντα, τῷ ξίφει αὖθις. οἱ δὲ βάρβαροι πελάζειν μὲν αὐτῷ οὐκέτι ἤθελον, ἔβαλλον δὲ πάντοθεν περιεστηκότες, ὅ, τι τις ἔχων βέλος ἐτύγχανεν, ἢ ἐν τῷ τότε ἔλαβεν. ἐν τούτῳ τε Πευκέστας τε καὶ ὁ διμοιρίτης Ἀβρέας, καὶ ἐπ' αὐτοῖς Λεοννάτος, οἳ δὴ μόνοι ἔτυχον πρὶν ξυντριβῆναι τὰς κλίμακας ἀναβεβηκότες ἐπὶ τὸ τεῖχος, κατεπηδήσαντες καὶ αὐτοὶ, πρὸ τοῦ βασιλέως ἐμάχοντο. καὶ Ἀβρέας μὲν ὁ διμοιρίτης πίπτει αὐτοῦ, τοξευθεὶς ἐς τὸ πρόσωπον. Ἀλέξανδρος δὲ βάλλεται καὶ αὐτὸς διὰ τοῦ θώρακος ἐς τὸ στῆθος τοξεύματι ὑπὲρ τὸν μαστόν. (ὥστε λέγει Πτολεμαῖος ὅτι καὶ πνεῦμα ὁμοῦ τῷ αἵματι ἐκ τοῦ τραύματος ἐξέπνεε) ὁ δὲ, ἔστε μὲν ἔτι θερμὸν ἦν αὐτῷ τὸ αἷμα, καίπερ κακῶς ἔχων, ἠμύνετο· πολλοῦ δὲ δὴ τοῦ αἵματος καὶ ἀθρόου, οἷα δὴ ξὺν πνεύματι ἐκχυθέντος, ἴλιγγός τε αὐτὸν καὶ λειποψυχία κατέσχε, καὶ πίπτει αὐτοῦ ἐπὶ τὴν ἀσπίδα ξυννεύσας. Πευκέστας δὲ περιβὰς πεπτωκότα καὶ

iudicarent, quum nimirum muros à propugnatoribus destitutos viderent. Occupata verò iam ab hostibus arce, multísque passim ad eam tuendam dispositis, Macedones alij murum suffodientes, alij scalas admouentes irrumpere conabantur. Quum autem cunctari Macedones in admotione scalarum viderentur, Alexander ipse scalã cuidam eam gestanti ereptam muro applicat, scutóque tectus conscendit. Post hunc Peucestas, sacrum scutum gestans, quod Alexander ex æde Palladis Iliacæ sumtũ in omnibus prælijs præ se gestari curabat. Post Peucestam Leonnatus corporis custos per eandem scalam subit: per aliam scalam Abreas vnus ex duplariorum ordine. Iámque Alexander in summum muri fastigium euaserat, quum obfirmato scuto, aliis introrsum depulsis, aliis interfectis, murum ea parte propugnatoribus nudauerat. Tum argyraspides de rege soliciti, quum & ipsi celeriter scalas conscendunt, fractis scalis præcipites in terram corruerunt, aliísque simul conscendeodi facultatem sustulerunt. Alexãder verò, quum in muro stans, è vicinis circumquaque turribus peteretur, (neque enim quisquam Indorum cominus eum ferire audebat) atque adeo ab iis etiam qui in vrbe erant, qui nec ipsi longè ab eo disiuncti tela torquebant, (erat enim ea parte agger quidã muro propinquus, & Alexandrum cùm armorum splendor tum insignis audacia notum faciebat) statuit tandem, si diutius in muro persisteret, periclitaturum se, neque quicquam operæpretium facturum: at si intra arcem se coniiceret, fortassis eo ipso facto hostes territurum. sin minus, saltem egregium facinus editurum, & laude admiratiónéque apud posteros parta moriturum. Ita secum statuens è mœnibus in arcem desilit. ad cuius murum obfirmatus, nonnullos cominus eum lacessentes; atque adeo ipsum Indorum ducem audacius irruentem gladio interficit. alium propius accedentem saxo, alium rursus gladio ferit. nec iam amplius barbari propius pedem ferre audebãt, sed circumfusi, telis quæ aut habebant aut sors offerebat eminus eum petebant. Interea Peucestas & Abreas duplarius, ac Leonnatus, qui quidem antequam scalæ rumperentur in murum euaserant, desiliunt, acritérque pro rege pugnant. atque Abreas quidem faciem sagitta traiectus cecidit. Alexander etiam ipse thorace sagitta discusso graue in pectore vulnus accipit. quod quidem (vt autor est Ptolemæus) eiusmodi fuit, vt vnà cum sanguine spiritum etiam ex vulnere sufflaret. qui quidem, quandiu illi sanguis feruebat, tametsi grauiter saucius, acriter se nihilominus tuebatur. At quum multus sanguis simul & spiritus continuò erumperet, vertigine oculorum animíque defectione correptus, pronus in scutum collapsus est. Peucestes Palladis Iliacæ

Curt. Admoueri iubet scalas; cũctantibúsque cæteris euadit in murum.

Fœr. Decurionũ.

Curt. Duos gladio ita excepit, vt ante ipsum exanimes procũberent.

Curt. Nam quũ eminus vnum procul totmanus peterent, nemo tamen audebat propius accedere.

A scuto interiecto, regem protegebat: Leonnatus etiam ictus excipiebat. sed & hi quoque grauiter vulnerantur: parúmque aberat quin vita Alexandrum simul cum sanguine deficeret. Macedones enim vel eo nomine in arcem conscendere non poterant, quòd quum Alexandrum in muro telis peti, atque ex eo in arcem interiorem desiliisse vidissent, studio pariter & metu ne rex qui se temerario periculo obiecerat, malè exciperetur, ruptis scalis, alij alia instrumenta ad conscendendum
B murum apta excogitabant: alij palis in murũ terreum infixis, iisque pendẽtia corpora subleuantes in altum nitebantur. Quúmque ita alij super alios in fastigium muri euaderent, qui primus conscenderat, sese è muro in vrbem coniiciebat, quà regem prostratum cernebat: móxque alij cum clamore atque eiulatu accurrentes pugnam atrocem ineunt, Macedonibus regem suum prætensis scutis acriter tuentibus. Interea alij, portulæ quæ inter duas turres sita erat vectibus reuulsis, nonnullos præterea intromiserunt, alij qua
C parte nonnihil patebat porta humeris interiectis muri partem introrsum detrubarunt, aditúmque in arcem aperuerunt. Magna tum Indorum strages fit, omnibus ad vnum cæsis, ne mulieribus quidem aut infantibus exceptis. Dehinc regem pessimé affectum scuto efferunt, viueret necne incerti. Sunt qui scribant Critodemũ medicũ Coũ, ex Aesculapij stirpe, resoluta plaga sagittam euulsisse: alij Perdiccam, quum medicus vrgente necessitate non adesset, iubente Alexandro ense vulnus rescidisse, telúmque exemisse: inq; euulsione magnam sanguinis vim
D erupisse. quúmque Alexander rursum animo linqueretur, syncopen ipsam sistendo sanguini remedio fuisse. Multa præterea alia de hoc Alexandri casu ab historicis scripta sunt, quę fama à primis mendacij autoribus sparsa in hunc vsque diem transmisit: neque desinet mendacij fides etiam in posteros propagari, nisi hoc scripto finis ei imponatur. Infortuniũ hoc in Oxydracis Alexandro obtigisse cõmunis opinio est: quod tamẽ apud Mallos, liberam Indorum gentem, accidit. Nam & vrbs Mallorũ erat, & à Mallis ictus fuit A-
E lexander. Porrò statuerant quidem Malli Oxydracis sese coniungere, atque ita prælium inire, sed Alexander itinere per arida & siticulosa loca facto eos præuerterat, priusquam aut Malli Oxydracis, aut Oxydraci Mallis adiumẽto esse possent. Sed & vltimam pugnam cum Dario commissam, in qua fugit Darius, neque prius destitit à fuga quàm à Besso caperetur, atque aduentante Alexandro interficeretur, apud Arbela accidisse, publica opinio est. quemadmodum & illam quæ ante
F hanc fuit, ad Issum: & primum equestre prælium, ad Granicum commissum esse. Contigit enim quidem equestris pugna ad Granicum, & apud Issum altera cum Dario. Arbela verò ab eo loco, in quo Darius & Alexander postremò dimicarunt, qui plurimum prodidere, dicũt abesse sexcẽtis stadiis: qui minimum, quingentis. Sed apud Gauga-

Curt. Dolabras perfregere murum, & qua moliti erant aditum, irrupere in vrbē.

Curt. Non senibus, non fœminis, non infantibus parcitur.

A ὑπερέχων τὴν ἱερὰν τὴν ἐξ Ἰλίου ἀσπίδα, πρὸς αὐτῷ ἔχει. καὶ Λεοννάτος ἐς τὰ ἐπὶ θάτερα. ἤτοι δὲ βαλλόντων ἀμφότεροι, καὶ Ἀλέξανδρος ἐγγὺς ἦν ἤδη ὑπὸ τοῦ αἵματος ἐκλιπεῖν. τοῖς γὰρ Μακεδόσι καὶ ταύτῃ ἐν ἀπόρῳ γεγένητο τὰ τῆς προσβολῆς, ὅτι οἱ τὸν Ἀλέξανδρον βαλλόμενόν τε ἐπὶ τοῦ τείχους ἰδόντες, καὶ πηδῶντα εἴσω ἐς τὴν ἄκραν, ὑπὸ σπουδῆς τε καὶ φόβου μή τι αὐτοῖς ὁ βασιλεὺς πάθῃ οὐ ξὺν νόῳ κινδυνεύων, τὰς κλίμακας συντετρίφασιν, ἄλλοι ἄλλας μηχανὰς ἐς τὸ ἀνελθεῖν ἐπὶ τὸ τεῖχος, ὡς ἐν ἀπόροις ἐμηχανῶντο. οἱ
B μὲν, πασσάλους ἐμπηγνύντες ἐς τὸ τεῖχος γήϊνον ὄν, καὶ κατὰ τούτους ἐκκρεμαννύμενοι χαλεπῶς ἀνεῖρπον· οἱ δὲ ἄλλοι ἐπ' ἄλλους ἐπιβαίνοντες. ὁ δὲ πρῶτος ἀνελθὼν ἐκρίπτει ἑαυτὸν κατὰ τὸ τεῖχος ἐς τὴν πόλιν, ἵναπερ τὸν βασιλέα ἑώρων κείμενον, ξὺν οἰμωγῇ καὶ ἀλαλαγμῷ πάντες. ἤδη τε ἀμφ' αὐτῷ πεπτωκότι καρτερὰ μάχη ξυνειστήκει, ἄλλου ἐπ' ἄλλῳ τῶν Μακεδόνων προασπίζοντος. καὶ ἐν τούτῳ οἱ μὲν τὸν μοχλὸν, ὅτῳ εἴχετο ἡ κατὰ τὸ μεταπύργιον πύλη, κατακλάσαντες, ὀλίγους παρήεσαν· οἱ δὲ καθ' ὅ τι ἡ πύλη διέχε, τοὺς ὤμους ὑπο-
C θέντες, καὶ ὤσαντες ἐς τὸ ἔσω τὸ τεῖχος, ἀνεπέτασαν ταύτῃ τὴν ἄκραν. ἐν τούτῳ δὲ οἱ μὲν ἔκτεινον τοὺς Ἰνδοὺς, καὶ ἀπέκτειναν γε πάντας, οὐδὲ γυναῖκα ἢ παῖδα ὑπελείποντο· οἱ δὲ ἐξέφερον τὸν βασιλέα ἐπὶ τῆς ἀσπίδος κακῶς ἔχοντα, οὔπω γιγνώσκοντες βιώσιμον ὄντα. τὸ δὲ βέλος ἐξελκύσαι ἐκ τοῦ τραύματος ἐπιτεμόντα τὴν πληγὴν οἱ μὲν Κριτόδημον ἀναγεγράφασιν, ἰατρὸν Κῷον, τὸ γένος τῶν Ἀσκληπιαδῶν· οἱ δὲ, Περδίκκαν τὸν σωματοφύλακα, οὐ παρόντος ἐν τῷ δεινῷ ἰατροῦ, ἐγκελευσαμένου Ἀλεξάνδρου, τῷ ξίφει ἐπιτεμεῖν τὴν πληγὴν, καὶ κομίσασθαι τὸ βέλος. ἐν δὲ τῇ κομιδῇ φο-
D ρὰ αἵματος πολλοῦ γίγνεται. ὥστε λειποψυχῆσαι αὖθις Ἀλέξανδρον, καὶ οὕτω σχεθῆναι αὐτῷ τὸ αἷμα ὑπὸ τῇ λειποψυχίᾳ. πολλὰ δὲ καὶ ἄλλα ἀναγεγράφασιν οἱ ξυγγραφεῖς ὑπὲρ τοῦ παθήματος· καὶ ἡ φήμη παραδεξαμένη αὐτὰ κατὰ τοὺς πρώτους ψευσαμένους, ἔτι καὶ εἰς ἡμᾶς διασώζει· οὐδὲ ἀφήσει παραδιδοῦσα καὶ ἐφεξῆς ἄλλοις τὰ ψευδῆ, εἰ μὴ ὑπὸ τῆσδε τῆς ξυγγραφῆς παύσεται. αὐτίκα ἐν Ὀξυδράκαις τὸ πάθημα τοῦτο γενέσθαι Ἀλεξάνδρῳ, ὁ πᾶς λόγος κατέχει· τὸ δὲ ἐν Μαλλοῖς ἔθνει αὐτονόμῳ Ἰνδικῷ ξυνέβη. καὶ ἥ τε πό-
E λις Μαλλῶν ἦν, καὶ οἱ βαλόντες Ἀλέξανδρον, Μαλλοί· οἳ δὴ ἐγνώκεσαν μὲν, ξυμμίξαντες τοῖς Ὀξυδράκαις, οὕτω διαγωνίζεσθαι· ἔφθη δὲ διὰ τοῦ ἀνύδρου ἐπ' αὐτοὺς ἐλάσας, πρίν τινα ὠφέλειαν αὐτοῖς παρὰ τῶν Ὀξυδρακῶν γενέσθαι, ἢ αὐτοὺς ἐκείνοις τι ἐπωφελῆσαι. ἐπεὶ καὶ τὴν τελευταίαν μάχην τὴν πρὸς Δαρεῖον γενομένην, καθ' ἥντινα ἔφυγε Δαρεῖος, οὐδὲ πρόσθεν ἔληξε τῆς φυγῆς, πρὶν ξυλληφθῆναι ὑπὸ τῶν ἀμφὶ Βῆσσον, καὶ προσάγοντος ἤδη Ἀλεξάνδρου ἀποθανεῖν,
F πρὸς Ἀρβήλοις γενέσθαι ὁ πᾶς λόγος κατέχει· καθάπερ οὖν καὶ τὴν πρὸ ταύτης, ἐν Ἰσσῷ· καὶ τὴν πρώτην ἱππομαχίαν, πρὸς Γρανίκῳ. ἀλλὰ πρὸς Γρανίκῳ μὲν ξυνέβη μάχη ἱππική, καὶ πρὸς Ἰσσῷ ἡ αὖθις πρὸς Δαρεῖον μάχη. Ἄρβηλα δὲ τοῦ χώρου, ἐν ᾧ τὴν ἐσχάτην μάχην Δαρεῖός τε καὶ Ἀλέξανδρος ἐμαχέσαντο, οἱ μὲν τὰ πλεῖστα ξυγγράψαντες λέγουσιν ὅτι ἑξακοσίους σταδίους ἀπέχει· οἱ δὲ τὰ ἐλάχιστα, ὅτι ἐς πεντακοσίους. ἀλλὰ ἐν Γαυγαμήλοις γὰρ γενέσθαι τὴν μάχην πρὸς

τῷ

τῷ ποταμῷ Βουμήλῳ, λέγει Πτολεμαῖος καὶ Ἀριστόβουλος. πόλις δὲ οὐκ ἦν τὰ Γαυγάμηλα, ἀλλὰ κώμη οὐ μεγάλη· οὐδὲ ὀνομαστὸς ὁ χῶρος, οὐδὲ εἰς ἀκοὴν ἡδὺ τὸ ὄνομα. ἔνθεν δέ (μοι δοκεῖ) πόλις οὖσα τὰ Ἄρβηλα, ἀπηνέγκατο τὴν δόξαν τῆς μεγάλης μάχης. εἰ δὲ πρὸς Ἀρβήλοις χρὴ οἴεσθαι γενέσθαι τὸ ἔργον ἐκεῖνο, εἰς τοσόνδε Ἀρβήλων ἀπέχον· καὶ τὴν ἐν Σαλαμῖνι γενομένην ναυμαχίαν, πρὸς ἰσθμῷ τῷ Κορινθίων ἔξεστι λέγειν ὅτι ἐγένετο· καὶ τὴν ἐπ᾽ Ἀρτεμισίῳ τῆς Εὐβοίας, πρὸς Αἰγίνῃ ἢ Σουνίῳ. καὶ μὴν ὑπὲρ τῶν ὑπερασπισάντων ἐν τῷ κινδύνῳ Ἀλεξάνδρῳ, Πευκέσταν μὲν γενέσθαι ξύμπαντες ὁμολογοῦσιν· ὑπὲρ Λεοννάτου δὲ οὐκέτι ξυμφέρονται, οὐδὲ ὑπὲρ Ἀβρέου τοῦ διμοιρίτου. καὶ οἱ μὲν ξύλῳ πληγέντα κατὰ τοῦ κράνους Ἀλέξανδρον, καὶ ἰλιγγιάσαντα πεσεῖν, αὖθις δὲ ἀναστάντα, βληθῆναι βέλει διὰ τοῦ θώρακος ἐς τὸ στῆθος. Πτολεμαῖος δὲ ὁ Λάγου, ταύτην μόνην τὴν πληγὴν πληγῆναι λέγει τὴν ἐς τὸ στῆθος. τὸ δὲ μέγιστον πλημμέλημα τῶν ξυγγραψάντων τὰ ἀμφὶ Ἀλέξανδρον, ἐκεῖνο τίθεμαι ἔγωγε. Πτολεμαῖον γὰρ τὸν Λάγου ἔστιν οἳ ἀνέγραψαν ξυναναβῆναί τε Ἀλεξάνδρῳ κατὰ τὴν κλίμακα ὁμοῦ Πευκέστᾳ, καὶ ὑπερασπίσαι κειμένου, καὶ ἐπὶ τῷδε Σωτῆρα ἐπικληθῆναι τὸν Πτολεμαῖον. καίτοι αὐτὸς Πτολεμαῖος ἀναγέγραφεν οὐδὲ παραγενέσθαι τούτῳ τῷ ἔργῳ· ἀλλὰ στρατιᾶς γὰρ αὐτὸς ἡγούμενος, ἄλλας μάχεσθαι μάχας καὶ πρὸς ἄλλους βαρβάρους. ταῦτα μὲν δὴ ἐν ἐκβολῇ τοῦ λόγου ἀναγεγράφθω μοι, ὡς μὴ ἀταλαίπωρον γίγνεσθαι τοῖς ἔπειτα ἀνθρώποις τὴν ὑπὲρ τῶν τηλικούτων ἔργων τε καὶ παθημάτων ἀφήγησιν. Ἐν ᾧ δὲ Ἀλέξανδρος αὐτοῦ μένων τὸ τραῦμα ἐθεραπεύετο, ἐς τὸ στρατόπεδον, ἔνθενπερ ὡρμήθη ἐπὶ τοὺς Μαλλούς, ὁ μὲν πρῶτος λόγος ἧκεν ὅτι τεθνηκὼς εἴη ἐκ τοῦ τραύματος. καὶ τὰ μὲν πρῶτα οἰμωγὴ ἦν τῆς στρατιᾶς ξυμπάσης, ἄλλου ἄλλῳ παραδιδόντος τὴν φήμην· παυσαμένων δὲ τῆς οἰμωγῆς, ἄθυμοί τε καὶ ἄποροι ἦσαν, ὅστις μὲν ἐξηγούμενος ἔσται τῆς στρατιᾶς (πολλοῖς γὰρ ἐν ἴσῳ τὰ τῆς ἀξιώσεως ἐδόκει πρός τε αὐτοῦ Ἀλεξάνδρου καὶ πρὸς Μακεδόνων καθεστηκέναι) ὅπως δὲ ἀποσωθήσονται εἰς τὴν οἰκείαν, τοσούτων μὲν ἐθνῶν μαχίμων περιειργόντων σφᾶς ἐν κύκλῳ· τῶν μὲν οὔπω προσκεχωρηκότων, ἃ δὴ ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας εἴκαζον ἀγωνιεῖσθαι καρτερῶς· τῶν δὲ ἀποστησομένων, ἀφαιρεθέντος αὐτοῖς τοῦ Ἀλεξάνδρου φόβου· ποταμοί τε ἐν μέσῳ ἀδιάβατοι. τότε δὴ ἐδόκουν εἶναι καὶ πάντα σφίσιν ἄπορα καὶ ἀμήχανα ἐρήμοις Ἀλεξάνδρου ἐφαίνετο. ὡς δὲ ἧκέ ποτε λόγος ὅτι ζῇ Ἀλέξανδρος, τούτῳ μὲν μόγις ξυνεχώρησαν· εἰ δὲ καὶ βιώσιμός ἐστιν, οὔπω ἐπιστεύετο. ὡς δὲ καὶ γράμματα παρ᾽ αὐτοῦ ἧκεν, ὅτι ἥξει οὔπω καταπλεύσεται ἐπὶ τὸ στρατόπεδον, οὐδὲ ταῦτα τοῖς πολλοῖς ὑπὸ τοῦ ἄγαν δέους πιστὰ ἐφαίνετο· ἀλλὰ πλάττεσθαι γὰρ πρὸς τῶν ἀμφ᾽ αὐτὸν σωματοφυλάκων τε καὶ στρατηγῶν εἴκαζετο. Καὶ ταῦτα ἐννοήσας Ἀλέξανδρος, μή τι νεωτερισθείη ἐν τῇ στρατιᾷ, ὅτε πρῶτον ἠδυνήθη κομίζεται ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ τοῦ Ὑδραώτου τὰς ὄχθας, καταπλέων κατὰ τὸν ποταμόν. ἦν γὰρ τὸ στρατόπεδον ἐπὶ ταῖς ξυμβολαῖς τοῦ τε Ὑδραώτου

A mela ad flumen Bumelū pugnam eam fuisse commissam Ptolemæus & Aristobulus tradunt. Atqui Gaugamela non oppidum est, sed vicus nō magnus, neque locus celebris, aut gratū auribus nomen præ se ferens. Quo factum puto vt Arbelis, vtpote vrbi celebri, gloria pugnæ apud illam commissæ adscripta fuerit. Si verò apud Arbela prælium hoc contigisse dicendum est, quum tanto spatio ab Arbelis distet: eodem modo & nauale prælium apud Salamina gestum, Isthmo Corinthio adscribere licebit: & id quod ad Artemisium Euboicam insulam, apud
B A Eginam vel Sunium gestum fuisse dicetur. Sed & in iis qui Alexandrum in eo periculo scutis suis protexerant, Peucestam fuisse omnes profitentur: de Leonnato non omnes consentiunt, vt nec de Abrea duplario. Rursus alij Alexandrum fuste ad galeam ictum, caligine oculis oborta procidisse scribunt. quúmque se denuo erexisset, thorace traiectum sagittam pectore excepisse. Ptolemeus Lagi filius in pectore solùm vulneratū fuisse tradit. In eo autem præcipuè mihi errasse videntur qui Alexandri res conscripserunt,
C quòd Ptolemæū Lagi filium vnà cum Alexandro & Peucesta scalam cōscendisse scribant, iacentémq; obiecto scuto protexisse. ideóque Ptolemæū Soterē, id est seruatorē à militibus appellatū fuisse. quū alioqui Ptolemæus ipse scribat se huic pugnæ nō interfuisse: sed eo tempore copiarum ducem aduersus alios barbaros pugnasse. Hæc mihi per digressionē dicta sint, vt in tantorum facinorum & casuum expositione posteri plus diligentiæ adhibeāt. Porro quū Alexander
D ibi ad curandū vulnus cōmoraretur, primo statim rumore perlatū est in castra, vnde is in Mallos profectus fuerat, eum ex vulnere interiisse. Ac primò quidē eiulatus totis castris auditus est, quum ex aliis in alios fama spargeretur. Quum verò iam lamentis modum fecissent, vehementer animis cōsternati dubiique erant, quis exercitui præfuturus esset. (multos enim ex æquo huius dignitatis videri capaces, cùm ipsius Alexādri tum Macedonum iudicio) quo pacto etiam salui domum reuersuri essent tot vndique bellico-
E sis gentibus cincti: quarū quidē alias nondū domitas verisimile ipsis fiebat acriter pro libertate pugnaturas: alias defectionē facturas, sublato Alexandri metu. quúmq; tot flumina, quæ nulla ratione transiri possent, interiecta esse cogitarent, desperatione quadā acti quid consilij caperent Alexandro destituti nesciebant. Postquam verò nunciatum est Alexandrum viuere, fides nuntio ægrè habita est. neque enim adduci poterant vt
F crederent aliquam de vita eius spem superesse. quúmque literæ ab eo adferrentur, quibus significabat se breui in castra venturum, ne id quidem plerisque præ ingenti metu credibile videbatur. Confingi enim id à custodibus corporis ducibúsque credebant. Hac trepidatione cognita Alexander, nequi in exercitu motus fierent, quàm potuit celerrimè ad Hydraotis fluuij ripas se deferri curauit, secundo amne nauigaturus ad castra, quæ circa confluentes Hydraotis & Ace-

Curt. Ptolemæū qui postea regnauit, huic pugnæ affuisse autor est Clitarchus & Timagenes: sed ipse sibi, gloriæ suæ non refragatus, abfuisse se missum in expeditionem memoriæ tradidit. Tanta componentiū vetusta rerum monumēta vel securitas, vel par huic vitium credulitas fuit.

finis subsistebant: vbi Hephæstion exercitui, & Nearchus classi præerant. Mox vbi nauis quæ regem vehebat castris appropinquare cœpit, tētorium è nauis suæ puppi auferri iussit, vt ab omnibus conspici posset. At ne tum quidē credidere, corpus Alexandri exanime adferri existimantes, donec nauiad ripam appulsa dexträ multitudini porrexit. Tum ingenti clamore sublato, alij in cælum, alij in Alexandrū manus tēdunt: multis præ insperato gaudio lacrymæ spōte obortæ sunt. Quúmque argyraspides ei nauem egresso lecticam adferrent, ipse equum adduci iussit. quem vt inscendit, ab vniuerso rursum exercitu applausum est, ripis ac syluis circumvicinis clamore resonātibus. Tabernaculo autē appropinquans ex equo desilüt, vt & pedibus incedens conspici posset. Tum certatim alij atque alij accurrebāt, alij manus, alij genua, alij vestē ipsius contigisse, alij vel vidisse tantùm contenti, & salutem felicitatémque ei precantes: alij corollas, alij flores quoscunque fert Indorum regio inspergere. Nearchus verò autor est amicos qui eum deducebant factum eius reprehendisse, quòd se tanto discrimini pro exercitu obiecisset: neque enim id ducis sed militis officium esse. qua quidem oratione offensus mihi fuisse Alexander videtur, quòd vera esset, séque meritò reprehendi sentiret. Cæterùm insigne Alexandri in pugnando robur, & immensa gloriæ præ cæteris rebus cupiditas transuersum illum ad pericula abripiebat. Narrat idem Nearchus seniorē quendā Bœotum, cuius nomē non adscribit, quum Alexandrū reprehensiones amicorum ægrè ferre intelligeret, & indignationē vultu præ se ferre videret, Bœotica lingua eum cōpellasse, ac dixisse,
» O Alexander, Virorū est præ-
» clara facinora aggredi: simúlq; iambicū versum subdidisse, cuius hæc erat sentētia, Qui magnum aliquid faciat, æquum esse & pati. Ac senis quidē dictum Alexādro placuisse, & chariorem ei deinceps eo nomine fuisse. Inter hæc legati à Mallis, qui reliqui erant, ad Alexandrū venerunt, deditionem totius gentis facientes. itémque ab Oxydracis vrbium præfecti ac præsides ipsi, & cum his alij CL principes illius gentis, qui pro fœdere ineūdo dona quæ apud Indos censentur amplissima adferebant, etiam ipsi gentem dedentes. Veniam autē deprecabantur, quòd non antea legatos misissent. quam vel ideo mereri se dicebāt, quòd, quemadmodū quidam alij, maiore adhuc iure ipsi liberi suis legibus viuere cupiūssent, quam quidē libertatem iam inde ab eo tēpore quo Liber pater in Indiā venerat ad Alexandrū vsque saluā tenuerant. Quòd si ita Alexandro visum esset (quoniā & ipsum ex deorū genere ortum fama esset) satrapam quem daret accepturos, tributa quę imperaret pensuros, obsides quot peteret daturos. Alexander mille ex primoribus gentis sibi mitti iubet, quos vel pro obsidibus si vellet, teneret, vel vt militibus vteretur, donec reliquos Indos debellasset. Atq; hi quidē mille viros, quos & pręstantissimos & maximos selēgerāt, miserunt;

A καὶ τοῦ Ἀκεσίνου· ἵνα Ἡφαιστίων τε ἐπὶ τῆς στρατιᾶς ἦν, καὶ Νέαρχος τὸ ναυτικὸν αὐτῷ εἶχεν. ὡς δὲ ἐπέλαζεν ἡ ναῦς ἤδη τοῦ στρατοπέδου τὸν βασιλέα φέρουσα, κελεύει δὴ ἀφελεῖν τὴν σκηνὴν ἀπὸ τῆς πρύμνης, ὡς καταφανὴς εἶναι πᾶσιν· οἱ δὲ ἔτι ἠπίστουν, ὡς νεκροῦ δῆθεν κομιζομένου Ἀλεξάνδρου, πρίν γε δὴ προσχούσης τῆς νεὼς τῇ ὄχθῃ, ὁ μὲν τὴν χεῖρα ἀνέτεινεν ἐς τὸ πλῆθος· οἱ δὲ ἀνεβόησαν, ἐς τὸν οὐρανὸν ἀνασχόντες τὰς χεῖρας, οἱ δὲ πρὸς αὐτὸν Ἀλέξανδρον· πολλοῖς δὲ καὶ δάκρυα ἐπὶ τῷ ἀνελπίστῳ προεχύθη
B ἀκούσια. καὶ οἱ μὲν τῶν ὑπασπιστῶν κλίνην προσέφερον αὐτῷ ἐκκομιζομένῳ ἐκ τῆς νεώς· ὁ δὲ, τὸν ἵππον προσαγαγεῖν ἐκέλευσεν. ὡς δὲ ἐπιβὰς τοῦ ἵππου ὤφθη, αὖθις κρότῳ δὴ πολλῷ ἐπεκτύπησεν ἡ στρατιὰ πᾶσα· ἐπήχησαν δὲ αἵ τε ὄχθαι, καὶ αἱ πλησίον αὐτῶν νάπαι. προσάγων δὲ ἤδη τῇ σκηνῇ καταβαίνει ἀπὸ τοῦ ἵππου, ὥστε καὶ βαδίζων ὀφθῆναι· οἱ δὲ ἐπέλαζον ἄλλοθεν ἄλλος, οἱ μὲν χειρῶν, οἱ δὲ γονάτων, οἱ δὲ τῆς ἐσθῆτος αὐτῆς ἁπτόμενοι· οἱ δὲ, καὶ ἰδεῖν ἐγγύθεν, καί τι καὶ ἐπευφημήσαντες ἀπελθεῖν· οἱ δὲ ταινίαις
C ἔβαλλον, οἱ δὲ ἄνθεσιν, ὅσα ἐν τῷ τότε ἡ Ἰνδῶν χώρα παρεῖχε. Νέαρχος δὲ λέγει ὅτι χαλεποὶ αὐτῷ τῶν φίλων ἐγένοντο ὅσοι ἐκάκιζον, ὅτι αὐτὸς πρὸ τῆς στρατιᾶς κινδυνεύοι· οὐ γὰρ στρατηγοῦ ταῦτα, ἀλλὰ στρατιώτου εἶναι. καί μοι δοκεῖ ἄχθεσθαι Ἀλέξανδρος τοῖσδε τοῖς λόγοις, ὅτι ἀληθεῖς τε ὄντας ἐγίνωσκε, καὶ αὑτὸν ὑπαίτιον τῇ ἐπιτιμήσει· καὶ ὅμως ὑπὸ μένους τε τοῦ ἐν ταῖς μάχαις, καὶ τοῦ ἔρωτος τῆς δόξης, καθάπερ οἱ ἄλλης τινὸς ἡδονῆς ἡσσώμενοι, οὐ καρτερὸς ἦν ἀπέχεσθαι τῶν κινδύνων. ἄνθρωπον δέ τινα πρεσβύτερον λέγει Βοι-
D ώτιον (τὸ δὲ ὄνομα τοῦ ἀνθρώπου οὐ λέγει) ὡς ἀχθόμενόν τε πρὸς τὰς ἐπιτιμήσεις τῶν φίλων κατέμαθεν Ἀλέξανδρον καὶ ἐσκυθρωπακότα, προσελθόντα τοῦτον βοιωτιάζοντα ἅμα τῇ φωνῇ, ταῦτα φάναι, Ὦ Ἀλέξανδρε ἀνδρῶν τὰ ἔργα· καί τι καὶ ἰαμβεῖον ὑπειπεῖν, τὸν δὲ νοῦν εἶναι τοῦ ἰαμβείου, ὅτι τῷ δρῶντι, καὶ παθεῖν ἐστιν ὀφειλόμενον. καὶ τοῦτον ἔν τε τῷ παραυτίκα εὐδοκιμῆσαι, καὶ ἐπιτηδειότερον ἐς τὸ ἔπειτα Ἀλεξάνδρῳ γενέσθαι. ἐν τούτῳ δὲ ἀφίκοντο παρ' Ἀλέξανδρον Μαλλῶν τε τῶν ὑπολειπομένων πρέσβεις, ἐνδιδόντες τὸ
E ἔθνος· καὶ παρ' Ὀξυδρακῶν οἵ τε ἡγεμόνες τῶν πόλεων, καὶ οἱ νομάρχαι αὐτοὶ, καὶ ἄλλοι ἅμα τούτοις ἑκατὸν καὶ πεντήκοντα οἱ γνωριμώτατοι αὐτοκράτορες, περὶ σπονδῶν δῶρά τε ὅσα μέγιστα παρ' Ἰνδοῖς κομίζοντες, καὶ τὸ ἔθνος καὶ οὗτοι ἐνδιδόντες. συγγνωστὰ δὲ ἁμαρτεῖν ἔφασαν, οὐ πάλαι παρ' αὐτὸν πρεσβευσάμενοι. ἐπιθυμεῖν γὰρ, ὥσπερ τινὲς ἄλλοι, ἔτι μᾶλλον αὐτοὶ ἐλευθερίας τε καὶ αὐτόνομοι εἶναι· ἥντινα ἐλευθερίαν ἐξ ὅτου Διόνυσος ἐς Ἰνδοὺς ἧκε, σώαν σφίσιν εἶναι ἐς Ἀλέξανδρον. εἰ δὲ καὶ Ἀλεξάνδρῳ δοκοῦν ἐστιν (ὅτι
F καὶ Ἀλέξανδρον ἀπὸ θεῶν γενέσθαι λόγος κατέχει) σατράπην τε ἀναδέξασθαι ὅντινα τάττοι Ἀλέξανδρος, καὶ φόρους ἀποίσειν τοὺς Ἀλεξάνδρῳ δόξαντας. διδόναι δὲ καὶ ὁμήρους ἐθέλειν ὅσους ἂν αἰτῇ Ἀλέξανδρος. ὁ δὲ χιλίους ᾔτησε τοὺς κρατιστεύοντας τοῦ ἔθνους· οὓς εἰ μὲν βούλοιτο, ἀντὶ ὁμήρων καθέξειν· εἰ δὲ μὴ, ξυστρατεύοντας ἕξειν, ἔστ' ἂν διαπολεμηθῇ αὐτῷ πρὸς τοὺς ἄλλους Ἰνδούς. οἱ δὲ τούς τε χιλίους ἔπεμψαν, τοὺς κρατίστους καὶ μεγίστους σφῶν ἐπιλεξάμενοι,

καὶ ἅρματα πεντακόσια, οὐκ αἰτηθέντα, καὶ τοὺς ἀμβάτας τῶν ἁρμάτων. Ἀλέξανδρος δὲ σατράπην μὲν τούτοις τε καὶ τῶν Μαλλῶν τοῖς ἔτι σωζομένοις ἐπέταξε Φίλιππον· τοὺς ὁμήρους δὲ αὐτοῖς ἀφῆκε, τὰ δὲ ἅρματα ἔλαβεν. ὡς δὲ ταῦτα αὐτῷ κεκόσμητο, καὶ πλοῖα ἐπὶ τῇ διατομῇ τοῦ τραύματος πολλὰ προσεναυπήγητο, ἀναβιβάσας ἐς τὰς ναῦς τῶν μὲν ἑταίρων ἱππέας ἑπτακοσίους καὶ χιλίους, τῶν ψιλῶν δὲ ὅσους περ καὶ πρόσθεν, πεζοὺς δὲ ἐς μυρίους, ὀλίγον μέν τι τὸν Ὑδραώτην ποταμὸν κατέπλευσεν. ὡς δὲ συνέμιξεν ὁ Ὑδραώτης τῷ Ἀκεσίνῃ, ὅτι ὁ Ἀκεσίνης κρατεῖ τοῦ Ὑδραώτου ἐν τῇ ἐπωνυμίᾳ, κατὰ τὸν Ἀκεσίνην αὖ ἔπλει, ἔστε ἐπὶ τὴν ξυμβολὴν τοῦ Ἀκεσίνου καὶ τοῦ Ἰνδοῦ ἧκε. τέσσαρες γὰρ οὗτοι μεγάλοι ποταμοί, καὶ ναυσίποροι οἱ τέσσαρες, εἰς τὸν Ἰνδὸν ποταμὸν τὸ ὕδωρ ξυμβάλλουσιν, οὐ ξὺν τῇ σφετέρᾳ ἕκαστος ἐπωνυμίᾳ· ἀλλὰ ὁ Ὑδάσπης μὲν ἐς τὸν Ἀκεσίνην ἐμβάλλει· ἐμβαλὼν δὲ τὸ πᾶν ὕδωρ, Ἀκεσίνης παρέχεται καλούμενον. αὖθις δὲ ὁ Ἀκεσίνης οὗτος ξυμβάλλει τῷ Ὑδραώτῃ, καὶ παραλαβὼν τοῦτον, ἔτι Ἀκεσίνης ἐστί. καὶ τὸν Ὕφασιν ἐπὶ τούτῳ ὁ Ἀκεσίνης παραλαβών, τῷ αὐτοῦ δὴ ὀνόματι ἐς τὸν Ἰνδὸν ἐμβάλλει· ξυμβαλὼν δὲ, ξυγχωρεῖ δὴ τῷ Ἰνδῷ. ἔνθεν δὴ ὁ Ἰνδός, πρὶν ἐς τὸ δέλτα σχισθῆναι, οὐκ ἀπιστῶ ὅτι καὶ ἐς ἑκατὸν σταδίους ἔρχεται, καὶ ὑπὲρ τοὺς ἑκατὸν τυχόν, ἵνα περ λιμνάζει μᾶλλον. ἐνταῦθα ἐπὶ τῆς ξυμβολῆς τοῦ Ἀκεσίνου καὶ τοῦ Ἰνδοῦ προσέμενεν, ἔστε ἀφίκετο αὐτῷ ξὺν τῇ στρατιᾷ Περδίκκας, κατεστραμμένος ἐν παρόδῳ τὸ Ἀβαστανῶν ἔθνος αὐτόνομον. ἐν τούτῳ δὲ ἄλλαι τε προσγίγνονται Ἀλεξάνδρῳ τριακόντοροι, καὶ πλοῖα στρογγύλα ἄλλα, ἃ δὴ ἐν Ξάθροις ἐναυπηγήθη αὐτῷ, καὶ ἄλλο ἔθνος Ἰνδῶν αὐτόνομον, προσεχώρησαν. καὶ παρὰ Ὀσσαδίων, καὶ τούτου γένους αὐτονόμου Ἰνδικοῦ, πρέσβεις ἧκον, ἐνδιδόντες καὶ οὗτοι τοὺς Ὀσσαδίους. Φιλίππῳ μὲν δὴ τῆς σατραπείας ὅρους ἔταξε τὰς συμβολὰς τοῦ τε Ἀκεσίνου καὶ Ἰνδοῦ. καὶ ἀπολείπει ξὺν αὐτῷ τούς τε Θρᾶκας πάντας, καὶ ἐκ τῶν τάξεων ὅσοι ἐς φυλακὴν τῆς χώρας ἱκανοὶ ἐφαίνοντο. πόλιν τε ἐνταῦθα κτίσαι ἐκέλευσεν ἐπ' αὐτῇ ξυμβολῇ τοῖν ποταμοῖν (ἐλπίσας μεγάλην τε ἔσεσθαι καὶ ἐπιφανῆ ἐς ἀνθρώπους) καὶ νεωσοίκους ποιηθῆναι. ἐν τούτῳ δὲ καὶ Ὀξυάρτης ὁ Βάκτριος, ὁ Ῥωξάνης τῆς γυναικὸς Ἀλεξάνδρου πατήρ, ἧκε παρ' Ἀλέξανδρον. καὶ προστίθησιν αὐτῷ Παραπαμισαδῶν σατραπεύειν, ἀπαλλάξας Τιρυέστην τὸν πρόσθεν σατράπην, ὅτι οὐκ ἐν κόσμῳ ἐξηγεῖσθαι αὐτῶν ὁ Τιρυέστης ἐξηγγέλλετο. ἔνθα δὴ διαβιβάσας Κρατερόν τε καὶ τῆς στρατιᾶς τὴν πολλήν, καὶ τοὺς ἐλέφαντας ἐν ἀριστερᾷ τοῦ Ἰνδοῦ ποταμοῦ, ὅτι εὐπορωτέρα τε ταύτῃ τὰ παρὰ τὸν ποταμὸν στρατιᾷ βαρείᾳ ἐφαίνετο, καὶ τὰ ἔθνη τὰ προσοικοῦντα οὐ πάντῃ φιλίαν, αὐτὸς κατέπλει ἐς τὸ Σόγδων τὸ βασίλειον. καὶ ἐνταῦθα πόλιν τε ἐτείχιζεν ἄλλην, καὶ νεωσοίκους ἐποίει ἄλλους· καὶ τὰ πλοῖα αὐτῷ τὰ πεπονηκότα ἐπεσκευάσθη. τῆς δὲ ἀπὸ τῶν ξυμβολῶν τοῦ τε Ἰνδοῦ καὶ Ἀκεσίνου χώρας, ἔστε ἐπὶ θάλασσαν, σατράπην ἀπέδειξεν Ὀξυάρτην καὶ Πύθωνα, ξὺν τῇ παραλίᾳ πάσῃ τῆς Ἰνδῶν γῆς. καὶ Κρατερὸν μὲν ἐκπέμπει αὖθις ξὺν τῇ στρατιᾷ, διὰ τῆς Ἀραχωτῶν καὶ Δραγγῶν γῆς. αὐτὸς δὲ

A quingentis etiam curribus eorúmque propugnatoribus (quos Alexander ne petierat quidem) adiectis. His itaque reliquísque Malis qui seruati erant, Philippo satrapa constituto, obsides remittit, currus accipit. His rebus ita gestis, nauibúsque compluribus dum vulnus curatur constructis, militéque iis imposito: equitib' ex sociis M DCC, expeditis totidem quot antea, peditib' X M, non multum spatij per Hydraotem emensus, ad confluentes Hydraotis & Acesinis peruenit. Ibi Hydraotes in Acesinem fluens B nomen amittit. per Acesinem itaque nauigans ad confluentem Acesinis atque Indi venit. Siquidem quatuor hi magni & nauigabiles fluuij in Indum amnem labuntur, non quidem sua singuli nomina seruantes, sed Hydaspes in Acesinem fertur, nomen suum amittens. Acesines verò cum Hydraote in vnum alueum coit: eóque assumto, nomen tamen suum Acesines retinet. Hyphasi etiam in se recepto, veterique Acesinis C nomine seruato in Indum amnem fertur, cuius alueo immissus, appellationem suam Indo cedit. Inde, priusquam in Δ literæ figuram scindatur, centum stadia patere Indum crediderim, imò eo amplius, vbi stagnũ efficit. Eo igitur loci vbi Acesinis & Indi confluentes sunt Alexander cum classe substitit, donec Perdiccas cum exercitu aduenit, Abastanis, libera Indorum gente, ex ipso itinere subactis. Inter hæc aliæ triginta remorum naues, aliæque onerariæ, quæ in Xathris (libera etiam Indorum gente) con- D structæ fuerant aduenerunt. Præterea legati ab Ossadiis libero quoque Indorum populo, Alexandrum adierunt deditionem facientes. Dehinc Alexander Philippo satrapatus sui limites Acesinis & Indi confluentibus terminat, vniuerso Thraecum equitatu ei relicto, aliísque agminibus, quæ prouinciæ custodiendæ sufficere viderentur. Ad hæc vrbem ad confluentes fluminum cõdi iussit, arbitratus populosam & claram fore. naualia etiam ibi exstrui curauit. Per eosdem dies Oxyartes Bactrianus Roxa- E nes Alexandri vxoris pater ad Alexandrum venit. *Huic Parapamisadarum satrapatum dedit, submoto Tiryeste priore satrapa, quod non bene officio suo functus fuisse nuntiaretur. Deinde Cratero cum magna exercitus parte & elephantis ad sinistram Indi fluminis ripam traducta, quòd ab ea parte exercitui grauioris armaturæ commodior via futura videretur, & gentes finitimæ non omnino amicæ essent: ipse secundo amne in Sogdiorum regiam nauigauit. ibique a- F liam vrbem condidit, portúsque & naualia exstruxit: nauésque quassatas reparari iussit. Totius verò regionis quæ à cõfluentibus Acesinis atque Indi ad mare vsque pertinet Oxyartem & Pythonem satrapas constituit, vniuersa etiam maritima ora illis adiuncta. Cratero deinde rursus cum exercitu per fines Arachotorum & Drangorum emisso,

Curt. Hic Desteriolem satrapen, quem Parapamisadis præfecerat, iisdem arguentibus, cognouit multáque auarè ac superbè fecisse cõuictum, interfici iussit.

ipse secundo amne in Musicani regnum venit (quod quidem opulentissimũ totius Indorũ regionis esse audierat) cõmotus, quòd Musicanus nondum sibi obuiam processerat, se pariter & regionẽ dediturus, neq; per legatos amicitiam petierat, neque dona (vt magnum regem decebat) miserat, neq; quicquam omnino ab Alexãdro postularat: tantáque celeritate per flumẽ cõtendit, vt prius in Musicani fines irrumperet, quàm is quicquam de Alexãdri expeditione audisset. Inopinato itaque eius aduentu perculsus Musicanus, confestim Alexandro obuiam processit, dona quæ apud Indos censentur amplissima adferens, vniuersos etiam quos habebat elephantos ducens, gentémq; pariter & se dedẽs, ac culpam suam agnoscẽs. quod quidem ad ea quę quis petiisset impetranda summam apud Alexandrum vim habebat. Alexander itaque Musicano venia culpæ data, vrbem simul regionémq; admiratus, pristinum imperium ei reliquit. Cratero vt arcem in vrbe exstruat iubet: quæ quidẽ præsente adhuc Alexandro exædificata est, præsidiúmque ei impositum. quòd peridoneus is locus videretur ad finitimas gentes in fide atque officio continendas. Inde assumtis sagittariis atque Agri nis, omnique equitatu quẽ in nauibus vehebat, in eius regionis prę sidem, Oxycanũ nomine, mouet, quòd nec is legatos de deditione misisset: ac duas quidem vrbes maximas quæ Oxycano parebãt primo impetu cepit. in altera harum etiam ipse Oxycanus captus. Alexander prædam militi dat, & elephantos secum abducit: reliquæ vrbes aduentante Alexandro deditionem faciunt, nulla earum ad arma cõuersa. Ita omniũ Indorum animos Alexãdri virtus & fortuna subiugarat. Post hæc aduersus Sambum rursus copias ducit, quẽ montanis Indis satrapam constituerat, fugisséq; acceperat, quum Musicanũ ab Alexandro dimissum, suæq; regioni præfectum audisset. Nam cum Musicano graues inimicitias gerebat. Postquã verò vrbi quæ illius imperij caput est, (Sindomana ei nomen erat) appropinquauit, portæ vrbis ei apertæ sunt, quiq; Sambo familiares ac domestici erãt cum numerata pecunia & elephantis occurrerunt, declarantes Sambum non hostili animo in Alexandrum fugisse, sed Musicani dimissi metu. Quibus in fidem receptis, aliam quandã vrbem quæ defecerat cepit, & Brachmanorum nonnullos (qui quidem sophistæ siue sapientes apud Indos habentur) quos defectionis autores fuisse constabat, interfecit: de quorum sapientia, si modò vlla est, in Indica historia tractabimus. Dum hæc geruntur, Musicani defectio nuntiatur. quapropter Pythone Agenoris filio, satrapa, cum idoneo exercitu in eum misso, ipse vrbes Musicano subditas adortus, alias direptas subuertit, aliis præsidia imposuit, arcésque in iis exstruxit. His gestis, ad castra & classem rediit, quò Musicanus à Pythone captus adducitur: Alexander illum in sua regione laqueo suspẽdi iubet, vnáque cũ eo quotquot

Curt. Porticanus quum in arcem confugisset, legatos de cõditione deditionis misit ad regẽ. Sed antequam adirent eum, duæ turres cum ingenti fragore procidere. per quarum ruinas Macedones euasere in arcẽ, qua capta Porticanus cum paucis repugnans occiditur.

A κατέπλει ἐς τὴν Μουσικανοῦ ἐπικράτειαν, ἥντινα εὐδαιμονεστάτην τῆς Ἰνδῶν γῆς εἶναι ἐξηγγέλλετο, ὅτι οὔπω ἀπηντήκει αὐτῷ Μουσικανὸς, ἐνδιδοὺς αὑτόν τε καὶ τὴν χώραν, οὔτε πρέσβεις ἐπὶ φιλίᾳ ἐκπέμπει, οὐδέ τι οὔτε αὐτὸς ἐπεπόμφει, ἃ δὴ μεγάλῳ βασιλεῖ εἰκὸς, οὔτε τι ᾐτήκει ἐξ Ἀλεξάνδρου. καὶ γίγνεται αὐτῷ ὁ πλοῦς κατὰ τὸν ποταμὸν ἐς τοσόνδε ἐσπουδασμένος, ὥστε ἔφθη ἐπὶ τοῖς ὅροις γενέσθαι τῆς Μουσικανοῦ χώρας, πρὶν πυθέσθαι Μουσικανὸν ὅτι ὥρμηται ὡς ἐπ' αὐτὸν Ἀλέξανδρος. οὕτω δὴ ἐκπλαγεὶς, κατὰ τάχος ἀπήντα Ἀλεξάνδρῳ, δῶρά τε τὰ πλεί- B στου ἄξια παρ' Ἰνδοῖς κομίζων, καὶ τοὺς ἐλέφαντας ξύμπαντας ἄγων, καὶ τὸ ἔθνος τε καὶ αὐτὸν ἐνδιδοὺς, καὶ ὁμολογῶν ἀδικεῖν· ὅπερ μέγιστον παρ' Ἀλεξάνδρῳ ἦν ἐς τὸ τυχεῖν ὧν τις δέοιτο. καὶ οὖν καὶ Μουσικανῷ ἐπὶ τοῖσδε ἄδεια ἐδόθη ἐξ Ἀλεξάνδρου· καὶ τὴν πόλιν ἐθαύμασεν Ἀλέξανδρος, καὶ τὴν χώραν, καὶ ἄρχειν αὐτῆς Μουσικανῷ ἔδωκε. Κρατερὸς δὲ ἐν τῇ πόλει ἐτάχθη τὴν ἄκραν ἐκτειχίσαι· καὶ παρόντος ἔτι ἐτειχίσθη Ἀλεξάνδρου, καὶ φυλακὴ κατεστάθη, ὅτι ἐπιτήδειον αὐτῷ ἐφαίνη τὸ χωρίον ἐς τὸ κατέχεσθαι τὰ C κύκλῳ ἔθνη φυλαττόμενα. ἔνθεν δὲ ἀναλαβὼν τούς τε τοξότας, καὶ τοὺς Ἀγριανας, καὶ τὴν ἵππον τὴν ἅμα οἱ πλέουσαν, ἐξελαύνει ἐπὶ τὸν νομάρχην τῆς ταύτῃ γῆς (ὄνομα δὲ ἦν Ὀξυκανὸς) ὅτι μήτε αὐτὸς ἀφῖκτο, μήτε πρέσβεις παρ' αὐτοῦ ἧκον, ἐνδιδόντες αὐτόν τε καὶ τὴν χώραν. δύο μὲν δὴ πόλεις τὰς μεγίστας τῶν ὑπὸ τῷ Ὀξυκανῷ ἐξ ἐφόδου κατὰ κράτος ἔλαβεν· ἐν δὲ τῇ ἑτέρᾳ τούτων καὶ αὐτὸς Ὀξυκανὸς ἑάλω. ὁ δὲ τὴν μὲν λείαν τῇ στρατιᾷ δίδωσι, τοὺς ἐλέφαντας δὲ ἅμα οἱ ἦγε. καὶ ἄλλαι δὲ πόλεις αὐτῷ αἱ ἐν τῇ αὐτῇ χώ- D ρᾳ ἐνεδίδοντο ἐπιόντι, οὐδέ τις ἐτράπετο ἐς ἀλκήν. οὕτω καὶ Ἰνδοὶ πάντες ἐδεδούλωντο ἤδη τῇ γνώμῃ πρὸς Ἀλέξανδρόν τε καὶ τῆς Ἀλεξάνδρου τύχης. ὁ δὲ ἐπὶ Σάμβον αὖ ἦγε, τῶν ὀρείων Ἰνδῶν σατράπην ὑπ' αὐτοῦ κατασταθέντα, ὃς πεφευγέναι αὐτῷ ἐξηγγέλλετο, ὅτι Μουσικανὸν ἀφειμένον πρὸς Ἀλεξάνδρου ἐπύθετο, καὶ τῆς χώρας τῆς ἑαυτοῦ ἄρχοντα. τὰ γὰρ πρὸς Μουσικανὸν αὐτῷ πολέμια ἦν. ὡς δὲ ἐπῆλθεν ἤδη τῇ πόλει Ἀλέξανδρος ἥντινα μητρόπολιν εἶχεν ἡ τοῦ Σάμβου χώρα (ὄνομα ἦν τῇ πόλει Σινδίμανα) αἵ τε E πύλαι αὐτῷ ἀνοίγονται προσάγοντι, καὶ οἱ οἰκεῖοι τοῦ Σάμβου τά τε χρήματα ἀπηρίθμησαν, καὶ τοὺς ἐλέφαντας μετὰ σφῶν ἄγοντες ἀπήντων. οὐ γὰρ δὴ Ἀλεξάνδρῳ γε πολεμίως ἔχοντα Σάμβον φυγεῖν, ἀλλὰ Μουσικανοῦ τὴν ἄφεσιν δείσαντα. ὁ δὲ καὶ ἄλλην πόλιν ἐν τούτῳ ἀποστᾶσαν εἷλε, καὶ τῶν Βραχμάνων (οἳ δὴ σοφισταὶ τοῖς Ἰνδοῖς εἰσιν) ὅσοι αἴτιοι τῆς ἀποστάσεως ἐγένοντο, ἀπέκτεινεν. ὑπὲρ ὧν ἐγὼ τῆς σοφίας, εἰ δή τις ἐστὶν, ἐν τῇ Ἰνδικῇ ξυγγραφῇ δηλώσω. καὶ ἐν τούτῳ, Μουσικανὸς αὐτῷ ἀφεστάναι ἐξηγγέλλετο· καὶ F ἐπὶ τοῦτον μὲν ἐκπέμπει Πύθωνα τὸν Ἀγήνορος, σατράπην, ξὺν στρατιᾷ ἀποχρώσῃ. αὐτὸς δὲ τὰς πόλεις τὰς ὑπὸ Μουσικανῷ τεταγμένας ἐπελθὼν, τὰς μὲν ἐξανδραποδίσας αὐτῶν κατέσκαψεν· εἰς ἃς δὲ φρουρὰς εἰσήγαγε, καὶ ἄκρας ἐξετείχισε. Ταῦτα δὲ διαπραξάμενος, ἐπὶ τὸ στρατόπεδόν τε ἐπανῆκε, καὶ τὸν στόλον. ἔνθα δὴ Μουσικανός τε ξυλληφθεὶς ἄγεται πρὸς Πύθωνος. καὶ τοῦτον κρεμάσαι Ἀλέξανδρος κελεύει ἐν τῇ αὐτοῦ γῇ. καὶ

A τῶν Βραχμάνων, οἳ δὴ αἴτιοι τῆς ἀποστάσεως τῷ Μουσικανῷ κατέστησαν. ἀφίκετο δὲ αὐτῷ καὶ ὁ τῶν Παττάλων τῆς χώρας ἄρχων (ὅπου δὴ τὸ δέλτα ἔφην εἶναι τὸ πρὸς τοῦ ποταμοῦ τοῦ Ἰνδοῦ ποιούμενον, μεῖζον ἔτι τοῦ δέλτα τοῦ Αἰγυπτίου) καὶ οὗτος τήν τε χώραν αὐτοῦ ἐνδίδου πᾶσαν, καὶ αὐτόν τε καὶ τὰ αὐτοῦ ἐπέτρεψε. τοῦτον μὲν δὴ ἐπὶ τῇ αὐτοῦ ἀρχῇ ἐκπέμπει αὖθις, παραγγείλας παρασκευάζειν ὅσα ἐς ὑποδοχὴν τῇ στρατιᾷ· αὐτὸς δὲ Κρατερὸν μὲν, τήν τε Ἀττάλου τάξιν ἄγοντα, καὶ τὴν Μελεάγρου, καὶ Ἀντιγένους, καὶ τῶν τοξοτῶν ἔστιν οὓς, καὶ τῶν ἑταίρων τε καὶ ἄλλων Μακεδόνων B ὅσους ἐς Μακεδονίαν ἀπομάχους ὄντας ἤδη ἔστελλε, κατὰ τὴν Ἀραχώτων καὶ Ζαράγγων ἔπεμπεν ἐς Καρμανίαν, καὶ τοὺς ἐλέφαντας τούτῳ ἄγειν ἔδωκε· τὴν δὲ ἄλλην στρατιάν, ὅση γε μὴ ξὺν αὐτῷ κατέπλει ὡς ἐπὶ θάλασσαν, Ἡφαιστίων ἐπετάχθη. Πύθωνα δὲ τούς τε ἱππακοντιστὰς ἄγοντα, καὶ τοὺς Ἀγριᾶνας, ἐς τὴν ἐπέκεινα ὄχθην τοῦ Ἰνδοῦ διαβιβάσας, οὐχ ᾗπερ Ἡφαιστίων τὴν στρατιὰν ἄγειν ἔμελλε, τάς τε ἐκτετειχισμένας ἤδη πόλεις ξυνοικίσαι ἐκέλευσε· καὶ εἰ δή τινα νεωτερίζοιτο πρὸς τῶν ταύτῃ Ἰνδῶν, καὶ ταῦτα C ἐς κόσμον καταστήσαντα ξυμβάλλειν οἱ ἐς τὰ Πάτταλα. ἤδη δὲ τρίτην ἡμέραν αὐτῷ τοῦ πλοῦ ἔχοντι ἐξαγγέλλεται ὅτι ὁ τῶν Παττάλων ὕπαρχος ξυλλαβὼν τῶν Παττάλεων τοὺς πολλούς, ἀποδεδρακὼς οἴχοιτο, ἀπολιπὼν τὴν χώραν ἔρημον· καὶ ἐπὶ τούτῳ πλείονι ἢ πρόσθεν σπουδῇ κατέπλει Ἀλέξανδρος. ὡς δὲ ἀφίκετο ἐς τὰ Πάτταλα, τήν τε πόλιν καὶ τὴν χώραν ἔρημον καταλαμβάνει τῶν ἐνοικούντων τε καὶ ἐπεργαζομένων. ὁ δὲ κατὰ δίωξιν τῶν φευγόντων ἐκπέμψας τῆς στρατιᾶς τοὺς κουφοτάτους, ἐπεί τινες αὐτῶν ξυνελήφθησαν, D ἀποπέμπει τούτους παρὰ τοὺς ἄλλους, ἐντειλάμενος ἐπανιέναι θαρροῦντας. εἶναι γὰρ αὐτοῖς τήν τε πόλιν οἰκεῖν ὡς πρόσθεν, καὶ τὴν χώραν ἐργάζεσθαι· καὶ ἐπανῆλθον οἱ πολλοὶ αὐτῶν. αὐτὸς δὲ Ἡφαιστίωνι προστάξας τειχίζειν ἐν τοῖς Παττάλοις ἄκραν, ἀποπέμπει ἐς τὴν ἄνυδρον τῆς πλησίον γῆς φρέατά τε ὀρύξοντας, καὶ οἰκήσιμον τὴν χώραν κατασκευάσοντας. καὶ τούτοις ἐπέθεντο τῶν προσχώρων τινὲς βαρβάρων, καὶ ἔστι μὲν οὓς διέφθειραν αὐτῶν ἄφνω προσπεσόντες, πολλοὺς δὲ καὶ σφῶν ἀποβαλόντες, ἔφυγον E εἰς τὴν ἔρημον· ὥστε ἐπιτελεσθῆναι τοῖς ἐκπεμφθεῖσι τὰ ἔργα, προσγενομένης αὐτοῖς καὶ ἄλλης στρατιᾶς, ἣν Ἀλέξανδρος, πυθόμενος τῶν βαρβάρων τὴν ἐπίθεσιν, ἐστάλκει μεθέξοντας τοῦ ἔργου. περὶ δὲ τοῖς Παττάλοις σχίζεται τοῦ Ἰνδοῦ τὸ ὕδωρ ἐς δύο ποταμοὺς μεγάλους· καὶ οὗτοι ἀμφότεροι σώζουσι τοῦ Ἰνδοῦ τὸ ὄνομα, ἔστε ἐπὶ τὴν θάλασσαν. ἐνταῦθα ναύσταθμόν τε καὶ νεωσοίκους ἐποίει Ἀλέξανδρος. ὡς δὲ προυκεχωρήκει αὐτῷ τὰ ἔργα, ὁ δὲ καταπλεῖν ἐπενόει ἔστε ἐπὶ τὴν ἐκβολὴν τοῦ ἐν δεξιᾷ ῥέοντος ποταμοῦ ἐς τὴν θά- F λασσαν. Λεοννάτον μὲν δή, δοὺς αὐτῷ τῶν τε ἱππέων ἐς χιλίους, καὶ τῶν ὁπλιτῶν τε καὶ ψιλῶν ἐς ὀκτακισχιλίους, κατὰ τὴν νῆσον τὰ Πάτταλα ἐκπέμπει ἀντιπαράγειν τῷ στόλῳ· αὐτὸς δὲ τὰς μάλιστα τῶν νεῶν ταχυναυτούσας ἀναλαβὼν, ὅσαι τε ἡμιόλιαι, καὶ τὰς τριακοντόρους πάσας, καὶ τῶν κερκούρων ἔστιν οὕς, ἔπλει κατὰ τὸν ποταμὸν τὸν ἐν δεξιᾷ. οὐκ ἔχοντι δὲ αὐτῷ ἡγεμόνα τοῦ πλοῦ, ὅτι πεφεύγεσαν οἱ ταύτῃ

Brachmani Musicanum ad defectionem instigarant. Eodem tempore ad eum venit Pattalorum regulus (quam regionem Indũ amnem in literæ Δ figuram secare dixi, maiorémque quàm est Ægyptium delta efficere) se suásque ditiones Alexandri fidei cõmittens. atque hunc quidem imperio suo restitutum, omnia quæ ad excipiendum exercitum necessaria essent parare iussit. Ipse Craterum Attali agmen ducentem, & Meleagri atque Antigenis, nonnullósque ex sagittariis, ex amicis etiam & Macedonibus quos inutiles bello factos in Macedoniam ablegarat, in Carmaniam per Arachotos & Zarangos proficisci, elephantósque ducere iubet. reliquo exercitui, præter eas copias quæ secum in maritimam oram nauigabát, Hephæstionẽ præfecit. Pythonem verò, qui equestres iaculatores & Agrianos ducebat, in vlteriorem Indi ripam traductum, non eam qua Hephæstion exercitum ducturus erat, vt colonos in vrbes abs se conditas ducat imperat, & siquid apud finitimos Indos nouatum esset, rebus compositis ad Pattala se cum reliquis copiis coniungat. Qúmque iam triduo nauigasset, nuntiatum ei est Pattalorum regulum, magna Pattalensium manu coacta, vrbe destituta aufugisse. quo nuntio accepto Alexander properatius classem agit. Qúmque Pattala peruenit, vrbem incolis, agrum agricolis vacuum reperit. Inde expeditissimis quibusq; è toto exercitu qui fugientes insequerentur missis, quum nonnulli eorum capti essent, confestim eos ad alios adhuc fugientes misit, qui illos ad redirum hortarentur. liberam enim illis fore vt antea & vrbis habitationem & agri culturam, multique eorum rediere. Deinde Hephæstione in Pattalis arcem ędificare iusso, alios in eam regionem quæ aquarum inopia laborabat mittit qui puteos foderent, regionémque habitabilem facerent. Hos barbarorum finitimorum nonnulli ex improuiso adorti, quum aliquot interfecissent, multis etiam suorum desideratis, in solitudinem sese receperunt. Alexander, cognito barbarorum insultu, alias copias mittit quæ se prioribus adiungãt, quo tutius opera iam incepta absoluant. Porro apud Pattala Indus amnis in duos ingentes fluuios scinditur, quorum vterque Indi appellationem ad mare vsque retinet. Hoc loco etiam Alexander portus & naualia exstrui iussit. Qúmque res omnes ex animi sententia succederẽt, statuit per ostia fluminis quod dextrorsum ferebatur mare petere. Itaque Leonnatum emittit cum mille equitibus, peditibus circiter VIII M, qui ad Pattala insulam classem promoueat. Ipse delectis nauibus quæ velociores erant, & biremibus omnibus, & triginta remorum nauibus, actuariisque nonnullis, per dexteriorem amnem vehi cœpit. Cæterùm quum ipse neminem nauigationis ducem haberet

Curt. Cursus æstu verberabatur.

Curt. Collidit inter se naues, abstergerique mucem remi,& alii aliorum nauigia vrgere ceperunt.

(Indi enim qui eã loca habitabant, profugerant) difficilis ea in primis fuit. Postridie enim quàm soluerant orta tempestas, ventúsque æstui contrarius cauas vndas ciebat, nauésque inter se collidebat: adeo vt pleræque quassatæ, nonnullæ verò ex triginta remorum nauibus prorsus dissipatæ fuerint, ægréque ad ripam, priusquam à vorticibus planè absorberentur, appulsæ sint. Aliis igitur nauibus fabricatis,& nonnullis qui inter leuis armaturæ milites expeditissimi essent in vlteriorem ripam emissis, Indos aliquot cepit, quibus deinceps in eo flumine nauigationis ducibus est vsus. Postquam verò eò peruẽtum est vbi amnis latitudo in CC stadia extenditur, qua nimirum parte amplissimus est, quũ ventus à mari vehementior incubuisset, remíque ægrè procellas retundere possent, rursus in sinum quendam quem duces nauigationis iis præmonstrarunt se recipiunt. Ibi quum in statione essent, in nouum metum inciderunt. Recedente enim æstu naues siccæ in limo hærebant. quod quũ Græci antea ignorassent, tanto maiori illis admirationi fuit: multo tamen maiori, quũ stato tempore recurrens æstus naues sublenauit: & quidem quæ limo firmiter insederant naues, citra vllum detrimentum sublatæ rursus nauigarunt. quæ verò in ficciore terra paruin firmiter hæserãt, earum aliæ recurrentis æstus impetu raptæ, inuicem illisæ sunt, aliæ in ripam propulsæ dissilierunt. His omnibus pro eo ac tempus ferebat reparatis, Alexãder duab⁹ actuariis nauib⁹ secundo flumine præmittit qui insulam esplorent, in quam indigenæ aiebãt ipsi descendendũ esse ad Oceanum nauiganti. Eam insulã Cillutam vocabant. Qui postquam renuntiauerunt ipsam insulam magnam esse, portúsque commodos & aquam habere, reliquam classem eò agi iubet. Ipse cum lectiorib⁹ nauibus vlterius progreditur, exploraturus an eã parte qua flumẽ in mare exit facilis classi transitus futurus esset: progressúsque ab insula CC circiter stadia, aliam insulam prospicit iam in mari sitam. Tum ad priorem fluminis insulã redit, atque ad eius promontorium appulsus, diis quibus ab Ammone se sacrificare iussum esse dicebat, sacrum facit. Postero die ad aliam in Oceano sitam insulam nauigat. quò vbi venit, aliis hostiis, aliis etiam diis, alio quoque modo sacrificat. id quoque ex Ammonis oraculo facere se prædicans. Ipse Indi amnis ostia prætergressus in vasto pelago nauigauit, exploraturus (vt ipse quidem dicebat) an aliqua regio vicina mari appareret: meo verò indicio, præcipuè vt in Oceano qui vltra Indos est nauigasse diceretur. Ibi tauros Neptuno cæsos in mare proiecit, libationéque sacrificio superaddita, phialam auream & cratéras aureos gratias agens in vndas immisit: precatus vt exercitum naualem, quem cum Nearcho in sinum Persicum atque ostia Euphra-

A Ἰνδοὶ), ἀπορώτερος τῷ κατάπλῳ ἦν· χειμών τε ἐπιγίγνεται ἐς τὴν ὑστεραίαν ἀπὸ τῆς ἀναγωγῆς, καὶ ὁ ἄνεμος τῷ ῥῷ πνέων ὑπεναντίος κοῖλόν τε ἐποίει τὸν ποταμὸν, καὶ τὰ σκάφη διέσειεν· ὥστε ἐπόνησαν αὐτῷ αἱ πλεῖσται τῶν νεῶν. τῶν δὲ τριακοντόρων ἔστιν αἳ καὶ πάντῃ διελύθησαν· ἔφθησαν δὲ ἐποκείλαντες αὐτὰς, πρὶν παντάπασι διαπεσεῖν ἐν τῷ ὕδατι. ἕτεραι οὖν ξυνεναυπηγοῦντο· καὶ τῶν ψιλῶν τοὺς κουφοτάτους ἐκπέμψας ἐς τὴν προσωτέρω τῆς ὄχθης χώραν, ξυλλαμβάνει τινὰς τῶν Ἰνδῶν, καὶ οὗτοι ἀπὸ τοῦδε ἐξη- B γοῦντο αὐτῷ τὸν πόρον. ὡς δὲ ἧκον ἵναπερ ἀναχεῖται ἐς εὖρος ὁ ποταμὸς, ὡς καὶ διακοσίους ταύτῃ σταδίους ἐπέχειν, ᾗπερ εὐρύτατος αὐτὸς αὑτοῦ ἦν, τό, τε πνεῦμα κατήει μέγα ἀπὸ τῆς ἔξω θαλάσσης, καὶ αἱ κῶπαι ἐν κλύδωνι χαλεπῶς ἀνεφέροντο, ξυμφεύγουσιν αὖ ἐς διώρυχα, ἐς ἥν τινα οἱ ἡγεμόνες αὐτῷ καθηγήσαντο. ἐνταῦθα ὁρμισαμένων, τὸ πάθημα ἐπιγίγνεται τῆς μεγάλης θαλάσσης ἡ ἄμπωτις· ὥστε ἐπὶ ξηροῦ ἀπελείφθησαν αὐτοῖς αἱ νῆες. καὶ τοῦτο οὐ πρότερον ἐγνωκόσι τοῖς ἀμφ' Ἀλέξανδρον, ἔκπληξιν μὲν καὶ C αὐτὸ οὐ σμικρὰν παρέσχε· πολὺ δὲ δὴ ἔτι μείζονα, ἀπό τε διελθούσης τῆς ὥρας προσῄει τε τὸ ὕδωρ, καὶ τὰ σκάφη μετεωρίζοντο. ὅσας μὲν δὴ τῶν νεῶν ἐν τῷ πηλῷ ἑδραίας κατέλαβεν, αὗται δὲ ἀβλαβῶς τε ἐμετεωρίσθησαν, καὶ οὐδὲν χαλεπὸν παθοῦσαι, ἔπλεον αὖθις· ὅσαι δὲ ἐν ξηροτέρᾳ τε τῇ γῇ, καὶ οὐ βεβαίως γε τὴν στάσιν ἔχουσαι ὑπελείφθησαν, αὗται δὲ ἀθρόου ἐπελθόντος τοῦ κύματος, αἱ μὲν αὐτῶν ἐμπεσοῦσαι ἐς ἀλλήλας, αἱ δὲ πρὸς τῇ γῇ ἀραχθεῖσαι ξυνετρίβησαν. ταύτας τε οὖν ἐπεσκεύασεν Ἀλέξανδρος ἐκ τῶν D παρόντων, καὶ ἐν κερκούροιν δυοῖν προπέμπει κατὰ τὸν ποταμὸν τοὺς κατασκεψομένους τὴν νῆσον, ἐς ἥν τινα οἱ ἐπιχώριοι ἔφασκον ὁρμιστέα εἶναι αὐτῷ κατὰ τὸν πλοῦν τὸν ἐς τὴν θάλασσαν. Κίλλουτα δὲ τῇ νήσῳ τὸ ὄνομα ἔλεγον. ὡς δὲ ἐξηγγέλθη ὅτι ὅρμοι τε ἐν τῇ νήσῳ εἰσὶ, καὶ αὐτὴ μεγάλη, καὶ ὕδωρ ἔχουσα, ὁ μὲν ἄλλος αὐτῷ στόλος ἐς τὴν νῆσον κατέσχεν· αὐτὸς δὲ ταῖς ἄριστα πλεούσαις τῶν νεῶν ἐπέκεινα προὐχώρει, ὡς ἀπιδεῖν τοῦ ποταμοῦ τὴν ἐκβολὴν τὴν ἐς τὴν θάλασσαν, εἰ παρέχοι τὸν ἔκπλουν εὔπορον. προελθόντες δὲ ἀπὸ τῆς E νήσου σταδίους ὅσον διακοσίους, ἀφορῶσιν ἄλλην νῆσον ταύτην ἤδη ἐν τῇ θαλάσσῃ. τότε μὲν δὴ ἐπανῆλθεν ἐς τὴν ἐν τῷ ποταμῷ νῆσον· καὶ πρὸς τοῖς ἄκροις αὐτῆς καθορμισθεὶς, θύει τοῖς θεοῖς Ἀλέξανδρος, ὅσοις ἔφασκεν ὅτι παρὰ τοῦ Ἄμμωνος ἐπηγγελμένον ἦν θύειν αὐτῷ. ἐς δὲ τὴν ὑστεραίαν καταπλεῖ ὡς ἐπὶ τὴν ἄλλην τὴν ἐν τῷ πόντῳ νῆσον. καὶ προσχὼν καὶ ταύτῃ, ἔθυε καὶ ἐνταῦθα ἄλλας αὖ θυσίας, ἄλλοις τε θεοῖς καὶ ἄλλῳ τρόπῳ· καὶ ταύτας δὲ κατ' ἐπιθεσπισμὸν θύει τοῦ Ἄμμωνος. αὐτὸς δὲ ὑπερβαλὼν τοῦ Ἰνδοῦ πο- F ταμοῦ τὰς ἐκβολὰς, ἐς τὸ πέλαγος ἀνέπλει, ὡς μὲν ἔλεγεν, ἀπιδεῖν εἴπου τις χώρα πλησίον ἀνίσχει ἐν τῷ πόντῳ· ἐμοὶ δὲ δοκεῖν, οὐχ ἥκιστα ὡς πεπλευκέναι τὴν μεγάλην τὴν ἔξω Ἰνδῶν θάλασσαν λέγοιτο. ἐνταῦθα ταύρους τε σφάξας τῷ Ποσειδῶνι, ἀφῆκεν ἐς τὴν θάλασσαν· καὶ σπείσας ἐπὶ τῇ θυσίᾳ, τήν τε φιάλην χρυσῆν οὖσαν, καὶ κρατῆρας χρυσοῦς ἐνέβαλλεν ἐς τὸν πόντον χαριστήρια· εὐχόμενος σῶόν οἱ παραπέμψαι τὸν στρατὸν τὸν ναυτικὸν, ὅντινα ξὺν Νεάρχῳ ἐπενόει στέλλειν ὡς ἐπὶ τὸν κόλπον τὸν Περσικὸν, καὶ

τὰς ἐκβολὰς τοῦ τε Εὐφράτου καὶ τοῦ Τίγρητος, ἐπανελθὼν δὲ ὀπίσω ἐς τὰ Πάτταλα, τήν τε ἄκραν τετειχισμένην καταλαμβάνει, καὶ Πύθωνα ξὺν τῇ στρατιᾷ ἀφιγμένον, καὶ τούτῳ ξύμπαντα κατειργασμένα ἐφ' οἷσπερ ἐστάλη. Ἡφαιστίων μὲν δὴ ἐτάχθη παρασκευάζειν τὰ πρὸς τὸν ἐκτειχισμὸν τοῦ ναυστάθμου, καὶ τῶν νεωσοίκων τὴν κατασκευήν. καὶ γὰρ ἐνταῦθα ἐπενόει στόλον ὑπολείπεσθαι νεῶν οὐκ ὀλίγων πρὸς τῇ πόλει τοῖς Παττάλοις, ἵναπερ ἐσχίζετο ὁ ποταμὸς ὁ Ἰνδός. αὐτὸς δὲ κατὰ τὸ ἕτερον στόμα τοῦ Ἰνδοῦ ποταμοῦ κατέπλει αὖθις ἐς τὴν μεγάλην θάλασσαν, ὡς καταμαθεῖν ὅπῃ εὐπορωτέρα ἡ ἐκβολὴ τοῦ Ἰνδοῦ ἐς πόντον γίνεται. ἀπέχει δὲ ἀλλήλων τὰ στόματα τοῦ ποταμοῦ τοῦ Ἰνδοῦ ἐς σταδίους μάλιστα ὀκτακοσίους καὶ χιλίους. ἐν δὲ τῷ κατάπλῳ ἀφίκετο τῆς ἐκβολῆς τοῦ ποταμοῦ ἐς λίμνην μεγάλην, ἥν τινα ἀναχεόμενος ὁ ποταμός, τυχὸν δὲ καὶ ἐκ τῶν πέριξ ὑδάτων ἐμβαλλόντων ἐς αὐτήν, μεγάλην τε ποιεῖ καὶ κόλπῳ θαλάσσης μάλιστα ἐοικυῖαν. καὶ γὰρ ἰχθύες ἤδη ἐν αὐτῇ τῶν ἀπὸ θαλάσσης ἐφαίνοντο, μείζονες τῶν ἐν τῇδε τῇ ἡμετέρᾳ θαλάσσῃ. προσορμισθεὶς οὖν κατὰ τὴν λίμνην, ἵναπερ οἱ καθηγεμόνες ἐξηγοῦντο, τῶν μὲν στρατιωτῶν τοὺς πολλοὺς καταλείπει σὺν Λεοννάτῳ αὐτοῦ, καὶ τοὺς κερκούρους ξύμπαντας· αὐτὸς δὲ ταῖς τριακοντόροις τε καὶ ἡμιολίαις ὑπερβαλὼν τὴν ἐκβολὴν τοῦ Ἰνδοῦ, καὶ προελθὼν καὶ ταύτῃ ἐς τὴν θάλασσαν, εὐπορωτέραν τε κατέμαθε τὴν ἐπὶ τάδε τοῦ Ἰνδοῦ ποταμοῦ ἐκβολήν. καὶ αὐτὸς προσορμισθεὶς τῷ αἰγιαλῷ, καὶ τῶν ἱππέων τινὰς ἅμα οἷ ἔχων, παρὰ θάλασσαν ᾔει σταθμοὺς τρεῖς. τήν τε χώραν ὁποία τίς ἐστιν ἡ ἐν τῷ παράπλῳ ἐπισκεπτόμενος, καὶ φρέατα ὀρύττεσθαι κελεύων, ὅπως ἔχοιεν ὑδρεύεσθαι οἱ πλέοντες, αὐτὸς μὲν δὴ ἐπανελθὼν ἐπὶ τὰς ναῦς, ἀνέπλει ἐς τὰ Πάτταλα· μέρος δέ τι τῆς στρατιᾶς τὰ φρέατα ταῦτα ἐργασομένους, κατὰ τὴν παραλίαν ἔπεμψεν, ἐπανιέναι καὶ τούτοις προστάξας ἐς τὰ Πάτταλα. αὖθις δὲ ὡς ἐπὶ τὴν λίμνην καταπλεύσας, ἄλλον ναύσταθμον καὶ ἄλλους νεωσοίκους ἐνταῦθα κατεσκεύασε. καὶ φυλακὴν καταλιπὼν τῷ χωρίῳ, σῖτόν τε ὅσον καὶ ἐς τέσσαρας μῆνας ἐξαρκέσαι τῇ στρατιᾷ ἐσηγάγετο, καὶ τἆλλα ὅσα ἐν τῷ παράπλῳ παρεσκεύαζεν. ἦν δὲ ἐν μὲν τῷ τότε ἄπορος ἡ ὥρα ἐς τὸν πλοῦν. οἱ γὰρ Ἐτήσιοι ἄνεμοι κατεῖχον, οἳ δὴ τῇ ὥρᾳ ἐκείνῃ οὐ καθάπερ παρ' ἡμῖν ἀπ' ἄρκτου, ἀλλὰ ἀπὸ τῆς μεγάλης θαλάσσης κατὰ Νότον μάλιστα ἄνεμοι ἵστανται. ἀπὸ δὲ τοῦ χειμῶνος τῆς ἀρχῆς, τὸ ἀπὸ Πλειάδων δύσεως, ἔστε ἐπὶ τροπὰς ἃς ἐν χειμῶνι ὁ ἥλιος ἐπιστρέφει, πλόϊμα εἶναι ταύτῃ ἐξηγγέλλετο. τότε γὰρ καὶ γῆν μᾶλλον, οἷα δὴ πολλῷ ὕδατι ἐξ οὐρανοῦ βεβρεγμένην, αὔρας ἵστασθαι μαλθακάς, καὶ ἐς τὸν παράπλουν τῇ τε κώπῃ καὶ τοῖς ἱστίοις ξυμμέτρους. Νέαρχος μὲν δὴ ἐπιταχθεὶς τῷ ναυτικῷ προσέμενε τὴν ὥραν τοῦ παράπλου· αὐτὸς δὲ ἄρας ἐκ Παττάλων, ἔστε μὲν ἐπὶ τὸν ποταμὸν τὸν Ἀράβιον ξὺν τῇ στρατιᾷ πάσῃ προὐχώρει. ἐκεῖθεν δὲ ἀναλαβὼν τῶν ὑπασπιστῶν τε καὶ τῶν τοξοτῶν τοὺς ἡμίσεας, καὶ τῶν Ἀστεταίρων καλουμένων τὰς τάξεις, καὶ τῆς ἵππου τῆς ἑταιρικῆς τό τε ἄγημα, καὶ ἴλην ἀφ' ἑκάστης ἱππαρχίας, καὶ τοὺς ἱπποτοξότας ξύμπαντας, ὡς ἐπὶ τὴν θάλασσαν ἐν ἀριστερᾷ ἐτράπετο, ὕδατά τε ὀρύσσων, ὡς κατὰ τὸν παράπλουν ἄφθονα εἴη τῇ στρατιᾷ τῇ παραπλεούσῃ, καὶ ἅμα ὡς τοῖς Ὠρεί-

tis & Tigritis mittere statuerat, saluū & incolumem traducat. Post hæc Pattala reuersus, arcem exædificatā reperit, & Pythonem cum copiis rediisse, omnibus iis rebus ad quas missus fuerat peractis. Igitur Hephęstioni struendorum naualium negotio dato (statuerat enim partē classis ad vrbem Pattala, vbi Indus amnis diuiditur, relinquere) ipse per alias Indi fauces rursus in Oceanum nauigat, vt qua parte facilior minúsque vehemens eius in mare irruptio sit cognoscat. Distant autem inter se duo hæc Indi amnis ostia stadiis M D CCC. Quûmque iam non procul à faucibus fluminis abesset, ad lacum quendam peruenit, qui aut ab ipso flumine latè diffuso efficitur, aut ab aquis ex circūvicinis locis influētibus, fluménque auctius & marino sinui perquā simile reddentibus. Nā & pisces marini iam in eo cōspiciebātur, maiores quàm nostrum mare fert. Ad eam itaque lacus partem quam duces nauigationis monstrabant appulsus, plerosque militum cum Leonnato ibi relinquit, actuariásque naues omnes: ipse cum aliquot nauibus triginta remorum & biremibus superato fluminis ostio, ea quoque parte in Oceanum excurrit, faciliúsque ea parte classem in mare subduci posse cognouit. Deinde in littus cum equitibus aliquot egressus, ad maris oram tridui iter fecit, & regionis quā adnauigabat ratione explorata, puteos complures effodi iubet, vnde aqua classi suppetere posset. Hinc conscensis rursus nauibus Pattala remeat: mox partem exercitus ad puteos illos effodiendos in maritimam oram mittit, mandatis additis vt absoluto opere Pattala redeant. Ipse denuo in lacum nauigans, alias porticus naualiáque exstruxit: præsidióque ibidem relicto, frumentum in quatuor menses conuexit, aliáque ad nauigationem necessaria parauit. Erat verò id anni tempus ad nauigandum ineptum. Etesiæ enim spirabant, qui quidem ea anni parte nō à septentrione vt apud nos, sed ab Oceano ex austro potissimùm exurgunt. Siquidē ab initio hyemis, quæ simul cum occasu Pleiadum incipit, ad solstitium hybernum vsque nauigabilem iis in locis Oceanū esse narrabant. Tum enim temporis quum regio multis pluuiis madet, lenes auras excitari, & ad nauigationem tam velis quàm remis faciendam accommodatas. Nearchus itaque classis præfectus tempus ad nauigandum opportunum expectabat. Ipse ex Pattalis soluens, ad Arabium amnem cum exercitu processit. Inde assumta argyraspidum & sagittariorum dimidia parte, agminibúsque eorum qui Asseteri vocantur, agmine etiam equitatus ex amicis, & ex singulis præfecturis equitum cohorte vna, equestribúsque sagittariis omnibus, ad Oceanū leuam versus conuertitur: puteósque fodi iussit, vt exercitui prænauiganti aqua abundè suppeteret, simúlque vt Oritas Indorum

gentem iam inde à multo tempore liberam, insperatò adorietur: quòd nullam amicitiæ erga se aut exercitum significationem edidissent. Reliquas copias Hephæstioni ducendas tradit. Cæterùm Arabitæ, ipsi quoque liberi, Arabum flumen accolentes, quum neque satis virium haberent vt cum Alexandro confligerent, neque tamen sese subiicere ei vellent, simulatque eum cum exercitu aduentare senserunt, in solitudines aufugerunt. Alexander transito amne, qui & angustus & modicæ altitudinis erat, magnam solitudinis partem ea nocte transgressus, sub auroram cultæ habitatæque regioni appropinquauit. Tum peditibus instructa acie sequi iussis, ipse sumtis equitibus, iisque per turmas distributis atque expansis, vt magnam campi partem occuparent, Oritarum fines inuadit. Plerique eorum qui ad arma confugerant ab equitatu cæsi: non pauci etiam viui in potestatem venerunt. Post hæc modico fluuio reperto, iuxta eum castra locat. Deinde vbi Hephæstion cum reliquis copiis aduenit, vlterius progressus est. Quúmque ad pagum quédam venisset, qui erat eius gentis maximus, (Rambacia ei nomen erat) situm loci laudauit, vrbémque magnam & opulentam, colonia in eam deducta, fore iudicabat. Atq; Hephęstioni quidem id negotij dat: ipse sumta rursus secum argyraspidum atque Agrianorum dimidia parte, equitúmque agmine & sagittariis equestribus, ad fines Gadrosorum atque Oritarum contendit, qua angustus ad eos aditus patere nuntiabatur. ad quem Oritæ Gadrosis coniuncti castra locarant, Alexãdrum transitu prohibituri. Atq; ij quidem acie instructa stantes, simulac aduentare Alexandrum audierunt, deserto præsidio ex angustiis profugerunt. At verò duces Oritarum ad eum profecti, & se & gentem in eius potestatem dederunt. His imperat vt conuocata Oritarũ multitudine, domum eos remittãt: nihil incommodi, si id faciant, accepturos. Satrapam iis constituit Apollophanẽ, Leonnatò corporis custode illi adiũcto, qui in Oris Agrianos omnes, & sagittariorum equitúmque nonnullos, aliósque pedites & equites Græcos mercenarios apud se habeant. vtque classem expectantes dum illa regionem circumnauigarit, vrbem inhabitandam curent, & Oritarum res componant, vt satrapæ dicto audientes sint. Ipse cum magna exercitus parte (iam enim Hephæstion aduenerat reliquas copias adducens) in Gadrosorum regionẽ maxima ex parte desertam contendit. In hac solitudine tradit Aristobulus multas myrrhæ arbores nasci, vulgari myrrha maiores. Phœnices autem qui mercimoniorũ causa exercitum comitabantur, collecta lacryma myrrhæ (ingens enim eius copia erat, quippe quòd & rami magni erant, & nũquam antea quicquam ex iis collectum fuerat) iumenta onerasse. Habere pręterea eam solitudinẽ magnam nardi odoratæ radicũ copiã, & Phœnices magnam quoq; eius vim legisse. Multũ etiam ab exercitu proculcatũ fuisse, atq; ex ea protritione suauissimũ odorẽ latè diffusum. tantam ibi eius esse copiam. Alia præterea

A τας, τοῖς ταύτῃ Ἰνδοῖς αὐτονόμοις ἐκ πολλοῦ οὖσιν,
ἄφνω ἐπιπεσεῖν ὅτι μηδὲν φίλιον αὐτοῖς ἐς αὐτόν τε
καὶ τὴν στρατιὰν ἐπέπρακτο. τῆς δὲ ὑπολειφθείσης
δυνάμεως Ἡφαιστίων ἀφηγεῖτο. Ἀραβῖται μὲν δή,
ἔθνος καὶ τοῦτο αὐτόνομον, τὸ περὶ τὸν Ἀράβιον πο-
ταμὸν νεμόμενον, οὔτε ἀξιόμαχοι δόξαντες εἶναι Ἀ-
λεξάνδρῳ, οὔτε ὑποδῦναι ἐθελήσαντες, ὡς προσάγον-
τα ἐπύθοντο Ἀλέξανδρον, φεύγουσιν ἐς τὴν ἔρημον.
Ἀλέξανδρος δὲ διαβὰς τὸν Ἀράβιον ποταμόν, στενόν
τε καὶ ὀλίγου ὕδατος, καὶ διελθὼν ἐν νυκτὶ τῆς ἐρήμου
B τὴν πολλήν, ὑπὸ τὴν ἕω πρὸς τῇ οἰκουμένῃ ἦν· καὶ τοὺς
μὲν πεζοὺς ἐν τάξει ἐκέλευσεν ἕπεσθαι, τοὺς δὲ ἱππέας
ἀναλαβὼν αὐτός, καὶ ἐς ἴλας κατανείμας, ὅπως ἐ-
πιπλεῖστον τοῦ πεδίου ἐπέχοιεν, ἐπῄει τὴν χώραν τῶν Ὠ-
ρειτῶν. ὅσοι μὲν δὴ ἐς ἀλκὴν ἐτράποντο αὐτῶν, κατε-
κόπησαν πρὸς τῶν ἱππέων· πολλοὶ δὲ καὶ ζῶντες ἑάλωσαν.
ὁ δέ, τότε μὲν κατεστρατοπέδευσε πρὸς οὐ πολλῷ ὕδατι.
ὡς δὲ καὶ οἱ περὶ Ἡφαιστίωνα αὐτῷ ὁμοῦ ἤδη ἦσαν, προὐ-
χώρει ἐς τὸ πρόσω. ἀφικόμενος δὲ ἐς κώμην, ἥπερ
ἦν μεγίστη τοῦ ἔθνους τοῦ Ὠρειτῶν (Ῥαμβακία ἐκαλεῖ-
C το ἡ κώμη) τόν τε χῶρον ἐπῄνεσε, καὶ ἐδόκει ἂν αὐτῷ
πόλις ξυνοικισθεῖσα, μεγάλη καὶ εὐδαίμων γενέσθαι.
Ἡφαιστίωνα μὲν δὴ ἐπὶ τούτοις ὑπελείπετο· αὐτὸς δὲ
ἀναλαβὼν αὖθις τῶν ὑπασπιστῶν καὶ τῶν Ἀγριάνων τοὺς
ἡμίσεας, καὶ τὸ ἄγημα τῶν ἱππέων, καὶ τοὺς ἱπποτοξό-
τας, προῄει ὡς ἐπὶ τὰ ὅρια τῶν τε Γαδρωσῶν καὶ Ὠ-
ρειτῶν, ἵνα στενή τε ἡ πάροδος αὐτῷ εἶναι ἐξηγγέλ-
λετο, καὶ Ὠρεῖται τοῖς Γαδρωσοῖς ξυντεταγμένοι πρὸ
τῶν στενῶν στρατοπεδεύειν, ὡς εἴρξοντες τῆς παρόδου Ἀ-
λέξανδρον· καὶ ἦσαν μὲν ταύτῃ τεταγμένοι· ὡς δὲ προσ-
άγων ἤδη ἐξηγγέλλετο, οἱ μὲν πολλοὶ ἔφυγον ἐκ τῶν
D στενῶν, λιπόντες τὴν φυλακήν· οἱ δὲ ἡγεμόνες τῶν Ὠρει-
τῶν ἀφίκοντο παρ' αὐτόν, σφᾶς τε αὐτοὺς καὶ τὸ ἔθνος
ἐνδιδόντες. τούτοις μὲν δὴ προσέταξε, ξυγκαλέσαν-
τας τὸ πλῆθος τῶν Ὠρειτῶν, πέμπειν ἐπὶ τὰ σφέτε-
ρα ἤθη, ὡς δεινὸν οὐδὲν πεισομένους. σατράπην δὲ καὶ
τούτοις ἐπέταξεν Ἀπολλοφάνην, καὶ ξὺν τούτῳ ἀπο-
λείπει Λεοννάτον τὸν σωματοφύλακα, ἐν Ὤροις ἔχον-
τας τούς τε Ἀγριᾶνας ξύμπαντας, καὶ τῶν τοξο-
τῶν ἔστιν οὓς καὶ τῶν ἱππέων, καὶ ἄλλους πεζούς τε καὶ ἱππέας
Ἕλληνας μισθοφόρους. τό, τε ναυτικὸν ὑπομένειν ἔστ'
E ἂν περιπλεύσῃ τὴν χώραν, καὶ τὴν πόλιν ξυνοικίζειν
καὶ τὰ κατὰ τοὺς Ὠρείτας κοσμεῖν, ὅπως μᾶλλόν τι προσ-
έχοιεν τῷ σατράπῃ τὸν νοῦν. αὐτὸς δὲ ξὺν τῇ στρατιᾷ
πολλῇ (καὶ γὰρ καὶ Ἡφαιστίων ἀφίκετο ἄγων αὐτῷ τοὺς
ὑπολειφθέντας) προὐχώρει ὡς ἐπὶ Γαδρωσούς, ἔρη-
μον τὴν πολλήν. καὶ ἐν τῇ ἐρήμῳ ταύτῃ λέγει Ἀριστό-
βουλος σμύρνης πολλὰ δένδρα πεφυκέναι, μείζονα
ἢ κατὰ τὴν ἄλλην σμύρναν· καὶ τοὺς Φοίνικας τοὺς κατ' ἐμ-
πορίαν τῇ στρατιᾷ ξυνεπομένους, ξυλλέγοντας τὸ δά-
κρυον τῆς σμύρνης (πολὺ γὰρ εἶναι, οἷα δὴ ἐκ μεγάλων
F τε τῶν πρέμνων, καὶ οὔπω πρόσθεν ξυλλελεγμένον) ἐμ-
πλήσαντας τὰ ὑποζύγια ἄγειν. ἔχειν δὲ τὴν ἔρημον ταύ-
την καὶ νάρδου ῥίζαν πολλήν τε καὶ εὔοσμον, καὶ ταύ-
την ξυλλέγειν τοὺς Φοίνικας. πολὺ δὲ εἶναι αὐτῆς τὸ κα-
ταπατούμενον πρὸς τῆς στρατιᾶς, καὶ ἀπὸ τοῦ πατουμέ-
νου ὀδμὴν ἡδεῖαν κατέχειν ἐπὶ πολὺ τῆς χώρας· τοσόν-
δε εἶναι τὸ πλῆθος. εἶναι δὲ καὶ ἄλλα δένδρα ἐν τῇ ἐρή

μέν τι δάφνῃ εἰκὸς τὸ φύλλον· καὶ ταῦτα ἐν τοῖς προσκλυζομένοις τῇ θαλάσσῃ χωρίοις πεφυκέναι. καὶ ἀπολείπεσθαι μὲν τὰ δένδρα πρὸς τῆς ἀμπώτεως ἐπὶ ξηροῦ· ἐπελθόντος δὲ τοῦ ὕδατος, ἐν τῇ θαλάσσῃ ἐπικλύζεσθαι, ὅσα ἐν κοίλοις χωρίοις ἐπεφύκει. ἔνθεν περ οὐχ ὑπονοστεῖ τὸ ὕδωρ, καὶ ὅμως οὐ διαφθείρεσθαι τὸ δένδρον πρὸς τῆς θαλάσσης. εἶναι δὲ τὰ δένδρα ταύτῃ πηχῶν τριάκοντα ἔστιν ἃ αὐτῶν· τυχεῖν τε ἀνθοῦντα ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ, καὶ τὸ ἄνθος εἶναι τῷ λευκῷ μάλιστα ἴῳ προσφερές, τὴν ὀδμὴν δὲ πολύ τι ὑπερφέρον. καὶ ἄλλον εἶναι καυλὸν ἐκ γῆς πεφυκότα ἀκάνθης, καὶ τούτῳ ἐπεῖναι ἰσχυρὰν τὴν ἄκανθαν, ὥστε ἤδη τινῶν καὶ παριππευόντων ἐμπλακεῖσαν τὴν ἐσθῆτα, κατασπάσαι ἀπὸ τοῦ ἵππου μᾶλλόν τι τὸν ἱππέα, ἢ αὐτὴν ἀποσχισθῆναι ἀπὸ τοῦ καυλοῦ. καὶ τῶν λαγωῶν λέγεται ὅτι παραθεόντων ἔχοιντο ἐν ταῖς θριξὶν αἱ ἄκανθαι· καὶ ὅτι οὕτως ἡλίσκοντο οἱ λαγωοί, καθάπερ ὑπὸ ἰξοῦ αἱ ὄρνιθες, ἢ τοῖς ἀγκίστροις οἱ ἰχθύες. σιδήρῳ δὲ ὅτι διακοπῆναι οὐ χαλεπὴ ἦν· καὶ ὀπὸν ὅτι ἀνίει πολὺν ὁ καυλός, τῆς ἀκάνθης τεμνομένης, ἔτι πλείονα ἢ αἱ συκαῖ τοῦ ἦρος, καὶ δριμύτερον. ἔνθεν δὲ διὰ τῆς Γαδρωσῶν χώρας ᾔει ὁδὸν χαλεπήν, καὶ ἄπορον τῶν ἐπιτηδείων, τῶν τε ἄλλων, καὶ ὕδωρ πολλαχοῦ τῇ στρατιᾷ οὐκ ἦν· ἀλλὰ νύκτωρ ἠναγκάζοντο γῆν πολλὴν πορεύεσθαι, καὶ προσωτέρω ἀπὸ θαλάσσης. ἐπεὶ αὐτῷ γε ἐν σπουδῇ ἦν ἐλθεῖν τὰ παρὰ τὴν θάλασσαν τῆς χώρας, καὶ λιμένας τε ἰδεῖν τοὺς ὄντας. καὶ ὅσα τε ἐν παρόδῳ δυνατὰ γένοιτο τῷ ναυτικῷ παρασκευάσαι, ἢ φρέατα ὀρύξαντας, ἢ ἀγορᾶς που ἢ ὅρμου ἐπιμεληθέντας. ἀλλὰ ἦν γὰρ ἔρημα παντάπασι τὰ πρὸς τῇ θαλάσσῃ τῆς Γαδρωσῶν γῆς. ὁ δὲ Θόαντα τὸν Μανδροδώρου καταπέμπει ἐπὶ θάλασσαν ξὺν ὀλίγοις ἱππεῦσι, κατασκεψόμενον εἴ πού τις ὅρμος ὢν τυγχάνει ταύτῃ, ἢ ὕδωρ οὐ πόρρω ἀπὸ θαλάσσης, ἤ τι ἄλλο τῶν ἐπιτηδείων. καὶ οὗτος ἐπανελθὼν ἀπήγγελλεν ἁλιέας τινὰς καταλαβεῖν ἐπὶ τοῦ αἰγιαλοῦ ἐν καλύβαις πνιγηραῖς. πεποιῆσθαι δὲ τὰς καλύβας, ξυνθέντας τὰς κόγχας· στέγην δὲ εἶναι αὐταῖς τὰς ἀκάνθας τῶν ἰχθύων. καὶ τούτους τοὺς ἁλιέας ὕδατι ὀλίγῳ διαχρῆσθαι, χαλεπῶς διαμωμένους τὸν κάχληκα· καὶ οὐδὲ τούτῳ πάντῃ γλυκεῖ τῷ ὕδατι. ὡς δὲ ἀφίκετο Ἀλέξανδρος ἐς χῶρόν τινα τῆς Γαδρωσίας, ἵνα ἀφθονώτερος ἦν σῖτος, διανέμει ἐς τὰ ὑποζύγια τὸν καταληφθέντα. καὶ τοῦτον σημηνάμενος τῇ ἑαυτοῦ σφραγῖδι, κατακομίζεσθαι κελεύει ὡς ἐπὶ θάλασσαν. ἐν ᾧ δὲ ᾔει ὡς ἐπὶ τὸν σταθμόν, ἔνθεν περ ἐγγυτάτω ἦν ἡ θάλασσα, ἐν τούτῳ ὀλίγον φροντίσαντες οἱ στρατιῶται τῆς σφραγῖδος, αὐτοί τε οἱ φύλακες τῷ σίτῳ ἐχρήσαντο, καὶ ὅσοι μάλιστα λιμῷ ἐπιέζοντο καὶ τούτοις μετέδωκαν. ἐς τοσόνδε πρὸς τοῦ κακοῦ ἐνικῶντο, ὡς τὸν πρόδηλον καὶ παρόντα ἤδη ὄλεθρον, τοῦ ἀφανοῦς τε καὶ πρόσω ἔτι ὄντος ἐκ τοῦ βασιλέως κινδύνου, ξὺν λογισμῷ ἔδοξε σφίσιν ἔμπροσθεν ποιήσασθαι. καὶ Ἀλέξανδρος καταμαθὼν τὴν ἀνάγκην, συγγνώμην τοῖς πράξασιν. αὐτὸς δὲ ὅσα ἐκ τῆς χώρας ἐπιδραμὼν ξυναγαγεῖν ἠδυνήθη εἰς ἐπισιτισμὸν τῇ στρατιᾷ τῇ περιπλεούσῃ ξὺν τῷ στόλῳ, ταῦτα κομίσοντα πέμπει Κρηθέα τὸν Καλλατιανόν· καὶ τοῖς ἐγχωρίοις προσετάχθη, ἐκ τῶν ἄνω τόπων σῖτόν τε ὅσον δυνατοὶ ἦσαν κατακομίσαι ἀλέσαντας· καὶ τὰς βαλάνους τὰς τῶν φοινίκων, καὶ

A ibi nasci arborum genera, quarum folia lau-
ri foliis sint similia. atque eas quidem iis lo-
cis quas mare alluit nasci, & recedente æstu
in sicco destitui: accedente verò æstu, inun-
dari eas quæ in concauis atque sinuosis lo-
cis nascuntur: vbi verò mare non recedit,
ne iis quidē locis natas arbores à mari cor-
rumpi. Harum arborum altitudinem esse tri
ginta cubitorum: ac tum quidem temporis
floruisse: florem albæ violæ persimilem esse,
odoris tamen suauitate longè superare. cau-
lem etiam esse ex spina ortum, eique adeò
B validam spinam adnasci, vt sicuius adequi-
tantis vesti implicata fuerit, eques citius e-
quo detrahatur, quàm ipsa à caule auellatur.
Leporum etiam prætercurrentium pilis ita
adhærescere spinæ dicũtur, vt perinde ac vi-
sco aues, aut hamis pisces, ita lepores spinis
istis capiantur. Ferro tamen non difficulter
incidi, spináque dissecta multum succi emit-
ti, multóq; vberiorem quàm ex ficubus ver-
no tempore, ac magis austerum. Exinde A-
lexander per Gadrosorum regionem profe-
ctus est via difficili, & rerum necessariarum
C indiga. atque inter alia, magna *aquæ penu-
ria exercitus laborabat, noctúque multum
itineris conficere, longéque à mari discede-
re cogebatur. Cupiebat enim Alexander re-
gionem mari vicinam obire, & quinam por-
tus propinqui essent perlustrare, simúlque
per transitũ quæ classi necessaria essent præ-
parare, & puteos effodi, foráque & portus
statui curare. Cæterùm Gadrosorum regio
mare versus deserta penitus erat. Thoantem
D tamen Mandrodori filium cum modico e-
quitatu ad mare speculatum mittit, visurum
an vllus vspiam portus, aut aqua non procul
à mari, aut aliud quicquam necessariorum
reperiatur. Qui reuersus nuntiauit, piscato-
res quosdam abs se in littore inuentos sub
angustis tuguriis degentes. *Ea tuguria ex
conchis congestis facta esse, tecta ex pisciũ
spinis. Eos verò ipsos piscatores modica a-
qua vti (quam magna cum difficultate è sa-
bulo effodissent) ac ne illa quidem omnino
dulci. Posteaquam verò Alexãder in locum
E quendam Gadrosorum venisset frumento
abundantem, id acceptum & sigillo suo ob-
signatum iumentisque impositum ad mare
vehi iussit. Interea verò dum in portum ma-
ri proximum it, milites neglecto sigillo, at-
que ipsi adeò custodes frumento vsi sunt, iis
qui maximè fame premebantur partiti. quæ
quidem adeo ingens erat, vt manifestæ ac
præsentis iam mortis, potius quàm incerti
& procul remoti ab rege periculi rationem
habendam sibi putarent. Alexãder cognita
necessitate qua adacti id fecissẽt, iis ignouit.
F Ipse quicquid frumenti peragrata ea regio-
ne conquiri potuit, Cratheum Callatianum
mittit qui ad classem cum exercitu adnaui-
gantem adducat. Indigenis etiam imperat
vt ex superioribus locis quãtum possent fru-
menti molliti, *palmarum etiam fructus &

Cur. Per cccco stadia ne modicus quidem humor existit.

Curt. Tuguria conchis & cæteris purgamentis maris instruunt.

Curt. Radices palmarum vbique eruentes.

pecudes ad mercatum adferant. Telephum A
quoque, vnum ex amicis, in alium locum cũ
frumento molito non multo misit. Ipse ad
Gadrosorum regiam contendit (locus is Pu-
ra dicebatur) ad quam sexagesimo postquam
ex Oris discessit die peruenit. At verò multi
ex iis qui Alexandri res gestas conscripserũt,
tradunt, labores quoscunque exercitus per
Asiam perpessus esset, iis quos in hac regione
pertulit comparandos non fuisse. Alexandrũ
verò non ignorata eius itineris difficultate,
illac proficisci voluisse (hoc autem vnus Ne-
archus scribit) quum videlicet audisset ne- B
minem adhuc ducem exercitum per ea loca
saluum traduxisse, excepta Semiramide ex In-
dis fugiente: quam quidem indigenæ narra-
bant cum viginti solis ex toto exercitu eua-
sisse: Cyrum verò Cambysæ filium cum VII
solis. Venisse enim etiã in hæc loca Cyrum,
vt Indorum regionem inuaderet. peruenisse
autem, magna exercitus sui parte per solitu-
dines difficillimáque itinera amissa. Atque
hæc quidem Alexandro nuntiata, æmulatio-
nem quandam Cyri & Semiramidis in eius a-
nimo excitasse. His igitur de causis, simúlque C
vt classi non procul remotæ necessaria sub-
ministraret, tradit Nearchus Alexandrum
hac via rediisse. * Ingenti verò solis ardore,
aquarúmque inopia magnam exercitus par-
tem, ac præcipuè iumenta extincta esse. Hæc
enim ob altitudinem arenæ & calorem (ar-
denti enim similis erat) & ob sitim interiisse.
Incidisse enim in altos colles quos arena ac-
cumulata effecerat, in quibus alia atque alia
supergradientia, perinde ac cœno, aut potius
niui nondum calcatæ, infixa hærebant. si-
mul etiam in ascensu ac descensu equi pari- D
ter & muli ob inæqualitatem viæ, & quidem
illius non firmæ, vehementer affligerentur.
Longa etiam stationum interualla exercitũ
magnopere angebant. Siquidem summa a-
quæ inopia iter accelerare cogebat. Ac no-
ctu quidem iter, quod ante auroram confi-
ciendum erat, ineuntes, quum manè ad ali-
quam aquam venirent, * non vsqueadeo ve-
hementer grauabantur. Procedẽte verò die,
si adhuc præ longitudine viæ in itinere hære-
rent, tum ingenti æstu, immensa siti conficie-
bantur. Multa etiam iumenta milites ipsi sua
sponte interficiebant. Quum enim frumentũ E
ipsos deficeret, cõcursu facto equos plerosq;
trucidãtes, & mulorũ carnibus vescentes, æ-
stu atque labore defecisse, vel siti extinctos
esse dicebãt. Neq; quisquã erat qui de rei ve-
ritate seriò inquireret, quòd & omnes in ea-
dem culpa essent, & Alexander quidem fa-
ctum non ignoraret, sed præsentis rerum sta-
tus remedium potius in simulatione ignora-
tionis, quàm facti abs se cogniti permissione
consistere iudicaret. Iámque nec ægri, nec
qui pre defatigatione in via relicti erant vehi F
amplius poterant, partim iumentorum ino-
pia, partim quòd currus confregissent: quip-
pe qui ob altitudinem arenæ duci non pos-
sent. quódq; propter currus in primis statio-
nibus non breuissima itinera, sed quæ curri-
bus ducendis erant accommodatiora, perse-

Cur. Arenas vapor æstiui solis accendit. quæ vbi flagrare cœperunt, haud secus quàm continenti incendio cuncta torrentur.

Curt. Nocturnũ iter tolerabile videbatur, quia rore & matutino frigore corpora leuabãtur. cæterum cũ ipsa luce æstus oritur, omnemq; naturalẽ absorbet humorem siccitas, ora visceráq; penitus vruntur.

A πρόβατα ἐς ἀγορὰν τῷ στρατῷ. καὶ ἐς ἄλλον αὖ τινα
Τήλεφον κατέπεμψε, τῶν ἑταίρων, σὺν σίτῳ οὐ πολ-
λῷ ἀληλεσμένῳ. αὐτὸς δὲ προὐχώρει ὡς ἐπὶ τὰ βασί-
λεια τῶν Γαδρωσῶν (ὁ δὲ χῶρος Πούρα ὀνομάζεται) ἵ-
ναπερ ἀφίκετο ἐξ Ὤρων ὁρμηθεὶς, ἐν ἡμέραις ταῖς
πάσαις ἑξήκοντα. καὶ λέγουσιν οἱ πολλοὶ τῶν ξυγγρα-
ψάντων τὰ ἀμφ᾽ Ἀλέξανδρον, οὐδὲ τὰ ξύμπαντα ὅ-
σα ἐταλαιπώρησεν αὐτῷ κατὰ τὴν Ἀσίαν ἡ στρατιὰ, ξυμ-
βληθῆναι ἄξια εἶναι τοῖς τῇδε πονηθεῖσι πόνοις. οὐ
μὴν ἀγνοήσαντα Ἀλέξανδρον τῆς ὁδοῦ τὴν χαλεπό-
τητα, ταύτῃ ἐλθεῖν (τοῦτο μὲν μόνος Νέαρχος λέγει
B ὧδε) ἀλλὰ ἀκούσαντα γὰρ ὅτι οὔπω τις πρόσθεν διελ-
θὼν ταύτῃ ξὺν στρατιᾷ ἀπεσώθη, ὅτι μὴ Σεμίραμις
ἐξ Ἰνδῶν ἔφυγε. καὶ ταύτην δὲ ἔλεγον οἱ ἐπιχώριοι
ξὺν εἴκοσι μόνοις τῆς στρατιᾶς ἀποσωθῆναι· Κῦρον δὲ
τὸν Καμβύσου, ξὺν ἑπτὰ μόνοις καὶ τοῦτον. ἐλθεῖν γὰρ δὴ
καὶ Κῦρον ἐς τοὺς χώρους τούτους, ὡς ἐσβαλοῦντα ἐς
τὴν Ἰνδῶν γῆν· φθάσαι δὲ, ὑπὸ τῆς ἐρημίας τε καὶ ἀ-
πορίας τῆς ὁδοῦ ταύτης, ἀπολέσαντα τὴν πολλὴν τῆς
στρατιᾶς. καὶ ταῦτα Ἀλεξάνδρῳ ἐξαγγελλόμενα, ἔ-
ριν ἐμβαλεῖν πρὸς Κῦρον καὶ Σεμίραμιν. τούτων τε
C οὖν ἕνεκα, καὶ ἅμα ὡς τῷ ναυτικῷ ἐγγύθεν ἐκπορί-
ζεσθαι τὰ ἀναγκαῖα, λέγει Νέαρχος ταύτην τραπῆναι
Ἀλέξανδρον. τό, τε οὖν καῦμα ἐπιφλέγον, καὶ τοῦ ὕδα-
τος τὴν ἀπορίαν πολλὴν τῆς στρατιᾶς διαφθεῖραι,
καὶ μάλιστα δὴ τὰ ὑποζύγια. ταῦτα μὲν δὴ πρός τοῦ
βάθους τε τῆς ψάμμου καὶ τῆς θέρμης, ὅτι κεκαυμένη
ἦν τὰ πολλὰ, καὶ δίψει ἀπόλλυσθαι. καὶ γὰρ καὶ γηλό-
φοις ἐπιτυγχάνειν ὑψηλοῖς, ψάμμου βαθείας οὐ νε-
νεσμένης, ἀλλ᾽ οἵα δέχεσθαι, καθάπερ ἐς πηλὸν ἢ ἔτι μᾶλ-
λον ἐς χιόνα ἀπάτητον ἐπιβαίνοντας. καὶ ἅμα ἐν ταῖς
προσβάσεσί τε καὶ καταβάσεσι τούς τε ἵππους καὶ τοὺς
D ἡμιόνους, ἔτι μᾶλλον κακοπαθεῖν τῷ ἀνωμάλῳ τῆς ὁ-
δοῦ, καὶ ἅμα οὐ βεβαίῳ· τῶν τε σταθμῶν τὰ μήκη πιέ-
σαι οὐχ ἥκιστα τὴν στρατιάν. ἀπορία γὰρ ὕδατος οὐ ξυμ-
μέτρως οὔσα, μᾶλλόν τι ἦγε πρὸς ἀνάγκην τὰς πορείας
ποιεῖσθαι. ὁπότε μὲν δὴ τῆς νυκτὸς ἐπελθόντες τὴν ὁ-
δὸν, ἥντινα ἀνύσαι ἐχρῆν, ἕωθεν πρὸς ὕδωρ ἐλθοιεν,
οὐ πάντῃ ἐταλαιπωροῦντο· προχωρούσης δὲ τῆς ἡμέ-
ρας, ὑπὸ μήκους τῆς ὁδοῦ, εἰ ὁδοιποροῦντες ἔτι ἐγ-
καταληφθεῖεν, ἐνταῦθα ἂν ἐταλαιπώρουν πρός τε τοῦ
καύματός τε καὶ ἅμα δίψει ἀπαύστῳ συνεχόμενοι.
E δὲ δὴ ὑποζυγίων πολλὸς ὁ φθόρος καὶ ἑκούσιος τῇ
στρατιᾷ ἐγίγνετο. ξυνιόντες γὰρ ὁπότε ἐπιλείποι σφᾶς
τὰ σιτία, καὶ τῶν ἵππων τοὺς πολλοὺς ἀποσφάζοντες,
καὶ τῶν ἡμιόνων τὰ κρέα ἐσιτοῦντο· καὶ ἔλεγον δίψει
ἀποθανεῖν αὐτοὺς, ἢ ὑπὸ καμάτου ἐκλειπόντας. καὶ ὁ
τὴν ἀτρέκειαν τοῦ ἔργου ἐξελέγχων ὑπό τε τοῦ πόνου,
οὐδεὶς ἦν, καὶ ὅτι ξύμπαντες τὰ αὐτὰ ἡμάρτανον. καὶ
Ἀλέξανδρον μὲν οὐκ ἐλελήθει τὰ γιγνόμενα, ἴασιν δὲ
τῶν παρόντων ἑώρα, τὴν τῆς ἀγνοίας προσποίησιν μᾶλ-
λόν τι, ἢ τὴν ὡς γιγνωσκομένων ἐπιχώρησιν. οὔκουν
F οὐδὲ τοὺς νόσῳ κάμνοντας τῆς στρατιᾶς, οὐδὲ τοὺς διὰ
κάματον ὑπολειπομένους ἐν ταῖς ὁδοῖς, ἄγειν ἔτι ἦν εὐ-
μαρῶς, ἀπορίᾳ τε τῶν ὑποζυγίων, καὶ ὅτι τὰς ἁμά-
ξας αὐτοὶ κατέκοπτον, ἀπόρους οὔσας αὐτοῖς ὑπὸ βά-
θους τῆς ψάμμου ἄγεσθαι· καὶ ὅτι ἐν τοῖς πρώτοις σταθ-
μοῖς διὰ ταῦτα ἐξηναγκάζοντο οὐ τὰς βραχυτάτας
ἰέναι τῶν ὁδῶν, ἀλλὰ τὰς εὐπορωτάτας τοῖς ζεύγεσι.

καὶ οὕτως οἱ μὲν νόσῳ κατὰ τὰς ὁδοὺς ὑπελείποντο, οἱ δὲ ὑπὸ καμάτου ἢ καύματος, ἢ τοῦ δίψους οὐκ ἀντέχοντες. καὶ οὔτε οἱ ἄξοντες ἦσαν, οὔτε οἱ μένοντες θεραπεύσοντες. σπουδῇ γὰρ πολλῇ ἐγίγνετο ὁ στόλος, καὶ ἐν τῷ ὑπὲρ τοῦ παντὸς προθύμῳ, τὸ καθ' ἑκάστους ξὺν ἀνάγκῃ ἠμελεῖτο. οἱ δὲ καὶ ὕπνῳ κάτοχοι κατὰ τὰς ὁδοὺς γενόμενοι, οἷα δὴ νύκτωρ τὸ πολὺ τῆς πορείας ποιούμενοι, ἔπειτα ἐξαναστάντες, οἷς μὲν δύναμις ἔτι ἦν, κατὰ τὰ ἴχνη τῆς στρατιᾶς ἐφομαρτήσαντες, ὀλίγοι ἀπὸ πολλῶν ἐσώθησαν· οἱ πολλοὶ δὲ ὥσπερ ἐν πελάγει ἐκπεσόντες ἐν τῇ ψάμμῳ ἀπώλοντο. B ξυνηνέχθη δὲ τῇ στρατιᾷ καὶ ἄλλο πάθημα, ὃ δὴ οὐχ ἥκιστα ἐπίεσεν αὐτούς τε καὶ τοὺς ἵππους καὶ τὰ ὑποζύγια. ὕεται γὰρ ἡ Γαδρωσίων γῆ ὑπ' ἀνέμων τῶν ἐτησίων, καθάπερ οὖν καὶ ἡ Ἰνδῶν γῆ, οὐ τὰ πεδία τῶν Γαδρωσίων, ἀλλὰ τὰ ὄρη, ἵνα περ προσφέρονταί τε αἱ νεφέλαι ἐκ τοῦ πνεύματος, καὶ ἀναχέονται, οὐχ ὑπερβάλλουσαι τῶν ὀρῶν τὰς κορυφάς. ὡς δὲ ηὐλίσθη ἡ στρατιὰ πρὸς χειμάρρῳ ὀλίγου ὕδατος, αὐτοῦ δὴ ἕνεκα τοῦ ὕδατος, ἀμφὶ δευτέραν φυλακὴν τῆς νυκτὸς, ἐμπλησθεὶς ὑπὸ τῶν ὄμβρων ὁ χειμάρρος ὁ ταύτῃ ῥέων, ἀφανῶν τῇ στρατιᾷ C γεγενημένων τῶν ὄμβρων, τοσοῦτον ἐπῆλθε τῷ ὕδατι, ὡς γύναια καὶ παιδάρια τὰ πολλὰ τῶν ἑπομένων τῇ στρατιᾷ διαφθεῖραι, καὶ τὴν κατασκευὴν τὴν βασιλικὴν ξύμπασαν ἀφανίσαι, καὶ τῶν ὑποζυγίων ὅσα ἀπελείπετο· αὐτοὺς δὲ μόλις καὶ χαλεπῶς ξὺν τοῖς ὅπλοις, οὐδὲ τούτοις πᾶσιν, ἀποσωθῆναι. οἱ πολλοὶ δὲ καὶ πίνοντες ἀπό τε τοῦ καύματός τε καὶ δίψους, ὕδατι ἀθρόῳ ἐπιτυχόντες, πρὸς αὐτοῦ τοῦ ἀπαύστου ποτοῦ ἀπώλλυντο. καὶ τούτων ἕνεκα Ἀλέξανδρος τὰς στρατοπεδείας οὐ πρὸς τοῖς ὕδασιν αὐτοῖς τὸ πολὺ ἐποιεῖτο, D ἀλλὰ ἀπέχων ὅσον εἴκοσι σταδίους μάλιστα, ὡς μὴ ἀθρόους ἐμπίπτοντας τῷ ὕδατι, αὐτούς τε καὶ τὰ κτήνη ἀπόλλυσθαι· καὶ ἅμα τοὺς μάλιστα ἀκράτορας σφῶν ἐπεμβαίνοντας ἐς τὰς πηγὰς, ἢ τὰ ῥεύματα, διαφθείρειν καὶ τῇ ἄλλῃ στρατιᾷ τὸ ὕδωρ. ἔνθεν δὴ ἔργον καλὸν, εἴπερ τι ἄλλο τῶν Ἀλεξάνδρου, οὐκ ἔδοξέ μοι ἀφανίσαι, ἢ ἐν τῇδε τῇ χώρᾳ πραχθὲν, ἢ ἔτι ἔμπροσθεν ἐν Παραπαμισάδαις, ὥς τινες ἕτεροι ἀνέγραψαν. ἰέναι μὲν τὴν στρατιὰν διὰ ψάμμου τε καὶ τοῦ καύματος ἤδη ἐπιφλέγοντος, ὅτι πρὸς ὕδωρ ἐχρῆν ἐξανύσαι E (τὸ δὲ ἦν πρόσω τῆς ὁδοῦ) καὶ αὐτόν τε Ἀλέξανδρον δίψει κατεχόμενον, μόλις μὲν καὶ χαλεπῶς, πεζὸν δὲ ὅμως ἡγεῖσθαι. ὡς δὲ τοὺς ἄλλους στρατιώτας (οἷάπερ φιλεῖ ἐν τῷ τοιῷδε) κουφότερον φέρειν τοὺς πόνους, ἐν ἰσότητι τῆς ταλαιπωρήσεως. ἐν δὲ τούτῳ τῶν ψιλῶν τινας, κατὰ ζήτησιν ὕδατος ἀποτραπέντας ἀπὸ τῆς στρατιᾶς, εὑρεῖν ὕδωρ συλλελεγμένον ἔν τινι χαράδρᾳ οὐ βαθείᾳ, ὀλίγην καὶ φαύλην πίδακα· καὶ τοῦτο οὐ χαλεπῶς συλλέξαντας, σπουδῇ ἰέναι παρ' Ἀλέξανδρον, ὡς μέγα δή τι ἀγαθὸν φέροντας. F ὡς δὲ ἐπέλαζον ἤδη, ἐμβαλόντας ἐς κράνος τὸ ὕδωρ προσενεγκεῖν τῷ βασιλεῖ· τὸν δὲ λαβεῖν μὲν, καὶ ἐπαινέσαι τοὺς κομίσαντας· λαβόντα δὲ, ἐν ὄψει πάντων ἐκχέαι. καὶ ἐπὶ τῷδε τῷ ἔργῳ ἐς τοσόνδε ἐπιρρωσθῆναι τὴν στρατιὰν ξύμπασαν, ὥστε εἰκάσαι ἄν τινα πότον γενέσθαι πᾶσιν ἐκεῖνο τὸ ὕδωρ τὸ πρὸς Ἀλεξάνδρου ἐκχυθέν. τοῦτο ἐγὼ, εἴπερ τι ἄλλο, τὸ ἔργον εἰς καρτερίαν τε καὶ ἅμα στρατηγίαν ἐπαινῶ Ἀλεξάνδρου.

A qui coacti fuissent. atq; ita alij præ morbo, alij præ nimia defatigatione, æstu, ac siti, in itinere relicti sunt. neque qui eos veherent, aut relictos curarent vlli erant: magna enim celeritate agmen agebatur. Nam præ communis salutis studio, singulorum cura necessariò negligebatur. Siquos autem nocturni itineris lõgitudine defatigatos somnus oppresserat, ij postea excitati, si modò vires suppetebant, per vestigia agmen sequentes pauci è multis incolumes peruenerunt. plerique in arenas tãquam vastum pelagus delati B perierunt. Accessit & alia exercitui calamitas, quæ vel præcipuè ipsos pariter atque equos & iumenta afflixit. Gadrosorum enim regio, flantibus Etesiis, imbribus obnoxia est, quemadmodum & Indorum regio, non quidem in planis Gadrosorũ locis, sed montanis, vbi nubes, à ventis coguntur ac refunduntur, montium cacumina non excedentes. Quúmque exercitus prope torrentem quendam aquæ causa consedisset, circiter vigiliam noctis secundam torrens imbri-C bus improuisis auctus (neque enim exercitus pluuiam senserat) tanto impetu exundauit, vt plerasque fœminas & pueros agmẽ sequentes, omnémque apparatum regium, & iumenta quæ reliqua erant secum rapuerit. adeo vt ipsi milites ægrè cum armis, ac ne iis quidem omnibus, euaserint. multi ardore sitique pressi, "aquarum copiam nacti immodico potu interierunt. Qua de causa Alexander deinceps nequaquam castra prope torrentem locauit, sed x x minimùm stadiis D remota, ne confertim ad aquam proruẽtes, ipsi simul & iumenta extinguerentur, néve qui vehementiore siti premebantur fontes aut riuos pedibus ingressi, aquam reliquo exercitui turbidam Inutilémque efficerent. Eo loci egregium quoddam facinus ab Alexandro editum, nequaquam silentio prætereundum putaui, siue id in hac solitudine, siue antea apud Parapamisadas, vt alij scribunt, factum fuerit. id huiusmodi fuit: quũ exercitus per arenas solis ardore flagrantes iter faceret, quod quidem ad aquæ locum E qui non longè aberat, conficiendum erat, Alexandrum ipsum siti pressum, ægrè quidẽ atque difficulter, peditem tamen agmen duxisse, vt reliqui milites (quemadmodum in eiuscemodi rerum statu fieri solet) ob æqualitatem ærumnarum labores facilius ferrẽt. "Interea nonnullos leuis armaturæ milites ab exercitu digressos, in torrentis cuiusdam alueo non profundo exiguum quendã fontem neque purum illum inuenisse, collectáque inde aqua confestim ad Alexandrum F accurrisse, veluti magnum aliquod bonum regi adferentes. Quúmque propius ad Alexandrum venissent, aquam galeæ infusam regi obtulisse. atque illum quidem accepisse, laudatis qui attulerant, eámque protinus in conspectu omnium in terram profudisse. eóque facto ita militum animos confirmatos fuisse, perinde acsi illius aquæ ab Alexandro effusæ potu totus exercitus refocillatus fuisset. Quod certè Alexandri factũ, si quod aliud, cùm ob tolerantiam, tum ob præclarum boni imperatoris exemplum laudo.

Curt. Qui intemperantius hauserant, intercluso spiritu extincti sunt.

Curt. Ex eis qui præcesserant ad capiendum locũ castris, duo occurrunt vtribus aquam gestãtes, vt filiis suis quos in eodem agmine esse, & ægrè pati sitim non ignorabant, occurrerent. qui quum in regem incidissent, alter ex eis vtre resoluto vas quod simul ferebat, implet, porrigens regi.

Ad hęc mala hoc etiã exercitui accidit: duces, deletis à vento viæ vestigiis, viæ sese oblitos esse dicebant. Neque enim in arena quæ densa æquáque omni ex parte viã obduxerat eam cognosci posse: quòd neque arbores iuxta viam positæ essent, neque firmus aliquis certúsque collis extaret: neque ex astris noctu, aut ex sole interdiu itineris rationẽ obseruarent: quemadmodum nautæ ex Vrsis, Phœnices quidem ex minore, reliqui verò mortales ex maiore. Ibi Alexandrum coniectura assequutum, ad sinistram deflectẽdum esse, paucis equitibus assumtis processisse. quorum equis nimio æstu defatigatis, multos in itinere relictos: ipsum cum quinque in vniuersum equis euasisse, & mare inuenisse. sabulóque effosso aquam dulcem ac puram, atque ita vniuersum exercitum eò traductũ, septimóque die postquam aqua ex littore allota refocillati essent ad mare venisse. Tum duces itineris viam agnouisse, & ad interiorem regionem duxisse. Postquam verò in Gadrosorum regiã peruenit, militibus ibi quietem dedit. Apollophanem, quòd nihil eorum quæ imperata ei fuerant perfecisset, satrapatu deponit, Thoante in eius locum suffecto: qui quum ex morbo decessisset, "Sisyrtius ei successor est datus. Hic ipse Carmaniæ satrapa erat, nuper admodum id muneris ab Alexandro consequutus: tum verò Arachotorum & Gadrosorum imperium illi collatum est. Carmaniam verò Tlepolemus Pythophanis filius tenuit. Iámque Carmaniam versus processerat rex, quum ei nuntiatur Philippum Indorum satrapã mercenariorum fraude ex insidiis interemtum, ac percussores quidem à Macedonibus, qui Philippo corporis custodes erant, partim in ipsa cæde, partim post perpetratum facinus captos, interfectos esse. Quo cognito, Eudemo & Taxilæ per literas iubet, vt regionis quę antea Philippo subdita fuerat curam administrationémque suscipiãt, tantisperdum ipse satrapam aliquem eò mittat. Alexandro iam Carmaniam ingresso, Craterus ad eum venit, reliquum exercitum, & elephantos secum ducens. vnáque "Ordonem, quem quòd defectionem molitus esset ceperat. Eòdem etiam Stasanor Ariorum & "Zerãgorũ satrapes venit, & cum his Pharismanes Phrataphernis Parthorum & Hyrcanorum satrapę filius. Venerunt etiam duces copiarum, quas cum Parmenione in Media reliquerat, Cleander, Sitalces & Heracon, magnã & ipsi exercitus partem ducentes. E quibus Cleandrum & Sitalcem accusatos ab indigenis pariter atque exercitu ipso, quòd templa spoliassent, veteráque monimenta mouissent, multáque alia in subditos improbè atque auarè perpetrassent. Quæ vt nuntiata sunt, necari consussit, vt & reliqui satrapę, aut pręsides, aut principes qui ijs locis constituerentur, metuerent si officium non fecissent sese eodem supplicio affectum iri. quod certè, siquid aliud, gen-

Curt. Præposito igitur regioni Siburtio (nãq; Memnon præfectus eius nuper interierat morbo) in Carmaniam ipse processit.

Curt. A Cratero quoq; nũtiatur venit, Ozinẽ & Zariaspem nobiles Persas defectionem molientes oppressos à se, in vinculis esse. Fac. Sangorum.

A ξυνηνέχθη δέ τι καὶ τοιόνδε τῇ στρατιᾷ ἐν τῇ γῇ ἐκείνῃ. οἱ γὰρ ἡγεμόνες τῆς ὁδοῦ τελευτῶντες, οὐκέτι μεμνῆσθαι ἔφασκον τὴν ὁδόν, ἀλλ' ἀφανισθῆναι τὰ σημεῖα αὐτῆς πρὸς τοῦ ἀνέμου ἐπιπνεύσαντος. καὶ οὐ γὰρ ἦν ἐν τῇ ψάμμῳ πολλῇ τε καὶ ὁμοίᾳ πάντῃ νενημένῃ, ὅτῳ τεκμηριώσονται τὴν ὁδόν. οὔτ' οὖν δένδρα ξυνήθη παρ' αὐτὴν πεφυκότα, οὔτε τινὰ γήλοφον βέβαιον ἀνεστηκότα, οὐδὲ πρὸς τὰ ἄστρα ἐν νυκτὶ ἢ μεθ' ἡμέραν πρὸς τὸν ἥλιον μεμελέτητο σφίσι τὰς πορείας, καθάπερ τοῖς ναύταις πρὸς τὴν ἄρκτον· τοῖς μὲν Φοίνιξι τὴν B ὀλίγην, τοῖς δ' ἄλλοις ἀνθρώποις τὴν μείζονα. ἔνθα δὴ Ἀλέξανδρον συνέντα ὅτι ἐν ἀριστερᾷ δεῖ ἀποκλίναντα ἄγειν, ἀναλαβόντα ὀλίγους ἅμα οἱ ἱππέας προκεχωρηκέναι. ὡς δὲ καὶ τούτων οἱ ἵπποι ἐξέκαμνον ὑπὸ τοῦ καύματος, ἀπολιπεῖν καὶ τούτων τοὺς πολλούς· αὐτὸν δὲ ξὺν πέντε τοῖς πᾶσιν ἀφιππάσασθαι, καὶ εὑρεῖν τὴν θάλασσαν· διαμησάμενόν τε αὐτὸν ἐπὶ τοῦ αἰγιαλοῦ τὸν κάχληκα, ἐπιτυχεῖν ὕδατι γλυκεῖ καὶ καθαρῷ, καὶ οὕτω μετελθεῖν τὴν στρατιὰν πᾶσαν, καὶ εἰς ἑπτὰ ἡμέρας ἰέναι παρὰ τὴν θάλασσαν ὑδρευο- C μένους ἐκ τῆς ἠιόνος. ἔνθεν δὲ (ἤδη γάρ τι γιγνώσκειν τὴν ὁδὸν τοὺς ἡγεμόνας) ἐπὶ τῆς μεσογαίας ποιεῖσθαι τὸν στόλον. ὡς δὲ ἀφίκετο ἐς τῶν Γαδρωσίων τὰ βασίλεια, ἀναπαύει ἐνταῦθα τὴν στρατιάν· καὶ Ἀπολλοφάνην μὲν παύει τῆς σατραπείας, ὅτι οὐδενὸς ἔγνω ἐπιμεληθέντα τῶν προεπηγγελμένων· Θόαντα δὲ σατραπεύειν τῶν ταύτῃ ἔταξε. τούτου δὲ νόσῳ τελευτήσαντος, Σισύρτιος τὴν σατραπείαν ἐκδέχεται. ὁ αὐτὸς δὲ καὶ Καρμανίας σατράπης ἦν, νεωστὶ ἐξ Ἀλεξάνδρου ταχθείς· τότε δὲ τούτῳ μὲν Ἀραχωτῶν τε καὶ τῶν Γαδρωσίων ἀρχὴ ἐδόθη· Καρμανίαν δὲ ἔσχε Τληπόλεμος D ὁ Πυθοφάνους. ἤδη τε ἐπὶ Καρμανίας προὐχώρει ὁ βασιλεύς, καὶ ἀγγέλλεται αὐτῷ Φίλιππον τὸν σατράπην τῆς Ἰνδῶν γῆς, ἐπιβουλευθέντα πρὸς τῶν μισθοφόρων, δόλῳ ἀποθανεῖν· τοὺς μὲν ἀποκτείναντας, ὅτι οἱ σωματοφύλακες τοῦ Φιλίππου οἱ Μακεδόνες, τοὺς μὲν ἐν αὐτῷ τῷ ἔργῳ, τοὺς δὲ καὶ ὕστερον λαβόντες, ἀπέκτειναν. ταῦτα δὲ ὡς ἔγνω, ἐκπέμπει γράμματα ἐς Ἰνδοὺς παρὰ Εὔδημόν τε καὶ Ταξίλην, ἐπιμεληθῆναι τῆς χώρας τῆς πρόσθεν ὑπὸ Φιλίππῳ τεταγμένης, ἔστ' ἂν αὐτὸς σατράπην ἐκπέμψαι ἐπ' αὐτῆς. ἤδη δ' ἐς E Καρμανίαν ἥκοντος Ἀλεξάνδρου, Κρατερὸς ἀφικνεῖται, τήν τε ἄλλην στρατιὰν ἅμα οἱ ἄγων, καὶ τοὺς ἐλέφαντας. καὶ Ὀρδάνην τὸν ἀποστάντα καὶ νεωτερίσαντα συνειληφώς. ἐνταῦθα δὲ Στασάνωρ τε ὁ Ἀρείων καὶ ὁ Ζαράγγων σατράπης ἧκε· καὶ ξὺν αὐτοῖς Φαρισμάνης ὁ Φραταφέρνου τοῦ Παρθυαίων καὶ Ὑρκανίων σατράπου παῖς. ἧκον δὲ καὶ οἱ στρατηγοὶ οἱ ὑπολειφθέντες ἅμα Παρμενίωνι ἐπὶ τῆς στρατιᾶς τῆς ἐν Μηδίᾳ, Κλέανδρός τε καὶ Σιτάλκης καὶ Ἡράκων, τὴν πολλὴν τῆς στρατιᾶς καὶ οὗτοί γε ἄγοντες. τοὺς μὲν δὴ ἀμφὶ Κλέαν- F δρόν τε καὶ Σιτάλκην, πολλὰ ἐπικαλούντων αὐτοῖς τῶν τε ἐγχωρίων καὶ τῆς στρατιᾶς αὐτῆς, ὡς ἱερά τε πρὸς αὐτῶν σεσυλημένα, καὶ θήκας παλαιὰς κεκινημένας, καὶ ἄλλα ἄδικα ἔργα ἐς τοὺς ὑπηκόους τετολμημένα καὶ ἀπηνῆ, ταῦτα ὡς ἐξηγγέλθη, τοὺς μὲν ἀπέκτεινεν, ὡς καὶ τοῖς ἄλλοις δέος εἴη, ὅσοι σατράπαι ἢ ὕπαρχοι ἢ νομάρχαι ἀπολείποιντο, τὰ ἴσα ἐκείνοις πλημμελοῦντας πείσεσθαι. καὶ τοῦτο εἴπερ τι ἄλλο, κατέσχεν ἐν κόσμῳ

μὴ τὰ ἔθνη τὰ ἐξ Ἀλεξάνδρου δορυάλωτα, ἢ ἑκόντα προσχωρήσαντα, τοσαῦτα μὲν πλήθει ὄντα, τόσον δὲ ἀλλήλων ἀφεστηκότα· ὅτι οὐκ ἐξῆν ὑπὸ τῇ Ἀλεξάνδρου βασιλείᾳ ἀδικεῖσθαι τοὺς ἀρχομένους ὑπὸ τῶν ἀρχόντων. Ἡράκων δὲ τότε μὲν ἀφείθη τῆς αἰτίας· ὀλίγον δὲ ὕστερον ἐξελεγχθεὶς πρὸς ἀνδρῶν Σουσίων σεσυληκέναι τὸ ἐν Σούσοις ἱερὸν, καὶ οὗτος ἔδωκε δίκην. οἱ δὲ σὺν Στασάνορι καὶ Φραταφέρνῃ πλῆθός τι ὑποζυγίων παρ' Ἀλέξανδρον ἄγοντες ἦλθον, καὶ καμήλους πολλάς, ὡς ἔμαθον ὅτι τὴν ἐπὶ Γαδρωσίων ἄγει, εἰκάσαντες ὅτι τὰ αὐτὰ ἐκεῖνα πείσεται αὐτῷ ἡ στρατιὰ ἃ ἤδη ἔπαθε. καὶ οὖν καὶ ἐν καιρῷ μὲν καὶ οὗτοι ἀφίκοντο, ἐν καιρῷ δὲ αἱ κάμηλοί τε καὶ τὰ ὑποζύγια. διένειμε γὰρ ξύμπαντα Ἀλέξανδρος, τοῖς μὲν ἡγεμόσι κατ' ἄνδρα, τοῖς δὲ κατ' ἴλας τε καὶ ἑκατοστύας, τοῖς δὲ κατὰ λόχους, ὅπως τὸ πλῆθος τῶν ὑποζυγίων τε καὶ καμήλων αὐτῷ ξυνέβαινεν. ἤδη δέ τινες καὶ τοιάδε ἀνέγραψαν, οὐ πιστὰ ἐμοὶ λέγοντες, ὡς συζεύξας δύο ἁρμαμάξας, κατακείμενος ξὺν τοῖς ἑταίροις καταυλούμενος, τὴν διὰ Καρμανίας ἦγεν· ἡ στρατιὰ δὲ αὐτῷ ἐστεφανωμένη τε καὶ παίζουσα εἵπετο. προὔκειτο δὲ αὐτῇ σῖτός τε, καὶ ὅσα ἄλλα ἐς τρυφὴν, παρὰ τὰς ὁδοὺς συγκεκομισμένα πρὸς τῶν Καρμανίων. καὶ ταῦτα πρὸς μίμησιν τῆς Διονύσου βακχείας ἀπεικάσθη Ἀλεξάνδρῳ, ὅτι καὶ ὑπὲρ ἐκείνου λόγος ἐλέγετο, καταστρεψάμενον Ἰνδοὺς Διόνυσον, οὕτω τὴν πολλὴν τῆς Ἀσίας ἐπελθεῖν· καὶ θρίαμβόν τε αὐτὸν ἐπικληθῆναι τὸν Διόνυσον, καὶ τὰς ἐπὶ ταῖς νίκαις ταῖς ἐκ πολέμου πομπὰς ἐπὶ τῷ αὐτῷ τούτῳ θριάμβους. ταῦτα δὲ οὔτε Πτολεμαῖος ὁ Λάγου, οὔτε Ἀριστόβουλος ὁ Ἀριστοβούλου ἀνέγραψαν, οὐδέ τις ἄλλος ὅντινα ἱκανὸν ἄν τις ποιήσαιτο τεκμηριῶσαι ὑπὲρ τῶν τοιῶνδε· καί μοι ὡς οὐ πιστὰ ἀναγεγράφθαι ἐξήρκεσεν. ἀλλ' ἐκεῖνα ἤδη Ἀριστοβούλῳ ἑπόμενος ξυγγράφω, θῦσαι ἐν Καρμανίᾳ Ἀλέξανδρον χαριστήρια τῆς κατ' Ἰνδῶν νίκης, καὶ ὑπὲρ τῆς στρατιᾶς ὅτι ἀπεσώθη ἐκ Γαδρωσίων, καὶ ἀγῶνα διαθεῖναι μουσικόν τε καὶ γυμνικόν. καταλέξαι δὲ καὶ Πευκέσταν ἐς τοὺς σωματοφύλακας, ἤδη μὲν ἐγνωκότα σατράπην καταστῆσαι τῆς Περσίδος, ἐθέλοντα δὲ πρὸ τῆς σατραπείας μηδὲ ταύτης τῆς τιμῆς καὶ πίστεως ἀπείρατον εἶναι, ἐπὶ τῷ ἐν Μαλλοῖς ἔργῳ. εἶναι δὲ αὐτῷ ἑπτὰ εἰς τότε σωματοφύλακας, Λεοννάτον Ἀντέου, Ἡφαιστίωνα τὸν Ἀμύντορος, Λυσίμαχον Ἀγαθοκλέους, Ἀριστόνουν Πεισαίου, τούτους μὲν Πελλαίους· Περδίκκαν δὲ Ὀρόντου, ἐκ τῆς Ὀρεστίδος· Πτολεμαῖον δὲ τὸν Λάγου, καὶ Πείθωνα Κρατεύα, Ἐορδαίους. ὄγδοον δὲ προσγενέσθαι αὐτοῖς Πευκέσταν τὸν Ἀλεξάνδρῳ ὑπερασπίσαντα. ἐν τούτῳ δὲ καὶ Νέαρχος περιπλεύσας τὴν Ὠρειτῶν τε καὶ Γαδρωσίων γῆν, καὶ τῶν Ἰχθυοφάγων, κατῆρεν ἐς τῆς Καρμανίας τὰ πρὸς θάλασσαν ᾠκισμένα· ἔνθεν δὲ ἀνελθὼν σὺν ὀλίγοις, Ἀλεξάνδρῳ ἀπήγγελλε τὰ ἀμφὶ τὸν περίπλουν τὸν γενόμενον αὐτῷ κατὰ τὴν ἔξω θάλασσαν. τοῦτον μὲν δὴ καταπέμπει αὖθις, ἐκπεριπλεύσοντα ἔστε ἐπὶ τὴν Σουσιανῶν τε γῆν, καὶ τοῦ Τίγρητος ποταμοῦ τὰς ἐκβολάς. ὅπως δὲ ἐπλεύσθη αὐτῷ τὰ ἀπὸ τοῦ Ἰνδοῦ ποταμοῦ ἐπὶ τὴν θάλασσαν τὴν Περσικὴν καὶ τὸ στόμα τοῦ Τίγρητος, ταῦτα ἰδίᾳ ἀναγράψω, αὐτῷ Νεάρχῳ ἑπόμενος, ὡς καὶ

A tes quæ ab Alexandro vi subactæ essent, vel sua sponte deditionem fecissent (quarū tanta erat multitudo, tantóque locorū interuallo inter se disiungebantur) in officio cōtinuit. Neque enim licebat sub Alexādri imperio cuiquam præfecto subditos iniuria afficere. Heracon quidem tum temporis criminationem subterfugerat: cæterum paulò pòst à Susiis conuictus, quòd eorum templum diripuisset, etiā ipse pœnas dedit. Stasanor vero & Phratraphernes magnā iumentorum atque elephātorum copiam ad Alexandrum duxerunt, simulac cum in Gadro- B sios exercitū ducere intellexerunt, existimantes exercitū eadem illa incōmoda quę passus fuerat subiturum. Et quidem peropportunè cùm ipsi, tum cameli & iumenta aduenerūt: omniáq; partim in singulos præfectos, partim per centurias & cohortes pro numero elephantorū partitus est. Sunt etiā nōnulli qui scribāt (quod quidē mihi verisimile non videtur) Alexandrū duobus curribus iūctis, inter amicos musicis modulationibus aures eius demulcentes stratum, per Carmaniam C exercitū duxisse: milites coronatos ludentésque sequutos, frumētum aliásque res quę ad voluptatem pertinēt, ad viam Carmaniis apponentibus. Atque hæc quidē æmulatione quadam Dionysiacæ bacchationis ab Alexandro fiebant. Fama enim tenebat Liberum patrē, Indis deuictis, hoc etiam pacto magnā Asiæ partem peragrasse: & Dionysiū ipsum Triūphū vocatū esse, & pompas quę ob bellicas victorias fiunt, eadē causa triūphós dici. Cæterùm hæc neque Ptolemæus D Lagi, neque Aristobulus Aristobuli filius, neque alius quispiā autor, cui hac in parte fides haberi possit, memoriæ prodiderūt: suffecerítque à me tanquā indigna fide relata esse. Illud verò, Aristobulū sequutus, scribo, Alexandrū in Carmania gratias diis agentē sacrum fecisse ob victoriā de Indis partā, & ob exercitū ex Gadrosiis seruatū: ludos etiā musicos & gymnicos edidisse: prætera Peucestam in corporis sui custodē adscripsisse, quem quidem iam Persidis satrapam cōstituere decreuerat, sed antequam illi satrapa- E tum deferret, ne hoc quidem honore fideíque testimonio carere eum voluit, ob eximiam eius operam apud Mallos præstitam. Fuisse autem illi tum temporis septem corporis custodes, Leonnatum Antei, Hephæstionem Amyntoris, Lysimachum Agathoclis, Aristonū Pisei filium: hos, Pellæos: Perdiccā Orontis ex Orestide, Ptolemæum Lagi & Pythonē Crateę r. Eordenses: octauum verò iis accessisse Peucestā qui Alexandrum scuto suo protexerat. Inter hæc Nearchus, F quū iā Oreorū & Gadrosorū atque Ichthyophagorū regionē circumnauigasset, ad maritimā Carmaniæ orā appulit. Inde cum paucis àd Alexandrū profectus, omnia quæ in ea ad exterius mare nauigatione videret ei refert. Hunc mox ad classem remittit, vt ad Susianorum regionem & Tigritis fluminis ostia nauiget. Quomodo autem ab Indo flumine ad mare Persicū & Tigritis ostia enauigarit, seorsim cōscribā, Nearchū sequēs,

cuius Græca extat de rebus Alexãdri historia. quod quidẽ fortassis ad finẽ huius historiæ à me præstabitur, si me animus & fortuna eò ducat. Alexãder Hephæstionem cum maiore exercitus parte, cúmque iumentis & elephantis secus mare ex Carmania in Persidem mittit, quòd per hyemis tempus Persicum mare tranquillũ esset, & classis omniũ rerum copia abundaret. Ipse cum expeditissimis peditũ, cúmque sociorum equitatu, & aliqua sagittariorũ parte, aduersus Pasargadas Persidis profectus est: Stasanorẽ verò in suam prouinciã mittit. Quúmq; ad Persidis finés venisset, Phrasaortẽ ibi satrapatu fungẽtem nõ reperit (qui, Alexãdro adhuc apud Indos res gerente, morbo decesserat) Orxines verò præsidem agebat, nõ quidem ab Alexandro cõstitutus, sed quòd non indignũ censuisset Persas Alexandro in officio cõtinere, quandiu nemo esset qui eius prouinciæ curã gereret. Accessit quoque ad eum in Pasargadas Atrobates Mediæ satrapa, isq; Baryaxem Medum captũ adducebat, quod erecta cidari capiti imposita Persarũ ac Medorum regem se appellasset, & cum eo omnes defectionis socios: quos Alexãder necari iussit. Ægerrimè verò ferebat scelus in Cyri Cambysæ filij sepulcrum admissum. quod quidẽ pe: fractũ spoliatúmque reperit, vt autor est Aristobulus. Esse enim apud Pasargadas in hortis regiis Cyri illius sepulcrũ, & circũ id, lucum omnis generis arboribus cõsitum, aquisq; irriguũ, atque alto gramine hortum ipsum refertũ esse: sepulcrum ipsum ab ima parte saxo quadrato structum quadrãgularẽ formã præ se ferre. In editiore parte ædiculam esse lapideo fornice contectam, portulámq; habere quæ in eam ducat, ita angustã vt ægerrimè vnus aliquis, neq; is magnæ staturæ, ingredi possit. in ædicula vrnam auream esse positã, in qua Cyri corpus conditũ seruatur: lecticam vrnæ adstare, cuius pedes ex solido auro fabre facti sint. hanc tapetis Babyloniis stratam, stragulis purpureis substratis: lecticæ candym regiam aliásque vestes Babylonij operis impositas esse. Femoralia etiam Medica: stolas quoque hyacinthino colore tinctas ibi positas fuisse scribit: atque has quidem, purpurei, alias varij coloris. torques quoque & armillas ac gladios & inaures, aliáque ornamẽta ex auro & gemmis composita. mensa præterea ibi posita erat. in medio verò lecticæ vrna, corpus Cyri continens. Esse præterea intra ambitum in ipso ad sepulcrum ascensu exiguam quandam ædiculam, Magis extructam, qui quidem sepulcrum custodiebant, iam inde à Cambyse Cyri filio custodia munere à patribus in filios transmisso. Atque his quidem ouis in singulos dies à rege dabatur, viníque & farinæ certus modus: singulis etiam mensibus equus vnus quem Cyro sacrificarent. Titulus sepulcri Persicis literis inscriptus, hoc significabat, O MORTALIS, Cyrus ego sum Cambysę filius, qui Persis regnum constitui, Asiæque imperaui.

Hæc de Cyri sepulcro Curt. lib. x. longe aliter narrat.

A πλὴν δὲ εἶναι ὑπὲρ Ἀλεξάνδρου Ἑλληνικὴν ξυγγραφήν. τοῦτο μὲν δὴ ἐς ὕστερον ἔσται τυχόν, εἴ τε θυμός τέ με καὶ ὁ δαίμων ἄγῃ ταύτῃ. Ἀλέξανδρος δὲ Ἡφαιστίωνα μὲν σὺν τῇ πλείστῃ μοίρᾳ τῆς στρατιᾶς καὶ τοῖς ὑποζυγίοις, καὶ τοὺς ἐλέφαντας ἅμα οἱ ἔχοντα, τὴν παρὰ θάλασσαν ἀπὸ τῆς Καρμανίας ὡς ἐπὶ τὴν Περσίδα ἄγειν ἐκέλευσεν, ὅτι χειμῶνος ὥρᾳ γιγνομένου αὐτῷ τοῦ στόλου, τὰ πρὸς τῇ θαλάσσῃ Περσίδος ἀλεεινά τε ἦν, καὶ τῶν ἐπιτηδείων ἀφθόνως ἔχοντα. αὐτὸς δὲ ξὺν τοῖς κουφοτάτοις τῶν πεζῶν, καὶ
B ξὺν τοῖς ἱππεῦσι τῶν ἑταίρων, καὶ μέρει τινὶ τῶν τοξοτῶν, ᾔει τὴν ἐπὶ Πασαργάδας τῆς Περσίδος. Στασάνορα δὲ καταπέμπει ἐπὶ τὴν ἀρχὴν τὴν ἑαυτοῦ. ὡς δὲ ἐπὶ τοῖς ὅροις ἦν τῆς Περσίδος, Φρασαόρτην μὲν οὐ κατέλαβε σατραπεύοντα ἔτι (νόσῳ γὰρ τετελευτηκὼς ἐτύγχανεν, ἐν Ἰνδοῖς ἔτι Ἀλεξάνδρου ὄντος) Ὀρξίνης δὲ ἐπεμέλετο τῆς Περσίδος, οὐ πρὸς Ἀλεξάνδρου κατασταθείς, ἀλλ' ὅτι οὐκ ἀπηξίωσεν αὐτὸς ἐν κόσμῳ Πέρσας διαφυλάξαι Ἀλεξάνδρῳ, οὐκ ὄντος ἄλλου ἄρχοντος. ἦλθε δὲ ἐς Πασαργάδας καὶ Ἀτροπά-
C της ὁ Μηδίας σατράπης, ἄγων Βαρυάξην ἄνδρα Μῆδον ξυνειλημμένον, ὅτι ὀρθὴν τὴν κίδαριν περιθέμενος, βασιλέα προσεῖπεν αὐτὸν Περσῶν τε καὶ Μήδων· καὶ ξὺν τούτῳ τοὺς μεταςχόντας αὐτῷ τοῦ νεωτερισμοῦ τε καὶ τῆς ἀποστάσεως. τούτους μὲν δὴ ἀπέκτεινεν Ἀλέξανδρος. ἐλύπησε δὲ αὐτὸν ἡ παρανομία ἡ ἐς τὸν Κύρου τοῦ Καμβύσου τάφον, ὅτι διορωρυγμένον τε καὶ σεσυλημένον κατέλαβε τοῦ Κύρου τὸν τάφον· ὡς λέγει Ἀριστόβουλος. εἶναι γὰρ ἐν Πασαργάδαις ἐν τῷ παραδείσῳ τῷ βασιλικῷ Κύρου ἐκείνου τάφον· καὶ
D περὶ αὐτὸν ἄλσος ἐμπεφυτεῦσθαι δένδρων παντοίων, καὶ ὕδατι εἶναι κατάρρυτον, καὶ πόαν βαθεῖαν πεφυκέναι ἐν τῷ λειμῶνι· καὶ αὐτὸν δὲ τὸν τάφον τὰ κάτω λίθου τετραπέδου ἐς τετράγωνον σχῆμα πεποιῆσθαι· ἄνωθεν δὲ οἴκημα ἐπεῖναι λίθινον ἐστεγασμένον, θυρίδα ἔχον φέρουσαν ἔσω στενήν, ὡς μόλις ἂν ἑνὶ ἀνδρὶ οὐ μεγάλῳ πολλὰ κακοπαθοῦντι παρελθεῖν. ἐν δὲ τῷ οἰκήματι πύελον χρυσῆν κεῖσθαι, ἵνα τὸ σῶμα τὸ Κύρου ἐτέθαπτο· καὶ κλίνην παρὰ τῇ πυέλῳ. πόδας δὲ εἶναι τῇ κλίνῃ χρυσοῦς σφυρηλάτους, καὶ τά-
E πητα ἐπιβλημάτων Βαβυλωνίων, καὶ καυνάκας πορφυροῦς ὑποστρώννυσθαι. ἐπεῖναι δὲ καὶ κάνδυς, καὶ ἄλλους χιτῶνας τῆς Βαβυλωνίου ἐργασίας. καὶ ἀναξυρίδες Μηδικαὶ καὶ στολαὶ ὑακινθινοβαφεῖς λέγει ὅτι ἔκειντο· αἱ δὲ πορφύρας, αἱ δὲ ἄλλης καὶ ἄλλης χρόας· καὶ στρεπτοί, καὶ ἀκινάκαι, καὶ ἐνώτια χρυσοῦ τε καὶ λίθων κολλητά· καὶ τράπεζα ἔκειτο. ἐν μέσῳ δὲ τῆς κλίνης ἡ πύελος ἔκειτο, ἡ τὸ σῶμα τὸ Κύρου ἔχουσα. εἶναι δὲ ἐντὸς τοῦ περιβόλου, πρὸς τῇ ἀναβάσει τῇ ἐπὶ τὸν τάφον φερούσῃ, οἴκημα σμι-
F κρὸν τοῖς μάγοις πεποιημένον, οἳ δὴ ἐφύλασσον τὸν Κύρου τάφον, ἔτι ἀπὸ Καμβύσου τοῦ Κύρου, παῖς παρὰ πατρὸς ἐκδεχόμενοι τὴν φυλακήν. καὶ τούτοις πρόβατόν τε ἐς ἡμέραν ἐδίδοτο ἐκ βασιλέως, καὶ ἀλεύρων τε καὶ οἴνου τεταγμένα, καὶ ἵππος κατὰ μῆνα ἐς θυσίαν τῷ Κύρῳ. ἐπεγέγραπτο δὲ ὁ τάφος Περσικοῖς γράμμασι, καὶ ἐδήλου Περσιστὶ τάδε, Ὦ ἄνθρωπε,

ΟΡΩΠΕ, ἐγὼ Κῦρός εἰμι ὁ Καμβύσου, ὁ τὴν ἀρχὴν Πέρσαις καταστησάμενος, καὶ τῆς Ἀσίας βασιλεύσας.

μή οὖν φθόνει μοι τοῦ μνήματος. Ἀλέξανδρος δὲ (ἐπιμελὲς γὰρ ἦν αὐτῷ, ὁπότε ἕλοι Πέρσας, παρελθεῖν ἐς τοῦ Κύρου τὸν τάφον) τὰ μὲν ἄλλα καταλαμβάνει ἐκπεφορημένα, πλὴν τῆς πυέλου καὶ τῆς κλίνης. οἱ δὲ καὶ τὸ σῶμα τοῦ Κύρου ἐλωβήσαντο, ἀφελόντες τὸ πῶμα τῆς πυέλου καὶ τὸν νεκρὸν ἐξέβαλλον· αὐτὴν δὲ τὴν πύελον ἐπειρῶντο εὔογκον σφίσι ποιήσασθαι, καὶ ταύτῃ εὔφορον, τὰ μὲν παρακόπτοντες, τὰ δὲ ξυνθλῶντες αὐτῆς. ὡς δὲ οὐ προὐχώρει αὐτοῖς τοῦτο τὸ ἔργον, οὕτω δὴ ἐάσαντες τὴν πύελον ἀπῆλθον. καὶ λέγει Ἀριστόβουλος, αὐτὸς ταχθῆναι πρὸς Ἀλεξάνδρου κοσμῆσαι ἐξ ἀρχῆς τῷ Κύρῳ τὸν τάφον· καὶ τοῦ μὲν σώματος ὅσα ἔτι σῶα ἦν, καταθεῖναι ἐς τὴν πύελον, καὶ τὸ πῶμα ἐπιθεῖναι· ὅσα δὲ λελώβητο αὐτῆς, κατορθῶσαι· καὶ τὴν κλίνην ἐντεῖναι ταινίαις, καὶ τἆλλα ὅσα ἐς κόσμον ἔκειτο, κατ' ἀριθμόν τε τοῖς πάλαι ὅμοια ἀποθεῖναι, καὶ τὴν θυρίδα δὲ ἀφανίσαι, τὰ μὲν αὐτῆς λίθῳ ἐνοικοδομήσαντα, τὰ δὲ πηλῷ ἐμπλάσαντα· καὶ ἐπιβαλεῖν τῷ πηλῷ τὸ σημεῖον τὸ βασιλικόν. Ἀλέξανδρος δὲ ξυλλαβὼν τοὺς μάγους τοὺς φύλακας τοῦ τάφου, ἐστρέβλωσεν, ὡς κατειπεῖν τοὺς δράσαντας. οἱ δὲ οὔτε σφῶν οὔτε ἄλλου κατεῖπον στρεβλούμενοι, οὐδὲ ἄλλῃ πῃ ξυνηλέγχοντο ξυνειδότες τῷ ἔργῳ· καὶ ἐπὶ τῷδε ἀφείθησαν ἐξ Ἀλεξάνδρου. ἔνθεν δὲ ἐς τὰ βασίλεια ᾔει τῶν Περσῶν, ἃ δὴ πρόσθεν κατέφλεξεν αὐτός, ὡς μοι λέλεκται ὅτι οὐκ ἐπῄνουν αὐτὸ ἔργον· ἀλλ' οὐδὲ αὐτὸς Ἀλέξανδρος ἐπανελθὼν ἐπῄνει. καὶ μὲν δὴ καὶ κατὰ Ὀρξίνου πολλοὶ λόγοι ἐλέχθησαν πρὸς Περσῶν, ὃς ἦρξε Περσῶν ἐπειδὴ Φρασαόρτης ἐτελεύτησε. καὶ ἐξηλέγχθη Ὀρξίνης ἱερά τε ὅτι σεσύληκε, καὶ τάφους βασιλικούς, καὶ Περσῶν πολλοὺς ὅτι οὐ ξὺν δίκῃ ἀπέκτεινε. τοῦτον μὲν δὴ οἷς ἐτάχθη ὑπὸ Ἀλεξάνδρου ἐκρέμασαν. σατράπην δὲ Πέρσαις ἔταξε Πευκέσταν τὸν σωματοφύλακα, πιστόν τε εἰς τὰ μάλιστα τιθέμενος, τά τε ἄλλα, καὶ ἐπὶ τῷ ἐν Μαλλοῖς ἔργῳ, ἵνα προεκινδύνευσέ τε καὶ συνεξέσωσεν Ἀλέξανδρον, καὶ ἄλλως τῷ βαρβαρικῷ τρόπῳ τῆς διαίτης οὐκ ἀξύμφορον. ἐδήλωσε δὲ ἐσθῆτί τε εὐθύς, ὡς κατεστάθη σατραπεύειν Περσῶν, μόνος τῶν ἄλλων Μακεδόνων μεταβαλὼν τὴν Μηδικήν, καὶ φωνὴν τὴν Περσικὴν ἐκμαθών, καὶ τἆλλα ξύμπαντα τὰ ἐς τρόπον τὸν Περσικὸν καταστελλόμενος. ἐφ' οἷς Ἀλέξανδρός γε ἐπῄνει αὐτόν, καὶ οἱ Πέρσαι ὡς τὰ παρὰ σφίσι πρὸ τῶν πατρίων πρεσβεύοντι ἔχαιρον.

A Itaque ne meo monimento inuideas. Alexander, (incesserat enim eū cupido iam rum quum Persas vicisset, adeundi illius sepulcri) reliqua omnia furto sublata, præter vrnam & lectum reperit. Nonnulli ne ipsius quidē corpori pepercerant. sublato enim vrnæ operculo corpus eiecerant: ipsam verò vrnam imminuere conati fuerant, vt commodius auferri posset: partim præscindentes, partim contundentes atque confringētes: quúmq; opus non succederet ex sentētia, relicta tandem vrna abierūt. Aristobulus ab Alexādro
a designatū se fuisse ait, qui sepulcrum de integro instauraret, corporísque reliquias quę supererant in vrna conderet, operculóque tegeret: quæque rupta essent reficeret, pristinóque ornatu restitueret. ad hæc ædiculæ portam lapide & calce obstrueret, regio signo illi impresso. Post hæc Alexander magos sepulcri custodes comprehensos in quæstionem dari iubet, vti autores facinoris indicent. qui quidem torti, neque de se ne-
C que de aliis quicquam confessi sunt, neque vllius rei sibi conscij esse sunt deprehensi. quapropter ab Alexandro dimissi. Inde in regiam Persarum profectus est, quam ipse antea concremarat. quod quidem factum neque ego probaui, neque Alexander ipse reuersus laudauit. Ibi multa Orxini (qui Persas post Phrasaortis obitum rexerat) crimina obiecta sunt: quòd templa, & sepulcra regia spoliasset, multósque Persarum iniustè peremisset. atque hunc quidē iussu Alexandri in crucem sustulerunt. Dehinc Peucestē corporis custodem (quòd fidem eius egre-
D giam cùm aliis in rebus tum apud Mallos expertus esset, vbi magno suo periculo Alexandrum seruarat) Persis satrapam constituit, qui quidem barbarica morum ratione ab illorū ingeniis minimè alienus erat. quod quidem declarauit, quum statim atque satrapatum apud Persas gerere cœpit, solus ex omnibus Macedonibus veste Medica mutata, linguam Persicam didicit, reliquáque omnia ad Persicum modum accommodauit. Quo quidem nomine Alexander eum
E collaudauit: & Persæ, quòd Persicum cultū patrio prætulisset, gauisi sunt.

Curt. Præter clypeum eius putrē & arcus duos Scythicos & acinacem, nihil reperit.

ARRIANI HISTORIARVM DE EXPEDItione Alexandri,

Liber septimus.

Curt. Rex cognoscendi plura cupidine accensus, rursus eos terram legere in bet..donec ad Euphratem appellerent classem, inde aduerso amne Babylonia subituros. Ipse animo infinita complexus statuerat, omni ad Orientem maritima regione perdomita, ex Syria petere Africam, Carthagini infensus. Inde Numidiæ solitudinibus peragratis cursum Gades dirigere.

POSTQVAM Alexāder in Pasargadas ac Persepolim venit, cupido eum cœpit nauigandi per Euphratē ac Tigrim in Persicum mare, fluminúmq; in mare exitus visendi, quēadmodum & Indi ostia, & quod ex ea parte est mare viderat. Sunt etiam qui tradant Alexādrum in animo habuisse magnam Arabiæ partem circumnauigare, & AEthiopum regionem, Libyámq; & Numidas, atque ita superato Atlante mōte, ad Gades in nostrū mare, Africa Carthaginéque subacta, penetrare. Ita enim meritò totius Asiæ regē vocari posse (Persarum enim ac Medorū reges, quum ne millesimam quidem Asiæ partē tenerent, iniquè sese magnos reges vocasse) Hinc sunt qui dicāt eum per Euxinum pontum nauigare voluisse in Scythas & Mæotim paludem: alij, in Siciliam & Iapygium promontorium. Iam tum enim Romanorū nomen latè diffusum, animum eius cōmouisse. Ego verò quid in animo suo agitarit neque certò affirmare possum, neque curæ mihi est id coniecturis assequi. Illud certè mihi asseuerare posse videor, illum nihil humile aut exigui momēti animo voluisse, neque quantumlibet terrarū suo imperio adiecisset, conquieturum fuisse: non si Europam Asiæ, aut Britannicas insulas Europæ cōiunxisset, sed vlterius semper aliquid à notitia hominum remotum quæsiturum: & si cum alio nemine, cum suo ipsius animo perpetuam ei contentionem futuram fuisse. Quo quidē nomine Indorum sapientes laudo, quorū nonnullos quum aliquando in horto, in quem commentandi causa conuenire solent, sub dio ambulantes offendisset, eos ad Alexandri atque exercitus conspectum nihil aliud fecisse, quàm pedibus terrā quam calcabant pulsasse. Alexandro autem causam eius facti per interpretes interrogāte, ita responderunt, Quoniam, ô rex Alexander, vnusquisque mortalium tantum terræ possidet, quantum hoc est quod calcamus: tu verò homo reliquis similis es, præterquam φ curiosus atque iniquus tam procul à domo tua discesseris, tibi pariter atque aliis negotiū facessens. quū aliquo exiguo ab hinc tēpore moriturus, nō plus terræ sis possessurus, quàm corpori tuo sepeliendo sufficiat. Atque Alexāder quidem sapientum sententiam laudauit: non destitit tamen alia, & quidem iis quæ laudarat cōtraria, persequi. Siquidem & Diogenē Sinopeum in Isthmo admiratus fuisse dicitur, quum illū ad solem stratū apricantémq; offendisset, cū argyraspidū & sociorū manu propius accessisse, rogasséque num aliqua re indigeret: Cui Diogenes nulla se re egere respōdit, simúlq; Alexādrū cū suo comitatu re-

ΑΡΡΙΑΝΟΥ ΙΣΤΟΡΙΩΝ ἈΝΑΒΑΣΕΩΣ Ἀλεξάνδρου,

Βιβλίον ἕβδομον.

A ΩΣ ΔΕ ἘΣ Πασαργάδας τε καὶ ἐς Περσέπολιν ἀφίκετο Ἀλέξανδρος, πόθος καταλαμβάνει αὐτὸν καταπλεῦσαι κατὰ τὸν Εὐφράτην τε καὶ κατὰ τὸν Τίγρητα ἐπὶ τὴν θάλασσαν τὴν Περσικὴν, καὶ τῶν τε ποταμῶν ἰδεῖν τὰς ἐκβολὰς τὰς ἐς τὸν πόντον, καθάπερ τοῦ Ἰνδοῦ, καὶ τὴν ταύτῃ θάλασσαν. οἱ δὲ καὶ τάδε ἀνέγραψαν, ὅτι ἐπενόει Ἀλέξανδρος περιπλεῦσαι τήν τε Ἀραβίαν τὴν πολλὴν, καὶ τὴν Αἰθιόπων γῆν, καὶ τὴν Λιβύην τε καὶ τοὺς Νομάδας, ὑπὲρ τὸν Ἄτλαντα τὸ ὄρος, B ὡς ἐπὶ Γάδειρα ἔσω ἐς τὴν ἡμετέραν θάλασσαν, καὶ τὴν Λιβύην τε καταστρεψάμενος καὶ Καρχηδόνα, οὕτω δὴ τῆς Ἀσίας πάσης δικαίως ἂν βασιλέα καλεῖσθαι. (τοὺς γάρ τοι Περσῶν καὶ Μήδων βασιλέας, οὐδὲ τοῦ πολλοστοῦ μέρους τῆς Ἀσίας ἐπάρχοντας, οὐ σὺν δίκῃ καλεῖν σφᾶς μεγάλους βασιλέας) ἔνθεν δὲ οἱ μὲν λέγουσιν ὅτι ἐς τὸν πόντον τὸν Εὔξεινον ἐσπλεῖν ἐπενόει, ἐς Σκύθας τε καὶ τὴν Μαιῶτιν λίμνην. οἱ δὲ, ὅτι ἐς Σικελίαν τε καὶ ἄκραν Ἰαπυγίαν. ἤδη γὰρ καὶ ὑποκινεῖν αὐτὸν τὸ Ῥωμαίων ὄνομα, προχωροῦν ἐπὶ μέγα. C ἐγὼ δὲ, ὁποῖα μὲν ἦν Ἀλεξάνδρου τὰ ἐνθυμήματα, οὔτε ἔχω ἀτρεκῶς ξυμβαλεῖν, οὔτε μέλει ἔμοιγε εἰκάζειν· ἐκεῖνο δὲ καὶ αὐτὸς ἄν μοι δοκῶ ἰσχυρίσασθαι, ὅτι μικρόν τι καὶ φαῦλον ἐπινοεῖν Ἀλέξανδρον, οὔτε μεῖναι ἂν ἀτρεμοῦντα ἐπ' οὐδενὶ τῶν ἤδη κεκτημένων, οὐδὲ εἰ τὴν Εὐρώπην τῇ Ἀσίᾳ προσέθηκεν, οὐδ' εἰ τὰς Βρεττανῶν νήσους τῇ Εὐρώπῃ, ἀλλὰ ἔτι ἂν ἐπέκεινα ζητεῖν τι τῶν ἠγνοημένων· εἰ καὶ μὴ ἄλλῳ τῳ, ἀλλὰ αὐτόν γε αὑτῷ ἐρίζοντα. καὶ ἐπὶ τῷδε ἐπαινῶ τοὺς σοφιστὰς τῶν D Ἰνδῶν, ὧν λέγουσιν ἔστιν οὓς καταληφθέντας ὑπ' Ἀλεξάνδρου ὑπαιθρίους ἐν λειμῶνι, ἵναπερ αὐτοῖς διατριβαὶ ἦσαν, ἄλλο μὲν οὐδὲν ποιῆσαι πρὸς τὴν ὄψιν αὐτοῦ τε καὶ τῆς στρατιᾶς, κρούειν δὲ τοῖς ποσὶ τὴν γῆν ἐφ' ἧς βεβηκότες ἦσαν. ὡς δὲ ἤρετο Ἀλέξανδρος δι' ἑρμηνέων, ὅ τι νοοῖ αὐτοῖς τὸ ἔργον· τοὺς δὲ ἀποκρίνασθαι ὧδε, ὦ βασιλεῦ Ἀλέξανδρε, ἄνθρωπος μὲν ἕκαστος τοσόνδε τῆς γῆς κατέχει ὅσονπερ τοῦτό ἐστιν ἐφ' ὅτῳ βεβήκαμεν· σὺ δὲ ἄνθρωπος ὢν, παραπλήσιος τοῖς ἄλλοις, πλήν γε δὴ ὅτι πολυπράγμων καὶ ἀτάσθαλος, ἀπὸ τῆς οἰκείας τοσαύτην γῆν ἐπεξέρχῃ, πράγματα ἔχων τε E καὶ παρέχων ἄλλοις· καὶ οὖν καὶ ὀλίγον ὕστερον ἀποθανὼν, τοσοῦτον καθέξεις τῆς γῆς, ὅσον ἐξαρκεῖ ἐντεθάφθαι τῷ σώματι. κἀνταῦθα ἐπῄνεσε μὲν Ἀλέξανδρος τούς τε λόγους καὶ τοὺς εἰπόντας, ἔπρασσε δὲ ὅμως ἄλλα καὶ τἀναντία οἷς ἐπῄνεσεν. ἐπεὶ καὶ Διογένην τὸν ἐκ Σινώπης θαυμάσαι λέγεται ἐν Ἰσθμῷ ἐντυχὼν αὐτῷ κατακειμένῳ ἐν ἡλίῳ, ἐπιστὰς σὺν τοῖς ὑπασπισταῖς καὶ τοῖς πεζεταίροις, καὶ ἐρόμενος εἴ του δέοιτο. ὁ δὲ Διογένης ἄλλου μὲν ἔφη δεῖσθαι οὐδενός,

ἀπὸ τοῦ ἡλίου· ὁ δὲ ἀπελθεῖν ἐκέλευσεν αὐτόν τι καὶ τοὺς σὺν αὐτῷ. οὕτω τοι οὐ πάντη ἔξω ἦν τοῦ ἐπινοεῖν τὰ κρείττω Ἀλέξανδρος, ἀλλ' ἐκ δόξης γὰρ δεινῶς ἐκρατεῖτο. ἐπεὶ καὶ ἐς Τάξιλα αὐτῷ ἀφικομένῳ, καὶ ἰδόντι τῶν σοφιστῶν Ἰνδῶν τοὺς γυμνούς, πόθος ἐγένετο ξυνεῖναί τινα οἱ τῶν ἀνδρῶν τούτων, ὅτι τὴν καρτερίαν αὐτῶν ἐθαύμασε. καὶ ὁ μὲν πρεσβύτατος τῶν σοφιστῶν, ὅτου ὁμιληταὶ οἱ ἄλλοι ἦσαν, Δάνδαμις ὄνομα, οὔτε αὐτὸς ἔφη παρ' Ἀλέξανδρον ἥξειν, οὔτε τοὺς ἄλλους εἴα· ἀλλ' ἀποκρίνασθαι γὰρ λέγεται, ὡς Διὸς υἱὸς καὶ αὐτὸς εἴη, εἴπερ οὖν καὶ Ἀλέξανδρος· καὶ ὅτι οὔτε δέοιτό του τῶν παρ' Ἀλεξάνδρου (ἔχειν γὰρ οἱ εὖ τὰ παρόντα) καὶ ἅμα ὁρᾶν τοὺς ξὺν αὐτῷ πλανωμένους τοσαύτην γῆν καὶ θάλασσαν ἐπ' ἀγαθῷ οὐδενί, μήτε πέρας τι αὐτοῖς γινόμενον τῶν πολλῶν πλανῶν. οὔτ' οὖν ποθεῖν τι αὐτός, ὅτου κύριος ἦν Ἀλέξανδρος δοῦναι· οὔτ' αὖ δεδιέναι, ὅτου κρατοίη ἐκεῖνος, ἐς τὸ εἴργεσθαι. ζῶντι μὲν γάρ οἱ τὴν Ἰνδῶν γῆν ἐξαρκεῖν, φέρουσαν τὰ ὡραῖα· ἀποθανόντι δέ, ἀπαλλαγήσεσθαι οὐκ ἐπιεικοῦς ξυνοίκου τοῦ σώματος. οὔκουν οὐδὲ Ἀλέξανδρον ἐπιχειρῆσαι βιάσασθαι, γνόντα ἐλεύθερον ὄντα τὸν ἄνδρα· ἀλλὰ Κάλανον γὰρ ἀναπεισθῆναι τῶν ταύτῃ σοφιστῶν, ὅντινα μάλιστα δὴ αὐτῶν ἀκράτορα Μεγασθένης ἀνέγραψεν· αὐτούς τε τοὺς σοφιστὰς λέγειν κακίζοντας τὸν Κάλανον, ὅτι ἀπολιπὼν τὴν παρὰ σφίσιν εὐδαιμονίαν, ὁ δὲ δεσπότην ἄλλον ἢ τὸν θεὸν ἐθεράπευε. ταῦτα ἐγὼ ἀνέγραψα, ὅτι καὶ ὑπὲρ Καλάνου ἐχρῆν εἰπεῖν ἐν τῇ περὶ Ἀλεξάνδρου ξυγγραφῇ. μαλακισθῆναι γάρ τι τῷ σώματι τὸν Κάλανον ἐν τῇ Περσίδι γῇ, οὔπω πρόσθεν νοσήσαντα. οὔκουν οὐδὲ δίαιταν διαιτᾶσθαι ἐθέλειν ἀρρώστου ἀνδρός, ἀλλὰ εἰπεῖν γὰρ πρὸς Ἀλέξανδρον, καλῶς αὐτῷ ἔχειν ἐν τῷ τοιῷδε καταστρέψαι, πρίν τινος ἐς πεῖραν ἐλθεῖν παθήματος, ὅ,τι περ ἐξαναγκάσῃ αὐτὸν μεταβάλλειν τὴν πρόσθεν δίαιταν. καὶ Ἀλέξανδρον ἀντιτείνειν μὲν αὐτῷ ἐπὶ πολύ· ὡς δὲ οὐχ ἡττησόμενον ἑώρα, ἀλλὰ ἄλλως ἂν ἀπαλλαγέντα, εἰ μή τις ταύτῃ ὑπείκοι, οὕτω δή, ἀπήγγελλεν αὐτός, κελεῦσαι νῆσαι αὐτῷ πυράν, καὶ ταύτης ἐπιμεληθῆναι Πτολεμαῖον τὸν Λάγου τὸν σωματοφύλακα. οἱ δὲ καὶ πομπήν τινα προπομπεῦσαι καὶ αὐτῷ λέγουσιν ἵππους τε καὶ ἄνδρας, τοὺς μὲν ὡπλισμένους, τοὺς δὲ θυμιάματα παντοῖα τῇ πυρᾷ ἐπιφέροντας. οἱ δὲ καὶ ἐκπώματα χρυσᾶ καὶ ἀργυρᾶ, καὶ ἐσθῆτα βασιλικὴν λέγουσιν ὅτι ἔφερον. αὐτῷ δὲ παρασκευασθῆναι μὲν ἵππον, ὅτι αὐτὸς βαδίζειν ἀδυνάτως εἶχεν ὑπὸ τῆς νόσου· οὐ μὴν δυνηθῆναί γε οὐδὲ τοῦ ἵππου ἐπιβῆναι, ἀλλὰ ἐπὶ κλίνης γὰρ κομισθῆναι φερόμενον, ἐστεφανωμένον τε τῷ Ἰνδῶν νόμῳ, καὶ ᾄδοντα τῇ Ἰνδῶν γλώσσῃ. οἱ δὲ Ἰνδοὶ λέγουσιν ὅτι ὕμνοι θεῶν ἦσαν καὶ αὐτοῖ οἱ ἔπαινοι. καὶ τὸν μὲν ἵππον τοῦτον ὅτου ἐπιβήσεσθαι ἔμελλε (βασιλικὸν ὄντα τῶν Νυσαίων) πρὶν ἀναβῆναι ἐπὶ τὴν πυράν, Λυσιμάχῳ χαρίσασθαι, τῶν τινι θεραπευόντων αὐτὸν ἐπὶ σοφίᾳ. τῶν δὲ δὴ ἐκπωμάτων ἢ στρωμάτων ὅσα ἐμβληθῆναι ἐς τὴν πυρὰν κόσμον αὐτῷ τετάχει Ἀλέξανδρος, ἄλλα ἄλλοις δοῦναι τῶν ἀμφ' αὐτόν. οὕτω δὴ ἐπιβάντα τῇ πυρᾷ, κατακλιθῆναι μὲν ἐν κόσμῳ, ὁρᾶσθαι δὲ πρὸς τῆς στρατιᾶς ξυμπάσης. Ἀλεξάνδρῳ δὲ οὐκ ἐπιεικὲς φανῆναι τὸ θέαμα, ἐπὶ φίλῳ ἀνδρὶ

A cedere iussit, ne obiectu corporũ solis calorẽ interciperẽt. Ita nõ planẽ alienus erat ab optimarũ rerũ cõsideratione, sed gloriæ cupiditas transuersum eum rapiebat. Nã & quũ ad Taxillã vrbẽ venisset, Indorũ sapiẽtes nudos conspicatus, aliquẽ eorũ sibi adiungi optabat, incredibilẽ in eis laborũ tolerãtiam admiratus. At qui inter illos sapientes erat natu maximus, cuius reliqui sectatores erãt, Dandamis nomine, respõdit, neque se ad Alexandrũ venturũ, neque aliis vt irent permissurũ. se enim etiã Iouis filiũ esse, perinde B atque Alexãder. neque vlla re ab Alexãdro egere: iis enim quæ haberet contentũ esse. Addidit præterea videre se, iis qui vnà cũ eo tãtũ terrarũ ac maris peruagati essent, nihil boni propositũ esse, neque vllum erroribus eorũ finẽ statui. Nihil itaque se expetere eorum quæ Alexãder largiri posset: sed nec timere quidẽ ne iis quæ ipse possideret prohiberetur. Quãdiu enim viueret, Indorũ regionem tẽpestiuos statis anni partibus fructus ferentẽ ipsi sufficere: quũ vero mori cõtingeret, se à corpore vt socio nõ satis æquo dis- C cessurum. Quę quũ audisset Alexãder, noluit inuitũ cogere, quod liberũ hominẽ esse intelligeret: Calano tamẽ persuasisse, vni ex sapientum numero: quẽ quidẽ incõtinentẽ fuisse Megasthenes scribit: reliquósq; sapiẽtes indicasse perperã id à Calano factũ fuisse, quod relicta felicitate quam sese cõsecutos cẽsebãt, aliũ dominũ quàm Deũ coleret. Atque hæc quidẽ cõmemoraui, quoniã & Calani mentionẽ fieri oportebat in historia Alexandri. Is nãque quũ in Perside corpore esset imbe- D cillo, qui nunquã antea æger fuerat, nõ patiebatur se ad ægrotantiũ regulã ac dietã curari: quin potius Alexandro dicebat, præclarè secũ agi, quòd in eo statu mori sibi cõtingeret, priusquam aliquod incõmodum experiretur, quod pristinã viuẽdi rationẽ immutare cogeret: Alexãder cõtrà eius sentẽtię acriter reluctabatur. Quũ verò ab instituto deduci non posse cerneret, sed aliud genus mortis quæsiturũ, nisi istud ei cõcederetur, crederet, rogũ ei, vt petierat, accẽdi iussit: e- E iúsq; rei negotiũ dat Ptolemæo Lagi F. corporis custodi. Sũt qui asserãt pompã etiã ab Alexãdro pręmissam fuisse, equósq; & viros, alios quidẽ armatos, alios varij generis odoramẽta in rogũ cõgessisse: alij pocula aurea & argentea, atque adeò vestẽ regiã illatam aiunt. Ipsi verò, quod præ morbo incedere non posset, equũ adductũ fuisse. quũmq; ne equũ quidẽ cõscendere posset, lectica vectũ, atque Indico more coronatũ fuisse, hymnos patria lingua canentẽ: quos quidẽ Indi ipsi laudes deorũ continere dicebãt. Porro equũ quem F fuerat inscẽsurus (erat autẽ regius, ex genere Nysæorũ) priusquã in rogũ se immitteret, Lysimacho cuidã, qui eum sapiẽtiæ nomine obseruarat ac coluerat, dedit. Pocula verò & stragula quę Alexander ornandi eius causã in rogũ cõiici iusserat, aliis atque aliis qui ei aderant distributa sunt. Dehinc conscenso rogo decorè se reclinasse in cõspectu totius exercitus. Alexander indecorum censuit spectaculo interesse, quòd amicus esset:

reliquis summæ admirationi fuit, in mediis flammis corpus non mouens. Simulac verò ij quibus id negotij datum erat ignem rogo immiserût, tubas clanxisse Nearchus tradit, (ita enim ab Alexandro imperatum erat) vniuersúmque exercitum clamores sustulisse, perinde atque quum prælium inire consueuit: elephantos etiam ingentem quendam bellicúmque fremitum edidisse, Calanum cohonestantes. Hæc aliáque huiuscemodi autores fide digni de Calano conscripsere, non inutilia quidem hominibus quibus curæ est intelligere, quàm fortis atque inuictus sit humanus animus, si aliquid sibi firmiter proponat.

Post hæc Alexander Atropatem in satrapatum suum mittit, ipse Susa proficiscitur. Abulitem eiúsque filium Oxathrem, quòd res Susiorum non rectè administrarant, comprehensos necauit. Multa porrò flagitia admissa erant ab iis qui regiones ab Alexãdro debellatas administrabãt, cùm in templa & sepulcra, tum in subditos ipsos. Diuturna enim regis in Indos expeditio fore videbatur: neque verisimile eis fiebat eum ex tot gentibus tótque elephantis sospitem rediturum, sed trans Indum, Hydaspem, Acesinem, atque Hyphasim interiturum. Calamitas etiam illa quæ exercitui apud Gadrosios acciderat, satrapas illius regionis magis exstimularat, vt de ipsius reditu omnem cogitationem deponerent. Porro Alexãder pronior iam ad fidem delationibus adhibendã factus erat, atrocibúsque suppliciis leuiter etiam delinquentes afficiebat, quippe quos maiora delicta animo agitasse cogitabat. Posthæc ad nuptias & suas & amicorum in Susis celebrandas animum conuertit: atque ipse quidem Barsinem ex Darij filiabus natu maximam vxorem duxit, & præter hanc aliam (vt Aristobulus tradit) Parysatin, ex filiabus Ochi natu minimam: sed & antea Roxanem Oxyartis Bactrij filiam duxerat. Drypetim, Darij filiam, vxorisque suę sororẽ Hephæstioni dat. (volebat enim Hephæstionis liberos sibi consobrinos esse) Cratero Amastrinẽ Oxyartis Darij fratris filiam: Perdiccæ, Atropatis Medorum satrapæ filiã: Ptolemæo corporis custodi, atque Eumeni scribæ regio, Artabazi filias: illi quidem Artacamam, huic verò Artonim: Nearcho Spitamenis Bactrij filiam dedit, atque ita reliquis etiam amicis Persarum ac Medorum illustrium filias LXXX matrimonio copulauit. Nuptiæ Persico more celebratæ sunt. sedilia ex ordine iis posita erãt qui vxores ducturi erant, & post conuiuium sponsæ adductæ singulæ suis sponsis assederunt, qui mox dextris datis osculo eas exceperunt, initio à rege facto. cunctorum enim nuptiæ simul agebantur. quod quidem, si quid aliud, populariter atque amicè ab Alexandro factum esse iudicabatur. Sponsi sua quisque sponsa accepta recesserunt: Alexãder dotes omnibus contulit. Nomina præterea reliquorum Macedonum qui Asiaticas vxores duxissent conscribi iussit. numerus decẽ millium fuit:

A γεγενημένον· ἀλλὰ τοῖς γὰρ ἄλλοις θαῦμα παρασχεῖν,
οὐδέν τι παρακινήσαντος ἐν τῷ πυρὶ τοῦ σώματος.
ὡς δὲ τὸ πῦρ ἐς τὴν πυρὰν ἐνέβαλον οἷς προστεταγ-
μένον ἦν, τάς τε σάλπιγγας φθέγξασθαι λέγει Νέαρ-
χος (οὕτως ὑπ' Ἀλεξάνδρου προστεταγμένον) καὶ τὴν στρα-
τιὰν ἐπαλαλάξαι πᾶσαν, ὁποῖόν τι καὶ ἐς τὰς μάχας
ἰοῦσα ἐπηλάλαζε· καὶ τοὺς ἐλέφαντας συνεπηχῆσαι
τὸ ὀξὺ καὶ πολεμικὸν, τιμῶντας Κάλανον. ταῦτα καὶ
τοιαῦτα ὑπὲρ Καλάνου τοῦ Ἰνδοῦ ἱκανοὶ ἀναγεγρά-
φασιν, οὐκ ἀχρεῖα πάντα ἐς ἀνθρώπους, ὅτῳ γνῶ-
B ναι ἐπιμελὲς, ὅτι ὡς καρτερόν τι ἐστὶ καὶ ἀνίκητον
γνώμη ἀνθρωπίνη ὅ,τι περ ἐθέλοι ἐξεργάσασθαι.
Ἐν τούτῳ δὲ Ἀλέξανδρος Ἀτροπάτην μὲν ἐπὶ τὴν
αὐτοῦ σατραπείαν ἐκπέμπει, παρελθὼν ἐς Σοῦσα· Ἀ-
βουλίτην δὲ καὶ τὸν τούτου παῖδα Ὀξάθρην, ὅτι κακῶς
ἐπεμελεῖτο τῶν Σουσίων, συλλαβὼν ἀπέκτεινε. πολλὰ
μὲν δὴ πεπλημμέλητο ἐκ τῶν κατεχόντων τὰς χώ-
ρας ὅσαι δορύκτητοι πρὸς Ἀλεξάνδρου ἐγένοντο, ἔς τε
τὰ ἱερὰ καὶ τάφους, καὶ αὐτοὺς τοὺς ὑπηκόους· ὅτι χρό-
νιος ὁ εἰς Ἰνδοὺς στόλος ἐγεγένητο τῷ βασιλεῖ, καὶ οὐ
C πιστὸν ἐφαίνετο ἀπονοστήσειν αὐτὸν ἐκ τοσῶνδε ἐθνῶν,
καὶ τοσῶνδε ἐλεφάντων, ὑπὲρ τὸν Ἰνδόν τε καὶ τὸν Ὑδά-
σπην, καὶ τὸν Ἀκεσίνην καὶ τὸν Ὕφασιν, φθειρόμενον. καὶ
αἱ ἐν Γαδρωσίοις δὲ αὐτῷ ξυμφοραὶ ξυνενεχθεῖσαι
ἔτι μᾶλλον ἐπῆραν τοὺς ἐν ταύτῃ σατραπεύοντας καὶ
καταφρονῆσαι αὐτοῦ τῆς οἴκοι ἀπονοστήσεως. οὐ μὴν
ἀλλὰ καὶ αὐτὸς Ἀλέξανδρος ὀξύτερος λέγεται γενέσθαι
ἐν τῷ τότε ἐς τὸ πιστεῦσαί τε τοῖς ἐπικαλουμένοις, ὡς
πιθανοῖς δὴ ἐν παντὶ οὖσι· καὶ ἐπὶ τὸ τιμωρήσασθαι
μεγάλως τοὺς ἐπὶ μικροῖς ἐξελεγχθέντας, ὅτι καὶ
D τὰ μεγάλα ἂν ἐδόκουν αὐτῷ τῇ αὐτῇ γνώμῃ ἐξερ-
γάσασθαι. ἐν δὲ καὶ γάμους ἐποίησεν ἐν Σούσοις ἑαυτοῦ
τε καὶ τῶν ἑταίρων· αὐτὸς μὲν τὴν Δαρείου θυγατέ-
ρα τὴν πρεσβυτάτην Βαρσίνην ἠγάγετο. ὡς δὲ λέ-
γει Ἀριστόβουλος, καὶ ἄλλην πρὸς ταύτῃ τὴν Ὤ-
χου θυγατέρα τὴν νεωτάτην Παρύσατιν. ἤδη δὲ ἦν
αὐτῷ ἠγμένη καὶ ἡ Ὀξυάρτου τοῦ Βακτρίου παῖς Ῥω-
ξάνη· Δρύπετιν δὲ Ἡφαιστίωνι δίδωσι, Δαρείου παῖ-
δα, καὶ ταύτην ἀδελφὴν τῆς αὐτοῦ γυναικὸς (ἤθε-
λεν γάρ οἱ ἀνεψιοὺς τῶν παίδων γενέσθαι τοὺς Ἡφαιστίω-
E νος παῖδας) Κρατερῷ δὲ Ἀμαστρίνην, τὴν Ὀξυάρτου
τοῦ Δαρείου ἀδελφοῦ παῖδα· Περδίκκᾳ δὲ τὴν Ἀτρο-
πάτου τοῦ Μηδίας σατράπου παῖδα ἔδωκε· Πτολε-
μαίῳ δὲ τῷ σωματοφύλακι, καὶ Εὐμενεῖ τῷ γραμ-
ματεῖ τῷ βασιλικῷ, τὰς Ἀρταβάζου παῖδας· τῷ μὲν
Ἀρτακάμαν, τῷ δὲ Ἄρτωνιν· Νεάρχῳ δὲ τὴν Σπιτα-
μένους τοῦ Βακτρίου παῖδα. ὡσαύτως δὲ καὶ τοῖς ἄλ-
λοις ἑταίροις τὰς δοκιμωτάτας Περσῶν τε καὶ Μή-
δων παῖδας, ἐς ὀγδοήκοντα. οἱ γάμοι δὲ ἐποιήθησαν νό-
μῳ τῷ Περσικῷ· θρόνοι ἐτέθησαν τοῖς νυμφίοις ἐφε-
F ξῆς, καὶ μετὰ τὸν πότον ἧκον αἱ γαμούμεναι, καὶ πα-
ρεκαθέζοντο ἑκάστη τῷ ἑαυτῆς. οἱ δὲ ἐδεξιώσαντό τε
αὐτὰς καὶ ἐφίλησαν· πρῶτος δὲ ὁ βασιλεὺς ἦρξεν. ἐν
τῷ αὐτῷ γὰρ πάντων ἐγίγνοντο οἱ γάμοι. καὶ τοῦτο, εἴ-
περ τι ἄλλο, ἔδοξε δημοτικόν τε καὶ φιλέταιρον πρᾶ-
ξαι Ἀλέξανδρος. οἱ δὲ παραλαβόντες ἀπῆγον τὴν ἑαυ-
τοῦ ἕκαστος· προῖκας δὲ ξυμπάσαις ἐπέδωκεν Ἀλέξαν-
δρος. καὶ ὅσοι δὲ ἄλλοι ἠγμένοι ἦσαν Μακεδόνες τῶν
Ἀσιανῶν τινας γυναικῶν, ἀπογραφῆναι ἐκέλευσε καὶ τούτων τὰ ὀνόματα, καὶ ἐγένοντο ὑπὲρ τοὺς μυρίους·

καὶ τούτοις δωρεαὶ Ἀλεξάνδρου ἐδόθησαν ἐπὶ τοῖς γάμοις. καὶ τὰ χρέα ἐπιλύσασθαι τῆς στρατιᾶς ὅσοις χρέα ἦν, ἐν καιρῷ οἱ ἔδοξε. καὶ κελεύει ἀπογράφεσθαι ὁπόσον ὀφείλει ἕκαστος, ὡς ληψομένους. καὶ τὰ μὲν πρῶτα ὀλίγοι ἀπέγραψαν σφῶν τὰ ὀνόματα, δεδιότες ἐξ Ἀλεξάνδρου μὴ πεῖρα αὕτη εἴη καθιεμένη, ὅτῳ οὐκ ἀποχρῶσα ἡ μισθοφορὰ τῶν στρατιωτῶν ἐστι, καὶ ὅτῳ πολυτελὴς ἡ δίαιτα· ὡς δὲ ἐξηγγέλλετο ὅτι οὐκ ἀπογράφουσι σφᾶς οἱ πολλοί, ἀλλ' ἐπικρύπτουσιν ὅτῳ τι εἴη συμβόλαιον, τὴν μὲν ἀπιστίαν τῶν στρατιωτῶν ἐκάκισεν· (οὐ γὰρ χρῆναι οὔτ' οὖν τὸν βασιλέα ἄλλο τι ἢ ἀληθεύειν πρὸς τοὺς ὑπηκόους, οὔτε τῶν ἀρχομένων τινὰ ἄλλο τι ἢ ἀληθεύειν δοκεῖν τὸν βασιλέα) καταθεὶς δὲ τραπέζας ἐν τῷ στρατοπέδῳ, καὶ ἐπὶ τούτων χρυσίον, καὶ τοὺς ἐπιμελησομένους τῆς δόσεως ἑκάστοις, ὅστις συμβόλαιον ἐπεδείκνυτο, ἐπιλύεσθαι τὰ χρέα ἐκέλευεν, οὐκ ἀπογραφομένους ἔτι τὰ ὀνόματα. καὶ οὕτω δὴ ἐπίστευσάν τι ἀληθεύειν Ἀλέξανδρον· καὶ σὺν χάριτι μείζονι ἐγίγνετο αὐτοῖς τὸ μὴ γνωσθῆναι μᾶλλόν τι, ἢ τὸ παύσασθαι ὀφείλοντας. λέγεται δὲ γενέσθαι ἡ δόσις αὕτη τῇ στρατιᾷ ἐς τάλαντα δισμύρια. ἔδωκε δὲ καὶ δῶρα ἄλλοις ἄλλα, ὅπως τις κατ' ἀξίωσιν ἐτιμᾶτο, ἢ κατ' ἀρετήν, εἴ τις ἐπιφανὴς ἐγεγόνει ἐν τοῖς κινδύνοις. καὶ ἐστεφάνωσε χρυσοῖς στεφάνοις τοὺς ἀνδραγαθίᾳ διαπρέποντας· πρῶτον μὲν Πευκέσταν τὸν ὑπερασπίσαντα· ἔπειτα Λεοννάτον, καὶ τοῦτον ὑπερασπίσαντα, καὶ διὰ τοὺς ἐν Ἰνδοῖς κινδύνους, καὶ τὴν ἐν Ὤροις νίκην γενομένην, ὅτι παραταξάμενος σὺν τῇ ὑπολειφθείσῃ δυνάμει πρὸς τοὺς νεωτερίζοντας τῶν τε Ὠρειτῶν καὶ τῶν πλησίον τούτοις ᾠκισμένων, τῇ τε μάχῃ ἐκράτησε, καὶ τἆλλα καλῶς ἔδοξε τὰ ἐν Ὤροις κοσμῆσαι. ἐπὶ τούτοις δὲ Νέαρχον ἐπὶ τῷ περίπλῳ τῷ ἐκ τῆς Ἰνδῶν γῆς κατὰ τὴν μεγάλην θάλασσαν, ἐστεφάνωσε· καὶ γὰρ καὶ οὗτος ἀφιγμένος ἤδη ἐς Σοῦσα ἦν· ἐπὶ τούτοις δὲ, Ὀνησίκριτον τὸν κυβερνήτην τῆς νεὼς τῆς βασιλικῆς· ἔτι δὲ Ἡφαιστίωνα καὶ τοὺς ἄλλους σωματοφύλακας. ἧκον δὲ αὐτῷ καὶ οἱ σατράπαι, οἱ ἐκ τῶν πόλεών τε τῶν νεοκτίστων, καὶ τῆς ἄλλης γῆς τῆς δορυαλώτου, παῖδας ἡβάσκοντας ἤδη ἐς τρισμυρίους ἄγοντες, τὴν αὐτὴν ἡλικίαν γεγονότας (οὓς καὶ ἐπιγόνους ἐκάλει Ἀλέξανδρος) κεκοσμημένους Μακεδονικοῖς ὅπλοις, καὶ τὰ πολέμια ἐς τὸν τρόπον τὸν Μακεδονικὸν ἠσκημένους. καὶ οὗτοι ἀφικόμενοι λέγονται ἀνιᾶσαι Μακεδόνας, ὡς πάντα δὴ μηχανωμένου Ἀλεξάνδρου ὑπὲρ τοῦ μηκέτι ὡσαύτως δεῖσθαι Μακεδόνων. εἶναι γὰρ οὖν καὶ Μηδικὴν τὴν Ἀλεξάνδρου στολὴν *ἄλογον οὐ σμικρὸν Μακεδόσιν ὁρωμένην. καὶ τοὺς γάμους ἐν τῷ νόμῳ τῷ Περσικῷ ποιηθέντας, οὐ πρὸς θυμοῦ γενέσθαι τοῖς πολλοῖς αὐτῶν, οὐδὲ τῶν γημάντων ἔστιν οἷς, καίτοι τῇ ἰσότητι τῇ ἐς τὸν βασιλέα μεγάλως τετιμημένοις. Πευκέστας τε ὁ Περσῶν σατράπης τῇ τε σκευῇ καὶ τῇ φωνῇ περσίζων ἐλύπει αὐτούς, ὅτι τῷ βαρβαρισμῷ αὐτοῦ ἔχαιρεν Ἀλέξανδρος· καὶ οἱ Βακτρίων δὲ καὶ οἱ Σογδιανῶν καὶ Ἀραχωτῶν ἱππεῖς, καὶ Ζαράγγων δὲ καὶ Ἀρείων, καὶ Παρθυαίων, καὶ ἐκ Περσῶν οἱ Εὐάκαι καλούμενοι ἱππεῖς, καταλοχισθέντες εἰς τὴν ἵππον τὴν ἑταιρικήν,

A & his etiam sponsalia munera ab Alexādro data sunt. Ad hæc opportunum ei visum est quidquid æris alieni milites conflauerant dissoluere. Quúmque quantum quisque deberet ad se referri iussisset, vt pecuniam acciperent, initio quidem pauci nomina sua conscribi passi sunt, veriti ne Alexander id eo cōsilij faceret, vt exploraret quibus militib⁹ ob immoderatos sumptus quoa faceret stipendium non sufficeret: posteaquam verò renūtiatum ei est plerosque nomina dare nolle, sed suas vnumquenq; rationes & con- B tractus occultare, militum diffidentiam reprehendit (dicens non debere regem erga subditos suos alium quàm veracem esse, neque quenquam subditorum aliter affectū esse debere, quàm vt regem veracem esse credat) deinde mensis per castra dispositis, pecuniáque iis imposita, & constitutis qui largitionem illam administrarent, omnium qui rationes contractúsque suos adferrent nomina dissolui iussit, ne nominibus quidem C debitorum conscriptis: ac tum demum veracem Alexandrum crediderunt, gratiúsque eis accidit ignorari nomina, quàm debito liberari. Ea largitio exercitui facta XX M talentûm fuisse dicitur. Ad hæc alia aliis pro vniuscuiusq; dignitate dona dedit, aut pro virtute qua quis in periculis eminuisset. Eos verò qui præclarum aliquod facinus edidissent aureis coronis donauit. ac primùm quidem Peucestam qui scuto eum protexerat: deinde Leonnatum, qui etiam cum propugnarat, & ob pericula apud Indos adita, & D victoriam apud Oros partam, quódq; cum copiis suis in aciem progressus, Oritarum iisque finitimorum populorum motus defectionémque compescuisset & prælio superasset, multáque alia apud Oros præclarè gessisset. Dehinc Nearchum, quòd classem ex Indorum regione in Oceanum duxisset, coronauit. nam & hic iam Susa peruenerat. Post hunc Onesicritum gubernatorem nauis regiæ: deinde Hephæstionem aliósque corporis custodes. Post hæc satrapæ nouarū vrbium abs se conditarum, aliarúmque pro- E uinciarum quas debellarat, ad Alexandrum venerunt, XXX M adolescentum pubescentium & æqualium ducentes, (quos Alexander Epigonos siue * posteros suos vocabat), omnes Macedonicis armis instructos, & ad militiā Macedonico more exercitatos. Horum aduentū Macedones ægrè tulisse dicuntur, vtpote machinante omnibus modis Alexandro, ne in posterum perinde Macedonibus egeret. Improbari enim eis vehementer, quòd stola Medica Alexandrum indutū F cernerēt: quódque nuptiæ Persico more celebratæ essent, multis etiam eorum qui vxores duxerant displicuisse: tametsi æqualitate ac societate regiarum nuptiarum vehementer cohonestati fuissent. Malè etiam eos habebat, quòd Peucestas Persarum satrapa cultu ipso atque sermone Persizaret, quódque Alexāder barbarica illa affectatione delectaretur. præterea & Bactriani, Sogdiani, Arachoti, Zarangi, Arij, Parthi, & qui ex Persis Euacæ vocantur equites, amicorum equitatui accensi

Fac. Successores.

Vet. cod. ἄλγο.

permistiq; essent, quotquot dignitate aut corporis præstãtia aut virtute aliqua præditi iudicarentur. adhæc quòd quinta equitum præfectura accessisset, nõ quidem tota solis barbaris constans, sed quòd vniuerso equitatu aucto, nõnulli barbari in eam admissi essent. atque agemati quidem accensi fuissent Cophes Artabazi f. Hydarnes, Artiboles, Mazęi filij, Phradasmenes, & Phrataphernis Parthorum atque Hyrcaniæ satrapæ filij: Itanes Oxyartis filius, & Roxanes Alexandri vxoris frater: AEgobares, eiúsq; frater Mithrobæus: quódque horum dux esset Hydaspes Bactrianus. & quòd his Macedonicæ hastæ loco barbaricorum iaculorum datæ essent. Hęc omnia Macedones periniquo animo ferebant, quòd Alexander in barbaricos planè mores abire videretur, Macedonum verò instituta ipsósq; adeò Macedones despectui haberet. Post hæc Alexander pedestris exercitus maiorem partem Hephæstioni in Persicum mare ducendam cõmittit. Ipse verò classe in Susiorum regionem appulsa, cõscensis nauibus cũ argyraspidibus & agemate, ac parte equitum amicorum per Eulęum amnem ad mare nauigauit. Quũmque iam non procul ab ostiis quibus in mare fertur abesset, plerisq; nauibus atque iis quæ quassatæ erant ibi relictis, ipse cum velocioribus ab Eulæo amne per mare ad Tigritis ostia contendit: aliquæ naues per Eulæum aduectę in alueum qui ex Tigrite in Eulæum amnem ducitur, in Tigrim deuectæ sunt. Nam ex duobus fluuiis, Euphrate nimirum & Tigri, qui Assyriam interiectam terminant (vnde & Mesopotamia ab indigenis vocata est) Tigris quidem Euphrate multò humilior multos alueos ex Euphrate in se recipit: multos etiã alios fluuios admittens, & ex eis auctus in pontum Persicum fertur: magnus ipse, neque vsquam ad ostium maris vsque vado transmeabilis, quandoquidem nihil ex eo flumine in terram diffunditur quod eius profunditatẽ imminuat. Est enim ea parte terra altior quàm aqua. neque hic fluuius in alios alueos aut alia flumina diffunditur, sed potius in se recipit: terram verò ipse non irrigat. At Euphrates per altiora loca labitur, & passim suis aquis terræ quam alluit altitudinem exæquat, multíque ex eo alui deriuantur: alij quidem perennes, ex quibus vtriusque ripæ accolæ aquam petunt, alij certo tempore fiunt, quum aquæ ad irrigandam terram inopia premuntur (rarò enim iis in locis imbres è cœlo cadunt) quò fit vt in aquam non omnino magnam, & vadosam alioqui, Euphrates desinat. Alexander circumuectus mari, quidquid spatij inter Eulæum amnem & Tigrim Persici sinus littus continet, per Tigrim ad castra nauigauit, vbi Hephæstion cum omnibus copiis consederat. Inde rursus Opim, vrbem ad Tigrim sitam profectus est, atq; inter nauigandum cataractas omnes tolli amnémque exęquari iubet. quas quidem cataractas Persæ confecerant, ne quis è mari nauali classe in

A ὅσοι αὐτῶν κατ' ἀξίωσιν καὶ κάλλει τοῦ σώματος ἢ τῇ
ἄλλῃ ἀρετῇ ὑπερφαίνοντες ἐφαίνοντο. καὶ πέμπτη δὲ ἐπὶ
τούτοις ἱππαρχία προσγενομένη, οὐ βαρβαρικὴ ἡ
πᾶσα, ἀλλὰ ἐπαυξηθέντος γὰρ τοῦ παντὸς ἱππικοῦ, κα-
τελέγησαν ἐς αὐτὸ τῶν βαρβάρων· τῷ, τε ἀγήματι
προσκαταλεγέντες Κωφής τε ὁ Ἀρταβάζου, καὶ Ὑ-
δάρνης καὶ Ἀρτιβόλης, οἱ Μαζαίου· καὶ Φραδασμένης,
καὶ οἱ Φραταφέρνου τοῦ Παρθυαίων καὶ Ὑρκανίας σα-
τράπου παῖδες· καὶ Ἰτάνης Ὀξυάρτου μὲν παῖς, Ῥωξά-
νης δὲ τῆς γυναικὸς Ἀλεξάνδρου ἀδελφός· καὶ Αἰγο-
βάρης, καὶ ὁ τούτου ἀδελφὸς Μιθροβαῖος· καὶ ἡγε-
B μὼν ἐπὶ τούτοις ἐπισταθεὶς Ὑδάσπης ὁ Βάκτριος.
καὶ τούτοις δόρατα Μακεδονικὰ ἀντὶ τῶν βαρβαρι-
κῶν μεσαγκύλων δοθέντα. ταῦτα πάντα ἐλύπει τοὺς
Μακεδόνας, ὡς πάντη δὴ βαρβαρίζοντος τῇ γνώμῃ
Ἀλεξάνδρου, τὰ δὲ Μακεδονικὰ νόμιμά τε καὶ αὐτοὺς
Μακεδόνας ἐν ἀτίμῳ χώρᾳ ἄγοντος. Ἀλέξανδρος δὲ
τῆς μὲν πεζῆς στρατιᾶς τὴν πολλὴν Ἡφαιστίωνα ἄγειν
ἐκέλευεν ἔστε ἐπὶ τὴν θάλασσαν τὴν Περσικήν· αὐ-
τὸς δὲ, ἀναπλεύσαντος αὐτῷ τοῦ ναυτικοῦ ἐς τὴν Σου-
σίαν γῆν, ἐπιβὰς τῶν νεῶν ξὺν τοῖς ὑπασπισταῖς τε καὶ
C τῷ ἀγήματι, καὶ τῶν ἱππέων τῶν ἑταίρων ἀναβιβα-
σάμενος οὐ πολλούς, κατέπλει κατὰ τὸν Εὐλαῖον πο-
ταμὸν ὡς ἐπὶ θάλασσαν. ἤδη δὲ πλησίον ὢν τῆς ἐκβο-
λῆς τῆς ἐς τὸν πόντον, τὰς μὲν πλείονάς τε καὶ τὰς πο-
νηρὰς τῶν νεῶν καταλείπει αὐτοῦ· αὐτὸς δὲ ταῖς μά-
λιστα ταχυναυτούσαις παρέπλει ἀπὸ τοῦ Εὐλαίου πο-
ταμοῦ κατὰ τὴν θάλασσαν, ὡς ἐπὶ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Τί-
γρητος. αἱ δὲ ἄλλαι αὐτῷ νῆες ἀνακομισθεῖσαι κατὰ τὸν
Εὐλαῖον ἔστ' ἐπὶ τὴν διώρυχα ἣ τέτμηται ἐκ τοῦ Τί-
γρητος ἐς τὸν Εὐλαῖον, ταύτῃ διεκομίσθησαν ἐς τὸν Τίγρη-
τα. τῶν γὰρ δὴ ποταμῶν τοῦ τε Εὐφράτου καὶ τοῦ Τίγρη-
D τος, οἳ τὴν μέσην σφῶν Ἀσσυρίαν ἀπείργουσιν (ὅθεν καὶ
τὸ ὄνομα Μεσοποταμία πρὸς τῶν ἐπιχωρίων κληΐζεται)
ὁ μὲν Τίγρης πολύ τι ταπεινότερος ῥέων τοῦ Εὐφράτου,
διώρυχάς τε πολλὰς ἐκ τοῦ Εὐφράτου ἐς αὐτὸν δέχεται,
καὶ πολλοὺς ἄλλους ποταμοὺς παραλαβών, καὶ ἐξ αὐτῶν
αὐξηθεὶς ἐσβάλλει ἐς τὸν πόντον τὸν Περσικόν, μέγας τε καὶ
οὐδαμοῦ διαβατὸς ἔστε ἐπὶ τὴν ἐκβολήν, καθότι οὐ
καταναλίσκεται αὐτοῦ οὐδὲν ἐς τὴν χώραν. ἔστι γὰρ μετεω-
ροτέρα ἡ ταύτῃ γῆ τοῦ ὕδατος· οὐδὲ ἐκδίδωσιν οὗτος
κατὰ τὰς διώρυχας, οὐδὲ ἐς ἄλλον ποταμόν, ἀλλὰ δέχε-
E ται γὰρ ἐκείνους μᾶλλον· ἄρδεσθαί τε ἀφ' αὐτοῦ τὴν χώ-
ραν οὐδαμῇ παρέχει. ὁ δὲ Εὐφράτης μετέωρός τε ῥεῖ καὶ
ἰσοχείλης πανταχοῦ τῇ γῇ, καὶ διώρυχές τε πολλαὶ ἀπ'
αὐτοῦ πεποίηνται· αἱ μὲν ἀέναοι, ἀφ' ὧν ὑδρεύονται οἱ
παρ' ἑκάτερα ᾠκισμένοι· τὰς δὲ καὶ πρὸς καιρὸν ποιοῦν-
ται, ὁπότε σφίσιν ὕδατος ἐνδεὴς ἔχοι, ἐς τὸ ἐπάρδειν
τὴν χώραν (οὐ γὰρ ὕεται τὸ πολὺ ἡ γῆ αὕτη ἐξ οὐρανοῦ)
καὶ οὕτως ἐς οὐ πολὺ ὕδωρ ὁ Εὐφράτης τελευτῶν, καὶ
τεναγῶδες ἐς τοῦτο, οὕτως ἀποπαύεται. Ἀλέξανδρος
δὲ περιπλεύσας κατὰ τὴν θάλασσαν, ὅσον μεταξὺ τοῦ τε
F Εὐλαίου ποταμοῦ καὶ τοῦ Τίγρητος ἐπεῖχεν ὁ αἰγιαλὸς
τοῦ κόλπου τοῦ Περσικοῦ, ἀνέπλει κατὰ τὸν Τίγρητα ἔστε
ἐπὶ τὸ στρατόπεδον, ἵνα Ἡφαιστίων αὐτῷ τὴν δύναμιν
πᾶσαν ἔχων ἐστρατοπεδεύκει. ἐκεῖθεν δὲ αὖθις ἔπλει
ἐς Ὦπιν, πόλιν ἐπὶ τοῦ Τίγρητος ᾠκισμένην. ἐν δὲ τῷ
ἀνάπλῳ, τοὺς καταρράκτας τοὺς κατὰ τὸν ποταμὸν ἀφα-
νίζων, ὁμαλὸν πάντῃ ἐποίει τὸν ῥοῦν, οἳ δὴ ἐκ Περσῶν πεποιημένοι ἦσαν, ὡς μή τινα ἀπὸ θαλάσσης ἀνα-

ἀναπλεῦσαι εἰς τὴν χώραν αὐτῶν νηΐτῃ στόλῳ κρατήσαντα. ταῦτα δὲ μεμηχάνητο ἅτε δὴ οὐ ναυτικοῖς τοῖς Πέρσαις. οὕτω δὴ συνεχεῖς οἱ καταρράκται πεποιημένοι ἄπορον τὸν ἀνάπλουν ἐποίουν τὸν κατὰ τὸν Τίγρητα. Ἀλέξανδρος δὲ οὐκ ἔφη τῶν κρατούντων τοῖς ὅπλοις εἶναι τὰ τοιαῦτα σοφίσματα. οὔκουν πρὸς αὐτοῦ ἐποιεῖτο ταύτην τὴν ἀσφάλειαν, ἣν ἵνα ἔργῳ οὐδὲ λόγου ἀξίαν ἀπέφηνε, οὐ χαλεπῶς διαλύσας τῶν Περσῶν τὰ σπουδάσματα. ὡς δὲ ἐς τὴν Ὦπιν ἀφίκετο, ξυναγαγὼν τοὺς Μακεδόνας, προεῖπεν ὅτι τοὺς ὑπὸ γήρως ἢ πηρώσεως τοῦ σώματος ἀχρείους ἐς τὰ πολέμια ὄντας, παραλύει μὲν τῆς στρατιᾶς, ἀποπέμπει δὲ ἐς τὰ σφέτερα ἤθη· ἐπιδώσει δὲ μένουσιν, ὅσα αὐτούς τε ζηλωτοτέρους ποιήσει τοῖς οἴκοι, καὶ τοὺς ἄλλους Μακεδόνας ἐξορμήσει ἐς τὸ ἐθέλειν τῶν αὐτῶν κινδύνων τε καὶ πόνων μετέχειν. Ἀλέξανδρος μὲν ὡς χαριούμενος δῆθεν τοῖς Μακεδόσι, ταῦτα ἔλεγεν· οἱ δὲ, ὡς ὑπερορώμενοί τε ἤδη πρὸς Ἀλεξάνδρου, καὶ ἀχρεῖοι πάντῃ ἐς τὰ πολέμια νομιζόμενοι, οὐκ ἀλόγως αὖ τῷ λόγῳ ἠχθέσθησαν τῷ πρὸς Ἀλεξάνδρου λεχθέντι κατὰ τὴν στρατιὰν ταύτην πᾶσαν· πολλοῖς καὶ ἄλλοις ἀχθεσθέντες, ὅτι πολλάκις ἤδη ἐλύπει αὐτοὺς ἥ τε ἐσθὴς ἡ Περσικὴ ἐς τοῦτο φέρουσα, καὶ τῶν ἐπιγόνων τῶν βαρβάρων τὰ Μακεδονικὰ ἤθη κόσμησις καὶ ἀνάμιξις τῶν ἀλλοφύλων ἱππέων ἐς τὰς τῶν ἑταίρων τάξεις. οὔκουν σιγῇ ἔχοντες ἐκαρτέρησαν, ἀλλὰ πάντας γὰρ ἀπαλλάττειν τῆς στρατιᾶς ἐκέλευον, αὐτὸν δὲ μετὰ τοῦ πατρὸς στρατεύεσθαι· τὸν Ἄμμωνα δὴ τῷ λόγῳ ἐπικερτομοῦντες. ταῦτα ἀκούσας Ἀλέξανδρος (ἦν γὰρ δὴ ὀξύτερός τε ἐν τῷ τότε, καὶ ἀπὸ τῆς βαρβαρικῆς θεραπείας οὐκέτι ὡς πάλαι ἐπιεικὴς ἐς τοὺς Μακεδόνας) καταπηδήσας σὺν τοῖς ἀμφ᾽ αὐτὸν ἡγεμόσιν ἀπὸ τοῦ βήματος, ξυλλαβεῖν τοὺς ἐπιφανεστάτους τῶν ταραξάντων τὸ πλῆθος κελεύει· αὐτὸς τῇ χειρὶ δεικνύων τοῖς ὑπασπισταῖς, οὕστινας χρὴ ξυλλαμβάνειν· καὶ ἐγένοντο οὗτοι ἐς τρεισκαίδεκα. τούτους μὲν δὴ ἀπάγειν κελεύει τὴν ἐπὶ θανάτῳ. ὡς δὲ κατεσιώπησαν οἱ ἄλλοι ἐκπλαγέντες, ἀναβὰς αὖθις ἐπὶ τὸ βῆμα, ἔλεξεν ὧδε, Οὐχ ὑπὲρ τοῦ καταπαῦσαι ὑμῶν τὴν οἴκαδε ὁρμὴν, ὦ Μακεδόνες, λεχθήσεταί μοι ὁ λόγος, (ἔξεστι γὰρ ὑμῖν ἀπιέναι ὅποι βούλεσθε, ἐμοῦ γε ἕνεκα) ἀλλ᾽ ὡς γνῶναι ὑμᾶς πρὸς ὁποίους τινὰς ὑμᾶς ὄντας ὁποῖοί τινες αὐτοὶ γενόμενοι ἀπαλλάσσεσθε. καὶ πρῶτά γε ἀπὸ Φιλίππου τοῦ πατρὸς, ἥπερ καὶ εἰκὸς, τοῦ λόγου ἄρξομαι. Φίλιππος γὰρ παραλαβὼν ὑμᾶς πλανήτας καὶ ἀπόρους, ἐν διφθέραις τοὺς πολλοὺς νέμοντας ἀνὰ τὰ ὄρη πρόβατα ὀλίγα, καὶ ὑπὲρ τούτων κακῶς μαχομένους Ἰλλυριοῖς τε καὶ Τριβαλλοῖς, καὶ τοῖς ὁμόροις Θρᾳξὶ, χλαμύδας μὲν ὑμῖν ἀντὶ τῶν διφθερῶν φορεῖν ἔδωκε, κατήγαγε δὲ ἐκ τῶν ὀρῶν ἐς τὰ πεδία, ἀξιομάχους καταστήσας τοῖς προσχώροις τῶν βαρβάρων, ὡς μὴ χωρίων ἔτι ὀχυρότητι πιστεύοντας μᾶλλον ἢ τῇ οἰκείᾳ ἀρετῇ σώζεσθαι· πόλεών τε οἰκήτορας ἀπέφηνε, καὶ νόμοις καὶ ἤθεσι χρηστοῖς ἐκόσμησεν· αὐτῶν δὲ ἐκείνων τῶν βαρβάρων, ὑφ᾽ ὧν πρόσθεν ἤγεσθε καὶ ἐφέρεσθε αὐτοί τε καὶ τὰ ὑμέτερα, ἡγεμόνας κατέστησεν ἐκ δούλων καὶ ὑπηκόων· καὶ τῆς Θρᾴκης

eorum regionem penetraret. atque ita confectæ erãt à Persis, quòd rei nauticę periti nõ essent, & cataractarum frequentia difficilē admodum nauigationem faceret. Alexander huiusmodi inuenta esse dicebat hominū qui armis parum valerent. Neque verò eam munitionem sibi obtinēdam putauit, quam reuera nullius momenti esse statuebat, Persarúmque molitiones paruo negotio deleuit. Opim quum venit, conuocatis Macedonibus pronuntiauit, se omnes eos qui vel ætate vel membrorum mutilatione inutiles ad pugnam facti essent missos ab exercitu facere, & in domos suas redeundi potestatem dare: qui verò voluntariè manerent, tantum se largiturum, vt meritò aliis qui domi desideant, inuidiosi sint futuri, aliósque Macedones excitaturi vt libenter vnà cum eis pericula ac labores adeant. Atque hæc quidē Alexander animo gratificandi Macedonibus dicebat: ipsi, ita interpretati, acsi ab Alexandro despicerentur inutiléſque ad res bellicas iudicarentur, vehementer ea oratione commoti sunt, qua Alexãder ad vniuersum exercitum vsus fuerat. Accedebant & aliæ indignationis causæ, quòd iam sæpenumero eos offenderat Persica vestis eodem pertinēs, & ornatus Macedonic⁹ barbaris adolescentibus, quos Posteros suos vocabat, concessus, deinde peregrini equites, amicorum cohortibus accensi & permisti. Non igitur iam amplius silentium tenuerunt, sed omnes militiæ sacramento absolui petierunt. adiicientes, vt cum patre suo bellum gereret, Ammonem iis verbis sugillantes. Quæ quum audisset Alexander (erat enim iam magis solito ad iram procliuis, atque ob barbaricum comitatum non ita atque olim erga Macedonas facilis atque humanus) confestim cum ducibus qui eum circūstabant è solio prosiliens, præcipuos eorum qui multitudinem ad seditionem concitabant cōprehendi iubet, argyraspidibus manu designans quósnam capi vellet: tredecim hi fuere. quos statim ad supplicium rapi iubet. Quo facto quum reliqui attoniti silentium fecissent, conscenso rursus solio, in hūc modum orsus est, Non sum facturus verba, Macedones, vt vos ab ista domum redeundi cupiditate demoueam (siquidem per me integrū vobis est quò libuerit abire) sed vt intelligatis, quid ego vobis præstiterim, & qualem vos mihi vicem rependentes discedatis. Ac primùm à Philippo patre (vt par est) ordiar. Philippus enim vos incertis sedibus errantes atque inopes, & plerosque sub pellibus degētes, exiguósque ouium greges in montibus pascentes, ac pro iis parum feliciter aduersus Illyrios, Triballos, & finitimos Thracas bellum gerentes, pro pellibus chlamydes gestandas dedit, ex montibus in planitiem deduxit, paréſque hostibus ad pugnandum effecit, vt non tam in locorū munitione deinceps, quàm in vestra virtute salutem collocaretis: vrbes vobis habitandas dedit, optimisq; legibus atque institutis ornauit. Idem vobis in eos ipsos barbaros qui vos assiduis populationib⁹ lacessebãt, imperiū acquisiuit, & dominos è seruis effecit: magnā Thracię

partē Macedoniæ adiecit, oppidisq; ad maritimam oram peropportunis in potestatem suam redactis, commerciorum facultatem aperuit, & tutas metallorum fodinas suppeditauit. Thessalos præterea, quorum metu olim exanimati eratis, vestro imperio subiecit: gente Phocēsium afflicta, aditum in Græciam amplū & expeditū pro angusto & difficili vobis patefecit. Atheniēses verò & Thebanos, qui vobis insidiabantur, sic afflixit, nobis iam secum vnà militantibus, vt quum antea vectigal Atheniensibus penderemus, Thebanis pareremus, iam vice versa vtranq; illam ciuitatem in fide ac tutela nostra habeamus. In Peloponesum etiam ingressus, res illas constituit. Imperator deniq; totius Græciæ designatus, vt bellum aduersus Persas susciperet, gloriam eius rei nō sibi magis quàm genti & nomini Macedonum adiecit. Atque hæc sunt patris mei erga vos beneficia, magna illa quidem, si cum aliis non comparentur: parua, si cum nostris conferātur. Nam ego patri succedens, aurea quædam pauca argenteáque pocula nactus in patrijs thesauris, talenta vero ne sexaginta quidem: quāquam ære alieno pressus, q̄ mihi pater ad quingēta circiter talenta reliquerat, tamen contracto nouo ære alieno talentûm octingentorum, ex Macedonia, quæ vos vix alere poterat, castra moui: ac protinus fretum Hellesponti vobis patefeci, Persis, qui tum imperium maris tenebant, superatis: deuictis deinde Darij ducibus equestri prælio totam Ioniam, AEoliam, vtranque Phrygiam, Lydiam quoque imperio Macedonum adieci, Miletum obsidione cepi: cæteras gentes & nationes, quæ voluntariam fecerunt deditionē, vobis subieci, stipendiariásque feci. AEgypti Cyrenésque opes, quibus potiti sumus sine vi, eę quoque ad vos accesserunt: Cœlesyria, Palæstina, Mesopotamia, possessiones vestrę sunt: Babylon, Bactra, Susa, in vestra potestate sunt: opes Lydorum vestræ sunt, thesauri Persarum, opes Indorum, vester denique Oceanus est: vos satrapæ, vos duces, vos ordinum principes & ductores. Nam mihi ipsi ex tot laboribus quid aliud superest quàm ista purpura, & istud diadema? priuatim enim nihil habeo: neque est qui meos demonstrare possit thesauros, præter ea quæ vos tenetis, vel quæ seruantur vestri causa. quandoquidem non habeo ad quid eos reseruem in priuatum vsum, quippe qui iisdem vtor cibis atque vos, & æquè somnum capio atq; vos. Quin vilioribus etiam cibis vtor quàm vos, quicūq; viuitis deliciosius: ac pro vobis vigilare me certò scio, vt ipsi nimirum placidè quietéq; dormiatis. Sed fortasse hæc omnia, vobis labores & pericula subeuntibus, ipse vester imperator laborū & periculorum omniū immunis, adeptus sum. Et quisnam vestrûm audit dicere se plures pro me labores, quàm me pro illo subiisse? Age etiam quicunque vestrûm habet vulnera, denudet corpus, ostendat cicatrices: ostendam ipse quoque vicissim meas. Nam nulla est aduersa corporis pars quæ cicatrice careat: neque vllum sane teli genus est, quod cominus tractetur, vel eminus iaciatur, cuius in meo corpore aliqua vestigia nō extent; sed & gladio

Al. ἀνῆλε.

A τὰ πολλὰ τῇ Μακεδονίᾳ προσέθηκε, καὶ τὴν ἐπὶ τῇ θαλάττῃ χώραν τὰ ἐπικαιρότατα καταλαβόμενος, τὴν ἐμπορίαν τῇ χώρᾳ ἀνεπέτασε, καὶ τῶν μετάλλων τὴν ἐργασίαν ἀδεῆ παρέσχε· Θεσσαλῶν δὲ ἄρχοντας, ὧν πάλαι ἐτεθνήκειτε τῷ δέει, ἀπέφηνε· καὶ τὸ Φωκέων ἔθνος ταπεινώσας, τὴν ἐς τὴν Ἑλλάδα πάροδον πλατεῖαν καὶ εὔπορον ἀντὶ στενῆς τε καὶ ἀπόρου ὑμῖν ἐποίησεν. Ἀθηναίους τε καὶ Θηβαίους ἐφεδρεύοντας ἀεὶ τῇ Μακεδονίᾳ ἐς τοσόνδε ἐταπείνωσεν, ἤδη ταῦτά γε καὶ ἡμῶν αὐτῷ ξυμπονούντων, ὡς ἀντὶ τοῦ φόρους τε-
B λεῖν Ἀθηναίοις καὶ ὑπακούειν Θηβαίων, παρ' ἡμῶν ἐν τῷ μέρει ἐκείνους τὴν ἀσφάλειαν σφίσι πορίζεσθαι. ἐς Πελοπόννησον δὲ παρελθὼν, τὰ ἐκεῖ αὖ ἐκόσμησε· καὶ ἡγεμὼν αὐτοκράτωρ συμπάσης τῆς ἄλλης Ἑλλάδος ἀποδειχθεὶς τῆς ἐπὶ τὸν Πέρσην στρατιᾶς, οὐχ ἑαυτῷ μᾶλλόν τι τὴν δόξαν τήνδε ἢ τῷ κοινῷ τῶν Μακεδόνων προσέθηκε. ταῦτα μὲν τὰ ἐκ τοῦ πατρὸς τοῦ ἐμοῦ ἐς ὑμᾶς ὑπηργμένα, ὡς μὲν αὐτὰ ἐφ' ἑαυτῶν σκέψασθαι, μεγάλα· μικρὰ δὲ, ὥς γε δὴ πρὸς τὰ ἡμέτερα ξυμβαλεῖν. ὃς παραλαβὼν παρὰ τοῦ πατρὸς χρυσᾶ
C μὲν καὶ ἀργυρᾶ ἐκπώματα ὀλίγα, τάλαντα δὲ οὐδὲ ἑξήκοντα ἐν τοῖς θησαυροῖς, χρεῶν δὲ ὀφειλόμενα ὑπὸ Φιλίππου ἐς πεντακόσια τάλαντα, δανεισάμενος ἐπὶ τούτοις αὐτὸς ἄλλα ὀκτακόσια, ὁρμηθεὶς ἐκ τῆς χώρας τῆς γε οὐδὲ ὑμᾶς αὐτοὺς βοσκούσης καλῶς, εὐθὺς μὲν τοῦ Ἑλλησπόντου ὑμῖν τὸν πόρον, θαλασσοκρατούντων ἐν τῷ τότε Περσῶν, ἀνεπέτασα· κρατήσας δὲ τῇ ἵππῳ τοὺς σατράπας τοῦ Δαρείου, τήν τε Ἰωνίαν πᾶσαν τῇ ὑμετέρᾳ ἀρχῇ προσέθηκα, καὶ τὴν Αἰολίδα πᾶσαν, καὶ Φρύγας ἀμφοτέρους, καὶ Λυδοὺς, καὶ Μίλητον εἷλον πολιορκίᾳ· τὰ δὲ ἄλλα πάντα ἑκόντα προσχωρήσαντα
D λαβὼν, ὑμῖν καρποῦσθαι ἔδωκα. καὶ τὰ ἐξ Αἰγύπτου καὶ Κυρήνης ἀγαθὰ, ὅσα ἀμαχεὶ ἐκτησάμην, ὑμῖν ἔρχεται· ἥ τε κοίλη Συρία, καὶ ἡ Παλαιστίνη, καὶ ἡ μέση τῶν ποταμῶν, ὑμέτερον κτῆμά εἰσι· καὶ Βαβυλὼν, καὶ Βάκτρα, καὶ Σοῦσα, ὑμέτερα· καὶ ὁ Λυδῶν πλοῦτος, καὶ οἱ Περσῶν θησαυροὶ, καὶ τὰ Ἰνδῶν ἀγαθὰ, καὶ ἡ ἔξω θάλασσα, ὑμέτερα· ὑμεῖς σατράπαι, ὑμεῖς στρατηγοὶ, ὑμεῖς ταξιάρχαι. ὡς ἔμοιγε αὐτῷ τί περίεστιν ἀπὸ τούτων τῶν πόνων, ὅτι μὴ αὕτη ἡ πορφύρα, καὶ τὸ διάδημα τοῦτο; κέκτημαι δὲ ἰδίᾳ οὐδὲν, οὐδὲ ἔχει τις ἀπο-
E δεῖξαι θησαυροὺς ἐμοὺς, ὅτι μὴ ταῦτα ὑμέτερα κτήματα, ἢ ὅσα ἕνεκα ὑμῶν φυλάττεται. ἐπεὶ οὐδὲ ἔστιν ἰδίᾳ μοι ἐς ὅ,τι φυλάξω αὐτοὺς, σιτουμένῳ τε τὰ αὐτὰ ὑμῖν σιτία, καὶ ὕπνον τὸν αὐτὸν αἱρουμένῳ. καίτοι οὐδὲ σιτία ἐμοὶ δοκῶ τὰ αὐτὰ τοῖς τρυφῶσιν ὑμῶν σιτεῖσθαι· προαγρυπνῶν δὲ ὑμῶν οἶδα, ὡς καθεύδειν ἔχοιτε ὑμεῖς. ἀλλὰ ταῦτα γὰρ, ὑμῶν πονούντων καὶ ταλαιπωρουμένων, ἐκτησάμην, αὐτὸς ἀπόνως καὶ ἀταλαιπώρως ἐξηγούμενος. καὶ τίς ὑμῶν ἢ πονήσας οἶδεν
F ἐμοῦ μᾶλλον ἢ ἐγὼ ὑπὲρ ἐκείνου; ἄγε δὴ καὶ ὅτῳ τραύματα ὑμῶν ἐστι, γυμνώσας αὐτὰ ἐπιδειξάτω, καὶ ἐγὼ τὰ ἐμὰ ἐπιδείξω ἐν μέρει· ὡς ἔμοιγε οὐκ ἔστιν ὅ,τι τοῦ σώματος τῶν γε δὴ ἔμπροσθεν μερῶν ἄτρωτον ὑπολέλειπται· οὐδὲ ὅπλον τι ἔστιν ἢ ἐκ χειρὸς, ἢ τῶν ἀφιεμένων, οὗ γε οὐκ ἴχνη ἐν ἐμαυτῷ φέρω· ἀλλὰ καὶ ξίφει

A ἐκ χειρὸς τέτρωμαι, καὶ τοξεύμασι βέβλημαι ἤδη, καὶ ἀπὸ μηχανῆς βέβλημαι· καὶ λίθοις πολλαχῇ καὶ ξύλοις παιόμενος ὑπὲρ ὑμῶν καὶ τῆς ὑμετέρας δόξης, καὶ τοῦ ὑμετέρου πλούτου, νικῶντας ὑμᾶς ἄγω διὰ πάσης γῆς καὶ θαλάσσης, καὶ πάντων ποταμῶν καὶ ὀρῶν καὶ πεδίων πάντων. γάμους τε ὑμῖν τοὺς αὐτοὺς γεγάμηκα, καὶ πολλῶν ὑμῶν οἱ παῖδες συγγενεῖς ἔσονται τοῖς παισὶ τοῖς ἐμοῖς. ἔτι τε ὤφειλέ τῳ χρέα, οὐ πολυπραγμονήσας ἐφ' ὅτῳ ἐγένετο, τοσαῦτα μὲν μισθοφορούντων, τοσαῦτα δὲ ἁρπαζόντων, ὁπότε ἐκ πολιορκίας ἁρπαγὴ γίγνοιτο, διαλέλυμαι ταῦτα. στέφανοί τε χρυσοῖ τοῖς πλείστοις ὑμῶν εἰσι, μνημεῖα τῆς τε ἀρετῆς τῆς B ὑμετέρας καὶ τῆς ἐξ ἐμοῦ τιμῆς ἀθάνατα. ὅστις δὲ δὴ καὶ ἀπέθανεν, εὐκλεὴς μὲν αὐτῷ ἡ τελευτὴ ἐγένετο, περιφανὴς δὲ ὁ τάφος· χαλκαῖ δὲ αἱ εἰκόνες τῶν πλείστων οἴκοι ἑστᾶσιν, οἱ γονεῖς δ' ἔντιμοί εἰσι, λειτουργίας τε ξυμπάσης καὶ εἰσφορᾶς ἀπηλλαγμένοι. οὐ γάρ τις φεύγων ὑμῶν ἐτελεύτα, ἐμοῦ ἄγοντος. καὶ νῦν τοὺς ἀπολέμους ὑμῶν, ζηλωτοὺς τοῖς οἴκοι, ἀποπέμψειν ἔμελλον. ἀλλ' ἐπειδὴ πάντες ἀπιέναι βούλεσθε, ἄπιτε πάντες· C καὶ ἀπελθόντες οἴκοι ἀπαγγείλατε, ὅτι τὸν βασιλέα ὑμῶν Ἀλέξανδρον, νικῶντα μὲν Πέρσας καὶ Μήδους καὶ Βακτρίους καὶ Σάκας, καταστρεψάμενον δὲ Οὐξίους τε καὶ Ἀραχώτους καὶ Δράγγας, κεκτημένον δὲ καὶ Παρθυαίους καὶ Χορασμίους καὶ Ὑρκανίους, ἔστε ἐπὶ τὴν θάλασσαν τὴν Κασπίαν, ὑπερβάντα δὲ τὸν Καύκασον ὑπὲρ τὰς Κασπίας πύλας, καὶ περάσαντα Ὦξόν τε ποταμὸν καὶ Τάναϊν, ἔτι δὲ τὸν Ἰνδὸν ποταμόν, οὐδενὶ ἄλλῳ ὅτι μὴ Διονύσῳ περαθέντα, καὶ τὸν Ὑδάσπην, καὶ τὸν Ἀκεσίνην, καὶ τὸν Ὑδραώτην, D καὶ τὸν Ὕφασιν διαπεράσαντ' ἄν, εἰ μὴ καὶ ὑμεῖς ἀπωκνήσατε· καὶ ἐς τὴν μεγάλην θάλασσαν κατ' ἀμφότερα τοῦ Ἰνδοῦ τὰ στόματα ἐμβαλόντα, καὶ διὰ τῆς Γαδρωσίας τῆς ἐρήμου ἐλθόντα, ᾗ οὐδείς πω πρόσθεν ξὺν στρατιᾷ ἦλθε, καὶ Καρμανίαν ἐν παρόδῳ προσκτησάμενον, καὶ τὴν Ὠρειτῶν γῆν, περιπεπλευκότος δὲ ἤδη αὐτῷ τοῦ ναυτικοῦ τὴν ἀπ' Ἰνδῶν γῆς ἐς Πέρσας θάλασσαν, ὡς εἰς Σοῦσα ἐπανήγαγετε, ἀπολιπόντες οἴχεσθε, παραδόντες φυλάσσειν τοῖς νενικημένοις βαρβάροις. ταῦτα ὑμῖν καὶ πρὸς ἀνθρώπων ἴσως εὐκλεᾶ, καὶ πρὸς θεῶν ὅσια δήπου E ἔσται ἀπαγγελθέντα. ἄπιτε.

Ταῦτα εἰπὼν, κατεπήδησέ τε ἀπὸ τοῦ βήματος ὀξέως, καὶ ἐς τὰ βασίλεια παρελθὼν, οὔτε ἐθεράπευσε τὸ σῶμα, οὔτε τῳ ὤφθη τῶν ἑταίρων· ἀλλ' οὐδὲ ἐς τὴν ὑστεραίαν ὤφθη. τῇ τρίτῃ δὲ καλέσας εἴσω τῶν Περσῶν τοὺς ἐπιλέκτους, τάς τε ἡγεμονίας αὐτοῖς τῶν τάξεων διένειμε· καὶ ὅσους συγγενεῖς ἀπέφηνε, τούτοις δὲ νόμιμον ἐποίησε φιλεῖν αὐτὸν μόνοις. οἱ δὲ Μακεδόνες ἔν τε τῷ παραυτίκα ἀκούσαντες τῶν λόγων F ἐκπεπληγμένοι, σιγῇ ἔμενον αὐτοῦ πρὸς τῷ βήματι· οὐδέ τις ἠκολούθησε τῷ βασιλεῖ ἀπαλλαττομένῳ, ὅτι μὴ οἱ ἀμφ' αὐτὸν ἑταῖροί τε καὶ οἱ σωματοφύλακες· οἱ δὲ πολλοὶ οὔτε μένοντες ὅ τι πράττουσιν ἢ λέγουσιν εἶχον, οὔτε ἀπαλλάσσεσθαι ἤθελον. ὡς δὲ τὰ Περσῶν τε καὶ Μήδων αὐτοῖς ἐξηγγέλλετο, αἵ τε ἡγεμονίαι Πέρσαις διδόμεναι, καὶ ἡ στρατιὰ ἡ βαρβαρικὴ ἐς λό-

A cominus sauciatus sum, & sagittis vulneratus, & catapultis malè habitus. Quanquam verò & lapidibus & lignis passim pro vobis, vestráque gloria & opibus, fuerim appetitus, tamẽ vos duco victores per omnes terras, omniáque maria, per flumina, per montes, per loca plana. Nuptias etiam perinde atque vos celebraui, vt liberi bonæ partis vestrûm futuri sint cognati meis liberis. Preterea æs alienum, quo quis vestrûm premebatur, non curiosius exquirẽs qua de re fuerit contractum, ipse dissolui: quamuis & sti- B pendium militare ingẽs persoluerem, & vos ex vrbium direptione quæstus ingentes faceretis. Adde quòd plerosque vestrûm coronis aureis donaui, quæ vestræ virtutis, & honorum quos vobis tribui, æterna monumenta futuræ essent. Quòd sicui fortiter pugnanti contigit occumbere, is præter mortis honestatẽ & gloriam quam adeptus est, monumento insigni decoratus est. plerisque domi æneæ statuæ sunt erectæ: parentibus eorum honores tributi sunt, & immu- C nitas à publicis muneribus atque tributis cõcessa. nam nemo adhuc vestrûm sub meis auspiciis fugiens cecidit: iámque mecũ constitueram domum remittere quicunque vestrûm militiæ oneribus sustinẽdis pares non sunt, honoribus & præmiis ita decoratos vt sui ciues eos fortunatos & beatos essent existimaturi. Sed posteaquã idẽ abeũdi animus omnibus est, abite omnes, ac domũ renũtiate vos regẽ vestrum Alexandrũ, qui Persas, Medos, Bactrianos vicit, qui Vxios, Arachotos & Drangas subegit, qui tenet Parthos, D Chorasmios, Hyrcanos, ad mare vsque Caspiũ: qui Caucasũ montẽ superauit, portásque Caspias, qui Oxũ flumẽ Tanaínque trãsmisit, Indũ etiã à nullo antea nisi à Dionyso superatũ: qui etiã Hydaspẽ, Acesinẽ, Hydraoten, Hyphasinque traiecisset, ni per vos stetisset, qui eũ sequi noluistis: qui denique in Oceanum per vtrunque Indi ostium ingressus, per solitudines, & fines Gadrosiorum (quò nemo ante eũ cum exercitu venit) iter habuit, & Carmaniã ex itinere atque Oritas subegit: E quem, classe iam eius circumuecta ex finibus Indorũ in mare Persicum, victorẽ Susa reduxistis: eum (inquam) ciuibus vestris renunciate vos deseruisse, atque discessisse, & fidei barbarorum qui ab eo sunt deuicti, commisisse. Hæc scilicet renunciata gloriam apud homines, opinionẽ pietatis apud deos sunt vobis adiunctura. Iam itaque abite.

Hec proloquutus prosilit è solio, regiámque ingressus neque corpus curauit, neque amicorum quenquam eo die admisit, sed ne postridie quidem. Tertio autem die vocatis F ad se Persarũ principibus ducatus agminum inter eos partitus est, & quotquot consanguineos effecerat, iis solis vt deosculari ipsũ liceret sanxit. At Macedones regis oratione cõmoti, attonitis similes apud solium taciti consistebant. neque quisquã regem discedentem comitatus est, præterquam amici & custodes corporis. plerique verò eorum qui manserant, neque quid dicerent, neque quid facerent sciebant: neque discedere volebãt. Postquam verò quid de Medis ac Persis statuisset cognouerunt, ducatus nimirũ Persis datos esse, barba-

Pac. pœnitentiæ signum.

Cur. Qui postero die prohibiti aditu venissent, Asiaticis modo militibus admissis, lugubrem totis castris edidere clamorem, denuntiantes se protinus esse morituros, si rex perseuerasset irasci.

rósq; per varios ordines distributos, & Macedonico nomine Persicũ agema vocari, & peditũ sociorũ agmẽ ex Persis cõstitutũ, aliósq; asseteros, argyraspidũ etiã agmẽ Persicum, & amicorum equitatũ, aliúdq; agema regium, non amplius sese continere potuerũt: sed cõcursu ad regiam facto, arma ante ianuã proiecerunt, quæ regi libelli supplicis loco essent. Ipsi pro foribus stantes clamorem tollebãt, intromitti postulantes, autores tumultus quiq; clamandi initium fecerant dedituri: neque à ianua interdiu vel noctu discessuri, nisi Alexander eorum cõmiseratione tangeretur. Quæ vt Alexandro nunciata sunt, confestim ad eos egreditur, humilésq; ac demissos conspicatus, & communi omniũ mœrore atque eiulatu commotus collacrymatus est. Quúmque aliquantum veluti aliquid dicturus constitisset, ipsi supplices permanserunt. Tum Callines quidam & ætate & præfectura in amicorum equitatu non obscurus, ita loquutus est, HOC EST, ô rex, quod Macedonum animos malè habet, quòd iã nonnullos Persarum tibi consanguineos effecisti, quódque Persæ cognati Alexandri appellantur, hos te deosculari sinis, Macedonibus ab huiuscemodi honore exclusis. Tum Alexander eius orationem interrumpẽs, Omnes vos, inquit, cognatos mihi facio, ac deinceps ita vocabo. His dictis Callines progressus eũ deosculatus est, aliique quibus id cordi fuit. atque ita receptis armis clamantes & pæana canentes ad castra redierunt. Post hæc Alexander sacrificium dijs quibus consueuerat fecit. epulúmque publicum curauit, accumbente ipso pariter, omnibúsque Macedonibus, deinde Persis ac deinceps reliquis gentibus, prout quisq; aut dignitate aut virtute bellica illustris esset. Tum ex eodem cratere & rex & qui vnà accumbebant libarunt, Græcis vatibus & Magis vota nuncupantibus, & cùm alia fausta ac prospera, tum concordiam imperiique societatem precantibus. Nouem millia conuiuarum huic epulo adfuisse memorant, cósque omnes eandem libationem fecisse, eundémq; pæanem cecinisse. Dehinc Macedones volũtarij ab eo dimissi sunt, qui aut per ætatẽ aut aliquã membrorum mutilationem inutiles bello erant: quibus quidem non exacti tantùm temporis stipendia persoluit, sed etiam viatico quod ad reditum sufficeret est prosequutus. Singulis etiam talentum vltra stipendium numerauit. Si quibus autem filij ex Asiaticis mulieribus essent, apud se relinqui iussit, ne seditionẽ aliquam in Macedonia excitarent barbararũ mulierum liberi, pueris domi relictis matribúsque permisti: Macedonicis eos moribus imbui bellicáq; disciplina instrui curaturus, quúmque iam in viros excreuissent, parentibus redditurus. Atque hæc quidem discedẽtibus incerta inexploratáque promisit: illud verò certissimum amoris beneuolentiæque erga eos suæ documẽtum edere voluit, quòd Craterum, quem fidelissimum sibi habebat, & æquè ac caput suum amabat, custodem &

χούς τε καταλεγομένους, καὶ τὰ Μακεδονικὰ ὀνόματα ἄγημά τε Περσικὸν καλούμενον, καὶ πεζεταίρους Πέρσας, καὶ ἀστεταίρους ἄλλους, καὶ ἀργυρασπίδων τάξιν Περσικὴν, καὶ τὴν τῶν ἑταίρων ἵππον, καὶ ταύτης ἄλλο ἄγημα βασιλικὸν, οὐκέτι καρτεροὶ σφῶν ἦσαν· ἀλλὰ ξυνδραμόντες ὡς πρὸς τὰ βασίλεια, τὰ μὲν ὅπλα αὐτοῦ πρὸ τῶν θυρῶν ἐρρίπτουν, ἱκετηρίας ταύτας τῷ βασιλεῖ· αὐτοὶ δ' ἐβόων πρὸ τῶν θυρῶν ἑστηκότες, δεόμενοι παρελθεῖν εἴσω· τούς τε αἰτίους τῆς ἐν τῷ τότε ταραχῆς, καὶ τοὺς ἄρξαντας τῆς βοῆς ἐκδιδόναι ἐθέλειν. οὔκουν ἀπαλλαγήσεσθαι τῶν θυρῶν, οὔτε ἡμέρας οὔτε νυκτὸς, εἰ μή τινα οἶκτον σφῶν ἕξει Ἀλέξανδρος. ταῦτα ὡς ἀπηγγέλθη αὐτῷ, σπουδῇ ἐξέρχεται· καὶ ἰδών τε ταπεινῶς διακειμένους, καὶ ἀκούσας σὺν οἰμωγῇ τῶν πολλῶν βοώντων, καὶ αὐτῷ προχεῖται δάκρυα. καὶ ὁ μὲν ἀνήγετο, ὥς τι ἐρῶν· οἱ δὲ ἐλιπάρουν προσμένοντες. καί τις αὐτῶν καθ' ἡλικίαν τε καὶ ἱππαρχίαν τῆς ἵππου τῆς ἑταιρικῆς οὐκ ἀφανὴς, Καλλίνης ὄνομα, τοιαῦτα εἶπεν, Ὦ βασιλεῦ, τὰ λυποῦντά ἐστι Μακεδόνας, ὅτι σὺ Περσῶν μέν τινας ἤδη πεποίησαι σαυτῷ συγγενεῖς, καὶ καλοῦνταί γε Πέρσαι συγγενεῖς Ἀλεξάνδρου, καὶ φιλοῦσί σε· Μακεδόνων δὲ οὔπω τις γέγευται ταύτης τῆς τιμῆς. ἔνθα δὴ ὑπολαβὼν Ἀλέξανδρος, Ἀλλ' ὑμᾶς τε (ἔφη) ξύμπαντας ἐμαυτῷ τίθημι συγγενεῖς, καὶ τό γε ἀπὸ τοῦδε οὕτω καλέσω. ταῦτα εἰπόντα προσελθὼν ὅ τε Καλλίνης ἐφίλησε καὶ ὅστις ἄλλος φιλῆσαι ἤθελε. καὶ οὕτω δὴ ἀναλαβόντες τὰ ὅπλα, βοῶντές τε καὶ παιωνίζοντες, ἐς τὸ στρατόπεδον ἀπῄεσαν. Ἀλέξανδρος δὲ ἐπὶ τούτοις θυσίαν τε θύει τοῖς θεοῖς οἷς αὐτῷ νόμος, καὶ θοίνην δημοτελῆ ἐποίησε, καθήμενός τε αὐτὸς καὶ πάντων καθημένων, ἀμφ' αὐτὸν μὲν Μακεδόνων, ἐν δὲ τῷ ἐφεξῆς τούτων Περσῶν, ἐπὶ δὲ τούτοις τῶν ἄλλων ἐθνῶν ὅσοι κατ' ἀξίωσιν ἤ τινα ἄλλην ἀρετὴν πρεσβευόμενοι, καὶ ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ κρατῆρος αὐτός τε καὶ οἱ ἀμφ' αὐτὸν ἀρυόμενοι, ἔσπενδον τὰς αὐτὰς σπονδὰς, καταρχομένων τῶν τε Ἑλλήνων μάντεων καὶ τῶν μάγων. ηὔχετο δὲ τά τε ἄλλα ἀγαθὰ, καὶ ὁμόνοιάν τε καὶ κοινωνίαν τῆς ἀρχῆς, τοῖς τε Μακεδόσι καὶ Πέρσαις. εἶναι δὲ κατέχει λόγος τοὺς μετασχόντας τῆς θοίνης ἐνακισχιλίους, καὶ τούτους πάντας μίαν τε σπονδὴν σπεῖσαι, καὶ ἐπ' αὐτῇ παιωνίσαι. Ἔνθα δὴ οἱ ἐθελονταὶ ἤδη αὐτῷ ἀπῄεσαν τῶν Μακεδόνων, ὅσοι διὰ γῆρας ἤ τινα ἄλλην ξυμφορὰν ἀπόλεμοι ἦσαν· καὶ οὗτοι αὐτῷ ἐγένοντο ἐς τοὺς μυρίους. τούτοις δὲ τήν τε μισθοφορὰν οὐ τοῦ ἐξήκοντος ἤδη χρόνου ἔδωκεν Ἀλέξανδρος μόνον, ἀλλὰ καὶ τοῦ ἐς τὴν ἀπονόστησιν τὴν οἴκαδε ξυμβαίνοντος. ἐπέδωκε δὲ καὶ τάλαντον ἑκάστῳ ὑπὲρ τὴν μισθοφοράν. παῖδες δὲ εἴ τῳ ἦσαν ἐκ τῶν Ἀσιανῶν γυναικῶν, παρ' οἷ καταλείπειν ἐκέλευσε, μηδὲ στάσιν κατάγειν ἐς Μακεδονίαν, ἀλλοφύλους τε καὶ ἐκ τῶν βαρβάρων γυναικῶν παῖδας τοῖς οἴκοι ὑπολελειμμένοις παισί τε καὶ μητράσιν αὐτῶν. αὐτὸς δὲ ἐπιμελήσεσθαι ὡς ἐκτρέφοιντο Μακεδονικῶς, τά τε ἄλλα καὶ ἐς τὰ πολέμια κοσμούμενοι· γενομένους δὲ ἄνδρας ἄξειν αὐτὸς ἐς Μακεδονίαν, καὶ παραδώσειν τοῖς πατράσι. ταῦτά τε ἀστάθμητα καὶ ἀτέκμαρτα ἀπιοῦσιν ἐπηγγέλλετο· καὶ ὅπως ἔχει φιλίας τε καὶ πόθου ἐς αὐτοὺς, τὸ ἀτρεκέστατον τεκμήριον ἐκεῖνο ποιεῖσθαι ἠξίου, ὅτι τὸν πιστότατόν τε αὑτῷ, καὶ ὅντινα ἴσον τῇ ἑαυτοῦ κεφαλῇ ἄγει,

Κρατερὸν

Κρατερὸν ξυμπέμπει αὐτοῖς φύλακά τε καὶ ἡγεμόνα τοῦ στόλου. οὕτω δὴ ἀσπασάμενος ξύμπαντας, αὐτός τε δακρύων καὶ δακρύοντας ἐκείνους ἀπὸ ἑαυτοῦ ἀπήλλαξε. Κρατερῷ δὲ τούτους τε ἄγειν ἐκέλευσε, καὶ ἀπαγαγόντι Μακεδονίας τε καὶ Θρᾴκης καὶ Θετταλῶν ἐξηγεῖσθαι, καὶ τῶν Ἑλλήνων τῆς ἐλευθερίας. Ἀντίπατρον δὲ διαδόχους τοῖς ἀποπεμπομένοις ἄγειν Μακεδόνας τῶν ἀκμαζόντων ἐκέλευσεν. ἔστειλε δὲ καὶ Πολυπέρχοντα ὁμοῦ τῷ Κρατερῷ, δεύτερον δὲ ἀπὸ Κρατεροῦ ἡγεμόνα, ὡς εἴ τι κατὰ τὴν πορείαν Κρατερῷ ξυμπίπτοι (ὅτι καὶ μαλακῶς τὸ σῶμα ἔχοντα ἀπέπεμπεν αὐτὸν) μὴ ποθῆσαι στρατηγὸν τοὺς ἰόντας. λόγος δέ τις οὗτος ἐφοίτα ἀφανὴς παρὰ τοῖς τὰ βασιλικὰ πράγματα, ὅσῳ ἐπικρύπτεται, τοσῷδε φιλοτιμότερον ἐξηγουμένοις· καὶ τὸ πιστὸν ἐς τὸ χεῖρον μᾶλλον (ἢ τὸ εἰκός τε καὶ ἡ αὐτῶν μοχθηρία ἄγει) ἢ πρὸς τὸ ἀληθὲς ἐκτρέπουσιν, ἐξηττώμενον Ἀλέξανδρον ἤδη τῆς μητρὸς τῶν διαβολῶν τῶν ἐς Ἀντίπατρον, ἀπαλλάξαι ἐθέλειν ἐκ Μακεδονίας Ἀντίπατρον. καὶ τυχὸν οὐκ ἐς ἀτιμίαν τὴν Ἀντιπάτρου ἡ μετάπεμψις αὐτοῦ ἔφερεν, ἀλλ' ὡς μή τι ἐκ τῆς διαφορᾶς αὐτοῖς γένοιτο ἄχαρι ἐς ἀλλήλους, οὐδὲ αὐτῷ ἰάσιμον· ἐπεὶ οὐδὲ ἐπαύοντο Ἀλεξάνδρῳ γράφοντες, ὁ μὲν, τὴν αὐθάδειάν τε τῆς Ὀλυμπιάδος, καὶ ὀξύτητα καὶ πολυπραγμοσύνην, ἥκιστα τῇ Ἀλεξάνδρου μητρὶ εὐσχήμονα. ὥστε καὶ λόγος τις τοιόσδε ἐφέρετο Ἀλεξάνδρου ἐφ' οἷς ὑπὲρ τῆς μητρὸς αὐτοῦ ἐξηγγέλλετο, βαρὺ δὴ τὸ ἐνοίκιον τῶν δέκα μηνῶν εἰσπράττεσθαι αὐτὸν τὴν μητέρα· ἡ δὲ, ὑπέρογκον εἶναι τῇ τε ἀξιώσει καὶ τῇ ἄλλῃ θεραπείᾳ Ἀντίπατρον, οὐδὲ μεμνῆσθαι τοῦ καταστήσαντος ἔτι· ἀλλ' αὐτὸν γὰρ ἀξιοῦντα πρῶτα φέρεσθαι ἐν τοῖς ἄλλοις Μακεδόσι τε καὶ Ἕλλησι. καὶ ταῦτα μᾶλλόν τι ἰσχύειν παρ' Ἀλεξάνδρῳ ἐφαίνετο, ὅσα ἐς τοῦ Ἀντιπάτρου τὴν διαβολὴν φέροντα ἦν, οἷα δὴ καὶ φοβερώτερα ἐν βασιλείᾳ ὄντα. οὐ μέντοι καταφανές γέ τι, ἢ ἔργον ἢ λόγος ἐξηγγέλλετο Ἀλεξάνδρου, ἐφ' ὅτου ἄν τις συνέθηκεν οὐχ ὡσαύτως εἶναι αὐτῷ πρὸς θυμοῦ

* * * Ἡφαιστίων.

τούτῳ τῷ λόγῳ ὑποπλήξαντα Ἡφαιστίωνα, συναλλαγῆναι Εὐμενεῖ, οὐχ ἑκόντα ἑκόντι. ἐν ταύτῃ τῇ ὁδῷ καὶ τὸ πεδίον λέγεται ἰδεῖν Ἀλέξανδρος τὸ ἀνειμένον ταῖς ἵπποις ταῖς βασιλικαῖς. αὐτό τε πεδίον Νησαῖον καλούμενον· καὶ [illegible] ὅτι Νησαῖαι κληίζονται, λέγει Ἡρόδοτος. εἶναι δὲ πάλαι μὲν ἐς πεντεκαίδεκα μυριάδας τῶν ἵππων· τότε δὲ Ἀλέξανδρος οὐ πολὺ πλείονας τῶν πέντε καταλαβεῖν. πρὸς ληστῶν γὰρ διαρπαγῆναι τὰς πολλὰς αὐτῶν. ἐνταῦθα λέγουσιν ὅτι Ἀτροπάτης ὁ τῆς Μηδείας σατράπης γυναῖκας ἑκατὸν αὐτῷ ἔδωκε, ταύτας φάσκων εἶναι τῶν Ἀμαζόνων· καὶ ταύτας σκευῇ ἀνδρῶν ἱππέων ἐσταλμένας, πλήν γε δὴ ὅτι πελέκεις ἀντὶ δοράτων ἐφόρουν, καὶ ἀντὶ ἀσπίδων πέλτας. οἱ δὲ καὶ τὸν μαστὸν λέγουσιν ὅτι μείονα ἔχον τὸν δεξιὸν, ὃν δὴ καὶ ἔξω εἶχον ἐν ταῖς μάχαις. ταύτας μὲν δὴ ἀπαλλάξαι τῆς στρατιᾶς Ἀλέξανδρον, μή τι νεωτερισθείη κατ' αὐτὰς ἐς ὕβριν πρὸς τῶν Μακεδόνων, ἢ βαρβάρων. κελεῦσαι δὲ ἀπαγγεῖλαι πρὸς τὴν βασίλισσαν σφῶν, ὅτι αὐτὸς ἥξει πρὸς αὐτὴν παιδοποιησόμενος. ταῦτα δὲ οὔτε

ducem eis adiunxerit. Ita tandem salutatos omnes, lacrymans lacrymantes etiam ipsos dimisit, Craterúmque eos ducere, deinde Macedoniæ, Thraciæ & Thessaliæ ac libertati Græcorum præesse iubet. Antipatrum verò, in eorum qui dimissi essent locum alios Macedones ætate ac viribus florentes adducere iubet. Polypercbontem etiam cum Cratero misit, qui secundus à Cratero dux esset, ne, siquid humanitus Cratero in itinere accideret, (quippe qui quum mitteretur corpore erat parum firmo) ducem itineris desiderarent. Porro obscurus quidam rumor spargebatur ab iis qui regum negotia, quo magis occultantur, eo magis euulgare concupiscunt, fidémque seri per in deteriorem partem potius quàm in saniorem scelerate inclinant, Alexandrum iam tum matris suæ calumniis quibus Antipatrum onerarat victum, Antipatrū Macedonia amouere voluisse. Sed fortasse hæc Antipatri euocatio nequaquam ad eius ignominiam spectabat, sed potius nequid ex illorum dissensione mali oriretur, cui ne ipse quidem mederi posset. Frequentes enim literæ ad Alexandrum adferebantur, quibus hic Olympiadis arrogantiam, acerbitatem, curiositatémque incusabat, quę Alexandri matrem parum decerent: adeo vt huiusmodi quid ab Alexandro dictum fuisse narrent, Graue decem mensium habitationis pretium à matre exigi. Olympias verò Antipatrum vt insolentem ex imperio & popularium obseruantia, neque iam amplius meminisse eius à quo tantam potestatem accepisset: sed dignum se iudicare qui inter Macedones & Græcos primas obtineat. Atqui Alexandri fides magis in eam partem inclinabat quæ ad Antipatri calumniam pertinebat, vtpote quod regno magis extimescendum erat. Nullum tamen Alexáder vel dictum vel factum edidit, è quo quispiam suspicari posset, eum alieniore ab Antipatro animo esse

* * *

Hoc sermone deterritum Hephæstionē non libenter Eumeni, eius rei cupido, reconciliatum fuisse. In hoc ipso itinere fertur Alexander vidisse campum in quo iumenta regia pasci solent, quem quidem campum Herodotus Nessæum, equásque Nessæas vocatas fuisse ait: fuisséque olim in his campis equarum circiter CL millia: tunc verò Alexandrum non multo plures quinquaginta millibus reperisse: plerasque enim à prædonibus furto sublatas. Eo loci Atropates Mediæ satrapa centum ei mulieres dedit, quas Amazones esse dicebat, habitu virorū equitum ornatas, præterquam quòd secures pro lanceis gestabant, & peltas pro scutis. Sunt qui dicant eas etiam dextras mammas minores habuisse, easque in prælus exeruisse. Has Alexander ab exercitu remisit, nequid à Macedonibus aut barbaris probri paterentur. Iussit autem vt reginæ nunciarent, se ad eam generandæ prolis causa profecturum. Verùm hæc neque Aristo-

bulus, neque Ptolemæus, neque alius quispiam fidedignus autor tradidit. Mihi verò non videtur Amazonũ gens ea tẽpestate superfuisse. Sed nec ante Alexãdri tẽpora Xenophon earum meminit, qui tamẽ & Colchorum & Phasiorum mentionẽ fecit, cæterarúmq; barbararũ gentiũ, quas Græci Trapezunte profecti, aut etiam priusquã Trapezunta venirent, percurrerunt. quibus in locis etiã in Amazones incidissent, siqua adhuc iis temporibus earũ soboles extitisset. Neque enim mihi credibile videtur, hoc mulierum genus nunquã extitisse: quũ sint à tã multis & claris autoribus celebratæ. quandoquidẽ & Herculẽ in eas missum fuisse fama est, atque Hippolytes reginæ baltheum in Græciã reportasse: & Athenienses Theseo duce has mulieres Europã inuadentes primo prælio superatas repulisse. Scripta etiã est à Cimone Atheniensiũ cum Amazonibus pugna, non minus accuratè quàm Atheniensiũ & Persarum. Præterea & Herodotus frequẽter harũ mulierũ mentionẽ facit, & quotquot Athenienses scriptores eos qui in bello mortui sũt scriptis ornarunt, bellũ ab Atheniensib' aduersus Amazonas gestum in primis celebrarũt. Si verò equestres quasdã mulieres Atropates Alexãdro exhibuit, aliud quoddã barbararũ mulierũ genus fuisse crediderim, quę equitandi peritæ, & eo quẽ diximus Amazonum more armatæ fuerint. In Ecbatanis Alexander (vt pro felici successu rerũ ei moris erat) sacrificiũ fecit, ludósq; gymnicos & musicos edidit, cõuiuiáque cum amicis curauit. Inter hæc Hephæstion in morbũ incidit: erátq; is dies ab initio morbi septimus. Atque Alexander quidem statim ac de eius morbo certior factus est, stadio (habebãtur enim eo die à pueris certamina gymnica) excessisse dicitur. quúmq; magna celeritate ad eum se cõtulisset, mortuũ reperit. Hìc alij alia de Alexãdri luctu scripserũt: omnes tamẽ in eo cõsentiunt incredibili cum mœrore affectum fuisse. Quibus autẽ rebus dolorem suum testatus sit, alij aliter narrãt, prout cuiusque animus aut beneuolentia aut inuidia erga Hephæstionẽ, aut erga Alexandrũ ipsũ occupatus erat: quorũ qui indecentiora scripserunt, videntur mihi censuisse ad Alexãdri laudẽ referẽda esse, quæcũque ex ingẽti mœrore ob amici, quẽ præ reliquis mortalibus charum habebat, mortẽ vel dixerit vel fecerit: alij potius vitio vertebãt immoderatum luctum, & regi & Alexandro parum decorũ. alij Alexandrũ magna diei parte eiulantem super amici corpus procubuisse narrant, neque recedere voluisse, donec ab amicis auelleretur: alij diẽ integrũ noctémque integrã corpori exanimi incubuisse aiunt: alij Glauciam medicũ ob potionẽ non rectè datã, in crucẽ tolli iussisse: alij quòd quũ eum liberalius bibisse cerneret, curam eius omisisset. Cęterùm quòd ipse super mortui corp' prostratus comã præsciderit, aliáq; luctus signa ediderit nõ indecorũ existimauerim, exẽplo Achillis, quẽ à puero æmulabatur: alij currus quo corpus Hephestionis vehebatur, ipsummet rectorem aurigamque fuisse: quod quidem mihi nequaquam verisimile videtur: alij quòd in Ecbatanis ædem Æsculapio sacram subuerti iusserit. Sed & hoc barbaricum est, neque Ale-

Vet. cod. ἀγαθαῖς

A Ἀριστόβουλος, οὔτε Πτολεμαῖος, οὔτε τις ἄλλος ἀνέγραψεν, ὅστις ἱκανὸς ὑπὲρ τῶν τηλικούτων τεκμηριῶσαι. οὐδὲ δοκεῖ μοι ἐν τῷ τότε σώζεσθαι τὸ γένος τῶν Ἀμαζόνων, οὐδ' ἔτι πρὸ Ἀλεξάνδρου, ἢ Ξενοφῶν ἂν ἐμνήσθη αὐτῶν, Φασιανῶν τε μνησθεὶς καὶ Κόλχων, καὶ ὅσα ἄλλα ἀπὸ Τραπεζοῦντος ὁρμώμενοι, ἢ πρὶν ἐς Τραπεζοῦντα κατελθεῖν οἱ Ἕλληνες ἐπῆλθον ἔθνη βαρβαρικά· ἵναπερ καὶ ταῖς Ἀμαζόσιν ἐντετυχήκεσαν, εἴπερ οὖν ἔτι ἦσαν Ἀμαζόνες. μὴ γενέσθαι μὲν γὰρ παντελῶς τὸ γένος τοῦτο τῶν γυναικῶν, οὐ πιστὸν δοκεῖ ἔμοιγε, B πρὸς τοσούτων καὶ τοιούτων ὑμνηθέν· ὡς Ἡρακλέα τε ἐπ' αὐτὰς λόγος κατέχει ὅτι ἐστάλη, καὶ ζωστῆρά τινα Ἱππολύτης τῆς βασιλίσσης αὐτῶν ὅτι ἐς τὴν Ἑλλάδα ἐκόμισε· καὶ οἱ ξὺν Θησεῖ Ἀθηναῖοι ὅτι ἐπιούσας τὰς γυναῖκας ταύτας τὴν Εὐρώπην πρῶτοι μάχῃ νικήσαντες ἀπέστειλαν. καὶ γέγραπται ἡ Ἀθηναίων καὶ Ἀμαζόνων μάχη πρὸς Κίμωνος, οὐ μεῖον ἤπερ ἡ Ἀθηναίων καὶ Περσῶν. καὶ Ἡροδότῳ πολλάκις περὶ τῶν γυναικῶν τούτων πεποίηται, καὶ ὅσοι Ἀθηναίων τοὺς ἐν C πολέμῳ τελευτήσαντας λόγῳ ἐκόσμησαν, καὶ τοῦ πρὸς Ἀμαζόνας ἔργου Ἀθηναίων ἐν τοῖς μάλιστα μνήμην ἐποιήσαντο. εἰ δὲ ἱππικάς δή τινας γυναῖκας Ἀτροπάτης ἔδειξεν Ἀλεξάνδρῳ, βαρβάρους τινὰς ἄλλας γυναῖκας ἱππεύειν ἠσκημένας δοκῶ ὅτι ἔδειξεν, ἐς τὸν λεγόμενον δὴ τῶν Ἀμαζόνων κόσμον ἐσταλμένας.

Ἐν Ἐκβατάνοις δὲ θυσίαν τε ἔθυσεν Ἀλέξανδρος (ὥσπερ αὐτῷ ἐπὶ ξυμφοραῖς ἀγαθαῖς νόμος) καὶ ἀγῶνα ἐπετέλει γυμνικόν τε καὶ μουσικόν. καὶ πότοι αὐτῷ ἐγίγνοντο παρὰ τοῖς ἑταίροις. καὶ ἐν τούτῳ Ἡφαιστίων ἔκαμε τὸ σῶμα· ἑβδόμη τε ἡμέρα ἤδη ἦν αὐτῷ τῆς D νόσου, καὶ λέγουσι τὸ μὲν στάδιον πλῆρες εἶναι (παίδων γὰρ ἀγὼν ἦν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ γυμνικός) ἐπεὶ δὲ ἐξηγγέλλετο Ἀλεξάνδρῳ ὅτι κακῶς ἔχει Ἡφαιστίων, ὁ δὲ παρ' αὐτὸν ἐλθὼν σπουδῇ, οὐκέτι ζῶντα κατέλαβεν. ἔνθα δὴ καὶ ἄλλοι ἄλλα ἀνέγραψαν ὑπὲρ τοῦ πένθους τοῦ Ἀλεξάνδρου. μέγα μὲν γενέσθαι αὐτῷ τὸ πένθος, πάντες τοῦτο ἀνέγραψαν· τὰ δὲ πραχθέντα ἐπ' αὐτῷ ἄλλοι ἄλλα, ὡς ἕκαστος ἢ εὐνοίας πρὸς Ἡφαιστίωνα, ἢ φθόνου εἶχεν, ἢ καὶ πρὸς αὐτὸν Ἀλέξανδρον. ὧν οἱ τὰ ἀτάσθαλα ἀναγράψαντες, οἱ μὲν ἐς κόσμον E φέρειν μοι δοκοῦσιν οἰηθῆναι Ἀλεξάνδρῳ ὅσα ὑπεραλγήσας ἔδρασεν ἢ εἶπεν, ἐπὶ τῷ πάντων δὴ ἀνθρώπων φιλτάτῳ· οἱ δὲ ἐς αἰσχύνην μᾶλλόν τι, ὡς οὐ πρέποντα οὔτ' οὖν βασιλεῖ οὔτε Ἀλεξάνδρῳ. οἱ μὲν, τὸ πολὺ μέρος τῆς ἡμέρας ἐκείνης ἐρριμμένον ἐπὶ τοῦ σώματος τοῦ ἑταίρου ὀδύρεσθαι, οὐδ' ἐθέλειν ἀπαλλαγῆναι, πρίν γε δὴ πρὸς βίαν ἀπηνέχθη πρὸς τῶν ἑταίρων· οἱ δὲ, τὴν ἡμέραν ὅλην καὶ τὴν νύκτα ὅλην ἐρρῖφθαι ἐπὶ τῷ σώματι· οἱ δὲ, καὶ τὸν ἰατρὸν Γλαυκίαν ὅτι ἐκρέμασε, καὶ τοῦτον ὡς ἐπὶ φαρμάκῳ κακῶς δοθέντι· οἱ δὲ, F ὅτι οἴνου περιεῖδεν ἐμπλησθέντα θεωρῶν αὐτός. καὶ κείρασθαι Ἀλέξανδρον ἐπὶ τῷ νεκρῷ τὴν κόμην, τά τε ἄλλα οὐκ ἀπεικότα τίθεμαι, καὶ κατὰ ζῆλον τὸν Ἀχιλλέως, πρὸς ὅντινα ἐκ παιδὸς φιλοτιμία ἦν αὐτῷ. οἱ δὲ καὶ τὸ ἅρμα, ἐφ' ὅτῳ τὸ σῶμα ἐφέρετο, αὐτὸς ἔστιν ὅτε ἡνιοχεῖν, τοῦτο οὐδαμῇ πιστὸν ἔμοιγε λέγοντες. ἄλλοι δὲ, ὅτι καὶ τοῦ Ἀσκληπιοῦ τὸ ἕδος ἐν Ἐκβατάνοις κατασκάψαι ἐκέλευσε. βαρβαρικὸν δὴ τοῦτο, καὶ

οὐδαμῇ Ἀλεξάνδρῳ πρόσφορον. ἀλλὰ τῇ Ξέρξου μᾶλλόν τι ἀτασθαλίᾳ τῇ ἐς τὸ θεῖον, καὶ τὰς πέδας αἷς λέγουσιν εἰς τὸν Ἑλλήσποντον καθεῖναι Ξέρξην, τιμωρούμενον δῆθεν τὸν Ἑλλήσποντον. ἀλλὰ καὶ ἐκεῖνο οὐ πάντη ἔξω τοῦ εἰκότος ἀναγεγράφθαι μοι δοκεῖ· ὡς ἐπὶ Βαβυλῶνος ἤλαυνεν Ἀλέξανδρος, ἐντυχεῖν αὐτῷ κατὰ τὴν ὁδὸν πολλὰς πρεσβείας ἀπὸ τῆς Ἑλλάδος, εἶναι δὲ δὴ ἐν τούτοις Ἐπιδαυρίων πρέσβεις· καὶ τούτοις ὧν τε ἐδέοντο ἐξ Ἀλεξάνδρου τυχεῖν, καὶ ἀνάθημα δοῦναι αὐτοῖς Ἀλέξανδρον κομίζειν τῷ Ἀσκληπιῷ, ἐπειπόντα ὅτι. Καίπερ οὐκ ἐπιεικῶς κέχρηταί μοι ὁ Ἀσκληπιὸς, οὐ σώσας μοι τὸν ἑταῖρον, ὅντινα ἴσον τῇ ἐμαυτοῦ κεφαλῇ ἦγον. ἐναγίζειν τε ἔτι ἀεὶ ὡς ἥρωϊ ἐκέλευεν Ἡφαιστίωνι, τοῦτο μὲν πρὸς τῶν πλείστων ἀναγέγραπται. οἱ δὲ λέγουσιν ὅτι καὶ εἰς Ἄμμωνος ἔπεμψεν, ἐρησομένους τὸν θεὸν εἰ καὶ ὡς θεῷ θύειν συγχωρεῖ Ἡφαιστίωνι· τὸν δὲ οὐ συγχωρῆσαι. ἐκεῖνα δὲ πρὸς πάντων ξυμφωνούμενα, ἐς τρίτην ἀπὸ τοῦ θανάτου τοῦ Ἡφαιστίωνος ἡμέραν, μήτε σίτου γεύσασθαι Ἀλέξανδρον, μήτε τινὰ θεραπείαν ἄλλην θεραπεῦσαι τὸ σῶμα· ἀλλὰ κεῖσθαι γὰρ ἢ ὀδυρόμενον, ἢ πενθικῶς σιγῶντα. καὶ πυρὰν κελεῦσαι αὐτῷ ἑτοιμάζεσθαι ἐν Βαβυλῶνι, ἀπὸ ταλάντων μυρίων· οἱ δὲ καὶ πλειόνων ἀνέγραψαν· καὶ ὅτι πένθος ποιεῖσθαι περιηγγέλη κατὰ πᾶσαν τὴν χώραν τὴν βάρβαρον· καὶ ὅτι πολλοὶ τῶν ἑταίρων τῶν Ἀλεξάνδρου ἐς θεραπείαν τὴν ἐκείνου σφᾶς τε αὐτοὺς καὶ τὰ ὅπλα Ἡφαιστίωνι ἀνέθεσαν ἀποθανόντι. πρῶτον δὲ Εὐμενῆ ἄρξαι τοῦ σοφίσματος, ὅντινα ὀλίγῳ πρόσθεν ἔφαμεν ὅτι διηνέχθη πρὸς Ἡφαιστίωνα· καὶ τοῦτο δεδρᾶσαι τῷ Ἀλεξάνδρῳ, ὡς μὴ ἐφήδεσθαι δοκοίη τελευτήσαντι Ἡφαιστίωνι. οὔκουν οὐδὲ ἄλλον τινὰ ἔταξεν ἀντὶ Ἡφαιστίωνος χιλίαρχον ἐπὶ τῇ ἵππῳ τῇ ἑταιρικῇ Ἀλέξανδρος, ὡς μὴ ἀπόλοιτο τὸ ὄνομα τοῦ Ἡφαιστίωνος ἐκ τῆς τάξεως· ἀλλὰ Ἡφαιστίωνός τε ἡ χιλιαρχία ἐκαλεῖτο, καὶ τὸ σημεῖον αὐτῆς ἡγεῖτο ἐξ Ἡφαιστίωνος πεποιημένον. ἀγῶνά τε ἐπενόει ποιῆσαι γυμνικόν τε καὶ μουσικὸν, πλήθει τε τῶν ἀγωνιζομένων, καὶ τῇ ἐς αὐτὸν χορηγίᾳ πολύ τι τῶν ἄλλων τῶν πρόσθεν ἀριδηλότερον. τρισχιλίους γὰρ ἀγωνιστὰς τοὺς ξύμπαντας παρεσκεύασε. καὶ οὗτοι ὀλίγον ὕστερον ἐπ' Ἀλεξάνδρου τῷ τάφῳ λέγουσιν ὅτι ἠγωνίσαντο. χρόνος τε ἦν συχνὸς τῷ πένθει· καὶ αὐτός τε αὑτὸν ἤδη μετεκάλει ἀπ' αὐτοῦ, καὶ οἱ ἑταῖροι μᾶλλόν τι ἐς τὸ τοιόνδε ἤνυτον. ἔνθα δὴ ἐξέλασιν ποιεῖται ἐπὶ Κοσσαίους, ἔθνος πολεμικὸν, ὅμορον τῷ Οὐξίων. εἰσὶ δὲ ὄρειοι οἱ Κοσσαῖοι, καὶ χωρία ὀχυρὰ κατὰ κώμας νέμονται, ὁπότε προσάγοι δύναμις, ἐς τὰ ἄκρα τῶν ὀρῶν ἀποχωροῦντες ἀθρόοι ἢ ὅπως ἂν προχωρῇ ἑκάστοις, οὕτω διαφεύγουσιν, ἐς ἀπορίαν βάλλοντες τοὺς ξὺν δυνάμει σφίσιν ἐπιχειροῦντας· ἀπελθόντων δὲ, αὖθις εἰς τὸ λῃστεύειν τρεπόμενοι, ἀπὸ τούτου τὸν βίον ποιοῦνται. Ἀλέξανδρος δὲ ἐξεῖλεν αὐτῶν τὸ ἔθνος, καίπερ χειμῶνος στρατεύσας· ἀλλ' οὔτε χειμὼν ἐγένετο ἐμποδὼν αὐτῷ, οὔτε αἱ δυσχωρίαι, οὔτε αὐτῷ οὔτε Πτολεμαίῳ τῷ Λάγου, ὃς μέρος τῆς στρατιᾶς ἐπ' αὐτοὺς ἦγεν. οὕτως οὐδέν τι ἄπορον Ἀλεξάνδρῳ τῶν πολεμικῶν ἦν, ἐς ὅ, τι ὁρμήσειε. κατιόντι δὲ αὐτῷ εἰς Βαβυλῶνα, Λιβύων τε πρεσβεῖαι ἐνετύγχανον, ἐπαινούντων τι καὶ στεφα-

xandro vlla ratione conueniens: sed Xerxis potius in deos impietate dignum, & compedibus quas illum in Hellespontum vindictæ causa demisisse ferunt. Cæterùm hoc non dissentaneum vero iudicauerim, quod à nonnullis memoriæ traditum est: eunti versus Babylonem Alexandro multas Græcorum legationes in itinere obuiam venisse, inter quos etiam Epidauriorum legati erant. quibus quum postulata concessisset, donarium dedisse quod Æsculapio suffigerent, his verbis adiectis, Æsculapius parum æquus mihi fuit, qui amicum, quem ego tanquam caput meum amabam, non seruarit. Hephæstioni etiam semper vt heroi parentari iussisse à plerisque scriptum est. Alij addunt misisse illum ad Ammonis templum qui deum consulerent, an Hephæstioni vt deo sacrificari permitteret. idq; Iouem negasse. In his verò scriptores omnes inter se conueniunt, Alexandrum totum triduum ab Hephæstionis obitu neque cibum degustasse, neque vllam aliam corporis curam tenuisse, sed aut lamentantem, aut tacitè dolorem prementem iacuisse, mandasséque illi funus parari Babylone x. M talentûm: alij plura adscribunt. quódque per vniuersam barbarorum regionem publicum luctum indixerit. ad hæc multos ex amicis Alexandri ad leuandum dolorem, & se & arma Hephæstioni deuouisse: ac primùm quidem omnium Eumenem illius consilij autorem fuisse, quem paulo antè simultatem cum Hephæstione gessisse diximus. Is id officij mortuo præstabat, ne Alexander illum lætitiam ex Hephæstionis obitu percepisse suspicaretur. Præter hæc Alexander neminem in Hephæstionis locum, qui chiliarchiæ equitum sociorum præesset suffecit, ne Hephæstionis nomen ex agmine interiret, sed Hephæstionis chiliarchiam vocari voluit: signúmq; ei præferri in agmine & prælio quod Hephæstion confecerat. Ludos præterea gymnicos & musicos, cùm certantium multitudine, tum sumptuum præmiorúmque magnitudine longè prioribus omnibus illustriores instituit. Tria nanque certantium millia in id præparauerat, quos quidem non multo pòst ad ipsius tumulum certasse ferunt. Et iam multo tempore luctus continuatus erat, ipséque se à mœrore reuocare cœperat, multúmq; eam ad rem amicorum consolationes iuuabant: quum rursum expeditionem in Cossæos gentem bellicosam, Vxiis finitimam, suscipit. Sunt hi montani populi, oppidáq; munita inhabitant: vbi se valido aliquo exercitu peti vident in montium cacumina confertim sese recipiunt, aut quà cuique integrum est diffugiunt in loca quæ ab exercitu adiri non possint: deinde discedentibus hostibus rursus ad latrocinia conuersi, vitam hoc pacto tuentur. Alexander nihilominus illos, quantumuis hyems esset, sedibus suis eiecit. Cæterùm neque bruma, neque difficultas locorum, aut ipsi aut Ptolemæo Lagi, qui partem exercitus ducebat, impedimento fuit. Adeo nihil eius virtuti bellicæ inaccessum erat. Dehinc Babyloniam petenti Alexandro Afrorum legati oc-

currerunt gratulantes, Asiæ coronam illi deferentes. Ex Italia quoque Brutij, Lucani ac Tusci eadem de causa legatos miserunt. Idem & Carthaginiéses fecisse dicuntur: ab AEthiopibus quoque venerunt, & à Scythis Europam incolentibus: à Celtis etiam & Iberis, omnes amicitiam petentes: quorum nomina ac cultum tum primùm Macedones cognouerűt. Nonnullos etiam vt controuersias quæ inter eos incidissent dirimeret, venisse ferunt. Ac tum primùm Alexandrum sibiipsi & qui cum eo erant vniuersæ terræ ac maris dominum visum esse. Aristus autem & Asclepiades, ex iis qui de Alexandri rebus gestis scripserunt, dicűt Romanos etiam legatos misisse: & Alexandrum, audita eorum legatione, iam tum de futura Romanorum potentia aliquid auguratum esse, quum & illorum modestiam & diligentiam, ac generositatem animaduertisset, corúmque mores atque instituta cognouisset. Cæterùm hoc, vt neque omnino certum, neque prorsus incredibile, commemoraui: tametsi nullus Romanarum rerum scriptor huius legationis ad Alexandrum missæ mentionem fecit: neque ex iis qui Alexandri res gestas cőscripserunt (quos quidem ego præcipuè sequor) Ptolemæus Lagi & Aristobulus. Neque verò Romanæ reipublicæ conueniens videtur, quæ liberrima tum temporis erat, ad regem exterum, quique alioqui tam procul domo aberat, legatos misisse. præsertim quum neque metus vrgeret, neque vlla vtilitatis spes eos moueret: quúmque, siqui alij, odio tyrannicum & genus & nomen prosequerentur.

Post hæc Alexander Heraclidem Argæi filium cum nauiű architectis in Hyrcaniam mittit, qui excisa è montibus Hyrcaniæ materia naues oblongas conficiat: partim tectas, partim apertas, Græcarum nauium instar. Cupiebat enim etiam illud mare, & Caspium atque Hyrcanium, & cui mari cőmittatur cognoscere, vtrum ponto Euxino, vtrum ab orientali mari Indos versus circunductus Oceanus in sinum Hyrcaniű refundatur (quemadmodum etiam Persicum, rubrum mare alij vocant, sinum Oceani esse compererat) Neque enim adhuc inuenta erant Caspij maris initia, quâuis multæ gentes circum ipsum incolerét, multique amnes nauigabiles in illud mare ferrentur. Nam ex Bactris Oxus maximus Asiæ fluminum, Indicis exceptis, in Caspium mare fluit: per Scythas, Oxyartes. Araxem quoque, qui ab Armeniis fluit, in hoc mare ferri plerique tradunt: atque hi quidem maximi amnes sunt. multi verò præterea alij in hos fluuios illabentes, & ipsi seorsum in istud mare exeunt: partim ab iis qui cum Alexandro gentes illas obierunt cogniti, partim vltra sinum in Scythas, Nomadas dictos, labentes, in vniuersum nobis incogniti. Alexander quum per Tigrim flumen exercitum traiecisset, Babylonem proficiscens, Chaldæos vates obuios habuit, qui eum ab amicis seuocatum rogarunt vt profectioni Babylonicæ supersederet. Oraculo enim sese

Fac Quam Scythæ montani accolunt.

A κηρυκεῦσαι ἐπὶ τῇ βασιλείᾳ τῆς Ἀσίας. καὶ ἐξ Ἰταλίας Βρέττιοί τε καὶ Λευκανοὶ καὶ Τυρρηνοὶ ἐπὶ τῆς αὐτῆς ἐπρέσβευσαν. καὶ Καρχηδονίους τότε πρεσβεῦσαι λέγεται, καὶ ἀπὸ Αἰθιόπων πρέσβεις ἐλθεῖν, καὶ Σκυθῶν τῶν ἐκ τῆς Εὐρώπης, καὶ Κελτοὺς καὶ Ἴβηρας, ὑπὲρ φιλίας δεησομένους· ὧν τά τε ὀνόματα καὶ τὰς σκευὰς τότε πρῶτον ὀφθῆναι πρὸς Ἑλλήνων τε καὶ Μακεδόνων. τοὺς δὲ καὶ ὑπὲρ τῶν εἰς ἀλλήλους διαφορῶν λέγουσιν ὅτι Ἀλεξάνδρῳ διακρῖναι ἐπέτρεπον. καὶ τότε μάλιστα αὐτόν τε αὑτῷ Ἀλέξανδρον καὶ τοῖς B ἀμφ' αὐτὸν φανῆναι γῆς τε ἁπάσης καὶ θαλάσσης κύριον. Ἄριστος δὲ καὶ Ἀσκληπιάδης τῶν τὰ Ἀλεξάνδρου ἀναγραψάντων, καὶ Ῥωμαίους λέγουσιν ὅτι ἐπρέσβευσαν· καὶ ἐντυχόντα ταῖς πρεσβείαις Ἀλέξανδρον, ὑπὲρ Ῥωμαίων τι τῆς ἐσομένης ἐς τὸ ἔπειτα δυνάμεως μαντεύσασθαι, τόν τε κόσμον τῶν ἀνδρῶν ἰδόντα καὶ τὸ φιλόπονόν τε καὶ ἐλευθέριον, καὶ περὶ τοῦ πολιτεύματος ἅμα διαπυνθανόμενον. καὶ τοῦτο οὔτε ὡς ἀτρεκὲς, οὔτε ὡς ἄπιστον πάντῃ ἀνέγραψα. πλήν γε δὴ οὔτε τις Ῥωμαίων ὑπὲρ τῆς πρεσβείας ταύτης, ὡς C παρ' Ἀλέξανδρον σταλείσης, μνήμην ἐποιήσατό τινα, οὐδὲ τῶν τὰ Ἀλεξάνδρου γραψάντων (οἷς τισι μᾶλλον ἐγὼ ξυμφέρομαι) Πτολεμαῖος ὁ Λάγου καὶ Ἀριστόβουλος· οὐδὲ τῷ Ῥωμαίων πολιτεύματι ἐπεικὸς ἦν, ἐλευθέρῳ δὴ τότε ἐς τὰ μάλιστα ὄντι, παρὰ βασιλέα ἀλλόφυλον, ἄλλως τε καὶ ἐς τοσόνδε ἀπὸ τῆς οἰκείας πρεσβεῦσαι· οὔτε φόβου ἐξαναγκάζοντος, οὔτε κατ' ἐλπίδα ὠφελείας, μίσει τε, εἴπερ τινὰς ἄλλους, τοῦ τυραννικοῦ γένους τε καὶ ὀνόματος κατεχομένους.

Ἐκ τούτου δὲ Ἡρακλείδην τὸν Ἀργαίου ἐκπέμπει D ἐς Ὑρκανίαν, ναυπηγοὺς ἅμα οἷ ἄγοντα, κελεύσας ὕλην τεμόντα ἐκ τῶν ὀρῶν τῶν Ὑρκανίων, ναυπηγεῖσθαι ναῦς μακρὰς, ἀφράκτους τε καὶ πεφραγμένας, ἐς τὸν κόσμον τὸν Ἑλληνικόν. πόθος γὰρ εἶχεν αὐτὸν καὶ ταύτην ἐκμαθεῖν τὴν θάλασσαν, τὴν Κασπίαν τε καὶ Ὑρκανίαν καλουμένην, ποίᾳ τινὶ ξυμβάλλει θαλάσσῃ, πότερα τῇ τοῦ πόντου τοῦ Εὐξείνου, ἢ ἀπὸ τῆς ἑῴας τῆς κατ' Ἰνδοὺς ἐκπεριερχομένη ἡ μεγάλη θάλασσα ἀναχεῖται εἰς κόλπον τὸν Ὑρκάνιον (καθάπερ οὖν καὶ τὸν Περσικὸν ἐξεῦρε, τὴν ἐρυθρὰν δὴ κα- E λουμένην θάλασσαν, κόλπον οὖσαν τῆς μεγάλης θαλάσσης) οὐ γάρ πω ἐξηύρηντο αἱ ἀρχαὶ τῆς Κασπίας θαλάσσης, καίτοι ἐθνῶν τε αὐτὴν περιοικούντων οὐκ ὀλίγων, καὶ ποταμῶν πλοΐμων ἐμβαλλόντων εἰς αὐτήν. ἐκ Βάκτρων μὲν Ὄξος μέγιστος τῶν Ἀσιανῶν ποταμῶν, πλήν γε δὴ τῶν Ἰνδῶν, ἐξίησιν ἐς ταύτην τὴν θάλασσαν. διὰ Σκυθῶν δὲ, Ὀξυάρτης. καὶ τὸν Ἀράξην δὲ, τὸν ἐξ Ἀρμενίων ῥέοντα, ἐς ταύτην ἐσβάλλειν ὁ πλείων λόγος κατέχει· μέγιστοι μὲν οὗτοι. πολλοὶ δὲ δὴ καὶ ἄλλοι ἐς τούτους ἐμβάλλοντες, καὶ αὐ- F τοὶ ἐπὶ σφῶν ἐς τὴν θάλασσαν ταύτην ἐξιᾶσιν· οἱ μὲν καὶ γινωσκόμενοι πρὸς τῶν ἀμφ' Ἀλέξανδρον, ἐπελθόντων τὰ ἔθνη ταῦτα· οἱ δὲ, κατὰ τὰ ἐπέκεινα τοῦ κόλπου ὡς εἰκὸς ἐς τοὺς Σκύθας τοὺς Νομάδας, ὃ δὴ ἄγνωστον πάντῃ ἐστίν. Ἀλέξανδρος δὲ, ὡς τὸν Τίγρητα ποταμὸν ξὺν τῇ στρατιᾷ διέβη, ἐλαύνων ἐπὶ Βαβυλῶνος, ἐνταῦθα ἐντυγχάνουσιν αὐτῷ Χαλδαίων οἱ λόγιοι. καὶ ἀπαγαγόντες ἀπὸ τῶν ἑταίρων, ἐδέοντο ἐπισχεῖν τὴν ἐπὶ Βαβυλῶνος ἔλασιν. λόγιον γὰρ

γεγονέναι σφίσιν ἐκ θεοῦ τοῦ Βήλου, μὴ πρὸς ἀγαθοῦ οἱ εἶναι τὴν πάροδον τὴν ἐς Βαβυλῶνα ἐν τῷ τότε. τὸν δὲ ἀποκρίνασθαι αὐτοῖς λόγον, τοῦ Εὐριπίδου τοῦ ποιητοῦ ἔπος. ἔχει δὲ τὸ ἔπος Εὐριπίδη ὧδε, Μάντις δ' ἄριστος ὅστις εἰκάζει καλῶς. Σὺ δὲ ὦ βασιλεῦ, ἔφασαν οἱ Χαλδαῖοι μὴ πρὸς δυσμὰς ἀφορῶν αὐτὸς, μηδὲ τὴν στρατιὰν ταύτῃ ἐπέχουσαν ἄγων παρελθεῖν· ἀλλὰ ἐκπεριελθὼν πρὸς ἕω μᾶλλον. τῷ δὲ οὐδὲ τοῦτο εὐμαρὲς διὰ δυσχωρίαν ξυνέβη· ἀλλὰ ἦγε γὰρ αὐτὸν ταύτῃ τὸ δαιμόνιον, ᾗ παρελθόντα ἐχρῆν ἤδη τελευτῆσαι: καί που τυχὸν καὶ ἄμεινον αὐτῷ ἦν ἐν ἀκμῇ τῆς τε ἄλλης δόξης, καὶ τοῦ πόθου τοῦ παρ' ἀνθρώπων ἀπαλλάχθαι, πρίν τινα ξυμβῆναι αὐτῷ ξυμφορὰν ἀνθρωπίνην, ἧς ἕνεκα καὶ Σόλωνα Κροίσῳ παραινέσαι εἰκὸς, τέλος ὁρᾶν μακροῦ βίου, μηδὲ πρόσθεν τινὰ ἀνθρώπων ἀποφαίνειν εὐδαίμονα. ἐπεὶ καὶ αὐτῷ Ἀλεξάνδρῳ ἡ Ἡφαιστίωνος τελευτὴ οὐ σμικρὰ ξυμφορὰ γεγένητο· ἧς καὶ αὐτὸς Ἀλέξανδρος προαπελθεῖν ἄν δοκεῖ μοι ἐθελῆσαι μᾶλλον, ἢ ζῶν πειραθῆναι· οὐ μεῖον ἢ καὶ Ἀχιλλέα δοκεῖν ἂν ἐλέσθαι προαποθανεῖν Πατρόκλου μᾶλλον, ἢ τοῦ θανάτου αὐτοῦ τιμωρὸν γενέσθαι. ἦν δέ τι καὶ ὕποπτον αὐτῷ ἐς τοὺς Χαλδαίους, ὡς οὐ κατὰ μαντείαν τινὰ μᾶλλον, ἢ ἐς ὠφέλειαν τὴν αὑτῶν φέροι αὐτοῖς ἡ κώλυσις τῆς Ἀλεξάνδρου ἐς Βαβυλῶνα ἐν τῷ τότε ἐλάσεως. ὁ γὰρ τοῦ Βήλου νεὼς ἐν μέσῃ τῇ πόλει ἦν τῶν Βαβυλωνίων, μεγέθει τε μέγιστος, καὶ ἐκ πλίνθου ὀπτῆς ἐν ἀσφάλτῳ ἡρμοσμένης. τοῦτον τὸν νεὼν, ὥσπερ καὶ τὰ ἄλλα ἱερὰ τῶν Βαβυλωνίων, Ξέρξης κατέσκαψεν, ὅτε ἐκ τῆς Ἑλλάδος ὀπίσω ἀπενόστησεν. Ἀλέξανδρος δὲ ἐν νῷ εἶχεν ἀνοικοδομεῖν· οἱ μὲν λέγουσιν, ὅτι ἐπὶ τοῖς θεμελίοις τοῖς πρόσθεν, καὶ τούτου ἕνεκα τὸν χοῦν ἐκφέρειν ἐκέλευε τοὺς Βαβυλωνίους· οἱ δὲ ὅτι καὶ μείζονα ἔτι τοῦ πάλαι ὄντος. ἐπεὶ δὲ ἀποστάντος αὐτοῦ μαλθακῶς αὐτῶν ἥψαντο τοῦ ἔργου οἷς ταῦτα ἐπιτέτακτο, ὁ δὲ τῇ στρατιᾷ πάσῃ ἐπενόει τὸ ἔργον ἐργάσασθαι· εἶναι δὲ τῷ Βήλῳ πολλὴν μὲν τὴν χώραν ἀνειμένην ἐκ τῶν Ἀσσυρίων βασιλέων· πολὺν δὲ τὸν χρυσὸν, καὶ ἀπὸ τοῦ πάλαι μὲν τὸν νεὼν ἐπισκευάζεσθαι, καὶ τὰς θυσίας τῷ θεῷ θύεσθαι. τότε δὲ τοὺς Χαλδαίους τὰ τοῦ θεοῦ νέμεσθαι, οὐκ ὄντος ἐς ὅ, τι ἀναλωθήσεται τὰ περιγιγνόμενα. τούτων δὴ ἕνεκα ὕποπτοι Ἀλεξάνδρῳ ἦσαν οὐκ ἐθέλειν παρελθεῖν εἴσω Βαβυλῶνος Ἀλέξανδρον, ὡς μὴ δι' ὀλίγου τὸν νεὼν ἐπιτελεσθέντα ἀφελέσθαι αὐτοὺς τὰς ἐκ τῶν χρημάτων ὠφελείας. ὅμως δὲ τά γε τῆς ἐπιστροφῆς τῆς κατὰ τὴν εἴσοδον τὴν ἐς τὴν πόλιν, ἐθελῆσαι αὐτοῖς πεισθῆναι λέγει Ἀριστόβουλος, καὶ τῇ πρώτῃ μὲν παρὰ τὸν ποταμὸν τὸν Εὐφράτην καταστρατοπεδεῦσαι· ἐς δὲ τὴν ὑστεραίαν ἐν δεξιᾷ ἔχοντα τὸν ποταμὸν, παρ' αὐτὸν πορεύεσθαι, ἐθέλοντα ὑπερβάλλειν τῆς πόλεως τὸ μέρος τὸ ἐς δυσμὰς τετραμμένον, ὡς ταύτῃ ἐπιστρέψαντα πρὸς ἕω ἄγειν· ἀλλὰ οὐ γὰρ δυνηθῆναι ὑπὸ δυσχωρίας οὕτως ἐλάσαι ξὺν τῇ στρατιᾷ, ὅτι τὰ ἀπὸ δυσμῶν τῆς πόλεως εἰσιόντι, εἰ ταύτῃ πρὸς ἕω ἐπιστρέφοιτο, ἑλώδη τε καὶ τεναγώδη ἦν, καὶ οὕτω καὶ ἑκόντα καὶ ἄκοντα ἀπειθῆσαι τῷ θεῷ. ἐπεὶ καὶ τοιόνδε τινὰ λόγον Ἀριστόβουλος ἀναγέγραφεν, Ἀπολλόδωρον τὸν Ἀμφιπολίτην, τῶν ἑταίρων τῶν

Beli monitos, ingressum in Babylonem nequaquam ei tum temporis faustum ac felicem fore. Ipse Euripidis versum eis obiiciebat, qui ita habet,

Qui coniicit bene, augur est is optimus.

Tum illi, Atqui, ô rex, ne occidentẽ versus respicias, neque exercitum hac ducẽs ingrediare, sed potius circumactũ agmẽ in orientem ducito. Sed ob difficultatẽ viæ id præstare nõ potuit: fortuna siue fato eum in viã propellente, cuius transitus ipsi exitio futurus erat. Et fortasse satius ei fuit, in summo felicitatis fastigio, summóque hominũ desiderio vitã cum morte cõmutare, priusquã ei calamitas aliqua humano more accideret. Cuius rei causa Solonẽ Crœso suasisse verisimile est vt longæ vitæ exitũ spectaret, neque prius quẽquã mortaliũ felicẽ iudicaret. quandoquidẽ & Hephæstionis obitus non exigui infortunij loco Alexãdro accidisse videtur, quẽ mea sentẽtia præuenire ipse quàm viuus experiri maluisset: non secus atque Achilli iucundius fuisset Patrocli mortẽ sua ipsius morte anteuertisse, quàm necis eius vltor relinqui. Inciderat autem Alexandro suspicio quædam de Chaldæis, quòd se nõ tam oraculi quàm priuatæ ipsorũ vtilitatis causa per id tempus ab ingressu Babylonis deterrerent. Nam Beli templum in media Babyloniorum vrbe situm erat, magnitudine atque opere ex lapide coctili & bituminato præclarum. quod templum, quemadmodum & cætera Babyloniorũ loca sacra, Xerxes subuerterat, quum ex Græcia reuerteretur. Alexander verò in animo habebat templum instaurare, atque, vt quidam scribunt, è veteribus fundamentis exædificare: eámq; ob causam rudera exportare Babylonios iusserat. vt verò alij, augustius quàm antea fuerat efficere statuerat. Quúmque ipso absente segnius quàm vellet operi instarent, ipse cum vniuerso exercitu opus aggredi cogitabat. Erat autem Belo multum agri ab Assyriis regibus consecratum, multo etiam auro iam olim templum instructum erat, ad sacrificia deo faciendum. Tum verò quum in nullos vsus conferrẽtur annui reditus, Chaldæis id omne quod Belo sacrum erat cedebat. Quamobrem suspicari cœpit Alexander nolle eos ipsum Babylonem ingredi, ne paruo temporis spatio exædificato templo ipsi tantis pecuniarũ cõmodis priuarentur. Aristobulus tamẽ autor est, Alexandrũ Chaldæorũ cõsilio de circumagendo itinere in vrbẽ acquiescere voluisse, ac primo quidẽ die ad Euphratẽm fluuiũ castra posuisse: postridie verò quum flumen ei ad dextrã esset, iuxta ipsum processisse, cupientẽ præter gredi eam vrbis partẽ quæ occasum spectabat, vt inde orientẽ versus se conuerteret: sed ob difficultatem locorum ita cum exercitu ingredi non potuisse: quòd nimirum quum ab occidentali vrbis parte in orientalem sese conuertere vellet, paludosis limosísque locis impediretur, atque ita partim volentem partim nolentem Beli oraculo nõ paruisse. Porro Aristobul⁹ aliud quippiã huiuscemodi narrat Apollodorũ Amphipolitẽ, ex ami-

cis Alexandri, ducem exercitus quẽ Alexander Mazæo Babyloniorum satrapæ reliquerat, quum ad Alexãdrum ex Indis reuersum conuenisset, vidissétque eum in satrapas qui aliis atque aliis prouinciis præfuerant, seueriue animaduertentem, Pithagoræ fratri suo scripsisse (vatem enim fuisse Pithagoram, ex eorum genere qui exta consulunt) & de salute sua eum consuluisse: Pithagoram eius literis respondisse, rogasséque cuius potissimùm metu vaticinio vti vellet: qui quũ respondisset, se ab Alexandro & Hephæstione sibi metuere, Pithagoram primùm pro Hephæstione exta inspexisse. quúmque iecinori fibrę deessent, literas rursum scripsisse, eásque obsignatas ad Apollodorũ ex Babylone in Ecbatana misisse, quib' monebatne quicquã ab Hephęstione metueret. propediem enim è viuis sublatum iri. quam quidem epistolã ait Aristobulus Apollodorum accepisse pridie quàm Hephæstio exiret è vita. Tum Pithagoram, quum rursus pro Alexandro exta consuluisset, fibrásque iecinori deesse repperisset, idem fratri suo de Alexandro scripsisse. Apollodorum verò id nõ subticuisse, sed Alexandro quę acceperat indicasse, vt beneuolo erga regẽ animo esse videretur, monẽs vt imminẽs periculũ caueret. Atque Alexandrum quidem Apollodorũ collaudasse narrat: quúmque Babylonẽ venisset, percontatum esse Pithagorã quo signo edoctus fratri suo talia de se scripsisset: qui quũ respõdisset, quòd hostiæ iecinora absque fibris inuenta essent, Alexandrum rursus interrogasse quid hoc portenderet: & Pithagoram, magnum malum portendi dixisse. Alexandrum verò tantum abfuisse vt Pithagoræ succensuerit, vt eum deinceps chariorem habuerit, quòd citra dolum simpliciter eã rem ipsam dixisset. Hæc Aristobulus se à Pithagora audisse testatur: ac postea Perdiccæ atque Antigono eadem vaticinatum esse. Eodem enim prodigio edito Perdiccam aduersus Ptolemæum bellantem mortuum esse: Antigonũ verò in pugna aduersus Seleucum & Lysimachum ad Ipsum commissa. Atqui de Calano sophista Indo etiam huiuscemodi quippiam scriptum est: Quum moriturus ad rogum iret, reliquos quidem amicos osculatũ fuisse: ad Alexandrum verò deosculandi illum causa accedere noluisse, sed dixisse Babylone se illum reperturum, ibique osculum daturum esse. Quæ quidem verba tum temporis neglecta parúmq; animaduersa fuisse: postea verò mortuo apud Babylonem Alexandro memoria repetita, Alexandri mortẽ vaticinatum fuisse compererunt.

Alexandro Babylonem ingresso legationes Græcorum obuiam venerũt. quibus verò de rebus singulæ missæ fuerint non constat. Mea verò sententia, pleræque eò spectabant vt eum coronarẽt, vtque cùm ob alias victorias, tum ob Indicas ei congratularentur, lætitiámque publicã ob felicem ex Indis reditum testarentur. Quos quidem humaniter exceptos debitisque honoribus ornatos domũ remisisse dicitur. Quotquot autem clarorum virorum statuas aut deorũ simulacra, aut aliud quiduis deis consecratũ

A Ἀλεξάνδρου, στρατηγὸν τῆς στρατιᾶς ἣν παρὰ Μαζαίῳ τῷ Βαβυλῶνος σατράπῃ ἀπέλιπεν Ἀλέξανδρος, ἐπειδὴ δὲ συνέμιξεν ἐπανιόντι αὐτῷ ἐξ Ἰνδῶν, ὁρῶντα πικρῶς τιμωρούμενον τοὺς σατράπας ὅσοι ἐπ᾽ ἄλλῃ καὶ ἄλλῃ χώρᾳ τεταγμένοι ἦσαν, ἐπιστεῖλαι Πειθαγόρᾳ τῷ ἀδελφῷ (μάντιν γὰρ εἶναι τὸν Πειθαγόραν τῆς ἀπὸ σπλάγχνων μαντείας) μαντεύσασθαι καὶ ὑπὲρ αὐτοῦ τῆς σωτηρίας. ἀντεπιστεῖλαι δὲ αὐτῷ Πειθαγόραν, πυνθανόμενον τίνα μάλιστα φοβούμενος χρήσασθαι ἐθέλοι τῇ μαντείᾳ. τὸν δὲ γράψαι αὖθις,
B ὅτι τόν τε βασιλέα αὐτὸν καὶ Ἡφαιστίωνα. θύεσθαι δὴ τὸν Πειθαγόραν πρῶτα μὲν ἐπὶ τῷ Ἡφαιστίωνι· ὡς δὲ ἐπὶ τοῦ ἥπατος τοῦ ἱερείου ὁ λοβὸς ἀφανὴς ἦν, οὕτω δὴ ἐγγράψαντα καὶ κατασημηνάμενον τὸ γραμμάτιον, πέμψαι παρὰ τὸν Ἀπολλόδωρον ἐκ Βαβυλῶνος εἰς Ἐκβάτανα, δηλοῦντα μηδέν τι δεδιέναι Ἡφαιστίωνα. ἔσεσθαι γὰρ αὐτοῖς ὀλίγου χρόνου ἐκποδών. καὶ ταύτην τὴν ἐπιστολὴν λέγει Ἀριστόβουλος κομίσασθαι Ἀπολλόδωρον μιᾷ πρόσθεν ἡμέρᾳ ἢ τελευτῆσαι Ἡφαιστίωνα. αὖθις δὲ θύεσθαι τὸν Πειθαγόραν ἐπὶ
C τῷ Ἀλεξάνδρῳ, ἄλοβον τὸ ἧπαρ τοῦ ἱερείου. καὶ Πειθαγόραν τὰ αὐτὰ καὶ ὑπὲρ Ἀλεξάνδρου γράψαι Ἀπολλοδώρῳ. Ἀπολλόδωρον δὲ οὐ κατασιωπῆσαι, ἀλλὰ φράσαι γὰρ πρὸς Ἀλέξανδρον τὰ ἐπεσταλμένα, ὡς εὔνοιαν μᾶλλόν τι ἐπιδειξόμενον τῷ βασιλεῖ, εἰ φυλάττεσθαι παραινέσειε μή τις αὐτῷ κίνδυνος ἐν τῷ τότε ξυμπέσοι. καὶ Ἀπολλόδωρόν τε λέγει ὅτι Ἀλέξανδρος ἐπῄνεσε· καὶ τὸν Πειθαγόραν, ἐπειδὴ παρῆλθεν εἰς Βαβυλῶνα, ἤρετο ὅτου γενομένου αὐτῷ σημείου ταῦτα ἐπέστελλε πρὸς τὸν ἀδελφόν. τὸν δὲ εἰπεῖν, ὅτι ἄλοβόν οἱ τὸ ἧπαρ ἐγένετο
D τοῦ ἱερείου. ἐρομένου δὲ ὅ,τι νοεῖ τὸ σημεῖον, μέγα εἰπεῖν εἶναι χαλεπόν. Ἀλέξανδρον δὲ τοσούτου δεῆσαι χαλεπῆναι τῷ Πειθαγόρᾳ, ὡς καὶ δι᾽ ἐπιμελείας ἔχειν αὐτὸν πλείονος, ὅτι ἀδόλως τὴν ἀλήθειάν οἱ ἔφρασε. ταῦτα αὐτὸς Ἀριστόβουλος λέγει παρὰ Πειθαγόρου πυθέσθαι, καὶ Περδίκκᾳ δὲ αὐτὸν μαντεύσασθαι λέγει καὶ Ἀντιγόνῳ ὕστερον. καὶ τοῦ αὐτοῦ σημείου ἀμφοῖν γενομένου, Περδίκκαν τε ἐπὶ Πτολεμαῖον στρατεύοντα ἀποθανεῖν, καὶ Ἀντίγονον ἐν τῇ μάχῃ τῇ πρὸς Σέλευκον καὶ Λυσίμαχον τῇ ἐν Ἰψῷ γενομένῃ. καὶ μὲν
E δὴ καὶ ὑπὲρ Καλάνου τοῦ σοφιστοῦ τοῦ Ἰνδοῦ τοιόσδε τις ἀναγέγραπται λόγος· ὁπότε ἐπὶ τὴν πυρὰν ᾔει ἀποθανούμενος, τότε τοὺς μὲν ἄλλους ἑταίρους ἀσπάζεσθαι, αὐτὸν Ἀλεξάνδρῳ δὲ οὐκ ἐθελῆσαι προσελθεῖν ἀσπασόμενον, ἀλλὰ φάναι γὰρ ὅτι ἐν Βαβυλῶνι αὐτῷ ἐντυχὼν ἀσπάσεται. καὶ τοῦτον τὸν λόγον ἐν μὲν τῷ τότε ἀμεληθῆναι· ὕστερον δὲ ἐπειδὴ ἐτελεύτησεν ἐν Βαβυλῶνι Ἀλέξανδρος, ἐς μνήμην ἐλθεῖν τῶν ἀκουσάντων, ὅτι ἐπὶ τῇ τελευτῇ ἄρα τῇ Ἀλεξάνδρου ἐθειάσθη.

Παρελθόντι δὲ αὐτῷ ἐς Βαβυλῶνα πρεσβεῖαι παρὰ τῶν Ἑλλήνων ἐνέτυχον· ὑπὲρ ὅτου μὲν ἕκαστοι πρεσβευόμενοι, οὐκ ἀναγέγραπται. δοκεῖν δ᾽ ἔμοιγε, αἱ πολλαὶ στεφανοῦντές τε αὐτὸν ἦσαν, καὶ ἐπαινοῦντες ἐπὶ ταῖς νίκαις, ταῖς τε ἄλλαις καὶ μάλιστα ταῖς Ἰνδικαῖς· καὶ ὅτι σῶος ἐξ Ἰνδῶν ἐπανήκει, χαίρειν φάσκοντες. καὶ τούτους δεξιωσάμενός τε καὶ τιμήσας τὰ εἰκότα, ἀποπέμψαι ὀπίσω λέγεται. ὅσους δὲ ἀνδριάντας ἢ ἀγάλματα, ἢ εἰ δή τι ἄλλο ἀνάθημα

ἐκ τῆς Ἑλλάδος Ξέρξης ἀνακομίσειεν ἐς Βαβυλῶνα, ἢ ἐς Πασαργάδας, ἢ ἐς Σοῦσα, ἢ ὅπη ἄλλῃ τῆς Ἀσίας, ταῦτα δοῦναι ἄγειν ταῖς πρέσβεσι. καὶ τὰς Ἁρμοδίου καὶ Ἀριστογείτονος εἰκόνας τὰς χαλκᾶς οὕτω λέγεται ἀπενεχθῆναι ὀπίσω ἐς Ἀθήνας, καὶ τῆς Ἀρτέμιδος τῆς Κελκαίας τὸ ἕδος. κατέλαβε δὲ ἐν Βαβυλῶνι, ὡς λέγει Ἀριστόβουλος, καὶ τὸ ναυτικόν, τὸ μὲν κατὰ τὸν Εὐφράτην ποταμὸν ἀναπεπλευκὸς ἀπὸ θαλάσσης τῆς Περσικῆς, ὅ τι περ σὺν Νεάρχῳ ἦν, τὸ δὲ ἐκ Φοινίκης ἀνακεκομισμένον, πεντήρεις μὲν δύο τῶν ἐκ Φοινίκων, τετρήρεις δὲ τρεῖς, τριήρεις δὲ δώδεκα, τριακοντόρους δὲ ἐς τριάκοντα. ταύτας ξυντμηθείσας κομισθῆναι ἐπὶ τὸν Εὐφράτην ποταμὸν ἐκ Φοινίκης ἐς Θάψακον πόλιν, ἐκεῖ δὲ ξυμπηχθείσας αὖθις καταπλεῦσαι ἐς Βαβυλῶνα. λέγει δὲ ὅτι καὶ ἄλλος αὐτῷ ἐναυπηγεῖτο στόλος, τέμνοντι τὰς κυπαρίσσους τὰς ἐν τῇ Βαβυλωνίᾳ. τούτων γὰρ μόνων τῶν δένδρων εὐπορίαν εἶναι ἐν τῇ χώρᾳ τῶν Ἀσσυρίων, τῶν δὲ ἄλλων ὅσα ἐς ναυπηγίαν, ἀπόρως ἔχειν τὴν γῆν ταύτην. πλήρωμα δὲ ἐς τὰς ναῦς καὶ τὰς ἄλλας ὑπηρεσίας, πορφυρέων τε πλῆθος καὶ τῶν ἄλλων ὅσοι ἐργάται τῆς θαλάσσης, ἀφῖχθαι αὐτῷ ἐκ Φοινίκης τε καὶ τῆς ἄλλης παραλίας. λιμένα τε ὅτι πρὸς Βαβυλῶνι ἐποίει ὀρυκτόν, ὅσον χιλίαις ναυσὶ μακραῖς ὅρμον εἶναι, καὶ νεωσοίκους ἐπὶ τοῦ λιμένος. καὶ Μίκκαλος ὁ Κλαζομένιος μετὰ πεντακοσίων ταλάντων ἐπὶ Φοινίκης τε καὶ Συρίας ἐστέλλετο, τοὺς μὲν μισθῷ πείσων, τοὺς δὲ καὶ ὠνησόμενος, ὅσοι θαλάσσιοι ἄνθρωποι. τήν τε γὰρ παραλίαν τὴν πρὸς τῷ κόλπῳ τῷ Περσικῷ κατοικίζειν ἐπενόει καὶ τὰς νήσους τὰς ταύτῃ. ἐδόκει γὰρ αὐτῷ οὐ μεῖον ἂν Φοινίκης εὐδαίμων ἡ χώρα αὕτη γενέσθαι. ἦν δὲ αὐτῷ τοῦ ναυτικοῦ ἡ παρασκευὴ ὡς ἐπὶ Ἄραβας τοὺς πολλούς, πρόφασιν μέν, ὅτι μόνοι τῶν ταύτῃ βαρβάρων οὔτε πρεσβείαν ἀπέστειλαν οὔτε τι ἄλλο ἐπιεικὲς ἢ ἐπὶ τιμῇ ἐπεπράχει Ἀράβων οὐδὲν ἐς αὐτόν. τὸ δὲ ἀληθές, ὥς γέ μοι δοκεῖ, ἄπληστος ἦν τοῦ κτᾶσθαί τι ἀεὶ Ἀλέξανδρος. λόγος δὲ κατέχει, ὅτι ἤκουεν Ἄραβας δύο μόνον τιμᾶν θεούς, τὸν Οὐρανόν τε καὶ τὸν Διόνυσον· τὸν μὲν αὐτόν τε ὁρώμενον, καὶ τὰ ἄστρα ἐν οἷ ἔχοντα τά τε ἄλλα καὶ τὸν ἥλιον, ἀφ' ὅτου μεγίστη καὶ φανοτάτη ὠφέλεια ἐς πάντα ἥκει τὰ ἀνθρώπινα· Διόνυσον δὲ κατὰ δόξαν τῆς ἐς Ἰνδοὺς στρατιᾶς. οὔκουν ἀπαξιοῦν καὶ αὐτὸν τρίτον ἂν νομισθῆναι πρὸς Ἀράβων θεόν, οὐ φαυλότερα ἔργα Διονύσου ἀποδειξάμενον, εἴπερ οὖν καὶ Ἀράβων κρατήσας ἐπιτρέψειεν αὐτοῖς, καθάπερ Ἰνδοῖς, πολιτεύειν κατὰ τὰ σφῶν νόμιμα. τῆς χώρας τε ἡ εὐδαιμονία ὑπεκίνει αὐτόν, ὅτι ἤκουεν ἐκ μὲν τῶν λιμνῶν τὴν κασίαν γίγνεσθαι αὐτοῖς, ἀπὸ δὲ τῶν δένδρων τὴν σμύρναν τε καὶ τὸν λιβανωτόν, ἐκ δὲ τῶν θάμνων τὸ κινάμωμον τέμνεσθαι, οἱ λειμῶνες δὲ ὅτι νάρδον αὐτόματοι ἐκφέρουσι. τὸ μέγεθος τῆς χώρας, ὅτι οὐκ ἐλάττων ἡ παράλιος τῆς Ἀραβίας ἤπερ ἡ τῆς Ἰνδικῆς αὐτῷ ἐξηγγέλλετο, καὶ νῆσοι αὐτῇ προσκεῖσθαι πολλαί, καὶ λιμένες πανταχοῦ τῆς χώρας εἶναι, οἷοι παρασχεῖν μὲν ὅρμους τῷ ναυτικῷ, παρασχεῖν δὲ καὶ πόλεις ἐνοικισθῆναι, καὶ ταύτας εὐδαίμονας. δύο δὲ νῆσοι κατὰ τὸ στόμα τοῦ Εὐφράτου πελάγιαι ἐξηγγέλλοντο αὐτῷ, ἡ μὲν πρώτη οὐ πρόσω τῶν ἐκβολῶν τοῦ Εὐφράτου, εἰς ἑκατὸν καὶ εἴκοσι μάλιστα

A Xerxes Babylonem, vel Susas, vel in Pasargadas, aut quáuis aliam Asiæ partẽ ex Græcia deportauerat, ea legatis reportanda dedit. Atque ita Harmodij & Aristogitonis æneas statuas Athenas remisisse dicitur, simúlq; Dianæ Cereæ simulacrum. Recepit autem apud Babylonios (vt Aristobulus ait) classem nauales, quæ partim per Euphratẽ fluuiũ in Persicum mare subuecta erat, Nearcho duce: partim ex Phœnicia appulerat: Phœnicũ quidem quinqueremes duas, quadriremes tres, triremes x i i, triginta remorum naues x x x.

B Hæ in partes dissectæ ad Euphratẽ in Thapsacum vrbem vectæ sunt; ibique rursus compaginatæ Babylonem nauigarunt. Dicit idem Alexandrũ aliam quoque classem construxisse, cæsis cupressis. Harum enim arborum tantum in Assyria copiá esse, reliquarum quæ conficiendis nauibus aptæ sint inopia laborare. Supplementa etiã in naues aliáq; ministeria, & purpuras piscanti ũ aliorũmq; marinorũ operariorũ multitu

C dinẽ ex Phœnicia atque vniuersa maritima ora ad eũ venisse. portũ præterea apud Babylonios effodi curauit, qui mille naues oblongas caperet: porticus etiã & naualia portui adiunxit. Misitque Miccalum Clazomeniũ cum quingentis talentis in Phœniciam & Syriam, qui quoscunque maritimos posset mercede alliceret vel conduceret. siquidem in maritimam Persici sinus oram eiúsque insulas colonias deducere statuerat. Aequè enim opulenta sibi ea regio atque Phœnicia fore videbatur. Classem vero in Arabas po

D pulosam gentẽ parabat, ea occasione quod soli ex barbaris illius regionis neque legationes ad eum misissent, neque quidquã officij aut honoris sibi detulissent: sed reuera, (vt mihi quidẽ videtur) quòd nulla eum cõquirendi ditiones satietas capiebat. Fama autem tenuit, id causæ fuisse quòd audisset Arabas duos tantũ deos colere, cœlum scilicet & Dionysum. Cœlum quidem, quòd cùm reliqua astra, tum solem in se continere videretur, à quo quamplurima manifestissimáque ad omnes humanos vsus commo

E da manarent: Dionysum verò ob famam ducti in Indos exercitus. Quapropter non indignum censebat se, qui pro tertio deo apud Arabas haberetur: quippe qui rebus gestis Dionyso nequaquam inferior esset: & certè deuictis Arabibus, suis legibus viuendi potestatem, vt Indis, fecisset. Inuitabat eum præterea opulentia regionis, quòd audisset casiam palustribus locis apud eos nasci, ex arboribus myrrham & thura legi: ex fruticibus cinamomũ rescindi: prata sua sponte

F nardũ gignere. Quod ad magnitudinem regionis attinet, Arabiã maritimã India minorẽ non esse acceperat: multásq; ei insulas adiacere: frequentes præterea portus ac stationes receptui classis idoneas in ea regione esse: multas vrbes ad habitandum commodas opulentásq; habere. Duæ verò insulæ in mari sitæ ad Euphratis ostia nuntiabantur; quarũ altera non procul inde vbi Euphrates in mare exit, c x x stadiis à littore fluuiique

Pro Κελκαίας legitur etiam Κεχαίας & Κελχαίας.

O.iiii.

faucibus distabat. atque hanc quidem minorem, & syluis densam esse, ac Dianæ templum habere: circum templũ indigenas habitare, & capreas easq; Dianæ sacras relinqui, neq; fas esse eas capere, nisi ad sacrificium deę faciendum. in hunc enim vsum occidi nefas non esse. Hanc insulam ait Aristobulus Icarum ab Alexandro vocari iussam, ab insula Icaro in AEgæo mari sita, in quam Icarum Dædali filium, liquata cera qua alas sibi affixerat, procidisse aiunt, quòd non, prout pater ei imperarat, vicinus terræ volasset, sed stolidè sublimem aeris regionem petens, liquata à solaribus radiis cera, nomen insulæ & mari à suo nomine dedisset. Illam enim, Icarum: mare verò, Icarium dictum fuisse. Altera insula ab Euphratis ostio vnius diei ac noctis nauigatione distare dicitur, secundo vẽto puppim afflante, Tylus insulæ nomen est. quæ & magna, neque omnino aspera syluosáque est: sed mitibus maturisque fructibus giguendis idonea. Hæc per Archiam Alexandro nuntiata sunt: qui cum naue triginta remorum ad explorandam nauigationem in Arabiam emissus, ad Tylum insulam vsque peruenit: vlterius procedere non ausus. Androsthenes verò cum alia naue x x x remorum missus, multam etiam cherronesi oram pręterlegit. Omnium autem qui emissi sunt longissime processit Hieron Solensis, gubernator, cui etiam data naue x x x remorum mandarat Alexander vt vniuersam Arabiæ cherronesum circumnauigaret, donec ad Arabicum sinum AEgypto vicinum ad vrbem Heroum peruenisset. Sed neque is vlterius progredi ausus est, quum alioqui totam ferè Arabum regionem circũnauigasset. Nam ad Alexandrum reuersus, ingentem cherronesi magnitudinem esse nuntiauit: eiúsque promontorium esse longè in Oceanum porrectum: quod & ij qui cum Nearcho ex India nauigabant, priusquam in sinum Persicum flecterent, non procul abs se remotum viderant: parúmque abfuerat quin eò appellerent. Ita enim Onesicrito gubernatori visum fuerat. At Nearchus scribit se id prohibuisse, vt enauigato per circuitum sinu Persico, ea quorum gratia ab Alexandro missus erat, renuntiare posset. Neque enim ad nauigandum Oceanum missum esse, sed vt regionem mari adiacentem cognosceret, & qui homines ea loca inhabitarent, quique in ea portus & aquæ essent, vtque incolarum mores atque instituta exploraret: & quæ terra bonos, quæ malos fructus gignat. quam quidem rem exercitui saluti fuisse asserit. Neq; enim incolumes fuisse reuersuros, si vltra desertã Arabię orã nauigassent. Qua de causa Hierõ quoq; retro cursum flexisse fertur. Interea verò dum triremes parantur, portúsq; apud Babylonẽ effoditur, Alexander ad Pallacopã amnẽ per Euphratẽ deuectus est. Distat is à Babylone stadiis ferme D C C C. Porro amnis hic ex Euphrate in alueum suũ diffusione, nõ ex peculiari fonte

A ἀπέχουσαν ἀπὸ τοῦ αἰγιαλοῦ τε καὶ τοῦ στόματος τοῦ ποταμοῦ, μικροτέρα αὕτη, καὶ δασεῖα ὕλῃ παντοίᾳ. εἶναι δὲ ἐν αὐτῇ καὶ ἱερὸν Ἀρτέμιδος, καὶ τοὺς οἰκήτορας αὐτῆς ἀμφὶ τὸ ἱερὸν τὴν δίαιταν ποιεῖσθαι. νέμεσθαί τε αὐτὴν αἰξί τε ἀγρίαις καὶ ἐλάφοις, καὶ ταύτας ἀνεῖσθαι ἀφέτους τῇ Ἀρτέμιδι· οὐδὲ εἶναι θέμις θήραν ποιεῖσθαι ἀπ' αὐτῶν, ὅτι μὴ θῦσαί τινα τῇ θεῷ ἐθέλοντα, ἐπὶ τῷδε θηρᾶν μόνον. ἐπὶ τῷδε γὰρ οὐκ εἶναι ἀθέμιτον. καὶ ταύτην τὴν νῆσον λέγει Ἀριστόβουλος ὅτι Ἴκαρον ἐκέλευσε καλεῖσθαι Ἀλέξανδρος, ἐπὶ τῆς νήσου τῆς Ἰκάρου τῆς ἐν B τῷ Αἰγαίῳ πόντῳ, ἐς ἥντινα Ἴκαρον τὸν Δαιδάλου, τακέντος τοῦ κηροῦ ὅτῳ προσήρτητο τὰ πτερά, πεσεῖν ὁ λόγος κατέχει· ὅτι οὐ κατὰ τὰς ἐντολὰς τοῦ πατρὸς πρὸς τῇ γῇ ἐφέρετο, ἀλλὰ μετέωρος γὰρ ὑπὸ ἀνοίας φερόμενος, παρέσχε τῷ ἡλίῳ θάλψαι τε καὶ ἀνεῖναι τὸν κηρόν· καὶ ἀπὸ ἑαυτοῦ τὸν Ἴκαρον τῇ τε νήσῳ καὶ τῷ πελάγει τὴν ἐπωνυμίαν ἐγκαταλιπεῖν· τὴν μὲν Ἴκαρον καλεῖσθαι, τὸ δὲ Ἰκάριον. ἡ δὲ ἑτέρα νῆσος ἀπὸ τοῦ στόματος τοῦ Εὐφράτου ἐλέγετο ἀπέχειν ὅσον πλοῦν ἡμέρας καὶ νυκτὸς κατ' οὖρον θεούσῃ νηΐ. Τύ- C λος δὲ αὐτῇ εἶναι ὄνομα. μεγάλη δὲ εἶναι, καὶ οὔτε τραχεῖα ἡ πολλή, οὔτε ὑλώδης, ἀλλ' οἵα καρπούς τε ἡμέρους ἐκφέρειν καὶ πάντα ὡραῖα. ταῦτα ἀπηγγέλθη Ἀλεξάνδρῳ, τὰ μὲν πρὸς Ἀρχίου, ὃς ξὺν τριακοντόρῳ ἐκπεμφθεὶς ἐπὶ κατασκοπῇ τοῦ παράπλου τοῦ ὡς ἐπὶ τοὺς Ἄραβας, μέχρι μὲν τῆς νήσου τῆς Τύλου ἦλθεν, τὸ πρόσω δὲ οὐκέτι περαιωθῆναι ἐτόλμησεν. Ἀνδροσθένης δὲ ξὺν ἄλλῃ τριακοντόρῳ σταλεὶς, καὶ τῆς χερρονήσου τι τῶν Ἀράβων παρέπλευσε. μακροτάτω δὲ τῶν ἐκπεμφθέντων προὐχώρησεν Ἱέρων ὁ Σολεὺς ὁ κυβερνήτης, λαβὼν καὶ οὗτος παρ' Ἀλεξάνδρου τριακόντορον. D ἦν μὲν γὰρ αὐτῷ προστεταγμένον περιπλεῦσαι τὴν χερρόνησον τὴν Ἀράβων πᾶσαν, ἔστε ἐπὶ τὸν κόλπον τὸν πρὸς Αἰγύπτῳ τὸν Ἀράβιον, τὸν καθ' Ἡρώων πόλιν. οὐ μὴν ἐτόλμησέ γε τὸ πρόσω ἐλθεῖν, καίτοι ἐπὶ τὸ πολὺ περιπλεύσας τὴν Ἀράβων γῆν· ἀλλ' ἀναστρέψας γὰρ παρ' Ἀλέξανδρον, ἐξήγγελλε τὸ μέγεθός τε τῆς χερρονήσου θαυμαστόν τι εἶναι, καὶ ὅσον οὐ πολὺ ἀποδέον τῆς Ἰνδῶν γῆς· ἄκραν τε ἀνέχειν ἐπὶ πολὺ τῆς μεγάλης θαλάσσης· ἣν δὴ καὶ τοὺς ξὺν Νεάρχῳ ἀπὸ τῆς Ἰνδικῆς πλέοντας, πρὶν ἐπικάμψαι ἐς τὸν κόλ- E πον τὸν Περσικόν, οὐ πόρρω ἀπεῖναι ἰδεῖν τε καὶ παρ' ὀλίγον ἐλθεῖν διαβαλεῖν ἐς αὐτήν· καὶ Ὀνησικρίτῳ τῷ κυβερνήτῃ ταύτῃ δοκοῦν. ἀλλὰ Νέαρχος λέγει ὅτι αὐτὸς ἀπεκώλυσεν, ὡς ἐκπεριπλεύσας τὸν κόλπον τὸν Περσικὸν ἔχοι ἀπαγγεῖλαι Ἀλεξάνδρῳ ἐφ' οἷστισι πρὸς αὐτοῦ ἐστάλη. οὐ γὰρ ἐπὶ τῷ πλεῦσαι τὴν μεγάλην θάλασσαν ἐστάλθαι, ἀλλ' ἐπὶ τῷ καταμαθεῖν τὴν χώραν τὴν προσοικοῦσαν τῇ θαλάσσῃ, καὶ τοὺς κατοικοῦντας αὐτὴν ἀνθρώπους, ὅρμους τε ἐν αὐτῇ F καὶ ὕδατα, καὶ τὰ νόμαια τῶν ἀνθρώπων. καὶ εἴ τις ἀγαθοὺς καρποὺς ἐκφέρει, ἢ εἴ τις κακούς. καὶ οὖν καὶ τοῦτο αἴτιον γενέσθαι ἀποσωθῆναι Ἀλεξάνδρου τὸν στρατόν. οὐ γὰρ ἂν σωθῆναι παραπλεύσαντας ὑπὲρ τῆς Ἀραβίας τὰ ἔρημα· ἐφ' ὅτῳ καὶ ὁ Ἱέρων ἐπιστρέψαι ὀπίσω λέγεται. ἐν ᾧ δὲ αὐτῷ ἐναυπηγοῦντο μὲν αἱ τριήρεις, ὁ λιμὴν δὲ πρὸς Βαβυλῶνι ὠρύσσετο, ἐκπλεῖ ἐκ Βαβυλῶνος κατὰ τὸν Εὐφράτην, ὡς ἐπὶ τὸν Παλλακόπαν καλούμενον ποταμόν. ἀπέχει δὲ οὗτος τῆς Βαβυλῶνος σταδίους ὅσον ὀκτακοσίους. καὶ ἔστι διῶρυξ αὕτη ὁ Παλλακόπας ἐκ τοῦ Εὐφράτου, οὐχὶ δὲ ἐκ πηγῶν τις ἀνίσχων

πολεμός. ὁ γὰρ Εὐφράτης ποταμὸς ῥέων ἐκ τῶν Ἀρμενίων ὀρῶν, χειμῶνος μὲν ὥρᾳ προχωρεῖ κατὰ τὰς ὄχθας, οἷα δὴ οὐ πολλοῦ ὄντος αὐτῷ τοῦ ὕδατος, ἦρος δὲ ὑποφαίνοντος, καὶ πολὺ δὴ μάλιστα ὑπὸ τροπάς, ἃς τὰς τοῦ θέρους ὁ ἥλιος ἐπιστρέφει, μέγας τε ἐπέρχεται, καὶ ὑπερβάλλει ὑπὲρ τὰς ὄχθας ἐς τὴν γῆν τὴν Ἀσσυρίαν. τηνικαῦτα γὰρ αἱ χιόνες αἱ ἐπὶ τοῖς ὄρεσι τοῖς Ἀρμενίοις κατατηκόμεναι, αὔξουσιν αὐτῷ τὸ ὕδωρ ἐπὶ μέγα· ὅτι ἐπιπολῆς ἐστιν αὐτῷ καὶ ὑψηλὸς ὁ ῥοῦς, ὑπερβάλλει ἐς τὴν χώραν, εἰ μή τις ἀναστομώσας αὐτὸν κατὰ τὸν Παλλακόπαν ἐς τὰ ἕλη τε ἐκτρέψειε καὶ τὰς λίμνας. αἳ δὴ ἀρχόμεναι ἀπὸ ταύτης τῆς διώρυχος, ἔστε ἐπὶ τὴν ξυνεχῆ τῇ Ἀράβων γῇ. καὶ ἔνθεν μὲν ἐς τέναγος ἐπὶ πολύ, ἐκ δὲ τοῦ ἐς θάλασσαν κατὰ πολλά τε καὶ μάλιστα ἀφανῆ στόματα ἐκδίδωσι. τετηκυίας δὲ τῆς χιόνος ἀμφὶ Πλειάδων μάλιστα δύσιν ὀλίγος τε ὁ Εὐφράτης ῥέει, καὶ οὐδὲν μεῖον τὸ πολὺ αὐτοῦ κατὰ τὸν Παλλακόπαν ἐκδιδοῖ ἐς τὰς λίμνας· εἰ δή τις μὴ ἀποφράξει τὸν Παλλακόπαν αὖθις, ὡς κατὰ τὰς ὄχθας ἐκτραπὲν φέρεσθαι τὸ ὕδωρ κατὰ πόρου, ἐκένωσεν ἂν τὸν Εὐφράτην ἐς αὐτόν, ὡς μηδὲ ἐπάρδεσθαι ἀπ᾽ αὐτοῦ τὴν Ἀσσυρίαν γῆν. ἀλλ᾽ ἀπεφράσσοντο γὰρ αἱ ἐς τὸν Παλλακόπαν τοῦ Εὐφράτου ἐκβολαὶ πρὸς τοῦ σατράπου τῆς Βαβυλωνίας πολλῷ πόνῳ (καίπερ οὐ χαλεπῶς ἀναστομούμεναι) ὅτι ἰλυώδης τε ἡ ταύτῃ γῆ, καὶ πηλὸς ἡ πολλὴ αὐτῆς, οἵα δεχομένη τὸ ὕδωρ τοῦ ποταμοῦ, μὴ εὐμαρῆ τὴν ἀποστροφὴν αὐτοῦ παρέχειν. ἀλλὰ καὶ ἐς τρίτον μῆνα Ἀσσυρίων ἄνδρες ὑπὲρ τοὺς μυρίους ἐν τῷδε τῷ πόνῳ ξυνείχοντο. ταῦτα ἀπαγγελθέντα ἐπήγαγεν Ἀλέξανδρον ὠφελῆσαί τι τὴν χώραν τὴν Ἀσσυρίαν. ἔνθεν μὲν δὴ ἐς τὸν Παλλακόπαν ἐτρέπετο τοῦ Εὐφράτου ὁ ῥοῦς, ταύτῃ δὲ ἔγνω βεβαίως ἀποκλεῖσαι τὴν ἐκβολήν. προελθόντι δὲ ὅσον σταδίους τριάκοντα ὑπόπετρός τις ἡ γῆ ἐφαίνετο, οἵα διακοπεῖσα· εἰ ξυναφὴς ἐγένετο τῇ πάλαι διώρυχι τῇ κατὰ τὸν Παλλακόπαν, οὔτ᾽ ἂν διαχεῖσθαι παρέχειν τὸ ὕδωρ ὑπὸ στερρότητος τῆς γῆς, τήν τε ἀποστροφὴν αὐτοῦ τῇ τεταγμένῃ ὥρᾳ μὴ χαλεπῶς γίγνεσθαι. τούτων ἕνεκα, ἐπί τε τὸν Παλλακόπαν ἔπλευσε, καὶ κατ᾽ αὐτὸν καταπλεῖ ἐς τὰς λίμνας, ὡς ἐπὶ τὴν Ἀράβων γῆν. ἔνθα χῶρόν τινα ἐν καλῷ ἰδών, πόλιν ἐξῳκοδόμησέ τε καὶ ἐτείχισε. καὶ ἐν ταύτῃ κατῴκισε τῶν Ἑλλήνων τινὰς τῶν μισθοφόρων, ὅσοι τε ἐθελονταὶ καὶ ὅσοι ὑπὸ γήρως ἢ κατὰ πήρωσιν ἀπόλεμοι ἦσαν. αὐτὸς δὲ ὡς ἐξελέγξας δὴ τῶν Χαλδαίων τὴν μαντείαν, ὅτι οὐδὲν πεπόνθει ἐν Βαβυλῶνι ἄχαρι, καθάπερ ἐκεῖνοι ἐμαντεύοντο (ἀλλ᾽ ἔφθη γὰρ ἐλάσας ἔξω Βαβυλῶνος πρίν τι παθεῖν) ἀνέπλει αὖθις κατὰ τὰ ἕλη θαρρῶν, ἐν ἀριστερᾷ ἔχων τὴν Βαβυλῶνα· ἵνα δὴ καὶ ἐπλανήθη αὐτῷ μέρος τοῦ ναυτικοῦ κατὰ τὰ στενά, ἀπορίᾳ ἡγεμόνος, πρίν γε δὴ αὐτὸς πέμψας τὸν ἡγησόμενον, ἐπανήγαγεν αὐτοὺς ἐς τὸν πόρον. λόγος δὲ λέγεται τοιόσδε, τῶν βασιλέων τῶν Ἀσσυρίων τοὺς τάφους ἐν ταῖς λίμναις τε εἶναι τοὺς πολλοὺς καὶ ἐν τοῖς ἕλεσι δεδομημένους. ὡς δὲ ἔπλει Ἀλέξανδρος κατὰ τὰ ἕλη (κυβερνᾶν γὰρ αὐτὸν λόγος τὴν τριήρη) πνεύματος μεγάλου ἐμπεσόντος αὐτῷ ἐς τὴν καυσίαν, καὶ τὸ διάδημα αὐτῇ συνεχόμενον, τὴ μὲν δὴ βαρυτέραν πεσεῖν ἐς

A oritur: Euphrates enim ex montibus Armeniis oriens, hyberno tempore intra ripas labitur, vt pote non multum aquæ trahens. Ineunte autẽ vere multóque magis sub solstitium æstiuum grandis exit, ripisque superatis Assyriorum campos inundat. Tunc enim niues in Armeniis montibus liquatæ aquas eius mirum in modum augent: atque ita in magnam altitudinẽ elatus vniuersam circumiectam regionẽ obruat, nisi quis nõnihil diducens in Pallacopam & in paludes ac stagna eum exoneret. quæ quidem palu-
B des, ab hoc alueo initio facto vsque ad regionem Arabiæ proximam, per vadosa loca ac tandem per occultos meatus in mare feruntur. Resolutis verò niuibus, præcipuè circa Virgiliarum occasum, Euphrates minor labitur: at nihilominus magna eius pars per Pallacopam in lacus deriuatur. nisi verò quis rursus Pallacopæ alueum obstruat, ita vt in aduersum nitens ripas transcendat, facilè ita Euphratem labentem exhauriat, vt Assyriorum campi ab eo irrigari nequeant. Quapropter Babyloniorum satrapa magno
C labore Euphratis in Pallacopam exitus obstruit. (quanuis non magna cum difficultate aperiantur) quòd limosa iis in partibus terra, quippe quæ fluminis aqua proluitur, minime facilem aquę reflexionem admittat: adeo vt X. M Assyrij tres integros menses in hoc opere consumpserint. Quæ Alexandro enarrata, incitarunt eum vt aliquid in vtilitatem Assyriæ meditaretur. Itaque qua in Pallacopam Euphrates deriuatur, eius exitũ firmius obstruere instituit. Qúmq; ad stadia triginta progressus esset, petrosam terrã
D reperit, quæ si intercisa ad veterem Pallacopæ alueum perduceretur, nequaquam, propter terræ firmitatem, aquã transmissura esse videbatur: atque ita statis anni temporibus facilem aquarum conuersionem atque exundationem fore iudicabat. Idcirco Alexander per Pallacopam vectus, nauigando per lacus descendit in Arabum regionem: ibi commodum quendam locum contemplatus, vrbem ædificauit mœnibúsque cinxit, & coloniam eò deduxit ex Græcis mercena-
E riis, voluntariis, & qui aut senectute aut casu aliquo inepti bello facti erant. Ipse, contempto Chaldæorum oraculo, quòd nihil aduersi, quemadmodum vaticinati erant, ei euenisset (iam enim Babylone excesserat nullo infortunio accepto) fiducia plenus rursum per paludes nauigat, Babylonem à sinistra habens. Qúmque in iis angustiis pars exercitus inopia ducis erraret, præmisso duce qui viam monstraret, in alueum eos reduxit. Huiuscemodi verò quiddam nar-
F rant: Multa esse Assyriorum regum sepulcra in iis paludibua exstructa. Qúmque Alexander nauigando pergeret (ipsum enim suæ triremis gubernatorem fuisse aiunt) obortum ingentem ventum, dum nauigaret, regium capitis ornamentum & diadema ei alligatum abripuisse, atque illud quidẽ ve-

pote granius, in aquam procidisse: istud verò vento abreptū arundini cuidā, ex iis quæ monimentis regum adnatę erant, hæsisse, adq; ab eo futuri casus prodigium habitum. dehinc nautam quendam enatasse, qui diadema ab arundine auelleret, idque receptum non manu gestasse, ne natana madefaceret, sed capiti impositum attulisse. Atqui plerique eorum qui res Alexandri scripserunt eum diligentiæ suæ causa talento donatum ab Alexandro: deinde capite plecti iussum aiunt: Chaldæis monentibus, caput illud quod diadema regium gestasset, saluum relinqui negligique non debere. Aristobulus verò non recenset quidem eum talentum accepisse, sed plagia affectum, quòd diadema capiti imposuisset. Eum autem quendam ex Phœnicibus nautis fuisse ait, qui Alexandro diadema retulit: nonnulli Seleucum fuisse affirmant. idque Alexandro interitum, Seleuco magnum imperium portendisse. Seleucum enim maximum post Alexandrum (suscepto magno imperio) regem fuisse, animóque maximè regio præditum, & plurimis regnis post Alexādrū imperasse, minimè dubium mihi videtur.

Alexander Babylonem reuersus, Peucestam cum XX. M Persarum reuersnm è Perside reperit. is magnam quoque Cossæorum manū & Tapurorum non paucos adduxerat: quòd & hæ gentes Persidi finitimæ in primis bellicosæ esse dicebātur. Venerat item Philoxenus, è Caria exercitum ducens, & Menander è Lydia. Menidas quoque cum equestribus copiis. Inter hæc legati è Græcia venerunt, iique ipsi coronati Alexandrum accesserunt, eúmque coronis aureis coronauere, qui nimirum vt eum tanquam deum colerēt venerant. non longè interim ipse ab interitu aberat. Tum Persarum studio collaudato, quòd Peucestæ per omnia paruissent, simúlque Peucesta ipso qui moderatè sapientérque gubernasset, Macedonicis ordinibus eos accensuit. Decurionem quidem Macedonem singulis decuriis præfecit, adhæc duplarium Macedonem & decastaterem, ita vocatum à stipendio, quod quidem minus accipiebat quàm duplarius, maius verò quàm gregarij milites. Secundùm hos duodecim Persas, ita tamen vt extremus decastater Macedo etiam esset. Singulæ itaq; decurię quatuor Macedonea habebant. è quibus tres ampliora quàm reliqui stipendia accipiebant: quartus verò toti decuriæ præerat. Persæ verò XII erant. Et Macedones quidem patria armatura vtebantur: Persæ partim sagittis, partim amentatis iaculis. Interea Alexander classem crebrò ad remum exercebat. magna erat inter triremes & quadriremes quæ in fluuio erant contentio, acre remigum & gubernatorum certamen. victoribus coronæ dabantur. Per hos dies venerunt etiam ab Ammone ij quos sciscitatum miserat, quósnam honores Hephæstioni tribuere fas esset. qui quidē Ammonem respondisse nuntiabant, fas esse vt heroi sacrificare. Quo oraculo lætatus, deinceps eum vt heroem coluit. Post hæc Cleomeni

A τὸ ὕδωρ, τὸ διάδημα δὲ ἀπενεχθὲν πρὸς τῆς πνοῆς,
σχεθῆναι ἐν καλάμῳ· τὸν κάλαμον δὲ τῶν ἐπιπεφυκό-
των εἶναι τάφῳ τινὶ τῶν πάλαι βασιλέων. τοῦτό τε οὖν
αὐτὸ πρὸ τῶν μελλόντων σημῆναι, καὶ ὅτι τῶν τις ναυ-
τῶν ἐκνηξάμενος ὡς ἐπὶ τὸ διάδημα, ἀφελὼν τοῦ
καλάμου αὐτὸ, μετὰ χεῖρας μὲν οὐκ ἤνεγκεν, ὅτι νη-
χομένου ἂν αὐτῷ ἐβρέχετο, περιθεὶς δὲ τῇ κεφαλῇ τῇ
αὐτοῦ, οὕτω διήνεγκε. καὶ οἱ μὲν πολλοὶ τῶν ἀναγρα-
ψάντων τὰ Ἀλεξάνδρου, λέγουσιν ὅτι τάλαντον μὲν
ἐδωρήσατο αὐτῷ Ἀλέξανδρος, τῆς προθυμίας ἕνεκα·
ἀποτεμεῖν δὲ ὅτι ἐκέλευσε τὴν κεφαλὴν, τῶν μάν-
B τεων ταύτῃ ἐξηγησαμένων, μὴ περιιδεῖν σώαν ἐκεί-
νην τὴν κεφαλὴν ἥτις τὸ διάδημα ἐφόρεσε τὸ βα-
σίλειον. Ἀριστόβουλος δὲ τάλαντον μὲν ὅτι ἔλαβεν οὐ
λέγει αὐτὸν, ἀλλὰ πληγὰς λαβεῖν τῆς περιθέσεως ἕνε-
κα τοῦ διαδήματος. Ἀριστόβουλος μὲν δὴ τῶν τινα Φοι-
νίκων τῶν ναυτῶν λέγει, ὅτι τὸ διάδημα τῷ Ἀλεξάν-
δρῳ ἐκόμισεν· εἰσὶ δὲ οἳ Σέλευκον λέγουσι. καὶ τοῦτο
τῷ τε Ἀλεξάνδρῳ σημῆναι τὴν τελευτὴν, καὶ τῷ Σε-
λεύκῳ τὴν βασιλείαν τὴν μεγάλην. Σέλευκον γὰρ
C μέγιστον τῶν μετὰ Ἀλέξανδρον (διαδεξάμενον τὴν
ἀρχὴν τὴν μεγάλην) βασιλέα γενέσθαι, τήν τε γνώ-
μην βασιλικώτατον, καὶ πλείστης γῆς ἐπάρξαι μετά γε
αὐτὸν Ἀλέξανδρον, οὔ μοι δοκεῖ εἶναι ἐς ἀμφίλογον.
Ἐπανελθὼν δὲ εἰς Βαβυλῶνα, καταλαμβάνει Πευκέ-
σταν ἥκοντα ἐκ Περσῶν, ἄγοντα στρατιὰν Περσῶν ἐς
δισμυρίους. ἦγε δὲ καὶ Κοσσαίων καὶ Ταπούρων οὐκ
ὀλίγους, ὅτι καὶ ταῦτα ἔθνη τῶν προσχώρων τῇ Περσί-
δι, μαχιμώτατα εἶναι ἐξηγγέλλετο. ἧκε δὲ αὐτῷ καὶ
Φιλόξενος, στρατιὰν ἄγων ἀπὸ Καρίας, καὶ Μένανδρος
ἐκ Λυδίας ἄλλους· καὶ Μενίδας τοὺς ἱππέας ἄγων τοὺς
αὐτῷ ξυντεταχθέντας. καὶ πρεσβεῖαι δὲ ἐν τούτῳ ἐκ
D τῆς Ἑλλάδος ἧκον, καὶ τούτων οἱ πρέσβεις, αὐτοί τε ἐ-
στεφανωμένοι Ἀλεξάνδρῳ προσῆλθον, καὶ ἐστεφάνουν
αὐτὸν στεφάνοις χρυσοῖς, ὡς θεωροὶ δῆθεν ἐς τιμὴν
θεοῦ ἀφιγμένοι· τῷ δὲ οὐ πόρρω ἄρα ἡ τελευτὴ ἦν. ἔνθα
δὴ τούς τε Πέρσας ἐπαινέσας τῆς προθυμίας, ὅτι πάντα
Πευκέστᾳ ἐπείθοντο, καὶ αὐτὸν Πευκέσταν τῆς ἐν κόσμῳ αὐ-
τῶν ἐξηγήσεως, κατέλεγεν αὐτοὺς ἐς τὰς Μακεδονικὰς
τάξεις. δεκαδάρχην μὲν τῆς δεκάδος ἡγεῖσθαι Μακεδό-
να, καὶ ἐπὶ τούτῳ διμοιρίτην Μακεδόνα καὶ δεκαστάτη-
ρον, οὕτως ὀνομαζόμενον ἀπὸ τῆς μισθοφορᾶς, ἥν τινα
E μείονα μὲν τοῦ διμοιρίτου, πλείονα δὲ τῶν οὐκ ἐν τιμῇ στρα-
τευομένων ἔφερεν. ἐπὶ τούτοις δὲ δώδεκα Πέρσας, καὶ
τελευταῖον τῆς δεκάδος Μακεδόνα, δεκαστάτηρον καὶ
τοῦτον· ὥστε ἐν τῇ δεκάδι τέσσαρας μὲν εἶναι Μακε-
δόνας, τοὺς μὲν τρεῖς τῇ μισθοφορᾷ προὔχοντας, τὸν δὲ
τῇ ἀρχῇ τῆς δεκάδος· δώδεκα δὲ Πέρσας. τοὺς μὲν
Μακεδόνας, τὴν πάτριον ὅπλισιν ὡπλισμένους· τοὺς δὲ
Πέρσας, τοὺς μὲν τοξότας, τοὺς δὲ καὶ μεσάγκυλα ἔχον-
τας. ἐν τούτῳ δὲ πολλάκις μὲν τοῦ ναυτικοῦ ἀπεπει-
ρᾶτο. πολλαὶ δὲ ἔριδες αὐτῷ τῶν τριηρῶν, καὶ ὅσαι τε-
F τρήρεις κατὰ τὸν ποταμὸν ἐγίγνοντο, καὶ ἀγῶνες τῶν τε ἐ-
ρετῶν καὶ τῶν κυβερνητῶν. καὶ στέφανοι τῶν νικώντων.
ἧκον δὲ καὶ παρὰ Ἄμμωνος οἱ θεωροὶ, οὕς τινας ἐστάλ-
κει ἐρησομένους ὅπως θέμις αὐτῷ τιμᾶν Ἡφαιστίω-
να. οἱ δὲ, ὡς ἥρωϊ ἔφησαν ὅτι θύειν θέμις ὁ Ἄμμων λέ-
γει. ὁ δὲ ἔχαιρέ τε τῇ μαντείᾳ, καὶ τὸ ἀπὸ τοῦδε ὡς ἥρωα ἐγέραιρε. καὶ Κλεομένει ἀνδρὶ κακῷ.

καὶ πολλὰ ἀδικήματα ἀδικήσαντι ἐν Αἰγύπτῳ, ἐπιστέλλει ἐπιστολήν. καὶ ταύτην, τὸ μὲν ἐς Ἡφαιστίωνα καὶ ἀποθανόντα φιλίας ἕνεκα καὶ μνήμης, οὐ μέμφομαι ἔγωγε· ἄλλων δὲ πολλῶν ἕνεκα, μέμφομαι. ἔλεγε γὰρ ἡ ἐπιστολὴ κατασκευασθῆναι Ἡφαιστίωνι ἡρῷον ἐν Ἀλεξανδρείᾳ τῇ Αἰγυπτίᾳ, ἔν τε τῇ πόλει αὐτῇ, καὶ ἐν τῇ νήσῳ τῇ Φάρῳ, ἵνα ὁ πύργος ἐστὶν ὁ ἐν τῇ νήσῳ μεγέθει τε μέγιστος, καὶ πολυτελείᾳ ἐκπρεπέστατος· καὶ ὅπως ἐπικρατήσῃ ἐπικαλεῖσθαι ἀπὸ Ἡφαιστίωνος, καὶ τοῖς συμβολαίοις, καθ' ὅσα οἱ ἔμποροι ἀλλήλοις ξυμβάλλουσιν, ἐγγράφεσθαι τὸ ὄνομα Ἡφαιστίωνος. ταῦτα μὲν οὖν οὐκ ἔχω μέμψασθαι, πλήν γε δὴ ὅτι οὐκ ἐπὶ μεγάλοις μεγάλως διεσπουδάζετο· ἐκεῖνα δὲ καὶ πάνυ μέμφομαι. ἢν γὰρ καταλάβω ἐγώ (ἔλεγε τὰ γράμματα) τὰ ἱερὰ τὰ ἐν Αἰγύπτῳ καλῶς κατεσκευασμένα, καὶ τὰ ἡρῷα τὰ Ἡφαιστίωνος, εἴτε τι πρότερον ἡμάρτηκας, ἀφήσω σε τούτου, καὶ τὸ λοιπόν, ὁπηλίκον ἂν ἁμάρτῃς, οὐδὲν πείσῃ ἐξ ἐμοῦ ἄχαρι. τοῦτο ἀνδρὶ ἄρχοντι πολλῆς μὲν χώρας πολλῶν δὲ ἀνθρώπων, ἐκ βασιλέως μεγάλου ἐπεσταλμένον, ἄλλως τε καὶ κακῷ ἀνδρί, οὐκ ἔχω ἐπαινέσαι. Ἀλλὰ γὰρ αὐτῷ ἤδη Ἀλεξάνδρῳ ἐγγὺς ἦν τὸ τέλος. καί τι καὶ τοιόνδε πρὸ τῶν μελλόντων σημῆναι λέγει Ἀριστόβουλος· καταλοχίζειν μὲν αὐτὸν τὴν στρατιὰν τὴν ξὺν Πευκέστᾳ τε ἐκ Περσῶν, καὶ ἀπὸ θαλάσσης ξὺν Φιλοξένῳ καὶ Μενάνδρῳ ἥκουσαν, ἐς τὰς Μακεδονικὰς τάξεις. διψήσαντα δὲ, ἀποχωρῆσαι ἐκ τῆς ἕδρας, καταλιπόντα ἔρημον τὸν θρόνον τὸν βασίλειον. εἶναι δὲ κλίνας ἑκατέρωθεν τοῦ θρόνου ἀργυρόποδας, ἐφ' ὧν οἱ ἀμφ' αὐτὸν ἑταῖροι ἐκάθηντο. τῶν τινα οὖν ἠμελημένων ἀνθρώπων (οἱ δὲ καὶ τῶν ἐν φυλακῇ ἀδέσμων ὄντα λέγουσιν) ἔρημον ἰδόντα τὸν θρόνον καὶ τὰς κλίνας, περὶ τῷ θρόνῳ δὲ ἑστηκότας τοὺς εὐνούχους (καὶ γὰρ καὶ οἱ ἑταῖροι ξυνανέστησαν τῷ βασιλεῖ ἀποχωροῦντι) διελθόντα διὰ τῶν εὐνούχων, ἀναβῆναί τε ἐπὶ τὸν θρόνον καὶ καθέζεσθαι· τοὺς δὲ οὐκ ἀναστῆσαι μὲν αὐτὸν ἐκ τοῦ θρόνου, κατὰ δή τινα νόμον Περσικόν· περιρρηξαμένους δὲ, τύπτεσθαι τά τε στήθη καὶ τὰ πρόσωπα, ὡς ἐπὶ μεγάλῳ κακῷ. ταῦτα ὡς ἐξηγγέλθη Ἀλεξάνδρῳ, κελεῦσαι στρεβλωθῆναι τὸν καθίσαντα, μήποτε ἐξ ἐπιβουλῆς ξυντεταγμένον τοῦτο ἔδρασε, γνῶναι θέλοντα· τὸν δὲ οὐδὲν ἄλλο κατειπεῖν, ὅτι μὴ ἐπὶ νοῦν οἱ ἐλθεῖν οὕτω πρᾶξαι. ᾗ δὴ καὶ μᾶλλον ἐπ' οὐδενὶ ἀγαθῷ ξυμβῆναι αὐτῷ οἱ μάντεις ἐξηγοῦντο. ἡμέραι τε οὐ πολλαὶ ἐπὶ τούτῳ ἐγένοντο, καὶ τεθυκὼς τοῖς θεοῖς τάς τε νομιζομένας θυσίας ἐπὶ ξυμφοραῖς ἀγαθαῖς, καί τινας καὶ ἐκ μαντείας, εὐωχεῖτο ἅμα τοῖς φίλοις, καὶ ἔπινε πόρρω τῶν νυκτῶν. δοῦναι δὲ λέγεται καὶ τῇ στρατιᾷ ἱερεῖα, καὶ οἶνον κατὰ λόχους καὶ ἑκατοστύας. ἀπὸ δὲ τοῦ πότου, αὐτὸν μὲν ἀπαλλάττεσθαι ἐθέλειν ἐπὶ κοιτῶνι, εἰσὶν οἳ ἀνέγραψαν· Μήδιον δὲ αὐτῷ ἐντυχόντα, τῶν ἑταίρων ἐν τῷ τότε τὸν πιθανώτατον, δεηθῆναι κωμάσαι παρ' οἷ· γενέσθαι γὰρ ἂν ἡδὺν τὸν κῶμον. καὶ αἱ βασίλειοι ἐφημερίδες ὧδε ἔχουσι· πίνειν παρὰ Μηδίῳ αὐτὸν κωμάσαντα· ἔπειτα ἐξαναστάντα, καὶ λουσάμενον, καθεύδειν τε, καὶ αὖθις δειπνεῖν παρὰ Μηδίῳ, καὶ αὖθις πίνειν πόρρω τῶν νυκτῶν·

homini improbo, qui AEgyptios multis iniuriis affecerat, epistolam scripsit. quam quidem, memoriae beneuolentiaeque erga Hephaestionem mortuum causa, haud reprehenderim: multis verò aliis de causis non probo. Iubebat enim ea epistola templum Hephaestioni exaedificari in Alexandria AEgyptiaca, cùm in ipsa vrbe, tum in insula Pharo, in qua turris erat & magnitudine & sumptu operis excellens: & hoc iuris obtineret vt de Hephaestionis nomine appellaretur. Adhaec tabulis contractuum, quoscunque negotiatores inter se conficerent, Hephaestionis nomen inscribi. Atque haec quidem eo tantùm nomine reprehendo, quòd in rebus non magnis nimis magnam operam posuit: illa verò in vniuersum damno, Si enim ego (ita scribebat) in AEgyptum veniens, templa ritè abs te Hephaestioni vt heroi extructa inuenero, non solùm siquid antehac commisisti, ignoscam, sed quantumcunque deinceps deliqueris, nihil incommodi tibi à me accidet. Hoc certè ad hominem improbum, multis & terris & viris imperantem, à magno rege scriptum nulla ratione probare possum. Sed iam Alexandri interitus imminebat, quem vel hoc maximè prodigio significatum fuisse Aristobulus scribit. Copias enim quae cum Peucesta ex Perside, & ex mari cum Philoxeno & Menandro venerant, in Macedonicos ordines distribuisse, quùmque sitim sentiret, nonnihil à solio recessisse, regiámque sellam vacuam reliquisse. Fuisse porro ab vtraque solii parte lectos argenteis pedibus innixos, quibus amici insidebant. Quendam verò obscurum hominem (sunt qui aliquem qui in custodia citra vincula habebatur, fuisse dicant) quum regiam sellam vacuam videret, & eunuchos vtrinque thronum circunstantes (nam & amici regem discedentem comitati erant) per medios eunuchos transisse, soliúmque conscendisse & in eo consedisse. Eos verò è solio eum detrahere non ausos, Persica quadam lege prohibitos: laceratis tantùm vestibus pectora faciémque contudisse, magnum aliquod malum ominatos. Quae vbi Alexandro nuntiata sunt, eum qui solio insederat in quaestionem dari iussisse, num fortè ex compositis insidiis id fecisset exploraturum: nihil verò confessum, praeterquam quòd leuitate quadam animi impulsus id fecisset: tantóque maius malum vates inde portendisse. Paucis pòst diebus quum diis consuetas sibi pro felicibus successibus hostias sacrificasset, nonnullásque ex vatum monitu adiecisset, cum amicis epulatus est, conuiuiúmque in multam noctem produxit. Hostias etiam exercitui dedisse, vinúmque per cohortes & centurias distribuisse dicitur. A conuiuio sunt qui scribant eum in cubiculum concedere voluisse: sed Medium, vnum ex amicis tum temporis ei maximè charum, obuiam factum rogasse vt secum comessatum veniret: fore enim iucundam comessationem. Et quidem diaria regis ita habent: ipsum apud Medium comessatum bibisse. deinde quum surrexisset séque abluisset, dormisse: rursúmque edisse apud Medium & in multam

noctem bibisse, quúmq; è conuiuio discessisset, lauisse, lotum nonnihil mandisse, ibique cubuisse, quod iam febricitaret: deinde lectica ad sacrificia delatum sacrificasse vti consueuerat per singulos dies. sacrificiisq; peractis in androne iacuisse in vesperum vsq;. Inter hæc iter nauigationémque ducibus pronuntiasse, & quidem eos qui pedites profecturi erant, in quartum diem: qui verò secum nauigaturi essent, vt in quintum diem parati essent iussisse. Post hæc lectica delatum flumen versus, conscensáque naue flumen traiecisse in hortum amœnissimum: ibique rursus lotum requieuisse. Postridie denuo lotum cõsueta sacrificia diis fecisse. ingressúmque cubiculum, iacuisse cum Medio colloquentem, imperasséque ducibus vt mane adessent. His peractis cœnasse modicè, rursúsque in cubiculum delatum continuè per totam noctem febricitasse: postridie lauisse, lotúmque sacrificasse, & Nearcho reliquisque ducibus nauigationem in tertium diem indixisse: postero quoque die lotum consueta sacrificia diis fecisse. sacrificiísque factis febrim non cessasse. Nihilominus tamen conuocatis ducibus præcepisse vt omnia ad nauigationem parata essent. lotúmque sub vesperum peius habuisse. Sequenti luce in ædes balneis vicinas translatum esse, consuetáque sacrificia peregisse. Qúumque iam vis morbi inualuisset, primarios tamen duces euocasse. déque nauigatione rursus mandata dedisse. Altero die difficulter admodum ad sacrificia delatum sacrificasse; nihilóque secius nauigationem imperasse. postridie, quum iam pessimè haberet, tamen à consuetis sacrificiis non destitisse. Iussisse verò vt duces circa aulam versarentur: & eos qui mille, quique quingentis militibus præfecti essent pro foribus custodiam agerent. quúmque iam planè langueret, ex horto in regiam translatum. Ingressísque ad eum ducibus, agnouisse quidem eos, alloqui tamen non potuisse, nullámque vocem edidisse, & tota illa nocte ac sequenti die grauissima febri correptum fuisse. Ita in diariis regiis scriptum inueni. Inter hæc milites desiderio eius videndi captos esse. & nonnullis viuum cernere cupientibus: nonnullis, quòd iam mortuus esse diceretur, mortémque eius à custodibus corporis celari (mea sententia) suspicantibus, plerosque præ dolore ac desiderio regis, vi ad illum videndum irrupisse. Sed iam regem ingrediente exercitu vocem defecisse: capite tantum ægrè subleuato atq; oculis indicium aliquod animi facientibus, singulis dextram præbuisse. Iisdem diariis regiis continetur, in Serapidi æde pernoctasse Pythonem, Attalum, Demophontem, & Peucestam. præterea Cleomenem & Menidam, ac Seleucum. & percontantibus deũ, an melius satiúsque esset Alexandrum in templum suum, vt à se curaretur, deferri, oraculũ redditum, Non oportere eò deferri: sed melius ei si ibi maneat fore. ídque amicos Alexandro renuntiasse, neque multo pòst Ale-

In vet. post τὴν ἡμέραν legitur, καὶ τὴν ἄλλην νύκτα καὶ τὴν ἡμέραν.

A κτῶν. ἀπαλλαχθέντα δὲ τοῦ πότου, λούσασθαι· καὶ λουσάμενον, ὀλίγον τι ἐμφαγεῖν, καὶ καθεύδειν αὐτοῦ, ὅτι ἤδη ἐπύρεσσεν. ἐκκομισθέντα δὲ ἐπὶ κλίνης πρὸς τὰ ἱερὰ, θῦσαι, ὡς νόμος ἐφ' ἑκάστῃ ἡμέρᾳ. καὶ τὰ ἱερὰ ἐπιθέντα, κατακεῖσθαι ἐν τῷ ἀνδρῶνι ἔστε ἐπὶ κνέφας. ἐν τούτῳ δὲ τοῖς ἡγεμόσι παραγγέλλειν ὑπὲρ τῆς πορείας. καὶ τοῦ πλοῦ· τοὺς μὲν, ὡς πεζῇ ἰόντας, παρασκευάζεσθαι ἐς τετάρτην ἡμέραν· τοὺς δὲ ἅμα οἱ πλέοντας, ὡς εἰς πέμπτην πλευσομένους. ἐκεῖθεν δὲ κατακομισθῆναι ἐπὶ κλίνης ὡς ἐπὶ τὸν ποB ταμόν· καὶ πλοίου ἐπιβάντα, διαπλεῦσαι πέραν τοῦ ποταμοῦ ἐς τὸν παράδεισον. κἀκεῖ αὖθις λουσάμενον, ἀναπαύσασθαι. ἐς δὲ τὴν ὑστεραίαν, λούσασθαί τε αὖθις, καὶ θῦσαι τὰ νομιζόμενα. καὶ εἰς τὴν καμάραν εἰσελθόντα, κατακεῖσθαι διαμυθολογοῦντα πρὸς Μήδιον. παραγγεῖλαι δὲ καὶ τοῖς ἡγεμόσιν, ἀπαντῆσαι ἕωθεν. ταῦτα πράξαντα, δειπνῆσαι ὀλίγον. κομισθέντα δὲ αὖθις ἐς τὴν καμάραν, πυρέσσειν ἤδη ξυνεχῶς τὴν νύκτα ὅλην. τῇ δὲ ὑστεραίᾳ λούσασθαι, καὶ λουσάμενον θῦσαι. Νεάρχῳ δὲ καὶ τοῖς ἄλλοις ἡγεμόσι παραγγεῖλαι τὰ ἀμφὶ τὸν πλοῦν, ὅπως ἔσται ἐς τρίτην ἡμέραν. C τῇ δὲ ὑστεραίᾳ λούσασθαι αὖθις, καὶ θῦσαι τὰ τεταγμένα. καὶ τὰ ἱερὰ ἐπιθέντα, οὐκέτι ἐλινύειν πυρέσσοντα· ἀλλὰ καὶ ὣς τοὺς ἡγεμόνας εἰσκαλέσαντα, παραγγέλλειν τὰ πρὸς τὸν ἔκπλουν ὅπως αὐτῷ ἔσται ἕτοιμα. λούσασθαί τε ἐπὶ τῇ ἑσπέρᾳ, καὶ λουσάμενον ἔχειν ἤδη κακῶς. τῇ δὲ ὑστεραίᾳ μετακομισθῆναι ἐς τὴν οἰκίαν τὴν πρὸς τῇ κολυμβήθρᾳ, καὶ θῦσαι μὲν τὰ τεταγμένα. ἔχοντα δὲ πονήρως, ὅμως ἐσκαλέσαι τῶν ἡγεμόνων τοὺς ἐπικαιριωτάτους, καὶ ὑπὲρ τοῦ πλοῦ αὖθις παραγγέλλειν. τῇ δ' ἐπιούσῃ μόγις ἐκκομιD σθῆναι πρὸς τὰ ἱερὰ, καὶ θῦσαι, καὶ μηδὲν μεῖον ἔτι παραγγέλλειν ὑπὲρ τοῦ πλοῦ τοῖς ἡγεμόσιν. ἐς δὲ τὴν ὑστεραίαν κακῶς ἤδη ἔχοντα, ὅμως θῦσαι τὰ τεταγμένα. παραγγεῖλαι δὲ, τοὺς μὲν στρατηγοὺς διατρίβειν κατὰ τὴν αὐλήν· χιλιάρχας δὲ καὶ πεντακοσιάρχας, πρὸ τῶν θυρῶν. ἤδη δὲ παντάπασι πονήρως ἔχοντα, διακομισθῆναι ἐκ τοῦ παραδείσου εἰς τὰ βασίλεια. εἰσελθόντων δὲ τῶν ἡγεμόνων, γνῶναι μὲν αὐτοὺς, φωνῆσαι δὲ μηδὲν ἔτι, ἀλλ' εἶναι ἄναυδον· καὶ τὴν νύκτα πυρέσσειν κακῶς καὶ τὴν ἡμέραν. οὕτως ἐν ταῖς ἐφημερίσι E ταῖς βασιλείοις ἀναγέγραπται. καὶ ἐπὶ τούτοις, ὅτι οἱ στρατιῶται ἐπόθησαν ἰδεῖν αὐτόν· οἱ μὲν, ὡς ζῶντα ἔτι ἴδοιεν· οἱ δὲ, ὅτι τεθνηκέναι ἤδη ἐξηγγέλλετο. ἐπικρύπτεσθαι δὲ αἰτιᾶς ἐτόπαζον πρὸς τῶν σωματοφυλάκων τὸν θάνατον, ὡς ἔγωγε δοκῶ, τοὺς πολλοὺς δὲ ὑπὸ πένθους καὶ πόθου τοῦ βασιλέως, βιάσασθαι ἰδεῖν Ἀλέξανδρον. τὸν δὲ ἄφωνον μὲν εἶναι λέγουσι παραπορευομένης τῆς στρατιᾶς· δεξιοῦσθαι δὲ ὡς ἑκάστους, τήν τε κεφαλὴν ἐπαίροντα μόγις, καὶ τοῖν ὀφθαλμοῖν ἐπισημαίνοντα. λέγουσι δὲ αἱ ἐφημερίδες αἱ βασίλειαι, ἐν τῷ τοῦ Σεράπιδος ἱερῷ Πύθωνά τε ἐγκοιμηθέντα, καὶ Ἄτταλον, καὶ Δημοφῶντα, καὶ Πευκέσταν· πρὸς δὲ, Κλεομένην τε καὶ Μενίδαν, καὶ Σέλευκον, ἐπερωτᾶν τὸν θεὸν εἰ λῷον καὶ ἄμεινον Ἀλεξάνδρῳ, εἰς τὸ ἱερὸν τοῦ θεοῦ κομισθέντα. καὶ ἱκετεύσαντα θεραπεύεσθαι πρὸς τοῦ θεοῦ. καὶ χρησθῆναι φήμην τινὰ ἐκ τοῦ θεοῦ, μὴ κομίζεσθαι εἰς τὸ ἱερὸν, ἀλλ' αὐτοῦ μένοντι ἔσεσθαι ἄμεινον. ταῦτά τε ἀπαγγεῖλαι τοὺς ἑταίρους, καὶ Ἀλέξανδρον

ξανδρον οὐ πολὺ ὕστερον ἀποθανεῖν· ὡς τοῦτο ἄρα ἤδη ὂν τὸ ἄμεινον. οὐ πόρρω δὲ τούτων οὔτε Ἀριστοβούλῳ οὔτε Πτολεμαίῳ ἀναγέγραπται. οἱ δὲ καὶ τάδε ἀνέγραψαν, ἐρέσθαι μὲν τοὺς ἑταίρους αὐτόν, ὅτῳ τὴν βασιλείαν ἀπολείπει· τὸν δὲ ὑποκρίνασθαι, ὅτι τῷ κρατίστῳ. οἱ δέ, προσθεῖναι πρὸς τούτῳ τῷ λόγῳ ὅτι μέγαν ἐπιτάφιον ἀγῶνα ὁρᾷ ἐπ᾽ αὐτῷ ἐσόμενον. πολλὰ δὲ καὶ ἄλλα οἶδα ἀναγεγραμμένα ὑπὲρ τῆς Ἀλεξάνδρου τελευτῆς. καὶ φάρμακον ὅτι ἐπέμφθη παρὰ Ἀντιπάτρου Ἀλεξάνδρῳ, καὶ ἐκ τοῦ φαρμάκου ὅτι ἀπέθανε. καὶ τὸ φάρμακον ὅτι Ἀριστοτέλης μὲν Ἀντιπάτρῳ ἐξεῦρε, δεδοικὼς ἤδη Ἀλέξανδρον, Καλλισθένους ἕνεκα· Κάσανδρος δὲ ὁ Ἀντιπάτρου ἐκόμισεν. οἱ δὲ καὶ ὅτι ἐν ἡμιόνου ὁπλῇ ἐκόμισε, καὶ τοῦτο ἀνέγραψαν. ἐγχέαι δὲ αὐτὸ Ἰόλλαν τὸν ἀδελφὸν τὸν Κασάνδρου τὸν νεώτερον. εἶναι γὰρ οἰνοχόον βασιλικὸν τὸν Ἰόλλαν, καί τι λελυπῆσθαι πρὸς Ἀλεξάνδρου ὀλίγῳ πρόσθεν τῆς τελευτῆς. οἱ δὲ καὶ Μήδιον μετασχεῖν τοῦ ἔργου, ἐραστὴν ὄντα τοῦ Ἰόλλα· καὶ αὐτὸν γὰρ εἶναι τὸν εἰσηγητὴν γενόμενον Ἀλεξάνδρῳ τοῦ κώμου. ὀδύνην τε αὐτῷ ἐπὶ τῇ κύλικι γενέσθαι ὀξεῖαν, καὶ ἐπὶ τῇ ὀδύνῃ ἀπαλλαγῆναι ἐκ τοῦ πότου. ἤδη δέ τις οὐκ ᾐσχύνθη ἀναγράψαι, ὅτι αἰσθόμενος οὐ βιώσιμον ὄντα αὑτὸν Ἀλέξανδρος, ἐς τὸν Εὐφράτην ποταμὸν ᾔει ἐμβαλῶν, ὡς ἀφανὴς ἐξ ἀνθρώπων γενόμενος, πιστοτέραν τὴν δόξαν παρὰ τοῖς ἔπειτα ἐγκαταλείπῃ ὅτι ἐκ θεοῦ τε αὐτῷ ἡ γένεσις ξυνέβη, καὶ παρὰ θεοὺς ἡ ἀποχώρησις. Ῥωξάνην δὲ τὴν γυναῖκα οὐ λαθεῖν ἐξιόντα, ἀλλὰ εἰργόμενον πρὸς αὐτῆς, ἀνοιμώξαντα εἰπεῖν, ὅτι ἐφθόνησεν ἄρα δόξης αὐτῷ τῆς ἐς ἅπαν, ὡς θεῷ δὴ γεγενημένῳ. καὶ ταῦτα ἐμοί, ὡς μὴ ἀγνοεῖν δόξαιμι μᾶλλον ὅτι λεγόμενά ἐστιν, ἢ ὡς πιστὰ ἐς ἀφήγησιν, ἀναγεγράφθω. ἐτελεύτα μὲν δὴ Ἀλέξανδρος τῇ τετάρτῃ καὶ δεκάτῃ καὶ ἑκατοστῇ Ὀλυμπιάδι, ἐπὶ Ἡγησίου ἄρχοντος Ἀθήνησιν. ἐβίω δὲ δύο καὶ τριάκοντα ἔτη, καὶ τοῦ τρίτου μῆνας ἐπέλαβεν ὀκτώ, ὡς λέγει Ἀριστόβουλος. ἐβασίλευσε δὲ δώδεκα ἔτη, καὶ τοὺς ὀκτὼ μῆνας τούτους· τό, τε σῶμα κάλλιστος, καὶ φιλοπονώτατος, καὶ ὀξύτατος γενόμενος, καὶ τὴν γνώμην ἀνδρειότατος, καὶ φιλοτιμότατος, καὶ φιλοκινδυνότατος, καὶ τοῦ θείου ἐπιμελέστατος. ἡδονῶν δὲ τῶν μὲν τοῦ σώματος ἐγκρατέστατος, τῶν δὲ τῆς γνώμης, ἐπαίνου μόνου ἀπληστότατος· ξυνιδεῖν δὲ τὸ δέον ἔτι ἐν τῷ ἀφανεῖ ὂν δεινότατος, καὶ ἐκ τῶν φαινομένων τὸ εἰκὸς ξυμβαλεῖν ἐπιτυχέστατος, καὶ τάξαι στρατιὰν καὶ ὁπλίσαι τε καὶ κοσμῆσαι δαημονέστατος· καὶ τὸν θυμὸν τοῖς στρατιώταις ἐπᾶραι, καὶ ἐλπίδων ἀγαθῶν ἐμπλῆσαι, καὶ τὸ δεῖμα ἐν τοῖς κινδύνοις τῷ ἀδεεῖ τῷ αὐτοῦ ἀφανίσαι, ξύμπαντα ταῦτα γενναιότατος. καὶ οὖν καὶ ὅσα ἐν τῷ ἀφανεῖ πρᾶξαι, ξὺν μεγίστῳ θάρσει ἔπραξεν· ὅσα τε φθάσας ὑφαρπάσαι τῶν πολεμίων, πρὶν καὶ δεῖσαί τινα αὐτὰ ὡς ἐσόμενα, προλαβεῖν δεινότατος· καὶ τὰ μὲν ξυντεθέντα ἢ ὁμολογηθέντα, φυλάξαι βεβαιότατος· πρὸς δὲ τῶν ἐξαπατώντων μὴ ἁλῶναι, ἀσφαλέστατος. χρημάτων δὲ ἐς μὲν ἡδονὰς τὰς αὐτοῦ, φειδωλότατος· ἐς δὲ εὐποιίαν τῶν πέλας, ἀφθονώτατος. εἰ δέ τι ἐπλημμελήθη Ἀλεξάνδρῳ δι᾽ ὀξύτητα, ἢ ὑπ᾽ ὀργῆς, ἢ εἴ τι ἐς τὸ ὑπερογκότερον προήχθη βαρβαρίσαι, οὐ μεγάλα

xandrum decessisse quasi id magis in rem ipsius esset. Ptolemæus & Aristobulus non multum ab his dissentiunt. Sunt qui hoc etiam addant: Interrogatum ab amicis, cuinam regnum relinqueret: respondisse, Optimo ac præstantissimo. Alij adiecisse eum ad hæc verba aiunt, cernere se ingens certamen inter eos post eius mortem futurum. Neque verò me præterit multa alia præter hæc de Alexādri obitu scripta esse: quódque venenum ei ab Antipatro missum fuerit, quo interiit. Aristotelémque id Antipatro confecisse, Alexandrum ob Callisthenia necem metuentem: idque à Cassandro Antipatri filio allatum. alij in iumenti vngula allatum scribunt: & per Iollam minorem Cassandri fratrem regi traditum. Fuisse enim Iollam regi à poculis, eique ab Alexādro paulo ante eius mortem acerbi aliquid accidisse. Alij Medium, quòd Iollæ amator esset, sceleris conscium fuisse scribunt. Nam & hunc Alexandro autorem comessationis fuisse, statímque post haustum poculum vehementē dolorem sensisse, ita vt conuiuio excedere sit coactus. Quidam etiam scribere non erubuit, Alexandrum quum iam de salute desperaret, ad Euphratem se contulisse coniiciendi se in flumē animo, vti sublatus ex hominum oculis, certiorem apud posteros fidem faceret, se ex deorum genere ortum, ad deos rediisse. Roxanem vero, cōsilio eius intellecto, inhibuisse, plorātémq; ipsum dixisse: Inuidere illam sibi diuinitatis partæ gloriam. Quæ quidem ideo potius à me commemorātur, ne ignorasse videar ea tum sparsa fuisse, quàm quòd fide digna existimem. Decessit autē Alexāder Olympiade CXIIII, archonte Athenis Hegesia. Vixit annos XXXII, menses VIII, vt autor est Aristobulus. Regnauit annos XII, menses VIII. Statura corporis pulcherrima fuit, diligentissimus & vehementissimus, magna animi fortitudine præditus, honoris & gloriæ appetentissimus, periculorum amantissimus, diuini cultus obseruantissimus: circa corporis voluptates moderatissimus: circa eas quę ad animum pertinent, sola laude inexplebilis. summa consilij dexteritate quid in rebus obscuris facto esset opus cernebat: & ex verisimilibus felicissimè euentus rerū cōiectabat: ordinandi exercitus, armandi, gubernandíque peritissimus. idem ad militum animos excitandos & bona spe replendos, & metum periculorum priuati periculi contemptione profligandum, eximius. Res dubias summa audacia aggrediebatur: ad anticipandos hostes eósque corripiēdos, priusquam quod euenturum erat timerent, solertissimus, promissi pactíque religiosissimus obseruator: néve aliorum fraudibus caperetur, instructissimus: pecunias in priuatas voluptates parcissimè conuertebat: in amicos summa cum liberalitate erógabat. Siquid verò ab Alexandro iræ vehementia rapiditatéque commissum est, aut si insolētius barbarorū fastum imitatus est, equidē non

Curt. Veneno necatum esse credidere plerique, filium Antipatri inter ministros, Iollam nomine, patris iussu dedisse.

tanti faciendū censuerim, siquis iuuenilem Alexandri ætatē nō iniquè æstimet, si perpetuū felicitatis cursum, si assentatores, qui voluptatis causa cum regibus magno eorū malo versantur, animaduertat. Cæterùm delicti pœnitētia duci, id ego soli ipsi inter veteres reges tanquā eximiū ac genuinū quiddā adscribo. Plerique enim, tametsi alicuius delicti conscij sibi sint, tuētes id vt rectè factū obtegere se culpā suā putant: iniquè statuentes. Vnicam enim peccati medicinam esse censeo, peccati agnitionē & confessionem, manifestúmq; pœnitentiæ documentū edere. Nam qui iniuriā accepit, nō ita grauiter læsum sese iudicat, si is qui læsit perperā sese fecisse fateatur: & bona alicui spes fit, se non amplius iniuria affectū iri, si is qui affecit pœnitentiā facti sui præ se ferat. Quod verò ad deum generis sui originē referebat, ne hoc quidem atrox delictū fuisse censuerim: quippe qui nihil aliud fortassis sibi propositum habuerit quàm vt eo figmento maiorē autoritatem apud subditos sibi cōciliaret. Neq; verò mihi videtur Alexāder fuisse Minoe aut AEaco aut Rhadamātho inferior, quorū genus ad Iouē à veteribus relatū, nullo ipsis vitio aut cōtumeliæ versum fuit: queadmodū nec Thesei ortus ad Neptunū, neque Ionis ad Apollinē relatus. Verùm & Persicus habitus arte quadam mihi à rege assumtus videtur, ne is vniuersum alienus ab eis rex esse videretur: vtq; refugiū quoddā aduersus Macedonum insolentiā superbiámque haberet. Qua etiā de causa eum Macedonū ordinib' Persas melophoros immiscuisse arbitror, & agemati, qui pari cum eis honore essent, accensuisse. Lōgas etiam potationes, vt ait Aristobulus, non vini causa amabat (neque enim multū vini potabat) sed vt beneuolentiam cum amicis foueret. Quapropter quisquis Alexandrū incusat ac vituperat, is non ea solùm quæ vituperatione digna sunt proferens vituperet, sed omnia eius facta in vnum cumulum cōgerens, ita demum secum reputet, quis ipse & quali fortuna vsus, ad cuius ac quanti principis accusatioē accedat, qui ad tantum humanæ felicitatis fastigium euasit, vt vtriusque cōtinentis rex citra vllā cōtrouersiam fuerit, nomēnque suum per vniuersum terrarum orbem propagarit: cogitétque iste quisquis est accusator, quàm exilis ipse sit, quámque in exilibus paruiq; momēti rebus laboret, ac ne illas quidem ipsas decorè cōficiat. Ita enim sentio, nullam ea tempestate gentē, nullam vrbē, nullum denique hominē fuisse, ad quem non Alexandri nomen peruenerit. Quocirca nō absque numine eiuscemodi hominē terris datū existimauerim, cui nemo omniū mortaliū par fuit. quod quidē etiā oracula in Alexandri morte testata sunt, diuersáque aliis atq; aliis hominib' spectra & insomnia oblata, & cōtinuata in hunc vsque diem inter homines memoria & gloria, maior quàm quæ in hominē cadat. tum denique alia post tantum temporis spatium oracula Macedonum gēti de eius honore edita. Ego verò, tametsi nonnulla Alexandri facta in historia rerum ab ipso gestarum reprehendi, Alexandri tamen ipsius admiratorem esse meipsum citra pudorem profiteor.

τίθεμαι ἔγωγε, εἰ τὴν νεότητά τέ τις τὴν Ἀλεξάνδρου μὴ ἀνεπιεικῶς ἐνθυμηθείη, καὶ τὸ διηνεκὲς τῆς εὐτυχίας, καὶ τοὺς πρὸς ἡδονὴν οὐκ ἐπὶ τῷ βελτίστῳ τοῖς βασιλεῦσι ξυνόντας τε καὶ ἐπὶ κακῷ ξυνεσομένους. ἀλλὰ μεταγνῶναί γε ἐφ' οἷς ἐπλημμέλησε, μόνῳ οἶδα τῶν πάλαι βασιλέων Ἀλεξάνδρῳ ὑπάρξαι ὑπὸ γενναιότητος· οἱ δὲ πολλοί, εἰ καί τι ἔγνωσαν πλημμελήσαντες, τῷ προηγορεῖν αὐτοῦ ὡς καλῶς δὴ πραχθέντος, ἐπικρύψειν οἴονται τὴν ἁμαρτίαν, κακῶς γιγνώσκοντες. μόνη γὰρ ἔμοιγε δοκεῖ ἴασις ἁμαρτίας, ὁμολογεῖν τε ἁμαρτάνοντα, καὶ δῆλον εἶναι ἐπ' αὐτῷ μεταγιγνώσκοντα· ὡς τοῖς τε παθοῦσί τι ἄχαρι οὐ πάντη χαλεπὰ τὰ παθήματα φαινόμενα, εἰ ὁ δράσας αὐτὰ ξυγχωροίη ὅτι οὐ καλὰ ἔδρασεν· αὐτῷ τέ τινι ἐς τὸ μέλλον ταύτην τὴν ἐλπίδα ἀγαθὴν ὑπολειπομένην, μή ποτε αὖ παραπλήσιόν τι ἁμαρτεῖν, εἰ τοῖς πρόσθεν πλημμεληθεῖσιν ἀχθόμενος φαίνοιτο. ὅτι δὲ ἐς θεὸν τὴν γένεσιν τὴν αὑτοῦ ἀνέφερεν, οὐδὲ τοῦτο ἐμοὶ δοκεῖ εἶναι μέγα αὐτῷ τὸ πλημμέλημα, εἰ μὴ καὶ σόφισμα ἦν τυχὸν ἐς τοὺς ὑπηκόους τοῦ σεμνοῦ ἕνεκα. οὔκουν δοκεῖ ἔμοιγε ἢ Μίνως γενέσθαι βασιλεὺς ἀφανέστερος, ἢ Αἰακοῦ, ἢ Ῥαδαμάνθυος· οἷς δὴ ἐς Δία ἀνενεχθεῖσα ἡ γένεσις πρὸς τῶν πάλαι ἀνθρώπων, οὐδεμιᾷ αὐτῶν ὕβρει προστίθεται· οὐδὲ Θησέως τοῦ Ποσειδῶνος, οὐδὲ Ἴωνος τοῦ Ἀπόλλωνος. ὡς ἔμοιγε καὶ ἡ Περσικὴ σκευὴ σόφισμα εἶναι δοκεῖ, πρός τε τοὺς βαρβάρους, ὡς μὴ πάντη ἀλλότριον αὐτῶν φαίνεσθαι τὸν βασιλέα· καὶ πρὸς τοὺς Μακεδόνας, ὡς ἀποστροφήν τινα εἶναι αὐτῷ ἀπὸ τῆς ὀξύτητός τε καὶ ὕβρεως τῆς Μακεδονικῆς. ἐφ' ὅτῳ δὴ καὶ ἐγκαταμῖξαί μοι δοκεῖ ταῖς τάξεσιν αὐτῶν τοὺς Πέρσας τοὺς μηλοφόρους, καὶ τοῖς ἀγήμασι τοὺς ὁμοτίμους. καὶ οἱ πότοι δέ, ὡς λέγει Ἀριστόβουλος, οὐ τοῦ οἴνου ἕνεκα μακροὶ αὐτῷ ἐγίγνοντο (οὐ γὰρ πίνειν πολὺν οἶνον Ἀλέξανδρον) ἀλλὰ φιλοφροσύνης τῆς ἐς τοὺς ἑταίρους. ὅστις δὲ κακίζει Ἀλέξανδρον, μὴ μόνον ὅσα ἄξια κακίζεσθαί ἐστι προσφερόμενος, κακιζέτω, ἀλλὰ ξύμπαντα τὰ Ἀλεξάνδρου ἐς ἓν χωρίον ξυναγαγών, οὕτω δὴ ἐκλογιζέσθω, ὅστις τε ὢν αὐτός, καὶ ὁποίᾳ τύχῃ κεχρημένος, ὅντινα γενόμενον ἐκεῖνον καὶ ἐς ὅσον εὐτυχίας τῆς ἀνθρωπίνης ἐλθόντα, βασιλέα τε ἀμφοῖν τοῖν ἠπείροιν ἀναμφιλογώτατα γενόμενον, καὶ ἐπὶ πᾶν ἐξικόμενον τῷ αὑτοῦ ὀνόματι, κακίζει· σμικρότερός γε ὢν αὐτός, καὶ ἐπὶ σμικροῖς πονούμενος, καὶ οὐδὲ ταῦτα ἐν κόσμῳ τιθέμενος. ὡς ἔγωγε δοκῶ ὅτι οὔτε τι ἔθνος ἀνθρώπων, οὔτε τις πόλις ἐν τῷ τότε ἦν, οὔτε τις εἷς ἄνθρωπος εἰς ὃν οὐ πεφοιτήκει τὸ Ἀλεξάνδρου ὄνομα. οὔκουν οὐδὲ ἐμοὶ ἔξω τοῦ θείου φῦναι ἂν δοκεῖ ἀνήρ, οὐδενὶ ἄλλῳ ἀνθρώπων ἐοικώς. καὶ ταῦτα χρησμοί τε ἐπισημῆναι ἐπὶ τῇ τελευτῇ τῇ Ἀλεξάνδρου λέγονται, καὶ φάσματα ἄλλα ἄλλοις γενόμενα, καὶ ἐνύπνια φανέντα ἄλλα ἄλλοις· καὶ ἡ ἐς τοῦτο ἐξ ἀνθρώπων τιμή τε αὐτοῦ, καὶ μνήμη οὐκ ἀνθρωπίνη οὖσα· καὶ νῦν διὰ τοσούτου ἄλλοι χρησμοὶ ἐπὶ τῇ τιμῇ αὐτοῦ τῷ ἔθνει τῷ Μακεδόνων χρησθέντες. ἐπεὶ καὶ αὐτὸς ἐμεμψάμην ἔστιν ἃ ἐν τῇ ξυγγραφῇ τῶν Ἀλεξάνδρου ἔργων, ἀλλ' αὐτόν γε Ἀλέξανδρον οὐκ αἰσχύνομαι θαυμάζων·

τὰ δὲ ἔργα ἐκεῖνα ἐκάκισα, ἀληθείας τε ἕνεκα τῆς ἐμῆς, καὶ ἅμα ὠφελείας τῆς ἐπ' ἀνθρώπους· ἐφ' ὅτῳ ὡρμήθην, οὐδὲ αὐτὸς ἄνευ θεοῦ, ἐς τήνδε τὴν ξυγγραφήν.

A Facta verò nonnulla improbaui, & veritatis meæ & publicæ vtilitatis causa: in cuius gratiam huius historiæ scriptionem, nō absque numine etiam, aggressus sum.

ἈΡΡΙΑΝΟΥ

ἸΝΔΙΚΑ.

ΤΑ ἜΞΩ Ἰνδοῦ ποταμοῦ τὰ πρὸς ἑσπέρην ἐπὶ τὸν ποταμὸν Κωφῆνα, Ἀστακηνοὶ καὶ Ἀσσακηνοί, ἔθνεα Ἰνδικά, ἐπικέουσιν. ἀλλ' οὔτε μεγάλοι τὰ σώματα, κατάπερ οἱ ἐντὸς τοῦ Ἰνδοῦ ᾠκισμένοι, οὔτε ἀγαθοὶ ὡσαύτως τὸν θυμόν· οὐδὲ μέλανες ὡσαύτως τοῖς πολλοῖς Ἰνδοῖσιν. οὗτοι πάλαι μὲν Ἀσσυρίοις ὑπήκοοι ἦσαν· ἐπεὶ δὲ Μῆδοι Περσέων ἤκουον, καὶ φόρους ἀπέφερον Κύρῳ τῷ Καμβύσου ἐκ τῆς γῆς σφῶν, οὓς ἔταξε Κῦρος. Νυσαῖοι δὲ οὐκ Ἰνδικὸν γένος ἐστίν, ἀλλὰ τῶν ἅμα Διονύσῳ ἐλθόντων ἐς τὴν γῆν τὴν Ἰνδῶν· τυχὸν μὲν καὶ Ἑλλήνων, ὅσοι ἀπόμαχοι αὐτῶν ἐγένοντο ἐν τοῖς πολέμοις οὕστινας πρὸς Ἰνδοὺς Διόνυσος ἐπολέμησε· τυχὸν δὲ καὶ τῶν ἐπιχωρίων τοὺς ἐθέλοντας τοῖς Ἕλλησι συνῴκισε· τήν τε χώρην Νυσαίην ὠνόμασεν ἀπὸ τοῦ ὄρεος τῆς Νύσης Διόνυσος, καὶ τὴν πόλιν αὐτὴν Νύσαν. καὶ τὸ ὄρος τὸ πρὸς τῇ πόλει, ὅτου ἐν τῇσιν ὑπωρείῃσιν ᾤκισται ἡ Νύσα, Μηρὸς κληΐζεται, ἐπὶ τῇ συμφορῇ ἥντινα ἐχρήσατο εὐθὺς γενόμενος. ταῦτα μὲν οἱ ποιηταὶ ἐπὶ Διονύσῳ ἐποίησαν. καὶ ἐξηγείσθων αὐτὰ ὅσοι λόγιοι Ἑλλήνων ἢ βαρβάρων. ἐν Ἀσσακηνοῖσι δὲ Μάσσακα, πόλις μεγάλη, ἵναπερ καὶ τὸ κράτος τῆς γῆς ἐστι τῆς Ἀσσακίης. καὶ ἄλλη πόλις Πευκέλα, ἔτι μεγάλη καὶ αὐτή, οὐ μακρὰν τοῦ Ἰνδοῦ. ταῦτα μὲν ἔξω τοῦ Ἰνδοῦ ποταμοῦ ᾤκισται πρὸς ἑσπέρην, ἔστε ἐπὶ τὸν Κωφῆνα. τὰ δὲ ἀπὸ τοῦ Ἰνδοῦ πρὸς ἕω, τοῦτό μοι ἔστω ἡ τῶν Ἰνδῶν γῆ, καὶ Ἰνδοὶ οὗτοι ἔστωσαν. ὅροι δὲ τῆς Ἰνδῶν γῆς, πρὸς μὲν βορέου ἀνέμου ὁ Ταῦρος τὸ ὄρος. καλέεται δὲ ὁ Ταῦρος ἔτι ἐν τῇ γῇ ταύτῃ· ἀλλ' ἄρχεται μὲν ὁ Ταῦρος ἀπὸ θαλάσσης τῆς κατὰ Παμφύλους τε καὶ Λυκίην, καὶ Κίλικας· παρατείνει τε ἔστε τὴν πρὸς ἕω θάλασσαν, τέμνων τὴν Ἀσίην πᾶσαν. ἄλλη δὲ ἄλλως καλέεται τὸ ὄρος, τῇ μὲν Παραπαμισός, τῇ δὲ Ἠμωδός, ἄλλῃ δὲ Ἴμαον κληΐζεται· καὶ τυχὸν ἄλλα καὶ ἄλλα ἔχει οὐνόματα. Μακεδόνες δὲ οἱ ξὺν Ἀλεξάνδρῳ στρατεύσαντες, Καύκασον αὐτὸ ἐκάλεον, ἄλλον τοῦτον Καύκασον, οὐ τὸν Σκυθικόν. ὡς καὶ τὰ ἐπέκεινα τοῦ Καυκάσου λόγον κατέχειν ὅτι ἦλθεν Ἀλέξανδρος. τὰ πρὸς ἑσπέρην δὲ τῆς Ἰνδῶν γῆς ὁ ποταμὸς ὁ Ἰνδὸς ἀπείργει, ἔστε ἐπὶ τὴν μεγάλην θάλασσαν, ἵναπερ αὐτὸς κατὰ δύο στόματα ἐκδιδοῖ, οὐ συνεχέα ἀλλήλοισι τὰ στόματα, κατάπερ τὰ πέντε τοῦ Ἴστρου ἐστὶ συνεχέα· ἀλλ' ὡς τὰ τοῦ Νείλου, ὑπὸ τῶν τὸ Δέλτα ποιέεται τὸ Αἰγύπτιον. ὧδέ τι καὶ τῆς Ἰνδῶν γῆς Δέλτα ποιέει ὁ Ἰνδὸς ποταμός, οὐ μεῖον τοῦ Αἰγυπτίου· καὶ τοῦτο Πάτταλα τῇ Ἰνδῶν γλώσσῃ καλέ-

ARRIANI RERVM

INDICARVM LIBER.

B QVAE extra Indum amnē occidentem versus sunt regiones ad Cophenē fluuium vsque, Astaceni atque Assaceni, Indicę gentes, incolūt. Sunt vero hi Indis intra Indum amnē habitantibus & corporum magnitudine & animorum præstantia inferiores: neque ita, vt plerique Indi, fusci. Hi olim Assyriis parebant: postquam verò Medi in Persarū potestatē venerunt, tributa etiam Cyro Cambysæ filio ex suis ditionibus pepēderūt. C Nysæi verò Indorum gens non sunt, sed ex iis originē ducunt, qui olim cum Libero patre in Indiam venerant, Græcis fortasse, qui in bellis quæ Dionysus cum Indis gessit, inutiles bello facti fuerāt. Fortassis autem etiam indigenas voluntarios in eandem cum Gręcis coloniam deduxit, regionémque Nysæā à monte Nysa vocauit, vrbémque ipsam Nysam. Mons verò vrbi vicinus, ad cuius radicem sita est Nysa, Merus, hoc est, Femur vocatur, D ob infortunium quòd ipsi statim ac natus esset accidit. Atque hæc quidē poetæ de Dionyso finxerunt: idem omnes, quotquot vel apud Græcos vel apud barbaros fabulosas historias scripserunt, narrarunt. Apud Assacenos est Massaca ingens oppidū, quod Assaceni regni caput est. Alia præterea vrbs Peucela, magna etiam hęc, non procul ab Indo. hæc regio extra Indū amnē habitatur occidentē versus, vsque ad Cophenē fluuium. Quæ verò regio ab Indo orientem E versus est, eam ego Indiam appello, quique eas partes incolunt, Indi sunt. Terminatur autem India à septentrione, Tauro monte: qui quidem adhuc in ea regione nomē hoc retinet. Incipit verò Taurus à mari circa Pamphyliā & Lyciā, ac Ciliciā, tenditq; perpetuo dorso ad orientalē Oceanū, totā Asiā intersecās. Alibi verò aliam appellationē accipit hic mōs. quibusdam enim in locis Parapamisus, aliis Emodus, aliis Emaon dicitur. fieri autē potest vt alias atque alias ap- F pellationes habeat. Macedones verò qui cū Alexandro militarunt Caucasum eum vocarunt, diuersum ab eo qui in Scythia est. Vnde fama tenuit, Alexandrum Caucasum transcendisse. Occidentalem verò Indiam Indus amnis distinguit ad Oceanum vsque, vbi ipse per duo ostia in eum fertur, neque ea quidem inter se propinqua, quemadmodum quinque illa Danubij ostia. At sicut Nilus Delta AEgyptium efficit, ita Indus amnis Indię Delta facit, neq; id minus AEgyptio, quod quidē Indorū lingua Pattala vocatur. Quā

A verò ad Austrū & meridiē vergit India, Oceano clauditur: orientales etiam eius partes Oceanus terminat. Ac meridionalis quidem tractus, & Pattala ab Alexandro & Macedonibus ac plerisque Græcis perlustrata sunt: orientalem autem Alexander non adiit: is vltra Hyphasim amnem est. Pauci verò scripserunt de gentibus quæ ad Gangem sunt, aut vbi Gangis ostia, maximáque ad Gangem Indorum vrbs Palimbothra. Mihi certè Eratosthenes Cyrenæus maiore fide dignus videtur, quoniā illi curæ erat de circuitu B Indię scribere. Is à monte Tauro, vbi Indi fontes sunt, secus Indum amnē eunti ad Oceanum, Indiam stadia x i i i. M continere ait. Latus verò huic oppositum statuit ab eodem monte in mare orientale, nequaquam huic lateri æquale: sed longo tractu promontorium ad c c c stadia in mare protendi: huic lateri x v i. M stadia tribuit. Atque hanc quidem esse Indiæ latitudinem consentaneum est i longitudinem verò ab occidente in orientem vsque ad vrbem Palimbothrā, dicit se funibus di- C mensum scribere. (esse enim viam regiam) eámque esse stadiorum x. M: vlteriora non ita certa esse. Quotquot verò communem opinionem in scribendo secuti sunt, à promontorio in mare porrecto, x. M stadia continere dicunt: superius, esse longitudinem stadiorum x x. M. Ctesias Cnidius Indiam reliquæ Asiæ æqualem esse magnitudine affirmat: sed errat. Onesicritus verò eam tertiam partem eiusdem Asiæ esse perhibet. Nearchus quatuor mensium iter per eius- D dem plana esse dicit. Megasthenes verò Indiæ spatium ab oriente in occidentem latitudinem esse vult, quam alij longitudinem faciunt. Idem Megasthenes autor est, vbi breuissimum eius spatium est à septentrione in meridiem, x v i. M stadia continere. Hæc autem longitudo est distans, vbi angustissima est, summùm x x i i. M stadiis. Flumina tot sunt in India, quot in reliqua Asia: in his maximi sunt Ganges, & Indus, à quo & regio nomen accepit: vterque & Ni- E lo AEgyprio & Istro Scythico, (etiamsi in vnum alueum confluerent) maior est: at mea sentētia Acesines ipse Nilum & Istrum magnitudine superat, vbi Hydaspe, Hydraote & Hyphasi in suum alueum receptis, in Indum fertur. adeo vt eius latitudo triginta stadia efficiat. Fortassis autem etiam alia multa maiora flumina Indiam secant. Cæterùm vltra Hyphasim amnem nihil explorati habeo, quod affirmare possim. Neque enim vltra Hyphasim progres- F sus est Alexander. Ex his verò duobus maximis fluminibus Gange atque Indo, Megasthenes Gangem Indo longè maiorē esse scribit. Idem sentiunt alij omnes qui Gangis mentionem in scriptis suis faciunt. Nam & grandem iam inde ab ipsis fontibus oriri, & alios complures fluuios, Cainam nimirum, Erannoboam, Cossoanum, Sonum,

A ἔστι. τὸ δὲ πρὸς νότου τε ἀνέμου καὶ μεσημβρίης, καὶ αὐτὴ ἡ μεγάλη θάλασσα ἀπείργει τὴν Ἰνδῶν γῆν· καὶ τὰ πρὸς ἕω αὐτὴ ἡ θάλασσα ἀπείργει. τὰ μὲν πρὸς μεσημβρίην, καὶ τὰ Πάτταλά τε καὶ τοῦ Ἰνδοῦ τὰς ἐκβολάς, ὤφθη πρός τε Ἀλεξάνδρου καὶ Μακεδόνων καὶ πολλοῖς Ἑλλήνων· τὰ δὲ πρὸς ἕω Ἀλέξανδρος μὲν οὐκ ἐπῆλθε, τὰ δὲ πρόσω ποταμοῦ Ὑφάσιος. ὀλίγοι δὲ ἀνέγραψαν τὰ μέχρι ποταμοῦ Γάγγεω, καὶ ἵνα τοῦ Γάγγεω αἱ ἐκβολαί, καὶ πόλις Παλίμβοθρα μεγίστη Ἰνδῶν πρὸς τῷ Γάγγῃ. ἐμοὶ δὲ Ἐρατοσθένης B ὁ Κυρηναῖος πιστότερος ἄλλου ἔστω, ὅτι τῆς περιόδου πέρι ἔμελεν Ἐρατοσθένει. οὗτος ἀπὸ τοῦ ὄρεος τοῦ Ταύρου, ἵνα τοῦ Ἰνδοῦ αἱ πηγαί, παρ' αὐτὸν Ἰνδὸν ποταμὸν ἰόντι ἔστε ἐπὶ τὴν μεγάλην θάλασσαν, καὶ τοῦ Ἰνδοῦ τὰς ἐκβολάς, μυρίους σταδίους καὶ τρισχιλίους τὴν πλευρὴν λέγει ἐπέχειν τῆς γῆς τῆς Ἰνδῶν. ταύτῃ δὲ ἀντίπορον πλευρὴν ποιέει τὴν ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ ὄρεος παρὰ τὴν ἑῴην θάλασσαν, οὐκέτι ταύτῃ τῇ πλευρῇ ἴσην· ἀλλὰ ἄκρην γὰρ ἀνέχειν ἐπὶ μέγα εἴσω ἐς τὸ πέλαγος, ἐς τρισχιλίους σταδίους μάλιστα ἀνατείνουσαν C τὴν ἄκρην· εἴη ἂν ὦν αὐτῷ ἡ πλευρὴ τῆς Ἰνδῶν γῆς πρὸς ἕω, μυρίους καὶ ἑξακισχιλίους σταδίους ἐπέχουσα. τοῦτο μὲν αὐτῷ πλάτος τῆς Ἰνδῶν γῆς συμβαίνει· μῆκος δὲ τὸ ἀφ' ἑσπέρης ἐπὶ ἕω, ἔστε μὲν ἐπὶ πόλιν Παλίμβοθρα, μεμετρημένον σχοίνοισι λέγει ἀναγράφειν (καὶ εἶναι γὰρ ὁδὸν βασιληίην) τοῦτο ἐπέχειν ἐς μυρίους σταδίους· τὰ δὲ ἐπέκεινα οὐκέτι ὡσαύτως ἀτρεκέα. φήμας δὲ ὅσοι ἀνέγραψαν, ξὺν τῇ ἄκρῃ τῇ ἀνεχούσῃ ἐς τὸ πέλαγος, ἐς μυρίους σταδίους μάλιστα ἐπέχειν λέγουσι· εἶναι δὲ ἄνω τὸ μῆκος τῆς Ἰνδῶν γῆς, σταδίων D μάλιστα δισμυρίων. Κτησίης δὲ ὁ Κνίδιος τὴν Ἰνδῶν γῆν ἴσην τῇ ἄλλῃ Ἀσίῃ λέγει, οὐδὲν λέγων. ὁ δὲ Ὀνησίκριτος τρίτην μοῖραν τῆς πάσης Ἀσίης· Νέαρχος δὲ μηνῶν τεσσάρων ὁδὸν τὴν δι' αὐτοῦ τοῦ πεδίου τῆς Ἰνδῶν γῆς. Μεγασθένει δέ, τὸ ἀπὸ ἀνατολέων ἐς ἑσπέρην πλάτος ἐστὶ τῆς Ἰνδῶν γῆς, ὅ, τι περ οἱ ἄλλοι μῆκος ποιέουσι· καὶ λέγει Μεγασθένης, μυρίων καὶ ἑξακισχιλίων σταδίων εἶναι, ἵνα περ τὸ βραχύτατον αὐτοῦ. τὸ ἀπὸ ἄρκτου πρὸς μεσημβρίην, τοῦτο δὲ αὐτῷ μῆκος γίγνεται· καὶ ἐπέχει τριηκοσίους καὶ δισχιλίους καὶ δισ- E μυρίους, ἵνα περ τὸ στενότατον αὐτοῦ. ποταμοὶ δὲ τοσοίδε εἰσὶν ἐν τῇ Ἰνδῶν γῇ, ὅσοι οὐδὲ ἐν τῇ πάσῃ Ἀσίῃ. μέγιστοι μὲν, ὁ Γάγγης τε καὶ ὁ Ἰνδός, ὅτου καὶ ἡ γῆ ἐπώνυμος· ἄμφω τοῦ τε Νείλου τοῦ Αἰγυπτίου καὶ τοῦ Ἴστρου τοῦ Σκυθικοῦ (καὶ εἰ ἐς ταὐτὸ συνέλθοι αὐτοῖσι τὸ ὕδωρ) μέζονες. δοκέειν δὲ ἔμοιγε, καὶ ὁ Ἀκεσίνης μέζων ἐστὶ τοῦ τε Ἴστρου καὶ τοῦ Νείλου, ἵνα περ παραλαβὼν ἅμα τόν τε Ὑδάσπεα καὶ τὸν Ὑδραώτεα καὶ τὸν Ὕφασιν, ἐμβάλλει ἐς τὸν Ἰνδόν, ὡς καὶ τριάκοντα αὐτῷ σταδίους τὸ πλάτος ταύτῃ εἶναι. καὶ τυχὸν, καὶ ἄλ- F λοι πολλοὶ μέζονες ποταμοὶ ἐν τῇ Ἰνδῶν γῇ ῥέουσιν· ἀλλὰ οὔ μοι ἀτρεκὲς, ὑπὲρ τῶν ἐπέκεινα Ὑφάσιος ποταμοῦ ἰσχυρίσασθαι· ὅτι οὐ πρόσω τοῦ Ὑφάσιος ἦλθεν Ἀλέξανδρος. αὐτοῖν δὲ τοῖν μεγίστοιν ποταμοῖν, τοῦ τε Γάγγεω καὶ τοῦ Ἰνδοῦ, τὸν Γάγγεα μεγέθει πολύ τι ὑπερφέρειν Μεγασθένης ἀνέγραψεν, καὶ ὅσοι ἄλλοι μνήμην τοῦ Γάγγεω ἔχουσιν. αὐτόν τε γὰρ μέγαν ἀνίσχειν ἐκ τῶν πηγέων, δέχεσθαί τε ἐς αὐτὸν, τόν τε Καϊνὰν ποταμὸν καὶ τὸν Ἐραννοβόαν, καὶ τὸν Κοσσόανον, πάντας πλωτούς· ἔτι δὲ Σῶνόν τε ποταμὸν, καὶ

Al. οὐδὲ Ὀνη.

Al. αὐτοῦ. τὸ δὲ ἀπὸ ἄρκτου πρὸς μεσημβρίην, τοῦτο δὲ αὐτῷ μ.

A Σιττόκατιν, καὶ Σολόματιν· καὶ τούτους πλωτούς. ἐπὶ δὲ Κονδοχάτην τε, καὶ Σάμβον, καὶ Μάγωνα, καὶ Ἀγόρανιν, καὶ Ὤμαλιν. ἐμβάλλουσι δὲ ἐς αὐτὸν Κομμενάσης τε μέγας ποταμὸς καὶ Κάκουθις, καὶ Ἀνδώματις ἐξ ἔθνεος Ἰνδικοῦ τοῦ Μανδιαδινῶν ῥέων, καὶ ἐπὶ τούτοισιν Ἄμυστις παρὰ πόλιν Καταδούπην, καὶ Ὀξύμαγις ἐπὶ Παζάλαις καλουμένοισι· καὶ Ἐρεννέσης ἐν Μάθαις, ἔθνει Ἰνδικῷ, ξυμβάλλει τῷ Γάγγῃ. τούτων λέγει Μεγασθένης οὐδένα τοῦ Μαιάνδρου ἀποδέοντα, ἵνα περ ναυσίπορος ὁ Μαίανδρος, εἶναι. ἐν τὸ εὖρος τῷ Γάγγῃ, ἔνθαπερ αὐτὸς ἑωυτοῦ στεινότατος, B ἐς ἑκατὸν σταδίους. πολλαχῇ δὲ καὶ λιμνάζει, ὡς μὴ ἄποπτον εἶναι τὴν πέρην χώρην· ἵνα χθαμαλή τέ ἐστι, καὶ οὐδαμῇ γηλόφοισιν ἀνεστηκυῖα. τῷ δὲ Ἰνδῷ ἐς ταὐτὸν ἔρχεται Ὑδραώτης μὲν, ἐν Καμβισθόλοις, παρειληφὼς· τόν τε Ὕφασιν ἐν Ἀστρύβαις, καὶ τὸν Σαράγγην ἐκ Μηκέων, καὶ τὸν Νεῦδρον ἐξ Ἀττακηνῶν, ἐς Ἀκεσίνην ἐμβάλλει. Ὑδάσπης δὲ ἐν Ὀξυδράκαις, ἄγων ἅμα οἷ τὸν Σίναρον ἐν Ἀρίσπαις, ἐς τὸν Ἀκεσίνην ἐκδιδοῖ καὶ οὗτος. C ὁ δὲ Ἀκεσίνης ἐν Μαλλοῖς ξυμβάλλει τῷ Ἰνδῷ· καὶ Τούταπος δὲ μέγας ποταμὸς ἐς τὸν Ἀκεσίνην ἐκδιδοῖ. τούτων ὁ Ἀκεσίνης ἐμπλησθεὶς, καὶ τῇ ἐπικλήσει ἐκνικήσας αὐτὸς τῷ ἑωυτοῦ ἤδη ὀνόματι, ἐσβάλλει ἐς τὸν Ἰνδόν. Κωφὴν δὲ, ἐν Πευκελαιίτιδι, ἅμα οἷ ἄγων Μαλάμαντόν τε καὶ Σόαστον, καὶ Γαρροίαν, ἐκδιδοῖ ἐς τὸν Ἰνδόν. καθύπερθεν δὲ τουτέων, Πτάρενος καὶ Σαπάρνος, οὐ πολὺ διέχοντες, ἐμβάλλουσιν ἐς τὸν Ἰνδόν. Σόαμος δὲ, ἐκ τῆς ὀρεινῆς τῆς Σαβίσσα ῥέων, ἔρημος ἄλλου ποταμοῦ, ἐκδιδοῖ ἐς αὐτόν. καὶ τούτων τοὺς πολλοὺς Μεγασθένης λέγει ὅτι πλωτοί εἰσιν. D οὔκουν ἄπιστον χρὴ ἔχειν, ὑπέρ τε τοῦ Ἰνδοῦ καὶ τοῦ Γάγγεω, μηδὲ συμβλητοὺς εἶναι αὐτοῖσι τόν τε Ἴστρον καὶ τοῦ Νείλου τὸ ὕδωρ. ἐς μέν τοι τὸν Νεῖλον οὐδένα ποταμὸν ἐκδιδόντα ἴσμεν, ἀλλ' ἀπ' αὐτοῦ διώρυχας τετμημένας κατὰ τὴν χώρην τὴν Αἰγυπτίην. ὁ δέ γε Ἴστρος, ὀλίγος μὲν ἀνίσχει ἀπὸ τῶν πηγέων· δέχεται δὲ πολλοὺς ποταμοὺς, ἀλλ' οὔτε πλήθει οὔτε μεγέθει ἴσους τοῖς Ἰνδῶν ποταμοῖσιν, οἳ ἐς τὸν Ἰνδὸν καὶ τὸν Γάγγην ἐκδιδοῦσιν· πλωτοὺς δὲ δὴ καὶ κάρτα ὀλίγους, ὧν τοὺς μὲν αὐτὸς ἰδὼν οἶδα, τὸν Ἔνον τε, καὶ τὸν Σάον. Ἔνος μὲν E ἐν μεθορίᾳ τῆς Νωρικῶν καὶ Ῥαιτῶν γῆς μίγνυται τῷ Ἴστρῳ· ὁ δὲ Σάος, κατὰ Παίονας. ὁ δὲ χῶρος ἵνα περ συμβάλλουσιν οἱ ποταμοὶ, Ταυροῦνος καλέεται. ὅστις δὲ καὶ ἄλλον οἶδε ναυσίπορον τῶν ἐς τὸν Ἴστρον ἐκδιδόντων, ἀλλὰ οὐ πολλούς που οἶδε. τὸ δὲ αἴτιον ὅστις ἐθέλει φράζειν τοῦ πλήθεός τε καὶ μεγέθεος τῶν Ἰνδῶν ποταμῶν, φραζέτω. ἐμοὶ δὲ καὶ ταῦτα ὡς ἀκοὴ ἀναγεγράφθω. ἐπεὶ καὶ ἄλλων πολλῶν ποταμῶν ὀνόματα Μεγασθένης ἀνέγραψεν, οἳ ἔξω τοῦ Γάγγεώ τε καὶ τοῦ Ἰνδοῦ ἐκδιδοῦσιν ἐς τὸν ἑῷόν τε καὶ μεσημβρινὸν τὸν ἔξω πόντον. F ὥστε τοὺς πάντας ὀκτὼ καὶ πεντήκοντα λέγουσιν ὅτι εἰσὶν Ἰνδοὶ ποταμοὶ ναυσίποροι πάντες. ἀλλ' οὐδὲ Μεγασθένης πολλὴν δοκέει μοι ἐπελθεῖν τῆς Ἰνδῶν χώρης, πλὴν γε ὅτι πλεῦνα ἢ οἱ ξὺν Ἀλεξάνδρῳ τῷ Φιλίππου ἐπελθόντες. ξυγγενέσθαι γὰρ Σανδρακόττῳ λέγει, τῷ μεγίστῳ βασιλεῖ τῶν Ἰνδῶν, καὶ Πώρῳ, ἔτι τούτου μέζονι. οὗτος ὢν ὁ Μεγασθένης λέγει, οὔτε Ἰνδοὺς ἐπιστρατεῦσαι οὐδαμοῖσιν ἀνθρώποισιν, οὔτε Ἰνδοῖσιν ἄλλους ἀνθρώπους.

A Sittoeatim, & Solomatim, atque hos quidem nauigabiles in se recipere. Præter hos, Condochatem, Sambum, Magonem, Agoranim, & Omalim. Feruntur etiam in eum *Commenases grandis fluuius, & Cacuthis atque Andomatis ex Mandiadinis Indica gente fluens. ad hæc, Amystis iuxta vrbē Catadupam, & Oxymagis apud Pazalas, atque Erineses apud Mathas, Indiæ gentem, etiam in Gangem fluunt. Horum omniū fluuiorū Megasthenes nullum Mæandro minorem, quà maximè nauigabilis Mæander est, es- B se asserit. Patet autem Ganges, qua maximè angustus est, ad centum stadia. Multis verò in locis stagnat, ita vt vlterior terra conspici non possit, quippe quæ ea parte humilis est, nullósque colles habet. In Indum autem illabitur Hydraotes quidem, in Cambistholis: qui Hyphasim in Astrobis, Sarāgem ex Meccis, Neudrum ex Attacenis in se recipiēs, in Acesinem fluit. Hydaspes verò in Oxydracis, Sinarum apud Arispas in se reci- C piens, etiam in Acesinem fertur. Acesines apud Mallos cum Indo committitur: & Tutapus ingens fluuius in Acesinem exit. Quibus omnibus Acesines grandior factus, suúmque victor nomen retinēs, in Indum fertur. Cophenes in Peucelaitide ducēs secum Malamantum, Soastum, & Garœam amnes, & ipse se Indo miscet. vltra hos, Ptarenus & Saparnus, non multum inter se distantes, in Indum fluunt. Soamus quoque ex montanis Sabissæ fluens absque alterius fluuij societate in eundem se ingerit. Horum plerosque D Megasthenes nauigabiles esse affirmat. Nequaquam igitur incredibile fuerit, Istrum & Nilum si coniunctis in vnum alueum aquis fluant, Indo vel Gangi comparari non posse. Nam in Nilum nullum flumen illabi scimus, sed alios ex eo alueos per AEgyptū duci. Ister verò exiguus à fontibus oritur: & multos quidē fluuios in se recipit, sed neque multitudine neque magnitudine Indicis fluminibus, qui in Indū & Gangē feruntur, pares: & paucos admodū nauigabiles. Ex quibus ipse Enū vidi ac Saum. Atque Enus qui- E dem in cōfinio Noricorū & Rhætorū Istro se immiscet: Saus autē, apud Pæonas. Locus verò is vbi hæc duo flumina inter se cōmittuntur, Taurunus vocatur. Siquis alios præterea fluuios nauigabiles in Istrū fluētes norit, paucos eos esse necesse est. Quisquis autē causam magnitudinis horū Indiæ fluminum explicare velit, per me hoc illi integrum sit: mihi verò satis fuerit quæ de his accepi, conscripsisse. Nanq; & aliorū cōplurium fluminū nomina Megasthenes cōmemorat: quæ F extra Gangē atque Indū ferūtur in orientale & meridionale mare: ita vt LVIII in vniuersum sint Indiæ fluuij, omnes nauigabiles. Sed nec ipse Megasthenes mihi videtur multum Indiæ peragrasse: plus tamē certè quàm qui cum Alexandro militarunt. Sandracotæ enim se adfuisse scribit, maximo Indorum regi: & Poro, qui vel Sandracota potentior fuit. Scribit itaque hic Megasthenes, neque Indos cum vllis hominibus bellum gessisse, neque vllos Indis bellum intulisse.

Ex ver. Comminases, vbi & alia pleraque nomina secus quam [sic] hic scripta sunt.

Vet. ... ut referatur ad Megasthenem.

Cæterùm Sesostrim AEgyptiũ, magna Asiæ parte subacta, quum in Europam vsque cum exercitu processisset, retrocessisse, pedémque retulisse. Indathyrsim autem Scytham è Scythia profectum, multas Asiæ gentes debellasse: AEgyptum etiam victorem adiisse: ac Semiramidem quidem Assyriam tentasse exercitum in Indos ducere, sed mortem eius consilia conatúsque fregisse. Solum verò Alexandrum in Indos expeditionem fecisse. atqui ante Alexãdrũ fama tenet Dionysum etiam Indos subegisse. de Hercule, infirmior fama est. At verò expeditionis à Dionyso factæ non leue documentum est Nysa vrbs & Merus mons, quòd que hedera in hoc mõte nascatur: quòd præterea Indi ipsi tympana ac cymbala pulsantes pugnas adeunt, itémque veste distincta maculis, Libero patri bacchantium more, vtuntur. Herculis autem nõ multa monimenta extant. Cæterùm quòd Aornon petram, quam Alexander vi cepit, Hercules expugnare non potuerit, Macedonica quædã iactantia mihi videtur: quemadmodum & Parapamisum montem Caucasum vocarunt Macedones: quũ nihil cum Caucaso commune habeat. Antrũ quoque illud quod apud Parapamisadas esse acceperant, Promethei Titanis esse dixerũt, in quo ille ob ignem furto sublatum suspensus fuerat. Apud Sibas quoque, Indicam gentem, quòd eos pellibus amictos conspexerãt, ab Herculis expeditione relictos esse Sibas asserebant. Siquidem & clauam gestant Sibæ, & bubus clauæ notam inurunt: atque hoc ad memoriam clauæ Herculis retulerunt. Sicui verò hæc credibilia videntur, alius certè hic Hercules fuerit quàm aut Thebanus, aut Tyrius, aut AEgyptius, aut aliquis ex superiori regione non procul ab Indis habitata magnus rex. Atque hæc quidem ad refutationem illius sermonis dicta sint, ne omnino credibilia videantur, quæ de iis qui vltra Hyphasim degunt nonnulli conscripserunt: nam ad Hyphasim amnem vsque, non sunt prorsus indigni fide qui expeditioni Alexandri interfuerunt. Siquidem etiam hoc Megasthenes de flumine quodam Indico, cui Silas nomẽ est, commemorat: fluere ex fonte eiusdem cum flumine nominis per regionem Silorum, qui etiam eandem quam fons & fluuius appellationem acceperunt. Eius aquam eiuscemodi esse, vt nihil omnino sustinere possit, neque quicquam ei innatare, neque supernauigare, sed omnino in fundũ demergi. ita reliquis omnibus hanc aquam magis euanidã atque aeream esse. Porro India per æstatẽ pluuia madet: præcipuè verò Parapamisus, & Emodus, atque Himaicus mons, & ab his magni ac turbulenti amnes fluunt. Perfunduntur etiam pluuia æstate campi Indiæ, ita vt plerique stagnent, fugitque aliquando Alexandri exercitus ab Acesine fluuio, quũ media æstate eius aqua eam pos obrueret. Ex quibus licet similem Nili naturam colligere, quòd verisimile sit AEthiopum montes æstate complui, atque iis pluuiis auctum Nilum, limosumque factum superatis ripis AEgyptum inundare: atque

A ἀλλὰ Σέσωστριν μὲν τὸν Αἰγύπτιον, τῆς Ἀσίης καταστρεψάμενον τὴν πολλὴν, ἔστε ἐπὶ τὴν Εὐρώπην σὺν στρατιῇ ἐλάσαντα, ὀπίσω ἀπονοστῆσαι. Ἰνδάθυρσον δὲ τὸν Σκύθην ἐκ Σκυθίης ὁρμηθέντα, πολλὰ μὲν τῆς Ἀσίης ἔθνεα καταστρέψασθαι, ἐπελθεῖν δὲ καὶ τὴν Αἰγυπτίων γῆν κρατέοντα· Σεμίραμιν δὲ τὴν Ἀσσυρίην ἐπιχειρέειν μὲν στέλλεσθαι εἰς Ἰνδοὺς, ἀποθανεῖν δὲ πρὶν τέλος ἐπιθεῖναι τοῖσι βουλεύμασιν. ἀλλὰ Ἀλέξανδρον γὰρ στρατεῦσαι ἐπὶ Ἰνδοὺς μοῦνον. καὶ πρὸ Ἀλεξάνδρου, Διονύσου πέρι πολλὸς λόγος κατέχει, ὡς καὶ τούτου στρατεύσαντος ἐς Ἰνδοὺς, καὶ καταστρεψαμένου Ἰνδούς· B Ἡρακλέος δὲ πέρι, οὐ πολλός. Διονύσου μέν γε καὶ Νύσα πόλις μνῆμα οὐ φαῦλον τῆς στρατηλασίης, καὶ ὁ Μηρὸς τὸ ὄρος, καὶ ὁ κισσὸς ὅτι ἐν τῷ ὄρεϊ τούτῳ φύεται. καὶ αὐτοὶ οἱ Ἰνδοὶ ὑπὸ τυμπάνων τε καὶ κυμβάλων στελλόμενοι ἐς τὰς μάχας· καὶ ἐσθὴς αὐτοῖσι κατάστικτος ἐοῦσα, κατάπερ τοῦ Διονύσου τοῖσι βάκχοισιν· Ἡρακλέος δὲ οὐ πολλὰ ὑπομνήματα. ἀλλὰ τὴν Ἄορνον γὰρ πέτρην, ἥντινα Ἀλέξανδρος βίῃ ἐχειρώσατο, ὅτι Ἡρακλέης οὐ δυνατὸς ἐγένετο ἐξελεῖν, Μακεδονικὸν δοκέει μοι τὸ κόμπασμα, C κατάπερ οὖν καὶ τὸν Παραπάμισον, Καύκασον ἐκάλεον Μακεδόνες, οὐδέν τι προσήκοντα τοῦτον τῷ Καυκάσῳ. καί τι καὶ ἄντρον ἐπιφρασθέντες ἐν Παραπαμισάδῃσι, τοῦτο ἔφασαν ἐκεῖνο εἶναι τοῦ Προμηθέως τοῦ Τιτᾶνος τὸ ἄντρον, ἐν ὅτῳ ἐκρέματο ἐπὶ τῇ κλοπῇ τοῦ πυρός. καὶ δὴ καὶ ἐν Σίβαισιν, Ἰνδικῷ γένει, ὅτι δορὰς ἀμπεχομένους εἶδον τοὺς Σίβας, ἀπὸ τῆς Ἡρακλέος στρατηλασίης ἔφασκον τοὺς ὑπολειφθέντας εἶναι τοὺς Σίβας. καὶ γὰρ καὶ σκυτάλην φορέουσί τε οἱ Σίβαι, καὶ τῇσι βουσὶν αὐτῶν ῥόπαλον ἐπικέκαυται· καὶ D τοῦτο ἐς μνήμην ἀναφέρει τοῦ ῥοπάλου τοῦ Ἡρακλέος. εἰ δέ τῳ πιστὰ ταῦτα, ἄλλος ἂν οὗτος Ἡρακλέης εἴη, οὐχ ὁ Θηβαῖος, ἢ ὁ Τύριος οὗτος, ἢ ὁ Αἰγύπτιος, ἤ τις καὶ κατὰ τὴν ἄνω χώρην οὐ πόρρω τῆς Ἰνδῶν γῆς ᾠκισμένην μέγας βασιλεύς. ταῦτα μέν μοι ἐκβολὴ ἔστω τοῦ λόγου, ἐς τὸ μὴ πιστὰ φαίνεσθαι, ὅσα ὑπὲρ τῶν ἐπέκεινα τοῦ Ὑφάσιος ποταμοῦ Ἰνδῶν μετεξέτεροι ἀνέγραψαν· ἔστε γὰρ ἐπὶ τὸν Ὕφασιν, οἱ τῆς Ἀλεξάνδρου στρατηλασίης μετασχόντες, οὐ πάντῃ ἄπιστοί εἰσιν. ἐπεὶ καὶ τόδε λέγει Μεγασθένης ὑπὲρ ποταμοῦ Ἰνδι- E κοῦ, Σίλαν μὲν εἶναί οἱ οὔνομα. ῥέειν δὲ ἀπὸ κρήνης ἐπωνύμου τοῦ ποταμοῦ, διὰ τῆς χώρης τῆς Σιλέων, καὶ τούτων ἐπωνύμων τοῦ ποταμοῦ τε καὶ τῆς κρήνης. τὸ δὲ ὕδωρ παρέχεσθαι τοιόνδε· οὐδὲν εἶναι ὅτῳ ἀντέχει τὸ ὕδωρ, οὔτε τι νήχεσθαι ἐπ' αὐτῷ, οὔτε τι ἐπιπλέειν, ἀλλὰ πάντα γὰρ ἐς βυσσὸν δύνειν. οὕτω τοι ἀμενηνότερον πάντων εἶναι τὸ ὕδωρ ἐκεῖνο, καὶ ἠεροειδέστερον. ὕεται δὲ ἡ Ἰνδῶν γῆ τὸ θέρος, μάλιστα μὲν τὰ ὄρεα Παραπαμισός τε καὶ ὁ Ἠμωδὸς, καὶ τὸ Ἰμαϊκὸν ὄρος, καὶ ἀπὸ τουτέων μεγάλοι καὶ θολεροὶ οἱ ποταμοὶ ῥέου- F σιν. ὕεται δὲ τοῦ θέρεος καὶ τὰ πεδία τῶν Ἰνδῶν, ὥστε λιμνάζειν τὰ πολλὰ αὐτέων. καὶ ἔφυγεν ἡ Ἀλεξάνδρου στρατιὴ ἀπὸ τοῦ Ἀκεσίνου ποταμοῦ μέσου θέρεος, ὑπερβαλόντος τοῦ ὕδατος εἰς τὰ πεδία· ὥστε ἀπὸ τῶνδε ἔξεστι τεκμηριοῦσθαι, καὶ τοῦ Νείλου τὸ πάθημα τοῦτο, ὅτι εἰκὸς ὕεσθαι τὰ Αἰθιόπων ὄρεα τοῦ θέρεος· καὶ ἀπ' ἐκείνων ἐμπιπλάμενον τὸν Νεῖλον ὑπερβάλλειν τὰς ὄχθας ἐς τὴν γῆν τὴν Αἰγυπτίην, θολερὸς ὤν.

A καὶ οὕτω ῥέει ἐν τῇδε τῇ ὥρῃ, ὡς οὔτε ἂν ἀπὸ χιόνος τηκομένης ἔῤῥεεν, οὔτε εἰ πρὸς τὴν ὥρην θέρεος πνεόντων ἐτησίων ἀνέμων ἀνεκόπτετό οἱ τὸ ὕδωρ. ἄλλως τε οὐδὲ χιονίζεσθαι ἔτι ἂν τὰ Αἰθιόπων ὄρεα ὑπὸ καύματος. ὕεσθαι δὲ κατάπερ τὰ Ἰνδῶν, οὐκ ἔξω ὅτι τοῦ εἰκότος. ἐπεὶ καὶ τἄλλα ἡ Ἰνδῶν γῆ οὐκ ἀπέοικε τῆς Αἰθιοπίας· καὶ οἱ ποταμοὶ οἱ Ἰνδοὶ, ὁμοίως τῷ Νείλῳ τῷ Αἰθιοπίῳ τε καὶ Αἰγυπτίῳ, κροκοδείλους τε φέρουσιν, ἔστιν δὲ οἳ αὐτῶν καὶ ἰχθύας, καὶ ἄλλα κήτεα ὅσα ὁ Νεῖλος, πλὴν ἵππου τοῦ ποταμίου. Ὀνησίκριτος δὲ καὶ τοὺς ἵππους τοὺς ποταμίους λέγει ὅτι φέρουσι. B τῶν τε ἀνθρώπων αἱ ἰδέαι οὐ πάντῃ ἀπᾴδουσιν, αἱ Ἰνδῶν τε καὶ Αἰθιόπων. οἱ μὲν πρὸς νότου ἀνέμου Ἰνδοὶ, τοῖς Αἰθίοψι μᾶλλόν τι ἐοίκασι, μέλανές τε ἰδέσθαι εἰσὶ, καὶ ἡ κόμη αὐτοῖς μέλαινα. πλήν γε δὴ ὅτι σιμοὶ οὐχ ὡσαύτως, οὐδὲ οὐλόκρανοι ὡς Αἰθίοπες· οἱ δὲ βορειότεροι τούτων, κατ' Αἰγυπτίους μάλιστα ἂν εἶεν τὰ σώματα. ἔθνεα δὲ Ἰνδικὰ εἴκοσι καὶ ἑκατὸν τὰ ἅπαντα λέγει Μεγασθένης, δυοῖν δέοντα. καὶ πολλὰ μὲν εἶναι ἔθνεα Ἰνδικὰ, καὶ αὐτὸς ξυμφέρομαι Μεγασθένει· τὸ δὲ ἀτρεκὲς οὐκ ἔχω εἰκάσαι ὅπως C ἐκμαθὼν ἀνέγραψεν, οὐδὲ πολλοστὸν μέρος τῆς Ἰνδῶν γῆς ἐπελθὼν, οὐδὲ ἐπιμιξίης πᾶσι τοῖς γένεσιν ἐούσης ἐς ἀλλήλους. πάλαι μὲν δὴ νομάδας εἶναι Ἰνδοὺς, κατάπερ Σκυθέων τοὺς οὐκ ἀροτῆρας, οἳ ἐπὶ τῇσιν ἁμάξῃσι πλαζόμενοι, ἄλλοτε ἄλλην τῆς Σκυθίης ἀμείβουσιν, οὔτε πόλιας οἰκέοντες, οὔτε ἱερὰ θεῶν σέβοντες· οὕτω μηδὲ Ἰνδοῖσι πόλιας εἶναι, μηδὲ ἱερὰ θεῶν δεδομημένα. ἀλλ' ἀμπίσχεσθαι μὲν δορὰς θηρίων ὅσας κατακαίνοιεν· σιτέεσθαι δὲ τῶν δενδρέων τὸν φλοιόν. καλέεσθαι δὲ τὰ δένδρεα ταῦτα τῇ Ἰνδῶν φωνῇ τάλα· καὶ φύεσθαι ἐπ' αὐτῶν, κατάπερ τῶν φοινίκων ἐπὶ τῇσι κορυφῇσιν, οἷά περ τολύπας. D σιτέεσθαι δὲ καὶ τῶν θηρίων ὅσα ἕλοιεν, ὠμοφαγέοντας, πρίν γε δὴ Διόνυσον ἐλθεῖν ἐς τὴν χώρην τῶν Ἰνδῶν. Διόνυσον δὲ ἐλθόντα, ὡς καρτερὸς ἐγένετο Ἰνδῶν, πόλιάς τε οἰκίσαι, καὶ νόμους θέσθαι τῇσι πόλεσιν, οἴνου τε δοτῆρα Ἰνδοῖς γενέσθαι, κατάπερ Ἕλλησι. καὶ σπείρειν διδάξαι τὴν γῆν, διδόντα αὐτὸν σπέρματα· ἢ οὐκ ἐλάσαντος ταύτῃ Τριπτολέμου, ὅτε περ ἐκ Δήμητρος ἐστάλη σπείρειν τὴν γῆν πᾶσαν· E ἢ πρὸ Τριπτολέμου τις οὗτος Διόνυσος ἐπελθὼν τὴν Ἰνδῶν γῆν, σπέρματα σφίσιν ἔδωκε καρποῦ τοῦ ἡμέρου. βόας τε ὑπ' ἀρότρῳ ζεῦξαι Διόνυσον πρῶτον, καὶ ἀροτῆρας ἀντὶ νομάδων ποιῆσαι Ἰνδῶν τοὺς πολλοὺς, καὶ ὁπλίσαι ὅπλοισι τοῖσιν ἀρηΐοισι. καὶ θεοὺς σέβειν ὅτι ἐδίδαξε Διόνυσος ἄλλους τε, καὶ μάλιστα δὴ ἑωυτὸν, κυμβαλίζοντας καὶ τυμπανίζοντας. καὶ ὄρχησιν δὲ ἐκδιδάξαι τὴν σατυρικὴν, τὸν κόρδακα παρ' Ἕλλησι καλούμενον. καὶ κομᾶν Ἰνδοὺς τῷ θεῷ, μιτρηφορέειν τε ἀναδεῖξαι, καὶ μύρων ἀλοιφὰς ἐκδιδάξαι. F ὥστε καὶ εἰς Ἀλέξανδρον ἔτι ὑπὸ κυμβάλων τε καὶ τυμπάνων ἐς τὰς μάχας Ἰνδοὺς καθίστασθαι. ἀπιόντα δὲ ἐκ τῆς Ἰνδῶν γῆς, ὡς οἱ ταῦτα κεκόσμητο, καταστῆσαι βασιλέα τῆς χώρης Σπαρτέμβαν τῶν ἑταίρων ἕνα, τὸν βακχωδέστατον. τελευτήσαντος δὲ Σπαρτέμβα, τὴν βασιληίην ἐκδέξασθαι Βουδύαν τὸν τούτου παῖδα. καὶ τὸν μὲν πεντήκοντα καὶ δύο ἔτεα βασιλεῦσαι Ἰνδῶν, τὸν πατέρα· τὸν δὲ παῖδα, εἴκοσιν ἔτεα. καὶ τούτου παῖδα ἐκδέξασθαι τὴν βασιληίην Κραδεύαν. καὶ τὸ ἀπὸ τοῦδε, τὸ

A ita quidem hac anni parte fluit, vt neque niue liquata flueret, neque si ab etesiis æstate spirantibus inhiberetur ipsi aqua: alioqui ne niue quidē conspersi essent præ calore AEthiopum montes. Pluuias verò pati quemadmodum India, nequaquam dissentaneum rationi existimauerim. nam & cæteris in rebus India haud dissimilis AEthiopiæ est. Quinetiam fluuij Indici, perinde ac Nilus AEthiopicus & AEgyptius, crocodilos gignunt & pisces, ac balęnas eiusdem generis vt Nilus, excepto equo fluuiatili: sed & hos B etiam gignere Onesicritus tradit. At nec facie quidem ac vultu multum inter se differunt Indi & AEthiopes. Certè qui ad meridiem vergunt Indi AEthiopibus magis similes sunt, nigra facie, & nigra coma, sed nō æquè simi, neque ita crispo capillitio: qui verò magis ad septentrionē incolunt, AEgyptios potius corporis forma referunt. Porro gentes Indicas centum duodeviginti in vniuersum statuit Megasthenes. Ego verò multas quidem Indiæ gentes esse, cum C Megasthene senserim: vnde autem certi aliquid cognouerit, coniectura assequi nō possum, quum exiguam quandam Indiæ partē peragrarit, neque omnes eius gentes commercia inter se agitent. Olim quidem Indi pastores fuere, quemadmodū & Scythæ qui arationem non exercent, sed in plaustris degentes incertis sedibus vagantur, neque vrbes incolunt, neque templa deorum colunt. Ita neque Indis vrbes sunt, neque tēpla diis exstructa, sed ferarum quas cædūt exuuiis se vestiunt: arborum corticibus vescūtur, vo- D cantur autem eorum lingua eæ arbores Tala: innascitur iis quemadmodum in summitatibus palmarū, carnosum quiddam. Vescebantur & feris quas venatu capiebāt, crudis, priusquam Dionysus ad Indos venisset. Qui postquam venit, eósque deuicit, vrbes Indorum condidit, iísque leges sanxit: vini etiam vsum Indis dedit, vt & Græcis. dato etiam semine, rationem serendi eos docuit: siue quòd Triptolemus, quum à Cerere ad conserendam vniuersam terram E missus fuit, ad eam regionem non peruenerit: siue quòd ante Triptolemum Dionysus aliquis ad Indos profectus maturorum fructuum semina iis dederit. Primus etiā Dionysus boues aratris iunxit, & plerosque Indorum ex pastoribus aratores fecit, martiisque armis armauit: & cultum cùm aliorum deorum tum suiipsius docuit, quem tympanorum & cymbalorum pulsu fieri iussit. Saltationem etiam satyricam induxit, quam Græci Cordaca vocāt. Ad hæc comam deo nutrire, mitram gerere, vnguentísque vti o- F stendit: adeo vt ad Alexandri vsque tempora cū cymbalis & tympanis prælia inierint. Discedens verò ex India Dionysus rebus ita constitutis, regem Indis præfecit Spartembam, vnum ex amicis, rerum Bacchicarum peritissimum. Quo mortuo, ad Budyam eius filium regnum transiit. Et Spartembas quidem annos lii Indis regnauit: Budyas non plus xx. Huius filius Cradeuas in regnum successit: atque deinde per multam

A ætatem regnũ à patribus in filios per manus est traditum. Si verò regem absq; liberis decedere contingeret, delectu habito sibi reges creabant. Herculem porro, quem ad Indos peruenisse fama est, Indigetem ipsi Indi vocant. atque hic à Surasenis Indica gente præcipuè colitur, qui quidẽ duas magnas vrbes habent, Methoram & Clisoboram. Iobares fluuius nauigabilis per eorum regionẽ fluit. Hic Hercules, vt autor est Megasthenes, eodem cultu corporis quo Thebanus Hercules vtebatur. quod & Indi narrant. B multósque admodum ei liberos mares fuisse: (multas enim vxores habuisse etiã hunc Herculem) filiam verò vnicam, nomine Pandæam. regionem quoque in qua nata est, & cuius imperio eam præfecit Hercules, Pandæam à filiæ nomine appellatam. datos ei insuper elephantos D. equites ad IIII M. pedites circiter CXXX M. Sunt & Indi qui hoc etiam de Hercule narrent. Quum vniuersam terram ac mare peragrasset, & quidquid erat mali sustulisset, ornatum quendam muliebrem in mari reperisse. C quem etiam in hũc diem qui merces ab Indis magno studio emptas ad nos adferunt, inde portant: sed & quotquot apud Græcos olim & nunc apud Romanos ditiores sunt, maiore adhuc studio emunt margaritam marinam, ita Indorum lingua dictam. Herculem enim cum ornatũ admiratum, margaritas huius generis ex vniuerso mari Indico colligi iussisse, quibus filia eius ornaretur. Megasthenea concham huius margaritæ retibus capi scribit. Versari autem circa eam agmen multarum concharum, veluti apum examen. Regem enim suum etiam aut reginam margaritas D habere, vt apes: ac si forte contingat regẽ capi, reliquum etiam margaritarum examen celeriter ei circũfundi: si verò rex piscatores euadat, ne reliquas quidem conchas capi posse. Earum carnes Indos vbi eas ceperint putrescere sinere: osse ad ornatum vti. Esse autem margaritas quæ contra triplum aurum obrizum, atque id quidem in India effossum, veneant. Ad hæc in his regionibus quibus Herculis filia imperitauit, fœminas vbi ad septimum ętatis annum peruenerint, viro maturas nubere: viros XL summùm annos viuere. E Atque hac de re huiuscemodi sermonem apud Indos iactari: Quum Herculi iam seni hæc filia nata esset, neque procul abesse vitæ suæ finem suspicaretur, nec inueniret virum tali sponsa dignum, ipsum cum filia septem annos nata coiisse, vt sobolẽ ex se & illa in reges Indiæ sufficeret. Herculem itaque illam nubilem fecisse. atque exinde vniuersam eam gentem cui Pãdæa imperauit idipsum beneficij ab Hercule accepisse. Mea verò sententia est: si Hercules par erat rei adeo inusitatæ F perpetrandæ, diuturnioris etiam ipsum vitæ fuisse: quippe qui cum filia iuuencula rem habere posset. Si enim illa de puellarum ad nuptias maturitate vera sunt, eodem mihi spectare videtur quod de virorum ætate dici-

πολὺ μὲν κατὰ γένος ἀμείβειν τὴν βασιλείην, παῖδα παρὰ πατρὸς ἐκδεχόμενον· εἰ δὲ ἐκλείποι τὸ γένος, οὕτω δὴ ἀριστίνδην καθίστασθαι Ἰνδοῖσι βασιλέας. Ἡρακλέα δὲ, ὅντινα ἐς Ἰνδοὺς ἀφικέσθαι λόγος κατέχει, παρ' αὐτοῖσιν Ἰνδοῖσι γηγενέα λέγεσθαι. τοῦτον τὸν Ἡρακλέα μάλιστα πρὸς Συρασηνῶν γεραίρεσθαι, Ἰνδικοῦ ἔθνεος. ἵνα δύο πόλιες μεγάλαι, Μέθορά τε καὶ Κλεισόβορα, καὶ ποταμὸς Ἰωβάρης πλωτὸς διαρρεῖ τὴν χώραν αὐτῶν. τὴν σκευὴν δὲ οὗτος ὁ Ἡρακλέης ἥντινα ἐφόρεε, Μεγασθένης λέγει ὅτι ὁμοίην τῷ Θηβαίῳ Ἡρακλεῖ, ὡς αὐτοὶ Ἰνδοὶ ἀπηγέονται. καὶ τούτῳ ἄρσενας μὲν παῖδας πολλοὺς κάρτα γενέσθαι ἐν τῇ Ἰνδῶν γῇ (πολλῇσι γὰρ δὴ γυναιξὶν ἐς γάμον ἐλθεῖν καὶ τοῦτον τὸν Ἡρακλέα) θυγατέρα δὲ μουνογενέην. οὔνομα δὲ εἶναι τῇ παιδὶ Πανδαίην. καὶ τὴν χώρην ἵνα τε ἐγένετο, καὶ ἧς τινος ἐπέτρεψεν αὐτῇ τὴν ἀρχὴν Ἡρακλέης, Πανδαίην, τῆς παιδὸς ἐπώνυμον. καὶ ταύτῃ ἐλέφαντας μὲν γενέσθαι ἐκ τοῦ πατρὸς ἐς πεντακοσίους, ἵππον δὲ ἐς τετρακισχιλίην, πεζῶν δὲ ἐς τὰς τρεῖς καὶ δέκα μυριάδας. καὶ τάδε μετεξέτεροι Ἰνδῶν περὶ Ἡρακλέους λέγουσιν. ἐπελθόντα αὐτὸν πᾶσαν γῆν καὶ θάλασσαν, καὶ καθήραντα ὅ,τι περ κακὸν κίναδος, ἐξευρεῖν ἐν τῇ θαλάσσῃ κόσμον γυναικήιον· ὅντινα καὶ ἐς τοῦτο ἔτι οἵ τε ἐξ Ἰνδῶν τῆς χώρης τὰ ἀγώγιμα παρ' ἡμέας ἀγινέοντες σπουδῇ ὠνεόμενοι ἐκκομίζουσι· καὶ Ἑλλήνων δὲ πάλαι καὶ Ῥωμαίων νῦν ὅσοι πολυκτέανοι καὶ εὐδαίμονες, μέζονι ἔτι σπουδῇ ὠνέονται τὸν μαργαρίτην δὴ τὸν θαλάσσιον, οὕτω τῇ Ἰνδῶν γλώσσῃ καλεόμενον. τὸν γὰρ Ἡρακλέα, ὡς καλόν οἱ ἐφάνη τὸ φόρημα, ἐκ πάσης τῆς θαλάσσης ἐς τὴν Ἰνδῶν γῆν συναγινέειν τὸν μαργαρίτην δὴ τοῦτον, τῇ θυγατρὶ τῇ ἑωυτοῦ εἶναι κόσμον. καὶ λέγει Μεγασθένης, θηρεύεσθαι τὴν κόγχην αὐτοῦ δικτύοισι, νέμεσθαι δ' ἐν τῇ θαλάσσῃ κατ' αὐτὴν πολλὰς κόγχας, καθάπερ τὰς μελίσσας. καὶ εἶναι γὰρ καὶ τοῖσι μαργαρίτῃσι βασιλέα, ἢ βασίλισσαν, ὡς τῇσι μελίσσῃσι. καὶ ὅστις μὲν ἐκεῖνον κατ' ἐπιτυχίην συλλάβοι, τοῦτον δὲ εὐπετέως περιβάλλειν καὶ τὸ ἄλλο σμῆνος τῶν μαργαριτῶν· εἰ δὲ διαφύγοι σφεας ὁ βασιλεὺς, τούτῳ δὲ οὐκέτι θηρατοὺς εἶναι τοὺς ἄλλους· τοὺς ἁλόντας δὲ περιορᾶν κατασαπῆναι σφίσι τὴν σάρκα, τοῖσι δὲ ὀστέοισι ἐς κόσμον χρῆσθαι. καὶ εἶναι γὰρ καὶ παρ' Ἰνδοῖσι τὸν μαργαρίτην τριστάσιον κατὰ τιμὴν πρὸς χρυσίον τὸ ἄπεφθον, καὶ τοῦτο ἐν τῇ Ἰνδῶν γῇ ὀρυσσόμενον. ἐν δὲ τῇ χώρῃ ταύτῃ ἵνα ἐβασίλευσεν ἡ θυγάτηρ τοῦ Ἡρακλέους, τὰς μὲν γυναῖκας ἑπταετέας ἐούσας, ἐς ὥρην γάμου ἰέναι, τοὺς δὲ ἄνδρας τεσσαράκοντα ἔτεα τὰ πλεῖστα βιώσκεσθαι. καὶ ὑπὲρ τούτου λεγόμενον λόγον εἶναι παρ' Ἰνδοῖσιν· Ἡρακλέα, ὀψιγόνου οἱ γενομένης τῆς παιδὸς, ἐπεί τε δὴ ἐγγὺς ἔμαθεν ἑωυτῷ ἐοῦσαν τὴν τελευτὴν, οὐκ ἔχοντα ὅτῳ ἀνδρὶ ἐκδῷ τὴν παῖδα ἑωυτοῦ ἐπαξίῳ, αὐτὸν μιγῆναι τῇ παιδὶ ἑπταέτεϊ ἐούσῃ, ὡς γένος ἐξ οὗ τε κἀκείνης ὑπολείπεσθαι Ἰνδῶν βασιλέας. ποιῆσαι ὦν αὐτὴν Ἡρακλέα ὡραίην γάμου· καὶ ἐκ τοῦδε ἅπαν τὸ γένος τοῦτο ὅπου ἡ Πανδαίη ἐπῆρξε, ταυτὸ τοῦτο γέρας ἔχειν παρὰ Ἡρακλέους. ἐμοὶ δὲ δοκεῖ, εἴπερ ὦν τὰ ἐς τοσόνδε ἄτοπα Ἡρακλέης οἷός τε ἦν ἐξεργάζεσθαι, καὶ αὐτὸν ἀποφῆναι μακροβιώτερον, ὡς ὡραίῃ μιγῆναι τῇ παιδί. ἀλλὰ γὰρ εἰ ταῦτα ὑπὲρ τῆς ὥρης τῶν ταύτῃ παίδων ἀτρεκέα ἐστὶν, ἐς ταυτὸν φέρειν δοκεῖ ἔμοιγε ἐς ὅ,τι περ καὶ ὑπὲρ τῶν ἀνδρῶν τῆς ἡλικίης ὅτι τεσσαρακονταέτεες ἀποθνή-

σκουσιν οἱ πρεσβύτατοι αὐτῶν. οἷς γὰρ τό, τε γῆρας τοσῷδε ταχύτερον ἐπέρχεται, καὶ ὁ θάνατος ὁμοῦ τῷ γήρᾳ, πάντως που καὶ ἡ ἀκμὴ πρὸς λόγον τοῦ τέλεος ταχυτέρη ἐπανθέει. ὥστε τριακοντούτεις μὲν ὠμογέροντες ἄν που εἶεν αὐτοῖσιν οἱ ἄνδρες· εἴκοσι δὲ ἔτεα γεγονότες, οἱ ἔξω ἥβης νεανίσκοι. ἡ δὲ ἀκροτάτη ἥβη ἀμφὶ τὰ πεντεκαίδεκα ἔτεα. καὶ τῇσι γυναιξὶν ὥρη τοῦ γάμου κατὰ λόγον αὖ οὕτως ἐς τὰ ἑπτὰ ἔτεα συμβαίνει. καὶ γὰρ τοὺς καρποὺς ἐν ταύτῃ τῇ χώρῃ πεπαίνεσθαί τε ταχύτερον τῆς ἄλλης, αὐτὸς οὗτος Μεγασθένης ἀνέγραψε, καὶ φθίνειν ταχύτερον. ἀπὸ μὲν δὴ Διονύσου βασιλέας ἠριθμέοντο Ἰνδοὶ ἐς Ἀνδρόκοττον, τρεῖς καὶ πεντήκοντα καὶ ἑκατόν· ἔτεα δὲ δύο καὶ τεσσαράκοντα καὶ ἑξακισχίλια. ἐν δὲ τούτοισι τρὶς τὸ πᾶν εἰς ἐλευθερίην.* τὴν δὲ, καὶ ἐς τριακόσια· τὴν δὲ, εἴκοσί τε ἐτέων καὶ ἑκατόν. πρεσβύτερόν τε Διόνυσον Ἡρακλέους δέκα καὶ πέντε γενεῇσιν Ἰνδοὶ λέγουσιν. ἄλλον δὲ οὐδένα ἐμβαλεῖν ἐς γῆν τὴν Ἰνδῶν ἐπὶ πολέμῳ· οὐδὲ Κῦρον τὸν Καμβύσεω, καίτοι ἐπὶ Σκύθας ἐλάσαντα, καὶ τἄλλα πολυπραγμονέστατον δὴ τῶν κατὰ τὴν Ἀσίην βασιλέων γενόμενον τὸν Κῦρον. ἀλλὰ Ἀλέξανδρον γὰρ ἐλθεῖν τε καὶ κρατῆσαι πάντων τοῖς ὅπλοις, ὅσους γε δὴ ἐπῆλθε· καὶ ἂν καὶ πάντων κρατῆσαι, εἰ ἡ στρατιὴ ἤθελεν. οὐ μὲν δὴ οὐδὲ Ἰνδῶν τινα ἔξω τῆς οἰκείης σταλῆναι ἐπὶ πολέμῳ, διὰ δικαιότητα. λέγεται δὲ καὶ τάδε, μνημεῖα ὅτι Ἰνδοὶ τοῖς τελευτήσασιν οὐ ποιέουσιν, ἀλλὰ τὰς ἀρετὰς γὰρ τῶν ἀνδρῶν ἱκανὰς ἐς μνήμην τίθενται τοῖσιν ἀποθανοῦσι, καὶ τὰς ᾠδὰς αἳ αὐτοῖσιν ἐπᾴδονται. πολίων δὲ καὶ ἀριθμὸν οὐκ εἶναι ἂν ἀτρεκὲς ἀναγράψαι τῶν Ἰνδικῶν, ὑπὸ πλήθεος. ἀλλὰ γὰρ ὅσαι παραποτάμιαι αὐτέων, ἢ παραθαλάσσιαι, ταύτας μὲν ξυλίνας ποιέεσθαι· οὐ γὰρ ἂν εἶναι ἐκ πλίνθου ποιεομένας διαρκέσαι ἐπὶ χρόνον, τοῦ τε ὕδατος ἕνεκα τοῦ ἐξ οὐρανοῦ, καὶ ὅτι οἱ ποταμοὶ αὐτοῖσιν ὑπερβάλλοντες ὑπὲρ τὰς ὄχθας, ἐμπιπλᾶσι τοῦ ὕδατος τὰ πεδία. ὅσαι δὲ ἐν ὑπερδεξίοις τε καὶ μετεώροις τόποισι, καὶ τούτοισιν ὑψηλοῖσιν ᾠκισμέναι εἰσί, ταύτας δὲ ἐκ πλίνθου τε καὶ πηλοῦ ποιέεσθαι. μεγίστην δὲ πόλιν Ἰνδοῖσιν εἶναι Παλίμβοθρα καλεομένην, ἐν τῇ Γαδρωσίων γῇ, ἵνα αἱ συμβολαί εἰσι τοῦ τε Ἐραννοβόα ποταμοῦ καὶ τοῦ Γάγγεω· τοῦ μὲν Γάγγεω, τοῦ μεγίστου ποταμῶν· ὁ δὲ Ἐραννοβόας, τρίτος μὲν ἂν εἴη τῶν Ἰνδῶν ποταμῶν, μέζων δὲ τῶν ἄλλων καὶ οὗτος· ἀλλὰ ξυγχωρέει αὐτὸς τῷ Γάγγῃ, ἐπειδὰν ἐμβάλῃ ἐς αὐτὸν τὸ ὕδωρ. καὶ λέγει Μεγασθένης, μῆκος μὲν ἐπέχειν τὴν πόλιν καθ᾽ ἑκατέρην τὴν πλευρήν, ἵνα περ μακροτάτη αὐτὴ ἑωυτῆς ᾤκισται, ἐς ὀγδοήκοντα σταδίους· τὸ δὲ πλάτος, ἐς πεντεκαίδεκα. τάφρον δὲ περιβεβλῆσθαι τῇ πόλει, τὸ εὖρος ἑξάπλεθρον, τὸ δὲ βάθος, τριήκοντα πηχέων. πύργους δὲ ἑβδομήκοντα καὶ πεντακοσίους ἐπέχειν τὸ τεῖχος, καὶ πύλας τέσσαρας καὶ ἑξήκοντα. εἶναι δὲ καὶ τόδε μέγα ἐν τῇ Ἰνδῶν γῇ, πάντας Ἰνδοὺς εἶναι ἐλευθέρους, οὐδέ τινα δοῦλον εἶναι Ἰνδόν. τοῦτο μὲν Λακεδαιμονίοις ἐς ταὐτὸ συμβαίνει καὶ Ἰνδοῖσιν. Λακεδαιμονίοις μέν γε οἱ εἵλωτες δοῦλοί εἰσι, καὶ τὰ δούλων ἐργάζονται· Ἰνδοῖσι δέ, οὐδὲ ἄλλος δοῦλός ἐστι, μήτοιγε Ἰνδῶν τις. νενέμηνται δὲ οἱ πάντες Ἰνδοὶ ἐς ἑπτὰ μάλιστα γενεάς. ἐν μὲν αὐτοῖσιν οἱ σοφισταί εἰσι, πλήθει μὲν

A tur, quòd qui quamlongissimè viuunt quadragesimum annum non excedant. Quibus enim senectus tanto celerius aduenit, iis simul & mors omnino, & vigor ætatis, proportione quadam ad finem vitæ habita, citius accedat, necesse est: ita vt viri triginta annos nati, iam ad primam illam viridem senectam peruenisse dicendi sint: & qui XX, iuuentutis: qui XV, adolescentiæ terminos excessisse, & fœminis eadem ratione maturitas ad nuptias septimo anno cõtingat: sed fructus in ea regione citius quam in alia vlla maturescere, citiúsque interire idem Megasthenes scribit.
B A Dionyso quidẽ ad Androcotum Indi reges numerabant CLIII, annos verò VI.M XLII. Ex his verò omnibus ter tantùm libertate vsi fuerãt. *deinde per annos CCC, iterũ per annos CXX. Dionysũ etiã Indi Hercule antiquiorẽ esse dicunt XV seculis: nullúmque aliũ belli inferendi causa fines suos ingressum: neque Cyrum Cambysæ filium, quanuis aduersus Scythas exercitum duxerit, & (quantum ad alias res attinet) multa præclarè gesserit.
C Alexandrum verò in eas regiones venisse, omnésque armis subegisse ad quas peruenerit: ac cæteros omnes subacturum fuisse, nisi exercitus vlterius progredi recusasset. Sed neque Indorũ quenquam domo ad bellum missum esse, ne iniusti viderẽtur. Feruntur etiam hæc: Non condere Indos monimenta mortuis. Virtutes enim virorum ad perpetuandã post mortem memoriam sufficere existimant, & carmina atque odas quibus eorum virtutes decantant.
D Vrbium etiam Indicarum numerum præ multitudine compertum non esset, eas verò quæ iuxta flumina aut mare sitæ sũt, ex lignea materia constructas esse. Neque enim, si ex latere confectæ essent, longo tempore duraturas; tum propter imbres, tum quod amnes superatis ripis plana passim loca aqua repleãt. Quæ vero editioribus locis positæ sunt, ex lateribus & cæmento factas esse. Maximam autem apud Indos vrbem esse Palimbothram in Gadrosiorum finibus, ad Erannoboæ & Gangis fluminum confluen-
E tem: ac Gangis quidem maximi omnium fluminum. Erannoboas autẽ tertius est Indiæ fluminum, reliquis maior. sed Gangi cedit, quum in eum aquam suam immisit. Ait porro Megasthenes longitudinem vrbis esse ab vtroque latere, quà longissimè habitatur, stadiorum LXXX, latitudinem XV, fossámque vrbi circumductam, latitudine sex iugerũm, altitudine cubitorum XXX, murũ turres habere CCLXX, portas LXIIII. Hoc etiã esse memorabile in India, Omnes
F Indos liberos esse, neque vllum omnino Indum seruiuisse. qua quidem in re Indis cum Lacedæmoniis conuenit. Lacedæmoniis enim Helotes siue mancipia tantùm serui sunt, seruiliáque munia obeunt. Neque Indi aliis seruis vtuntur: Indo verò nemine. Distinguuntur autem Indi omnes in sex potissimùm genera hominum: quorum alij sophistæ siue sapientes appellantur, numero

Videtur hîc aliquid deesse.

A quidē reliquis inferiores: sed honore & gloria præstantissimi. Neque enim ad vlla opera quæ corpore præstantur adiguntur: neque quicquam conferre ad publicum vsum laborant, neq; (vt summatim dicam) vlius planè operis necessitas sophistis imposita est, quàm vt diis pro communi salute sacrificia faciant. Et siquis priuatim sacrificat, aliquis ex sophistis interpres sacrificiorum ei adiungitur. neq; enim aliter accepta diis sacrificia sunt. Sunt verò etiam hi soli inter Indos diuinandi periti: neque cuiquam diuinatio permittitur, B nisi sapienti viro. Vaticinantur autem de temporibus anni, aut siquæ publica calamitas immineat. De rebus priuatis non vaticinantur, siue quòd diuinandi rationem ad res minores pertinere non putent: siue quòd indignum credant circa minutiora hæc laborare. Quicunque verò ter diuinando à vero aberrarit, huic nihil aliud pœnæ loco infligitur, quàm quòd ei deinceps silentium indicitur: neque cuiquam licet eum cui silentium imperatū fuerit ad loquendum cogere. Hi sophistæ nudi degunt. hyeme, sub dio apricantur: C æstate quum sol feruet, in pratis & palustribus locis, sub ingentibus arboribus. quarū vmbram Nearchus scribit ad quinque iugera in circuitu extendi, facilèque mille sub vnius arboris vmbra delitescere. tantæ magnitudinis esse eas arbores. Fructibus verò maturis per certa anni tēpora vescuntur, corticibúsq; arborum, quæ & dulces sunt & multi nutrimenti, perinde atque palmarum caricæ. Secundum genus hominum à sophistis: sunt Agricolæ, quorum quidem inter Indos præcipua est multitudo. Hi neque arma ha- D bent quibus in bello vtantur, neque bellicas res curant: sed agros colunt, & regibus liberisque vrbibus tributa pendunt. Præterea si intestina inter Indos bella incidant, agricolas capere aut agrum eorum vastare nefas est. reliqui inter se bellum gerunt, seséq; mutuo interficiunt. Ipsi iuxta eos tranquillè aut arationi, aut vindemiæ, vel frondationi, vel messi vacant. Tertium genus Indorum, est Armētariorum, & hi neque vrbes neque pagos inhabitant, sed in montibus degunt & E tributū ex armētis & pecore pendunt. auésq; & agrestes feras venantur. Quartum genus est Opificum & negotiatorum. Et hi publici ministri sunt, atque ex operibus suis tributa persoluunt, iis exceptis qui arma bellica fabricantur. Ij enim etiam ex publico mercedē accipiūt. In hoc genere sunt fabri nauales & nautæ quotquot flumina nauigant. Quintum genus est Militantium: multitudine quidem secundum ab agricolis, sed maximè liberum atq; alacre. Hi solùm bellicas res ad- F ministrant. Arma alij ipsis conficiunt, & equos alij suppeditant, seruiúntque his apud castra alij, qui & equos curant, atque arma extergent, & elephantos ducunt, & currus instruunt ac gubernant. Ipsi verò quum bellandum est, bellant: constituta autem pace iucundam atque alacrem vitam degunt: tantùmque stipendij eis ex publico datur, vt ex eo etiam alios commodè alere possint.

A μείους τῶν ἄλλων, δόξῃ δὲ καὶ τιμῇ γεραρώτατοι. οὔτε γάρ τι τῷ σώματι ἐργάζεσθαι ἀναγκαίη σφιν προσκέαται, οὔτε τι ἀποφέρειν ἀφ' ὅτου πονέουσιν ἐς τὸ κοινόν· οὐδέ τι ἄλλο ἀνάγκης ἁπλῶς ἐπεῖναι τοῖσι σοφιστῇσιν, ὅτι μὴ θύειν τὰς θυσίας τοῖσι θεοῖσιν ὑπὲρ τοῦ κοινοῦ τῶν Ἰνδῶν. καὶ ὅστις δὲ ἰδίᾳ θύει, ἐξηγητὴς αὐτῷ τῆς θυσίης τῶν τις σοφιστῶν τούτων γίνεται, ὡς οὐκ ἂν ἄλλως κεχαρισμένα τοῖς θεοῖς θύσοντας. εἰσὶ δὲ καὶ μαντικῆς οὗτοι μοῦνοι Ἰνδῶν δαήμονες, οὐδὲ ἐφεῖται ἄλλῳ μαντεύεσθαι, ὅτι μὴ σοφῷ ἀνδρί. μαν- B τεύουσι δὲ ὅσα ὑπὲρ τῶν ὡραίων τοῦ ἔτεος, καὶ εἴ τις ἐς τὸ κοινὸν συμφορὴ καταλαμβάνει· τὰ ἴδια δὲ ἑκάστοισιν οὔ σφιν μέλει μαντεύεσθαι, ἢ ὡς οὐκ ἐξικνεομένης τῆς μαντικῆς ἐς τὰ μικρότερα, ἢ ὡς οὐκ ἄξιον ἐπὶ τούτοισι πονέεσθαι. ὅστις δὲ ἁμάρτοι ἐς τρὶς μαντευσάμενος, τούτῳ δὲ ἄλλο μὲν κακὸν γίνεσθαι οὐδέν, σιωπᾶν δὲ εἶναι ἐπάναγκες τοῦ λοιποῦ· καὶ οὐκ ἔστιν ὅστις ἐξαναγκάσει τὸν ἄνδρα τοῦτον φωνῆσαι, ὅτῳ ἡ σιωπὴ κατακέκριται. οὗτοι γυμνοὶ διαιτῶνται οἱ σοφισταί, τοῦ μὲν χειμῶνος ὑπαίθριοι ἐν τῷ ἡλίῳ, τοῦ δὲ θέ- C ρεος ἐπὴν ὁ ἥλιος κατέχῃ, ἐν τοῖσι λειμῶσι καὶ τοῖσιν ἕλεσιν ὑπὸ δένδρεσι μεγάλοισιν· ὧν τὴν σκιὴν Νέαρχος λέγει ἐς πέντε πλέθρα ἐν κύκλῳ ἐξικνέεσθαι, καὶ ἂν μυρίους ὑπὸ ἑνὶ δένδρεϊ σκιάζεσθαι· τηλικαῦτα εἶναι ταῦτα τὰ δένδρεα. σιτέονται δὲ ὡραῖα, καὶ τὸν φλοιὸν τῶν δενδρέων, γλυκύν τε ὄντα καὶ τρόφιμον οὐ μεῖον ἤπερ αἱ βάλανοι τῶν φοινίκων. Δεύτεροι δὲ ἐπὶ τούτοισιν οἱ γεωργοί εἰσιν· οὗτοι πλήθει πλεῖστοι Ἰνδῶν ἐόντες. καὶ τούτοισιν οὔτε ὅπλα ἐστὶν ἀρήια, οὔτε μέλει τὰ πολεμήια ἔργα, ἀλλὰ τὴν χώρην οὗτοι ἐργάζονται καὶ τοὺς φόρους τοῖς τε βασιλεῦσι καὶ τῇσι πόλεσιν ὅσαι αὐτόνομοι, οὗτοι ἀ- D ποφέρουσι. καὶ εἰ πόλεμος ἐς ἀλλήλους τοῖσιν Ἰνδοῖσι τύχοι, τῶν ἐργαζομένων τὴν γῆν οὐ θέμις σφιν ἅπτεσθαι, οὐδὲ αὐτὴν τὴν γῆν τέμνειν· ἀλλὰ οἱ μὲν πολεμοῦσι καὶ κατακαίνουσιν ἀλλήλους ὅπως τύχοιεν· οἱ δὲ πλησίον αὐτῶν κατ' ἡσυχίην ἀροῦσιν, ἢ τρυγῶσιν, ἢ κλαδοῦσιν, ἢ θερίζουσι. Τρίτοι δέ εἰσιν Ἰνδοῖσιν οἱ νομέες, οἱ ποιμένες τε καὶ βουκόλοι, καὶ οὗτοι οὔτε κατὰ πόλιας, οὔτε ἐν τῇσι κώμῃσιν οἰκέουσι· νομάδες τέ εἰσι καὶ ἀνὰ τὰ ὄρεα βιοτεύουσι. φόρον δὲ καὶ οὗτοι ἀπὸ τῶν κτηνέων ἀποφέρουσι· καὶ θηρεύουσιν οὗτοι ἀνὰ τὴν χώ- E ρην ὄρνιθάς τε καὶ ἄγρια θηρία. Τέταρτον δέ ἐστι τὸ δημιουργικόν τε καὶ καπηλικὸν γένος. καὶ οὗτοι λειτουργοί εἰσι, καὶ φόρον ἀποφέρουσιν ἀπὸ τῶν ἔργων τῶν σφετέρων, πλήν γε δὴ ὅσοι τὰ ἀρήια ὅπλα ποιέουσιν. οὗτοι δὲ καὶ μισθὸν ἐκ τοῦ κοινοῦ προσλαμβάνουσιν. ἐν δὲ τούτῳ τῷ γένει οἵ τε ναυπηγοὶ καὶ οἱ ναῦταί εἰσιν, ὅσοι κατὰ τοὺς ποταμοὺς πλώουσι. Πέμπτον δὲ γένος ἐστὶν Ἰνδοῖσιν, οἱ πολεμισταί, πλήθει μὲν δεύτερον μετὰ τοὺς γεωργούς, πλείστῃ δὲ ἐλευθερίῃ τε καὶ εὐθυμίῃ ἐπιχρεόμενον· καὶ οὗτοι ἀσκηταὶ μόνων τῶν πολε- F μικῶν ἔργων εἰσί. τὰ δὲ ὅπλα ἄλλοι αὐτοῖς ποιέουσι, καὶ ἵππους ἄλλοι παρέχουσι· καὶ διακονοῦσιν ἐπὶ στρατοπέδου ἄλλοι, οἳ τούς τε ἵππους αὐτοῖς θεραπεύουσι, καὶ τὰ ὅπλα ἐκκαθαίρουσι, καὶ τοὺς ἐλέφαντας ἄγουσι, καὶ τὰ ἅρματα κοσμέουσί τε καὶ ἡνιοχεύουσιν. αὐτοὶ δὲ, ἔστ' ἂν μὲν πολεμεῖν δέῃ, πολεμοῦσιν· εἰρήνης δὲ γενομένης, εὐθυμέονται. καὶ σφιν μισθὸς ἐκ τοῦ κοινοῦ τοσόσδε ἔρχεται, ὡς καὶ ἄλλους τρέφειν ἀπ' αὐτοῦ εὐμα-

ρίας. Ἕκτοι δέ εἰσιν Ἰνδοῖσιν, οἱ ἐπίσκοποι καλεόμενοι. οὗτοι ἐφορῶσι τὰ γινόμενα κατά τε τὴν χώρην, καὶ κατὰ τὰς πόλιας· καὶ ταῦτα ἀναγγέλλουσι τῷ βασιλέϊ, ἵνα περ βασιλεύονται Ἰνδοί· ἢ τοῖς τέλεσιν, ἵναπερ αὐτόνομοί εἰσι. καὶ τούτοις οὐ θέμις ψεῦδος ἀγγεῖλαι οὐδὲν, οὐδέ τις Ἰνδῶν αἰτίην ἔσχε ψεύσασθαι. Ἕβδομοι δέ εἰσιν, οἱ ὑπὲρ τῶν κοινῶν βουλευόμενοι ὁμοῦ τῷ βασιλεῖ, ἢ κατὰ πόλιας ὅσαι αὐτόνομοι, σὺν τῇσιν ἀρχῇσι. πλήθει μὲν ὀλίγον τὸ γένος τοῦτό ἐστι, σοφίῃ δὲ καὶ δικαιότητι, ἐκ πάντων προκεκριμένον· ἔνθεν οἵ τε ἄρχοντες αὐτοῖσιν ἐπιλέγονται, καὶ ὅσοι νομάρχαι καὶ ὕπαρχοι, καὶ θησαυροφύλακές τε καὶ στρατοφύλακες, ναύαρχοί τε καὶ ταμίαι, καὶ τῶν κατὰ γεωργίην ἔργων ἐπιστάται. γαμέειν δὲ ἐξ ἑτέρου γένεος, οὐ θέμις, οἷον τοῖσι γεωργοῖσιν ἐκ τοῦ δημιουργικοῦ, ἢ ἔμπαλιν· οὐδὲ δύο τέχνας ἐπιτηδεύειν τὸν αὐτὸν, οὐδὲ τοῦτο θέμις. οὐδὲ ἀμείβειν ἐξ ἑτέρου γένεος εἰς ἕτερον· οἷον, γεωργικὸν ἐκ νομέως γενέσθαι, ἢ νομέα ἐκ δημιουργικοῦ. μοῦνόν σφισιν ἀνεῖται, σοφιστὴν ἐκ παντὸς γένεος γενέσθαι· ὅτι οὐ μαλθακὰ τοῖσι σοφιστῇσιν εἰσὶ τὰ πρήγματα, ἀλλὰ πάντων ταλαιπωρότατα. Θηρῶσι δὲ Ἰνδοὶ τὰ μὲν ἄλλα ἄγρια θηρία, κατάπερ καὶ Ἕλληνες. ἡ δὲ τῶν ἐλεφάντων σφισὶ θήρη οὐδέν τι ἄλλῃ ἔοικεν· ὅτι καὶ ταῦτα τὰ θηρία οὐδαμοῖσιν ἄλλοισι θηρίοις ἐπέοικεν. ἀλλὰ τόπον γὰρ ἐπιλεξάμενοι ἄπεδον, καὶ καυματώδεα, ἐν κύκλῳ τάφρον ὀρύσσουσιν, ὅσον μεγάλῳ στρατοπέδῳ ἐπαυλίσασθαι· τῆς δὲ τάφρου τὸ εὖρος ἐς πέντε ὀργυιὰς ποιέονται, βάθος τε ἐς τέσσαρας. τὸν δὲ χοῦν ὅντινα ἐκβάλλουσιν ἐκ τοῦ ὀρύγματος, ἐπὶ τὰ χείλεα ἑκάτερα τῆς τάφρου ἐπιφορέοντες, ἀντὶ τείχεος διαχρέονται. αὐτοὶ δὲ ἐπὶ τῷ χώματι τῷ ἐπὶ τοῦ χείλεος τοῦ ἔξω τῆς τάφρου, σκηνὰς σφίσιν ὀρυκτὰς ποιέονται, καὶ διὰ τουτέων ὀπὰς ὑπολείπονται· δι' ὧν φῶς τε αὐτοῖς συνέρχεται, καὶ τὰ θηρία προσάγοντα, καὶ ἐσελαύνοντα ἐς τὸ ἕρκος σκέπτονται. ἐνταῦθα ἐντὸς τοῦ ἕρκεος καταστήσαντες τῶν θηλέων τρεῖς ἢ τέσσαρας, ὅσαι μάλιστα τὸν θυμὸν χειροήθεες, μίαν εἴσοδον ἀπολιμπάνουσι κατὰ τὴν τάφρον, γεφυρώσαντες τὴν τάφρον· καὶ ταύτῃ χοῦν τε καὶ ποίαν πολλὴν ἐπιφέρουσι, τοῦ μὴ ἀρίδηλον εἶναι τοῖσι θηρίοισι τὴν γέφυραν, μή τινα δόλον εἰσθῶσιν. αὐτοὶ μὲν οὖν ἐκποδὼν σφᾶς ἔχουσι κατὰ τῶν σκηνέων τῶν ὑπὸ τῇ τάφρῳ δεδυκότες. οἱ δὲ ἄγριοι ἐλέφαντες ἡμέρης μὲν οὐ πελάζουσι τοῖσιν οἰκουμένοισι, νύκτωρ δὲ πλανῶνταί τε πάντῃ, καὶ ἀγεληδὸν νέμονται, τῷ μεγίστῳ καὶ γενναιοτάτῳ σφῶν ἑπόμενοι, κατάπερ αἱ βόες τοῖσι ταύροισιν. ἐπεὰν ὦν τῷ ἕρκει πελάσωσι, τήν τε φωνὴν ἀκούοντες τῶν θηλέων, καὶ τῇ ὀδμῇ αἰσθόμενοι, δρόμῳ ἵενται ὡς ἐπὶ τὸν χῶρον τὸν πεφραγμένον. ἐκπεριελθόντες δὲ τῆς τάφρου τὰ χείλεα, εὖτ' ἂν τῇ γεφύρῃ ἐπιτύχωσι, κατὰ ταύτην εἰς τὸ ἕρκος ὠθέονται. οἱ δὲ ἄνθρωποι αἰσθόμενοι τὴν ἔσοδον τῶν ἐλεφάντων τῶν ἀγρίων, οἱ μὲν αὐτῶν τὴν γέφυραν ὀξέως ἀφεῖλον, οἱ δὲ ἐπὶ τὰς πέλας κώμας ἀποδραμόντες, ἀγγέλλουσι τοὺς ἐλέφαντας ὅτι ἐν τῷ ἕρκει ἔχονται. οἱ δὲ ἀκούσαντες ἐπιβαίνουσι τῶν κρατίστων τι τὸν θυμὸν καὶ τῶν χειροηθεστάτων ἐλεφάντων. ἐπιβάντες δὲ ἐλαύνουσιν ὡς ἐπὶ τὸ ἕρκος· ἐλάσαντες δὲ οὐκ αὐτίκα μάχης ἅπτονται, ἀλλ' ἐῶσι γὰρ λιμῷ τε ταλαιπωρηθῆναι τοὺς ἀγρίους ἐλέφαντας, καὶ ὑπὸ τοῦ

A Sextum genus est Episcoporum, siue inquisitorum. hi quid in vrbibus, quid in agris agatur inquirunt, eáque regibus, si per reges gubernentur: aut magistratibus, si liberæ ciuitates sunt, denuntiãt. His fas non est falsa pro veris denuntiare: neque Indorũ quisquam mendacij vnquam accusatus est. Septimum genus est Eorũ qui de rebus ad cõmune pertinentibus consultant: idque vel cum rege, vel per vrbes quæ liberę imperium tenent. Atque hi quidẽ numero pauci sunt, sed sapientia ac iustitia reliquis præstant. B Ex hoc genere, principes & legũlatores ac præsides, quæstores, ac copiarum & classium duces, & rerum rusticarum præfecti deligũtur. Coniugia inter hos ordines promiscua fieri nefas est. neque enim licet agricolæ ex opificum ordine vxorẽ ducere: nec contrà. Neque vni duas artes exercere fas est, neque ex vno genere in aliud transire: vtpote agricolam ex pastore, aut pastorem ex opifice fieri. Hoc tantùm permittitur, sophistã C ex quocunque genere fieri. neque enim mollis est sophistarum vita, sed omnium laboriosissima. Venantur autem Indi reliquas feras vt Græci: sed elephantorum venatio longè diuersa est. siquidem & hæ feræ nullis aliis similes sunt. Deligunt venatores locũ planũ & apricũ. in eius circuitu fossam ducunt magni exercitus capacem. Fossæ latitudo quinque vlnas habet, altitudo quatuor. Terram quam fodiendo eruunt vtrinque ad labra fossę congerunt, eáque pro muro vtuntur. deinde in exterioris labri aggere D caucmulas quasdam sibi fodiunt, & foramina in iis, per quæ lucem admittant, relinquunt: ipsíque è septis feras iis appropinquantes atque ingredientes prospectant: & tres aut quatuor elephantos fœminei sexus ex mansuetioribus septo includentes, vnum ad fossam aditum relinquunt, labro fossæ ponte iuncto; quem multo cespite herbido sternunt, ne conspici à feris pons, aut dolus sentiri possit. Venatores procul remoti se se in cauernis suffossis continent. Porro feri elephanti loca habitata interdiu non adeũt: E noctu verò errantes gregatim pascuntur, cúmque ducem sequuntur qui & maximus sit & generosissimus: non aliter ac tauros boues sequi videmus. Postquam septis propiores facti fœminarum vocem audierunt, eásque per odoratum cognouere, protinus ad septa aduolant, & fossæ labra circumeuntes, quum ad pontem peruenerint, per eum septa ingrediuntur. Venatores, vbi ingressos sentiunt, alij continuò pontem subtrahunt, alij proximos pagos petentes, elephantos F septo inclusos esse nuntiant. Quo cognito, populares confestim elephantos optimos ac mansuetissimos conscendunt. Nec tamẽ primo statim aduentu cum agrestibus elephantis pugnam aggrediuntur, sed illos aliquandiu famẽ macerari ac siti domari sinũt

quúmque iam languidiores factos vident, rursus immisso ponte septa ingrediuntur. Et pr imò quidem acre certamen fit inter domitos elephantos & feros captos: tandē superātur, vt par est, feri, lāguore & fame pressi. Tum sessores ex elephantis in terrā demissi languidis illis summos pedes colligant. dehinc domitis elephantis imperant vt feros multis plagis excipiant, donec verberibus defatigati in terram procidant, humique prostratos inscendunt. post hæc laqueos ceruicibus aptant. Ne verò sessores excutiant, néve aliquid aliud damni inferant, colla acuto ense in circuitum proscindunt, vulnúsque laqueo circumligant, vt præ vulnere & collùm & caput immotum teneant. Si enim peruicaciter reluctentur, funis in vulnus adigitur. Atque ita tandem victos sese agnoscentes vincti cum domitis ducuntur. Siqui verò eorum immaturæ ætatis aut inepti videantur, abire in loca ipsis consueta permittunt. Cæteros captos in pagos ducunt, ac primùm eos gramine & viridibus calmis pascunt. & si præ dolore ac mœrore pabulo abstineant, Indi circumstantes tympanorum ac cymbalorum pulsu cantúque eos exhilarant ac demulcent. Intelligens enim, siqua alia fera, est elephas. Et quidem nonnulli rectores suos in bello cæsos, sublatos ad sepulturam detulerunt: alij iacentes propugnarūt: alij pro sessoribus lapsis neci sese obiecerunt. quidam quum per iram rectorem suum occidisset, pœnitentia & mœrore se confecit. Vidi ego aliquando elephantum cymbalum pulsantē, aliis saltantibus, duobus cymbalis ad anteriora crura appensis, alióque ad proboscidem alligato. Ipse alternatim proboscide cymbalū in numerum ad vtrunque crus pulsabat: reliqui in gyrum choreas ducebant. & sublatis flexísque prioribus cruribus in numerum etiam procedebant, prout is qui cymbalum pulsabat sono præibat. Elephas venerem appetit verno tēpore, queādmodum bos aut equa, quū fœminis spiracula quædam circa tēpora adaperta expirant. fertque in vtero fœtum minimùm XVI menses: summùm, XVIII. parit autem elephas vnicum, sicut equa. atque hunc lacte suo in octauum vsque annum nutrit. viuunt elephanti, qui plurimum, annos CC. plerique ante hoc tempus morbo intereunt. Senectute verò ad hanc ætatem pertingunt. Oculorum ægritudini præsens remedium est lac bubulū: reliquis morbis vinum nigrum epotum prodest. Vlceribus autem carnes suillæ tostæ atque inditæ. Tigrim verò Indi elephanto multò fortiorem esse censent. Eius pellem se vidisse scribit Nearchus, feram ipsam nequaquam. Indos tamen narrare magnitudine esse maximi equi: tanta verò velocitate & robore, vt nulli alteri feræ comparari possit. Quando cum elephante congreditur, in caput eius insilire, facileque

δίψει δουλωθῆναι· εὖτ' ἂν δὲ σφίσι κακῶς ἔχειν δοκέωσι, τηνικαῦτα ἐπιστήσαντες αὖθις τὴν γέφυραν, ἐλαύνουσί τε ὡς ἐς τὸ ἕρκος. καὶ τὰ μὲν πρῶτα μάχη ἴσχεται κρατερὴ τοῖσιν ἡμέροισι τῶν ἐλεφάντων πρὸς τοὺς ἑαλωκότας. ἔπειτα κρατέονται μὲν κατὰ τὸ εἰκὸς οἱ ἄγριοι, ὑπό τε τῇ ἀθυμίῃ καὶ τῷ λιμῷ ταλαιπωρεόμενοι. οἱ δὲ ἀπὸ τῶν ἐλεφάντων καταβάντες, παρειμένοισιν ἤδη τοῖς τ' ἀγρίοισι τοὺς πόδας ἄκρους συνδέουσιν. ἔπειτα ἐγκελεύονται τοῖσιν ἡμέροισι πληγαῖς σφεας κολάζειν πολλαῖς, ἔστ' ἂν ἐκεῖνοι ταλαιπωρεόμενοι ἐς γῆν πέσωσι. παραστάντες δὲ, βρόχους περιβάλλουσιν αὐτοῖσι κατὰ τοὺς αὐχένας, καὶ αὐτοὶ ἐπιβαίνουσι κειμένοισι. τοῦ δὲ μὴ ἀποσείεσθαι τοὺς ἀμβάτας, μηδέ τι ἄλλο ἀτάσθαλον ἐργάζεσθαι, τὸν τράχηλον αὐτοῖσιν, ἐν κύκλῳ, μαχαιρίῳ ὀξέϊ ἐπιτέμνουσι, καὶ τὸν βρόχον κατὰ τὴν τομὴν περιδέουσιν, ὡς ἀτρέμα ἔχειν τὴν κεφαλήν τε καὶ τὸν τράχηλον ὑπὸ τοῦ ἕλκεος. εἰ γὰρ περιστρέφοιντο ὑπὸ ἀτασθαλίης, τρίβεται αὐτοῖσι τὸ ἕλκος ὑπὸ τῷ κάλῳ. οὕτω μὲν ἀτρέμα ἴσχουσι. καὶ αὐτοὶ γνωσιμαχέοντες ἤδη, ἄγονται κατὰ τὸν δεσμὸν πρὸς τῶν ἡμέρων. ὅσοι δὲ νήπιοι αὐτῶν, ἢ διὰ κακότητα οὐκ ἄξιοι ἐκτῆσθαι, τούτους ἐῶσιν ἀπαλλάσσεσθαι ἐς τὰ σφέτερα ἤθεα. ἄγοντες δὲ εἰς τὰς κώμας τοὺς ἁλόντας, τοῦ τε χλωροῦ καλάμου καὶ τῆς ποίας τὰ πρῶτα ἐμφαγεῖν ἔδοσαν· οἱ δὲ ὑπὸ ἀθυμίης, οὐκ ἐθέλουσιν οὐδὲν σιτέεσθαι, τοὺς δὲ περιϊστάμενοι οἱ Ἰνδοὶ, ᾠδαῖσί τε καὶ τυμπάνοισι, καὶ κυμβάλοισιν ἐν κύκλῳ κρούοντές τε καὶ ἐπάδοντες, κατευνάζουσι. θυμόσοφον γὰρ, εἴπερ τι ἄλλο θηρίον, ὁ ἐλέφας. καί τινες ἤδη αὐτῶν τοὺς ἀμβάτας σφῶν, ἐν πολέμῳ ἀποθανόντας, ἀράμενοι αὐτοὶ ἐξήνεγκαν ἐς ταφήν· οἱ δὲ καὶ ὑπερήσπισαν κειμένους· οἱ δὲ καὶ πεσόντων προεκινδύνευσαν. ὁ δέ τις πρὸς ὀργὴν ἀποκτείνας τὸν ἀμβάτην, ὑπὸ μετανοίης τε καὶ ἀθυμίης ἀπέθανεν. εἶδον δὲ ἔγωγε καὶ κυμβαλίζοντα ἤδη ἐλέφαντα, καὶ ἄλλους ὀρχεομένους, κυμβάλοιν τῷ κυμβαλίζοντι πρὸς τοῖν σκελοῖν τοῖσιν ἔμπροσθεν προσηρτημένοιν, καὶ πρὸς τῇ προβοσκίδι καλεομένῃ ἄλλο κύμβαλον. ὁ δὲ ἐν μέρει τῇ προβοσκίδι ἔκρουε τὸ κύμβαλον ἐν ῥυθμῷ πρὸς ἑκάτερον τοῖν σκελοῖν· οἱ δὲ ὀρχεόμενοι ἐν κύκλῳ τε ἐχόρευον, καὶ ἐπαείροντές τε καὶ ἐπικάμπτοντες τὰ ἔμπροσθεν σκέλεα ἐν τῷ μέρει, ἐν ῥυθμῷ καὶ οὗτοι ἔβαινον, καθότι ὁ κυμβαλίζων σφίσιν ὑφηγέετο. βαίνεται δὲ ἐλέφας ἦρος ὥρῃ, κατάπερ βοῦς ἢ ἵππος, ἐπεὰν τῇσι θηλέῃσιν αἱ ἀμφὶ τοῖσι κροτάφοισιν ἀναπνοαὶ ἀνοιχθεῖσαι ἐκπνέωσι. κύει δὲ τοὺς ἐλαχίστους μὲν ἑκκαίδεκα μῆνας· τοὺς πλείστους δὲ ὀκτωκαίδεκα. τίκτει δὲ ἕν, κατάπερ ἵππος· καὶ τοῦτο ἐκτρέφει τῷ γάλακτι ἐς ἔτος ὄγδοον. ζῶσι δὲ ἐλεφάντων οἱ πλεῖστα ἔτεα ζώοντες, ἐς διηκόσια· πολλοὶ δὲ νόσῳ προτελευτῶσιν αὐτῶν. γήρᾳ δὲ ἐς τόσον ἔρχονται. καὶ ἔστιν αὐτοῖσι τῶν μὲν ὀφθαλμῶν ἴαμα τὸ βόειον γάλα ἐγχεόμενον· πρὸς δὲ τὰς ἄλλας νόσους, ὁ μέλας οἶνος πινόμενος. ἐπὶ δὲ τοῖσιν ἕλκεσι, τὰ ὕεια κρέα ὀπτώμενα καὶ καταπασσόμενα. ταῦτα παρ' Ἰνδοῖσιν ἐστὶν αὐτοῖσιν ἰάματα. τοῦ δὲ ἐλέφαντος τὸν τίγριν πολλὸν ἀλκιμώτερον Ἰνδοὶ ἄγουσι. τίγριος δὲ δορὴν μὲν ἰδεῖν λέγει Νέαρχος, αὐτὸν δὲ τίγριν οὐκ ἰδεῖν. ἀλλὰ τοὺς Ἰνδοὺς γὰρ ἀπηγέεσθαι, τίγριν εἶναι μέγεθος μὲν ἡλίκον τὸν μέγιστον ἵππον, τὴν δὲ ὠκύτητα καὶ ἀλκὴν, οὐδενὶ ἄλλῳ εἰκάσαι. τίγριν γὰρ ἐπεὰν ὁμοῦ ἔλθῃ ἐλέφαντι, ἐπιπηδᾶν τε ἐπὶ τὴν κεφαλὴν τοῦ ἐλέφαντος,

ἐλέφαντος, καὶ ἄγχειν ἐπιπεσών. ταύτας δὲ νεβρίνας καὶ ἡμεῖς ὁρέομεν καὶ τίγριας καλέομεν, θῶας εἶναι αἰόλους καὶ μέζονας ἤπερ τοὺς ἄλλους θῶας. ἐπεὶ καὶ ὑπὲρ τῶν μυρμήκων λέγει Νέαρχος, μύρμηκα μὲν αὐτὸς οὐκ ἰδέειν ὁποῖον δή τινα μετεξέτεροι διέγραψαν γίνεσθαι ἐν τῇ Ἰνδῶν γῇ· δορὰς δὲ καὶ τούτων ἰδέειν πολλάς, ἐς τὸ στρατόπεδον κατακομισθείσας τὸ Μακεδονικόν. Μεγασθένης δὲ καὶ ἀτρεκέα εἶναι ὑπὲρ τῶν μυρμήκων τὸν λόγον ἱστορέει, τούτους εἶναι τοὺς τὸν χρυσὸν ὀρύσσοντας, οὐκ αὐτοῦ τοῦ χρυσοῦ ἕνεκα, ἀλλὰ σφίσι γὰρ κατὰ τῆς γῆς ὀρύσσουσιν, ἵνα φωλεύοιεν· κατάπερ οἱ ἡμέτεροι οἱ σμικροὶ μύρμηκες ὀλίγον τῆς γῆς ὀρύσσουσιν. ἐκείνους δὲ εἶναι ἀλωπέκων μέζονας, πρὸς λόγον τοῦ μεγέθεος σφῶν, καὶ τὴν γῆν ὀρύσσειν· τὴν δὲ γῆν, χρυσῖτιν εἶναι, καὶ ἀπὸ ταύτης γίνεσθαι Ἰνδοῖσι τὸν χρυσόν. ἀλλὰ Μεγασθένης ἀκοὴν ἀπηγέεται· καὶ ἐγὼ ὅτι οὐδὲν τούτου ἀτρεκέστερον ἀναγράψαι ἔχω, ἀπίημι ἑκὼν τὸν ὑπὲρ τῶν μυρμήκων λόγον. σιττακοὺς δὲ Νέαρχος μὲν ὡς δή τι θαῦμα ἀπηγέεται, ὅτι γίγνονται ἐν τῇ Ἰνδῶν γῇ· καὶ ὁκοῖος ὄρνις ἐστὶν ὁ σιττακός, καὶ ὅπως φωνὴν ἱεῖ ἀνθρωπίνην. ἐγὼ δὲ ὅτι αὐτός τε πολλοὺς ὀπώπεα καὶ ἄλλους τινὰς ἐπισταμένους, οἶδα τὸ ὄρνιθα, οὐδὲν ὡς ἀτόπου δῆθεν ἀπηγήσομαι· οὐδὲ ὑπὲρ πιθήκων τοῦ μεγέθεος, ἢ ὅτι καλοὶ παρ' Ἰνδοῖς πίθηκοι εἰσίν, οὐδὲ ὅπως θηρῶνται ἐρέω. καὶ γὰρ ταῦτα γνώριμα ἐρέω, πλήν γε δή, ὅτι καλοί που πίθηκοι εἰσί. καὶ ὄφιας δὲ λέγει Νέαρχος θηρευθῆναι, αἰόλους μὲν καὶ ταχέας· μέγεθος δέ, ὃν μὲν λέγει ἑλεῖν Πύθωνα τὸν Ἀντιγένεος, πηχέων ὡς ἑκκαίδεκα· αὐτοὺς δὲ τοὺς Ἰνδοὺς πολὺ μέζονας τούτων λέγειν εἶναι τοὺς μεγίστους ὄφιας. ὅσοι δὲ ἰητροὶ Ἕλληνες, τούτοισιν οὐδὲν ἄκος ἐξεύρητο, ὅστις ὑπὸ ὄφιος δηχθείη Ἰνδικοῦ· ἀλλ' αὐτοὶ γὰρ οἱ Ἰνδοὶ ἰῶντο τοὺς πληγέντας. καὶ ἐπὶ τῷδε Νέαρχος λέγει· συλλελεγμένους ἀμφ' αὐτὸν ἔχειν Ἀλέξανδρος Ἰνδῶν ὅσοι ἰητρικὴν σοφώτατοι· καὶ κεκηρῦχθαι ἀνὰ τὸ στρατόπεδον, ὅστις δηχθείη, ἐπὶ τὴν σκηνὴν φοιτᾶν τὴν βασιλέως. οἱ δὲ αὐτοὶ οὗτοι καὶ τῶν ἄλλων νούσων τε καὶ παθέων ἰητροὶ ἦσαν. οὐ πολλὰ δὲ ἐν Ἰνδοῖσι πάθεα γίνεται, ὅτι αἱ ὧραι σύμμετροι εἰσὶν αὐτόθι. εἰ δέ τι μεῖζον καταλαμβάνοι, τοῖσι σοφιστῇσιν ἀνεκοινοῦντο· καὶ ἐκεῖνοι οὐκ ἄνευ θεοῦ ἐδόκεον ἰῆσθαι ὅ, τι περ ἰήσιμον. ἐσθῆτι δὲ Ἰνδοὶ λινέῃ χρέονται, κατάπερ λέγει Νέαρχος, λίνου τοῦ ἀπὸ τῶν δενδρέων, ὑπὲρ ὅτου μοι ἤδη λέλεκται. τὸ δὲ λίνον τοῦτο ἢ λαμπρότερον τὴν χροιήν ἐστιν ἄλλου λίνου παντός· ἢ μέλανες αὐτοὶ ἐόντες λαμπρότερον τὸ λίνον φαίνεσθαι ποιέουσιν. ἔστι δὲ κιθὼν λίνεος αὐτοῖς ἔστε ἐπὶ μέσην τὴν κνήμην. εἷμα δέ, τὸ μὲν περὶ τοῖσιν ὤμοισι περιβεβλημένον· τὸ δέ, περὶ τῇσι κεφαλῇσιν εἱλιγμένον. καὶ ἐνώτια Ἰνδοὶ φορέουσιν ἐλέφαντος, ὅσοι κάρτα εὐδαίμονες· οὐ γὰρ πάντες Ἰνδοὶ φορέουσι. τοὺς δὲ πώγωνας λέγει Νέαρχος ὅτι βάπτονται Ἰνδοί, χροιὴν δὲ ἄλλην καὶ ἄλλην· οἱ μέν, ὡς λευκοὺς φαίνεσθαι, οἷους λευκοτάτους· οἱ δέ, κυανέους· τοὺς δέ, φοινικέους εἶναι· τοὺς δέ, καὶ πορφυρέους· ἄλλους, πρασοειδέας· καὶ σκιάδια ὅτι προβάλλονται τοῦ θέρεος ὅσοι οὐκ ἠμελημένοι Ἰνδῶν. ὑποδήματα δὲ λευκοῦ δέρματος φορέουσι, περιττῶς καὶ ταῦτα ἠσκημένα· καὶ τὰ ἴχνη τῶν ὑποδημάτων αὐτοῖσι ποικίλα καὶ ὑψηλά, τοῦ μέζονας φαίνεσθαι.

A strangulare. cæterùm eas quas nos videmus & tigres vocamus, thoes esse maculosas, maiores quàm sint aliæ thoes. De formicis etiã scribit Nearchus, se quidẽ eas non vidisse, cuiusmodi nonnulli tradunt in India nasci. pelles tamen earũ non paucas abs se visas, in castra Macedonum allatas. Megasthenes certa veráq; esse quæ de formicis scribuntur dicit. Eas nimirũ esse quę aurum è terra effodiunt, non quidẽ auri ipsius causa, sed vt sibi antra in quibus delitescant parent: quemadmodũ nostræ etiã formicę exiguæ quũ sint, nõnihil
B terræ eruunt. Esse autẽ formicas illas vulpibus maiores, ratione magnitudinis earũ, terrámque fodere, quæ aurum mistum habeat, & ex ea Indis aurum fieri. sed Megasthenes auditum narrat. Ego verò quum nihil habeã certius quod ea de re scribere possim, libenter hunc de formicis sermonẽ missum faciã. Psittacos autem Nearchus narrat, tanquam rem miram, apud Indos nasci: & cuiusmodi auis sit psittacus describit, ac vocem humanam exprimere ait. Ego, quoniam moltas e-
C ius generis aues vidi, nõnullas etiam volantes, ooui auem, nihilque de ea tanquam mirum narrabo, neque de simiarum magnitudine, vel quòd pulchræ apud Indos simiæ sint, vel quomodo capiantur, dicam. Nota enim omnibus dixerim: prætetquam fortasse quòd pulchræ sint. Scribit etiã Nearchus serpentes ibidem capi maculosos, magnæq; velocitatis: & eum quem Python Antigenis F. cepit, fuisse cubitorũ circiter XVI. Indos verò affirmare, multo maiores his apud se nasci eos qui maximi sint. Neminẽ autẽ Gr-
D ęcorum medicorũ remediũ aduersus morsum Indici serpentis inuenisse: ipsos tamẽ Indos eos qui morsi essent curasse. Addit Nearch' Alexandrũ Iudos quotquot medicinæ peritissimi erãt apud se habuisse, & per præconẽ in castris edictũ fuisse, vt quisquis à serpente ictus esset, ad regis tabernaculũ veniret. Porro hi ipsi medici etiã aliis morbis medebantur. Cæterùm non multos in India morbos grassari, quod tempora anni tẽperatiora iis locis sint. Siqua verò maior vis ingruat, sophi-
E stas cõsulere, eósq; nõ sine diuina quadã virtute, quicquid medicabile est curare. Linea veste vtũtur Indi, vt ait Nearchus, lino ex arboribus facto. qua de re mihi iam dictũ est: & hoc quidẽ linum aut reliquis omnibus linis candidius est, aut nigri ipsi quum sint, faciunt vt candidius id quàm est esse videatur. Est autem ipsis subucula linea crure medio tenus: amiculũ autem partim humeris, partim capiti circumiectum. Inaures etiã Indi gestant ex ebore, qui admodum locupletes
F sunt: neque enim vulgus iis vtitur. Barbas quoque variis coloribus fucare Indos Nearchus scribit, vt aliis quammaximè alba appareat, aliis fusca, aliis rubea, aliis purpurea, aliis viridis. Vmbracula quoque præ se gestare æstate, eos qui alicui' nominis sint. calceos ex corio albo gestant, eósque accuratè atque eleganter confectos, ita vt altiores variisque coloribus distinctas soleas habeant, quo proceriores esse videantur. Armatura

Vel, Atque ideo Al. Indos &c. apud se habuisse scribit. vt ἐπὶ τῷδε [illegible] iungatur cum συλλελεγμένους.

In vet. [illegible]

autẽ Indicæ nõ vnus atque idem est modus. A Pedites enim Indi arcum habent, eiusdem cũ eo qui eum gestat altitudinis: atque húc quidem ad terram obfirmantes, sinistróque pede vt eum tendant cõtranitentes, ita neruum longè retro adducunt. Sagittis enim vtuntur, trium paulo minus cubitorum: nihilque est quod non Indici sagittarij telum penetret: non scutum, non thorax, aut aliud armaturæ genus quantumuis validum. In sinistra peltas ex crudo corio bubulo, angustiores quàm ij qui eas gestant, longitudine propemodum æquales. Hi iaculis loco sagittarum vtuntur: ensem omnes gestant, bo B na amplitudine: trium cubitorum, non vltra, lõgitudine. Húc, quum cominus pugna miscetur, (quam quidem non facilè Indi inter se ineunt) vtraque manu stringunt, quo maiorem plagam inferant. Equites duobus iaculis vtuntur, quæ Daunijs sunt similia: pelta minore quàm pedites. Equi neque sellis insternuntur, neque frenis quæ Græcanicis aut Celticis similia sint cohibentur: sed extremam faucium partem loro, quod ex cru C do corio bubulo consutum sit, circumuinciunt: ad huius lori interiorẽ partem clauiculos æneos aut ferreos non admodũ acutos affigunt: locupletiores, eburneis vtuntur. In ipsis equorum faucibus ferrum est, instar veruti, cui habenæ alligantur. Quando igitur adducunt habenas, verutum equum cohibet, clauiculique illi appensi, pungentes, habenis morem gerere cogunt. Porro Indi corporibus sunt graciles, proceri, multóque exteris mortalibus leuiores atque expe D ditiores. Vehuntur plerique camelis, equis & asinis: ditiores, elephantis. Regium enim apud Indos est elephanto vehi: proximus huic honor, quaternis equis: tertius, camelis vehi. vno equo vehi, vile est. Mulieres apud eos castæ admodum sunt, neque vlla mercede, quàm elephanti, corrumpi se patiuntur. Elephantum danti copiam sui faciunt. neque hoc turpitudini vertitur, si elephanti mercede adducta mulier consuetudinem cum quoquam habeat: quin potius bono E rificum sibi ducunt, formæ suæ pulchritudinem elephanto dignam haberi. Nubunt nihil vel dantes vel accipientes: sed quotquot iam maturæ viro fuerint, adducuntur à parentibus in publicum, vt is qui lucta vicerit, aut pugillatu, vel alia quapiam virtute reliquis antecelluerit, eam sibi quã volet deligat. Plerique verò Indi arationem exercent, & frumento vescuntur, exceptis montanis qui ferinas carnes edunt. Atque hæc quidem mihi de Indis exposuisse sufficiat, quæ tam F quam præcipua Nearchus & Megasthenes viri graues de iis cõscripserunt. Quum enim mihi hoc opere propositum non fuerit Indorum mores atque instituta describere, sed quo pacto Alexander ex Indis in Persas exercitum reduxerit, finẽ digressionis faciam.

ALEXANDER enim parata iam ad Hydaspis ripas classe, collectis omnibus Phœnicibus & Cypriis aut AEgyptiis qui p̃ iorem expeditionẽ secuti fuerãt, ex iis naues impleuit: delectis ministris ac remigib^9,

ὁπλισμὸς δὲ τῆς Ἰνδῶν, οὐχ αὐτὸς εἷς τρόπος· ἀλλ' οἱ μὲν πεζοὶ αὐτοῖσι τόξον τε ἔχουσιν ἰσομῆκες τῷ φορέοντι τὸ τόξον· καὶ τοῦτο κάτω ἐπὶ τὴν γῆν θέντες, καὶ τῷ ποδὶ τῷ ἀριστερῷ ἀντιβάντες, οὕτως ἐκτοξεύουσι, τὴν νευρὴν ἐπὶ μέγα ὀπίσω ἀπαγαγόντες. ὁ γὰρ ὀϊστὸς αὐτοῖσιν ὀλίγον ἀποδέων τρίπηχυς· οὐδέ τι ἀντέχει τοξευθὲν πρὸς Ἰνδοῦ ἀνδρὸς τοξικοῦ, οὔτε ἀσπὶς, οὔτε θώρηξ, οὔτε εἴ τι καρτερὸν ἐγένετο. ἐν δὲ τῇσιν ἀριστερῇσι πέλται εἰσὶν αὐτοῖσιν ὠμοβόϊναι, στενότεραι μὲν ἢ κατὰ τοὺς φορέοντας, μήκει δὲ οὐ πολλὸν B ἀποδέουσαι. τοῖσι δὲ ἄκοντες ἀντὶ τόξων εἰσί. μάχαιραν δὲ πάντες φορέουσι, πλατέην δὲ, καὶ τὸ μῆκος οὐ μέζω τριπήχεος· καὶ ταύτην, ἐπεὰν συστάδην καταστῇ αὐτοῖσιν ἡ μάχη (τὸ δὲ οὐκ εὐμαρέως Ἰνδοῖσιν ἐς ἀλλήλους γίγνεται) ἀμφοῖν τοῖν χεροῖν καταφέρουσιν ἐς τὴν πληγὴν, τοῦ καρτερὴν τὴν πληγὴν γενέσθαι. οἱ δὲ ἱππέες ἀκόντια δύο αὐτοῖσιν ἔχουσιν, οἷα τὰ σαύνια ἀκόντια· καὶ πέλτην μικροτέρην τῶν πεζῶν. οἱ δὲ ἵπποι αὐτοῖσιν οὐ σεσαγμένοι εἰσὶν, οὐδὲ χαλινοῦνται τοῖσιν Ἑλληνικοῖσι χαλινοῖσιν ἢ τοῖσι C Κελτικοῖσιν ἐμφερέως· ἀλλὰ περὶ ἄκρῳ τῷ στόματι τοῦ ἵππου ἐν κύκλῳ ἔχουσι δέρμα ὠμοβόϊνον ῥαπτὸν, περιηρτημένον· καὶ ἐν τούτῳ χάλκεα κέντρα ἢ σιδήρεα, οὐ κάρτα ὀξέα, ἔσω ἐστραμμένα. τοῖσι δὲ πλουσίοισιν ἐλεφάντινα κέντρα ἐστίν. ἐν δὲ τῷ στόματι σίδηρον αὐτοῖσιν οἱ ἵπποι ἔχουσιν, οἷόν περ ὀβελὸν, ἔνθεν ἐξηρτημένοι εἰσὶν αὐτοῖσιν οἱ ῥυτῆρες. ἐπεὰν ὦν ἐπαγάγωσι τὸν ῥυτῆρα, ὅ, τε ὀβελὸς κρατέει τὸν ἵππον, καὶ τὰ κέντρα, οἷα δὴ ἐξ αὐτοῦ ἠρτημένα, κεντέοντα, οὐκ ἐᾷ ἄλλο τι ἢ πείθεσθαι τῷ ῥυτῆρι. τὰ δὲ σώ- D ματα ἰσχνοί τε εἰσὶν Ἰνδοὶ καὶ εὐμήκεες, καὶ κοῦφοι πολλόν τι ὑπὲρ τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους. ὀχήματα δὲ τοῖς μὲν πολλοῖς Ἰνδῶν, κάμηλοι εἰσὶν, καὶ ἵπποι καὶ ὄνοι· τοῖς δὲ εὐδαίμοσιν, ἐλέφαντες. βασιλικὸν γὰρ ὄχημα ὁ ἐλέφας παρ' Ἰνδοῖς ἐστι· δεύτερον δὲ τιμῇ ἐπὶ τούτῳ, τὰ τέθριππα· τρίτον δὲ, αἱ κάμηλοι. τὸ δὲ ἐφ' ἑνὸς ἵππου ὀχέεσθαι, ἄτιμον. αἱ γυναῖκες δὲ αὐτοῖσιν ὅσαι κάρτα σώφρονες, ἐπὶ μὲν ἄλλῳ μισθῷ οὐκ ἄν τι διαμάρτοιεν· ἐλέφαντα δὲ λαβοῦσα γυνὴ μίσγεται τῷ δόντι. οὐδὲ αἰσχρὸν Ἰνδοὶ ἄγουσι, τὸ ἐπὶ ἐλέφαντι E μιγῆναι· ἀλλὰ καὶ σεμνὸν δοκέει [illegible] γυναιξὶν, ἀξίην τὸ κάλλος φανῆναι ἐλέφαντος. γαμέουσι δὲ οὔτε τι διδόντες, οὔτε λαμβάνοντες· ἀλλὰ ὅσαι ἤδη ὡραῖαι γάμου, ταύτας οἱ [illegible] προάγοντες ἐς τὸ ἐμφανὲς καθιστᾶσιν, ἐκλέξασθαι τῷ νικήσαντι πάλην, ἢ πὺξ, ἢ δρόμον, ἢ κατ' ἄλλην τινὰ ἀνδρίαν προκεκριμένῳ. σιτοφάγοι δὲ καὶ ἀροτῆρες Ἰνδοί εἰσιν, ὅσοι γε μὴ ὄρειοι αὐτῶν· οὗτοι δὲ τὰ θήρεια κρέα σιτέονται. ταῦτά μοι ἀρκέσει δεδηλῶσθαι ὑπὲρ Ἰνδῶν, ὅσα γνωριμώτατα Νέαρχός τε καὶ Μεγασθένης δοκίμω ἄνδρε ἀναγεγρά- F φατον. ἐπεὶ δὲ οὐδὲ ἡ ὑπόθεσίς μοι τῆσδε τῆς συγγραφῆς τὰ Ἰνδῶν νόμιμα ἀναγράψαι ἦν, ἀλλ' ὅπως γὰρ παρεκομίσθη Ἀλεξάνδρῳ ἐς Πέρσας ἐξ Ἰνδῶν ὁ στόλος, ταῦτα δή μοι ἐκβολὴ ἔστω τοῦ λόγου.

Ἀλέξανδρος γὰρ, ἐπειδή οἱ παρεσκεύαστο τὸ ναυτικὸν ἐπὶ τοῦ Ὑδάσπεω τῇσιν ὄχθῃσιν, ἐπιλεξάμενος ὅσοι τε Φοίνικες, καὶ ὅσοι Κύπριοι ἢ Αἰγύπτιοι εἵποντο ἐν τῇ ἄνω στρατηλασίῃ, ἐκ τούτων ἐπλήρου τὰς νέας, ὑπηρεσίας τε αὐτῇσι καὶ ἐρέτας ἐπιλεξάμενος,

ὅσοι τῶν θαλασσίων ἔργων δαήμονες. ἦσαν δὲ καὶ νησιῶται ἄνδρες οὐκ ὀλίγοι ἐν τῇ στρατιῇ, οἷς ταῦτα ἔμελε, καὶ Ἴωνες, καὶ Ἑλλησπόντιοι. τριήραρχοι δὲ αὐτῷ ἐπεστάθησαν ἐκ Μακεδόνων μὲν, Ἡφαιστίων τε Ἀμύντορος, καὶ Λεοννάτος ὁ Εὔνου, καὶ Λυσίμαχος ὁ Ἀγαθοκλέους, καὶ Ἀσκληπιόδωρος ὁ Τιμάνδρου, καὶ Ἄρχων ὁ Κλεινίου, καὶ Δημόνικος ὁ Ἀθηναίου, καὶ Ἀρχίας ὁ Ἀναξιδότου, καὶ Ὄφελλας Σειληνοῦ, καὶ Τιμάνθης Παντιάδου· οὗτοι μὲν Πελλαῖοι. ἐκ δὲ Ἀμφιπόλεως ἦγον οἵδε· ἐκ Κρήτης Νέαρχος Ἀνδροτίμου, ὃς τὰ ἀμφὶ τὸν παράπλουν ἀνέγραψε· καὶ Λαμπίδων ὁ Λαρίχου, καὶ Ἀνδροσθένης Καλλιστράτου. ἐκ δὲ Ὀρεστίδος, Κρατερός τε ὁ Ἀλεξάνδρου, καὶ Περδίκκας ὁ Ὀρόντου. Ἐορδαῖοί τε, Πτολεμαῖός τε ὁ Λάγου, καὶ Ἀριστόνους ὁ Νεισαίου. ἐκ Πύδνης τε, Μήτρων τε ὁ Ἐπιχάρμου, καὶ Νικαρχίδης ὁ Σίμου. ἐπὶ δὲ Ἄτταλός τε ὁ Ἀνδρομένεος Στυμφαῖος καὶ Πευκέστας Ἀλεξάνδρου Μιόζιος. καὶ Πείθων Κρατεᾶ, Ἀλκομενεὺς καὶ Λεοννάτος Ἀντιπάτρου, Αἰγαῖος καὶ Παντάυχος Νικολάου, Ἀλωρίτης καὶ Μυλλέας Ζωΐλου Βερροιαῖος. οὗτοι μὲν οἱ ξύμπαντες Μακεδόνες. Ἑλλήνων δὲ, Μήδιος μὲν Ὀξυνθέμιδος Δαρισαῖος, Εὐμένης δὲ Ἱερωνύμου, ἐκ Καρδίης. Κριτόβουλος δὲ Πλάτωνος Κῷος, καὶ Θόας Μηνοδώρου, καὶ Μαίανδρος Μανδρογένεος, Μάγνητες. Ἀνδρών δὲ Καβήλεω, Τήϊος. Κυπρίων δὲ, Νικοκλέης Πασικράτεος· Σόλιος, καὶ Νιθάδων Πνυταγόρεω, Σαλαμίνιος. ἦν δὲ δὴ καὶ Πέρσης αὐτῷ τριήραρχος, Μαγώας ὁ Φαρνούχεω. τῆς δὲ αὐτοῦ Ἀλεξάνδρου νεὼς κυβερνήτης ἦν Ὀνησίκριτος Ἀστυπαλαιεύς· γραμματεὺς δὲ τοῦ στόλου παντὸς, Εὐαγόρας Εὐκλέωνος, Κορίνθιος. ναύαρχος δὲ αὐτοῖσιν ἐπεστάθη, Νέαρχος Ἀνδροτίμου. τὸ γένος μὲν Κρὴς, ὁ Νέαρχος· ᾤκει δὲ ἐν Ἀμφιπόλει τῇ ἐπὶ Στρυμόνι. Ὡς δὲ ταῦτα ἐκεκόσμητο Ἀλεξάνδρῳ, ἔθυε τοῖς θεοῖσιν ὅσοι τε πάτριοι ἢ μαντευτοὶ αὐτῷ, καὶ Ποσειδῶνι, καὶ Ἀμφιτρίτῃ, καὶ Νηρηίσι, καὶ αὐτῷ τῷ Ὠκεανῷ· καὶ τῷ Ὑδάσπῃ ποταμῷ ἀπὸ οὗ ὡρμᾶτο· καὶ τῷ Ἀκεσίνῃ, ἐς ὅντινα ἐκδιδοῖ ὁ Ὑδάσπης· καὶ τῷ Ἰνδῷ, ἐς ὅντινα ἄμφω ἐκδιδοῦσιν. ἀγῶνές τε αὐτῷ μουσικοὶ καὶ γυμνικοὶ ἐποιεῦντο. καὶ ἱρήϊα τῇ στρατιῇ πάσῃ κατὰ τέλεα ἐδίδοτο. ὡς δὲ πάντα ἐξήρτυτο αὐτῷ ἐς ἀναγωγὴν, Κρατερὸν μὲν τὰ ἐπὶ θάτερα τοῦ Ὑδάσπεω ἰέναι σὺν τῇ στρατιῇ ἐκέλευσε πεζικῇ τε καὶ ἱππικῇ. ἐς τὸ ἐπὶ θάτερα δὲ Ἡφαιστίων αὐτῷ παρεπορεύετο, σὺν ἄλλῃ στρατιῇ πλείονι ὅτι τῆς τῷ Κρατερῷ συντεταγμένης· καὶ τοὺς ἐλέφαντας Ἡφαιστίων αὐτῷ ἦγεν, ὄντας ἐς διηκοσίους. αὐτὸς δὲ τοὺς ὑπασπιστὰς καλεομένους ἅμα οἱ ἦγε, καὶ τοὺς τοξότας πάντας· καὶ τῶν ἱππέων τοὺς ἑταίρους καλεομένους τοὺς πάντας ἐς ὀκτακισχιλίους. τοῖσι μὲν δὴ ἀμφὶ Κρατερὸν καὶ Ἡφαιστίωνα ἐτέτακτο ἵνα προπορευθέντες ὑπομένοιεν τὸν στόλον. Φίλιππον δὲ, ὃς αὐτῷ σατράπης τῆς χώρης ταύτης ἦν, ἐπὶ τοῦ Ἀκεσίνου ποταμοῦ τὰς ὄχθας πέμπει, ἅμα στρατιῇ πολλῇ καὶ τοῦτον. ἤδη γὰρ καὶ δώδεκα μυριάδες αὐτῷ μάχιμοι εἵποντο, σὺν οἷς ἀπὸ θαλάσσης τε αὐτὸς ἀνήγαγε. καὶ αὖθις οἱ ἐπὶ συλλογὴν αὐτῷ στρατιᾶς πεμφθέντες ἧκον, ἔχοντες παντοῖα ἔθνεα βαρβαρικὰ ἅμα οἱ ἄγοντες καὶ πᾶσαν ἰδέην ἐσταλμένα. αὐτὸς δὲ ἄρας ταῖς νηυσὶ, κατέπλει κατὰ τὸν Ὑδάσπεα ἔστε ἐπὶ τοῦ Ἀκεσίνου τε καὶ τοῦ Ὑδάσπεω τὰς συμβολάς. νῆες δὲ αἱ σύμπασαι αὐτῷ ὀκτακόσιαι ἦσαν, αἵ τε μακραὶ καὶ ὅσα στρογγύλα

A qui rerum naualium peritissimi essent. Erant enim etiam in exercitu insulares non pauci Iones atque Hellespontij, iis in rebus bene versati. Triremium itaque ductores constituit: ex Macedonibus quidem Hephæstionẽ Amyntoris filium, Leonnatum Euni, Lysimachum Agathoclis, Asclepiodorũ Timandri, Archôtem Cliniæ, Demonicũ Athenæi, Archiam Anaxidoti, Ophellam Sileni, Timanthem Pantiadis. hi Pellæi erant. Ex Amphipoli hi duces fuerũt: Ex Creta, Nearchus Androtimi filius, qui Paraplum cõscripsit: B Lampedon Larichi f. Androsthenes Callistrati. Ex Orestide, Craterus Alexãdri filius. Perdiccas Orontis. Heordæi, Ptolemæus Lagi f. Aristonus Nisæi. Ex Pydna, Metron Epicharmi f. & Nicarchides Simi. Præterea Attalus Andromenis f. Stymphæus & Peucestas Alexandri Mioais, Python Crateæ, Alcomeneus & Leonnatus Antipatri: AEgæus & Pantauchus Nicolai: Alarites & Mylleas Zoili Berœensis: hi omnes Macedones. Ex Græcis verò Medius Oxynthemidis, C Darisæus: Eumenes Hieronymi Cardi[a]: Critobulus Platonis Cous: Thoas Menodori f. Mæãder Mãdrogenis, Magnesij: Andron Cabelei, Teius: ex Cypriis, Nicocles Pasicratis f. Solius & Nithadon Pnytagoræ, Salaminius. Erat autẽ etiã Persa quidã triremi præfectus Magoas Pharnuchis f. Ipsius vero Alexandri triremis gubernator erat Onesicritus Astypalæus. Scriba totius classis Euagoras Eucleonis f. Corinthius. Nauarchum eis constituit Nearchum Androtimi f. Erat hic Nearchus Cres genere: habitabat autẽ D Amphipoli quæ ad Strymonem fluuium sita est. His rebus ita cõstitutis, Alexander diis patriis, & quibus vates monebãt, sacrũ fecit: Neptuno etiam, & Amphitritæ ac Nereidibus, ipsiq; Oceano. Hydaspi quoque, vnde soluebat: Acesini præterea qui in eũ Hydaspes influat: Indo, in quẽ vterque fertur. Certamina quoque musica & gymnica proposuit, victimis per singula agmina & turmas distributis. Omnibus itaque rebus ad nauigandũ paratis, Craterũ ad alterã Hydaspis ripã cũ a exercitu equestri ac pedestri iter facere iubet. Ab altera verò parte Hephæstion cũ maiore adhuc quàm Craterus exercitu procedebat. Elephãtos etiã ducebat Hephæstion numero cc. Ipse argyraspidas secum ducebat, & sagittarios omnes, & equitatũ sociorum VIII milliũ. Atqui Cratero & Hephæstioni in mãdatis dat vti præeant, classemq; præstolentur. Philippũ verò, quem in ea regione præsidẽ cõstituerat, ad Acesinis fluuij ripas mittit, magnas etiam hunc copias du- F centem. Iam enim CXX M militũ eũ sequebãtur, cum iis quos ex maritimis oris adduxerat. Accesserant etiã ij quos passim ad cõscribendum exercitũ miserat, & barbaras omnis generis nationes variis armis instructas adducebant. Ipse inde oram soluens per Hydaspem ad Acesinis & Hydaspis confluentem nauigauit, naues in vniuersum habens DCCC, partim oblongas atque onerarias, partim vehendis equis & fru-

mento aptas. Quonam verò pacto classis per hæc flumina nauigarit: & quot in ea nauigatione gentes subiugarit, quódque periculum in Malliis incurrerit, & quomodo ibidem vulnus acceperit, quomodo etiam Peucestas & Leonnatus eum prostratum scutis suis protexerint: omnia hæc à nobis in alia historia, quam Attica lingua conscripsimus, commemorata sunt. In hoc autem libro id tantùm narro: quomodo Nearchus ab Indi ostiis soluens, per Oceanum in sinum Persicum nauigarit, quem quidem nonnulli mare rubrum appellant. Nearchus de hac re ita scribit: Alexandri desiderium fuisse vniuersum mare quod ab Indis in Persicum vsque sinum patet enauigare: Cæterùm illum nauigationis longinquitate deterritum fuisse, simúlque veritum ne io aliquam desertam regionem aut portus difficiles frugibúsque carentes delatus, classem amitteret, ingénsque aliqua macula rebus præclarè abs se gestis offusa omnem felicitatis gloriam obliteraret: vicisse tamen ingentem quandam sibi innatam inusitatę alicuius ac magnæ rei gerendæ cupiditatem. Dubitasse autem quē perficiendis cogitationibus suis parem deligeret: simúlque iis qui tam longinquam expeditionem adirent, metum adimeret, sese neglectos in manifestum periculum mitti. Nearchus autor est Alexandrum secum cōmunicasse, quem potius classis ducem ac præfectum designaret: quúmque diuersorum meminisset, alios periculi metu, alios præ mollitie animi, alios patriæ desiderio occupatos recusasse, atque Alexandrum eos aliis atque aliis verbis increpasse. Tum se operam suam pollicitum dixisse, Ego, ô rex, » classis gubernationem suscipiam, & (si deus » cœpta secundarit) classem simul & militem » in Persidem ducam, si omnino eius regio- » nis mare nauigabile fuerit, aut si id vlla ra- » tione ab humano ingenio præstari possit. Alexandrum verò verbo negasse velle se in tantos labores tantáque pericula aliquem amicorum suotum conicere: se verò nequaquam ideo languidiorem effectum esse, sed obnixè orasse. ac tum demum Alexandrum Nearchi animum adeo promptum atque alacrem collaudasse, eúmque vniuersæ classi præfecisse: & exercitum qui ad hāc nauigationē destinatus erat, & nautas quietiore animo fuisse, quòd persuasum haberent Alexandrum nulla ratione ad manifesta pericula Nearchum missurum, nisi & ipsi quoque seruandi essent. Præterea summa apparatus magnificentia, & nauium ornatus, studiáque præfectorum erga ministros & supplemēta, omnium animis qui antea metu debilitati fractique erant, robur bonámque spem ad opus conficiendum addebant. Multum præterea de metu ipsorum adimebat, quòd Alexander ipse per Indi ostia in mare nauigasset: quòd Neptuno cæterísque diis marinis hostias mactasset, eximiáque dona mari dedisset. Perpetua quoque & inusitata Alexandri felicitas fiduciam eorum augebat, quòd nihil eius auspiciis ductúque infeliciter tentaretur. Quo igitur tempore

Alacrim.

A πλοῖα καὶ ἄλλα ἱππαγωγά, καὶ σιτία ἅμα τῇ στρατιῇ ἄγουσαι. ὅπως μὲν δὴ κατὰ τοὺς ποταμοὺς κατέπλωσεν αὐτῷ ὁ στόλος, καὶ ὅσα ἐν τῷ παράπλῳ ἔθνεα κατεστρέψατο· καὶ ὅπως διὰ κινδύνου αὐτὸς ἐν Μαλλοῖς ἦκε· καὶ τὸ τρῶμα ὃ ἐτρώθη ἐν Μαλλοῖς, καὶ Πευκέστας τε καὶ Λεοννάτος ὅπως ὑπερήσπισαν αὐτὸν πεσόντα· πάντα ταῦτα λέλεκταί μοι ἤδη ἐν τῇ ἄλλῃ τῇ Ἀττικῇ ξυγγραφῇ. ὁ δὲ λόγος ὅδε τοῦ παράπλου μοι ἀφήγησις ἐστὶν, ὃν Νέαρχος σὺν τῷ στόλῳ παρέπλωσεν, ἀπὸ τοῦ Ἰνδοῦ τῶν ἐκβολέων ὁρμηθεὶς, κατὰ τὴν θάλασσαν τὴν μεγάλην ἔστε ἐπὶ τὸν κόλπον τὸν Περσικὸν, B ἣν δὴ ἐρυθρὴν θάλασσαν μετεξέτεροι καλέουσι. Νεάρχῳ δὲ λέλεκται ὑπὲρ τούτων ὅδε ὁ λόγος. πόθον μὲν εἶναι Ἀλεξάνδρῳ ἐκπεριπλῶσαι τὴν θάλασσαν τὴν ἀπὸ Ἰνδῶν ἔστε ἐπὶ τὴν Περσικήν· ὀκνέειν δὲ αὐτὸν τοῦ τε πλόου τὸ μῆκος, καὶ μή τινι ἄρα χώρῃ ἐρήμῳ ἐγκύρσαντες, ἢ ὅρμων ἀπόρῳ, ἢ οὐ ξυμμέτρως ἐχούσῃ τῶν ὡραίων, οὕτω δὴ διαφθαρῇ αὐτῷ ὁ στόλος· καὶ οὐ φαύλη κηλὶς αὕτη τοῖς ἔργοισιν αὐτοῦ τοῖς μεγάλοισιν ἐπιγενομένη, τὴν πᾶσαν εὐτυχίην αὐτοῦ ἀφανίσῃ. ἀλλὰ ἐκνικῆσαι γὰρ αὐτῷ τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ καινόν τι αἰεὶ καὶ C ἄτοπον ἐργάζεσθαι. ἀπόρως δὲ ἔχειν, ὅντινα οὐκ ἀδύνατόν τε ἐς τὰ ἐπινοεύμενα ἐπιλέξαιτο· καὶ ἅμα τῶν ἐν νηὶ ἀνδρῶν, ὡς καὶ τὸν τοιοῦτον στόλον στελλομένων ἀφελεῖν τὸ δεῖμα, τοῦ δὴ ἠμελημένως αὐτοὺς ἐς προῦπτον κίνδυνον ἐκπέμπεσθαι. λέγει δὴ ὁ Νέαρχος, ἑωυτῷ ξυννοῦσθαι τὸν Ἀλέξανδρον, ὅντινα προχειρίσηται ἐξηγέεσθαι τοῦ στόλου· ὡς δὲ ἄλλου καὶ ἄλλου ἐς μνήμην ἰόντα, τοὺς μὲν ὡς οὐκ ἐθέλοντας κινδυνεύειν ὑπὲρ οὗ ἀπολέγειν, τοὺς δὲ ὡς μαλακοὺς τὸν θυμὸν, τοὺς δὲ ὡς πόθῳ τῆς οἰκίης κατεχομένους· τοὺς δὲ ἄλλο καὶ ἄλλο D ἐπικαλέοντα. τότε δὴ αὐτὸν ὑποστάντα εἰπεῖν ὅτι, ὦ βασιλεῦ, ἐγώ τοι ὑποδέκομαι ἐξηγήσασθαι τοῦ στόλου, καὶ (εἰ τὰ ἀπὸ τοῦ θεοῦ ξυνεπιλαμβάνοι) περιάξω τοι σώας τὰς νέας καὶ τοὺς ἀνθρώπους, ἔστε ἐπὶ τὴν Περσίδα γῆν, εἰ δὴ πλωτός τε ἐστὶν ὁ ταύτης πόντος, καὶ τὸ ἔργον οὐκ ἄπορον γνώμῃ ἀνθρωπίνῃ. Ἀλέξανδρον δὲ λόγῳ μὲν οὐ φάναι ἐθέλειν ἐς τοσήνδε ταλαιπωρίην καὶ τοσόνδε κίνδυνον τῶν τινα ἑωυτοῦ φίλων ἐμβάλλειν· αὐτὸν δὲ ταύτῃ δὴ καὶ μᾶλλον οὐκ ἀνιέναι, ἀλλὰ λιπαρέειν. οὕτω δὴ ἀγαπῆσαί τε Ἀλέξανδρον τοῦ E Νεάρχου τὴν προθυμίην, καὶ ἐπιστῆσαι αὐτὸν ἄρχειν τοῦ στόλου παντός. καὶ τότε δὴ ἔτι μᾶλλον τῆς στρατιῆς ὅ,τι περ ἐπὶ τῷ παράπλῳ τῷδε ἐτάσσετο, καὶ τὰς ὑπηρεσίας ἵλεων ἴσχειν τὴν γνώμην, ὅτι δὴ Νέαρχόν γε οὔποτε ἂν Ἀλέξανδρος προήκατο ἐς κίνδυνον καταφανέα, εἰ μὴ καὶ σφι σωθήσεσθαι ἔμελλον. λαμπρότης τε πολλὴ τῇ παρασκευῇ ἐποῦσα, καὶ κόσμος τῶν νεῶν, καὶ σπουδαὶ τῶν τριηράρχων ἀμφὶ τὰς ὑπηρεσίας τε καὶ τὰ ἐκπληρώματα ἐκπρεπέες, καὶ τοὺς πάντη δὴ πάλαι κατοκνέοντας, ἐς ῥώμην ἅμα καὶ ἐλπί- F δας χρηστοτέρας ὑπὲρ τοῦ παντὸς ἔργου ἐπηρκότα ἦν. πολὺ δὲ δὴ συνεπιλαβέσθαι ἐς εὐθυμίην τῇ στρατιῇ, τὸ δὴ αὐτὸν Ἀλέξανδρον ὁρμηθέντα κατὰ τοῦ Ἰνδοῦ τὰ στόματα ἀμφότερα ἐκπλῶσαι ἐς τὸν πόντον, σφάγιά τε τῷ Ποσειδῶνι ἐντεμεῖν, καὶ ὅσοι ἄλλοι θεοὶ θαλάσσιοι, καὶ δῶρα μεγαλοπρεπέα τῇ θαλάσσῃ χαρίσασθαι. τῇ τε ἄλλῃ τῇ Ἀλεξάνδρου παρὰ λόγον εὐτυχίῃ πεποιθότας, οὐδὲν ὅ,τι οὐ τολμητόν τε ἐκείνῳ καὶ ἐρκτὸν ἐξηγέεσθαι. ὡς δὲ

τὰ ἐτήσια πνεύματα ἐκοιμήθη (ἃ δὴ τοῦ θέρεος τὴν ὥρην πᾶσαν κατέχει ἐκ τοῦ πελάγεος ἐπιπνέοντα ἐπὶ τὴν γῆν, καὶ ταύτῃ ἄπορον τὸν πλόον ποιέοντα) τότε δὴ ὡρμέατο, ἐπὶ ἄρχοντος Ἀθήνῃσι Κηφισοδώρου, εἰκάδι τοῦ Βοηδρομιῶνος μηνὸς, καθότι Ἀθηναῖοι ἄγουσιν· ὡς δὲ Μακεδόνες τε καὶ Ἀσιανοὶ ἦγον, τὸ ἑνδέκατον βασιλεύοντος Ἀλεξάνδρου. θύει δὲ καὶ Νέαρχος πρὸ τῆς ἀναγωγῆς Διὶ σωτῆρι, καὶ ἀγῶνα ποιέει γυμνικόν. ἄραντες δὲ ἀπὸ τοῦ ναυστάθμου τῇ πρώτῃ ἡμέρῃ κατὰ τὸν Ἰνδὸν ὁρμίζονται ποταμὸν πρὸς διώρυχι μεγάλῃ, καὶ μένουσιν αὐτοῦ δύο ἡμέρας· Στοῦρα δὲ ὄνομα ἦν τῷ χώρῳ· στάδιοι ἀπὸ τοῦ ναυστάθμου ἐς ἑκατόν. τῇ τρίτῃ δὲ ἄραντες, ἔπλεον ἔστε ἐπὶ διώρυχα ἄλλην, σταδίους τριάκοντα, ἁλμυρὴν ἤδη ταύτην τὴν διώρυχα· ἀνήει γὰρ ἡ θάλασσα ἐς αὐτὴν, μάλιστα μὲν ἐν τῇσι πλημμυρίῃσιν· ὑπέμενε δὲ καὶ ἐν τῇ ἀμπώτι τὸ ὕδωρ μεμιγμένον τῷ ποταμῷ· Καύμανα δὲ ὄνομα ἦν τῷ χώρῳ. ἔνθεν δὲ εἴκοσι σταδίους καταπλώσαντες, ἐς Κορεάτιν ὁρμίζονται, ἔτι κατὰ τὸν ποταμόν. ἔνθεν δὲ ὁρμηθέντες, ἔπλεον οὐκ ἐπὶ πολλόν· ἕρμα γὰρ ἐφάνη αὐτοῖσι κατὰ τὴν ἐκβολὴν τὴν ταύτῃ τοῦ Ἰνδοῦ, καὶ τὰ κύματα ἐῤῥήγνυεν πρὸς τῇ ἠϊόνι, καὶ ἡ ἠϊὼν αὐτὴ τραχέα ἦν. ἀλλὰ ἵνα περ μαλθακὸν ἦν τοῦ ἕρματος, ταύτῃ διώρυχα ποιήσαντες ἐπὶ σταδίους πέντε, διῆγον τὰς νέας ἐπειδὴ ἡ πλημμυρὶς ἐπῆλθεν ἐκ τοῦ πόντου. ἐκπεριπλώσαντες δὲ σταδίους πεντήκοντα καὶ ἑκατὸν, ὁρμίζονται ἐς Κρώκαλα νῆσον ἀμμώδεα· καὶ μένουσιν αὐτοῦ τὴν ἄλλην ἡμέραν. προσοικέει δὲ ταύτῃ ἔθνος Ἰνδικὸν, οἱ Ἀράβιες καλεόμενοι, ὧν καὶ ἐν τῇ μέζονι ξυγγραφῇ μνήμην ἔσχον· καὶ ὅτι εἰσὶν ἐπώνυμοι ποταμοῦ Ἀράβιος, ὃς διὰ τῆς γῆς αὐτῶν ῥέων, ἐκδιδοῖ ἐς θάλασσαν, ὁρίζων τούτων τε τὴν χώρην καὶ τῶν Ὠρειτέων. ἐκ δὲ Κρωκάλων ἐν δεξιᾷ μὲν ἔχοντες ὄρος τὸ καλεόμενον αὐτοῖσιν Εἶρον, ἐν ἀριστερᾷ δὲ νῆσον ἀλιτενέα ἔπλεον. ἡ δὲ νῆσος παρατεταμένη τῇ ἠϊόνι, κόλπον στεινὸν ποιέει. διεκπλώσαντες δὲ ταύτην, ὁρμίζονται ἐν λιμένι εὐδίῳ· ὅτι δὲ μέγας τε καὶ καλὸς ὁ λιμὴν, Νεάρχῳ ἔδοξεν ἐπονομάζειν αὐτὸν Ἀλεξάνδρου λιμένα. νῆσος δέ ἐστιν ἐπὶ τῷ στόματι τοῦ λιμένος, ὅσον σταδίους δύο ἀπέχουσα, Βίβακτα ὄνομα τῇ νήσῳ· ὁ δὲ χῶρος ἅπας Σάγγαδα. ἡ δὲ νῆσος καὶ τὸν λιμένα, προκειμένη πρὸ τοῦ πελάγεος, αὐτὴ ἐποίησεν. ἐνταῦθα πνεύματα μεγάλα ἐκ τοῦ πόντου ἔπνεε καὶ συνεχέα. καὶ Νέαρχος δείσας τῶν βαρβάρων μή τινες συνταχθέντες ἐφ' ἁρπαγὴν τοῦ στρατοπέδου τράποιντο, ἐκτειχίζει τὸν χῶρον λιθίνῳ τείχει. τέσσαρες δὲ καὶ εἴκοσιν ἡμέραι τῇ μονῇ ἐγένοντο. καὶ λέγει, ὅτι μύας τε ἐθήρων τοὺς θαλασσίους οἱ στρατιῶται, καὶ ὄστρεα δὲ τοὺς σωλῆνας καλεομένους, ἄτοπα τὸ μέγεθος, ὡς τοῖσιν ἐν τῇδε τῇ ἡμετέρῃ θαλάσσῃ συμβαλεῖν· καὶ ὕδωρ ὅτι ἁλμυρὸν ἐπίνετο. ἅμα τε ὁ ἄνεμος ἐπαύσατο, καὶ οἱ ἀνήγοντο· καὶ περαιωθέντες σταδίους ἐς ἑξήκοντα, ὁρμίζονται πρὸς αἰγιαλῷ ψαμμώδει. νῆσος δὲ ἐπῆν τῷ αἰγιαλῷ ἐρήμη· ταύτην δὲ πρόβλημα ποιεόμενοι, ὡρμίσθησαν· Δόμαι ὄνομα τῇ νήσῳ. ὕδωρ δὲ οὐκ ἦν ἐν τῷ αἰγιαλῷ· ἀλλὰ προελθόντες ἐς τὴν μεσόγαιαν ὅσον εἴκοσι σταδίους, ἐπιτυγχάνουσιν ὕδατι καλῷ. τῇ δὲ ὑστεραίῃ ἐς νύκτα αὐτοῖς ὁ πλόος γίνεται ἐς Σάραγγα σταδίους τριηκοσίους, καὶ ὁρμίζονται πρὸς αἰγιαλῷ

A etesiæ siue anniuersarij venti spirare desierant (qui quidem per integram æstatem ex mari in terram flantes nauigationem impediunt) oram soluerunt, archonte Athenis Cephisodoro, XX die mensis Augusti quemadmodum Athenienses computant: vt verò Macedonea & Asiatici, vndecimo ex quo Alexander regnabat anno. Sacrificauit autẽ & Nearchus antequam nauigationem susciperet Ioui seruatori, ludósque gymnicos edidit. Primo itaque die quum e portu soluissent, per fluuium Indum ad amplum quendam

B dam alueum appulerunt, cui Sturæ nomen est, distantem à portu stadiis circiter C. biduóque ibi commorati sunt. Tertio die inde mouentes, ad alium alueum XXX stadiis inde remotum peruenerunt, cuius aqua salsedinem maris referebat. mare enim in eam accedente æstu se ingerit, aquáque flumini permista etiam recedente æstu manet. Caumana is locus dicitur. Inde XX stadia prouecti ad Coreatim secundo flumine peruenerunt.

C Hinc rursum mouentes non procul nauigarunt: scopulum conspicati ea parte qua Indus in mare fertur, & fluctus littori illidebantur, littúsque ipsum asperum erat. Cæterùm qua scopulus mollior videbatur, fossa quinque stadiorum perducta, naues traduxerunt æstu marino accedente. Inde stadia CL emensi in Crocala arenosam insulam peruenerunt, ibique alterum diem commorati sunt. Vicina huic insulæ loca incolunt Arabij Indica gens, quorum etiam in maiori opere mentionem feci: quódque

D id nominis à flumine Arabio acceperint, qui per ipsorum regionem fluens in mare fertur, eorúmque fines ab Oritarum finibus diuidit. Ex Crocalis, ad dextram habentes montem Irum: ad sinistram vero insulam *vadosam, vlterius nauigarunt. hæc insula ad littus extenta, angustum sinum efficit: hunc emensi ad tranquillum portum delati sunt. qui quòd amplus simul & pulcher esset, placuit Nearcho vt Alexandri portus appellaretur. Contra portus fauces insula quædam adiacet, duo inde stadia distans, cui Biba-

E cta nomen est: omnis verò adiacens regio Sangada dicitur. hæc insula mari opposita suapte natura portum efficit. hic ingentes continuíque venti spirabant. Nearchus veritus ne qua barbarorum manus collecta castra diriperet, lapideo muro locum cingit, & XXIIII dies ibi moratus est: dicítque milites per id tempus mures marinos cœpisse, & ostrea, quæ Solenas vocant, inusitatæ magnitudinis, si cum nostri maris ostreis conferantur. Aquam etiam salsam potasse narrat.

F Sedato autem vento, vela fecerunt, ac stadia circiter LX progressi, in sabulosũ littus appulerunt. Insula adiacebat littori deserta: hæc suo obiectu portum ipsis efficiebat: Doma nomen insulæ erat. Qúumque in littore aquam non haberent: in planiora loca ad viginti circiter stadia progressi dulcem aquam repererunt. Postridie quum ad vesperum vsque nauigassent, in Saranga, CCC inde stadia, ad littus appule-

Ver. cod. post ποιέει habet καὶ ἀγῶνα.

Fac. Haliteneā.

runt. Ibi aqua octo fermè à littore stadia aberat. Illinc repetita nauigatione, ad Sacala locum desertum appulsi sunt. Inde transnauigatis duobus scopulis adeo inter se propinquis vt palmulæ remorum vtrinque cautes stringerent, emensi stadia CCC in Morontobaria constiterunt. Ibi portus est amplissimus & rotundus, ac profundus, minimèque procellosus. Cæterùm faucea eius angustæ. hunc patria lingua Portum fœminarum vocabant: quòd mulier quædam prima illi loco imperarit. Traiectis scopulis, in mare maiores vndas voluens petuenerunt. Cæterùm scopulos transisse res magna videbatur. ita in posterum diem nauigarunt, insulam quādam à sinistra pelago obiectam habentes, quæ quidem ita propinqua littori erat, vt exiguus alueus inter insulam & littus medius esse videretur. LXX in vniuersum stadiorū ea nauigatio fuerat. Multæ erant densæque in littore arbores, insulàque ipsa variis syluis vmbrosa. Sub lucem per angusta quædam loca ex ea insula nauigarunt. neque enim adhuc æstu marino vndæ excreuerāt: continuatáque nauigatione ad CXX stadia, apud fauces Arabij amnis constiterunt. & portum quidem ibi amplum & commodum nacti sunt: aquam verò potui ineptā, quòd per Arabij ostia mare se ingerat. Itaque LX stadia aduerso amne profecti ad lacum deuenerunt: atque inde assumta aqua reuersi sunt. Insula apud portum est eminens ac vasta. circa hanc ostreorum atque omnis generis piscium piscatus erat. Atque huc quidem vsque Arabiorum regio protēditur: qui extremi Indorum has oras habitant: vlteriora Oritæ tenent. Ab ostio itaque Arabij digressi, Oritarum regionem prænauigantes, ad Pagala CC stadiis emensis appulerunt, & ad rupem (nam ancoras vadum admittebat) substiterunt. Nautæ itaque dum naues in salo ancoris nituntur, egressi, aquā attulerunt. Postridie inde digressi, & CCC stadiis emensis sub vesperum in Cabana perueniunt, classémque ad littus desertum locant, & quia littus scopulosum erat, in salo ancoras iaciunt. Post hanc nauigationem quum ingens ventorum vis classi incumberet, duæ naues oblongæ & actuaria vna perierunt: viri natatu euaserunt. neque enim procul à terra aberāt. Inde sub mediam noctem digressi ad Cocala, CC stadiis confectis, sub littus constiterunt. ac naues quidē in salo ancoris nitebantur. Nearchus milite in terram exposito ibi castra posuit. Siquidem multo nauigationis labore defatigati, quietem petebant. Castra vallo aduersus barbarorum incursum munit. Hoc in loco Leonnatus, cui Oritarum res Alexander commiserat, magno prælio Oritas vicit, & quotquot sese Oritis coniunxerant: cæsis VI M, ducibúsque eorum omnibus: à Leonnati partibus, equitibus XV: peditibus non multis, & Apollophane Gadrosiorum satrapa, desideratis. Sed hæc in alia historia à nobis conscripta sunt: eáque de causa Leonna-

A καὶ ὕδωρ ἦν ἀπὸ τοῦ αἰγιαλοῦ ὅσον ὀκτὼ σταδίους. ἔνθεν δὲ πλώσαντες, ὁρμίζονται ἐν Σακάλοισι, τόπῳ ἐρήμῳ. καὶ δὴ ἐκπλώσαντες σκοπέλους δύο, οὕτω τι ἀλλήλοις πελάζοντας ὥστε τοὺς ταρσοὺς τῶν νεῶν ἅπτεσθαι ἔνθεν καὶ ἔνθεν τῶν πετρέων, καθορμίζονται ἐν Μοροντοβάροις, σταδίους διελθόντες ἐς τριηκοσίους. ὁ δὲ λιμὴν μέγας καὶ εὔκυκλος, καὶ βαθὺς, καὶ ἄκλυστος· ὁ δὲ ἔσπλους ἐς αὐτὸν, στεινός. τοῦτον τῇ γλώσσῃ τῇ ἐπιχωρίῃ Γυναικῶν λιμένα ἐκάλεον, ὅτι γυνὴ τοῦ χώρου τούτου πρώτη ἐπῆρξεν. ὡς δὲ διὰ τῶν σκοπέλων B διεξέπλεον, κύμασί τε μεγάλοισιν ἐνέκυρσαν, καὶ τῇ θαλάσσῃ ῥοώδει. ἀλλὰ ἐκπεριπλῶσαι γὰρ ὑπὲρ τοὺς σκοπέλους, μέγα ἔργον ἐφαίνετο. ἐς δὲ τὴν ὑστεραίην ἔπλεον, νῆσον ἐς ἀριστερὰ ἔχοντες πρὸ τοῦ πελάγεος, οὕτω τι τῷ αἰγιαλῷ συναφέα, ὥστε εἰκάσαι ἂν διώρυχα εἶναι τὸ μέσον τοῦ τε αἰγιαλοῦ καὶ τῆς νήσου. στάδιοι οἱ πάντες ἑβδομήκοντα τοῦ διέκπλου. καὶ ἐπὶ τοῦ αἰγιαλοῦ δένδρεα ἦν πολλὰ καὶ δασέα, καὶ ἡ νῆσος ὕλῃ παντοίῃ σύσκιος. ὑπὸ δὲ τὴν ἕω ἔπλεον ἔξω τῆς νήσου, κατὰ ῥηχίην στεινήν. ἔτι γὰρ ἀνέχωσις κατεῖ- C χε. πλώσαντες δὲ ἐς ἑκατὸν καὶ εἴκοσι σταδίους, ὁρμίζονται ἐν τῷ στόματι τοῦ Ἀράβιος ποταμοῦ. καὶ λιμὴν μέγας καὶ καλὸς πρὸς τῷ στόματι· ὕδωρ δὲ οὐκ ἦν πότιμον. τοῦ γὰρ Ἀράβιος αἱ ἐκβολαὶ ἀναμεμιγμέναι τῷ πόντῳ ἦσαν. ἀλλὰ τεσσαράκοντα σταδίους ἐς τὸ ἄνω προχωρήσαντες, λάκκῳ ἐπιτυγχάνουσι καὶ ἔνθεν ὑδρευσάμενοι, ὀπίσω ἀπενόστησαν. νῆσος δὲ ἐπὶ τῷ λιμένι ὑψηλὴ καὶ ἐρήμη· καὶ περὶ ταύτην ὀστρέων τε καὶ ἰχθύων παντοδαπῶν θήρη. μέχρι μὲν τοῦδε Ἀράβιες, ἔσχατοι Ἰνδῶν, ταύτην ᾠκισμένοι· D τὰ δὲ ἀπὸ τοῦδε Ὠρεῖται ἐπεῖχον. ὁρμηθέντες δὲ ἐκ τῶν ἐκβολῶν τοῦ Ἀράβιος, παρέπλεον τὴν Ὠρειτέων τὴν χώρην· καὶ ὁρμίζονται ἐν Παγάλοισι, πλώσαντες σταδίους ἐς διηκοσίους, πρὸς ῥηχίῃ· ἀλλὰ ἀγκύρῃσι γὰρ ἐπιβολέες ἦν ὁ χῶρος. τὰ μὲν οὖν πληρώματα ἀποσάλευον ἐν τῇσι νηυσίν· οἱ δὲ ἐφ' ὕδωρ ἐκβάντες ὑδρεύοντο. τῇ δ' ὑστεραίῃ ἀναχθέντες ἅμα ἡμέρῃ, καὶ πλώσαντες σταδίους ἐς τριηκοσίους, κατάγονται ἑσπέρης ἐς Κάβανα, καὶ ὁρμίζονται πρὸς αἰγιαλῷ ἐρήμῳ. καὶ ἐνταῦθα ῥηχίη τρηχέη ἦν, καὶ ἐπὶ τῷδε E μετεώρους τὰς νέας ὥρμισαν. κατὰ τοῦτον τὸν πλόον πνεῦμα ὑπολαμβάνει τὰς νέας μέγα ἐκ πόντου. καὶ νέες δύο μακραὶ διαφθείρονται ἐν τῷ πλόῳ, καὶ κέρκουρος. οἱ δὲ ἄνθρωποι σώζονται ἀπονηξάμενοι, ὅτι οὐ πόρρω τῆς γῆς ὁ πλόος ἐγένετο. ἀμφὶ δὲ μέσας νύκτας ἀναχθέντες πλέουσιν ἔστε ἐπὶ Κώκαλα· τοῦ αἰγιαλοῦ, ἔνθεν ὡρμήθησαν, ἀπεῖχε σταδίους διηκοσίους. καὶ αἱ μὲν νῆες σαλεύουσαι ὥρμεον. τὰ πληρώματα δὲ ἐκβιβάσας Νέαρχος πρὸς τῇ γῇ ηὐλίσθη, ὅτι ἐπὶ πολλὸν τεταλαιπωρηκότες ἐν τῇ θαλάσσῃ, F ἀναπαύσασθαι ἐπόθεον. στρατόπεδον δὲ περιεβάλλετο, τῶν βαρβάρων τῆς φυλακῆς ἕνεκα. ἐν τούτῳ τῷ χώρῳ Λεοννάτος, ὅτῳ τὰ Ὠρειτῶν ἐξ Ἀλεξάνδρου ἐπιτέτραπτο, μάχῃ μεγάλῃ νικᾷ Ὠρείτας τε καὶ ὅσοι Ὠρείταις συνεπελάβοντο τοῦ ἔργου. καὶ κτείνει αὐτῶν ἑξακισχιλίους, καὶ τοὺς ἡγεμόνας πάντας. τῶν δὲ σὺν Λεοννάτῳ ἱππέες μὲν ἀποθνήσκουσι πεντεκαίδεκα· τῶν δὲ πεζῶν ἄλλοι τε οὐ πολλοὶ καὶ Ἀπολλοφάνης ὁ Γαδρωσίων σατράπης. ταῦτα μὲν δὴ ἐν τῇ ἄλλῃ ξυγγραφῇ ἀναγέγραπται, καὶ ὅπως Λεοννάτος ἐπὶ τῷδε

ἐστεφανώθη πρὸς Ἀλεξάνδρου χρυσῷ στεφάνῳ, ἐν Μακεδόσιν. ἐνταῦθα σῖτος ἦν νενημένος κατὰ πρόσταγμα Ἀλεξάνδρου, ἐς ἐπισιτισμὸν τῷ στρατῷ. καὶ ἐμβάλλονται σιτία ἡμερέων δέκα ἐς τὰς νέας. καὶ τῶν νεῶν ὅσαι πεπονήκεσαν κατὰ τὸν πλόον μέχρι τοῦδε, ἐπεσκεύασαν. καὶ τῶν ναυτέων ὅσοι ἐν τῷ ἔργῳ βλακεύειν ἐφαίνοντο Νεάρχῳ, τούτους μὲν πεζῇ ἄγειν Λεοννάτῳ ἔδωκεν· αὐτὸς δὲ ἀπὸ τῆς σὺν Λεοννάτῳ στρατιωτέων συμπληροῖ τὸ ναυτικόν. ἐνθένδε ὁρμηθέντες ἔπλεον ἀκραεί· καὶ διελθόντες σταδίους ἐς πεντακοσίους, ὁρμίζοντο πρὸς ποταμῷ χειμάρρῳ· Τόμηρος ὄνομα ἦν τῷ ποταμῷ. καὶ λίμνη ἦν ἐπὶ τῇς ἐκβολαῖς τοῦ ποταμοῦ. τὰ δὲ βράχεα τὰ πρὸς τῷ αἰγιαλῷ ἐπῴκεον ἄνθρωποι ἐν καλύβαις πνιγηραῖς. καὶ οὗτοι ὡς προσπλέοντας εἶδον, ἐθάμβησάν τε, καὶ παρατείναντες σφᾶς παρὰ τὸν αἰγιαλὸν, ἐτάχθησαν ὡς ἀπομαχούμενοι πρὸς τοὺς ἐκβαίνοντας. λόγχας δὲ ἐφόρεον παχέας, μέγεθος ὡς ἑξαπήχεας. ἀκωκὴ δὲ οὐκ ἐπῆν σιδηρέη, ἀλλὰ τὸ ὀξὺ αὐτῇσι πεπυρακτωμένον τὸ αὐτὸ ἐποίεε. πλῆθος δὲ ἦσαν ὡς ἑξακόσιοι. καὶ τούτους Νέαρχος ὡς ὑπομένοντάς τε καὶ παρατεταγμένους κατεῖδε, τὰς μὲν νέας ἀνακωχεύειν κελεύει ἐντὸς βέλεος, ὡς τὰ τοξεύματα ἐς τὴν γῆν ἀπ' αὐτέων ἐξικνέεσθαι. αἱ γὰρ τῶν βαρβάρων λόγχαι παχέαι φαινόμεναι, ἀγχέμαχοι μὲν, ἄφοβοι δὲ ἐς τὸ ἀκοντίζεσθαι ἦσαν. αὐτὸς δὲ τῶν στρατιωτέων ὅσοι αὐτοί τε κουφότατοι καὶ κουφότατα ὡπλισμένοι, τοῦ τε νέειν δαημονέστατοι, τούτους δὲ ἐκνήξασθαι κελεύει ἀπὸ ξυνθήματος. πρόσταγμα δὲ σφίσιν ἦν, ὅπως τις ἐκνηξάμενος σταίη ἐν τῷ ὕδατι, προσμένειν τὸν παραστάτην οἱ ἐσόμενον· μηδὲ ἐμβάλλειν πρόσθεν πρὸς τοὺς βαρβάρους, πρὶν ἐπὶ τριῶν ἐς βάθος ταχθῆναι τὴν φάλαγγα· τότε δὲ δρόμῳ ἤδη ἰέναι ἐπαλαλάξαντας. ἅμα δὲ ἐρρίπτεον ἑαυτοὺς οἱ ἐπὶ τῷδε τεταγμένοι ἐκ τῶν νεῶν ἐς τὸν πόντον, καὶ ἐνήχοντο ὀξέως, καὶ ἵσταντο ἐν κόσμῳ. καὶ φάλαγγα ἐκ σφῶν ποιησάμενοι, δρόμῳ ἐπῄεσαν αὐτοί τε ἀλαλάζοντες τῷ Ἐνυαλίῳ, καὶ οἱ ἐπὶ τῶν νεῶν ξυνεπηχέοντες· τοξεύματά τε καὶ ἀπὸ μηχανέων βέλεα ἐφέροντο ἐς τοὺς βαρβάρους. οἱ δὲ τήν τε λαμπρότητα τῶν ὅπλων ἐκπλαγέντες, καὶ τῆς ἐφόδου τὴν ὀξύτητα, καὶ πρὸς τῶν τοξευμάτων τε καὶ τῶν ἄλλων βελέων βαλλόμενοι, οἷα δὴ ἡμίγυμνοι ἄνθρωποι, οὐδὲ ὀλίγον ἐς ἀλκὴν τραπέντες ἐγκλίνουσι. καὶ οἱ μὲν αὐτοῦ φεύγοντες ἀποθνήσκουσιν, οἱ δὲ καὶ ἁλίσκονται· ἔστι δὲ οἳ καὶ διέφυγον ἐς τὰ ὄρεα. ἦσαν δὲ οἱ ἁλόντες τά τε ἄλλα σώματα δασέες, καὶ τὰς κεφαλὰς καὶ τοὺς ὄνυχας θηριώδεες. τοῖς γὰρ δὴ ὄνυξιν ὅσα σιδήρῳ διαχρᾶσθαι ἐλέγοντο, καὶ τοὺς ἰχθύας τούτοισι διασχίζοντες κατεργάζεσθαι, καὶ τῶν ξύλων ὅσα μαλακώτερα· τὰ δὲ ἄλλα τοῖς λίθοισι τοῖσιν ὀξέσιν ἔκοπτον. σίδηρος γὰρ αὐτοῖσιν οὐκ ἦν. ἐσθῆτα δὲ ἐφόρεον δέρματα θήρεια· οἱ δὲ καὶ ἰχθύων τῶν μεγάλων τὰ παχέα. ἐνταῦθα νεωλκοῦσι τὰς νέας, καὶ ὅσαι πεπονηκυῖαι αὐτέων ἐπισκευάζουσι. τῇ δὲ ἕκτῃ ἡμέρῃ ἐστέλλοντο· καὶ πλώσαντες σταδίους ἐς τριηκοσίους, ἀφικνέονται ἐς χῶρον, ὃς δὴ ἔσχατος ἦν τῆς Ὠρειτῶν γῆς. Μάλανα τῷ χώρῳ ὄνομα. Ὠρεῖται δὲ ὅσοι ἄνω ἀπὸ θαλάσσης οἰκέουσιν, ἐσταλμένοι μὲν κατάπερ Ἰνδοί εἰσι, καὶ τὰ ἐς πόλεμον ὡσαύτως παρεσκευάδαται· γλῶσσα δὲ ἄλλη αὐτοῖσι καὶ ἄλλα νόμαια. μῆκος δὲ τοῦ παράπλου, παρὰ μὲν χώρην τὴν Ἀραβίων, ἐς χιλίους μάλιστα στα-

A tum aurea corona ab Alexandro ioter Macedones coronatum fuisse. Eo etiam loci frumentum ab Alexandro in commeatum exercitus procuratum erat. In decem itaque dies frumentum in naues inuehunt. Naues tempestate quassatas reficiunt. ex nautis qui segniores in opere esse videbantur, Nearchus peditatui quem Leoooatus ducebat adiunxit: peditésque in nautarum supplementum ex Leonnati copiis delegit. Inde secundo vento delati per quingenta stadia, ad fluuium quendam torrenti similem B peruenerunt: Tomerus fluuio oomen est. ad eius exitum stagnum erat: & circa vada littori propinqua homines angusta quædam tuguria incolebant: qui vt classem appellentē viderunt, insolitæ rei spectaculo attoniti, sese ad littus extenderūt, veluti pugnam cum exituris commissuri. Lanceas gerebāt crassas, VI cubitos longas. Cuspis ferrea non erat, sed igne tosta atque acuta. eraot hi circiter DC: quos vt Nearchus subsistere instructa acie vidit, classem ad littus intra teli C. iactum appelli imperat, ita vt tela è nauibus in terram pertingere possent. Crassæ enim barbarorum lanceæ ad pugnam cominus conferendam aptæ erant, eminus vero parū metuendæ videbantur. Tum ex militibus qui expeditissimi leuissiméq; armati essent, & nandi peritissimi, signo dato enatare iubet: mandatis additis vt prout quisque enatarit, in aqua subsistens socium expectet: neque prius in hostem tela iaciant, quàm triplici ordine acies instructa sit. tum cursim, clamoréque sublato in eos ferantur. D Confestim itaque qui ad hoc designati erant sese è nauibus in mare coniiciunt, celeritérque enatant. Deinde in ordinem redacti, instructa phalange, magnis clamoribus editis cursim barbaros petunt. At qui in nauibus erāt etiam acclamantes tela iaculáque è machinis in eos mittebant. Barbari armorū splendore, & insultus celeritate attoniti, quum iaculis ac telis vndique peterentur, vtpote seminudi, confestim non expectato conflictu in fugam vertuntur. Multi in ea fuga cæsi, E multi capti: nonnulli in montes fugerunt. Erant vero captiui crassis corporibus: capite & vnguibus ferinis: siquidem vnguibus loco ferri vti dicebantur, piscésque iis discindentes, ligna etiam molliora iis secabāt: ad duriora saxis acutis vtebantur: ferrum apud eos non erat. Ferarum, aut grandium piscium pellibus sese vestiebant. Nearchus hîc naues in littus subduci, quassatásque refici iubet. Sexto die nauigationem repetunt: F trecentisque stadiis emensis in locum quendam perueniunt, qui Oritarum regionis est vltimus: Malana eum locum vocant. Atqui Oritæ qui mediterranea loca incolunt, eodem habitu quo Indi vtuntur: eodémque modo armantur: lingua tamen atque institutis differunt. Longitudo huius nauigationis, ad Arabiorū oras, est stadiorū mille:

ab eo loco vnde soluerant: ad Oritarum regionem M D C. Porrò Indorum regione circumnauigatâ (neque enim vltra Oritas Indi sunt) Nearcho autore vmbræ non eadem ratione fiebant: sed vbi introrsus in mare meridiem versus procedebant, ibi ipsæ etiam vmbræ in meridiem vergebant. Quum verò sol medium cæli spatium occupat, nullæ iis in locis vmbræ conspiciuntur. Astra quoque, quæ antea sublimia cernebantur, aut iam planè non apparabant, aut depressa ad terram conspiciebantur. & iam occidere, iam oriri, quæ antea semper conspicua fuerant, videbantur. Et quidem hæc nō dissentanea vero mihi videtur quæ Nearchus scripsit. Siquidē in Syene AEgyptia tempore solstitij æstiui puteus quidam ostenditur, qui meridie nullā vmbram facit. In Meroe quoque eodem anni tempore nullæ vmbræ fiunt. Consentaneum igitur est; Indis qui meridionalem partē habitant idem accidere: præcipuè verò iuxta mare Indicum, quo magis id mare ad meridiem vergit. Atque hæc quidem hactenus.

Post Oritas, versus mediterraneam regionem Gadrosij habitant: quorum fines difficultet cum exercitu Alexander transijt, plurá que incommoda & damna accepit, quàm in tota reliqua expeditione. Ea in maiori opere à me conscripta sunt. Infra Gadrosos loca maritima accolunt ij quos Ichthyophagos vocant. eorū oras prætemauigarunt. quúmque primo die ad secundam vigiliam soluissent, L X inde stadiis ad Bagisara delati sunt. Portus iis in locis erat ad receptum classis commodus, pagúsque Pasira, L X stadiis à mari distās: accolæ eius Pasirei. Postridie quum maturius soluissent, rupem quandam longè in mari prominentem, altámque ac præruptam prætemauigant: desossíque puteis aquam quidem multam sed salsam nacti, illum quidem diem in ancoris substiterunt, quòd petrosum littus esset. postridie in Coltas venerunt, C C stadiis emensis. Inde rursum sub lucem mota classe, D C stadia progressi ad Calamas in pago quodam littori vicino constiterunt. Palmas ibi cum caricis viridibus repererunt. Insula centū à littore stadiis distans, Carmine dicta. Ibi Nearcho pagi illius incolæ hospitalitia munera offerunt, pecudes & pisces. Pecudum illarum carnes ait piscosas esse, quemadmodum & aues marinas, quòd & ipsæ pisces edant. Gramen enim ea regio non habet. At postridie C C stadia emensi ad littus appulerūt, pagúmque repererunt X X X stadiis à mari distantem. pago Cysa nomē erat: littori Carbis. Hoc loco paruulæ quædam cymbæ repertæ sunt, vtpote piscatorum minimè opulentorum. piscatores ipsos non repererunt. fugerant enim simulac naues appellentes viderant. Frumentum ibi nullum erat, idque exercitum deficere cœperat. Cæterùm capris in naues abductis recesserunt. Inde promontorium quoddam altum ad C L stadia in mare porrectum circumuecti, in portum minimè procellosum venerunt. Ibi & aqua erat, & piscatores

δίους, ἔνθενπερ ὡρμήθησαν· παρὰ δὲ τὴν Ὠρειτῶν γῆν, ἑξακόσιοι καὶ χίλιοι. παραπλεόντων δὲ τὴν Ἰνδῶν γῆν (τὸ ἐντεῦθεν γὰρ οὐκέτι Ἰνδοί εἰσι) λέγει Νέαρχος ὅτι αἱ σκιαὶ αὐτοῖσιν οὐ ταὐτὸ ἐποίεον· ἀλλὰ ὅπου μὲν ἐπὶ πολὺ τοῦ πόντου ὡς πρὸς μεσημβρίην προχωρήσειαν, αἱ δὲ καὶ αὐταὶ αἱ σκιαὶ πρὸς μεσημβρίην τετραμμέναι ἐφαίνοντο. ὁπότε δὲ τὸ μέσον τῆς ἡμέρης ἐπέχοι ὁ ἥλιος, ἤδη δὲ καὶ ἔρημα σκιῆς πάντα ὤφθη αὐτοῖσι. τῶν τε ἀστέρων ὅσους πρόσθεν μετεώρους κατεώρων, οἱ μὲν ἀφανέες πάντῃ ἦσαν· οἱ δὲ, πρὸς αὐτῇ τῇ γῇ ἐφαίνοντο. καταδύνοντές τε καὶ αὐτίκα ἀνατέλλοντες, οἱ πάλαι ἀειφανέες. καὶ ταῦτα οὐκ ἀπεικότα δοκέει μοι ἀναγράψαι Νέαρχος. ἐπεὶ καὶ ἐν Συήνῃ τῇ Αἰγυπτίῃ, ἐπεὰν τροπὰς ἄγῃ θέρεος ὥρη ὁ ἥλιος, φρέαρ ἀποδεδειγμένον ἐστὶ, καὶ τοῦτο ἄσκιον ἐν μεσημβρίῃ φαίνεται· ἐν Μερόῃ δὲ πάντα ἄσκια τῇ αὐτῇ ὥρῃ· εἰκὸς ὦν καὶ ἐν Ἰνδοῖσιν, ἅτε πρὸς μεσημβρίην ᾠκισμένοις, τὰ αὐτὰ δὴ πάθεα ἐπέχειν. καὶ μάλιστα δὴ κατὰ τὸν πόντον τὸν Ἰνδικὸν, ὅσῳ μᾶλλον αὐτοῖσιν ἡ θάλασσα πρὸς μεσημβρίην κέκλιται. Ταῦτα μὲν δὴ ὧδε ἐχέτω.

Ἐπὶ δὲ Ὠρείτῃσι κατὰ μὲν μεσογαίην Γαδρώσιοι ἐπεῖχον. ὧν τὴν χώρην χαλεπῶς διεξῆλθεν ἅμα τῇ στρατιῇ Ἀλέξανδρος. καὶ κακὰ τοσαῦτα ἔπαθεν, ὅσα οὐδὲ τὰ σύμπαντα τῆς συμπάσης στρατηλασίης. καὶ ταῦτά μοι ἐν τῇ μέζονι συγγραφῇ ἀναγέγραπται. κάτω δὲ Γαδρωσίων, παρὰ τὴν θάλασσαν αὐτὴν, οἱ Ἰχθυοφάγοι καλεόμενοι οἰκοῦσι. παρὰ τούτων τὴν γῆν ἔπλεον, τῇ μὲν πρώτῃ ἡμέρῃ περὶ τὴν δευτέρην φυλακὴν ἀναχθέντες, κατάιρουσιν ἐς Βαγίσαρα· στάδιοι δὲ τοῦ παράπλου ἑξακόσιοι. λιμήν τέ ἐστιν αὐτόθι εὔορμος, καὶ κώμη Πασιρὰ, ἀπέχουσα ἀπὸ θαλάσσης ἑξήκοντα σταδίους. καὶ οἱ πρόσοικοι αὐτῆς Πασιρέες. ἐς δὲ τὴν ὑστεραίαν πρωΐτερον τῆς ὥρης ἀναχθέντες, περιπλέουσιν ἄκρην ἐπὶ πολύ τε ἀνέχουσαν ἐς τὸν πόντον, καὶ αὐτὴν ὑψηλὴν καὶ κρημνώδεα· φρέατα δὲ ὀρύξαντες, ὕδωρ οὐκ ὀλίγον καὶ πονηρὸν ἀρυσάμενοι, ταύτῃ μὲν τῇ ἡμέρῃ ἐπὶ ἀγκυρέων ὥρμεον, ὅτι ῥηχίη κατὰ τὸν αἰγιαλὸν ἀνεῖχεν. ἐς δὲ τὴν ὑστεραίην κατάγουσιν ἐς Κόλτα, σταδίους ἐλθόντες διηκοσίους. ἔνθεν δὲ ἕωθεν πλώσαντες σταδίους ἑξακοσίους, ἐν Καλάμοισιν ὁρμίζονται, κώμη πρὸς τῷ αἰγιαλῷ· φοίνικες δὲ [illegible] ὀλίγοι πεφύκασιν, καὶ βάλανοι ἐπ' αὐτοῖσι χλωραὶ ἐπῆσαν. καὶ νῆσος ὡς ἑκατὸν σταδίους ἀπὸ τοῦ αἰγιαλοῦ ἀπέχουσα, Καρνίνη οὔνομα. ἐνταῦθα ξένια Νεάρχῳ προσφέρουσιν οἱ κωμῆται, πρόβατα καὶ ἰχθύας. καὶ τῶν προβάτων τὰ κρέα λέγει ὅτι ἦν ἰχθυώδεα, ὡς τὰ τῶν ὀρνίθων τῶν πελαγίων, ὅτι καὶ αὐτὰ ἰχθύας σιτέεται. πόη γὰρ οὐκ ἔνι ἐν τῇ χώρῃ. ἀλλὰ τῇ ὑστεραίῃ πλώσαντες ἐς σταδίους διηκοσίους, ὁρμίζονται πρὸς αἰγιαλῷ καὶ κώμῃ ἀπὸ θαλάσσης ἐς σταδίους τριήκοντα ἀπεχούσῃ. ἡ μὲν κώμη Κύσα ἐκαλέετο· Καρβὶς δὲ τῷ αἰγιαλῷ ὄνομα ἦν. ἐνταῦθα πλοίοισιν ἐπιτυγχάνουσι σμικροῖσιν, οἷα ἁλιέων εἶναι πλοῖα οὐκ εὐδαιμόνων. αὐτοὺς δὲ οὐ καταλαμβάνουσιν· ἀλλ' ἔφυγον γὰρ καθορμιζομένας ἰδόντες τὰς νέας. σῖτός τε αὐτόθι οὐκ ἐνῆν, καὶ ὑπολελοίπει τὴν στρατιὴν ὁ πολλός· ἀλλὰ αἶγας ἐμβαλλόμενοι ἐς τὰς νέας, οὕτω δὴ ἀπέπλεον. καὶ περιπλώσαντες ἄκρην ὑψηλὴν, ὅσον πεντήκοντα καὶ ἑκατὸν σταδίους ἀνέχουσαν ἐς τὸν πόντον, κατάγονται ἐν λιμένι ἀκλύστῳ. καὶ ὕδωρ αὐτόθι ἦν, καὶ ἁλιέες

ᾤκεον· Μόσαρνα ὄνομα ἦν τῷ λιμένι. ἔνθεν δὲ καὶ ἡγεμόνα τοῦ πλόου λέγει Νέαρχος ὅτι συνέπλευσεν αὐτοῖσιν, Ὑδράκης ὄνομα, Γαδρώσιος. ὑπέστη δὲ Ὑδράκης κατάξειν αὐτοὺς μέχρι Καρμανίης. τὰ δὲ ἀπὸ τοῦδε οὐκέτι χαλεπὰ ἦν, ἀλλὰ μᾶλλόν τι ὀνομαζόμενα, ἔστε ἐπὶ τὸν κόλπον τὸν Περσικόν. ἐκ δὲ Μοσάρνων νυκτὸς ἐπάραντες, πλώουσι σταδίους ἑπτακοσίους καὶ πεντήκοντα, ἐς Βάλωμον αἰγιαλόν. ἔνθεν δὲ ἐς Βάρνα κώμην, σταδίους τετρακοσίους, ἵνα φοίνικές τε πολλοὶ ἐνῆσαν, καὶ κῆπος. καὶ ἐν τῷ κήπῳ μυρσῖναι ἐπεφύκεσαν, καὶ ἄλλα ἄνθεα, ἀφ' ὅτων στεφανώματα τοῖσι κωμήτῃσιν ἐπλέκοντο. ἐνταῦθα πρῶτον δένδρεά τε εἶδον ἥμερα, καὶ ἀνθρώπους οὐ πάντῃ θηριώδεας ἐποικέοντας. ἐνθένδε ἐς διηκοσίους σταδίους περιπλώσαντες, κατάγονται ἐς Δενδρώβοσα· καὶ αἱ νέες ἐπ' ἀγκυρέων ἐσάλευσαν. ἐνθένδε ἀμφὶ μέσας νύκτας ἄραντες ἐς Κώφαντα λιμένα ἀφίκοντο, τετρακοσίους μάλιστα σταδίους διεκπλώσαντες. ἐνταῦθα ἁλιέες τε ᾤκεον, καὶ πλοῖα αὐτοῖσιν ἦν μικρὰ καὶ πονηρά. καὶ τὰς κώπας οὐ κατὰ σκαλμὸν ἤρεσσον (ὡς ὁ Ἑλλήνων νόμος) ἀλλ' ὥσπερ ποταμοῦ τὸ ὕδωρ ἐπιβάλλοντες ἔνθεν καὶ ἔνθεν, κατάπερ οἱ σκάπτοντες τὴν γῆν. ὕδωρ δὲ πολύ τε ἦν ἐν τῷ λιμένι, καὶ καθαρόν. περὶ δὲ πρώτην φυλακὴν ἄραντες, κατάγονται ἐς Κύιζα, ἐς ὀκτακοσίους σταδίους διεκπλώσαντες· ἵνα αἰγιαλός τε ἔρημος ἦν, καὶ ῥηχίη. αὐτοὶ ὦν ἐπ' ἀγκυρέων ὥρμεον, καὶ κατὰ ναῦν τι ἐδειπνοποιέοντο. ἐνθένδε διεκπλώσαντες σταδίους πεντακοσίους, ἀπίκοντο ἔς τινα πόλιν μικρὴν οἰκεομένην ἐπὶ γηλόφου, οὐ πόρρω τοῦ αἰγιαλοῦ. καὶ Νέαρχος ἐπιφρασθεὶς ὅτι σπείρεσθαι τὴν χώρην εἰκὸς, λέγει πρὸς Ἀρχίην (ὃς ἦν Ἀναξιδότου μὲν παῖς, Πελλαῖος, συνέπλει δὲ Νεάρχῳ, τῶν ἐν αἴνῃ ὢν Μακεδόνων) πρὸς τοῦτον λέγει, ὅτι καταληπτέον σφίσιν εἴη τὸ χωρίον· ἑκόντας τε γὰρ οὐκ ἂν οἴεσθαι δοῦναι τῇ στρατιῇ σιτία· βίῃ τε οὐχ οἷόν τε εἶναι ἐξαιρέειν, πολιορκίης δὲ καὶ τριβῆς δεήσειν· σφᾶς δὲ ἐπιλελοιπέναι τὰ σιτία· ὅτι δὲ ἡ γῆ σιτοφόρος, τῇ καλάμῃ τεκμηριοῦσθαι, ἥντινα οὐ πόρρω τοῦ αἰγιαλοῦ ἀφεώρων βαθέην. ταῦτα ἐπεὶ σφίσιν ἐδόκεε, τὰς μὲν ἄλλας νέας κελεύει παραρτέεσθαι ὡς ἐς πλόον. καὶ ὁ Ἀρχίης αὐτῷ ἐξηρτύετο τὰ ἐς τὸν πλόον. αὐτὸς δὲ ὑπολειφθεὶς μετὰ μιῆς νεὸς, ἐπὶ θέαν δῆθεν τῆς πόλιος ᾔει. προσάγοντι δὲ αὐτῷ πρὸς τὰ τείχεα φιλίως, ξείνια ἔφερον ἐκ τῆς πόλιος, θύννους τε ἐν κριβάνοισιν ὀπτοὺς (οὗτοι γὰρ ἔσχατοι τῶν Ἰχθυοφάγων οἰκέοντες πρῶτοι αὐτοῖσιν ὤφθησαν, οὐκ ὠμοφαγέοντες) καὶ πέμματα ὀλίγα, καὶ βαλάνους τῶν φοινίκων. ὁ δὲ ταῦτα μὲν ἀσμένως δέκεσθαι ἔφη, ἐθέλειν δὲ θηήσασθαι τὴν πόλιν· οἱ δὲ εἴων παρελθεῖν. ὡς δὲ εἴσω πυλέων παρῆλθε, δύο μὲν τῶν τοξοτέων κατέχειν κελεύει τὴν πυλίδα. αὐτὸς δὲ μετὰ δύο ἄλλων, καὶ τοῦ ἑρμηνέως, ἐπὶ τὸ τεῖχος τὸ ταύτῃ ἀνελθὼν, ἐσήμηνε τοῖς ἀμφὶ τὸν Ἀρχίην ὅπως συνέκειτο· τὸν μὲν ἂν σημῆναι, τὸν δὲ συμβαλόντα ποιέειν τὸ τεταγμένον. ἰδόντες δὲ τὸ σημήϊον οἱ Μακεδόνες, ἐπώκελλόν τε κατὰ τάχος τὰς νέας, καὶ ἐξεπήδων σπουδῇ ἐς τὴν θάλασσαν. οἱ δὲ βάρβαροι ἐκπλαγέντες τοῖς γινομένοις, ἐπὶ τὰ ὅπλα ἔθεον. ὁ δὲ ἑρμηνεὺς ὁ σὺν Νεάρχῳ ἐκή-

A habitabant: Mosarna portui nomen erat. Hinc scribit Nearchus ducem nauigationis, Hydracem nomine, Gadrusinm, vnà cum ipsis nauigasse: pollicitúmque esse se illos in Carmaniam delaturum. Omnis hic ad sinum Persicum tractus non ita difficilis nauigatu est: multo tamen priore celebrior. Mota ex Mosarnis per noctem classe, DCCL stadis emensi ad Balomum littus delati sunt: atque inde in Barna vicum, stadiis abinde CCCC, in quo frequentes palmæ erant, & hortus. In horto myrti nasce-
B bantur, variique flores, è quibus paganę corollas texebant. Hoc primùm in loco arbores cultas, hominésque non omnino feros repererunt. Inde CC stadia prouecti Dendrobosam appulerũt, naues ibi in salo substiterunt. Hinc sub mediam noctem soluentes in Cophantem portum peruenerunt, CCCC circiter stadia emensi. Hic & piscatores degebant, paruisque & vilibus scaphis vtebantur, & remis non per scalmos dispositis (vt Græcorum mos est) remigabant: sed
C hinc atque hinc flumini incumbentes, aquã fodere videbantur. In hac insula aquam & multam & puram inuenerunt. Inde ad primam noctis vigiliã soluentes ad Cyiza peruenerunt, DCCC stadia emensi: quĩmque littus desertnm ac scopulosum esset, iactis in salo ancoris substiterunt, atque in nauibus corpora curarunt. Inde prouecti ad quingenta stadia, in paruum quoddam oppidum venerunt, in colle non procul à littore situm. Nearchus verisimile ratus eam regionem cultam esse, Archiæ Anaxidoti
D filio, Pellæo, qui inter Macedones celebris, cum Nearcho nauigarat, ait, videri sibi oppidum occupãdũ esse. Neque enim oppidanos sua sponte frumenta exercitui daturos: vi autem capi non posse: diuturna enim obsidione opus fore. Se verò iam frumẽtis destitui. Frugiferam autem regionem esse inde colligi, quòd densos culmos non procul à littore vidisset. Quum itaque id consilium eis probaretur: reliquas quidem naues, veluti ad nauigationẽ instrui iubet, & Archiæ
E eius rei negotio dato, ipse cum vna naue ad specnlandum oppidum processit. Quũmque amicè ad muros appelleret, oppidani hospitalitatis ergò dona, thunnos nimirum in clibano tostos (hi enim extremi Ichthyophagorum erant, neque crudis piscibus vt priores illi vescebantur) aliáque nonnulla bellaria & palmarum caricas adferebant. Quæ quidem Nearchus se libenter accipere dixit: cupere verò vrbem visere: quod quum nec illi recusarent, quum iam portas ingressus
F esset, duos sagittarios ad custodiam portæ relinquit: Ipse, cum aliis duobus & interprete in murum qui ab ea parte erat conscendens, Archiæ signum dat, quemadmodum inter eos conuenerat: vt hic quidem signũ ederet, ille statim intellecta re id quod statutum erat faceret. Macedones conspecto signo cõfestim naues ad murũ applicãt, summãq; celeritate in mare prosiliũt. Barbari hisce rebus perculsi ad arma cõfugiũt. Interpres verò qui Nearcho aderat proclama-

batur frumentum exercitui darent, si saluam vrbem vellent. Negabant illi primò sibi frumentum esse, simulque ad muros conuolabant. Cæterùm à sagittariis qui Nearcho aderant, telis ex edito loco in eos missis, facilè repulsi sunt. Postquam verò captam iam esse vrbem senserunt, ac direptioni proximam, tum demum Nearcho supplices facti, vt omni frumento quod in vrbe esset accepto discedat, oppidoque parcat, orant. Nearchus Archiam portas & murũ occupare iubet: ipse alios per vrbem mittit qui explorent an citra fraudem quicquid frumenti haberent ostendissent. Atque illi quidem multam ex tostis piscibus farinam ostenderunt: frumenti verò atque hordei parum. Siquidem farina piscium pro frumento, panibus verò pro opsonio vtebãtur. Postquam verò omne frumentum ostenderunt, tanto atque exercitui sufficeret accepto, inde processerunt ad rupem quam indigenæ Soli sacram Bagiam appellant. Inde sub mediam noctem soluentes mille stadiis emensis in Talmena tutum à ventis portum venerunt. Hinc in Canasida vrbem desertam CCCC stadiis inde distantem. vbi puteum quendam effossum repererunt, cui palmæ agrestes adnatæ erant. harum summa capita præcisa ederunt. Iam enim frumentum exercitui deerat. Vrgente itaque fame totum illum diem & noctem nauigarunt, & ad littus desertum appelluntur. Nearchus veritus ne si in terram descenderent, præ desperatione naues desererent, in salo ancoras iaci iubet. Inde soluentes in Canatem venerunt, stadiis DCC emensis. Inde, quòd littus esset vadosum, digressi, DCCC stadiis confectis ad Trœsos appulerunt. Ad littus pagi quidam erant exigui atque inopes. Incolæ domos suas deseruerant. Pauculum ibi frumenti & carycarum ex palmis nacti sunt. Camelis septem qui relicti fuerant cæsis, carnes eorum vorarunt. Sub lucem repetita nauigatione, stadiis CCC emensis in Dagasira peruenerunt. quem locum pauci quidam pastores incolebant. Inde soluentes integram noctem & diem nulla interposita mora nauigarunt: stadiisque MC emensis, fines Ichthyophagorum enauigarunt, magna rerum necessariarum penuria pressi. Neq; verò ad terram appulerunt, erãt enim frequentes ad littus scopuli, sed iactis in salo ancoris substiterunt. Longitudo oræ Ichthyophagorum hac nauigatione emensa, est stadiorum X M. Ichthyophagi verò dicuntur à piscium esu. Pauci ex iis piscatui student. pauci enim scaphas habent, aut artem piscandi norunt: sed maximam partem recedente æstu marino captant. Nonnulli etiam retia conficiunt, tantæ magnitudinis vt ad duo stadia pertingant. Ea ex palmarum libris texunt, torquentes librum instar lini. Quum verò mare recedit, terrámque deserit, vbi illa sicca relinquitur, vacua plerunque piscibus est: sed vbi terra profundiori aliquo sinu aquam retinet, ibi magnam piscium copiam reperiunt. Ex his plerique minores, alij etiam maiores sunt.

A ρυαι τε σῖτον διδόναι τῇ στρατιῇ, εἰ σώαν ἐθέλουσι ἔχειν τὴν πόλιν· οἱ δὲ ἠρνέοντο εἶναι σφίσι. καὶ ἅμα προσέβαλλον τῷ τείχει. ἀλλὰ ἀνέστελλον αὐτοὺς οἱ τοξόται οἱ ἀμφὶ τὸν Νέαρχον, ἐξ ὑπερδεξίου τοξεύοντες. ὡς δὲ ἔμαθον ἐχομένην τε ἤδη καὶ ὅσον οὔπω ἀνδραποδισθησομένην σφίσι τὴν πόλιν, τότε δὴ ἐδέοντο τοῦ Νεάρχου, τὸν μὲν σῖτον ὅσπερ ἦν αὐτοῖσι λαβόντα ἀπάγειν, τὴν πόλιν δὲ μὴ διαφθεῖραι. Νέαρχος δὲ τὸν μὲν Ἀρχίην κελεύει καταλαβεῖν τὰς πύλας, καὶ τὸ κατ' αὐτὰς τεῖχος· αὐτὸς δὲ συμπέμπει τοὺς κατοψομένους τὸν σῖτον, εἰ ἀδόλως δεικνύουσιν. οἱ δὲ, τὸ μὲν ἀ- B πὸ τῶν ἰχθύων τῶν ὀπτῶν ἀληλεσμένον ἄλευρον πολὺ ἐδείκνυσαν, πυροὺς δὲ καὶ κριθὰς ὀλίγας. καὶ γὰρ καὶ ἐτύγχανον σίτῳ μὲν τῷ ἀπὸ τῶν ἰχθύων, τοῖσι δὲ ἄρτοισιν ὅσα ὄψῳ διαχρεόμενοι. ὡς δὲ τὰ ὄντα ἐπέδειξαν, οὕτω δὴ ἐκ τῶν παρεόντων ἐπισιτισάμενοι ἀνήγοντο, καὶ ὁρμίζονται πρὸς ἄκρην ἥντινα οἱ ἐπιχώριοι ἱρὴν ἡλίου ἦγον· οὔνομα τῇ ἄκρῃ Βάγια. ἐνθένδε ἀμφὶ μέσας νύκτας ἄραντες, διεκπλώουσι σταδίους ἐς χιλίους, ἐς Τάλμενα λιμένα εὔορμον. ἐνθένδε ἐς Κανασίδα πόλιν ἐρήμην, σταδίους ἐς τετρακοσίους· ἵνα τινὶ C φρέατι ὀρυκτῷ ἐπιτυγχάνουσι. καὶ φοίνικες ἄγριοι ἐπεφύκεσαν, τούτων τοὺς ἐγκεφάλους κόπτοντες, ἐσιτέοντο. σῖτος γὰρ ἐπιλελοίπει τὴν στρατιήν· καὶ κακῶς ἤδη ὑπὸ λιμοῦ ἔχοντες, ἔπλεον τήν τε ἡμέρην καὶ τὴν νύκτα, καὶ ὁρμίζονται πρὸς αἰγιαλῷ ἐρήμῳ. Νέαρχος δὲ καταδείσας μὴ ἄρα ἐς τὴν γῆν ἐκβάντες ἀπολείπωσι τὰς νέας ὑπὸ ἀθυμίας, ἐπὶ τῷδε μετεώρους ἔσχε τὰς νέας ἐπ' ἀγκυρέων. ἐνθένδε ἀναχθέντες, ἐς Κανάτην ὁρμίζονται, σταδίους ὡς ἑπτακοσίους καὶ πεντήκοντα διεκπλώσαντες. ἔστι δὲ καὶ αἰγιαλὸς ἐν αὐτῷ, καὶ διώρυχες βραχεῖαι. ἐνθένδε σταδίους ὀκτακοσίους διεκπλώ- D σαντες, ἐν Τρωοῖσιν ὁρμίζονται. κῶμαι δὲ μικραὶ καὶ πονηραὶ ἐπῆσαν· καὶ οἱ μὲν ἄνθρωποι ἐκλείπουσι τὰ οἰκεῖα, αὐτοὶ δὲ σίτῳ τινὶ ὀλίγῳ ἐπιτυγχάνουσι, καὶ βαλάνοις ἐκ φοινίκων· καὶ καμήλους ἑπτὰ ὅσαι ἐγκαταλείφθησαν κατακόψαντες, ἀπὸ τούτων τὰ κρέα ἐσιτέοντο. ὑπὸ δὲ τὴν ἕω ἀναχθέντες σταδίους τριηκοσίους πλώουσι, καὶ καθορμίζονται ἐς Δαγάσειρα· ἔνθα νομάδες τινὲς ἄνθρωποι ᾤκεον. ἔνθεν δὲ ἄραντες, τήν τε νύκτα καὶ τὴν ἡμέρην, οὐδέν τι ἐπισχόντες ἔπλεον. ἀλλὰ διελθόντες γὰρ σταδίους χιλίους τε καὶ ἑκατὸν, ἐξέ- E πλωσαν τὸ ἔθνος τῶν Ἰχθυοφάγων, πολλὰ κακὰ ταύτῃ παθόντες ἀπορίῃ τῶν ἀναγκαίων. ὁρμίζονται δὲ οὐ πρὸς τῇ γῇ, ῥηχίη γὰρ ἦν ἐπὶ πολλὸν ἀνέχουσα, ἀλλὰ μετέωροι ἐπ' ἀγκυρέων. μῆκος τοῦ παράπλου τῆς Ἰχθυοφάγων τῆς χώρης ὀλίγῳ πλεῦνες στάδιοι μύριοι. οὗτοι δὲ οἱ Ἰχθυοφάγοι σιτέονται (κατότι περ καὶ καλίζονται) ἰχθύας. ὀλίγοι μὲν αὐτῶν ἁλιεύοντες τοὺς ἰχθύας. ὀλίγοισι γὰρ καὶ πλοῖα ἐπὶ τῷδε πεποίηται, καὶ τέχνη ἐξεύρηται ἐπὶ τῇ θήρῃ τῶν ἰχθύων· τὸ πολὺ δὲ ἡ ἀνάπωσις αὐτοῖσι παρέχει. οἱ δὲ δίκτυα ἐπὶ τῷδε πεποίηνται, F μέγεθος καὶ ἐς δύο σταδίους τὰ πολλὰ αὐτῶν. πλέκουσι δ' αὐτὰ ἐκ τοῦ φλοιοῦ τῶν φοινίκων, στρέφοντες τὸν φλοιὸν ὥσπερ λίνον. ἐπεὰν δὲ ἡ θάλασσα ὑπονοστήσῃ, καὶ γῆ ὑπολειφθῇ, ἵνα μὲν ξηρὴ ἡ γῆ ὑπολείπεται, ἐρήμη τὸ πολὺ ἐστὶν ἰχθύων· ἔνθα δὲ βαθέα ἐστὶν, ὑπολείπεταί τι τοῦ ὕδατος, καὶ ἐν τῷδε κάρτα πολλοὶ ἰχθύες. οἱ μὲν πολλοὶ σμικροὶ αὐτῶν, οἱ δὲ καὶ μέζο-

νες. τούτους δὲ βάλλοντες τὰ δίκτυα, αἱρέουσι. σιτέονται δὲ ὠμοὺς μὲν, ὅπως ἀνείρυσαν ἐκ τοῦ ὕδατος, τοὺς ἁπαλωτάτους αὐτῶν· τοὺς δὲ μέζονάς τε καὶ σκληροτέρους, ὑπὸ ἡλίῳ αὐαίνοντες, εὖτ' ἂν ἀφαυανθῶσι, καταλοῦντες ἄλευρα ἀπ' αὐτῶν ποιέονται καὶ ἄρτους· οἱ δὲ μάζας ἐκ τούτων τῶν ἀλεύρων πέσσουσι. καὶ τὰ βοσκήματα αὐτοῖσι τοὺς ἰχθύας ξηροὺς σιτέεται. ἡ γὰρ χώρη ἔρημος λειμώνων, οὐδὲ ποίην φέρει. θηρεύουσι δὲ καὶ καράβους πολλαχῇ, καὶ ὄστρεα καὶ τὰ κογχύλια. ἅλες δὲ αὐτόματοι γίνονται ἐν τῇ χώρῃ· ἀπὸ τούτων ἔλαιον ποιέουσιν. οἱ μὲν δὴ αὐτῶν ἐρήμους τόπους οἰκέουσιν, ἄδενδρόν τε τὴν χώρην καὶ ἄφορον καρπῶν ἡμέρων, τούτοισιν ἀπὸ τῶν ἰχθύων ἡ πᾶσα δίαιτα πεποίηται. ὀλίγοι δὲ αὐτῶν σπείρουσιν ὅσον τῆς χώρης, καὶ τούτῳ κατάπερ ὄψῳ χρέονται πρὸς τοὺς ἰχθύας· ὁ γὰρ σῖτος αὐτοῖσιν οἱ ἰχθύες. οἰκία δὲ πεποίηνται, οἱ μὲν εὐδαιμονέστατοι αὐτῶν, ὅσα κήτεα ἐκβάλλει ἡ θάλασσα, τούτων τὰ ὀστέα ἐπιλεγόμενοι, τούτοισιν ἀντὶ ξύλων χρεόμενοι· καὶ θύρας τὰ ὀστέα ὅσα πλατέα αὐτῶν ἁλίσκεται, ἀπὸ τούτων ποιέονται. τοῖσι δὲ πολλοῖσι καὶ πενεστέροισιν ἀπὸ τῶν ἀκανθῶν τῶν ἰχθύων τὰ οἰκία ποιέεται. κήτεα δὲ μεγάλα ἐν τῇ ἔξω θαλάσσῃ βόσκεται, καὶ ἰχθύες πολὺ μέζονες ἢ ἐν τῇδε τῇ εἴσω. καὶ λέγει Νέαρχος, ὁπότε ἀπὸ Κυΐζων παρέπλεον, ὑπὸ τὴν ἕω ὀφθῆναι ὕδωρ ἄνω ἀναφυσώμενον τῆς θαλάσσης, οἷά περ ἐκ πρηστήρων βίᾳ ἀναφερόμενον. ἐκπλαγέντας δὲ σφᾶς, πυνθάνεσθαι τῶν κατηγεομένων τοῦ πλόου ὅ,τι εἴη καὶ ἀπὸ τούτου τὸ πάθημα. τοὺς δὲ ὑποκρίνασθαι ὅτι κήτεα ταῦτα φερόμενα κατὰ τὸν πόντον ἀναφυσᾷ ἐς τὸ ἄνω τὸ ὕδωρ. καὶ τοῖσι ναύτῃσιν ἐκπλαγεῖσιν ἐκ τῶν χειρῶν τὰ ἐρετμὰ ἐκπεσεῖν· αὐτὸς δὲ ἐπιὼν παρακαλέειν τε καὶ θαρσύνειν, καὶ κατ' οὓς παρέπλων ἐγίνετο, ἐς μέτωπόν τε κελεύειν καταστήσαντας ὡς ἐπὶ ναυμαχίῃ τὰς νέας, ἐπαλαλάζοντας ὁμοῦ τῷ ῥοθίῳ, πυκνήν τε καὶ ξὺν κτύπῳ πολλῷ τὴν εἰρεσίην ποιέεσθαι. οὕτως ἀναθαρσήσαντας ὁμοῦ δὴ πλέειν ἀπὸ ξυνθήματος. ὡς δὲ ἐπέλαζον ἤδη τοῖσι θηρίοισιν, ἐνταῦθα αὐτοὺς μὲν ὅσον αἱ κεφαλαὶ αὐτοῖσιν ἐχώρεον ἐπαλαλάξαι, τὰς δὲ σάλπιγγας σημῆναι, καὶ τὸν κτύπον ἀπὸ τῆς εἰρεσίης ὡς ἐπὶ μήκιστον κατέχειν. οὕτω δὴ ὁρώμενα ἤδη κατὰ τὰς πρώρας τῶν νεῶν τὰ κήτεα, ἐς βυθὸν δῦναι ἐκπλαγέντα, καὶ οὐ πολλῷ ὕστερον κατὰ τὰς πρύμνας ἀναδύντα ἀνασχεῖν, καὶ τῆς θαλάσσης αὖθις ἀναφυσῆσαι ἐπὶ μέγα. ἔνθεν κρότον τε ἐπὶ τῇ παραλόγῳ σωτηρίῃ γενέσθαι τῶν ναυτέων, καὶ αἶνον ἐς τὸν Νέαρχον τῆς τε τόλμης καὶ τῆς σοφίης. τούτων μετεξέτερα τῶν κητέων ἐποκέλλειν πολλαχοῦ τῆς χώρης, ἐπεὰν ἀνάπωτις κατέχῃ, ἐν τοῖσι βράχεσιν ἐχόμενα· τὰ δὲ καὶ ὑπὸ χειμώνων σκληρῶν ἐς τὴν χέρσον ἐξωθέεσθαι· καὶ οὕτω δὴ κατασαπέντα ἀπόλλυσθαι, καὶ τὰς σάρκας αὐτοῖσι περιρρεούσας ὑπολείπειν τὰ ὀστέα χρᾶσθαι τοῖσιν ἀνθρώποισιν ἐς τὰ οἰκία. εἶναι ὦν τὰ μὲν ἐν τῇσι πλευρῇσιν αὐτῶν ὀστέα δοκοὺς τοῖσιν οἰκήμασιν ὅσα μεγάλα, τὰ δὲ μικρότερα σφηκίσκους· τὰ δὲ ἐν τῇσι σιαγόσι, ταῦτα δὲ εἶναι τὰ θύρετρα, οἷα δὴ πολλῶν καὶ εἰς εἴκοσι καὶ πέντε ὀργυιὰς αὐτῶν ἀνηκόντων τὸ μέγεθος. εὖτ' ἂν δὲ παρέπλεον τὴν χώρην τῶν Ἰχθυοφάγων, λόγον ἀκούουσι περὶ νήσου τι-

A Hos circumiectis retibus capiunt: & quidē teneriores eorū reti ex aqua protractos, crudos edunt: maiores verò duriorésque, ad solem torrentes, simulac tosti fuerint molentes in farinā redigunt, panémque ex ea conficiunt. Sunt qui polentam ex hisce farinis coquant. Pecori etiam piscium farinam pabuli loco dant. Omnis enim illa regio pratis carens, nullam herbam gignit: magnam etiam in his locis cancrorum, ostreorum & conchyliorum vim capiunt. Gignit quoque ea regio suapte natura salem, ex quo oleum B conficiunt. Qui verò eorum loca deserta incolunt, & regionem nec arborum nec fructuum feracem, hi ex piscibus tantùm viuunt. pauci seruut, atque ij panem opsonij loco cum piscibus edunt. pisces enim ipsis loco frumenti sunt. Domos in hunc modum ædificant: Qui ditissimi eorum sunt, balænarum quotquot mare eiicit ossa sumentes, iis loco tignorum vtuntur: & ex grandioribus ossibus portas cōficiunt. Plerique C verò tenuioris fortunæ ex spinis piscium domos cōstruunt. Porro cete ingentis magnitudinis in exteriori mari nascuntur, piscésq; multo maiores quàm in hoc interiori. Scribit etiam Nearchus quum ex Cyizis nauigarent, sub auroram vidisse se aquam sursum è mari efflari, & tāquam violento quodam turbine in altum efferri, perculsósque spectaculo rei nautas percōtatos esse ex ducibus nauigationis quidnam hoc sibi vellet, eósque respondisse, cete esse, quæ in mari volutantia aquam sursum efflent: nautísque at- D tonitis remos è manibus excidisse. Ipse instans eos hortabatur atque animabat: propiúsque adnauigans iussit vt naues aduersis proris veluti ad naualem pugnam instructis in ea dirigerent: vtque assidue validéque remigantes vnà cum ipso remorum sonitu ingentes etiam clamores ederent, tubísque clangerent. Ita reuocatis animis simul omnes signo dato remigationi incubuisse: quúmque iam propiores belluis facti essent, quantum capita ferre poterant, acclamasse, tubásque clanxisse, & remorum pulsum E ingentem sonitum edidisse. atque ita cete quæ iam proris nauium appropinquare videbantur, exterrita in profundum sese abdidisse: neque multo post ad puppes emersisse, rursúmque magnam vndarum vim sursum efflasse. Tum incredibilem nautarum ob inopinatam salutem applausum factum fuisse, Nearchi audaciam pariter & prudentiam laudantium. Nonnullæ verò balænæ interdū ad littus appelluntur, quæ recedente æstu in vadis hærent: aliæ tempestatibus F in terram eiiciuntur, quibus putrefactis carnibusque colliquatis ossa remanent, quibus homines ad domos ædificandas vtuntur. Et laterum quidem ossa vtpote maiora in trabes ædium deligunt: minora verò in tabulas. quæ verò in maxillis sunt ad ianuas accipiunt: multa siquidem eorum XXV cubitos magnitudine excedūt. Nearchus Ichthyophagorum regionem prætervectus, cognouit insulam quandam in eo mari esse,

cesitum fere stadiis à continente remotam, quæ habitatoribus vacua esset. Hãc indigenę Soli sacram esse dicebant, Nosalámque vocari, neque à quoquam mortalium adiri. Siquis verò imprudens eò deferatur, eum non amplius cerni. Nearchus actuariam quandam nauem Ægyptiis nautis instructam, non procul ab hac insula euanuisse scribit, nauigationisque duces affirmasse, quòd imprudentes in eam insulam delati ex oculis hominum sublati fuerint. Idem nauim triginta remorum in circuitum insulæ mittit, mandatis additis vt descensu quidem in insulam abstinerent: sed propius ad insulæ oram adnauigantes hominibus acclamarent, & gubernatorem nominarent, aut alterius cuiuspiam non obscurum nomen. Qúmque nemo auderet, tum semet eò nauigasse dicit, ac nautas compulisse vel inuitos nauem appellere. qúmque in insulam descendisset, vanã atque inanem fabulam comperisse quæ de insula illa spargebatur. Audisse verò se etiam alium de hac insula sermonem ait: Habitasse hanc insulam vnam Nereidum. eam cum omnibus qui eò appellerent commisceri solitam: eósque in pisces conuersos in mare proiicere. Qua de causa iratum Nereidi solem iussisse vt ex ea insula migraret. atque hanc quidem pollicitam esse se migraturam: cæterum rogasse vt vitium hoc ei adimeret. & homines quos ex hominibus pisces fecerat, rursus commiseratione ductam ex piscibus homines fecisse. Ex iis Ichthyophagorum genus ad Alexandrum vsque peruenisse. Ego verò Nearchum eo nomine nõ laudo, quòd otio & sapientia in re non admodum difficili refellenda abusus fuerit: arduum censens veteres mendacésque fabulas recensentem refutare. Supra Ichthyophagos Gadrosij in mediterraneis locis terram sterilem atque arenosam colunt: vbi & Alexandri exercitus & Alexander ipse multa incommoda perpessus est. quemadmodum in alio opere narraui. Postquam verò ex Ichthyophagis in Carmaniam peruentum est, primùm ancoris in salo iactis constiterunt, quòd aspera longè in mare petra porrecta esset. Exinde non ita directè ad occasum nauigarunt, sed inter occidentem & septentrionẽ cursum tenuerunt. atq; ita Carmania arboribus fœcundior magísque frugifera est quàm Ichthyophagorum aut Oritarũ regio: magis etiam herbosa, aquisque abundans. Quum in Badichorum cultum Carmanię locum appulissent, multas arbores pomiferas, exceptis oleis, repererunt. Erat & ea regio vitium & frumenti ferax. Inde ad DCCC stadia progressi, ad littus desertum appellunt. Ex eo loco promontoriũ ingens longè in mare porrectũ conspiciunt, quod vnius diei nauigatione inde abesse videbatur. Periti locorum Arabiæ promontorium id esse dicebant, vocarique Macetam. Inde cinnanomum & alia eiuscemodi aromata in Assyrios vehi. Ab eo littore vbi classis ancoris in salo iactis constiterat, & promontorio quod exaduerso in mare porrectũ conspexerant, sinus meo iudicio, vt & Nearcho

A νὸς, ἣ κέεται μὲν ἀπέχουσα τῆς ταύτῃ ἠπείρου σταδίους ἐς ἑκατὸν, ἐρήμη δέ ἐστιν οἰκητόρων. ταύτην ἱερὴν ἡλίου ἔλεγον εἶναι οἱ ἐπιχώριοι, καὶ Νόσαλα καλέεσθαι· οὐδέ τινα ἀνθρώπων καταίρειν ἐθέλειν ἐς αὐτήν· ὅστις δ' ἂν ἀπειρίῃ προσσχῇ, γίνεσθαι ἀφανέα. ἀλλὰ λέγει Νέαρχος, κέρκουρόν σφισιν ἕνα τῶν πληρωμάτων ἔχοντα Αἰγυπτίων, οὐ πόρρω τῆς νήσου ταύτης γενέσθαι ἀφανέα, καὶ ὑπὲρ τούτου τοὺς ἡγεμόνας τοῦ πλόου διισχυρίζεσθαι, ὅτι ἄρα καταίραντες ὑπ' ἀγνοίης εἰς τὴν νῆσον, γένοιντο ἀφανέες. Νέαρχος δὲ πέμπει κύκλῳ περὶ τὴν νῆσον τριηκόντορον, B κελεύσας μὴ κατασχεῖν μὲν ἐς τὴν νῆσον, ἐμβοᾶν δὲ τοὺς ἀνθρώπους, ὡς μάλιστα ἐν χρῷ παραπλέοντας, καὶ τὸν κυβερνήτην ὀνομάζοντας, καὶ ὅτου ἄλλου οὐκ ἀφανὲς τὸ οὔνομα. ὡς δὲ οὐδένα ὑπακούειν, τότε δὲ αὐτὸς λέγει πλεῦσαι ἐς τὴν νῆσον, καὶ κατασχεῖν δὴ προσαναγκάσαι τοὺς ναύτας οὐκ ἐθέλοντας, καὶ ἐκβῆναι αὐτὸς, καὶ ἐλέγξαι κενὸν μῦθον ἐόντα τὸν περὶ τῇ νήσῳ λόγον. ἀκοῦσαι δὲ καὶ ἄλλον λόγον ὑπὲρ τῆς νήσου ταύτης λεγόμενον, οἰκῆσαι τὴν νῆσον ταύτην μίαν τῶν Νηρηΐδων· τὸ δὲ ὄνομα οὐ λέγεσθαι τῆς Νηρηΐδος. ταύτῃ C δὲ ὅστις πελάσειε τῇ νήσῳ, τούτῳ συγγίνεσθαι μὲν, ἰχθὺν δὲ ἐξ ἀνθρώπου ποιέουσαν, αὐτὸν ἐμβάλλειν ἐς τὸν πόντον. ἥλιον δὲ ἀχθεσθέντα τῇ Νηρηΐδι, κελεύειν μετοικίζεσθαι αὐτὴν ἐκ τῆς νήσου· τὴν δὲ ὁμολογέειν μὲν ὅτι ἐξοικισθήσεται, δεῖσθαι δέ οἱ τὸ πάθημα καὶ τὸν ἥλιον ὑποδέξασθαι· τοὺς δὴ ἀνθρώπους οὕστινας αὖ ἰχθύας ἐξ ἀνθρώπων πεποίηκε κατελεήσαντα, ἀνθρώπους αὖθις ἐξ ἰχθύων ποιῆσαι· καὶ ἀπὸ τούτων, τὸ Ἰχθυοφάγων τὸ γένος καὶ εἰς Ἀλέξανδρον κατελθεῖν. καὶ ταῦτα ὅτι ψευδέα ἐξελέγχει Νέαρχος, οὐκ ἐπαινῶ αὐτὸν ἔγωγε τῆς σχολῆς τε καὶ σοφίης, οὔτε χάρτα D χαλεπὰ ἐξελεγχθῆναι ἐόντα· ταλαίπωρόν γε ὂν γνώσκων τοὺς παλαιοὺς λόγους ἐπιλεγόμενον ἐξελέγχειν ὄντας ψευδέας. ὑπὲρ τοὺς Ἰχθυοφάγους Γαδρώσιοι ἐς τὸ ἄνω οἰκέουσι γῆν πονηρὴν καὶ ψαμμώδεα. ἔνθεν καὶ τὰ πολλὰ κακὰ ἥ τε στρατιή τε Ἀλεξάνδρῳ ἔπαθε, καὶ αὐτὸς Ἀλέξανδρος, ὡς μοι ἤδη ἐν τῷ ἄλλῳ λόγῳ ἀπήγηται. ὡς δὲ ἐς τὴν Καρμανίην ἀπὸ τῶν Ἰχθυοφάγων κατῆρεν ὁ στρατὸς, ἐν τῷ πρώτῳ ὅτε τῆς Καρμανίης ὡρμίσαντο, ἐπ' ἀγκυρέων ἐσάλευον, ὅτι ῥηχίη παρατέταται ἐς τὸ πέλαγος τρηχέη. ἐνθένδε δὲ E οὐκέτι πρὸς ἥλιον δυόμενον ἔπλεον· ἀλλὰ τὸ μεταξὺ δύσιός τε ἡλίου καὶ τῆς ἄρκτου οὕτω μᾶλλόν τι αἱ πρῷραι αὐτοῖσιν ἐπεῖχον. καὶ οὕτως ἡ Καρμανίη τῶν Ἰχθυοφάγων τῆς γῆς καὶ τῶν Ὠρειτέων εὐδενδροτέρη καὶ εὐκαρποτέρη ἐστί, καὶ ποιώδης μᾶλλόν τι καὶ ἔνυδρος. ὁρμίζονται δὲ ἐν Βαδιχώρῳ τῆς Καρμανίης οἰκουμένῳ, δένδρεά τε πολλὰ ἥμερα πεφυκότα ἔχοντι, πλὴν ἐλαίης, καὶ ἀμπέλους ἀγαθὰς, καὶ σιτοφόρῳ. ἔνθεν δὲ ὁρμηθέντες, καὶ διεκπλώσαντες σταδίους ὀκτακοσίους, πρὸς αἰγιαλῷ ὁρμίζονται ἐρή- F μῳ. καὶ καθορῶσιν ἄκρην μακρὴν, ἀνέχουσαν ἐπὶ πολλὸν ἐς τὸ πέλαγος. ἀπέχειν δὲ ἐφαίνετο ἡ ἄκρη πλόον ὡς ἡμέρης. καὶ οἱ τῶν χώρων ἐκείνων δαήμονες τῆς Ἀραβίης ἔλεγον τὴν ἀνίσχουσαν ταύτην ἄκρην· καλέεσθαι δὲ Μάκετα. ἔνθεν τὰ κιννάμωμά τε καὶ ἄλλα τοιουτότροπα ἐς Ἀσσυρίους ἀγινέεσθαι· καὶ ἀπὸ τοῦ αἰγιαλοῦ τούτου, ἵνα πρὸ σάλου ἐσάλευε, καὶ τῆς ἄκρης, ἥντινα καταντικρὺ ἀφεώρων ἀνέχουσαν ἐς τὸ πέλαγος, ὁ κόλπος ἐμοί τε δοκεῖ, καὶ Νεάρχῳ ὡσαύτως

ἀνεχούσας ἐδόκεεν, ἐς τὸ εἴσω ἀναχέεσθαι, ὅπερ εἰκὸς, ἡ ἐρυθρὴ θάλασσα. ταύτην τὴν ἄκρην ὡς κατεῖδον, Ὀνησίκριτος μὲν ἐπέχοντας ἐπ' αὐτὴν πλέειν ἐκέλευεν, ὡς μὴ κατὰ τὸν κόλπον ἐλαστρέοντας ταλαιπωρέεσθαι. Νέαρχος δὲ ἀποκρίνεται νήπιον Ὀνησίκριτον, εἰ ἀγνοέει ἐπ' ὅτῳ ἐστάλη πρὸς Ἀλεξάνδρου ὁ στόλος. οὐ γὰρ ὅτι ἀπορίῃ ἦν πεζῇ διασωθῆναι πάντα αὐτῷ τὸν στρατὸν, ἐπὶ τῷδε ἄρα ἐκπέμψαι τὰς νέας· ἀλλὰ ἐθέλοντα αἰγιαλούς τε τοὺς κατὰ τὸν παράπλουν κατασκέψασθαι, καὶ ὅρμους καὶ νησίδας, καὶ ὅστις κόλπος ἐμπίπτοι, ἐκπεριπλῶσαι τοῦτον, καὶ πόλιας ὅσαι ἐπιθαλάσσιαι· καὶ ὅτις ἔγκαρπος γῆ, καὶ ὅτις ἐρήμη. σφᾶς ὦν οὐ χρῆναι ἀφανίσαι τὸ ἔργον, πρὸς πέρατι ἤδη ἐόντας τῶν πόνων, ἄλλως τε οὐδὲ ἀπόρους ἔτι τῶν ἀναγκαίων ἐν τῷ παράπλῳ ἔχοντας· δεδιέναι τε, ὅτι ἡ ἄκρη ἐς μεσημβρίην ἀνέχει, μὴ ἐρήμῳ τε τῇ ταύτῃ γῇ καὶ ἀνύδρῳ καὶ φλογώδει ἐγκύρσωσι. ταῦτα ἐνίκα. καί μοι δοκέει περιφανέως σῶσαι τὴν στρατιὴν τῇδε τῇ βουλῇ Νέαρχος. τὴν γὰρ δὴ ἄκρην ἐκείνην, καὶ τὴν πρὸς αὐτῇ χώρην πᾶσαν, ἐρήμην τε εἶναι λόγος κατέχει, καὶ ὕδατος ἀπορίῃ ἔχεσθαι. ἀλλὰ ἔπλωον γὰρ ἀπὸ τοῦ αἰγιαλοῦ ἄραντες, τῇ γῇ προσεχέες· καὶ πλώσαντες σταδίους ὡς ἑπτακοσίους, ἐν ἄλλῳ αἰγιαλῷ ὁρμίσαντο· Νεόπτανα ὄνομα τῷ αἰγιαλῷ. καὶ αὖθις ὑπὸ τὴν ἕω ἀνήγοντο· καὶ πλώσαντες σταδίους ἑκατὸν, ὁρμίζονται κατὰ τὸν ποταμὸν Ἄναμιν· ὁ δὲ χῶρος Ἁρμόζεια ἐκαλέετο. φιλία δὲ ἤδη καὶ πάμφορα ταύτῃ ἦν, πλὴν ἐλαῖαι οὐ πεφύκεσαν. ἐνταῦθα ἐκβαίνουσί τε ἐκ τῶν νεῶν, καὶ ἀπὸ τῶν πολλῶν πόνων ἄσμενοι ἀνεπαύοντο, μεμνημένοι ὅσα κακὰ κατὰ τὴν θάλασσαν πεπονθότες ἦσαν, καὶ πρὸς τῇ γῇ τῶν Ἰχθυοφάγων, τήν τε ἐρημίην τῆς χώρης, καὶ τοὺς ἀνθρώπους ὅπως θηριώδεες, καὶ τὰς σφῶν ἀπορίας ἐπιλεγόμενοι. καί τινες αὐτῶν ἀπὸ θαλάσσης ἐς τὸ πρόσω ἀνῆλθον, ἀποσκεδασθέντες τῆς στρατιῆς κατὰ ζήτησιν ἄλλος ἄλλου. ἐνταῦθα ἄνθρωπος σφίσιν ὤφθη χλαμύδα τε φορέων Ἑλληνικὴν, καὶ τὰ ἄλλα ὡς Ἕλλην ἐσκευασμένος, καὶ φωνὴν Ἑλλάδα ἐφώνεε. τοῦτον οἱ πρῶτοι ἰδόντες, δακρύσαι ἔλεγον· οὕτω τι παράλογον σφίσι φανῆναι, ἐκ τῶν τοσῶνδε κακῶν Ἕλληνα μὲν ἄνθρωπον ἰδεῖν, Ἑλλάδος δὲ φωνῆς ἀκοῦσαι. ἐπηρώτων τε ὁπόθεν ἥκοι, καὶ ὅστις ὤν. ὁ δὲ ἀπὸ τοῦ στρατοπέδου τοῦ Ἀλεξάνδρου ἀποσκεδασθῆναι ἔλεγε, καὶ εἶναι οὐ πόρρω τὸ στρατόπεδον, καὶ αὐτὸν Ἀλέξανδρον. τοῦτον τὸν ἄνθρωπον βοῶντές τε καὶ κροτέοντες ἀνάγουσι παρὰ τὸν Νέαρχον· καὶ Νεάρχῳ πάντα ἔφρασε, καὶ ὅτι πέντε ἡμερέων ὁδὸν ἀπέχει τὸ στρατόπεδον καὶ ὁ βασιλεὺς ἀπὸ τῆς θαλάσσης. τόν τε ὕπαρχον τῆς χώρης ταύτης δείξειν ἔφη Νεάρχῳ, καὶ ἔδειξε. καὶ μετὰ τούτου Νέαρχος γνώμην ποιέεται, ὅπως ἀναβήσεται πρὸς βασιλέα. τότε μὲν δὴ ἐπὶ τὰς νέας ἀπῆλθον. ὑπὸ δὲ τὴν ἕω τὰς νέας ἀνεῖλκον, ἐπισκευῆς τε εἵνεκα, ὅσαι αὐτέων κατὰ τὸν πλόον πεπονήκεσαν· καὶ ἅμα ὅτι ἐν τῷ χώρῳ τούτῳ ὑπολείπεσθαί οἱ ἐδόκεε τὸν πολλὸν στρατόν. χάρακά τε ὦν περιβάλλεται διπλοῦν ἐπὶ τῷ ναυστάθμῳ, καὶ τεῖχος γήϊνον, καὶ τάφρον βαθέην, ἀπὸ τοῦ ποταμοῦ τῆς ὄχθης ἀρξάμενος ἔστε ἐπὶ τὸν αἰγιαλὸν, ἵνα αἱ νέες αὐτῷ ἀνειρυσμέναι ἦσαν. ἐν ᾧ δὲ ὁ Νέαρχος ταῦτα ἐκόσμεε, τῆς χώρης ὁ ὕπαρχος πεπυσμένος ὅπως ἐν μεγάλῃ φροντίδι ἔχοι

A visum est, introrsum refunditur; qui quidem mare Rubrum appellatur. Id promōtorium vbi conspicati sunt, Onesicritus classem eō dirigi iubebat. Nearchus parum prudentem esse Onesicritum respondit, si nesciret quam ad rem Alexander classem misisset. Neque enim quia pedestri itinere totum exercitum traducere saluū non posset, eam ob causam naues emissas: sed quòd vellet omnia littora, portúsque & insulas perlustrari, omnes etiam sinus pernauigari, & vrbes quæ ad mare sitæ essent: quæve regio fertilis, quæ deserta sit inquiri. B Non debere itaque eos totum negotium peruertere, quum iam ad finem laborum peruenissent, præcipuè quum res omnes ad nauigationem necessariæ eos non deficerent: vereri etiam se, quòd promontorium illud in meridiem vergeret, ne in desertam, & siticulosam torridámque regionem inciderent. Nearchi sententia vicit. & mihi quidem Nearchus hoc consilio classem vniuersam seruasse videtur. Promontorium enim illud, omnémq; regionem illi circumiectam, desertam esse fama est, summáque aquarum C penuria laborare. Mota igitur classe, terræ adnauigantes, D C C stadiis emensis, ad aliud littus, cui Neoptana nomen est, appellunt: rursúsque sub auroram inde soluunt, & centum stadiis enauigatis, ad fluuiū Anamim perueniunt. Locus ipse Harmozia vocatur. amicam ibi omniúmque rerum feracem regionem nacti sunt: oleas tantùm non ferebat. Hîc nauibus egressi, cupidè à tot tantísque laboribus conquierunt, cum iucūda tot malorum quæ mari perpessi fuerant recordatione. D memoria etiam recolebant, quæ apud Ichthyophagos, in desertis regionibus, apud efferatos homines, in summa rerum omnium inopia pertulissent. Quidam verò interius remotiúsque à mari progressi, & ab exercitu seiūcti sunt, alius alium quærentes. Repertus hîc est ab eis quidam Græcanica chlamyde reliquóq; habitu Græco indutus, linguam etiam Græcam sonans, ad cuius primum conspectū collacrymatos ferunt: adeo nouū atque insolēs iis videbatur, post tot mala hominem Græcum cernere. E Interrogarunt itaque, vnde veniret, & quis esset. Ille se ab exercitu Alexandri seiunctum esse respondit, castráque atque adeò ipsum Alexandrum non procul abesse. Hunc hominē ipsi confestim gaudio exultātes ad Nearchū adducunt: qui rem omnem ei retulit, castráque & regē quinque dierum itinere inde abesse. Præsidem etiam illius regionis Nearcho nominauit & ostendit. tū Nearchus cū eo consiliū capit quo pacto ad regē reuerti possit: simúlque ad classem sese F recipiunt. Postridie verò sub lucem subduci naues iubet, partim vt quæ longa nauigatione quassatæ erant, reficerentur: partim quòd magnam exercitus partem ibi relinquere statuerat. Duplici itaque vallo & muro terreo nauale cingit, fossámque profundam à ripa fluminis ad eam littoris partem in quam naues subductæ erant, ducit. Interea dum hæc à Nearcho parantur, præses regionis quum audisset Ale-

xandrum vehementer de classe hac solici- A
tum esse, magnum aliquod munus se ab Ale
xandro accepturũ arbitratus, si primus nun-
tiaret exercitum saluum esse, & Nearchum
propediem in cõspectum regis venturũ: cõ-
pendio viç inito, renuntiat Alexãdro, Near-
chum à nauibus venire. Alexander tametsi
fidẽ eius verbis non haberet, magnam tamẽ
vt par est ex eo nuntio lætitiã cepit. Quum
verò alius ex alio dies traheretur, & tempus
ex quo nuntium allatum fuerat cõferret, nõ
iam amplius credibile ei videbatur. quúmq;
alij atque alij mitterentur qui Nearchũ ad- B
ueherent, nonnulliq; aliquantulũ viæ pro-
gressi Nearchũ non offenderent, ne ipsi qui-
dem reuertebantur. Tum Alexander homi-
nem illum tanquam mendacis nuntij auto-
rem, quique suum mœrorẽ vano illo gaudio
duplicarat, cõprehendi iubet: ingentémq;
dolorẽ & vultu & animo præ se ferebat. In-
terea nonnulli qui cum equis & vehiculis ad
quærendum adducendúmq; Nearchũ missi
fuerant, in ipso itinere Nearcho & Archiæ
obuij facti sunt: qui quidẽ aliis quinque aut C
sex viris comitati veniebant. Neque tamen
primo aspectu vel Nearchũ vel Archiam a-
gnouerunt: adeo immutati atque ab seipsis
diuersi erant, hirsuti & sordidi, salsuginéque
repleti, rugosi, squalidi, & ex multis vigiliis
laboribúsq; pallidi. Interrogantibus enim il
lis vbinã esset Alexander, cognito loco, iter
suum persecuti sunt. Tum Archias animad-
» uersa re ad Nearchũ cõuersus ait, Homines
» istos, Nearche, eadẽ qua nos via per deserta
» cõtendere non aliã ob causam iudico, quàm
» quòd nos quæsitũ missi sint. Quod verò nos D
» non agnoscunt, equidẽ non miror: ita enim
» squalidi maléque habiti sumus, vt agnosci
» non possimus. Significemus itaque eis qui-
» nam simus, eósque vicissim percontemur.
quam ad rem hoc itinere proficiscãtur: Ne-
archo Archiæ consiliũ perquam opportunũ
est visum. Rogarunt itaque quónam profi-
ciscerentur, qui respõdent, Nearchũ se & na
ualẽ exercitũ quæsitũ ire: statímq; Nearchũ
» respondisse, Hic ego sum Nearchus, & hic,
» Archias. at vos nobis duces itineris estote: E
» nos Alexãdro de classe referemus. Illis itaq;
in vehicula exceptis, ad regem reuertuntur.
Nõnulli horũ, nuntiũ celeritate præuertere
cupiẽtes, præcurrẽtes Alexãdro nuntiarunt
Nearchum ipsum, & cum eo Archiã ac quin
que alios aduentare: de exercitu verò, nihil
sese explorati quod nuntiẽt habere. Ex hoc
ipso nuntio colligebat Alexãder, Nearchũ
quidẽ & Archiã præter opinionẽ & fortuitò
seruatos esse, exercitũ verò vniuersũ periisse.
neque tantum gaudij ex Nearchi & Archiæ F
salute percepit, quantũ ex amissa classe mœ
roris. needum hic sermo desierat, quũ Near
chus & Archias adueniunt, quos Alexãder
difficulter admodũ agnoscere potuit, quòd
ita hirsutos & squalidos maleq; habitos cer
neret: tantóque magis eius dolor ob amissũ
exercitum naualem confirmabatur. Iniecta
tamen Nearcho dextra, eóque seorsim ab a-
micis & argyraspidibus abducto, multo

Fort. τὴν βραχυτάτην, vt subaudiatur substant. ὁδὸν.

Ἀλέξανδρος τὰ ἀμφὶ τὸν στόλον τοῦτον. μέγα δή τι
ἐξ Ἀλεξάνδρου ἀγαθὸν ἀνέγνω πείσεσθαι, εἰ πρῶτος
ἀπαγγείλειε τοῦ στρατοῦ τὴν σωτηρίην, καὶ τοῦ Νεάρ-
χου, ὅτι οὐ πολλῷ ὕστερον ἀφίξεται ἐς ὄψιν τὴν βα-
σιλέως· οὕτω δὴ τὴν βραχυτάτην ἐλάσας, ἀπαγγέλ-
λει Ἀλεξάνδρῳ, ὅτι Νέαρχος οὗτος προσάγει ἀπὸ τῶν
νεῶν. τότε μὲν δὴ καίπερ ἀπιστέων τῷ λόγῳ Ἀλέξαν-
δρος, ἀλλὰ ἐχάρη γε κατὰ τὸ εἰκὸς τῇ ἀγγελίῃ. ὡς
δὲ ἡμέρη τε ἄλλη ἐξ ἄλλης ἐγίνετο, καὶ ξυντιθέντι αὐ-
τῷ τῆς ἀγγελίης τὸν χρόνον, οὐκέτι πιστὰ τὰ ἐξηγ-
γελμένα ἐφαίνετο· πεμπόμενοί τε ἄλλοι ἐπ' ἄλλοι-
σιν, ὡς ἐπὶ κομιδῇ τοῦ Νεάρχου, οἱ μέν τινες ὀλίγον τῆς
ὁδοῦ προελθόντες, καὶ διαμαρτόντες τῶν ἀμφὶ τὸν
Νέαρχον, οὐδὲ αὐτοὶ ἐπανήεσαν· ἐν τούτῳ δὴ τὸν μὲν
ἄνθρωπον ἐκεῖνον, ὡς κενά τε ἀγγείλαντα, καὶ λυπη-
ρότερά οἱ τὰ πρήγματα ποιήσαντα τῇ ματαίῃ εὐφρο-
σύνῃ, συλλαβεῖν κελεύει Ἀλέξανδρος· αὐτὸς δὲ τῇ τε
ὄψει καὶ τῇ γνώμῃ δῆλος ἦν μεγάλῳ ἄχει βεβλη-
μένος. ἐν τούτῳ δὲ τῶν τινες κατὰ ζήτησιν τοῦ Νεάρχου ἐ-
σταλμένων, ἵππους τε ἐπὶ κομιδῇ αὐτῶν καὶ ἀπήνας δὲ
ἄγοντες, ἐντυγχάνουσι κατὰ τὴν ὁδὸν αὐτῷ τε τῷ Νεάρχῳ
καὶ τῷ Ἀρχίῃ, καὶ πέντε ἢ ἓξ ἅμα αὐτοῖσι· μετὰ τοσού-
των γὰρ ἀνήει. καὶ ἐντυχόντες, οὔτε αὐτὸν ἐγνώρισαν,
οὔτε τὸν Ἀρχίην. οὕτω τοι κάρτα ἀλλοῖοι ἐφαίνοντο, κο-
μόωντές τε καὶ ῥυπῶντες, καὶ μεστοὶ ἅλμης, καὶ ῥικνοὶ τὰ
σώματα, καὶ ὠχροὶ ὑπὸ ἀγρυπνίης τε καὶ τῆς ἄλλης τα-
λαιπωρίης. ἀλλὰ ἐρομένοις γὰρ αὐτοῖς ἵναπερ εἴη Ἀ-
λέξανδρος, ὑποκρινάμενοι τὸν χῶρον, οἱ δὲ παρήλαυ-
νον. Ἀρχίης δὲ ἐπιφρασθεὶς λέγει πρὸς Νέαρχον, Ὦ
Νέαρχε, τούτους τοὺς ἀνθρώπους δι' ἐρημίης ἐλαύνειν
τὴν αὐτὴν ἡμῖν ὁδὸν, οὐκ ἐπ' ἄλλῳ τινὶ συντίθημι, ἢ ὅ-
τι μὴ κατὰ ζήτησιν ἡμετέρην ἀπεσταλμένους· ὅτι δὲ οὐ γι-
γνώσκουσιν ἡμέας, οὐκ ἐν θωύματι ποιέομαι. οὕτω
γάρ τοι ἔχομεν κακῶς, ὡς ἀγνῶτες εἶναι. φράσωμεν οὖν
αὐτοῖς οἵτινες εἰμὲν, καὶ τοὺς ἐρώμεθα καθ' ὅ,τι ταύτῃ
ἐλαύνουσιν. ἔδοξε τῷ Νεάρχῳ ἐναίσιμα λέγειν. καὶ
ἤροντο ὅποι ἐλαύνουσιν· οἱ δὲ ὑποκρίνονται, ὅτι κατὰ ζήτη-
σιν Νεάρχου τε καὶ τοῦ στρατοῦ τοῦ ναυτικοῦ. ὁ δὲ, Οὗτος, ἔφη,
ἐγώ εἰμι Νέαρχος, καὶ Ἀρχίης, οὗτος. ἀλλ' ἄγετε ἡμέας·
ἡμεῖς δὲ τὰ ὑπὲρ τῆς στρατιῆς Ἀλεξάνδρῳ ἀπηγησό-
μεθα. ἀναλαβόντες οὖν αὐτοὺς ἐπὶ τὰς ἀπήνας, ὀπί-
σω ἤλαυνον. καί τινες αὐτῶν τοὺς ὑποφθῆναι ἐ-
θελήσαντες τὴν ἀγγελίην, προδραμόντες λέγουσιν
Ἀλεξάνδρῳ, ὅτι αὐτός τοι Νέαρχος, καὶ σὺν αὐτῷ Ἀρχίης
καὶ πέντε ἄλλοι κομίζονται παρ' αὐτόν· ὑπὲρ δὲ τοῦ στρατοῦ παν-
τὸς οὐδὲν ἔχοιεν ὑποκρίνασθαι. τοῦτο οὖν ἐκεῖνο συνέθηκεν
ὁ Ἀλέξανδρος, τοὺς μὲν παραλόγως ἀποσωθῆναι, τὴν
στρατιὴν δὲ πᾶσαν διεφθάρθαι αὐτῷ, καὶ τοῦ τε Νεάρ-
χου τε καὶ τοῦ Ἀρχίου τῇ σωτηρίῃ ἔχαιρεν, ὅσον ἐλύπει αὐ-
τὸν ἀπολομένη ἡ στρατιὰ πᾶσα. οὔπω πάντα ταῦτα
εἴρητο, καὶ ὁ Νέαρχός τε καὶ ὁ Ἀρχίης προσῆγον. τοὺς δὲ
μόγις καὶ χαλεπῶς ἐπέγνω Ἀλέξανδρος, ὅτι τε κο-
μόωντας καὶ κακῶς ἐσταλμένους καθεώρα. ταύτῃ μᾶλ-
λόν τι βεβαιότερον αὐτῷ τὸ ἄχος ὑπὲρ τῆς στρατιῆς τῆς
ναυτικῆς ἐγίνετο. ὁ δὲ τὴν δεξιὴν τῷ Νεάρχῳ ἐμβαλὼν
καὶ ἀπαγαγὼν μόνον αὐτὸν ἀπὸ τῶν ἑταίρων τε καὶ τῶν
ὑπασπιστῶν, πολλὸν ἐπὶ χρόνον ἐδάκρυεν. ὀψὲ δὲ ἀν-
ενεγκὼν, Ἀλλ' ὅτι σύ γε ἡμῖν ἐπανήκεις σῶς (ἔφη) καὶ

tempore collacrymatus est. Tandem repressis lacrymis, Enimuero quòd tu (inquit) Nearche &

Ἀρχίης οὗτος, ἔχοι ἂν ἔμοιγε ὡς ἐπὶ συμφορῇ τῇ ἁπάσῃ μετρίως· αἱ δὲ νέες καὶ ἡ στρατιὴ κοίῳ τινὶ τρόπῳ διεφθάρησαν; ὁ δὲ ὑπολαβὼν, Ὦ βασιλεῦ (ἔφη) καὶ αἱ νέες τοι σῶαι εἰσὶ, καὶ ὁ στρατός· ἡμεῖς δὲ οὗτοι ἄγγελοι τῆς σωτηρίης αὐτῶν ἥκομεν. ἔτι ὦν μᾶλλον ἐδάκρυε Ἀλέξανδρος, καθότι ἀνέλπιστός οἱ ἡ σωτηρίη τοῦ στρατοῦ ἐφαίνετο· καὶ ὅπου ὁρμέουσιν αἱ νέες ἐπηρώτα. ὁ δὲ, αὗται (ἔφη) ἐν τῷ στόματι τοῦ Ἀνάμιδος ποταμοῦ ἀνειρυσμέναι ἐπισκευάζονται. Ἀλέξανδρος δὲ τόν τε Δία τῶν Ἑλλήνων, καὶ τὸν Ἄμμωνα τὸν Λιβύων ἐπομνύει, ἦ μὲν μεῖζον ὡς ἐπὶ τῇδε τῇ ἀγγελίῃ χαίρειν, ἢ ὅτι τὴν Ἀσίην πᾶσαν ἐκτημένος ἔρχεται. καὶ γὰρ καὶ τὸ ἄχος οἱ ἐπὶ τῇ ἀπωλείῃ τοῦ στρατοῦ ἀντίρροπον γενέσθαι τῇ ἄλλῃ πάσῃ εὐτυχίῃ. ὁ δὲ ὕπαρχος τῆς χώρης, ὅντινα συνειλήφει Ἀλέξανδρος ἐπὶ τῆς ἀγγελίης τῇ ματαιότητι, παρεόντα κατιδὼν τὸν Νέαρχον, πίπτει τε αὐτοῦ πρὸς τὰ γόνατα, καὶ, Οὗτός τοι (ἔφη) ἐγώ εἰμι, ὃς ἀπήγγελλα Ἀλεξάνδρῳ ὅτι σῶοι ἥκετε. ὁρᾷς ὅπως διάκειμαι. οὕτω δὴ δεῖται Ἀλεξάνδρου Νέαρχος ἀφεῖναι τὸν ἄνδρα, καὶ ἀφίεται. Ἀλέξανδρος δὲ σωτήρια τοῦ στρατοῦ ἔθυε Διὶ σωτῆρι, καὶ Ἡρακλεῖ, καὶ Ἀπόλλωνι ἀλεξικάκῳ, καὶ Ποσειδῶνί τε, καὶ ὅσοι ἄλλοι θεοὶ θαλάσσιοι. καὶ ἀγῶνα ἐποίεε γυμνικόν τε καὶ μουσικὸν, καὶ πομπὴν ἔπεμπε· καὶ Νέαρχος ἐν πρώτοις ἐπόμπευε, ταινίῃσί τε καὶ ἄνθεσι πρὸς τῆς στρατιῆς βαλλόμενος. ὡς δὲ τοῦτό οἱ τέλος εἶχε, λέγει πρὸς Νέαρχον, Ἐγώ σε ὦ Νέαρχε οὐκέτι θέλω τὸ πρόσω οὔτ' ἐμοῦ κινδυνεύειν, οὔτ' ἐμοῦ ταλαιπωρέεσθαι. ἀλλὰ ἄλλος γὰρ τοῦ ναυτικοῦ ἐξηγήσεται τὸ ἀπὸ τοῦδε, ἔστε καταστῆσαι αὐτὸ ἐς Σοῦσα. Νέαρχος δὲ ὑπολαβὼν λέγει, Ὦ βασιλεῦ, ἐγὼ μέν τοι πάντα πείθεσθαι ἐθέλω τε καὶ ἀναγκαίη μοι ἐστίν. ἀλλὰ εἰ δή τι καὶ σὺ ἐμοὶ χαρίζεσθαι ἐθέλεις, μὴ ποιήσῃς ὧδε. ἀλλά με ἔασον ἐξηγήσασθαι ἐς ἅπαν τοῦ στρατοῦ, ἔστε σοι σώας καταστήσω ἐς Σοῦσα τὰς νέας. μηδὲ τὰ μὲν χαλεπά τε αὐτοῦ καὶ ἄπορα ἐμοὶ ἐπιτετραμμένα ἐκ σοῦ ἔστω· τὰ δὲ εὐπετέα τε καὶ κλέος ἤδη ἕτοιμον ἐχόμενα, ταῦτα δὲ ἀφαιρεθέντα, ἄλλῳ ἐς χεῖρας δεδόσθω. ἔτι λέγοντα παύει αὐτὸν Ἀλέξανδρος, καὶ χάριν προσωμολόγει εἰδέναι. οὕτω δὴ καταπέμπει αὐτὸν, στρατιὴν δοὺς ἐς παραπομπὴν, ὡς διὰ φιλίας ἰόντι, ὀλίγην. τῷ δὲ, οὐδὲ τὰ τῆς ὁδοῦ τῆς ἐπὶ θάλασσαν ἔξω πόνου ἐγένετο· ἀλλὰ συλλελεγμένοι γὰρ οἱ κύκλῳ βάρβαροι, τὰ ἐρυμνὰ τῆς χώρης τῆς Καρμανίης κατεῖχον, ὅτι καὶ ὁ σατράπης αὐτοῖσι τετελευτήκει κατὰ πρόσταξιν Ἀλεξάνδρου. ὁ δὲ νεωστὶ καθεστηκὼς Τληπόλεμος, οὔπω βέβαιον τὸ κράτος εἶχε. καὶ δὶς ὦν καὶ τρὶς τῇ αὐτῇ ἡμέρῃ ἄλλοισι καὶ ἄλλοισι τῶν βαρβάρων ἐπιφαινομένοισιν ἐς χεῖρας ἤισαν· καὶ οὕτως οὐδέν τι ἐλινύσαντες, μόλις καὶ χαλεπῶς ἐπὶ θάλασσαν ἀπεσώθησαν. ἐνταῦθα θύει Νέαρχος Διὶ σωτῆρι, καὶ ἀγῶνα ποιέει γυμνικόν. ὡς δὲ αὐτῷ τὰ θεῖα ἐν κόσμῳ πεποίητο, οὕτω δὴ ἀνήγοντο. παραπλώσαντες δὲ νῆσον ἐρήμην τε καὶ τραχείην, ἐν ἄλλῃ νήσῳ ὁρμίζονται, μεγάλῃ ταύτῃ καὶ οἰκεομένῃ, πλώσαντες σταδίους τριηκοσίους, ἔνθενπερ ὡρμήθησαν. καὶ ἡ μὲν ἐρήμη νῆσος, Ὀργάνα ἐκαλέετο· ἐς ἣν δὲ ὡρμήθησαν, Ὀάρακτα· ἄμπελοί τε ἐν αὐτῇ ἐπεφύκεσαν, καὶ φοίνικες, καὶ σιτοφόρος. τὸ δὲ μῆκος ἦν τῆς νήσου, στάδιοι ὀκτακόσιοι,

A Archias sospites ac salui redieritis, moderatius vniuersæ classis iactură fero: at verò naues & exercitus quonam pacto perierunt? Tum Nearchus regis sermonē excipiens, Saluæ sunt (inquit) tibi rex & naues & exercitus: nos verò huius salutis nuntij venimus. tum vberiores Alexandro lacrymæ manarunt, quòd præter omnē expectationē ei exercitus saluus esset: simúlq; vbi portū ceperint rogat. Nearchus eas ad fauces Anamidis fluuij cōsistere ait, atq; in terrā subductas refici. Post hæc Alexāder per Iouē Græcorū & Ammonem
B Libycum iurans affirmauit, gratius sibi iucundiúsq; id nuntij accidisse, quàm quòd vniuersam Asiam subiugasset. Dolorē enim ob amissum exercitū, vniuersæ felicitati suæ parem fuisse. Præfecta verò prouinciæ, quem ob nuntij vanitatē cōprehendi iusserat, Nearchum præsentē cōspicatus, ei ad genua prouolutus, Ego, inquit, is sum qui Alexandro nūtiaui vos saluos rediisse. vides quo pacto exceptus sim. Tum rogatu Nearchi Alexā-
C der eum dimitti iubet. Alexāder ob seruatū exercitum, Ioui seruatori, atque Herculi, & Apollini Alexicaco, siue infortuniorū propulsatori, & Neptuno, aliisque diis marinis sacrum fecit. Ludos etiam gymnicos & musicos edidit, pompámque induxit: pompæ dux Nearchus erat, sertis ac floribus ab omni exercitu petitus. His rebus peractis Alexander ita Nearchum alloquitur, Ego te, Nearche, nulla posthac pericula aut labores adire volo. Sed alius classi præfectus eam in Susas ducet. Nearchus regis sermonem ex-
D cipiens, Equidem, ô rex (inquit) tibi per omnia morem gerere & cupio, & debeo. Cæterùm si qua in re mihi gratificari volueris, hoc ne feceris: quin potius me vniuerso exercitui præfectū esse patiare, donec tibi naues saluas in Susas perduxerim: néve quū res arduæ atque difficiles mihi abs te commissæ fuerint: faciles, quarū gloria iam in prōptu est, aliis in manus dederis. Adhuc loquentē sedat Alexander, gratiā se illi habere professus: atque ita eum dimittit, exiguo exercitu comitatum, quippe cui per amicam regio-
E nem eundum esset. Cæterùm neque ipsa ad mare profectio Nearcho expers laboris fuit. Collecti enim vndequaque barbari tuta munitáque Carmaniæ loca occuparant. Nam satrapa eorum, iussu Alexandri, interfectus fuerat. Tlepolemus autem qui recens satrapatum inierat, nondum firmum imperium nactus erat. Bis itaque ac ter vno atque eodem die diuersis in eum barbaris irruentibus pugnandum fuit. Atque ita magno cum labore ægrè tandem ac difficul-
F ter ad mare salui peruenerunt. Ibi Nearchus Ioui seruatori sacrum facit, gymnicósque ludos edidit. Rebus itaque diuinis ritè peractis, oram soluit: hinc insulam desertam atque asperam prætervecti, ad aliam insulam grandem atque habitatam, C C C stadiis emensis, appellunt, ibique portum capiūt. Deserta illa insula, Organa vocabatur: vbi verò constiterunt, Oaracta. Erat hæc vitium, palmarum, & frumenti ferax. Longitudo insulæ D C C C stadia efficiebat.

Præses eius loci Mazenes, sua sponte se Nearcho & comitem & ducem nauigationis Susas vsque adiunxit. In hac insula aiebant sepulcrum eius extare qui primus imperium insulæ tenuisset, nomenque ei fuisse Erythræ atque inde mare illud Erythræũ appellatũ. Ex eo loco ad CC stadia Nearchus cũ classe profectus, rursus in eadem insula portum cepit. Inde aliam insulam prospiciunt, XL circiter stadiis à magna illa distantem, quæ Neptuno sacra & inaccessa esse dicebatur. sub auroram itaque inde soluunt. Cæterùm æstus adeo vehemens in mare refusus est, vt tres naues impactæ in vado sicco hæserint, & reliquæ difficulter è rupicosis locis enauigantes in altum euadere potuerint. At verò quæ impactæ erant, accedente rursus æstu, & ipsæ deductæ postero die ad reliquam classem appulerunt. & CCCC stadiis emensis ad aliam insulam, CCC stadiis à continente distantem, portum ceperunt. Inde sub auroram soluentes, insula quadam deserta quæ ad læuam erat, (Pyloræ ei nomen erat) præterita, ad Sidodonem vrbem exiguam omniúmque rerum inopem, præterquã aquæ & piscium, peruenerũt. Nam & hos quoque ichthyophagos esse, hoc est vt piscibus vescantur, necessitas facit. sterilem enim terrã incolunt. Aqua inde tantùm sumta in Tarsium promontorium longè in mare porrectum deferuntur, CCC stadiis emensis. Inde in Cataeam insulam desertam ac vadosam. ea Mercurio & Veneri sacra esse dicebatur. nauigatio CCC stadiorum fuerat. In hanc insulam singulis annis à finitimis oues & capreæ mittuntur, Mercurio & Veneri sacræ. Has temporis longioquitate, ac solitudine efferatas videre erat. Ad hunc vsque locum Carmania pertingit: citeriora Persæ tenent. Longitudo nauigationis ad Carmaniæ oram est stadiorũ III M. & DCC. Viuunt Carmani Persarum more. nam & Persis finitimi sunt: eodem etiam armorum & bellandi genere vtũtur. Soluta inde classe, Persidis oram circumuecti, in locum quendam Ilam dictum appulerunt, qui insulæ exiguæ ac desertæ, cui Caicaodrus nomen est, obiectus, portũ efficit. Nauigatio est stadiorum CCCC. Sub auroram in aliam insulam habitatam delati sunt, in qua perinde atque in mari Indico margaritã capi Nearchus scribit. Huius insulæ promontorio prænauigato, stadiis XL emensis, ibi constiterunt. Inde ad mõtem excelsum, Ochum dictum, appulerunt, portúmque à ventis tutum, & piscatores ea loca habitantes reperierũt. Inde rursum soluentes, CCCCL stadiis emẽsis, ad Apostanos appulerunt. Complura ibi nauigia in statione erant: & pagus adiacebat LX stadiis à mari remotus. Hinc, repetita per noctem nauigatione, in sinum quendam frequentibus pagis celebrem delati sunt, CCCC stadiis emẽsis: ibi classe ad radicem montis collocata, substiterunt. Loca illa palmas aliásque pomiferas arbores quotquot in Græcia nascuntur ferebant. Inde soluentes, in Gogana, regionem habitatam, DC circiter stadiis emensis, nauigant: classémque ad fauces fluuij cuiusdam qui torrenti similis erat (Areon ei erat nomen) collocauit,

A καὶ ὁ ὕπαρχος τῆς νήσου Μαζήνης συνέπλει αὐτοῖσι μέχρι Σούσων, ἐθελοντὴς ἡγεμὼν τοῦ πλόου. ἐν ταύτῃ τῇ νήσῳ ἔλεγον καὶ τοῦ πρώτου δυναστεύσαντος τῆς χώρης ταύτης δείκνυσθαι τὸν τάφον· οὔνομα δὲ αὐτῷ Ἐρύθρην εἶναι· ἀπ' ὅτου καὶ τὴν ἐπωνυμίην τῇ θαλάσσῃ ταύτῃ εἶναι, Ἐρυθρὴν καλέεσθαι. ἐνθένδε ἐκ τῆς νήσου ἄραντες ἔπλεον· καὶ τῆς νήσου αὐτῆς παραπλώσαντες ὅσον διηκοσίους σταδίους, ὁρμίζονται ἐν αὐτῇ αὖθις. καὶ καθορῶσιν ἄλλην νῆσον, ἀπέχουσαν τῆς μεγάλης ταύτης τεσσαράκοντα μάλιστα σταδίους· Ποσειδῶνος ἱρὴ ἐλέγετο εἶναι, καὶ ἄβατος. B ὑπὸ δὲ τὴν ἕω ἀνήγοντο· καὶ καταλαμβάνει αὐτοὺς ἀνάπωτις, οὕτω τι καρτερή, ὥστε τρεῖς τῶν νεῶν ἐποκείλασαι ἐν τῷ ξηρῷ ἐσχέθησαν. αἱ δὲ ἄλλαι, χαλεπῶς διεκπλώουσαι τὰς ῥηχίας, ἐς τὰ βάθεα διεσώθησαν. αἱ δὲ ἐποκείλασαι, τῆς πλημμυρίδος ἐπιγενομένης, αὖθις ἐξέπλωσάν τε καὶ δευτεραῖαι κατήγοντο ἵνα περ ὁ πᾶς στόλος. ὁρμίζονται δὲ ἐς νῆσον ἄλλην, διέχουσαν τῆς ἠπείρου ὅσον τριηκοσίους σταδίους, πλώσαντες τετρακοσίους. ἐνθένδε ὑπὸ τὴν ἕω ἔπλεον, νῆσον ἐρήμην ἐν ἀριστερᾷ παραμείβοντες (οὔνομα δὲ τῇ νήσῳ Πύλωρα) C καὶ ὁρμίζονται πρὸς Σιδωδώνῃ, πολιχνίῳ σμικρῷ, καὶ πάντων ἀπόρῳ, ὅτι μὴ ὕδατος καὶ ἰχθύων. ἰχθυοφάγοι γὰρ καὶ οὗτοι ὑπ' ἀναγκαίης ἦσαν, ὅτι πονηρὴν γῆν νέμονται. ἐνθένδε ὑδρευσάμενοι, κατάγουσιν ἐς Ταρσίην ἄκρην, ἀνατείνουσαν ἐς τὸ πέλαγος, πλώσαντες σταδίους τριηκοσίους. ἔνθεν ἐς Καταίην, νῆσον ἐρήμην, ἀλιτενέα. αὕτη ἱρὴ Ἑρμέω καὶ Ἀφροδίτης ἐλέγετο· στάδιοι τοῦ πλόου τριηκόσιοι. ἐς ταύτην ὅσα ἔτη ἀφίενται ἐκ τῶν περιοίκων πρόβατα καὶ αἶγες, ἱρὰ τῷ Ἑρμῇ καὶ τῇ Ἀφροδίτῃ. καὶ ταῦτα ἀπηγριωμένα ἦν D ὁρᾶν ὑπό τε χρόνου καὶ ἐρημίης. μέχρι τοῦδε Καρμανίη. τὰ δὲ ἀπὸ τοῦδε, Πέρσαι ἔχουσι. μῆκος τοῦ πλόου παρὰ τὴν Καρμανίην χώρην, στάδιοι τρισχίλιοι καὶ ἑπτακόσιοι. ζώουσι δὲ κατάπερ Πέρσαι, ὅτι καὶ ὅμοροί εἰσι Πέρσῃσι· καὶ τὰ ἐς τὸν πόλεμον ὡσαύτως κοσμέονται. ἐνθένδε ἄραντες ἐκ τῆς νήσου τῆς ἱρῆς παρὰ τὴν Περσίδα ἤδη ἔπλεον· καὶ κατάγονται ἐς Ἴλαν χῶρον, ἵνα λιμὴν πρὸς νήσου σμικρῆς καὶ ἐρήμης γίνεται· οὔνομα τῇ νήσῳ Καΐκανδρος· ὁ δὲ πλόος στάδιοι τετρακόσιοι. ὑπὸ δὲ τὴν ἕω ἐς ἄλλην νῆσον πλώσαντες E ὁρμίζονται οἰκουμένην, ἵνα καὶ μαργαρίτην θηρᾶσθαι λέγει Νέαρχος, κατάπερ ἐν τῇ Ἰνδῶν θαλάσσῃ. ταύτης τῆς νήσου τὴν ἄκρην παραπλώσαντες σταδίους ὡς τεσσαράκοντα, ἐνταῦθα ὡρμίσθησαν. ἐνθένδε πρὸς ὄρεϊ ὁρμίζονται ὑψηλῷ (Ὦχος οὔνομα τῷ ὄρεϊ) ἐν λιμένι εὐόρμῳ· καὶ ἁλιέες αὐτοῦ ᾤκεον. καὶ ἔνθεν πλώσαντες σταδίους τετρακοσίους καὶ πεντήκοντα, ὁρμίζονται ἐν Ἀποστάνοισι. καὶ πλοῖα πολλὰ αὐτόθι ὥρμεε· κώμη τε ἐπῆν ἀπέχουσα ἀπὸ θαλάσσης σταδίους ἑξήκοντα. νυκτὸς δὲ ἐπάραντες ἔνθεν, F ἐσπλώουσιν ἐς κόλπον συνοικεόμενον πολλῇσι κώμῃσι· στάδιοι τοῦ πλόου τετρακόσιοι. ὁρμίζονται δὲ πρὸς ὑπωρείην. ταύτῃ φοίνικές τε πολλοὶ ἐπεφύκεσαν, καὶ ὅσα ἄλλα ἀκρόδρυα ἐν τῇ Ἑλλάδι γῇ φύεται. ἔνθεν ἄραντες ἐς Γώγανα παραπλέουσι, σταδίους μάλιστα ἑξακοσίους ἐς χώρην οἰκουμένην. ὁρμίζονται δὲ τοῦ ποταμοῦ τοῦ χειμάρρου (οὔνομα δέ οἱ Ἀρεών) ἐν τῇσιν ἐκ-

βολῆσιν. ἐνταῦθα χαλεπῶς ὁρμίζοντο. στενὸς γὰρ ἦν ὁ ἔσπλους κατὰ τὸ στόμα, ὅτι βράχεα τὰ κύκλῳ αὐτοῦ, ἡ ἀνάπωτις ἐποίεε. καὶ ἔνθεν αὖ ἐν στόματι ἄλλου ποταμοῦ ὁρμίζονται, διεκπλώσαντες σταδίους ὀκτακοσίους· Σιτακὸς ὄνομα τῷ ποταμῷ ἦν· οὐδὲ ἐν τούτῳ εὐμαρέως ὁρμίζονται. καὶ ὁ πλόος ἅπας οὗτος ὁ παρὰ τὴν Περσίδα, βράχεα τε ἦσαν, καὶ ῥηχίαι καὶ τενάγεα. ἐνταῦθα σῖτον καταλαμβάνουσι πολλὸν ξυγκεκομισμένον κατὰ πρόσταξιν βασιλέως, ὡς σφίσιν εἶναι ἐπισιτίσασθαι. ἐνταῦθα ἔμειναν ἡμέρας τὰς πάσας μίαν καὶ εἴκοσι. καὶ τὰς νέας ἀνειρυσάμενοι, ὅσαι μὲν πεπονήκεσαν, ἐπεσκεύαζον· τὰς δὲ ἄλλας ἐθεράπευον. ἐνθένδε ὁρμηθέντες, εἰς Ἱέρατιν πόλιν ἀφίκοντο, ἐς χῶρον οἰκεύμενον· ἑπτακόσιοι καὶ πεντήκοντα στάδιοι ὁ πλόος. ὡρμίσθησαν δὲ ἐν διώρυχι ἀπὸ τοῦ ποταμοῦ ἐμβεβλημένῃ ἐς θάλασσαν, ᾗ ὄνομα ἦν Ἡράτεμις. ἅμα δὲ ἡλίῳ ἀνίσχοντι παραπλέουσιν ἐς ποταμὸν χειμάρρουν, ὄνομα Πάδαργον. ὁ δὲ χῶρος χερρόνησος ἅπας. καὶ ἐν αὐτῷ κῆποί τε πολλοὶ, καὶ ἀκρόδρυα παντοῖα ἐφύετο· ὄνομα τῷ χώρῳ Μεσαμβρίη. ἐκ Μεσαμβρίης δὲ ὁρμηθέντες, καὶ διεκπλώσαντες σταδίους μάλιστα ἐς διηκοσίους, ἐς Ταόκην ὁρμίζονται, ἐπὶ ποταμῷ Γράνιδι. καὶ ἀπὸ τούτου ἐς τὰ ἄνω Περσῶν βασίλεια ἦν, ἀπέχοντα τοῦ ποταμοῦ τῶν ἐκβολέων σταδίους ἐς διηκοσίους. κατὰ τοῦτον τὸν παράπλουν λέγει Νέαρχος ὀφθῆναι κῆτος ἐκβεβλημένον εἰς τὴν ἠιόνα· καὶ τοῦτο προσπλώσαντας ἵνας τῶν ναυτῶν ἐκμετρῆσαι, καὶ φάναι εἶναι πήχεων πεντήκοντα· δέρμα δὲ αὐτῷ εἶναι φολιδωτὸν, οὕτω τι ἐς βάθος ἥκον, ὡς καὶ ἐπὶ πῆχυν ἐπέχειν· ὄστρεά τε καὶ λοπάδας καὶ φυκία πολλὰ ἔχειν ἐπιπεφυκότα. καὶ δελφῖνας λέγει ὅτι καθορᾶν ἦν πολλοὺς ἀμφὶ τῷ κήτει, καὶ τοὺς δελφῖνας τῶν ἐν τῇ εἴσω θαλάσσῃ μέζονας. ἔνθεν δὲ ὁρμηθέντες, κατάγονται ἐς Ῥώγονιν ποταμὸν χειμάρρουν, ἐν λιμένι εὐόρμῳ. μῆκος τοῦ παράπλου στάδιοι διηκόσιοι. ἐνθένδε τετρακοσίους σταδίους διεκπλώσαντες, αὐλίζονται ἐν ποταμῷ χειμάρρῳ· Βρίζανα τῷ ποταμῷ ὄνομα. ἐνταῦθα χαλεπῶς ὡρμίσαντο, ὅτι ῥηχίη ἦν, καὶ βράχεα. καὶ χοιράδες ἐκ τοῦ πόντου ἀνεῖχον. ἀλλ' ὅτε ἡ πλημμυρὰ ἐπῄει, τότε ὡρμήσαντο· ὑπονοστήσαντος δὲ τοῦ ὕδατος, ἐπὶ ξηροῦ ἀπελείφθησαν αἱ νῆες. ἐπεὶ δὲ ἡ πλημμυρὶς ἐν τάξει ἀμείβουσα ἐπῆλθε, τότε δὴ ἐκπλώσαντες ὁρμίζονται ἐπὶ ποταμῷ· ὄνομα δὲ τῷ ποταμῷ Ἄρωσις, μέγιστος τῶν ποταμῶν, ὡς λέγει Νέαρχος, ὅσοι ἐν τῷ παράπλῳ τῷδε ἐμβάλλουσιν ἐς τὸν ἔξω πόντον. μέχρι τοῦδε Πέρσαι οἰκέουσι· τὰ δὲ ἀπὸ τούτων, Σούσιοι. Σουσίων δὲ ἔθνος αὐτόνομον κατύπερθε προσοικέει· Οὔξιοι καλέονται· ὑπὲρ ὅτων λέλεκταί μοι ἐν τῇ ἄλλῃ ξυγγραφῇ, ὅτι λῃσταί εἰσι. μῆκος τοῦ παράπλου τῆς Περσίδος χώρης, στάδιοι τετρακόσιοι καὶ τετρακισχίλιοι. τὴν δὲ Περσίδα γῆν, τριχῇ νενεμῆσθαι τῶν ὡρέων, λόγος κατέχει. τὸ μὲν αὐτῆς πρὸς τῇ ἐρυθρῇ θαλάσσῃ οἰκεόμενον, ἀμμῶδές τε εἶναι καὶ ἄκαρπον ὑπὸ καύματος· τὸ δὲ ἐπιπλέον πρὸς ἄρκτον τε καὶ Βορέην ἄνεμον ἰόντων, καλῶς κεκρᾶσθαι τῶν ὡρέων. καὶ τὴν χώρην ποιώδεά τε εἶναι, καὶ λειμῶνας ὑδρηλοὺς καὶ ἄμπελον πολλὴν φέρειν, καὶ ὅσοι ἄλλοι καρποὶ, πλὴν ἐλαίης· παραδείσοισί τε παντοίοισι τεθηλέναι, καὶ ποταμοῖσι καθαροῖσι διαρρέεσθαι, καὶ λίμνῃσι· καὶ ὄρ-

A idque iniquo satis loco: quòd aditus faucium angustus esset, ob vada quæ æstus marini recessus in orbem fecerat. Inde rursus ad alterius fluminis, cui Sitaco nomen est, fauces appulerunt, DCCC stadiis emensis. sed ne ibi quidem commodam stationem nacti sunt: vniuersa hæc ad Persidis oram nauigatio plurima vadosa & petricosa palustriáque loca habet. Eo loci Nearchus multum frumenti quod rex ad frumentandum exercitum conuehi curarat, accepit. Ibi XXI dies in vniuersum commorati, naues quæ salo quassatæ B erant in terram subductas refecerunt. Inde rursum oram soluentes ad Hieratim oppidum habitatum, DCCL stadiis emensis, appulsi sunt, classémque in alueo fluminis Heratemis qui illac in mare fertur collocarunt: Postero die sub auroram ad exiguum quendam amnem, Padargum nomine, appellunt. Totus is tractus cherronesus est. in eo hortos quamplurimos arboréſque pomiferas omnis generis repererunt. nomen illi tractui est Mesambria. Ex Mesambria di-C gressi, stadiis circiter CC emensis in Taocen ad Granidem fluuium peruenerunt. Ab huius fluminis ostio CC fere introrsum stadia Persarum regia est. In hac nauigatione Nearchus balænam abs se visam esse scribit, quæ in littus eiecta erat: nautásque nonnullos in terram egressos, eam mensos, retulisse quinquaginta cubitorum esse. pellem eius squammosam cubiti vnius crassitudine fuisse. Multa etiam ostrea & lopades, multámque algam annatam ei fuisse: delphinea quoque circa belluam visos, maiores quàm orientale ma-D re fert. Inde profecti ad Rogonim fluuium exiguum, in tutum portum se recipiunt, CC stadiis emensis. Ab hoc flumine CCCC stadia progressi ad alium exiguum amnem, Brizana dictum, deuenerunt. Ibi difficili statione sunt vsi, quòd frequentia vada & scopuli ac rupes ad mare essent. Accedente itaque æstu portum ceperunt: recedente, in vado hærebant. Mox reciprocante æstu enauigantes, ad Arosen fluuium constiterunt. Maximum hunc fluuium Nearchus esse scribit o-E mnium, qui per hanc nauigationem in exterius mare influunt. Ad hunc amnem vsque Persę habitant: vlterius Susij incolunt. Horum gens quędam libera, Vxij dicti, vlteriora loca tenent: quos in superiori opere latrocinia exercere diximus. Vniuersa Persidis ora stadia IIII M, CCCC efficit. Porro totius Persicæ regionis temperaturam tripliciter diuidi fama est. Nam quæ pars eius ad mare Rubrum sita est, arenosam ac sterilem ob æstum esse. Quæ verò omnino ad septentrio-F nem & Borealem plagam iacet, constitutionem cœli temperatam habere, regionémque ipsam herbosam, multa irrigua prata, multásque vites habere, atque adeò omne genus fructuum, excepta olea. Hortis enim amœnissimis florere, fluuiísque & lacubus limpidissimis irrigari, omnique genere auium quę

circa flumina aut lacus versari solent, abundare: equis etiam aliisque iumentis pascendis idoneã esse, syluosam preterea esse, venatuique aptissimam. Eam autem quæ adhuc magis in septentrionem vergit, frigidam ac niualem esse: Nearchus legatos quosdam ab Euxino ponto, breuissimo itinere profectos, Alexandro Persidem transeunti obuiam venisse scribit. Idque Alexandro permirum visum fuisse, breuitate viæ ex ipsis cognita. Quòd verò Susijs finitimi sint Vxij, antea à nobis dictum est. quemadmodũ & Mardi (latrones etiam ipsi) Persas, Cossæi Medos accolunt. Quas quidem gentes omnes Alexander domuit, hyeme eas adortus, quando regionem suam adiri nulla ratione posse putabãt. Vrbes quoque iis condidit, ne iam amplius pastores sed aratores agricolæq; essent, vtque quũ pro quibus meruerent haberent, ab iniuria ac vi alter alteri inserenda abstinerent. Inde Susiorum regionem prætervectus est exercitus. Ab hoc loco Nearchus se non ita certa narrare posse scribit, præterquam portus, & longitudinem nauigationis. Omnem enim illum maris tractum longè latéque vadosum ac scopulosum esse: neque citra periculum portum è mari capi posse. Idcirco hãc præcipuam eorum curam fuisse, vt ex faucibus amnis, vbi ad fines Persidis consederant, soluerent, & de aqua in quinq; dies classi prospicerẽt. Duces enim nauigationis monuerant, aquam in iis partibus non reperiri. Quúmque ad quingenta stadia prouecti essent, ad fauces piscosi cuiusdã lacus, qui Cataderbis dicebatur, constiterunt. Exigua ad huius lacus fauces insula adiacebat, quam Margastanam vocant. Inde sub auroram soluentes, per vada vix vnius nauis capacia nauigarunt. Pali hinc inde fixi vada ostendebant, perinde atque apud Isthmum inter Leucadem atque Acarnaniam signa quædã nauigantibus exposita sunt, ne naues in vada impingant. Cæterùm vada apud Leucadem sabulosa sunt. quo fit vt naues iis impactæ facilè accessu æstus subducantur. Verùm hîc limus est ab vtraque parte profundus & tenax, adeo vt naues impactæ nullo artificio euelli possint. Contis enim in limo subsidẽtibus nihil proficiebatur. neque nautę nauibus egredi ad eas vadis euellendas poterant. quòd limus vestigiis cedens eos pectore tenus absorberet. Atque ita difficillima nauigatione per D C stadia vsi, ad nullum portum delati in nauibus corpora curarunt. Noctu verò repetita nauigatione in altum delati, totum etiã diem posterum in vesperum vsque nauigantes, D C C C stadia confectis, ad Euphratis ostia appulerunt, & ad pagũ quendam Babylonicæ regionis, cui Diridotis nomen est, peruenerunt. è quo mercatu thus, aliáque aromata quæ fert Arabia, negotiatores adferunt. Ab ostiis Euphratis Babylonẽ vsque Nearchus stadia I I I M C C C statuit. Eo loci de Alexandri ad Susios profectione nuntium acceperunt. Ipsi etiam inde retrorsum profecti per Pasitigrim fluuium nauigarunt, vt dextras cum Alexandro iungerent. Oram relegentes, à læua Susios habebant, la-

A νισιν ὀκέουσιν ἀμφὶ ποταμούς τε καὶ λίμνας, ὅσοι τὰ
ἤθεα. ἱππασί τε ἀγαθὴν εἶναι καὶ τοῖσιν ἄλλοισιν ὑποζυ-
γίοισι νέμεσθαι. καὶ ὑλώδεά τε πολλαχῆ καὶ πολύθη-
ρον. τὴν δὲ πρόσω ἔτι ἐπ' ἄρκτον ἰόντων, χειμερίην τε
καὶ νιφετώδεα· ὥστε πρέσβεας τινὰς ἐκ τοῦ Εὐξεί-
νου πόντου λέγει Νέαρχος κάρτα ὀλίγην ὁδὸν διελθόν-
τας, ἐντυχεῖν κατ' ὁδὸν ἰόντι τῆς Περσίδος, καὶ θαῦ-
μα γενέσθαι Ἀλεξάνδρῳ, καὶ εἰπεῖν Ἀλεξάνδρῳ τῆς ὁδοῦ
τὴν βραχύτητα. Σουσίοις δὲ προσοίκους ὅτι εἰσὶν Οὔξιοι,
λέλεκταί μοι· καθάπερ Μάρδοι μὲν Πέρσῃσι προσεχέες
οἰκέουσι, λῃσταὶ καὶ οὗτοι· Κοσσαῖοι δὲ, Μήδοισι. καὶ ταῦ-
B τα πάντα τὰ ἔθνεα ἡμέρωσεν Ἀλέξανδρος, χειμῶνος
ὥρῃ ἐπιπεσὼν αὐτοῖσιν, ὅτε ἄβατον σφῶν τὴν χώ-
ρην ἦγον. καὶ πόλιας ἐπέκτισε, ὡς μὴ νομάδας ἔτι εἶναι,
ἀλλὰ ἀροτῆρας καὶ γῆς ἐργάτας, καὶ ἔχειν ὑπὲρ ὅτου
δειμαίνοντες, μὴ κακὰ ἀλλήλους ἐργάσωνται. ἐνθένδε
τὴν Σουσίων γῆν παρήμειβε καὶ ὁ στρατός. καὶ ταῦτα
οὐκέτι ὡσαύτως ἀτρεκέως λέγει Νέαρχος ὅτι ἔστιν οἱ
φράσαι, πλήν γε δὴ τοὺς ὅρμους τε καὶ τὸ μῆκος τοῦ
πλόου. τὴν χώρην τε γὰρ τεναγώδεά τε εἶναι τὴν πολ-
C λήν, καὶ ῥηχίῃσιν ἐπὶ μέγα ἐς τὸν πόντον ἀνέχουσαν·
καὶ ταύτην σφαλερὴν ἐγκαθορμίζεσθαι. πελαγίοι-
σιν ὦν σφίσι τὴν κομιδὴν τὸ πολὺ γίνεσθαι. ὁρμηθῆναι
μὲν δὴ ἐκ τοῦ ποταμοῦ τῶν ἐκβολέων, ἵνα περ ηὐλί-
σθησαν, ἐπὶ τοῖσιν ὁρίοισι τῆς Περσίδος. ὕδωρ δὲ ἐμβαλ-
λέσθαι πέντε ἡμερέων. οὐκ ἔφασκον γὰρ εἶναι ὕδωρ οἱ κα-
θηγεμόνες τοῦ πλόου. σταδίους δὲ πεντακοσίους κομισθέν-
τες, ὁρμίζονται ἐπὶ στόματι λίμνης ἰχθυώδεος, ἧ οὔνομα
Κατάδερβις. καὶ νησὶς ἐπῆν τῷ στόματι· Μαργάστανα
τῇ νησῖδι οὔνομα. ἐνθένδε ἐπὶ τὴν ἕω ἐκπλώσαντες,
κατὰ βράχεα ἐκομίζοντο ἐπὶ μιῆς νεός. πασσάλοισι δὲ
ἔνθεν καὶ ἔνθεν πεπηγόσιν ἀπεδηλοῦτο τὰ βράχεα,
D καθάπερ ἐν τῷ μεσσηγὺς Λευκάδος τῆς νήσου ἰσθμῷ καὶ
Ἀκαρνανίης ἀποδέδεκται σημεῖα τοῖσι ναυτιλλομένοι-
σι, τοῦ μὴ ἐποκέλλειν ἐν τοῖσι βράχεσι τὰς νέας. ἀλλὰ
τὰ μὲν κατὰ Λευκάδα ψαμμώδεα ἐόντα, καὶ τοῖσιν ἐπο-
κείλασι ταχείαν τὴν ἀπονόστησιν ἐνδιδοῖ. κεῖθι δὲ πηλός
ἐστιν ἐφ' ἑκάτερα τοῦ πλεομένου βαθὺς καὶ ἰλυώδης·
ὥστε οὐδεμιῇ μηχανῇ ἐποκείλασιν ἦν ἀποσωθῆναι. οἵ
τε γὰρ κοντοὶ κατὰ τοῦ πηλοῦ δύνοντες, αὐτοὶ οὐδέν τι
ἐπωφέλεον, ἀνθρώπῳ τε ἐκβῆναι ἐς τὸ ἀπωσθῆναι τὰς
νέας ἐς τὰ πλεόμενα, ἄπορον ἐγίνετο. ἐδύνον γὰρ κατὰ
E τοῦ πηλοῦ ἔστε ἐπὶ τὰ στήθεα. οὕτω δὴ χαλεπῶς δι-
εκπλώσαντες σταδίους ἑξακοσίους, κατὰ ναῦν ἑκάστην
ὁρμισθέντες, ἐνταῦθα δείπνου ἐμνήσθησαν. τὴν νύκτα
δὲ ἤδη κατὰ βάθεα ἔπλεον, καὶ τὴν ἐφεξῆς ἡμέρην
ἔστε ἐπὶ βουλυτόν· καὶ ἦλθον σταδίους ἐνακοσίους. καὶ
καθωρμίσθησαν ἐπὶ τοῦ στόματος τοῦ Εὐφράτου, πρὸς
κώμῃ τινὶ τῆς Βαβυλωνίης χώρης· οὔνομα δὲ αὐτῇ Δι-
ρίδωτις· ἵνα λιβανωτόν τε ἀπὸ τῆς ἐμπορίης γῆς οἱ ἔμ-
ποροι ἀγινέουσι, καὶ τὰ ἄλλα ὅσα θυμιήματα ἡ Ἀρά-
F βων γῆ φέρει. ἀπὸ δὲ τοῦ στόματος τοῦ Εὐφράτου ἔστε
Βαβυλῶνα, πλόον λέγει Νέαρχος σταδίους εἶναι ἐς
τρισχιλίους καὶ τριηκοσίους. ἐνταῦθα ἀγγέλλεται
Ἀλέξανδρον ἐπὶ Σούσων στέλλεσθαι. ἔνθεν καὶ αὐτοὶ
τὸ ὀπίσω ἔπλεον, ὡς κατὰ τὸν Πασιτίγριν ποταμὸν
ἀναπλώσαντες, συμμῖξαι Ἀλεξάνδρῳ. ἔπλεον δὴ τὸ
ἔμπαλιν ἐν ἀριστερῇ τὴν γῆν τὴν Σουσίδα ἔχοντες. καὶ

A παραπλέουσι λίμνην, ἐς ἣν ὁ Τίγρης ἐσβάλλει ποταμός· ὃς ῥέων ἐξ Ἀρμενίης παρὰ πόλιν Νῖνον, πάλαι ποτὲ μεγάλην καὶ εὐδαίμονα, τὴν μέσην ἑωυτοῦ τε καὶ τοῦ Εὐφράτεω ποταμοῦ (ἣν Μεσοποταμίην ἐπὶ τῷδε κληΐζεσθαι) ποιέει. ἀπὸ δὲ τῆς λίμνης ἐς αὐτὸν τὸν ποταμὸν ἀνάπλους στάδιοι ἑξακόσιοι. ἵνα καὶ κώμη τῆς Σουσίδος, ἣν καλέουσιν Ἀγινιν. αὕτη δὲ ἀπέχει Σούσων σταδίους ἐς πεντακοσίους. μῆκος τοῦ παράπλου τῆς Σουσίων γῆς ἔστε ἐπὶ τὸ στόμα τοῦ Πασιτίγριδος ποταμοῦ, στάδιοι δισχίλιοι. ἐνθένδε κατὰ τὸν Πασιτίγριν ἄνω ἔπλεον διὰ χώρης οἰκουμένης καὶ B εὐδαίμονος. ἀναπλώσαντες δὲ σταδίους ἐς πεντήκοντα καὶ ἑκατὸν, αὐτοῦ ὁρμίζονται, προσμένοντες οὕστινας ἐστάλκει Νέαρχος, σκεψομένους ἵνα ὁ βασιλεὺς εἴη. αὐτὸς δὲ ἔθυε θεοῖς τοῖς σωτῆρσι, καὶ ἀγῶνα ἐποίεε· καὶ ἡ στρατιὴ ἡ ναυτικὴ πᾶσα ἐν εὐθυμίῃσιν ἦν. ὡς δὲ προσάγων ἤδη Ἀλέξανδρος ἠγγέλλετο, ἔπλεον ἤδη αὖθις ἐς τὸ ἄνω κατὰ τὸν ποταμόν· καὶ πρὸς τῇ σχεδίῃ ὁρμίζονται, ἐφ᾽ ᾗ τὸ στράτευμα διαβιβάσειν ἔμελλεν Ἀλέξανδρος ἐς Σοῦσα. ἐνταῦθα ἀνεμίχθη ὁ στρατὸς, καὶ θυσίαι πρὸς Ἀλεξάνδρου ἐθύοντο ἐπὶ τῶν νεῶν τε καὶ C ἀνθρώπων τῇ σωτηρίῃ· καὶ ἀγῶνες ἐποιέοντο. καὶ Νέαρχος ὅποι παραφανείη τῆς στρατιῆς, ἄνθεσί τε καὶ ταινίῃσιν ἐβάλλετο. ἔνθα καὶ χρυσῷ στεφάνῳ στεφανοῦνται ἐξ Ἀλεξάνδρου Νέαρχός τε καὶ Λεοννάτος· Νέαρχος μὲν, ἐπὶ τοῦ ναυτικοῦ τῇ σωτηρίῃ· Λεοννάτος δὲ, ἐπὶ τῇ νίκῃ, ἣν Ὠρείτας τε ἐνίκησε καὶ τοὺς Ὠρείταις προσοικέοντας βαρβάρους. οὕτω μὲν ἀπεσώθη Ἀλεξάνδρῳ ἐκ τοῦ Ἰνδοῦ τῶν ἐκβολέων ὁρμηθεὶς ὁ στρατός. τὰ δὲ ἐν δεξιᾷ τῆς ἐρυθρῆς θαλάσσης ὑπὲρ τὴν Βαβυλωνίην, Ἀραβίη ἡ πολλή ἐστι. καὶ ταύ- D της τὰ μὲν καθήκει ἔστε ἐπὶ τὴν θάλασσαν τὴν κατὰ Φοινίκην τε καὶ τὴν Παλαιστίνην Συρίην· πρὸς δυομένου δὲ ἡλίου ὡς ἐπὶ τὴν εἴσω θάλασσαν Αἰγύπτιοι τῇ Ἀραβίῃ ὁμουρέουσι. κατὰ δὲ Αἴγυπτον εἰσέχων ἐκ τῆς μεγάλης θαλάσσης κόλπος, δῆλον ποιέει ὅτι εὔπλοά γε τοῦ σύρροον εἶναι τὴν ἔξω θάλασσαν, περίπλους ἂν ἦν ἐκ Βαβυλῶνος ἐς τὸν κόλπον τοῦτον εἰσέχοντα ὡς ἐπ᾽ Αἴγυπτον. ἀλλὰ γὰρ οὔτις παρέπλωσε ταύτῃ οὐδαμοῖς ἀνθρώπων ὑπὸ καύματος καὶ ἐρημίης, εἰ μή τινές γε πελάγιοι κομιζόμενοι. ἀλλ᾽ οἱ ἐπ᾽ Αἰγύπτου E γὰρ ἐς Σοῦσα ἀποσωθέντες τῆς στρατιῆς τῆς Καμβύσεω, καὶ οἱ παρὰ Πτολεμαίου τοῦ Λάγου πρὸς Σέλευκον τὸν Νικάνορα σταλέντες ἐς Βαβυλῶνα, διὰ τῆς Ἀραβίης χώρης, ἰσθμόν τινα διαπορευθέντες ἐν ἡμέρῃσιν ὀκτὼ τῇσι πάσῃσιν, ἄνυδρον καὶ ἐρήμην χώρην ἐπῆλθον ἐπὶ καμήλων σπουδῇ ἐλαύνοντες, ὕδωρ τέ σφιν ἐπὶ τῶν καμήλων φέροντες, καὶ νυκτοπορέοντες. τὰς γὰρ ἡμέρας ὑπαίθριοι ἀνέχεσθαι διὰ καῦμα ἀδύνατοι ἦσαν. τοσούτου δεῖ τά γε ἐπέκεινα ταύτης τῆς χώρης (ἥντινα ἰσθμὸν ἀποφαινόμεθα) ἐκ τοῦ κόλπου F τοῦ Ἀραβίου καθήκοντα ἐς τὴν ἐρυθρὴν θάλασσαν, οἰκεόμενα εἶναι, ὁπότε τὰ πρὸς ἄρκτον μᾶλλον αὐτῶν ἀνέχοντα ἔρημά τέ ἐστι καὶ ψαμμώδεα. ἀλλὰ γὰρ ἀπὸ τοῦ Ἀραβίου κόλπου τοῦ κατ᾽ Αἴγυπτον ὁρμηθέντες ἄνθρωποι, ἐκπεριπλώσαντες τὴν πολλὴν Ἀραβίην, ἐλθεῖν ἐς τὴν κατὰ Σοῦσά τε καὶ Πέρσας θάλασσαν, ἐς τοσόνδε ἄρα περιπλώσαντες τῆς Ἀραβίης, ἐς ὅσον σφίσι τὸ ὕδωρ ἐπήρκεσε τὸ ἐμβληθὲν ἐς τὰς νέας, ἔπειτα ὀπίσω ἀπενόστησαν. ἐκ Βαβυλῶνός τε οὓς-

cúmque præteruehuntur in quem Tigris fluuius decurrit: qui ex Armenia fluẽs iuxta Ninum, magnã olim & opulentã vrbẽ, regionẽ efficit quę inter se & Euphratẽ media est; ideóq; Mesopotamia dicitur. A lacu ad ipsũ flumen nauigatio est stadiorum DC. Ibi & pagus quidam Susiorum est, quem Aginim vocant. Is à Susis distat stadiis quingentis. Susiorũ ora vsque ad Pasitigris ostia ad II.M stadiorum porrigitur. Inde per Pasitigrim aduerso flumine per regionem bene habitatam atque opulentam vecti sunt: confectisque stadiis CL ibi constiterunt, expectantes reditum eorum quos Nearchus miserat sciscitaturos vbinam locorum rex esset. Ipse diis seruatoribus sacrum fecit, ludósque edidit, vniuerso exercitu nauali in lętitiam effuso. Post quam verò nuntiatum est Alexandrum appropinquare, rursus aduerso flumine nitentes ad pontem quendam recens factum, per quem Alexander exercitum in Susas traducturus erat, cõsistunt. Eo loci exercitus coniuncti sunt: Alexãder pro nauibus simul & milite saluis sacrificia fecit, ludósq; edidit. Nearchus quoquouersus per castra ibat, floribus ac sertis petebatur. Post hęc Alexander Nearchum & Leonnatum aureis coronis donauit: Nearchum, ob classem seruatam: Leonnatum, ob victoriam quam de Oritis aliisque barbaris Oritarum vicinis reportarat. In hunc modum exercitus ab Indi amnis ostiis saluus Alexandro reductus est. Quæ verò ad dextram maris Rubri partem vltra Babyloniam sita est regio, Arabia magna ex parte est: atque huius quidẽ pars quædam pertinet ad mare Phœniciæ ac Syriæ Palęstinæ. Ad occidẽtem verò, quà interius mare est, AEgyptij Arabiæ contermini sunt. Sinus autem qui ad AEgyptum ex Oceano fertur manifestò indicat, ratione concursus cum exteriori mari, nauigari posse ex Babylone in eum sinũ qui ad AEgyptũ pertendit. Cæterùm nemo mortalium ea loca præternauigauit, propter ardorem solis & solitudines, nisi qui mari eò delati fuerint. Nam qui de exercitu Cambysę ex AEgypto in Susas salui peruenerunt, quique à Ptolemæo Lagi filio ad Seleucum Nicanorem Babylonem missi fuerunt, per Arabiam, isthmum quendam transgressi, octo integros dies per regionẽ desertam & aquarum inopem iter fecerũt: idque camelis celeriter vecti, aquámq; super iis portantes, & noctu proficiscentes. Interdiu enim sub dio esse ob ardorem solis nequaquam potuissent: tantum abest vt regio sita vltra isthmum illum, quẽ diximus, ex sinu Arabico in mare Rubrum pertingens, habitabilis sit: quum ea quæ magis ad septentrionem vergit deserta sit atque arenosa. Cæterùm nonnulli ex Arabico sinu qui ad AEgyptũ spectat, profecti, quũ magnam Arabiæ partem circumnauigassent, vt ad mare quod ad Susas & Persiam pertinet peruenirent, postquam aqua nauibus imposita deficere eos cœpit retro conuersi sunt. Ij verò quos Alexander ex Babylone misit

Vet. [illegible]

Vet. [illegible]

vt lõgissima ad dextram mari Rubris partem nauigatione facta, loca illius regionis explorarent: insulas quidem nonnullas viderunt, & interdum ad Arabiæ continentem appulerunt: at promontorium illud quod exaduerso Carmaniæ oppositum visum ab se fuisse Nearchus scribit, nemo vnquam nauigatione in alteram eius partem pertingere potuit. Et (mea quidem sententia) si nauigabilis is tractus esset, aut adiri vlla ratione posset, Alexandri certè curiositas id comprobasset. Hanno quidem Afer Carthagine profectus, trans Herculeas columnas in Oceanum enauigauit, Libyam ad læuam relinquens, & per XXXV dies nauigationis suæ cursum orientem versus tenuit. Postquam verò ad meridiem conuersus est, in grauissimas difficultates incidit, summa aquarum inopia pressus, summáque æstus flagrantia afflictus, igneis quodammodo riuis mari incumbẽtibus. Cyrenæ tamen, Libyæ vrbs, quanquam desertioribus in locis sitæ sunt, herbosæ fertilésque & irriguæ sunt: saltus etiam frequentésque prata habent, omnisque generis fructus & iumenta ferunt, ad ea loca vsque quibus silphiũ gignitur. Vlteriora eius loca deserta altisq; arenis obruta sunt.

Atque hic qui quidem liber seorsim à me conscriptus sit, etiam ipse ad Alexãdrum Philippi filium Macedonem pertinens.

A ναυς ἔστειλεν Ἀλέξανδρος, ὡς ἐπὶ μήκιστον πλώοντας ἐν δεξιᾷ τῆς ἐρυθρῆς θαλάσσης, γνῶναι τὴν ταύτῃ χώρην, οὗτοι νήσους μέν τινας κατεσκέψαντο, ἐν τῷ παράπλῳ κειμένας. καί που καὶ τῆς ἠπείρου τῆς Ἀραβίης προσέσχον. τὴν δὲ ἄκρην, ἥντινα καταντικρὺ τῆς Καρμανίης ἀνέχουσαν λέγει φανῆναι σφίσι Νέαρχος, οὐκ ἔστιν ὅστις ὑπερβαλὼν, ἐπικάμψαι ἐς τὸ ἐπὶ θάτερα δυνατὸς ἐγένετο. δοκέω δὲ ὡς εἴπερ πλωτά τε ἦν καὶ βαδιστὰ ταύτῃ, ὑπ' Ἀλεξάνδρου ἂν τῆς πολυπραγμοσύνης ἐξελήλεγκτο πλωτά τε καὶ βαδιστὰ ἐόντα. Ἄννων

B δὲ ὁ Λίβυς ἐκ Καρχηδόνος ὁρμηθεὶς, ὑπὲρ μὲν Ἡρακλείας στήλας ἐξέπλωσεν ἔξω ἐς τὸν πόντον, ἐν ἀριστερᾷ τὴν Λιβύην γῆν ἔχων. καὶ ἔστε μὲν πρὸς ἀνίσχοντα ἥλιον ὁ πλόος αὐτῷ ἐγένετο, τὰς πάσας πέντε καὶ τριήκοντα ἡμέρας. ὡς δὲ δὴ ἐς μεσαμβρίην ἐξετράπετο, πολλῇσιν ἀμηχανίῃσιν ἐνετύγχανεν, ὕδατός τε ἀπορίῃ καὶ καύματι ἐπιφλέγοντι, καὶ ῥύαξι πυρὸς ἐς τὸν πόντον ἐμβάλλουσιν. ἀλλ' ἡ Κυρήνη γὰρ τῆς Λιβύης ἐν τοῖς ἐρημοτέροις πεπολισμένη, ποιώδης τέ ἐστι καὶ μαλθακή, καὶ εὔυδρος, καὶ ἄλσεα καὶ λειμῶνες καὶ καρ-

C πῶν παντοίων καὶ κτηνέων πάμφορος, ἔστε ἐπὶ τοῦ σιλφίου τὰς ἐκφύσιας. ὑπὲρ δὲ τὸ σίλφιον, τὰ ἄνω αὐτῆς ἔρημα καὶ ψαμμώδεα.

Οὗτός μοι ὁ λόγος ἀναγεγράφθω, φέρων καὶ αὐτὸς ἐς Ἀλέξανδρον τὸν Φιλίππου, τὸν Μακεδόνα.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΒΙΟΣ, ΕΚ ΤΩΝ ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΥ ΒΙΩΝ ΠΑΡΑΛΛΗΛΩΝ.

ΤῸΝ Ἀλεξάνδρου τοῦ βασιλέως βίον, καὶ τοῦ Καίσαρος, ὑφ' οὗ κατελύθη Πομπήϊος, ἐν τούτῳ τῷ βιβλίῳ γράφοντες, διὰ τὸ πλῆθος τῶν ὑποκειμένων πράξεων, οὐδὲν ἄλλο προεροῦμεν, ἢ παραιτησόμεθα τοὺς ἀναγινώσκοντας, ἐὰν μὴ πάντα, μηδὲ καθ' ἕκαστον ἐξειργασμένως τι τῶν περιβοήτων ἀπαγγέλλωμεν, ἀλλὰ ἐπιτέμνοντες τὰ πλεῖστα, μὴ συκοφαντεῖν. οὔτε γὰρ ἱστορίας γράφομεν, ἀλλὰ βίους· οὔτε ταῖς ἐπιφανεστάταις πράξεσι πάντως ἔνεστι δήλωσις ἀρετῆς ἢ κακίας, ἀλ- A λὰ πρᾶγμα βραχὺ πολλάκις, καὶ ῥῆμα, καὶ παιδιά τις ἔμφασιν ἤθους ἐποίησε μᾶλλον ἢ μάχαι μυριόνεκροι, καὶ παρατάξεις αἱ μέγισται, καὶ πολιορκίαι πόλεων. ὥσπερ οὖν οἱ ζωγράφοι τὰς ὁμοιότητας ἀπὸ τοῦ προσώπου, καὶ τῶν περὶ τὴν ὄψιν εἰδῶν, οἷς ἐμφαίνεται τὸ ἦθος, ἀναλαμβάνουσιν, ἐλάχιστα τῶν λοιπῶν μερῶν φροντίζοντες· οὕτως ἡμῖν δοτέον εἰς τὰ τῆς ψυχῆς σημεῖα μᾶλλον ἐνδύεσθαι, καὶ διὰ τούτων εἰδοποιεῖν τὸν ἑκάστου βίον, ἐάσαντας ἑτέροις τὰ μεγέθη καὶ τοὺς ἀγῶνας.

B Ἀλέξανδρος, ὅτι τῷ γένει πρὸς πατρὸς μὲν ἦν Ἡρακλείδης ἀπὸ Καράνου, πρὸς δὲ μητρὸς, Αἰακίδης, ἀπὸ Νεοπτολέμου, τῶν πάνυ πεπιστευμένων ἐστίν. λέγεται δὲ Φίλιππος, ἐν Σαμοθράκῃ τῇ Ὀλυμπιάδι συμμυηθείς, αὐτός τε μειράκιον ὢν ἔτι κἀκείνης παιδὸς ὀρφανῆς γονέων ἐρασθῆναι, καὶ τὸν γάμον οὕτως ἁρμόσαι, πείσας τὸν ἀδελφὸν αὐτῆς Ἀρύμβαν. ἡ μὲν οὖν νύμφη, πρὸ τῆς νυκτὸς ᾗ συνείρχθησαν εἰς τὸν θάλαμον, ἔδοξε, βροντῆς γενομένης, ἐμπεσεῖν αὐτῆς τῇ γαστρὶ κεραυνόν· ἐκ δὲ τῆς πληγῆς, πολὺ πῦρ ἀναφθέν, εἶτα ῥηγνύμενον εἰς φλόγας πάντῃ φερομένας, δια- C λυθῆναι. ὁ δὲ Φίλιππος ὑστέρῳ χρόνῳ μετὰ τὸν γάμον εἶδεν ὄναρ αὑτὸν ἐπιβάλλοντα σφραγῖδα τῇ γαστρὶ τῆς γυναικός. ἡ δὲ γλυφὴ τῆς σφραγῖδος, (ὡς ᾤετο) λέοντος εἶχεν εἰκόνα. τῶν δὲ ἄλλων μάντεων ὑφορωμένων τὴν ὄψιν, ὡς ἀκριβεστέρας φυλακῆς δεομένων τῷ Φιλίππῳ τῶν περὶ τὸν γάμον, Ἀρίστανδρος ὁ Τελμησσεὺς κύειν ἔφη τὴν ἄνθρωπον, (οὐθὲν γὰρ ἀποσφραγίζεσθαι τῶν κενῶν) καὶ κύειν παῖδα θυμοειδῆ καὶ λεοντώδη τὴν φύσιν. ὤφθη δέ ποτε καὶ δράκων, κοιμωμένης τῆς Ὀλυμπιάδος, παρεκτεταμένος τῷ σώματι. καὶ τοῦτο μάλι- D στα τοῦ Φιλίππου τὸν ἔρωτα καὶ τὰς φιλοφροσύνας ἀμαυρῶσαι λέγουσιν, ὡς μηδὲ φοιτᾶν ἔτι πολλάκις παρ' αὐτὴν ἀναπαυσόμενον· εἴτε δείσαντά τινας μαγείας ἐπ' αὐτῷ καὶ φάρμακα τῆς γυναικός, εἴτε τὴν ὁμιλίαν, ὡς κρείττονι συνούσης, ἀφοσιούμενον. ἕτερος δὲ περὶ τούτων ἐστὶ λόγος, ὡς πᾶσαι μὲν αἱ τῇδε γυναῖκες ἔνοχοι τοῖς Ὀρφικοῖς οὖσαι καὶ τοῖς περὶ τὸν Διόνυσον ὀργιασμοῖς ἐκ τοῦ πάνυ παλαιοῦ, Κλώδωνές τε καὶ Μιμαλλόνες ἐπωνυμίαν ἔχουσαι, πολλὰ ταῖς Ἠδωνίσι καὶ ταῖς περὶ τὸν Αἷμον Θρῄσσαις ὅμοια δρῶσιν· ἀφ' ὧν δοκεῖ E καὶ τὸ θρησκεύειν ὄνομα ταῖς κατακόροις γενέσθαι καὶ πε-

ALEXANDRI VITA, EX PLVTARCHI Vitis comparatis.

ALEXANDRI regis vitã & C. Cæsaris, à quo est Põpeius oppressus, hoc commentario conscripturi, ob numerosas res eorum gestas, nihil præfabimur aliud quàm ab lectoribus postulabimus, si non omnia, neque sigillatim factum quoddam celebre ad amussim persequamur, sed perstringamus pleraque, ne nobis obstrepant. Neque enim historias sed vitas conscribimus: neque semper clarissimæ quæque res virtutes vel vitia repræsentant, sed exiguum subinde factum, dictúmque & iocus aliquis citius specimen edat morum, quam funestissima prælia, maximæ acies, & vrbium oppugnationes. Vt ergo pictores ex facie & vultu, ex quibus elucent mores, imaginẽ desumunt, nec de cæteris membris laborãt magnopere: ita concedendum nobis est, animi indicia vt scrutemur, ac cuiusque per hæc informemus vitam, aliis molem rerum & certamina permittamus.

Alexandrum ex gente Herculis per Caranum, & genere materno AEacidem per Neoptolemum fuisse, pro certo creditur. Fama est, in Samothrace initiatum cum Olympiade Philippum, quum esset ipse tum adolescens, illam item puellam parentibus orbam amasse, atque inde, parata fratris voluntate Arymbæ, nuptias coisse. Sponsæ, ante noctem qua thoro geniali innẽti fuere, visus est Ioue tonante venter suus de cælo tangi, atque ex ictu largum succensum ignẽ, qui mox erumpens in flammas passim dispersas dissiparetur. Philippus spatio aliquo post nuptias vidit in somnis vxoris se ventrem obsignare. Habebat sigilli sculptura (vt visa ei est) imaginem leonis. Ea visione vatibus interpretãtibus cæteris Philippo custodiis acrioribus sepiendam coniugem, Aristander Telmesius vterum illam ait ferre, (nihil enim quod inane sit obsignari) ac concepisse eam infantem animosum & natura leonina. Visus est draco etiam ad dormientis Olympiadis corpus exporrectus: idque præcipuè Philippi erga eam amorem & familiarem consuetudinem aiunt extenuasse, vt raró cubitũm ad illam commearet: quòd vel timeret fascinationes eius & veneficia, vel consuetudinem eius, vt quæ consuesceret cum maiore, deuitaret. Alij aliter de his memorant: omnes istius regionis fœminas Orphicis & Liberi patris sacris antiquitus contactas, Clodonásque & Mimallonas cognomento dictas, multa Edonidibus ac Thressis AEnum accolentibus agere consimilia. Vnde etiam θρησκεύειν dictio tributa esse videtur immodicis & superstitiosis

Euersum.

Singulatim celebres aliquos factos partes commemoremus; sed perstr. plurima calumniosi reprehendant.

Magis documentum prabeat morum.
Ex vultu & lineamentis faciei.

Vt in animi potius penetremus, ac per hæc vitam cuiusque velut lineamenta describamus.

Paterno genere, ab Hercule per Car. materno, ab AEaco per N. originẽ duxisse, proc.

Exorato fratre eius Ar.

Eam visionem cæt. vat. suspectam habentibus, & interpr. Ph. maiorẽ cautionem circa cõiugium adhibendam esse, Arist.

Obnoxiæ Q. ... Obnoxiæ dedita. Alexq. ... pro κατόχους ... vox κατόχαι.

sacrificiis. Olympias autem, præ cæteris motum lymphaticum æmulans, & fanaticum peragens ritum, horridiore spectaculo, serpentes mansuefactos trahebat thiasis ingentes, qui ex hedera subinde & mysticis cunis obiter prorepentes, thyrsósque & coronas mulierum circumiecti, percellebant viros. Verùm Philippo, qui post eam speciem Megalopolitanum Chæronem Delphos misit, sortes referunt fuisse ab Apolline allatas, iubente vt Ammoni sacra faceret, atque hunc deum coleret imprimis: amisisse verò eum alterum oculum, quem rimæ ostij admouens, deum conspexit serpentis figura cum vxore sua concubantem. Olympias (vt Eratosthenes est autor) quum euntem ad bellum prosequeretur Alexandrum, arcanum ortum eius soli detexit, hortata vt pro natalibus gereret animos. Alij hoc illam aiunt "abdicasse, ac dixisse, Non desinet Alexander in crimen me apud Iunonem vocare? Natus Alexander est die sexto mensis Hecatombæonis, quem Loon vocant Macedones: quo die fanum Dianæ Ephesiæ conflagrauit, vt Hegesias Magnesius exclamauit: cuius adeo frigida est exclamatio, vt incendium illud valuerit restinguere. Meritò enim arsisse dixit templum, dum fuit Diana in Alexandri enixu obstetricando districta. Magi verò, quotquot agebant Ephesi, fani inflammationem existimantes alterius esse prodigium cladis, discurrerunt, faciésque ceciderunt: clamaueruntque, grandem pestem & perniciem Asiæ illo die editam. Philippus autem, capta modò Potidæa, eodem die tres nuntios accepit, fusos à Parmenione ingenti pugna Illyrios: alterum, Olympiis se equi pernicitate vicisse: tertium, natum esse Alexandrum. "His nimirum lætum, magis etiam erexere vates, qui affirmauerunt infantem, in cuius natales trigemina concurrerat victoria, fore inuictum. Corporis eius figuram Lysippi statuæ maximè demonstrant, à quo voluit solo fingi. Etenim, quam præcipuè successores eius complures pòst & amici æmulati sunt, "proiectã ceruicem & in sinistrum humerum modicè propensam, oculorúmque "lenitatem, ad vnguem expressit ille artifex. Apelles autem, Alexandrum pingens fulmen tenentẽ, non repræsentauit colorem eius: sed magis fuscum & sordidiorem fecit, quum fuerit (vt aiunt) candidus: qui color in pectore & facie potissimùm purpurascebat. Odorem ex cute eius gratissimũ efflasse, & os eius totúmque corpus reddidisse fragrantiam, quã interiores tunicæ retinebant, in commentariis Aristoxeni legimus. In causa fuit fortassis feruidum & igneum corporis eius temperamentum. Gignitur enim odoris suauitas (vt Theophrasti est opinio) cõcoctis à calore humoribus. Vnde aridi & feruidi tractus orbis plurimas & optimas "species edunt. Exhaurit enim sol humorem in summis corporibus existentem, vt putredinis materiam. Hic autem calor corporis Alexandrum (vt verisimile est) vinosum reddidit & "iracundum. A prima pueritia eluxit temperantia eius. nam quum alioqui vehemẽs esset & ardens, haud

Detestari (solitã vel, abominari) & dicere,

His (vt par erat) lætum,

Erectam.

Vel, volubilitatem.

Species hic pro aromatibus.

Vel, animosum.

A ὀργίοις ἱερουργίαις. ἡ δὲ Ὀλυμπιὰς μᾶλλον ἑτέρων ζηλώσασα τὰς κατοχὰς, καὶ τοὺς ἐνθουσιασμοὺς ἐξάγουσα βαρβαρικώτερον, ὄφεις μεγάλους χειροήθεις ἐφείλκετο τοῖς θιάσοις, οἳ πολλάκις ἐκ τοῦ κιττοῦ καὶ τῶν μυστικῶν λίκνων παραναδυόμενοι, καὶ περιελιττόμενοι τοῖς θύρσοις τῶν γυναικῶν καὶ τοῖς στεφάνοις, ἐξέπληττον τοὺς ἄνδρας. οὐ μὴν ἀλλὰ Φιλίππῳ μετὰ τὸ φάσμα πέμψαντι Χαίρωνα τὸν Μεγαλοπολίτην εἰς Δελφοὺς, χρησμὸν κομισθῆναι λέγουσι παρὰ τοῦ θεοῦ, κελεύοντος Ἄμμωνι θύειν, καὶ σέβεσθαι μάλιστα τοῦτον τὸν
B θεόν. ἀποβαλεῖν δὲ τῶν ὄψεων αὐτὸν τὴν ἑτέραν, ἣν τῷ τῆς θύρας ἁρμῷ προσβαλὼν, κατώπτευσεν ἐν μορφῇ δράκοντος συνευναζόμενον τῇ γυναικὶ τὸν θεόν. ἡ δὲ Ὀλυμπιὰς (ὡς Ἐρατοσθένης φησὶ) προπέμπουσα τὸν Ἀλέξανδρον ἐπὶ τὴν στρατείαν, καὶ φράσασα μόνῳ τὰ περὶ τὴν τέκνωσιν ἀπόρρητον, ἐκέλευεν ἄξια φρονεῖν τῆς γενέσεως. ἕτεροι δέ φασιν αὐτὴν ἀφοσιοῦσθαι καὶ λέγειν, Οὐ παύσεταί με διαβάλλων Ἀλέξανδρος πρὸς τὴν Ἥραν; ἐγεννήθη δ' οὖν Ἀλέξανδρος ἱσταμένου μηνὸς Ἑκατομβαιῶνος (ὃν Μακεδόνες Λῷον καλοῦ-
C σιν) ἕκτῃ, καθ' ἣν ἡμέραν ὁ τῆς Ἐφεσίας Ἀρτέμιδος ἐνεπρήσθη νεώς· ὡς Ἡγησίας ὁ Μάγνης ἐπιπεφώνηκεν ἐπιφώνημα κατασβέσαι τὴν πυρκαϊὰν ἐκείνην ὑπὸ ψυχρίας δυνάμενον. εἰκότως γὰρ ἔφη καταφλεχθῆναι τὸν νεὼν, τῆς Ἀρτέμιδος ἀσχολουμένης περὶ τὴν Ἀλεξάνδρου μαίωσιν. ὅσοι δὲ τῶν μάγων ἐν Ἐφέσῳ διατρίβοντες ἔτυχον, τὸ περὶ τὸν νεὼν πάθος ἡγούμενοι πάθους ἑτέρου σημεῖον εἶναι, διέθεον τὰ πρόσωπα τυπτόμενοι, καὶ βοῶντες, ἄτην ἅμα καὶ συμφορὰν μεγάλην τῇ Ἀσίᾳ τὴν ἡμέραν ἐκείνην τετοκέναι. Φιλίππῳ δὲ
D ἄρτι Ποτίδαιαν ᾑρηκότι τρεῖς ἧκον ἀγγελίαι κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον· ἡ μὲν, Ἰλλυριοὺς ἡττᾶσθαι μάχῃ μεγάλῃ διὰ Παρμενίωνος· ἡ δὲ, Ὀλυμπιάσιν ἵππῳ κέλητι νενικηκέναι· τρίτη δὲ, περὶ τῆς Ἀλεξάνδρου γενέσεως, ἐφ' οἷς ἡδόμενον (ὡς εἰκὸς) ἔτι μᾶλλον οἱ μάντεις ἐπῆραν, ἀποφαινόμενοι τὸν παῖδα τρισὶ νίκαις συγγεγενημένον, ἀνίκητον ἔσεσθαι. τὴν μὲν οὖν ἰδέαν τοῦ σώματος οἱ Λυσίππειοι μάλιστα τῶν ἀνδριάντων ἐμφαίνουσιν, ὑφ' οὗ μόνου καὶ αὐτὸς ἠξίου πλάττεσθαι. καὶ γὰρ μάλιστα πολλοὶ τῶν διαδόχων ὕστερον καὶ τῶν φίλων ἀπεμι-
E μοῦντο, τήν τε ἀνάτασιν τοῦ αὐχένος, εἰς εὐώνυμον ἡσυχῇ κεκλιμένου, καὶ τὴν ὑγρότητα τῶν ὀμμάτων διατετήρηκεν ἀκριβῶς ὁ τεχνίτης. Ἀπελλῆς δὲ, γράφων τὸν κεραυνοφόρον, οὐκ ἐμιμήσατο τὴν χρόαν, ἀλλὰ φαιότερον καὶ πεπινωμένον ἐποίησεν. ἦν δὲ λευκὸς, (ὥς φασιν) ἡ δὲ λευκότης ἐπεφοίνισσεν αὐτοῦ περὶ τὸ στῆθος μάλιστα καὶ τὸ πρόσωπον. ὅτι δὲ τοῦ χρωτὸς ἥδιστον ἀπέπνει, καὶ τὸ στόμα κατεῖχεν εὐωδία καὶ τὴν σάρκα πᾶσαν, ὥστε πληροῦσθαι τοὺς χιτωνίσκους, ἀνέγνωμεν ἐν ὑπομνήμασιν Ἀριστοξενείοις. αἰτία δὲ ἴσως, ἡ τοῦ σώ-
F ματος κρᾶσις, πολύθερμος οὖσα καὶ πυρώδης. ἡ γὰρ εὐωδία γίνεται πέψει τῶν ὑγρῶν ὑπὸ θερμότητος, ὡς οἴεται Θεόφραστος· ὅθεν οἱ ξηροὶ καὶ διάπυροι τόποι τῆς οἰκουμένης τὰ πλεῖστα καὶ κάλλιστα τῶν ἀρωμάτων φέρουσιν. ἐξαίρει γὰρ ὁ ἥλιος τὸ ὑγρὸν, ὥσπερ ὕλην σηπεδόνος ἐπιπολάζον τοῖς σώμασιν. Ἀλέξανδρον δὲ ἡ θερμότης τοῦ σώματος (ὡς ἔοικε) καὶ ποτικὸν καὶ θυμοειδῆ παρεῖχεν. ἔτι δὲ ὄντος αὐτοῦ παιδὸς, ἥ τε σωφροσύνη διεφαίνετο, πρὸς τἆλλα ῥαγδαῖον ὄντα καὶ

φερόμενον σφοδρῶς, ἐν ταῖς ἡδοναῖς τῶν περὶ τὸ σῶ- A
μα δυσκίνητον εἶναι, καὶ μετὰ πολλῆς πρᾳότητος ἅ-
πτεσθαι τῶν τοιούτων. ἥ τε φιλοτιμία παρ' ἡλικίαν ἐμ-
βριθὲς εἶχεν τὸ φρόνημα καὶ μεγαλόψυχον. οὐ δὲ γὰρ ἀ-
πὸ παντὸς οὐδὲ πᾶσαν ἠγάπα δόξαν, (ὡς Φίλιππος, λό-
γου τε δεινότητι σοφιστικῶς καλλωπιζόμενος, καὶ τὰς
ἐν Ὀλυμπίᾳ νίκας τῶν ἁρμάτων ἐγχαράττων τοῖς νο-
μίσμασιν) ἀλλὰ καὶ τῶν περὶ αὐτὸν ἀποπειρωμένων
εἰ βούλοιτ' ἂν Ὀλυμπιάσιν ἀγωνίσασθαι στάδιον, (ἦν
γὰρ ποδώκης) Εἴγε (ἔφη) βασιλεῖς ἔμελλον ἕξειν ἀν-
ταγωνιστάς. φαίνεται δὲ καὶ καθόλου πρὸς τὸ τῶν ἀθλη- B
τῶν γένος ἀλλοτρίως ἔχων. πλείστους γέ τοι θεὶς ἀγῶνας
οὐ μόνον τραγῳδῶν καὶ αὐλητῶν καὶ κιθαρῳδῶν, ἀλλὰ
καὶ ῥαψῳδῶν, θήρας τε παντοδαπῆς καὶ ῥαβδομαχίας
οὔτε πυγμῆς, οὔτε παγκρατίου μετά τινος σπουδῆς
ἔθηκεν ἆθλον. τοὺς δὲ παρὰ τοῦ Περσῶν βασιλέως πρέ-
σβεις ἥκοντας ἀποδημοῦντος Φιλίππου ξενίζων, καὶ
γενόμενος συνήθης, οὕτως ἐχειρώσατο τῇ φιλοφροσύ-
νῃ, καὶ τῷ μηδὲν ἐρώτημα παιδικὸν ἐρωτῆσαι, μηδὲ
μικρὸν, ἀλλ' ὁδῶν τε μήκη, καὶ πορείας τῆς ἄνω τρόπον
ἐκπυνθάνεσθαι, καὶ περὶ αὐτοῦ βασιλέως ὁποῖος εἴη πρὸς C
τοὺς πολεμίους, καὶ τίς ἡ Περσῶν ἀλκὴ καὶ δύναμις·
ὥστε θαυμάζειν ἐκείνους, καὶ τὴν λεγομένην Φιλίπ-
που δεινότητα μηδὲν ἡγεῖσθαι πρὸς τὴν τοῦ παιδὸς ὁρ-
μὴν καὶ μεγαλοπραγμοσύνην. ὁσάκις γοῦν ἀπαγ-
γελθείη Φίλιππος ἢ πόλιν ἔνδοξον ᾑρηκὼς, ἢ μάχην
τινὰ περιβόητον νενικηκὼς, οὐ πάνυ φαιδρὸς ἦν ἀ-
κούων, ἀλλὰ πρὸς τοὺς ἡλικιώτας ἔλεγεν, Ὦ παῖδες,
πάντα προλήψεται ὁ πατήρ· ἐμοὶ δὲ οὐδὲν ἀπολείψει
μεθ' ὑμῶν ἔργον ἀποδείξασθαι μέγα καὶ λαμπρόν. οὐ γὰρ
ἡδονὴν ζηλῶν, οὐδὲ πλοῦτον, ἀλλ' ἀρετὴν καὶ δόξαν, D
ἐνόμιζεν, ὅσῳ πλείονα λήψεται παρὰ τοῦ πατρὸς, ἐ-
λάττονα κατορθώσειν δι' ἑαυτοῦ. διὸ τοῖς πράγμασιν
αὐξομένοις καταναλίσκεσθαι τὰς πράξεις εἰς ἐκεῖ-
νον ἡγούμενος, ἐβούλετο μὴ χρήματα, μηδὲ τρυφὰς καὶ
ἀπολαύσεις, ἀλλ' ἀγῶνας καὶ πολέμους καὶ φιλοτιμίας
ἔχουσαν ἀρχὴν παραλαβεῖν. πολλοὶ μὲν οὖν περὶ τὴν
ἐπιμέλειαν (ὡς εἰκὸς) ἦσαν αὐτοῦ, τροφεῖς καὶ παιδα-
γωγοὶ καὶ διδάσκαλοι λεγόμενοι· πᾶσι δ' ἐφειστήκει
Λεωνίδας, ἀνήρ τό, τε ἦθος αὐστηρὸς, καὶ συγγενὴς Ὀ-
λυμπιάδος· αὐτὸς μὲν οὐ φεύγων τὸ τῆς παιδαγωγίας E
ὄνομα, καλὸν ἔργον ἐχούσης καὶ λαμπρὸν, ὑπὸ δὲ τῶν ἄλ-
λων διὰ τὸ ἀξίωμα καὶ τὴν οἰκειότητα, τροφεὺς Ἀλεξάν-
δρου καὶ καθηγητὴς καλούμενος. ὁ δὲ τὸ σχῆμα τοῦ παι-
δαγωγοῦ καὶ τὴν προσηγορίαν ὑποποιούμενος, ἦν Λυσί-
μαχος, τῷ γένει Ἀκαρνάν· ἄλλο μὲν οὐδὲν ἔχων ἀστεῖον,
ὅτι δ' ἑαυτὸν μὲν ὠνόμαζεν Φοίνικα, τὸν δὲ Ἀλέξανδρον,
Ἀχιλλέα, Πηλέα δὲ, τὸν Φίλιππον, ἠγαπᾶτο, καὶ δευτέραν
εἶχε χώραν. ἐπεὶ δὲ Φιλονείκου τοῦ Θετταλοῦ τὸν Βουκέφα-
λον ἀγαγόντος ὤνιον τῷ Φιλίππῳ τρισκαίδεκα ταλάν-
των, κατέβησαν εἰς τὸ πεδίον δοκιμάσοντες τὸν ἵππον, *
ἐδόκει τε χαλεπὸς εἶναι καὶ κομιδῇ δύσχρηστος, οὔτε ἀνα-
βάτην προσιέμενος, οὔτε φωνὴν ὑπομένων τινὸς τῶν
περὶ τὸν Φίλιππον, ἀλλ' ἁπάντων κατεξανιστάμενος·
δυσχεραίνοντος δὲ τοῦ Φιλίππου, καὶ κελεύοντος ἀ-
πάγειν ὡς παντάπασιν ἄγριον καὶ ἀκόλαστον, παρὼν
Ἀλέξανδρος εἶπεν, Οἷον ἵππον ἀπολλύουσι, δι' ἀπει-
ρίαν καὶ μαλακίαν χρήσασθαι μὴ δυνάμενοι. τὸ μὲν
οὖν πρῶτον ὁ Φίλιππος ἐσιώπησεν, πολλάκις δ' αὐ-

A facilè mouebatur corporis voluptatibus, ac
summa cũ moderatione eas degustabat. At
gloriæ cupiditas eius * supra ætatem spiritus
habebat solidos & celsos. neque enim vndi-
que neque gloriã aucupabatur omnẽ (vt Phi
lippus, qui sophistarũ more facundiam suam
ostentabat, & victoriis curruum Olympia-
cis suis nummos signabat) sed quum tenta-
rent eum ministri, quia pernix erat pedibus,
an Olympiis certare curriculo vellet, Sanè, si
habiturus sim (inquit) aduersarios reges. Ap-
B paret antẽ abhorruisse eum prorsus ab athle-
tarum natione, quippe qui agonas ediderit
plurimos tragœdorum, tibicinũ, fidicinum,
imò etiam rhapsodorum, venationis cuiusq;
generis & * rhabdomachiæ: at neque pugilla-
tus, neque pancratij studiosè certamen exhi-
buit. Legatos ab rege Persarum missos ab-
sente Philippo accipiens hospitio, factúsq;
his familiaris, ita cepit comitate sua, & q nu-
hil interrogaret puerile vel demissum, sed p-
lixitates viarũ exquireret, atque itineris in su
perioribus regionibus rationem: ac de ipso
C rege, qualis aduersus hostes, quæ denique vi-
res & potẽtia essent Persarũ: vt stuperent illi,
celebratámque Philippi solertiã & vim nihil
putarent cum huius pueri comparandã ala-
critate & magnificis factis [quæ promitte-
bat.] Itaque quoties allatũ esset aut nobilem
vrbem à Philippo captã, aut illum insigni po
titum victoria, non vsqueadeo gaudebat iis
nuntiis, verùm ad æquales dicebat, Omnia
præripiet, sodales, pater, nequo vllũ mihi in-
signem & illustrem relinquet vobiscũ perpe-
trandum actum. Quum enim neque delicias
D cõcupisceret neque opes, sed virtutẽ & glo-
riam, quo plura acciperet à parente, eo arbi-
trabatur per se designaturũ pauciora. Quare
increscente imperio, absũmi in illum existi-
mãs actiones, gestiebat non pecuniam, non
luxũ, non voluptates, sed certaminũ, sed bel-
lorum, sed gloriæ materiã suppeditans impe
rium ab eo accipere. * Multi eius institutioni
nimirum appositi fuerũt, nutritij, pædagogi,
& magistri appellati: quibus omnibus im-
positus Leonidas erat, vir & moribus seuerus
E & propinquitate Olympiada cõtingens. Hic
pædagogi nomen cum honesto & specioso
coniunctum officio repudiabat, atque ab a-
liis dignitatis & necessitudinis causa nutri-
tius Alexãdri & rector vocabatur: ille qui spe
ciem pædagogi & vocabulũ sumebat Lysi-
machus, natione Acarnan, vrbanitate nulla
præditus erat alia, sed, q Phœnicem nomi-
naret se, Alexandrũ, Achillẽ, & Philippũ, Pe-
lea; ideo gratus erat, & secundum locũ tene-
bat. Quum Bucephalũ Philonicus Thessa-
lus ad Philippũ duxisset tredecim talẽtis ve-
* nalẽ, descenderunt ad equũ probandũ in cã-
pum. Videbatur autẽ morosus & perquam
tractatu difficilis: neque quenquã admitte-
bat in sedẽ, nec vocem ferebat vllius Philip-
pi comitũ, verùm in omnes insurgebat. Igi-
tur vbi pertęsus Philippus abduci iussit quasi
omnino ferum & indomitũ, assistẽs Alexan-
der ait, Qualem equum perdunt isti, qui pro-
pter imperitiã & mollitiem tractare eum ne-
queunt! Id primùm tacitus Philippus tulit: at

Quidam supra æt. habebat grauitatem & magnanimitatem.

Quidã interpr. Fustuariæ pugnæ.

Multorum cura (vt par fuit) demandatus erat, qui nutr. & pæd. & m. appellabantur: q. omnibus præerat L.

crebrius quum obloqueretur & angeretur, » Culpas tu, inquit, maiores natu, quasi peritior sis, aut tractare equũ noueris rectiꝰ? Hũc certè melius (inquit) aliis tractē. Si nō tractes (inquit Philippus) quam pœnã pendes temeritatis? Ego hercle, pretiũ equi dependã, infit Alexãder. Hîc risus cōsequutus est, inde spōsio inter eos de pecunia. Mox accurrit ad equum Alexander, correptísq; habenis cõuertit eum aduersus solē. Aduerterat nimirum ꝙ incurrentē & agitatam ante oculos vmbram cernens percelleretur. Tum molliter eum ad procursum incitauit, ac permulsit. quem vbi ferocientē vidit & exultantem, abiecta leniter chlamyde * insiliit in eum, & nullo negotio conscēdit. Frænum autem placidè habenis capiēs, sine verberibus vel calcaribus impetum eius repressit. Vt ferocia lenita equũ currere gestientē vidit, admisit iam eum, vocémque ferociorem ac pedum pulsum adhibuit. Hîc Philippi comitatum solicitudo primùm cum silentio incessit: vt autē flexit & ritè cõuertit equũ glorians ouánsq;, cæteri omnes applausere: patri verò manasse gaudio aliquantulũ etiã lacrymarum ferunt. ac postquam desiliit ex equo, caput eius osculatus, » Quære, inquit, fili, par tibi regnũ. siquidē non capit te Macedonia. Porrò ingeniũ eius considerãs non facilè impelli, quòd reluctaretur cogentibus, sed rationibus promptè ad officium duci, etiã ipse suadere ei potius q̃ imperare tentauit. Quum autē musicæ & triuialiũ artium doctoribus nequaquam crederet institutionem & expolitionem eius, quòd rem duceret magis arduam (atque eam quæ haberet, vt apud Sophoclem est,

Multis opus frænis, etiam clauis simul,)

philosophorum clarissimum & eruditissimũ acciuit Aristotelem, præmiumq; ei dedit institutionis præclarũ & decorũ. Stagira enim patriam Aristotelis, quam exciderat, *iterum frequentauit incolis, ciuésque, qui in exilio aut in seruitute erant, reduxit domũ. Ludum eis & studij locum Nymphæum prope Miezam assignauit: vbi & hac ætate sedilia Aristotelis lapidea & ambulationes vmbrosas mõstrant. Opinio est Alexãdrum ab eo non ethica modò & politica præcepta percepisse, verùm etiã ex interioribus & grauioribus disciplinis (quas acroamaticas & epopticas illi peculiariter nuncupabãt, neque efferebãt in vulgus) attigisse. Quũ enim iam in Asiam transisset, atque ad se esset delatũ cõmentarios de his ab Aristotele editos, philosophiæ nomine *expostulãs scribit ad eũ literas, quarũ hoc est exēplũ. Alexãder Aristoteli S. D.

Parũ rectè fecisti ꝙ disciplinas acroamaticas vulgaueris. Vbi enim cæteris præstabimꝰ, si hæ in quibus instituti sumus, omnibus ꝓmiscuæ erunt disciplinæ? Ego verò optimarum rerum scientia mallē me quàm potentia præcellere. Vale. Quam illius ambitionem Aristoteles leniens, purgat se de illis disciplinis, in lucē esse prolatas & non prolatas. Reuera enim commētarius ille qui dicitur τὰ μετὰ τὰ φυσικὰ, ad docendum vel discendum nihil habet cõpendij: est autē ea scriptus mente, specimē modò vt esset eruditis. Ego quidē

Exulit sese, & tuto consc.

Instaurauit, & ciues qui profugissēt vel seruirent, restituit.

Liberè exp.

A τοῦ παραφθεγγομένου καὶ περιπαθοῦντος, Ἐπιτιμᾷς
σὺ (ἔφη) πρεσβυτέροις, ὥς τι πλέον αὐτὸς εἰδὼς, ἢ
μᾶλλον ἵππῳ χρήσασθαι δυνάμενος; Τούτῳ γοῦν (ἔ-
φη) χρησαίμην ἂν ἑτέρου βέλτιον. Ἂν δὲ μὴ χρήσῃ, τί-
να δίκην τῆς προπετείας ὑφέξεις; Ἐγὼ, νὴ Δία (εἶπεν)
ἀποτίσω τοῦ ἵππου τὴν τιμήν. γενομένου δὲ γέλωτος,
εἶτα ὁρισμοῦ πρὸς ἀλλήλους εἰς τὸ ἀργύριον, εὐθὺς
προσδραμὼν τῷ ἵππῳ, καὶ παραλαβὼν τὴν ἡνίαν, ἐπέ-
στρεψε πρὸς τὸν ἥλιον· ὡς ἔοικεν, ἐννοήσας ὅτι τὴν σκιὰν
προσπίπτουσαν καὶ σαλευομένην πρόσω ὁρῶν περὶ αὐτὸν δια-
B ταράττετο. μικρὰ δὲ οὕτω παρακαλπάσας καὶ κατα-
ψήσας, ὡς ἑώρα πληρούμενον θυμοῦ καὶ πνεύματος,
ἀποῤῥίψας ἡσυχῇ τὴν χλαμύδα, καὶ μεταιωρίσας αὐ-
τὸν, ἀσφαλῶς περιέβη. καὶ μικρὰ μὲν περιλαβὼν ταῖς
ἡνίαις τὸν χαλινὸν, ἄνευ πληγῆς καὶ σπαραγμοῦ προσ-
ανέστελλεν· ὡς δὲ ἑώρα τὸν ἵππον ἀφεικότα τὴν ἀπει-
λὴν, ὀργῶντα δὲ πρὸς τὸν δρόμον, ἀφεὶς ἐδίωκεν, ἤδη
φωνῇ θρασυτέρᾳ καὶ ποδὸς κρούσει χρώμενος. τῶν δὲ
περὶ τὸν Φίλιππον ἦν ἀγωνία καὶ σιγὴ τὸ πρῶτον· ὡς
δὲ κάμψας ἐπέστρεψεν ὀρθῶς, σοβαρὸς καὶ γεγηθὼς, οἱ
C μὲν ἄλλοι πάντες ἠλάλαξαν, ὁ δὲ πατὴρ καὶ δακρῦσαί τι
λέγεται πρὸς τὴν χαράν. καὶ καταβάντος αὐτοῦ τὴν κε-
φαλὴν φιλήσας, Ὦ παῖ (φάναι) ζήτει σεαυτῷ βασι-
λείαν ἴσην· Μακεδονία γάρ σε οὐ χωρεῖ. καθορῶν δὲ
τὴν φύσιν αὐτοῦ δυσκίνητον μὲν οὖσαν, ἐρίζοντος μὴ
βιασθῆναι, ῥᾳδίως δὲ ἀγομένην ὑπὸ λόγου πρὸς τὸ
δέον, αὐτός τε πείθειν ἐπειρᾶτο μᾶλλον ἢ προστάττειν,
καὶ τοῖς περὶ μουσικὴν καὶ τὰ ἐγκύκλια παιδευταῖς οὐ
πάνυ τι πιστεύων τὴν ἐπιστασίαν αὐτοῦ καὶ κατόρθωσιν, ὡς
μείζονος οὖσαν πραγματείας (καὶ κατὰ τὸν Σοφοκλέα,
D Πολλῶν χαλινῶν ἔργον οἰάκων θ' ἅμα) μετεπέμψατο
τῶν φιλοσόφων τὸν ἐνδοξότατον καὶ λογιώτατον, Ἀ-
ριστοτέλην, καλὰ καὶ πρέποντα διδασκάλια τελέσας
αὐτῷ. τὴν γὰρ Σταγειριτῶν πόλιν, ἐξ ἧς ἦν Ἀριστοτέλης,
ἀνάστατον ὑπ' αὐτοῦ γεγενημένην, συνῴκισε πάλιν, καὶ
τοὺς διαφυγόντας ἢ δουλεύοντας τῶν πολιτῶν ἀποκα-
τέστησεν. σχολὴν μὲν οὖν αὐτοῖς καὶ διατριβὴν τὸ περὶ
Μίεζαν Νυμφαῖον ἀπέδειξεν, ὅπου μέχρι νῦν Ἀριστο-
τέλους ἕδρας τε λιθίνας καὶ ὑποσκίους περιπάτους δει-
κνύουσιν. ἔοικε δὲ Ἀλέξανδρος οὐ μόνον τὸν ἠθικὸν καὶ πο-
E λιτικὸν παραλαβεῖν λόγον, ἀλλὰ καὶ τῶν ἀποῤῥήτων καὶ
βαρυτέρων διδασκαλιῶν (ἃς οἱ ἄνδρες ἰδίως ἀκροα-
ματικὰς καὶ ἐποπτικὰς προσαγορεύοντες, οὐκ ἐξέφε-
ρον εἰς πολλοὺς) μετασχεῖν. ἤδη γὰρ εἰς Ἀσίαν διαβεβη-
κὼς, καὶ πυθόμενος λόγους τινὰς ἐν βιβλίοις περὶ τούτων
ὑπὸ Ἀριστοτέλους ἐκδεδόσθαι, γράφει πρὸς αὐτὸν, ὑ-
πὲρ φιλοσοφίας παῤῥησιαζόμενος, ἐπιστολὴν, ἧς ἀντί-
γραφόν ἐστιν· Ἀλέξανδρος Ἀριστοτέλει εὖ πράττειν.
Οὐκ ὀρθῶς ἐποίησας, ἐκδοὺς τοὺς ἀκροαματικοὺς τῶν
λόγων. τίνι γὰρ δὴ διοίσομεν ἡμεῖς τῶν ἄλλων, εἰ καθ' οὓς
F ἐπαιδεύθημεν λόγους, οὗτοι πάντων ἔσονται κοινοί; ἐγὼ
δὲ βουλοίμην ἂν ταῖς περὶ τὰ ἄριστα ἐμπειρίαις, ἢ ταῖς
δυνάμεσι διαφέρειν. ἔῤῥωσο. Ταύτην μὲν οὖν τὴν φι-
λοτιμίαν αὐτοῦ παραμυθούμενος Ἀριστοτέλης, ἀπο-
λογεῖται περὶ τῶν λόγων ἐκείνων, ὡς ἐκδεδομένων καὶ μὴ
ἐκδεδομένων. ἀληθῶς γὰρ, ἡ μετὰ τὰ φυσικὰ πραγμα-
τεία, πρὸς διδασκαλίαν καὶ μάθησιν οὐδὲν ἔχουσα χρήσι-
μον, ὑπόδειγμα τοῖς πεπαιδευμένοις ἀπ' ἀρχῆς γέγρα-
πται. δοκεῖ δέ μοι καὶ τὸ φιλιατρεῖν Ἀλεξάνδρῳ προστρί-

φαίνεται μᾶλλον ἑτέρων Ἀριστοτέλης. οὐ γὰρ μόνον τὴν θεωρίαν ἠγάπησεν, ἀλλὰ καὶ νοσοῦντας ἐβοήθει τοῖς φίλοις, καὶ συνέταττε θεραπείας τινὰς καὶ διαίτας, ὡς ἐκ τῶν ἐπιστολῶν λαβεῖν ἔστιν. ἦν δὲ καὶ φύσει φιλόλογος καὶ φιλομαθὴς καὶ φιλαναγνώστης. καὶ τὴν μὲν Ἰλιάδα τῆς πολεμικῆς ἀρετῆς ἐφόδιον καὶ νομίζων καὶ ὀνομάζων, ἔλαβε μὲν Ἀριστοτέλους διορθώσαντος, ἣν ἐκ τοῦ νάρθηκος καλοῦσιν· εἶχε δὲ ἀεὶ μετὰ τοῦ ἐγχειριδίου κειμένην ὑπὸ τὸ προσκεφάλαιον, ὡς Ὀνησίκριτος ἱστόρηκε. τῶν δὲ ἄλλων βιβλίων οὐκ εὐπορῶν ἐν τοῖς ἄνω τόποις, Ἅρπαλον ἐκέλευσε πέμψαι· κἀκεῖνος ἔπεμψεν αὐτῷ τάς τε Φιλίστου βίβλους, καὶ τῶν Εὐριπίδου καὶ Σοφοκλέους καὶ Αἰσχύλου τραγῳδιῶν συχνάς, καὶ Τελέστου καὶ Φιλοξένου διθυράμβους. Ἀριστοτέλη δὲ θαυμάζων ἐν ἀρχῇ, καὶ ἀγαπῶν οὐχ ἧττον (ὡς αὐτὸς ἔλεγε) τοῦ πατρός, ὡς δι' ἐκεῖνον μὲν ζῶν, διὰ τοῦτον δὲ καλῶς ζῶν, ὕστερον ὑποπτότερον ἔσχεν, οὐχ ὥστε ποιῆσαί τι κακόν, ἀλλ' αἱ φιλοφροσύναι τὸ σφοδρὸν ἐκεῖνο καὶ στερκτικὸν οὐκ ἔχουσαι πρὸς αὐτόν, ἀλλοτριότητος ἐγένοντο τεκμήριον. ὁ μέντοι πρὸς φιλοσοφίαν ἐμπεφυκὼς καὶ συντεθραμμένος ἀπ' ἀρχῆς αὐτῷ ζῆλος καὶ πόθος οὐκ ἐξερρύη τῆς ψυχῆς, ὡς ἥ τε περὶ Ἀνάξαρχον τιμή, καὶ τὰ πεμφθέντα Ξενοκράτει πεντήκοντα τάλαντα, καὶ Δάνδαμις καὶ Κάλανος οὕτω σπουδασθέντες μαρτυροῦσι. Φιλίππου δὲ στρατεύοντος ἐπὶ Βυζαντίους, ἦν μὲν ἑκκαιδεκέτης ὁ Ἀλέξανδρος, ἀπολειφθεὶς δὲ κύριος ἐν Μακεδονίᾳ τῶν πραγμάτων καὶ τῆς σφραγῖδος, Μεδάρων τε τοὺς ἀφεστῶτας κατεστρέψατο, καὶ πόλιν ἑλὼν αὐτῶν, τοὺς μὲν βαρβάρους ἐξήλασε, συμμίκτους δὲ κατοικίσας, Ἀλεξανδρόπολιν προσηγόρευσεν. ἐν δὲ Χαιρωνείᾳ τῆς πρὸς τοὺς Ἕλληνας μάχης παρὼν μετέσχε καὶ λέγεται πρῶτος ἐνσεῖσαι τῷ ἱερῷ λόχῳ τῶν Θηβαίων. ἔτι δὲ καὶ καθ' ἡμᾶς ἐδείκνυτο παλαιὰ παρὰ τὸν Κηφισὸν Ἀλεξάνδρου καλουμένη δρῦς, πρὸς ἣν τότε κατεσκήνωσε· καὶ τὸ πολυάνδριον οὐ πόρρω τῶν Μακεδόνων ἐστίν. ἐκ μὲν οὖν τούτων (ὡς εἰκὸς) Φίλιππος ὑπερηγάπα τὸν υἱόν, ὥστε καὶ χαίρειν, τῶν Μακεδόνων Ἀλέξανδρον μὲν βασιλέα, Φίλιππον δὲ στρατηγὸν καλούντων. αἱ δὲ περὶ τὴν οἰκίαν ταραχαὶ διὰ τοὺς γάμους καὶ τοὺς ἔρωτας αὐτοῦ, τρόπον τινὰ τῆς βασιλείας τῇ γυναικωνίτιδι συννοσούσης, πολλὰς αἰτίας καὶ μεγάλας διαφορὰς παρεῖχον· ἃς ἡ τῆς Ὀλυμπιάδος χαλεπότης, δυσζήλου καὶ βαρυθύμου γυναικὸς, ἔτι μείζονας ἐποίει, παροξυνούσης τὸν Ἀλέξανδρον. ἐκφανεστάτην δὲ Ἄτταλος παρέσχεν ἐν τοῖς Κλεοπάτρας γάμοις, ἣν ὁ Φίλιππος ἠγάγετο παρθένον, ἐρασθεὶς παρ' ἡλικίαν τῆς κόρης. θεῖος γὰρ ὢν αὐτῆς ὁ Ἄτταλος, ἐν τῷ πότῳ μεθύων, παρεκάλει τοὺς Μακεδόνας αἰτεῖσθαι παρὰ θεῶν γνήσιον ἐκ Φιλίππου καὶ Κλεοπάτρας γενέσθαι διάδοχον τῆς βασιλείας. ἐπὶ τούτῳ παροξυνθεὶς ὁ Ἀλέξανδρος, καὶ εἰπών, Ἡμεῖς δέ σοι, κακὴ κεφαλή, νόθοι δοκοῦμεν; ἔβαλε σκύφον ἐπ' αὐτόν· ὁ δὲ Φίλιππος ἐπ' ἐκεῖνον ἐξανέστη, σπασάμενος τὸ ξίφος· εὐτυχίᾳ δὲ ἑκατέρου, διὰ τὸν θυμὸν καὶ τὸν οἶνον ἔπεσε σφαλείς. ὁ δὲ Ἀλέξανδρος ἐφυβρίζων, Οὗτος μέντοι (εἶπεν) ἄνδρες, εἰς Ἀσίαν ἐξ Εὐρώπης παρεσκευάζετο διαβαίνειν, ὃς ἐπὶ κλίνην ἀπὸ κλίνης διαβαίνων ἀνατέτραπται. μετὰ ταύτην τὴν παροινίαν, ἀναλαβὼν Ὀλυμπιάδα καὶ καταστήσας εἰς Ἤπειρον, αὐτὸς ἐν Ἰλλυριοῖς διέτρι-

A arbitror medicinæ quoque studio imbutum ab Aristotele Alexandrū. Nanque non tantùm cōmētatione eius delectatus est, verùm multis etiā amicis succurrit in morbis, præscripsitque certa remedia & rationē victus "quod ex epistolis eius discas. Fuit prætereà natura "studiosus, & multæ lectionis. Iliada autem, virtutis bellicę & credens & appellās viaticum, accepit ab Aristotele correctam, quam ex narthecio vocāt. Eam semper cum pugione (vt prodidit Onesicritus) repositam habebat sub puluino. Aliorum autem libro- B rum quum in superioribus prouinciis non esset ei facultas, mandauit Harpalo vt mitteret. Ille misit ei Philisti libros, atque ex Euripidis & Sophoclis & Aeschyli tragœdiis plurimas, Telestis quoque Philoxenique dithyrambos. Aristotelē verò, quem initio suspexit & charum habuit non secus (vt ipse dictitabat) q̃ parentem, quòd huius beneficio viueret, illius, honestè viueret, habuit post suspectiorē: non quo illum vlla in re læderet, sed familiaritas, pristinū ardorem & dilectio- C nem non retinens, notam prętulit alienationis. Hic tamen erga sapientiæ studiū innatus & collactaneus à prima ætate amor desideriúmq; non effluxit ex animo eius. quod habit" Anaxarcho honos, & quinquaginta missa talenta Xenocrati, Dandamisque & Calanus ita ab eo culti, testantur. Mouente in Byzantinos Philippo annum ætatis gerebat Alexander sextumdecimū. Demādata ei Macedoniæ & sigilli cum libera potestate cura, Medaros rebellātes subegit, captóq; oppido expulit barbaros, ac deducta illuc colonia D "mistorū, Alexādropolim id appellauit. Prælio aduersus Græcos ad Chæroneā cōmisso interfuit, ac princeps dicitur in sacram Thebanorum cohortē incurrisse. Annosa quercus adhuc nostra memoria prope Cephisum ostendebatur, Alexādri dicta, ad quam tunc "tetendit: neque procul tumulus Macedonū abest. Hinc filium non immeritò Philippus dilexit, vt etiam gauderet, quum Alexandrū Macedones regem, Philippū appellarent ducem. At "domestici ex nuptiis & amoribus E eius fluctus, cōtacto aliquatenus simul gynæcei ægritudine regno, multa iurgia inter eos magnásq; inuexere dissensiones: quas Olympiadis acerbitas, "suspiciosę mulieris & tristis, quòd incenderet Alexandrum, exaggerauit. Exagitauit maximè eas Attalus in nuptiis Cleopatræ, quā Philippus virginem, amore præter ætatem captus, duxit. Nam quum in conuiuio Attalus, qui sponsę fuit auunculus, vino incaluisset, hortatus est Macedonas vt exposcerent à diis iustū ex Philippo & Cleopatra regni successorē. Exarsit inde Alexan- F der: ac quū dixisset, Quid? nos tibi, scelus, adulterini videmur? scypho eum petiit. In eum Philippus stricto ense exiliit: sed bona vtriusque fortuna, impacto per iram & vinum pede, est prolapsus. Cui Alexander insultans, Hic verò Macedones, inquit, in Asiam parabat ex Europa transmittere, qui ex lecto in lectū transgrediens procidit. Post hanc "insolentiam abduxit secum Olympiada, quā in Epiro collocauit: ipse contulit se in Illyricū.

Iam verò & artis sue amorem Alexandro Aristoteles, magis quàm alii, indidisse videtur.

Vt ex ep. eius colligi potest.

Stud. literarū, discendi cupidus, & m.

[illegible]

Intellige de [illegible]

Domesticæ ob nuptias, & amores eius turbæ.

Zelotypia laborantis & iracundæ, quod inc.

Debacchationē ex vinolentia ortam.

Interea Corinthius Demaratus, hospes familiæ regiæ, & liberè loqui apud regem solitus, inuisit Philippum. Postquam primæ salutationes & amplexus defluxere, percunctante
» Philippo qui conueniret inter Græcos, Sci-
» licet tibi (inquit) conuenit, Philippe, solicitu
» dinem gerere Græciæ, qui domū tuam tan-
» ta seditione & malis obruisti. Ita ad se reuersus Philippus, missis nuntiis flexum Demarati opera Alexandrum reuocauit. Quum autem Pexodorus, Cariæ satrapa, necessitudinis vinculo se in Philippi societatem insinuans, cuperet filiam suam stirpis maximam Aridæo Philippi filio despondere, atque Aristocritum hac de re in Macedoniam misisset, sermones denuo agitati & calumniæ sunt apud Alexandrum ab amicis & matre, id agere Philippum vt splendidis nuptiis & insignibus subsidiis imponeret regno Aridæum. Hinc commotus Thessalum, tragœdiarum histrionē, in Cariam legat, ad agendum cum Pexodoro, vt misso adulterino & mētis impote, traduceret ad Alexandrum affinitatē. Quæ cōditio longe magis Pexodoro quàm prior arrisit. Id Philippus quum olfecisset, Alexandrum in cubiculo, adhibito vno ex amicis & familiaribus eius Philota, Parmenionis filio, grauiter increpauit & amarè ob iurgauit, vt degenerem, & spe, quæ eum manebat, indignum, qui hominis Caris & regi seruientis barbaro ambiret gener fieri. Thessalum autem scripsit Corinthiis vt vinctum ad se mitterent: ex cæteris verò amicis eius Harpalum, Nearchum, Phrygium insuper & Ptolemæum ex Macedonia relegauit: quos reduxit deinceps Alexander, atque in summo honore habuit. At postquam Pausanias, ex Attali & Cleopatræ consilio stuprū perpessus, occidit Philippū, quòd ius suum exequi non valuisset, maxima pars criminis apud Olympiada hæsit, quòd flagrantem ira adhortata esset & stimulasset hunc adolescentem. Neque extitit immunis à calumnia Alexander. quippe quum appellasset eum post stuprū sibi illatum Pausanias, quiritaretúrq;, dicitur protulisse hęc Medeæ iambica,

Acerbis conuitiis proscidit.

Eum simul qui tradidit, simul sceius
Qui duxit uxorem, simul nuptam nouam.

Veruntamen conscios insidiarum requisiuit & puniuit: & quòd de Cleopatra Olympias abiente se atrociter consuluisset, indignatus est. Igitur annos natus viginti regnum accepit, magna inuidia, graui odio, & periculis pressum vndique. "Quippe & vicinæ gentes domesticorum desiderio regum seruitutem tentabant excutere: neque Philippus Græciæ, quam subiugauerat armis, domandæ & pacandæ spatium habuerat: tantùm conuersas & commistas res, in magnis vndis & iactatione, ob insolētiam, reliquerat. Timentibus ergo hunc articulum Macedonibus, ac negotia Græciæ prorsus abiicienda Alexandro, nec vim censentibus afferendam, deficientes autem barbaros leniter ad officium reuocandos, fontique medendum nouationum: ipse, ex diuersis consiliis, adortus est audacia & animi magnitudine rebus suis

Nī neque vic. gen. d. d. r. ser. ferebant, neque Phil.

A ζευ. ἐν τούτῳ δὲ Δημάρατος ὁ Κορίνθιος, ξένος ὢν τῆς οἰκίας, καὶ παρρησίας μετέχων, ἀφίκετο πρὸς Φίλιππον. μετὰ δὲ τὰς πρώτας δεξιώσεις καὶ φιλοφροσύνας, ἐπερωτῶντος τοῦ Φιλίππου πῶς ἔχουσιν ὁμονοίας πρὸς ἀλλήλους οἱ Ἕλληνες, Πάνυ γοῦν (ἔφη) σοὶ προσήκει Φίλιππε κήδεσθαι τῆς Ἑλλάδος, ὃς τὸν οἶκον τὸν σεαυτοῦ στάσεως τοσαύτης καὶ κακῶν ἐμπέπληκας. Οὕτω δὴ συμφρονήσας ὁ Φίλιππος, ἔπεμψε καὶ κατήγαγε, πείσας διὰ τοῦ Δημαράτου, τὸν Ἀλέξανδρον. ἐπεὶ δὲ Πηξόδωρος ὁ Καρίας σατράπης, ὑποδυόμενος δι' οἰ-
B κειότητος εἰς τὴν Φιλίππου συμμαχίαν, ἐβούλετο τὴν πρεσβυτάτην τῶν θυγατέρων Ἀρριδαίῳ τῷ Φιλίππου γυναῖκα δοῦναι, καὶ περὶ τούτων Ἀριστόκριτον εἰς Μακεδονίαν ἀπέστειλεν, αὖθις ἐγίνοντο λόγοι καὶ διαβολαὶ παρὰ τῶν φίλων καὶ τῆς μητρὸς πρὸς Ἀλέξανδρον, ὡς Ἀρριδαῖον ἐπὶ τῇ βασιλείᾳ Φιλίππου γάμοις λαμπροῖς καὶ πράγμασι μεγάλοις ἐνοικειοῦντος. ὑφ' ὧν διαταραχθεὶς, πέμπει Θεσσαλὸν εἰς Καρίαν τὸν τῶν τραγῳδιῶν ὑποκριτὴν, Πηξοδώρῳ διαλεξόμενον, ὡς χρὴ τὸν νόθον ἐάσαντα, καὶ οὐ φρενήρη, μεθαρ-
C μόσασθαι τὸ κῆδος εἰς Ἀλέξανδρον. καὶ Πηξοδώρῳ μὲν οὖν παρὰ μικρὸν ἤρεσκε ταῦτα τῶν προτέρων μᾶλλον· ὁ δὲ Φίλιππος αἰσθόμενος ὄντα τὸν Ἀλέξανδρον εἰς τὸ δωμάτιον, παραλαβὼν τῶν φίλων αὐτοῦ καὶ συνήθων ἕνα, Φιλώταν τὸν Παρμενίωνος, ἐπετίμησεν ἰσχυρῶς, καὶ πικρῶς ἐλοιδόρησεν, ὡς ἀγεννῆ καὶ τῶν ὑπαρχόντων περὶ αὐτὸν ἀγαθῶν ἀνάξιον, εἰ Καρὸς ἀνθρώπου καὶ βαρβάρου βασιλεῖ δουλεύοντος, ἀγαπᾷ γαμβρὸς γενέσθαι. τὸν δὲ Θεσσαλὸν ἔγραψε Κορινθίοις ὅπως ἀναπέμψωσιν ἐπὶ πέδαις δεδεμένον. τῶν δὲ ἄλλων ἑταίρων
D Ἅρπαλον καὶ Νέαρχον, ἔτι δὲ Φρύγιον καὶ Πτολεμαῖον, ἐκ Μακεδονίας μετέστησεν· οὓς ὕστερον Ἀλέξανδρος κατήγαγεν, ἐν ταῖς μεγίσταις εἶχε τιμαῖς. ἐπεὶ δὲ Παυσανίας Ἀττάλου γνώμῃ καὶ Κλεοπάτρας ὑβρισθεὶς, καὶ μὴ τυχὼν δίκης, ἀνεῖλε Φίλιππον, τὸ μὲν πλεῖστον εἰς Ὀλυμπιάδα τῆς αἰτίας περιῆλθεν, ὡς θυμουμένῳ τῷ νεανίσκῳ προσεγκελευσαμένην καὶ παροξύνασαν· ἥψατο δέ τις καὶ Ἀλεξάνδρου διαβολή. λέγεται γὰρ ἐντυχόντος αὐτῷ τοῦ Παυσανίου μετὰ τὴν ὕβριν ἐκείνην, καὶ ἀποδυρομένου, προενεγκεῖν τὸ τῆς Μηδείας ἰαμβεῖον,

E Τὸν δόντα καὶ γήμαντα καὶ γαμουμένην.

οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ τοὺς μεταιτίους τῆς ἐπιβουλῆς ἀναζητήσας ἐκόλασεν, καὶ τὴν Κλεοπάτραν ἀποδημοῦντος αὐτοῦ τῆς Ὀλυμπιάδος ὠμῶς μεταχειρισαμένης ἠγανάκτησεν. παρέλαβε μὲν οὖν ἔτη γεγονὼς εἴκοσι τὴν βασιλείαν, φθόνοις μεγάλοις καὶ δεινὰ μίση καὶ κινδύνους πανταχόθεν ἔχουσαν. οὔτε γὰρ τὰ βάρβαρα καὶ πρόσοικα φῦλα τὴν δουλείαν ἔφερεν, ποθοῦντα τὰς πατρίους βασιλείας· οὔτε τὴν Ἑλλάδα κρατήσας τοῖς ὅπλοις ὁ Φίλιππος, οἷον καταζεῦξαι καὶ τιθασεῦσαι
F χρόνον ἔσχεν, ἀλλὰ μόνον μεταβαλὼν καὶ ταράξας τὰ πράγματα, πολὺν σάλον ἔχοντα καὶ κίνησιν ὑπὸ ἀηθείας, ἀπέλιπεν. φοβουμένων δὲ τῶν Μακεδόνων τὸν καιρὸν, καὶ τὰ μὲν Ἑλληνικὰ πάντως ἀφιέναι, καὶ μὴ προσβιάζεσθαι τὸν Ἀλέξανδρον οἰομένων δεῖν, τὰ δὲ ἀφισταμένα τῶν βαρβάρων ἀνακαλεῖσθαι πρᾴως, καὶ θεραπεύειν τὰς ἀρχὰς τῶν νεωτερισμῶν, αὐτὸς ἀπ' ἐναντίων λογισμῶν ὥρμησε, τόλμῃ καὶ μεγαλοφροσύνῃ κτᾶσθαι τὴν ἀσφάλειαν καὶ σωτηρίαν.

τοῖς πράγμασιν· ὡς, κἂν ὁτιοῦν ὑφιέμενος ὀφθῇ τοῦ φρονήματος, ἐπιθησομένων ἁπάντων. τὰ μὲν οὖν βαρβαρικὰ κινήματα καὶ τοὺς ἐκεῖ πολέμους κατέπαυσεν, ὀξέως ἐπιδραμὼν στρατῷ μέχρι πρὸς τὸν Ἴστρον· ἧ καὶ Σύρμον ἐνίκησε μάχῃ μεγάλῃ τὸν βασιλέα τῶν Τριβαλλῶν. Θηβαίους δὲ ἀφεστάναι πυθόμενος, καὶ συμφρονεῖν αὐτοῖς Ἀθηναίους, ἐθέλων ἀνὴρ φανῆναι, εὐθὺς ἦγε διὰ Πυλῶν τὴν δύναμιν, εἰπὼν ὅτι Δημοσθένει, παῖδα μὲν αὐτὸν ἕως ἦν ἐν Ἰλλυριοῖς καὶ Τριβαλλοῖς, ἀποκαλοῦντι, μειράκιον δὲ περὶ Θετταλίαν γενόμενον, βούλεται πρὸς τοῖς Ἀθηναίων τείχεσιν ἀνὴρ φανῆναι. προσμίξας δὲ ταῖς Θήβαις, καὶ διδοὺς ἔτι τῶν πεπραγμένων μετάνοιαν, ἐξῄτει Φοίνικα καὶ Προθύτην· καὶ τοῖς μεταβαλλομένοις πρὸς αὐτὸν ἄδειαν ἐκήρυττε. τῶν δὲ Θηβαίων ἀντεξαιτούντων μὲν παρ' αὐτοῦ Φιλώταν καὶ Ἀντίπατρον, κηρυττόντων δὲ, τοὺς τὴν Ἑλλάδα βουλομένους συνελευθεροῦν, τάττεσθαι μετ' αὐτῶν, οὕτως ἔτρεψε τοὺς Μακεδόνας πρὸς πόλεμον. ἠγωνίσθη μὲν οὖν ὑπὲρ δύναμιν ἀρετῇ καὶ προθυμίᾳ τὰ παρὰ τῶν Θηβαίων, πολλαπλασίοις οὖσι τοῖς πολεμίοις ἀντιταχθέντων· ἐπεὶ δὲ καὶ τὴν Καδμείαν ἀφέντες οἱ φρουροὶ τῶν Μακεδόνων ἐπέπεσον αὐτοῖς ἐξόπισθεν, κυκλωθέντες οἱ πλεῖστοι κατὰ τὴν μάχην αὐτὴν ἔπεσον· ἡ δὲ πόλις ἥλω, καὶ διαρπασθεῖσα κατεσκάφη· τὸ μὲν ὅλον, προσδοκήσαντος αὐτοῦ, τοὺς Ἕλληνας ἐκπλαγέντας πάθει τηλικούτῳ καὶ πτήξαντας ἀτρεμήσειν, ἄλλως δὲ καλλωπισαμένου χαρίζεσθαι τοῖς τῶν συμμάχων ἐγκλήμασιν, (καὶ γὰρ Φωκεῖς καὶ Πλαταιεῖς τῶν Θηβαίων κατηγόρησαν) ὑπεξελόμενος δὲ τοὺς ἱερεῖς, καὶ τοὺς ξένους τῶν Μακεδόνων ἅπαντας, καὶ τοὺς ἀπὸ Πινδάρου γεγονότας, καὶ τοὺς ὑπεναντιωθέντας τοῖς ψηφισαμένοις τὴν ἀπόστασιν, ἀπέδοτο τοὺς ἄλλους, περὶ τρισμυρίους γενομένους· οἱ δὲ ἀποθανόντες, ὑπὲρ ἑξακισχιλίους ἦσαν. ἐν δὲ τοῖς πολλοῖς πάθεσι καὶ χαλεποῖς ἐκείνοις, ἃ τὴν πόλιν κατεῖχε, Θρᾷκές τινες ἐκκόψαντες οἰκίαν Τιμοκλείας γυναικὸς ἐνδόξου καὶ σώφρονος, αὐτοὶ μὲν τὰ χρήματα διήρπαζον, ὁ δὲ ἡγεμὼν τῇ γυναικὶ πρὸς βίαν συγγενόμενος καὶ καταισχύνας, ἀνέκρινεν εἴ που χρυσίον ἔχοι κεκρυμμένον ἢ ἀργύριον. ἡ δὲ ἔχειν ὁμολογήσασα, καὶ μόνον εἰς τὸν κῆπον ἀγαγοῦσα, καὶ δείξασα φρέαρ, ἐνταῦθα ἔφη τῆς πόλεως ἁλισκομένης καταβαλεῖν αὐτὴ τὰ τιμιώτατα τῶν χρημάτων. ἐγκύψαντος δὲ τοῦ Θρᾳκὸς, καὶ κατασκεπτομένου τὸν τόπον, ἔωσεν αὐτὸν ἐξόπισθεν γενομένη, καὶ τῶν λίθων ἐπεμβαλοῦσα πολλοὺς, ἀπέκτεινεν. ὡς δὲ ἀνήχθη πρὸς τὸν Ἀλέξανδρον ὑπὸ τῶν Θρᾳκῶν δεδεμένη, πρῶτον μὲν ἀπὸ τῆς ὄψεως καὶ τῆς βαδίσεως ἐφαίνετο τις ἀξιωματικὴ καὶ μεγαλόφρων, ἀνεκπλήκτως καὶ ἀδεῶς ἑπομένη τοῖς ἄγουσιν. ἔπειτα, τοῦ βασιλέως ἐρωτήσαντος ἥτις εἴη γυναικῶν, ἀπεκρίνατο, Θεαγένους ἀδελφὴ γεγονέναι, τοῦ παραταξαμένου πρὸς Φίλιππον ὑπὲρ τῆς τῶν Ἑλλήνων ἐλευθερίας, καὶ πεσόντος ἐν Χαιρωνείᾳ στρατηγοῦντος. θαυμάσας οὖν ὁ Ἀλέξανδρος αὐτῆς καὶ τὴν ἀπόκρισιν καὶ τὴν πρᾶξιν, ἐκέλευσεν ἐλευθέραν ἀπιέναι μετὰ τῶν τέκνων. Ἀθηναίοις δὲ διηλλάγη, καίπερ οὐ μετρίως ἐπαλγοῦσι τὸ περὶ Θήβας δυστύχημα. καὶ γὰρ τὴν τῶν μυστηρίων ἑορτὴν ἐν χερσὶν ἔχοντες, ὑπὸ πένθους ἀφῆκαν, καὶ τοῖς καταφυγοῦσιν ἐπὶ τὴν πόλιν ἁπάντων μετεδίδοσαν τῶν φιλαν-

A securitatem & salutem quærere: existimans, si paulum modò animum demisisset, cũctos in se insurrecturos. Barbarorum igitur motus & suspecta inde bella compescuit, subitò cum exercitu incurrens vsque ad Istrum: vbi Syrmum magno prælio Triballorum regem fudit. Thebanos autem accipiens rebellare, atque cum eis conspirare Athenienses, quò virum se ostenderet, confestim exercitũ per Thermopylas traduxit, dicens, Demostheni, qui puerum se, dum in Illyrico & Triballis ageret, appellauerat: & adolescentulum,
B quum Thessaliã iniisset, velle sub Atheniensium mœnibus virum se monstrare. Vbi peruenit ad portas Thebanorum, permissa iis adhuc præteritorum pœnitentia, exposcit Phœnicẽ & Prothytem, &, si quis ad se transisset, fidem publicam pronuntiat. Ex altera parte deposcentibus ab eo Thebanis Philotam & Antipatrum, pronuntiãtibúsque per præconem, qui asserere vnà in libertatẽ Græciam vellent, hi vt ipsis se associarent, tum conuertit Macedonas ad bellum. Certatum
C supra vires est ex parte Thebanorũ, qui cum multis hostibus comparati singuli erãt. Vbi verò præsidiarij Macedones, Cadmia relicta, terga eorum cædere cœperunt, circumuenti plerique in ipsa acie cecidêre. Vrbs capta direptáque & diruta, quòd expectaret, "eo exemplo perculsos & trepidantes quietem acturos Græcos. "Colore tamẽ vsus alioquin hoc est, non potuisse id se sociorum querimoniis denegare. quippe Phocenses & Platæenses criminabãtur Thebanos. Sacerdotibus igitur Macedonúmque hospitibus o-
D mnibus exceptis, & Pindari stirpe, iisque qui defectionem sciscentibus repugnauerãt, cæteros, ad XXX millia, sub corona vendidit. Occubuerant autem supra sex millia. Inter multas illas & atroces calamitates, quæ eam ciuitatem pressere, Thraces aliquot domum Timocleæ illustris fœminæ & castæ exciderunt, prædam autem hauserunt milites. Præfectus verò vbi ei per vim stuprum obtulit, quæsiuit ecquid alicubi auri vel argenti occuluisset. Illa habere confessa, solum in hor-
E tos duxit, monstratóque puteo, In hunc, inquit, dum expugnatur vrbs, charissimas quasque res meas proieci. Inclinantem caput & despicientem locum impulit stans à tergo hominem, multisque in eum prouolutis saxis oppresit. Vt rapta à Thracibus est in vinculis ad Alexandrum, primùm ille ex ore & incessu dignitatem mulieris & magnanimitatẽ animaduertit, imperterritæ & constanter ducentes sequentis. Deinde interrogata à rege quænam mulier esset, Theagenis respondit sororem se esse, eius qui dimicasset
F acie pro libertate Græcorũ contra Philippũ, & dux Chæroneæ cecidisset. Cuius Alexander admiratus & responsum & factum, liberam abire cum liberis iussit. At cum Atheniensibus rediit in gratiam, quanuis Thebanorum cladem non modicè tulissent. Nam mysteriorum solenne, quod in manibus erat, ob luctum prætermisere: refugientésque ad vrbem suam omnibus officiis coluere.

Tanta calamitate perc.

Hoc aliqui perteam honesto vius est non pot.

A Cæterùm, siue ira eius fuerit iam exatiata, vt leonis, siue clementiæ exemplum sæuissimo & tristissimo voluerit coniungere, non modo omni culpa liberauit eos, sed & ciuitatẽ adhortatus est, susciperet rerum curã, quòd ad ipsam deuoluendum imperium esset Græciæ, siquid sibi accidisset humanitus. Postmodum tamen sæpius dicitur clades Thebanorũ eũ torsisse, ac non paucis præbuisse se mitiorem. Prorsus verò admissum per temulentiam in Clitum facinus, illámque contra

B Indos Macedonum ignauiam, quasi *rudẽ relinquentium expeditionem suam & gloriam, ad iram & *inuidiam retulit Liberi patris. Neque verò quisquam fuit Thebanorũ, qui incolumes forent, qui postea rem vllam frustra ab eo postularet aut oraret. Hactenus de vrbe Thebana. Agentibus conuentum Græcis in Isthmo, vbi bellum cum Alexandro contra Persas decreuere, dux est declaratus. Quem quum viri respub. tractantes philosophique frequentes obuiam irent salutatum gratulatúmque, idem officium expectauit ab Sinopẽsi Diogene, qui apud Co-

C rinthum agebat. Vt hic in Cranio otium agens, nihil de Alexandro laborauit, profectus ipse ad illum est. Fortè apricabatur tunc stratus. Paululum autem alleuauit se sessum, tanta hominũ accedẽte caterua, atq; Alexãdrũ intuitus est. Qui vbi eũ salutauit, affatúsq; requisiuit ecqua re haberet opus, Recede, inquit, paulisper ex sole. Perhibetur hinc intãtũ permotus Alexãder fuisse, & obstupuisse, cõtemptus, despiciẽtiã hominis & animi celsitudinẽ, vt quũ comites sui inter abeundũ

D ipsũ riderẽt luderẽntq;, Atqui ego, inquit, nisi Alexander essem, Diogenes esse vellẽ. Delphos ad Apollinẽ de bello consulẽdũ profectus, q̃ fortè dies nefasti essent, quib⁹ nõ erat solẽne oracula edere, primò misit certos, qui vatem orarent vt veniret. Recusante illa & legem prætendente, ascendit ipse, atque vi traxit eam ad templum. Quæ, illius expugnata contentione, ait, Inuictus es, fili. Id audiens Alexander, negauit se alias sortes quærere, sed habere quod peteret ab ea oraculum.

E Postquam ad bellum mouit, cum alia prodigia deorum nuntiata sunt, tum Orphei signum apud Libethra, quod cupressinum erat, sub ea tempestate copioso manauit sudore. Eo portento omnibus exterritis, bono animo iussit illum Aristander esse: res eum gesturum nunquam obliterandas ac celebres, quæ multum sudoris & laboris decãtãtibus eas poetis & musicis essent præbituræ. Copiarum eius numerum, qui minimum edunt, peditum x x x millia, equitum quinque: qui maximum, peditum quatuor & triginta mil-

F lia, equitum quatuor tradunt. Stipẽdium his, L x x talenta, non amplius, eum Aristobulus habuisse memoriæ prodidit: Duris triginta duntaxat dierũ cibaria: Onesicritus, insuper talẽta ducẽta eũ habuisse æris alieni. Qui quãuis subsidiis rem suscepit adeo exiguis & angustis, nõ antè tamẽ nauim cõscẽdit, quàm consideratis rationibus amicorum, erogasset huic agrum, illi pagum, alteri vici prouentum vel portus. Quum iam essent vectigalia

Imperfectã reliquissent exp.

Indignationem ex inuidia ortã. Vel, Indign inuidia cõiunctã.

A θηρίον. ἀλλ' εἴτε μεστὸς ἂν ἤδη τὸν θυμὸν, ὥσπερ οἱ λέοντες, εἴτε ἐπιεικὲς ἔργον ὠμοτάτῳ καὶ σκυθρωποτάτῳ παραβαλεῖν βουλόμενος, οὐ μόνον ἀφῆκεν αἰτίας πάσης, ἀλλὰ καὶ προσέχειν ἐκέλευσε τοῖς πράγμασι τὸν νοῦν τὴν πόλιν, ὡς, εἴτι συμβαίη περὶ αὐτὸν, ἄρξουσαν τῆς Ἑλλάδος. ὕστερον μέντοι πολλάκις αὐτῷ ἡ Θηβαίων ἀνιᾶσαι συμφορὰ λέγεται, καὶ πραότερον οὐκ ὀλίγοις παρασχεῖν. ὅλως δὲ καὶ τὸ περὶ Κλεῖτον ἔργον ἐν οἴνῳ γενόμενον, καὶ τὴν πρὸς Ἰνδοὺς τῶν Μακεδόνων ἀποδειλίασιν, ὥσπερ ἀτελῆ τὴν στρατείαν καὶ

B δόξαν αὐτοῦ προεμένων, εἰς μῆνιν ἀνῆγε Διονύσου καὶ νέμεσιν. ἦν δὲ Θηβαίων οὐδεὶς τῶν περιγενομένων, ὃς ἐντυχών τι καὶ δεηθεὶς ὕστερον, οὐ διεπράξατο παρ' αὐτοῦ. ταῦτα μὲν τὰ περὶ Θήβας. ἐν δὲ τῷ Ἰσθμῷ τῶν Ἑλλήνων συλλεγέντων, καὶ ψηφισαμένων ἐπὶ Πέρσας μετ' Ἀλεξάνδρου στρατεύειν, ἡγεμὼν ἀνηγορεύθη. πολλῶν δὲ καὶ πολιτικῶν ἀνδρῶν καὶ φιλοσόφων ἀπηντηκότων αὐτῷ, καὶ συνηδομένων, ἤλπιζε καὶ Διογένην τὸν Σινωπέα ταὐτὸ ποιήσειν, διατρίβοντα περὶ Κόρινθον. ὡς δὲ ἐκεῖνος ἐλάχιστον Ἀλεξάνδρου λόγον ἔχων,

C ἐν τῷ Κρανείῳ σχολὴν ἦγεν, αὐτὸς ἐπορεύετο πρὸς αὐτόν. ἔτυχε δὲ κατακείμενος ἐν ἡλίῳ· καὶ μικρὸν μὲν ἀνεκάθισεν, ἀνθρώπων τοσούτων ἐπερχομένων, καὶ διέβλεψεν εἰς τὸν Ἀλέξανδρον· ὡς δὲ ἐκεῖνος ἀσπασάμενος καὶ προσειπὼν αὐτὸν ἠρώτησεν εἴ τινος τυγχάνει δεόμενος, Μικρὸν (εἶπεν) ἀπὸ τοῦ ἡλίου μετάστηθι. πρὸς τοῦτο λέγεται τὸν Ἀλέξανδρον οὕτω διατεθῆναι καὶ θαυμάσαι καταφρονηθέντα τὴν ὑπεροψίαν καὶ τὸ μέγεθος τοῦ ἀνδρὸς, ὥστε τῶν περὶ αὐτὸν, ὡς ἀπῄεσαν, διαγελώντων καὶ σκωπτόντων, Ἀλλὰ μὴν ἐγὼ

D (εἶπεν) εἰ μὴ Ἀλέξανδρος ἤμην, Διογένης ἂν ἤμην. βουλόμενος δὲ τῷ θεῷ χρήσασθαι περὶ τῆς στρατείας, ἦλθεν εἰς Δελφούς. καὶ κατὰ τύχην ἡμερῶν ἀποφράδων οὐσῶν, ἐν αἷς οὐ νενόμισται θεμιστεύειν, πρῶτον μὲν ἔπεμπε παρακαλῶν τὴν πρόμαντιν· ὡς δὲ ἀρνουμένης, καὶ προϊσχομένης τὸν νόμον, αὐτὸς ἀναβὰς βίᾳ πρὸς τὸν ναὸν εἷλκεν αὐτήν· ἡ δὲ, ὥσπερ ἐξηττημένη τῆς σπουδῆς, εἶπεν, Ἀνίκητος εἶ ὦ παῖ. τοῦτο ἀκούσας Ἀλέξανδρος, οὐκέτι ἔφη χρῄζειν ἑτέρου μαντεύματος, ἀλλ' ἔχειν ὃν ἐβούλετο παρ' αὐτῆς χρησ-

E μόν. ἐπεὶ δὲ ὥρμησεν πρὸς τὴν στρατείαν, ἄλλα τε δοκεῖ σημεῖα παρὰ τοῦ δαιμονίου γενέσθαι, καὶ τὸ περὶ Λείβηθρα τοῦ Ὀρφέως ξόανον (ἦν δὲ κυπαρίττινον) ἱδρῶτα πολὺν ὑπὸ τὰς ἡμέρας ἐκείνας ἀφῆκεν. φοβουμένων δὲ πάντων τὸ σημεῖον, Ἀρίστανδρος ἐκέλευε θαρρεῖν, ὡς ἀοιδίμους καὶ περιβοήτους κατεργασόμενον πράξεις, αἳ πολὺν ἱδρῶτα καὶ πόνον ὑμνοῦσι ποιηταῖς καὶ μουσικοῖς παρέξουσι. τῆς δὲ στρατιᾶς τὸ πλῆθος, οἱ μὲν ἐλάχιστον λέγοντες, τρισμυρίους πεζοὺς, καὶ πεντακισχιλίους ἱππεῖς· οἱ δὲ πλεῖστον, πεζοὺς μὲν τετρακισχιλίους καὶ

F τρισμυρίους, ἱππέας δὲ τετρακισχιλίους ἀναγράφουσιν. ἐφόδιον δὲ τούτοις, οὐ πλέον ἑβδομήκοντα ταλάντων ἔχειν αὐτὸν Ἀριστόβουλος ἱστορεῖ. Δοῦρις δὲ, τριάκοντα μόνον ἡμερῶν διατροφήν. Ὀνησίκριτος δὲ καὶ διακόσια τάλαντα προσοφείλειν. ἀλλὰ καίπερ ἀπὸ μικρῶν καὶ στενῶν οὕτως ὁρμώμενος, οὐ πρότερον ἐπέβη τῆς νεὼς, ἢ τὰ τῶν ἑταίρων πράγματα σκεψάμενος, ἀπονεῖμαι τῷ μὲν ἀγρὸν, τῷ δὲ κώμην, τῷ δὲ συνοικίας πρόσοδον ἢ λιμένος. ἤδη δὲ κατανηλωμένων καὶ δια-

A γεγραμμένων σχεδὸν ἁπάντων τῶν βασιλικῶν, ὁ Περδίκκας, Σεαυτῷ δὲ (εἶπεν) ὦ βασιλεῦ, τί καταλείπεις; τοῦ δὲ φήσαντος ὅτι τὰς ἐλπίδας, Οὐκοῦν (ἔφη) καὶ ἡμεῖς τούτων κοινωνήσομεν, οἱ μετὰ σοῦ στρατευόμενοι. παραιτησαμένου δὲ τοῦ Περδίκκου τὴν διαγεγραμμένην κτῆσιν αὐτῷ, καὶ τῶν ἄλλων φίλων ἔνιοι τὸ αὐτὸ ἐποίησαν. τοῖς δὲ λαμβάνουσι καὶ δεομένοις, προθύμως ἐχαρίζετο· καὶ τὰ πλεῖστα τῶν ἐν Μακεδονίᾳ διανέμων οὕτω κατηνάλωσεν. τοιαύτῃ μὲν ὁρμῇ καὶ παρασκευῇ διανοίας τὸν Ἑλλήσποντον διεπέρασεν. ἀναβὰς δὲ εἰς Ἴλιον, ἔθυσε τῇ Ἀθηνᾷ, καὶ τοῖς ἥρωσιν ἔσπεισε. B τὴν δὲ Ἀχιλλέως στήλην ἀλειψάμενος λίπα, καὶ μετὰ τῶν ἑταίρων συναναδραμὼν γυμνὸς, (ὥσπερ ἔθος ἐστὶν) ἐστεφάνωσεν, μακαρίσας αὐτὸν ὅτι καὶ ζῶν, φίλου πιστοῦ, καὶ τελευτήσας, μεγάλου κήρυκος ἔτυχεν. ἐν δὲ τῷ περιϊέναι καὶ θεᾶσθαι τὰ κατὰ τὴν πόλιν, ἐρομένου τινὸς αὐτὸν εἰ βούλεται τὴν Ἀλεξάνδρου λύραν ἰδεῖν, ἐλάχιστα φροντίζειν ἐκείνης ἔφη· τὴν δὲ Ἀχιλλέως ζητεῖν, ᾗ τὰ κλέα καὶ τὰς πράξεις ὕμνει τῶν ἀγαθῶν ἀνδρῶν ἐκεῖνος. ἐν δὲ τούτῳ τῶν Δαρείου στρατηγῶν μεγάλην δύναμιν ἠθροικότων, καὶ παρατεταγμένων C ἐπὶ τῇ διαβάσει τοῦ Γρανικοῦ, μάχεσθαι μὲν ἴσως ἀναγκαῖον ἦν, ὥσπερ ἐν πύλαις τῆς Ἀσίας, περὶ τῆς εἰσόδου καὶ ἀρχῆς. τοῦ δὲ ποταμοῦ τὸ βάθος, καὶ τὴν ἀνωμαλίαν καὶ τραχύτητα τῶν πέραν ὄχθων, πρὸς οὓς ἔδει γίνεσθαι τὴν ἀπόβασιν μετὰ μάχης, τῶν πλείστων δεδιότων, ἐνίων δὲ καὶ τὸ περὶ τὸν μῆνα νενομισμένον οἰομένων δεῖν φυλάξασθαι, (Δαισίου γὰρ οὐκ εἰώθεσαν οἱ βασιλεῖς τῶν Μακεδόνων ἐξάγειν τὴν στρατιὰν) τοῦτο μὲν ἐπηνωρθώσατο, κελεύσας δεύτερον Ἀρτεμίσιον ἄγειν. τοῦ δὲ Παρμενίωνος, ὡς ὀψὲ τῆς ὥρας οὔσης, οὐκ ἐῶντος ἀποκινδυνεύειν, D εἰπὼν αἰσχυνεῖσθαι τὸν Ἑλλήσποντον, εἰ φοβήσεται τὸν Γρανικὸν, διαβεβηκὼς ἐκεῖνον, ἐμβάλλει τῷ ῥεύματι, σὺν ἴλαις ἱππέων τρεῖς καὶ δέκα. καὶ πρὸς ἐναντία βέλη καὶ τόπους ἀπορρῶγας, ὅπλοις καταπεφραγμένους καὶ ἵπποις ἐλαύνων, καὶ διὰ ῥεύματος παραφέροντος καὶ περικλύζοντος, ἔδοξε μανικῶς καὶ πρὸς ἀπόνοιαν μᾶλλον ἢ γνώμῃ στρατηγεῖν. οὐ μὴν ἀλλ' ἐμφὺς τῇ διαβάσει, καὶ κρατήσας τῶν τόπων χαλεπῶς καὶ μόλις, ὑγρῶν καὶ περισφαλῶν γινομένων διὰ τὸν πηλὸν, εὐθὺς ἠναγκάζετο φύρδην E μάχεσθαι, καὶ κατ' ἄνδρα συμπλέκεσθαι τοῖς ἐπιφερομένοις, πρὶν εἰς τάξιν τινὰ καταστῆναι τοὺς διαβαίνοντας. ἐνέκειντο γὰρ κραυγῇ, καὶ τοὺς ἵππους παραβάλλοντες τοῖς ἵπποις, ἐχρῶντο δόρασι, καὶ ξίφεσι τῶν δοράτων συντριβέντων. ὠσαμένων δὲ πολλῶν ἐπ' αὐτὸν, (ἦν δὲ τῇ πέλτῃ καὶ τοῦ κράνους τῇ χαίτῃ διαπρεπὴς, ἧς ἑκατέρωθεν εἱστήκει πτερὸν λευκότητι καὶ μεγέθει θαυμαστὸν) ἀκοντισθεὶς μὲν ὑπὸ τὴν ὑποπτυχίδα τοῦ θώρακος, οὐκ ἐτρώθη. Ῥοισάκου δὲ καὶ F Σπιθριδάτου τῶν στρατηγῶν προσφερομένων ἅμα, τὸν μὲν ἐκκλίνας, Ῥοισάκῃ δὲ προεμβαλὼν τεθωρακισμένῳ τὸ δόρυ, καὶ κατακλάσας τοῦτο, ἐπὶ τὸ ἐγχειρίδιον ὥρμησεν. συμπεπτωκότων δὲ αὐτῶν, ὁ Σπιθριδάτης ὑποστήσας ἐκ πλαγίων τὸν ἵππον, καὶ μετὰ σπουδῆς συνεξαναστὰς, κοπίδι βαρβαρικῇ κατήνεγκεν. καὶ τὸν μὲν λόφον ἀπέρραξε μετὰ θατέρου πτεροῦ, τὸ δὲ κράνος πρὸς τὴν πληγὴν ἀκριβῶς καὶ μόλις ἀντέσχεν, ὥστε τῶν προσωτάτων ψαῦσαι τριχῶν τὴν πτέρυγα τῆς κοπίδος.

A penè omnia distributa regia, & diplomatibus consignata, Perdiccas, Tibi ipsi, rex, inquit, quid reliquum fecisti? Cui quum ille respondisset, Spes meas: Ergo nos quoque, inquit, qui auspicia sequimur tua, harum erimus consortes. Repudiātem assignatum sibi diplomate prædium Perdiccam nonnulli alii ex amicis sunt imitati. Accipientibus & petentibus largitus est benignè: *ac patrimonium quidem Macedonicum distributum hoc modo profudit. Hoc impetu & alacritate animi transmisit Hellespontum. Ilii B Mineruæ sacrificauit, heroibúsque libauit. Achillis cippū vnxit, ac circum eum vnà cū amicis de more cucurrit nudus: eique coronam imposuit, beatum prædicans Achillem, quòd & dum viueret, fidum amicum & post fata esset nactus magnū præconem. In obeūdo & visendo oppido, quum quæreret quispiam ex eo, velletne Alexandri lyram contemplari: non morari ait se illam, sed Achillis quærere eam, qua decora & res gestas ille clarorum virorum celebrauerat. Intereà C Darii duces ingentem manum conscripsere, aciémq; instruxerūt in *ripa Granici. Ibi velut in porta Asiæ, de ingressu & limine quodammodo erat dimicandum: sed quum amnis altitudinem, iniquitatémque atque salebras plerique timerent vlterioris ripæ, quò pugnando euadendum erat, pars etiam solēnia illius mensis in religionē traherent (mense enim Dasio non erat moris regum Macedonum signa mouere) hoc correxit, edicens vt *denuo agerēt mensem Artemisium. Monente Parmenione, quòd vesper esset, ne se D committeret periculo, *rubore suffusum iri ait Hellespontum, hunc si formidaret, quum traiecerit illum: simúlque irrupit in flumen turmis equitum tredecim: ruénsque in infesta tela & loca prærupta, quæ armis stipata & equis erant, pérque vndam transuersos auferentem & obruentem, videbatur furore & insania magis quàm consilio *ducere. Attamen vrgens transitum, superatis ægrè magnóque cum labore locis madidis, lubricisq; ob limum, euestigio coactus est, priusquam E in ordinem aliquem collocare transeuntes valeret, incondito agmine confligere, ac viritim manus cum inferentibus se hostibus conserere. Instabant enim cum clamore illi, equósque equis conferentes, lanceis, & post eas fractas, gladiis pugnabant. Quum multi imminerent illi (erat enim pelta insignis & galeæ iuba, quæ hinc inde pinnas directas habebat candore & magnitudine singulares) iaculo sub loricæ compagine percussus non accepit vulnus. At Rhœsace & Spithri- F date ducibus simul in ipsum inuehentibus, hunc declinauit, *Rhœsaci præuenit lanceam loricato infligere. Ea præfracta, gladium strinxit. *His commissis, adigit Spithridates ex latere equum, atque Alexandrum acriter adortus copide barbarica ferit, cristámque cum altera auellit pinna. Galea probè quidem, sed ægrè tamen restitit ictui, ac mucro copidis supremos capillos eius perstrinxit.

Atque hoc modo bonā patrimonii Mac. patrem profudit. Vel, Possessionum Mac.

Traiectui.

Vel, Secundum ag.

Erubescere se ait Hellespontum, hunc si formidet.

Rem gerere.

Rhœsaci *loricato lanceam prior infligit.

His manus conserentibus.

A Alterũ ictũ librãtẽ occupauit Clitus magnus hasta medium transfigere. Simul Rhœsaces ense ab Alexandro ictus concidit. Dum eo in discrimine & certamine equestris pugna versatur, phalanx Macedonum traiecit, & pedestres copiæ concurrerunt: haud strenue tamen neque diu locum tenuerunt hostes, sed terga dederunt: extra mercenarios Græcos. Hi enim in tumulo quodam globo facto in fidẽ recipi ab Alexãdro petiere: qui ira potius quàm consilio princeps in eos impressionem faciens, confossum lateribus equum amisit. B Alius fuit hic, non Bucephalas: & qui interfecti sunt aut vulnera acceperunt, his ibi contigit in præcipitem casum venire, & *cadere, dum cũ viris fortibus & desperatis confligunt. De barbaris, peditum viginti millia, equitum duo millia quingenti occidisse dicuntur. De Alexandri exercitu desiderati (vt Aristobulus autor est) in totum quatuor & triginta: inter quos pedites nouem fuere. His statuas ex ære erexit, quas finxit Lysippus. Participans autem Græcis victoriam, Atheniensibus C extra ordinem trecentos clypeos misit despoliis. Cæteris manubiis in communi gloriosissimum titulum inscribi iussit, ALEXANDER PHILIPPI, ET GRAECI, PRAETER LACEDAEMONIOS, DE BARBARIS ASIATICIS. Pocula, purpuram, atque eius generis Persicam prædã, paucis exceptis, matri cuncta misit. Hoc prælio immensa rerum inclinatio est ad Alexãdrum insequuta, adeóque Sardes imperij maritimi D barbarorum *domicilium ei se permisere ac cętera ad eum defecere. Solę restiterunt Halicarnassus & Miletus: quibus expugnatis, circáq; omnibus subactis, suspensus animo fuit ad reliqua. Sæpe enim properabat cum Dario quamprimùm cõfligere, ac de summa rerum aleam iacere: sępe deliberabat viribus & opibus maritimis prius quasi exercere se & roborare, inde in illum mouere. Fons est Lyciæ prope Xanthum oppidum. Huius id temporis aiunt exundatione inflati spontanea tabulam E ab imo æream erupisse. Figuram ea repræsentauit vetustarum literarum, quibus significabatur imperium Persarum euersum à Græcis desiturum. His erectus ad oram maritimam pacandam vsque ad Phœniciam & Ciliciam perrexit. Pamphylię percursus compluribus suppeditauit historicis elegãs ad miraculũ excitãdũ & põpã argumẽtũ, quasi diuina quadã sorte cederet Alexãdro mare quod sęuũ aliâs ex alto littus verberaret, raro autẽ tenuia & resonãtia sub abruptis & cõfragosis rupibus F aperiret saxa. Id quod Menãder quoq; indicat in comœdia, ad rei nouitatẽ alludẽs,

Quantùm Alexandrina iam ista! Quæro quod si fortè quem,
Vltrò currens aderit hic coram:
Sin meandum per maris fluctum profundi,
Permeabilis mihi mox sit.

Alexander ipse in epistolis suis *nihil portenti eiuscemodi iactans, iter narrat fecisse se per Climaca appellatam, atque ex Phaseli de progressum eã peragrasse, Vnde dies complures in eo oppido substitit: quib' quũ Theodectis iam fato functi (fuit autẽ Phaselites)

Occumbere.

Ornamentum, Vel decus.

Nihil tale, commemorãs, quod prodigio simile sit, iter narrat.

A ἑτέραν δὲ τὸν Σπιθριδάτην πάλιν ἐπαιρόμενον, ἔφθασε Κλεῖτος ὁ μέγας τῷ ξυστῷ διελάσας μέσον. ὁμοῦ δὲ καὶ Ῥοισάκης ἔπεσεν, ὑπὸ Ἀλεξάνδρου ξίφει πληγείς. ἐν τούτῳ δὲ κινδύνου καὶ ἀγῶνος οὔσης τῆς ἱππομαχίας, ἥ τε φάλαγξ διέβαινε τῶν Μακεδόνων καὶ συνῆγον αἱ πεζαὶ δυνάμεις. οὐ μὴν ὑπέστησαν οἱ ἐρρωμένως οὐδὲ πολὺν χρόνον, ἀλλ' ἔφυγον τραπόμενοι πλὴν τῶν μισθοφόρων Ἑλλήνων. οὗτοι δὲ πρός τινι λόφῳ συστάντες, ᾔτουν τὰ πιστὰ τὸν Ἀλέξανδρον. ὁ δὲ θυμῷ μᾶλλον ἢ λογισμῷ πρῶτος ἐμβαλών, τόν τε B ἵππον ἀποβάλλει, ξίφει πληγέντα διὰ τῶν πλευρῶν, (ἦν δὲ ἕτερος, οὐχ ὁ Βουκεφάλας) καὶ τοὺς πλείστους τῶν ἀποθανόντων καὶ τραυματισθέντων ἐκεῖ συνέβη κινδυνεῦσαι καὶ πεσεῖν πρὸς ἀνθρώπους ἀπεγνωκότας καὶ μαχίμους συμπλεκομένους. λέγονται δὲ, πεζοὶ μὲν, δισμύριοι τῶν βαρβάρων, ἱππεῖς δὲ, δισχίλιοι πεντακόσιοι πεσεῖν. τῶν δὲ περὶ τὸν Ἀλέξανδρον Ἀριστόβουλος φησὶν τέσσαρας καὶ τριάκοντα νεκροὺς γενέσθαι τοὺς πάντας, ὧν ἐννέα πεζοὺς εἶναι. τούτων μὲν οὖν ἐκέλευσεν εἰκόνας ἀνασταθῆναι χαλκᾶς, ἃς Λύσιππος εἰργάσατο. C κοινούμενος δὲ τὴν νίκην τοῖς Ἕλλησιν, ἰδίᾳ μὲν τοῖς Ἀθηναίοις ἔπεμψεν τῶν αἰχμαλώτων τριακοσίας ἀσπίδας, κοινῇ δὲ τοῖς ἄλλοις λαφύροις ἐκέλευσεν ἐπιγράψαι φιλοτιμοτάτην ἐπιγραφήν, ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ Ο ΦΙΛΙΠΠΟΥ, ΚΑΙ ΟΙ ΕΛΛΗΝΕΣ ΠΛΗΝ ΛΑΚΕΔΑΙΜΟΝΙΩΝ, ΑΠΟ ΤΩΝ ΒΑΡΒΑΡΩΝ ΤΩΝ ΤΗΝ ΑΣΙΑΝ ΚΑΤΟΙΚΟΥΝΤΩΝ. ἐκπώματα δὲ καὶ πορφύρας καὶ ὅσα τοιαῦτα τῶν Περσικῶν ἔλαβεν, πάντα τῇ μητρὶ, πλὴν ὀλίγων, D ἔπεμψεν. οὗτος ὁ ἀγὼν μεγάλην εὐθὺς ἐποίησε τῶν πραγμάτων μεταβολὴν πρὸς Ἀλέξανδρον· ὥστε καὶ Σάρδεις τὸ πρόσχημα τῆς ἐπὶ θαλάσσῃ τῶν βαρβάρων ἡγεμονίας παραλαβεῖν, καὶ τἆλλα προστίθεσθαι. μόνη δὲ Ἁλικαρνασσὸς ἀντέστη καὶ Μίλητος· ἃς ἑλὼν κατὰ κράτος, καὶ τὰ περὶ αὐτὰς πάντα χειρωσάμενος, ἀμφίβολος ἦν πρὸς τὰ λοιπὰ τῇ γνώμῃ. καὶ πολλάκις μὲν ἐντεῦθεν Δαρείῳ συμπεσὼν ἀποκινδυνεῦσαι περὶ τῶν ὅλων, πολλάκις δὲ τοῖς ἐπὶ θαλάσσῃ πράγμασι καὶ χρήμασι διενοεῖτο πρῶτον οἷον ἐνασκήσας καὶ ῥώσας E αὑτὸν, οὕτως ἀναβαίνειν ἐπ' ἐκεῖνον. ἔστι δὲ τῆς Λυκίας κρήνη περὶ τὴν Ξανθίων πόλιν, ἧς τότε λέγουσιν αὐτομάτως περιτραπείσης καὶ ὑπερβαλούσης, ἐκ βυθοῦ δέλτον ἐκπεσεῖν χαλκῆν, τύπους ἔχουσαν ἀρχαίων γραμμάτων, ἐν οἷς ἐδηλοῦτο παύσεσθαι τὴν Περσῶν ἀρχὴν ὑπὸ Ἑλλήνων καταλυθεῖσαν. τούτοις ἐπαρθεὶς, ἠπείγετο τὴν παραλίαν ἀνακαθήρασθαι, μέχρι τῆς Φοινίκης καὶ Κιλικίας. ἡ δὲ τῆς Παμφυλίας παραδρομὴ, πολλοῖς γέγονε τῶν ἱστορικῶν ὑπόθεσις γραφικὴ πρὸς ἔκπληξιν καὶ ὄγκον, ὡς θείᾳ τινὶ τύχῃ παραχωρησάσης Ἀλεξάνδρῳ F τῆς θαλάσσης, ἄλλως ἀεὶ τραχεῖαν ἐκ πελάγους προσφερομένην, σπανίως δὲ λεπτοὺς καὶ προσηχεῖς ὑπὸ τὰ κρημνώδη καὶ περιρρωγότα τῆς ὀρεινῆς πάγους διακαλύπτουσαν. δηλοῖ δὲ καὶ Μένανδρος, ἐν κωμῳδίᾳ παίζων πρὸς τὸ παράδοξον. Ὡς Ἀλεξανδρῶδες ἤδη τοῦτο κἂν ζητῶ τινα, αὐτόματος οὗτος παρέσται. κἂν διελθεῖν δηλαδὴ διὰ θαλάσσης δέῃ τόπον τιν', οὗτος ἔσται μοι βατός. αὐτὸς δὲ Ἀλέξανδρος ἐν ταῖς ἐπιστολαῖς, οὐδὲν τοιοῦτον τερατευσάμενος, ὁδοποιῆσαί φησι τὴν λεγομένην κλίμακα, καὶ διελθεῖν, ὁρμήσας ἐκ Φασήλιδος. διὸ καὶ πλείονας ἡμέρας ἐν τῇ πόλει διέτριψεν· ἐν αἷς καὶ Θεοδέκτου τεθνηκότος (ἦν δὲ Φασηλίτης)

ἰδὼν εἰκόνα ἀνακειμένην ἐν ἀγορᾷ, μετὰ δεῖπνον ἐπικώμασε μεθύων, καὶ τῶν στεφάνων ἐπέρριψε πολλούς· οὐκ ἄχαριν ἐν παιδιᾷ ἀποδιδοὺς τιμὴν τῇ γενομένῃ δι' Ἀριστοτέλην καὶ φιλοσοφίαν ὁμιλίᾳ πρὸς τὸν ἄνδρα. μετὰ ταῦτα Πισιδῶν τε τοὺς ἀντιπράξαντας ἦρε, καὶ Φρυγίαν ἐχειροῦτο, καὶ Γόρδιον πόλιν, ἑστίαν Μίδου τοῦ παλαιοῦ γενέσθαι λεγομένην, παραλαβών, τὴν θρυλλουμένην ἅμαξαν εἶδε φλοιῷ κρανείας ἐνδεδεμένην· καὶ λόγον ἐπ' αὐτῇ πιστευόμενον ὑπὸ τῶν βαρβάρων ἤκουσεν, ὡς τῷ λύσαντι τὸν δεσμὸν, εἵμαρται βασιλεῖ γενέσθαι τῆς οἰκουμένης. οἱ μὲν οὖν πολλοί φασι, τῶν δεσμῶν τυφλὰς ἐχόντων τὰς ἀρχὰς, καὶ δι' ἀλλήλων πολλάκις σκολιοῖς ἑλιγμοῖς ὑποφερομένων, τὸν Ἀλέξανδρον ἀμηχανοῦντα λῦσαι, διατεμεῖν τῇ μαχαίρᾳ τὸ σύναμμα, καὶ πολλὰς ἐξ αὐτοῦ κοπέντος ἀρχὰς φανῆναι. Ἀριστόβουλος δὲ καὶ πάνυ λέγει ῥᾳδίαν αὐτῷ τὴν λύσιν γενέσθαι, ἐξελόντι τοῦ ῥυμοῦ τὸν ἕστορα καλούμενον, ᾧ συνείχετο τὸ ζυγόδεσμον, εἶθ' οὕτως ὑφελκύσαντι τὸν ζυγόν. ἐντεῦθεν Παφλαγόνας τε καὶ Καππαδόκας προσαγαγόμενος, καὶ τὴν Μέμνονος ἀκούσας τελευτὴν, ὃς τῶν ἐπὶ θαλάττῃ Δαρείου στρατηγῶν ἐπίδοξος ἦν, Ἀλεξάνδρῳ πολλὰ πράγματα καὶ μυρίας ἀντιλήψεις καὶ ἀσχολίας παρέξειν, ἐπερρώσθη πρὸς τὴν ἄνω στρατείαν μᾶλλον. ἤδη δὲ καὶ Δαρεῖος ἐκ Σούσων κατέβαινεν, ἐπαιρόμενός τε τῷ πλήθει τῆς δυνάμεως, (ἑξήκοντα γὰρ ἦγε μυριάδας στρατοῦ) καί τινος ὀνείρου θαρρύνοντος αὐτὸν, ὃν οἱ μάγοι πρὸς χάριν ἐξηγοῦντο μᾶλλον ἢ κατὰ τὸ εἰκός. ἔδοξε γὰρ πυρὶ νέμεσθαι πολλῷ τὴν Μακεδόνων φάλαγγα· τὸν δὲ Ἀλέξανδρον ἔχοντα στολὴν ἣν αὐτὸς ἐφόρει πρότερον, ἀστάνδης ὢν βασιλέως, ὑπηρετεῖν αὐτῷ· παρελθόντα δὲ εἰς τὸ τοῦ Βήλου τέμενος, ἀφανῆ γενέσθαι. διὰ τούτων (ὡς ἔοικεν) ὑπεδηλοῦτο παρὰ τοῦ θεοῦ, λαμπρὰ μὲν γενέσθαι καὶ περιφανῆ τὰ τῶν Μακεδόνων· Ἀλέξανδρον δὲ τῆς μὲν Ἀσίας κρατήσειν, ὥσπερ ἐκράτησε Δαρεῖος, ἐξ ἀστάνδου βασιλεὺς γενόμενος, ταχὺ δὲ σὺν δόξῃ τὸν βίον ἀπολείψειν. ἔτι δὲ μᾶλλον ἐθάρρησε, καταγνοὺς δειλίαν Ἀλεξάνδρου πολὺν χρόνον ἐν Κιλικίᾳ διατρίψαντος. ἦν δὲ ἡ διατριβὴ διὰ νόσον, ἣν οἱ μὲν ἐκ κόπων, οἱ δὲ λουσαμένῳ ἐν τῷ τοῦ Κύδνου ῥεύματι καταπαγέντι προσπεσεῖν λέγουσι. τῶν μὲν οὖν ἄλλων ἰατρῶν οὐδεὶς ἐθάρρει βοηθεῖν, ἀλλὰ τὸν κίνδυνον οἰόμενοι πάσης ἰσχυρότερον εἶναι βοηθείας, ἐφοβοῦντο τὴν ἐκ τοῦ σφαλῆναι διαβολὴν πρὸς τοὺς Μακεδόνας. Φίλιππος δὲ ὁ Ἀκαρνὰν μοχθηρὰ μὲν ἑώρα τὰ περὶ αὐτὸν ὄντα, τῇ δὲ φιλίᾳ πιστεύων, καὶ δεινὸν ἡγούμενος εἰ κινδυνεύοντι μὴ συγκινδυνεύσει, μέχρι τῆς ἐσχάτης πείρας βοηθῶν καὶ παραβαλλόμενος, ἐπεχείρησε φαρμακείᾳ· καὶ συνέπεισεν αὐτὸν ὑπομεῖναι καὶ πιεῖν, σπεύδοντα ῥωσθῆναι πρὸς τὸν πόλεμον. ἐν τούτῳ δὲ Παρμενίων ἔπεμψεν ἐπιστολὴν ἀπὸ στρατοπέδου, διακελευόμενος αὐτῷ φυλάξασθαι τὸν Φίλιππον, ὡς ὑπὸ Δαρείου πεπεισμένον ἐπὶ δωρεαῖς μεγάλαις καὶ γάμῳ θυγατρὸς ἀνελεῖν Ἀλέξανδρον. ὁ δὲ, τὴν ἐπιστολὴν ἀναγνοὺς, καὶ μηδενὶ δείξας τῶν φίλων, ὑπὸ τὸ προσκεφάλαιον ὑπέθηκεν. ὡς δὲ τοῦ καιροῦ παρόντος εἰσῆλθε μετὰ τῶν ἑταίρων ὁ Φίλιππος τὸ φάρμακον ἐν κύλικι κομίζων, ἐκείνῳ μὲν ἐπέδωκε τὴν ἐπιστολὴν, αὐτὸς δὲ τὸ φάρμακον ἐδέξατο

A in foro locatā, perrexit eò saltatū à cœna temulentus, crebrásq; coronas ei iniecit: haud inuenustū tribuens per ludū honorē consuetudini, quę per Aristotelem & philosophiā ei cum illo intercesserat. Hinc Pisidas quos in armis reperit, opprimit, Phrygiam subiugat. Gordiū oppidum (quod veteris Midæ fertur domiciliū fuisse) in fidem accipiēs, nobilitatum illud spectauit vehiculū cortice reuinctū corni: ac pro vero à barbaris accepit credi, in fatis esse, qui vinculum id soluisset, is vt imperio orbis terræ potiretur. Commemorant B multi vinculum, quod tortuosis orbibus nodi in semetipsis identidem implicati celarēt loramentorum capita, Alexandrum soluere desperantem, gladio nexum discuisse, atque multa eo resoluto capita inuenisse. Aristobulus verò sanè quàm expeditè nodū ait eum soluisse, quum exemisset ex temone clauum, quem vocant, qui temoni alligat iugū, atque ita inde iugum subtraxisset. Hinc Paphlagonas & Cappadocas in ditionem accepit. Adfertur etiam Memnonis exitus, qui C Darij præfectus classis, multum Alexandro laboris exhibiturus sexcētásque tricas & negotia putabatur. Ita magis ad bellum in superiores prouincias promouēdum est confirmatus. Iam Darius è Susis mouerat, copiarum subnixus multitudine (quippe sexcenta millia militum sub signis habebat) fretúsque somnio quodam, quod blandientes ei magis quàm pro verisimilitudine interpretati fuerant magi. Macedonum agmen * magno ignis fulgore visum est collucere: Alexander autem, quo antè ipse cultu fuerat indutus, D quum regis esset asgandes, sibi ministrare, ac quum in Beli templum esset ingressus, ex oculis esse subductus. * His (mea sentētia) portendit deus magnificas & claras res Macedonas gesturos, & potiturū Asia Alexandrum, sicut potitus ea Darius fuerat, ex asgande factus rex: verùm breui vitā cum gloria depositurū. Multo verò magis est animatus, quòd Alexandrum pro ignauo duceret, qui multū tēporis triuisset in Cilicia. Detinuerat autem eū morbus, quem alij eum ex laboribus, alij, E quū in amni Cydno gelidissimo corpus abluisset, conceptū referunt. Hîc, quū ex cæteris medicis remediū nemo promitteret, sed periculū existimantes omnis superius opis esse, timerent, * si titubassent, obtrectationem apud Macedonas, Philippus Acarnan spē salutis quidem in præcipiti videbat esse, verùm amicitia eius fretus, & indignū ratus si cum rege in discrimine posito non vnà discrimen subiret, nec vltima remedia tentaret vel cum periculo, aggressus est remedium ei afferre, adhortatúsque eum vt admitteret id & hau- F riret, si festinaret valetudinem recipere, vt ad bellū pergeret. Inter hæc à Parmenione accipit ex castris literas, quibus ei denūtiat ne salutē suā cōmittat Philippo: magnis enim muneribus eum à Dario & nuptiis filiæ eius esse ad interficiendū Alexandrū redemptū. Hic postquā epistolā accepit, nulli eā amicorū ostendit, sed subiecit eā puluino. Vbi dies illuxit, & Philippus cum amicis intrauit, medicamentum in poculo afferens, tradidit illi

Multo igni depasci visum est Alex.

His verisimile erat portendere deum.

Si res sibi non successisset, obtrect.

epistolam, ipse medicinam alacriter & intrepidè accepit. Fuit mirificum & visendū spectaculum tum huius bibentis, tum illius legentis, *inde simul inter se dispari modo cōtuentium: verùm Alexandri læto vultu & exporrecto suam in Philippum beneuolētiam & fidem præferentis, indignātis illius ob calumniam, & nunc deorum fidem inclamantis, manúsque ad cælum tendentis, nunc in lectum incumbētis, & Alexandrum hortantis vt sibi omisso metu fidem haberet. Medicamen enim superato initio corpore, quasi impulit & demersit in imū vires, vt vox quoque intercluderetur, atque interueniente insuper animi defectu, sensus superesset exilis & perexiguus. Citò tamen *sanitati à Philippo restitutus, viribúsque recuperatis, in conspectum Macedonum venit. Neque enim prius à consternatione discesserunt quàm aspexissent Alexandrum. Erat in Darij præsidiis Macedo quidam extorris Macedonia, Amyntas, cui non incognitum erat Alexandri ingenium. Hic molientem cernens Darium intra angustias in Alexandrū contendere, orauit eum vt subsisteret, atq; opperiretur illum in liberis & patentibus campis, qui tantis copiis aggressurus pauciores esset. Cui vt respondit Darius, vereri se ne maturarent hostes fugam capessere, & Alexander se subducere, Atqui, quod ad id pertinet, inquit, nihil est, rex, quod timeas: mouebit enim in te ille, & propè iam mouet. His dictis non persuasit Dario vt ita faceret: sed motis signis ille in Ciliciam perrexit, simul Alexander contra illum in Syriam. Nocte quum à mutuo occursu in itinere aberrassent, retrò se recepêre. Fuit eo casu Alexāder lætus, qui occurrere intra fauces properabat hosti, Darius superiora repetere castra, atque ex angustiis copias explicare. Iam enim *intelligebat ab re in loca se coniecisse, ob mare, montes, & amnem interlabentē Pindarum equitatui incommoda & passim interrupta, hostiúmque paucitati opportuna. Locum Alexandro fortuna præbuit, verùm hic acie instruenda ad victoriam obtinendam vicit beneficia fortunæ: qui quum tanto barbarorum numero esset inferior, non dedit illis facultatem circundandi se. Ipse dextero cornu quàm sinistro productiore & exporrecto, oppositos sibi barbaros auertit, ante signa dimicans, ac vulnus in femore accepit (vt Chares ait) à Dario, cum quo manus contulit. Cæterùm Alexander de hac pugna ad Antipatrum scribens, non meminit eius qui sauciauerat ipsum. Vulneratum quidem femur gladio, sed nihil ex vulnere periculi scribit accidisse. Insigni parta victoria, & plus centum & decem millibus interfectis, non cepit Darium, qui quatuor aut quinque stadia fuga præceperat, sed curru & arcu eius potitus, recepit se, offendítque Macedonas cæteram opulentiam ex barbarorum castris immensam egerentes: tametsi expediti illi ad pugnam venissent, maximámque impedimentorum partem reliquissent Damasci.

Deinde alterius alterū simul aspicientis: Alexandri l.

Refocillatus à Philippo, viribus.

Intell. se non sine suo incommodo coniecisse seipsum in loca ob mare, m. & amn. à P. eq. minime apta, & pass.

προθύμως καὶ ἀνυπόπτως· ὥστε θαυμαστὴν καὶ θεατρικὴν τὴν ὄψιν εἶναι, τοῦ μὲν ἀναγινώσκοντος, τοῦ δὲ πίνοντος· εἶτα ἅμα πρὸς ἀλλήλους ἀποβλεπόντων οὐχ ὁμοίως, ἀλλὰ τοῦ μὲν Ἀλεξάνδρου φαιδρῷ τῷ προσώπῳ καὶ διακεχυμένῳ τὴν πρὸς τὸν Φίλιππον εὐμένειαν καὶ πίστιν ἀποφαίνοντος· ἐκείνου δὲ πρὸς τὴν διαβολὴν ἐξισταμένου, καὶ ποτὲ μὲν θεοκλυτοῦντος καὶ πρὸς τὸν οὐρανὸν ἀνατείνοντος τὰς χεῖρας, ποτὲ δὲ τῇ κλίνῃ περιπίπτοντος, καὶ παρακαλοῦντος τὸν Ἀλέξανδρον εὐθυμεῖν καὶ προσέχειν αὐτῷ. τὸ γὰρ φάρμακον ἐν ἀρχῇ κρατῆσαν τοῦ σώματος, οἷον ἀπέωσε καὶ κατέδυσεν εἰς βάθος τὴν δύναμιν, ὥστε καὶ φωνὴν ἐπιλείπειν, καὶ τὰ περὶ τὴν αἴσθησιν ἀσαφῆ καὶ μικρὰ κομιδῆ γενέσθαι, λειποθυμίας ἐπιπεσούσης. οὐ μὴν ἀλλὰ ταχέως ἀναληφθεὶς ὑπὸ τοῦ Φιλίππου, καὶ ῥώσας αὑτὸν, ἐπέδειξε τοῖς Μακεδόσιν. οὐ γὰρ ἐπαύοντο, πρὶν ἰδεῖν τὸν Ἀλέξανδρον, ἀθυμοῦντες. ἦν δέ τις ἐν τῷ Δαρείου στρατῷ πεφευγὼς ἐκ Μακεδονίας, ἀνὴρ Μακεδὼν, Ἀμύντας, οὐκ ἄπειρος τῆς Ἀλεξάνδρου φύσεως. οὗτος ὁρμώμενον ἰδὼν Δαρεῖον ἔσω τῶν στενῶν βαδίζειν ἐπ' Ἀλέξανδρον, ἐδεῖτο κατὰ χώραν ὑπομένειν, ἐν πλάτος ἔχουσι πεδίοις καὶ ἀναπεπταμένοις πρὸς ἐλάττονας πλήθει τοσούτῳ διαμαχούμενον. ἀποκριναμένου δὲ Δαρείου δεδιέναι μὴ φθάσωσιν αὐτὸν ἀποδράντες οἱ πολέμιοι, καὶ διαφυγὼν Ἀλέξανδρος, Ἀλλὰ τούτου γε (εἶπεν) ὦ βασιλεῦ, χάριν θάῤῥει. βαδιεῖται γὰρ ἐκεῖνος ἐπὶ σὲ, καὶ σχεδὸν ἤδη βαδίζει. ταῦτα λέγων Ἀμύντας οὐκ ἔπειθεν, ἀλλ' ἀναστὰς ἐπορεύετο Δαρεῖος εἰς Κιλικίαν, ἅμα δὲ Ἀλέξανδρος εἰς Συρίαν ἐπ' ἐκεῖνον. ἐν δὲ τῇ νυκτὶ διαμαρτόντες ἀλλήλων, αὖθις ἀνέστρεφον· Ἀλέξανδρος μὲν ἡδόμενός τε τῇ συντυχίᾳ, καὶ σπεύδων ἀπαντῆσαι περὶ τὰ στενὰ, Δαρεῖος δὲ, τὴν προτέραν ἀναλαβεῖν στρατοπεδείαν, καὶ τῶν στενῶν ἐξελίξαι τὴν δύναμιν. ἤδη γὰρ ἐγνώκει παρὰ τὸ συμφέρον ἐμβεβληκὼς ἑαυτὸν εἰς χωρία θαλάττῃ καὶ ὄρεσι καὶ ποταμῷ διὰ μέσου ῥέοντι τῷ Πινάρῳ δύσιππα, καὶ διεσπασμένα πολλαχοῦ, καὶ πρὸς τῆς ὀλιγότητος τῶν πολεμίων ἔχοντα τὴν θέσιν. Ἀλεξάνδρῳ δὲ τὸν μὲν τόπον ἡ τύχη παρέσχεν, ἐστρατήγησε δὲ τῶν ἀπὸ τῆς τύχης ὑπαρχόντων πρὸς τὸ νικῆσαι βέλτιον· ὅς γε τοσούτῳ πλήθει τῶν βαρβάρων λειπόμενος, ἐκείνοις μὲν οὐ παρέσχε κυκλώσασθαι, αὐτὸς δὲ τῷ δεξιῷ τὸ εὐώνυμον ὑπερβαλὼν, καὶ γενόμενος κατὰ κέρας, φυγὴν ἐποίησε τῶν καθ' αὑτὸν βαρβάρων, ἐν πρώτοις ἀγωνιζόμενος· ὥστε τρωθῆναι ξίφει τὸν μηρὸν, ὡς μὲν Χάρης φησὶν, ὑπὸ Δαρείου· (συμπεσεῖν γὰρ αὐτοὺς εἰς χεῖρας) Ἀλέξανδρος δὲ περὶ τῆς μάχης ἐπιστέλλων τοῖς περὶ τὸν Ἀντίπατρον, οὐκ εἴρηκεν ὅστις ἦν ὁ τρώσας, ὅτι δὲ τρωθείη τὸν μηρὸν ἐγχειριδίῳ, δυσχερὲς δ' οὐδὲν ἀπὸ τοῦ τραύματος συμβαίη, γέγραφεν. νικήσας δὲ λαμπρῶς, καὶ καταβαλὼν ὑπὲρ ἕνδεκα μυριάδας τῶν πολεμίων, Δαρεῖον μὲν οὐχ εἷλεν, τέτταρας σταδίους ἢ πέντε προλαβόντα τῇ φυγῇ· τὸ δὲ ἅρμα καὶ τὸ τόξον αὐτοῦ λαβὼν, ἐπανῆλθεν· καὶ κατέλαβε τοὺς Μακεδόνας τὸν μὲν ἄλλον πλοῦτον ἐκ τοῦ βαρβαρικοῦ στρατοπέδου φέροντας καὶ ἄγοντας ὑπερβάλλοντα πλήθει· (καίπερ εὐζώνων πρὸς τὴν μάχην παραγεγενημένων, καὶ τὰ πλεῖστα τῆς ἀποσκευῆς ἐν Δαμασκῷ καταλιπόντων) τὴν

δὲ

A τὴν δὲ Δαρείου σκηνὴν ἐξῃρηκότες ἐκείνῳ, θεραπείας τε λαμπρᾶς καὶ ἀποσκευῆς καὶ χρημάτων πολλῶν γέμουσαν. εὐθὺς οὖν ἀποδυσάμενος τὰ ὅπλα, πρὸς τὸ λουτρὸν ἐβάδιζεν, εἰπών, Ἴωμεν ἀπολουσόμενοι τὸν ἀπὸ τῆς μάχης ἱδρῶτα τῷ Δαρείου λουτρῷ. καί τις τῶν ἑταίρων, Μὰ τὸν Δία (εἶπεν) ἀλλὰ τῷ Ἀλεξάνδρου. τὰ γὰρ τῶν ἡττωμένων εἶναί τε δεῖ καὶ προσαγορεύεσθαι τοῦ κρατοῦντος. ὡς δ' εἶδε μὲν ὅλκια καὶ κρωσσοὺς καὶ πυέλους καὶ ἀλαβάστρους, πάντα χρυσοῦ ἠσκημένα περιττῶς, ὠσφράνθη δὲ θεσπέσιον οἷον ὑπ' ἀρωμάτων καὶ μύρων ὁ οἶκος, ἐκ δὲ B τούτου παρῆλθεν εἰς σκηνὴν ὕψει τε καὶ μεγέθει καὶ τῷ περὶ τὴν στρωμνὴν καὶ τραπέζας καὶ τὸ δεῖπνον αὐτὸ κόσμῳ θαύματος ἀξίαν, διαβλέψας πρὸς τοὺς ἑταίρους, Τοῦτ' ἦν, ὡς ἔοικεν, (ἔφη) τὸ βασιλεύειν. τρεπομένῳ δ' αὐτῷ πρὸς τὸ δεῖπνον, φράζει τις ἐν τοῖς αἰχμαλώτοις ἀγομένας μητέρα καὶ γυναῖκα Δαρείου, καὶ θυγατέρας δύο παρθένους, ἰδούσας τὸ ἅρμα καὶ τὰ τόξα, κόπτεσθαι καὶ θρηνεῖν, ὡς ἀπολωλότος ἐκείνου. συχνὸν οὖν ἐπισχὼν χρόνον Ἀλέξανδρος, καὶ ταῖς ἐκείνων τύχαις μᾶλλον ἢ ταῖς ἑαυτοῦ ἐμπαθὴς γενόμενος, πέμπει Λεοννάτον, ἀπαγγεῖλαι κελεύσας ὡς οὔτε Δαρεῖος C τέθνηκεν, οὔτε Ἀλέξανδρον δεδιέναι χρή. Δαρείῳ γὰρ ὑπὲρ ἡγεμονίας πολεμεῖν, ἐκείναις δὲ πάνθ' ὑπάρξειν ὧν καὶ Δαρείου βασιλεύοντος ἠξιοῦντο. τοῦ δὲ λόγου τοῖς γυναίοις ἡμέρου καὶ χρηστοῦ φανέντος, ἔτι μᾶλλον φιλάνθρωπα τὰ ἔργα ἀπήντα. θάψαι τε γὰρ ὅσους ἐβούλοντο Περσῶν ἔδωκεν, ἐσθῆτι καὶ κόσμῳ χρησαμέναις ἐκ τῶν λαφύρων, θεραπείας τε καὶ τιμῆς ἧς εἶχον, οὐδὲν ὅ τι οὐκ ἀφεῖλεν, συντάξεις δὲ μείζονας ἐκαρποῦντο τῶν προτέρων. ἡ δὲ καλλίστη καὶ βασιλικωτάτη χάρις ἦν παρ' D αὐτοῦ, γυναιξὶ γενναίαις γενομέναις αἰχμαλώτοις καὶ σώφροσι, μήτ' ἀκοῦσαί τι, μήθ' ὑπονοῆσαι, μήτε προσδοκῆσαι τῶν αἰσχρῶν, ἀλλ' ὥσπερ οὐκ ἐν στρατοπέδῳ πολεμίων, ἀλλ' ἐν ἱεροῖς καὶ ἁγίοις φυλαττομένας παρθενῶσιν, ἀπόρρητον ἔχειν καὶ ἀόρατον ἑτέροις δίαιταν. καίτοι λέγεταί γε τὴν Δαρείου γυναῖκα πολὺ πασῶν τῶν βασιλίδων εὐπρεπεστάτην γενέσθαι, καθάπερ καὶ αὐτὸς ὁ Δαρεῖος, ἀνδρῶν κάλλιστος καὶ μέγιστος. τὰς δὲ παῖδας ἐοικέναι τοῖς γονεῦσιν. ἀλλ' Ἀλέξανδρος (ὡς ἔοικεν) τοῦ νικᾶν τοὺς πολεμίους, τὸ κρατεῖν ἑαυτοῦ, βα- E σιλικώτερον ἡγούμενος, οὔτε τούτων ἔθιγεν, οὔτε ἄλλην ἔγνω γυναῖκα πρὸ γάμου, πλὴν Βαρσίνης. αὕτη δὲ μετὰ τὴν Μέμνονος τελευτὴν, χήρα γενομένη, περὶ Δαμασκὸν ἐλήφθη. πεπαιδευμένη δὲ παιδείαν Ἑλληνικὴν, καὶ τὸν τρόπον ἐπιεικὴς οὖσα, καὶ πατρὸς Ἀρταβάζου, γεγονότος ἐκ βασιλέως θυγατρὸς, ἐγνώσθη, Παρμενίωνος προτρεψαμένου τὸν Ἀλέξανδρον (ὥς φησιν Ἀριστόβουλος) καλῆς καὶ γενναίας καὶ τὸ κάλλος ἅψασθαι γυναικός. τὰς δ' ἄλλας αἰχμαλώτους ὁρῶν ὁ Ἀλέξανδρος κάλλει καὶ μεγέθει διαφερούσας, ἔλεγε παίζων, ὡς εἰ- F σὶν ἀλγηδόνες ὀμμάτων αἱ Περσίδες. ἀντεπιδεικνύμενος δὲ πρὸς τὴν ἰδέαν τῶν ἐκείνων τὸ τῆς ἰδίας ἐγκρατείας καὶ σωφροσύνης κάλλος, ὥσπερ ἀψύχους εἰκόνας ἀγαλμάτων παρέπεμπεν. ἐπεὶ δὲ Φιλόξενος, ὁ τῶν ἐπὶ θαλάττης στρατηγὸς, ἔγραψεν εἶναι παρ' αὐτῷ Θεόδωρόν τινα Ταραντῖνον, ἔχοντα παῖδας ὠνίους δύο, τὴν ὄψιν ὑπερφυεῖς, καὶ πυνθανόμενος εἰ πρίηται, χαλεπῶς ἐνεγκὼν, ἐβόα πολλάκις πρὸς τοὺς φίλους,

A Tabernaculum Darij reseruarant illi refertum egregiis seruitiis, instrumento regio & magna vi auri & argenti. Ibi confestim armis exutis ad balneum processit, dicens, Eamus ad abluendũ Darij balneo contractum ex pugna sudorem. Ibi quidam ex amicis, Minimè verò, inquit, imò Alexandri. "quæ enim ad victos pertinuere, ea & esse & dici debent victoris. Vt holcia vidit, crossos, ampullas, alabastros, ex auro fabrefacta omnia, domúsque excitato suauissimo odore ex aromatibus & vnguentis fragrauit, inde in taberna- B culum transiit fastigio, laxitate, lecti, mensarúmque & cœnæ illius nitore admirandum, oculos ad amicos intendens, Hoc nimirum, inquit, erat regnare. Verso ad cœnam nuntiat quispiam matrem vxorémque Darij, & duas filias virgines, quæ inter captiuas ducebantur, vbi viderunt currum & arcum illius, plangẽte & lamẽtari eum quasi peremptum. Diu ibi Alexander obticescens, atque illarũ magis quàm sua permotus fortuna, Leõnatum mittit, imperátque vt nuntiet eis nec C Darium mortuum, nec esse quod Alexandrum timeãt: quippe bellum cum Dario Alexãdrum de imperio gerere, neq; illis "quicquam ex pristina fortuna, quæ regnante fuerat Dario, defore. His dictis alleuatæ sunt & recreatæ fœminæ: multo verò magis iam captiuæ facta benigna compérêre. Quoscunq; enim vellent permisit eis Persas sepelire, vtq; vestem & apparatum sumerent de prȩda: neque de cultu aut dignatione quam habuerãt vel minimum detraxit. annua eis etiam prioribus maiora attribuit. At pulcherrimum & D maximè rege dignum beneficium eius in fœminas generosas captiuas & castas extitit, quòd nihil neque audirent, neque suspicarentur, neque expectarent turpe, sed quasi non in hostium castris, verùm in sacris & sanctis Vestæ templis seruatæ, in abdito extra aliorum oculos agerent. Et quidem perhibetur Darij coniunx longè omnium reginarum fuisse venustissima, vt virorum ille pulcherrimus & eminentissimus: filiæ etiam similes fuisse parentum. Sed Alexander pro- E fectò, temperare sibi quàm hostes vincere, magis regium ducens, nec has attigit, nec mulierem ante nuptias cognouit vllam, excepta Barsene. Hæc post Memnonis mortẽ vidua Damasci capta est: & cum ea, quum literis Græcis instituta & moribus placida esset, patre Artabazo, ex filia regis prognato, concubuit Alexander, incitante eum (vt Aristobulus autor est) Parmenione vt elegantẽ mulierem, & præter formam, generosam, attingeret. Cæteras captiuas vt vidit Alexander specie & statura eximias, dixit io- F co, Quàm magni oculorum dolores sunt Persides! "Ad æmulationem verò illarum formæ, nitorem ostentans suæ continentiæ & moderationis, sicut inanimatas signorum imagines transmittebat eas. Quum rei maritimæ præfectus ad eum Philoxenus scripsisset, esse apud se Theodorum quendam Tarentinum, qui pueros duos haberet forma præcellenti, quęrens an emeret eos: indignatus, atque ideo tidem ad amicos exclamans,

Bona enim eorum qui sunt victi, ea & esse.

Quicquam eorũ quæ regnãte Dario illis tribuebantur, defore. Quum autem hic sermo mulieribus placidus benignúsque visus fuisset, multo etiam maiora humanitatis exhibita fuerunt officia.

Æmulatione autem quadam pulchritudinem suæ cont. & temperantiæ aduersus illarũ formam ostentans, sic.

A rogauit quam vnquam in se turpitudinem deprehendisset Philoxenus, qui, desidens ibi, talem maculam procuraret sibi. Ipsi Philoxeno, in epistola multis proscisso conuitiis, Theodorum iussit vt cum mercibus suis in malam rem ablegaret. Agnooem adolescentem etiam castigauit, quòd sibi scripsisset Crobylum velle se celebris apud Corinthios nominis puerum comparare, atque ad ipsum mittere. Quum ad eum delatum esset, mercenariorum quorundam militum vxores à Damone & Timotheo, Macedonibus qui sub Parmenione merebant, stupratas, B Parmenioni per literas mandauit, si manifesti criminis forent, vt eos, tanquam natas ad hominum corruptelam beluas, puniret atque interficeret. Ac de semetipso in hac epistola ad verbum scripsit, " Ego enim nō solùm non " vidisse inueniar Darij vxorem, aut videre co" gitasse, verùm nec verba faciẽtes de eius de" core sustinuisse audire. Dicebat, mortalem se esse, intelligere se potissimùm ex somno & concubitu, quòd ab eadem imbecillitate naturam incessat lassitudo & voluptas. C Fuit & gulæ temperãtissimus: quod cum aliis signis ostendit, tum suis ad Adan verbis, quam matrem adoptauerat, & Cariæ designauerat reginam. Nam quum comiter illa multa quotidie fercula ei & bellaria mitteret, coquos denique & pistores, quos putabat intelligẽtissimos, nihil ait his sibi esse opus: meliores habere se coquos à pædagogo donatos Leonida: ad prandium iter antelucanum, ad cœnam exiguum prandium. Idem ille, inquit, " stragulorum meorum repositorium solitus D " erat adire, vestiariúmque, atque ea soluere, " inspiciens num quid mihi ad mollitiem ma" ter vel ad luxum addidisset. Iam in vinũ quoque fuit minus opinione effusus. Existimatus est autem in illud esse effusus, ob spatium quod non bibendo magis quàm fabulando producebat, singulis calicibus prolixum sermonem interponẽs semper, idque quum abundaret otio: quandoquidem à negotiis quidem noo vinũ illum, non somnus, nullus ludus, non nuptię, non spectaculum (sicut alios E duces) abduxit. Testatur vita, quam, etsi egit breuissimá, plurimis maximisq; rebus gestis impleuit. Quũ vacuus esset, vbi primùm surrexisset, & sacra diis fecisset, mox prandebat sedens: inde tempus traducebat vel venãdo, vel cõmentãdo, vel aliquid inter milites disceptando, vel legendo. Si iter faceret minus vrgens, discebat simul in progrediendo aut iaculari, aut in currum* concitatum insilire & desilire. Crebrò præterea animi causa vulpes venabatur & aucupabatur: quod discas ex F diario eius. Vbi ad diuersorium veniret, & ad balneum vngendúmque se verteret, rogabat panificum & coquorum magistros, ecquid cœna rectè & ordine parata esset. Ad cœnam serò & sub tenebras iam accumbebat. Erat mirifica eius sedulitas & circumspectio in mensa, nequid inæqualiter aut incuria distribueretur. Compotationem (vti diximus) in longum fabulando trahebat. Et qui alioquin omnium regum erat in consuetudine festiuissimus, neque vllius exors leporis, tunc iactantia odiosus euadebat & plus satis

Dum ageretur, subst. Vel, qui ageretur.

A ἑωρακὼς τί πώποτε Φιλόξενος αἰσχρὸν αὐτῷ συνεγνωκὼς, τοιαῦτα ὀνείδη προξενῶν κάθηται. τὸν δὲ Φιλόξενον αὐτὸν ἐν ἐπιστολῇ πολλὰ λοιδορήσας, ἐκέλευεν αὐτοῖς φορτίοις τὸν Θεόδωρον εἰς τὸν ὄλεθρον ἀποστέλλειν. ἐπέπληξεν δὲ καὶ Ἅγνωνι νεανίσκῳ, γράψαντι πρὸς αὐτὸν, ὅτι Κρωβύλον εὐδοκιμοῦντα ἐν Κορίνθῳ, βούλεται πριάμενος ἀγαγεῖν πρὸς αὐτόν. πυνθανόμενος δὲ μισθοφόρων ἐνίων γυναῖκα διεφθαρκέναι Δάμωνα καὶ Τιμόθεον, Μακεδόνας τῶν ὑπὸ Παρμενίωνι στρατευομένων, ἔγραψε Παρμενίωνι, B κελεύων, ἐὰν ἐλεγχθῶσιν, ὡς θηρία ἐπὶ καταφθορᾷ τῶν ἀνθρώπων γεγονότας τιμωρησάμενον ἀποκτεῖναι. καὶ περὶ ἑαυτοῦ κατὰ λέξιν ἐν ταύτῃ τῇ ἐπιστολῇ γέγραφεν, Ἐγὼ γὰρ οὐχ ὅτι ἑωρακὼς ἂν εὑρεθείην τὴν Δαρείου γυναῖκα, ἢ βεβουλευμένος ἰδεῖν, ἀλλ᾽ οὐδὲ τῶν λεγόντων περὶ τῆς εὐμορφίας αὐτῆς προσδεδεγμένος τὸν λόγον. ἔλεγε δὲ μάλιστα συνιέναι θνητὸς ὢν, ἐκ τοῦ καθεύδειν καὶ συνουσιάζειν· ὡς ἀπὸ μιᾶς ἐγγινόμενον ἀσθενείας τῇ φύσει καὶ τὸ πονοῦν καὶ τὸ ἡδόμενον. ἦν δὲ καὶ γαστρὸς ἐγκρατέστατος, ὡς καὶ τοῦτο ἄλ- C λοις τε πολλοῖς ἐδήλωσεν, καὶ τοῖς πρὸς Ἄδαν λεχθεῖσιν, ἣν ἐποιήσατο μητέρα, καὶ Καρίας βασίλισσαν ἀπέδειξεν. ὡς γὰρ ἐκείνη φιλοφρονουμένη πολλὰ μὲν ὄψα καθ᾽ ἡμέραν ἀπέστελλεν αὐτῷ καὶ πέμματα, τέλος δὲ, τοὺς δοκοῦντας εἶναι δεινοτάτους ὀψοποιοὺς καὶ ἀρτοποιοὺς, ἔφη τούτων μηδὲν δεῖσθαι· βελτίονας γὰρ ὀψοποιοὺς ἔχειν ὑπὸ τοῦ παιδαγωγοῦ Λεωνίδου δεδομένους αὐτῷ· πρὸς μὲν τὸ ἄριστον, νυκτοπορίαν, πρὸς δὲ τὸ δεῖπνον, ὀλιγαριστίαν. ὁ δ᾽ αὐτὸς οὗτος ἀνὴρ (ἔφη) καὶ τῶν στρωμάτων ἐπιὼν τὰ ἀγγεῖα καὶ τῶν ἱ- D ματίων ἔλυσεν, ἐπισκοπῶν μή τι μοι τρυφερὸν ἢ περισσὸν ἡ μήτηρ συντέθεικεν. ἦν δὲ καὶ πρὸς οἶνον ἧττον ἢ ἐδόκει καταφερής. ἔδοξε δὲ διὰ τὸν χρόνον, ὃν οὐ πίνων μᾶλλον ἢ λαλῶν εἷλκεν, ἐφ᾽ ἑκάστης κύλικος ἀεὶ μακρόν τινα λόγον διατιθέμενος, καὶ ταῦτα, πολλῆς σχολῆς οὔσης. ἐπεὶ πρός γε τὰς πράξεις οὐκ οἶνος ἐκεῖνον, οὐχ ὕπνος, οὐ παιδιά τις, οὐ γάμος, οὐ θέα, καθάπερ ἄλλους στρατηγοὺς, ἐπέσχεν. δηλοῖ δὲ ὁ βίος, ὃν βιώσας βραχὺν παντάπασι, πλείστων καὶ μεγίστων πράξεων ἐνέπλησεν. ἐν δὲ ταῖς σχολαῖς, πρῶ- E τον μὲν ἀναστὰς καὶ θύσας τοῖς θεοῖς, εὐθὺς ἠρίστα καθήμενος· ἔπειτα διημέρευεν κυνηγῶν, ἢ συντάττων, ἢ δικάζων τι τῶν πολεμικῶν, ἢ ἀναγινώσκων. εἰ δὲ ὁδὸν βαδίζοι μὴ λίαν ἐπείγουσαν, ἐμάνθανεν ἅμα πορευόμενος ἢ τοξεύειν, ἢ ἐπιβαίνειν ἅρματος ἐλαυνομένου καὶ ἀποβαίνειν. πολλάκις δὲ παίζων, καὶ ἀλώπεκας ἐθήρευεν, καὶ ὄρνιθας, ὡς ἔστι λαβεῖν ἐκ τῶν ἐφημερίδων. καταλύσας δὲ καὶ τρεπόμενος πρὸς λουτρὸν ἢ ἄλειμμα, τοὺς ἐπὶ τῶν σιτοποιῶν καὶ μαγείρων ἀνέκρινεν εἰ τὰ πρὸς τὸ δεῖπνον εὐπρεπῶς ἔ- F χουσι. καὶ δειπνεῖν μὲν ὀψὲ καὶ σκότους ἤδη κατακλινόμενος ἤρχετο· θαυμαστὴ δὲ ἦν ἡ ἐπιμέλεια καὶ περίβλεψις ἐπὶ τῆς τραπέζης, ὅπως μηδὲν ἀνίσως, μηδὲ ὀλιγώρως διανέμοιτο. τὸν δὲ πότον (ὥσπερ εἴρηται) μακρὸν ὑπὸ ἀδολεσχίας ἐξέτεινεν· καὶ τἆλλα πάντων ἥδιστος ὢν βασιλέων συνεῖναι, καὶ χάριτος οὐδαμιᾶς ἀμοιρῶν, τότε τῆς μεγαλαυχίας ἀηδὴς ἐγίνετο

A καὶ λίαν στρατιωτικὸς, αὐτός τε πρὸς τὸ κομπῶδες ὑποφερόμενος, καὶ τοῖς κόλαξιν ἑαυτὸν ἀνέτως ἱππάσιμον. ὑφ' ὧν οἱ χαριέστατοι τῶν παρόντων ἐπετρίβοντο, μήτε ἁμιλλᾶσθαι τοῖς κόλαξι, μήτε λείπεσθαι βουλόμενοι τῶν αὐτῶν ἐπαίνων. τὸ μὲν γὰρ, αἰσχρὸν ἐδόκει, τὸ δὲ κίνδυνον ἔφερεν. μετὰ δὲ τὸν πότον λουσάμενος ἐκάθευδε πολλάκις μέχρι μέσης ἡμέρας· ἔστι δ' ὅτε καὶ διημέρευεν ἐν τῷ καθεύδειν. αὐτὸς μὲν οὖν καὶ ὄψων ἐγκρατὴς ἦν, ὥστε καὶ τὰ σπανιώτατα πολλάκις τῶν ἀπὸ θαλάττης αὐτῷ κομιζομένων ἀκροδρύων καὶ ἰχθύων, ἑκάστῳ διαπεμπόμενος τῶν ἑ- B ταίρων, πολλάκις ἑαυτῷ μόνῳ μηδὲν καταλιπεῖν. τὸ μέντοι δεῖπνον ἦν ἀεὶ μεγαλοπρεπὲς, καὶ τοῖς εὐτυχήμασι τῆς δαπάνης ἅμα συναυξανομένης, τέλος εἰς μυρίας δραχμὰς προῆλθεν. ἐνταῦθα δὲ ἔστη, καὶ τοσοῦτον ὡρίσθη τελεῖν τοῖς ὑποδεχομένοις Ἀλέξανδρον. μετὰ δὲ τὴν μάχην τὴν ἐν Ἰσσῷ, πέμψας εἰς Δαμασκὸν, ἔλαβεν τὰ χρήματα καὶ τὰς ἀποσκευὰς, καὶ τὰ τέκνα καὶ τὰς γυναῖκας τῶν Περσῶν· καὶ πλεῖστα μὲν ὠφελήθησαν οἱ τῶν Θεσσαλῶν ἱππεῖς· (τούτους γὰρ ἄνδρας ἀγαθοὺς διαφέροντας ἐν τῇ μάχῃ C γενομένους, ἔπεμψεν ἐπίτηδες ὠφεληθῆναι βουλόμενος) ἐνεπλήσθη δὲ καὶ τὸ λοιπὸν εὐπορίας στρατόπεδον. καὶ γευσάμενοι τότε πρῶτον οἱ Μακεδόνες χρυσοῦ καὶ ἀργύρου καὶ γυναικῶν καὶ διαίτης βαρβαρικῆς, ὥσπερ κύνες, ἔσπευδον ἀνάμενοι σίβον, διώκειν καὶ ἀνιχνεύειν τὸν Περσῶν πλοῦτον. οὐ μὴν ἀλλ' Ἀλεξάνδρῳ πρῶτον ἐδόκει κρατύνασθαι τὰ πρὸς θαλάσσῃ. Κύπρου μὲν οὖν εὐθὺς οἱ βασιλεῖς ἧκον ἐγχειρίζοντες αὐτῷ καὶ Φοινίκην, πλὴν Τύρου. Τύρον δὲ πολιορκῶν ἑπτὰ μῆνας, χώμασι, καὶ μηχαναῖς D καὶ τριήρεσι διακοσίαις ἐκ θαλάττης, ὄναρ εἶδε τὸν Ἡρακλέα δεξιούμενον αὐτὸν ἀπὸ τοῦ τείχους καὶ καλοῦντα. τῶν δὲ Τυρίων πολλοῖς κατὰ τοὺς ὕπνους ἔδοξεν ὁ Ἀπόλλων λέγειν ὡς ἄπεισι πρὸς Ἀλέξανδρον. οὐ γὰρ ἀρέσκειν αὐτῷ τὰ πρασσόμενα κατὰ τὴν πόλιν. ἀλλ' αὐτοὶ μὲν, ὥσπερ ἄνθρωπον αὐτομολοῦντα πρὸς τοὺς πολεμίους ἐπ' αὐτοφώρῳ τὸν θεὸν εἰληφότες, σειράς τε τῷ κολοσσῷ περιέβαλλον αὐτοῦ, καὶ καθήλουν πρὸς τὴν βάσιν, Ἀλεξανδριστὴν καλοῦντες. ἑτέραν δὲ ὄψιν Ἀλέξανδρος εἶδε κατὰ τοὺς ὕπνους· E σάτυρος αὐτῷ φανεὶς ἐδόκει προσπαίζειν πόρρωθεν· εἶτα βουλομένου λαβεῖν, ὑπεξέφυγεν. τέλος δὲ, πολλὰ λιπαρήσαντος καὶ περιδραμόντος, ἦλθεν εἰς χεῖρας. οἱ δὲ μάντεις τοὔνομα διαιροῦντες, οὐκ ἀπιθάνως ἔφασαν αὐτῷ, Σὴ γενήσεται Τύρος. καὶ κρήνην δέ τινα δεικνύουσι, πρὸς ἣν κατὰ τοὺς ὕπνους ἰδεῖν ἔδοξε τὸν σάτυρον. διὰ μέσου δὲ τῆς πολιορκίας ἐπὶ τοὺς Ἄραβας τοὺς προσοικοῦντας τῷ Ἀντιλιβάνῳ στρατεύσας, ἐκινδύνευσε διὰ τὸν παιδαγωγὸν Λυσίμαχον. ἐξηκολούθησε γὰρ αὐτῷ, λέγων τοῦ Φοίνικος οὐκ F εἶναι χείρων οὐδὲ πρεσβύτερος. ἐπεὶ δὲ πλησιάσας τοῖς ὀρεινοῖς, καὶ τοὺς ἵππους ἀπολιπὼν, πεζὸς ἐβάδιζεν, οἱ μὲν ἄλλοι πολὺ προῆλθον, αὐτὸς δὲ τὸν Λυσίμαχον, ἑσπέρας ἤδη καταλαμβανούσης, καὶ τῶν πολεμίων ἐγγὺς ὄντων, ἀπαγορεύοντα καὶ βαρυνόμενον οὐχ ὑπομένων ἀπολιπεῖν, ἀλλ' ἀνακαλούμενος καὶ παρακομίζων, ἔλαθεν τοῦ στρατεύματος ἀποσπασθεὶς μετ' ὀλίγων,

A castrensis; atque cum ipse ad arrogantiam delabebatur, tum mancipabat sesipsum adulatoribus, à quibus optimi conuiuæ obterebantur, qui neque certare volebant cum adulatoribus, neque minus quàm illi eum audebant prædicare. Hoc enim, periculum adferebat, illud ducebant turpe. A poculis lautus conferebat se dormitum vsque in meridiem subinde; interdum totum diem cubabat. Fuit insuper obsonij temperans: ac rarissimas sæpe, quæ à mari ad ipsum afferebantur, delicias fructuum arboreorum B & piscium cuique amicorum mittebat: sibi vni admodum nihil reseruabat. Cœna erat semper splendida tamen, atque vnà cum secunda fortuna sumptus assurgebat: postremò ad decem millia drachmarum progressus est. Hic substitit, tantæque impensæ Alexandrum inuitantibus fuerunt præfinitæ. Secundum pugnam ad Issum, Damascum misit ad pecuniam, sarcinas, liberósque & coniuges Persarum accipienda. Ingenti præda ibi Thessali equites potiti sunt: (hos enim C illuc, quòd eorum fortissima opera visus in prælio fuisset, ex composito, quò ditescerent, misit) cæterùm reliquus quoque exercitus opulentia fuit repletus. Ibi Macedones, primùm gustato auro, argento, mulieribus, & vita barbarica, sicut canes olfactis vestigiis, maturabant insequi atque inuestigare Persarum diuitias: at Alexandro primum visum est oram maritimam in potestatem suam redigere. Atque illi qui in Cypro regnabant, venerunt ad insulam ei dedendam, & Phœnicen, præter Tyrum. Eam D vrbem dum per menses septem, aggeribus, machinis atque ex mari triremibus ducentis oppugnat, per quietem Herculem vidit ex muro, sibi manus tendentem inuitantémque. Tyriorum multis visus in somnis Apollo est dicere, ad Alexandrum se transire. neque enim sibi cordi esse ea quæ in vrbe agerentur. Illi verò Apollinis simulacrum, sicut transfugæ sceleris comperti, deuinxere catenis, clauísque basi affixere, Alexandri fautorem appellantes. Alia species est no- E ctu Alexandro obuersata. Satyrus ei oblatus est: visus est hic procul ei alludere. Quem quum corripere conaretur, subducere se: tandem, post preces multas atque circumcursationes, venire in manus suas. Ei vates, dissecto nomine, non absurdè responderunt, Tua erit Tyrus. *quòd σὰ Græcè Tua significet.* Ostendunt etiam fontem apud quem videre secundum quietem visus est Satyrum. Dum tenet obsidio, mouet in Arabas qui Antilibanum accolunt. Ibi in periculum venit pædagogi causa Lysimachi, qui comita- F batur eum, iactans se Phœnice neque inferiorem neque ætate esse grauiorem: sed postquam iam ad montana peruenit, ac relictis equis, iter fecit pedibus, alij longè præcesserant, ipse verò nocte ingruente, atque non longè ab hostibus fatiscentem & defessum haud sustinens deserere Lysimachum, dum excitat eum & trahit, ab exercitu imprudens cum paucis est distractus, noctémque

Ei ex parulo, qui visus est pr.

Fuga elabi se.

Sa erit Tyrus. σὰ Dorice pro σή.

Inclamat eum & deducit, ab eaer.

A in tenebris & acri gelu asperis locis egit. Quum autem frequentes pyras apud hostes sparsim lucentes videret, fretus corporis sui agilitate, atque in partem ipse laboris semper veniendo, perplexitatem Macedonum leniens, accurrit ad proximum ignem: barbarisque duobus, qui assidebant, gladio confossis, ac correpto titione rediit ad suos. Tum ingenti accenso igne alios extemplo exterruerunt, vt fugam capesserent: alios, qui ipsos inuasere, profligauerunt, ac tutam B noctem transegere. Hæc scripta reliquit Chares.

Porrò obsidio hunc habuit exitum. Dum exercitum penè totum reficit à superioribus laboribus Alexander, paucos autem, ne respirarent hostes, mœnibus admouet, vates Aristāder victimis cæsis quum inspiceret exta, confidentius "asseruit apud coronam, vrbem illo mense haud dubiè expugnandam. Qua dictum eius ludibrio & risu excipiente, quòd dies ea nouissima esset, cernēs rex perplexum, "fauénsque semper vaticiniis, iussit deinceps non trigesimum illum diem, sed vi- C gesimumoctauum mensis numerari: signóque tuba dato murum acrius, quàm ab initio instituerat, est adortus. Quum vrbs oppugnaretur impigrè, neque illi qui in castris erant quiescerent, sed concurrerent ad opem ferendam, "fracti Tyrij sunt, vrbémque Alexander illo cepit die. Hinc circumsedenti Gazam, vrbem Syriæ maximam, gleba à superuolante demissa alite, in humerum delapsa est. Auis in vna ex machinis considens, subitò neruiceis plagulis, quibus ad versan- D dos vtebantur funes, est irretita. Hoc portentum Aristandri prædictioni euentum habuit respondentem. nam accepit in humero Alexander vulnus, sed vrbem cepit. Quum Olympiadi, Cleopatræ & amicis multa de præda mitteret, Leonidæ quoque misit pædagogo thuris talenta quingenta, & myrrhę centum, "vbi spes puerilis subiit eum. Quippe Leonidas ingerenti in sacrificio ambabus manibus & libanti thymiama Alexandro, Vbi potitus eris, inquit, regione odorifera, E tum munificè adolebis, nunc modicè vtere præsentibus. Hîc ergo scripsit ei Alexander, "Thus tibi & myrrham affatim misimus, quo "tandem desinas esse in deos adstrictus. Quum oblatum ei scrinium, quo nihil visum pretiosius est iis qui Darij opes & sarcinas in custodiam accipiebant, rogauit amicos quid potissimum ex rebus charis in eo reponeret: aliis alia proponentibus, ipse Iliada illius repositorio ostendit se seruaturum. Hæc testes assidui non pauci confirmauere: si verò, F quod Alexandrini commemorant, Heraclidis fide, verum est, haud otiosum vel inutilē apparet Homerum eum comitatum esse cōmilitonem. Ferunt enim eum, AEgypto recepta, amplam voluisse & populosam Græcam vrbem condere, eíque indere nomen suum. Mox de architectorum cōsilio locum metato & cōplexo mira species nocte insequenti est per quietem oblata. Vir venerāda

Asseruit præsentibus, vrb. Vel, circunstantibus.

Fauénsque semper honori vaticiniorum.

Animos despōderunt Tyrii.

Suæ spei puerilis recordatus. Quippe L. Alexādro quum aliquādo in sacr. amb. man. captos odores incendisset, Vbi pos;

A καὶ σκότους ἅμα καὶ ῥίγους σφοδροῦ νυκτερεύειν ἐν χωρίοις χαλεποῖς. εἶδεν οὖν πόῤῥω πυρὰ πολλὰ καιόμενα σποράδην τῶν πολεμίων. θαῤῥῶν δὲ τοῦ σώματος τῇ κουφότητι, καὶ τῷ πονῶν αὐτὸς ἀεὶ παραμυθούμενος τὴν ἀπορίαν τῶν Μακεδόνων, προσέδραμε τοῖς ἔγγιστα πῦρ καίουσιν· καὶ περικαθημένους τῇ πυρᾷ δύο βαρβάρους πατάξας τῷ ἐγχειριδίῳ, καὶ δαλὸν ἁρπάσας, ἧκεν πρὸς τοὺς ἑαυτοῦ κομίζων. ἐγκαύσαντες δὲ πῦρ πολύ, τοὺς μὲν αὐτίκα ἐφόβησαν, ὥστε φυγεῖν, τοὺς δ᾽ ἐπιόντας ἐτρέψαντο, καὶ κατηυλίσθησαν ἀκινδύνως. B ταῦτα μὲν οὖν Χάρης ἱστόρηκεν. ἡ δὲ πολιορκία τοῦτον ἔσχε πέρας. Ἀλεξάνδρου τὴν μὲν πολλὴν τῆς δυνάμεως ἀναπαύοντος ἀπὸ πολλῶν ἀγώνων τῶν ἔμπροσθεν, ὀλίγους δέ τινας, ὡς μὴ σχολάζοιεν οἱ πολέμιοι, τοῖς τείχεσι προσάγοντος, Ἀρίστανδρος ὁ μάντις ἐσφαγιάζετο. καὶ τὰ σημεῖα κατιδὼν, θρασύτερον διεβεβαιοῦτο πρὸς τοὺς παρόντας, ἐν ἐκείνῳ τῷ μηνὶ πάντως ἁλώσεσθαι τὴν πόλιν. γενομένου δὲ χλευασμοῦ καὶ γέλωτος, (ἦν γὰρ ἡ τελευταία τοῦ μηνὸς ἡμέρα) διηπορημένον αὐτὸν ἰδὼν ὁ βασιλεὺς, καὶ συμφιλοτιμούμενος ἀεὶ τοῖς μαντεύμασιν, ἐκέλευε μηκέτι τριακάδα τὴν ἡμέραν ἐκείνην, ἀλλὰ C τρίτην φθίνοντος ἀριθμεῖν. καὶ τῇ σάλπιγγι σημήνας, ἀπεπειρᾶτο τῶν τειχῶν ἐῤῥωμενέστερον ἤπερ ἐξ ἀρχῆς διενοήθη. γενομένης δὲ λαμπρᾶς ἐπιβολῆς, καὶ μηδὲ τῶν ἀπὸ στρατοπέδου καρτερούντων, ἀλλὰ συντρεχόντων καὶ προσβοηθούντων, ἀπεῖπον οἱ Τύριοι· καὶ τὴν πόλιν εἷλεν κατ᾽ ἐκείνην τὴν ἡμέραν. μετὰ δὲ ταῦτα πολιορκοῦντι Γάζαν αὐτῷ, τῆς Συρίας μεγίστην πόλιν, ἐμπίπτει βῶλος εἰς τὸν ὦμον, ἀφεθεὶς ἄνωθεν ὑπὸ ὄρνιθος. ὁ δὲ ὄρνις ἐφ᾽ ἓν τῶν μηχανημάτων καθίσας, ἔλαθεν ἐνσχεθεὶς D τοῖς νευρίνοις κεκρυφάλοις, οἷς πρὸς τὰς ἐπιστροφὰς τῶν σχοινίων ἐχρῶντο. καὶ τὸ σημεῖον ἀπέβη κατὰ τὴν Ἀριστάνδρου πρόῤῥησιν· ἐτρώθη μὲν γὰρ Ἀλέξανδρος εἰς τὸν ὦμον, ἔλαβεν δὲ τὴν πόλιν. ἀποστέλλων δὲ πολλὰ τῶν λαφύρων Ὀλυμπιάδι καὶ Κλεοπάτρᾳ καὶ τοῖς φίλοις, κατέπεμψε καὶ Λεωνίδῃ τῷ παιδαγωγῷ τάλαντα λιβανωτοῦ πεντακόσια, καὶ σμύρνης ἑκατὸν, ἀναμνησθεὶς παιδικῆς ἐλπίδος. ὁ γὰρ Λεωνίδης (ὡς ἔοικεν) ἐν θυσίᾳ ποτὲ πρὸς τὸν Ἀλέξανδρον, ἐπιδραξάμενον ἀμφοτέραις ταῖς χερσὶν καὶ καθαγίσοντα τοῦ θυμιάματος, ὅταν E (ἔφη) τῆς ἀρωματοφόρου κρατήσῃς Ἀλέξανδρε, πλουσίως οὕτως ἐπιθυμιάσεις· νῦν δὲ φειδομένως χρῶ τοῖς παροῦσιν. τότε οὖν Ἀλέξανδρος ἔγραψε πρὸς αὐτὸν, ἀπέσταλκά μέν σοι λιβανωτὸν ἄφθονον καὶ σμύρναν, ὅπως παύσῃ πρὸς τοὺς θεοὺς μικρολογούμενος. κιβωτίου δέ τινος αὐτῷ προσενεχθέντος, οὗ πολυτελέστερον οὐδὲν ἐφάνη τοῖς τὰ Δαρείου χρήματα καὶ τὰς ἀποσκευὰς παραλαμβάνουσιν, ἠρώτα τοὺς φίλους ὅ, τι δοκοίη μάλιστα τῶν ἀξίων σπουδῆς εἰς αὐτὸ καταθέσθαι. πολλὰ δὲ πολλῶν λεγόντων, αὐτὸς ἔφη τὴν Ἰλιάδα φρουρήσειν ἐνταῦθα καταθέμενος. καὶ ταῦτα μὲν οὐκ F ὀλίγοι τῶν ἀξιοπίστων μεμαρτυρήκασιν· εἰ δ᾽ ὅπερ Ἀλεξανδρεῖς λέγουσιν, Ἡρακλείδῃ πιστεύοντες, ἀληθές ἐστιν, οὔκουν ἀργὸς οὐδὲ ἀσύμβολος αὐτῷ συστρατεύειν ἔοικεν Ὅμηρος. λέγουσι γὰρ ὅτι τῆς Αἰγύπτου κρατήσας, ἐβούλετο πόλιν μεγάλην καὶ πολυάνθρωπον Ἑλληνίδα συνοικίσας, ἐπώνυμον ἑαυτοῦ καταλιπεῖν· καί τινα τόπον γνώμῃ τῶν ἀρχιτεκτόνων ὅσον οὐδέπω διεμετρεῖτο καὶ περιέβαλλεν. εἶτα νύκτωρ κοιμώμενος, ὄψιν εἶδεν θαυμαστήν. ἀνὴρ πολιὸς εὖ μάλα τὴν

κόμην, καὶ γεραρὸς τὸ εἶδος, ἔδοξεν αὐτῷ παραστὰς λέγειν τὰ ἔπη τάδε,

Νῆσος ἔπειτά τις ἐστὶ πολυκλύστῳ ἐνὶ πόντῳ,
Αἰγύπτου προπάροιθε· Φάρον δέ ἑ κικλήσκουσιν.

Εὐθὺς οὖν ἐξαναστὰς ἐβάδιζεν ἐπὶ τὴν Φάρον, ἣ τότε μὲν ἔτι νῆσος ἦν, τοῦ Κανωβικοῦ μικρὸν ἀνωτέρω στόματος, νῦν δὲ διὰ χώματος ἀνείληπται πρὸς τὴν ἤπειρον. ὡς οὖν εἶδε τόπον εὐφυΐᾳ διαφέροντα, (ταινία γάρ ἐστιν ἰσθμῷ πλάτος ἔχοντι σύμμετρον ἐπιεικῶς διείργουσα, λίμνην τε πολλὴν καὶ θάλασσαν ἐν λιμένι μεγάλῳ τελευτῶσαν) εἰπὼν ὡς Ὅμηρος ἦν ἄρα τά τε ἄλλα θαυμαστὸς, καὶ σοφώτατος ἀρχιτέκτων, ἐκέλευσε διαγράψαι τὸ σχῆμα τῆς πόλεως τῷ τόπῳ συναρμόττοντα. καὶ γῆ μὲν οὐ παρῆν λευκή· τῶν δὲ ἀλφίτων λαμβάνοντες, ἐν πεδίῳ μελαγγείῳ κυκλοτερῆ κόλπον ἦγον, οὗ τὴν ἐντὸς περιφέρειαν εὐθεῖαι βάσεις, ὥσπερ ἀπὸ κρασπέδων εἰς σχῆμα χλαμύδος ὑπελάμβανον, ἐξ ἴσου συνάγουσαι τὸ μέγεθος. ἡσθέντος δὲ τῇ διαθέσει τοῦ βασιλέως, αἰφνίδιον ὄρνιθες ἀπὸ τοῦ ποταμοῦ καὶ τῆς λίμνης, πλήθει τε ἄπειροι, καὶ κατὰ γένος παντοδαποὶ καὶ μεγάλοι, ἐπὶ τὸν τόπον καταίροντες, νέφεσιν ἐοικότες, οὐδὲ μικρὸν ὑπελίποντο τῶν ἀλφίτων· ὥστε καὶ τὸν Ἀλέξανδρον διαταραχθῆναι πρὸς τὸν οἰωνόν. οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ τῶν μάντεων θαρρεῖν παραινούντων, (πολυαρκεστάτην γὰρ οἰκίζεσθαι πόλιν ὑπ' αὐτοῦ, καὶ παντοδαπῶν ἀνθρώπων ἐσομένην τροφὸν) ἔργου κελεύσας ἔχεσθαι τοὺς ἐπιμελητὰς, αὐτὸς ὥρμησεν εἰς Ἄμμωνος ὁδὸν μακρὰν, καὶ πολλὰ μὲν ἔχουσαν ἐργώδη καὶ ταλαίπωρα, κινδύνους δὲ δύο· τὸν μὲν, ἀνυδρίας, δι' ἣν ἐρημός ἐστιν οὐκ ὀλίγων ἡμερῶν· τὸν δὲ, εἰ λάβρος ἐν ἄμμῳ βαθείᾳ καὶ ἀχανεῖ πορευομένοις ἐπιπέσοι νότος· ὥς που καὶ πάλαι λέγεται περὶ τὸν Καμβύσου στρατὸν, ἀναστήσας θῖνα μεγάλην, καὶ κυματώσας τὸ πεδίον, μυριάδας ἀνθρώπων πέντε καταχῶσαι καὶ διαφθεῖραι. ταῦτα πάντα σχεδὸν πάντες ἐλογίζοντο· χαλεπὸν δὲ ἦν Ἀλέξανδρον ἀποτρέψαι πρὸς ὁτιοῦν ὡρμημένον. ἥ τε γὰρ τύχη ταῖς ἐπιβολαῖς ὑπείκουσα, τὴν γνώμην ἰσχυρὰν ἐποίει, καὶ τὸ θυμοειδὲς ἄχρι τῶν πραγμάτων ἐπεξέφερε τὴν φιλονεικίαν ἀήττητον, οὐ μόνον πολεμίους, ἀλλὰ καὶ τόπους καὶ καιροὺς καταβιαζομένην. ἐν γοῦν τῇ τότε πορείᾳ, τὰ συντυχόντα τῆς ἀπορίας παρὰ τοῦ θεοῦ βοηθήματα, τῶν ὕστερον χρησμῶν ἐπιστεύθη μᾶλλον. τρόπον δέ τινα καὶ τοῖς χρησμοῖς ἡ πίστις ἐκ τούτων ὑπῆρξε. πρῶτον μὲν γὰρ ἐκ Διὸς ὕδωρ πολὺ καὶ διαρκεῖς ὑετοὶ γενόμενοι, τόν τε τῆς δίψης φόβον ἔλυσαν, καὶ τὴν ξηρότητα κατασβέσαντες, τῆς ἄμμου νοτερᾶς γενομένης, καὶ πρὸς αὐτὴν ξυμπεσούσης, εὔπνουν τὸν ἀέρα καὶ καθαρώτερον παρέσχον. ἔπειτα τῶν ὅρων οἵπερ ἦσαν τοῖς ὁδηγοῖς, συγχυθέντων, καὶ πλάνης οὔσης καὶ διασπασμοῦ τῶν βαδιζόντων διὰ τὴν ἄγνοιαν, κόρακες ἐκφανέντες ὑπελάμβανον τὴν ἡγεμονίαν τῆς πορείας, ἑπομένων μὲν, ἔμπροσθεν πετόμενοι καὶ σπεύδοντες, ὑστεροῦντας δὲ καὶ βραδύνοντας ἀναμένοντες. ὃ δὲ ἦν θαυμασιώτατον, (ὡς Καλλισθένης φησὶν) ταῖς φωναῖς ἀνακαλούμενοι τοὺς πλανωμένους νύκτωρ, καὶ κλάζοντες, εἰς ἴχνος καθίστασαν τῆς πορείας.

canicie atque facie visus est ei assistens hæc carmina promere,

Exinde undoso quædam iacet insula ponto
AEgypto prætexta, Pharum quam nomine dicunt.

Ac confestim surgens perrexit ad Pharum, quæ id temporis insula adhuc erat paulo supra Canobicum ostium, nunc cum continente commissa est aggere. Vt loci præcellens visa est commoditas (est enim longa ceruice satis patenti laxam disterminans paludem, terminánsque in spatiosum portum mare) Homerum dixit cum cætera eximium, tum prudentissimum esse architectum, iussítque formam vrbis delineari loco congruentem. Quia verò ad manum non erat creta, polenta in campo nigro vsi, ad effigiẽ metati sunt chlamydis orbe gyrato laciniosæ sinum, cuius esset ab directis basibus æquabilis procursus. Hæc descriptio quum regi placeret, aues repentè à flumine & lacu innumero grege omnísque generis & grandes, instar nubium, eum in locum delatæ polentam sunt omnem depastæ. Quo augurio *obtorpescẽti Alexãdro augures animũ dedere. quippe copiosam vrbem ostenderunt ab eo condi, multarúmque nationnm futuram alumnam. Tunc instare operi, quibus id demãdauerat, iussis, ad Ammonis oraculum profectus est. Iter prolixum erat, ac cũ multorum laborum ærumnarúmque plenum, tum cum duobus coniunctum periculis: vno, ob aquæ penuriam, propter quam desolata regio non paucorũ dierum itinere est: altero, si procellosus in alto & vasto sabulo progredientes Auster occupauerit: vt quondam dicitur Cãbysis exercitui accidisse, quum arenæ ingentem cumulum excitauit, voluítque per campum fluctus, vt quinquaginta millia capitum obruerit oppresseritque. Cuncta hęc reputabant ferè omnes: cęterùm ardnum erat, Alexandrum, quodcunque intendisset, ab eo deflectere. Siquidem & fortuna cœptis aspirãs animum eius firmabat, animísque magnitudo vsque ad facta progrediebatur peruicacia inuicta, quæ non hostibus modò, sed locis etiam & temporibus afferret vim. Quas illo in itinere difficultatibus eius dii opes attulerunt, hæ quàm insequuta oracula fidem meruere maiorem: imò oraculis hæ quodammodo fidem astruxere. Primùm enim cælestes aquæ & largi excussi imbres, sitis timorem discusserunt, ariditatéque extincta sabuli irrigati & iam compactioris, liquidum aera reddiderunt & puriorem. Deinde *confusis, quibus duces itineris vtebantur, notis, quum erraret agmen per ignorantiam atque ab itinere deflecteret, corui oblati duces se præbuerũt. Si agmen sequebatur, incitatis antecedebant pennis: sin incederet lentius & tardius, operiebãtur. Quod verò miraculũ superabat omne (vt autor est Callisthenes) vocibus & crocitu, siqui nocte aberrarent, hos reuocabãt atque ad vestigiũ viæ reducebant.

* Quum perturbatus esset Alexander.

* Conf. metis quæ ducibus itineris propositæ erant. Vel quas sibi proponebant.

Vt emensus solitudinem, quò tendebat ve-
nit, vates Ammonis eum dei nomine vt pa-
rentis salutauit. Ille quæsiuit an interfecto-
res parentis sui omnes pœnas dedissent. Cui
vates, Dij meliora, inquit: neque enim tuus
mortalis parens est. " Ita varians rogauit, o-
mnésne Philippi puniuisset percussores. Hinc
de imperio, an dominatũ sibi omnium gen-
tium concederet. Quum deus ostendisset &
hoc annuere se, & Philippi peractam plenè
vltionem, deum magnificis donis & sacer-
dotes honorauit pecunia. Hæc de oraculis
tradunt plerique. Ipse in epistola ad matrem
Alexander sortes quasdam sibi ait arcanas
redditas, quas reuersus soli ei relaturus esset.
Sunt qui dictitant vatẽ, quum appellare co-
miter Alexandrum Græcè vellet, Ὦ παιδίον, *id
est Filiole*, postremam syllabam, vt barbarum,
per ς pronuntiasse, ac dixisse Ὦ παιδίος, loco »
» vsurpantem ς: " neque inuito claudicasse in
» voce Alexandro, increbuisséque sermonem,
Iouis eum à deo appellatum filium. Perhibe-
tur etiam, quum Psammonem philosophũ
audiuisset in AEgypto, ex dictis eius hoc præ
cipuè probasse, omnes mortales à deo regi.
quippe quod in quaque re imperat & domi-
natur, esse diuinum. Et verò opinionem ha-
buisse eum de his " multo sapientiorẽ, ac pro-
nuntiasse, cunctorum quidem esse mortaliũ
deum communem parentem, sed peculiari-
ter sibi adoptare optimum quenque. Omni-
no aduersus barbaros inflatus erat, & mirè
præ se ferebat " probatum sibi ortum & stir-
pem suam diuinam: ad Græcos verò diuini-
tatem vsurpabat modicè & parcius: extra-
» quam scribens de Samo Atheniensibus,
» Equidem liberam vobis, infit, vrbem tam
» claram non donauerim: verùm eam benefi-
» cio tenetis illius qui tunc dominus & parens
meus appellabatur: Philippum significans.
Postea sagitta ictus atque ingenti pressus do
lore, Hic (amici) inquit, qui fluit, sanguis, est
humanus, non talis

-diis ut solitus manare beatis.

Quum aliquãdo per magna tonitrua omni-
bus consternatis, sophista Anaxarchus, qui
» apud eum erat, diceret ei, Num quid tu tale
» Iouis fili? Ridens ille, Nolo verò, inquit,
» formidolosus esse, sicut tu me vis, amicis: qui
cœnam fastidis meam, quòd pisces videas in
mensis, non satraparum capita apposita. Si-
quidem vera fama est Anaxarchum missis à
rege Hephæstioni pisciculis dictum illud ia-
ctasse, quasi contemnentem deridentémque
eos qui magnis laboribus & periculis venan-
tur speciosa, quum nihil aut parum in deli-
ciis & voluptatibus habeant præ aliis præci-
pui. Ex iis ergo quæ commemorauimus, li-
quet nihil sibi illum persuasisse vani, aut in-
flatum fuisse, verùm intendisse diuinitatis o-
pinione reddere sibi obnoxios alios. In Phœ
niciam ex AEgypto regressus, diis honorem
habuit, pompásque egit: chorum etiam en-
cyclium, & tragicorum agonas concertatio-
nibus etiam, nedũ apparatu, celebres. Quip-
pe fuerũt Cypriorum reges choragi, sicut
apud Athenienses sorte ex tribubus electi,

Tum sermone mutato rog.

Libêter autem Alexandrũ errorem hunc vocis audiuisse, increb.

Multo magis philosophiæ conuenientem. Vel, magis philosopho dignũ.

Persuasum sibi esse quod de suo ortu diuino diceretur: ad Gr.

A ἐπεὶ δὲ διεξελθὼν τὴν ἔρημον ἧκεν εἰς τὸν τόπον, ὁ μὲν
προφήτης αὐτὸν ὁ Ἄμμωνος, ἀπὸ τοῦ θεοῦ χαίρειν,
ὡς ἀπὸ πατρὸς, προσεῖπεν· ὁ δὲ ἐπήρετο μή τις αὐτὸν εἴη
διαπεφευγὼς τῶν τοῦ πατρὸς φονέων. εὐφημεῖν δὲ
τοῦ προφήτου κελεύοντος, (οὐ γὰρ εἶ) πατέρα θνητὸν
αὐτῷ) μεταβαλὼν ἐπυνθάνετο τοὺς Φιλίππου φο-
νεῖς εἰ πάντας εἴη τετιμωρημένος. εἶτα περὶ τῆς ἀρ-
χῆς, εἰ πάντων αὐτῷ δίδωσιν ἀνθρώπων κυρίῳ γενέ-
σθαι. χρήσαντος δὲ τοῦ θεοῦ καὶ τοῦτο διδόναι, καὶ Φίλιπ-
πον ἀπέχειν ἐντελῆ τὴν δίκην, ἐδωρεῖτο τὸν θεὸν ἀνα-
B θήμασι λαμπροῖς, καὶ χρήμασι τοὺς ἀνθρώπους. ταῦ-
τα περὶ τῶν χρησμῶν οἱ πλεῖστοι γράφουσιν· αὐτὸς δὲ
Ἀλέξανδρος ἐν ἐπιστολῇ πρὸς τὴν μητέρα, φησὶ γε-
γονέναι τινὰς αὐτῷ μαντείας ἀπορρήτους, ἃς αὐτὸς ἐ-
πανελθὼν φράσει πρὸς μόνην ἐκείνην. ἔνιοι δέ φα-
σιν, τὸν μὲν προφήτην, ἑλληνιστὶ βουλόμενον προσει-
πεῖν μετά τινος φιλοφροσύνης, Ὦ παιδίον, ἐν τῷ τε-
λευταίῳ τῶν φθόγγων, ὑπὸ βαρβαρισμοῦ πρὸς τὸ
σίγμα ἐξενεχθῆναι, καὶ εἰπεῖν, Ὦ παιδίος, ἀντὶ τοῦ ν,
τῷ σ χρησάμενον. ἀσμένῳ δὲ τῷ Ἀλεξάνδρῳ τὸ
C σφάλμα τῆς φωνῆς γενέσθαι, καὶ διαδοθῆναι λόγον,
ὡς παῖ Διὸς αὐτὸν τοῦ θεοῦ προσειπόντος. λέγεται
δὲ καὶ Ψάμμωνος ἐν Αἰγύπτῳ τοῦ φιλοσόφου διακού-
σας, ἀποδέξασθαι μάλιστα τῶν λεχθέντων, ὅτι πάντες
ἄνθρωποι βασιλεύονται ὑπὸ θεοῦ. τὸ γὰρ ἄρχον ἐν ἑκά-
στῳ καὶ κρατοῦν, θεῖόν ἐστιν. ἔτι δὲ μᾶλλον αὐτὸς περὶ
τούτων φιλοσοφώτερον δοξάζειν, καὶ λέγειν, ὡς πάν-
των μὲν ὄντα κοινὸν ἀνθρώπων πατέρα, τὸν θεόν, ἰ-
δίους δὲ ποιούμενον ἑαυτοῦ τοὺς ἀρίστους. καθόλου δὲ
πρὸς μὲν τοὺς βαρβάρους σοβαρὸς ἦν, καὶ σφόδρα
D πεπεισμένῳ περὶ τῆς ἐκ θεοῦ γενέσεως καὶ τεκνώσεως
ὅμοιος, τοῖς δὲ Ἕλλησι μετρίως καὶ ὑποφειδόμενος ἑαυ-
τὸν ἐξεθείαζεν. πλὴν περὶ Σάμου γράφων Ἀθηναίοις,
Ἐγὼ μὲν οὐκ ἂν (φησὶν) ὑμῖν ἐλευθέραν πόλιν ἔδωκα
καὶ ἔνδοξον· ἔχετε δὲ αὐτὴν λαβόντες παρὰ τοῦ τότε
κυρίου καὶ πατρὸς ἐμοῦ προσαγορευομένου. λέγων τὸν
Φίλιππον. ὕστερον δὲ πληγῇ περιπεσὼν ὑπὸ τοξεύμα-
τος, καὶ περιαλγὴς γενόμενος, Τοῦτο μὲν (εἶπεν) ὦ φί-
λοι τὸ ῥέον, αἷμα, καὶ οὐκ ἰχώρ, οἷός πέρ τε ῥέει μακά-
ρεσσι θεοῖσιν. ἐπεὶ δὲ μεγάλης ποτὲ βροντῆς γενομένης,
E καὶ πάντων ἐκπλαγέντων, Ἀνάξαρχος ὁ σοφιστὴς πα-
ρὼν ἔφη πρὸς αὐτὸν, Μή τι σὺ τοιοῦτον ὁ τοῦ Διός; γε-
λάσας ἐκεῖνος, Οὐ βούλομαι γὰρ (εἶπεν) φοβερὸς εἶ
τοῖς φίλοις, ὥσπερ σύ με κελεύεις, ὁ κατεφαυλίζων
μου τὸ δεῖπνον, ὅτι ταῖς τραπέζαις ἰχθύας ὁρᾷς ἐπικει-
μένους, οὐ σατραπῶν κεφαλάς. τῷ γὰρ ὄντι λέγεται τὸν
Ἀνάξαρχον, ἰχθυδίων Ἡφαιστίωνι πεμφθέντων ὑπὸ τοῦ
βασιλέως, τὸν προειρημένον ἐπιφθέγξασθαι λόγον,
οἷον ἐξευτελίζοντα καὶ κατειρωνευόμενον τοὺς τὰ περί-
βλεπτα μεγάλοις πόνοις καὶ κινδύνοις διώκοντας, ὡς
F οὐδὲν ἢ μικρὸν ἐν ἡδοναῖς καὶ ἀπολαύσεσι πλέον ἔ-
χοντας τῶν ἄλλων. ἔκ γ' οὖν Ἀλέξανδρος καὶ ἀπὸ τῶν
εἰρημένων δῆλός ἐστιν αὐτὸς οὐδὲν πεπονθὼς, οὐδὲ τε-
τυφωμένος, ἀλλὰ τοὺς ἄλλους καταδουλούμενος τῇ
δόξῃ τῆς θειότητος. εἰς δὲ Φοινίκην ἐπανελθὼν ἐξ Αἰγύ-
πτου, θυσίας τοῖς θεοῖς καὶ πομπὰς ἐπετέλει, καὶ χορῶν ἐγ-
κυκλίων καὶ τραγικῶν ἀγῶνας, οὐ μόνον ταῖς παρασκευαῖς
ἀλλὰ καὶ ταῖς ἁμίλλαις λαμπροὺς γενομένους. ἐχορή-
γουν γὰρ οἱ βασιλεῖς τῶν Κυπρίων, ὥσπερ Ἀθήνησιν οἱ κλη-

ρευόμενοι τὰς φυλὰς καὶ ἠγωνίζοντο θαυμαστῇ φιλοτιμίᾳ πρὸς ἀλλήλους. μάλιστα δὲ Νικοκρέων ὁ Σαλαμίνιος καὶ Πασικράτης ὁ Σόλιος διεφιλονείκησαν. οὗτοι γὰρ ἔλαχον τοῖς ἐνδοξοτάτοις ὑποκριταῖς χορηγεῖν, Πασικράτης μὲν Ἀθηνοδώρῳ, Νικοκρέων δὲ Θεσσαλῷ, περὶ ὃν ἐσπουδάκει καὶ αὐτὸς Ἀλέξανδρος. οὐ μὴν διέφηνε τὴν σπουδὴν πρότερον ἢ ταῖς ψήφοις ἀναγορευθῆναι νικῶντα τὸν Ἀθηνόδωρον. τότε δὲ (ὡς ἔοικεν) ἀπιὼν ἔφη τοὺς μὲν κριτὰς ἐπαινεῖν, αὐτὸς μέντοι μέρος ἂν ἡδέως προέσθαι τῆς βασιλείας ἐπὶ τῷ μὴ Θεσσαλὸν ἰδεῖν νενικημένον. ἐπεὶ δὲ Ἀθηνόδωρος ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων ζημιωθεὶς ὅτι πρὸς τὸν ἀγῶνα τῶν Διονυσίων οὐκ ἀπήντησεν, ἠξίου γράψαι περὶ αὐτοῦ τὸν βασιλέα, τοῦτο μὲν οὐκ ἐποίησε, τὴν δὲ ζημίαν ἀπέστειλε παρ' ἑαυτοῦ. Λύκωνος δὲ τοῦ Σκαρφέως εὐημεροῦντος ἐν τῷ θεάτρῳ, καὶ στίχον εἰς τὴν κωμῳδίαν ἐμβαλόντος, αἴτησιν περιέχοντα δέκα ταλάντων, γελάσας ἔδωκεν. Δαρείου δὲ πέμψαντος ἐπιστολὴν πρὸς αὐτόν, καὶ φίλους δεομένους μύρια μὲν ὑπὲρ τῶν ἑαλωκότων λαβεῖν τάλαντα, τὴν δὲ ἐντὸς Εὐφράτου πᾶσαν ἔχοντα, καὶ γήμαντα μίαν τῶν θυγατέρων, φίλον εἶναι καὶ σύμμαχον, ἐκοινοῦτο τοῖς ἑταίροις. καὶ Παρμενίωνος εἰπόντος, Ἐγὼ μὲν εἰ Ἀλέξανδρος ἤμην, ἔλαβον ἂν ταῦτα, Κἀγὼ νὴ Δία (εἶπεν ὁ Ἀλέξανδρος) εἰ Παρμενίων. πρὸς δὲ τὸν Δαρεῖον ἔγραψεν, ὡς οὐδενὸς ἀτυχήσει τῶν φιλανθρώπων ἐλθὼν πρὸς αὐτόν· εἰ δὲ μή, αὐτὸς ἐπ' ἐκεῖνον ἤδη πορεύεσθαι. ταχὺ μέντοι μετεμελήθη, τῆς τοῦ Δαρείου γυναικὸς ἀποθανούσης ἐν ὠδῖσι· καὶ φανερὸς ἦν ἀνιώμενος, ὡς ἐπίδειξιν οὐ μικρὰν ἀφῃρημένος χρηστότητος. ἔθαψε γοῦν τὴν ἄνθρωπον, οὐδεμιᾶς πολυτελείας φειδόμενος. τῶν δὲ θαλαμηπόλων τις εὐνούχων, οἳ συνεαλώκεσαν ταῖς γυναιξίν, ἀποδρὰς ἐκ τοῦ στρατοπέδου, καὶ πρὸς Δαρεῖον ἀφιππασάμενος, Τείρεως ὄνομα, φράζει τὸν θάνατον αὐτῷ τῆς γυναικός. ὡς δὲ πληξάμενος τὴν κεφαλὴν καὶ ἀνακλαύσας, Φεῦ τοῦ Περσῶν (ἔφη) δαίμονος, εἰ τὴν βασιλέως γυναῖκα καὶ ἀδελφὴν, οὐ μόνον αἰχμάλωτον γενέσθαι ζῶσαν, ἀλλὰ καὶ τελευτήσασαν, ἄμοιρον κεῖσθαι ταφῆς βασιλικῆς· ὑπολαβὼν ὁ θαλαμηπόλος, Ἀλλὰ ταφῆς γε χάριν (εἶπεν) ὦ βασιλεῦ, καὶ τιμῆς ἁπάσης καὶ τοῦ πρέποντος, οὐδὲν ἔχεις αἰτιᾶσθαι τὸν πονηρὸν δαίμονα Περσῶν. οὔτε γὰρ ζώσῃ τῇ δεσποίνῃ Στατείρᾳ, καὶ μητρὶ σῇ, καὶ τέκνοις, ἐνέδει τῶν πρόσθεν ἀγαθῶν καὶ καλῶν, ἢ τὸ σὸν ὁρᾶν φῶς (ὃ πάλιν ἀναλάμψει λαμπρὸν ὁ κύριος Ὡρομάσδης) οὔτε ἀποθανοῦσα κόσμου τινὸς ἄμοιρος γέγονεν, ἀλλὰ καὶ πολεμίων τετίμηται δάκρυσιν. οὕτω γάρ ἐστι χρηστὸς κρατήσας Ἀλέξανδρος, ὡς δεινὸς μαχόμενος. ταῦτα ἀκούσαντα Δαρεῖον ἡ ταραχὴ καὶ τὸ πάθος ἐξέφερε πρὸς ὑποψίας ἀτόπους· καὶ τὸν εὐνοῦχον ἐνδοτέρω τῆς σκηνῆς ἀπαγαγών, Εἰ μὴ καὶ σὺ μετὰ τῆς Περσῶν (ἔφη) τύχης μακεδονίζεις, ἀλλ' ἔτι σοὶ δεσπότης ἐγὼ Δαρεῖος, εἰπέ μοι, σεβόμενος Μίθρου τε φῶς μέγα καὶ δεξιὰν βασίλειον, ἆρα μὴ τὰ μικρότατα τῶν Στατείρας κλαίω κακῶν, οἰκτρότερα δὲ ζώσης ἐπάσχομεν, καὶ μᾶλλον ἂν κατ' ἀξίαν ἐδυστυχοῦμεν, ὠμῷ καὶ σκυθρωπῷ περιπεσόντες ἐχθρῷ; τί γὰρ εὐπρεπὲς ἀνδρὶ νέῳ πρὸς ἐχθροῦ γυναῖκα μέχρι τιμῆς τοσαύτης συμβόλαιον; ἔτι λέ-

A Certauerunt mira inter se contentione, Nicocreon præsertim Salaminius & Pasicrates Solius studio decertauere acti: quando his sorte euenerat vt histriones maximè conspicuos exhiberent: Pasicrates Athenodorum, Thessalum, cui ipse fauebat Alexãder, Nicocreon. Non antè detexit tamen studiũ suum quàm suffragiis victor esset renuntiatus Athenodorus. Tũc verò in digressu laudare ait iudices se: sed maluisse portionis regni facere iacturã, quàm vidisse Thessalum victum. Quum esset Athenodoro ab Athe-
B niensibus mulcta dicta, quòd ad Bacchanalium ludos non occurrisset, atque à rege ille, vt pro se deprecaretur literis, postulasset, id ei denegauit, sed mulctam misit de suo. Quum Lycon Scarphensis in theatro placeret, intexuissétq; in comœdia versum, qui petitionem continebat decem talentûm, arridens largitus est ea. Missa à Dario ad Alexandrum epistola & amicis, qui orarent vt pretio decem millium talentûm redderet sibi captiuos, offerrétque ad amicitiam
C eius & societatem impetrandam, quicquid terrarum citra Euphratem esset, atque vnius filiarum suarum nuptias, retulit id ad consilium amicorum. Quum Parmenio diceret, « Equidem, si Alexander essem, has conditio « nes acciperem: Et ego quoque hercule, in- « quit Alexander, si Parmenio essem. Dario verò rescripsit, si ad se venisset, omni genere humanitatis se eum prosequuturum: sin minus, moturum in illum. Breui tamen pœnituit eum, mortua ex partu Darij vxore: nec dissimulauit dolorem, quòd magna demõ-
D strandæ clementiæ esset occasione fraudatus. Extulit autem eam immẽso sumptu. At è spadonibus, qui circa reginam erant cum fœminis capti, elapsus ex castris vnus est Tireus nomine. Hic, equum nactus & ad Darium profectus, mortem nuntiat ei coniu- « gis suæ. qui quum caput offensans eiulánsq; « diceret, Hem Persarum fortunam: regisne « coniugem & sororem non tantùm viuam « captam, sed & defunctam, regiarum exe- « quiarum iacere expertem? Excipiens cubi- «
E cularius, Atqui exequiarum nomine, inquit, « rex, omnisque honoris & ornamenti, nihil « est quòd fortunam Persarum malignam in- « cuses. Nihil enim viuæ dominæ Statiræ, vel « matri tuæ liberisque, ex pristina fortuna abfuit, nisi tuum videre lumen (quod iterum illustrabit summus Oromasdes) nec ornatus mortuæ defuit vllus. Imò hostium quoque decorata est lacrymis. quippe ita est indulgens victor Alexander, vt bellator acris. Hæc audientem Darium cõsternatio & do-
F lor animi ad suspiciones detorserunt absonas: qui abducto in tabernaculum interius Tireo, Nisi tu quoque cum Persarũ, inquit, fortuna pro Macedonibus facis, *sed si vlla tibi superest regis reuerentia tui, noli me celare per solis ingens iubar & regiam dexteram, num minimam partem deploro Statiræ calamitatum, qua viua magis nostra miseranda fortuna erat, minúsque dolẽda pro nostra maiestate asperitas eius esset, si in hostem incidissemus sæuiorem & tristiorem:

*Sed ego Dar. tibi adhuc sum dominus, dic mihi, lumen Mithræ magnũ & regiam dextrã reueritus, anne man.

Quódnam enim iuueni cum hostis vxore vsque ad tantos honores commercium honestum? Nondum finierat ille sermonē, quū ad pedes eius Tireus abiecit se, ac supplex petiit, abstineret iis verbis, neque Alexandrū afficeret iniuria, néve defunctam sororem & coniugem conspurcaret, néve maximam sibi omnis aduersitatis præcideret consolationē, quòd à viro esset humana sorte maiore superatus: verùm suspiceret etiam Alexandrum, qui Persarum vxoribus continentiam quàm "virtutem ostendisset Persis maiorem. Simul horrenda sacramenta Tireus hisce de rebus concepit, moderationémque & animi celsitudinem reliquam Alexandri commemorauit. Tum progressus ad amicos Darius, atq; ad cęlum manus tendens, hasce fudit preces, Dij patrij & regnorum pręsides, primùm mihi concedite vt fortunam Persarum in gradum restitutam, quo eam accepi splendore, relinquam: quò Alexandro gratiam referam eorum quæ in meo aduerso casu charissimis meis præstitit pignoribus. Quòd si fato hoc adest tempus deorum inuidiæ & rerum vicissitudini præfinitū, " de Persarum regno vt sit transactum, nequis mortalium alius in Cyri solio sedeat quàm Alexander. Hæc ita gesta & dicta plerique scriptores tradunt. At Alexander omni cis Euphratem subacta Asia, signa in aduentantem Darium decies centenis millibus militum mouit. Hîc ex amicis quidam retulit ei pro ridiculo, seruitia, quæ castra sequebantur, per ludum se in duas partes diuisisse. vtrique esse ducem & imperatorem, vni Alexandrum, alteri ab iis nuncupatum Darium. cœpisse glebis inter se velitari, mox pugnis: tandem exarsisse certamine, atque ad lapides sudésque multos progressos, nec dirimi eos facilè potuisse. Quod vbi accepit, ipsos iussit solos congredi duces. Alexandrū ipse armauit, Philotas Darium. Spectauit exercitus pugnam, omē ex euentu capturus. Acri conserta pugna, ille qui Alexander dicebatur tulit palmam, donóque duodecim vicos & ius stola Persica vtendi accepit. Hoc scriptū reliquit Eratosthenes. Magnum cum Dario prælium non apud Arbela, (vt multi prodidere) sed fuit apud Gausamela commissum. Eam vocem denotare domum cameli aiūt, quòd rex quidam olim, qui hostes effugerat camelo dromade, hoc loco locauerit eum, certis vicis vectigalibúsque ad curā eius attributis. Porrò luna mense Boedromione defecit sub initium mysteriorum, vt ea Athenis agunt. Vndecimo à defectione die, quum exercitus vtrinque in conspectu essent, continuit Darius copias suas in armis, ad faces ordines suos lustrans. Alexander, quiescētibus Macedonibus, cum vate Aristandro egit pro tabernaculo suo sacris quibusdam arcanis operans, atque Apollini immolans. Maiores natu amici eius, Parmenio potissimùm, vt campum interiacentem inter amnem Niphatē montésque Gordiæos barbaricis luminibus omnem cōtemplati sunt collucere, incōdita autem & confusa vox strepitúsque horrendus ab exercitu velut ex vasto resonabat pelago, multitudi-

Fortitudinem.

Vt finem capiat regnum Pers.

γοντος αὐτοῦ, καταβαλὼν ἐπὶ τοὺς πόδας Τείρεως αὐτὸν, ἱκέτευεν εὐφημεῖν, καὶ μήτε Ἀλέξανδρον ἀδικεῖν, μήτε τὴν τεθνεῶσαν ἀδελφὴν καὶ γυναῖκα καταισχύνειν· μήτε αὑτοῦ τὴν μεγίστην ὧν ἔπταικεν ἀφαιρεῖσθαι παραμυθίαν, τὸ δοκεῖν ὑπ' ἀνδρὸς ἡττῆσθαι κρείττονος ἢ κατὰ τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν· ἀλλὰ καὶ θαυμάζειν Ἀλέξανδρον, ὡς πλείονα ταῖς Περσῶν γυναιξὶ σωφροσύνην ἢ Πέρσαις ἀνδρείαν ἐπιδεδειγμένον. ἅμα δὲ ὅρκους τε φρικώδεις τοῦ θαλαμηπόλου κινοῦντος ὑπὲρ τούτων, καὶ περὶ τῆς ἄλλης ἐγκρατείας καὶ μεγαλοψυχίας τοῦ Ἀλεξάνδρου λέγοντος, ἐξελθὼν πρὸς τοὺς ἑταίρους ὁ Δαρεῖος, καὶ χεῖρας ἀνατείνας πρὸς τὸν οὐρανὸν, ἐπεύξατο, Θεοὶ γενέθλιοι καὶ βασίλειοι, μάλιστα μὲν ἐμοὶ διδοίητε τὴν Περσῶν τύχην εἰς ὀρθὸν αὖθις σταθεῖσαν, ἐφ' οἷς ἐδεξάμην ἀγαθοῖς, ἀπολιπεῖν, ἵνα κρατήσας, ἀμείψωμαι τὰς Ἀλεξάνδρου χάριτας. ὧν εἰς τὰ φίλτατα πταίσας ἔτυχον. εἰ δ' ἄρα τις οὗτος εἱμαρτὸς ἥκει χρόνος ὀφειλόμενος νεμέσει καὶ μεταβολῇ παύσασθαι τὰ Περσῶν, μηδεὶς ἄλλος ἀνθρώπων καθίσειεν εἰς τὸν Κύρου θρόνον πλὴν Ἀλεξάνδρου. ταῦτα μὲν οὕτω γενέσθαι τε καὶ λεχθῆναί φασιν οἱ πλεῖστοι τῶν συγγραφέων. Ἀλέξανδρος δὲ τὴν ἐντὸς τοῦ Εὐφράτου πᾶσαν ὑφ' ἑαυτῷ ποιησάμενος, ἤλαυνεν ἐπὶ Δαρεῖον, ἑκατὸν μυριάσι στρατοῦ καταβαίνοντα. καί τις αὐτῷ φράζει τῶν ἑταίρων, ὡς δὴ γέλωτος ἄξιον πρᾶγμα, τοὺς ἀκολούθους παίζοντας, εἰς δύο μέρη διῃρημένους σφᾶς αὐτοὺς, ὧν ἑκατέρου στρατηγὸν εἶναι καὶ ἡγεμόνα, τὸν μὲν, Ἀλέξανδρον, τὸν δὲ, Δαρεῖον ὑπ' αὐτῶν προσαγορευόμενον. ἀρξαμένους δὲ βώλοις ἀκροβολίζεσθαι πρὸς ἀλλήλους, εἶτα πυγμαῖς, τέλος ἐκκεκαῦσθαι τῇ φιλονεικίᾳ, καὶ μέχρι λίθων καὶ ξύλων πολλοὺς δυσκαταπαύστους γεγονότας. ταῦτα ἀκούσας, ἐκέλευσεν αὐτοὺς μονομαχῆσαι τοὺς ἡγεμόνας. καὶ τὸν μὲν Ἀλέξανδρον αὐτὸς ὥπλισεν, τὸν δὲ Δαρεῖον Φιλώτας· ἐθεᾶτο δὲ ὁ στρατὸς, ἐν οἰωνῷ τινι τοῦ μέλλοντος τιθέμενος τὸ γιγνόμενον. ἰσχυρᾶς δὲ τῆς μάχης γενομένης, ἐνίκησεν ὁ καλούμενος Ἀλέξανδρος, καὶ δωρεὰν ἔλαβεν δώδεκα κώμας, καὶ στολῇ Περσικῇ χρῆσθαι. ταῦτα μὲν οὖν Ἐρατοσθένης ἱστόρηκεν. τὴν δὲ μεγάλην μάχην πρὸς Δαρεῖον οὐκ ἐν Ἀρβήλοις (ὥσπερ οἱ πολλοὶ γράφουσιν) ἀλλ' ἐν Γαυγαμήλοις γενέσθαι συνέπεσεν. σημαίνειν δέ φασιν οἶκον καμήλου τὴν διάλεκτον, ἐπεὶ τῶν πάλαι τις βασιλέων ἐκφυγὼν πολεμίους ἐπὶ καμήλου δρομάδος, ἐνταῦθα καθίδρυσεν αὐτὴν, ἀποτάξας τινὰς κώμας καὶ προσόδους εἰς τὴν ἐπιμέλειαν. ἡ μὲν οὖν σελήνη τοῦ Βοηδρομιῶνος ἐξέλιπεν, περὶ τὴν τῶν μυστηρίων τῶν Ἀθήνησιν ἀρχήν· ἑνδεκάτῃ δὲ ἀπὸ τῆς ἐκλείψεως νυκτὶ, τῶν στρατοπέδων ἐν ὄψει γεγονότων, Δαρεῖος μὲν ἐν ὅπλοις συνεῖχε τὴν δύναμιν, ὑπὸ λαμπάδων ἐπιπορευόμενος τὰς τάξεις· Ἀλέξανδρος δὲ, τῶν Μακεδόνων ἀναπαυομένων, αὐτὸς πρὸ τῆς σκηνῆς μετὰ τοῦ μάντεως Ἀριστάνδρου διέτριβεν, ἱερουργίας τινὰς ἀπορρήτους ἱερουργούμενος, καὶ τῷ Φόβῳ σφαγιαζόμενος. οἱ δὲ πρεσβύτεροι τῶν ἑταίρων, καὶ μάλιστα Παρμενίων, ὡς τὸ μὲν πεδίον τὸ μεταξὺ τοῦ Νιφάτου καὶ τῶν ὀρῶν τῶν Γορδυαίων ἅπαν ἑωρᾶτο καταλαμπόμενον τοῖς βαρβαρικοῖς φέγγεσιν, ἀτέκμαρτος δέ τις φωνὴ συμμεμιγμένη, καὶ θόρυβος ἐκ τοῦ στρατοπέδου, καθάπερ ἐξ ἀχανοῦς προσήχει πελάγους, θαυ-

μάσαντες τὸ πλῆθος, καὶ πρὸς ἀλλήλους διαλεχθέντες ὡς μέγα καὶ χαλεπὸν ἔργον εἴη, συμπεσόντας ἐκ προφανοῦς τοσοῦτον ὤσασθαι πόλεμον, ἀπὸ τῶν ἱερῶν γενομένῳ τῷ βασιλεῖ προσελθόντες, ἔπειθον αὐτὸν ἐπιχειρῆσαι νύκτωρ τοῖς πολεμίοις, καὶ τῷ σκότῳ τὸ φοβερώτατον συγκαλύψαι τοῦ μέλλοντος ἀγῶνος. ὁ δὲ τὸ μνημονευόμενον εἰπών, Οὐ κλέπτω τὴν νίκην, ἐνίοις μὲν ἔδοξε μειρακιώδη καὶ κενὴν ἀπόκρισιν πεποιῆσθαι, παίζων πρὸς τοσοῦτον κίνδυνον· ἐνίοις δέ, καὶ τῷ παρόντι θαρρεῖν, καὶ στοχάζεσθαι τοῦ μέλλοντος ὀρθῶς· μὴ διδοὺς πρόφασιν ἡττηθέντι Δαρείῳ πρὸς ἄλλην αὖθις ἀναθαρρῆσαι πεῖραν, αἰτιωμένῳ τούτων νύκτα καὶ σκότος, ὡς ὄρη καὶ στενὰ καὶ θάλασσαν, τὴν προτέραν. οὐ γὰρ ὅπλων οὐδὲ σωμάτων ἀπορίᾳ παύσεσθαι πολεμοῦντα Δαρεῖον, ἀπὸ τηλικαύτης δυνάμεως καὶ χώρας τοσαύτης, ἀλλ' ὅταν ἀφῇ τὸ φρόνημα καὶ τὴν ἐλπίδα, δι' ἐμφανοῦς ἥττης κατὰ κράτος ἐξελεγχθείς. ἀπελθόντων δὲ τούτων κατακλιθεὶς ὑπὸ σκηνήν, λέγεται τὸ λοιπὸν μέρος τῆς νυκτὸς ὕπνῳ βαθεῖ κρατηθῆναι παρὰ τὸ εἰωθός. ὥστε θαυμάζειν ἐπελθόντας ὄρθρου τοὺς ἡγεμόνας, καὶ παρ' αὐτῶν ἐξενεγκεῖν παράγγελμα πρῶτον, ἀριστοποιεῖσθαι τοὺς στρατιώτας· ἔπειτα τοῦ καιροῦ κατεπείγοντος, εἰσελθόντα Παρμενίωνα, καὶ παραστάντα τῇ κλίνῃ, δὶς ἢ τρὶς αὐτοῦ φθέγξασθαι τοὔνομα· καὶ διεγερθέντος, οὕτως ἐρωτᾶν ὅ,τι δὴ πεπονθὼς ὕπνον καθεύδει νενικηκότος, οὐχὶ μέλλοντος ἀγωνιεῖσθαι τὸν μέγιστον τῶν ἀγώνων. τὸν γοῦν Ἀλέξανδρον εἰπεῖν διαμειδιάσαντα, Τί γὰρ οὐκ ἤδη σοι νενικηκέναι δοκοῦμεν, ἀπηλλαγμένοι τοῦ πλανᾶσθαι καὶ διώκειν ἐν πολλῇ καὶ κατεφθαρμένῃ φυγομαχοῦντα χώρᾳ Δαρεῖον; οὐ μόνον δὲ πρὸ τῆς μάχης, ἀλλὰ καὶ παρὰ τὸν κίνδυνον αὐτὸν ἐπεδείξατο μέγαν καὶ συνεστηκότα τῷ λογίζεσθαι καὶ θαρρεῖν ἑαυτόν. ἔσχε γὰρ ὁ ἀγὼν ἀποτροπὴν καὶ κλόνον ἐν τῷ εὐωνύμῳ κέρατι κατὰ Παρμενίωνα, τῆς Βακτριανῆς ἵππου ῥύδην πολλῇ καὶ μετὰ βίας παρεμπεσούσης εἰς τοὺς Μακεδόνας, Μαζαίου δὲ περιπέμψαντος ἔξω τῆς φάλαγγος ἱππεῖς τοῖς σκευοφυλακοῦσι προσβαλοῦντας. διὸ καὶ θορυβούμενος ὑπ' ἀμφοτέρων ὁ Παρμενίων, ἀπέστελλε πρὸς Ἀλέξανδρον ἀγγέλους φράζοντας οἴχεσθαι τὸν χάρακα καὶ τὰς ἀποσκευάς, εἰ μὴ κατὰ τάχος βοήθειαν ὀχυρὰν ἀπὸ τοῦ στόματος πέμψειεν τοῖς ὄπισθεν. ἔτυχε μὲν δὴ κατ' ἐκεῖνο καιροῦ τοῖς περὶ αὑτὸν ἐφ' ὁδὸν διδοὺς σημεῖον. ὡς δὲ ἤκουσε τὰ παρὰ τοῦ Παρμενίωνος, οὐκ ἔφη σωφρονεῖν αὐτὸν οὐδ' ἐντὸς εἶναι τῶν λογισμῶν, ἀλλ' ἐπιλελῆσθαι ταραττόμενον ὅτι νικῶντες μὲν προσκτήσονται καὶ τὰ τῶν πολεμίων, ἡττωμένοις δὲ φροντιστέον οὐ χρημάτων οὐδὲ ἀνδραπόδων, ἀλλ' ὅπως ἀποθανοῦνται καλῶς καὶ λαμπρῶς ἀγωνιζόμενοι. ταῦτα ἐπιστείλας Παρμενίωνι, τὸ κράνος περιέθετο. τὸν δ' ἄλλον ὁπλισμὸν εὐθὺς ἀπὸ σκηνῆς εἶχεν, ἐπένδυμα τῶν Σικελικῶν ζωστόν. ἐπὶ δὲ τούτῳ θώρακα διπλοῦν λινοῦν, ἐκ τῶν ληφθέντων ἐν Ἰσσῷ. τὸ δὲ κράνος ἦν μὲν σιδηροῦν, ἔστιλβε δ' ὥσπερ ἄργυρος καθαρός, ἔργον Θεοφίλου. συνήρμοστο δ' αὐτῷ περιτραχήλιον ὁμοίως σιδηροῦν, λιθοκόλλητον. μάχαιραν δὲ θαυμαστὴν βαφῇ καὶ κουφότητι, δωρησαμένου τοῦ Κιτιέων βασιλέως, εἶχεν, ἠσκημένος τὰ πολλὰ χρῆσθαι μαχαίρᾳ ἐπὶ τὰς μάχας·

nem stupentes, atque inter se colloquuti magnam rem & arduam fore, si aperto Marte tantum belli fluctum aggrederentur impellere, regressum à sacris regem adeunt, suadéntque hostem vt nocte adoriatur, contegátque tenebris summum instantis terrorem certaminis. Ille enimuerò celebratum hoc dictũ fatus, Non furor victoriam, temerarium visus quibusdam est & arrogans respõsum dedisse qui tanto in periculo luderet, aliis & in præsentia animatus esse & rectè conicere de futuro, quòd victo Dario ansam non daret, aliam denuò pugnæ aleam respiciendi, huius cladis causam in noctem & tenebras conferẽti, vt in montes, fauces, & mare, superioris. Quippe non armorum Darium penuria neque hominum positurum bellum, tanto imperio & ditione succinctum tam vasta, verùm vbi extorta aperta acie victoria conuictus animum & spem abiecisset. Postquam hi digressi sunt, contulit se in tentorium cubitum, vbi dicitur reliquum noctis alto sopore fuisse præter solitum oppressus: obstupuerúntque duces, qui primo diluculo eum adierunt, militibúsque suo nomine primùm, vt pranderẽt, pronuntiauere, deinde vrgente articulo, ingressus Parmenio, & cubili assistens, bis terve nomine eum compellat. Vbi eum excitauit, rogat quid hoc rei sit, quòd somno indulgeat perinde acsi vicerit, non autem maximum prælium sit initurus. Tum arridens Alexãder, Num tibi, inquit, non vicisse videamur, liberati à vagando, Dariúmque in laxa & euastata tergiuersantem regione consectando? At non ante pugnam modò, sed in ipso etiam discrimine magnum virum se & solido consilio animóque esse probauit. Siquidem sinistrum cornu, vbi agebat Parmenio, fluctuauit, ac pedẽ retulit, quum equitatus Bactrianus magna impressione & vi inuectus in Macedonas fuisset, Mazæúsq; turmas aliquot equitum aciẽ circumuectas inuadere iussisset impedimenta. Ita vtraque re consternatus Parmenio, misit ad Alexandrum nuntios, qui significarent ei transactum esse de castris & impedimentis, ni propetè firmum subsidium ex prima acie nouissimis submisisset. Eodem articulo dederat suis signum pugnæ: verùm vt Parmenionis mandata audiuit, negauit eum sanum esse, neque constare mente, sed præ consternatione oblitũ, acquirere victores etiam hostium opes, victis verò laborandum esse non de sarcinis, neque de mãcipiis, verùm vt pugnantes cadant quam honestissimè & fortissimè. His datis ad Parmenionem mandatis, galeam sumpsit: reliquum munimentum corporis iam in tabernaculo induerat, amiculum Siculum cinctum: super eum, thoracem lineum duplicem, ex præda Issensi. Galea erat ferrea, quæ tamen instar candidi argẽti refulgebat, Theophili opus. Iam collare habebat ex ferro item compactum, quod gemmis erat distinctum: gladium mira tinctura & leuitatẽ, regis Citieorum donum, quo accinctus erat: assuetus ferè gladio vti in prælio.

Quod in pugna futurum sit maximè formidabile.

Actum esse de castr. Vel, nullam de castris & imp. spem superesse, ni pe.

Balteum gestabat opere superbiore quàm pro reliquæ ratione armaturæ. opificium enim fuit veteris Heliconis, Rhodiorum donum, quo eum illa honorauerat ciuitas. hoc in conflictibus vtebatur. Tantisper autem dum in acie instruenda vel dandis imperiis vel monendo vel inspiciendo obequitabat aciem, alio vehebatur equo: quòd Bucephalæ, qui iam grauis ætate erat, parceret. Vbi prælium iniret, admouebatur ille: in quem quum transiluisset, ilicò signa canere iubebat. Ibi Thessalos longa oratione adhortatus atque alios Græcos, vbi alacres ostéderunt se, conclamantes, duceret in barbaros, traiecta in sinistram lancea, deorum opem inuocauit, vt autor est Callisthenes: precatus, si verè satus Ioue esset, vt Græcis adessent dexteri & propitij. Vates Aristander candida læna amictus, coronámque auream gestans, qui iuxta Alexandrum vehebatur, ostendit super verticem eius aquilam sublimem volare, cursúmque rectà dirigere in hostes. Vnde ingens spectantes incessit alacritas: ex alacritate autem & mutua adhortatione admisso in hostem equitatu, instar fluctus ingruit phalanx. Cæterùm priusquam frontes concurrerent, inclinauit barbarorum acies. Magna erat impulsio, quòd redigeret cedentes Alexander in mediam aciem, vbi Darius agebat. Procul enim per antesignanos conspexit media in cohorte regia conspicuum pulchrum virum & eminentem, qui curru vehebatur excelso, frequentibus fortibúsque equitibus septus arctè conglobatis circa currum, paratísque hostem excipere. Sed Alexander, cuius terribilis ex propinquo apparebat aspectus, dum fugientes conijcit in eos qui locum adhuc tenebant, perculit eos maxima ex parte disturbauitque. Optimorum ac fortissimorum quorumque, quum pro rege contrucidarentur, cumulus exaggeratus cadentium, qui comprehendebant moribundi pedes virorum equorúmque, insectationem inhibuit. Darius, quum omnes terrores ante oculos essent, & frons, quam ante se habebat, corrueret in eum, haud facilè currum flectere & peruadere valebat, sed quia rotæ retinebantur tanto aceruo intricatæ cadauerum, equi autem strage illa distenti & operti exiliebant consternabantque aurigam, curru armísque relictis equam (vt ferunt) recens enixam conscendens, effudit se in fugam: nõ euasurus in præsentia tamen, vti videbatur, nisi alij iterum à Parmenione equites missi ad Alexandrum fuissent retrahendum, quòd magna manus adhuc illa parte staret in acie, neque hostes pedẽ referrent. Insimulant sanè Parmenionis omnino illo in conflictu ignauiam & segniciem: siue audaciam senium eius iam resolueret, siue potentiam Alexandri (vt tradit Callisthenes) ille grauabatur & æmulabatur gliscentem & insurgentem. Tunc igitur reuocari se rex etsi ægrè ferret, veruntamẽ non indicauit id militibus, verùm quasi cædẽ inhibẽs, ac præcipite in noctẽ die, receptui cecinit. In itinere, dũ pergit ad periclitãtes suos, accepit omni ex parte fusos fugatósq; hostes,

Ad prælium autem se cõferenti adducebatur ille.

Siue senium aliquid iam de audacia detrahebat, siue tantum potẽtiam Alex. incrementũ (vt tr. Callisthenes) grauabatur & inuidia prosequebatur.

A ἐπιπόρπημα δ' ἐφόρει, τῇ μὲν ἐργασίᾳ σοβαρώτερον ἢ κατὰ τὸν ἄλλον ὁπλισμόν. ἦν γὰρ ἔργον Ἑλικῶνος τοῦ παλαιοῦ, τιμὴ δὲ τῆς Ῥοδίων πόλεως, ὑφ' ἧς ἐδόθη δῶρον· ἐχρῆτο δὲ καὶ τούτῳ πρὸς τοὺς ἀγῶνας. ἄχρι μὲν οὖν συντάττων τι τῆς φάλαγγος, ἢ παρακαλούμενος ἢ διδάσκων ἢ ἐφορῶν παρεξήλαυνεν, ἄλλον ἵππον εἶχε, τοῦ Βουκεφάλα φειδόμενος, ἤδη παρήλικος ὄντος· χρωμένῳ δὲ πρὸς ἔργον ἐκεῖνος προσήγετο, καὶ μεταβὰς εὐθὺς ἦρχεν ἐφόδου. τότε δὲ τοῖς Θετταλοῖς πλεῖστα διαλεχθεὶς, καὶ τοῖς ἄλλοις Ἕλλησιν, ὡς
B ἐπέρρωσαν αὐτὸν, βοῶντες ἄγειν ἐπὶ τοὺς βαρβάρους, τὸ ξυστὸν εἰς τὴν ἀριστερὰν μεταβαλὼν, τῇ δεξιᾷ παρεκάλει τοὺς θεοὺς, (ὡς Καλλισθένης φησὶν) ἐπευχόμενος, εἴπερ ὄντως Διόθεν ἐστὶ γεγονὼς, ἀμῦναι καὶ συνεπιρρῶσαι τοὺς Ἕλληνας. ὁ δὲ μάντις Ἀρίστανδρος, χλανίδα λευκὴν ἔχων καὶ χρυσοῦν στέφανον, ἐπεδείκνυτο παριππεύων αἰετὸν ὑπὲρ κεφαλῆς Ἀλεξάνδρου συναιωρούμενον, καὶ κατευθύνοντα τῇ πτήσει ὀρθὸν ἐπὶ τοὺς πολεμίους· ὥστε πολὺ μὲν θάρσος ἐγγενέσθαι τοῖς ὁρῶσιν, ἐκ δὲ τοῦ θαρρεῖν καὶ παρα-
C καλεῖν ἀλλήλους, δρόμῳ τοῖς ἱππεῦσιν ἱεμένοις ἐπὶ τοὺς πολεμίους ἐπικυμαίνειν τὴν φάλαγγα. πρὶν δὲ συμμῖξαι τοὺς πρώτους, ἐξέκλιναν οἱ βάρβαροι· καὶ διωγμὸς ἦν πολὺς, εἰς τὸ μέσον συνελαύνοντος Ἀλεξάνδρου τὸ νικώμενον, ὅπου Δαρεῖος ἦν. πόρρωθεν γὰρ αὐτὸν κατιδεῖν διὰ τῶν προτεταγμένων ἐν βάθει τῆς βασιλικῆς ἴλης ἐκφαίνοντα, καλὸν ἄνδρα καὶ μέγαν, ἐφ' ἅρματος ὑψηλοῦ βεβῶτα, πολλοῖς ἱππεῦσι καὶ λαμπροῖς καταπεφραγμένον εὖ μάλα συνεσπειραμένοις περὶ τὸ ἅρμα, καὶ παρατεταγμένοις
D δέχεσθαι τοὺς πολεμίους. ἀλλὰ δεινὸς ὀφθεὶς ἐγγύθεν Ἀλέξανδρος, καὶ τοὺς φεύγοντας ἐμβαλὼν εἰς τοὺς μένοντας, ἐξέπληξε καὶ διεσκέδασε τὸ πλεῖστον. οἱ δ' ἄριστοι καὶ γενναιότατοι πρὸ τοῦ βασιλέως φονευόμενοι, καὶ κατ' ἀλλήλων πίπτοντες, ἐμποδὼν τῆς διώξεως ἦσαν, ἐμπλεκόμενοι καὶ περισπαίροντες αὐτοῖς καὶ ἵπποις. Δαρεῖος δὲ, τῶν δεινῶν ἁπάντων ἐν ὀφθαλμοῖς ὄντων, καὶ τῶν προτεταγμένων δυνάμεων ἐρειπομένων εἰς αὐτὸν, ὡς οὐκ ἦν ἀποστρέψαι τὸ ἅρμα καὶ διεξελάσαι ῥᾴδιον, ἀλλ' οἵ τε τροχοὶ συν-
E είχοντο, πτώμασι πεφυρμένοι τοσούτοις, οἵ τε ἵπποι καταλαμβανόμενοι καὶ ἀποκρυπτόμενοι τῷ πλήθει τῶν νεκρῶν, ἐξήλλοντο καὶ συνετάραττον τὸν ἡνίοχον, ἀπολείπει μὲν τὸ ἅρμα καὶ τὰ ὅπλα, θήλειαν δὲ (ὥς φασιν) νεοτόκον ἵππον περιβὰς ἔφυγεν. οὐ μὴν τότε γ' ἂν ἐδόκει διαφυγεῖν, εἰ μὴ πάλιν ἧκον ἕτεροι παρὰ τοῦ Παρμενίωνος ἱππεῖς, μετακαλοῦντες Ἀλέξανδρον, ὡς συνεστώσης ἔτι πολλῆς δυνάμεως ἐκεῖ, καὶ τῶν πολεμίων οὐκ ἐνδιδόντων. ὅλως γὰρ αἰτιῶνται Παρμενίωνα κατ' ἐκείνην τὴν μάχην νω-
F θρὸν γενέσθαι καὶ δύσεργον· εἴτε τοῦ γήρως ἤδη τι παραλύοντος τῆς τόλμης, εἴτε τὴν ἐξουσίαν καὶ τὸν ὄγκον (ὡς Καλλισθένης φησὶν) τῆς Ἀλεξάνδρου δυνάμεως βαρυνόμενον καὶ προσφθονοῦντα. τότε δ' οὖν ὁ βασιλεὺς ἀνιαθεὶς τῇ μετακλήσει, τοῖς μὲν στρατιώταις οὐκ ἔφρασε τὸ ἀληθὲς, ἀλλ' ὡς ἀπέχων τοῦ φονεύειν, ἅτε σκότους ὄντος, ἀνάκλησιν ἐσήμανεν. ἐλαύνων δὲ πρὸς τὸ κινδυνεῦον μέρος, ἤκουσε καθ' ὁδὸν ἡττῆσθαι παντάπασι καὶ φεύγειν τοὺς πολεμίους,

Οὕτω τῆς μάχης ἐκείνης λαβούσης τὸ πέρας, ἡ μὲν ἀρχὴ παντάπασιν ἡ Περσῶν ἐδόκει καταλελύσθαι, βασιλεὺς δὲ τῆς Ἀσίας Ἀλέξανδρος ἀνηγορευμένος, ἔθυε τοῖς θεοῖς μεγαλοπρεπῶς, καὶ τοῖς φίλοις ἐδωρεῖτο πλούτους καὶ οἴκους καὶ ἡγεμονίας. Φιλοτιμούμενος δὲ πρὸς τοὺς Ἕλληνας, ἔγραψε τὰς τυραννίδας πάσας καταλυθῆναι, καὶ πολιτεύειν αὐτονόμους· ἰδίᾳ δὲ Πλαταιεῦσι, τὴν πόλιν ἀνοικοδομεῖν, ὅτι τὴν χώραν οἱ πατέρες αὐτῶν ἐναγωνίσασθαι τοῖς Ἕλλησιν ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας παρέσχον. ἔπεμψε δὲ καὶ Κροτωνιάταις εἰς Ἰταλίαν μέρος τῶν λαφύρων, τὴν Φαΰλλου τοῦ ἀθλητοῦ τιμῶν προθυμίαν καὶ ἀρετὴν, ὃς περὶ τὰ Μηδικὰ τῶν ἄλλων Ἰταλιωτῶν ἀπεγνωκότων τοὺς Ἕλληνας, ἰδιόστολον ἔχων ναῦν, ἔπλευσεν εἰς Σαλαμῖνα, τοῦ κινδύνου τι μεθέξων. οὕτω τις εὐμενὴς ἦν πρὸς ἅπασαν ἀρετὴν, καὶ καλῶν ἔργων φύλαξ καὶ οἰκεῖος. Ἐπιὼν δὲ τὴν Βαβυλωνίαν ἅπασαν εὐθὺς ἐπ' αὐτῷ γενομένην, ἐθαύμασε μάλιστα τό, τε χάσμα τοῦ πυρὸς ἐν Ἐκβατάνοις, ὥσπερ ἐκ πηγῆς συνεχῶς ἀναφερομένου, καὶ τὸ ῥεῦμα τοῦ νάφθα λιμνάζοντος διὰ τὸ πλῆθος, οὐ πόρρω τοῦ χάσματος· ὃς τἆλλα μὲν ἀσφάλτῳ προσέοικεν, οὕτω δὲ εὐπαθὴς πρὸς τὸ πῦρ ἐστιν, ὥστε πρὶν ἢ θιγεῖν τὴν φλόγα, δι' αὐτῆς τῆς περὶ τὸ φῶς ἐξαπτομένης αὐγῆς τὸν μεταξὺ πολλάκις ἀέρα συνεκκαίειν. ἐπιδεικνύμενοι δὲ τὴν δύναμιν αὐτοῦ καὶ φύσιν οἱ βάρβαροι, τὸν ἄγοντα πρὸς τὴν κατάλυσιν τοῦ βασιλέως στενωπὸν ἐλαφρῶς τῷ φαρμάκῳ κατέψεκασαν· εἶτα στάντες ἐπ' ἄκρου τοὺς λαμπτῆρας τοῖς βεβρεγμένοις προσέθηκαν (ἤδη γὰρ συνεσκόταζεν) τῶν δὲ πρώτων εὐθὺς ἁψαμένων, οὐκ ἔσχεν ἡ νομὴ χρόνον αἰσθητὸν, ἀλλ' ἅμα νοήματι διῇκτο πρὸς θάτερον πέρας, καὶ πῦρ ἐγεγόνει συνεχὴς ὁ στενωπός. ἦν δέ τις Ἀθηνοφάνης Ἀθηναῖος, τῶν περὶ ἄλειμμα καὶ λουτρὸν εἰωθότων τὸ σῶμα θεραπεύειν τοῦ βασιλέως, καὶ τὴν διάνοιαν ἐμμελῶς ἀπάγειν ἐπὶ τὸ ῥᾴθυμον. οὗτος ἐν τῷ λουτρῶνι, τότε παιδαρίου τῷ Ἀλεξάνδρῳ παρεστῶτος εὐτελοῦς σφόδρα καὶ γελοίου τὴν ὄψιν, ᾄδοντος δὲ χαριέντως· ὃς Στέφανος ἐκαλεῖτο, Βούλει (φησὶν) ὦ βασιλεῦ διάπειραν ἐν Στεφάνῳ τοῦ φαρμάκου λαβεῖν; ἂν γὰρ ἅψηται τούτου καὶ μὴ κατασβεσθῇ, παντάπασιν ἂν φαίην ἄμαχον καὶ δεινὴν αὐτοῦ τὴν δύναμιν εἶναι. προθύμως δέ πως καὶ τοῦ παιδαρίου διδόντος ἑαυτὸν πρὸς τὴν πεῖραν, ἅμα τῷ περιαλεῖψαι καὶ θιγεῖν, ἐξήνθησε φλόγα τοσαύτην τὸ σῶμα, καὶ πυρὶ κατεσχέθη πᾶν, ὥστε τὸν Ἀλέξανδρον εἰς πᾶν ἀπορίας καὶ δέους ἐλθεῖν. εἰ δὲ μὴ κατὰ τύχην πολλοὶ παρῆσαν ἀγγεῖα πρὸς τὸ λουτρὸν ὕδατος διὰ χειρῶν ἔχοντες, οὐκ ἂν ἔφθασεν ἡ βοήθεια τὴν ἐπινομήν· ἀλλὰ καὶ τότε μόγις κατέσβεσαν τὸ σῶμα τοῦ παιδὸς, δι' ὅλου πῦρ γενόμενον, καὶ μετὰ ταῦτα χαλεπῶς ἔσχεν. εἰκότως οὖν ἔνιοι τὸν μῦθον ἀνασῴζοντες πρὸς τὴν ἀλήθειαν, τοῦτο φασὶν εἶναι τὸ τῆς Μηδείας φάρμακον, ᾧ τὸν τραγῳδούμενον στέφανον καὶ τὸν πέπλον ἔχρισεν. οὐ γὰρ ἐξ αὐτῶν ἐκείνων, οὐδὲ ἀπ' αὐτομάτου λάμψαι τὸ πῦρ, ἀλλὰ φλογὸς ἐκεῖθεν παρατεθείσης, ὀξεῖαν ὁλκὴν καὶ συναφὴν ἄδηλον αἰσθήσει γενέσθαι. τὰς γὰρ ἀκτῖνας καὶ τὰ ῥεύματα τοῦ πυρὸς ἄπωθεν ἐπερχόμενα τοῖς μὲν ἄλλοις σώμασι φῶς καὶ θερμότητα περιβάλλειν μόνον, ἐν δὲ τοῖς ἄλλοις ξηρότητα πνευματικὴν ἢ νοτίδα λιπαρὰν καὶ διαρκῆ κεκτημένοις ἀθροιζό-

A Hoc pugnæ illius euentu imperium Persarũ pro semel subuerso habitum, atque Asiæ rex renunciatus Alexãder, diis magnificè honorem habuit, amicis opes, domos, prouincias est largitus. Ad Græcos ambitiose scripsit, velle se vt omnes tollerentur iniusti dominatus, & immunes ipsi suis legibus viuerent: priuatim autem ad Platæenses, vt oppidum ipsorum instauraretur, quòd agrum Græcis maiores eorum ad decertandum in eo pro libertate cum barbaris præbuissent. Ad hæc B Crotoniatis in Italia prædam impertiuit ad Phayli athletæ honorandum studium virtutémque, qui bellis Medicis, quum Itali cæteri res Græcorum haberent pro deploratis, Salamina naui suis impensis instructa fuerat ad periculi societatem profectus. *Vsqueadeo candidus erga omnem virtutem erat, sanctorúmque ad memoriam custos & fautor honestorũ. Castra inde mouit in Babyloniã, quæ protinus dedidit se ei tota. Miraculó ei fuit in Ecbatanis terræ hiatus, ignem perpetuò sicut ex fonte subuehens, & scaturigo C naphthæ ex abundãtia nõ longè ab illo hiatu stagnantis, qui cætera bitumen repræsentat, cæterùm *cognationem habet cum igne adeo magnam, vt, priusquam contingat flãmã, interfusum aera frequẽter, solo splẽdore circa flãmã elucẽte accendat. Quo vim eius & indolẽ ostẽderẽt barbari, viã ad regis tentorium tendentem irrorauere minutis huius medicamenti stillis, stantésque in extremo faculas irrigatis admouere. Iam enim tenebræ erant. Capite accenso mox flamma puncto temporis depasta reliqua est, atque mo- D mento ad alterum percurrit terminum, ac via continuo colluxit igne. Athenophanes erat Atheniensis, ex iis qui in vngendo & balneo curare regis corpus solebãt, mẽtémque eius scitè abducere ad remissionem. Hic, in balneo assistente tunc regi puero facie ridicula, sed qui caneret lepidè (Stephanum dicebant) Vis, inquit, in Stephano, rex, periculum faciamus naphthæ? Nam hunc si attigerit, nec fuerit extinctus, dicam vires eius planè inexuperabiles & eximias esse. Quũ prõ- E ptè puer offerret se ad experimentũ, simulatque inunctus fuit, & attigit eum medicamẽtum, flammam corpus eius tam ingentem effudit, & igne occupatũ est totũ, vt ad extremã perplexitatẽ trepidationémque reciderit Alexander. Quòd ni adfuissent qui multa vasa aquæ in balnei vsum ad manũ habebãt, nulla ope prohiberi potuisset quin corpus pueri esset ambustũ. Sed & tũc corpus eius vndequaque inflammatũ fuit, & ignẽ extinxerunt ægrè: ac post male habuit. Itaque F haud absurdè fabulam quidam ad veritatem reducentes, hoc illud esse dictitant Medeæ medicamentum, quo decantatam illam coronam flammeúmq; inunxit. Quippe haud ex semetipsis neque sponte concepisse illa ignem, sed quum adiecta illinc fuisset flamma, citam eius & continentem contagionem, quæ sensum effugeret, fuisse. Nam radios & profluuia ignis eminus ingruentia lumẽ aliis corporibus & feruorẽ tantummodo adiũgere, in aliis ariditate halituosa pinguiq; & saturo præditis liquore collecta atq;

Tãto amore prosequebatur omnem virtutem.

Adeo facilè ab igni afficitur, vt pr.

vi g'ifcentia flammea ftatim vertere materiã. Mouit generatio eius dubitationem * an potius flammæ fomes liquor hic ex folo emanet vi oleofa inflammantéq; prædito. Eft enim perquã Babylonia ignea, vt hordeũ ex humo fubfultet & regeratur frequenter: quea regio quafi nimia inflãmatione palpitet, habeántque homines per feruores in vtribus aqua impletis cubilia. Harpalo, qui regionis huius relictus præfectus fuit, ftudenti Græcis plantis regiã & ambulationes excolere, cætera refponderũt, vnã refpuit tellus hederam, quã femper corrupit impatienté eius têperiei, quòd hęc frigidis gaudeat, illa ferueat. Cæterùm huiufcemodi digreffus, fi modum feruẽt, minus fortafsis reprehendent morofi. Alexander Sufis potitus, quadraginta millia talẽtûm argenti fignati inuenit, præterea inftrumentũ regiũ aliud, & res pretiofas innumerabiles. Vbi etiam purpuræ Hermionicæ quinque millia talẽtûm oarrat inuẽta, annos feruatæ decẽ minus ducentos, quæ florẽ recentem adhuc ac nouitium retineret. Cuius ferunt caufam effe, quòd puniceorũ infectura melle perfecta fuerit, & candido oleo, candidorum. quippe horũ in pari ætate fplendoré integrũ & fulgenté confpici. Ad hæc ex Nilo & Iftro aquã inter cætera Dinoo memorat folenne fuiffe, vt afferri imperarẽt atque in thefaurũ reconderẽt reges, tanquã in pignus imperij & rerũ fe dominos effe. Quũ autẽ Perfis ob afperitatẽ effet aditu difficilis, præfidiúmq; haberet delectifsimorũ Perfarum (nanque confugerat eò Darius) quidam vtriufq; linguæ peritus, qui patre Lycio, Perfide matre ortus erat (quẽ puero etiamnũ Alexãdro præcinuiffe perhibẽt Pythiam, nẽpe Lyciũ ducẽ Alexãdro itineris in Perfas fore) modico circuitu duxit eũ in Perfidẽ. Strages illic ingens captiuorũ edita. fiquidem fcribit ipfe, ratum fe id è re fua effe, imperaffe vt hoftes contrucidarẽtur. Argenti reperit ibi parem ac Sufis fummã. Reliquum inftrumentũ regium & opes decem millibus iugorũ mularum & quinque millibus camelorum egefta. Statuam ingentem Xerxis à turba contemptatus in regiam irrumpentium imprudenter euerfam, fubftitit, ac ficut fpirantem compellãs, Verum te (inquit) ob illatũ Græcis bellum præteribimus proftratum, an ob cæteram animi tui celfitudinẽ & virtutem attollemus? Poftremò, vt diu cogitabundus & tacitus reftitit, prætergreffus eft. Quatuor menfes ibi, quo exercitũ reficeret, quod effet hyemis tempeftas, tranfegit. Fama eft, quũ primùm fub aurea teftudine Alexander in folio regio confideret, Corinthium Demaratum, Alexandri familiarẽ & amicum paternum, fenili more illacrymaffe, ac dixiffe, fraudatos magna voluptate Græcos, qui antè quàm in Darij folio Alexandrũ fpectaffent fedentem vita effent functi. Hinc in Darium moturus, compotationẽ & lufum cum amicis iniit: interfuerúntq; meretrices, quæ comeffatũ venerant ad amatores fuos. Inter has nobilis imprimis Thais, Ptolemęi, qui poft regnauit,

A μένα καὶ πνευματοῦντα μεταβάλλειν ὀξέως τὴν ὕλην. παρέχειν δὲ ἀπορίαν ἡ γένεσις, * εἴτε μᾶλλον ὑπέκκαυμα τῆς φλογὸς ὑπορρεῖ τὸ ὑγρὸν ἐκ τῆς γῆς φύσιν λιπαρὰν καὶ πυριγόνον ἐχούσης. καὶ γάρ ἐστιν ἡ Βαβυλωνία σφόδρα πυρώδης, ὥστε τὰς μὲν κριθὰς χαμόθεν ἐκπηδᾶν καὶ ἀποπάλλεσθαι πολλάκις, οἷον ὑπὸ φλεγμονῆς τῶν τόπων σφυγμοὺς ἐχόντων. τοὺς δὲ ἀνθρώπους ἐν τοῖς καύμασιν ἐπ᾽ ἀσκῶν πεπληρωμένων ὕδατος καθεύδειν. Ἅρπαλος δὲ τῆς χώρας ἀπολειφθεὶς ἐπιμελητὴς, καὶ φιλοκαλῶν Ἑλληνικοῖς φυτείαις διακο-
B σμῆσαι τὰ βασίλεια καὶ τοὺς περιπάτους, τῶν μὲν ἄλλων ἐκράτησεν, τὸν δὲ κιττὸν οὐκ ἔστεξεν ἡ γῆ μόνον, ἀλλ᾽ ἀεὶ διέφθειρεν, οὐ φέροντα τὴν κρᾶσιν· ἡ μὲν γὰρ, πυρώδης· ὁ δὲ, φιλόψυχρος. τὰ μὲν οὖν τοιαῦτα παρεκβάσεων, ἂν μέτρον ἔχωσιν, ἧττον ἴσως οἱ δύσκολοι κατηγορήσουσιν. Ἀλέξανδρος δὲ Σούσων κυριεύσας παρέλαβεν ἐν τοῖς βασιλείοις τετρακισμύρια τάλαντα νομίσματος, τὴν δὲ ἄλλην κατασκευὴν καὶ πολυτέλειαν ἀδιήγητον. ὅπου φησὶν καὶ πορφύρας Ἑρμιονικῆς εὑρεθῆναι τάλαντα πεντακισχίλια, συγκειμένης μὲν ἐξ ἑτῶν δέκα δεόντων διακο-
C σίων, πρόσφατον δὲ τὸ ἄνθος ἔτι καὶ νεαρὸν φυλαττούσης. αἴτιον δὲ τούτου φασὶν εἶναι, τὸ τὴν βαφὴν διὰ μέλιτος γίνεσθαι τῶν ἁλουργῶν, δι᾽ ἐλαίου δὲ λευκοῦ, τῶν λευκῶν. καὶ γὰρ τούτων τὸν ἴσον χρόνον ἐχόντων τὴν λαμπρότητα καθαρὰν καὶ στίλβουσαν ὁρᾶσθαι. Δίνων δέ φησι καὶ ὕδωρ ἀπὸ τοῦ Νείλου καὶ τοῦ Ἴστρου μετὰ τῶν ἄλλων μεταπεμπομένους εἰς τὴν γάζαν ἀποτίθεσθαι τοὺς βασιλεῖς, οἷον ἐκβεβαιουμένους τὸ μέγεθος τῆς ἀρχῆς, καὶ τὸ κυριεύειν ἁπάντων. τῆς δὲ Περσίδος οὔσης διὰ τραχύτητα δυσεμβόλου, καὶ φυλαττομένης ὑπὸ γενναιοτάτων Περσῶν, (Δα-
D ρεῖος μὲν γὰρ ἐπεφεύγει) γίνεταί τινος περιόδου κύκλον ἐχούσης οὐ πολλὴν ἡγεμὼν αὐτῷ δίγλωσσος ἄνθρωπος, ἐκ πατρὸς Λυκίου, μητρὸς δὲ Περσίδος γεγονώς. ὅν φασιν ἔτι παιδὸς ὄντος Ἀλεξάνδρου τὴν Πυθίαν προειπεῖν, ὡς λύκιος ἔσται καθηγεμὼν Ἀλεξάνδρῳ τῆς ἐπὶ Πέρσας πορείας. φόνον μὲν οὖν ἐνταῦθα πολὺν τῶν ἁλισκομένων γενέσθαι συνέπεσεν. γράφει γὰρ αὐτὸς, ὡς νομίζων αὐτῷ τοῦτο λυσιτελεῖν ἐκέλευεν ἀποσφάττεσθαι τοὺς ἀνθρώπους. νομίσματος δὲ εὑρεῖν πλῆθος ὅσον ἐν Σούσοις τὴν δὲ ἄλλην κατασκευὴν καὶ τὸν πλοῦτον ἐκκομισθῆναί
E φασιν μυρίοις ὀρικοῖς ζεύγεσιν καὶ πεντακισχιλίαις καμήλοις. Ξέρξου δὲ ἀνδριάντα μέγαν θεασάμενος ὑπὸ πλήθους τῶν ὠθουμένων εἰς τὰ βασίλεια πλημμελῶς ἀνατετραμμένον, ἐπέστη, καὶ καθάπερ ἔμψυχον προσαγορεύσας, Πότερόν σε (εἶπεν) διὰ τὴν ἐπὶ τοὺς Ἕλληνας στρατείαν κείμενον παρέλθωμεν, ἢ διὰ τὴν ἄλλην μεγαλοφροσύνην καὶ ἀρετὴν ἐγείρωμεν; τέλος δὲ, πολὺν χρόνον πρὸς ἑαυτῷ γενόμενος καὶ σιωπήσας, παρῆλθεν. βουλόμενος δὲ τοὺς στρατιώτας ἀναλαβεῖν (καὶ γὰρ ἦν χειμῶνος ὥρα) τέσσαρας μῆνας αὐτόθι δι-
F ήγαγεν. λέγεται δὲ, καθίσαντος αὐτοῦ τὸ πρῶτον ὑπὸ τὸν χρυσοῦν οὐρανίσκον ἐν τῷ βασιλικῷ θρόνῳ, τὸν Κορίνθιον Δημάρατον, εὔνουν ὄντα ἄνδρα καὶ πατρῷον φίλον Ἀλεξάνδρου, πρεσβυτικῶς ἐπιδακρῦσαι, καὶ εἰπεῖν ὡς μεγάλης ἡδονῆς στεροῖντο τῶν Ἑλλήνων οἱ τεθνηκότες πρὶν ἰδεῖν Ἀλέξανδρον ἐν τῷ Δαρείου θρόνῳ καθήμενον. ἐκ τούτου μέλλων ἐξελαύνειν ἐπὶ Δαρεῖον, ἔτυχεν μὲν εἰς μέθην τινὰ καὶ παιδιὰν τοῖς ἑταίροις ἑαυτὸν δεδωκὼς, ὥστε καὶ γύναια συμπίνειν ἐπὶ κῶμον ἥκοντα πρὸς τοὺς ἐραστάς. ἐν δὲ ταύταις εὐδοκιμοῦσα μάλιστα Θαΐς, ἡ Πτολεμαίου τοῦ βασι-

λόντος ὕστερον ἑταίρα, γένος Ἀττική, τὰ μὲν, ἐμμελῶς ἐπαινοῦσα, τὰ δὲ παίζουσα πρὸς τὸν Ἀλέξανδρον, ἅμα τῇ μέθῃ λόγον εἰπεῖν προήχθη, τῷ μὲν τῆς πατρίδος ἤθει πρέποντα, μείζονα δὲ ἢ καθ' αὑτήν. ἔφη γὰρ, ὧν πεπόνηκε πεπλανημένη τὴν Ἀσίαν, ἀπολαμβάνειν χάριν ἐκείνης τῆς ἡμέρας, ἐντρυφῶσα τοῖς ὑπερηφάνοις Περσῶν βασιλείοις· ἔτι δ' ἂν ἥδιον ὑποπρῆσαι κωμάσασα τὸν Ξέρξου τοῦ καταπρήσαντος τὰς Ἀθήνας οἶκον, αὐτὴ τὸ πῦρ ἅψασα τοῦ βασιλέως ὁρῶντος· ὡς ἂν λόγος ἔχῃ πρὸς ἀνθρώπους, ὅτι τῶν ναυμάχων καὶ πεζομάχων ἐκείνων στρατηγῶν τὰ μετὰ Ἀλεξάνδρου γύναια μείζονα δίκην ἐπέθηκε Πέρσαις ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος. ἅμα δὲ τῷ λόγῳ τούτῳ κρότου καὶ θορύβου γενομένου, καὶ παρακελεύσεως τῶν ἑταίρων καὶ φιλοτιμίας, ἐπισπασθεὶς ὁ βασιλεὺς καὶ ἀναπηδήσας, ἔχων στέφανον καὶ λαμπάδα προῆγεν, οἱ δὲ ἑπόμενοι κώμῳ καὶ βοῇ περιίσταντο τὰ βασίλεια· καὶ τῶν ἄλλων Μακεδόνων οἱ πυνθανόμενοι συνέτρεχον μετὰ λαμπάδων, χαίροντες. ἤλπιζον γὰρ ὅτι τοῖς οἴκοι προσέχοντος ἐστὶ τὸν νοῦν, καὶ μὴ μέλλοντος ἐν βαρβάροις οἰκεῖν, τὸ πιμπράναι τὰ βασίλεια καὶ διαφθείρειν. οἱ μὲν οὕτω ταῦτα γενέσθαι φασίν, οἱ δὲ ἀπὸ γνώμης. ὅτι δ' οὖν μετενόησε ταχὺ καὶ κατασβέσαι προσέταξεν, ὁμολογεῖται. Φύσει δὲ ὢν μεγαλοδωρότατος, ἔτι μᾶλλον ἐπέδωκεν εἰς τοῦτο τῶν πραγμάτων αὐξανομένων. καὶ προσῆν ἡ φιλοφροσύνη, μεθ' ἧς μόνης ὡς ἀληθῶς οἱ διδόντες χαρίζονται. μνησθήσομαι δὲ ὀλίγων ἀρίστων. ὁ τῶν Παιόνων ἡγούμενος, ἀποκτείνας πολέμιον ἄνδρα καὶ τὴν κεφαλὴν ἐπιδειξάμενος αὐτῷ, Τοῦτο (εἶπεν) ὦ βασιλεῦ, παρ' ἡμῖν ἐκπώματος χρυσοῦ τιμᾶται τὸ δῶρον. ὁ δὲ Ἀλέξανδρος γελάσας, κενοῦ γε· (εἶπεν) ἐγὼ δέ σοι μεστὸν ἀκράτου προπίομαι. τῶν δὲ πολλῶν τις Μακεδόνων ἤλαυνεν ἡμίονον, βασιλικὸν χρυσίον κομίζοντα· κάμνοντος δὲ τοῦ κτήνους, αὐτὸς ἀράμενος ἐκόμιζε τὸ φορτίον. ἰδὼν οὖν ὁ βασιλεὺς θλιβόμενον αὐτὸν σφόδρα, καὶ πυθόμενος τὸ πρᾶγμα, μέλλοντος καταθέσθαι, Μὴ κάμῃς (εἶπεν) ἀλλὰ πρόσθες ἔτι τὴν λοιπὴν ὁδὸν, ἐπὶ τὴν σκηνὴν σεαυτῷ τοῦτο κομίσας. ὅλως δὲ ἤχθετο τοῖς μὴ λαμβάνουσι μᾶλλον ἢ τοῖς αἰτοῦσι· καὶ Φωκίωνι μὲν ἔγραψεν ἐπιστολήν, ὡς οὐ χρησόμενος αὐτῷ φίλῳ τὸ λοιπὸν, εἰ διωθοῖτο τὰς χάριτας· Σεραπίωνι δὲ τῶν ἀπὸ σφαίρας τινὶ νεανίσκων οὐδὲν ἐδίδου, διὰ τὸ μηδὲν αἰτεῖν. ὡς οὖν εἰς τὸ σφαιρίζειν παραγενόμενος ὁ Σεραπίων, ἄλλοις ἔβαλλε τὴν σφαῖραν· εἰπόντος δὲ τοῦ βασιλέως, Ἐμοὶ δὲ οὐ δίδως; Οὐ γὰρ αἰτεῖς, εἶπε· τοῦτο μὲν δὴ γελάσας πολλὰ δέδωκεν. Πρωτέᾳ δέ τινι τῶν περὶ σκώμματα καὶ πότον οὐκ ἀμούσων, ἔδοξεν δι' ὀργῆς γεγονέναι. τῶν δὲ φίλων δεομένων, κἀκείνου δακρύοντος, ἔφη διηλλάχθαι. κἀκεῖνος, Οὐκοῦν (εἶπεν) ὦ βασιλεῦ, δός τι μοι πιστὸν πρῶτον. ἐκέλευσεν οὖν αὐτῷ πέντε τάλαντα δοθῆναι. περὶ δὲ τῶν τοῖς φίλοις καὶ τοῖς σωματοφύλαξι νεμομένων πλούτων, ἡλίκον εἶχεν ὄγκον, ἐμφαίνει δι' ἐπιστολῆς Ὀλυμπιὰς ἣν ἔγραψε πρὸς αὐτόν. ἄλλως (φησὶν) εὖ ποίει τοὺς φίλους καὶ ἐνδόξως ἄγε. νῦν δὲ ἰσοβασιλέας πάντας ποιεῖς, καὶ πολυφιλίας παρασκευάζεις αὐτοῖς, σεαυτὸν δὲ ἐρημοῖς. πολλάκις δὲ τοιαῦτα τῆς Ὀλυμπιάδος γραφούσης, ἐφύλαττεν ἀπόρρητα τὰ γράμματα. πλὴν ἅπαξ Ἡφαιστίωνος (ὥσπερ εἰώθει)

A amica, ex Attica oriunda, partim scitè cele-
brans Alexandrum, partim alludens, in ser-
monem est temulente prouecta, patriæ qui-
dem eius congruentem moribus, sed supra
eius conditionem. Quippe laborum ait sibi
in peragranda exantlatorũ Asia illo die fru-
ctum recipere se, superbè Persarum regiæ in-
sultãtem: verùm multo libentius per ludum
& lasciuiam domicilium Xerxis, qui inflam-
manit Athenas, succensuram, facéque ma-
nibus suis inspectante subdituram rege: quo
inter mortales vulgaretur sequentes Alexan-
B dri castra mulierculas maiores pœnas à Per-
sis vicem Græciæ, quàm Græcos naualium &
terrestriũ copiarum duces expetisse. Quum
dicentéesset assensus & admurmuratio con-
sequuta, adhortatióque & contentio amico-
rum, impulsus in eam sententiam exilijt, co-
ronatúsque & facem manu tenens progres-
sus est. Alij, sequentes ludibundi conclaman
tésque, regiam cinxere: reliquorumque Ma-
cedonum, vbi id intellexerant, concursus il-
luc cum lampadibus exultantium factus est.
C Sperabát enim domũ respicientis esse signũ,
nec commoraturi inter barbaros, quod regiam
eorum incenderet euerteretq;. Atque hæc i-
ta aliqui autores sunt gesta fuisse, alij cõsul-
tó. Atqui citò illum pœnituisse facti, atque
vt restinguerent flammam imperasse, in con-
fesso est. Munificentia verò, quæ insita ei e-
rat, multo magis excitata est rerum incre-
mento. Adiuncta erat comitas, cuius vnius
accessione sanè sunt munera grata. Huius
pauca exempla recensebo. Pæoniæ præfe-
ctus Aristo, quum hostem obtruncasset, o-
D stendissétque ei caput, Hoc donum, rex, in-
quit, apud nos poculo aureo pensatur. Arri-
dens Alexander, Nempe vacuo, inquit, Ego
vero plenum mero tibi propino. Gregarius
quidam Macedo mulum onustum auro re-
gio agebat. Defesso iumento sarcinam ipse
in humeros sublatam portabat. Vidit rex
onere oppressum: ac re intellecta, quum ille
id depositurus esset, Ne defatigeris, inquit,
sed absolue reliquum itineris, atque in ten-
torium tuum hoc defer. Omnino succense-
E bat magis, si non acciperes, quàm si posce-
res. Phocioni per literas mandauit, si non
admitteret dona sua, renuntiare ei se amici-
tiam. Serapioni vni ex grege eorum qui se-
cum lusitabant pila, quia nihil petebat, nihil
largiebatur. Quum autem ad ludum acces-
sisset Serapion, adiecit pilam alijs: cui vbi
dixit rex, Quin mihi das? Non petis, inquit.
Risit rex, atque ampla largitione est eũ pro-
sequutus. Proteæ cuidam in dicteriis inter
pocula non infestiuo videbatur infensus.
Quum deprecarentur amici pro eo, atque il-
F le lacrymas profunderet, redire dixit se cum
eo in gratiã. Tũ ille, Igitur rex, inquit, pignus
primum mihi aliquod dato. Atq; huic quin-
que talẽta iussit numerari. In ditãdis amicis
& stipatoribus suis quã fuerit prolixus, declarat
Olympias epistola quam ad eum scripsit: Be-
nè merere aliâs, inquit, de amicis & splendo-
re vtere. Enimuero nunc omnes regi efficis
pares, multósque amicos eis paras, temeti-
psum verò reddis solitarium. Ea quum iden-
tidem ad illum scriberet Olympias, seruabat in abdito epistolas. nisi semel Hephæstioni (vt assue-

Propinabo.

Beneficia sua.

At teipsum desertum reddis. vel, Ipse autem te desertum facis.

uerat) solutam epistolam secum legenti non vetuit: verùm detracto digito anulo sigillũ ori illius admouit. Mazęi, cuius apud Dariũ summa fuerat gratia, filio satrapiæ præfecto alteram adiecit ampliorem. At ille recusans ait, Tunc, ô rex, vnus erat Darius, nũc tu multos effecisti Alexandros. Parmenioni donauit Bagoæ domum, in qua ad cultum pertinentium vestiarium mille talentûm inuenit. Antipatro per literas mandauit vt custodes corporis aduersus insidias adhiberet. Matri dona multa misit: cæterùm interdixit ei rebus se ingerere, vel ducis munera vendicare. Expostulantis secum leniter tulit acerbitatem. Semel autem quum prolixas literas Antipatri illam criminantis perlegisset, falli dixit Antipatrum, sexcentas epistolas vna deleri matris lacrymula. Quum amicos suos in totum cerneret luxu perditos, victúq; & sumptibus licentiores, atque Agnonem Teium clauis argenteis suffigere crepidas, Leõnato multis camelis puluerem ex AEgypto vsque ad exercitationes supportari, Philotã ad venationem centum stadiorum aulæas habere, vnguento plures quàm oleo delibutos ad balneum ire, trahere eos secum frictores & *cubicularios: castigauit eos placide & philosophicè, mirari se dicẽs, ipsis, qui tot & tanta certamina decertauissent, excidisse, eos iucundius qui alios fatigant quàm satiscentes quiescere: neque animaduertere Persarũ moribus æquiparantes suos, nihil esse seruile magis quàm indulgere deliciis, nec magis regiũ quàm labores suscipere. Et quidem quî cures, inquit, tua opera equum, vel hastam galeámve polias, si inducere animum non potes vt corpori, quo nihil charius, admoueas manus? An ignoratis finem nobis vincendi esse, ne eadem ac victi faciamus? Igitur laborem intendit, in expeditionibus & venationibus subigens corpus suum & periculis exponens, vt Lacon legatus, qui assistebat, quum conficeret grandem leonem, diceret, Macte Alexander ista cum leone de regno pugna. Hanc venationem Craterus Delphis dedicauit, ac simulacra ex ære leonis, canũ, regis cum leone congressi, & suum ei succurrentis, facienda locauit. quorum Lysippus partem, partem fecit Leochares. Ita Alexander quidem, dum semetipsum pariter exercet, & incendit alios ad virtutem, in præcipites casus dabat se. Amicos verò eius, ob opes & fastum voluptatibus indulgere & otio affectantes, tædebat errorum & expeditionum: vnde paulatim ad obtrectandum ei & allatrandum sunt progressi. Quod ille primùm tulit leniter, regium esse ferens, quũ bene feceris, malè audire. Et quidem benefacta minima eius in amicos, ingentis fuerũt beneuolentiæ & honoris, quę illis habebat, significationes. quorũ pauca attexã: Molestũ sibi esse mãdauit p literas Peucestæ morsũm ab vrso ipsum, q aliis scripsisset, sibi non significasset. At nũc certè, inquit, scribe, vt vales, & num qui te sociorum in venatione deseruerũt: vt pœnas dẽt. Hephæstioni ob certa negotia absenti, pugnãtibus per ludũ ipsis cũ ichneumone, Craterũ scripsit in lanceã Perdiccę induisse se, vulneratũmq; in vtroq; femore fuisse.

*Qui essent super somnũ, vt à Curtio appellantur.

A λυθεῖσαν ἐπιστολὴν αὐτοῦ συναναγινώσκοντος, οὐκ ἐκώ-
λυσεν, ἀλλὰ τὸν δακτύλιον ἀφελόμενος τὸν αὑτοῦ, προσέθη-
κεν τῷ ἐκείνου στόματι τὴν σφραγῖδα. Μαζαίου δὲ τοῦ μεγί-
στου παρὰ Δαρείῳ γενομένου παιδὶ σατραπείαν ἔχοντι,
δευτέραν προσετίθει μείζονα. παραιτούμενος δὲ ἐκεῖνος
εἶπεν, Ὦ βασιλεῦ, τότε μὲν εἷς ἦν Δαρεῖος, νῦν δὲ σὺ πολ-
λοὺς πεποίηκας Ἀλεξάνδρους. Παρμενίωνι μὲν οὖν τὸν Βα-
γώου ἔδωκεν οἶκον, ἐν ᾧ λέγεται τῆς περὶ Σοῦσαν χιλίων τα-
λάντων εὑρεθῆναι ἱματισμόν. πρὸς δὲ Ἀντίπατρον ἔγρα-
ψεν κελεύων ἔχειν φύλακας τοῦ σώματος, ὡς ἐπιβουλευο-
B μένου. τῇ δὲ μητρὶ πολλὰ μὲν ἐδωρεῖτο καὶ κατέπεμπεν, οὐκ
εἴα δὲ πολυπραγμονεῖν οὐδὲ παραστρατηγεῖν. ἐγκαλού-
σης δὲ πρᾴως ἔφερεν τὴν χαλεπότητα. πλὴν ἅπαξ ποτὲ
μακρὰν Ἀντιπάτρου κατ' αὐτῆς γράψαντος ἐπιστολήν,
ἀναγνοὺς, ἀγνοεῖν εἶπεν Ἀντίπατρον ὅτι μυρίας ἐπιστολὰς
ἓν δάκρυον ἀπαλείφει μητρός. Ἐπεὶ δὲ τοὺς περὶ αὐτὸν ἑώ-
ρα παντάπασιν ἐκτετρυφηκότας, καὶ φορτικοὺς ταῖς διαί-
ταις καὶ πολυτελείαις ὄντας, ὥστε Ἄγνωνα μὲν τὸν Τήιον
ἀργυροῦς ἐν ταῖς κρηπῖσιν ἥλους φορεῖν, Λεοννάτῳ δὲ πολ-
λαῖς καμήλοις ἀπ' Αἰγύπτου κόνιν εἰς τὰ γυμνάσια πα-
C ρακομίζεσθαι, Φιλώτᾳ δὲ πρὸς θήρας σταδίων ἑκατὸν αὐ-
λαίας γεγονέναι, μύρῳ δὲ χρωμένους ἰέναι πρὸς ἄλειμ-
μα καὶ λουτρὸν ὅσους οὐδὲ ἐλαίῳ, τρίπτας δὲ καὶ κατευναστὰς
περιαγομένους, ἐπετίμησεν πρᾴως καὶ φιλοσόφως, θαυ-
μάζειν φάμενος, εἰ τοσούτους ἠγωνισμένοι καὶ τηλικού-
τους ἀγῶνας οὐ μνημονεύουσιν ὅτι τῶν καταπονηθέντων οἱ
καταπονήσαντες ἥδιον καθεύδουσιν· οὐδὲ ὁρῶσι, τοῖς Περ-
σῶν βίοις τοὺς ἑαυτῶν παραβάλλοντες, ὅτι δουλικώτατον
μέν ἐστι τὸ τρυφᾶν, βασιλικώτατον δὲ τὸ πονεῖν. Καίτοι
πῶς ἄν τις (ἔφη) δι' ἑαυτοῦ θεραπεύσειεν ἵππον, ἢ λόγ-
D χην ἀσκήσειεν ἢ κράνος, ἀπειθισμένος τοῦ φιλτάτου σώματος
ἅπτεσθαι τὰς χεῖρας; οὐκ ἴστε (εἶπεν) ὅτι τὸ κράτιστον τέλος
ἡμῖν ἐστι τὸ μὴ ταὐτὰ ποιεῖν τοῖς κεκρατημένοις; ἐπέτει-
νεν οὖν ἔτι μᾶλλον αὐτὸς ἑαυτὸν ἐν ταῖς στρατείαις καὶ ταῖς κυνη-
γεσίαις, κακοπαθῶν καὶ παραβαλλόμενος. ὥστε καὶ Λά-
κωνα πρεσβευτὴν παραγενόμενον αὐτῷ λέοντα καταβάλ-
λοντι μέγαν, εἰπεῖν, Καλῶς γε Ἀλέξανδρε πρὸς τὸν λέον-
τα ἠγώνισαι περὶ τῆς βασιλείας. τοῦτο τὸ κυνηγέσιον Κρα-
τερὸς εἰς Δελφοὺς ἀνέθηκεν, εἰκόνας χαλκᾶς ποιησάμε-
νος τοῦ λέοντος καὶ τῶν κυνῶν, καὶ τοῦ βασιλέως τῷ λέοντι συν-
E εστῶτος, καὶ αὑτοῦ προσβοηθοῦντος· ὧν τὰ μὲν Λύσιππος
ἔπλασεν, τὰ δὲ Λεωχάρης. Ἀλέξανδρος μὲν οὖν ἑαυτὸν
ἤσκει ἅμα καὶ τοὺς ἄλλους παροξύνων πρὸς ἀρετὴν ἐκιν-
δύνευεν· οἱ δὲ φίλοι διὰ πλοῦτον καὶ ὄγκον ἤδη τρυφᾶν
βουλόμενοι καὶ σχολάζειν, ἐβαρύνοντο τὰς πλάνας καὶ τὰς
στρατείας· καὶ κατὰ μικρὸν οὕτω προῆλθον εἰς τὸ βλασφη-
μεῖν καὶ κακῶς λέγειν αὐτόν. ὁ δὲ καὶ πάνυ πρᾴως ἐν ἀρ-
χῇ πρὸς ταῦτα διέκειτο, φάσκων βασιλικὸν εἶναι τὸ κα-
κῶς ἀκούειν εὖ ποιοῦντα. καίτοι τὰ μὲν μικρότατα τῶν
γινομένων τοῖς συνήθεσι παρ' αὐτοῦ σημεῖα, μεγάλης ὑ-
F πῆρχεν εὐνοίας καὶ τιμῆς· ὧν ὀλίγα παραθήσομαι. Πευ-
κέστᾳ μὲν ἔγραψεν, μεμφόμενος ὅτι δηχθεὶς ὑπ' ἄρ-
κτου, τοῖς μὲν ἄλλοις ἔγραψεν, αὐτῷ δὲ οὐκ ἐδήλωσεν.
Ἀλλὰ νῦν γε (φησὶν) γράψον τὸ πῶς ἔχεις, καὶ μή τινες σε
τῶν συγκυνηγετούντων ἐγκατέλιπον, ἵνα δίκην δῶσιν. τοῖς
δὲ περὶ Ἡφαιστίωνα διὰ πράξεις τινὰς ἀποῦσιν ἔγρα-
ψεν ὅτι παιζόντων αὐτῶν πρὸς ἰχνεύμονα, τοῦ Περδίκ-
κου ἐγχειριδίῳ περιπεσὼν Κρατερὸς, τοὺς μηροὺς ἐτρώθη.

Πευκέστα δὲ σωθέντος ἔκ τινος ἀσθενείας, ἔγραψεν πρὸς Ἀλέξιππον τὸν ἰατρὸν εὐχαριστῶν. Κρατεροῦ δὲ νοσοῦντος, ὄψιν ἰδὼν καθ' ὕπνον, αὐτός τε τινὰς θυσίας ἔθυσεν ὑπὲρ αὐτοῦ, κἀκεῖνον θῦσαι ἐκέλευσεν. ἔγραψε δὲ καὶ Παυσανίᾳ τῷ ἰατρῷ, βουλομένῳ τὸν Κρατερὸν ἐλλεβορίσαι, τὰ μὲν ἀγωνιῶν, τὰ δὲ παραινῶν ὅπως χρήσηται τῇ φαρμακείᾳ. τοὺς δὲ πρώτους τὴν Ἁρπάλου φυγὴν καὶ ἀπόδρασιν ἀπαγγείλαντας ἔδησεν, Ἐφιάλτην καὶ Κίσσον, ὡς καταψευδομένους τοῦ ἀνδρός. ἐπεὶ δὲ τοὺς ἀσθενοῦντας αὐτοῦ καὶ γέροντας εἰς οἶκον ἀποστέλλοντος, Εὐρύλοχος Αἰγαῖος αὑτὸν ἀπέγραψεν ἑαυτὸν εἰς τοὺς νοσοῦντας· εἶτα φωραθεὶς ἔχων οὐδὲν κακόν, ὡμολόγησεν Τελεσίππας ἐρᾶν, καὶ συνεπακολουθεῖν ἐπὶ θάλασσαν ἀπιούσης ἐκείνης, ἠρώτησεν τίνων ἀνθρώπων ἐστὶ τὸ γύναιον. ἀκούσας δὲ ὅτι τῶν ἐλευθέρων ἑταιρῶν, Ἡμεῖς μὲν (εἶπεν) ὦ Εὐρύλοχε, συνερῶντές σοι· ὅρα δὲ ὅπως πείθωμεν ἢ δώροις ἢ λόγοις τὴν Τελεσίππαν, ἐπειδήπερ ἐξ ἐλευθέρας ἐστίν. θαυμάσαι δὲ αὐτόν ἐστιν ὅτι καὶ μέχρι τοιούτων ἐπιστολῶν τοῖς φίλοις ἐσχόλαζεν, οἷα γράφει, παῖδα Σελεύκου εἰς Κιλικίαν ἀποδεδρακότα κελεύων ἀναζητῆσαι, καὶ Πευκέσταν ἐπαινῶν ὅτι Νίκωνα Κρατεροῦ δοῦλον συνέλαβεν· καὶ Μεγαβύζῳ περὶ τοῦ θεράποντος τοῦ ἐν τῷ ἱερῷ καθεζομένου, κελεύων αὐτόν, ἂν δύνηται, συλλαβεῖν ἔξω τοῦ ἱεροῦ προκαλεσάμενος, ἐν δὲ τῷ ἱερῷ μὴ προσάπτεσθαι. λέγεται δὲ καὶ τὰς δίκας διακρίνων ἐν ἀρχῇ τὰς θανατικάς, τὴν χεῖρα τῶν ὤτων τῷ ἑτέρῳ προστιθέναι, τοῦ κατηγόρου λέγοντος, ὅπως τῷ κινδυνεύοντι καθαρὸν φυλάττηται καὶ ἀδιάβλητον. ἀλλ' ὕστερόν γε αὐτὸν ἐξετράχυναν αἱ πολλαὶ διαβολαί, διὰ τῶν ἀληθῶν πρόοδον πίστιν ἐπὶ τὰ ψευδῆ λαβοῦσαι. καὶ μάλιστα κακῶς ἀκούων, ἐξίστατο τοῦ φρονεῖν· καὶ χαλεπὸς ἦν καὶ ἀπαραίτητος, ἅτε δὴ τὴν δόξαν αὐτοῦ τοῦ ζῆν καὶ τῆς βασιλείας ἠγαπηκώς. τότε δὴ ἐξήλαυνεν ἐπὶ Δαρεῖον, ὡς πάλιν μαχούμενος. ἀκούσας δὲ τὴν ὑπὸ Βήσσου γενομένην αὐτοῦ σύλληψιν, ἀπέλυσεν τοὺς Θεσσαλοὺς οἴκαδε, δισχίλια τάλαντα δωρεὰν ἐπιμετρήσας ταῖς μισθοφοραῖς. πρὸς δὲ τὴν δίωξιν ἀργαλέαν καὶ μακρὰν γενομένην, (ἕνδεκα γὰρ ἡμέραις ἱππάσατο τρισχιλίους καὶ τριακοσίους σταδίους) ἀπηγόρευσαν μὲν οἱ πλεῖστοι, καὶ μάλιστα κατὰ τὴν ἀνυδρίαν. ἔνθα δὴ Μακεδόνες τινὲς ἀπήντησαν αὐτῷ, ὕδωρ ἐν ἀσκοῖς ἐφ' ἡμιόνων κομίζοντες ἀπὸ τοῦ ποταμοῦ. καὶ θεασάμενοι τὸν Ἀλέξανδρον ἤδη μεσημβρίας οὔσης κακῶς ὑπὸ δίψους ἔχοντα, ταχὺ πλησάμενοι κράνος προσήνεγκαν. πυθομένου δὲ αὐτοῦ τίσι κομίζοιεν, Υἱοῖς (ἔφασαν) ἰδίοις· ἀλλὰ σοῦ ζῶντος, ἑτέρους ποιησόμεθα, κἂν ἐκείνους ἀπολέσωμεν. ταῦτα ἀκούσας, ἔλαβεν εἰς τὰς χεῖρας τὸ κράνος· περιβλέψας δὲ καὶ θεασάμενος τοὺς περὶ αὐτὸν ἱππεῖς, ἅπαντας ἐκκεκλικότας τὰς κεφαλάς, καὶ πρὸς τὸ ποτὸν βλέποντας, ἀπέδωκεν οὐ πιών, ἀλλ' ἐπαινέσας τοὺς ἀνθρώπους, ἂν γὰρ αὐτὸς (ἔφη) πίω μόνος, ἀθυμήσουσιν οὗτοι. θεασάμενοι δὲ τὴν ἐγκράτειαν αὐτοῦ καὶ μεγαλοψυχίαν οἱ ἱππεῖς, ἄγειν ἀνέκραγον θαρροῦντα, καὶ τοὺς ἵππους ἐμάστιζον. οὔτε γὰρ κάμνειν, οὔτε διψᾶν, οὐθ' ὅλως θνητοὺς εἶναι νομίζειν αὐτούς, ἕως ἂν ἔχωσι βασιλέα τοιοῦτον. ἡ μὲν οὖν προθυμία πάντων ἦν ὁμοία, μόνους δέ φασιν ἑξήκοντα συνεισπεσεῖν εἰς

A Quum Peucestas ex morbo quodam reualuisset, ad medicum Alexippum scripsit agere se ei gratias. Cratero affecto, quũ visio esset ei per quietẽ oblata, & ipse pro salute eius sacrificauit, & illum iussit. Pausaniæ medico scripsit, vbi elleboro eum purgare Craterum accepit velle, partim æstuãs, partim admonẽs quemadmodũ medicamentũ propinaret. Illos qui Harpali fugã primi nuntiauerunt in vincula coniecit, Ephialtẽ & Cissum, tanquã mendacia de eo nuntiantes. Quum infirmos & ætate graues domũ remitteret, Eurylochus
B autem Ægæus retulisset se inter ægrotos, inde cõpertus nullo morbo teneri, Telesippæ amore cõfessus esset se deperire, ac comitari ad mare velle abeuntẽ, quæsiuit cuius conditionis mulier esset. Audito meretricem liberam esse, Habes nos Euryloche, inquit, tibi in amore fauentes: at tu da operam, quandoquidem libera est Telesippa, vt vel donis vel verbis eam inducamus. Mirũ verò est vacasse eum etiã hactenus amicis, literas vt huiuscemodi mitteret, cuiuscemodi scripsit,
C Seleuci puerum qui in Ciliciam profugerat, imperans requiri: Peucestam cõmendans quod seruum Crateri Niconem corripuisset: Megabyzo, de seruo qui ad ædem sacram confugerat, iubens, si queat, extra templum vt inuitatum occuparet, in templo ne ei iniiceret manum. Iam initio quum iudicia capitalia disceptaret, fama tenet manum cum alteri auri, dum diceret accusator, admouere solitum, reo vt alteram integram & intactam seruaret à calumniis. Cæterùm pòst crebræ calumniæ per veros tramites ad mendacia fi-
D dem accipientes exasperauerunt eum, præcipuè verò quũ sermonibus suorũ carperetur, exibat de potestate, sæuúsque erat atque inexorabilis: nempe qui gloriam vitæ & regno anteferret. Porro ea tempestate in Darium, quasi bellum reparasset, perrexit. Quem vt vinctum accepit à Besso, Thessalos remisit in patriam, ac duo millia talentûm stipendiis eorum cumuli dono adiecit. Dum consectatur Darium, in itinere laborioso & prolixo (nam diebus vndecim tria millia trecen-
E ta stadia confecit) plerique lassitudine sunt confecti, & præsertim aquæ penuria. Ibi occurrerunt ei Macedones quidam, qui aquam in vtribus à flumine mulis portabant: cõspicientésque Alexandrum medio iam die siti maceratum, impleuerunt confestim galeam, eique obtulere. Requirente eo quibúsnam aquam afferrent, Liberis nostris, respondêre. « verùm te incolumi alios gignemus, etiamsi « hos amiserimus. Sub quorum dicta accepit galeam. Cæterùm circumlatis oculis, vbi vidit qui ipsum comitabantur equites capite
F inclinato potum respicientes, reddidit illis aquam non gustatã, laudauitque eos. Nam ego, inquit, si solus bibero, hi elanguescent. Regis conspicati equites continentiã & magnitudinem animi, duceret, & bono animo esset, vociferati sunt: & equos verberarunt. nã neq; fatigari se neq; sitire, sed nec mortales ducere esse, quoad talem haberẽt regem. Alacritas erat quidem omnium par, sed solos sexaginta ferunt Alexandrum in castra

hostium persequutos. Ibi vim magnam auri A & argenti proiecti supergredietes, multa vehicula puerorum mulierúmque aurigis destituta & vagantia prætervecti, primorum tergis inhæserunt, in illis rati Darium esse. Vix tandem inuenitur corpore multis confosso iaculis in curru iacens, propè iam moribundus: potum tamen postulauit. Vt frigidam hausit, illum qui porrexerat, Polystratum, affatus est, Hic mihi terminus, quicunque es, omnis est infelicitatis, ꝙ beneficium acceptum nequeam rependere. verùm referet Alexander tibi gratiam: Alexandro dij B immortales, quòd tam humanus in genitricem, vxorem & liberos meos fuerit: cui hanc dextram te interprete porrigo. Ita fatus, apprehensa Polystrati manu, expirauit. Postquam superuenit Alexāder, non obscurè indoluit huic misero casui, chlamydémque suā soluit, eáque iniecta corpus inuoluit. Bessum pòst comprehensum dilacerauit, directis arboribus duabus in vnum deflexis, quarum vtrique corporis partem alligauit, inde laxatæ ambæ, atque impetu in sedem suam C relatæ, partem sibi annexam retinuere. Corpus Darij regio cultum more ad matrem eius misit. Fratrem eius Exathrem in cohortem recepit amicorum. Hinc cum expeditissimis copiis descendit in Hyrcaniam. Sinum illic maris Ponto (vt apparebat) inuenit non minorem, sed cætero mari dulcioré. Verùm certi nihil habuit de eo discere. Omnino conieceit Mæotin lacum illuc restagnare. Atqui non præteriit physicos veritas, sed multis ante Alexandri expeditionem annis scripserunt, in quatuor finibus, qui ex O- D ceano subtunt continentem, hunc maximè ad Boream vergere. Hyrcanum pelagus & Caspium pariter nuncupant. Ibi barbari repentino incursu exceperunt eos qui equum Alexandri Bucephalan ducebant. Quod ille haud moderate tulit, sed misso caduceatore, ni remisissent sibi equum, omnibus necem cum liberis & coniugibus denuntiauit. Quibus equum ad eum reducentibus, vrbésque suas dedentibus, præbuit se omnibus humanum: atque illis qui ceperant equum, pretiū E dedit redemptionis. Hinc Parthiam petēs, quum in otio ageret, primùm vestem barbaricam sumpsit, incertum, vt accommodaret se incolarum moribus, multùm existimans valiturum ad mansuefaciendos homines, si consuetudinē & patrios mores eorum vsurparet: an tentare hac re Macedonas, atque ad adorandum se traducere, morúmque patriorum ferre conuersionem & transitum in alienos voluit assuefacere. Habitum Medicū tamen, quòd prorsus barbaricus esset & alie- F nus, repudiauit, nec anaxyridas vel cādyn tiarámve sumpsit, sed medium inter Persicum & Medicum scitè temperauit, minus hoc tumidum, & insolentiorem illo. Vsurpauit eum primùm agens cum barbaris ac sub tecto cum amicis, deinde eo cultu prodiit in publicum, ac quum vacaret postulationibus conspiciendum ita dedit se omnibus. Erat acerbū id Macedonibus spectaculum: sed miraculo ducti reliquæ eius virtutis, quædam

Per te por. Vel, Tua opera. Quidam interp. Te nuntio.

Eo cultu, quum equitans in publ. produeet, ac quū v. p. consp. ded.

A τὸ στρατόπεδον τῶν πολεμίων. ἔνθα δὴ πολλοῦ μὲν ἀργυρίου καὶ χρυσοῦ ἐρριμμένου ὑπερβαίνοντες, πολλὰς δὲ παίδων καὶ γυναικῶν ἁρμαμάξας ἡνιόχων ἐρήμους διαφερομένας παρερχόμενοι, τοὺς πρώτους ἐδίωκον, ὡς ἐν ἐκείνοις Δαρεῖον ὄντα. μόλις δὲ εὑρίσκεται, πολλῶν ἀκοντισμάτων κατάπλεως τὸ σῶμα, κείμενος ἐν ἁρμαμάξῃ, μικρὸν ἀπολείπων τοῦ τελευτᾶν. ὅμως δὲ καὶ πιεῖν ᾔτησε· καὶ πιὼν ὕδωρ ψυχρὸν, εἶπε πρὸς τὸν δόντα Πολύστρατον, Ὦ ἄνθρωπε, τοῦτό μοι πέρας γέγονε δυστυχίας ἁπάσης, εὖ πα- B θεῖν, ἀμείψασθαι μὴ δυνάμενον· ἀλλὰ Ἀλέξανδρος ἀποδώσει σοι τὴν χάριν, Ἀλεξάνδρῳ δὲ οἱ θεοὶ, τῆς εἰς μητέρα καὶ γυναῖκα καὶ παῖδας τοὺς ἐμοὺς ἐπιεικείας. ᾧ ταύτην δίδωμι τὴν δεξιὰν διὰ σοῦ. ταῦτα εἰπὼν καὶ λαβόμενος τῆς τοῦ Πολυστράτου χειρὸς, ἐξέλιπεν. Ἀλέξανδρος δὲ ὡς ἐπῆλθεν, ἀλγῶν τε τῷ πάθει φανερὸς ἦν, καὶ τὴν ἑαυτοῦ χλαμύδα λύσας ἐπέβαλε τῷ σώματι, καὶ περιέστειλε· καὶ Βῆσσον μὲν ὕστερον εὑρὼν διεσφενδόνησεν, ὀρθίων δένδρων εἰς ταὐτὸ καμφθέντων ἑκατέρῳ μέρος προσαρτήσας τοῦ C σώματος· εἶτα μεθεὶς ἑκάτερον, ὡς ὥρμητο ῥύμῃ φερόμενον, τὸ προσῆκον αὐτῷ μέρος νείμασθαι. τότε δὲ τοῦ Δαρείου τὸ μὲν σῶμα κεκοσμημένον βασιλικῶς πρὸς τὴν μητέρα ἀπέστειλε, τὸν δὲ ἀδελφὸν Ἐξάθρην εἰς τοὺς ἑταίρους ἀνέλαβεν. αὐτὸς δὲ μετὰ τῆς ἀκμαιοτάτης δυνάμεως εἰς Ὑρκανίαν κατέβαινε· καὶ πελάγους ἰδὼν κόλπον, οὐκ ἐλάττονα μὲν τοῦ Πόντου φανέντα, γλυκύτερον δὲ τῆς ἄλλης θαλάττης, σαφὲς μὲν οὐδὲν ἔσχε πυθέσθαι περὶ αὐτοῦ, μάλιστα δὲ εἴκασε τῆς Μαιώτιδος λίμνης ἀνακοπὴν εἶναι. καίτοι τούς D γε φυσικοὺς ἄνδρας οὐκ ἔλαθεν ἡ ἀλήθεια, ἀλλὰ πολλοῖς ἔτεσιν ἔμπροσθεν τῆς Ἀλεξάνδρου στρατείας ἱστορήκασιν ὅτι τεσσάρων κόλπων εἰσεχόντων ἀπὸ τῆς ἔξω θαλάσσης, βορειότατος οὗτός ἐστι, τὸ Ὑρκάνιον πέλαγος καὶ Κάσπιον ὁμοῦ προσαγορευόμενον. ἐνταῦθα τῶν βαρβάρων τινὲς ἀπροσδοκήτως περιτυχόντες τοῖς ἄγουσι τὸν ἵππον αὐτοῦ τὸν Βουκεφάλαν, λαμβάνουσιν. ὁ δὲ ἤνεγκεν οὐ μετρίως, ἀλλὰ κήρυκα πέμψας, ἠπείλησε πάντας ἀποκτενεῖν μετὰ τέκνων καὶ γυναικῶν, εἰ τὸν ἵππον αὐτῷ μὴ ἀναπέμψειαν. ἐπεὶ E δὲ καὶ τὸν ἵππον αὐτῷ ἄγοντες ἧκον, καὶ τὰς πόλεις ἐγχειρίζοντες, ἐχρήσατο φιλανθρώπως πᾶσι, καὶ τοῦ ἵππου λύτρα τοῖς λαβοῦσιν ἔδωκεν. ἐντεῦθεν εἰς τὴν Παρθικὴν ἀναζεύξας καὶ σχολάζων, πρῶτον ἐνεδύσατο τὴν βαρβαρικὴν στολὴν, εἴτε βουλόμενος αὑτὸν συνοικειοῦν τοῖς ἐπιχωρίοις νόμοις (ὡς μέγα πρὸς ἐξημέρωσιν ἀνθρώπων τὸ σύνηθες καὶ ὁμόφυλον) εἴτ᾽ ἀπόπειρά τις ὑφεῖτο τῆς προσκυνήσεως αὕτη τοῖς Μακεδόσι, κατὰ μικρὸν ἀνασχέσθαι τὴν ἐκδιαίτησιν αὐτοῦ καὶ μεταβολὴν ἐθιζομένοις. οὐ μὴν F τήν γε Μηδικὴν προσήκατο παντάπασι, βαρβαρικὴν καὶ ἀλλόκοτον οὖσαν, οὐδὲ ἀναξυρίδας, οὐδὲ κάνδυν, οὐδὲ τιάραν ἔλαβεν, ἀλλ᾽ ἐν μέσῳ τινὰ τῆς Περσικῆς καὶ τῆς Μηδικῆς μιξάμενος πως, ἀτυφοτέραν μὲν ἐκείνης, ταύτης δὲ σοβαρωτέραν οὖσαν. ἐχρῆτο δὲ τὸ μὲν πρῶτον, ἐντυγχάνων τοῖς βαρβάροις καὶ τοῖς ἑταίροις κατ᾽ οἶκον, εἶτα τοῖς πολλοῖς οὕτως ἐξελαύνων καὶ χρηματίζων ἑωρᾶτο. καὶ λυπηρὸν μὲν ἦν τοῖς Μακεδόσι τὸ θέαμα· τὴν δὲ ἄλλην αὐτοῦ θαυμάζοντες ἀρετὴν.

ᾤοντο δεῖν ἔνια τῶν πρὸς ἡδονὴν αὐτοῦ καὶ δόξαν ἐπιχωρεῖν· ὅς γε πρὸς ἅπασι τοῖς ἄλλοις, ἔναγχος τοξεύματι μὲν εἰς τὴν κνήμην λαβὼν, ὑφ' οὗ τῆς κερκίδος ὀστέον ἀποθραυσθὲν ἐξέπεσε, λίθῳ δὲ πληγεὶς πάλιν εἰς τὸν τράχηλον, ὥστε καὶ τῆς ὄψεως ἀχλὺν ὑποδραμεῖν, παραμείνασαν οὐκ ὀλίγον χρόνον, ὅμως οὐκ ἐπαύετο χρώμενος ἑαυτῷ πρὸς τοὺς κινδύνους ἀφειδῶς· ἀλλὰ καὶ τὸν Ὀρεξάρτην διαβὰς ποταμὸν (ὃν αὐτὸς ᾤετο Τάναϊν εἶναι) καὶ τοὺς Σκύθας τρεψάμενος, ἐδίωξεν ἐπὶ σταδίους ἑκατὸν, ἐνοχλούμενος ὑπὸ διαρροίας. ἐνταῦθα δὲ πρὸς αὐτὸν ἀφικέσθαι τὴν Ἀμαζόνα οἱ πολλοὶ λέγουσιν, ὧν καὶ Κλείταρχός ἐστι καὶ Πολύκριτος, καὶ Ὀνησίκριτος, καὶ Ἀντιγένης, καὶ Ἴστρος· Ἀριστόβουλος δὲ καὶ Χάρης ὁ εἰσαγγελεὺς, καὶ Πτολεμαῖος, καὶ Ἀντικλείδης, καὶ Φίλων ὁ Θηβαῖος, καὶ Φίλιππος ὁ εἰσαγγελεύς· πρὸς δὲ τούτοις, Ἑκαταῖος ὁ Ἐρετριεὺς, καὶ Φίλιππος ὁ Χαλκιδεὺς, καὶ Δοῦρις ὁ Σάμιος, πλάσμα φασὶ γεγονέναι τοῦτο. καὶ μαρτυρεῖν αὐτοῖς ἔοικεν Ἀλέξανδρος. Ἀντιπάτρῳ γὰρ ἅπαντα γράφων ἀκριβῶς, τὸν μὲν Σκύθην φησὶν αὐτῷ διδόναι τὴν θυγατέρα πρὸς γάμον, Ἀμαζόνος δὲ οὐ μνημονεύει. λέγεται δὲ πολλοῖς χρόνοις Ὀνησίκριτος ὕστερον ἤδη βασιλεύοντι Λυσιμάχῳ τῶν βιβλίων τὸ τέταρτον ἀναγινώσκειν, ἐν ᾧ γέγραπται περὶ τῆς Ἀμαζόνος. τὸν οὖν Λυσίμαχον ἀτρέμα μειδιάσαντα, Καὶ ποῦ (φάναι) τότε ἤμην ἐγώ; Ταῦτα μὲν οὖν ἄν τις οὔτε ἀπιστῶν ἧττον, οὔτε πιστεύων, μᾶλλον Ἀλέξανδρον θαυμάσειε. Φοβούμενος δὲ τοὺς Μακεδόνας, μὴ εἰς τὰ ὑπόλοιπα τῆς στρατείας ἀπαγορεύσωσι, τὸ μὲν ἄλλο πλῆθος εἴασε κατὰ χώραν, τοὺς δὲ ἀρίστους ἔχων ἐν Ὑρκανίᾳ μεθ' ἑαυτοῦ, δισμυρίους πεζοὺς καὶ τρισχιλίους ἱππεῖς, προσέβαλε, λέγων, ὡς νῦν μὲν αὐτοὺς ἐνύπνιον οἱ βάρβαροι ὁρῶντες, ἂν δὲ μόνον ταράξαντες τὴν Ἀσίαν ἀπίωσιν, ἐπιθησομένων εὐθὺς ὥσπερ γυναιξίν. οὐ μὴν ἀλλ' ἀπιέναι γε τοὺς βουλομένους ἔφη, καὶ μαρτυράμενος ὅτι τὴν οἰκουμένην τοῖς Μακεδόσι κτώμενος ἐγκαταλέλειπται μετὰ τῶν φίλων καὶ τῶν ἐθελόντων στρατεύειν. ταῦτα σχεδὸν αὐτοῖς ὀνόμασιν ἐν τῇ πρὸς Ἀντίπατρον ἐπιστολῇ γέγραπται· καὶ ὅτι ταῦτα εἰπόντος αὐτοῦ πάντες ἐξέκραγον, ὅπου βούλεται τῆς οἰκουμένης, ἄγειν. δεξαμένων δὲ τούτων τὴν πεῖραν, οὐκ ἔτι ἦν χαλεπὸν προσαχθῆναι τὸ πλῆθος, ἀλλὰ ῥᾳδίως ἐπηκολούθησεν. οὕτω δὴ καὶ τὴν δίαιταν ἔτι μᾶλλον ὡμοίου τοῖς ἐπιχωρίοις ἑαυτὸν, ἐκεῖνά τε προσῆγε τοῖς Μακεδονικοῖς ἔθεσιν, ἀνακράσει καὶ κοινωνίᾳ μᾶλλον δι' εὐνοίας καταστήσεσθαι τὰ πράγματα νομίζων ἢ βίᾳ, μακρὰν ἀπαίροντος αὐτοῦ. διὸ καὶ τρισμυρίους παῖδας ἐπιλεξάμενος, ἐκέλευσε γράμματά τε μανθάνειν Ἑλληνικὰ καὶ Μακεδονικοῖς ὅπλοις ἐντρέφεσθαι, πολλοὺς ἐπιστάτας καταστήσας. καὶ τὰ περὶ Ῥωξάνην, ἔρωτι μὲν ἐπράχθη, καλὴν καὶ ὡραίαν ἔν τινι χορῷ παρὰ πότον ὀφθεῖσαν· ἔδοξε δὲ οὐκ ἀνάρμοστα τοῖς ὑποκειμένοις εἶναι πράγμασιν. ἐθάρρησαν γὰρ οἱ βάρβαροι τῇ κοινωνίᾳ τοῦ γάμου, καὶ τὸν Ἀλέξανδρον ὑπερηγάπησαν, ὅτι σωφρονέστατος περὶ ταῦτα γενόμενος, οὐδὲ ταύτης μόνης ἡττηθεὶς γυναικὸς, ἄνευ νόμου θιγεῖν ὑπέμεινεν. ἐπεὶ δὲ καὶ τῶν φίλων ἑώρα τῶν μεγίστων, Ἡφαιστίωνα μὲν, ἐπαινοῦντα καὶ συμμετακοσμούμενον αὐτῷ, Κρατερὸν δὲ τοῖς πατρίοις ἐμμένοντα· δι' ἐκείνου μὲν ἐχρημάτιζε τοῖς βαρβάροις, διὰ τούτου δὲ τοῖς Ἕλλησι καὶ τοῖς Μακεδόσι· καὶ ὅλως τὸν μὲν ἐφίλει

A putabant libidini & gloriæ concedenda eius qui præter omnia alia, quum nuper sagitta in crure ictus, vt os radij fractum excideret, rursus lapide secundum ceruicem afflictus, vt caligo oculis eius offunderetur, quæ non paruo spatio tenuit eum, nusquam tamen parceret sibi in periculis; sed & transmisso Orexarte amne (quem ipse esse arbitrabatur Tanaim) fusos fugatosque Scythas, quamuis ventris fluore infestaretur, ad centum stadia est insectatus. Eò venisse ad eum Amazonem perhibent multi, inter quos Cli-
B tarchus, Polycritus, Onesicritus, Antigenes, Hister sunt: Aristobulus verò, Chares Isangelus, Ptolemæus, Anticlides, Philon Thebanus, Philippus Isangelus, insuper Eretriensis Hecatæus, Philippus Chalcidensis, Duris Samius, esse hoc asseruut commentum. Quibus adstipulari apparet Alexandrum. siquidem Antipatro omnia exactè scribens, Scytham ait filiæ sibi nuptias obtulisse, Amazonis nusquam meminit. Fama est, multis annis pòst Lysimacho iam regnanti Onesicritum
C quartum librum suum recitauisse, in quo meminit Amazonis: ac Lysimachum subridentem dixisse, Et vbi tunc ego eram? His siue fidem detrahas, non eo Alexandrum minus, siue adiungas, pluris facias. Porro timens ne ad reliqua expeditionis torpescerent Macedones, reliquam multitudinem reliquit in stationis. Delectissimos verò quum in Hyrcania secum haberet, ad viginti millia peditum & tria equitum, proposuit his à barbaris nunc ipsos per somnium visos esse: quòd si commota tantùm decessissent Asia, mox ad-
D orituros illos velut fœminas. Veruntamen abire iussit, siquis vellet, contestatúsque, dum Macedonibus orbẽ terræ subigit, ipso in negotio se cum amicis & voluntariis militibus destitutum. Hæc penè ad verbum in epistola ad Antipatrum persequutus est: quæ quũ dixisset, omnes cõclamasse, duceret quò terrarum vellet. Horum explorata voluntate, procliue iam fuit inducere vulgus, quod facilè est assensum. Tum verò multo magis se barbarorum moribus accommodauit, illósque cum institutis commiscuit Macedoni-
E cis, temperatura & communione stabiliturum firmius se per beneuolentiam imperium existimans, quàm vi, quum procul abscederet. Itaque triginta millia delectorum puerorum literis Græcis imbui ac Macedonicis institui armis curauit, quibus præposuit multos præceptores. Atque Roxanes quidẽ nuptias cõciliauit amore, cuius cum species & forma aliquando inter pocula cepit. Non alienæ præsentibus negociis habitæ sunt tamen. quippe harum fœdere nuptiarum ere-
F xerunt se barbari, miróque amore sunt Alexandrũ prosequuti, quòd qui esset in his continentissimus, ne eam quidem, cui succubuit vni, attingere mulierem nisi legitimè sustinuerit. Quum autẽ ex primis amicis cerneret his assentientem Hephæstionẽ, atque ad institutum suum se accõmodantem, Craterũ verò patriis insistentẽ moribus, hoc interprete Græcis & Macedonib' respõsa dabat, illo barbaris. Et omnino hunc in maximo

Vox Gr. non est vana et gonomen, sed certe apud reges officii nomen, vt in Thesauro Gr. linguæ docui. Sic & paulo pòst.

honore habebat, illum maximè diligebat, e-
xistimãs & dicens perpetuò Hephæstionem
Alexãdri amantẽ, Craterum, regis esse. Qua-
propter existebant inter hos inuicẽ æmulos
crebræ offensiones. Semel in India etiam ad
manus venere districtis ensibus. Subuenien-
tibus vtrique amicis accurrẽs Alexander, p-
bris increpauit Hephæstionẽ, propalàm sto-
lidum eum & amentẽ vocans, nisi intellige-
ret, si quis ei detraheret Alexandrum, actum
de ipso esse. Priuatim Craterum corripuit a-
mare: reconciliatáque ac restituta inter eos
gratia, per Ammonẽ atque omnes deos san-
ctè iurauit, eos sibi supra omnes mortales
charos esse: quos si iterũ cõcertare percipe-
ret, ambos necaturũ se, aut eum initium qui
dedisset. Vnde ne per iocum quidẽ deinceps
alter alterum vllo dicto vel facto dicitur la-
cessiuisse. At Philotas Parmenionis autori-
tate inter Macedonas summa erat. Etenim
strenuus habebatur & laboris tolerans, mu-
nificus autem & effusus in amicos adeo, vt
secundum Alexandrum alius nemo. (ac fer-
tur, quum necessarius quidam illius argentũ
Dispensatore, ab ipso posceret, iussisse dari. Negante pro-
curatore esse, Quid ais? inquit: ne poculum
quidem aut vestem habes?) cæterùm animi
tumore & opum supercilio, corporisq; cultu
& victu insolentior erat quàm pro priuato
fastigio. Et sanè grauitatem tunc amplitu-
dinémque non vrbanitate, sed sine gratiis
ineptè & insulsè exprimens suspiciones sibi
conciliauit & inuidiam: vt Parmenio etiam
ei aliquando diceret, Deteriorem te mihi fi-
li redde. Hic iamdudum delatus apud A-
lexandrum fuerat. Quum enim Dario in Ci-
licia superato, præda capta Damasci fuisset,
multis capitibus in castra adductis, mulier
inter captiuos reperta fuit genere Pydnæa,
eximia forma, Antigone dicta fuit. Hanc te-
nebat Philotas. Vt iuuenis apud amicam &
per vinum multa arroganter & militari effu-
tiens ferocia, arrogauit, quicquid pręclarè es-
set gestũ, sibi & patri: atq; Alexandrũ appel-
lauit adolescentulum, qui ipsorum beneficio
nomen regis teneret. Hæc mulier illa fami-
liari cuidam enuntiauit, ille (vt fit) alteri: ita
ad Craterum sermo tandem est perlatus. Il-
le mulierem clàm introduxit ad Alexãdrum:
qui his auditis consuetudine vti eam iussit
Philotæ, & quicquid intellexisset ex eo, id vt
mox ad se deferret. Philotas verò, qui ita
peti se ignorabat insidiis, in contubernio
Antigones multa verba & sermones ineptos
infestè & insolenter in regem habuit. At A-
lexander, etsi grauiter delatus apud ipsum
Philotas esset, omnia tamen vel beneuolen-
tia fretus erga se Parmenionis, vel autorita-
tem eorum & potentiam timens, tacitus tu-
lit & silentio oppressit. Eadem tempestate
Macedo, nomine Dimnus, Chalæstræus, ca-
pitales Alexãdro insidias struens adolescen-
tem quendã Nicomachum, cuius flagrabat
Ad facinoris soc. amore, inuitauit ad consilij societatem. Qui
quum id repudiasset, & fratri indicasset Ba-
lino tentatum se, ille ad Philotam profectus
petiit introduci se cũ fratre ad Alexandrum,
Et necessariam aliud. rem magnam se & atrocẽ ostendens habere,

A μάλιστα. τὸν δὲ ἐτίμα· νομίζων καὶ λέγων ἀεί, τὸν μὲν
Ἡφαιστίωνα, φιλαλέξανδρον εἶναι, τὸν δὲ Κρατερόν, φι-
λοβασιλέα. διὸ καὶ πρὸς ἀλλήλους ὑπούλως ἔχοντες
συνέκρουον πολλάκις. ἅπαξ δὲ περὶ τὴν Ἰνδικὴν καὶ εἰς
χεῖρας ἦλθον, σπασάμενοι τὰ ξίφη· καὶ τῶν φίλων ἑ-
κατέρῳ παραβοηθούντων, προσελάσας Ἀλέξανδρος,
ἐλοιδόρει τὸν Ἡφαιστίωνα, φανερῶς, ἔμπληκτον κα-
λῶν καὶ μαινόμενον, εἰ μὴ συνίησιν ὡς, ἐάν τις αὐτοῦ τὸν
Ἀλέξανδρον ἀφέληται, μηδέν ἐστιν. ἰδίᾳ δὲ καὶ τοῦ Κρατε-
ροῦ πικρῶς καθήψατο· καὶ συναγαγὼν αὐτοὺς καὶ διαλ-
B λάξας, ἐπώμοσε τὸν Ἄμμωνα καὶ τοὺς ἄλλους θεούς, ἦ
μὴν μάλιστα φιλεῖν ἀνθρώπων ἁπάντων ἐκείνους· ἂν
δὲ πάλιν αἴσθηται διαφερομένους, ἀποκτενεῖν ἀμφο-
τέρους, ἢ τὸν ἀρξάμενον. ὅθεν ὕστερον οὐδὲ παίζοντες εἰ-
πεῖν τι οὐδὲ πρᾶξαι πρὸς ἀλλήλους λέγονται. Φιλώτας
δὲ ὁ Παρμενίωνος, ἀξίωμα μὲν εἶχεν ἐν τοῖς Μακεδό-
σι μέγα· καὶ γὰρ ἀνδρεῖος ἐδόκει καὶ καρτερικὸς εἶναι,
φιλόδωρος δὲ οὕτω καὶ φιλέταιρος μετ' αὐτὸν Ἀ-
λέξανδρον οὐδείς (λέγεται δ' οὖν ὅτι τῶν συνήθων τι-
νὸς αἰτοῦντος ἀργύριον, ἐκέλευσε δοῦναι· φήσαν-
C τος δὲ τοῦ διοικητοῦ μὴ ἔχειν, Τί λέγεις; εἶπεν, οὐδὲ πο-
τήριον ἔχεις, οὐδ' ἱμάτιον;) ὄγκῳ δὲ φρονήματος καὶ
βάρει πλούτου, καὶ τῇ περὶ τὸ σῶμα θεραπείᾳ καὶ
διαίτῃ χρώμενος ἐπαχθέστερον ἢ κατ' ἰδιώτην, καὶ τότε
δὴ τὸ σεμνὸν καὶ ὑψηλὸν οὐκ ἐμμελῶς, ἀλλ' ἄνευ χα-
ρίτων τῷ σολοίκῳ καὶ παρασήμῳ μιμούμενος, ὑπο-
ψίαν καὶ φθόνον εἶχεν· ὥστε καὶ Παρμενίωνα ποτὲ εἰ-
πεῖν πρὸς αὐτόν, Ὦ παῖ, χείρων μοι γίνου. πρὸς δὲ αὐ-
τὸν Ἀλέξανδρον ἐκ πάνυ πολλῶν χρόνων ἐτύγχανε δια-
βεβλημένος. ὅτε γὰρ τὰ περὶ Δαμασκὸν ἑάλω χρήμα-
D τα, Δαρείου νικηθέντος ἐν Κιλικίᾳ, πολλῶν σωμάτων
κομισθέντων εἰς τὸ στρατόπεδον, εὑρέθη γύναιον ἐν
τοῖς αἰχμαλώτοις, τὸ μὲν γένει Πυδναῖον, εὐπρεπὲς
δὲ τὴν ὄψιν· ἐκαλεῖτο δὲ Ἀντιγόνη. τοῦτο ἔσχεν ὁ Φιλώ-
τας· οἷα δὲ νέος πρὸς ἐρωμένην, καὶ σὺν οἴνῳ πολλὰ φι-
λότιμα καὶ στρατιωτικὰ παρρησιαζόμενος, ἑαυτοῦ τὰ μέ-
γιστα τῶν ἔργων ἀπέφαινε καὶ τοῦ πατρός· Ἀλέξανδρον
δὲ μειράκιον ἀπεκάλει, δι' αὐτοὺς τὸ τῆς ἀρχῆς ὄνομα
καρπούμενον. ταῦτα τοῦ γυναικὸς ἐκφερούσης πρὸς
τινα τῶν συνήθων, ἐκείνου δὲ (ὡς εἰκὸς) πρὸς ἕτερον,
E περιῆλθεν εἰς Κρατερὸν ὁ λόγος· καὶ λαβὼν τὸ γύ-
ναιον, εἰσήγαγε κρύφα πρὸς Ἀλέξανδρον. ἀκούσας δὲ
ἐκεῖνος, ἐκέλευσε φοιτᾶν εἰς ταυτὸ τῷ Φιλώτᾳ, καὶ
πᾶν ὅ,τι ἂν ἐκπύθηται, τοῦτο πρὸς αὐτὸν ἀπαγγέλλειν
βαδίζουσαν. ὁ μὲν οὖν Φιλώτας ἐπιβουλευόμενος οὕ-
τως ἠγνόει, καὶ συνὼν τῇ Ἀντιγόνῃ, πολλὰ καὶ πρὸς ὀρ-
γὴν καὶ μεγαλαυχίαν κατὰ τοῦ βασιλέως ῥήματα καὶ
λόγους ἀνεπιτηδείους προϊέμενος. ὁ δὲ Ἀλέξανδρος,
καίπερ καρτερᾶς ἐνδείξεως κατὰ τοῦ Φιλώτου προσπε-
σούσης, ἐκαρτέρησε σιωπῇ καὶ κατέσχεν, εἴτε θαρρῶν
F τῇ Παρμενίωνος εὐνοίᾳ πρὸς αὐτόν, εἴτε δεδιὼς τὴν
δόξαν αὐτῶν καὶ τὴν δύναμιν. ἐν δὲ τῷ τότε χρόνῳ
Μακεδὼν ὄνομα Λίμνος, ἐκ Χαλαίστρας, χαλεπῶς
ἐπιβουλεύων Ἀλεξάνδρῳ, Νικόμαχόν τινα τῶν νέων,
πρὸς ὃν αὐτὸς ἐρωτικῶς εἶχεν, ἐπὶ τὴν κοινωνίαν
τῆς πράξεως παρεκάλει. τοῦ δὲ μὴ δεξαμένου, φρά-
σαντος δὲ τῷ ἀδελφῷ Βαλίνῳ τὴν πεῖραν, ἐλ-
θὼν ἐκεῖνος πρὸς Φιλώταν, ἐκέλευσεν εἰσαγαγεῖν αὐτοὺς
πρὸς Ἀλέξανδρον, ὡς περὶ ἀναγκαίων ἔχοντας ἐν-

τυχεῖν καὶ μεγάλων. ὁ δ' ὅ,τι δὴ παθὼν (ἄδηλον γάρ ἐστιν) οὐ παρῆγεν αὐτούς, ὡς πρὸς ἄλλοις μείζοσι γινομένου τοῦ βασιλέως. καὶ τοῦτο δὶς ἐποίησεν. οἱ δὲ καθ' ὑπεροψίαν ἤδη τοῦ Φιλώτου τραπόμενοι πρὸς ἕτερον, καὶ δι' ἐκείνου τῷ Ἀλεξάνδρῳ προσαχθέντες, πρῶτον μὲν τὰ τοῦ Λίμνου κατεῖπον, ἔπειτα παρεδήλωσαν ἠσυχῇ τὸν Φιλώταν, ὡς ἀμελήσειεν αὐτῶν δὶς ἐντυχόντων. καὶ τοῦτο δὴ σφόδρα παρώξυνε τὸν Ἀλέξανδρον· καὶ τοῦ πεμφθέντος ἐπὶ τὸν Λίμνον, ὡς ἠμύνετο συλλαμβανόμενος, ἀποκτείναντος αὐτόν, ἔτι μᾶλλον διεταράχθη, τὸν ἔλεγχον ἐκπεφευγέναι τῆς ἐπιβουλῆς νομίζων. καὶ πικρῶς ἔχων πρὸς τὸν Φιλώταν, ἐπεσπάσατο τοὺς πάλαι μισοῦντας αὐτόν, ἤδη φανερῶς λέγοντας, ὡς ῥᾳθυμία τοῦ βασιλέως εἴη, Λίμνον οἰομένου, Χαλαιστραῖον ἄνθρωπον, ἐπιχειρῆσαι τολμήματι τοσούτῳ καθ' αὐτόν· ἀλλὰ τοῦτον μὲν ὑπηρέτην εἶναι, μᾶλλον δὲ ὄργανον ἀπὸ μείζονος ἀρχῆς ἀφιέμενον· ἐν ἐκείνοις δὲ τὴν ἐπιβουλὴν ζητητέον οἷς μάλιστα ταῦτα λανθάνειν συνέφερεν. τοιούτοις λόγοις καὶ ὑπονοίαις ἀναπετάσαντας τὰ ὦτα τοῦ βασιλέως, ἐπῆγον ἤδη μυρίας κατὰ τοῦ Φιλώτου διαβολάς. ἐκ τούτου δὲ συλληφθεὶς ἀνεκρίνετο, τῶν ἑταίρων ἐφεστώτων ταῖς βασάνοις, Ἀλεξάνδρου δὲ κατακούοντος, ἔξωθεν αὐλαίας παρατεταμένης. ὅτε δὴ καί φασιν αὐτὸν εἰπεῖν, οἰκτρὰς καὶ ταπεινὰς τοῦ Φιλώτου φωνὰς καὶ δεήσεις τοῖς περὶ τὸν Ἡφαιστίωνα προσφέροντος, Οὕτω δὴ μαλακὸς ὤν, ὦ Φιλῶτα, καὶ ἄνανδρος, ἐπεχείρεις πράγμασι τηλικούτοις; ἀποθανόντος δὲ τοῦ Φιλώτα, καὶ Παρμενίωνα, πέμψας εὐθὺς εἰς Μηδίαν, ἀνεῖλεν, ἄνδρα πολλὰ μὲν Φιλίππῳ συγκατεργασάμενον, μόνον δὲ, ἢ μάλιστα τῶν πρεσβυτέρων φίλων, Ἀλέξανδρον εἰς Ἀσίαν ἐξορμήσαντα διαβῆναι. τριῶν δ' υἱῶν, οὓς ἔσχεν ἐπὶ τῆς στρατιᾶς, δύο μὲν ἐπιδὼν πρότερον ἀποθανόντας, τῷ δὲ τρίτῳ συναναιρεθέντα. ταῦτα πραχθέντα πολλοῖς τῶν φίλων φοβερὸν ἐποίησε τὸν Ἀλέξανδρον, μάλιστα δ' Ἀντιπάτρῳ. καὶ πρὸς Αἰτωλοὺς ἔπεμψε κρύφα, πίστεις διδοὺς καὶ λαμβάνων. ἐφοβοῦντο γὰρ Ἀλέξανδρον Αἰτωλοὶ διὰ τὴν Οἰνιαδῶν ἀνάστασιν, ἣν πυθόμενος, οὐκ Οἰνιαδῶν ἔφη παῖδας, ἀλλ' αὐτὸν ἐπιθήσειν δίκην Αἰτωλοῖς. οὐ πολλῷ δ' ὕστερον συνηνέχθη καὶ τὰ περὶ Κλεῖτον, οὕτω μὲν ἁπλῶς πυθομένοις, τῶν κατὰ Φιλώταν ἀγριώτερα· λόγῳ μέντοι συντεθέντες ἅμα καὶ τὴν αἰτίαν καὶ τὸν καιρόν, οὐκ ἀπὸ γνώμης, ἀλλὰ δυστυχίᾳ τινὶ ταῦτα εὑρίσκοντες πεπραγμένα τοῦ βασιλέως, ὀργὴν καὶ μέθην πρόφασιν τῷ Κλείτου δαίμονι παρασχόντος. ἐπράχθη δὲ οὕτως. ἧκον τινὲς ὀπώραν Ἑλληνικὴν ἀπὸ θαλάσσης τῷ βασιλεῖ κομίζοντες. ὁ δὲ θαυμάσας τὴν ἀκμὴν καὶ τὸ κάλλος, ἐκάλει τὸν Κλεῖτον, ἐπιδεῖξαι καὶ μεταδοῦναι βουλόμενος. ὁ δὲ θύων μὲν ἐτύγχανεν, ἀφεὶς δὲ τὴν θυσίαν ἐβάδιζε, καὶ τρία τῶν κατεσπεισμένων προβάτων ἐπηκολούθησεν αὐτῷ. πυθόμενος δὲ ὁ βασιλεὺς, ἀνεκοινοῦτο τοῖς μάντεσιν, Ἀριστάνδρῳ καὶ Κλεομάντει τῷ Λάκωνι. φησάντων δὲ πονηρὸν εἶναι τὸ σημεῖον, ἐκέλευσεν ἐκθύσασθαι κατὰ τάχος ὑπὲρ τοῦ Κλείτου. καὶ γὰρ αὐτὸς ἡμέρᾳ τρίτῃ κατὰ τοὺς ὕπνους εἶδεν ὄψιν ἄτοπον. δόξαι γὰρ αὐτῷ τὸν Κλεῖτον μετὰ τῶν Παρμενίωνος υἱῶν ἐν μέλασιν ἱματίοις καθέζεσθαι, τεθνηκότων ἁπάντων. οὐ μὴν ἔφθασεν ὁ Κλεῖτος ἐκθυσάμενος,

A quam ei aperirent. Ille, hand scio qua de causa, (incertum est enim) non introduxit eos ad illum, maioribus negotiis regem districtum causatus. Bis id fecere. Itaque cœpit ijs Philotas esse *suspectus: ita ad alium cōuersi, atque per eum ad Alexādrum admissi, primùm Dimni coniurationem detulerunt, deinde obiter adiecere, quū bis interpellassent Philotam, non fuisse rem ei curæ. Enimuero id Alexandrum stimulauit: atque vbi ille qui ad comprehendendum Dimnum missus erat, B defendentem se interfecit, impendio magis est commotus, indicem ratus amissum initæ in se conspirationis. Huius in Philotam exacerbatus animus concitauit veteres inimicos eius, qui clarè fremebant socordem regē esse quòd Dimnum censeat, hominem Chalæstræum, tantum facinus suscepisse sólum: sed hunc administrum, imò esse organum à principio motum maiore. In illis scrutandas insidias quibus maxime hæc tegi bono esset. Hisce verbis & suspicionibus patefactas regis aures onerauerunt iam sexcentis contra Phi- C lotam calumniis. Inde correptum torserunt, assistentibus quæstioni regis amicis, & Alexandro ponè obtensam aulæam foris exaudiente. Quo tēpore cū dixisse aiūt, quum miserādis & abiectis vocibus precibúsq; Philotas Hephæstionē cōpellaret, « Adeóne mollis tu Philota & effœminatus tantas res moliebare? Necato Philota, *Parmenionem quoque certos misit in Mediam qui interficerent, virum qui magnificas res cum Philippo gesserat, solúsque, aut præcipuè ex ve- D teribus amicis, ad transeundum in Asiam incitauerat Alexandrum. Ex tribus filiis quos in castris habuit, duos ante viderat defunctos, cum tertio est vnà trucidatus. Hæc facta Alexandrum amicis reddiderunt formidabilem, imprimis Antipatro. Is ad AEtolos clàm misit legatos, fidem dans & accipiens. nam timebant Alexandrum AEtoli ob OEniadarum excidium. quod vbi nuntiatum ei est, non OEniadarum ait filios sed ipsum se pœnas ab AEtolis persequuturum. Non E multo pòst Cliti casus accidit, si sic nudè audias, Philotæ calamitate tetrior: si tamen narrationi adiungas & causam & tempus, non de industria, sed infortunio aliquo inuenias patratum, quandò regis ira & vinum diræ fortunæ Cliti præbuit occasionem. Id ad hunc modum gestum est: Quidam ab ora maritima poma Græca regi attulerant: ille viriditatem eorum & speciem miratus acciuit Clitum, vt ei ostenderet illa & impertiretur. Fortè ille sacrificabat: qui reli- F ctis sacris, perrexit ad regem, cúmque tres oues, in quas facta iam fuerat libatio, sunt sequutæ. Quo intellecto, rex rem ad vates retulit Aristandrum & Cleomanta Laconem. Denuntiantibus illis tetrum prodigium esse, præcepit vt properè pro Clito litarent. quippe triduo antè oblata ei fuerat in somnis fœda species. Visus est Clitum videre pullatum confidentem inter Parmenionis filios qui erant omnes extincti. At Clitus, nondum litato, confe-

Legit καθ' ὑποψίαν pro καθ' ὑπεροψίαν.

Vel, Parm. statim missum in Mediā interfecit.

stim ad cœnam venit, quum rex Castori & Polluci sacrificasset. Dum strenuè certatur poculis, cantata carmina sunt Pranichi cuiusdã, aut (vt alij volunt) Pierionis, in duces qui pridem victi à barbaris fuerant, ad probrum & risum scripta. Stomachãtibus maioribus natu, insectantibúsq; poetam & cantorem, Alexandro ex altera parte & asseclis eius libenter audientibus, atque vt recitaret exhortantibus: Clitus iam vino grauis, naturáq; asper & * præfractus, fremuit, negans cõuenire, præsertim vt inter barbaros & hostes, Macedones multo quàm qui riderẽt eos, (etiamsi infesta essent fortuna vsi) prestãtiores, ludibrio haberentur. Ibi quum diceret Alexander, sibiipsi Clitum patrocinari, qui timiditatem aduersæ fortunæ nomine censeret, exurgens Clitus, Atqui hæc, inquit, te timiditas diis prognatum à Spithridatis gladio terga iam dantem vindicauit: Macedonúmque sanguine atque hisce vulneribus ad tantum peruenisti fastigij, vt repudiato Philippo, Ammonem tibi ipse asseras patrem. Hinc accensus Alexander, De hisne, scelestè, inquit, quæ quotidie de nobis iactas, concitans Macedonas, gratulaturum te tibi speras? Enimuero nec nunc, inquit, nobis Alexander gratulamur, qui hæc præmia ferimus laborum: verùm beatos ducimus illos qui iam prius fato functi sunt quàm virgis Medicis lacerari viderint Macedonas, & aditum petentes ad regem à Persis. Ea effundente Clito, Alexandróque contra insurgente, ac Clitum proscindente conuitiis, seniores comprimere enitebantur turbam. Ibi Alexander ad Xenodochum Cardianum & Colophonium Artemium versus, Nùmne vobis, inquit, videntur inter Macedonas Græci, sicut inter feras semidij, versari? Quũ non cederet Clitus, sed clamaret vt Alexander, si quid vellet, in medium proferret, aut ne ad cœnam vocaret liberos homines & liberam linguã habentes: verùm cum barbaris viueret & mancipiis, qui zonam Persicam & candicantem tunicam adoraturi essent: haud vltrà par iræ Alexander, ex malis appositis vno coniecto percussit Clitum, & gladium quæsiuit. Quẽ quum vnus satellitum Aristophanes subtrahere maturasset, aliiq; eum * complecterentur & obsecrarent, prosiliens exclamauit, & lingua Macedonica armigeros vocauit (id signum erat ingentis tumultus) ac tubicinem canere iussit: cui, quòd cunctaretur & tergiuersaretur, impegit colaphum. Verùm hic postea laudem meruit, quòd potissimùm in causa fuisset ne tumultus cieretur in exercitu. At Clitum eadem intemperantia furentem amici ægrè triclinio summouêre. Quum ille altero ostio regreditur, mirè securè & ferociter Euripidis hos ex Andromache versus pronuntians,

In Græcia mores mali sunt, proh dolor!

Tum ablata cuidam satelliti Alexander hasta, obuium Clitum remouentémque velum ianuæ transfixit. Quo cum gemitu & fremitu cadente, mox ira animo eius decessit. Reuersus ad se, & amicos cernens stupentes

Commune, vel Arrogans.

Retinerent.

A ἀλλ' εὐθὺς ἐπὶ τὸ δεῖπνον ἧκεν τεθυκότος τοῦ βασιλέως Διοσκόροις. πότου δὲ νεανικοῦ συρραγέντος, ᾔδετο ποιήματα Πρανίχου τινός, (ὡς δέ φασιν ἔνιοι, Πιερίωνος) εἰς τοὺς στρατηγοὺς πεποιημένα τοὺς ἔναγχος ἡττημένους ὑπὸ τῶν βαρβάρων, ἐπ' αἰσχύνῃ καὶ γέλωτι. τῶν δὲ πρεσβυτέρων δυσχεραινόντων, καὶ λοιδορούντων τόν τε ποιητὴν καὶ τὸν ᾄδοντα, τοῦ δὲ Ἀλεξάνδρου καὶ τῶν περὶ αὐτὸν ἡδέως ἀκροωμένων, καὶ λέγειν κελευόντων· ὁ Κλεῖτος ἤδη μεθύων, καὶ φύσει τραχὺς ὢν καὶ αὐθάδης, ἠγανάκτει, μάλιστα φάσκων οὐ καλῶς ἐν βαρβάροις καὶ πολεμίοις ὑβρίζεσθαι Μακεδόνας, πολὺ βελτίονας τῶν γελώντων, εἰ καὶ δυστυχίᾳ κέχρηνται. φήσαντος δὲ τοῦ Ἀλεξάνδρου τὸν Κλεῖτον αὑτῷ συνηγορεῖν, δυστυχίαν ἀποφαίνοντα τὴν δειλίαν, ἐπαναστὰς ὁ Κλεῖτος, Αὕτη μέντοι σε (εἶπεν) ἡ δειλία, τὸν ἐκ θεῶν, ἤδη τῷ Σπιθριδάτου ξίφει τὸν νῶτον ἐντρέποντα περιεποίησε· καὶ τῷ Μακεδόνων αἵματι καὶ τοῖς τραύμασι τούτοις ἐγένου τηλικοῦτος, ὥστε Ἄμμωνι σαυτὸν εἰσποιεῖν, ἀπειπάμενος Φίλιππον. παροξυνθεὶς οὖν ὁ Ἀλέξανδρος, Ἦ ταῦτα (εἶπεν) ὦ κακὴ κεφαλή, σὺ περὶ ἡμῶν ἑκάστοτε λέγων, καὶ διαστασιάζων Μακεδόνας, χαιρήσειν νομίζεις; Ἀλλ' οὐδὲ νῦν (ἔφη) χαίρομεν Ἀλέξανδρε, τοιαῦτα τέλη τῶν πόνων κομιζόμενοι· μακαρίζομεν δὲ τοὺς ἤδη τεθνηκότας, πρὶν ἐπιδεῖν Μηδικαῖς ῥάβδοις ξαινομένους Μακεδόνας, καὶ Περσῶν δεομένους, ἵνα τῷ βασιλεῖ προσέλθωμεν. τοιαῦτα τοῦ Κλείτου παρρησιαζομένου, καὶ τῶν περὶ Ἀλέξανδρον ἀντανισταμένων καὶ λοιδορούντων αὐτόν, οἱ πρεσβύτεροι κατέχειν ἐπειρῶντο τὸν θόρυβον· ὁ δὲ Ἀλέξανδρος ἀποστραφεὶς πρὸς Ξενόδοχον τὸν Καρδιανὸν καὶ τὸν Κολοφώνιον Ἀρτέμιον, Οὐ δοκοῦσιν (εἶπεν) ὑμῖν οἱ Ἕλληνες ἐν τοῖς Μακεδόσιν, ὥσπερ ἐν θηρίοις ἡμίθεοι, περιπατεῖν; τοῦ δὲ Κλείτου μὴ εἴκοντος, ἀλλὰ εἰς μέσον ἃ βούλεται λέγειν τὸν Ἀλέξανδρον κελεύοντος, ἢ μὴ καλεῖν ἐπὶ δεῖπνον ἄνδρας ἐλευθέρους, καὶ παρρησίαν ἔχοντας, ἀλλὰ μετὰ βαρβάρων ζῆν καὶ ἀνδραπόδων, οἳ τὴν Περσικὴν ζώνην καὶ τὸν διάλευκον αὐτοῦ χιτῶνα προσκυνήσουσιν. οὐκέτι φέρων τὴν ὀργὴν Ἀλέξανδρος, μήλων παρακειμένων ἑνὶ βαλὼν ἔπαισεν αὐτόν, καὶ τὸ ἐγχειρίδιον ἐζήτει. τῶν δὲ σωματοφυλάκων ἑνὸς Ἀριστοφάνους φθάσαντος ὑφελέσθαι, καὶ τῶν ἄλλων περιεχόντων καὶ δεομένων, ἀναπηδήσας ἀνεβόα Μακεδονιστὶ καλῶν τοὺς ὑπασπιστάς, (τοῦτο δὲ ἦν σύμβολον θορύβου μεγάλου) καὶ τὸν σαλπιγκτὴν ἐκέλευσε σημαίνειν· καὶ πὺξ ἔπαισεν, ὡς διατρίβοντα καὶ μὴ βουλόμενον· (οὗτος μὲν οὖν ὕστερον εὐδοκίμησεν, ὡς τοῦ μὴ συνταραχθῆναι τὸ στρατόπεδον αἰτιώτατος γενόμενος) τὸν δὲ Κλεῖτον οὐχ ὑφιέμενον οἱ φίλοι μόλις ἐξέωσαν τοῦ ἀνδρῶνος. ὁ δὲ κατ' ἄλλας θύρας αὖθις εἰσῄει, μάλα ὀλιγώρως καὶ θρασέως Εὐριπίδου τὰ ἐξ Ἀνδρομάχης ἰαμβεῖα ταῦτα περαίνων.

Οἴμοι καθ' Ἑλλάδ' ὡς κακῶς νομίζεται· οὕτω δὴ λαβὼν παρά τινος τῶν δορυφόρων Ἀλέξανδρος αἰχμήν, ἀπαντῶντα τὸν Κλεῖτον αὐτῷ, καὶ παράγοντα τὸ πρὸ τῆς θύρας παρακάλυμμα, διελαύνει. πεσόντος δὲ μετὰ στεναγμοῦ καὶ βρυχήματος, εὐθὺς ἀφῆκεν ὁ θυμὸς αὐτόν· καὶ γενόμενος παρ' ἑαυτῷ, καὶ τοὺς φίλους ἰδὼν

ἀφώνους ἑστῶτας. ἐλκύσασθαι μὲν ἐκ τοῦ νεκροῦ τὴν αἰχμὴν ἔφθησεν· παίσαι δ' ἑαυτὸν ὁρμήσας παρὰ τὸν τράχηλον, ἐπεσχέθη, τῶν σωματοφυλάκων τὰς χεῖρας αὐτοῦ λαβόντων, καὶ τὸ σῶμα βίᾳ περιενεγκόντων εἰς τὸν θάλαμον. ἐπεὶ δὲ τήν τε νύκτα κακῶς κλαίων διενεγκὼν, καὶ τὴν ἐπιοῦσαν ἡμέραν, ἤδη τῇ βοῇ καὶ θρηνεῖν ἀπειρηκὼς, ἄναυδος ἔκειτο, βαρεῖς ἀναφέρων στεναγμοὺς, δείσαντες οἱ φίλοι τὴν ἀποσιώπησιν, εἰσῆλθον βίᾳ. καὶ τῶν μὲν ἄλλων οὐ προσίετο τοὺς λόγους, Ἀριστάνδρου δὲ τοῦ μάντεως ὑπομιμνήσκοντος αὐτὸν τήν τε ὄψιν ἣν εἶδεν περὶ τοῦ Κλείτου, καὶ τὸ σημεῖον, ὡς δὴ πάλαι καθειμαρμένων τούτων, ἔδοξεν ἐνδιδόναι. διὸ Καλλισθένη τε τὸν φιλόσοφον παρήγαγον, Ἀριστοτέλους οἰκεῖον ὄντα, καὶ τὸν Ἀβδηρίτην Ἀνάξαρχον. ὧν Καλλισθένης μὲν ἠθικῶς ἐπειρᾶτο καὶ πράως, ὑποδυόμενος τῷ λόγῳ καὶ περιϊὼν ἀλύπως, λαβέσθαι τοῦ πένθους· ὁ δὲ Ἀνάξαρχος, ἰδίαν τινὰ πορευόμενος ἐξ ἀρχῆς ὁδὸν ἐν φιλοσοφίᾳ, καὶ δόξαν εἰληφὼς ὑπεροψίας καὶ ὀλιγωρίας τῶν συνήθων, εὐθὺς εἰσελθὼν ἀνεβόησεν, Οὗτός ἐστιν Ἀλέξανδρος εἰς ὃν ἡ οἰκουμένη νῦν ἀποβλέπει· ὁ δὲ ἔρριπται κλαίων ὥσπερ ἀνδράποδον, ἀνθρώπων νόμον καὶ ψόγον δεδοικὼς, οἷς αὐτὸν προσήκει νόμον εἶναι, καὶ ὅρον τῶν δικαίων, ἐπείπερ ἄρχειν καὶ κρατεῖν νενίκηκεν, ἀλλὰ μὴ δουλεύειν ὑπὸ κενῆς δόξης κεκρατημένον. οὐκ οἶσθα (εἶπεν) ὅτι τὴν δίκην ἔχει πάρεδρον ὁ Ζεὺς, καὶ τὴν Θέμιν, ἵνα πᾶν τὸ πραχθὲν ὑπὸ τοῦ κρατοῦντος θεμιτὸν ᾖ καὶ δίκαιον; τοιούτοις τισὶ λόγοις χρησάμενος ὁ Ἀνάξαρχος, τὸ μὲν πάθος ἐκούφισε τοῦ βασιλέως, τὸ δὲ ἦθος εἰς πολλὰ χαυνότερον καὶ παρανομώτερον ἐποίησεν. αὐτὸν δὲ δαιμονίως ἐνήρμοσεν, καὶ τοῦ Καλλισθένους τὴν ὁμιλίαν, οὐδ' ἄλλως ἐπίχαριν διὰ τὸ αὐστηρὸν οὖσαν, προσδιέβαλεν. λέγεται δέ ποτε παρὰ δεῖπνον ὑπὲρ ὡρῶν καὶ κράσεως τοῦ περιέχοντος λόγων ὄντων, τὸν Καλλισθένη μετέχοντα δόξης, τοῖς δὲ λέγουσι τἀκεῖ μᾶλλον εἶναι ψυχρὰ καὶ δυσχείμερα τῶν Ἑλληνικῶν, ἐναντιουμένου τοῦ Ἀναξάρχου καὶ φιλονεικοῦντος, εἰπεῖν, Ἀλλὰ μὴν ἀνάγκη σοι ταῦτα ἐκείνων ὁμολογεῖν ψυχρότερα· σὺ γὰρ ἐκεῖ μὲν ἐν τρίβωνι διεχείμαζες, ἐνταῦθα δὲ τρεῖς ἐπιβεβλημένος δάπιδας κατάκεισαι. τὸν μὲν οὖν Ἀνάξαρχον καὶ τοῦτο προσπαρώξυνεν, τοὺς δὲ ἄλλους σοφιστὰς καὶ κόλακας ὁ Καλλισθένης ἐλύπει· σπουδαζόμενος μὲν ὑπὸ τῶν νέων διὰ τὸν λόγον, οὐχ ἧττον δὲ τοῖς πρεσβυτέροις ἀρέσκων διὰ τὸν βίον, εὔτακτον ὄντα καὶ σεμνὸν καὶ αὐτάρκη, καὶ βεβαιοῦντα τὴν λεγομένην τῆς ἀποδημίας πρόφασιν· ὅτι τοὺς πολίτας καταγαγεῖν καὶ κατοικίσαι πάλιν τὴν πατρίδα φιλοτιμούμενος, ἀνέβη πρὸς Ἀλέξανδρον. φθονούμενος δὲ διὰ τὴν δόξαν, ἔστιν ἃ καὶ καθ' αὑτοῦ τοῖς διαβάλλουσι παρεῖχεν, τάς τε κλήσεις τὰ πολλὰ διωθούμενος, ἐν δὲ ταῖς συνουσίαις, βαρύτητι καὶ σιωπῇ δοκῶν οὐκ ἐπαινεῖν, οὐδὲ ἀρέσκεσθαι τοῖς γινομένοις. ὥστε καὶ τὸν Ἀλέξανδρον εἰπεῖν ἐπ' αὐτῷ, Μισῶ σοφιστὴν ὅστις οὐδ' αὑτῷ σοφός. λέγεται δέ ποτε, πολλῶν παρακεκλημένων ἐπὶ τὸ δεῖπνον, ἐπαινέσαι κελευσθεὶς ἐπὶ τοῦ ποτηρίου Μακεδόνας ὁ Καλλισθένης, οὕτως εὐροῆσαι πρὸς τὴν ὑπόθεσιν, ὥστε ἀνισταμένους κροτεῖν καὶ βάλλειν τοὺς στεφάνους ἐπ' αὐτόν. εἰπεῖν οὖν τὸν Ἀλέξανδρον, ὅτι

A silentio stare, euulsit ex mortui corpore telū: quod vertere quum in iugulum suum pararet, inhibitus est à stipatoribus, qui manus eius corripuerunt, eúmque vi detulerunt in cubiculum. Vt noctem miserè plorando transegit, ac proximo die eiulando lamentandóque defessum vox defecit, iacuítque alta trahens suspiria, metuentes amici silentium, vi sunt ad eum ingressi. Cæterorum quidem non admisit sermonem: at quum vates Aristander visum illi quod de Clito fuerat ei re-
B præsentatum & prodigium subiiceret, iamdudum hæc in fatis fuisse, visus est animum relaxare. Ita Callisthenem philosophum introduxerunt, Aristotelis necessarium, & Abderitam Anaxarchum: quorum Callisthenes placidè tentauit & modestè, oratione subeūdo & lenibus ambagibus, reprimere mœrorem eius: Anaxarchus, peculiari quadam ab initio in philosophia incedens via, despectórque & contemptor habitus sodalium suorum, simulatque ingressus est, exclamauit, En Alexander ille in quem orbis coniicit ocu-
C los: en abiectus in lacrymis instar mancipii iacet, legem & probra exhorrescēs hominū, quibus ipse lex esse & terminus deberet, si modò, vt imperaret & rerum potiretur, vicit, nō vt victus ab inani gloria seruiret. Nescis, inquit, assessorem Ioui iustitiam & fas esse, quo quicquid actum ab dominante fuerit, id Ius & fas sit? Huiuscemodi adhibita oratione, ægritudinem Anaxarchus regis alleuauit, mores eius multo fluxiores reddidit & violentiores: seipsum verò mirificè insinua-
D uit in gratiam eius, & Callisthenis consuetudinem, vel aliâs ob austeritatem parum gratam, insuper reddidit inuidiosam. Memorāt, orto super cœnam aliquando de tempestatibus anni & aeris temperatura sermone, assentientem Callisthenem opinioni illam regionem asserentium gelidiorem & rigentiorem Græcia, repugnante obstinatè Anaxarcho dixisse, Enimuero non potes non fateri intentiorē hic quàm illic rigorē esse: quippe tu in læna illic hyemem traducebas, hic tribus ve-
E latus tapetibus recumbis. Id vehementer etiam exasperauit Anaxarchum. Cæteros sophistas & assentatores mordebat Callisthenes, quòd in gratia esset ob dicendi facultatem apud iuuentutem, neque minus acceptus senibus ob vitam modestam, grauem, continentem, & adstipulantem vulgato eius peregrinationis prætextui, ideo profectum eū ad Alexandrū, quo ciues suos in patriam reduceret, eámque denuò frequentaret. Qui quum premeretur ob existimationem suam
F inuidia, interim etiam materiam ipse sui calumniandi præbebat, quòd ferè reiiceret vocationes, atque in conuiuiis quum adesset, significaret supercilio & silentio nō laudare se vel probare ea quæ agerentur. Vnde de eo dixit Alexander,

Odi sophistam qui sibi ipsi non sapit.

Dicitur aliquando multis ad cœnā inuitatis, inter pocula iussus Macedonas Callisthenes laudare, tam profluēti oratione hoc tractasse argumētū, vt exiliētes ei plauderēt & coronas ingererent: Alexander verò ibi dixisse ei,

Debere (si quidē victoria sua dominatum & imperium consequutus est) non seruiliter inani opinioni esse subiectus. Ne- scius.aq.

— Qui dictionis nactus est
Campum bonum, haud ægrè fit isthic eloquens.

» At ostende (dixisse) facultatem tuam vitupe-
» randis Macedonibus, quo emendentur au-
» ditis delictis suis. Ita ad retractãda illa prio-
ra versus, multa in Macedonas magna uber-
tate disseruisse, & quũ Græcorũ dissensionẽ
demonstrasset causam fuisse Philippi incre-
menti & potentiæ, dixisse,

Dissidio in populi capit & sceleratus honorem.

Acerbam inde inuidiam in eum & grauem cõcepisse Macedones, ac dixisse Alexander, non eloquentię suæ Callisthenem, sed maleuolentiæ dedisse Macedonibus documentũ. Hæc Hermippus autor est Callisthenis anagnostem Aristoteli Stroibum retulisse: Callisthenem autem, animum ab se alienatum regis quum percepisset, digredientem bis aut ter ad seipsum dixisse,

Occidit & Patroclus multo præstantior ac tu.

Non absurdè igitur dixisse apparet Aristotelem, facundum esse & magnum in dicendo Callisthenem, verùm mentem non habere. At dum fortiter & sapienter recusat prostratus humi Alexandrum salutare, solúsque disserit publicè ea quæ in occulto optimus quisque & natu maximi inter Macedonas stomachabantur, magna quidem macula Macedonas & Alexandrum maiore exoluit, deterrens eum ab adoratione, se verò ipse perdidit, quòd extundere id magis regi quàm videretur persuadere. Chares Mitylenæus Alexandrum prædicat in conuiuio quodam, quum bibisset, phialam vni ex amicis porrexisse: illum phiala accepta ad aram versum assurrexisse, ac quum hausisset, adorasse primùm, deinde osculatum Alexandrum, in conuiuio mox accubuisse. Postquam id omnes deinceps fecerunt, cepisse phialã Callisthenem, ac non attendente rege sed cum Hephæstione fabulante bibisse, atque ad ferendum regi osculum accessisse. Ibi quum Demetrius cognomine Phidon dixisset, Caue rex osculeris eum: nam vnus hic non ad-
» orauit te: Alexandrum osculum declinasse,
» Callisthenẽ verò dixisse alta voce, Vno ergo
» osculo minus ferens abibo. Ita exulcerato regis animo, primùm habita Hephæstioni fidea est, dicenti receptam sibi Callisthenẽ fidem, adoraturum ipsum regẽ, fefellisse. Inde Lysimachi & Agnones vellicauerunt eum, obambulare iactantes sophistam, tanquam euersa tyrannide, intumescentem, concurrentéque ad eum & obseruare adolescentes tanquam vnum in tot millibus liberum. Quocirca insidiis, quæ Alexandro paratę ab Hermolao erant, detectis, crimina inimicorum eius sunt probabilia visa, rogatum ab hoc quemadmodum vir clarissimus euaderet, respondisse, si interfecisset clarissimum: concitantémque ad facinus Hermolaum, monuisse ne aureum lectum formidaret, sed meminisset rem sibi fore cum homine & morbis & vulneribus opportuno. Atqui ex Hermolai cõiuratione nemo ne in extremis quidem tormẽtis Callisthenẽ nominauit. Sed & ipse Alexãder Cratero protinus & Attalo & Alcetę scribẽs, pueros in quæstione cõfessos

A κατ' Εὐριπίδην, τὸν λαβόντα τῶν λόγων καλὰς ἀφορμὰς, οὐ μέγα ἔργον εὖ λέγειν· ἀλλ' ἔνδειξαι (φάναι) τὴν σαυτοῦ δύναμιν ἡμῖν, κατηγορήσας Μακεδόνων, ἵνα καὶ βελτίους γένωνται μαθόντες ἃ πλημμελοῦσιν. οὕτω δὴ τὸν ἄνδρα πρὸς τὴν παλινῳδίαν τραπόμενον, πολλὰ παρρησιάσασθαι κατὰ τῶν Μακεδόνων· καὶ τὴν Ἑλλήνων στάσιν, αἰτίαν ἀποφήναντα τῆς γενομένης περὶ Φίλιππον αὐξήσεως καὶ δυνάμεως, εἰπεῖν,

Ἐν δὲ διχοστασίῃ καὶ ὁ πάγκακος ἔλλαχε τιμῆς.

ἐφ' ᾧ πικρὸν καὶ βαρὺ ἐγγενέσθαι μῖσος τοῖς Μακε-
B δόσι. καὶ τὸν Ἀλέξανδρον εἰπεῖν, ὡς οὐ τῆς δεινότητος ὁ Καλλισθένης ἀλλὰ τῆς δυσμενείας Μακεδόσιν ἀπόδειξιν δέδωκεν. ταῦτα μὲν οὖν ὁ Ἕρμιππος φησὶν τὸν ἀναγνώστην τοῦ Καλλισθένους Στροῖβον Ἀριστοτέλει διηγεῖσθαι. τὸν δὲ Καλλισθένην συνέντα τὴν ἀλλοτριότητα τοῦ βασιλέως, δὶς ἢ τρὶς ἀπιόντα πρὸς αὐτὸν εἰπεῖν,

Κάτθανε καὶ Πάτροκλος, ὅπερ σέο πολλὸν ἀμείνων.

οὐ φαύλως οὖν εἰπεῖν ἔοικεν ὁ Ἀριστοτέλης ὅτι Καλλισθένης, λόγῳ μὲν ἦν δυνατὸς καὶ μέγας, νοῦν δὲ οὐκ εἶχεν. ἀλλὰ τήν γε προσκύνησιν ἰσχυρῶς ἀπω-
C σάμενος καὶ φιλοσόφως, καὶ μόνος ἐν φανερῷ διελθὼν ἃ κρύφα πάντες οἱ βέλτιστοι καὶ πρεσβύτατοι τῶν Μακεδόνων ἠγανάκτουν, τοὺς μὲν Ἕλληνας αἰσχύνης ἀπήλλαξε μεγάλης, καὶ μείζονος Ἀλέξανδρον, ἀποτρέψας τὴν προσκύνησιν· αὐτὸν δὲ ἀπώλεσεν, ἐκβιάσασθαι δοκῶν μᾶλλον ἢ πεῖσαι τὸν βασιλέα. Χάρης δὲ ὁ Μιτυληναῖος φησὶ τὸν Ἀλέξανδρον ἐν τῷ συμποσίῳ πιόντα φιάλην, προτεῖναί τινι τῶν φίλων· τὸν δὲ δεξάμενον, πρὸς ἑστίαν ἀναστῆναι, καὶ πιόντα προσκυνῆσαι πρῶτον, εἶτα φιλῆσαι τὸν Ἀ-
D λέξανδρον ἐν τῷ συμποσίῳ, καὶ κατακλιθῆναι. πάντων δὲ τοῦτο ποιούντων ἐφεξῆς, τὸν Καλλισθένην λαβόντα τὴν φιάλην, οὐ προσέχοντος τοῦ βασιλέως, ἀλλὰ Ἡφαιστίωνι προσδιαλεγομένου, πιόντα προσιέναι φιλήσοντα. Δημητρίου δὲ τοῦ προσονομαζομένου Φείδωνος εἰπόντος, Ὦ βασιλεῦ, μὴ φιλήσῃς· οὗτος γάρ σε μόνος οὐ προσκεκύνηκεν· διακλῖναι τὸ φίλημα τὸν Ἀλέξανδρον. τὸν δὲ Καλλισθένην μέγα φθεγξάμενον εἰπεῖν, φιλήματι τοίνυν ἔλαττον ἔχων ἄπειμι. τοιαύτης ὑπογινομένης ἀλλοτριότητος, πρῶτον
E μὲν Ἡφαιστίων ἐπιστεύετο, λέγων ὅτι συνθέμενος πρὸς αὐτὸν ὁ Καλλισθένης προσκυνῆσαι, ψεύσαιτο τὴν ὁμολογίαν· ἔπειτα Λυσίμαχοι καὶ Ἅγνωνες ἐπεφύοντο, φάσκοντες περιιέναι τὸν σοφιστὴν, ὡς ἐπὶ καταλύσει τυραννίδος μέγα φρονοῦντα, καὶ συντρέχειν πρὸς αὐτὸν τὰ μειράκια, καὶ περιέπειν, ὡς μόνον ἐλεύθερον ἐν τοσαύταις μυριάσι. διὸ καὶ τῶν περὶ Ἑρμόλαον ἐπιβουλευσάντων τῷ Ἀλεξάνδρῳ, καὶ φανερῶν γενομένων, ἔδοξαν ἀληθέσιν ὅμοια κατηγορεῖν οἱ διαβάλλοντες, ὡς τῷ μὲν προβάλλοντι
F πῶς ἂν ἐνδοξότατος γένοιτο ἄνθρωπος, εἶπεν, ἂν ἀποκτείνῃ τὸν ἐνδοξότατον· τὸν δὲ Ἑρμόλαον ἐπὶ τὴν πρᾶξιν παροξύνων, ἐκέλευε μὴ δεδιέναι τὴν χρυσῆν κλίνην, ἀλλὰ μνημονεύειν ὅτι καὶ νοσοῦντι καὶ τιτρωσκομένῳ πρόσεισιν ἀνθρώπῳ. καίτοι τῶν περὶ Ἑρμόλαον οὐδεὶς οὐδὲ διὰ τῆς ἐσχάτης ἀνάγκης τοῦ Καλλισθένους κατεῖπεν· ἀλλὰ καὶ Ἀλέξανδρος αὐτὸς εὐθὺς Κρατερῷ γράφων καὶ Ἀττάλῳ καὶ Ἀλκέτᾳ, φησὶ τοὺς παῖ-

δες βασανιζόμενοι ὡμολόγησαν ὡς αὐτοὶ ταῦτα πράξειαν, ἄλλος δ' οὐδεὶς συνειδείη. ὕστερον δὲ γράφων πρὸς Ἀντίπατρον, καὶ τὸν Καλλισθένην συνεπαιτιασάμενος, Οἱ μὲν παῖδες (φησὶν) ὑπὸ τῶν Μακεδόνων κατελεύσθησαν· τὸν δὲ σοφιστὴν ἐγὼ κολάσω, καὶ τοὺς ἐκπέμψαντας αὐτὸν, καὶ τοὺς ὑποδεχομένους ταῖς πόλεσι τοὺς ἐμοὶ ἐπιβουλεύοντας. αὐτόθεν ἐν γε τούτοις ἀποκαλυπτόμενος πρὸς Ἀριστοτέλην. καὶ γὰρ ἐτέθραπτο Καλλισθένης παρ' αὐτῷ διὰ τὴν συγγένειαν, ἐξ Ἡροῦς γεγονὼς ἀνεψιᾶς Ἀριστοτέλους. ἀποθανεῖν δὲ αὐτὸν, οἱ μὲν ὑπὸ Ἀλεξάνδρου κρεμασθέντα λέγουσιν, οἱ δὲ, ἐν πέδαις δεδεμένον καὶ νοσήσαντα· Χάρης δὲ, μετὰ τὴν σύλληψιν ἑπτὰ μῆνας φυλάττεσθαι δεδεμένον, ὡς ἐν τῷ συνεδρίῳ κριθείη, παρόντος Ἀριστοτέλους. ἐν αἷς δὲ ἡμέραις Ἀλέξανδρος ἐν Μαλλοῖς Ὀξυδράκαις ἐτρώθη περὶ τὴν Ἰνδίαν, ἀποθανεῖν ὑπέρπαχυν γενόμενον καὶ φθειριάσαντα. ταῦτα μὲν οὖν ὕστερον ἐπράχθη. Δημάρατος δὲ ὁ Κορίνθιος, ἤδη πρεσβύτερος ὢν, ἐφιλοτιμήθη πρὸς Ἀλέξανδρον ἀναβῆναι. καὶ θεασάμενος αὐτὸν, εἶπεν, μεγάλης ἡδονῆς ἐστερῆσθαι τοὺς Ἕλληνας ὅσοι τεθνήκασι πρὶν ἰδεῖν Ἀλέξανδρον ἐν τῷ Δαρείου θρόνῳ καθήμενον. οὐ μὴν ἐπὶ πλεῖον γε τῆς πρὸς αὐτὸν εὐνοίας τοῦ βασιλέως ἀπέλαυσεν· ἀλλ' ἐξ ἀρρωστίας ἀποθανὼν, ἐκηδεύθη μεγαλοπρεπῶς, καὶ τάφον ἔχωσεν ὁ στρατὸς ἐπ' αὐτῷ, τῇ περιμέτρῳ μέγαν, ὕψος δὲ πηχῶν ὀγδοήκοντα. τὰ δὲ λείψανα τέθριππον κατεσκευασμένον λαμπρῶς ἐπὶ θάλασσαν κατεκόμισε. μέλλων δὲ ὑπερβάλλειν εἰς τὴν Ἰνδικὴν, ὡς ἑώρα πλήθει λαφύρων τὴν στρατιὰν ἤδη βαρεῖαν καὶ δυσκίνητον οὖσαν, ἅμ' ἡμέρᾳ συνεσκευασμένων τῶν ἁμαξῶν, πρώτας μὲν ὑπέπρησε τὰς αὑτοῦ καὶ τῶν ἑταίρων, μετὰ δὲ ταύτας, ἐκέλευσε καὶ ταῖς τῶν Μακεδόνων ἐνεῖναι πῦρ. καὶ τοῦ πράγματος τὸ βούλευμα μεῖζον ἐφάνη, καὶ δεινότερον ἦν τὸ ἔργον. ὀλίγους μὲν γὰρ ἠνίασεν, οἱ δὲ πλεῖστοι, βοῇ καὶ ἀλαλαγμῷ μετ' ἐνθουσιασμοῦ, τὰ μὲν ἀναγκαῖα τοῖς δεομένοις μεταδιδόντες, τὰ δὲ περιόντα τῆς χρείας αὐτοὶ κατακαίοντες καὶ διαφθείροντες, ὁρμῆς καὶ προθυμίας ἐνεπίμπλασαν τὸν Ἀλέξανδρον. ἤδη δὲ καὶ φοβερὸς ἦν καὶ ἀπαραίτητος κολαστὴς τῶν πλημμελούντων. καὶ γὰρ Μένανδρον ἕνα τῶν ἑταίρων, ἄρχοντα φρουρίου καταστήσας, ὡς οὐκ ἐβούλετο μένειν, ἀπέκτεινεν· καὶ τῶν ἀποστάντων βαρβάρων Ὀρσοδάτην αὐτὸς κατετόξευσεν. προβάτου δὲ τεκόντος ἄρνα περὶ τῇ κεφαλῇ σχῆμα καὶ χρῶμα τιάρας ἔχοντα, καὶ διδύμους ἑκατέρωθεν αὐτοῦ, βδελυχθεὶς τὸ σημεῖον, ἐκαθάρθη μὲν ὑπὸ τῶν Βαβυλωνίων, οὓς ἐξ ἔθους ἐπήγετο πρὸς τὰ τοιαῦτα· διελέχθη δὲ πρὸς τοὺς φίλους, ὡς οὐ δι' αὑτὸν, ἀλλὰ δι' ἐκείνους ταράττοιτο, μὴ τὸ κράτος εἰς ἀγεννῆ καὶ ἄναλκιν ἄνθρωπον, ἐκλιπόντος αὐτοῦ, περιστήσῃ τὸ δαιμόνιον. οὐ μὴν ἀλλὰ βέλτιόν τι σημεῖον γενόμενον τὴν ἀθυμίαν ἔλυσεν. ὁ γὰρ ἐπὶ τῶν στρωματοφυλάκων τεταγμένος, ἀνὴρ Μακεδὼν, ὄνομα Πρόξενος, τῇ βασιλικῇ σκηνῇ χώραν ὀρύττων παρὰ τὸν Ὦξον ποταμὸν, ἀνεκάλυψε πηγὴν ὑγροῦ λιπαροῦ καὶ πιμελώδους. ἀπαντλουμένου δὲ τοῦ πρώτου, καθαρὸν ἀνέβλυζεν ἤδη καὶ διαυγὲς ἔλαιον, οὔτε ὀσμῇ δοκοῦν οὔτε γεύσει ἐλαίου διαφέρειν, στιλβότητά τε καὶ λιπαρότητα παντάπασιν ἀπαράλλακτον· καὶ ταῦτα, τῆς χώ-

ait se hoc consilium per se iniisse, neque fuisse alium conscium quenquam: post verò in epistola ad Antipatrum idem crimen impingit Callistheni. Ac pueri quidem (inquit) lapidibus sunt à Macedonibus cooperti: in sophistam ego consulam, & in illos qui eum miserunt, & oppidis suis insidiātes mihi recipiunt. In quibus animum aduersus Aristotelem suum detegit. siquidem fuerat apud eū Callisthenes ob necessitudinem educatus, quòd esset ex Herone Aristotelis cōsobrina editus. Decessisse eum alii ab Alexandro suspensum dictitant, in vinculis alii morbo afflictum: Chares, postquam cōprehensus fuit, septem menses in vinculis custoditum, vt in concilio præsente Aristotele iudicaretur: ac quo tempore in Mallis Oxydracis Indiæ sauciatus fuit, ex corpore supra modum turgido & morbo pediculari excessisse. Cæterum hæc postea sunt insequuta. Demaratus Corinthius, iam annis grauis, affectauit ad Alexandrum proficisci, eóque aspecto, magna ait voluptate Græcos spoliatos quotquot prius fato functi essent quàm Alexandrum in solio Darii conspexissent considentem. Fructum tamen hic ex regis amicitia alium cepit nullum quàm quòd, morbo absumptus quum esset, elatus ab eo est magnificè, tumulúmque ei aggessit exercitus ambitu magnū & cubitos octoginta excelsum. Ossa eius quadriga splendidè exornata ad mare deportari curauit. Porro in Indiam transiturus, vt vidit prædæ onere exercitum iam grauem & tardum, plaustris "oneratis: simulatque diluxit, sua & amicorum prima succendit: inde Macedonum impedimentis imperauit subiici ignem. Apparuit autem re consilium difficilius, magísque stupendum inceptum. Paucos enim torsit: Plerique voce & plangore, sicut lymphati, necessaria impertientes egenis, & quæ vsui superant ibidem concremantes labefactantésque, impleuerunt alacritate & ardore Alexandrum. Iam "toruus erat & implacabilis in delictis puniendis. quippe ex cohorte amicorum Menandrū, quòd in præsidio, cui eum præfecerat, detrectaret manere, necauit. Ex rebellātibus barbaris Orsodatem ipsemet confixit iaculis. Quum autem ouis agnum edidisset, qui figuram & colorē tiaræ in capite testiculósque vtrinque præferebat, auersatus est portentum, atque expiatus per Babylonios, quos de more trahebat secum ad talia. Apud amicos verò negauit sua causa se inde perculsum esse, sed ipsorum, ne post fata sua imperium deus in hominem degenerem & illaudatum conferret. At ostentum oblatum lætius consternationem eius discussit. Præfectus eorum qui stragulis erant appositi, vir Macedo (Proxeno nomen erat) dum tabernaculo regio locum fodit iuxta Oxum amnem, fontem detexit pinguis & oleosi liquoris. Vbi primùm exhaustus, liquidum inde & limpidum oleum emanauit, nec odore in speciem nec gustu ab oleo abhorrens, splendoréque & liquore indiscreto, idque in illa regione oleas non gignente

Instructis.

Formidabilis erat.

Perhibetur ipsa quoque Oxi mollissima a-
qua esse, cutémque in eo lauantium pinguesa
cere. Mirificè verò erectum eo Alexandrum
fuisse, ex epistolis eius ad Antipatrū liquet:
vbi in maximis hoc à deo sibi oblatis osten-
tis reponit. Vates id pro gloriosi quidē sed
operosi belli grauísque prodigio habuere.
nam ad labores à deo docuerunt datum ho-
minibus oleum lenimentum. Et multa sanè
ei in præliis ibi pericula occurrerunt, & vul-
nera inconsulte accepit. Maximam autem
exercitus stragem angustiæ necessariorum &
cœli intemperies inuexere. Ille superare for-
tunam audacia & vires virtute enitens, nihil
censebat audentibus inexpugnabile, vel mu
nitū esse animosis. Fama est Sisimethris ob-
sidētem petram auiam & inaccessam, despō-
dentibus animos militibus, de Oxyarte eum
exquisiuisse quid animi ipse haberet Sisime-
thres. Quum respondisset Oxyartes, omniū
hominum eum trepidissimum esse, Profe-
» ctò tu, dixisse, petram nobis ostendis esse su-
» perabilem, quando eius non est firmum ca-
put. Cepit eam pauore Sisimethri iniecto. Al
teram perinde abscissam Macedonum iuuē-
tute adortus, quendam Alexandrum no-
» mine appellauit, &, Te verò, inquit, fortem
» esse vel nominis causa decet. Quum hic iuue
nis fortiter pugnans cecidisset, haud medio-
criter percussus est. Nysam appellatam de-
trectantibus Macedonibus oppugnare (ete-
nim amnis altus subluit eam) subsistens, Cur
ego, inquit, miserrimus non didici natare?
Iamque clypeum tenens transmeare para-
bat. Postquam oppugnatione ab eo com-
pressa, missi à ciuitatibus obsessis legati sup-
plices eum adiere, primùm obstupuere, quū
in armis eum sine vlla pompa contemplaren
tur. Hinc puluinum qui allatus sibi erat acci
pere & cōsidere maximum natu (Acuphi no
men erat) iussit. Cuius admiratus benignita-
tem & humanitatem Acuphis, quæsiuit qui-
bus conditionibus ipsos recipere in amici-
» tiam vellet: respondente Alexandro, Vt tei-
» psum patriæ tuæ principem imponamus, &
» vos centum ad nos viros optimos mittatis,
» arridens Acuphis, Atqui melius, inquit, im-
» perauero, rex, si deterrimos ad te potius
» quàm optimos misero. Taxiles perhibetur
Indiæ obtinuisse AEgypto non angustiorē
laxitate portionem, pabulo autem lætam fœ
cundámque fructibus imprimis, ac vir ipse
sapiens fuisse, atque quum salutaret Alexan-
» drum, dixisse, Quid bellis inter nos & prælio
» Alexander opus est, quum neque aquam no-
» bis ademptum neque victum necessariū ve-
» neris? pro quibus solis necesse habent homi-
» nes sani decertare. Reliquis opibus & facul-
» tatibus, quas vocāt, si ego abundantior sum,
» impertiar tibi libēs: sin inferior, "non recuso
accipere abs te grato animo beneficium. De
lectatus ea oratione Alexander, illúmque cō
» plexus, "An tu inquit, pugna arbitraris ex tali
» sermone & comitate colloquium fore im-
» mune? at nihil proficis. quippe contendam
» tecum & depugnabo beneficiis, ne me supe-
res benignitate. Ac muneribus acceptis
multis, datísq; pluribus, denique mille talēta

Non sum is qui recusem, vbi beneficium accepero, gratum habere.

Nimirum arbitraris, &c. absque interrog.

A ρας μηδὲ ἐλαίας φερούσης. λέγεται μὲν οὖν καὶ τὸν
Ὦξον αὐτὸν εἶναι μαλακώτατον ὕδωρ, ὥστε τὸ δέρμα
τοῖς λουομένοις ἐπιλιπαίνεσθαι. οὐ μὴν ἀλλὰ θαυμαστῶς
Ἀλέξανδρος ἡσθεὶς δῆλός ἐστιν, ἐξ ὧν γράφει πρὸς
Ἀντίπατρον, ἐν τοῖς μεγίστοις τοῦτο τῶν ἀπὸ τοῦ θεοῦ γεγο-
νότων αὐτῷ τιθέμενος. οἱ δὲ μάντεις, ἐνδόξου μὲν στρα-
τείας, ἐπιπόνου δὲ καὶ χαλεπῆς, τὸ σημεῖον ἐποιοῦντο.
πόνων γὰρ ἀρωγὴν ἔλαιον ἀνθρώποις ὑπὸ θεοῦ δε-
δόσθαι. πολλοὶ μὲν οὖν κατὰ τὰς μάχας αὐτῷ κίν-
δυνοι συνέπεσον, καὶ τραύμασι νεανικοῖς ἀπήντησεν.
B τὴν δὲ πλείστην φθορὰν ἀπορία τῶν ἀναγκαίων καὶ
δυσκρασία τοῦ περιέχοντος ἀπειργάσατο τῆς στρατιᾶς.
αὐτὸς δὲ τόλμῃ τὴν τύχην ὑπερβαλέσθαι καὶ τὴν δύ-
ναμιν ἀρετῇ φιλοτιμούμενος, οὐδὲν ᾤετο τοῖς θαρροῦ-
σιν ἀνάλωτον, οὐδὲ ὀχυρὸν εἶναι τοῖς ἀτόλμοις. λέγεται
δὲ τὴν Σισιμήθρου πολιορκῶν πέτραν, ἄβατον οὖσαν
καὶ ἀπότομον, ἀθυμούντων τῶν στρατιωτῶν, ἐρωτῆ-
σαι τὸν Ὀξυάρτην ποῖός τις αὐτὸς εἴη τὴν ψυχὴν ὁ
Σισιμήθρης. φήσαντος δὲ τοῦ Ὀξυάρτου, δειλότατον ἀν-
θρώπων, Λέγεις σύ γε (φάναι) τὴν πέτραν ἁλώσι-
C μον ἡμῖν εἶναι· τὸ γὰρ ἄρχον αὐτῆς, οὐκ ὀχυρόν ἐστι. ταύ-
την μὲν οὖν, ἐκφοβήσας τὸν Σισιμήθρην, ἔλαβεν.
ἑτέρᾳ δὲ ὁμοίως ἀποτόμῳ προσβαλὼν τοὺς νεωτέ-
ρους τῶν Μακεδόνων, Ἀλέξανδρον τινὰ καλούμενον
προσαγορεύσας, Ἀλλὰ σοί γε εἶπεν ἀνδραγαθεῖν προσ-
ήκει καὶ διὰ τὴν ἐπωνυμίαν. ἐπεὶ δὲ λαμπρῶς ἀγωνι-
ζόμενος ὁ νεανίας ἔπεσεν, οὐ μετρίως ἐδήχθη. τῇ δὲ κα-
λουμένῃ Νύσῃ τῶν Μακεδόνων ὀκνούντων προσάγειν
(καὶ γὰρ ποταμὸς ἦν πρὸς αὐτῇ βαθὺς) ἐπιστάς, Τί
D γὰρ (εἶπεν) ὁ κάκιστος ἐγὼ νεῖν οὐκ ἔμαθον; καὶ ἤδη ἔ-
χων τὴν ἀσπίδα περᾶν ἠθέλησεν. ἐπεὶ δὲ καταπαύ-
σαντος τὴν μάχην αὐτοῦ, παρῆσαν ἀπὸ τῶν πολιορκου-
μένων πόλεων πρέσβεις δεησόμενοι, πρῶτον μὲν ὀ-
φθεὶς ἀθεράπευτος ἐν τοῖς ὅπλοις, ἐξέπληξεν αὐ-
τούς· ἔπειτα προσκεφαλαίου τινὸς αὐτῷ κομισθέν-
τος, ἐκέλευσε λαβόντα καθίσαι τὸν πρεσβύτατον (Ἄ-
κουφις ἐκαλεῖτο) θαυμάσας οὖν τὴν λαμπρότητα
καὶ φιλανθρωπίαν ὁ Ἄκουφις, ἠρώτα τί βούλεται ποι-
οῦντας αὐτοὺς ἔχειν φίλους. φήσαντος δὲ τοῦ Ἀλεξάν-
E δρου, Σὲ μὲν αὐτῶν ἄρχοντα καταστήσαντας, αὐτῶν πρὸς
δ' ἡμᾶς πέμψαντας ἑκατὸν ἄνδρας τοὺς ἀρίστους, γελά-
σας ὁ Ἄκουφις, Ἀλλὰ βέλτιον (εἶπεν) ἄρξω βασιλεῦ, τοὺς
κακίστους πρὸς σὲ πέμψας μᾶλλον ἢ τοὺς ἀρίστους. ὁ δὲ Τα-
ξίλης λέγεται μὲν τῆς Ἰνδικῆς ἔχειν μοῖραν οὐκ ἀποδέου-
σαν Αἰγύπτου τὸ μέγεθος, εὔβοτον δὲ καὶ καλλίκαρπον ἐν
τοῖς μάλιστα. σοφὸς δέ τις ἀνὴρ εἶναι· καὶ τὸν Ἀλέξανδρον
ἀσπασάμενος, Τί δεῖ πολέμων (φάναι) καὶ μάχης ἡ-
μῖν Ἀλέξανδρε πρὸς ἀλλήλους, εἰ μήτε ὕδωρ ἀφαιρη-
σόμενος ἡμῶν ἀφῖξαι, μήτε τροφὴν ἀναγκαίαν; ὑπὲρ
ὧν μόνων ἀνάγκη διαμάχεσθαι νοῦν ἔχουσιν ἀνθρώ-
F ποις. τοῖς δὲ ἄλλοις χρήμασι καὶ κτήμασι λεγομένοις,
εἰ μὲν εἰμὶ κρείττων, ἕτοιμός εἰμι ποιεῖν· εἰ δὲ ἥττων, οὐ
φεύγω χάριν ἔχειν, εὖ παθών. ἡσθεὶς οὖν ὁ Ἀλέξαν-
δρος, καὶ δεξιωσάμενος αὐτόν, Ἦ που νομίζεις (ἔφη)
δίχα μάχης ἔσεσθαι τὴν ἔντευξιν ἡμῖν ἀπὸ τοιούτων
λόγων καὶ φιλοφροσύνης· ἀλλ' οὐδὲν σοι πλέον·
ἐγὼ γὰρ ἀγωνιοῦμαι πρὸς σε καὶ διαμαχοῦμαι ταῖς χά-
ρισιν, ὅπως μου χρηστὸς ὢν μὴ περιγένῃ. λαβὼν δὲ δῶ-
ρα πολλά, καὶ δοὺς πλείονα, τέλος χίλια τάλαντα

νομίσματος αὐτῷ προέπιεν. ἐφ' οἷς τοὺς μὲν φίλους ἰσχυρῶς ἐλύπησε, τῶν δὲ βαρβάρων πολλοὺς ἐποίησεν ἡμερωτέρους ἔχειν πρὸς αὐτόν. ἐπεὶ δὲ τῶν Ἰνδῶν οἱ μαχιμώτατοι μισθοφοροῦντες ἐπεφοίτων ταῖς πόλεσιν, ἐρρωμένως ἀμύνοντες, καὶ κατὰ πολλὰ τὸν Ἀλέξανδρον ἐκακοποίουν, σπεισάμενος ἔν τινι πόλει πρὸς αὐτούς, ἀπιόντας ἐν ὁδῷ λαβὼν ἅπαντας ἀπέκτεινε. καὶ τοῦτο τοῖς πολεμικοῖς ἔργοις αὐτοῦ, τἆλλα νομίμως καὶ βασιλικῶς πολεμήσαντος, ὡς κηλὶς πρόσεστιν. οὐχ ἧττον δὲ τούτων οἱ φιλόσοφοι πράγματα παρέσχον αὐτῷ, τούς τε προστιθεμένους τῶν βασιλέων κακίζοντες, καὶ τοὺς ἐλευθέρους δήμους ἀφιστάντες. διὸ καὶ τούτων πολλοὺς ἐκρέμασε. Τὰ δὲ πρὸς Πῶρον αὐτὸς ἐν ταῖς ἐπιστολαῖς ὡς ἐπράχθη γέγραφεν. φησὶ γὰρ ἐν μέσῳ τῶν στρατοπέδων τοῦ Ὑδάσπου ῥέοντος, ἀντιπέρας ἱστάντα τοὺς ἐλέφαντας ἀεὶ τὸν Πῶρον ἐπιτηρεῖν τὴν διάβασιν· αὐτὸν μὲν οὖν καθ' ἡμέραν ἑκάστην ψόφον ποιεῖν καὶ θόρυβον ἐν τῷ στρατοπέδῳ πολύν, ἐθίζοντα τοὺς βαρβάρους μὴ φοβεῖσθαι. νυκτὸς δὲ χειμερίου καὶ ἀσελήνου, λαβόντα τῶν πεζῶν μέρος, ἱππεῖς δὲ τοὺς κρατίστους, καὶ περιελθόντα πόρρω τῶν πολεμίων, διαπεράσαι πρὸς νῆσον οὐ μεγάλην. ἐνταῦθα δὲ ῥαγδαίου μὲν ἐκχυθέντος ὄμβρου, πρηστήρων δὲ πολλῶν καὶ κεραυνῶν εἰς τὸ στρατόπεδον φερομένων, ὅμως ὁρῶν ἀπολλυμένους τινὰς καὶ συμφλεγομένους ὑπὸ τῶν κεραυνῶν, ἀπὸ τῆς νησῖδος ἄρας, προσφέρεσθαι ταῖς ἀντιπέρας ὄχθαις. τραχὺν δὲ τὸν Ὑδάσπην ὑπὸ τοῦ χειμῶνος ἐπιόντα καὶ μετέωρον, ἐκρήγμα ποιῆσαι μέγα, καὶ πολὺ μέρος ἐκείνῃ φέρεσθαι τοῦ ῥεύματος· αὐτὸς δὲ δέξασθαι τὸ μέσον οὐ βεβαίως, ἅτε δὴ συνολισθάνον καὶ περιρρηγνύμενον. ἐνταῦθα δὲ εἰπεῖν φασιν αὐτόν, Ὦ Ἀθηναῖοι, ἆρά γε πιστεύσαιτε ἂν ἡλίκους ὑπομένω κινδύνους ἕνεκα τῆς παρ' ὑμῖν εὐδοξίας; ἀλλὰ τοῦτο μὲν Ὀνησίκριτος εἴρηκεν· αὐτὸς δέ φησι, τὰς σχεδίας ἀφέντας αὐτούς, μετὰ τῶν ὅπλων τὸ ἐκρῆγμα διαβαίνειν, ἄχρι μαστῶν βρεχομένους. διαβὰς δὲ, τῶν πεζῶν εἴκοσι σταδίους προϊππεῦσαι, λογιζόμενος, εἰ μὲν οἱ πολέμιοι τοῖς ἵπποις προσβάλοιεν, πολὺ κρατήσειν· εἰ δὲ κινοῖεν τὴν φάλαγγα, φθήσεσθαι τοὺς πεζοὺς αὐτῷ προσγενομένους. θάτερον δὲ συμβῆναι. τῶν γὰρ ἱππέων χιλίους, καὶ τῶν ἁρμάτων ἑξήκοντα συμπεσόντα τρεψάμενος, τὰ μὲν ἅρματα λαβεῖν ἅπαντα, τῶν δ' ἱππέων ἀνελεῖν τετρακοσίους. οὕτω δὴ συμφρονήσαντα τὸν Πῶρον ὡς αὐτὸς εἴη διαβεβηκὼς Ἀλέξανδρος, ἐπιέναι μετὰ πάσης τῆς δυνάμεως, πλὴν ὅσον ἐμποδὼν ἦν τοῖς διαβαίνουσι τῶν Μακεδόνων ἀπολιπεῖν. φοβηθεὶς δὲ τὰ θηρία καὶ τὸ πλῆθος τῶν πολεμίων, αὐτὸς μὲν ἐνσεῖσαι κατὰ θάτερον κέρας, Κοῖνον δὲ τῷ δεξιῷ προσβαλεῖν κελεῦσαι. γενομένης δὲ τροπῆς ἑκατέρωθεν, ἀναχωρεῖν ἀεὶ πρὸς τὰ θηρία καὶ συνειλεῖσθαι τοὺς ἐκβιαζομένους. ὅθεν ἤδη τὴν μάχην ἀναμεμιγμένην εἶναι, καὶ μόλις ὀγδόης ὥρας ἀπειπεῖν τοὺς πολεμίους. ταῦτα μὲν οὖν ὁ τῆς μάχης ποιητὴς αὐτὸς ἐν ταῖς ἐπιστολαῖς εἴρηκεν. οἱ δὲ πλεῖστοι τῶν συγγραφέων ὁμολογοῦσι τὸν Πῶρον, ὑπεραίροντα τεσσάρων πηχῶν σπιθαμῇ τὸ μῆκος, ἱππότου μηδὲν ἀποδεῖν πρὸς τὸν ἐλέφαντα τῇ συμμετρίᾳ διὰ τὸ μέγεθος καὶ τὸν ὄγκον τοῦ σώματος· καίτοι μέγιστος ἦν ὁ ἐλέφας. σύνεσιν δὲ θαυμαστὴν ἐπεδείξατο καὶ κηδεμονίαν τοῦ βασιλέως, ἐρρωμένου μὲν ἔτι, θυμῷ τοὺς προσμαχομένους ἀμυνόμενος καὶ ἀνακόπτων. ὡς δ' ᾔσθετο βελῶν πλήθει καὶ τραυμάτων κάμνοντα,

A argenti signati ei propinauit. Quo re torsit amicos acriter, sed barbaros multos sibi reddidit mãsuetiorẽs. Bellicosissimi Indi militabant mercede: hi vrbes strenuè defendebant, multisque modis Alexandrum fatigabant. cum his inducias in oppido quodam fecit; mox recipientes se in itinere oppressit. quæ rebus illius bello gestis, iustè alias & regaliter bellantis, quasi labes adhæsit. Nõ minus quàm hi infestabãt eum philosophi, qui reges Alexandro qui se coniunxerãt insectabãtur, & liberos populos solicitabant. qua-
B propter multos ex his suspendit. Cum Poro acta ipse in epistolis, quemadmodum sũt gesta, prodidit. Ait enim, interlabente vtraque castra Hydaspe, Porum elephantos semper infestos tenentem captasse transitum suum: se verò strepitum in castris & tumultum quotidie ingentem excitasse, quo assuefaceret suos non formidare barbaros. Hinc nocte brumali & obscura, cum parte peditum & lectissimis equitibus procul se ab hostib⁹ progressum, in insulam non magnam trans-
C misisse. Ibi imbre ingentibus procellis fuso, crebrisque in exercitum presteribus & fulguribus cadentibus, soluisse tamen, quamuis interire nonnullos & perstringi fulmine videret, & ex insula se ad vlteriorem ripam contendisse. Hydaspem, quum ex illa tempestate torrẽs & tumidus ferretur, perrupisse grandi eluuie ripam, magnámque partẽ illac vndæ decurrisse. Terram se intermediam cepisse non stabili pede, vtpote lubricam, quam vndique lacerabat vnda. Ibi dixisse autumãt eum, Quis credat, Athenienses, quanta pe-
D ricula vestri præconij causa subeam? Cæterùm hoc prodidit Onesicritus. Ipse autem autor est, ratibus relictis, Macedonas sub armis eluuiem illam superasse, pertingente ad pectus vnda. Amne traiecto viginti stadia se ante peditatum prouectum, si hostis confligeret secum equitatu, multo se ratum superiorem fore: sin moueret peditatum, maturè peditatum suum se consequuturum. Euenisse alterum. nam fudisse se mille equites & currus sexaginta, qui secum fuerant congres-
E si. Currus cepisse omnes, ex equitibus quadringentos occidisse. Ita aduertente Poro ipsum transmisisse Alexandrum, cum omnibus copiis se intulisse, non pluribus ibi relictis, quàm qui transitum impedirẽt Macedonum. Belluarũ & hostium multitudinis metu in alterum cornu inuectum se, cæteros immisisse omnes in dexterum. Vtroque auerso cornu, eos qui premebantur globo facto ad bestias semper se recepisse. Inde promiscuè pugnatum, & vix octaua hora hostes terga de-
F disse. Hæc ipse prælij autor recensuit in epistolis. Porum plerique scriptores consentiunt quatuor cubitos palmo excedentem, ob corporis eminentiam & molem, elephanto, quantumuis fuerit grandis, equitis portione respondisse. Mirificam solertiam hic elephas monstrauit & solicitudinem pro rege. qui eum adhuc valentem adorientes animosè excepit & reiecit: vt verò telorum & vulnerum vi sensit confectum,

Credituri ne estis Athen. Vel, An credere possitis Athen.

veritus ne deflueret, genibus leniter humi demisit se, & promuscide singula iacula sensim ex corpore eius euulsit. Vt captum Alexander Porum rogauit quî de ipso consuleret, Regaliter, respódit. Adiicieote Alexádro nihilne aliud vellet, Omnia, inquit, verbũ Regaliter cõplectitur. Igitur non mõdò ei prîstinum regnũ sub satrapæ nomine restituit, verumetiam adiecit liberorum ibi populorũ, quos subegit, regioné, in qua nationes quindecim, vrbium noo mediocriũ quinque millia, & vicos quamplurimos memorãt fuisse. Aliam domuit ter taotam, cuius Philippo vni ex cohorte amicorũ præfecturá dedit. Ex prælio cum Poro cõmisso, Bucephalas mortuus est, oon extemplo, sed pòst, vt plerique, produnt, sub vulnerum curatione: vt Onesicritus est autor, ob seniũ labore cõfectus. Nã triginta annorũ ętate ait eũ decessisse. Morté eius tulit Alexáder grauiter, non aliter existimans quàm si familiaré & amicũ amisisset. In memoriá eius super Hydaspé condidit vrbem, quá appellauit Bucephaliá. Ferunt cané quoque eum, Peritá nomine, alitum ab ipso atque in deliciis habitũ amisisse, vrbémq; eorexisse ei cognominé. Id Sotion de Potamone se Lesbio uarrat audiuisse. At Macedonas illa cũ Poro pugna reddidit segniores, repressitq; ne peterẽt vlterioré Iodiá. Quũ enim ęgrè pepulissent illũ qui viginti millia peditũ & duo millia equitũ in acié adduxerat, obnixè teluctati Alexádro suot, superare contendenti etiá amné Gangé: cuius accipiebãt latitudiné duorũ & triginta stadiorũ esse, & vlnarũ centũ profunditaté, ripas vlteriores peditũ, equitũ, elephantorũ agminibus coopertas. Siquidé fama tenebat octoginta equitũ millibus, ducẽtis peditũ, curruũ octo & elephantorũ bellatorum sex millibus munitos Gádaritarũ & Præsiorũ reges ibi eũ opperiri. neque ea vanè iactata. Androcottus enim, qui nõ multo pòst regnauit, elephãtos Seleuco quingẽtos dono dedit, & sexcẽtis millib' militũ Iodiá peragrãs, omné redegit in potestaté. Hîc primùm animi mœrore & ira tabernaculo inclusus abiecit se in terrá, pœnitebátq; eũ rerũ perpetratarũ, nisi Gangé superaret, & pro cõfessione victũ se esse habebat reditũ. At vbi amici eũ, prout res erat, suadẽtes, assistentésq; foribus cũ plãctu & strepitu milites supplices orauerũt, infractus parauit se ad reditũ, multáq; fucata & cõmẽtitia est machinatus. Quippe grádiora arma & equorũ pręsepia frænáq; fabricatus põderosiora, reliquit & disseminauit. Posuit pterea deorũ aras, quas hac quoq; memoria Præsiorum reges traiecto flumine venerãtur, immolántque hostias ibi Græco ritu. Androcottus id tẽporis adolescẽs ipsum Alexandrũ vidit, fertúrque sæpe postea dixisse, Nihil factũ fuisse propius quàm vt rerũ illic Alexáder potitus fuisset, quòd rex ob improbitatem & ignobilitaté inuisus atq; contẽptus esset. Inde pgẽs Alexáder ad cõtemplandũ Oceanũ, frequentes naues actuarias & rates parat, iisq; secundo flumine per otiũ defertur. Nõ fuit inanis ea nauigatio tamé, neque belli exors. nã descensionibus faciendis vrbibúsq; oppugnãdis

Quomodo tractaturus eum esset, Reg.

Non modò illis quorum rex erat, imperare permisit, quãuis satrapa tantum appellaretur, verumetiam ad.

Ac se terrá abiece, perinde esse existimans, acsi victum se fateretur. At vbi am.

Potiretur.

A δείσας μὴ περιρρυῇ, τοῖς μὲν γόνασιν εἰς γῆν ὑφῆκεν πράως ἑαυτόν, τῇ δὲ προνομαίᾳ λαμβάνων ἀτρέμα τῶν δορατίων ἕκαστον, ἐξῄρει τοῦ σώματος. ἐπεὶ δὲ ληφθέντα τὸν Πῶρον ὁ Ἀλέξανδρος ἠρώτα πῶς αὐτῷ χρήσηται, Βασιλικῶς (εἶπεν) προσπυθομένου δὲ μή τι ἄλλο λέγοι, Πάντα (εἶπεν) ἐστὶν ἐν τῷ βασιλικῶς. οὐ μόνον οὖν ἀφῆκεν αὐτὸν ἄρχειν ὧν ἐβασίλευεν, σατράπην καλούμενον, ἀλλὰ καὶ προσέθηκε χώραν, καὶ τοὺς αὐτονόμους καταστρεψάμενος, ἐν ᾗ πεντεκαίδεκα μὲν ἔθνη, πόλεις δὲ πεντακισχιλίας ἀξιολόγους, κώμας δὲ παμπόλλας εἶναι B φασίν. ἄλλην δὲ τρὶς τοσαύτην, ἧς Φίλιππον ἕνα τῶν ἑταίρων, σατράπην ἀπέδειξεν. ἐκ δὲ τῆς πρὸς Πῶρον μάχης καὶ ὁ Βουκεφάλας ἐτελεύτησεν, οὐκ εὐθύς, ἀλλ' ὕστερον, ὡς οἱ πλεῖστοι λέγουσιν, ὑπὸ τραυμάτων θεραπευόμενος· ὡς δὲ Ὀνησίκριτος, διὰ γῆρας ὑπέρπονος γενόμενος. τριάκοντα γὰρ ἐτῶν ἀποθανεῖν αὐτόν. ἐδήχθη δ' ἰσχυρῶς Ἀλέξανδρος, οὐδὲν ἄλλο ἢ συνήθη καὶ φίλον ἀποβεβληκέναι νομίζων· καὶ πόλιν οἰκίσας ἐπ' αὐτῷ παρὰ τὸν Ὑδάσπην, Βουκεφαλίαν προσηγόρευσεν. λέγεται δὲ καὶ κύνα, Περίταν ὄνομα, τεθραμμένον C ὑπ' αὐτοῦ καὶ στεργόμενον ἀποβαλών, κτίσαι πόλιν ἐπώνυμον. τοῦτο δὲ Σωτίων φησὶν Ποτάμωνος ἀκοῦσαι τοῦ Λεσβίου. τοὺς μέντοι Μακεδόνας ὁ πρὸς Πῶρον ἀγὼν ἀμβλυτέρους ἐποίησεν, καὶ τὸ πρόσω τῆς Ἰνδικῆς ἔτι προελθεῖν ἐπέσχεν. μόλις γὰρ ἐκεῖνον ὠσάμενοι, δισμυρίοις πεζοῖς καὶ δισχιλίοις ἱππεῦσι παραταξάμενον, ἀντέστησαν ἰσχυρῶς Ἀλεξάνδρῳ βιαζομένῳ καὶ τὸν Γάγγην περᾶσαι ποταμόν· εὖρος μὲν αὐτοῦ δύο καὶ τριάκοντα σταδίων εἶναι πυνθανόμενοι, καὶ βάθος ὀργυιὰς ἑκατόν, τὰς δ' ἀντιπέρας ὄχθας ἀποκεκρύφθαι πλήθεσιν ὅπλων D καὶ ἵππων καὶ ἐλεφάντων. ἐλέγοντο γὰρ ὀκτὼ μὲν μυριάδας ἱππέων, εἴκοσι δὲ πεζῶν, ἅρματα δὲ ὀκτακισχίλια, καὶ μαχίμους ἐλέφαντας ἑξακισχιλίους ἔχοντες οἱ Γανδαριτῶν καὶ Πραισίων βασιλεῖς ὑπομένειν. καὶ κόμπος οὐκ ἦν περὶ ταῦτα. Ἀνδρόκοττος γὰρ ὕστερον οὐ πολλῷ βασιλεύσας, Σελεύκῳ πεντακοσίους ἐλέφαντας ἐδωρήσατο, καὶ στρατοῦ μυριάσιν ἑξήκοντα τὴν Ἰνδικὴν ἐπῆλθεν ἅπασαν καταστρεφόμενος. τὸ μὲν οὖν πρῶτον, ὑπὸ δυσθυμίας καὶ ὀργῆς αὑτὸν εἰς τὴν σκηνὴν καθείρξας ἔκειτο, χάριν οὐδεμίαν εἰδὼς τοῖς δια-E πεπραγμένοις, εἰ μὴ περάσειεν τὸν Γάγγην, ἀλλ' ἐξομολόγησιν ἥττης τιθέμενος τὴν ἀναχώρησιν. ὡς δ' οἵ τε φίλοι τὰ εἰκότα παρηγοροῦντες αὐτόν, οἵ τε στρατιῶται κλαυθμῷ καὶ βοῇ προσιστάμενοι ταῖς θύραις ἱκέτευον, ἐπικλασθεὶς ἀνεζεύγνυεν, πολλὰ πρὸς δόξαν ἀπατηλὰ καὶ σοφιστικὰ μηχανώμενος. καὶ γὰρ ὅπλα μείζονα καὶ φάτνας ἵππων καὶ χαλινοὺς βαρυτέρους κατασκευάσας, ἀπέλιπέ τι καὶ διέρριψεν. ἱδρύσατο δὲ βωμοὺς θεῶν, οὓς μέχρι νῦν οἱ Πραισίων βασιλεῖς διαβαίνοντες σέβονται, καὶ θύουσιν Ἑλληνικὰς θυσίας. F Ἀνδρόκοττος δέ, μειράκιον ὤν, αὐτὸν Ἀλέξανδρον εἶδεν. καὶ λέγεται πολλάκις εἰπεῖν ὕστερον, ὡς παρ' οὐδὲν ἦλθε τὰ πράγματα λαβεῖν Ἀλέξανδρος, μισουμένου τε καὶ καταφρονουμένου τοῦ βασιλέως διὰ μοχθηρίαν καὶ δυσγένειαν. ἐντεῦθεν ὁρμήσας Ἀλέξανδρος, τὴν ἔξω θάλασσαν ἐπιδεῖν, καὶ πολλὰ πορθμεῖα κωπήρη καὶ σχεδίας πηξάμενος, ἐκομίζετο τοῖς ποταμοῖς ὑποφερόμενος σχολαίως. ὁ δὲ πλοῦς οὐκ ἀργὸς ἦν οὐδὲ ἀπόλεμος, προσβάλλων δὲ ταῖς πόλεσιν, καὶ ἀποβαίνων

ἐχρῆτο πάντα. πρὸς δὲ τοῖς καλουμένοις Μαλλοῖς, οὕς φασιν Ἰνδῶν μαχιμωτάτους γενέσθαι, μικροῦ ἐδέησε κατακοπῆναι. τοὺς μὲν γὰρ ἀνθρώπους βέλεσιν ἀπὸ τῶν τειχῶν ἀπεσκέδασεν· πρῶτος δὲ διὰ κλίμακος τεθείσης ἀναβὰς ἐπὶ τὸ τεῖχος, ὡς ἥ τε κλῖμαξ συνετρίβη, καὶ τῶν βαρβάρων ὑφισταμένων παρὰ τὸ τεῖχος, ἐλάμβανε πληγὰς κάτωθεν, ὀλιγοστὸς ὤν, συστρέψας ἑαυτὸν εἰς μέσους ἀφῆκεν τοὺς πολεμίους. καὶ κατὰ τύχην ὀρθὸς ἔστη. τιναξαμένου δὲ τοῖς ὅπλοις, ἔδοξαν οἱ βάρβαροι σέλας τι καὶ φάσμα πρὸ τοῦ σώματος φέρεσθαι. διὸ καὶ τὸ πρῶτον ἔφυγον καὶ διεσκεδάσθησαν· ὡς δὲ εἶδον αὐτὸν μετὰ δυεῖν ὑπασπιστῶν, ἐπιδραμόντες, οἱ μὲν ἐκχειρὸς ξίφεσιν καὶ δόρασι διὰ τῶν ὅπλων συνετίτρωσκον ἀμυνόμενον· εἷς δὲ μικρὸν ἀποστὰς ἐφῆκεν ἀπὸ τόξου βέλος οὕτως εὔτονον καὶ βίαιον, ὥστε τὸν θώρακα διακόψαν ἐμπαγῆναι τοῖς περὶ τὸν μαστὸν ὀστέοις. πρὸς δὲ τὴν πληγὴν ἐνδόντος αὐτοῦ τὸ σῶμα καὶ κάμψαντος, ὁ μὲν βαλὼν ἐπέδραμεν, σπασάμενος βαρβαρικὴν μάχαιραν· Πευκέστας δὲ καὶ Λιμναῖος προέστησαν· ὧν πληγέντων ἑκατέρων, ὁ μὲν ἀπέθανεν, Πευκέστας δὲ ἀντεῖχεν. τὸν δὲ βάρβαρον Ἀλέξανδρος ἀπέκτεινεν. αὐτὸς δὲ τραύματα πολλὰ λαμβάνων, τέλος δὲ πληγεὶς ὑπέρῳ κατὰ τοῦ τραχήλου, προσήρεισε τῷ τείχει τὸ σῶμα, βλέπων πρὸς τοὺς πολεμίους. ἐν τούτῳ δὲ τῶν Μακεδόνων περιχυθέντων, ἁρπασθεὶς, ἀναίσθητος ἤδη τῶν περὶ αὐτὸν ἐπὶ σκηνὴν ἐκομίζετο. καὶ παραυτίκα μὲν ὡς τεθνεῶτος ἦν λόγος ἐν τῷ στρατοπέδῳ· χαλεπῶς δὲ καὶ πολυπόνως τὸν οἰστὸν ἐκπρισάντων ξύλινον ὄντα, καὶ τοῦ θώρακος οὕτω μόλις ἀπολυθέντος, περὶ τὴν ἐκκοπὴν ἐγίνοντο, τῆς ἀκίδος ἐνδεδυκυίας ἐν ἑνὶ τῶν ὀστέων. λέγεται δὲ τὸ μὲν πλάτος, τριῶν δακτύλων εἶναι· τὸ δὲ μῆκος, τεσσάρων. διὸ ταῖς λειποθυμίαις ἔγγιστα θανάτου συνελαυνόμενος, ἐξαιρουμένης αὐτῆς, ὅμως ἀνέλαβεν. καὶ διαφυγὼν τὸν κίνδυνον, ἔτι δὲ ἀσθενὴς ὤν, καὶ πολὺν χρόνον ἐν διαίτῃ καὶ θεραπείαις ἔχων αὐτόν, ἔξω θορυβοῦντας ὡς ᾔσθετο ποθοῦντας αὐτὸν ἰδεῖν τοὺς Μακεδόνας, λαβὼν ἱμάτιον προῆλθεν. καὶ θύσας τοῖς θεοῖς, αὖθις ἀνήχθη καὶ παρεκομίζετο, χώραν τε πολλὴν καὶ πόλεις μεγάλας καταστρεφόμενος. τῶν δὲ γυμνοσοφιστῶν τοὺς μάλιστα τὸν Σάββαν ἀναπείσαντας ἀποστῆναι, καὶ κακὰ πλεῖστα τοῖς Μακεδόσι παρασχόντας, λαβὼν δέκα, δεινοὺς δοκοῦντας εἶναι περὶ τὰς ἀποκρίσεις καὶ βραχυλόγους, ἐρωτήματα προὔγραφεν αὐτοῖς ἄπορα, φήσας ἀποκτενεῖν τὸν μὴ ὀρθῶς ἀποκρινόμενον πρῶτον, εἶτα ἐφεξῆς οὕτω τοὺς ἄλλους. ἕνα δὲ τὸν πρεσβύτατον ἐκέλευσε κρίνειν. ὁ μὲν οὖν πρῶτος ἐρωτηθεὶς, πότερον οἴεται τοὺς ζῶντας εἶναι πλείονας, ἢ τοὺς τεθνηκότας, ἔφη τοὺς ζῶντας. οὐκ ἔτι γὰρ εἶναι τοὺς τεθνηκότας. ὁ δὲ δεύτερος, πότερον τὴν γῆν ἢ τὴν θάλατταν μείζονα τρέφειν θηρία, Τὴν γῆν· ταύτης γὰρ ἔφη μέρος εἶναι τὴν θάλατταν. ὁ δὲ τρίτος, ποῖόν ἐστι ζῷον πανουργότατον, Ὃ μέχρι τοῦ νῦν (εἶπεν) ἄνθρωπος οὐκ ἔγνωκεν. ὁ δὲ τέταρτος ἀνακρινόμενος τίνι λογισμῷ τὸν Σάββαν ἀπέστησεν, ἀπεκρίνατο, Καλῶς ζῆν βουλόμενον αὐτὸν, ἢ κακῶς ἀποθανεῖν. ὁ δὲ πέμπτος ἐρωτηθεὶς, πότερον οἴεται τὴν ἡμέραν ἢ τὴν νύκτα προτέραν γεγονέναι, Τὴν ἡμέραν (εἶπεν) ἡμέρᾳ μιᾷ· καὶ προσεπεῖπεν (οὕτως θαυμάσαντος τοῦ βασιλέως) ὅτι τῶν ἀπόρων ἐρωτήσεων, ἀνάγκη καὶ τὰς ἀποκρίσεις ἀπόρους εἶναι. μεταβαλὼν οὖν, τὸν ἕκ-

A omnia redegit in potestatem. In Mallis verò, quos Indorũ perhibent bellicosissimos fuisse, penè concisus est. Ciues enim telis à muris reiecit, positisque scalis in murum euasit primus. quæ vbi imminutæ sunt, atque à barbaris intra stantibus iuxta murum multa tela ingesta paucis comitato, librato corpore in medios saltu se immisit hostes, & forte fortuna se pedibus excepit. Cuius vibrantibus armis, iubar aliquod & spectrum barbaris videbatur pro corpore eius obuersari. Vnde primùm in fugã effusi sunt: cęterùm vt duobus tantùm comitatum armigeris conspexere,
B impressione facta, alij cominus gladiis lãceisque traiecerunt arma eius, pugnantémq; fortiter cõuulnerauerunt. Vnus paulo remotior sagittam arcu excussit tãta vi & impetu, vt adacta per loricam in costas eius secundũ mammam defigeretur. Ad ictum remittente Alexandro & inclinante corpus, ille qui miserat sagittam, ense districto barbarico, accurrit. Assistebant ei Peucestas & Limnæus, qui vulnerati ambo: alter cecidit, Peucestas restitit. barbarum Alexander obtruncauit. Mul-
C tis confixus vulneribus, tandémque ictus pistillo in collo, corpus mœnibus applicuit, directa in hostes acie. Interea circunfundentibus se Macedonibus abreptus, semianimisque iam in tabernaculum est relatus: ac mox regem vulgatum est in castris expirasse. ingenti difficultate ac labore sagittam, quæ lignea erat, abscindũt. Tum detracto tandem thorace, accingũt se ad euellendum spiculum, quod vni ossi erat infixum. Dicitur tres digitos latum fuisse, longum quatuor. Vnde animo identidem liquente, penè exanimis, ex-
D empto eo tamen "recepit se. Quum ex periculo emersisset, esset tamen adhuc imbecillis, diúque in victus ratione & cura hæreret, vbi tumultuantes videndi sui desiderio Macedonas animaduertit, sumpto pallio prodiit. & quum diis sacra fecisset, iterum conscendit naues. In transitu latum tractum vrbésque amplas domuit. Ex Gymnosophistis, qui præcipuè Sabbam ad defectionem impulerant, & plurimum fatigauerant Macedonas, decem acres ad respondendum &
E contractos habitos cepit. His quæstiones obscuras posuit, necem denuntians primo qui parum rectè respondisset, inde ordine reliquis. vnum natu maximum dedit iudicem. Primus interrogatus, Viuósne plures esse, an mortuos censeret, Viuos, ait. neque enim iam esse eos qui mortui sunt. Secundus, Terram an pelagus grandiores gignere belluas, Terram. quippe huius, inquit, pelagus portio est. Tertius, Quod animal callidissimum esset, Quod hactenus, inquit, homo non cognouit. Quar-
F tus requisitus, Quamobrem Sabbam ad rebellionem concitasset, responsum dedit, Quo honestè viueret, aut malè periret. Quintus rogatus, Diem an noctem putaret fuisse priorem, Diem, ait, vno die. Adiecit autem (quum id rex admiraretur) "implicatarum interrogationum, necesse esse vt essent implicatæ responsiones. Ita progrediens sextum percunctatus est, Quemadmo

Recreatus est. Quum ex p.

Insolubiliũ interrogationum necessariò insolubiles & responsiones esse. Mutato igitur interrogationum genere, sextum interr.

» dum quis maximè se efficiat charũ, Si potentissimus, inquit ille, nec formidabilis esset. Ex » reliquis alius rogatus, Queadmodũ ex mortali quis deus euadat, Si quid fecerit, inquit, » quod facere denegatũ sit homini. Alius, De » vita & morte, vtra valentior, respondit, Vitã, » tam multa tolerantẽ mala. Postremus, Quatenus hominem viuere deceat. Eatenus dum » mori quàm viuere non censeat præstare. Ita » tandem versus ad iudicem, pronuntiare eum » iussit sententiam. qui quum alium alio dixisset segnius respõdisse, Ergo tu, inquit, primus » moriere, qui ita decernis. Minimè verò, rex, » inquit ille: nisi tu mẽtiaris, qui primum dixisti interfecturũ te illum qui pessimè respondisset. Hos igitur muneribus honoratos dimisit. Ad eos verò qui erant clarissimi, solitariã autem quietámq; vitã agebant, Onesicritum misit, petitũ ad se vt venirent. Fuit Onesicritus philosophus ex Diogenis Cynici contubernio. Aiunt Calanum sanequam superbè & asperè iussisse ei, vt posita veste audiret se nudus: alioquinon congressurum eum eo se, ne si à Ioue missus esset quidem. Dandamim egisse placidius, ac de Socrate, Pythagora, Diogene quum audiuisset, dixisse magno ingenio sibi eos viros videri fuisse, sed nimium reuerentes legum. Alij Dandamim nihil memorant nisi solum hoc quæsisse, Qua de causa Alexander eò venisset tam immenso itinere: Calanum tamen, vt ad Alexandrum proficisceretur, Taxiles induxit. Sphines vocabatur: sed quòd sermone Indico Cale pro Salue salutans obuios compellaret, Calanus est à Græcis nominatus. Hunc referunt exemplum imperij sui Alexãdro ob oculos posuisse. Corium in medium coniecit siccum & retorridum, enius oram calcauit. Id vno loco pressum cæteris partibus extulit se. Idem circulans vndique & pedibus stringens in quaque parte ostendit euenire, quoad medium pedibus occupauit, tunc omnes partes quieuere. Ea imagine significauit media regni maximè premẽda, neque procul ab iis vagandum Alexandro esse. Descensus Alexandri per flumina ad Oceanũ septem mensium spatium absumpsit. Vt verò classe ad Oceanum penetrauit, accessit ad insulam, quam ipse Scillustin, Psiltucin alij appellauere. Ibi exscensione facta, sacrificauit, pelagiq; & oræ marinæ, quatenus asseqni valuit, indolem collustrauit. Inde precatus nequis post se mortalium expeditionis suæ transcenderet terminos, regressus est. Naues circumuehi iussit, relictã ad dexterã India. Classi præfecit Nearchum, magistrum gubernatorum Onesicritũ creauit. Ipse pedestri itinere per Oritas pergens, in extremã inopiam recidit, multósque mortales amisit: vt militariũ copiarum ne quartam quidẽ partẽ reduceret ex India, quũ peditũ esset centũ viginti millia, equitũ ad quindecim millia. Ad hæc graues morbi, prauus victus, feruores torridi, plurimos fames absumpsere, dum regionẽ peragrant incultã hominũ durã vitam agentium: qui paucas & viles habebãt oues marinis piscibus assuetas vesci, atq; hinc praua carne & putida præditas. Hanc tandẽ dieb^s sexaginta

A τὸν ἠρώτα, πῶς ἄν τις φιληθείη μάλιστα. Κἂν κράτιστος ὤν (ἔφη) μὴ φοβερὸς ᾖ. τῶν δὲ λοιπῶν, ὁ μὲν ἐρωτηθεὶς πῶς ἄν τις ἐξ ἀνθρώπου γένοιτο θεός, Εἴ τι πράξειεν (εἶπεν) ὃ πρᾶξαι δυνατὸν ἀνθρώπῳ μὴ ἔστιν. ὁ δὲ, περὶ ζωῆς καὶ θανάτου, πότερον ἰσχυρότερον, ἀπεκρίνατο, τὴν ζωὴν, τοσαῦτα κακὰ φέρουσαν. ὁ δὲ τελευταῖος, μέχρι τίνος ἄνθρωπον καλῶς ἔχον ζῆν· μέχρι οὗ μὴ νομίζει τὸ τεθνάναι τοῦ ζῆν ἄμεινον. οὕτω δὴ τραπόμενος πρὸς τὸν δικαστὴν, ἐκέλευσεν ἀποφαίνεσθαι. τοῦ δὲ ἕτερον ἑτέρου χεῖρον εἰρηκέναι φήσαντος, B Οὐκοῦν (ἔφη) καὶ σὺ πρῶτος ἀποθανῇ, τοιαῦτα κρίνων. Οὐκ ἄν γε (εἶπεν) ὦ βασιλεῦ· εἰ μὴ σὺ ψεύδῃ, φήσας πρῶτον ἀποκτενεῖν τὸν ἀποκρινόμενον κάκιστα. Τούτους μὲν οὖν ἀφῆκεν δωρησάμενος. πρὸς δὲ τοὺς ἐν δόξῃ μάλιστα καὶ καθ᾽ ἑαυτοὺς ἐν ἡσυχίᾳ ζῶντας ἔπεμψεν Ὀνησίκριτον, ἀφικέσθαι δεόμενος πρὸς αὐτόν. ὁ δὲ Ὀνησίκριτος, ἦν φιλόσοφος τῶν Διογένει τῷ κυνικῷ συνεσχολακότων. καί φησι τὸν μὲν Καλανὸν ὑβριστικῶς πάνυ καὶ τραχέως κελεύειν, ἀποδύντα τὸν χιτῶνα, γυμνὸν ἀκροᾶσθαι τῶν λόγων· ἄλλως δὲ οὐ διαλέξεσθαι πρὸς αὐτὸν, οὐδ᾽ εἰ παρὰ τοῦ Διὸς ἀφῖκται. C τὸν δὲ Δάνδαμιν, πρᾳότερον, καὶ διακούσαντα περὶ Σωκράτους καὶ Πυθαγόρου καὶ Διογένους, εἰπεῖν ὡς εὐφυεῖς μὲν αὐτῷ γεγονέναι δοκοῦσιν οἱ ἄνδρες, λίαν δὲ τοὺς νόμους αἰσχυνόμενοι βεβιωκέναι. ἄλλοι δέ φασι τὸν Δάνδαμιν οὐδὲν εἰπεῖν, ἀλλ᾽ ἢ τοῦτο μόνον, Τίνος χάριν ὁ Ἀλέξανδρος ὁδὸν τοσαύτην δεῦρ᾽ ἦλθεν; τὸν μέντοι Καλανὸν ἔπεισεν ὁ Ταξίλης ἐλθεῖν πρὸς Ἀλέξανδρον. ἐκαλεῖτο δὲ Σφίνης· ἐπεὶ δὲ κατ᾽ Ἰνδικὴν γλῶτταν τῷ Καλὲ προσαγορεύων ἀντὶ τοῦ χαίρειν, τοὺς ἐντυγχάνοντας D ἠσπάζετο, Καλανὸς ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων ὠνομάσθη. οὗτος δὲ λέγεται καὶ τὸ παράδειγμα τῆς ἀρχῆς τῷ Ἀλεξάνδρῳ προθέσθαι. καταβαλὼν γὰρ ἐν μέσῳ βύρσαν τινὰ ξηρὰν καὶ κατεσκληκυῖαν, ἐπάτησε τὸ ἄκρον· ἡ δὲ εἰς ἓν πιεσθεῖσα, τοῖς ἄλλοις ἐπήρθη μέρεσιν. καὶ τοῦτο περιϊὼν ἐν κύκλῳ καὶ πιέζων, καθ᾽ ἕκαστον ἐδείκνυεν γιγνόμενον, ἄχρι οὗ τὸ μέσον ἐπιστὰς κατέσχεν, καὶ πάντα οὕτως ἠρέμησεν. ἐβούλετο δὲ ἡ εἰκὼν ἔνδειξις εἶναι τοῦ τὰ μέσα δεῖν μάλιστα τῆς ἀρχῆς πιέζειν, καὶ μὴ μακρὰν ἀποπλανᾶσθαι τὸν Ἀλέξανδρον. ἡ δὲ διὰ τῶν ποταμῶν E πρὸς τὴν θάλατταν ὑπαγωγὴ μηνῶν ἑπτὰ χρόνον ἀνήλωσεν. ἐμβαλὼν δὲ ταῖς ναυσὶν εἰς τὸν ὠκεανὸν, ἀνέπλευσεν πρὸς νῆσον, ἣν Σκιλλοῦστιν αὐτὸς ὠνόμασεν, ἕτεροι δὲ Ψιλτοῦκιν. ἐνταῦθα δὲ ἀποβὰς, ἔθυεν τοῖς θεοῖς, καὶ τὴν φύσιν ἐπεῖδεν τοῦ πελάγους καὶ τῆς παραλίας, ὅσον ἐφικτὸν ἦν. εἶτα ἐπευξάμενος μηδένα μετ᾽ αὐτὸν ἀνθρώπων ὑπερβῆναι τοὺς ὅρους τῆς στρατείας, ἀνέστρεφεν. καὶ τὰς μὲν ναῦς ἐκέλευσε περιπλεῖν, ἐν δεξιᾷ τὴν Ἰνδικὴν ἐχούσας· ἡγεμόνα μὲν, Νέαρχον ἀποδείξας, ἀρχικυβερνήτην δὲ, Ὀνησίκριτον. αὐτὸς δὲ F πεζῇ δι᾽ Ὠρειτῶν πορευόμενος, εἰς ἐσχάτην ἀπορίαν προήχθη, καὶ πλῆθος ἀνθρώπων ἀπώλεσεν, ὥστε τῆς μαχίμου δυνάμεως μηδὲ τὸ τέταρτον ἐκ τῆς Ἰνδικῆς ἀπαγαγεῖν. καίτοι δώδεκα μὲν μυριάδες ἦσαν οἱ πεζοὶ, τὸ δ᾽ ἱππικὸν, εἰς μυρίους καὶ πεντακισχιλίους. ἀλλὰ καὶ νόσοι χαλεπαὶ, καὶ δίαιται πονηραὶ, καὶ καύματα ξηρὰ, καὶ πλείστους ὁ λιμὸς διέφθειρεν, ἄσπορον χώραν ἐπιόντας ἀνθρώπων κακοβίων, ὀλίγα καὶ ἀγεννῆ πρόβατα κεκτημένων, ἃ τοὺς θαλαττίους ἰχθύας εἰθισμένα προσφέρεσθαι, σάρκα μοχθηρὰν εἶχεν καὶ δυσώδη. μόλις δ᾽ ἐν ἡμέραις ἑξήκοντα ταύτην

A διελθὼν, καὶ τῆς Γεδρωσίας ἁψάμενος, αὖθις ἐν ἀφθόνοις ἦν πᾶσι, τῶν ἔγγιστα σατραπῶν καὶ βασιλέων παρασκευασάντων. ἀναλαβὼν οὖν ἐνταῦθα τὴν δύναμιν, ἐξώρμησεν κώμῳ χρώμενος ἐφ' ἡμέρας ἑπτὰ διὰ τῆς Καρμανίας. αὐτὸν μὲν οὖν ἵπποι σχέδην ἐκόμιζον ὀκτὼ μετὰ τῶν ἑταίρων ὑπὲρ θυμέλης, ἐν ὑψηλῷ καὶ περιφανεῖ πλαισίῳ πεπηγυίας, διαχρούμενον συνεχῶς ἡμέρας καὶ νυκτός. ἅμαξαι δὲ παμπληθεῖς, αἱ μὲν ἁλουργοῖς καὶ ποικίλοις περιβολαίοις, αἱ δ' ὕλης ἀεὶ προσφάτου καὶ χλωρᾶς σκιαζόμεναι κλάδοις, εἵποντο, τοὺς ἄλλους ἄγουσαι φίλους καὶ ἡγεμόνας ἐστεφανωμένους καὶ πίνοντας. B εἶδες δ' ἂν οὐ πέλτην, οὐ κράνος, οὐ σάρισαν, ἀλλὰ φιάλαις καὶ ῥυτοῖς καὶ θηρικλείοις παρὰ τὴν ὁδὸν ἅπασαν οἱ στρατιῶται βαπτίζοντες ἐκ πίθων μεγάλων καὶ κρατήρων, ἀλλήλοις προέπινον, οἱ μὲν ἐν τῷ προάγειν ἅμα καὶ βαδίζειν, οἱ δὲ κατακείμενοι. πολλὴ δὲ μοῦσα συρίγγων καὶ αὐλῶν, ᾠδῆς τε καὶ ψαλμοῦ καὶ βακχείας γυναικῶν, κατεῖχε πάντα τόπον· τῷ δὲ ἀτάκτῳ καὶ πεπλανημένῳ τῆς πορείας, περιείπετο τῆς φιάλαις καὶ παιδιὰ βακχικῆς ὕβρεως, ὡς τοῦ θεοῦ παρόντος αὐτοῦ, καὶ συμπαραπέμποντος τὸν κῶμον. C ἐπεὶ δὲ ἧκε τῆς Γεδρωσίας εἰς τὸ βασίλειον, αὖθις ἀνελάμβανε τὴν στρατιὰν πανηγυρίζων. λέγεται δὲ, μεθύοντα αὐτὸν θεωρεῖν ἀγῶνας χορῶν, τὸν δὲ ἐρώμενον Βαγώαν, χορηγοῦντα νικῆσαι, καὶ κεκοσμημένον διὰ τοῦ θεάτρου παρελθόντα καθίσαι παρ' αὐτόν· ἰδόντας δὲ τοὺς Μακεδόνας, κροτεῖν καὶ βοᾶν, φιλῆσαι κελεύοντας, ἄχρις οὗ περιβαλὼν κατεφίλησεν. ἐνταῦθα τῶν περὶ Νέαρχον ἀναβάντων πρὸς αὐτὸν, ἡσθεὶς καὶ διακούσας τὰ περὶ τὸν πλοῦν, ὥρμησεν αὐτὸς πλεύσας κατὰ τὸν Εὐφράτην στόλῳ μεγάλῳ, D εἶτα περὶ τὴν Ἀραβίαν καὶ τὴν Λιβύην παρακομισθεὶς, διὰ στηλῶν Ἡρακλείων ἐμβαλεῖν εἰς τὴν ἐντὸς θάλασσαν· καὶ πλοῖα παντοδαπὰ περὶ Θάψακον ἐπήγνυτο, καὶ συνήγοντο ναῦται καὶ κυβερνῆται πανταχόθεν. ἡ δὲ ἄνω στρατεία χαλεπὴ γενομένη, καὶ τὸ περὶ Μαλλοὺς τραῦμα, καὶ ἡ φθορὰ πολλὴ λεχθεῖσα τῆς δυνάμεως, ἀπιστίᾳ τῆς σωτηρίας αὐτοῦ, τά τε ὑπήκοα πρὸς ἀποστάσεις ἐπῆρεν, καὶ τοῖς στρατηγοῖς καὶ σατράπαις ἀδικίαν πολλὴν καὶ πλεονεξίαν καὶ ὕβριν ἐνεποίησεν· καὶ ὅλως διέδραμε σάλος ἁπάντων καὶ νεωτερισμός. E ὅπου καὶ πρὸς Ἀντίπατρον Ὀλυμπιὰς καὶ Κλεοπάτρα στασιάσασαι, διείλοντο τὴν ἀρχὴν, Ὀλυμπιὰς μὲν Ἤπειρον, Κλεοπάτρα δὲ Μακεδονίαν παραλαβοῦσα. καὶ τοῦτο ἀκούσας Ἀλέξανδρος, βέλτιον ἔφη βεβουλεῦσθαι τὴν μητέρα. Μακεδόνας γὰρ οὐκ ἂν ὑπομεῖναι βασιλευομένους ὑπὸ γυναικός. διὰ ταῦτα Νέαρχον μὲν αὖθις ἐπὶ θάλασσαν ἔπεμψεν, ἐμπλῆσαι πολέμων ἅπασαν ἐγνωκὼς τὴν παραλίαν. αὐτὸς δὲ καταβαίνων ἐκόλαζε τοὺς πονηροὺς τῶν στρατηγῶν. τῶν δὲ Ἀβουλίτου παίδων ἕνα μὲν, Ὀξυάρτην, αὐτὸς ἀπέκτεινε, σαρίσῃ διελάσας· F Ἀβουλίτου δὲ μηδὲν τῶν ἀναγκαίων παρασκευάσαντος, ἀλλ' ἢ τρισχίλια τάλαντα νομίσματος αὐτῷ προσαγαγόντος, ἐκέλευσε τοῖς ἵπποις τὸ ἀργύριον παραβαλεῖν. ὡς δ' οὐκ ἐγεύοντο, φήσας, Τί οὖν ὄφελος ἡμῖν τῆς σῆς παρασκευῆς; καθεῖρξε τὸν Ἀβουλίτην. ἐν δὲ Πέρσαις, πρῶτον μὲν ἀπέδωκε τὸ νόμισμα ταῖς γυναιξὶν, ὥσπερ εἰώθεσαν οἱ βασιλεῖς, ὁσάκις εἰς Πέρσας ἀφικοῖτο, διδόναι χρυσοῦν ἑκάστῃ. διὰ δὲ

A emensus, Gedrosiam attigit. Ibi in rerum omnium egit affluentia, quòd proximi satrapæ & reges de omnibus prouidissent. Igitur refecto hic exercitu, incessit comessabundus diebus septem per Carmaniam. Illum equi octo composito gradu vehebant cum amicis super pulpitum, in edito & conspicuo tabulato erectum quadrato, conuiuiis noctem diebus continuantem. Sequebantur currus frequẽtes partim purpureis & picturatis tapetibus, partim arborum semper recentium & virentium inumbrati ramis, quibus alij ve- B hebantur amici & duces eius coronati potantésque. Videres non cetram, non galeam, nõ sarissam: sed phialis, pateris, calicibus thericliis milites toto itinere ex grandibus doliis & crateris haurientes, præbibebant inter se: alij simul inter pergendum & progrediendum, alij recumbentes. Circumsonabant omnia loca fistulis, tibiis, carminibus, cantilenis, bacchabundis mulieribus. Tam incomposito & incondito itinere comitabatur pocula bacchabundæ licentiæ ludus, C quasi ipso præsente Baccho & comessationis duce. Postquam in regiam Gedrosiæ venit, relaxauit de integro exercitum tempestiuis conuiuiis. Ferunt eum temulentum chororũ ludos spectasse, amasium eius Bagoam choragum palmam obtinuisse, exornatúmque medio theatro transisse, & ad latus eius consedisse: Macedonas, quum id viderent, plaudentes vt osculum ei ferret conclamasse, quoad illum complexus & dissuauiatus sit. Huc rediit ad eum Nearchus, lętúsque ille intellecta nauigatione, instituit ipse, magna D classe deuectus Euphrate, Arabiam & Africam ambire, atque per columnas Herculis in mare mediterraneum decurrere. Omnis generis nauigia apud Thapsacum parabantur, nauticique & gubernatores conquirebantur vndique. At fama duræ illius in superioribus prouinciis expeditionis oppugnationisque Mallorum, atque ingentis stragis exercitus, "ex diffidentia illius salutis concitauit pacatos ad defectionem, ducibúsque & satrapis magnæ exercendæ violentiæ, auaritiæ, & fla- E gitiorum dedit occasionem. breui fluctus & seditio omnes peruasit. Quando etiã Olympias & Cleopatra cõtra Antipatrum tumultuantes prouinciam eius partitæ sunt, Olympias Epirũ, Macedoniam Cleopatrà sumpsit. Quę re ad Alexandrum perlata, rectius dixit matrem suam consuluisse, neque enim regnum Macedonas fuisse fœminæ toleraturos. vnde Nearchum extemplo ad mare misit, statuitque oram maritimam armis omnẽ implere. In progrediendo sumpsit de duci- F busqui deliquerant supplicium. Vnum ipse ex Abulitis filiis Oxyartem interfecit, quem hasta transuerberauit. Abuliti, qui nihil prę parauerat cõmmeatus, tantùm argẽti signati tria millia talentûm attulit, equis obiicere iussit pecuniam. quibus eam non gustãtibus, Quò igitur nobis (inquit) hic paratus? ita Abulitem in vincula compegit. In Perside nummos primùm fœminis donauit, vt moris erat regibus, quoties inirent Persidem, singulis aureum largiri. Iraque aliquot

Quod credere no - possent eum incolumem esse, concus.

referant non crebrò, Ochum verò ne semel quidem, ob sordes, Persas inuisisse, exiliúmque sibi patriæ indixisse. Hinc quum Cyri conditorium apertum comperisset, interfecit autorem, quãuis Pellæus esset non ex obscurissimis, qui id admiserat, Polymachus nomine. Titulum quum legisset, iussit Græcis quoque literis infrà incidi. Is fuit huiuscemodi, QVISQVIS ES HOMO, ET VNDECVNQVE VENISTI, (NAM VENTVRVM NOVI EGO) CYRVS SVM, PERSIS QVI QVAESIVI IMPERIVM. NE INVIDEAS MIHI, ORO TE, EXIGVAM HANC HVMVM, QVAE CORPVS TEGIT MEVM. Hæc Alexandrum vehementer permouere, reputantem rerum incertitudinem & vicissitudinem. Eadem tempestate Calanus, quum non diu alui fluore laborasset, rogum postulauit sibi strui. Ad quem postquam est equo delatus, deos precatus, libamina sibi ipse infudit, capillísque suis rem diuinam fecit. Inde rogum conscendens, assistentes Macedonas complexus est, rogauítque lætum vt illum diem transigerent, & cum rege perpotarent: illum ipsum breui ait Babylone se reuisurum. Ita fatus, decubuit operuitque se, neque se appropinquante igne mouit, sed quo composuerat se habitu eum conseruans, veteri illorum sophistarum more semetipse immolauit. Hoc multis annis pòst alius Indus Athenis ex comitatu Cæsaris imitatus est: cuius visitur hac quoque ætate monumẽtum, Indi appellatum. Regressus à rogo Alexander, frequentibus amicis & præfectis ad cœnam inuitatis, certamen & præmium proposuit potandi meri. Qui plurimum hausit, Promachus ad quatuor congios progressus est, relatóque pro victoriæ pretio talento, triduum superstes fuit. Ex cæteris (vt Chares autor est) vnus & quadraginta ex vinolentia exanimati, quum excepisset ingens gelu crapulam. Nuptias amicorum Susis celebrauit, atque ipse Darij filiam duxit vxorem Statirã. Clarissimas clarissimis iunxit, ac commune Macedonum, qui iam antè contraxerant cõnubia, celebrauit splendidè epulum nuptiale: in quo memorant cuique conuiuarum, quorum fuerit nouem millium numerus, auream phialam ad libandum donatam. Iam fuit cum in cæteris mirificè largus, tum æs alienum exercitus creditoribus de suo dissoluit. Eius impensæ vniuersa summa, centum & triginta minus, ad decem millia talentûm peruenit. Antigenes autem luscus obæratum simulans se, falsò nomẽ dederat, adductóque certo ad mensam qui affirmauit se ei dedisse mutuò, repræsentauit ei pecuniam. Eo postea mendacij comperto, exarsit rex, summouitque eum aula, atque præfecturam ademit. Fuit bello bonus Antigenes, ac iuuenis etiamnum, quum obsideret Philippus Perinthon, intorto ex catapulta in oculum suum telo, nõ passus eximere telum volentibus, neque pugnam remisit, priusquã vrgens pepulisset atque inter muros redegisset hostes. Non modicè ergo tulit in præ-

A Φασὶν ἐνίοις μὴ πολλάκις. Ὦχον δὲ μηδὲ ἅπαξ εἰς Πέρσας παραγενέσθαι, διὰ μικρολογίαν, ἀποξενώσαντα τῆς πατρίδος ἑαυτόν. ἐπεὶ δὲ τὸν Κύρου τάφον εὗρεν διορωρυγμένον, ἀπέκτεινε τὸν ἀδικήσαντα. καίτοι Πελλαῖος ἦν οὐ τῶν ἀσημοτάτων ὁ πλημμελήσας, ὄνομα Πολύμαχος. τὴν δὲ ἐπιγραφὴν ἀναγνοὺς, ἐκέλευσεν Ἑλληνικοῖς ὑποχαράξαι γράμμασιν. εἶχε δὲ οὕτως. ὮΙ ἌΝΘΡΩΠΕ, ὍΣΤΙΣ ΕἾ, ΚΑῚ ΠΌΘΕΝ ἭΚΕΙΣ, (ὍΤΙ ΜῈΝ ΓᾺΡ ἭΞΕΙΣ, ΟἾΔΑ) ἘΓῺ ΚΥ͂ΡΟΣ ΕἸΜῚ Ὁ ΠΈΡΣΑΙΣ
B ΚΤΗΣΆΜΕΝΟΣ ΤῊΝ ἈΡΧΉΝ. ΜῊ ΟΥ̓͂Ν ΤΗ͂Σ ὈΛΊΓΗΣ ΤΑΎΤΗΣ ΓΗ͂Σ ΦΘΟΝΉΣΗΣ, Ἣ ΤΟΥ̓ΜῸΝ ΣΩ͂ΜΑ ΠΕΡΙΚΑΛΎΠΤΕΙ. ταῦτα μὲν οὖν ἐμπαθῆ σφόδρα τὸν Ἀλέξανδρον ἐποίησεν, ἐν νῷ λαβόντα τὴν ἀδηλότητα καὶ τὴν μεταβολήν. ὁ δὲ Κάλανος ἐνταῦθα, χρόνον οὐ πολὺν ὑπὸ κοιλίας ἐνοχληθεὶς, ᾐτήσατο πυρὰν αὐτῷ γενέσθαι. καὶ κομισθεὶς ἵππῳ πρὸς αὐτὴν, ἐπευξάμενος καὶ κατασπείσας ἑαυτοῦ, καὶ τῶν τριχῶν ἀπαρξάμενος, ἀναβαίνων, ἐδεξιοῦτο τοὺς παρόντας τῶν
C Μακεδόνων, καὶ παρεκάλει τὴν ἡμέραν ἐκείνην ἡδέως γενέσθαι καὶ μεθυσθῆναι μετὰ τοῦ βασιλέως· αὐτὸν δὲ ἐκεῖνον ἔφη μετ' ὀλίγον χρόνον ἐν Βαβυλῶνι ὄψεσθαι. ταῦτα δὲ εἰπὼν, κατακλιθεὶς καὶ συγκαλυψάμενος, οὐκ ἐκινήθη τοῦ πυρὸς πλησιάζοντος, ἀλλ' ἐν ᾧ κατεκλίθη σχήματι τοῦτο διατηρῶν, ἐκαλλιέρησεν ἑαυτὸν τῷ πατρίῳ νόμῳ τῶν ἐκεῖ σοφιστῶν. τοῦτο πολλοῖς ἔτεσιν ὕστερον ἄλλος Ἰνδὸς ἐν Ἀθήναις Καίσαρι συνὼν ἐποίησεν· καὶ δείκνυται μέχρι νῦν τὸ μνημεῖον, Ἰνδοῦ προσαγορευόμενον. ὁ δὲ Ἀλέξανδρος ἀπὸ τῆς
D πυρᾶς γενόμενος, καὶ συναγαγὼν πολλοὺς τῶν φίλων καὶ τῶν ἡγεμόνων ἐπὶ δεῖπνον, ἀγῶνα προύθηκεν καὶ στέφανον ἀκρατοποσίας. ὁ μὲν οὖν πλεῖστον πιὼν Πρόμαχος, ἄχρι χοῶν τεσσάρων προῆλθεν· καὶ λαβὼν τὸ νικητήριον στέφανον τάλαντον, ἡμέρας τρεῖς ἐπέζησεν. τῶν δὲ ἄλλων (ὥς Χάρης φησὶν) τετταράκοντα καὶ εἷς ἀπέθανον πίνοντες, ἰσχυροῦ τῇ μέθῃ κρύους ἐπιγενομένου. τῶν δὲ ἑταίρων γάμον ἐν Σούσοις ἐπιτελῶν, καὶ λαμβάνων μὲν αὐτὸς γυναῖκα, τὴν Δαρείου θυγατέρα Στάτειραν, διανέμων δὲ τὰς ἀρίστας τοῖς ἀρί-
E στοις, κοινὸν δὲ τῶν ἤδη προγεγαμηκότων Μακεδόνων γάμον καλὸν ἑστιάσας· ἐν ᾧ φασιν, ἐνακισχιλίων τῶν παρακεκλημένων ἐπὶ τὸ δεῖπνον ὄντων, ἑκάστῳ χρυσῆν φιάλην πρὸς τὰς σπονδὰς δοθῆναι. τά τε ἄλλα θαυμαστῶς ἐλαμπρύνατο, καὶ τὰ χρέα τοῖς δανείσασιν ὑπὲρ τῶν ὀφειλόντων αὐτὸς διαλύσας, τοῦ παντὸς ἀναλώματος, ἐλάττονος μυρίων ταλάντων, ἑκατὸν τριάκοντα ταλάντοις γενομένου. ἐπεὶ δὲ Ἀντιγένης ὁ ἑτερόφθαλμος, ὡς ὀφείλων ἀπεγράψατο ψευδῶς, καὶ προσαγαγὼν τινὰ φάσκοντα δεδανεικέναι πρὸς
F τὴν τράπεζαν, ἀπέτισεν τὸ ἀργύριον. εἶτα ἐφωράθη ψευδόμενος, ὀργισθεὶς ὁ βασιλεὺς, ἀπήλασεν τῆς αὐλῆς αὐτὸν, καὶ παρείλετο τὴν ἡγεμονίαν. ἦν δὲ λαμπρὸς ἐν τοῖς πολεμικοῖς ὁ Ἀντιγένης· καὶ ἔτι δὲ νέος ὢν, Φιλίππου πολιορκοῦντος Πέρινθον, ἐμπεσόντος αὐτῷ καταπελτικοῦ βέλους εἰς τὸν ὀφθαλμὸν, οὐ παρέσχεν βουλομένοις ἐξελεῖν τὸ βέλος, οὐδὲ ὑφήκατο, πρὶν ὤσασθαι προσμαχόμενος καὶ κατακλεῖσαι τοὺς πολεμίους εἰς τὸ τεῖχος. οὐ μετρίως οὖν τότε τὴν ἀτι-

μίαν ἔφερεν, ἀλλὰ δῆλος ἦν ἑαυτὸν ὑπὸ λύπης καὶ βαρυθυμίας διαχρησόμενος. καὶ τοῦτο δείσας ὁ βασιλεὺς, ἀνῆκε τὴν ὀργὴν, καὶ τὰ χρήματα ἔχειν ἐκέλευσεν αὐτόν. τῶν δὲ παίδων τῶν τρισμυρίων, οὓς ἀσκουμένους καὶ μανθάνοντας ἀπέλιπε, τοῖς τε σώμασιν ἀνδρείων φανέντων, καὶ τοῖς εἴδεσιν εὐπρεπῶν, ἔτι δὲ καὶ τῆς μελέτης εὐχέρειαν καὶ κουφότητα θαυμαστὴν ἐπιδειξαμένων, αὐτὸς μὲν ἥσθη· τοῖς δὲ Μακεδόσι δυσθυμία παρέστη καὶ δέος, ὡς ἧττον αὐτοῖς τοῦ βασιλέως προσέξοντος. διὸ καὶ τοὺς ἀσθενεῖς καὶ πεπηρωμένους αὐτοῦ καταπέμποντος ἐπὶ θάλατταν, ὕβριν ἔφασαν εἶναι καὶ προπηλακισμὸν, ἀνθρώποις ἀποχρησάμενον εἰς ἅπαντα, νῦν ἀποτίθεσθαι σὺν αἰσχύνῃ, καὶ προσρίπτειν ταῖς πατρίσι καὶ τοῖς γονεῦσιν, οὐ τοιούτους παραλαβόντα. πάντας οὖν ἐκέλευον ἀφιέναι, καὶ πάντας ἀχρήστους νομίζειν Μακεδόνας, ἔχοντα τοὺς νέους τούτους πυρριχιστάς, σὺν οἷς ἐπιὼν καταστρέψεται τὴν οἰκουμένην. πρὸς ταῦτα χαλεπῶς ὁ Ἀλέξανδρος ἔσχε, καὶ πολλὰ μὲν ἐλοιδόρησεν αὐτοὺς πρὸς ὀργὴν, ἀπελάσας δὲ, τὰς φυλακὰς παρέδωκε Πέρσαις, καὶ κατέστησεν ἐκ τούτων δορυφόρους καὶ ῥαβδοφόρους· ὑφ' ὧν ὁρῶντες αὐτὸν παραπεμπόμενον, αὐτοὺς δὲ ἀπειργομένους καὶ προπηλακιζομένους, ἐταπεινοῦντο· καὶ διδόντες λόγον, εὕρισκον αὑτοὺς ὀλίγου δεῖν μανέντας ὑπὸ ζηλοτυπίας καὶ ὀργῆς. τέλος δὲ, συμφρονήσαντες ἐβάδιζον ἄνοπλοι καὶ μονοχίτωνες ἐπὶ τὴν σκηνὴν, μετὰ βοῆς καὶ κλαυθμοῦ παραδιδόντες ἑαυτοὺς, καὶ χρήσασθαι κελεύοντες ὡς κακοῖς καὶ ἀχαρίστοις· ὁ δ' οὐ προσίετο, καίπερ ἤδη μαλασσόμενος. οἱ δ' οὐκ ἀπέστησαν, ἀλλ' ἡμέρας δύο καὶ νύκτας οὕτω προεστῶτες καὶ ὀλοφυρόμενοι καὶ κοίρανον ἀνακαλοῦντες ἐκαρτέρησαν. τῇ δὲ τρίτῃ προελθὼν, καὶ θεασάμενος οἰκτροὺς καὶ τεταπεινωμένους, ἐδάκρυεν πολὺν χρόνον· εἶτα μεμψάμενος μέτρια, καὶ προσαγορεύσας φιλανθρώπως ἀπέλυσε τοὺς ἀχρήστους, δωρησάμενος μεγαλοπρεπῶς, καὶ γράψας πρὸς Ἀντίπατρον, ὅπως ἐν πᾶσι τοῖς ἀγῶσι καὶ τοῖς θεάτροις προεδρίαν ἔχοντες ἐστεφανωμένοι καθίζοιντο. τῶν δὲ τεθνηκότων τοὺς παῖδας ὀρφανοὺς ὄντας ἐμμίσθους ἐποίησεν. ὡς δ' ἧκεν εἰς Ἐκβάτανα τῆς Μηδίας καὶ διῴκησε τὰ κατεπείγοντα, πάλιν ἦν ἐν θεάτροις καὶ πανηγύρεσιν, ἅτε δὴ τρισχιλίων αὐτῷ τεχνιτῶν ἀπὸ τῆς Ἑλλάδος ἀφιγμένων. ἔτυχε δὲ περὶ τὰς ἡμέρας ἐκείνας Ἡφαιστίων πυρέσσων· οἷα δὲ νέος καὶ στρατιωτικὸς, οὐ φέρων ἀκριβῆ δίαιταν, ἀλλὰ τὸν ἰατρὸν Γλαῦκον ἀπελθεῖν εἰς τὸ θέατρον περὶ ἄριστον τηρησάμενος, καὶ καταφαγὼν ἀλεκτρυόνα ἑφθὸν, καὶ ψυκτῆρα μέγαν ἐκπιὼν οἴνου, κακῶς ἔσχεν, καὶ μικρὸν διαλιπὼν ἀπέθανεν. τοῦτο οὐδενὶ λογισμῷ τὸ πάθος Ἀλέξανδρος ἤνεγκεν, ἀλλ' εὐθὺς μὲν ἵππους τε κεῖραι πάντας ἐπὶ πένθει καὶ ἡμιόνους ἐκέλευσεν, καὶ τῶν πέριξ πόλεων ἀφεῖλεν τὰς ἐπάλξεις· τὸν δὲ ἄθλιον ἰατρὸν ἀνεσταύρωσεν· αὐλοὺς δὲ κατέπαυσεν καὶ μουσικὴν ἐν τῷ στρατοπέδῳ πολὺν χρόνον, ἕως ἐξ Ἄμμωνος ἦλθε μαντεία, τιμᾶν Ἡφαιστίωνα, καὶ θύειν ὡς ἥρωι παρακελεύουσα. τοῦ δὲ πένθους παρηγορίᾳ τῷ πολέμῳ χρώμενος, ὥσπερ ἐπὶ θήραν καὶ κυνηγεσίαν ἀνθρώπων ἐξῆλθεν, καὶ τὸ Κοσσαίων ἔθνος κατεστρέφετο, πάντας ἡβηδὸν ἀποσφάττων. τοῦτο δὲ Ἡφαιστίω-

A sentia ignominiam, verùm præ se tulit dolore & mœrore manus sibi ipsum allaturũ. Id timens Alexander, iram deposuit, & ipsum pecuniam eam iussit habere. Triginta millia puerorum, quos exercendos & instituendos reliquerat, virili corpore inuenit & specie decora. Dederunt insuper illi miræ dexteritatis & agilitatis documenta. Ea re læto rege, angor Macedonas & metus incessit minus regem ipsis addictum fore. Quapropter quũ debiles & inutiles remitteret ille domum, B contumeliam dictitauerunt eam & suggillationem esse, quòd quibus hominibus abusus ad omnia fuerat, eos ignominiosè tunc in patriam & ad parentes detruderet, non eo quo acceperat eos statu. Igitur missionẽ omnes flagitare conclamaréque, omnes Macedonas pro inutilibus haberet, solos iuuenes hos retineret saltatores, quibuscum orbem terræ iret subiugatum. Inde concitatus Alexander frendénsque multis conuitiis hos proscidit, eísque amotis, corporis sui custodiam tradidit Persis, atque ex his satellites apparitorésque delegit. C A quibus quum cernerent illum stipari, se verò reiici ignominiosè, conciderunt animis, ac colloquuti inter se deprehenderunt seipsi ex æmulatione & indignatione penè insanire. Postremò ad se reuersi, perrexerunt ad regis tabernaculum inermes & tunicati, cum clamore & plangore offerentes semetipsi, petentésque vteretur ipsis quasi improbis & ingratis. Ille verò, quãuis iam placatior, non admisit eos. Non abscesserunt illi, sed duos dies & noctes ita pro tabernaculo eius lamentãtes dominúmq; ap D pellantes perdurauere. Tertio die prodiit, ac quum lamentabiles abiectósque vidisset, in lacrymas longo spatio est effusus. Inde modicè castigauit eos, tum appellauit humaniter, ac dimisit inutiles, vbi eos magnificè donauit. Scripsit insuper ad Antipatrum, vt omnibus in ludis & spectaculis primum locum tenerent, & coronati ibi considerent. Demortuorum liberis orbis stipendia parentum attribuit. Postquam Ecbatana Mediæ venit, rebus compositis necessariis, retulit E se ad spectacula & tempestiua cõuiuia, quòd tria millia artificum ad eum ex Græcia venissent. Sub idem tempus Hephæstion febre correptus est. Vt iuuenis & militaris, exactioris impatiens victus, dum medicus Glaucus ad spectaculum abiit, prandium sumpsit, adesóque gallo gallinaceo asso, atque epoto ingenti vini frigefacti cratere, malè habuit, paulóque pòst decessit. Hunc casum tulit parum sapienter Alexander, sed confestim equos omnes mulósque tonderi lugubriter F iussit, circumiectorum oppidorum pinnas detraxit, miserum medicum egit in crucem, tibias musicámque perdiu in castris compescuit, quoad ab Ammone allatum oraculũ est, vt Hephæstionem colerent pro deo, eique sacrificarent. Ad luctus leuationem bellum adhibuit, ac sicut ad venationem hominum egressus, Cussæorum gentem excidit, omnémque ad internecionem deleuit. Ea clades, Hephæstionis parentatio dicta.

In tumbam & monumentū eius atque in hæc exornanda decē millia talentûm intendens expendere, operisque præstantia & exquisita arte superare sumptum, desiderauit præter omnes artifices Stasicratem, qui proiectam granditatem & magnificentiam in nouis rebus edendis promittebat. Quippe hic antea iactauerat apud eum in colloquio, ex montibus Thracium Athon configurari & conformari ad hominis effigiem posse. Itaque si vellet, simulacrum se ei ex Atho effecturum æternum & amplissimum, quod sinistra teneret frequentem mille capitibus vrbem, dextra fundentem largam fluminis vndam in mare decurrentis. verùm hoc repudiauit. At tūc de multo absurdioribus sumptuosioribúsque quotidie agebat cum artificibus commentandis & machinādis. Babylonem pergenti Nearchus, qui ab Oceano Euphratem inuectus reuerterat, refert conuenisse se certos Chaldæos, qui monebāt Babylone vt abstineret. nihil motus tamē progressus est. Postquam peruenit ad muros vrbis, coruorū examen vidit certantium & se mutuò cædentium, quorum aliquot iuxta ipsum sunt delapsi. Inde delato ad eum indicio præfectum Babylonis Apollodorum de ipso exta consuluisse, aruspicem Pythagorā acciuit. Non inficiantem factum rogauit quid deprehendisset in hostia: qui vbi respondit trunca exta fuisse, Papæ, inquit, fœdum prodigiū! Nec Pythagoram violauit: verùm pœnituit eum quòd fidem non adhibuisset Nearcho, ac ferè extra muros Babylonios diuertit, circumuectúsque est animi causa Euphrate. Terrebant autem eum multa prodigia. Leonem grandissimum & speciosissimum eorum qui ibi alebantur, domesticus asinus adortus calce interfecit. Depositis vestibus vnctus, pila ludebat. Ibi iuuenes qui pila luserant, vbi resumenda erant pallia, hominē contemplantur tacitum in solio sedentem, diademate & amictu regio ornatum. Hic in quæstione interrogatus qui esset, diu non reddidit vocē. Vix tandem quum ad se rediisset, Dionysium ait dici se, esse Messenium genere: certis autem criminibus accusatum, atque eò à mari ductum, longo spatio in vinculis fuisse: modò Serapim adstitisse sibi, vinculisque exemptum eò deduxisse, atque imperauisse vt veste regia sumpta & diademate, silentio consideret. His Alexander auditis, illum ex vatū consilio sustulit de medio. Cæterùm animo ipse anxio atque erga deos diffidenti iam euasit, aduersus amicos verò suspicioso. Antipatrum imprimis formidabat eiúsque filios, ex quibus Iolas princeps pincerna erat, Cassander nuper aduenerat. Qui quum barbaros venerabundos illum salutantes conspexisset, vir in libertate enutritus Græca, atque huiuscemodi spectaculi hactenus insolens, in cachinnum est effusus. Ea re exarsit ita Alexander, vt arreptum crinibus caput eius ambabus manibus vehementer contuderit ad parietem. Aliâs respondere Antipatri accusatoribus aliquid parantem interpellans Cassandrum, Quid ais (inquit) tam longa via homines nihil læsos tantum ad calumniandum

νος ἐναγισμὸς ἐκαλεῖτο. τύμβον δὲ καὶ τάφον αὐτῷ καὶ τὸν περὶ ταῦτα κόσμον ἀπὸ μυρίων ταλάντων ἐπιτελέσαι διανοούμενος, ὑπερβαλέσθαι δὲ τῷ φιλοτέχνῳ καὶ περιττῷ τῆς κατασκευῆς τὴν δαπάνην, ἐπόθησε μάλιστα τῶν τεχνιτῶν Στασικράτην, μεγαλουργίαν τινὰ καὶ τόλμαν καὶ κόμπον ἐν ταῖς καινοτομίαις ἐπαγγελλόμενον. οὗτος γὰρ αὐτῷ πρότερον ἐντυχὼν, ἔφη, τῶν ὀρῶν μάλιστα τὸν Θρᾴκιον Ἄθων διατύπωσιν ἀνδρείκελον δέχεσθαι καὶ διαμόρφωσιν· ἂν οὖν κελεύῃ, μονιμώτατον ἀγαλμάτων αὐτῷ καὶ περιφανέστατον ἐξεργάσεσθαι τὸν Ἄθων, τῇ μὲν ἀριστερᾷ χειρὶ περιλαμβάνοντα μυρίανδρον πόλιν οἰκουμένην, τῇ δὲ δεξιᾷ σπένδοντα ποταμοῦ ῥεῦμα δαψιλὲς εἰς τὴν θάλασσαν ἀπορρέοντος. ταῦτα μὲν οὖν παρῃτήσατο· πολλῷ δὲ ἀτοπώτερα καὶ δαπανηρότερα τούτων σοφιζόμενος τότε καὶ συμμηχανώμενος τοῖς τεχνίταις διέτριβεν. εἰς δὲ Βαβυλῶνα προάγοντος αὐτοῦ, Νέαρχος (ἀφίκετο γὰρ αὖθις εἰσπλεύσας εἰς τὸν Εὐφράτην διὰ τῆς μεγάλης θαλάσσης) ἔφη τινὰς ἐντυχεῖν αὐτῷ Χαλδαίους, παραινοῦντας ἀπέχεσθαι Βαβυλῶνος τὸν Ἀλέξανδρον. ὁ δὲ οὐκ ἐφρόντισεν, ἀλλ' ἐπορεύετο· καὶ πρὸς τοῖς τείχεσι γενόμενος, κόρακας εἶδε πολλοὺς διαφερομένους καὶ τύπτοντας ἀλλήλους, ὧν ἔνιοι κατέπεσον παρ' αὐτόν. ἔπειτα μηνύσεως γενομένης κατὰ Ἀπολλοδώρου τοῦ στρατηγοῦ τῆς Βαβυλῶνος, ὡς εἴη περὶ αὐτοῦ τεθυμένος, ἐκάλει Πυθαγόραν τὸν μάντιν. οὐκ ἀρνουμένου δὲ τὴν πρᾶξιν, ἠρώτησε τῶν ἱερῶν τὸν τρόπον. φήσαντος δὲ ὅτι τὸ ἧπαρ ἦν ἄλοβον, Παπαὶ (εἶπεν) ἰσχυρὸν τὸ σημεῖον. καὶ τὸν Πυθαγόραν οὐδὲν ἠδίκησεν· ἤχθετο δὲ μὴ πεισθεὶς τῷ Νεάρχῳ, καὶ τὰ πολλὰ τῆς Βαβυλῶνος ἔξω κατασκηνῶν καὶ περιπλέων τὸν Εὐφράτην διέτριβεν. ἠνώχλει δὲ αὐτὸν σημεῖα πολλά. καὶ γὰρ λέοντα τῶν τρεφομένων μέγιστον καὶ κάλλιστον ἥμερος ὄνος ἐπελθὼν καὶ λακτίσας ἀνεῖλεν. ἀποδυσαμένου δὲ πρὸς ἄλειμμα καὶ σφαῖραν αὐτοῦ παίζοντος, οἱ νεανίσκοι οἱ σφαιρίζοντες, ὡς ἔδει πάλιν λαβεῖν τὰ ἱμάτια, καθορῶσιν ἄνθρωπον ἐν τῷ θρόνῳ καθεζόμενον σιωπῇ, τὸ διάδημα καὶ τὴν στολὴν τὴν βασιλικὴν περικείμενον. οὗτος ἀνακρινόμενος ὅστις εἴη, χρόνον πολὺν ἄναυδος ἦν· μόλις δὲ συμφρονήσας, Διονύσιος μὲν ἔφη καλεῖσθαι, Μεσσήνιος δὲ εἶναι τὸ γένος. ἐκ δέ τινος αἰτίας καὶ κατηγορίας ἐνταῦθα κομισθεὶς ἀπὸ θαλάσσης, πολὺν χρόνον γεγονέναι ἐν δεσμοῖς· ἄρτι δὲ αὐτῷ τὸν Σάραπιν ἐπιστάντα τοὺς δεσμοὺς ἀνεῖναι, καὶ προαγαγεῖν δεῦρο, καὶ κελεῦσαι λαβόντα τὴν στολὴν καὶ τὸ διάδημα, καθίσαι καὶ σιωπᾶν. ταῦτα ἀκούσας ὁ Ἀλέξανδρος, τὸν μὲν ἄνθρωπον (ὥσπερ ἐκέλευον οἱ μάντεις) ἠφάνισεν· αὐτὸς δὲ ἠθύμει καὶ δύσελπις ἦν πρὸς τὸ θεῖον ἤδη, καὶ πρὸς τοὺς φίλους ὕποπτος. μάλιστα δὲ Ἀντίπατρον ἐφοβεῖτο, καὶ τοὺς παῖδας, ὧν Ἰόλας μὲν ἀρχιοινοχόος ἦν· ὁ δὲ Κάσσανδρος ἀφῖκτο μὲν νεωστί, θεασάμενος δὲ βαρβάρους τινὰς προσκυνοῦντας, ἅτε δὴ τεθραμμένος Ἑλληνικῶς καὶ τοιοῦτο πρότερον μηδὲν ἑωρακὼς, ἐγέλασε προπετέστερον. ὁ δὲ Ἀλέξανδρος ὠργίσθη, καὶ δραξάμενος αὐτοῦ τῶν τριχῶν, σφόδρα ταῖς χερσὶν ἀμφοτέραις ἔπαισε τὴν κεφαλὴν πρὸς τὸν τοῖχον. αὖθις δὲ πρὸς τοὺς κατηγοροῦντας Ἀντιπάτρου λέγειν τι βουλόμενον τὸν Κάσσανδρον ἐκκρούων, Τί λέγεις (ἔφη) τοσαύτην ὁδὸν ἀνθρώπους μηδὲν ἀδικουμένους, ἀλλὰ

συκοφαντοῦντας ἐλθεῖν; φήσαντος δὲ τοῦ Κασάνδρου, τοῦτο αὐτὸ σημεῖον εἶναι τοῦ συκοφαντεῖν, ὅτι μακρὰν ἥκουσι τῶν ἐλέγχων, ἀνακαγχάσας ὁ Ἀλέξανδρος, Ταῦτα ἐκεῖνα (ἔφη) σοφίσματα τῶν Ἀριστοτέλους, εἰς ἑκάτερον τῶν λόγων· οἰμωξόμενοι ἂν μικρὸν ἀδικοῦντες φανῆτε τοὺς ἀνθρώπους. τὸ δὲ ὅλον αὐτῷ φασὶ δεινὸν ἐνδῦναι καὶ δυσέκνιπτον ἐγγενέσθαι τῇ ψυχῇ τοῦ Κασάνδρου τὸ δέος, ὥστε ὕστερον χρόνοις πολλοῖς, ἤδη Μακεδόνων βασιλεύοντα, καὶ κρατοῦντα τῆς Ἑλλάδος, ἐν Δελφοῖς περιπατοῦντα καὶ θεώμενον τοὺς ἀνδριάντας, εἰκόνος Ἀλεξάνδρου φανείσης, ἄφνω πληγέντα, φρίξαι καὶ κραδανθῆναι τὸ σῶμα, καὶ μόλις ἀναλαβεῖν ἑαυτὸν ἰλιγγιάσαντα πρὸς τὴν ὄψιν. ὁ δ' οὖν Ἀλέξανδρος ὡς ἐνέδωκεν τότε πρὸς τὰ θεῖα, ταραχώδης γενόμενος καὶ περίφοβος τὴν διάνοιαν, οὐδὲν ἦν μικρὸν οὕτως τῶν ἀήθων καὶ ἀτόπων ὃ μὴ τέρας ἐποιεῖτο καὶ σημεῖον, ἀλλὰ θυομένων καὶ καθαιρόντων καὶ μαντευομένων μεστὸν ἦν τὸ βασίλειον. οὕτως ἄρα δεινὸν μὲν ἀπιστία πρὸς τὰ θεῖα, καὶ καταφρόνησις αὐτῶν· δεινὴ δὲ αὖθις ἡ δεισιδαιμονία, δίκην ὕδατος ἀεὶ πρὸς τὸ ταπεινούμενον, καὶ ἀναπληροῦσα ἀβελτερίας καὶ φόβου τὸν Ἀλέξανδρον γενόμενον. οὐ μὴν ἀλλὰ, καίπερ χρησμῶν γε τῶν περὶ Ἡφαιστίωνος ἐκ θεοῦ κομισθέντων, ἀποθέμενος τὸ πένθος, αὖθις ἦν ἐν θυσίαις καὶ πότοις. ἑστιάσας δὲ λαμπρῶς τοὺς περὶ Νέαρχον, εἶτα λουσάμενος ὥσπερ εἰώθει, μέλλων καθεύδειν, Μηδίου δεηθέντος, ᾤχετο κωμασόμενος πρὸς αὐτόν· κἀκεῖ πιὼν ὅλην τὴν ἐπιοῦσαν ἡμέραν, ἤρξατο πυρέττειν. οὔτε σκύφον Ἡρακλέους ἐκπιὼν, οὔτε ἄφνω διαλγὴς γενόμενος τὸ μετάφρενον, ὥσπερ λόγχῃ πεπληγώς· ἀλλὰ ταῦτα τινὲς ᾤοντο δεῖν γράφειν, ὥσπερ δράματος μεγάλου τραγικὸν ἐξόδιον καὶ περιπαθὲς πλάσαντες. Ἀριστόβουλος δέ φησιν αὐτὸν πυρέττοντα μανικῶς, διψήσαντα δὲ σφόδρα, πιεῖν οἶνον. ἐκ τούτου δὲ φρενιτιάσαι, καὶ τελευτῆσαι, τριακάδι Δαισίου μηνός. ἐν δὲ ταῖς ἐφημερίσιν οὕτως γέγραπται περὶ τὴν νόσον. ὀγδόῃ ἐπὶ δεκάτῃ Δαισίου μηνὸς ἐκάθευδεν ἐν τῷ λουτρῶνι, διὰ τὸ πυρέξαι. τῇ δὲ ἑξῆς λουσάμενος εἰς τὸν θάλαμον μετῆλθεν, καὶ διημέρευε πρὸς Μήδιον κυβεύων. εἶτ' ὀψὲ λουσάμενος, καὶ τὰ ἱερὰ τοῖς θεοῖς ἐπιθεὶς, ἐμφαγὼν, διὰ νυκτὸς ἐπύρεξεν. τῇ εἰκάδι λουσάμενος, πάλιν ἔθυσε τὴν εἰθισμένην θυσίαν· καὶ κατακείμενος ἐν τῷ λουτρῶνι τοῖς περὶ Νέαρχον ἐσχόλαζεν, ἀκροώμενος τὰ περὶ τὸν πλοῦν καὶ τὴν μεγάλην θάλατταν. τῇ δεκάτῃ φθίνοντος ταὐτὰ ποιήσας, μᾶλλον ἀνεφλέχθη, καὶ τὴν νύκτα βαρέως ἔσχεν, καὶ τὴν ἐπιοῦσαν ἡμέραν ἐπύρεττεν σφόδρα· καὶ μεταρθεὶς κατέκειτο παρὰ τὴν μεγάλην κολυμβήθραν· ὅτε δὴ τοῖς ἡγεμόσι διελέχθη περὶ τῶν ἐρήμων ἡγεμονίας τάξεων, ὅπως καταστήσωσι δοκιμάσαντες. ἑβδόμῃ, σφόδρα πυρέττων ἔθυσεν, ἐξαρθεὶς πρὸς τὰ ἱερά. τῶν δὲ ἡγεμόνων ἐκέλευε τοὺς μεγίστους διατρίβειν ἐν τῇ αὐλῇ, ταξιάρχους δὲ καὶ πεντακοσιάρχους ἔξω νυκτερεύειν. εἰς δὲ τὰ πέραν βασίλεια διακομισθεὶς, τῇ ἕκτῃ σμικρὸν ὕπνωσεν. ὁ δὲ πυρετὸς οὐκ ἀνῆκεν. ἐπελθόντων δὲ τῶν ἡγεμόνων, ἦν ἄφωνος. ὁμοίως δὲ καὶ τὴν πέμπτην· διὸ καὶ τοῖς Μακεδόσιν ἔδοξεν τεθνάναι, καὶ κατεβόων, ἐλθόντες ἐπὶ τὰς θύρας καὶ διηπειλοῦντο τοῖς ἑταίροις, ἕως ἐβιάσαντο. καὶ τῶν

A venisse? Quum respōdisset Cassander, esse id ipsum calumniæ iudicium, quòd procul probationibus venissent, cachinnans Alexāder, Hæc illa (inquit) commenta Aristotelis sunt in vtranque partem dicendi: pœnam luetis, si parum eos conuincemini læsisse. Breui ingentem terrorem aiunt Cassandri animum subisse & pertinaciter insedisse, vsque adeo vt insequutis temporibus regnum Macedoniæ obtinens, & Græciæ potiens, quum Delphis inambularet contemplareturque statuas, simulacro conspecto Alexandri, subito

B horrore toto contremuerit corpore, & ad illius imaginis conspectum æstuans, ægrè colligeret se. Alexander igitur postquam semel religione obstrictus est, tumultuante & trepidante animo præditus, nulla res insolita & aliena tam oblata exigua est, quam non verteret in prodigium & ostentum, sed sacrificantium, expiantium, & vaticinantium erat regia referta. Adeo res est horrenda incredulitas & contemptio deorum: horrenda item

C superstitio, quæ aquæ modo vergit ad demissa, implétq; absurdis opinionibus & metu mortales, vt tunc Alexandrum. At ille oraculis de Hephæstione à deo allatis luctum deposuit, iterúmque ad sacrificia & pocula se conuertit. Ac quum splendido conuiuio excepisset Nearchum, atque inde lotus de more suo esset iturus cubitum, ad obnixè rogantem Medium iuit comessatū. Apud hunc quum diem insequentem totum perpotasset, febre est tentatus. Non exhausit Herculis scyphum, neque repentè spinæ dolore veluti hasta confixus ingemuit. Sed hæc puta-

D uerunt quidam scribenda, quasi magnæ fabulæ tragicum exodium & lamentabile fingentes. Aristobulus narrat eum quum delirio ex febre teneretur, atque ingenti cruciaretur siti, vinum potasse: hinc in phrenesim incidisse, atque trigesimo mensis Dæsij die decessisse. In diariis ad hunc modū de morbo eius scriptū est, Octauodecimo die mensis Dæsij in balneo febris causa cubauit. Postero die lotus cōtulit se in cubiculum, eúmque diem aleæ ludo cum Medio transegit.

E Inde vesperi lotus & sacris operatus cibum sumpsit auidius. Hinc nocte febre afflictus est. Die vigesimo lotus solenne sacrum iterum peregit, decumbénsq; in balneo Nearcho vacauit, nauigationem suam & quid vidisset in Oceano, exponenti. Vigesimoprimo quum idem fecisset, aggrauauit febris, noctémque egit grauem, ac postridie est acri febre tentatus, trāslatúsque decubuit iuxta magnum natatorium. Eodem tempore cum ducibus egit, quemadmodum ordini-

F bus vacuis præficerent spectatos. Vigesimo quarto ingrauescente vi morbi sacris operatus est, ad quæ est deportatus: ac præcipuos duces in aula iussit commorari, centuriones & tribunos excubare pro foribus. Delatus in vlteriorē regiam vigesimoquinto die paulisper quieuit, febris non remisit. Quum adissent eum duces, iam vocem amiserat. Pari modo vigesimosexto egit. Vnde Macedones mortuum rati ad fores magno strepitu accesserunt, minisque amicos regis coegerūt

vt admitterentur: ac foribus apertis tunicati ad vnum omnes præter lectum eius transierunt. Eodem die Python & Seleucus, ad templum Serapis missi, consuluerunt deum an deportarent eò Alexandrũ. Deus, ne eum mouerent loco, respondit. Vigesimooctauo sub vesperam expirauit. Hæc ferè in diariis ita perscripta ad verbũ sunt. Veneni extemplo suspicionem nemo habuit. Sexto demũ anno autumant indicio delato, Olympiada multos necasse, ossa etiam proiecisse mortui Iolæ, quasi venenum hic miscuisset. Qui verò autorem Aristotelem huius facinoris perhibent Antipatro fuisse, atque omnino per illum allatum virus, hi Agnothemim quendam, qui id ex Antigono rege audisset, narrasse referunt. Venenum aquam frigidam fuisse & instar glaciei gelidam, quæ Nonacride ex petra quadam resudet. Eam sicut tenuem rorem excipiẽtes asini vngula reponere. nullo enim vase ferri alio posse, verùm erodere rigore suo & acrimonia omnia. Maxima pars tamen eam veneni fabulam prorsus existimant commentitiam, habéntque argumentum non leue, quòd dissentientibus per multos dies ducibus, corpus quum locis feruidis & æstuosis iacuisset non curatum, eiuscemodi veneni nullum vestigium præ se tulerit, verùm sine liuore & tabe permanserit recens. Roxane prægnans erat, atque ideo quum à Macedonibus coleretur, Statirã autem æmularetur, literis circumuentã commentitiis euocauit. quam, vt venit, cum sorore necauit, ac cadauera earum in puteum præcipitauit, terrámque ingessit, conscio & adiutore Perdicca. Ille enim mox in summa fuit potestate, Aridæo, velut regni vmbra, stipatus. Natus hic ex obscura fuit muliere & vulgante corpus Philine, neque mentis compos ex corporis vitio non natiuo neque spõtaneo. imo verò perspicuè ferunt in puero eluxisse festiuam indolem nec ignauam, pòst tamen, quum medicamẽtis fuisset ab Olympiade vitiatus, mente debilitatum fuisse.

A θυρῶν αὐτοῖς ἀνοιχθεισῶν, ἐν τοῖς χιτῶσι καθ' ἕνα πάντες παρὰ τὴν κλίνην παρεξῆλθον. ταύτης δὲ τῆς ἡμέρας οἱ περὶ Πύθωνα καὶ Σέλευκον, εἰς τὸ Σαραπεῖον ἀποσταλέντες, ἠρώτων εἰ κομίσωσιν ἐκεῖ τὸν Ἀλέξανδρον· ὁ δὲ θεὸς κατὰ χώραν ἐᾶν ἀνεῖλεν. τῇ δὲ τρίτῃ φθίνοντος πρὸς δείλην ἀπέθανεν. τούτων τὰ πλεῖστα κατὰ λέξιν ἐν ταῖς ἐφημερίσιν οὕτω γέγραπται. φαρμακείας δὲ ὑποψίαν αὐτίκα μὲν οὐδεὶς ἔσχεν, ἕκτῳ δὲ ἔτει φασὶ μηνύσεως γενομένης, τὴν Ὀλυμπιάδα πολλοὺς μὲν ἀνελεῖν, ἐκρῖψαι δὲ τὰ λείψανα
B τοῦ Ἰόλα τεθνηκότος, ὡς τούτου τὸ φάρμακον ἐγχέαντος. οἱ δὲ Ἀριστοτέλη φάσκοντες Ἀντιπάτρῳ σύμβουλον γενέσθαι τῆς πράξεως, καὶ ὅλως δι' ἐκείνου κομισθῆναι τὸ φάρμακον, Ἁγνόθεμιν τινὰ διηγεῖσθαι λέγουσιν, ὡς Ἀντιγόνου τοῦ βασιλέως ἀκούσαντα. τὸ δὲ φάρμακον, ὕδωρ εἶναι ψυχρὸν καὶ παγετῶδες ἀπὸ πέτρας τινὸς ἐν Νωνακρίδι οὔσης, ἣν ὥσπερ δρόσον λεπτὴν ἀναλαμβάνοντας, εἰς ὄνου χηλὴν ἀποτίθενται. τῶν γὰρ ἄλλων οὐδὲν ἀγγεῖον στέγειν, ἀλλὰ διακόπτειν ὑπὸ ψυχρότητος καὶ δριμύτητος. οἱ δὲ πλεῖστοι τὸν λόγον
C ὅλως οἴονται πεπλάσθαι τὸν περὶ τῆς φαρμακείας· καὶ τεκμήριον αὐτοῖς οὐ μικρὸν, ὅτι τῶν ἡγεμόνων στασιασάντων ἐφ' ἡμέρας πολλὰς, ἀθεράπευτον τὸ σῶμα κείμενον ἐν τόποις θερμοῖς καὶ πνιγώδεσιν, οὐδὲν ἔσχεν τοιαύτης φθορᾶς σημεῖον, ἀλλ' ἔμεινε καθαρὸν καὶ πρόσφατον. ἡ δὲ Ῥωξάνη κύουσα μὲν ἐτύγχανε, καὶ διὰ τοῦτο τιμωμένη παρὰ τοῖς Μακεδόσι· δύσζηλος δὲ οὖσα πρὸς τὴν Στάτειραν, ἐξηπάτησεν αὐτὴν ἐπιστολῇ τινὶ, πεπλασμένῃ παραγενέσθαι, καὶ παραγενομένην, μετὰ τῆς ἀδελφῆς ἀπέκτεινε, καὶ τοὺς νεκροὺς
D εἰς τὸ φρέαρ κατέβαλε καὶ συνέχωσεν, εἰδότος ταῦτα Περδίκκου καὶ συμπράττοντος. ἦν γὰρ ἐκεῖνος εὐθὺς ἐν δυνάμει μεγίστῃ, τὸν Ἀρριδαῖον, ὥσπερ δορυφόρημα τῆς βασιλείας, ἐφελκόμενος, γεγονότα μὲν ἐκ γυναικὸς ἀδόξου καὶ κοινῆς Φιλίννης, ἀτελῆ δὲ τοῦ φρονεῖν ὄντα διὰ σώματος νόσον, οὐ φύσει προσπεσοῦσαν, οὐδὲ αὐτομάτως· ἀλλὰ καὶ πάνυ φασὶν παιδὸς ὄντος αὐτοῦ διαφαίνεσθαι χάριεν ἦθος, καὶ οὐκ ἀγεννές· εἶτα μέντοι, φαρμάκοις ὑπὸ Ὀλυμπιάδος κακωθέντα, διαφθαρῆναι τὴν διάνοιαν.

FINIS.

ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΥ ΠΕΡΙ ΤΗΣ ἈΛΕΞΑΝΔΡΟΥ τύχης ἢ ἀρετῆς, λόγος α.

ΟΥ̓ΤΟΣ ὁ τῆς τύχης λόγος ἐστὶν, ἴδιον καὶ μόνης αὐτῆς ἔργον ἀποφαινομένης Ἀλέξανδρον. δεῖ δὲ ἀντειπεῖν ὑπὲρ φιλοσοφίας, μᾶλλον δὲ ὑπὲρ Ἀλεξάνδρου, δυσχεραίνοντος καὶ ἀγανακτοῦντος εἰ προῖκα δόξει καὶ παρὰ τῆς τύχης λαβεῖν τὴν ἡγεμονίαν, ἣν ὤνιον αἵματος πολλοῦ καὶ τραυμάτων ἐπαλλήλων κτώμενος, πολλὰς μὲν ἀΰπνους νύκτας ἴαυεν, Ἤματα δὲ αἱματόεντα διέπρησσεν, πολεμίζων πρὸς ἀμάχους δυνάμεις καὶ ἄπειρα φῦλα· καὶ ποταμοὺς ἀπεράτους, καὶ πέτρας ἀτοξεύτους, εὐβουλίᾳ καὶ καρτερίᾳ, καὶ ἀνδρείᾳ, καὶ σωφροσύνῃ παραπεμπόμενος. οἶμαι δ᾽ ἂν αὐτὸν εἰπεῖν πρὸς τὴν τύχην τοῖς κατορθώμασιν ἑαυτὴν ἐπιγράφουσαν, Μή μου διάβαλλε τὴν ἀρετὴν, μηδὲ ἀφαιροῦ περισπῶσα τὴν δόξαν. Δαρεῖος ἦν σὸν ἔργον, ὃν ἐκ δούλου καὶ ἀστάνδου βασιλέως, κύριον Περσῶν ἐποίησας· καὶ Σαρδανάπαλος, ᾧ τὸ διάδημα τῆς βασιλείας πορφύραν ξαίνοντι περιέθηκας. ἐγὼ δὲ εἰς Σοῦσα νικῶν δι᾽ Ἀρβήλων ἀναβέβηκα· καὶ Κιλικία μοι πλατεῖαν ἀνέῳξεν Αἴγυπτον, Κιλικίαν δὲ Γράνικος, ὃν Μιθριδάτῃ καὶ Σπιθριδάτῃ νεκροῖς ἐπιβὰς διεπέρασα. κόσμει σεαυτὴν καὶ σεμνύνου βασιλεῦσιν ἀτρώτοις καὶ ἀναιμάκτοις. ἐκεῖνοι γὰρ εὐτυχεῖς ἦσαν, Ὦχοι καὶ Ἀρταξέρξαι· οὓς εὐθὺς ἐκ γενετῆς τῷ Κύρου θρόνῳ ἐνίδρυσας. τοὐμὸν δὲ σῶμα πολλὰ σύμβολα φέρει τύχης ἀνταγωνιζομένης, οὐ συμμαχούσης. πρῶτον ἐν Ἰλλυριοῖς λίθῳ τὴν κεφαλὴν, ὑπέρῳ δὲ τὸν τράχηλον ἠλοήθην· ἔπειτα περὶ Γράνικον τὴν κεφαλὴν βαρβαρικῇ μαχαίρᾳ διεκόπην, ἐν δὲ Ἰσσῷ ξίφει τὸν μηρόν· πρὸς δὲ Γάζῃ τὸν μὲν σφυρὸν ἐτοξεύθην, τὸν δὲ ὦμον ἐκσπασθεὶς ἐξ ἕδρας βαρὺς περιεδινήθην. πρὸς δὲ Μαρακανδάνοις τοξεύματι τὸ τῆς κνήμης ὀστέον διεσχίσθην. τὰ λοιπὰ δὲ Ἰνδῶν πληγαὶ, καὶ βίαι λιμῶν· ἐν Ἀσσακανοῖς ἐτοξεύθην τὸν ὦμον· ἐν δὲ Γανδρίδαις τὸ σκέλος, ἐν δὲ Μαλλοῖς βέλει μὲν ἀπὸ τόξου τὸ στέρνον ἐνερεισθέντι καὶ καταδύσαντι τὸν σίδηρον· ὑπέρου δὲ πληγῇ παρὰ τὸν τράχηλον, ὅτε προστεθεῖσαι τοῖς τείχεσιν αἱ κλίμακες ἐκλάσθησαν. ἐμὲ δὲ ἡ τύχη μόνον συνεῖρξεν, οὐδὲ λαμπροῖς ἀνταγωνισταῖς, ἀλλὰ βαρβάροις ἀσήμοις χαριζομένη τηλικοῦτον ἔργον. εἰ δὲ μὴ Πτολεμαῖος ὑπερέσχε τὴν πέλτην, Λιμναῖος δὲ πρὸ ἐμοῦ μυρίοις ἀπαντήσας βέλεσιν ἔπεσεν, ἤρειψαν δὲ θυμῷ καὶ βίᾳ Μακεδόνες τὸ τεῖχος, ἔδει τάφον Ἀλεξάνδρου τὴν βάρβαρον ἐκείνην καὶ ἀνώνυμον κώμην γενέσθαι. καὶ μὴν τὰ μὲν αὐτῆς τῆς στρατείας, χειμῶνες, αὐχμοὶ, βάθη ποταμῶν, ἄορνα ὕψη, θηρίων ὑπερφυεῖς ὄψεις, ἄγριαι δίαιται, μεταβολαὶ δυναστῶν, πάλιν προδοσίαι· τὰ δὲ πρὸ τῆς στρατείας, ἐπὶ τοῖς Φιλιππικοῖς πολέμοις ἐσπάσσαιρεν ἡ Ἑλλάς, ἀπεσείοντο δὲ αἱ Ἀθῆναι τῶν ὅπλων τὴν Χαιρωνικὴν κόνιν, ἐκ τοῦ πτώματος ἀνιστάμεναι, καὶ

PLVTARCHI DE FORTVNA AVT VIRtute Alexādri, liber prior.

GVLIELMO BVDAEO interprete.

A HAEC verò fortunæ oratio est, proprium suúmq; vnius opus censentis Alexandrū regem esse: refellenda verò ex parte philosophiæ, immò Alexandri potius frementis stomachantísque si gratuitum adeptus fortuitúmque imperium videbitur quod sanguine multo vulneribúsq; aliis super alia acceptis cumulās, noctes complures insomnes belligerántque dies traduxit marte cruentos, cum inuictis bello imperiis, B innumerísque gentibus: amnes idem incommeabiles, editissimásque rupes, consilio, tolerantia, fortitudine & moderatione superans. Equidē cum existimo egregiis ipsius gestis sese inscribentē, fortunam hunc in modū alloqui, Apage te à me fortuna: desine, quæso, meæ obtrectare virtuti: noli mihi conuulsam adimere gloriam. Tuum erat facinus Darius, quem ex seruo & astande Persarum regni cōpotem fecisti. Tuus etiam Sardanapalus, cui regni insignia purpuram carminanti detulisti. Ego verò per Arbela adusque Susa peruasi obC uia quæque subigens: Cilicia mihi AEgyptum latè patētem aperuit, Ciliciámque Granicus: quem, vt scis, ipsum per Mithridatis Spithridatisq; corpora traieci. Mirari tete per me tibi licet in incruentis integrísque regibus. nempe illi fortunati erant, Ochi, Artaxerxæ, quos in lucem statim editos in Cyri solio statuisti. At meum quidem corpus nō paucissima vestigia fert obluctātis fortunæ, non à me stantis. Iam primùm in Illyriis caput mihi saxum, pistillum verò collum contudit: ad Granicū caput barD baricus ensis discidit, vt ad Issum* femur: apud Maracadartas sagitta suræ osse diffisso defunctus sum. reliqua iam Indorū vulnera, tum humero sagittæ ictu traiecto, tum in Gandridis crure: ad hæc apud Mallotas sagitta arcu missa accepto in pectus vulnere ferro penitissimè immerso: postremò pistillo in ceruicem adacto, quum fractæ sunt admotæ mœnibus scalæ, ibi vnum fortuna me deprehensum intercepit, non claris ipsa tātum illud facinus, sed barbaris ignobilibus condonans. Quòd nisi E Ptolemæus cetram mihi sedulus prætendisset, Limnæúsque mille pro me telis exceptis tutabundus cecidisset, denique ni Macedones ira animique impotentia instincti mœnia subruissent, barbarus ille certè ignobilísque vicus monumentum Alexandri fuisset. Ipsa verò expeditio mea quid aliud quàm procellæ, squallores, fluminum voragines, præcipitia auibus inaccessa, belluarum inusitatæ species, feri victus, præfectorū mutationes, subindéq; proditiones? Nā quód ad precedētia ptinet, vniuersa Græcia post Philippica demum bella veluti ab animi deliquio palpitabunda subsultabat:

* Post vocem femur, adde, Ad Gazam malleolus mihi fuit ictus, gram de sella lapsa luxatus fuit humerus. Apud Marac. &c. Rectius autē τὸ σφυρὸν. & βαρὺς etiam suspectum esse potest.

Thebæ abiectis armis Chæronicū puluerem suo cursu excitauerāt: Athenæ iunctas manus suppliciter protendebāt: Macedonia malè cogitans ad rebellionē spectabat, Acropique filios. Irruperant Illyrij, Scythæ occasioni imminebant, si fortè finitimi res nouas molirentur. Persicū aurū per populares vbiq; homines affluēs Peloponēsum solicitabat. Ad hæc exhaustis Philippi thesauris, fœn⁹ etiā accesserat ducentorū (vt Onesicritus inquit) talentorū. In tanta ille rerum omniū inopia, tam turbulētis rebus, cōmodùm adolescens, vixdū adeò puerili ætate exacta, Babylonē ausus est Susáque illa sperare. Babylonē Susáq; dico? immò verò gentiū omniū imperiū spōdere ipse sibi, triginta peditū milliū, quatuor, equitū numero fretus. Tot enim erāt, si Aristobulo credim⁹: sin Ptolemęo regi, triginta millia peditū, quinque, equitū: si verò Anaximeni, ad tria & quadraginta, peditū, quinque, equitū & quingentos. Egregiū verò permagnúmque ei fortuna viaticū in hanc expeditionē septuaginta prærogauit talēta, vt Aristobulus ꝓdidit: vt Duris tradidit, triginta dierū cōmeatus. Atenim incōsultus temerariúsq; Alexāder tam spernēdo apparatu in tātas opes ꝓfectus? Minimé. Quis enim maioribus vnquā pulchrioribúsq; rerum opportunitatibus fretus ad res gerēdas profectus est? animi magnitudine, rerū intelligētia, moderatione, fortitudine: quibus eū reb⁹ philosophia ad hāc obeundā expeditionē instruxerat. Profectò ab Aristotele præceptore plusculum quàm à Philippo patre habens potiendarū rerū instrumentū, in Persas trāsiit. Verùmenimuero scribētibus Alexandrū dictitare solitū, Iliadē & Odysseā vsque se quaque sequutas viatici sibi instar fuisse, Homero hoc tribuentes, credimus. Siquis verò dixerit Iliadē & Odysseā pro laborū solamento fuisse, amœnóque otio, viaticū autē ei fuisse reuera elogia philosophiæ, cōmentariósque sapientū de animi fiducia, fortitudine, moderatione, animíq; magnitudine editos, aspernamur continuò, nimirū ꝙ ipse nihil aut de argumētis colligendis, aut de effandis scripserit sententiis, quos syllogismos, quæq; axiomata vocāt: ꝙ nec in Lyceo Peripateticorū more ambulauerit, nec in Academia quæstiones disceptauerit. his enim rebus philosophiā finiunt qui in edisserendis eā rebus, nō in gerēdis esse putāt. Quasi verò Pythagoras & Socrates aliquid in vita scriptitarint, aut Arcesilaus & Carneades, philosophorū lōgè nobilissimi: tametsi nullis illi profligādis huiuscemodi distringebātur bellis, nō barbaris regibus veluti cicurandis, [illegible] urbibus Græcis inter feras gentes condendis, non leges fœderúmq; iura docendis illegibus inhumanisq; gentibus: in otio illi vi[illegible] traducentes, scribendi tamē partes so[illegible]stis reliquerūt. Vnde porro tandē philosophari crediti sunt? ex dictis? vitæ institutis? an verò ex præceptis? Agedū, ex iisdē Alexādrū quoque spectemus. Ex iis sanè quæ dicti[illegible]t, actitauit, docuit, philosophus inuen[illegible]tur. Iam primùm id quod maximè mirum e[illegible], si tibi ita videtur, æstimemus. Alexandri discipulos cū Platonis Socratisq; cōtendamus. Hi igitur dociles homines linguæ quo[illegible] commercio opportunos docebāt, si nihil aliud, certè Græcę linguæ gnaros, & ne sic quidem tamē multis ꝑsuaserūt. nā Critię & Alcibiadę & Clitophōtes, philosophiæ ꝑscripta quasi frenos respuentes, quà eos impetus tulit, aliò se proripuere. Alexādri verò disciplinam si attēndas, Hyrcanos ....

A συνῆπτον αἱ Θῆβαι τὰς χεῖρας ὀρέγουσαι· πᾶσα δ' ὕπουλος ἡ Μακεδονία, πρὸς Ἀμύνταν ἀποβλέπουσα καὶ τοὺς Ἀερόπου παῖδας· ἀνερρήγνυντο δ' Ἰλλυριοί, καὶ τὰ Σκυθῶν ἐπῃωρεῖτο τοῖς προσοίκοις νεωτερίζουσι. τὸ δὲ Περσικὸν χρυσίον διὰ τῶν ἑκασταχοῦ δημαγωγῶν ῥέον ἐκίνει τὴν Πελοπόννησον. κενοὶ δὲ οἱ Φιλίππου θησαυροὶ χρημάτων, καὶ προσῆν ἔτι δάνειον (ὡς Ὀνησίκριτος ἱστορεῖ) διακοσίων ταλάντων. ἐν τοσαύτῃ πενίᾳ, καὶ πράγμασι ταραχὰς ἔχουσι, μειράκιον ἄρτι τὴν παιδικὴν παραλλάττον ἡλικίαν, ἐθάρρησεν ἐλπίσαι Βαβυλῶ-

B να καὶ Σοῦσα, μᾶλλον δὲ τὴν πάντων ἀνθρώπων ἀρχὴν εἰς νοῦν ἐμβαλέσθαι, τοῖς τρισμυρίοις (οἷον δὴ) πεζοῖς καὶ τετρακισχιλίοις ἱππεῦσι πιστεύσας. τοσοῦτοι γὰρ ἦσαν, ὡς Ἀριστόβουλός φησιν· ὡς δὲ Πτολεμαῖος ὁ βασιλεύς, τρισμύριοι πεζοί, πεντακισχίλιοι δὲ ἱππεῖς· ὡς δὲ Ἀναξιμένης, τετρακισμύριοι πεζοὶ καὶ τρισχίλιοι, πεντακισχίλιοι δὲ καὶ πεντακόσιοι ἱππεῖς. τὸ δὲ λαμπρὸν αὐτῷ καὶ μέγα παρασκευασθὲν ὑπὸ τῆς τύχης ἐφόδιον, ἑβδομήκοντα τάλαντα ἦν, ὥς φησιν Ἀριστόβουλος· ὡς δὲ Δοῦρις, τριάκοντα μόνον ἡμερῶν ἐπισιτισμός. ἄβουλος οὖν καὶ

C προπετὴς Ἀλέξανδρος, ἐξ εὐτελῶν οὕτως ἐπὶ τηλικαύτην δύναμιν ὁρμώμενος; οὐ μὲν οὖν. τίς γὰρ ἀπὸ μειζόνων ἢ καλλιόνων ἀφορμῶν ἀνήχθη· μεγαλοψυχίας, συνέσεως, σωφροσύνης, ἀνδραγαθίας, εἰς αὐτὸν ἐφοδιαζούσης φιλοσοφίας πρὸς τὴν στρατείαν; καὶ πλείονας παρὰ Ἀριστοτέλους τοῦ καθηγητοῦ, ἢ παρὰ Φιλίππου τοῦ πατρὸς ἀφορμὰς ἔχων, διέβαινεν ἐπὶ Πέρσας. ἀλλὰ τοῖς μὲν γράφουσιν ὡς Ἀλέξανδρος ἔφη ποτὲ τὴν Ἰλιάδα καὶ τὴν Ὀδύσσειαν ἀκολουθεῖν αὐτῷ τῆς στρατείας ἐφόδιον, πιστεύομεν, Ὅμηρον σεμνύνοντες· ἂν δέ τις φῇ τὴν

D Ἰλιάδα καὶ τὴν Ὀδύσσειαν, παραμύθιον πόνου καὶ διατριβὴν ἕπεσθαι καὶ σχολῆς γλυκείας, ἐφόδιον δὲ ἀληθῶς γεγονέναι τὸν ἐκ φιλοσοφίας λόγον, καὶ τοὺς περὶ ἀφοβίας καὶ ἀνδρείας, ἔτι δὲ σωφροσύνης καὶ μεγαλοψυχίας ὑπομνηματισμούς, καταφρονοῦμεν. ὅτι δηλαδὴ περὶ συλλογισμῶν οὐδὲν, οὐδὲ περὶ ἀξιωμάτων ἔγραφεν, οὐδ' ἐν Λυκείῳ περίπατον ἔσχεν, οὐδ' ἐν Ἀκαδημίᾳ θέσεις εἶπεν. τούτοις γὰρ ὁρίζο[illegible] φιλοσοφίαν οἱ λόγον αὐτὴν οὐκ ἔργον νομί[illegible]. καίτοι γε οὐδὲ Πυθαγόρας ἔγραψεν οὐδὲν, οὐδὲ [illegible]κράτης, οὐδὲ Ἀρκεσίλα-

E ος, οὐδὲ Καρνεά[illegible] [illegible] τῶν φιλοσόφων καὶ οὐκ ἠσχολ[illegible]το περὶ πολέμους ἐκεῖνοι τηλικούτους, οὐδὲ βα[illegible] βαρβάρους ἡμεροῦντες, οὐδὲ πόλεις Ἑλληνίδας [illegible]λίζοντες ἀγρίοις ἔθνεσιν, οὐδὲ ἄθεσμα καὶ ἀνήκοα φῦλα νόμους διδάσκοντες καὶ εἰρήνην ἐπῄεσαν· ἀλλὰ καὶ σχολάζοντες, τὸ γράφειν παρίεσαν τοῖς σοφισταῖς. πόθεν οὖν ἐπιστεύθησαν ἐκεῖνοι φιλοσοφεῖν; ἀφ' ὧν εἶπον, ἢ ἀφ' ὧν ἐβίωσαν, ἢ ἀφ' ὧν ἐδίδαξαν; ἀπὸ τούτων κρινέσθω καὶ Ἀλέξανδρος. ὀφθήσεται γὰρ οἷς εἶπεν, οἷς ἔπραξεν, οἷς ἐπαίδευσε, φιλόσοφος. καὶ

F πρῶτον τὸ παραδοξότατον, εἰ βούλει, σκόπει, τοὺς Ἀλεξάνδρου μαθητάς, τοῖς Πλάτωνος, τοῖς Σωκράτους ἀντιπαραβάλλων. εὐφυεῖς οὗτοι καὶ ὁμογλώσσους ἐπαίδευον, εἰ μηδὲν ἄλλο, φωνῆς Ἑλληνίδος συνιέντας· καὶ πολλοὺς οὐκ ἔπεισαν, ἀλλὰ Κριτίαι καὶ Ἀλκιβιάδαι καὶ Κλειτοφῶντες, ὥσπερ χαλινὸν, τὸν λόγον ἐκπτύσαντες, ἄλλῃ πού παρετράποντο. τὴν δὲ Ἀλεξάνδρου παιδείαν ἂν ἐπιβλέπῃς, Ὑρκανοὺς γαμεῖν ἐπαίδευσε, καὶ γεωργεῖν

ἐδίδαξεν Ἀραχωσίους, καὶ Σογδιανοὺς ἔπεισε πατέρας τρέφειν, καὶ μὴ φονεύειν. καὶ Πέρσας σέβεσθαι μητέρας, ἀλλὰ μὴ γαμεῖν. ὢ θαυμαστῆς φιλοσοφίας, δι' ἣν Ἰνδοὶ θεοὺς Ἑλληνικοὺς προσκυνοῦσι, Σκύθαι θάπτουσι τοὺς ἀποθανόντας, οὐ κατεσθίουσι. θαυμάζομεν τὴν Καρνεάδου δύναμιν, εἰ Κλειτόμαχον, Ἀσδρούβαν καλούμενον πρότερον, καὶ Καρχηδόνιον τὸ γένος, ἑλληνίζειν ἐποίησε· θαυμάζομεν τὴν διάθεσιν Ζήνωνος, εἰ Διογένη τὸν Βαβυλώνιον ἔπεισε φιλοσοφεῖν. ἀλλ' Ἀλεξάνδρου τὴν Ἀσίαν ἐξημεροῦντος, Ὅμηρος ἦν ἀνάγνωσμα, καὶ Περσῶν καὶ Σουσιανῶν καὶ Γεδρωσίων παῖδες τὰς Εὐριπίδου καὶ Σοφοκλέους τραγῳδίας ᾖδον. καὶ Σωκράτης μὲν ξένα παρεισάγων δαιμόνια, δίκην τοῖς Ἀθήνησιν ὤφλισκανε συκοφάνταις· διὰ δὲ Ἀλέξανδρον, τοὺς Ἑλλήνων θεοὺς Βάκτρα καὶ Καύκασος προσεκύνησε. Πλάτων μὲν γὰρ μίαν γράψας πολιτείαν, οὐδένα πέπεικεν αὐτῇ χρῆσθαι, διὰ τὸ αὐστηρόν· Ἀλέξανδρος δὲ ὑπὲρ ἑβδομήκοντα πόλεις βαρβάροις ἔθνεσιν ἐγκτίσας, καὶ κατασπείρας τὴν Ἀσίαν Ἑλληνικοῖς τέλεσι, τῆς ἀνημέρου καὶ θηριώδους ἐκράτησε διαίτης. καὶ τοὺς μὲν Πλάτωνος ὀλίγοι νόμους ἀναγινώσκομεν· τοῖς δὲ Ἀλεξάνδρου, μυριάδες ἀνθρώπων ἐχρήσαντο καὶ χρῶνται. μακαριώτεροι τῶν διαφυγόντων Ἀλέξανδρον οἱ κρατηθέντες γενόμενοι· τοὺς μὲν γὰρ οὐδεὶς ἔπαυσεν ἀθλίως ζῶντας, τοὺς δὲ ἠνάγκασεν εὐδαιμονεῖν ὁ νικήσας. ὥστε ὅπερ εἶπε Θεμιστοκλῆς, ὁπηνίκα φυγὰς ὢν ἔτυχε δωρεῶν μεγάλων παρὰ βασιλέως, καὶ τρεῖς πόλεις ὑποφόρους ἔλαβε, τὴν μὲν εἰς σῖτον, τὴν δ' εἰς οἶνον, τὴν δ' εἰς ὄψον· Ὦ παῖδες ἀπωλόμεθα ἂν εἰ μὴ ἀπωλόμεθα· τοῦτο περὶ τῶν ἁλόντων ὑπ' Ἀλεξάνδρου δικαιότερόν ἐστιν εἰπεῖν, Οὐκ ἂν ἡμερώθησαν εἰ μὴ ἐκρατήθησαν· οὐκ ἂν εἶχεν Ἀλεξάνδρειαν Αἴγυπτος, οὐδὲ Μεσοποταμία Σελεύκειαν, οὐδὲ Προφθασίαν Σογδιανοί, οὐδ' Ἰνδία Βουκεφαλίαν, οὐδὲ πόλιν Ἑλλάδα Καύκασος περιοικοῦσαν, αἷς ἐμποδισθείσαις ἐσβέσθη τὸ ἄγριον, καὶ μετέβαλε τὸ χεῖρον ὑπὸ τοῦ κρείττονος ἐθιζόμενον. εἰ τοίνυν μέγιστον μὲν οἱ φιλόσοφοι φρονοῦσιν ἐπὶ τῷ τὰ σκληρὰ καὶ ἀπαίδευτα τῶν ἠθῶν ἐξημεροῦν καὶ μεθαρμόζειν, μυρία δὲ φαίνεται γένη καὶ φύσεις θηριώδεις μεταβαλὼν Ἀλέξανδρος, εἰκότως ἂν φιλοσοφώτατος νομίζοιτο. καὶ μὴν ἡ πολὺ θαυμαζομένη πολιτεία τοῦ τὴν Στωϊκῶν αἵρεσιν καταβαλομένου Ζήνωνος, εἰς ἓν τοῦτο συντείνει κεφάλαιον, ἵνα μὴ κατὰ πόλεις μηδὲ κατὰ δήμους οἰκῶμεν, ἰδίοις ἕκαστοι διωρισμένοι δικαίοις, ἀλλὰ πάντας ἀνθρώπους ἡγώμεθα δημότας καὶ πολίτας, εἷς δὲ βίος ᾖ καὶ κόσμος, ὥσπερ ἀγέλης συννόμου νόμῳ κοινῷ συντρεφομένης. τοῦτο Ζήνων μὲν ἔγραψεν ὥσπερ ὄναρ ἢ εἴδωλον εὐνομίας φιλοσόφου καὶ πολιτείας ἀνατυπωσάμενος· Ἀλέξανδρος δὲ τῷ λόγῳ τὸ ἔργον παρέσχεν. οὐ γὰρ, ὡς Ἀριστοτέλης συνεβούλευεν αὐτῷ, τοῖς μὲν Ἕλλησιν ἡγεμονικῶς, τοῖς δὲ βαρβάροις δεσποτικῶς χρώμενος· καὶ τῶν μὲν, ὡς φίλων καὶ οἰκείων ἐπιμελόμενος, τοῖς δὲ, ὡς ζώοις ἢ φυτοῖς προσφερόμενος, πολεμοποιῶν φυγῶν ἐνέπλησε καὶ στάσεων ὑπούλων τὴν ἡγεμονίαν, ἀλλὰ κοινὸς ἥκειν θεόθεν ἁρμοστὴς καὶ διαλλακτὴς τῶν ὅλων νομίζων, οὓς τῷ λόγῳ μὴ συνῆγε, τοῖς ὅπλοις βιαζόμενος, εἰς τὸ αὐτὸ συνε-

A cōnubia docuit, vt agriculturam Arachosios, Sogdianos parētes alere perpulit, nec in posterum interimere, Persas matres reuereri, earúmq; cōnubiis abstinere. Admirabilē philosophiā! propter quā Indi Grȩcos deos colunt. Scythȩ mortuos iā sepeliūt, nō vorant. Et Carneadis eloquentiā miramur, ꝙ Clitomachū, Asdrubalē prius dictū, genere Carthaginiensem, ad Græcorū se instituta formare perpulerit. Zenonis obstupescimus affectus, ꝙ Diogenem Babyloniū ad philosophandū pellicere potuerit. Alexādro Asiā perdomitāte Home-
B rus passim legebatur. Persarū, Susianorum, ac Gedrosiorū pueri Euripidis atque Sophoclis tragœdias canebāt. Socrates peregrinos Athenis deos inducēs, delatorū crimina vitare non potuit: propter Alexandrū Bactra & Caucasus Græcorū deos adorauere. Denique Plato vnicam reipub. formā præscribens, nulli vt ea vteretur persuadere potuit, vt supra modū seuera: Alexāder oppidis supra septuaginta inter barbaras gentes conditis, disseminatis per
C Asiam Græcorū viribus, immitē tandē efferatámq; vitā vt exuerēt peruicit. Postremò Platonis quidē leges vnus & alter forsitā legim^9, Alexādri verò, hominū millia permulta vsi sūt & vtūtur. Proinde beatiores mihi vidētur multo qui ab Alexādro subacti sunt, quàm qui eū effugerunt: quippe hos nullus perditissimè vitam agētes arcuit, illos ad feliciorē vitā vel inuitos victor traduxit. Itaque vt Themistocles dixisse fertur, quū extorris patria ingētibus affectus est à Persarū rege donis, vrbes idem stipendiarias tres adeptus, singulas in frumentū,
D in vinū, & in pulmentaria: sed vt dixisse fertur, O pueri, perieramus nisi periissemus: hoc itidē mihi videtur, iustiúsq; adeò, dici posse de iis q ab Alexādro in ditionē redacti sunt, Haudquaquā māsuescerent, nisi prius vincerētur: haudquaquā Alexandriā AEgyptus habuisset, nec Mesopotamia Seleuciā, nec Sogdiana Prophthasiam, nec Bucephaliā India, nec accolam Græcā Caucasus vrbē: quibus vrbibus pristina exoleta feritate deterrimi quique mores in meliores vsu transierunt. Quòd si philosophi in eo sibi maximè placēt ꝙ asperos sæuósq; ho-
E minū mores mitiores dexterioresq; reddere se autumēt, permulta verò populorum millia ad humanitatē Alexāder cōmutasse, efferatáq;, vt ita dicam, interpolasse ingenia reperitur: certè philosophū eū censeri existimariq; par est. Porro quam in primis admirātur Zenonis rempublicā, qui ipse Stoicæ sectæ fundamenta iecit, hæc in vnā illā summā colligitur, ne oppidatim aut p singulos discriminatim populos habitem^9, suis quiq; legib^9 institutísq; dirēpti, sed vt omnes existimem^9 homines populares nostros municipésq; esse, vna vt sit vita, pinde vt mūdus vnus, veluti vnius armēti cōpascuo in agro cōpascētis. Hoc Zeno scriptum reliquit, quasi insōniū quoddā aut simulacrū philosophicȩ ciuilitatis legúmve æquabilitatis effingēs. At verò Alexāder quod verbis traditū acceperat, re ipsa pstitit. Non enim, quēadmodū Aristoteles ei autor fuerat, vt Græcis se ducē, barbaris dominū prȩberet, atque illos vt amicos & necessarios honori haberet, cum his verò vt cum belluis atque adeo stirpibus ageret, ita sese cōparans, exiliis, quæ plerunque bellorum semina sunt, discordiísque infidis imperiū suum fœdauit: verùm quū se diuinitus missum cōmunē vniuersorū disceptatorē existimaret, cōstituendisq; mūdi reb^9 arbitrū, quos verbis inter se cōcilliare nō poterat, armorū vi subigēs, in vnū omnia cōponēs, perinde atq;

propinatitio poculo vitas, mores, cõnubia, viuendi instituta miscẽs, patriã quidẽ omnes orbem terrarũ existimare voluit, cognatos verò viros bonos, alienigenásq; prauos: ad hęc, Gręcos & barbaros non chlamydem, nõ peltam, non acinacem, nõ candyn (*apud Persas regum capitis gestamen est*) dirimere, sed Græcos virtute potius, barbaros vitio internosci: denique vestes, mensas, matrimonia, viuendi modum, cõmunia existimare, sanguine vtique inter se liberorúmq; pignoribus vincta. Demaratus, vt aiunt, Corinthius, hospes amicúsq; Philippi, quum Alexãdrũ Susis vidisset, gaudio perfusus & illacrymans, ingẽtis dixit gaudij exortes fuisse Græcos qui antea obierãt, quandoquidẽ Alexandrũ non vidissent in Darij solio sedentẽ. Equidẽ, quod ad me attinet, quib' id Græcis cernere licuit, eos nõ magnopere beatos censuerim duntaxat propter hoc spectaculum, vtpote quod fortunę fuerit, vulgariúmq; regũ: illa verò visenda augustáq; spõsalia auide mihi spectaturus fuisse videor, quũ sub vno auro insigni tẽtorio coactis in eosdẽ penates, eandémq; mensam centũ Persidibus spõsis, totidémq; Macedonibus & Gręcis, coronatus ipse primus hymenæũ orsus, & tanquã philotesium canticũ accinẽs, maximis potẽtissimísq; populis in amicitiã coeuntib', vnius ipse spõsus, omniũ verò auspex idem & cõciliator, hos cum illis legitimo cõiugio vinciebat. Præcupidè enim dixissem, I nũc barbare stolidéque Xerxes, multis te nequicquã laboribus iungẽdo Hellespõto angito. hoc potius pacto mentis reges cõpotes Asiam Europæ iungũt: nõ lignis, nõ ratibus, nõ inanimis affectuumq; expertib' vinculis, sed amore legitimo, castis cõiugiis, liberorũ pignoribus gentes inter se vincientes. Cæterùm Alexander, Persarũ cultu inspecto, Medicam quidẽ vestẽ admittere noluit, Persicam verò sumpsit, illa lõgè viliorem. Ex barbarico enim ornatu insolẽtissima quæque, &, propè dixerim, tragica, respuẽs, vt tiaram, vt candyn, vt subligacula, miscellaneum quoddã gestamen ex Persico Macedonicóque habitu instituit, vt autor est Eratosthenes: *diuersis quidẽ, vt philosophus, vtẽs: vt cõmunis autem imperator réxque clementia præditus, honore vesti habito, eorũ quos armis obtinuerat, animos sibi concilians, quò magis in fide permanerẽt, Macedones vt sibi imperãtes, amore, nõ, vt hostes, odio prosequẽtes. Contrà verò insulsi rebúsq; secũdis insolescẽtis animi erat, purã quidẽ chlamydẽ admirari, purpura verò intextam tunicã grauari: aut rursus illa aspernari, hæc verò suspicere, pueri more infantuli mordicus amictũ retentantẽ, quem ipsũ patrius mos veluti nutrix induit. Belluas captantes homines, ceruorũ sibi tergora obuoluunt: plumatísq; tuniculis amiciũtur qui ad aucupia exeũt: taurorũ cõspectũ vitãt qui puniceas vestes gestant, vt elephantorũ qui candidas: nimirũ quòd iis coloribus irritentur & efferẽtur belluæ. At si magnus ille rex gẽtes indomitas ferarũ in modũ mãsuefaciẽs, vernaculis eas vestibus assuetísq; viuẽdi institutis demulsit, placidiorésq; reddidit, cùm animi eorũ iniquitatẽ ad obsequiũ reuocãs, tũ verò ægritudinẽ leniens, vitio etiamnũ, si diis placet, vertũt, nedũ sapientiã admirantur, q leuiculo momẽto in

Ita vertit quasi legeretur διαφόροις, non ἀδιαφόροις. id est Indifferentibus, vt Cic. quoque ad verbum interpr.

νεῖκον τῶν πανταχόθεν, ὥσπερ ἐν κρατῆρι φιλοτησίῳ, μίξας τοὺς βίους καὶ τὰ ἤθη, καὶ τοὺς γάμους καὶ διαίτας, πατρίδα μὲν τὴν οἰκουμένην προσέταξεν ἡγεῖσθαι πάντας· ἀκρόπολιν δὲ καὶ φρουρὰν, τὸ στρατόπεδον· συγγενεῖς δὲ, τοὺς ἀγαθούς· ἀλλοφύλους δὲ, τοὺς πονηρούς. τὸ δὲ Ἑλληνικὸν καὶ βαρβαρικὸν μὴ χλαμύδι, μὴ πέλτῃ, μηδὲ ἀκινάκῃ, μηδὲ κάνδυϊ διορίζειν, ἀλλὰ τὸ μὲν Ἑλληνικὸν ἀρετῇ, τὸ δὲ βαρβαρικὸν κακίᾳ τεκμαίρεσθαι. κοινὰς δὲ τὰς ἐσθῆτας ἡγεῖσθαι καὶ τραπέζας, καὶ γάμους καὶ διαίτας, δι' αἵματος καὶ τέκνων ἀνακεραννυμένας. Δημάρατος μὲν οὖν ὁ Κορίνθιος, εἷς ὢν τῶν Φιλίππου ξένων καὶ φίλων, ὅτε Ἀλέξανδρον εἶδεν ἐν Σούσοις, περιχαρὴς γενόμενος καὶ δακρύσας, μεγάλης ἔφη χαρᾶς ἐστερῆσθαι τοὺς ἔμπροσθεν τεθνηκότας Ἕλληνας, ὅτι Ἀλέξανδρον οὐκ εἶδον ἐν τῷ Δαρείου θρόνῳ καθήμενον. ἐγὼ δὲ οὐδὲ τούτου μὰ Δία τοῦ θεάματος ζηλῶ τοὺς ἰδόντας, ὃ καὶ τύχης ἦν καὶ κοινὸν ἑτέρων βασιλέων· ἀλλ' ἐκείνης ἡδέως ἄν μοι δοκῶ γενέσθαι τῆς καλῆς καὶ ἱερᾶς νυμφαγωγίας θεατὴς, ὅτε μιᾷ σκηνῇ χρυσορόφῳ περιλαβὼν, ἐφ' ἑστίας κοινῆς καὶ τραπέζης, ἑκατὸν Περσίδας νύμφας, ἑκατὸν νυμφίοις Μακεδόνας καὶ Ἕλληνας, αὐτὸς ἐστεφανωμένος, πρῶτος ἀναμέλπων τὸν ὑμέναιον, ὥσπερ φιλοτήσιον ἐπᾴδων μέλος, εἰς κοινωνίαν συνιοῦσι τοῖς μεγίστοις καὶ δυνατωτάτοις γένεσι, μιᾶς νυμφίος, πασῶν δὲ νυμφαγωγὸς ἅμα καὶ πατὴρ καὶ ἁρμοστὴς κατὰ ζυγὰ συνῆπτεν. ἡδέως γὰρ ἂν εἶπον, ὦ βάρβαρε Ξέρξη καὶ ἀνόητε, καὶ μάτην πολλὰ περὶ τὴν Ἑλλησποντίαν πονηθεὶς γέφυραν, οὕτως ἔμφρονες βασιλεῖς Ἀσίαν Εὐρώπῃ συνάπτουσιν, οὐ ξύλοις, οὐδὲ σχεδίαις, οὐδὲ ἀψύχοις καὶ ἀσυμπαθέσι δεσμοῖς, ἀλλ' ἔρωτι νομίμῳ καὶ γάμοις σώφροσι, καὶ κοινωνίαις παίδων τὰ γένη συνάπτοντες. πρὸς τοῦτον ἀποβλέπων τὸν κόσμον Ἀλέξανδρος, οὐ τὴν ἐσθῆτα προσήκατο τὴν Μηδικὴν, ἀλλὰ τὴν Περσικὴν, εὐτελεστέραν οὖσαν. τὰ γὰρ ἔξαλλα καὶ τραγικὰ τοῦ βαρβαρικοῦ κόσμου παραιτησάμενος, οἷον τιάραν καὶ κάνδυν καὶ ἀναξυρίδας, ἐκ τοῦ Μακεδονικοῦ καὶ Περσικοῦ τρόπου μεμιγμένην τινὰ στολὴν ἐφόρει, καθάπερ Ἐρατοσθένης ἱστόρηκεν. ὡς μὲν φιλόσοφος, τοῖς ἀδιαφόροις χρώμενος· ὡς δ' ἡγεμὼν κοινὸς καὶ βασιλεὺς φιλάνθρωπος, τῇ περὶ τὴν ἐσθῆτα τιμῇ τὴν τῶν κεκρατημένων ἀνακτώμενος εὔνοιαν, ἵνα βεβαίως παραμένωσιν, ἀγαπῶντες ὡς ἄρχοντας Μακεδόνας, μὴ μισοῦντες ὡς πολεμίους. τοὐναντίον γὰρ ἦν ἀσόφου καὶ τετυφωμένης ψυχῆς, τὴν μὲν αὐτόχροον χλαμύδα θαυμάζειν, τὸν δὲ περιπόρφυρον χιτῶνα δυσχεραίνειν· ἢ πάλιν ἐκεῖνα μὲν ἀτιμάζειν, τούτοις δὲ ἐκπεπλῆχθαι, δίκην νηπίου παιδὸς φυλάττοντα τὴν περιβολὴν ἣν ὁ πάτριος αὐτῷ συνήθεια, καθάπερ τιτθὴ, περιέθηκε. ζῷα θηρεύοντες ἄνθρωποι, δορὰς ἐλάφων περιτίθενται, καὶ πτερωτοῖς ἀμπέχονται χιτωνίσκοις, ἄγραις ἐπιχειροῦντες ὀρνίθων, καὶ φυλάττονται ταύροις ὀφθῆναι φοινικίδας ἔχοντες, ἐλέφασι δὲ λευκοὺς χιτῶνας· (ἐρεθίζεται γὰρ ὑπὸ τῶν χρωμάτων τὰ ζῷα ταῦτα καὶ διαθηριοῦται) εἰ δὲ βασιλεὺς μέγας, ἔθνη δυσκάθεκτα καὶ μαχόμενα, καθάπερ ζῷα, τιθασεύων καὶ μαλιοσόμενος, ἐσθῆσιν οἰκείαις καὶ συνήθεσιν ἐξεπράϋνε διαίτης καὶ κατέστελλεν, οἰκειούμενος αὐτῶν τὸ δύσθυμον, καὶ παρηγορῶν τὸ σκυθρωπὸν, ἐγκαλοῦσιν οὐχὶ θαυμάζουσι

τὴν σοφίαν, ὅτι τῷ τυχόντι μετασχηματισμῷ τὴν Ἀσίαν ἐδημαγώγησε, τοῖς μὲν ὅπλοις τῶν σωμάτων ἐπικρατήσας, τῇ δὲ ἐσθῆτι τὰς ψυχὰς προσαγόμενος; καίτοι γε Ἀρίστιππον θαυμάζουσι τὸν Σωκρατικὸν, ὅτι καὶ τρίβωνι λιτῷ καὶ Μιλησίᾳ χλαμύδι χρώμενος, δι᾽ ἀμφοτέρων ἐτήρει τὸ εὔσχημον· Ἀλεξάνδρῳ δὲ ἐγκαλοῦσιν ὅτι τὴν πάτριον ἐσθῆτα κοσμῶν, οὐδὲ τὴν δορύκτητον ὑπερεῖδε, μεγάλων πραγμάτων καταβαλλόμενος ἀρχάς; οὐ γὰρ λῃστρικῶς τὴν Ἀσίαν καταδραμὼν, οὐδὲ ὥσπερ ἅρπαγμα καὶ λάφυρον εὐτυχίας ἀνελπίστου σπαράξαι καὶ ἀνασύρασθαι διανοηθεὶς, καθάπερ ὕστερον μὲν Ἀννίβας Ἰταλίαν, πρότερον δὲ Τρῆρες Ἰωνίαν, καὶ Σκύθαι Μηδίαν ἐπῆλθον· ἀλλ᾽ ἑνὸς ὑπήκοα λόγου τὰ ἐπὶ γῆς, καὶ μιᾶς πολιτείας ἕνα δῆμον ἀνθρώπους ἅπαντας ἀποφῆναι βουλόμενος, οὕτως ἑαυτὸν ἐσχημάτιζεν. εἰ δὲ μὴ ταχέως ὁ δεῦρο καταπέμψας τὴν Ἀλεξάνδρου ψυχὴν ἀνεκαλέσατο δαίμων, εἷς ἂν νόμος ἅπαντας ἀνθρώπους ἐπέβλεπε, καὶ πρὸς ἓν δίκαιον ὡς πρὸς κοινὸν διῳκεῖτο φῶς· νῦν δὲ τῆς γῆς ἀνήλιον μέρος ἔμεινεν, ὅσον Ἀλέξανδρον οὐκ εἶδεν. οὐκοῦν πρώτη μὲν ἡ τῆς στρατείας ὑπόθεσις φιλόσοφον τὸν ἄνδρα συνίστησιν, οὐχ ἑαυτῷ τρυφὴν καὶ πολυτέλειαν, ἀλλὰ πᾶσιν ἀνθρώποις ὁμόνοιαν καὶ εἰρήνην καὶ κοινωνίαν πρὸς ἀλλήλους παρασκευάσαι διανοηθέντος. δεύτερον δὲ αὐτοῦ καὶ τὰς φωνὰς ἴδωμεν, ἐπεὶ καὶ τῶν ἄλλων ἤθη βασιλέων καὶ δυναστῶν μάλιστα ταῖς φωναῖς αἱ ψυχαὶ προβάλλουσιν. Ἀντίγονος ὁ γέρων, σοφιστοῦ τινος αὐτῷ σύγγραμμα προσάδοντος περὶ δικαιοσύνης, Ἀβέλτερος εἶ (εἶπεν) ὃς ὁρῶν με τὰς ἀλλοτρίας πόλεις τύπτοντα, λέγεις περὶ δικαιοσύνης. Διονύσιος δὲ ὁ τύραννος ἐκέλευε τοὺς μὲν παῖδας ἀστραγάλοις, τοὺς δ᾽ ἄνδρας ὅρκοις ἐξαπατᾶν. τοῖς δὲ Σαρδαναπάλου μνημείοις ἐπιγέγραπται, Ταῦτ᾽ ἔχω ὅσ᾽ ἔφαγον καὶ ἐφύβρισα. τίς οὐκ ἂν εἴποι τῶν ἀποφθεγμάτων τούτων τοῦ μὲν ἀποφαίνεσθαι φιληδονίαν, τοῦ δ᾽ ἀθεότητα, τοῦ δὲ ἀδικίαν καὶ πλεονεξίαν; τῶν δ᾽ Ἀλεξάνδρου φωνῶν ἂν ἀφέλῃς τὸ διάδημα καὶ τὸν Ἄμμωνα καὶ τὴν εὐγένειαν, Σωκράτους ἢ Πλάτωνος ἢ Πυθαγόρου σοι φανοῦνται. μὴ γὰρ ἃς οἱ ποιηταὶ ταῖς εἰκόσιν αὐτοῦ καὶ τοῖς ἀνδριᾶσι μεγαληγορίας ἐπεχάραττον, οὐ τῆς μετριότητος ἀλλὰ τῆς δυνάμεως τῆς Ἀλεξάνδρου στοχαζόμενοι, σκοπῶμεν.

Αὐδασοῦντι δ᾽ ἔοικεν ὁ χάλκεος ἐς Δία λεύσσων.

Γᾶν ὑπ᾽ ἐμοὶ τίθεμαι Ζεῦ. σὺ δ᾽ Ὄλυμπον ἔχε.

καὶ, Ἀλέξανδρος ἐγὼ Διὸς μὲν υἱός. ταῦτα μὲν οὖν (ὡς ἔφην) οἱ ποιηταὶ κολακεύοντες αὐτοῦ τὴν τύχην προσεῖπον· τῶν δὲ ἀληθινῶν ἀποφθεγμάτων Ἀλεξάνδρου, πρῶτον ἄν τις τὰ παιδικὰ διέλθοι. ποδωκέστατος γὰρ τῶν ἐφ᾽ ἡλικίας γενόμενος νέων, καὶ τῶν ἑταίρων αὐτὸν ἐπ᾽ Ὀλύμπια παρορμώντων, ἠρώτησεν εἰ βασιλεῖς ἀγωνίζονται· τῶν δὲ οὐ φαμένων, ἄδικον εἶπεν εἶναι τὴν ἅμιλλαν, ἐν ᾗ νικήσει μὲν ἰδιώτας, νικηθήσεται δὲ βασιλεύς. τοῦ δὲ πατρὸς Φιλίππου λόγχῃ τὸν μηρὸν ἐν Τριβαλλοῖς διαπαρέντος, καὶ τὸν μὲν κίνδυνον διαφυγόντος, ἀχθομένου δὲ τῇ χωλότητι, Θάρρει πάτερ (ἔφη) καὶ πρόϊθι φανερῶς, ἵνα τῆς ἀρετῆς κατὰ βῆμα μνημονεύῃς. ταῦτα οὐκ ἔστι διανοίας φιλοσόφου,

quemlibet habitũ se formando, vniuersæ Asiæ moderatus est veluti populariter obsequẽti, corpora quidẽ armis subigens, animos verò cultus genere pelliciens. Quid (malum) Aristippũ Socraticũ laudibus efferent, quòd sordido amictu Milesiáq; vicissim chlamyde vtens, in vtroque tamen decentiã seruabat: Alexãdro crimini dabunt, quòd patria veste honori habita, nõ etiã eorum aspernatus est quos ditionis suæ fecerat? quanquã ingentiũ rerum cœpta moliens, in huiusmodi sese habitum cõponebat. Haud quaquã enim Asiã latrocinij modo persultans lacerare passim diuexaréq; instituit, perinde atque prædam spoliáq; insperatæ felicitatis futuram, (quomodo postea Annibal Italiã, & antea Treres Ioniã, & Scythæ Mediã inuaserãt) verùm vni omnino verbo omnia quæ vbique terrarum sunt audiẽtia, vnũ vnicæ reipub. populum cunctos homines efficere volens, ita se cõparabat. Proinde ni deus ille qui Alexandri huc animã demiserat, eam præpropere reuocasset, haud scio an lex vna cũctos homines regeret, vnúmq; ius veluti commune lumen ad vniuersos pertineret: nũc verò terra qua parte cunque Alexandrũ non vidit, perpetuis propè dixerim tenebris damnata est. Primum igitur expeditionis eius consilium philosophũ fuisse virum eum declarat: quippe qui nõ sibi delicias, non opes cõquisiuerit, sed vniuerso mortaliũ generi concordiam, sed pacem, sed inter se cõmercium efficere cogitarit. Videamus iam voces eius, quandoquidẽ regum principúmque mores maximè ex mẽte vocibus depromũtur. Antigonus senex, sophista quodã ei cõmentariolum de iustitia inscriptum porrigente, Stolidus es, inquit, qui quũ me videas alienas vrbes vexantẽ, nihilominus apud me sermonẽ de iustitia habeas. Dionysius tyrannus censere se dictitabat, vt pueros talis, sic viros iu iurãdo fallẽdos. In Sardanapali inscriptũ monumẽto hoc visitur, HAEC HABVI QVAE VORAVI, QVAEQVE PER INIVRIAM ABSTVLI. Quis istis dicteriis tum voluptuariã vitã neget, tum impietatẽ, tum iniuriã violẽtissimámq; improbitatẽ promi? Ab Alexãdri dictis regia modò insignia, & ab Ammone ortum natalésq; tolle: iam Socratis, aut Platonis, aut Pythagoræ videbũtur. Sed nũc nõ illas expẽdimus verborũ insolentias quas simulacris eius poetæ statuísque adsculpere solent, non ad ipsius modestiam respiciẽtes, sed opes potius & potentiã attendentes: cuiusmodi illud est,

AEreus in cælum suspectans fore quid aiat:

Iuppiter, asserui terram mihi, tu assere cælum.

Et rursus,

Alexander ego Ione natus. Hæc igitur poetæ, vt diximus, fortunæ ipsius blãdientes affingere soliti sũt. At verò vsurpatorũ ab ipso reuera dictorũ puerilia primùm percẽsenda sunt. Hic igitur quũ pedũ pernicitate æquales omnes facilè præstaret, amicis vt ad Olympia se conferret flagitãtibus, sciscitatus est num reges Olympiæ certarẽt. Quibus id negantibus, Iniquum, inquit, certamen esse oportet, in quo victori quidem priuato esse licebit, regi verò victo. Quum pater eius Philippus apud Triballos femore lancea traiecto, periculo defunctus, mœrore tamen angeretur, claudicantis cruris deformitate: Sustine, inquit ille, pater: ne vereare in publicum te agere, quò magis virtutis ingrediendo memineris. Hæc atque huiusmodi alia, nónne animi dicta sunt philosophiæ præceptis

Certamen est, in quo vincet quidem priuatos, vincetur autem qui rex est. Fortitudinis tuæ ad singulos gressus recorderis.

imbuti, qui honesti splendore captus, flocci iam faciat corporis detrimenta? Aut num tandem potest aliusmodi esse, qui suis ipse vulneribus insultet, qui in nulla non corporis parte victoriæ monumenta gestet vrbium expugnatarū, dedētium se suáq; regū: nō erubescens ipse, nō cicatrices tegens, sed tanquā virtutis expressa simulacra strenuitatísq; documenta circumferens? At siquando Homeri carminum perpensio aut in ludis litterariis, aut super conuiuium fieret, alio aliud (vt fit) præponente, hoc ipse vt omniū præstantissimum probabat,

Regnatorq; bonus simul atq; acerrimus hasta.

videlicet interpretatus quam laudē Homerus aliquot antea seculis de Agamēnone temerè scripsisset, legē hanc sibi latā esse. adeo dicere solitum ferunt, eodē versu Homerum Agamemnoni a virtutem commendasse, Alexādri verò vaticinatum esse. Proinde quū traiecto Hellesponto iam Troiam conspicatus, heroica gesta cogitabūdus recoleret, ad eúmque indigena quidam venisset, pollicēs se, si vellet, Paridis ei lyram daturum, Minimè, inquit, illa mihi opus est, quandoquidē Achillis lyram habeo, ad quam ille recreabatur. Hæc virorum (inquit) fortium laudea canebat: illa verò Paridis mollem quandam & effœminatam harmoniam amatoriis modis psallebat. Philosophi porro animi est, sapientiæ amore capi, sapiētésque viros in primis suspicere. Hoc in Alexandro autem vt in regum fuit nemine. Et quonam modo apud Aristotelem se habuerit, satis, vt arbitror, dictum est. Quòd verò harmonicum Anaxarchum inter paucos amicorum honorificè habuerit, quòd Eleo Pyrrhoni primùm sibi obuio millia decem aureorum dederit, quòd Xenocrati Platonis familiari quinquaginta dono talenta miserit: deniq; quòd Onesicritum Diogenis Cynici discipulum gubernatorum præfectura ornauerit, à plerisque traditum. Iam verò cum Diogene ipso ad Corinthum agente colloquutus, adeo vitam eius obstupuit, animúmque eius dignitatem admiratus est, vt sæpe quū in mentionem eius incideret, diceret, Nisi Alexander essem, Diogenes forsan essem. Id est, literarum studiis me addicerem, nisi reapse philosopharer. Non dicit, Nisi rex essem, Diogenes forsan fuissem: nec, Nisi diues, nec, Nisi Argeades. non enim fortunam sapientiæ præferebat, nec purpuram & diadema manticæ & sordido amiculo: sed, Nisi Alexāder essem, haud scio an Diogenes fuissem. Id est, Si mihi in animo non esset Græca barbaricis confundere, totámque continentem peragrando ad humaniorem victū perducere, ad hæc terræ Oceanique finibus repertis, Oceano Macedoniā admouere, in omnéque genus hominum disseminare Græciam, iuráque & pacem trāsfundere, nequaquam certè in segni deliciarū affluētia sessitare, sed æmularer, vt opinor, Diogenis inopiam. Nunc mihi bona tua venia, Diogenes, liceat exequi id quod in animo habeo. Ad Herculis imitationem me contuli, ad æmulandum Perseum me comparaui: volo Liberi patris, mei progenitoris, generísque mei proauctoris, vestigia persequi: volo rursus in India victores Græcos festiuis choris saltabūdos cernere: volo Caucasi vl-

Quam alius laudem ante ipsius tempora cepisset, legē hāc, &c. Sed hic ἄλλος legit pro Temere, & refertur ad Homerū.

A καὶ διὰ τὸν ἐπὶ τοῖς καλοῖς ἐνθουσιασμὸν ἤδη τῶν τοῦ σώματος ἐλαττωμάτων καταξαινομένης; πῶς γὰρ αὐτὸν ἐπὶ τοῖς ἰδίοις ἀγάλλεσθαι τραύμασι, καθ' ἕκαστον μέρος ἔθνους μνημονεύοντα καὶ νίκης, καὶ πόλεων ἁλισκομένων, καὶ βασιλέων παραδιδόντων, οὐκ ἐγκαλυπτόμενον, οὐδὲ κατακρύπτοντα τὰς οὐλάς, ἀλλ' ὥσπερ εἰκόνας ἐγκεχαραγμένας ἀρετῆς καὶ ἀνδραγαθίας περιφέροντα; καὶ μὴν εἴ ποτε γένοιτο τῶν Ὁμήρου σύγκρισις ἐπῶν ἐν ταῖς διατριβαῖς, ἢ παρὰ τὰ συμπόσια, ἄλλου ἄλλον στίχον
B προκρίνοντος, αὐτὸς ὡς διαφέροντα πάντων ἐνέκρινε τοῦτον, Ἀμφότερον, βασιλεύς τ' ἀγαθὸς, κρατερός τ' αἰχμητής. ὃν ἄλλος ἔπαινον τῷ χρόνῳ προέλαβε, τοῦτον αὐτῷ νόμον κεῖσθαι λογιζόμενος, ὥστε εἰπεῖν Ὅμηρον ὅτι τῷ αὐτῷ μέτρῳ τὴν μὲν Ἀγαμέμνονος ἀνδραγαθίαν κεκόσμηκε, τὴν δ' Ἀλεξάνδρου μεμάντευται. Διαβὰς τοίνυν τὸν Ἑλλήσποντον, ἐθεᾶτο τὴν Τροίαν, ἀνατυπούμενος τὰς ἡρωϊκὰς πράξεις. καί τινος αὐτῷ τῶν ἐγχωρίων ὑπισχνουμένου τὴν Πάριδος λύραν, εἰ βούλοιτο, δώσειν. Οὐδὲν
C (ἔφη) τῆς ἐκείνου δέομαι· τὴν γὰρ Ἀχιλλέως κέκτημαι, πρὸς ἣν ἐκεῖνος ἀνεπαύετο, ἄειδε δ' ἄρα κλέα ἀνδρῶν· ἡ δὲ Πάριδος πάντως μαλακήν τινα καὶ θήλειαν ἁρμονίαν ἐρωτικοῖς ἔψαλλε μέλεσι. Φιλοσόφου τοίνυν ἐστὶ ψυχῆς, σοφίας ἐρᾶν, καὶ σοφοὺς ἄνδρας θαυμάζειν μάλιστα. τοῦτο δὲ Ἀλεξάνδρῳ προσῆν, ὡς οὐδενὶ τῶν βασιλέων. καὶ πῶς μὲν εἶχε πρὸς Ἀριστοτέλην εἴρηται· καὶ ὅτι τὸν μὲν ἁρμονικὸν Ἀνάξαρχον, ἐντιμότατον τῶν φίλων ἐνόμιζε, Πύρρωνι δὲ τῷ Ἠλείῳ πρῶτον ἐντυχόντι μυρίους χρυσοῦς ἔδωκε· Ξενοκρά-
D τει δὲ τῷ Πλάτωνος συνήθει πεντήκοντα τάλαντα δωρεὰν ἔπεμψεν· Ὀνησίκριτον δὲ, τὸν Διογένους τοῦ κυνὸς μαθητὴν, ὅτι ἄρχοντα τῶν κυβερνητῶν κατέστησεν, ὑπὸ πλειόνων ἱστόρηται. Διογένει δὲ αὐτῷ περὶ Κόρινθον εἰς λόγους ἐλθὼν, οὕτως ἔφριξε καὶ κατεπλάγη τὸν βίον καὶ τὸ ἀξίωμα τοῦ ἀνδρὸς, ὥστε πολλάκις αὐτοῦ μνημονεύων λέγειν, Εἰ μὴ Ἀλέξανδρος ἤμην, Διογένης ἂν ἤμην. τουτέστιν, ἠσχολούμην ἂν περὶ λόγους, εἰ μὴ δι' ἔργων ἐφιλοσόφουν. οὐκ εἶπεν, Εἰ μὴ βασιλεὺς ἤμην, Διογένης ἂν ἤμην. οὐδ',
E Εἰ μὴ πλούσιος καὶ Ἀργεάδης. (οὐ γὰρ προέκρινε τὴν τύχην τῆς σοφίας, οὐδὲ τὴν πορφύραν καὶ τὸ διάδημα τῆς πήρας καὶ τοῦ τρίβωνος) ἀλλ' εἶπεν, Εἰ μὴ Ἀλέξανδρος ἤμην, Διογένης ἂν ἤμην. Τουτέστιν, Εἰ μὴ τὰ βαρβαρικὰ τοῖς Ἑλληνικοῖς κεράσαι διενοούμην, καὶ πᾶσαν ἤπειρον ἐπιὼν ἐξημερῶσαι, καὶ πέρατα γῆς ἀνερευνῶν καὶ θαλάττης, ὠκεανῷ προσερεῖσαι Μακεδονίαν, καὶ τὴν Ἑλλάδα σπεῖραι, καὶ καταχέασθαι γένος παντὸς δίκην καὶ εἰρήνην, οὐκ ἂν ἐν ἀπράκτῳ τρυφῶν ἐξουσίᾳ καθήμην,
F ἀλλ' ἐζήλουν ἂν τὴν Διογένους εὐτέλειαν. νῦν δὲ σύγγνωθι Διόγενες· Ἡρακλέα μιμοῦμαι, καὶ Περσέα ζηλῶ, καὶ τὰ Διονύσου μετιὼν ἴχνη, θεοῦ γενάρχου καὶ προπάτορος, βούλομαι πάλιν ἐν Ἰνδίᾳ νικῶντας Ἕλληνας ἐγχορεῦσαι, καὶ τοὺς ὑπὲρ Καυ-

χασιν ὀρείοις καὶ ἀγρίοις τῶν βακχικῶν ἀναμνήσεις κείμενον. κἀκεῖ τινὰς εἶναι λέγονται σποράδας καὶ γυμνήτιδος σοφίας ἐθάδες, ἄνδρες ἱεροὶ καὶ αὐτόνομοι, θεῷ σχολάζοντες, εὐτελέστεροι Διογένους, οὐδὲν πήρας δεόμενοι. τροφὴν γὰρ οὐκ ἀποτίθενται, πρόσφατον ἀεὶ καὶ νέαν ἀπὸ γῆς ἔχοντες· ποτὸν δὲ ποταμοὶ ῥέουσι· φύλλα δὲ αὐτοῖς δένδρων ἀποχυθέντων, καὶ πόα γῆς, ἐγκατακλιθῆναι. δι' ἐμὲ κἀκεῖνοι Διογένη γνώσονται, καὶ Διογένης ἐκείνους. δεῖ κἀμὲ νόμισμα παρακόψαι καὶ παραχαράξαι τὸ βαρβαρικὸν ἤθει κατεσκευασμένον, Ἑλληνικῇ πολιτείᾳ. εἶεν· αἱ δὲ πράξεις αὐτοῦ πότερον αὐτοματισμὸν ἐπιφαίνουσι τύχης καὶ βίαν πολεμικὴν καὶ χειροκρασίαν, ἢ πολλὴν μὲν ἀνδρείαν καὶ δικαιοσύνην, πολλὴν δὲ σωφροσύνην καὶ πραότητα, μετὰ κόσμου καὶ συνέσεως, νήφοντι καὶ πεπνυμένῳ τῷ λογισμῷ πάντα πράττοντος; οὐ γάρ ἐστιν εἰπεῖν διακρίναντά με μὰ τοὺς θεοὺς, ὅτι τοῦτο μὲν ἀνδρείας, τοῦτο δὲ φιλανθρωπίας, τοῦτο δὲ ἐγκρατείας, ἀλλὰ πᾶν ἔργον ἐκ πασῶν ἔοικε τῶν ἀρετῶν μεμῖχθαι· βεβαιοῦντος αὐτοῦ τὸν Στωϊκὸν ἐκεῖνον λόγον, ὅτι πᾶν ὃ ἂν δρᾷ σοφὸς, κατὰ πᾶσαν ἀρετὴν ἐνεργεῖ, καὶ μία μὲν (ὡς ἔοικεν) ἀρετὴ πρωταγωνιστεῖ πράξεως ἑκάστης, παρακαλεῖ δὲ τὰς ἄλλας, καὶ συντείνει πρὸς τὸ τέλος. ἰδεῖν γοῦν ἐστιν ἐν Ἀλεξάνδρῳ τὸ μὲν πολεμικὸν, φιλάνθρωπον· τὸ δὲ πρᾶον, ἀνδρῶδες· τὸ δὲ χαριστικὸν, οἰκονομικόν· τὸ δὲ θυμικὸν, εὐδιάλλακτον· τὸ δὲ ἐρωτικὸν, σῶφρον· τὸ δ' ἀνειμένον, οὐκ ἀργόν· τὸ δ' ἐπίπονον, οὐκ ἀπαραμύθητον. τίς ἔμιξε πολέμοις ἑορτὰς, τίς δὲ κώμοις στρατείας, τίς δὲ πολιορκίαις καὶ πράξεσι βακχείας καὶ γάμους καὶ ὑμεναίους; τίς ἀδικοῦσιν ἐχθρότερος, ἢ δυστυχοῦσιν ἡμερώτερος; τίς μαχομένοις βαρύτερος, ἢ δεομένοις εὐγνωμονέστερος; ἔπεισί μοι τὸ τοῦ Πώρου δεῦρο μετενεγκεῖν. ἐκεῖνος γὰρ ὡς ἤχθη πρὸς Ἀλέξανδρον αἰχμάλωτος, πυνθανομένου πῶς αὐτῷ χρήσηται, Βασιλικῶς (εἶπεν) ὦ Ἀλέξανδρε. πάλιν δ' ἐπερομένου μή τι ἄλλο, Οὐδὲν (εἶπε) πάντα γάρ ἐστιν ἐν τῷ Βασιλικῶς. κἀμοὶ δὴ ταῖς Ἀλεξάνδρου πράξεσιν ἔπεισιν ἐπιφωνεῖν ἀεὶ, Φιλοσόφως· ἐν τούτῳ γὰρ πάντα ἔνεστι. Ῥωξάνης ἐρασθεὶς τῆς Ὀξυάρτου θυγατρὸς ἐν ταῖς αἰχμαλώτισι χορευούσης, οὐχ ὕβρισεν, ἀλλ' ἔγημε· φιλοσόφως. Δαρεῖον ἰδὼν κατηκοντισμένον, οὐκ ἔθυσεν, οὐδ' ἐπαιάνισεν, ὡς τοῦ μακροῦ πολέμου τέλος ἔχοντος, ἀλλὰ τὴν χλαμύδα τὴν ἑαυτοῦ περιελὼν, ἐπέρριψε τῷ νεκρῷ, καθάπερ ἵνα γένεσιν τύχης βασιλικῆς συγκαλύψῃ· φιλοσόφως. ἐπιστολὴν δέ ποτε τῆς μητρὸς ἀπόρρητον διερχόμενος, Ἡφαιστίωνος ὡς ἔτυχε παρακαθημένου, καὶ ἁπλῶς συναναγινώσκοντος, οὐκ ἐκώλυσεν, ἀλλὰ τὸν δακτύλιον ἑαυτοῦ τῷ στόματι προσέθηκεν αὐτοῦ, κατασφραγισάμενος φιλικῇ πίστει τὴν σιωπήν· φιλοσόφως. εἰ γὰρ ταῦτα οὐκ ἔστι φιλοσόφως, τίνα ἐστὶν ἄλλα; παραθῶμεν τὰ τῶν ὁμολογουμένων φιλοσόφων. Σωκράτης ἠνέσχετο συγκοιμηθέντος Ἀλκιβιάδου· Ἀλέξανδρος δὲ, Φιλοξένου τοῦ τῆς παραλίας ὑπάρχου,

A teriores accolas, mõtanos ferósque homines, Bacchanaliorum admonere. Iam verò viri quidam illic perhibentur esse solidiori cuidam atque adeo nudæ assueti philosophiæ, sancti homines, suis legibus viuentes, deo prorsus addicti, supra Diogenem etiam frugi, ad hæc manticæ non egentes, vt qui in diem horámque viuant, terra ipsis assiduè cibaria recentia suppeditante, potúmque fluminibus: cubile verò illis strata passim arborum folia, herbáque solum scatens. Per me illi Diogenem noscent, Diogenésque illos. B Percutere habeo barbaris numum Græcæ ciuilitatis nota signandũ. Age iam, in gestis eius fortunæ'ne temeritas, & imperiosa quædam vis impotentiáque bellica eminet, an strenua potius virilitas, iustitia, moderatio, clementia, ad hæc in gerendis rebus decentia, ingeniique acrimonia vigilanti solertíque consilio omnia transigentis? Profectò in actibus eius virtutum discrimina neutiquam adnotare licet, vt hoc, fortitu- C dinis fuisse dicas; illud, humanitatis, & aliud, continentiæ. sed vnumquodque eius facinus ex vniuersis concretum virtutibus videtur: vt verissimè de eo Stoicum illud dici decretum possit, quicquid sapiens agit, id omni ex virtute agere: vt in omni actu certæ cuiusdam virtutis primæ esse partes videantur: aduocet autẽ & alias illa eundem in finem contendẽtes. Proinde in Alexandro cernere est humanitatem belligerantissimam, mitem fortitudinem, frugi liberalitatem, iracundiam exorabilem, amorem modestum, animi remissio- D nem non vacantem, lassescentiam haud irrecreabilem. Ecquis tandẽ bellis prẹter eũ dies festos inseruit? Ecquis inter lasciuas comessationes expeditiones sumpsit? Ecquis inter res gerendas, vrbésque adeo obsidendas, bacchabundis choris nuptiisque & hymenæis indulsit? Ecquis denique inimicis lacessentibus infestior, aut miseris clementior, aut indigis benignior? Hîc mihi succurrit vt referrem illud de Poro rege memoriæ proditum, qui quum ad Alexandrum vinctus adductus esset, percontante Alexandro quonam mo- E do de se victorem statuere censeret, Regio, inquit, modo. Rursus percontante Alexandro, ecquo alio modo, Prorsus, inquit, nullo. in illo enim omnia insunt. Haud secus nunc mihi subit singulis Alexandri gestis succlamare, Philosophicè: in hoc enim omnia. Rhoxanes amore captus Oxyathræ filiæ, quũ inter bello captas saltaret, non illi vim attulit, sed in vxorem accepit: haud dubiè philosophicè. Darium conspicatus iaculis multis confossum, non continuò sacra diis fecit, tan F quam diuturno profligato bello, aut pæana cecinit. Quid igitur? nẽpe adempta sibi chlamyde defunctum Darium texit, videlicet fortunæ regiæ genituram occulens: philosophicé. Matris olim arcanam epistolam legens, quum Hephæstion fortè, vt fit, assidens, ingenua simplicitate adlegeret, hoc animaduerso ipsum quidem nõ inhibuit, admoto verò ori eius anulo, quasi obstricta amici fide, silenda obsignauit: id quoque philosophicé. Nã si hæc philosophicè facta non sunt, quæ tandem alia sunt? Agednm contendamus nunc cum huius, aliorum facinora qui sine controuersia philósophi ipsi habiti sunt. Socrates Alcibiadẽ eodem secum lecto cubitantem, illibatum abire perpessus est. Alexander Philoxeno maritimæ oræ præfecto scribenti ad

tum, puerū in Ionia esse inusitata formæ venustate, flore ætatis præstantissimo, sciscitantiq; per literas nunquid vellet ad se mitti, a- A
» cerbissimè rescripsit, O perditissime hominū,
» ecquid vnquā huiusmodi in me nosti, qui mi
» hi hisce lenocineris voluptuariis obsequiis? Xenocratem suspicimus omnes quòd Alexandro talenta ei quinquaginta dono mittente, ipse illa non attigit: dedisse verò, non? Quid ni? non perinde quæso aspernari pecunias arbitramur eum qui largitur, atque eum qui nō admittit? Illorum memoriā colimus qui cōtemnēdæ mortis nobis elogia reliquerunt: B hoc quoties autem Alexander telis impetitus, in territātem mortem obnixus vsurpauit? tametsi recta quidem iudicia omnibus inesse remur, natura suapte spōte ducē nobis sese ad honestum capessendum offerente. Atqui philosophi vel eo præcipuè vulgo longè præstāt, quod valida solidáq; iudicia habeāt ad adeunda discrimina: quippe qui huiusmodi quædam anticipata in animis habeant quale illud Homeri,

Augurium felix patriam tutarier vnum.

C Aut illud Demosthenis, Finis etenim vitæ mors est omnibus, vel si se quis in conclaue peritus abstruserit. Atqui viros bonos egregiis semper cœptis incumbere, bonā sibi spē proponētes decet: quicquid verò Deus dederit, id generosè ferre. Sed hi tum franguntur animorū habitus, quum horrenda instare cernuntur, iudiciáq; elidunt aduentātia pericula. Pauor enim non modò memoriam (vt Thucydides inquit) excutit, sed quoduis etiam constitutum, quemuis conatum, quemuis mentis impetum.

A γράψαντος ὅτι παῖς ἐν Ἰωνίᾳ γέγονεν οἷος οὐκ ἄλλος ὥραν καὶ εἶδος, καὶ πυνθανομένου διὰ τῶν γραμμάτων εἰ ἀναπέμψοι, πικρῶς ἀντέγραψεν. Ὦ κάκιστε ἀνθρώπων, τί μοι πώποτε τοιοῦτο συνέγνως, ἵνα τοιαύταις με κολακεύσῃς ἡδοναῖς; Ξενοκράτην, πεντήκοντα τάλαντα δωρεὰν Ἀλεξάνδρου πέμψαντος, ὅτι οὐκ ἔλαβε, θαυμάζομεν, τὸ δὲ δοῦναι, οὔ; ἢ οὐχ ὁμοίως καταφρονεῖν χρημάτων δοκοῦμεν τὸν μὴ προσιέμενον καὶ τὸν χαριζόμενον; οὐκ ἐδεῖτο πλούτου Ξενοκράτης διὰ φιλοσοφίαν· Ἀλέξανδρος δ' ἐδεῖτο διὰ φιλοσοφίαν, ἵνα τοιούτοις χαρίζηται.* B τοῦτο ποσάκις Ἀλέξανδρος εἶπε βαλλόμενος, ἐκβιαζόμενος. καίτοι κρίσεις μὲν ὀρθὰς πᾶσιν ἐνυπάρχειν ἀνθρώποις νομίζομεν. ἡ γὰρ φύσις ἀγωγός ἐστιν ἀφ' ἑαυτῆς πρὸς τὸ καλόν· οἱ δὲ φιλόσοφοι τῶν πολλῶν διαφέρουσι, τῷ τὰς κρίσεις ἔχειν ἐρρωμένας περὶ τὰ δεινὰ καὶ πεπηγυίας. ἐπεὶ οὐ μετὰ τῶν τοιούτων προλήψεων, Εἷς οἰωνὸς ἄριστος· καὶ, Πέρας μὲν ἐστιν ἅπασιν ἀνθρώποις ὁ θάνατος. ἀλλὰ θραύουσιν οἱ καιροὶ παρὰ τὰ δεινὰ τοὺς λογισμοὺς, καὶ τὰς κρίσεις ἐκκρούουσιν C αἱ φαντασίαι τῶν κινδύνων ἐγγὺς γινομένων. φόβος γὰρ οὐ μόνον μνήμην ἐκπλήττει, κατὰ τὸν Θουκυδίδην, ἀλλὰ καὶ προαίρεσιν πᾶσαν καὶ φιλοτιμίαν καὶ ὁρμὴν, μηρίνθοις φιλοσοφία περιτέθηκεν.

PLVTARCHI DE FORTVNA AVT VIRtute Alexandri, liber posterior.

GVLIELMO BVDAEO interprete.

EXCIDIT heri nobis, vt opinor, dicere, artificiis D multis Alexandri seculum clarisq; felix ingeniis fuisse: *quāquam id non tam Alexandri, quàm fortunæ illorū habēdum est, vt quibus testē cōtigerit arbitrúmq; nancisci cùm acri ad æstimanda artium specimina iudicio, tum verò suppeditātibus opibus ad maxima quæq; operæpretia autoribus ipsis persoluenda. Proinde quū aliquot pòst annis Archestratus, venustus admodum poeta, in multa inopia nominisq; obscuritate senesceret, ad
» eum quidā dixisse fertur, At si Alexandri cō-
» tēporaneus fuisses, in singulos ille tibi versus
» Cyprum aut Phœnicē daret. Equidem existimo, qui tum fuerunt artifices, eorum præstātissimum quenq; non tam sub Alexandri tēpora, quàm propter Alexandrum fuisse. Vt enim fruges aeris temperie liquidioréq; cælo exuberant, haud secius bonæ artes eximiáque ingenia benignitate, honorificentia, humanitatéque re-

*Dubitātis potiùs est sermo, & interrogantis, An id nō tam Alex. Q. d. Nisi fortè id non tam Al. Vel, Nisi potius id non tam Al.

ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΥ ΠΕΡῚ ΤΗ͂Σ ἈΛΕΞΆΝδρου τύχης ἢ ἀρετῆς, λόγος β´.

ΔΙΕΦΥΓΕΝ ἡμᾶς, ὡς ἔοικε, χθὲς εἰπεῖν ὅτι καὶ τέχνας πολλὰς καὶ φύσεις μεγάλας ὁ κατ' Ἀλέξανδρον χρόνος ἐνεγκεῖν εὐτύχησεν· ἢ τοῦτο μὲν οὐ τῆς Ἀλεξάνδρου τύχης γέγονεν, ἀλλὰ τῆς ἐκείνων, μάρτυρα λαβεῖν καὶ θεατὴν τὸν ἄριστα κρῖναι τὸ κατορθούμενον καὶ μάλιστα ἀμείψασθαι δυνάμενον. λέγεται γοῦν ὅτι χρόνοις ὕστερον, Ἀρχεστράτου γενομένου ποιητοῦ χαρίεντος, ἐν δὲ πενίᾳ καὶ ἀδοξίᾳ διάγοντος, εἶπέ τις E πρὸς αὐτόν, Ἀλλ' εἰ κατ' Ἀλέξανδρον ἐγένου, κατὰ στίχον ἄν σοι Κύπρον ἢ Φοινίκην ἔδωκεν. οἶμαι δὲ καὶ τῶν τότε τεχνιτῶν οὐ κατ' Ἀλέξανδρον, ἀλλὰ δι' Ἀλέξανδρον τοὺς πρώτους γενέσθαι. καρπῶν μὲν γὰρ εὐφορίαν εὐκρασία ποιεῖ καὶ λεπτότης τοῦ περιέχοντος ἀέρος, τεχνῶν δὲ καὶ φύσεων ἀγαθῶν αὔξησιν, εὐμένεια καὶ τιμὴ καὶ φιλανθρωπία βασιλέως ἐκ-

καλεῖται. καὶ τοὐναντίον, ὑπὸ φθόνου καὶ σμικρολογίας ἢ φιλονεικίας τῶν κρατούντων σβέννυται καὶ φθίνει πᾶν τὸ τοιοῦτο. Διονύσιος γοῦν ὁ τύραννος, (ὥς φασι) κιθαρῳδοῦ τινος εὐδοκιμοῦντος ἀκούων, ἐπηγγείλατο δωρεὰν αὐτῷ τάλαντον· τῇ δ' ὑστεραίᾳ τοῦ ἀνθρώπου τὴν ὑπόσχεσιν ἀπαιτοῦντος, Χθὲς (εἶπεν) εὐφραινόμενος ὑπὸ σοῦ παρ' ὃν ᾖδες χρόνον, εὔφραινα κἀγώ σε ταῖς ἐλπίσιν· ὥστε τὸν μισθὸν ὧν ἔτερπες ἀπελάμβανες εὐθὺς, ἀντιτερπόμενος. Ἀλέξανδρος δὲ ὁ Φεραίων τύραννος, (ἔδει δὲ τοῦτο μόνον αὐτὸν καλεῖσθαι, καὶ μὴ καταισχύνειν τὴν ἐπωνυμίαν) θεώμενος τραγῳδὸν, ἐμπαθέστερον ὑφ' ἡδονῆς διετέθη πρὸς τὸν οἶκτον. ἀναπηδήσας οὖν ἐκ τοῦ θεάτρου, θᾶττον ἢ βάδην ἀπῄει, δεινὸν εἶναι λέγων, εἰ τοσούτους ἀποσφάττων πολίτας, ὀφθήσεται τοῖς Ἑκάβης καὶ Πολυξένης πάθεσιν ἐπιδακρύων. οὗτος μὲν οὖν μικροῦ καὶ δίκην ἐπράξατο τὸν τραγῳδὸν, ὅτι τὴν ψυχὴν αὐτοῦ καθάπερ σίδηρον ἐμάλαξεν. Ἀρχελάῳ δὲ δοκοῦντι γλισχροτέρῳ περὶ τὰς δωρεὰς εἶναι Τιμόθεος ᾄδων, ἐνεσήμαινε πολλάκις τουτὶ τὸ σκωμμάτιον, Σὺ δὴ τὸν γηγενέταν ἄργυρον αἰνεῖς. ὁ δὲ Ἀρχέλαος οὐκ ἀμούσως ἀντεφώνησε, Σὺ δέ γε αἰτεῖς. ὁ δὲ τῶν Σκυθῶν βασιλεὺς Ἀντέας, Ἰσμηνίαν τὸν αὐλητὴν λαβὼν αἰχμάλωτον, ἐκέλευσε παρὰ πότον αὐλῆσαι. θαυμαζόντων δὲ τὴν αὔλησιν τῶν ἄλλων καὶ κροτούντων, αὐτὸς ὤμοσεν ἀκροᾶσθαι τοῦ ἵππου χρεμετίζοντος ἥδιον. οὕτω μακρὰν ἀπεσκηνώκει τὰ ὦτα τῶν Μουσῶν, καὶ τὴν ψυχὴν ἐν ταῖς φάτναις εἶχεν, οὐχ ἵππων ἀλλ' ὄνων ἐπιτηδειοτέραν ἀκούειν. τίς ἂν οὖν παρὰ τοιούτοις βασιλεῦσιν αὔξησις ἢ τιμὴ τέχνης γένοιτο καὶ μούσης τοιαύτης; ἀλλ' οὐδὲ παρὰ τοῖς ἀντιτέχνοις ἐθέλουσιν εἶναι, καὶ διὰ τοῦτο βασκανίᾳ καὶ δυσμενείᾳ τοὺς ἀληθῶς τεχνίτας καθαιροῦσιν. οἷος ἦν πάλιν αὖ Διονύσιος ὁ τὸν ποιητὴν Φιλόξενον εἰς τὰς λατομίας ἐμβαλὼν, ὅτι τραγῳδίαν αὐτοῦ διορθῶσαι κελευσθεὶς, εὐθὺς ἀπὸ τῆς ἀρχῆς ὅλην μέχρι τῆς κορωνίδος αὐτὴν περιέγραψεν. ἦν δὲ καὶ Φίλιππος ἐν τούτοις ὑπὸ ὀψιμαθίας ἑαυτοῦ καινότερος. ὅθεν καί φασι, πρός τινα ψάλτην περὶ κρουμάτων αὐτῷ διαφερομένου καὶ δοκοῦντος ἐξελέγχειν, ἀτρέμα μειδιάσαντα τὸν ἄνθρωπον εἰπεῖν, Μὴ γένοιτό σοι, βασιλεῦ, ἀθλίως οὕτως, ἵνα ταῦτα ἐμοῦ βέλτιον εἰδῇς. ἀλλ' Ἀλέξανδρος εἰδὼς τίνων δεῖ θεατὴν εἶναι καὶ ἀκροατὴν, καὶ τίνων ἀγωνιστὴν καὶ αὐτουργὸν, ἤσκει μὲν ἀεὶ διὰ τῶν ὅπλων δεινὸς εἶναι, καὶ κατὰ τὸν Αἰσχύλον, Βριθὺς ὁπλιτοπάλας, δάϊος ἀντιπάλοις. ταύτην ἔχων τέχνην προγονικὴν ἀπ' Αἰακιδῶν, ἀφ' Ἡρακλέους, ταῖς δὲ ἄλλαις τέχναις τὸ τιμᾶν ἄνευ τοῦ ζηλοῦν ἀπεδίδου, καὶ τὸ ἔνδοξον αὐτῶν καὶ χάριεν, τῷ τέρπειν δὲ οὐκ ἦν εὐάλωτος εἰς τὸ μιμεῖσθαι. γεγόνασι δὲ κατ' αὐτὸν τραγῳδοὶ μὲν οἱ περὶ Θετταλὸν καὶ Ἀθηνόδωρον, ὧν ἀνταγωνιζομένων ἀλλήλοις, ἐχορήγουν μὲν οἱ Κύπριοι βασιλεῖς, ἔκρινον δὲ οἱ δοκιμώτατοι τῶν στρατηγῶν. ἐπεὶ δὲ ἐνίκησεν Ἀθηνόδωρος, Ἐβουλόμην ἂν, ἔφη, μᾶλλον, ἀπολωλέναι μέρος τῆς βασιλείας, ἢ Θετταλὸν ἐπιδεῖν ἡττημένον. ἀλλ' οὔτε ἐνέτυχε τοῖς κριταῖς, οὔτε τὴν κρίσιν

A gia euocantur: contráq; inuidia, sordibus, morositate eorũ qui rerum potiuntur, restinguntur & languescunt. Dionysius (vt fertur) tyrannus quum quendam citharœdum primi nominis audiret, talentum ei se daturum spopōdit: postero verò die hesternam sponsionem reposcenti, Heri, inquit, oblectatus à te tantisper dum canebas, te quoque vicissim iniecta spe oblectare volui: proinde congruum operæpretium recepisti, hilarans idem, & mox tedhilaratus. Alexander, Pheræorum tyrannus (sic enim solùm appellandus est, ne cognomentũ B suggilletur) tragœdum quendam quum spectaret, supra modum in misericordiam versus est, ita afficiente eum aurium voluptate. Prosiliens igitur ex theatro, accelerato gradu abibat, indignum esse fremens si qui tot ciues excarnificatus sit, is Hecubę Polyxenæq; casibus illacrymasse videbitur. Nec multum abfuit quin tragœdum malè mulctaret, videlicet quod animum eius tanquam ferrum mollierat. Archelaus, quum videretur malignè munera dare, non semel hoc cauillo à Timotheo cantore C taxatus est, Scilicet tu terrigenæ pecuniæ faues. Cui Archelaus non inconcinnissimè, At tute aues. Scytharum rex Anteas Ismeniam tibicinem bello captum iussit super cœnam canere. Omnibus autem admirantibus, & præ voluptate plaudentibus, iureiurando affirmauit, suauius se interdum equum hinnientẽ audisse. Vsqueadeo aures habebat à Musis abhorrentes, animámq; in præsepiis, immò verò audiendis asinis quàm equis appositiorẽ. Quod igitur artium augmẽtum apud huiusmodi re- D ges? quis artibus honor, aut Musis haberi potest? Quanquam ne apud illos quidem ius suũ obtineant qui artium peritiam se tenere profitẽtur, vtpote qui æmulatione & odio iustos euertant artifices. Qualis rursum Dionysius, qui Philoxenum poetam in latumias demisit, quòd tragœdiam eius emendare iussus, ab exordio totam ad vmbilicũ vna litura circumduxit. Erat autem in huiuscemodi rebus Philippus quoq; seipso minor, & iuniori similior, vt qui hæc serò doceri occepisset. Vnde disceptante eo cum quodam fidicine de pulsanda- E rum fidium ratione, quum sibi probè hominẽ refellere videretur, renidens (vt inquiunt) ille, Dij melius, ô rex, ait: nec vsqueadeo miser sis vt hæc me melius scias. At verò Alexāder probè sciens quarum se rerum spectatorem atque auscultatorem præbere oporteret, quarúmque item certatorem, suaptéque manu actorem, meditabatur assiduè strenuus armis euadere, & vt inquit AEschylus, grauis armiluctator, formidolosus hostibus. Hanc auitam artẽ habẽs, & per manus ab AEacidis & Hercule traditam, cæteras etiamnum artes honori haben- F das censebat, non æmulandas quoque: & vt nobilitatem amplectebatur venustatémq; artificum, ita earum oblectamento haud temerè sese ad imitationem conferebat. AEquales eius fuerunt tragœdi quidẽ Thessalus & Athenodorus. Hi quum inter se de arte contendentes in certamen aliquando venissent, choragorum quidem vice Cypri regibus fungentibus, iudicum verò, præfectorum nobilissimis, victórque ad extremum Athenodorus euasisset, Parte, inquit, emptum regni vellem ne Thessalum victum viderem. nec quicquam vltrà verborum cum iudicibus fecit, aut vllo prorsus modo iudi-

cium improbauit:nimirum dignum esse ratus, cæteris se omnibus antecellere, iuri verò concedere. At comœdus erat Lycon Scarpheus. Huic, quũ in comœdia quadã flagitatoriũ versum inseruisset, arridens, decẽ talẽta dedit. Citharœdi fuerunt cùm alij, tum Aristonicus: qui quũ in pugna suppetias cuidam ferret, egregiè pugnans cecidit. Huic Alexãder statuã Pythiis æream ponendã curauit, citharam tenentẽ hastámq; protẽtã: nõ hoc modò viro illi tribuẽs, sed & musicam quoq; hoc honore prosequẽs, quæ viros faceret, quæq; instinctu lymphatico impetúq; impleret eos qui in ea ritè educati essent. Nã & ipse olim Antigenide tibicine Harmatiõ nomõ modulante, vsq;adeo mente captus, modulamenti incitatu exarsit, vt concussis armis proripiens sese, manus in adstãtes intenderet, testimoniũ Spartiatis præbens illud
» canere solitis, Vrget enim in ferrum scitè fidi-
» bus canere. Erant etiã æquales eius Apelles pictor, & Lysippus statuarius. Horũ ille fulmiferum pinxit eousq; expressè ac cõcinnè, vulgò vt dicerẽt, duorũ Alexandrorũ illũ quidem Philippi, nulla vi superabilẽ: hũc verò Apellis, nulla arte imitabilẽ. At verò Lysippus quũ primùm Alexãdrũ finxisset supina cœlũ facie suspectãtem (quo modo Alexãder ipse suspicere solitus erat, afflexa leniter ceruice) adscripsit quidam haud illepidè,

Aereus in cœlum suspectans fere quid ait?
Iuppiter, asserui terram mihi, tu assere cœlum.

Quam ob causam Alexander Lysippũ vnũ statuas sibi fingere voluit. solus enim videbatur affectus eius ęre exprimere, Alexandriq; virtutẽ cũ lineamentis referre. Cæteri verò supinitatẽ ceruicis, oculorũ festiuitatẽ, blandámq; alacritatẽ imitari studentes, virilẽ leoninúmq; aspectũ retinere nequiuerunt. Inter aliorũ artificũ turbam Stasicrates architectus erat: hic nihil lenocinij, nihil lepôris, nihil festiui assequi in speciẽ cupiẽs, ad magnificentissimum opus se comparabat, dignúmq; quod Alexandri vnius opibus faciendum susciperetur. Quodam igitur tempore ad eum insinuatus, improbauit imagines eius pictas, statuásque tum fusiles tũ sculptas, opera esse dictitans inertium ignauo-
» rúmque artificum. Ego enimuerò ô rex (in-
» quit) corporis tui simulacrum condere depo-
» neréque constitui in viua ac nunquam interi-
» tura materia, & cùm perpetuis radicibus fibra-
» ta, tum verò mole libramentóq; nulla vi agita-
» bilibus. Thracius enim Athos, quà eminentis-
» simus conspicuúsque maximè est, latitudines
» altitudinésque habet proportione inter se ac-
» commodatas, membráque & artus, & commoda
» interstitia corporis speciem præbẽtia. hic si af-
» formetur elaboretúrque, Alexandri effigies &
» esse & vocitari potest: vt mare quidem imis se-
» dimẽtis attingat, at verò manibus, sinistra qui-
» dem amplum admodum oppidum amplexa-
» bunda gestet, dextra verò perennem fluuium
» ex ampulla libans effundat in mare. Aurum ve-
» rò, inquit, æs, ebur, ligna, pigmenta, sigilla mi-
» nuta & venalia abii[ciamus], quæ aut furto in-
» tercidere, aut igni liquescere possunt. His Alexander auditis, excelsos artificis spiritus fidu-
» ciámq; admiratus collaudauit, Cæterùm, ô Sta-
» sicrates, inquit, Athon quiescere finito. etenim

A ἐμέμψατο· πάντων οἰόμενος δεῖν περιεῖναι, τοῦ δικαίου δὲ ἡττᾶσθαι. κωμῳδοὶ δὲ ἦσαν οἱ περὶ Λύκωνα τὸν Σκαρφέα· τούτου δὲ εἰς ἵνα κωμῳδίαν ἐμβαλόντι στίχον αἰτητικὸν, γελάσας ἔδωκε δέκα τάλαντα. κιθαρῳδοὶ δὲ ἄλλοι, καὶ Ἀριστόνικος, ὃς ἐν μάχῃ τινὶ προσβοηθήσας, ἔπεσε λαμπρῶς ἀγωνισάμενος. ἐκέλευσεν οὖν αὐτοῦ γενέσθαι καὶ σταθῆναι χαλκοῦν ἀνδριάντα Πυθοῖ, κιθάραν ἔχοντα καὶ δόρυ προβεβλημένον· οὐ τὸν ἄνδρα τιμῶν μόνον, ἀλλὰ καὶ μουσικὴν κοσμῶν, ὡς ἀνδροποιὸν, καὶ μάλιστα δὴ πληροῦσαν
B ἐνθουσιασμοῦ καὶ ὁρμῆς τοὺς γνησίως ἐντεθραμμένους. καὶ γὰρ αὐτὸς, Ἀντιγενίδου ποτὲ τὸν ἁρμάτειον αὐλοῦντος νόμον, οὕτως παρέστη καὶ διεφλέχθη τὸν θυμὸν ὑπὸ τῶν μελῶν, ὥστε τοῖς ὅπλοις ἀΐξας, ἐπιβαλεῖν τὰς χεῖρας ἐγγὺς παρακειμένοις, καὶ μαρτυρῆσαι τοῖς Σπαρτιάταις ᾄδουσιν, Ἕρπει γὰρ ἄντα τῶ σιδάρω τὸ καλῶς κιθαρίσδεν. ἦν δὲ καὶ Ἀπελλῆς ὁ ζωγράφος, καὶ Λύσιππος ὁ πλάστης κατ᾽ Ἀλέξανδρον, ὧν ὁ μὲν ἔγραψε τὸν κεραυνοφόρον οὕτως ἐναργῶς καὶ κεκραμένως, ὥστε λέγειν ὅτι δυοῖν Ἀλεξάνδρων,
C ὁ μὲν Φιλίππου, γέγονεν ἀνίκητος· ὁ δὲ Ἀπελλοῦ, ἀμίμητος. Λυσίππου δὲ τὸν πρῶτον Ἀλέξανδρον πλάσαντος, ἄνω βλέποντα τῷ προσώπῳ πρὸς τὸν οὐρανὸν (ὥσπερ αὐτὸς εἰώθει βλέπειν Ἀλέξανδρος, ἡσυχῇ παρεγκλίνων τὸν τράχηλον) ἐπέγραψέ τις οὐκ ἀπιθάνως,

Αὐδασοῦντι δ᾽ ἔοικεν ὁ χάλκεος εἰς Δία λεύσσων,
Γᾶν ὑπ᾽ ἐμοὶ τίθεμαι, Ζεῦ, σὺ δ᾽ Ὄλυμπον ἔχε.

διὸ καὶ μόνον Ἀλέξανδρος ἐκέλευε Λύσιππον εἰκόνας αὐτοῦ δημιουργεῖν. μόνος γὰρ οὗτος, ὡς ἔοικε, κατεμήνυε τῷ χαλκῷ τὸ ἦθος αὐτοῦ, καὶ συνεξέφερε τῇ μορ-
D φῇ τὴν ἀρετήν. οἱ δὲ ἄλλοι τὴν ἀποστροφὴν τοῦ τραχήλου, καὶ τῶν ὀμμάτων τὴν διάχυσιν καὶ ὑγρότητα μιμεῖσθαι θέλοντες, οὐ διεφύλαττον αὐτοῦ τὸ ἀρρενωπὸν καὶ λεοντῶδες. ἐν δὲ οὖν τοῖς ἄλλοις τεχνίταις καὶ Στασικράτης ἦν ἀρχιτέκτων, οὐδὲν ἀνθηρὸν οὐδὲ ἡδὺ καὶ πιθανὸν τῇ ὄψει διώκων, ἀλλὰ καὶ χειρὶ μεγαλουργῷ καὶ διαθέσει χορηγίας βασιλικῆς οὐκ ἀποδεούσῃ χρώμενος. οὗτος ἀναβὰς πρὸς Ἀλέξανδρον, ἐμέμφετο τὰς γραφομένας εἰκόνας αὐτοῦ καὶ γλυφομένας καὶ πλαττομένας, ὡς ἔργα
E δειλῶν καὶ τεχνιτῶν ἀγεννῶν. Ἐγὼ δὲ (εἶπεν) εἰς ἄφθαρτον, ὦ βασιλεῦ, καὶ ζῶσαν ὕλην καὶ ῥίζας ἔχουσαν ἀιδίους, καὶ βάρος ἀκίνητον καὶ ἀσάλευτον, ἔγνωκά σου τὴν ὁμοιότητα καταθέσθαι τοῦ σώματος. ὁ γὰρ Θρᾴκιος Ἄθως, ᾗ μέγιστος αὐτοῦ καὶ περιφανέστατος ἐξανέστηκεν, ἔχων ἑαυτῷ σύμμετρα πλάτη καὶ ὕψη, καὶ μέλη καὶ ἄρθρα καὶ διαστήματα μορφοειδῆ, δύναται κατεργασθεὶς καὶ σχηματισθεὶς, εἰκὼν Ἀλεξάνδρου καλεῖσθαι καὶ εἶναι, τοῖς μὲν βάσεσιν, ἁπτομένου
F τῆς θαλάσσης, τῶν δὲ χειρῶν τῇ μὲν, ἐναγκαλιζομένου καὶ φέροντος πόλιν ἐνοικουμένην μυρίανδρον, τῇ δὲ δεξιᾷ ποταμὸν ἀέναον ἐκ φιάλης σπένδοντα εἰς τὴν θάλασσαν ἐκχεόμενον. χρυσὸν δὲ καὶ χαλκὸν καὶ ἐλέφαντα, καὶ ξύλα καὶ βαφὰς, καὶ ἐκμαγεῖα μικρὰ καὶ ὠνητὰ, καὶ κλεπτόμενα καὶ συγχεόμενα καταβάλλωμεν. ταῦτα ἀκούσας Ἀλέξανδρος, τὸ φρόνημα τοῦ τεχνίτου καὶ τὸ θάρσος ἀγασθεὶς, ἐπῄνεσεν, ἔα δὲ μένειν (εἶπε) τὸν Ἄθω κατὰ χώραν. ἀρκεῖ

γὰρ ἑνὸς βασιλέως ἐνυβρίσαντος εἶναι μνημεῖον. ἐμὲ δὲ
A ὁ Καύκασος δείξει, καὶ τὰ Ἠμωδὰ, καὶ Τάναϊς, καὶ τὸ Κάσπιον πέλαγος· αὗται τῶν ἐμῶν ἔργων εἰκόνες. ἀλλὰ φέρε, πρὸς θεῶν, ἐκτελεσθῆναι καὶ φανῆναι τοιοῦτον ἔργον· ἔσθ' ὅστις ἂν ἰδὼν, ὑπέλαβε κατὰ τύχην γεγονέναι καὶ αὐτομάτως τὸ σχῆμα καὶ τὴν διάθεσιν καὶ τὸ εἶδος; οὐδεὶς ἄν, οἶμαι. τί δὲ τὸν κεραυνοφόρον; τί δὲ τὸν ἐπὶ τῆς αἰχμῆς προσαγορευόμενον; εἶτα ἀνδριάντος μὲν μέγεθος οὐκ ἂν ἄνευ τέχνης ὑπὸ τῆς τύχης γένοιτο, χρυσὸν καὶ χαλκὸν καὶ ἐλέφαντα, καὶ πολλὴν καὶ πλουσίαν ὕλην καταχεαμένης
B καὶ παραβαλούσης· ἄνδρα δὲ μέγαν, μᾶλλον δὲ τῶν γεγονότων ἁπάντων μέγιστον, ἐνδέχεται χωρὶς ἀρετῆς ἀποτελεσθῆναι, διὰ τύχην, ὅπλα καὶ χρήματα καὶ πόλεις καὶ ἵππους παρασκευάσασαν; ἃ τῷ μὴ μαθόντι χρῆσθαι, κίνδυνός ἐστιν, οὐ δύναμις, οὐδὲ κόσμος, ἀλλ' ἔλεγχος τῆς ἀσθενείας καὶ μικρότητος. ὀρθῶς γὰρ Ἀντισθένης ἔλεγεν ὅτι πάντα δεῖ τοῖς πολεμίοις εὔχεσθαι τὰ ἀγαθὰ, πλὴν ἀνδρείας· γίνεται γὰρ οὕτως οὐ τῶν ἐχόντων, ἀλλὰ τῶν κρατούντων. διὰ
C τοῦτό φασι καὶ τὴν φύσιν ἀγεννεστάτῳ ζώῳ τῷ ἐλάφῳ κέρατα θαυμαστὰ τῷ μεγέθει καὶ τραχύτητι πρὸς ἄμυναν ἐμφῦσαι, διδάσκουσαν ἡμᾶς ὡς οὐδὲν ὠφελεῖ τὸ ἰσχύειν καὶ ὡπλίσθαι, τοὺς μένειν καὶ θαρρεῖν μὴ δυναμένους. οὕτω καὶ ἡ τύχη πολλάκις ἀτόλμοις καὶ ἀνοήτοις περιτιθοῦσα δυνάμεις καὶ ἀρχὰς, αἷς ἐνασχημονοῦσι, κοσμεῖ καὶ συνίστησι τὴν ἀρετὴν, ὡς μόνην μέγεθος ἀνδρὸς καὶ κάλλος οὖσαν. εἰ μὲν γὰρ (ὥς φησιν Ἐπίχαρμος) νοῦς ὁρῇ, καὶ νοῦς ἀκούει, τἆλλα δὲ τυφλὰ καὶ κωφὰ, τυγχάνει λόγου δεόμενα.
D αἱ γὰρ αἰσθήσεις ἰδίας ἔχειν ἀφορμὰς δοκοῦσιν. ὅτι δὲ νοῦς ὠφελεῖ, καὶ νοῦς κοσμεῖ, καὶ νοῦς τὸ νικῶν καὶ κρατοῦν καὶ βασιλεῦον, τὰ δ' ἄλλα τυφλὰ καὶ κωφὰ καὶ ἄψυχα παρέλκει, καὶ βαρύνει, καὶ καταισχύνει χωρὶς ἀρετῆς τοὺς ἔχοντας, ἀπὸ τῶν πραγμάτων λαβεῖν ἐστι. τῆς γὰρ αὐτῆς δυνάμεως ὑποκειμένης καὶ ἡγεμονίας, Σεμίραμις μὲν, οὖσα γυνὴ, στόλους ἐπλήρου, καὶ φάλαγγας ὥπλιζε, καὶ Βαβυλῶνας ἔκτιζε, καὶ περιέπλει τὴν ἐρυθρὰν θάλασσαν, Αἰθίοπας καταστρεφομένη καὶ Ἄραβας· Σαρδανάπαλος
E δὲ, ἀνὴρ πεφυκὼς, ἐξαίνων οἴκοι πορφύραν, ἀναβάδην ἐν ταῖς παλλακαῖς καθήμενος. ἀποθανόντος δὲ αὐτοῦ, λιθίνην εἰκόνα κατασκευάσαντες ἐπορχουμένην ἑαυτῇ βαρβαρικῶς, καὶ τοῖς δακτύλοις ὑπὲρ κεφαλῆς οἷον ὑποψοφοῦσαν, ἐπέγραψαν, Ἔσθιε, πῖνε, ἀφροδισίαζε· τἆλλα δὲ οὐδέν. ὁ μὲν οὖν Κράτης ἰδὼν χρυσῆν εἰκόνα Φρύνης τῆς ἑταίρας ἑστῶσαν ἐν Δελφοῖς, ἀνέκραγεν ὅτι τοῦτο τῆς τῶν Ἑλλήνων ἀκρασίας τρόπαιον ἕστηκε. τὸν δὲ Σαρδαναπάλου βίον αὖ τις ἢ τάφον (οὐδὲν γὰρ οἶμαι διαφέρειν) θεασάμενος, εἴποι
F τοῦτο τῶν τῆς τύχης ἀγαθῶν τρόπαιον εἶναι. τί οὖν; ἐάσομεν τὴν τύχην Ἀλεξάνδρου μετὰ Σαρδανάπαλον ἅψασθαι, καὶ τοῦ μεγέθους ἐκείνου καὶ τῆς δυνάμεως ἀντιποιεῖσθαι; τί γὰρ αὐτῷ πλέον ἔδωκεν ὧν οἱ λοιποὶ βασιλεῖς ἔλαβον παρ' αὐτῆς; ὅπλων, ἵππων, βελῶν, χρημάτων, δορυφόρων; ποιησάτω τούτοις ἡ τύχη μέγαν Ἀριδαῖον, εἰ δύναται· ποιησάτω τούτοις μέγαν Ἄμασιν, ἢ Ὦχον, ἢ Οἄρσην, ἢ Τιγράνην τὸν Ἀρμένιον,

A abundè est petulantiæ regis vnius cũ esse monumentum: me verò Caucasus ostendet, & Emoda, & Tanais, & Caspium pelagus. hæc operum certè meorum simulacra erũt. Sed, per deos immortales, éstne aliquis qui, si huiusmodi opus absolutum cernat, existimet eius formam, habitum & speciem fortuito & temerè factã? nullus certè, vt arbitror. Quid fulminiferum? quid quem cuspide nitentem vocant? quid (malum) statuæ amplitudo sine arte à fortuna absolui non poterit, aurum, æs, ebur, multam & pretiosam materiam suppeditante af-
B fatim, largéque suggerente: vir verò amplus, immò vero hominum amplissimus, sine virtute à fortuna effici poterit, arma, stipendia, vrbes equósque comparante? ceu verò imperito hæc duci vires aut ornatum afferant, & nõ inertiæ potius socordiæque documentum magno quoque suo periculo præbeant. Præclarè enim Antisthenes hostibus optanda omnia à diis esse bona dicebat, præter fortitudinem: etenim illa tandem armis præstantium fore, non illa possidentium. Quapropter naturam
C inquiunt ceruo animali ignauissimo cornua magnitudine visẽda asperitateq; ingenerasse: nimirum specimen dantem, qui audere ipsi fiduciámque im perare sibi nequeunt, nullũ iis armorum apparatum bellique instrumentum vsui esse. Hoc sæpe modo fortuna socordibus stolidisque opes & imperia adsciscens, quib[us] ipsi demum degeneres arguuntur, adstruit honestátque virtutem, vtpote in qua vna sita sint amplitudo decórque viri. Enimuero, vt inquit Epicharmus, mens cernit, mens audit, reliqua «
« autem surda cæcáque sunt, & rationis indiga. «
D Atqui sensus facultates quasdã peculiares habere videtũr: mens verò quòd prosit, quòd ornet, quòd denique vincat, quòd præstet, quòd imperet: reliqua verò surda, cæca, inanima, redundent, & morentur, deforméntque se absq; virtute possidentes, sic reapse deprehendere licet. Siquidem iisdem opibus, eodem imperio freta Semiramis fœmina classes instruebat, phalangas armabat, Babylones condebat, rubrum denique mare nauigio perlustrabat, Æthiopiæ atque Arabiæ subigendis populis: Sar-
E danapalúsque, vir quidem natus, domi purpuram carminabat, inter pallacarum turbam supinus, in humerósque iacens: cui lapideam ponentes statuam, secum ipsam saltantem barbarico ritu, argutulisque digitis supra caput veluti concrepitantem, adscripserunt, EDE, BIBE, VENERI INDVLGE. NAM CAETERA PRORSVS NIHIL ONIHIL A. Crates auream Phrynes meretriculę effigiem Delphis positam quum vidisset, exclamauit, Græcorum id petulantię trophæum erectum esse. At qui Sardanapali aut vitã aut monumentum (nihil enim, vt arbitror, differunt) viderit, hoc fortunæ bonorum trophæũ
F sanè esse dixerit. Quid igitur tandem? finemus fortunam post Sardanapalum extremis etiam (quod aiunt) digitis Alexãdrum attingere? aut amplitudinem eius sibi & potentiam vendicare? Ecquid autem ab illa præcipuum suprà quàm cæteri assolẽt reges accepit, armorũ, equorũ, telorũ, pecuniarũ, militũ? Quin igitur istis fortuna, si potest, magnũ Aridæum facit? quin magnũ Amasin, aut Ochon, aut Oarsen, aut Ti-

grandē Armeniū, aut Bithyniū Nicomedē? quorū ille candidā fasciam insigne regni ad Pōpeij pedes abiiciēs, fœdissimè regnū deposuit, veluti in prędā cōcedēs: Nicomedes vero raso capite pileu assumens, Romanorū sese libertū pronūtiauit. Proinde rectius fortunā dixerimus humiles, meticulosos, animíque demissos facere. Quēadmodū porro prauitatē nō rectè infortunio dederis, ita fortitudinē & prudentiā non sine iniuria accepta felicitati tuleris: tametsi Alexādri imperio pręcipuè fortuna cēsetur, quippe quæ illustris in illo, inuicta, celsa animi, innocētia prædita clemētiáq; fuerit. At verò occūbente eo Leosthenes dicebat, hāc immēsam potentiā errabundā, & huc illuc incurrentem, Cyclopi similē fuisse, qui post exoculationem manus quoquoversus intētabat, nunquā non aberrātes à destinato proposito. Haud absimi-
» li, inquit, vertigine sub imperatoris desiderio
» ferebatur hallucinabūda imperij magnitudo,
» irritis vbiq; conatibus se fatigās. Rursus quēadmodū emortua corpora ab anima deserta non iā cōcrescūt coalescúntve, sed desinūt dissoluūtúrq; à sese, vanescúntq; & exolescūt: hūc in modū imperiū amisso Alexādro moribūdū palpitabat, motabatur, lāguebat, Perdiccis, Meleagris, Seleucis & Antigonis inter se dissidētibus, tāquam spiritibus adhuc calētibus, pulsibúsq; micātibus: ad extremū marcescēs & iā tabidū, vt obortis vndiq; scatuit lūbricis, degeneribus regibus, fractiq; animi ducibus. Enimuero ipse Hephæstionē aliquādo castigās, vt fertur, cum
» Cratero simultates exercentē, Quæ tandē, ait,
» tuæ sunt opes, aut quod tuū facinus, siquis tuū
» tibi Alexandrū demat? Hoc itidē nunc ego ad illius æui fortunā dicere nō dubitarim, Ecqua tua amplitudo? ecqua tua gloria? nunc vbi tua autē potētia, nunc vbi inuicta virtus, siquis tibi Alexandrū dēpserit? siquis (inquā) dēpserit in armis, peritiā: in opibus, liberalitatē: in magnificētia, moderationē: in certaminis discrimine, fiduciā: in victoria, clemētiā. Age fac, si potes, aliū magnū ducē, vt opibus liberaliter nō vtatur, vt nō ante acies suas progressus discrimina subeat, vt amicos honori nō habeat, vt non in captos misericordē se pbeat, vt in fruēdis voluptibus sibi tēperare nequeat, vt in occasiones bene gerēdæ rei nō immineat, vt à victoria exorabilis non sit, postremò vt inceptorū cōpos clementē se nō præstet. Iam verò quis magnus in potētatu cū stultitia & flagitiis? Tolle virtutē fortunati hominis, iā vsquequaq; paruus erit: in cōferēdis beneficiis, ob sordidā parsimoniā: in exudādis laboribus, ob mollitiem: apud deos, ob superstitionē: erga bonos, ob inuidiā: inter viros, ob socordiā: inter mulieres, ob affectus voluptarios. Et vt ignari artifices simulacra parua prægrādibus sedimentis fulcientes, ipsorū breuitatem arguunt: haud aliter fortuna quū exiguū hominis animū cōspicuis effert rebus, & molē habentibus, conspectiorē eum, & propè dixerim traductiorē per ora hominū facit, leuitate errabūdū & fluitātē. Idcirco nō in habēdis rebus, sed in vtēdis potius magnitudo sita est, quandoquidē regni paterni infantes etiamnū pueri hæredes esse solēt: vt verbi causa Charilaus ille, quem vnà cū crepundiis Lycurgus in Phidition delatum loco sui Spartæ regem renun-

A ἢ τὸν Βιθυνὸν Νικομήδην· ὧν ὁ μὲν τὸ διάδημα τοῖς Πομπηΐου ποσὶν ὑπορρίψας, αἰσχρῶς τὴν βασιλείαν ἀπέβαλε, λάφυρον γενομένην· ὁ δὲ Νικομήδης, τὴν κεφαλὴν ξυράμενος, καὶ πίλιον ἐπιθέμενος, ἀπελεύθερον ἑαυτὸν Ῥωμαίων ἀνηγόρευσεν. εἴπωμεν οὖν ὅτι μικροὺς ἡ τύχη καὶ περιδεεῖς ποιεῖ, καὶ ταπεινόφρονας· ἀλλ' οὐ δίκαιον οὔτε κακίαν εἰς ἀτυχίαν, οὔτε ἀνδρείαν καὶ φρόνησιν εἰς εὐτυχίαν τιθέναι. μεγάλη δὲ τὸ ἄρχειν Ἀλεξάνδρου ἡ τύχη. καὶ γὰρ ἔνδοξος ἐν ἐκείνῳ, καὶ ἀήττητος, καὶ μεγαλόφρων, καὶ ἀνύβριστος, καὶ φιλάνθρωπος. εἶτα ἐκλείποντος εὐ-
B θὺς, ὁ Λεωσθένης ἔλεγε τὴν δύναμιν ἐμπλανωμένην ἑαυτῇ, καὶ περιπίπτουσαν, ἐοικέναι τῷ Κύκλωπι μετὰ τὴν τύφλωσιν ἐκτείνοντι πανταχοῦ τὰς χεῖρας, ἐπ' οὐδένα σκοπὸν φερομένας· οὕτως ἐρρέμβετο κενεμβατοῦν καὶ σφαλλόμενον ὑπ' ἀναρχίας τὸ μέγεθος αὐτῆς. μᾶλλον δὲ, ὥσπερ τὰ νεκρὰ σώματα, τῆς ψυχῆς ἐκλειπούσης, οὐκ ἔτι συνέστηκεν οὐδὲ συμπέφυκεν, ἀλλ' ἐξίσταται καὶ διαλύεται ἀπ' ἀλλήλων, καὶ ἄπεισι καὶ φεύγει· οὕτως ἀφεῖσα τὸν Ἀλέ-
C ξανδρον ἡ δύναμις ἤσπαιρεν, ἐπάλλετο, ἐφλέγμαινε, Περδίκκαις, καὶ Μελεάγροις, καὶ Σελεύκοις, καὶ Ἀντιγόνοις, ὥσπερ πνεύμασι θερμοῖς ἔτι, καὶ σφυγμοῖς διάττουσι καὶ διαφερομένοις· τέλος δὲ ἀπομαραινομένη καὶ φθίνουσα, περὶ αὐτὴν, οἷον εὐλάς τινας, ἀνέζεσεν ἀγεννῶν βασιλέων καὶ ἡγεμόνων ψυχορραγούντων. αὐτὸς μὲν οὖν ταῦθ', ὡς ἔοικεν, Ἡφαιστίωνι διενεχθέντι πρὸς Κρατερὸν ἐπιτιμῶν, Τίς δὲ (εἶπεν) ἡ σὴ δύναμις ἢ πρᾶξις, ἄν σου τις ἀφέλῃ τὸν Ἀλέξανδρον; ἐγὼ δὲ τοῦτο εἰπεῖν πρὸς τὴν τότε τύχην οὐκ ὀκνήσω, Τί σου τὸ μέγεθος; τίς δὲ ἡ δόξα; ποῦ δὲ ἡ δύναμις; ποῦ δὲ τὸ ἀνίκητον, ἄν σου τις ἀφέλῃ τὸν Ἀλέξαν-
D δρον; τουτέστιν, ἄν σου τις ἀφέλῃ τῶν ὅπλων τὴν ἐμπειρίαν· τοῦ πλούτου, τὴν φιλοτιμίαν· τῆς πολυτελείας, τὴν ἐγκράτειαν· ὧν ἀγωνίζῃ, τὸ θάρσος· ἐν οἷς κρατεῖς, τὴν πρᾳότητα. ποίησον ἄλλον (εἰ δύνασαι) μέγαν τοῖς χρήμασι μὴ χαριζόμενον, τοῖς στρατεύμασι μὴ προκινδυνεύοντα, τοὺς φίλους μὴ τιμῶντα, τοὺς αἰχμαλώτους μὴ ἐλεοῦντα, ταῖς ἡδοναῖς μὴ σωφρονοῦντα, τοῖς καιροῖς μὴ ἀγρυπνοῦντα, ταῖς νίκαις μὴ διάλλακτον, τοῖς κατορθώμασι μὴ φιλάνθρωπον. τίς μέγας ἐν ἐξουσίαις μετὰ ἀβελτερίας καὶ μοχθη-
E ρίας; ἄφελε τὴν ἀρετὴν τοῦ εὐτυχοῦντος, καὶ πανταχοῦ μικρός ἐστιν· ἐν χάρισι, διὰ σμικρολογίαν· ἐν πόνοις, διὰ μαλακίαν· παρὰ θεοῖς, διὰ δεισιδαιμονίαν· πρὸς ἀγαθοὺς, διὰ φθόνον· ἐν ἀνδράσι, διὰ φόβον· ἐν γυναιξὶ, διὰ φιληδονίαν. ὥσπερ γὰρ οἱ φαῦλοι τεχνῖται, καὶ βάσεις μεγάλας μικροῖς ὑφιστάντες ἀναθήμασιν, ἐλέγχουσιν αὐτῶν καὶ τὰς μικρότητας· οὕτως ἡ τύχη, ὅταν μικρὸν ἦθος ἐξάρῃ πράγμασιν ἔχουσιν ὄγκον τινὰ καὶ περιφάνειαν, ἐπιδείκνυσι μᾶλλον καὶ καταισχύνει, σφαλλόμενον καὶ σαλευόμενον
F ὑπὸ κουφότητος. ὅθεν οὐκ ἐν τῇ κτήσει τῶν ἀγαθῶν, ἀλλ' ἐν τῇ χρήσει τὸ μέγα ἐστίν· ἐπεὶ καὶ νήπια βρέφη κληρονομεῖ βασιλείας πατρῴας καὶ ἀρχάς· ὡς Χαρίλαος, ὃν Λυκοῦργος ἅμα τῷ σπαργάνῳ κομίσας εἰς τὸ φιδίτιον, ἀνθ' ἑαυτοῦ βασιλέα τῆς Σπάρτης ἀνηγό-

ἀνηγόρευσε· καὶ οὐκ ἦν μέγας ὁ νήπιος, ἀλλ' ὁ τῷ νηπίῳ τὸ πατρῷον ἀποδοὺς γέρας, καὶ μὴ σφετερισάμενος μηδ' ἀποστερήσας. Ἀριδαῖον δὲ τίς ἂν ἐποίησε μέγαν, ὃν οὐδὲν νηπίου διαφέροντα, μόνον δὲ σπαργανώσας τῇ πορφύρᾳ Μελέαγρος ἐπὶ τὸν Ἀλεξάνδρου θρόνον ἔθηκεν; εὖ γε ποιῶν, ἵνα ὀφθῇ παρ' ἡμέρας ὀλίγας πῶς ἀρετῇ βασιλεύουσιν ἄνθρωποι, καὶ πῶς τύχῃ. ἀγωνιστῇ γὰρ ἡγεμονίας ὑποκριτὴν ἐπεισήγαγε, μᾶλλον δὲ ὡς ἐπὶ σκηνῆς τὸ διάδημα κωφὸν διεξῆλθε τῆς οἰκουμένης,

Καί κε γυνὴ φέροι ἄχθος, ἐπεί κεν ἀνὴρ ἀναθείη.

Τοὐναντίον μὲν οὖν εἴποι τις ἄν, ὅτι λαβεῖν καὶ ἀναθέσθαι δύναμιν, καὶ πλοῦτον καὶ ἀρχήν, καὶ γυναικός ἐστι καὶ παιδός· (Ὀάρσῃ καὶ Δαρείῳ Βαγώας ὁ εὐνοῦχος ἀράμενος ἐπέθηκε τὴν Περσῶν βασιλείαν) τὸ δὲ, λαβόντα μεγάλην ἐξουσίαν ἐνεγκεῖν, καὶ μεταχειρίσασθαι καὶ μὴ συντριβῆναι μηδὲ διαστραφῆναι τῷ βάρει καὶ μεγέθει τῶν πραγμάτων, ἀνδρός ἐστιν ἀρετὴν καὶ νοῦν καὶ φρόνημα ἔχοντος· ἣν Ἀλέξανδρος ἔσχεν. ᾧ μάτην τινὲς ἐγκαλοῦσι καὶ οἰνώσει. ὁ δ' ἦν μέγας ἐν τοῖς πράγμασι νήφων, καὶ μὴ μεθυσθεὶς μηδὲ βακχευθεὶς ὑπ' ἐξουσίας καὶ δυνάμεως, ἧς μικρὸν ἕτεροι μεταλαβόντες καὶ ἀπογευσάμενοι, κρατεῖν ἑαυτῶν οὐ δύνανται. κακοὶ γὰρ ἐμπλησθέντες ἢ νομίσματος, ἢ πόλεως ἐμπεσόντες εἰς ἡμάς τινας, σκιρτῶσιν, ἀδόκητα εὐτυχησάντων δαιμόνων. Κλεῖτος ἐν Ἀμοργῷ τρεῖς ἢ τέτταρας Ἑλληνικὰς ἀνατρέψας τριήρεις, Ποσειδῶν ἀνηγορεύθη, καὶ τρίαιναν ἐφόρει. Δημήτριος δὲ (ᾧ τῆς Ἀλεξάνδρου δυνάμεως ἡ τύχη σμικρὸν ἀποσπάσασα προσέθηκε) Καταιβάτης καλούμενος ἐπήκουε, καὶ πρέσβεις πρὸς αὐτὸν οὐκ ἔπεμπον ἀλλὰ θεωροὺς αἱ πόλεις, καὶ τὰς ἀποκρίσεις χρησμοὺς προσηγόρευον. Λυσίμαχος τὰ περὶ Θρᾴκην, ὥσπερ ἐσχατιάς τινας τῆς βασιλείας κατασχών, εἰς τοῦτον ὑπεροψίας ἔφθασε καὶ θρασύτητος, ὥστε εἰπεῖν, Νῦν Βυζάντιοι πρὸς ἐμὲ ἥκουσιν, ὅτε τῇ λόγχῃ τοῦ οὐρανοῦ ἅπτομαι. παρὼν δὲ Πασιάδης ὁ Βυζάντιος, Ἀπίωμεν (ἔφη) μὴ τῇ ἐπιδορατίδι τὸν οὐρανὸν τρυπήσῃ. καὶ τί ἂν περὶ τούτων λέγοι τις οἷς ἐξῆν δι' Ἀλέξανδρον μέγα φρονεῖν, ὅπου καὶ Κλέαρχος Ἡρακλείας τύραννος γενόμενος, σκηπτὸν ἐφόρει, καὶ τῶν υἱῶν ἕνα, Κεραυνὸν ὠνόμασε; Διονύσιος δὲ ὁ νεώτερος, Ἀπόλλωνος υἱὸν ἑαυτὸν ἀνηγόρευσεν, ἐπιγράψας,

Δωρίδος ἐκ μητρὸς Φοίβου κοινώμασι βλαστών.

ὁ δὲ πατὴρ αὐτοῦ τῶν μὲν πολιτῶν μυρίους, ἢ καὶ πλείους, ἀνελών, προδοὺς δὲ τὸν ἀδελφὸν ὑπὸ φθόνου τοῖς πολεμίοις, οὐκ ἀναμείνας δὲ τὴν μητέρα, γραῦν οὖσαν, ὀλίγαις ἡμέραις ἀποθανεῖν ὕστερον, ἀλλ' ἀποπνίξας, ἐν δὲ τραγῳδίᾳ γράψας αὐτός, Ἡ γὰρ τυραννὶς ἀδικίας μήτηρ ἔφυ· ὅμως τῶν θυγατέρων τὴν μὲν, Ἀρετήν· τὴν δὲ, Σωφροσύνην ὠνόμασεν, τὴν δὲ, Δικαιοσύνην. οἱ δὲ Εὐεργέτας. οἱ δὲ Καλλινίκους, οἱ δὲ Σωτῆρας, οἱ δὲ Μεγάλους ἀνηγόρευσαν ἑαυτούς. γάμους δὲ αὐτῶν ἐπαλλήλους, ὥσπερ ἵππων ἐν ἀγέλαις, γυναικῶν ἀνέδην διημερευόντων, καὶ φθορὰς παίδων, καὶ τυμπανισμοὺς ἐν ἀνδρογύνοις, καὶ κυβείας μεθημερινάς, καὶ αὐλήσεις ἐν θεάτροις, καὶ νύκτα μὲν ἐν δείπνοις, ἡμέραν δὲ ἐν ἀρίστοις ἐπιλείπουσαν, οὐδεὶς ἂν ἐφίκοιτο τῷ λόγῳ διελθεῖν.

A tiauit. Non enim protinus magnus erat infans, sed qui infanti potius paternũ regnũ, quũ interuertere posset, integra tutelari fide restituit. Aridæũ verò quis magnũ facere posset, quẽ nihilo ab infante differentẽ, purpura modò infantiliter inuolutũ Meleager in Alexãdri solio cõstituit? Quanquã ô bene factũ, vt pauculos intra dies appareret quo tandem modo virtute regnẽt homines, & quo forte fortuna. Pro imperio enim certãti veluti histrionẽ ipse submisit, imo verò diadema orbis terrarum tanquam per scenã traduxit,

a *Fœmina onus tulerit, scapulis si sustulerit uir.*

E cõtrario verò dixerit aliquis, assumere potentatũ, & tanquã in humeros tollere opes & imperia, & mulieris fuerit, & pueri fortasse (siquidẽ Oarsæ & Dario Bagoas eunuch[us] Persarũ regnũ humeris sublatũ imposuit) at magnũ iam assumptũ imperiũ veluti cõtento corpore ferre versaréq; sine magno negotio, nec oneri succumbentẽ cõtundi cõtorquerive põdere moléque rerũ, viri id est profectò virtute & solertia celsisq; animis præ-

C diti. Quæ quidẽ omnia in Alexãdro fuerunt: cui etiã, si diis placet, temulentiã nõnulli obiiciunt. Fuit enim in rebus gerẽdis cùm magnus in primis, tum verò sobrius & vigilans, nõ temulẽtus, nõ imperij licẽtia bacchabundus: cuius qui minimã partẽ nacti sunt, tẽperare sibi nequiuerũt. Leuissimus enim quisq; quũ aut re numaria antecelluerit alios, aut in ciuiles quoquo modo honores incurrerit, inopinata statim felicitate lasciuire solet. Ecce tibi Clitus, ad Amorgũ tribus aut ad sum-

D mũ quatuor depressis Græcorũ nauibus, vocitari se Neptunũ passus, tridentémq; gestãs. Parte alia Demetrius (cui quotã ipsi partem fortuna ex Alexãdri opibus, duob[us], vt dicitur, digitulis primorib[us] carpẽs, attribuerat?) Iouẽ se vocari æquis sustinuit auib[us]: nec iam ad eũ legati mittebãtur ab vrbibus, sed theori, *id est oracula sciscitaturi*: responsáq; eius oracula dicebãtur. Iam verò Lysimachus, qui loca ad Thraciã vergẽtia quasi regni extrema obtinebat, eousq; insolẽtiæ ferociæq; euasit, vt diceret, Nunc demũ Byzãtij ad me veniũt «

E quũ lancea cælũ attigi. Ibi Pasiades Byzantius, qui tum fortè aderat, Approperemus, « inquit, ne lanceę iste mucrone mediũ cælum « pertundat. Tametsi quid in istis magnopere « reprehẽdi potest, quib[us] licebat ipsis propter « Alexandrũ animi esse elatissimos? quum iam Clearchus Heracleę tyrannus gestauerit fulmen, vnúmque liberorum Tonitrum appellitãrit. Quid quòd Dionysius Apollinis se filium nominauit? in epigrammate scribens,

Doride de nympha Phœbi complexibus ortus.

F Quid quòd pater eius mille, atque adeò decem millibus ciuiũ interfectis, prodito per inuidiã hostibus fratre, matre quoque anicula, nõ expectato vt paucis è vita dieb[us] cederet, truculẽtè præfocata, ad hæc in tragœdia scribens, *etenim tyrannis est genetrix iniuriæ*: filiarum tamẽ vnã, Virtutem, Temperantiã alterã, & aliam Iustitiam nominauit? Sunt qui sese Euergetas vocitarint, *id est beneficos*: sunt qui Callinicos, *id est egregiè uictores*: nõnulli Soteras, *id est seruatores*: quidã Megalos, *id est magnos*: atq; eorũ nuptias alias super alias admissariorum more inter mulierũ greges propalã pernoctantiũ, puerorúmq; stupra, quis est qui scribẽdo assequi possit? ad hęc aleam interdiu, cantus in theatris, noctem cœnas, diémque prandia deficientem? Contrà verò

Alexander prādio quū primùm diluculasset, accūbebat, cœnæ vero iam appetēte nocte. Bibebat inter sacrificandū, alea ludebat cum Medio febricitās. Ludebat iter faciēs, simul & sagittare discens, & è curru desilire. Roxanes amore captus, eam vnā vxorē soli sibi duxit: Darij verò Statirā, imperio rebúsq; ita exposcētibus. erat enim operæpretiū hoc pacto genera inter se vinciri. Cæteras omnes Persides tāto modestia præstitit, quāto fortitudine Persas. Inuitā nullā vidit: quas vidit autē, magis etiā aspernatus est quàm quas nō vidit. Miréq; quū cæteris omnibus blandus esset, solis venustis superbū se præbebat. nam de Darij vxore, eleganti in primis forma, nullum vnquam verbū cōmendandæ eius venustate emisit: defunctæ verò regiè vsqueadeo iusta fecit, misericorditérq; fleuit, vt fidē eius integritas nō faceret, præ tanta humanitate, summáq; probitas iniuriæ arcesseretur. Siquidem Darius primùm admodū cōmotus est potentiæ eius ætatísque licentia: (erat enim tum eorū vnus qui rerū potiri Alexandrum fortunæ beneficio rebātur) simulac autē accuratè omnia perscrutatus, id quod erat cō-
» perit, Non vsqueadeo igitur, inquit, res Per-
» sarum cōploratæ sunt, nec prorsus ignauos
» nos imbellésq; dixerit qui ab huiusmodi ho-
» ste superatos audierit. Equidē quod ad me
» attinet, prosperū rerum euentū, in summámque
» belli victoriā à diis opto, vt beneficētia
» quoque Alexandrū superē. ambitiosa enim
» quædā me cepit æmulatio, clementiorē eo
» videri. Sin de me actū est, Iupiter auite Per-
» sarum, vósque dii regij, oro obtestórq;, null⁹
» in Cyri solio præter vnū Alexandrū sedeat.
Ita adsciscebatur Alexāder testib⁹ ipsis diis. Vsqueadeo omnia virtus vincit. Adscribe, si placet, Arbela fortunæ, & Ciliciā, & cætera impotentis manus bellíque opera. Fortuna sanè Tyron ipsi exciderit, fortuna AEgyptū ei aperuerit, per fortunā Halicarnassus ceciderit, & Miletus capta sit: fac fortunæ beneficio Euphratē deseruisse, Mazæum Babyloniámq; planitiē cæsorum corporibus stratā: num etiam à fortuna tēperans, aut beneuolente fortuna cōtinens fuit? Aut num fortuna præsidio quodā munitū animū eius securum præstare potuit vt nec à voluptatib⁹ lācinaretur, neu libidinibus sauciaretur? Atqui hæc & huiusmodi erāt quibus Dariū vicit: cætera armorū equorúmq; strages erāt, prælia, cædes, fugæq; hominū. Ingēti verò & haud dubiè decretoria clade victus est Dari⁹, quū Alexandrū voluptatibus, laboribus, beneficiis inuictū admiratus, virtuti eius, animi magnitudini, fortitudini, iustitiæq; veluti fasces summisit. Enimuero peltis, sarissis in bellico impetu, in cōferenda manu, in armorū dimicatione inuicti erāt, Tarrias Dinomenis, Antigenes Pellenæus, Philotas Parmenionis: at aduersus libidines, mulieres, aurū & argētū, nihilo meliores bello captis. Nam Tarrias quidē, quo tēpore Alexāder Macedonas obæratos liberauit, fœneratorib⁹ ære alieno ꝓ omnib⁹ dissoluto, allegato ex cōposito creditore falso ꝓfessus se debere, fraudísq; tādē cōpertus, sese propè ꝑdidit, nisi Alexāder re cognita hoc eū crimine liberasset, simul etiā ꝑmisso ve argentū auferret: vtique postquā recordatus est, Philippo quondā ad Perinthū pugnāte, sagitta in oculo ictum, nō antè q̄ hostes fusos fugatósq; cerneret, eximendū telum præbuisse. Antigenes verò

A ἀλλ' Ἀλέξανδρος ἠρίστα μὲν ὄρθρου καθεζόμενος, ἐδείπνει δὲ πρὸς ἑσπέραν βαθεῖαν· ἔπινε δὲ θύσας τοῖς θεοῖς, ἐκύβευε δὲ πρὸς Μήδιον, πυρέττων· ἔπαιζε δ' ὁδοιπορῶν, ἅμα καὶ μανθάνων τοξεύειν καὶ ἀποβαίνειν ἅρματος. ἔγημε δὲ Ῥωξάνην ἑαυτοῦ μόνον ἐρασθείς· τὴν δὲ Δαρείου Στάτειραν, τῇ βασιλείᾳ καὶ τοῖς πράγμασι (συνέφερε γὰρ ἡ τῶν γενῶν ἀνάμιξις) τῶν δὲ ἄλλων Περσίδων ἐκράτησε τοσοῦτον σωφροσύνῃ, ὅσον ἀνδρείᾳ Περσῶν. ἄκουσαν μὲν γὰρ οὐδεμίαν εἶδεν· ἃς δὲ εἶδε, μᾶλλον ἢ ἃς οὐκ εἶδε, παρῆλθε. καὶ πᾶσιν ὢν τοῖς ἄλλοις φι-
B λάνθρωπος, μόνοις ὑπερηφάνως τοῖς καλοῖς ἐχρῆτο. περὶ δὲ τῆς Δαρείου γυναικός, εὐπρεπεστάτης γενομένης, οὐδὲ φωνὴν ἐπαινέσαι τὸ κάλλος ἤκουσεν· ἀποθανοῦσαν δὲ, οὕτω βασιλικῶς ἐκόσμησε καὶ συμπαθῶς ἐδάκρυσεν, ὥστε ἄπιστον αὐτοῦ τὸ σῶφρον ἐν τῷ φιλανθρώπῳ γενέσθαι, καὶ λαβεῖν ἀδικίας ἔγκλημα τὴν χρηστότητα. Δαρεῖος γὰρ οὕτως ἐκινήθη πρὸς τὴν ἐξουσίαν αὐτοῦ καὶ τὴν ἡλικίαν· (εἷς γὰρ ἦν καὶ αὐτὸς ἔτι τῶν νομιζόντων διὰ τύχην κρατεῖν Ἀλέξανδρον) ἐπεὶ δὲ τὸ ἀληθὲς ἔγνω, βασανίσας πανταχόθεν, Οὐ πάντα (εἶπεν) ἄρα φαύλως
C ἔχει τὰ Περσῶν, οὐδέ τις ἐρεῖ παντάπασι κακοὺς ἡμᾶς οὐδὲ ἀνάνδρους, ὑπὸ τοιούτου κρατηθέντας. ἐγὼ δὲ εὐτυχίαν μὲν εὔχομαι, καὶ κράτος πολέμου παρὰ θεῶν, ἵνα εὖ ποιῶν Ἀλέξανδρον ὑπερβάλωμαι· καί με τις ἔχει φιλοτιμία καὶ ζῆλος ἡμερώτερον αὐτοῦ φανῆναι· εἰ δὲ οἴχεται τὰ ἐμά, Ζεῦ πατρῷε Περσῶν καὶ βασίλειοι θεοί, μηδεὶς εἰς τὸν Κύρου θρόνον ἄλλος ἢ Ἀλέξανδρος καθίσειε. τοῦτο εἰσποίησις ἦν Ἀλεξάνδρου διὰ θεῶν μαρτύρων· οὕτω νικῶσιν ἀρετῇ. πρόσγραφον (εἰ βούλει) τῇ τύχῃ τὰ Ἄρβηλα, καὶ τὴν Κιλικίαν, καὶ τἄλλα ἃ γέ-
D γονε βίας ἔργα καὶ πολέμου. τύχη τὴν Τύρον ἔσεισεν αὐτῷ, καὶ τύχη τὴν Αἴγυπτον ἀνέῳξε· διὰ τύχην Ἁλικαρνασσὸς ἔπεσε, καὶ Μίλητος ἑάλω, καὶ Μαζαῖος Εὐφράτην ἔρημον ἀπέλιπε, καὶ νεκρῶν τὸ Βαβυλώνιον ἐπλήσθη πεδίον· ἀλλ' οὔτι γε σώφρων ἀπὸ τύχης, οὔτε ἐγκρατὴς διὰ τύχην, οὔτε ἀνάλωτον ὑφ' ἡδονῆς ἡ τύχη καὶ ἄθρωτον ἐπιθυμίαις κατακλείσασα τὴν ψυχὴν ἐφρούρει. καὶ μὴν ταῦτα ἦν οἷς αὐτὸν ἐξέψατο Δαρεῖον· τἄλλα δὲ, ὅπλων ἦσαν ἧτται καὶ ἵππων, καὶ μάχαι καὶ φόνοι καὶ φυγαὶ ἀνδρῶν. τὴν δὲ μεγάλην καὶ ἀναντίρρητον
E ἧτταν ἡττήθη Δαρεῖος, καὶ ἐνέκλινεν ἀρετῇ καὶ μεγαλοφροσύνῃ καὶ ἀνδρείᾳ καὶ δικαιοσύνῃ, θαυμάσας τὸ ἐν ἡδονῇ καὶ πόνοις καὶ χάρισιν ἀνίκητον. ἐπεὶ ἔν γε πέλταις καὶ σαρίσσαις, καὶ ἀλαλαγμοῖς, καὶ συρράξεσιν ὅπλων, ἀνίκητος ἦν καὶ Ταρρίας ὁ Δεινομένους, καὶ Ἀντιγένης ὁ Πελληναῖος, καὶ Φιλώτας ὁ Παρμενίωνος, ἀλλὰ πρὸς ἡδονὰς καὶ γύναια καὶ χρυσίον καὶ ἀργύριον, οὐθέν τι βελτίους τῶν αἰχμαλώτων· ἀλλὰ Ταρρίας μὲν, ὅτε τῶν χρεῶν ἠλευθέρου Μακεδόνας Ἀλέξανδρος, καὶ διελύετο τοῖς δανείσασιν ὑπὲρ πάν-
F των, ψευσάμενος ὀφείλειν, καὶ δανειστήν τινα φάσκοντα εἶναι τῇ τραπέζῃ προσαγαγών, εἶτα φωραθείς, ὀλίγου διέφθειρεν αὐτὸς ἑαυτόν· εἰ μὴ γνοὺς Ἀλέξανδρος ἀφῆκε τῆς αἰτίας αὐτόν, καὶ συνεχώρησεν ἔχειν τὸ ἀργύριον, ἀναμνησθεὶς ὅτι Φιλίππου πρὸς μαχομένου Περίνθῳ, βέλει πληγεὶς εἰς τὸν ὀφθαλμόν, οὐ παρέσχεν, οὐδὲ ὑπέμεινεν ἐξαιρεθῆναι τὸ βέλος αὐτοῦ πρὶν ἢ τρέψασθαι τοὺς πολεμίους. Ἀντιγένης δὲ τοῖς

ἀποπεμφθεῖσιν εἰς Μακεδονίαν διὰ νόσον ἢ πήρωσιν ἀναμίξας ἑαυτόν, καὶ ἀπογραψάμενος, ὡς ἐλήφθη μηδὲν κακὸν ἔχων, ἀλλὰ προσποιούμενος ἀρρωστίαν τινά, ἀνὴρ πολεμικὸς καὶ τραυμάτων τὸ σῶμα μεστὸν ὀφθεὶς, ἐλύπησε τὸν Ἀλέξανδρον. πυνθανομένου δὲ τὴν αἰτίαν, ὡμολόγησε Τελεσίππας ἐρᾶν, καὶ συνακολουθεῖν ἐπὶ θάλασσαν ἀπιούσῃ μὴ δυνάμενος ἀπολειφθῆναι. Καὶ τίνος, ἔφη, τὸ γύναιόν ἐστιν, ὁ Ἀλέξανδρος, καὶ πρὸς τίνα δεῖ διαλέγεσθαι; τοῦ δὲ Ἀντιγένους εἰπόντος ὡς ἐλευθέρα ἐστίν, Οὐκοῦν (εἶπε) πείθωμεν αὐτὴν καταμένειν, ἐπαγγελλόμενοι καὶ διδόντες. οὕτω παντὶ μᾶλλον ἐρῶντι συγγνώμην εἶχεν ἢ ἑαυτῷ. καὶ μὴν Φιλώτας ὁ Παρμενίωνος τρόπον τινὰ τῶν κακῶν ἔσχε τῆς ἀκρασίας. Ἀντιγόνα γὰρ ἦν Πελλαῖον γύναιον ἐν τοῖς περὶ Δαμασκὸν αἰχμαλώτοις· ἡλώκει δὲ ὑπὸ Αὐτοφραδάτου πρότερον εἰς Σαμοθρᾴκην διαπλέουσα. τὴν δὲ ὄψιν ἦν ἱκανή, καὶ τοῦ Φιλώτου ἁψαμένου αὐτῆς, εἴχετο μάλα. καὶ δὴ ὁ σιδήρεος ἐκ τινος πεπηγμένος, οὐκ ἐκράτει τοῦ λογισμοῦ ἐν ταῖς ἡδοναῖς, ἀλλ᾽ ἀνοιγόμενος ἐξέφερε πολλὰ τῶν ἀπορρήτων πρὸς αὐτήν. Τί γὰρ ἦν ἐκεῖνος ὁ Φίλιππος, εἰ μὴ Παρμενίων; τί δὲ Ἀλέξανδρος οὗτος, εἰ μὴ Φιλώτας; ποῦ δὲ ὁ Ἄμμων, ποῦ δὲ οἱ δράκοντες, ἂν ἡμεῖς μὴ θέλωμεν; τούτους τοὺς λόγους ἡ Ἀντιγόνα ἐξήνεγκε πρὸς τινα τῶν συνήθων γυναικῶν, ἐκείνη δὲ πρὸς Κρατερόν· Κρατερὸς δὲ πρὸς Ἀλέξανδρον αὐτὴν εἰσήγαγε τὴν Ἀντιγόναν κρύφα· καὶ τοῦ μὲν σώματος οὐκ ἔθιγεν, ἀλλ᾽ ἀπέσχετο· τὸν δὲ Φιλώταν ὑπονομεύων δι᾽ αὐτῆς ὅλον ἐφώρασεν, καὶ πλέον ἢ ἑπτὰ ἐτῶν διαγενομένων, οὐκ ἐν οἴνῳ ποτὲ τὴν ὑπόνοιαν ταύτην ἐξέφηνεν ὁ μεθύων, οὐ δι᾽ ὀργὴν ὁ θυμοειδής, οὐ πρὸς φίλον ὁ πάντα πιστεύων Ἡφαιστίωνι, καὶ πάντων μεταδιδούς. λέγεται γὰρ ὅτι καὶ τῆς μητρὸς ἀπόρρητον ἐπιστολὴν λύσαντος αὐτοῦ, καὶ σιωπῇ πρὸς ἑαυτὸν ἀναγινώσκοντος, Ἡφαιστίων ἀτρέμα παραβαλὼν τὴν κεφαλὴν συνανεγίνωσκεν· ὁ δὲ κωλῦσαι μὲν οὐχ ὑπέμεινεν, ἐξελὼν δὲ τὸν δακτύλιον, προσέθηκε τὴν σφραγῖδα τῷ στόματι τοῦ Ἡφαιστίωνος. ἀλλὰ ταῦτα μὲν ἄν τις ἀπείποι λέγων οἷς ἀποδείκνυται κάλλιστα καὶ βασιλικώτατα τῇ ἐξουσίᾳ διαθέμενος. καὶ γὰρ εἰ διὰ τύχην μέγας γέγονε, μείζων ἐστὶν ὅτι τῇ τύχῃ καλῶς κέχρηται· καὶ ὅσῳ τις ἂν μᾶλλον αὐτοῦ τὴν τύχην ἐπαινῇ, τοσούτῳ μᾶλλον αὔξει τὴν ἀρετήν, δι᾽ ἣν ἄξιος τῆς τύχης γέγονε. οὐ μὴν ἀλλ᾽ ἤδη πρὸς τὰ πρῶτα τῆς αὐξήσεως αὐτοῦ καὶ τὰς ἀρχὰς τῆς δυνάμεως βαδίζω, καὶ σκοπῶ τί τὸ τῆς τύχης ἔργον ἐν ἐκείνοις γέγονε, δι᾽ ὃ φασὶν Ἀλέξανδρον ὑπὸ τῆς τύχης μέγαν γεγονέναι. πῶς γὰρ οὐχὶ τὸν ἄτρωτον, ὦ Ζεῦ, τὸν ἀναίμακτον, τὸν ἀστράτευτον, ἐν χρεμετίσαντος ἵππος εἰς τὸν Κύρου θρόνον ἐκάθισεν, ὡς Δαρεῖον τὸν Ὑστάσπου πρότερον; ἢ κολακευθεὶς ἀνὴρ ὑπὸ τῆς γυναικός, ὡς Ξέρξην Δαρεῖος ὑπὸ Ἀτόσσης; ἐπὶ θύρας αὐτῷ τὸ διάδημα τῆς βασιλείας ἦλθεν, ὡς Παρύσατις διὰ Βαγώαν; καὶ στολὴν ἐκδυσάμενος ἀστάνδου, περιέθετο τὴν βασιλικὴν καὶ ὀρθοπαγῆ κίταριν; ἐξαίφνης καὶ ἀπροσδοκήτως κλήρῳ λαχὼν τῆς οἰκουμένης ἐβασίλευσεν, ὡς Ἀθήνησι κληροῦσι θεσμοθέτας καὶ ἄρχοντας; βούλει μαθεῖν πῶς βασιλεύουσιν ἄνθρωποι διὰ τύχην; ἐξέλιπεν

A inter causarios qui in Macedoniam remittebantur, fallere sperans, quũ in turba profiteretur, manifestus simulatæ valetudinis fuit, integris ipse viribus, vir cùm bello strenuus, tum corpore cicatricibus obsito. Quam ob causam stomachante Alexandro, causámque percõtante, Telesippes se amore deperire fassus est: à qua quum diuelli perpeti nõ potuisset, abeuntem ad mare prosequi constituisse. Rursus cuius esset muliercula Alexandro rogitante, & quicum de ea agendũ esset: quum ille ingenuã esse dixisset, Quin igitur, inquit, B donis illam & promissis vt resistat perpellimus? Vsqueadeo nulli nõ amãti indulgẽtior quàm sibi ipse fuit. Iam verò Philotas, Parmenionis filius, nescio quomodo & ipse incõtinentia lapsus est. Antigona, in captiuorum turba ad Damascũ captorũ, Pellæa quędam muliercula erat specie cõmendabilis, eadẽ olim ab Autophradate capta quum in Samothraciã nauigaret. Huius amore vecors Philotas, vir alioqui ferreus, ita tum mollis fluxúsq; fuit, vt præ voluptate cõpos mentis C non esset, atque adeò incautus silenda pleraque mulierculæ effutiret. Quid enim, inquit, Philippus ille, nisi Parmenio? quid hic Alexãder, nisi Philotas? vbi porro Ammon, vbi dracones, si nolimus ipsi? Huiusmodi mulier sermones ad quandã familiarium detulit, illa rursus ad Craterum, subindéq; Craterus Antigonam clam captiuam ad Alexandrum admisit, qui Philotæ quidem manum neutiquã adiecit, opera verò mulierculæ totum enim clàm excussit, plúsque septẽ annis nusquam suspicionem prodidit, non in vino D temulentus, non ob iram iracundus, deniq; non ad amicum, qui nihil non credere Hephęstioni solitus esset, nullorúmque non cõsiliorum conscium eum facere. Quippe ferunt olim matris eum epistolam resignantẽ, lectitantémque secum mussitabundè, quum admoto sensim capite Hephæstion adiegeret, inhibere eum non sustinuisse: exempto verò è digito anulo, signaculum ori eius appressisse. Vocem certè obtuderim si omnia percenseam quibus ipse optimè imperium E administrasse, maximéque è dignitate regia probatur. Vt enim magnus propter fortunã fuerit, maior certè vel ob idipsum quòd fortuna rectè vsus est: quóque magis fortunam eius extuleris, virtutem eo magis cõmendaris, nempe propter quã dignus fortuna fuit. Age iam incrementi eius primordia, imperiique auspicatũ repetamus, videamúsq; quod tandem in ipsis fortunæ facinus fuerit: propter quod Alexandrũ fortunæ beneficio magnum euasisse cõtendant. Prò dij immortales, quin igitur eum integrum, incruentum, F sarctum, vt dicitur, & tectum, nullis denique copiis, adhinniens modò equus in Cyri solium erexit, vt Darium olim Hystaspæ filium? aut quin id ei mulier eblãdiebatur à viro, vt Atossa quondam Xerxi à Dario eblandita est, ita vt ad vestibulũ ei diadema accederet vltro? Aut vt Parysatis Diabagoæ, qui posito habitu tabellarij regiã arrectãmq; citarim sumpsit? Huic enim repentè necopinatũ orbis sorte imperiũ obtigit, haud secus atque Athenis Thesmothetæ & Archontes sortitò creari solent. Vis igitur doceam quónam pacto homines propter fortunam imperant? Deficiente olim

A Argiuis Heraclidarū familia, ex qua regē creari mos illis antiquus erat, sciscitantibúsque illis Deus respōdit, aquilā ostensurā: paucisque dieb⁹ aquila supernè deuolās super AEgonis domo sedit. sic rex creatus est AEgon. Rursus in Papho, rege ob flagitia ab Alexandro eiecto, quū rex alter nō reperiretur, quòd Cinyradarum gens funditus deleta existimaretur, vnū tandem tradunt inuentū inopem, vltimiq; nominis hominē in hortulo quodā neglectū, vixque se ex eo tolerantē. Ad hunc qui missi erant quū venissent, aquam elicibus deducentē offenderunt. Terrore vero percul- B sus est, militibus manū in eum iniicientibus, præireq; porrò iubentibus, quoad ad Alexādrū deductus, obsoleta plagula amictus, rex est pronuntiatus, assumptaq; purpura vnus eorū esse cœpit qui regis sodales vocitabantur. Erat tum ei nomen Alynomo. Sic reges efficiunt fortunæ beneficia, ad noua honorū insignia promouētia nec opinātes, celeritérque transcribentia nihil minus q̄ id sperātes. Alexādro verò quid supra dignationē? quid citra sudorē? quid incruenta victoria? quid C citra pulueris, vt dicitur, tactum? postremò quid inelaboratū obtigit? Amnes sanguine mixtos bibebat, quos cæsorū corporibus iūctos traiiciebat: herbā fame enectus edebat, quam primā offendisset: obrutas altis niuibus gentes adiit: vrbes sub terrā mersas excīdit: pugnātia maria nauigauit, arida Gedrosiorum Arachosiorúmq; littora permensus: in mari prius etiā quàm in terra stirpes vidit. Quòd si vt hominē, ita fortunā affari liceat, ita sanè dixerim, Nunc vbi tu, aut ecquando Alexandri rebus gestis aditum præbuisti? ec- D quod tandē saxum incruento per te marte cepit? ecquā ei vrbem præsidio vacuam obiecisti? ecquā inermem phalangē? ecquis aut rex ignauus, aut imperator socors, aut dormitabundus custos inuentus? ecquis amnis facilè cōmeabilis? ecqua mediocris hyems? ecqua æstas nō infesta? Apagesis hinc fortuna, facesse ad Antiochū Seleuci, facesse ad Artaxerxem Cyri fratrē, proripe te ad Ptolemæū Philadelphū. illos enim superstites etiam patres, reges appellitarunt, prœliis illi vincebāt illamentabilibus, festos illi dies per pompas E & spectacula ad extremū vitę agebant, denique illorum quisque per summā felicitatē in regno cōsenuit. En tibi Alexandri corpus, si nihil aliud, certè ab imis vnguibus ad verticem sauciū, accisum, cōtusum, ab hostib⁹ denique cæsum & iaculo & gladio & torti libramine saxi. Propter amnē Granicum ense dissecta galea capillo tenus. Ad Gazā sagitta humero saucius. In Maracādis sagittæ ictu sura, ita vt à tibiæ radio fractū os dissiliret. In Hyrcania oblæso lapide collo, quo ictu tenebris ob oculos offusis ad dies multos cæ- F citatē timuit. Propter Assacanos talo Indico telo icto, quo tēpore ad assentatores renidēs dixisse fertur, Hic quidē sanguis meus, non saniosum quid, quale ex deorum vulneribus effluere creditur. Ad Issum ense femore traiecto à Dario, vt Chares inquit, manus cum eo conserente. Ipse verò Alexander magna cum fide ad Antipatrum scribens, Contigit, inquit, mihi pugione sauciari in femur adacto, sed vnde nulla pnicies aut illico aut post-

A Ἀργείοις ποτὲ τὸ Ἡρακλειδῶν γένος, ἐξ οὗ βασιλεύεσθαι πάτριον ἦν αὐτοῖς, ζητοῦσι δὲ διὰ μαντείας, ὁ θεὸς ἔχρησεν ἀετὸν δείξειν· καὶ μετ' ὀλίγας ἡμέρας ἀετὸς ὑπερφανεὶς καὶ καταρας ἐπὶ τὴν Αἴγωνος οἰκίαν ἐκάθισε, καὶ βασιλεὺς ᾑρέθη Αἴγων. πάλιν ἐν Πάφῳ τοῦ βασιλεύοντος ἀδίκου καὶ πονηροῦ φανέντος, ἐκβαλὼν τοῦτον Ἀλέξανδρος ἕτερον ἐζήτει, τοῦ Κινυραδῶν γένους ἤδη φθίνειν καὶ ἀπολελοιπέναι δοκοῦντος. ἕνα δ' οὖν ἔφασαν περιεῖναι πένητα καὶ ἄδοξον ἄνθρωπον ἐν κήπῳ τινὶ παρημελημένως διαφερόμενον. ἐπὶ τοῦτον οἱ πεμφθέντες ἧκον, εὑρέθη δὲ πρασιαῖς ὕδωρ ἐπαν- B τλῶν. καὶ διεταράχθη τῶν στρατιωτῶν ἐπιλαμβανομένων αὐτοῦ, καὶ βαδίζειν κελευόντων· ἀχθεὶς δὲ πρὸς Ἀλέξανδρον ἐν εὐτελεῖ σινδονίσκῃ, βασιλεὺς ἀνηγορεύθη, καὶ πορφύραν ἔλαβε, καὶ εἷς ἦν τῶν ἑταίρων προσαγορευομένων. ἐκαλεῖτο δὲ ἄρα Ἀλύνομος. οὕτως αἱ τύχαι ποιοῦσι βασιλεῖς, μεταμφιέζουσι, μεταγράφουσι ταχὺ ῥᾳδίως, μὴ προσδεχομένους μηδὲ ἐλπίζοντας. Ἀλεξάνδρῳ δὲ τί παρ' ἀξίαν; τί ἀνιδρωτί; τί ἀναιμωτί; τί προῖκα; τί μὴ πονήσαντι τῶν μεγάλων; αἵματι C κεκραμένους ποταμοὺς ἔπιε, καὶ νεκροῖς γεγεφυρωμένους διέβη· καὶ πόαν ἔφαγε διὰ λιμόν, ἣν πρῶτον εἶδε· καὶ βαθείᾳ χιόνι κατακεχωσμένα ἔθνη, καὶ πόλεις ὑπὸ γῆν ἐνδεδυκυίας ὤρυξε, καὶ θάλατταν μαχομένην ἔπλευσε, καὶ θῖνας ἀνύδρους τὰς Γεδρουσίων καὶ Ἀραχωσίων ὁδεύων, ἐν θαλάσσῃ πρότερον ἢ ἐν γῇ φυτὸν εἶδεν. εἰ γὰρ ἦν ὡς πρὸς ἄνθρωπον ἀπαγγεῖλαι παρρησίαν ὑπὲρ Ἀλεξάνδρου πρὸς τὴν τύχην, οὐκ ἂν εἴποι· Ποῦ σὺ καὶ πότε ταῖς Ἀλεξάνδρου πράξεσιν ὁδὸν ἔδωκας; ποίαν πέτραν ἀναιμωτὶ διὰ σὲ εἷλε; D ποίαν πόλιν ἀφρούρητον αὐτῷ παρέδωκας; ἢ ποίαν ἄνοπλον φάλαγγα; τίς εὑρέθη βασιλεὺς ῥᾴθυμος, ἢ στρατηγὸς ἀμελής, ἢ κοιμώμενος πυλωρός; ἀλλ' οὐδὲ εὔβατος ποταμός, οὐδὲ χειμὼν μέτριος, οὐδὲ θέρος ἄλυπον. ἄπιθι πρὸς Ἀντίοχον τὸν Σελεύκου, πρὸς Ἀρταξέρξην τὸν Κύρου ἀδελφόν· ἄπελθε πρὸς Πτολεμαῖον τὸν Φιλάδελφον. ἐκείνους ζῶντες οἱ πατέρες βασιλεῖς ἀνηγόρευσαν, ἐκεῖνοι μάχας ἀδακρύτους ἐνίκων, ἐκεῖνοι πανηγυρίζοντες ἐν πομπαῖς καὶ θεάτροις διετέλεσαν, ἐκείνων ἕκαστος δι' εὐτυχίαν βασιλεύων ἐγήρασεν. Ἀλεξάνδρου δὲ εἰ μηδὲν ἄλλο, τὸ E σῶμα ἰδοὺ κατατετρωμένον ἐξ ἄκρας κεφαλῆς, ἄχρι ποδῶν διακέκοπται, καὶ περιτέθλασται τυπτόμενον ὑπὸ τῶν πολεμίων, ἔγχει τ' ἄορί τε μεγάλοισί τε χερμαδίοισι. ἐπὶ Γρανίκου ξίφει διεκόπη τὸ κράνος ἄχρι τῶν τριχῶν, ἐν Γάζῃ βέλει πληγεὶς τὸν ὦμον, ἐν Μαλλοῖς τοξεύματι τὴν κνήμην, ὥστε τῆς κερκίδος τὸ ὀστέον ἀποκλασθὲν ὑπὸ τῆς πληγῆς ἐξαλέσθαι· περὶ τὴν Ὑρκανίαν λίθῳ τὸν τράχηλον, ἐξ οὗ καὶ τὰς ὄψεις ἀμαυρωθείς, ἐφ' ἡμέρας πολλὰς ἐν φόβῳ πηρώσεως ἐγένετο· πρὸς Ἀσακανοῖς Ἰνδικῷ βέ- F λει τὸ σφυρόν, ὅτε καὶ πρὸς τοὺς κόλακας εἶπεν ἐπιμειδιάσας, Τουτὶ μὲν αἷμα, οὐκ ἰχώρ, οἷός πέρ τε ῥέει μακάρεσσι θεοῖσι. ἐν Ἰσσῷ ξίφει τὸν μηρόν, ὡς Χάρης φησίν, ὑπὸ Δαρείου τοῦ βασιλέως εἰς χεῖρας αὐτῷ συνδραμόντος. αὐτὸς δὲ Ἀλέξανδρος ἁπλῶς γράφων καὶ μετὰ πάσης ἀληθείας πρὸς Ἀντίπατρον, Συνέβη δέ μοι (φησὶ) καὶ αὐτῷ ἐγχειριδίῳ πληγῆναι εἰς τὸν μηρόν· ἀλλ' οὐδὲν ἄτοπον οὔτε παραχρῆμα οὔτε ὕστερον ἐκ

τῆς πληγῆς ἀπήντησεν. ἐν Μαλλοῖς τοξεύματι διπή- A
χει διὰ τοῦ θώρακος εἰς τὸ στῆθος ὑπελάσας, ἔλαβε κατὰ
τοῦ αὐχένος, ὡς Ἀριστόβουλος ἱστόρηκε. διαβὰς δὲ τὸν
Τάναϊν ἐπὶ τοὺς Σκύθας, καὶ τρεψάμενος, ἐδίωξεν ἵπ-
πῳ πεντήκοντα καὶ ἑκατὸν σταδίους, ὑπὸ διαρροίας
ἐνοχλούμενος. εὖγε ὦ τύχη τὸν Ἀλέξανδρον αὔξεις
καὶ μέγαν ποιεῖς, διορύττουσα πανταχόθεν, ὑπερείδου-
σα, πᾶν μέρος ἀνοίγουσα τοῦ σώματος· οὐχ ὥσπερ ἡ Ἀ-
θηνᾶ πρὸ τοῦ Μενελάου τὸ βέλος εἰς τὰ καρτερώτατα τῶν
ὅπλων ὑπάγουσα, θώρακι καὶ μίτρᾳ καὶ ζωστῆρι τῆς πλη-
γῆς τὸν τόνον ἀφεῖλε, θιγούσης τοῦ σώματος ὅσον αἵ- B
ματι περίφασιν ῥυῆναι, ἀλλὰ γυμνὰ παρέχουσα τοῖς
βέλεσι τὰ καίρια, καὶ δι' ὀστέων ἐλαύνουσα τὰς πληγὰς,
καὶ περιέχουσα κύκλῳ τὸ σῶμα, καὶ πολιορκοῦσα τὰς
ὄψεις, τὰς βάσεις ἐμποδίζουσα, τὰς διώξεις, περι-
σπῶσα τὰς νίκας, ἀνατρέπουσα τὰς ἐλπίδας. ἐμοὶ
μὲν οὐδεὶς βαρυτέρᾳ δοκεῖ κεχρῆσθαι τύχῃ τῶν βασι-
λέων, καίτοι πολλοῖς ἐνέπεσε σκληρὰ καὶ βάσκανος·
ἀλλ' ὡς σκηπτὸς ἀπέκοψε τοὺς ἄλλους καὶ διέφθειρε,
πρὸς δὲ Ἀλέξανδρον αὐτῆς τὸ δυσμενὲς γέγονε φιλό-
νεικον καὶ δύσερι καὶ δυσεκβίαστον, ὥσπερ πρὸς τὸν Ἡ- C
ρακλέα. ποίους γὰρ Τυφῶνας ἢ πελωρίους γίγαντας
οὐκ ἀνέστησεν ἀνταγωνιστὰς ἐπ' αὐτόν; ἢ τίνας οὐκ
ὠχύρωσε τῶν πολεμίων πλήθεσιν ὅπλων, ἢ βάθεσι πο-
ταμῶν, ἢ τραχύτησι κρημνῶν, ἢ θηρίων ἀλκαῖς ἀλλο-
φύλων; εἰ δὲ μὴ μέγα ἦν τὸ Ἀλεξάνδρου φρόνημα,
μηδὲ ἀπ' ἀρετῆς ὁρμώμενον μεγάλης ἐξανέφερε, καὶ
διηρείδετο πρὸς τὴν τύχην, οὐκ ἂν ἔκαμνε καὶ ἀπη-
γόρευσε παρατεταγμένος, ἐξοπλιζόμενος, πολιορ-
κῶν, διώκων, ἀποστάσεσι, μυρίαις ἀποστροφαῖς, σκιρ-
τήσεσιν ἐθνῶν, βασιλέων ἀφηνιασμοῖς, Βάκτρα, Μα- D
ράκανδα, Σογδιανοὺς, ἐν ἔθνεσιν ἀπίστοις καὶ ἐπιβού-
λοις, ὕδραν τέμνων ἀεὶ νέοις πολέμοις ἐπιβλαστάνου-
σαν; ἄτοπόν τι δόξω λέγειν, ἐρῶ δὲ ἀληθές· παρὰ μικρὸν
διὰ τὴν τύχην Ἀλέξανδρος ἀπώλεσε τὸ δοκεῖν Ἄμμω-
νος (εἶναι). τίς γὰρ ἂν ἐκ θεοῦ γεγονὼς, ἐπισφαλεῖς οὕ-
τω καὶ πολυπόνους καὶ τλήμονας ἐξεμόχθησεν ἄθλους,
πλὴν ὁ Διὸς Ἡρακλῆς; ἀλλ' ἐκείνῳ μὲν εἷς ἀνὴρ ὑ-
βριστὴς ἐπιτάττων λέοντας αἱρεῖν, καὶ κάπρους διώκειν,
καὶ σοβεῖν ὄρνιθας· (ἵνα μὴ σχολάζῃ τοῖς μείζοσι περι-
ὼν, Ἀνταίους κολάζειν, καὶ Βουσίριδας παύειν μιαιφο- E
νοῦντας) Ἀλεξάνδρῳ δὲ, ἐπέταττεν ἡ ἀρετὴ τὸ βα-
σιλικὸν καὶ θεῖον ἆθλον, οὗ τέλος ἦν, οὐ χρυσὸς ὑπὸ μυ-
ρίων καμήλων παρακομιζόμενος, οὐδὲ τρυφαὶ Μηδι-
καὶ καὶ τράπεζαι, καὶ γυναῖκες, οὐδὲ Καλυδώνιος οἶνος,
οὐδὲ Ὑρκανικοὶ ἰχθύες· ἀλλ' ἑνὶ κόσμῳ κοσμήσαντα
πάντας ἀνθρώπους, μιᾶς ὑπηκόους ἡγεμονίας, καὶ μιᾶς
ἐθάδας διαίτης καταστῆσαι. οὗτος ἐκ παιδὸς ἔμφυ-
τον ἔχων ἔρωτα συντρεφόμενον καὶ συναυξανόμενον, ὡς
ἀφίκοντο πρέσβεις παρὰ τοῦ Περσῶν βασιλέως πρὸς
Φίλιππον, ὁ δὲ οὐκ ἔνδημος ἦν, φιλοφρονούμενος καὶ ξενί- F
ζων αὐτοὺς Ἀλέξανδρος, οὐδὲν ἠρώτα παιδικὸν, οἷον
ἄλλοι, περὶ τῆς χρυσῆς ἀναδενδράδος, ἢ τῶν κρεμαστῶν κή-
πων, ἢ πῶς ὁ βασιλεὺς κεκόσμηται· ἀλλ' ὅλος ἐν τοῖς
κυριωτάτοις ἦν τῆς ἡγεμονίας, ἰδίᾳ πυνθανόμενος πόση

A ea sequuta sit. Apud Mallos tripedanea sa-
gitta ictus, spiculo per loricam & pectus ad
ceruicē pertingente, vt autor est Aristobu-
lus. Traiecto Tanai Scythas in fugam ver-
sos, equo etiā ad centū & quinquaginta sta-
dia insectatus est, infesto alui profluuio re-
morante. Euge fortuna, quæ Alexandrū ma
gnum facis, nouisq; subinde macte esse in-
crementis iubes, vndique corpus eius lanci-
nans, omnē corporis partē vulneribus pate
faciens: non vt Minerua quondam pro Me
nelao stans, tela in firmissima quæq; armo-
B rum veluti manu dirigēs, obiectisq;, lorica,
fascia & balteo, tenorē iactus frangēs, sum-
mum tantum corpus scarificās, eliciendo in
speciē cruore: sed nuda potius telis vitalia
præbens, vulnera per media ossa infligēs, de-
prehenso vndiq; corpore, visum insuper in-
gressumq; obsidēs, insequentē interpellans,
vincentē distringens, spes deniq; eius ludi-
ficans. Profectò nullus mihi regū infestiore
fortuna vsus esse videtur, etsi in multos in-
gruit aspera ac inuidēs. Siquidē quum alios
C fulminis instar abscidisset, & ad internecio-
nem perdidisset, aduersus hūc vnū pertinax
& inexpiabile odium ineluctabileq; exerce-
re obstinauerat, vt aduersus Herculē antea.
Quos enim Typhonas ei prodigiososq; gi-
gantas nō allegauit cum ipso dimicaturos?
Quos hostes autē aduersus eum non muni-
uit armorū apparatu, amniū altitudine, pre-
cipitiorum salebris, inusitata belluarum fe-
ritate? An, nisi celsi essent eius animi, maio-
réque virtute subnixi quàm vt fortunæ præ-
sidio fretus esse, ex eáque pēdere videretur,
D posset nō de statu deiici? nō tantæ rerū mo-
li succūbere? toties instruēda acie, toties ar-
mādis copiis, tot obsidēdis vrbibus, tot in-
fectādis hostibus, deniq; toties desciscenti-
bus populis, & mox susceptū regē auersan-
tibus? postremò populis cōtempto rectore
equorū more lasciuientibus, regibúsq; im-
probissimè ferociētibus, emorsis, vt dicitur,
frenis, Bactra, Maracāda, Sogdianos, gentes
infidas hydræ instar excidēs, assiduè sobole-
scēris aliis atq; aliis bellis? Dicā aliquid ab-
E surdū fortasse, sed dicā tamē, idque verum.
Non pridē Alexander hac opinione ꝓpter
fortunā excidit, vt crederetur Ammonis fi-
lius esse. Quis enim diis genitus periculosa
æquè & molesta & operosa exātlauit certa-
mina, præter Iouis Herculē? tametsi illi qui-
dem vir improbus leones prehēdere, apros
insectari, aues absterrere imperitabat: videli
cet his eū distinēs, ne maioribus perlustran
do orbe vacaret, aut vlciscēdis Antæis, aut
Busiridibus ab hominū cædibus inhibēdis.
Alexādri verò virtus diuinū & è dignitate
F regia certamē imperabat, cuius erat finis nō
aurū illud quod mille camelis circūferebatur,
nō deliciæ Medicæ, aut mēsæ, aut mulie-
res, nō Calydoniū vinū, aut Hyrcani pisces,
sed vt iisdē institutis vniuersos institutos ho
mines, vni quoq; imperio audiētes, vnique
viuēdi rationi assuetos redderet. Hunc quū à teneris, vt aiunt, vnguiculis insitum amorē coalitúmq;
haberet, venientibus olim à Persarū rege legatis ad Philippum, (& ierat tum peregrè Philippus) fe-
stiuè eos Alexander admodúmq; hospitaliter excipiens, nihil quicquā puerile ab eis percōtatus est,
qualia multa solēt alii, aut de aureo arbusto, aut de pensilibus hortis, aut quibus rex vtitur insigni-
bus: sed totus in ea versus quibus imperia censeri maximè solent, cogitabat quantæ Persarum co-

pix, quo in loco rex acie instructa dimicaret (quale illud Vlyssis,

Arma ubi sunt illi mauortia, & unde caballi?)

quæ viarum compendia sursum versus à mari tendentibus: ita vt stupescentes peregrini » dicerent, Puer hic, rex magnus: noster verò, » opulentus. Quum autem mortuo Philippo in animo haberet Hellespontum traijcere, totúsque in spem apparatúmque gerendarum rerũ versus, copias Asiæ admouere gestiret, ecce tibi fortuna distinere eum auertereque adeò insistit, & retrorsus inhibere, exhibitisque identidem negotiis moras vndique nectere. B Iam primùm finitimis barbarorum sollicitatis, Illyrica Triballicáque bella commenta est: quibus à superioribus bellis ad Scythiam vsque & Istrum reuulsus, longè latéque procurrens, omnibus periculis ingentibus dimicationibúsque perdomitis, porro denuo profectus ad transitũ festinabat: quũ illa rursus ei Thebas ob pedes incussit, Græciæq; bellum pro offensaculo obiecit, acerba illi tristissimique exitus necessitate imposita, cum quibus ei gentibus generis cognationisque necessitudo C intercederet, eas cæde, ferro, ignéque propulsandi. Inde iam transiit, vt Philarchus autor est, sumptis triginta dierum commeatibus: vt Aristobulus, septuaginta talentis. Quo tempore quum domesticas possessiones regiósque reditus maxima ex parte inter amicos distribueret, Perdiccas vnus, offerente eo, nihil quicquam accipere voluit: per» contatúsque ab eo, Tibi verò Alexáder ec» quid ipse reccepisti? quum ille spes se sibi re» linquere diceret, Et nos igitur (inquit) ha» rũ participes erim⁹. D Indignũ enim est tua potius accipere, quàm quæ Darij sunt sperare. Sed quæ tandem spes erant quibus ille fretus in Asiam exercitum transmittere constituit? Nempe non opes erant amplissimis vrbium mœnibus metiendæ, non classes per medios montes velificantes, non flagra, nõ compedes, barbarica cruciamenta maris. Quid igitur? nimirum quod ad externa pertinet, oppidò quàm generosus in paucis armis ambitiosissimúsque conatus, æqualium æmulatio, certaménque sese contendentis E cum gloria & virtute sodalium. Ipse verò in sese ingẽtes spes habebat, pietatem in deos, fidem erga amicos, frugalitatem, continentiam, beneficentiam, aduersus mortem intrepidam expectationem, robur animi, humanitatem, appellandi dexteritatem, ingenii candorem, in explicandis consiliis constantiam, in gerendis rebus celeritat[em], & in primis adipiscendæ gloriæ propositum, quod luculenta exempla per decus absolue re solet. F Quocirca nec concinnè Homerus, nec vt par erat, qui Agamemnonis speciem tribus ex imaginibus aptam coalitámque similitudine illa finxit,

Assimilis caput atque oculos patri altitonanti,
Balteus est Martis, Neptunum pectus adæquat.

Etenim Alexandri ingenium, si quidem ex multis ab ipso creante Deo aptum & consertum virtutibus est, nónne Cyri spiritus, Agesilai temperantiam, Themistoclis solertiam, Philippi experientiam, Brasidæ fiduciam, Pericli dicendi vim, administrandæq; reipublicæ scientiã habere, iure dixerimus? Quanquã si vetustiores repetamus, Agamẽnone tẽperãtior erat: quippe ille ca-

A ἡ δύναμις ἡ Περσῶν, ποῦ τεταγμένος ὁ βασιλεὺς ἐν ταῖς μάχαις ἀγωνίζεται. (καθάπερ Ὀδυσσεὺς ἐκεῖνος,

Ποῦ δέ οἱ ἔντεα κεῖται ἀρήϊα, ποῦ δέ οἱ ἵπποι;)

τίνες ὁδοὶ βραχύταται τοῖς ἄνω πορευομένοις ἀπὸ θαλάττης. ὥστε τοὺς ξένους ἐκπεπλῆχθαι, καὶ λέγειν, ὡς ὁ παῖς οὗτος, βασιλεὺς μέγας· ὁ δὲ ἡμέτερος, πλούσιος. ἐπεὶ δὲ Φιλίππου τελευτήσαντος ὥρμητο διαβαλεῖν, καὶ ταῖς ἐλπίσιν ἤδη καὶ ταῖς παρασκευαῖς ἐμπεφυκὼς, ἔσπευδεν ἅψασθαι τῆς Ἀσίας· ἐνίστατο δὲ ἡ τύχη, καὶ ἀπέστρεφε καὶ ἀνθεῖλκεν ὀπίσω, καὶ μυρίας περιέβαλλεν ἀσχολίας καὶ διατριβὰς ἐπιλαμ- B βανομένῳ· πρῶτον αὐτῷ τὰ βαρβαρικὰ τῶν προσοίκων διετάραξεν, Ἰλλυρικοὺς καὶ Τριβαλλικοὺς μηχανωμένη πολέμους· οἷς μέχρι Σκυθίας τῆς παρ' Ἴστρον ἀποσπασθεὶς ἀπὸ τῶν ἄνω πράξεων, καὶ περιδραμὼν καὶ κατεργασάμενος πάντα κινδύνοις καὶ ἀγῶσι μεγάλοις, αὖθις ὥρμητο καὶ ἔσπευδε πρὸς τὴν διάβασιν πάλιν. ἡ δὲ πάλιν αὐτῷ τὰς Θήβας ἐνέσεισε, καὶ πόλεμον Ἑλληνικὸν ἐμποδὼν κατέβαλε, καὶ δεινὴν πρὸς ἄνδρας ὁμοφύλους καὶ συγγενεῖς διὰ φόνου καὶ σιδήρου καὶ πυρὸς ἀνάγκην ἀμύνης, ἀτερ- C πέστατον τέλος ἔχουσαν. ἐκ τούτου διέβαινεν, ὡς μὲν Φύλαρχος φησὶν, ἡμερῶν τριάκοντα ἔχων ἐφόδιον· ὡς δὲ Ἀριστόβουλος, ἑβδομήκοντα τάλαντα. τῶν δὲ οἴκοι κτημάτων καὶ προσόδων βασιλικῶν διένειμε τοῖς πλείστοις τοῖς ἑταίροις· μόνος δὲ Περδίκκας οὐδὲν ἔλαβε διδόντος, ἀλλ' ἠρώτησε, Σαυτῷ δὲ τί καταλείπεις Ἀλέξανδρε; τοῦ δὲ εἰπόντος ὅτι τὰς ἐλπίδας. Οὐκοῦν (ἔφη) καὶ ἡμεῖς τούτων μεθεξόμεθα. οὐ γὰρ δίκαιον τὰ σὰ λαμβάνειν, ἀλλὰ τὰ Δαρείου περιμένειν. τίνες οὖν ἦσαν ἐλπίδες ἐφ' αἷς διέβαινεν εἰς Ἀ- D σίαν Ἀλέξανδρος; οὐ τείχεσι πόλεων μυριάνδρων ἐκμετρουμένη δύναμις, οὐδὲ στόλοι δι' ὀρῶν πλέοντες, οὐδὲ μάστιγες, οὐδὲ πέδαι, μανικὰ καὶ βάρβαρα κολαστήρια θαλάσσης· ἀλλὰ τὰ μὲν ἐκτὸς, ἐν ὀλίγοις ὅπλοις φιλοτιμία πολλὴ, καὶ ζῆλος ἡλικίας πρὸς ἀλλήλους, καὶ ἅμιλλα περὶ δόξης καὶ ἀρετῆς ἑταίρων· αὐτὸς δὲ εἶχεν ἐν ἑαυτῷ τὰς μεγάλας ἐλπίδας, εὐσέβειαν πρὸς θεοὺς, πίστιν πρὸς φίλους, εὐτέλειαν, ἐγκράτειαν, ἐμπειρίαν, ἀφοβίαν πρὸς θάνατον, εὐψυχίαν, φιλανθρωπίαν, ὁμιλίαν εὐάρμοστον, ἀψευδὲς ἦθος, εὐστά- E θειαν ἐν βουλαῖς, τάχος ἐν πράξεσι, πρωτεῖα δόξης, προαίρεσιν ἐν τῷ καλῷ τελεσιουργόν. Ὅμηρος μὲν γὰρ οὐ πρεπόντως οὐδὲ πιθανῶς τὸ Ἀγαμέμνονος κάλλος ἐκ τριῶν συνήρμοσεν εἰκόνων, ὁμοιώσας,

ὄμματα καὶ κεφαλὴν ἴκελος Διῒ τερπικεραύνῳ,
Ἄρεϊ δὲ ζώνην, στέρνον δὲ Ποσειδάωνι.

τὴν δὲ Ἀλεξάνδρου φύσιν, εἴπερ ἐκ πολλῶν συνήρμοσε καὶ συνέθηκεν ἀρετῶν ὁ γεννήσας θεὸς, ἆρα οὐκ ἂν F εἴποιμεν ἔχειν φρόνημα μὲν τὸ Κύρου, σωφροσύνην δὲ τὴν Ἀγησιλάου, σύνεσιν δὲ τὴν Θεμιστοκλέους, ἐμπειρίαν δὲ τὴν Φιλίππου, τόλμαν δὲ τὴν Βρασίδου, δεινότητα δὲ καὶ πολιτείαν τὴν Περικλέους; τῶν δὲ ἔτι παλαιοτέρων, σωφρονέστερος μὲν Ἀγαμέμνονος· (ὁ μὲν γὰρ προέκρινε τῆς

νενεμημένου κουριδίης τὴν αἰχμάλωτον· ὁ δὲ, καὶ πρὶν ἢ γῆμαι, τῆς ἁλισκομένης ἀπέσχετο) μεγαλοψυχότερος δ᾽ Ἀχιλλέως (ὁ μὲν γὰρ χρημάτων ὀλίγων τὸν Ἕκτορος νεκρὸν ἀπελύτρωσεν, ὁ δὲ πολλοῖς χρήμασι Δαρεῖον ἔθαψε· καὶ ὁ μὲν παρὰ τῶν φίλων δῶρα καὶ μισθὸν ἀντὶ τῆς ὀργῆς διαλλαγεὶς ἔλαβεν, ὁ δὲ τοὺς πολεμίους κρατῶν, ἐπλούτιζεν) εὐσεβέστερος δὲ Διομήδους (ὁ μὲν γὰρ θεοῖς μάχεσθαι ἦν ἕτοιμος, ὁ δὲ πάντα τοὺς θεοὺς ἐνόμιζε κατορθοῦν) ποθεινότερος δὲ τοῖς προσήκουσιν Ὀδυσσέως. ἐκείνου μὲν γὰρ ἡ τεκοῦσα διὰ λύπην ἀπέθανε· τούτῳ δὲ ἡ τοῦ πολεμίου μήτηρ ὑπ᾽ εὐνοίας συναπέθανε. τὸ δ᾽ ὅλον, εἰ μὲν καὶ Σόλων διὰ τύχην ἐπολιτεύσατο, καὶ Μιλτιάδης διὰ τύχην ἐστρατήγησε, καὶ Ἀριστείδης ἀπὸ τύχης ἦν δίκαιος, οὐδὲν ἄρα τῆς ἀρετῆς ἔργον ἐστὶν, ἀλλ᾽ ὄνομα τοῦτο καὶ λόγος ἔχων δόξαν ἄλλως διεξιὼν τοῦ βίου, πλαττόμενος ὑπὸ τῶν σοφιστῶν καὶ τῶν νομοθετῶν. εἰ δὲ τούτων καὶ τῶν ὁμοίων ἀνδρῶν ἕκαστος πένης μὲν ἢ πλούσιος, ἢ ἀσθενὴς ἢ ἰσχυρὸς, ἢ ἄμορφος ἢ καλὸς, ἢ εὔγηρως ἢ ὠκύμορος διὰ τύχην γέγονε· μέγαν δὲ στρατηγὸν, καὶ μέγαν νομοθέτην, καὶ μέγαν ἐν ἀρχαῖς καὶ πολιτείαις ἕκαστος ἑαυτὸν ἀρετῇ καὶ λόγῳ παρέσχηκε, φέρε θεῶ τὸν Ἀλέξανδρον ἅπασι παραβάλλων. Σόλων χρεῶν ἀποκοπὴν ἐν Ἀθήναις ἐποίησε, σεισάχθειαν προσαγορεύσας· Ἀλέξανδρος δὲ τοῖς τὰ χρέα δανείσασιν, ὑπὲρ τῶν ὀφειλόντων αὐτὸς ἐξέτισε. Περικλῆς φορολογήσας τοὺς Ἕλληνας, ἐκ τῶν χρημάτων ἐκόσμησεν ἱεροῖς τὴν ἀκρόπολιν· Ἀλέξανδρος δὲ τὰ τῶν βαρβάρων χρήματα λαβὼν, ἔπεμψεν εἰς τὴν Ἑλλάδα, ναοὺς τοῖς θεοῖς ἀπὸ μυρίων ταλάντων οἰκοδομῆσαι κελεύσας. Βρασίδαν ἐν τῇ Ἑλλάδι περιβόητον ἐποίησε τὸ πρὸς Μεθώνην διαδραμεῖν τὸ στρατόπεδον τῶν πολεμίων, βαλλόμενον παρὰ τὴν θάλατταν· Ἀλεξάνδρου δὲ ἐν Ὀξυδράκαις τὸ δεινὸν ἐκεῖνο πήδημα καὶ ἄπιστον ἀκούουσι, καὶ θεωμένοις φοβερὸν, ἐκ τειχῶν ἀφέντος ἑαυτὸν εἰς τοὺς πολεμίους, δόρασι καὶ βέλεσι καὶ ξίφεσι γυμνοῖς ἐκδεχομένους, τίνι ἄν τις εἰκάσειεν; ἢ πυρὶ κεραυνίῳ ῥαγέντι, καὶ φερομένῳ μετὰ πνεύματος, οἷον ἐπὶ γῆν κατέσκηψε φάσμα Φοίβου φλογοειδέσιν ὅπλοις περιλαμπόμενον; οἱ δὲ τὸ πρῶτον ἐκπλαγέντες ἅμα φρίκῃ διέτρεσαν καὶ ἀνεχώρησαν· ἐπεὶ δὲ ἑώρων ἄνθρωπον ἕνα πολλοῖς ἐπιφερόμενον, ἀντέστησαν. ἐνταῦθα ἄρα ἡ τύχη μεγάλα καὶ λαμπρὰ διέφηνεν ἔργα τῆς πρὸς Ἀλέξανδρον εὐμενείας, ὅτι αὐτὸν μὲν εἰς χωρίον ἄσημον καὶ βάρβαρον ἐμβαλοῦσα, κατέκλεισε καὶ περιετείχισε, τοὺς δ᾽ ὑπὸ σπουδῆς ἐπιβοηθοῦντας ἔξωθεν καὶ τῶν τειχῶν ἐφιεμένους, κλάσασα καὶ συντρίψασα τὰς κλίμακας, ὑπεσκέλισε καὶ κατήρειψε. τριῶν δὲ, οἵπερ ἔφθησαν μόνοι τοῦ τείχους λαβέσθαι, καὶ καταθέντες ἑαυτοὺς προσῆναι τῷ βασιλεῖ, τὸν μὲν εὐθὺς ἀνήρπασε καὶ προανεῖλεν· ὁ δὲ, τοξεύμασι πολλοῖς διαπεπαρμένος, ὅσον ὁρᾶν καὶ συνάγεσθαι μόνον ἀπεῖχε τοῦ τεθνάναι. καὶ δὴ ἔξωθεν προσδρομαὶ καὶ ἀλαλαγμοὶ Μακεδόνων, οὐ

A priuam iustæ vxori prætulit, hic à captis abstinere, sibi imperare sustinuit, antequã iustè nuptæ fuerunt. Animi verò magnitudine vel magnum Achillem præstitit: quippe ille parua pecunia Hectoris defunctũ vendidit, hic verò grandi ære Darium funerauit. Rursus ille munera ab amicis, iræque ponẽdæ pretium accepit, hic hostes armis victos, etiamnum opibus cumulauit. Nam Diomedem quidem pietate antecelluit. etenim ille cum diis pugnare confidentissimè sustinuit: hic autem omnia deorum cœpta per
B decus euadere semper arbitratus est. Postremò charior necessarijs Vlysse quoque fuit: siquidem illius mater mortem mœrore obiit, huius verò hostis mater præ desiderio eius commori obstinauit. Ad summam, si & Solon è fortuna in administranda domi republica versatus est, & Miltiades foris militiæque rem gessit, si denique Aristides innocens fortunæ benignitate fuit, nullum iam protinus virtutis opus erit, hócque nominis verbíque inane quiddam vitæ nequic-
C quam gloriam meretur, nimirum id sophistis commẽtis, legúmque latoribus. Sin horum vnusquisque omniúmque similium egens aut diues, debilis aut validus, deformis aut pulcher, lõgæuus aut breuis æui, pro fortunæ ipsius varietate esse solet: at magnum imperatorem, aut magnum legum latorem, aut denique magnum in magistratibus & publicè fungendis officiis sese quisquis virtute rationéq; præstat: agedum Alexandrũ cõsideremus vniuersorum cõtentione. Iam
D primùm igitur Solon Athenis tabulas nouas instituit, quam Sisachthiam nuncupauit, *quasi dicas oneru excussum*: Alexander pro iis qui versurã fecerant, fœneratoribus dissoluit. Pericles Græcis tributorũ collatione exhaustis, extructis passim fanis arcẽ Athenarum adornauit: Alexander barbarorum opes raptas in Græciã importãdas curauit, templáq; diis extruenda locari decẽ talentorũ millibus iussit. Brasidan in Græcia famigeratũ fecit auditũ ad Methonẽ cum ferociter percursasse, disiecto circa maritimã
E oram hostiũ exercitu: Alexãdri verò atrocẽ illũ saltũ, & auditu incredibilẽ, & visu horrendum, præcipiti saltu sese è muro librantis in hostes, hastis, spiculis, ensibus protinus illũ excepturos, cui æquius quàm fulmineo igni assimilare possumus erumpenti è nube, & à turbine rapto? cuiusmodi quondam visa ignitis armis offulgẽtia deorsum ferri videntur. Cæterùm illi stupore primùm perculsi, quà cuique proximum fuit, trepidi refugerunt: deinde quum hominem vnum a-
F nimaduertissent multos ferociter impetentem, restitere. Ibi verò fortuna, magna egregiáque beneuolẽtiæ exempla in Alexãdrum edidit. Quippe ipsum ignobili in vico deprehensum, murisque interceptum inclusit: hos verò qui suppetias ei ferre properabant, ob ídque in muros iam scandentes, suffractis cõtritísque scalis deturbatos pessundedit. Ex iis autem qui tres omnino mœnibus arrepẽtes, indéq; sese librantes, Alexandrũ seduli circunsteterãt, vnũ cõfestim abripuit, nullóq; dum tẽtato certamine è medio sustulit. Crebris alter sagittis cõfixus, hoc modò à morte aberat quod & visus & sensus cõpos erat. At verò foris irritæ Mace-

donum vociferationes nequiequam mœnia offensantiū, quum in promptu nec machina nec tormentum vllum esset: quinimò opitulandi studio ensibus mœnia tundentium, inermique adeò manu cæmenta perrumpere, tantúmq; nō mordicus cōuellere adluctātiū. Ibi ille verò rex fortunatus, ille fortunæ assiduæ custodia & propè dixerim satellitio tutus, feræ tū bestiæ modo indagine cinctus, proditos, auxiliū inops, non de Susis aut Babylone, nō de Bactris expugnādis, aut Poro vincēdo, dignis satis opeięprecius, dimicabat. Nam ingentia claráque certamioa vt successum non habeant, dedecoris certè nullam notam inurunt. Verùm infesta vsqueadeo fortuna fuit, & barbarorū fautrix, contráque Alexandrum perosa, vt nomen etiam eius, quātum in ipsa fuit, deleuerit, tótque rerum gestarum gloriam deformarit, oedum corpus vitámq; peremerit. Haud enim pœnitenda fortuna fuisset, si propter Euphratis ripas, aut ad Hydaspē mortem ipse oppetiisset: nec pudēdus exitus, si ad manus cum Dario veniens, Persarum impetu opprimeretur, equis, ensibus, copidibus (*falcati gladij genus est*) confertim pro rege pugnantium: aut si Babyloois muros superare nixus, ab ingenti spe deuolueretur. Sic Pelopidas, sic Epaminōdas, quorū certè interitus virtuti decus poti' quàm aduersæ fortunæ testimonium attulerunt. Huius verò fortunæ de qua nonc agimus, cuiusmodi tandē præ illis exemplum fuit? In extrema barbarie, intra ignobilis oppiduli mœnia orbis terrarum domioum intercipientis occulētísque, pudendísq; eundem armis, temeréque inuento missili pulsatum diu & impetitum, ad extremum conficientis. Etenim discissa copide galea, vulnus etiam in capite accepit. excussa arcu sagitta, persracto thorace, papillaribus ossibus adacta est, bastili prælongo eminente, & vulnus aggrauante. cuspidis verò ferro quadrantali latitudine, tricotali siciliquo minus longitudine. Porro (quod summum aduersorum est) quum rectà & cōtemptim grassantem in se quęodam ense territabundum exceptum ipse pugione confodisset, trepidus interim quidam pistillum ex pistrino raptum in ceruicē illi inflixit: quo ictu tenebris ob oculos offusis, sensibus quoque conturbatus est. Ipsa verò virtus prȩsto tum illi affuit, quæ cùm fiduciam ei, tum verò robur acréque opitulandi studium circumsistētibus eum accēdit. Lemnæi enim, & Ptolemęi, & Leōnati, & qui mœnia quęque aut superauerant aut perruperant, circuostantes eum, veluti virtutis munimentū erant, charitate amoréque regis corpora, facies, animas discrimini obiicientes. Haud enim pro seruandis bonis regibus, fortunæ faoore cęteri discrimina subeunt, aot etiam mortem oppetunt: sed virtutis amore potius, haud secus atque apes regi sese suo philtrorum vi comites addere, eúmque stipare cernimus. Quotus enim quisq; qui huius rei spectator sui ipse securus fuisset, non hoc dixisset, ingens se fortunæ certamē cū virtute spectare, in quo barbariæ partes indignissimè per fortunam præualerēt, Græciæ verò supra vires per virtutem obsisterent? Quòd si illi ad extremum superiores euaserint, fortunæ nimirum, inuidiq; geniū, Nemesisq; opus id fore: sin hi tandem præualuerint, virtutem, fortitudinem, charitatem, fidémque, palmam reportaturas, vt quæ solæ Alexandro adfuerint.

A μηχανῆς τινος, οὐκ ὀργάνων παρόντων, ἀλλ' ὑπὸ
σπουδῆς ξίφεσι τυπτόντων τὰ τείχη, καὶ χερσὶ γυ-
μναῖς παραρρήξαι καὶ μονονοὺ διαφαγεῖν βιαζο-
μένων. ὁ δ' εὐτυχὴς βασιλεύς, καὶ ὑπὸ τῆς τύχης φυλατ-
τόμενος ἀεὶ καὶ δορυφορούμενος, ὥσπερ θηρίον ἄρκυ-
σιν ἐγκλεισθεὶς, ἔρημος καὶ ἀβοήθητος, οὐχ ὑπὲρ Σούσων,
οὐδὲ Βαβυλῶνος, οὐδὲ Βάκτρα λαβεῖν, οὐδὲ τὸν μέγαν
τὸν Πῶρον κρατήσων, (τοῖς γὰρ ἐνδόξοις καὶ μεγάλοις ἀ-
γῶσι, κἂν δυστυχήσωσι, τὸ γοῦν αἰσχρὸν οὐ πρόσε-
στιν) ἀλλ' οὕτω δύσερις ἦν καὶ βάσκανος ἡ τύχη καὶ
B φιλοβάρβαρος καὶ μισαλέξανδρος, ὥστε μὴ τὸ σῶ-
μα μόνον αὐτοῦ μηδὲ τὸν βίον, ἀλλὰ καὶ τὴν δόξαν
ἀφελεῖν, ὅσον ἐφ' ἑαυτῇ, καὶ διαφθεῖραι τὸ κλέος.
οὐ γὰρ παρ' Εὐφράτην Ἀλέξανδρον ἢ Ὑδάσπην πε-
σόντα κεῖσθαι, δεινὸν ἦν, οὐδ' ἀγεννές, ἐν χερσὶ Δα-
ρείου γενόμενον, καὶ ἵπποις καὶ ξίφεσι καὶ κοπίσι Περ-
σῶν ἀμυνομένων ὑπὲρ τοῦ βασιλέως ἀποθανεῖν. οὐδὲ τῶν
Βαβυλῶνος ἐπιβαίνοντα τειχῶν σφαλῆναι, καὶ πεσεῖν
ἀπ' ἐλπίδος μεγάλης. οὕτως Πελοπίδας, καὶ Ἐπαμι-
νώνδας, ἀρετῆς ὁ τούτων θάνατος ἦν, οὐ δυστυχίας ἐ-
C πὶ τηλικούτοις. τὸ δὲ νῦν ἐξεταζομένης τύχης οἷον τὸ
ἔργον; ἐσχατιᾷ βαρβάρου παραποταμίας καὶ τείχεσιν
ἀδόξου πολίχνης περιβαλούσης καὶ ἀποκρυψάσης τὸν
τῆς οἰκουμένης βασιλέα καὶ κύριον, ὅπλοις ἀτίμοις
καὶ σκεύεσι τοῖς παρατυχοῦσι τυπτόμενον καὶ βαλλό-
μενον ἀπολέσθαι. καὶ γὰρ κοπίδι τὴν κεφαλὴν διὰ τοῦ
κράνους ἐπλήγη, καὶ βέλει τις ἀπὸ τόξου τὸν θώρακα
διέκοψεν οὗ τοῖς περὶ τὸν μαστὸν ἐνερεισθέντος ὀστέοις
καὶ καταπαγέντος, ὁ μὲν καυλὸς ἐξεῖχε βαρύνων, τῆς
δ' ἀκίδος ὁ σίδηρος τεσσάρων δακτύλων εὖρος εἶ-
D χε, καὶ πέντε μῆκος. ἔσχατον δὲ τῶν δεινῶν, ὁ μὲν ἠμύ-
νετο τοῖς κατὰ στόμα, καὶ τὸν βαλόντα καὶ πελάσαι τολμή-
σαντα μετὰ ξίφους, αὐτὸς τῷ ἐγχειριδίῳ φθάσας
κατέβαλε καὶ ἀπέκτεινεν. ἐν τούτῳ δέ τις δραμὼν ἐκ
μύλωνος ὕπερον κατὰ τοῦ αὐχένος ὄπισθεν πληγὴν κα-
τήνεγκεν, ἣ συνέχεε τὴν αἴσθησιν αὐτοῦ σκοτωθέντι. ἡ
δ' ἀρετὴ παρῆν, θάρσος μὲν αὐτῷ, ῥώμην δὲ καὶ σπου-
δὴν τοῖς περὶ αὐτὸν ἐμποιοῦσα. Λιμναῖοι γὰρ καὶ Πτο-
λεμαῖοι, καὶ Λεοννάτοι, καὶ ὅσοι τὸ τεῖχος ὑπερκατα-
βάντες ἢ ῥήξαντες ἔστησαν πρὸ αὐτοῦ, τεῖχος ἀρετῆς
E ἦσαν, εὐνοίᾳ καὶ φιλίᾳ τοῦ βασιλέως τὰ σώματα
καὶ τὰ πρόσωπα καὶ τὰς ψυχὰς προβαλλόμενοι. οὐ
γὰρ διὰ τύχην ἀγαθῶν βασιλέων ἑταῖροι προσαποθνή-
σκουσιν ἑκουσίως καὶ προκινδυνεύουσιν, ἀλλ' ἔρωτι
τῆς ἀρετῆς, ὥσπερ ὑπὸ φίλτρων μέλιτται, τῷ ἡγε-
μόνι προσέρχονται καὶ προσπεφύκασι. τίς οὖν οὐκ
ἂν εἴποι τότε παρὼν ἀκινδύνως θεατής, ὅτι τύχης
μέγαν ἀγῶνα κατ' ἀρετῆς θεᾶται; καὶ τὸ μὲν βάρ-
βαρον παρ' ἀξίαν ἐπικρατεῖ διὰ τύχην, τὸ δ' Ἑλλη-
νικὸν ἀντέχει παρὰ δύναμιν δι' ἀρετήν; κἂν μὲν
F ἐκεῖνοι περιγένωνται, τύχης καὶ δαίμονος φθονεροῦ
καὶ νεμέσεως ἔσται τὸ ἔργον· ἂν δὲ οὗτοι κρατήσωσιν,
ἀρετὴ καὶ τόλμα καὶ φιλία καὶ πίστις ἐξοίσεται τὸ
νικητήριον. ταῦτα γὰρ μόνα παρῆν Ἀλεξάνδρῳ· τῆς

A δ' ἄλλης δυνάμεως καὶ παρασκευῆς, καὶ στόλου, καὶ ἵππων, καὶ στρατοπέδων, μέσον ἔθηκεν ἡ τύχη τὸ τεῖχος. ἐτρέψαντο μὲν οὖν τοὺς βαρβάρους οἱ Μακεδόνες, καὶ πεσοῦσιν αὐτοῖς ἐπικατέσκαψαν τὴν πόλιν· Ἀλεξάνδρῳ δὲ οὐδὲν ἦν ὄφελος. ἥρπαστο γὰρ μετὰ τοῦ βέλους, καὶ τὸν πόλεμον ἐν τοῖς σπλάγχνοις εἶχε. καὶ δεσμὸς ἦν αὐτῷ καὶ ἧλος τὸ τόξευμα τοῦ θώρακος πρὸς τὸ σῶμα· καὶ σπῶσι μὲν ὥσπερ ἐκ ῥίζης τοῦ τραύματος βιαζομένοις, οὐχ ὑπήκουεν ὁ σίδηρος, ἕδραν ἔχων τὰ πρὸ τῆς καρδίας στερεὰ τοῦ στήθους· ἐκπρίσαι δὲ τοῦ δόνακος οὐκ ἐθάρρουν τὸ προὖχον, B ἀλλ' ἐφοβοῦντο μήπως σπαραγμῷ σχιζόμενον τὸ ὀστέον, ὑπερβολὰς ἀλγηδόνων παράσχῃ, καὶ ῥῆξις αἵματος ἐκ βάθους γένηται. πολλὴν δὲ ἀπορίαν καὶ διατριβὴν ὁρῶν αὐτούς, ἐπεχείρησεν ἐν χρῷ τοῦ θώρακος ἀποτέμνειν τῷ ξιφιδίῳ τὸν ὀϊστόν· ἠτόνει δ' ἡ χείρ, καὶ βάρος εἶχε ναρκῶδες ὑπὸ φλεγμονῆς τοῦ τραύματος. ἐκέλευεν οὖν ἅπτεσθαι, καὶ μὴ δεδιέναι, τοὺς ἀτρώτους θαρρύνων. καὶ τοῖς μὲν ἐλοιδορεῖτο κλαίουσι καὶ περιπαθοῦσι, τοὺς δέ, λιποτάκτας ἀπεκάλει, μὴ τολμῶντας αὐτῷ βοηθεῖν. ἐβόα δὲ πρὸς τοὺς ἑταίρους, C Μηδεὶς ἔστω μηδὲ ὑπὲρ ἐμοῦ δειλός. ἀπιστοῦμαι μὴ φοβεῖσθαι θάνατον, εἰ τὸν ἐμὸν φοβεῖσθε ὑμεῖς.

A Quippe reliquam potẽtiam & apparatum, classes & equitatum, & omnino exercitus medio fortuna muro intersepserat. Cæterùm barbaros in fugam versos Macedones, subindéque occidione occisos, vrbis etiam excidio sepelierunt: Alexandri verò nullus iam vsus erat, vt qui raptim exportatus, telum, atque adeò bellum in præcordiis haberet, vincíque & claui instar erat sagitta thorace cum corpore traiecto. Telum autem ex vulnere conuellere conantes ferrum nõ sequebatur. penitus enim insederat in pe- B ctoris solidissimis, quæ cordi prætenduntur. Sed rursus arundinem quatenus extabat excindere cunctabantur, veriti ne penitus os discuneatum intolerabiles cruciatus cieret, ac sanguinis multa vis imitus erumperet. Quam cunctationem Alexander quum videret, ipse primùm conatus quà è thorace prominebat arundinem execare: deficiente deinde manu, ex vulneríque tumore torpido pondere grauescente, medicos iussit intrepidos id agere, animum integris saucius C ipse addens, imò verò circumsistentium partim grauiter increpitans flentes & præter modum condolentes, partim desertores appellans, opem ei afferre non sustinentes: interim ipse ad amicos inclamitans, Quid, malum, tãtopere pro me meticulosi estis? Fidem ergo non facio, mortem me non timere, si quidem mihi timetis.

T. LIVII DECADIS PRIMAE,

LIB. IX,

IVDICIVM DE ALEXANDRO, SI ASIA PERDOMITA ARMA IN EVROpam vertisset.

HAVD dubiè illa ætate, qua nulla virtutum feracior fuit, nemo vnus erat vir, quo magis innixa res Romana staret. quin eum parem destinant animis magno Alexandro ducem: si arma Asia perdomita in Europam vertisset. Nihil minus quæsitum à principio huius operis videri potest quàm vt plus iusto xb rerum ordine declinarem, varietatibúsque distinguendo opera, & legentibus velut diuerticulx amœna, & requiem animo meo quærerem: tamen tanti regis ac ducis mentio, quibus sæpe tacitis cogitationibus volutauit animum, eas euocat in medium: vt quærere libeat, quinam euentus Romanis rebus, si cum Alexandro foret bellatum, futurus fuerit. Plurimum in bello pollere videntur, militum copia & virtus, ingenia imperatorum, fortuna per omnia humanx maximè in res bellicas potens. Ea & singulx intuenti & vniuersa, sicut ab xlius regibus gentibúsque, ita ab hóc quoque facile præstãt inuictum Romanum imperium. Iam primùm vt ordiar ab ducibus comparandis: hxud equidẽ abnuo egregium ducem fuisse Alexãdrum: sed clariorẽ tamen eum facit, quòd vnus fuit, quòd adolescens in incremento rerum nondum alteram fortunam expertus decessit. Vt alios reges claros ducésque omittam, magna exempla casuum humanorum, Cyrum, (quem maximè Græci laudibus celebrãt) quid nisi longa vita, sicut magnum modò Pompeium, vertenti præbuit fortunæ? Recẽseam duces Romanos, nec omnes omnium ætatũ, sed ipsos eos cũ quibus consulibus aut dictatoribus Alexãdro fuit bellandum, M. Valerium Coruinum, C. Martium Rutilium, C. Sulpitium, T. Mxnlium Torquatum, Q. Publium Philonem, L. Papyrium Cursorem, Q. Fabium Mxximum, duos Decios, L. Volumnium, M. Curium. Deinceps ingentes sequuntur viri: si Punicum Romano præuertisset bellum, seniórque in Italixm traiecisset. Horum in quolibet tum indoles eadẽ quæ in Alexandro erat, animi ingeniíque: tum disciplina militaris iam inde ab initiis vrbis tradita per manus, in artis perpetuis præceptis ordinatæ modum venerat. Ita reges gesserant bella: ita deinde exactores regum Iunii, Valeriíque: ita deinceps Fabij, Quintij, Cornelij: ita Furius Camillus, quem iuuenes duo quibus cũ Alexandro dimicandum erat, senem viderant. Militaria opera pugnando obeunti Alexãdro (nam ea quoque haud minus clarum eum faciunt) cessisset videlicet in acie oblatus par Mãlius Torquatus, aut Valerius Coruinus, insignes ante milites quàm duces? cessissent Decij deuotis corporibus in hostem ruentes? cessisset Papyrius Cursor illo corporis robore, illo animi? victus esset consiliis iuuenis vnius, ne singulos nominem, senatus ille? quem qui ex regibus constare dixit, vnus veram speciem Romani senatus cepit. Id verò erat periculum, ne solertius quàm quiuis vnus ex iis quos nominxui, castris locum caperet, commeatus expediret, ab insidiis præcaueret, tempus pugnæ eligeret, aciem instrueret, subsidiis firmaret. non iam cum Dario rem esse dixisset: quem mulierũ ac spadonum agmen trahentem, inter purpurã atque aurum eneruatum fortunæ suæ apparatibus, prædam verius quàm hostem, nihil aliud quàm bene ausus vanx cõtemnere, incruentus deuicit. Longè alius Italię quàm Indiæ, per quã temulento agmine comessabundus incessit, visus illi habitus esset: saltus Apuliæ ac montes Lucanos cernenti, & vestigia recentia domesticæ clxdis: vbi auunculus eius nuper Epiri rex Alexander absumptus erat. Et loquimur de Alexandro nõdum merso secundis rebus, quarum nemo intolerantior fuit. qui si ex habitu nouæ fortunæ, nouique (vt ita dicam) ingenij quod sibi victor induerat, spectetur: Dario mxgis similis quàm Alexandro in Italiam venisset, & exercitum Macedoniæ oblitum, degenerantémque iam in Persarum mores adduxisset. Referre in tanto rege piget superbam mutationem vestis, & desideratas humi iacentium adulationes, etiã victis Macedonibus graues, nedum victoribus, & fœda supplicia, & inter vinum & epulas cædes amicorum, & vanitatẽ ementiendæ stirpis. Quid, si vini amor in dies fieret acrior? quid, si trux ac præferuida ira? (nec quicquam dubium inter scriptores refero) nulláne hæc damna imperatoris virtutibus ducimus? Id verò periculum erat (quod leuissimi ex Græcis, qui Parthorum quoque contra nomen Romanum gloriæ fauent, dictitare solent) ne maiestatem nominis Alexandri, quem ne famx quidem illis notum arbitror fuisse, sustinere nõ potuerit populus Romanus, & xduersus quem Athenis in ciuitate fracta Macedonum armis, cernente tum maximè propè fumantes Thebarum ruinas, concionari liberè ausi sint homines (id quod ex monumentis orationum patet) aduersus eum nemo ex tot proceribus Romanis vocem liberam missurus fuerit. Quantalibet magnitudo hominis concipiatur animo, vnius tamen ea magnitudo hominis erit, collecta paulo plus decem annorum felicitxte, quam qui eo extollunt, quòd populus Romanus etsi nullo bello multis tamẽ prælijs victus sit, Alexandro nullius pugnæ non secunda fortuna fuerit, non intelligunt se hominis res gestas, & eius iuuenis, cum populi iam octingentesimum bellantis annum rebus conferre. miremur, si, quũ ex hac parte seculx plura numerẽtur quàm ex illa anni: plus in tam longo spatio

quàm in ætate XIII annorum fortuna variauerit. Quin tu hominis cum homine, & ducis cum duce, fortunã cum fortuna confers? Quot Romanos duces nominem, quibus nunquam aduersa fortuna pugnæ fuit? paginas in annalibus magistratuum fastisque percurrere licet, consulum dictatorumque: quorum nec virtutis, nec fortunæ vllo die populum Romanum pœnituit. Et quo sint mirabiliores quàm Alexãder, aut quisque alius rex: denos, vicenósque dies quidam dictaturam, nemo plusquam annum consulatum gessit. ab Tr. pl. delectus impediti sunt: post tempus ad bella ierunt: ante tempus, comitiorũ causa reuocati sunt: in ipso conatu rerũ circumegit se annus: collegæ nunc temeritas, nunc prauitas impedimento aut damno fuit: malè gestis rebus alterius successum est: tironem, aut mala disciplina institutũ exercitum acceperunt. At Hercule reges non liberi solùm impedimentis omnibus, sed domini rerum temporúmque, trahunt consiliis cuncta, non sequuntur. Inuictus ergo Alexander cum inuictis ducibus bella gessisset: & eadem fortunæ pignora in discrimen detulisset: imo etiam eo plus periculi subisset, quòd Macedones vnum Alexandrum habuissent, multis casibus non solùm obnoxium, sed etiam offerentem se: Romani multi fuissent Alexandro vel gloria, vel rerum magnitudine pares: quorum suo quisque fato sine publico discrimine viueret, moreretúrque. Restat vt copiæ copiis comparentur vel numero, vel militum genere, vel multitudine auxiliorum. Censebantur eius ætatis lustris ducena quinquagena millia capitũ. Itaque in omni defectione sociorũ Latini nominis vrbano propè delectu decem scribebantur legiones. quaterni, quinique exercitus sæpe per eos annos, in Hetruria, in Vmbria, Gallis hostibus adiunctis, in Samnio, in Lucanis gerebant bellum. Latium deinde omne cum Sabinis, & Volscis, & AEquis, & omni Campania, & parte Vmbriæ Hetruriæque, & Picentibus, & Marsis, Pelignísque ac Vestinis atque Apulis, adiunctáque omni ora Græcorum inferi maris à Thuriis Neapolim & Cumas, & inde Antio atque Hostia tenus Samnites, aut socios validos Romanis, aut fractos bello inuenisset hostes. Ipse traiecisset mare cum veteranis Macedonibus, non plus triginta millibus hominum, & quatuor millibus equitum, maximè Thessalorum. hoc enim roboris erat. Persas, Indos, aliásque si adiunxisset gentes, impedimentum maius quàm auxilium traheret. Adde quod Romanis ad manum domi supplementum esset: Alexandro (quod postea Annibali accidit) alieno in agro bellanti exercitus consenuisset. Arma, clypeus, sarissæque illis: Romano scutum, maius corpori tegumentum, & pilum, haud paulo quàm hasta vehementius ictu missúque telum. statarius vterque miles, ordines seruans: sed illa phalanx immobilis & vnius generis: Romana acies distinctior ex pluribus partibus constans: facilis partienti quacunque opus esset, facilis iungẽti. Iam in opere quis par Romano miles? quis ad tolerandũ laborem melior? Vno prælio victus Alexãder, bello victus esset. Romanum, quem Caudium, quem Cannæ non fregerunt, quæ fregisset acies? Næ ille sæpe, etiamsi prima prosperè euenissent, Persas & Indos, & imbellẽ Asiam quæsisset: & cum fœminis sibi bellum fuisse dixisset: quod Epiri regem Alexandrum mortifero vulnere ictum dixisse ferunt, sortem bellorum in Asia gestorum ab hoc ipso iuuene cum sua conferentem. Equidẽ quũ per annos quatuor & viginti primo Punico bello classibus certatum cum Pœnis recordor: vix ætatem Alexandri suffecturam fuisse reor ad vnum bellũ. & forsitan quum & fœderibus vetustis iuncta Punica res Romanæ esset, & timor par aduersus communem hostem duas potẽtissimas armis virísque vrbes armaret, simul Punico Romanóque obrutus bello esset. Non quidem Alexandro duce, nec integris Macedonum rebus, sed experti tamen sunt Romani Macedonem hostem, aduersus Antiochum, Philippum & Persen, non modò cum clade vlla, sed ne cũ periculo quidẽ suo. Absit inuidia verbo, & ciuilia bella sileant, nunquam ab equite hoste, nunquam à pedite, nunquam aperta acie, nunquam æquis vtique, nunquam iniquis locis laborauimus. Equitem, sagittas, saltus impeditos, auia commeatibus loca, grauis armis miles timere potest. mille acies grauiores quàm Macedonum atque Alexãdri auertit auertétque, modò sit perpetuus huius qua viuimus pacis amor, & ciuilis cura concordiæ.

PHILIPPI MACEDONVM REGIS, ET ALEXANDRI MAGNI COMPARATIO,

EX IVSTINI HISTORICI LIBRO IX.

DECESSIT Philippus XL & VII annorum, quum annis XXV regnasset. Genuit ex Larissæa saltatrice filium Aridæum, qui post Alexandrum regnauit. Habuit & multos alios filios ex variis matrimoniis regio more susceptos, qui partim fato partim ferro periere. Fuit rex armorum quàm conuiuiorum apparatus studiosior, cui maximæ opes erãt instrumenta bellorum: diuitiarum quæstu quàm custodia solertior. Itaque inter quotidianas rapinas semper inops erat. Misericordia in eo & perfidia pari iure dilectæ. nulla apud eum turpis ratio vincendi: blandus pariter & in gratia offensam simulare: insidiosus alloquio: qui plura promitteret, quàm præstaret. In seria & iocos artifex: amicitias vtilitate, non fide colebat. Gratiam fingere in odio, instruere inter concordantes odia, apud vtrunque gratiam quærere, solennis illi consuetudo. Inter hæc eloquentia & insignis oratio acuminis & solertiæ plena, vt nec ornatui facilitas, nec facilitati inuentionũ deesset ornatus. Huic Alexander successit, & virtute & vitiis patre maior. Itaque vincendi ratio vtriq; diuersa: Hic aperta vi, ille artibus bella tractabat: deceptis ille gaudere hostibus, hic palàm fusis: prudentior ille consilio, hic animo magnificentior: iram pater dissimulare, plerunque & vincere: hic vbi exarsisset, nec dilatio vltionis, nec modus erat. Vini nimis vterque auidus, sed ebrietatis diuersa vitia. Patri mos erat & de conuiuio in hostem procurrere, manum conserere, periculis se temerè offerre: Alexãder non in hostem, sed in suos sæuiebat. quamobrem Philippum sæpe vulneratũ prælia remisere: hic amicorum interfector conuiuio frequenter excessit. Regnare ille cum amicis volebat, hic in amicos regna exercebat: amari pater malle, hic metui. Literarum cultus vtriq; similis: solertiæ pater maioris, hic fidei: verbis atque oratione Philippus, hic rebus moderatior. Parcẽdi victis filio animus & promptior & honestior: frugalitati pater, luxuriç filius magis deditus erat. Quibus artibus orbis imperij fundamenta pater iecit, operis totius gloriam filius consummauit.

Q. CVRTII LIB. X,

DE ALEXANDRI MAGNI VITA, MORIBVS AC MORTE IVDICIVM.

ET HERCVLE, iustè æstimantibus regem, liquet bona, naturç eius fuisse: vitia, vel fortunæ vel ætatis: vis incredibilis animi, laboris patientia propemodum nimia. Fortitudo non inter reges modò excellẽs, sed inter illos quoque quorum hæc sola virtus fuit. Liberalitas sæpe maiora tribuentis quàm à diis petuntur: clementia in deuictos: tot regna aut reddita quib' ea dempserat bello, aut dono data. Mortis, cuius metus cęteros exanimat, perpetua cõtemptio: gloriæ laudisque vt iusto maior cupido, ita & iuueni & in tantis admittenda rebus. Iam pietas erga parentes, quorum Olympiada immortalitati cõsecrare decreuerat, Philippum vltus erat. Iam in omnes ferè amicos benignitas, erga milites beneuolentia: consilium par magnitudini animi, & quãtam vix poterat ætas eius capere, solertia. Modus immodicarum cupiditatum, veneris iuxta naturale desiderium vsus: nec vlla nisi ex permisso voluptas. ingentes profectò dotes erant. Vitia fortunç, diis æquare se, & cœlestes honores accersere, & talia suadẽtibus oraculis credere, & dedignãtibus venerari ipsum vehementius quàm par esset irasci, in externũ habitũ mutare corporis cultum, imitari deuictarum gentium mores, quas ante victoriam spreuerat. Nam iracũdiam & cupidinem vini sicuti iuuenta irritauerat, ita senectus mitigare potuisset. Fatendum est tamen, quũ plurimum virtuti debuerit, plus debuisse fortunæ, quam solus omniũ mortaliũ in potestate habuit. Quoties illum à morte reuocauit? quoties temere in pericula vectũ perpetua fœlicitate protexit? Vitæ quoque finem eundem illi, quem gloriæ statuit. Expectauere cum fata, dum, oriẽte perdomito aditóque Oceano, quicquid mortalitas capiebat impleret. Huic regi duciq; successor quærebatur: sed maior moles erat, quàm vt vnus subire eam posset. Itaque nomen quoque eius, & fama rerum in totum propemodum orbem reges ac regna diffudit: clarissimique sunt habiti, qui etiam minimæ parti tantæ fortunæ adhæserunt.

IN ARRIANI LIBROS

de rebus gestis Alexandri,

INDEX.

A

ABastani, libera Indorũ gens 133,c
Abisares Indorum rex ad Alex. vocatur 115,b. ad Alex. dona mittit 132,f
Acesines apud Mallos cum Indo committitur 171,c
acesioes amnis ab Alexand. traiectus 115,c
acesinis magnitudo 115,d
Achillis tumulus ab Alexand. coronatus 12,d
achilles felix Alexandro visus, quòd Homerum præconem haberet 12,d
Acuphis Nysæorum principis ad Alex. oratio 101,c
acuphis prudens ad Alex. responsum 102,b
Ada Cariæ ab Alexandro præfecta 23,f
ada Alexãdrum in filium suum adoptat 24,a
adæ Alindam vrbem Alexander dedit 24,a
ada à Pexodaro regno eiecta 24,a
Adorationis & humani cultus differentia 86,a
adoratio ab Alex. affectata excusatur 168,b
Adraistæ, Indiæ gens 116,c
Adulatores, summa regum pernicies 83,b
Ægypti politia ab Alexandro administrata 54,f
ægypti imperium Alexander in plures præsides partitus est 55,b
ægypti regionis nomen ab Ægypto flu. inditum 105,c. ægyptum Herodotus fluminis donum appellat 105,c
ægypti Arabiæ conterminj 197,d
ægyptii sacerdotes in sacrificiis sale fossili apud Ammonem Lybicum nato vtuntur 54,d
Æstua marinus in Indo flumine Græcis admirationi fuit 136,b
Æthiopum legati ad Alexandrum missi 158,a
Africa ab Asia Nilo flu. separatur 76,c
africa ab Europa Gaditano mari diuiditur 76,c
Afrorum legati ad Alexandrum missi 157,f
Agenorium, locus in Tyro vrbe dictus 49,c
Aginis Susiorum pagus 197,a
Agmina in Persas partita 153,f
Agoranis, Indiæ fl. 171,a
Agrianorum rex Langarus 5,c
Agriaspæ postea Euergetæ dicti 73,b
agriaspæ ob beneficia Cyro præstita ab Alex. honore affecti 73,b
agriaspæ non tam barbarorum quàm Græcorum moribus viuebant 73,c
Agricolas belli tempore capere, aut agrum eorum vastare nefas 176,d
agricolæ, fecundum apud Indos hominum genus 176,c
Alexander ab Argiuis oriundos 13,c
alexandri mater Olympias ab Alexandro contempta 55,f. alex. acerbum dictum de Olympiadis arrogantia 155,e
alexander ortum suum ad Ammonem referebat 53,d
alexandri & amicorum nuptiæ 148,d
alexandri variæ vxores 148,d
alexander à foliis consanguineis se deosculari passus 153,f
alexandri historia à plurimis scripta, atque valde inter se dissentientibus 1,a. alexandri res gestæ à Ptolemæo Lagi Ægypti rege conscriptæ 1,a. Item ab Asclepiade, & ab Aristo 158, b. alexandri res gestę breuiter comprehensæ 153,c
alexandri in Macedones beneficia 152, c. alexander omne Macedonum æs alienum soluit 149,a. alexandri ad Macedones tumultuantes & sacramento absolui volentes oratio 151,c. alexãder Macedonibus reditum pollicetur 122, e. alexand. ira aduersus Macedones militiam detrectantes 152,a. alexander Macedonibus sua patrisque sui beneficia exprobrat 151,e
alexandri longinqua profectio multis sceleribus ansam præbuit 148,b. alex. in Drapsaca profectio 74,d. alexandri ad Ammonem Libycum profectio 53.d. alexandri ad Thapsacum aduentus 56,e. alexandri in Ecbatana aduentus 67,a. alexandri in Bactra profectio 92,f. post. alex. ad Indum fl. profectio 100,e. alexander quo pacto Indum fl. ponte iunxerit 105,f. alexandri ad Hydaspem fl. profectio 106, f. alex. per Hydaspem fl. ad Oceanum nauigare statuit 123, b. alex. cataractas Tigritis rumpit 150, f. alex. ad Acesinis & Indi confluentem nauigatio 133, e. alex. ad confluentem Acesinis & Indi vrbem condit 133, d. alex. Acesinem amnẽ traiicit, 115, e. alex. Oceanum ad Indi fauces explorat 136, e. & 137, a. alex. Neptuno tauros ad Indi flu. ostia in mare proiicit 136, f. alexander Olympiadi matri suæ Nili fontes ab se repertos falsò scripsit 123, d. alexander Istro sacrificat 4, f. alex per Carmaniam ludibundus & bacchabundus iter fecit 143,c. alex. de adeũda Sicilia & Iapygio promontorio consilium 146,b. alex. per Euphratẽ & Tigrim in Persicum mare nauigatio 146,b. alex. Pallacopã fluuium in gratiam Assyriorum obstruit 163,c. alexandri in Triballos & Illyrios expeditio 2,a. alex. in Getas trans Istrũ expeditio 4,b. alex. in Agrianos & Pæonas expeditio 5,b. alex. in Thebanos expeditio 8,b. alex. in Mediã expeditio 66,c. alex. in Hyrcaniam expeditio 69,c. alex. in Parthos expeditio 67,d. alex. in Mardos expeditio 70, e. alex. in Bactra aduersus Bessum expeditio 71,e. alex. in Areos expeditio 72,a. alex. ad Caucasum montem profectio 73,e. alex. in Sogdianos secunda expeditio 89, e. alex. in Indos expeditio 93,a. alex. expeditio in petram Sogdianorũ 91, f pr. alex. in Assacenos expeditio 95, f. alex. in Assacanos expeditio 100,c alex. expeditio aduersus Porum 106, f. alex. in Glaucanicas Indos Pori regno finitimos expeditio 114, f.
alexander ad Hydraotem Indiæ flu. profectio 116,b. alex ad Hyphasim amnem expeditio 119,a. alex. vltra Hyphasim in India progressus non est 170,e. alex. in Gadrosos expeditio 138,e. alex. in Oritas expeditio 138,b. alex. in Carmaniam expeditio 142,d. alexander agmina in Persas partitur 153,f. alex. in Cossæos expeditio 157,e. alex. in Arabes expeditio 163,d
alexandri cum Dario apud Issum pugna 37,d. alexander quibus de causis bellum Persis intulerit 41,d. alexandri in pugna cum Dario ad Arbelam exercitus quo pacto instructus fuerit 59,f. alexandri cum Dario ad Arbelam pugna 61,c. alex. Babylonem ingressus templa à Xerxe diruta instaurat 63,e. alex. apud Scythas Abios septem vrbes expugnat 78,e. alex. cum Scythis ad Tanaim flu. pugna 79,f. alex. cum Indis tripartito exercitu pugna 95,b. alex. nouæ copiæ in Scythia adueniunt 82,d. alex. aciem aduersus Porum instruit 109, f. alex. cum Poro ad Hydaspem fl. pugna 112, a. alexander Porum ob fortitudinem saluum cupiẽs Metocon Indum ad eum mittit 113,c. alexan. Poro regnum restituit 114,b. alex. solus in muri fastigio cum India pugnat 129,b. alexander primus Indos bello adortus, subegit 175,a
alexander vaticinius Aristandri reluctatur 79,d
alex. classis duces ad Hydaspem fluuiũ 181,a
alexander equitatum in duas partes diuidit 73,b
alex. apud Gadrosos factum memorabile 141,f
alexandri de Romanis opinio 158,b
alexander vrbem de suo nomine ad Tanaim fl. condit 77, b. alexander apud Sogdianos vrbem condit 313, e. alexander Ægypti imperium vni præsidi committendum non censuit 55,b
alex. apophthegma 167,a
alexandri ad Darium epistola 41,c. alex. ad Cleomenem hominem improbum epistola, de templis Hephęstioni extruendis 165,b
alexandri & Nearchi ex sinu Persico reducis colloquium 193,c. alexandri & Pori colloquium 114,b. Celtarum legati ad Alex. missi 158,a. alex. cum legatis Scytharum amicos mittit, qui naturam regionis explorent 77,a. alexandri oratio ad milites cum Dario apud Issum conflicturos 34,c. alex. ad milites cũ Dario ad Arbela conflicturos oratio, 58,c. alexandri oratio ad Macedones militiam detrectantes 119,c
alex. epulum pub. vniuersis exercitus ducibus curat 154,e
alexander plura quàm militum quisquam volnera accepit 152,f. alexãder in pugna aduersus Porum vulneratus 110, c.
alexander sagitta crus traiicitur 76, d

g.j.

alex. grauissimum apud Mallos in pectore vulnus accipit 129,c. alexander saxo ad caput & ceruicem Cyripoli ictus 78,e. alexand. in Gazæ obsidione catapulta ictus 51,b. de alexandri apud Mallos, vel Oxydracas vulnere variæ sententiæ 130,d & 131. alex. in humero vulneratus 94,a.
alexander à Peloponnesiis imperator exercitus aduersus Persas creatur 1, b. alexander armis suis in templo Palladis Troianæ fixis, alia ex Troiano bello salua, ibíque suspensa sumpsit 12,c. alex. scutum ex Palladis Iliacæ templo sumptum in omnibus prælus ante se gestari curabat 12,b. alexander Ilium conscendens coronatus 12,d
alexander non absque numine diuino terris datus 168,e
alexander Persei & Herculis æmulator 53,d. alex. Achillem à puero imitatus est 156,f. alex. Minoe, Æaco, aut Rhadamantho non inferior 168,b
alexander, se vt Ammonis filium adorari vult 85,a. alex. ab adulatoribus pro deo colendus esse iudicatur potius quàm Bacchus aut Hercules 85, d. alexander adoratione cultus 87, a. alexander se apud Arabas duos tantùm deos colentes pro tertio deo coli cupiebat 161,e. alexander, quòd diuinos honores affectarit, excusatur 168,b
alexandri laus 13,a. 158,e
alexandri virtutes singulares 167,e. alex. liberalitas 149,a. alexandri continentia 92,f pr. alexandri erga captiuos benignitas 39,d. alexandri de amicis fiducia 32,c. alexander laború tolerantissimus 141,e. alexan. vrbis Brachmanorum obsessæ murum primus conscendit 127,e. alexander furtiuam victoriam turpem iudicabat 58,f. alex. subditos à præfectis iniuria affici nulla ratione patiebatur 143,a
Vitia alex. ab Arriano excusata 167,f
alexander ad iram procliuior 151,d. alexander delationibus nimium fidei tribuit 148,c. alexander præ immensa gloriæ cupiditate, summa etiá pericula negligebat 132,c. alex. inexplebilis curiositas & dominandi cupiditas ab Indorum sophistis reprehensa 146,e. alexandri temeritas in adeundis periculis ab amicis reprehensa 132,c. alexandri audax & temerarium facinus 129,d
alexandri perpetua felicitas 91,f. post. alexandri fiducia in rebus difficillimis ob perpetuam felicitatem 91,f. post. alexandri felicitati hoc defuit quod paucos laudum suarum præcones habuerit 12,f. alexander Syræ mulieris diuinę monitu ab insidiis seruatus 88,a. & 6. alex. quo pacto nobilium iuuenum qui ad eius cubiculum excubabant insidias euaserit 88,a & b
alex. ad pœnitentiam pronus 168,a. alex. de cæde Cliti pœnitentia 84,a.
alex. luctus ex morte Hephæstionis 156,d. alex. gaudium nuntiato reditu Nearchi ex sinu Persico 191,b. alex. Antipatrum Macedonia euocat 155,b. alex. recentes ab Antipatro copias ad Memphin accipit 54,c
alexandri portus 183,d
alex. morbus à conuiuio 166,a. alexandri morbus ex natatu in Cydno flumine 32,a. alexandri mors, quo tempore acciderit 167,d. alex. an veneno obierit 167,a
alexander Aeropus Alex. vitæ insidiatur 24,f
Alexandria ad Caucasum montem ab Alex. condita 73,c. alexandria in Ægypto ab Alexandro condita 53,c. alexandriæ situs Alex. percommodus ad negotiationem visus 52, c. alexádria ad Tanaim à Græcis mercenariis habitata 79,c. alexandria apud Paropamisadas condita 93,a
Alinda munitissima Cariæ vrbs 24,a
Amanicæ pylæ 34,b
Amastrine Oxyartis Darii fratris filia Crateri vxor 148,d
Amazonum habitus 155,e
amazones ab Atheniensibus duce Theseo victæ 156,b
amazones ab Alex. domú remissę, nequid à Macedonibus aut barbaris probri acciperent 155,f
amazones ab Atropate ad Alex. missæ 155,e
amazones Alexádri tempore non fuisse 156,a
Ambisarus Indorum montanorum rex 106,e
apud Ammonem Libycum sal fossilis suapte natura gignitur 54,c
Via ad ammonem Libycum deserta fabulóque impeditissima 53,e
ammonis templum vndequaque vastis solitudinibus cinctum, in medio sui locum habet xl. stadiorum cultis arboribus refertum 54,b
ammon Hephæstioni, vt heroi, sacrificari iubet 164,f
ammonis templum apud Mesogabam vrbem est 53,e
ammonis Libyci oracula certissima 53,d
Amphoterus ad Peloponnenses tumultus sedandos è Tyro missus 55,d
Amyntas ob suspicionem insidiarum sagitta in oppugnatione cuiusdam vrbis occisus 73,b
Amyntas insidiarum Alex. structarum falsò accusatus 73,b
Amystis, Indiæ fl. 171,a
Anamis Carmaniæ fluuius 191,c
Anaxarchus sophista Alex. de cæde Cliti consolatur 84,c
anaxarchus sophista omnia regum facta iusta esse contendebat 84,c
Anchialon opp. Ciliciæ à Sardanapalo conditum 32,e
Ancyra Galatiæ vrbs 31,d
Andacæ Indicæ vrbis deditio 94,c
Andomatis, Indiæ fl. 171,a
Androsthenes Arabiam Alex. iussu explorauit 162,c
Animus humanus inuictus, si aliquid sibi firmiter proponat 148,b
animi moderatio optima ad felicitatem consequendam via 83,a
Antigonus Phrygię satrapa ab Alex. factus 28,e
antipater Macedoniæ & Græciæ ab Alex. præficitur 12,a
Antipater ab Alex. matre accusatus 155,
antipatri cum Olympiade Alex. matre dissensio 155,e
Aornos vrbs in Bactris capta 74,e
aornos petra ingens Indiæ munimentú 98,a. aorni petræ descriptio 98,b. aornos petra Herculi inexpugnabilis 98,a. aorni petræ oppugnatio 99,a. aorni petræ deditio 100,b. aornos petra 172,b
Apophthegma Bœoti senis ad Alexand. 132,d
Apostani gens Persidis 194,c
Arabes, populosa natio 161,c
arabes duos tátùm deos colunt, cœlum & Dionysum 161,d
Arabia insulis ac portubus frequens 161,f
arabia maritima, India non minor 161,f
arabia ab Archia iussu Alex. explorata 162,c
arabia ab Androsthene Alex. iussu explorata 162,c
arabia ab Hierone Alex. iussu explorata 162 e
arabia opulentissima regio 161,e
Arabius, Indiæ amnis 137, & 138, a. & 184,c
Arabicus sinus Ægypto vicinus 165, c
Arabitæ, libera Indiæ gens 138,a
Arachoti subacti 73,c
Aræ xii. ab Alex extructæ 122,d
Aradi deditio 41,a
Araxes in Caspium mare fluit 158,e
Arboris cuiusdam altissimæ odoratissimæque apud Gadrosos descriptio 139,a
Arrhias ab Alexandro ad explorandam Arabiam missus 162,c
Arenosis locis quibus notis vię cognoscantur 142,a
Areorum defectio 71,f. areorum secunda defectio 73, d. areorum regio ab Areo fl. dicta 81 .b
Areus fluuius sub arenis se condit 82,b
Arigæum indiæ vrbs ab Indis incensa 94,f. arigæum Alexand. instaurat 95,a
Ariobarzanes Pylas Persidis insidés ab Alexandro fugatus 66,a
Arma Alex. in templo Palladis Troianæ fixa 12,c
Armatura Indica 180,a
Armentariorum apud Indos conditio 176,d
Aromata quæ apud Arabes nascuntur 161,e
Arosis fluuius Persidis 195,d
Arrian de seipso honorificum testimonium 13,b
Arrianus qua occasione ad Alex. res gestas conscribendas se contulerit 13,b. arrianus in Alex. historia Ptolemæú Lagi filium & Aristobulum secutus est, 1,a. arriani ad eos qui historiá scribunt admonitio, 131,c
arrianus Alexandri admirator 168,f. arrianus Alexandrum ob animi altitudinem laudat 59,c. arriani de Alex. tolerantia iudicium 141,f. arrianus Alex. continentiam laudat 92,f. pr. arriani de habitu Medico ab Alex. assumpto sententia 82, e. arriani de Alex. vitiis iudicium 167,f. arrianus de Cyri regia ab Alexandro succensa iudicium 66,c. arriani de Cliti cæde iudicium 84,b. arriani de Alexandri morte iudicium 159, b. arriani de honoribus Hephæstioni post mortem ab Alex. tributis iudicium 165,a. arriani de atroci supplicio quo Bessus ab Alex. affectus est, sententia 82,e. arriani de Darii ingenio ac moribus iudicium 69,b. arriani de fatali necessitate transferendi imperii Persici ad Græcos, sententia 34, a. arriani de fabulis deorum sententia 101,b. arriani de Amazonibus iudiciú 156,b. arriani de Romanis iudicium 158,e.

arriani de Anaxarchi sententia, qua omnia regum facta iusta esse asserebat, iudicium 84,f. arriani de cliti intemperantia linguę inter pocula, iudicium 82,d. arriani de Callisthene circa adorationem Alexand. iudicium 87,c. arriani de Calano, qui viuus se in rogum immisit, sententia 147,b
Aristandre Telmissensis optimus Alex. vates 58,c
Aristobuli & Ptolemæi de Callisthenis morte diuersæ sententiæ 88,c
aristobulus Aristobuli filius historiam Alexandri scripsit 1,a. aristobulus & Ptolemæus cæteris historiæ Alex. scriptoribus fide digniores 1,a
Aristonicus citharœdus & miles strenuus in pugna cum Spitamene cęsus 92,c
aristonicus in portum Chiorũ delatus. à Persis teneri eum ratus, capitur 53,b
Aristoteles ob Callisthenis necem Alex. suspectum habebat 167,b
Aristus Alexandri res gestas scripsit 158,b
Artabazus ob fidem erga Darium Alex. charus 70,c
Artacoana Ariorum vrbs & regia 71,f
Ascania Phrygiæ palus 28,b
Asclepiades Alexand. res gestas scripsit 158,b
Asia ab Europa Tanai fluuio separatur 76,c
In asia vxores etiam regnant 24,a
asia ab Africa Nilo flu. separatur 76,c. asia præcipuè Tauro & Caucaso montibus diuiditur 104,e. asiæ diuisio 104,e
Asiaticorum fluuiorum diuersi in maria excursus 104,d
aspendi vrbis situs 26,d
aspendi obsidio & deditio 26,e & f
aspendiorum defectio 26,d
Aspendiorum deditio 26,a
Assacani Indiæ populi 102,d
assaceni, olim Assyriis subditi 169,b
assacenorum defectio 115,e
assaceni & Astaceni, Indica natio 169,b
Assyria Euphrate & Tigride fl. terminatur 190,e
assyria nullas arbores nauibus construendis idoneas habet, præter cupressos 151,b. assyria cupressis abundat 161,b
assyriorum regum sepulcra in paludibus extructa 161,f
Astis Indi defectio 93,d
Atheniensium clades apud Siciliam 10,a. atheniensium clades ad Ægos fluenta 10,b
atheniensium expugnatis Thebis ad Alex. legatio 11,c. athenienses ciues suos ad Granicum captos ab Alex. repetunt 28,e. atheniensium sacra nauis ad Alex. Tyrum missa 55,c. athenienses ciues ad Granicum capti ab Alex. Tyri dimittuntur 55,d.
athenienses Bacchum Iouis & Proserpinæ filium colerent 43,b.
Atropates Medorum satrapa centum Amazonas Alex. mittit 155,e
Augurium aquilæ 19,a
Autariatæ parum bellicosi 5,d
Austanes à Cratero victus 92,f post.
Azelmicus Tyriorum rex 42,f

B

Babylonii Belum præcipue colunt 63,e
babyloniorum deditio 63,d
Bacchus Iouis & Proserpinæ filius 43,b
bacchi festum, Dioscuris ab Alex. tributum 83,b
bacchus varias artes Indos docuit 173,e. bacchus Indos serendi rationem docuit 173,d. bacchus Indis leges condidit 173,d
Bactra vrbs in Bactris capta 74,e
Badisborus Carmaniæ locus 190 e
Bagia, rupes apud Indos soli sacra 188,b
Bagisara Ichthyophagorum locus 186,c
Balænæ apud Ichthyophagos immensæ magnitudinis 189,c
Balomum littus apud Ichthyophagos 187,a
Barbas Indi variis coloribus fucant 179,f
Barsine Darii filia, Alexandri vxor 142,d
Baryaxes ob affectatum imperium Medicum necatus 144,c
Barsaëntis aduersus Darium perfidia ab Alex. capite mulctatis 78,b
Batis eunuchus Gazæ vrbis præfectus solus in Syria Palæstina Alex. resistit 50,c
Bazira Indiæ opp. 97,c
bazira ab Alexandro instaurata 98,c
baziræ incolarum clades 97,e
Belum Babylonii præcipuè colunt 63,e
beli templum apud Babylonios à Xerxe subuersum 159,e
Bellum aduersus Lacedæmonios 64,b
Bessus aliique Persæ Darium captiuum tenent 68,a. bessus mutato nomine se Artaxerxem vocat 71. d. bessus Asiæ regem se vocat 7 ,d
bessus regionem Caucaso vicinam vastat, ne Alexander eum insequatur 74,c. bessus vinctus ad Alex. in itinere adducitur 75,e. bessus à barbaris Ptolemæo traditur 75,c. bessus ob perfidiam in Darium flagris cæsus occiditur 76,a. besso ob perfidiam in Darium summitas narium & aurium præscinditur 82,d
Bibacta, Indiæ insula 183,e
Bibli deditio 42,e
Bœotorum & Arcadum clades ab Epaminonda accepta 10,c
bœoti senis ad Alexand. apophthegma 122,d
Bosphorus à Dario ponte iunctus 106,a
Boues apud Indos clunam iniustam habentes 1...
Brachmani sophistæ Indi 174,e
brachmanorum vrbs obsessa 187,d
brachmani quòd defectionis autores Sambis fuissent, interfecti 134,e
Bucephalus à Pori filio vulneratus interiit 110,c. bucephalus non ex vulnere, sed ætate & laboribus fractus interiit 114,c
bucephalus Alexandri equus neminem præter Alexandrum sessorem admittebat 114,c
bucephalus in Vxiis amissus 114,d. bucephalus à capitis bouini nota sic impressa dictus 114,d
Bucephala vrbs in Bucephali memoriam ab Alexandro condita 114,c
Budyas Indiæ rex, quot annos regnarit 173,f

C

Cabana, Ind. insula 184,d
Cacuthis, Ind. fl. 171,a
Caicandrus insula exigua 193 d
Caici campus in Mysia à Caico flu. dictus 105 c
caicus fl. in Mysia Caico campo nomen dedit 105,e
Cainas Ind fl. 170,f
Calamæ Ichthyophagorum locus 186,d
calanus sophista Alexand. sequutus 147.c. calanus à reliquis Indiæ sophistis reprehensus 147,c
calani de Alexandri morte vaticinium 160,e
calanus vt senectutis incommoda vitaret, viuus se in rogum mittit 147,d
Callinis oratio ad Alex. pro Macedonibus 154,b
Callisthenes Olynthius Arist. discipulus 85,a
callisthenis in loquendo licentia, ei damnosa 87,d. callisthenis loquendi licentia & inepta arrogantia Alexandro meritò odiosa 87,c.
callisthenes ob familiaritatem cum Hermolao suspectus 88,d
callisthenis aduersus Anaxarchum oratio de adoratione Alexandri 85, f
callisthenis austeritas 85,a
callisthenes Alexandrum eiúsque facta suis scriptis inferiora iudicabat 85,b.
callisthenes adorationi Alex. repugnat 85,a.
callisthenes Alexandrum osculari voluit, adorare noluit 87,b.
callisthenes insidiarum accusatus 87,d
Campus Nessæus in quo equarum pasci solent 155,e
Canates, Indiæ portus 188,c
Canasida, vrbs Indiæ deserta 188,c
Cappadocia subacta 3e,d
Carbis littus Cysæ pagi 186,e
Carmaniæ regionis natura 190,e
carmaniæ longitudo 194,d
carmani Persarum more viuunt 193,d
Carnes suillæ elephantorum vlcera curant 178,e
Carnine Ichthyophagorum insula 186,c
In carnine insula pecudes, vt & aues, piscosas carnes habent, quòd pisces tantùm edant 186,e
carnine insula gramen non habet 186,e
Carthaginiensium legati ad Alex. missi 158,a
Carum promiscua cum sororibus suis matrimonia 83,f
Casia palustribus locis apud Arabes nascitur 161,e
Caspii maris initia à nemine inuenta 158,e
caspium mare ab Alexandro exploratum 158,d
caspium mare, quos fluuios in se recipiat 158,e

Cassander Antipatri filius 169,b
Cataderbis lacus 196,c
Catadupa, Indiæ vrbs 171,a
Catalogus ducum Persarum primo bello 13,d
Catanes à Cratero victus 92,f
Cataractæ Tigridis ab Alexand. ruptæ 159,f
Cathæorum Indiæ populorum bellum aduersus Alex. 116,d
Caucasi montis descriptio 74,a
Caumana Indiæ locus 183,b
Caystri campus Lydius à Lydo flumine dictus 105,b
Celænæ Phrygiæ opp. 28,b
celænarũ deditio certis conditionibus facta 28,c
Celtæ bellicosissima natio 3,e
celtę proceræ staturę 5,a
celtæ Ionicum sinum incolentes 5,a
celtæ arrogantes 5,a & b
Celcex Dianæ simulacrum Babylone Athenas ab Alex. remissum 161,a
Chaldæos Alex. apud Babylonem consulit 61, e. chaldæi Alexandro Babylonicam profectionem dissuadent 158,f. chaldęorum oraculum ab Alex. neglectum 161,d
Charidemus Atheniensis ab Alex. in exilium missus 11,e
Chiorum deditio 53,a
Choes Indiæ fl. 93,f
Chorasmeni Colchis finitimi 89,c
Chorienes petram Chorienis dictã dedit 92,d. chorienis petræ apud Paratacas descriptio 91,e post. chorienis petræ difficillima oppugnatio 92,a
Cillura insula in Indo fl. 136,d
Cimon citatur 156,b
cimon Atheniensium cum Amazonibus pugnam descripsit 156,b
Classis ex cupressis constructa 161,b
classis Alexan. quom per Hydaspem ad Oceanum nauigaret, nauium ∞ ∞ ∞ M. 124,e
classis Alex. ad Hydaspem fl. 181,f
Cleander & Sitalces ob templa spoliata necati 142,e
Cleomenes templa Hephæstioni extruere iubetur, 165,a
Clisobora, Indiæ vrbs 174,a
Cliti Bardilei defectio 5,e
clitus securis ictum ab Alex capite auertit 16,b. cliti in Alex. inter pocula conuitia 83,e. clitus ab Alex. ob intemperantiam linguæ inter pocula interfectus 84,b. cliti cædes ad Bacchi iram ob sacrificium eius neglectũ relata 84,d.
Cocala, Indiæ insula 184,e
Cœlum ab Arabibus pro deo colitur 161,d
Cœni cum Spitamenis copiis pugna 91,b pr.
cœni Polemocratis f. ad Alexand. oratio pro Macedonibus militiã detrectantibus 120,f
cœnus Bazirenses cędit 97,e
Colloquium Alex. & Pori 114,a & b
Colæ Ichthyophagorum locus 186,d
Colchi & Amazones finitimi 89,e
Commenases, Indiæ flu. 171,a
Condochates, Indiæ flu. 171,a
Coniugia apud Indos inter æquales fiunt 177,b
Consilium Alexand. de adeunda Sicilia 146, b
Consultatio Persarum, de pugna cum Alex. committenda 13,c
Cophantes portus Ind. 187,[illegible]
Cophenes Indiæ flu. 93,b
Cordax, satyrica saltatio 173,e
Corcatis Ind. locus 18[illegible],b
Cos insula ab Amphotero recuperata 53,c
Cossei, gens bellicosa 157,e
Cossoanus, Ind. fluuius 170,f
Cradeuas Ind. rex 172,f
Crateri aduersus Catanem & Austanẽ pugna 92,f post.
craterus Alex. amicissimus 154,f
Critodemus Alexandri medicus 130,c
Crocala, Ind. flu. insula 183,c
Crocodili in Indo flumine visi 123,e
Ctesias ab Arriano citatur 179,d
Cultus diuini contemptus damnosus 84,d
cultus diuini & humani differentia 85,f. cultus diuinus & humanus nõ sunt confundendi 86,b
Cupressorum in Assyria magna copia 161,b
Curiositas Alex. à sophistis reprehensa 146,e
Custodum corporis Alexand. nomina 142,e
Cydni fluminis origo & natura 32,a
Cyiza Ind. portus 187,c
Cyna Alexandri magni soror Langaro Agrianorum regi destinata 5,e
Cypriorum regum deditio 45,f
Cyrenæ, Libyæ vrbs, herbosæ, fertiles, & irriguę 198,b
cyrenęi greges ouium quamlongissimè possunt à silphio arcent 74,b
Cyri res gestę à Xenophonte illustriores sunt effectę 12,a
cyri sepulcrum apud Pasargadas 124, e. cyri sepulcrum spoliatum 145, a. cyri sepulcrum ab Alex. instauratũ 145, b
cyri regia ab Alexandro succensa 65,b
cyro singulis mensibus equus sacrificabatur à Magis 144,f
Cyrus primus omnium mortalium adoratione cultus 86,e
cyrus, Cambysæ filius ab Agriaspis adiutus 73,b
Cyropolis à Cyro condita 78,d. cyropolis maxima vrbs 77,d. cyropolis expugnatio 78,d
Cysa Ichthyoph. pagus 186,a

D

Dandamis Indorum sapientũ apud Taxilam vrbem natu maximus 147,a
Danubius à Dario ponte iunctus 106,a
Darii ad Iouem precatio 9[illegible],e post.
darii castra ad Sochos 33,c. darius Issum capit 34,b. darius Macedones apud Issum inuentos crudeliter necat 34,b. darii apud Issum exercitus 35,d. darii apud Issum fuga 38, b. darii apud Issum cladis causa fuit angustia locorum 37,e
darii mater, vxor, & liberi capti 38,f. darius ad Euphratem fugit 40,b. darius legatos ad Alex. mittit, vxorem ac liberos reddi petens 41,b. darius legatos ad Alex. mittit 49,f. darii exercitus ad Arbelam quantus fuerit 57,d. darii exercitus apud Arbelam quo pacto instructus fuerit 59, d. dario apud Arbelam longa in armis mora damno fuit 59,c. darius in pugna ad Arbelam primus omniũ terga vertit 61,f. darii in Mediam fuga 63,b. darius à Persis captus 68,a. darius à Persis occisus 67,a. darius perpetuis calamitatibus exercitus 67,c. darius post mortem quàm in vita felicior 67,d
darii cladium enumeratio 67,c
darii clades, quibus quæque locis contigerint, historice inquiritur 137,c
darius Alexand continentiam laudat 9,c post.
darius Bosphorum ponte iunxit 106,a
Delta Ægyptium Indorum lingua Patala vocatur 103,c
Dendrobosa Ichthyophagorum portus 187,b
Dianæ Celceæ simulacrum Babylone Athenas ab Alexandro remissum 161,a
dianæ templum ad Euphratis ostia 161,f
Diffidentia militum ab Alex. reprehensa 49,b
Dii in alto positi adoratione tantùm, nõ osculis, coluntur 85,a
Diogenes Sinopeus admirationi Alex. fuit 146, c. diogenis Sinopei liberum aduersus Alexandrum dictum 145, e
Dionysus ab Arabibus colitur 161,d. dionysus, qui Nysam condidit, quisnam fuerit 101,e. dionysius Nysam peregrinationis suæ victoriæque ab Indis reportatæ monimentum extruxit 101,d. dionysus, deuictis Indis, ludibundus magnam Asiæ partẽ peragrauit 143,c. dionysus, Triumphus vocatus 143,c. dionysum Indi Hercule seniorem x v seculis faciunt 175,b
Diophantus & Achilles legati ab Atheniensibus ad Alex. Tyrum missi 55,c
Diridotis pagus Babyloniæ regionis 196,e
Doma, Indiæ insula 183,c
Donarium Athenas ab Alex. ex clade apud Granicum missum 17,a
Dotis nuptialis apud Indos vsus non est 180,c
Dragosi subacti 73,e
Drangi subacti 73,c
Drypetis Darii filia Hephæstionis vxor 148, d
Dyrta Indię vrbs 100,d

E

Eclipses vnde fiant 56,f
εἵλωτες siue mancipia Lacedęmoniorum 175,f
Elephantorum venatio 100,e
elephas venerem vere appetit 178,d
elephas fœtum x v i. menses vtero fert 178,d
elephantorum intelligentia 178,c
elephanti oculorum ægritudini obnoxii 178,e. elephantorum vitio oculorum lac bubulum medetur 178,e. elephantorum vlcera carnes suillæ curant 178,e
elephanti ad c c. annos viuunt 178,e
elephanto vehi apud Indos regiũ est 180,d
Emaon nonnullis Taurus mons dicitur 169,c
Embolima Indiæ vrbs 98,e
Emodus nonnullis Taurus mons dicitur 169,a

Eordaicum flumen 5,e
Epardus Mardorum flu. sub arenis se condit 82,b
Ephesus ex oligarchia in democratiam redacta 18,a
Epidauriorum legati ad Alexand. missi 157,a
Episcopos apud Indos falsa pro veris, regibus deounciare nefas 177,a
episcoporum siue inquisitorũ apud Indos conditio 177,a
Epitaphium Sardanapali sepulcro Anchiali inscriptum 32,f
Epulum publicũ ab Alex. vniuersis exercitus ducibus datum 154,e
epulum I X . M. conuiuarum 154,d
Equæ Nesseæ 155,e
Equitatus ab Alexandro diuisus 73,b
Equi vno vrbi apud Indos vile 180,d
equus singulis mensibus Cyro sacrificabatur 144,f
Erannoboas, Indiæ flu. 170,f
Eratosthenes Cyrenæus citatus ab Arriano 102,e
eratosthenes Indiæ historiam scripsis 104,b. eratosthenes citatus 172,b. eratosthenes Indiæ longitudinem funibus mensus 170.b
Erineses, Indiæ fluuius 171,a
Erythræum mare ab Erythro primo Organæ insulæ principe dictum 194,a
Etesiæ apud Indos non à septentrione, sed ex austro oriuntur 137,d. etesiis in India spirantibus tempus nauigationi ineptum 137,d
Erymandrus flu. per Euergetas fluens, sub arenis se condit 2,b
Euaspla Indiæ flu. 94,d
Euergetæ vnde dicti 73,b. euergetæ antea agriaspæ dicti 73,b
Eulæus amnis in Tigritem fluit 150,e
Euphrates & Tigris fluuii. Assyriam intercirectam terminans 150,e. euphrates multos ex se alueos deriuat 150,d. euphrates flu. per palustria loca se condis 104,e. euphrates hyeme, leni cursu; æstate, vehementi fertur 163,a. euphrates in Pallacopam fl. & in paludes ac stagna se æstate exonerat 163,a. euphratis ostia à Babylone distant stadiis 1 st. M. CCC 199,f
Europa ab Asia Tanai flu. separatur 76,c. europa ab Africa Gaditano mari diuiditur 76,e
Enus fluuius in Istrum fluens 171,d
Euripides citatus 159,a
Exemplum memorabile boni imperatoris ab Alex. editum 141,f
Exercitus instructio aduersus Darium apud Issum 35,d. exercitus Alexan. ad Granicum amnem quo pacto instructus fuerit 14,d
Epigoni siue posteri Alexandri, vocati adulescentes apud barbaros nati 147,e
Exoda vrbs ab Alexandro capta 18,d
Expeditio Alex. in Persiam, ab Hellesponto 12,a. expeditio Alexandri ex Mileto in Cariam 20,f. expeditio Alexãdri in Lyciam & Pamphyliam 24,c. expeditio Alex. in Sidem 26,b. expeditio Alexandri in Phrygia 28,b. expeditio Alexand in Tyrios 42,f. expeditio Alex. in Ægyptum 52,a. expeditio Alexandri in Vxios montanos 64,c. expeditio Alex. in Mediam 66,c. expeditio Alexandri in Hyrcaniam 69,e. expeditio Alexand. in Mardos 70,e. expeditio Alex. in Bactra aduersus Bessum 71,e. expeditio Alexandri in Parthos 67,d. expeditio secunda Alex. in Sogdianos 89,e. expeditio Alexandri in petram Sogdianorum 91,f. pr. expeditio Alexandri in Indos 93,a. expeditio Alexandri in Assacenos 95,f. expeditio Alexandri in Assacenos 100,e. expeditio Alexandri aduersus Porum 106,f. expeditio Alexandri in Glaucanicas Indos Pori regno finitimos 114,f. expeditio Alexandri ad Hydraotem Indiæ flu. 116,b. expeditio Alexandri ad Hyphasim Indiæ fl. 119,a. expeditio Alexandri in Gadrosoa 138,e. expeditio Alexandri in Oritas 138,b. expeditio Alexandri in Carmaniam 142,d. expeditio Alexandri in Cossæos 157,e. expeditio Alex. in Arabes 161,d.

F

Fabulis deorum quatenus fides adhibẽda sit 201,b
Felix nemo ante obitum dici potest 159,b
Fluminum eluuiones regionem planam faciunt 105,b
fluminum Indiæ confluentes describuntur 131,b
Fluuii aliquot Peneo Thess fl. maiores, qui se sub arenis in Scythia condunt 82,b
fluuii Indiæ solstitio æstiuo ex Caucasi niuibus solutis vehementer excrescunt 107,e
fluuii, qui in Caspium mare fluunt 158,e
fluuiorum Asiaticorum cursus in diuersa maria 104,d
Fœminæ apud Indos septimo ætatis anno nubiles sunt 174,d
Fons ad Ammonis templum est meridie frigidus, media nocte calidissimus 54,b
Formicæ Indicæ vulpibus maiores 179,b
Frenorum Indicorum ratio 180,b

G

Gabæ opp. Sogdianorum 91,b
Gaditanum fretum Africam ab Europa diuidit 76,c
Gadrosi Oritis vicini 186,c. gadrosi myrrha abundant 138,e. gadrosi nardo abundant 138,f. gadrosorum regia, Pura 140,a gadrosorum regio ob æstum & arenarum altitudinem inaccessa 140,e. gadrosorũ regio mare versus deserta 139,c. per gadrosoa nemo ante Alexandrũ salnum exercitum duxerat 140,b. gadrosorum regio flantibus Etesiis imbribus obnoxia 141,b
Gangis latitudo 171,b
Garæa, Indiæ fluuius 171,c
Gaugamela quid sit 131,a
Gazæ vrbis Scythicæ expugnatio 78,a. gaza Scytharum Asiaticorum vrbs 77,d
Gazæ vrbis situs 50,e. gazæ expugnatio 51,d. gazensium fortitudo & clades 51,e
gazæ obsidio 50,e
Generoso viro nullus laborum finis, quàm gloriosi labores 119,f
Geryon quis fuerit 43,e. geryonis boues vnde ab Hercule abductæ 43,e
Getæ, Celtica natio 3,f
Glaucaniæ, siue Glausæ Indi Pori regno finitimi 114,f
Gloriæ cupiditas Alex. ab optimarum rerum consideratione abripiebat 147 a. gloriæ immẽsa cupiditas in Alex. 132,e
Gogina 194,f
Gordium Phrygiæ vrbs 28,d. gordiũ vrbs Midæ regia illustris 30,d. gordii nodus 30,d. gordium nodum Alex. soluit 31,b
Granides, fluuius Persidis 195,e
Græci Thebanorum clade vehementer perculsi 11,b
græci æstu marino in Indo fl. viso attoniti 136,b
græci Alex. ex Indis reduci apud Babylonem gratulantur 160,f
græcorum mercenariorum qui Dario militarant deditio 70,d
Guræi Indiæ populi 96,a
guræus Indiæ fl. 96,a

H

Habitus patrii mutatio in Alex. ab Arriano reprehensa 83
Halicarnassi obsidio 20,f
halicarnassi expugnatio 23,e. halicarnassæi vrbem suam incendunt 23,d. halicarnassus solo adæquata 23,e
Hannonis Afri nauigatio 198,b
Harmodius & Aristogiton ob tyrannum interfectum celebres 85,c
harmodii & Aristogitonis æneæ statuæ è Babylone Athenas remissæ 64,a, 161,a
Harmozia Carmaniæ locus 191,e
Hecatæus, de rebus Ægypti historiam scripsis 105,e
hecatæus citatur 43,c. 105,c
Hedera nusquam apud Indos præterquam Nysæ nascitur 101,e
Heliopolis Ægypti vrbs 52,b
Hellespontus à Xerxe ponte iunctus 105,f
Hephæstion Peucelaotidem regionem Indorum subiugat 93,d
hephæstionis morbus Alexandro in Ecbatanis ludos celebranti nunciatus 156,d. hephæstionis mors 156,d. hephæstioni ludi gymnici 118. M. certantium ab Alexandro facti 157,d. hephæstioni vt heroi ab Alexandro parentatum 157,b. hephæstioni, vt heroi, Ammonis iussu sacrificatum 194,f. hephæstioni funus ab Alexandro paratum X. M. talentũm 157,c. hephæstionis nomen tabulis contractuum ab Alex. inscribi iussum 165,b
Heratemis fluuius Persidis 195,b
Hercius Iupiter 12,d
Hercules Ammonis oraculũ petere solitus 53,d
herculea Argiuus 43,a
hercules diuersi 43,a
herculis templum Tyri 42,f. herculis Tyrius 44,a, & d.
herculi omnia quę difficilia sunt tribuuntur, vt difficiliora esse videantur 98,b
herculem Indi Indigetem vocant 174,a. hercules qui ad Indos penetrasse dicitur, quisnam fuerit 98,a

hercules ad Indos non penetrauit 98. b. herculis ad Indos profectio vnde nata sit 103,a. hercules in Tartesso ab iberis colitur 43,b. hercules neminem filiæ suæ Pandeæ matrimonio dignum iudicans, sobolem in reges Indiæ ex ea procreauit 174,e. herculeæ colúnæ apud Tartessum 43,b
Herculis in Amazonas missus 156,b.
Hercules Hippolytes Amazonum reginæ balteum in Græciam reportauit 156,b
Hermi campus ab Hermo fl. dictus 105,b.
Hermolaus Sopolidis f. Alexandro insidias struit 87,e. hermolaus & alii ob insidias Alex. structas, lapidibus obruuntur 88,e.
Hermus fluuius vbinam oriatur, & in mare fluat 105,b.
Herodoti locus 43,a. herodotus citatus 76,e. herodotus citatur 105,e. herodotus citatus 155,e. herodotus citatur 156,e.
herodotus Ægyptum fluminis donum vocat 105.e.
Heroum vrbs
Hieratis oppidum Persidis 195,b.
Hieron Solensis ad Arabiam explorandam missus, longissimè omnium processit 162,e.
Himaeus Indiæ mons 172,e.
Hippolytes Amazonum reginæ balteus ab Hercule in Græciam reportatus 156,b.
Historicorum qui Alex. res gestas scripserunt error 131,e.
Homerus citatus 75,a
homerus Nilum communi cum regione nomine Ægyptum vocauit 133,d. homeri testimonio probatur Nilum olim Ægyptum vocatum fuisse 105 e.
Hominum siue regum qui se adorari passi sunt, insolétia quo pacto repressa fuerit 86,e.
Honoris diuini & humani apud ethnicos discrimen 85,f
Hostium etiam virtus laudatur 9,e.
Hydaspis & Acesinis confluentes ingentem sonum edunt 135,d
Hydraotes in Acesinem fluens nomen suum amittit 133,b. hydraotes, quos fluuios in se recipiat 171,b
Hydrax Gadrusius Nearcho dux in Carmaniam ex Ichthyophagis 187,a
Hyparna oppidum 24,b
Hyrcaniæ situs 69,e. hyrcania ab Alex. subacta 70. hyrcanorum satrapæ sese Alex. dedunt 72,b
hyrcanium mare ab Alex. perlustratum 158,d.

I

Iacchus mystica cui Baccho sit sacra 43,b
Iazyges, Celtica natio 3 f
Iberi in Tartesso Herculem colunt 43,b
iberorum legati ad Alexandrum missi 158, a
Icarus insula ad Euphratis ostia ita ab Alex. vocata 162,a
icarus insula in Ægeo mari 162,a
Icarium mare 162,b
Ichthyophagi vnde dicti 178,e. ichthyophagorum regionis longitudo 188, e. ichthyophagi retia ex libris palmarum conficiunt 188,f. ichthyophagi farinam ex tostis piscibus conficiunt 189,a. ichthyophagorum regio nullam herbam gignit 189,a. ichthyophagi domos ex balænarum ossibus construunt 189,e. ichthyophagi oleum ex sale conficiunt 189, b. ichthyophagi Gadrusiis vicini 186,e
Ila Persidis locus 194,d
Imperia & regna nihil ad felicitatē consequendam prosunt, nisi moderatio animi accedat 83,a
imperium magni alicuius regni periculose vni committitur 55,b
Indathyrsis Scytha multas Asiæ gentes debellauit 173,a
Indi quos Alexander adiit aurum non habebant 103,f indi quinque cubitos alti 103,f indi quo pacto inter se matrimonia ineant 180,e. indi ante aduentum Bacchi crudis feris vescebantur 173,d. indi maximi Asiæ populorum 103,f. indi cæteris mortalibus, exceptis Æthiopibus, nigriores 104,a. indi ferarum cutibus se vestiunt 173,e. indi olim pastores fuerunt vt Scythæ 173,e. indi meridionales Æthiopibus vultu similes 173,b. indi, Pori regni finitimi, Glaucanicæ dicti 114,f. indi hyeme nauigant 157,e. indi graciles, proceri, multóque cæteris mortalibus leuiores atque expeditiores 180,e. indi omnium Asiæ populorum bellicosissimi 104,a. indi nihil dantes aut accipientes inter se matrimonia ineunt 180,e. indi Alex. ob elephantorum venationem chari 105,f. indi arboris Talæ corticibus vescuntur 173,d. indi monumenta mortuis non condunt 175,e. indi tympana ac cymbala pulsantes pugnam ineunt 178,a. indi trans Hyphasim opulenti & bellicosi 119,a. indi obsessi vrbem quandam succendunt, in eáque incendio etiam ipsi pereunt 127, f. indi musices studiosi 139, a. indi equos nauibus vehi mirantur 124,f. indi saltationibus addicti 125,a. indi Herculem Indigetem vocant 174,a. indi quadragesimum vitæ annum non excedunt 174, d. indi omnes liberi, nullus seruus 175,f. indi in eo cum Lacedæmoniis conueniunt, quòd nulli apud eos sunt serui 175,f indi Dionysum Hercule seniorem quindecim seculis faciunt 175,b. indi domos ex lignea materia, propter frequentes eluuiones faciunt 175,e. indi elephantis vehuntur 180,d. indi in sex genera hominum diuiduntur 175,f. indi quo pacto elephantos venentur 177,e. indi vmbracula portatilia gestant 179,f. indi linea veste vtuntur 179,e. indi barbas fucant 179,f. indi qua armatura vtantur 180,a.
india ob fluminum eluuionem plana est 105,b. india quarnam propriè vocetur 169,e. india occidentalis 169,f india Oceano, Caucaso monte & Indo fluuio terminatur 105,a. india maxima ex parte plana & cāpestris 105,b. indiam orientalem Alex. nō adiit 170,a. in india creberrimi solstitio æstiuo imbres 107, d. india tot habet flumina, quot Asia 170,d. india hederam non fert, 08,d
indicorum serpentum morsum Græci medici curare non potuerunt 179, d. indicarum vrbium numerus infinitus 175, e. indicarum vrbium XXXVII deditio 115, a. indicæ historiæ pleræq; fabulosæ 103,e. indicæ gentes CXVIII 173,b. indiæ regum nomina 173, f. indiæ flumina Asiæ fluminibus maiora 103,d. indiæ fluuij solstitio æstiuo vehemēter crescunt 107,e. indiæ fluuij crocodilos & pisces eosdem quos Nilus gignūt, excepto, quo fluuiatili 173,b. indi pleriq; elephantorum venatores 100,e. indiæ fluuiorum cōfluētes describuntur 133,b. indiæ flumina pleraque hyeme vado transiri possunt 107,e. indiæ fluuii nauigabiles LVIII 171,e. indiæ sapientes nudi incedebant 147,a. indiæ flumina tantū sunt Indo fl. minora quanto Indus Gange minor est 173,d.
Indicæ fœminæ septimo ætatis anno nubiles 174,d.
Indiæ longitudo & latitudo 170,b
Indiæ natura ab Æthiopia parum dissimilis 172,a
Indorum vitium Oritæ 186,a
Indorum apud Tomerum fluuium lanceæ cuspides habent igne tostas atque acutas 185,a
Indorum sapientum frugalitas 147,b
Indorum clades 95,e
Indorum bibitus 172,e
Indos nunquam ante Alex. bellum gessisse, scribit Megasthenes 171,f
Indus fluuius duobus ostiis in Oceanum Indicum fertur 103,e. indus fluuius cursu suo delta Ægyptiū figuram in regione Indorum facit 103,e. indus amnis quo pacto ab Alexandro ponte iunctus fuerit 105, f. indus fluuius XV maiora Asiæ flumina in se recipiens nomen suum retinet 105,e. indus fluuius quos amnes in se recipiat 171,e. indus omnium Asiæ atque Europæ fluuius maximus, excepto Gāge 103. b. indus fluuius apud Pattala in duos ingētes fluuios scinditur 135,e. indus fluuius crocodilos gignit, vt Nilus 127,e. insulæ in indo fluuio sitæ 136,d. indi fluminis magnitudo 105,e. indi fluuii latitudo 103. d. 115,d. indi fontes vbinam oriantur 103,e
Iollas Alex. à poculis venenum ci ministr. sse creditur 167,b
Ioui Olympico & Musis sacrificium ab Alex. factum 11,f
Irus mons Indiæ 185,d
Ister per quinque ostia in Euxinum pōtum profluit 3,f. ister omnium Europæ fluuiorum maximus 3,e. & 4,e. ister & Nilus coniuncti, Indo vel Gāgi comparari nequeunt 171,d
Istri fontes apud Celtas oriuntur 3,e
Italorum legati ad Alexandrum missi 158,a
Iupiter Hercius 12.d
Iustitia cur Ioui assideat ex Anaxarchi sententia 84,e

L

Laboris commendatio 180,b
Lac bubulum vitia oculorum in elephantis curat 178,e
Lacedæmoniorum legati ad Darium missi 71,a
Lacedæmonii in eo cū Indis conueniunt quòd nulli apud eos sint serui 175,f
Lacedæmoniorum ad Leuctra & Mātineam clades 10,e
Lade insula Mileto proxima 18,e
Λαμπαδ siue sacrum lucentibus facibus editum ab Alexandro apud Susas 64,a
Langarus Agrianorum rex 5,c
Largitio Alexandri exercitui facta 149,e
Legati Græcorum ad Alex. Babylonem missi, vt eum pro deo colant 164,d

legati Afrorum ad Alexandrum missi 157,f
legati Carthaginienses ad Alexandrum missi 158,a
legati Epidauriorum ad Alexandrum 157,a
legati à Scythis Europæis ad Alexandrum missi 82,a
legati à nonnullis nationibus ad Alex. vt priuatas eorum controuersias dirimeret 158,a
legati Iberorum ad Alex. missi 158 a
legati à Scythis Asiaticis ad Alex. missi 77,a
legati Æthiopum ad Alexandrum missi 158,a
legati Nysæorum ad Alex. 101,c
legati Celtarum ad Alex. missi 158, a
legati Romanorum ad Alex. missi 158.b
legati Græcorum qui ad Darium missi erant ab Alex. capti 42,c
legati Italorum ad Alex. missi 158,a
Leonnatus Alex. ex vulnere collapsum protegit 130,a
Lepores quo pacto apud Gadrosos capiantur 139,b
Leucadis vada fabulosa 196,d
Liberalitas Alexandri 149 a
Linum apud Indos ex arboribus fit 179,e
Luctus Alex. ex morte Hephæstionis 156,d
Ludi gymnici ter. M. certantium Hephæstioni facti 157,d
Lunæ defectio, Alex. victoriam aduersus Darium portendere iudicata 56,f
Lydus fluuius Lydio campo nomen dedit 105,c
Lydius campus à Lydo fluuio dictus 105,c
Lyginus fluuius apud Triballos 1,a
Lysippum Alexander præ reliquis statuariis dignum iudicauit à quo fingeretur 16,e
lysippus Macedonum xxv qui in pugna ad Granicum amnem cæsi sunt statuas finxit 16,e

M

Macedones in Alex. Persicos mores ægrè ferunt 149,e
macedones diem quendam Baccho sacrum habebant 83,b
macedones Nysæ Bacchico furore correpti 101,e
macedones ἀγήματα ex Caria hybernatum cum suis vxoribus mittuntur 24,a
macedones omnes sacramento se absolui petunt 151,c
macedones apud Gadrosos mulorum carnibus præ fame vescuntur 140,e. macedones apud Gadrosos summos labores perpessi 140,a. macedonū apud Gadrosos ex subito imbre calamitas 141,c. macedonum nuptiæ Persico more celebratæ 148,e. macedonum ex ponte cuina 96,f. macedonum clades 76,d. macedonum qui Asiaticas vxores duxerunt numerus x. M 148,f. macedonum per Gadrosos proficiscentium sitis & fames 139,e
macedones militiam detrectant 119,b
macedones Promethei antrum apud Parapamisadas esse in Alex. gratiam finxerunt 102,f
macedones ab Alex. dimissi 154,d
macedonum clades à Scythis accepta 82,e
macedonum nobilium filii quæ ministeria regibus præstarent 87,d. macedonum nobilium pueri Alex. vitæ insidiantur 87,f
macedonum viso Alex. post vulnus apud Mallos acceptum lætitia 132 b
macedonum ex rumore de Alex. obitu sparso mœror 131,d
macedonum filios ex Asiaticis mulieribus natos, Alex. in Macedoniam ire passus non est 154,d
macedonum indignatio aduersus Alexandrum, quòd se contemni ab eo arbitrarentur 151,b
Maceta Arabiæ promontorium creditū 190,f
Mæander fl. Cariæ Mæandro campo nomen dedit 105,e
mæandri campus in Caria, à Mæandro fl. dictus 105,e
Magarsis Minerua 33,b
Magarsum opp. 33, b
Magi sepulcrum Cyri custodiebant 144. e. magorum qui sepulcrum Cyri custodiebant stipendium 144,f. magi custodes sepulcri Cyri in quæstionem ab Alex. dati 145,b
Magni regis titulus, Persarum regibus non conuenire Alex. visus est 146,b
Magon, Indiæ fl. 171,a
Malamantus, Indiæ fluuius 171,c
Malana, vltimus Oritarum regionis locus 185,c
Malli Argiuorum coloni 33,e
mallorum vrbes ab Alex. obsessæ & captæ 156,d. mallorum clades 127,b. mallorum deditio 1 32,d
Mandiadini, Indica gens 171,a
Maracanda Sogdianorum cepia 76,b
Marathi deditio 41,a
Marcomanni, Celtica natio 3,f
Mardi ob asperitatem locorum à nemine vnquam ante Alex. bello lacessiti 70,f. mardi ab Alex. victi 71,a
Mare rubrum vnde dictum 194,a
Margaritarum natura & piscatio apud Indos 174,c. margaritæ pretium apud Indos 174,d
Margastana insula 196,e
Mariamnes deditio 41,a
Massaca Assacenorum vrbs 160,d
Massaga Guræorum apud Indos vrbs maxima 96,b. massagæ vrbis oppugnatio 96,e. massagæ deditio 97,b.
Mathæ, Indiæ gens 171,a
Medius Alexandrum à cœna inuitat 165.f
Megasthenes indicam historiā scripsit 104,b. megasthenes scribit, Indos nunquam bellum gessisse 171,f
megasthenes indiam perlustrauit 103,a
megasthenes [illegible]us 147,c
Memnon Chium insulam proditione capit 29,a
memnon classis Darii præfectus 29,a
memnon moriens Autophradati & Pharnabazo præfecturam maritimæ oræ commendat 37,b
memnon Lesbum insulam, Mitylenis exceptis, occupat 29,a
memnonis Rhodii consilium aduersarie in Persis in Alexandro 13,a
Mercatorum apud Indos conditio 176.e
Mercenarii milites ad Granicum capti ad ergastula missi 17,a
Merus mons Nysæ vicinus 169,d. merus mons vnde dictus 101 c. merus hedera & lauris refertus 101,d
Mesambria, Persidis tractus 191,b
Mesopotamia vnde dicta sit 150,e
Methora, Indiæ vrbs 174,a
Midas Gordii filius 30,f. midas quo pacto Phrygiæ rex euaserit 30,f. midæ regia in oppido Gordio 30,d
Mileti obsidio 18, e. mileti oppugnatio 19,f
Militum diffidentia ab Alex. reprehensa 149,b
militum apud Indos conditio 176,e
Minerua Magarsis 33,b
Mitylenæi Alexandri stelas diruunt 19, b. mitylenæi Dario deditionem faciunt 29,b. mitylenæ recuperatæ 53,b
Moderatio animi in secūdis rebus, præclara res est 121,f
Mæotis palus 76,c
Morontobara Indiæ ins. 184,a
Mosarna portus apud Ichthyophagos 187,a
Musicani regis deditio 134,b. musicani defectio 134,c. musicanus captus in crucem actus 134,f.
musicanum regnum apud Indos opulentissimum 134,a
Mycale mons Samo insulæ oppositus 104,e
Mylias regio, Phrygiæ pars 24,c. Lydiæ contributaria.
Myndi vrbis Halicarnasso vicinæ oppugnatio 21,b
Myriandrus vrbs Assyriæ 33,d
Myrrha apud Gadrosos frequens 138, e. myrrha & thus ex arboribus apud Arabes leguntur 161,e

N

Nardus apud Gadrosos frequens 138,f
Naues in Indo fluuio tempestate collisæ 136,a
Nauigatio Alex. per Hydaspē fluuium ad Oceanum 135, b. nauigatio in Hydaspis & Acesinis confluentes difficillima 135,f. nauigatio apud Indos commoda ab ineunte hyemis ad solstitium hybernum vsque 137,e nauigatio incommoda apud Indos spirantibus Etesiis 137,d
Nautæ quibus notis itinerum rationē cognoscant 142,a
Nearchus Indiæ historiā scripsit 104,b nearchus ab Alex. coronatus 149,d nearchus ab Alex. ad sinum Persicum explorandum mittitur 182 b. nearchus ex longinqua nauigatione adeo squalidos vt à suis non agnoscatur 195,d. nearchus ab exercitu floribus ac sertis obrutus 197,c
Neoptana Carmaniæ locus 191,c
Neoptolemus primus Gazæ muros conscendit 52, d
Nesææ equæ 155,e
Nesæus campus in quo CL. M. iumentorum pasci solent 155,e
Neus, Thraciæ flumen 3,b
Neudrus, Indiæ flumen, 171,b
Nicæa Indorū vrbs. 91,b. nicæa vrbs ad Hydaspem flu. ob victoriam contra Porum partam ab Alex. condita 124,c
Nili caput falsō ab Alex. inuentum fuisse creditum est 123,d
Nili natura 171,f. nilus Asiam ab Africa separat 75,c. nilus olim Ægyptus vocatus fuit 105,d
Ninus vrbs magna & opulenta inter Euphratem & Tigrim sita 197,a
Nocturni conflictus periculosi 58,f
Nosala, Indiæ insula soli sacra 190,a
Notæ quibus viarum ratio arenosis in locis cognoscitur 142,a
Nubendi modus apud Indos 180,e
Nuptiæ Alexandri & amicorum 148 d nuptiæ Macedonum Persico more celebratæ 148 e

Nysa Indiæ vrbs 101,a. nysa vrbs vnde dicta 101,e. nysa inter Cophenē & Indum fluuios sita 101,x. nysa à Dionyso condita 101,a

Nysæi aspectu Alex. armati perterriti 101,c. nysæi, non sunt Indi natione 169,c. nysæis libertas ab Alex. cōcessa 108,a. nysæorum respub. ex optimatibus constituta Alex. placuit 101,b

Nysa Dionysi nutrix 101,e

O

Oaracta Carmaniæ portus 193,f

Oblidrs malle à Mallis sumpti 132,f

Orhus mons 194,e

Olympias Alex. mater à Philippo contempta 55,e

Olympias Antipatrum apud Alex. accusat 155,e. Olympiadis & Antipatri dissensio 155,e

Omalis, Indiæ fluuius 171,a

Onesicritus nauis Alex. gubernator 184,b

Opiurum apud Indos conditio 176,e

Opinio subditorum de suo rege qualis esse debeat 149,b

Opis vrbs ad Tigritem sita 150,f

Orę Indicæ oppidi oppugnatio 97,e

Oraculum Serapidis de morbo Alex. 166,f

Oratio Acuphis Nysæorum principis ad Alex. 101,c. oratio Callisthenis aduersus Anaxarchum de adoratione Alexandri 85,f. oratio Cœni Polemocratis F. ad Alex. pro Macedonibus militiam detrectantibus 120,f. oratio Alex. ad milites cum Dario apud Issum conflicturos 34,c. oratio Alexādri ad Macedones ad Tyri obsidionem persuadendam 43,f. oratio Alex. ad milites cum Dario ad Arbela conflicturos, 58,c. oratio Alexandri ad Macedones militiam detrectātes 119,e. oratio Alex. ad Macedones, tumultuantes & sacramento absolui petentes 151,e. oratio Parmenionis ad Alex. & responsum Alexandri 14,b

Orbelus mons 2,b

Organa Carmaniæ insula 193,f

Oritæ Indorum vltimi 186,a. oritæ libera Indorum gens 138,a oritarum deditio 138,d

Orobatis Indiæ vrbs ab Alex. instaurata 98,e

Orphei statua sudans quid Alex. portenderit, 18,f

Orxines ob templa spoliata in crucem actus 145,c

Oscula, cultus hominibus proprius 86,a

Osculis dii non coluntur 86,a

Ossadii, libera Indorum gens 133,e

Oxi fluuii rapiditas 74,f. oxus fluuius omniū Asiæ fluminū, India excepta, maximus 74,e. oxus fluuius in Caspium mare fluit, 158,e. oxus è Caucaso fluit 74,c. oxus iuxta Hyrcaniam in Oceanum fluit 74,f. oxum fluuium quo pacto Alex. traiecerit 75,a

Oxyartes Alexandri continentis erga filiam suam captiuam motus sese dedit, 93,d. oxyartes Roxanes pater ad Alex. venit 133,e

Oxycanus Curtio Porticanus dicitur 134,c. oxycanus captus 134,e

Oxymagis, Indiæ fluuius 171,a

P.

Padargus fluuius Persidis 195,b

Pagala, Indiæ insula 184,a

Palimbothra maxima Indorum vrbs 175,d. palimbothræ Indicæ vrbis magnitudo inaudita 175,c. Palimbothræ maxima Indorum ad Gangē vrbs 176,a

Pallacopas Assyriæ fluuius 162,f pallacopas ex Euphrate deriuatur 162,f. pallacopas ab Alex. in gratiam Assyriorū obstructus 163,c. pallacopas nisi obstruatur ita Euphratem exhauriet, vt Assyriorum campi ab eo irrigari nequeant 163,b

Pandęa Herculis, quem Indi Indigetem vocant, filia 174,b. pandæa Indiæ regio à Pandæa Herculis filia ita dicta 174,b

Paphlagonum deditio 31,d

Parapamisus mons Caucasus à Macedonibus in Alex. gratiā vocatus 103,a. parapamisus qua ratione Caucasus ab Arriano vocetur 104,d. parapamisum Macedones Caucasum vocarunt, studio amplificandi res ab Alex. gestas 104,d

Paraitacæ ab Alex. subacti 66,e

Paraitaceni rebelles à Cratero victi 98,f

Parmenionis ad Alexandrum oratio, & ad eam responsum Alexandri 14,b

Parthia ab Alex. subacta 69,a

Parysatis Ochi filia, Alex. vxor 148,d

Pasira Ichthyoph. portus 186,c

Pasitigris amnis 64,c

Patala Indorum lingua, delta Ægyptiū vocatur 103,c

Pattala ab Indis deserta 135,e

Pattalorum reguli deditio 135,a. pattali libertate proposita reuocati in vrbem 135,d.

Patara Lyciæ vrbs dedita 24,d

Pazalæ, Indiæ gens 171,a

Peccati agnitio, peccati medicina 168,b

Pellion Agrianorum vrbs 5,e

Pellæ Indicæ 180,a

Pelusium Ægypti vrbs 52,d. pelusii deditio à Mazace Persa facta 52,b

Peneus Thessaliæ amnis 82,c

Peripolus triremis Rhodia 45,f

Perdiccas in oppugnatione Thebarum grauiter læsus 9,b

apud Pergas iter fieri nisi vento à septētrione flante non potest 26.a

Persæ Athenas subuerterant 66,e

Persæ Macedonibus accensi 164,d

persæ, quorum virtute Cyrus Asiæ imperium Medis abstulit, Indis comparandi non sunt 104.a

Persarum reges in medio exercitus sunt 36,d. persarū de pugna cū Alex. committenda consultatio, 13.e. persarū ad Granicum amnem clades 16,8. persarum apud Issum clades 38,e. persarum apud Arbela clades 63.b. persarum in Scythia cladis quænam causa fuerit 104,a

persarum & Medorum reges, indigni visi Alexandro titulo Magni regis 146,b

Perseus Ammonem consulere solitus 53,d

Persicum agema ab Alex. institutum 154,a. persicus mos celebrandi nuptias 148,e

persicus sinus à Nearcho iussu Alex. exploratus 183,b. persicū mare per hyemem tranquillum 144,a. persicus sinus æquè opulētus atque Phœnicia 161,c

Persidis natura 195,f. persidis longitudo 195,e

Peucela Assacenorum vrbs 169,d

Peucelaotis Indiæ regio 93,d

Peucelaotis Indiæ vrbis deditio 98,d

Peucestes Alex. ex vulnere collapsum scuto Palladis Iliacæ protegit 130,a peucestes Persiæ ab Alex. præfectus, linguam Persicam didicit 145,d

Peucestæ barbaricæ affectatio Alex. grata, Macedonibus odiosa 149,f

Pharasmanes Chorasmeniorum rex ad Alex. venit 87,b

Pharnabazus captus à Chiis 53,a

Phaselitæ Alex. aurea corona coronāt 24,e

Philippus Macedo cōtemta Olympiade, Eurydicem vxorem duxit 55,f

philippi Macedonis mora 1,b

philippi erga Macedones beneficia 151,e

philippi Thraciæ vrbs 8,a

philippus Alexandri medicus falsò insidiarum accusatur 32,b

Philotas ob structas Alex. insidias accusatur 72,c

Pimprama Indiæ vrbs, 116,e

Pinara Lyciæ vrbs deditione accepta 24,d

Pindari domus & stirps ab Alexandro expugnatis Thebis seruata, 11,b

Pisidæ bellicosi 27,d

Pithagoras vates 160,a. pithagoræ de Perdiccæ & Antigoni morte vaticinium 160,d. pithagoræ de Hephæstionis & Alex. morte vaticinium 160,b

Platæensium clades 10,d

Pœnitentia Alex. de cæde Cliti ab Arriano laudata 84,b. pœnitentia peccati, Alex. propria 168,a. pœnitentia peccati medicina 168,b

Polytimetus fluuius Scythiæ 81,b. polytimetus fluuius multam aquam trahens sub arenis se condens euanescit 82,b

Pompæ quæ ob bellicas victorias fiunt, cur triumphi dicantur 143,c

Pontium iungendorum ratio facillima à Romanis vsitata 106,b

Portus mille nauium apud Babylonem ab Alex. factus 161,e

Portus fœminarum in India 184,a

Pori fortitudo 113,e. pori & Alexandri colloquiū 114,a,& b. pori duo 115,b,& f. porus aciem aduersus Alex. instruit 111,b. porus quo tempore victus fuerit 114,c. porus quinque cubitos altus 114,a. porus Indorum rex totalium quendam Ponium hominem malum mittitur 115,a

Posteri siue Epigoni Alex. vocati adolescentes apud barbaros in vrbibus ab ipso conditis nati 149,e

Præda militibus data 134,e

Præfectos subditis iniuriam inferre Alex. non ferebat 143,a

Præmia virtutis ab Alex. dignis collata 149.c

Priamo sacrificium ad Iouis Hercij arā ab Alex factum 12,d

Prodigium hirundinis Alex. dormientis caput circumuolitantis 25,d. prodigium Herculis Alexandro per somnum visi 44,c. prodigium auis carniuoræ aram superuolitantis 50,f. prodigium in designandis terminis vrbis Alexandriæ editum 52,c. prodigium draconum qui Alex. duces itineris ad Ammonem Libycum fuerunt 53,f. prodigium diadematis Alexandri capiti vento ablati 161,f. prodigium obscuri cuiusdam hominis qui solium Alex. conscenderat 165,d

Promethei antrum 172,b. promethei

antrũ apud Parapamiſadas eſſe à Macedonibus io Alex.gratiam fictum 1:2,f
Pruſactium flumen 13,e
Proteas Datami Perſæ octo naues eripit 30,e
Proſerpinæ ſacrificium in Eleuſine ab Alex.factum 12,b
Ptarenus,Indiæ fluuius 171,e
Ptolemæus Lagi filius hiſtoriam Alex. ſcripſit 1,a. ptolemæus & Ariſtobulus cæteris hiſtoriæ Alex.ſcriptoribus fide digniores 1,a
Ptolemæi Lagi cum Indis pugna 94,e
Pugnæ cum Dario commiſſæ quibus quæque locis contigerint, hiſtoricè inquiritur 130,e
Pura, Gadroſorum regia 140,a
Pylæ Ciliciæ obſeſſæ 31,e
Pylæ Amanicæ 34,b
Pylæ Perſidis ab Alexãdro obſeſſę 65,b
Pylæ Caſpię 66,d
Pylora Carmaniæ inſula deſerta 194,b
Pyrãmus fluuius 33,b

Q

Quadi,Celtica natio 3,f

R

Rambacia,Arabitarũ pagus maximus 138,b
Re malè geſta, omnis culpa in ducem confertur 81,e
Regiones à fluminibus appellatæ 105,b
Remigantium deſcriptio 124,e
Regum facta omnia iuſta eſſe, Anaxarchi impia ſententia 84,e
regum negotia quo magis occultantur eo magis quidam euulgare concupiſcunt 155,b
regum negotia ſemper in deteriorem partem rapiuntur 155,b
regum Indicorum numerus 175,b
Res difficiles Herculi tribuuntur,vt difficiliores eſſe videantur 98,b
Rex erga ſubditos ſuos verax eſſe debet 149,b
Rhigæ 67,e
Rogonis fluu.Perſidis 195,a
Romani Alexandri conſilium in tuenda Ægypto ſecuti 55,b
Romani quo pacto magna flumina quoties neceſſe fuit pontibus iunxerint 106,a. romanorum facillima ratio iungendi pontes 106,b
romanorum nomen Alexandrum commouere ceperat 146,b. romanorũ legati ad Alex. miſſi 1:8,b. romanorum potentia ab Alex.præuiſa 158,b
Roxane Oxyartis filia capta 92,e. pr. roxane omniũ mulierum Aſiaticarũ poſt Darii vxorem pulcherrima 92,f pr. Roxane Oxyartis Bactrii filia, Alex. vxor 148,d
Rubrum mare vnde dictum 194,a

S

Sacala locus Indiæ deſertus 184.a
Sacrificium Muſis ab Alex.factum 15,f ſacrificium Ioui defenſori & Mineruæ & Herculi ab Alex.factum 15, e. ſacrificium Æſculapio Solis ab Alex.factum 33, ſacrificium Ioui regi ab Alex. apud Memphim factũ 54,e. ſacrificium Herculi factum 55,e. ſacrificium ſoli,lunæ ac terrę factum, 56,f. ſacrificium Herculi ab Alex. factum 49,e. ſacrificium Apollini ab Alex. factum 72,e. ſacrificium Palladi Nicææ factum, 93, b. ſacrificia fluminibus Indicis facta 124,e. ſacrificia Cyro à Magis ſepulcri ſui cuſtodibus fieri ſolita 144,f. ſacrificium Alex. in Ecbatanis pro felici rerum ſucceſſu 156,e
Sal foſſilis apud Ammonem Libycum ſuapte natura gignitur 54,e. ſal foſſilis cryſtalli inſtar purus apud Ammonem Libycum 54,d
Sal apud Ichthyophagos gignitur, ex quo oleum conficiunt 189,b
Salagaſſum Piſidarum vrbs 27,d. ſalagaſſi oppugnatio 27,d
Saltationes diis fiunt 86,a
Sambi deditio 134,d
Sambus,Indiæ fluuius 171,a
Sandracotus Indorum rex 105,a
Sangada,Indiæ regio 183,e
Sangala Cathæorum Indorum vrbs 116,d. ſangalæ oppugnatio 116,f. ſangalæ expugnatio 118,d. ſangala ſolo æquata 119,a
Sangarius amnis Phrygiæ 28,d
Sapanus,Indiæ fluuius 171,e
Saſanga,Indiæ inſula,183,f
Saranges,Indiæ fluuius 171,b
Sardanapalus Anchialon Ciliciæ opp. condidit 32,e. ſardanapali ſepulcrum Anchiali Aſſyriis literis inſcriptum 33,e
Satibarzanes Areorum præfectus ęgſua 73,e
Sauromatę,Celtica natio 3,f
Saus fluuius in Iſtrum fluens 171,d
Scutum ex Palladis Iliacæ templo ſumptum Alex. in omnibus prælijs ante ſe geſtari curabat 129,b
Scythę,Celtica natio 3,f. ſcythę ad oſtia Iſtri 3,f. ſcythæ Europei,maxima natio 77,a. ſcythę Aſiatici Abii dicti 77,a. ſcythas Aſiaticos Homer.iuſtiſſimos mortalium appellat 77,a. ſcythę Aſiatici legatos ad Alex.mittunt 77,a. ſcythę Europęi legatos ad Alex.mittunt 89,c. ſcytharum Aſiaticorum defectio 77, e. ſcytharum in Alex.ludibria 79,d ſcytharum ad Tanaim clades 80,e. ſcytharum Europæorum rex filiam ſuam Alex. per legatos nuptui dare cupit 89,b. ſcytharum & Maſſagetarum clades 90,f.
Seditio militaris ab Alex. acriter punita 151,d
Seleuci mors in pugna apud Iſſum 38,a
Selgei veteres Telmiſſenſium hoſtes 27,e
Semiramis Aſſyria exercitum in Indiã ducere tentauit 172,a
Sepulcri Cyri deſcriptio 144,e. ſepulcri Cyri inſcriptio 144,f
Serapidis de Alex. morbo oraculum 168,f
Serpentes, vt cubitorum in India 179,e
ſerpentum Indicorum morſum, nemo Græcorum medicorum curare poterat 179,d
Seſoſtris Ægyptius magnam Aſiæ partẽ ſubegit 172,a
Sibæ,Indica gens,pellibus amicti degũt 172,e. ſibæ clauam geſtant 172,e ſibæ clauæ notam bubus inurunt 172,e
Side vrbs 26,e
Siditæ,Cumęi origine ſunt 26,b. ſiditæ è Cumis Æolicis Sidẽ delati,Æolica linguæ repentè obliti 26,e
Sidodone vrbs Carmaniæ 194.b
Sidoniorum in Perſas odium 42,e
Sidonis deditio 42,e
Sidonicæ claſſis deditio 45,e
Silas Indię fluuius 172,d. ſilę fluuii Indici aqua adeò ſubtilis atque euanida,vt nihil ei innatare poſſit,ſed omnia in fundum mergantur 172,e
Silphio pecudes & armenta gaudent 74,b. ſilphium & terminthum in Caucaſo monte naſcuntur 74,a
Sinarus,Indię fluuius 171,b
Sindomanę Indię vrbis deditio 134,d
Sinopei cum Gręcorum repub.nihil cõmune haben 71,b
Siſicoptus Indus Aorno petrę ab Alex. pręfectus 100,e
Sitacus fluuius Perſidis 195,a
Sitalces & Cleandes ob templa ſpoliata necati 142 e
Sittocatis,Indię fluuius 171,a
Soamus Indię flu. 171,e
Soaſtus,Indię amnis 171,e
Sochi Aſſyrię locus 33,e
Sogdianę petrę oppugnatio 92,b. pr. ſogdianę petrę deditio,92,e.pr.
Sogdiani ſeſe Scythis aduerſus Alex cõiungunt 74, . ſogdianorum clades 76,e
Soli vrbs Cilicię deditione capta 32,f
Solomatis,Indię fluuius 171,a
Solonis ſententia 159,b
Solſtitio ęſtiuo Indię fluuii vehementer creſcunt 107,e
Sonus,Indię fluuius 170,f
Sophiſtę ſiue ſapiẽtes Brachmani 134,e. ſophiſtę Indi,Alexandri immodicam dominandi cupiditatem reprehendunt 146,e. ſophiſtarum apud Indos frugalitas 147,b. ſophiſtę diuinandi periti 176,a. ſophiſtarum apud Indos officium 176,a. ſophiſtę de priuatis rebus non vaticinantur,ſed de publicis 176,b. ſophiſtę apud Indos nudi degunt 176,b. ſophiſtę, ſiue vati Indico qui ter in vaticinando falſus fuerit, ſilentium indicitur 176,b. ſophiſtę apud Indos ſerpentum morſus, & quicquid medicabile eſt,curant, 179,e. ſophiſtarum ſiue ſapientum apud Indos pręcipua eſt dignitas 176,a. ſophiſtarũ apud Indos victus 176,e
Spartembas Indorum rex,à Baccho inde diſcedente cõſtitutus 173,e. ſpartembas rerum Bacchicarum peritiſſimus 173,e. ſpartembas quot annos apud Indos regnarit 173,f
Spitamenes arcẽ quãdam in Bactrianis occupat, & pręſidia interficit 90,b. ſpitamenes Macedones clade afficit 90,e. ſpitamenis cum Cœni copiis pugna 91,b. pr. ſpitamenis cęſi caput ad Alex. mittitur 91,d.pr.
Statuę clarorum virorum aut deorum ſimulacra quę Xerxes Babylonem auexerat,ab Alex.remiſſę,161,a
Stura Indiæ amnis 183,b
Subditos à præfectis iniuria affici Alex. nulla ratione ferebat 153,a
Subditorum de rege ſuo opinio qualis eſſe debeat 149 b
Saraſeni,Indica gens 174,a
Suſii omnem Darii gazam Alex. deferunt 67,f
in Syene Ægyptia puteus eſt qui meridie nullam vmbram facit 186,b
Syllium vrbs 26,e
Syncope ex vulnere, ſanguinem ſiſtit 130,d
Syra mulier numine agitata Alexandrũ ab inſidiis ſeruat 88,a,& b
Syrmus Triballorum rex 5,a

T

Tala arbor,cuius corticibus Indi veſcũtur 173,d
Talmena,Indiæ portus 188,e
Tanais fluuius,aliàs Orxantes à barbaris dictus 73,b. tanais Sogdianorũ flumen, differt à Tanai Scythico flu-

mine 76,c
Tanais Asiam ab Europa separat 75,c
Tapuri, Hyrcaniæ populus 69,f
Tarsium promontorium 174,c
Tarsus Ciliciæ vrbs capta 32,a
Tartessus columnis Herculis celebris 43,b. tartessus à Phœnicibus condita 42,b. tartessi templũ Herculi Phœnicum more structum 43,b
Tauri montis descriptio 104,c
Taurus alijs Parapamisus, alijs Emodus, alijs Emaodo dicitur 169,c
Taurunus, locus vbi Enus & Saus in Istrum fluunt 17 ,d
Taxila Indiæ vrbs omnium quæ inter Indum & Hydaspem fluuium sunt maxima 106,c. taxilæ vrbis deditio 106,e
Taxilis Indi deditio 93,c
Telmissi à Pisidis oriundi 27,a. telmissi vrbis situs 27,a
Telmissenses natura & origine vates 30,c. telmissensium obsidio 27,b. telmissensium vatum vxores & liberi vaticinandi periti 30,c
Templum Ioui Olympio in Lydia ab Alex. structum 17,c
Templorum spoliatores in crucem acti 142,c. & 143,a. & 145,c
Tenedii sese Persis dedunt 30,b
Terminthus & silphium in Caucaso nascitur 74,a
Thapsacus oppidum 40,b
Thebanorum defectio 7,f
Thebanorum expugnatio 9,e
thebanorum clades cum alijs Græcorũ cladibus confertur 1?,a
Thebanorum clades ad diuini numinis iram refertur 10,e
Theseus Atheniensium dux Amazonas primo prælio vicit, 156,b
Thoes nonnulli tigres putant 179,a
Thus & myrrha ex arboribus apud Arabes leguntur 161,e
Tigris Euphrate humilior 150,c. tigris in pontum Persicum fluit, 150,d tigris nusquam vado transiri potest 150,d. tigridis cataractæ ab Alex. ruptæ 150,f
Tigris elephanto fortior 178,e. tigris apud Indos, magnitudine maximo equo par 178,c. tigris velocitate & robore nulli feræ comparari potest 178,f. tigris elephantum strangulat 178,f. tigres nonnulli thoas putant 179,a
Tomerus, Indiæ fluuius 185,b
Trœzi Indiæ portus 188,d
Triballi ab Alexandro victi 3,d
triballorum rex Syrmus 5,a
Tripudia dijs fiunt 86,a
Triumphi, cur dicantur pompæ ob victoriam factæ 143,c
Triumphus, Dionysius dictus 143,c
Tylus Arab. vrbs & insula ad Euphratis ostia 161,b
Tyri vrbis eiúsque portus descriptio 44,d. tyri obsidio 44,c. tyri expugnatio 49, b. tyriorum clades 49, d. & c

V

Vatum monita ab Alex. neglecta 51,a
Venatio elephãtorum apud Indos quo pacto fiat 177,c
Vestitus regem decet 142,b
Viæ, arenosis in locis, quibus notis dignoscantur 142,a
Viri apud Indos quadragesimum vitæ annum non excedunt 174,d
Virtus etiam in hostibus laudatur 91,c. post.
Vlcera elephantorum carnes suillæ curant 178,c
Vmbraculorum portatilium apud Indos vsus 179,f
Vmbrarũ diuersitas apud Oritas 186,a
Vagros libera apud Susios 65,c. vagris victis Alex. graue tributum imperat 65,a

X

Xathri, liberi Indorum gens 132,c
Xanthum Lyciæ vrbs dedita 24,d
Xanthus fluuius Lyciæ 24,d
Xenophon citatur 56,d. 156,a
Xenophon ante Alex. tempora Amazonum mentionem non facit 156,a
Xerxes Hellespontum ponte ex nauigiis facto iunxit 105, f. xerxes Beli templum apud Babylonios subuertit 159,c. xerxes Hellespontum compedibus vinxit 157, a. xerxis impietas in deos 157,a

Z

Zadracarta Hyrcaniæ vrbs 70,e
Zadracarta alias Zeudracarta, Hyrcaniæ regia 71,c

Nomina autorum qui ab Arriano citantur,

ARISTOBVLVS.
ARISTVS.
ASCLEPIADES.

CIMON.
CTESIAS.

ERATOSTHENES.
EVRIPIDES.

HERODOTVS.
HECATÆVS.
HOMERVS.

MEGASTHENES.

NEARCHVS.

ONESICRITVS.

PTOLEMÆVS.

XENOPHON.

Quo autem quiſque loco vel quibus citetur locis, oſtendet tibi Index.